

ACTA CONCILIORVM
OECVMENICORVM

SVB AVSPICIIS

ACADEMIAE SCIENTIARVM BAVARICAE

EDITA

SERIES SECVNDA

VOLVMEN SECVNDVM

PARS PRIMA

MCMXC

IN AEDIBVS WALTER DE GRUYTER & CO.

BEROLINI

CONCILIVM VNIVERSALE
CONSTANTINOPOLITANVM
TERTIVM

CONCILII ACTIONES I – XI

EDIDIT

RUDOLF RIEDINGER

MCMXC

IN AEDIBVS WALTER DE GRUYTER & CO.

BEROLINI

CIP-Titelaufnahme der Deutschen Bibliothek

Acta conciliorum oecumenicorum / sub auspiciis Academiae Scientiarum Bavaricae ed. – Berolini : de Gruyter.

Ser. 2.

**Vol. 2. Concilium Constantinopolitanum <03, 680–681>:
Concilium Universale Constantinopolitanum Tertium. Ps. 1. Con-
cilii actiones I–XI. – 1990**

**Concilium Constantinopolitanum <03, 680–681>: Concilium
Universale Constantinopolitanum Tertium / ed. Rudolf Riedin-
ger. – Berolini : de Gruyter.**

(Acta conciliorum oecumenicorum : Ser. 2 ; Vol. 2)

NE: Riedinger, Rudolf [Hrsg.]; HST

Ps. 1. Concilii actiones I–XI. – 1990

ISBN 3-11-011758-4

© Copyright 1990 by Walter de Gruyter & Co., D-1000 Berlin 30. –

Dieses Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlages unzulässig und strafbar. Das gilt insbesondere für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

Printed in Germany

Satz und Druck: Arthur Collignon GmbH, Berlin
Buchbinderische Verarbeitung: Lüderitz & Bauer, Berlin

TABULA

VORBEMERKUNGEN	VI
DIE GRIECHISCHEN HANDSCHRIFTEN	XIII
DIE LATEINISCHEN HANDSCHRIFTEN	XIV
CONSTANTINI IMPERATORIS DIUALIS SACRA AD DONUM PAPAM	2
CONSTANTINI IMPERATORIS DIUALIS SACRA AD GEORGIUM CONSTANTINOPOLI- TANUM	10
ACTIO PRIMA	14
ACTIO SECUNDA	26
ACTIO TERTIA	34
ACTIO QUARTA	46
ACTIO QUINTA	160
ACTIO SEXTA	170
ACTIO SEPTIMA	180
ACTIO OCTAUA	190
ACTIO NONA	262
ACTIO DECIMA	278
ACTIO UNDECIMA	400 — 512

VORBEMERKUNGEN

Bereits am Beginn des ersten Halbbandes der Akten des VI. Ökumenischen Konzils eine verbindliche Einleitung zum Ganzen zu liefern, ist nicht möglich, denn Einleitungen kann man sinnvollerweise erst dann schreiben, wenn die Korrekturen des vollständigen Werkes abgeschlossen sind. Vorläufig wird auf drei Veröffentlichungen verwiesen, die zusammen genommen vieles von dem behandeln, was man von einer Einleitung zur Edition der Akten des VI. Konzils erwartet. FRIEDHELM WINKELMANN hat in einem Regestenwerk das nicht leicht überschaubare Quellenmaterial gesammelt und beurteilt. Sein Katalog umfaßt 185 Nummern: Die Quellen zur Erforschung des monenergetisch-monotheletischen Streites. *Klio* 69 (1987) 515–559. – Soeben ist ein Werk erschienen, das viele Fragen der kirchlichen Geographie behandelt, die auch beim VI. Konzil eine Rolle spielen: HEINZ OHME, *Das Concilium Quinisextum und seine Bischofsliste, Studien zum Konstantinopeler Konzil von 692*. Berlin 1990 (Arbeiten zur Kirchengeschichte 56). – Im Jahre 1989 habe ich eine Untersuchung zur lateinischen Übersetzung dieser Konzilsakten vorgelegt, die, wie die beiden genannten Arbeiten, so ausführlich in keiner Einleitung wiederzugeben wäre: *Der Codex Vindobonensis 418, seine Vorlage und seine Schreiber*. Steenbrugge 1989 (Instrumenta Patristica XVII). – Diese drei Untersuchungen mögen vorläufig dem genügen, der sich eine detaillierte Vorstellung von den Bedingungen verschaffen möchte, unter denen dieses Konzil abgehalten wurde und denen wir die Überlieferung seiner Akten verdanken.

Obwohl sie erst das Vorspiel zum VI. Konzil zum Thema hat, dürfte auch eine Monographie von Bedeutung sein, welche die Edition der Lateranakten aus dem Jahre 1984 analysiert und das Nachleben dieser Akten bis ins 12. Jahrhundert behandelt; PIETRO CONTE, *Il Sinodo Lateranense dell'ottobre 649. La nuova edizione degli atti a cura di Rudolf Riedinger. Rassegna critica di fonti dei secoli VII–XII*. (Collezione Teologica 3). Vaticano 1989.

I.

1. Die Handschriften, die das griechische Original dieser Konzilsakten überliefern, wurden schon öfters vorgestellt.¹ Die Bewahrung des griechischen Textes verdankt man allein dem Diakon Agathon, der im Jahre 713 als Chartophylax diese Akten erneut edierte, deren Vernichtung Kaiser Philippikos Bardanes im Dezember 711 befohlen hatte (Dölger, *Reg.* 271).² Am Konzil hatte Agathon als ἀναγνώστης καὶ νοτάριος teilgenommen. Sein

¹ RUDOLF RIEDINGER, Lateinische Übersetzungen griechischer Häretikertexte des siebenten Jahrhunderts. *ÖAdW, Phil.-hist. Klasse, Sitzungsberichte*, 352. Band, Wien 1979. S. 24, Anm. 21. – RUDOLF RIEDINGER, Die *Epistula synodica* des Sophronios von Jerusalem im Codex Parisinus BN Graecus 1115. *BYZANTIKA* 2 (1982) 143–154, S. 146, Anm. 8. – RUDOLF RIEDINGER, *Der Codex Vindobonensis 418, seine Vorlage und seine Schreiber*. Steenbrugge 1989 (Instrumenta patristica XVII), S. 15, Anm. 19. Hier wird auf S. 9–23 der Stand der Forschung dokumentiert.

² Vgl. die Rezension von RUDOLF RIEDINGER in der *Byzantinischen Zeitschrift* 66 (1973) 137. – RUDOLF RIEDINGER, Griechische Konzilsakten auf dem Wege ins lateinische Mittelalter. *Annuaire Historiae Conciliorum* 9 (1977) 294–295. – RUDOLF RIEDINGER, Lateinische Übersetzungen ..., S. 24, Anm. 21. – RUDOLF RIEDINGER, Die lateinischen Handschriften der Akten des VI. Konzils (680/681) und die Unzialkorrekturen im Cod. Vat. Reg. Lat. 1040. *Römische Historische Mitteilungen* 22 (1980) 38–39.

Text ist uns nur mehr in drei relativ jungen Handschriften greifbar, von denen eine (M) aus dem Jahre 1446 stammt und nach einer Vorlage im Prodomos-Kloster τῆς Πάτρως kopiert worden ist.³ OTTO KRESTEN behandelt diese Handschrift auf S. 79–86, nennt auf S. 100 ihren Schreiber (Athanasios μοναχός) und liefert auf S. 111–113 eine eingehende Beschreibung. Wie zwei gemeinsame Textlücken zeigen (S. 78,15–17 und 390,28–392,8), ist T, von dem alle griechischen Drucke mittelbar abstammen, nahe mit M verwandt, dürfte aber auch mit dem in O erhaltenen Text eine gemeinsame Mutter haben.

2. Die (mindere) Qualität des Textes von MTO wird dort am deutlichsten erkennbar, wo sich Überlieferungen vergleichen lassen, die seit ältester Zeit von dieser direkten Überlieferung des Konzilstextes unabhängig sind. Das gilt vor allem von K, der bekannten Pariser Sammelhandschrift, die trotz ihrer individuellen Fehler einen vorzüglichen Text repräsentiert und auch von JEAN HARDOUIN für seine Edition verwendet worden ist: 3 (1714) 1043–1480.⁴ Die größte Überraschung bereitete jedoch der Cod. Vindob. hist. gr. 127 (s. XIV) ff. 75^v–135^r (= v), der einen mit K verwandten Text des Agathon-Briefes und des Briefes der römischen Synode enthält (S. 52,15–138,29), korrekter als K und als einzige Handschrift in mindestens einem Dutzend Lesarten mit der lateinischen Übersetzung aus den Jahren 682–701 übereinstimmend. Die älteste Geschichte seines Textes ist mit den Überlieferungsverhältnissen zu erklären, die OTTO KRESTEN auf S. 49–94 beschreibt.

3. Während für die Überlieferung von K und v Teile des Konzilstextes als „Glaubensbekenntnisse“ exzerpiert worden sind, verdankt eine Sonderüberlieferung des Sophronios-Briefes (CPG 7635) ihre Existenz der Tatsache, daß dieser Brief im Jahre 634/5 sowohl an Sergios von Konstantinopel als auch an Papst Honorius von Rom geschickt worden war.⁵ Das römische Exemplar des Synodalbriefes war bereits ins Lateinische übersetzt worden, als im Jahre 682 die Akten des VI. Konzils mit dem Exemplar an Sergios von Konstantinopel in Rom eintrafen. Die beiden griechischen Versionen des Briefes wurden in Rom schwerlich miteinander verglichen, wohl aber bedienten sich die Übersetzer der Konzilsakten der bereits vorhandenen älteren lateinischen Übersetzung, als sie das Synodalschreiben für die Konzilsakten zu übersetzen hatten. Dabei ließen sie einiges stehen, was für die Übersetzer der Lateranakten (um 649) charakteristisch ist, die vermutlich an der ersten lateinischen Übersetzung des Briefes beteiligt waren.⁶ Die griechischen Handschriften des Exemplars an Honorius aber weisen sich durch einen allgemeiner gehaltenen Briefschluß aus (S. 492,12–494,9), der die Distanz des neuen Patriarchen von Jerusalem zu seinem römischen Amtsbruder belegt. In der Honorius-Fassung des Sophronios-Briefes

3 OTTO KRESTEN, Eine Sammlung von Konzilsakten aus dem Besitze des Kardinals Isidoros von Kiev. ÖAdW, Phil.-hist. Klasse, Denkschriften, 123. Band, Wien 1976.

4 JOSEPH A. MUNITIZ, Le Parisinus Graecus 1115: Description et arrière-plan historique. Scriptorium 36 (1982) 51–67 und RUDOLF RIEDINGER–HANS THURN, Die Didascalia CCCXVIII patrum Nicaenorum und das Syntagma ad monachos im Codex Parisinus Graecus 1115 (a. 1276). Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik 35 (1985) 75–91. – Zu JEAN HARDOUIN vgl. S. 60,12–13; S. 60,19 und S. 62,18–20 im vorliegenden Band.

5 RUDOLF RIEDINGER, Die Epistula synodica des Sophronios von Jerusalem im Codex Parisinus BN Graecus 1115. BYZANTIKA 2 (1982) 143–154 (auf S. 154 ein Stemma dieser Abhängigkeiten) und RUDOLF RIEDINGER, Die Nachkommen der Epistula synodica des Sophronios von Jerusalem (a. 634; CPG 7635). Römische Historische Mitteilungen 26 (1984) 91–106.

6 BYZANTIKA 2 (1982) 153, Anm. 18: „Das Verbum *patrare* (für *ὑπάγειν*) gibt es in den Akten der Lateransynode und in denen des VI. Konzils nur im Sophronios-Brief, und zwar 5mal (sonst schreibt man für *ὑπάγειν* *operare* und *efficere*). Außerdem wird *προσβεύειν* nur im Sophronios-Brief (wie in den Lateranakten und offensichtlich falsch) 4mal mit *obsecrare* übersetzt (sonst schreibt man dafür *praedicare*, *confiteri* und *pronuntiare*).“

fallen die byzantinischen Interpretationen altertümlicher Termini auf, die hier im Apparat notiert werden.

Wir haben es also beim griechischen Text des Sophronios-Briefes genau genommen mit zwei Versionen dieses Briefes zu tun, deren Text sich auch in alter Zeit nur geringfügig unterschieden haben kann, so weit, wie verschiedene Kopisten denselben Text wiedergeben. Die für beide Versionen junge Überlieferung erlaubt es nicht, solche Differenzen überall mit der nötigen Sicherheit festzuhalten (wie zum Beispiel auf S. 454,2 – 3; 455,2; 456,2; 458,14 und 492,3). Auf diese Feineinstellung wurde also bei der Herstellung des griechischen Sophronios-Textes verzichtet. Dagegen ist die lateinische Übersetzung des Briefes mit Sicherheit die Bearbeitung einer älteren römischen Übersetzung, die gelegentlich die geringfügigen Differenzen zwischen der griechischen Sergios- und Honorius-Fassung belegt, als Übersetzung der Konzilsakten aber den Briefschluß des Exemplars an Sergios wiedergibt.

II.

Was den lateinischen Text dieser Konzilsakten betrifft, wurde im Jahre 1989 gezeigt, daß diese Übersetzung in Rom von eingewanderten Byzantinern vorgenommen worden ist, die um diese Zeit (682 – 701) die lateinische Sprache schon weitaus besser beherrschten als die Übersetzer der Lateranakten (649).⁷ Ihre Übersetzung schrieben sie vorwiegend in „jüngerer lateinischer Kursive“, die ihr Aussehen unter ihren Händen bereits verändert hatte. Als Auszeichnungsschrift verwendeten sie zwar wie gewohnt Kapitalisformen, für den Text aber mehr oder weniger häufig ein *a*, das aus einer Verschmelzung des kursiven *a* mit einem Omega gestaltet war. Für das im Griechischen nicht vorhandene *q* aber hatten sie ein Zeichen gefunden, das in der Geschichte der lateinischen Schrift nur hier erscheint.

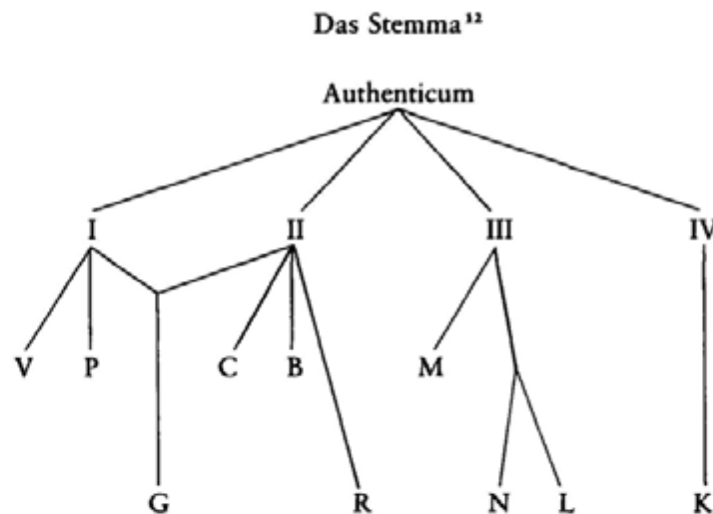
Der Umstand, daß Byzantiner aus ihrer Sprache in eine Fremdsprache zu übersetzen hatten und außerdem einen Schreibstil verwendeten, der späteren Kopisten zu vielfältigen Verwechslungen Anlaß bot, stellt die Grundvoraussetzung dar, unter der der lateinische Text dieser Konzilsakten zu betrachten ist. Als JEAN HARDOUIN diesen bereits von Handschriften der CBR-Gruppe und den Drucken vielfach korrigierten Text in seine Edition übernahm (1714), war er über dessen Unstimmigkeiten so verzweifelt, daß er die gesamten Akten neu übersetzte (oder übersetzen ließ) und diese neuhumanistische Übersetzung als einen Fund in einer alten Handschrift ausgab (*versio altera, ex vetusto codice manuscripto Bibliothecae Collegii Parisiensi Societatis Jesu*).⁸ Seine Verzweiflung wird man auch heute noch teilen, wenn man das Zeugnis von vier Abschriften des Autographs, die in drei Fällen von mehreren Handschriften überliefert werden, dazu benutzt, um das römische Autograph dieser Übersetzung zu rekonstruieren. Denn nicht erst JEAN HARDOUIN hatte die Unzulänglichkeiten dieser alten Übersetzung erkannt, schon die Kopisten der Handschriften haben von Anfang an versucht, die eine Unebenheit so und eine andere anders zu glätten. Nur eine Kopie des Autographs (auch diese im Schreibstil der byzantinischen Übersetzer) dürfte von bewußten Korrekturen frei geblieben sein, und nur eine Abschrift dieser Kopie, der Codex Vindobonensis 418, hat ihre Vorlage getreu wiedergegeben versucht.

⁷ RUDOLF RIEDINGER, *Der Codex Vindobonensis 418 ...*, und RUDOLF RIEDINGER, *Die Dokumente des Petrus notarius regionarius auf seiner Reise von Rom nach Spanien im Jahre 683/4*. Burgense 29 (1988) 233–250.

⁸ RUDOLF RIEDINGER, *Lateinische Übersetzungen ...*, S. 25–39 und RUDOLF RIEDINGER, *Der Codex Vindobonensis 418 ...*, S. 12.

1. Die zeitlich erste Abschrift des Authenticums vermittelte die meisten der erhaltenen Abkömmlinge: C B R (G) und m, und war über B auch die Mutter der lateinischen Drucke des 16. Jahrhunderts. Diese Abschrift ist bereits in der zweiten Hälfte des 8. Jahrhunderts in die Gegend von Reims-Laon und Saint-Amand gelangt.⁹ Die Kopisten dieses Überlieferungsastes waren von Anfang an (also bereits in Rom) Schreiber des lateinischen Kulturbereichs, die ihre Vorlage nach ihren Vorstellungen zu bessern versuchten. Zu dem, was bisher zu dieser Gruppe gesagt worden ist, kommt jetzt das Zeugnis der relativ jungen Handschrift R, die wegen ihrer zahlreichen Kürzungen und Auslassungen für sich kaum eindeutig zu lesen wäre, wenn nicht die Kollation ihrer Schwestern C B vorläge. Trotz seiner zahlreichen Fehler repräsentiert R den reinen Typ seiner Gruppe und bietet auf den ff. 8^r – 329^r den Text der pseudoisidorischen Dekretalen.¹⁰ Die Sammlung der in dieser Handschrift vorhandenen Texte kommt also aus einem Umfeld, in dem auch diese Dekretalen entstanden waren, und sie stammt aus einer Zeit, in der man den Konzilstext noch nicht mit Zeugen einer anderen Gruppe vergleichen konnte.

2. Die Entstehung der zeitlich zweiten Abschrift des Authenticums wurde mit den Bemühungen des Erzbischofs Arn von Salzburg, der zugleich Abt von Saint-Amand war, in Zusammenhang gebracht und ungefähr auf das Jahr 800 datiert.¹¹ Weil sich seine Handschrift C (aus Saint-Amand) in Rom als unvollständig erwies, hatte er sich bei seinen vier Aufenthalten in Rom ein Exemplar anfertigen lassen, das als einziges genau dem

⁹ RUDOLF RIEDINGER, *Griechische Konzilsakten auf dem Wege ...*, RUDOLF RIEDINGER, *Die lateinischen Handschriften ...* und RUDOLF RIEDINGER, *Der Codex Vindobonensis 418 ...*

¹⁰ RUDOLF RIEDINGER, *Griechische Konzilsakten auf dem Wege ins lateinische Mittelalter*. *Annuaire Hist. Conc.* 9 (1977) 262–287. – Das 1. Fragment des Codex New Haven, Beinecke Library 442, f. 252rb (S. 283) stammt nicht aus den Akten des VI. Konzils, sondern aus Cyrillus Alex. ad Nestorium, ep. 17, ACO I 5, p. 236,22–25.

¹¹ RUDOLF RIEDINGER, *Erzbischof Arn von Salzburg und die Handschriften Vat. Reg. Lat. 1040 und Vindob. Lat. 418*. *Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde* 124 (1985) 305–318.

¹² Zum Stemma vgl. vor allem RUDOLF RIEDINGER, *Kuriale und Unziale in der lateinischen Überlieferung der Akten des VI. oekumenischen Konzils (680/81)* (CPG 9416–9442). *ANTIΔΩPON – Hommage à Maurits Geerard I* (Wetteren 1984) 145–167.

Umfang des römischen Authenticums entsprach und sogar dessen Schriftzeichen übernommen hatte. Von dieser Vorlage stammt V, der Codex Vindobonensis 418. Bereits die Kopisten einer späteren Abschrift (P) korrigierten ihre Vorlage, und als P mit einer Handschrift der Gruppe C B R verglichen wurde, ergaben sich weitere Korrekturen zweiter und dritter Hand. Eine dritte Abschrift wurde noch stärker als P mit Handschriften der Gruppe C B R korrigiert und hinterließ das kontaminierte Exemplar G, das jedoch den Grundtext von V P aufweist. Aus der Gruppe V P (G) hat nur P (als *codex Bellovacensis*, vgl. Mansi XI 738 C) über die Benutzung durch JEAN HARDOUIN sporadisch den gedruckten Text dieser Akten beeinflusst (S. 61,9).

3. Während die Gruppen C B R (G) m und V P (G) ihre Entstehung in Saint-Amand zu erkennen geben, ist eine weitere Gruppe M N L in Norditalien beheimatet (Bobbio-Nonantola). Ihre an gutem Latein geschulten Kopisten korrigierten ihre Vorlage am intensivsten, wo sie jedoch Fehler ihrer Vorlage übersehen haben, sind sie dafür die besten Zeugen. Ihre Lesarten dringen seit der ersten zweisprachigen Konzilsausgabe, der Editio Romana (3 [1612] 5–294), in den lateinischen Text der Drucke ein, dies geschieht aber nirgends konsequent. Die Gruppe M N L geht auf eine Abschrift des Authenticums zurück, die vermutlich erst im 9. Jahrhundert angefertigt wurde.

4. Von einer vierten Abschrift des Authenticums gibt es nur noch einen unvollständigen Zeugen K, der in Mittelitalien geschrieben wurde.

III.

Wer die Grundsätze kennenlernen will, nach denen dieser lateinische Übersetzungstext gestaltet worden ist – nur der Agathon-Brief (52,15–122,4) und der Brief der römischen Synode (122,8–160,4) sind lateinische Originale, die in Konstantinopel ins Griechische übersetzt worden sind – hat sich zunächst vor Augen zu halten, daß hier Byzantiner ins Lateinische übersetzten. Einzelne Fehler dieser Übersetzer sind klar erkennbar, wo es aber unsicher ist, wie die jeweilige Übersetzung zu beurteilen ist, stellt sich die heute kaum noch zu beantwortende Frage, welche Fähigkeiten man diesen Byzantinern am Ende des 7. Jahrhunderts zutrauen kann. Diese Frage setzt sich fort, wenn es um die mehr oder weniger deutliche Lesbarkeit ihres Autographs (in jüngerer lateinischer Kursive mit einem unbekanntem Anteil kurialer Schriftzeichen) geht, und sie betrifft auch die Fähigkeit zweier Kopistengenerationen zu annehmbaren Konjekturen. Denn was wir von dieser Übersetzung besitzen, sind fünf Handschriften aus den Jahren 785–890 (V P – C B – M) und – nur von daher zu beurteilen – zwei Handschriften des 11. und 12. Jahrhunderts (G – R; N L stammen von einer Schwester von M). Wer unter diesen Umständen einen Text herstellen wollte, der sich durch grammatikalische Korrektheit und Konsequenz auszeichnet, würde ihm etwas aufzwingen, was er so niemals besessen hat. Eine weitere Frage ist, wie man in verschiedenen Stadien der Überlieferung Kürzungen aufzulösen verstand, aber auch, daß in dieser Zeit manche Erscheinungen der Laut- und Formenlehre sowie der Syntax im Flusse sind.¹³ Es sei daran erinnert, daß das Latein jetzt phonetisch zu lesen ist. Wer diese Konzilsakten als Zeugnis der Sprache ihrer Zeit liest, wird zum Beispiel Flexionsendungen, Deklinations- und Konjugationswechsel sowie die Vermischung von Kasus beobachten. Nach den Regeln der Schulgrammatik sind diese Formen falsch, ihr Vorkommen in den Handschriften belegt jedoch, daß sie gewöhnlich waren, denn gerade schulwidrige Formen dürfen als Hinweis darauf gelten, daß Einfluß der lebendigen

¹³ Dafür kann auf den Sammelband: *Mittellateinische Philologie. Beiträge zur Erforschung der mittellateinischen Latinität*. Herausgegeben von ALF ÖNNERFORS, Darmstadt 1975 (Wege der Forschung, Nr. 292), hingewiesen werden, dessen Auswahlbibliographie (S. 425–455) bis heute fortgeschrieben werden mußte.

Volkssprache vorliegt. All dies zu vereinheitlichen, hieße dem Sprachstand des 7. Jahrhunderts Gewalt anzutun, gerade dann, wenn der Druck das Schriftbild der Handschriften differenziert wiederzugeben hat.

Der lateinische Text dieser Konzilsakten ist also unter diesen Voraussetzungen zu sehen. Es sei aber betont, daß für diese Edition ein lateinischer KWIC-Index zur Verfügung stand,¹⁴ desgleichen (auf Karten) ein ausführliches griechisch-lateinisches Wortverzeichnis. Diese beiden Speziallexika wurden ebenso wie das *Corpus Glossariorum Latinorum*¹⁵ für diesen Akten text überall da zu Rate gezogen, wo schwierige Entscheidungen zu treffen waren. Solche Fragen wurden also nicht nach Gutdünken entschieden, sondern nach eingehenden Überlegungen, die freilich nicht überall durch Querverweise im Apparat begründet werden können. Von den wenigen griechischen Handschriften werden auch Orthographica verzeichnet, die mancher für überflüssig halten wird. Die Orthographie der Namen in der Subskriptionsliste der römischen Synode von 680 (S. 140,1 – 160,4) wird weitgehend beibehalten, nur die Drucke ergänzen und korrigieren, wie das in alten Editionen üblich war. Wenn aber auch von den jüngeren lateinischen Handschriften zahlreiche Verschreibungen notiert werden, dann mag man daraus ersehen, wie schlecht diese Edition zu begründen wäre, wenn nicht die fünf Handschriften karolingischer und nachkarolingischer Zeit zur Verfügung ständen.

Für ihre Korrekturen am Manuskript habe ich Frau Dr. Renate Frohne, Schweiz, und Herrn Prof. Sven Lundström, Uppsala, zu danken. Wertvolle Korrekturen an den Druckfahnen, die aus technischen Gründen leider nicht mehr kenntlich gemacht werden konnten, steuerten die Herren Dr. Erich Lamberz, München, und Dr. Eckhard Reichert, Winsen/Luhe, bei.

Dank schulde ich auch den Herren der Kommission für die Herausgabe einer 2. Serie der *Acta conciliorum oecumenicorum* an der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, vor allem deren Vorsitzendem, Herrn Professor Dr. Ernst Vogt.

Würzburg, im August 1990

Rudolf Riedinger

¹⁴ RUDOLF RIEDINGER, *Lateinische Übersetzungen ...*, S. 14 – 16.

¹⁵ Edd. GUSTAV LÖWE – GEORG GÖTZ, Leipzig – Berlin 1888 – 1923.

DIE GRIECHISCHEN HANDSCHRIFTEN

- M = München, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. gr. 186 (a. 1446), ff. 131^r – 298^v (vollständig erhalten)
- T = Turin, Biblioteca Nazionale, Cod. gr. 67 (s. XIII), ff. 1^r – 207^v (seit dem Brande von 1904 stark durch Wasserflecken beschädigt; es fehlen die S. 26,23 – 44,25; 54,24 – 58,4 und 60,12 – 62,27)
- O = Ochrid, Bibliothèque Saint-Clément, Cod. gr. 84 (s. XIII), pp. 1 – 141 (vorhanden sind S. 400,2 – 512,23)
-
- K = Paris, Bibliothèque Nationale, Cod. gr. 1115 (a. 1276), ff. 60^v – 87^v; 197^v – 198^r und 201^r – 203^r (vorhanden sind S. 52,15 – 86,14; 122,8 – 140,10; 242,14 – 248,14; 390,20 – 396,4 und 410,13 – 494,9)
- v = Wien, Österreichische Nationalbibliothek, Cod. hist. gr. 127 (s. XIV) ff. 75^v – 135^r (vorhanden sind S. 52,15 – 138,29)
-
- L = Leiden, Universiteits-Bibliotheek, Cod. 60 A (s. XIII – XIV), ff. 119^v – 141^r
- F = Florenz, Biblioteca Laurenziana, Plut. LXXXVI – 6 (s. XI – XII), ff. 74^v – 91^r
- V = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. gr. 1116 (s. XIII), ff. 140^r – 147^v (LFV enthalten die S. 410,17 – 492,11)
- A = Athos, Bibliothèque Vatopedi, Cod. 594, ff. 184 – 207 (A enthält die S. 410,13 – 492,11)

DIE LATEINISCHEN HANDSCHRIFTEN

- V = Wien, Österreichische Nationalbibliothek, Cod. 418 (s. VIII–IX) ff. 1^r–171^v (vollständig erhalten)
- P = Paris, Bibliothèque Nationale, Cod. lat. nouv. acq. 1982 (s. IX¹) ff. 1^r–176^v (es fehlen die S. 13,25–19,20)
- G = Berlin, Deutsche Staatsbibliothek, Cod. Lat. F 626 (s. XII), ff. 93^r–148^v (vorhanden sind S. 83,5–513,21)
-
- C = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. Regin. lat. 1040 (s. VIII), ff. 1^r–89^v (vorhanden sind S. 329,10–399,4; 427,21–451,8 und 465,9–513,21)
- B = London, British Library, Cotton Claudius B.V. (s. IX), ff. 1^r–131^v (es fehlen die S. 23,8–27,14)
- R = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. lat. 631 (s. XII), ff. 408^r–466^v (es fehlen die S. 413,11–417,8 und 477,14–481,19)
- m = München, Bayerische Staatsbibliothek, Clm 29.167^a (s. IX), ff. 1^r–2^v (vorhanden sind die S. 63,20–67,20 und 83,7–87,12)
-
- M = Mailand, Bibliotheca Ambrosiana, Cod. M 67 sup. (s. IX^a), ff. 1^r–169^r (vollständig erhalten)
- N = Rom, Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio Emanuele, Cod. lat. 1326 (s. XI), ff. IV–204^v (vollständig erhalten)
- L = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. lat. 1326 (s. XI), ff. 1^r–62^v (es fehlen die S. 509,7–513,7; auf S. 477,10 nahe verwandt mit Mailand, Bibliotheca Ambrosiana, Cod. lat. E 79 inf.)
-
- K = Venedig, Biblioteca Nazionale di S. Marco, Cod. lat. 163 (s. XI–XII), ff. 1^r–57^r (vorhanden sind die S. 2,1–417,6)
-
- Pseudoisidor = New Haven, Yale University, Beinecke Library, Cod. lat. 442 (s. IX), ff. 252rb–253ra (vorhanden sind Nr. 2 = S. 213,14–16; Nr. 3 = S. 213,21–24 und Nr. 4 = S. 215,2–4)

Θεία σάκρα καταπεμφθείσα πρὸς Δόμονον τὸν ἀγιώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀποδοθεῖσα δὲ Ἀγάθωνι τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπῃ τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διὰ τὸ τὸν αὐτὸν Δόμονον τοῦ παρόντος μεταστῆναι βίου

5 Ἡ ἐπιγραφή τῆς σάκρας

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν αὐτοκράτωρ Φλάβιος Κωνσταντῖνος πιστὸς μέγας βασιλεὺς. σάκρα Δόμονῳ τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρεσβυτέρας ἡμῶν Ῥώμης καὶ οἰκουμεικῷ πάπῃ.

10 Πάντως ἐπίσταται καὶ ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης καὶ πλείστοι τῶν τῆς καθ' ὑμᾶς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς πρεσβυτέρας ἡμῶν Ῥώμης, ὡς, ἀφ' οὐπὲρ ἐκέλευσεν ὁ θεὸς αὐτοκρατορικῶς βασιλεύειν ἡμᾶς, πολλάκις ἐθελησάντων τινῶν κίνησιν ποιήσασθαι περὶ τῶν φιλονεικουμένων ῥημάτων ἕνεκεν τοῦ τῆς εὐσεβείας δόγματος μεταξὺ τοῦ μέρους τῆς τε καθ' ὑμᾶς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας καὶ τῶν τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης

15 <ἐκκλησίας> καὶ ἀμφισβητῆσαι, διεκωλύσαμεν τοῦτο γενέσθαι τοῦ καιροῦ μὴ ἐπιδεχομένου γινώσκοντες, ὡς ἀπὸ μερικῆς ἀμφισβητήσεως <οὐ μόνον> ἔνωσιν γενέσθαι οὐκ ἐνεδέχето ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν ἠύξανε, καὶ κἂν εἰ τὴν ψυχὴν *ὀδυνώμεθα ὑπὲρ πᾶσαν ὀδύνην* διὰ τὰ γινόμενα καὶ τὸν περὶ τούτου ὀνειδισμόν ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τὸ τοὺς καθ' ὑμᾶς ἀρχιερεῖς καὶ τὸν ὀρθόδοξον ἡμῶν λαὸν διὰ τινος καινοφωνίας σχίσματι

20 περιπεσεῖν καὶ τοῦ ἐπίχαρμα γενέσθαι τοῖς τε ἀσεβέσι καὶ αἵρετικοῖς, ἀλλ' οὖν ἀποδεδώκαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν – αὐτοῦ τὰ κρείττονα περὶ ἡμῶν προνοουμένον – καὶ καθ' ὃν κελεύει ἢ αὐτοῦ ἀγαθότης καιρὸν τὰ τοῦ κεφαλαίου κατορθωθῆναι τηνικαῦτα παρασχεῖν ἡμῖν ἐπιτηδειότητα χρόνου πρὸς καθολικὴν συνάθροισιν τῶν ἀμφοτέρων θρόνων πρὸς τὸ κανονίζοντας αὐτοὺς τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ἀγίων πέντε συνόδων καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἀγίων

25 ἐκκρίτων πατέρων πληροφορίαν ἐμποιῆσαι αὐτοῖς καὶ συνελθεῖν *ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ* δοξάζειν τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

17 Zach. 12,10 25 – 26 cf. Rom. 15,6; Act. 4,32

MT

1 πρὸς δόμονον = ad donum 15 ecclesiae = <ἐκκλησίας> *om.* MT 16 non solum = <οὐ μόνου>]
πρὸς οὖς MT 18 τὰ γινόμενα καὶ τὸν] τὸν γινόμενον T τὴν *om.* T

DIUALIS SACRA DIRECTA AD DONUM SANCTISSIMUM PAPAM SENIORIS ROMAE CONTRADITA
 UERO AGATHONI SANCTISSIMO AC BEATISSIMO PAPAE EIUSDEM ANTIQUE ROMAE EO QUOD
 IDEM DONUS DE PRAESENTI UITA DECESSISSET

Superscriptio sacrae

In nomine domini et saluatoris nostri Iesu Christi imperator Flauius Constantinus
 fidelis magnus imperator. sacra Dono sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo
 antiquae nostrae Romae et uniuersali papae. data pridie Idus Augustas Constan- 10
 tinopoli indictione sexta.

Per omnia nouit uestra paterna beatitudo et plures sanctae uestrae ecclesiae antiquae
 Romae, quia ex quo iussit deus principaliter nos imperare, dum multotiens uoluissent
 quidam motionem facere de uerbis, de quibus est contentio pro dogmate pietatis inter 15
 partes tam sanctae uestrae ecclesiae quamque huius sanctae magnae dei ecclesiae, ut
 ambigerent, et hoc prohibuimus fieri tempore non ammittente cognoscentes, quod ex
 particulari contentione non solum unitas fieri non posset sed magis malum accresceret,
 et licet animo *doleremus* ultra omnem *dolorem* tam pro exprobratione, quae nobis ob
 hoc ab inimicis inferebatur, et propter ipsam ueritatem, quod pontifices secundum uos et
 orthodoxus noster populus propter quasdam nouitates uocum in schisma incidisset exul- 20
 tatioque ex hoc fieret impiis et hereticis, attamen deo nostro commisimus ipso pro nobis
 potiora prouidente et dum eius benignitas iusserit correctionem huius rei fieri tunc nobis
 condonare oportunitatem temporis ad generalem collectionem faciendam utrarumque
 sedium, quatenus considerantibus eis definitiones sanctarum quinque synodorum et edi-
 tiones sanctorum probabilium patrum satisfacerent sibimetipsis et conuenirent *in uno ore* 25
unoque corde ad glorificandum honorificum nomen dei nostri.

VP BR MNL K

superscriptio: in hoc corpore continetur sancta sexta synodus, quae in urbe constantinopolitana (constantino-
 polim BR) congregata est sub temporibus domni constantini piissimi augusti et agathonis sanctissimi ac beatissimi
 papae antiquae romae BR MNL K 1 ad donum sanctissimum] dono sanctissimo K sanctissimum]
 sanctissimi VP contradita] contradicta VP B 3 decessisset] discessisset B discessit R 6
 sacrae] sacra K sacrae + hunc codicem aethelstanus rex tradidit deo et alme christi genetrice sanctisque
 petro et benedicto in bathonie ciuitatis coenobio ob remunerationem suae animae – et quisquis hoc legerit
 characteres omnipotenti pro eo proque suis amicis fundat preces. B 8 domini dei et M nostri et
 saluatoris B et om. R 9 sacra] sacro MN dono] domno K 10–11 et ... sexta om. R
 10 augustas] agustas VP B 12 nouit <et> uestra ? (xai) plures presules sanctae B² 13 multotiens]
 multo totiens B² multociens R 14 contentio] contio L 15 ecclesiae¹ ... sanctae om. L
 ecclesiae¹] ecclesia VP ecclesiae²] ecclesia VP 16 prohibuimus] prohibemus R ammittente]
 amittente V NL admittente BR M amittente K cognoscentes] cognuscentes V 17 posset]
 possit B accresceret] accrescere VP accrescerit R 18 doleremus] toleremus B¹ doleremus
 N K exprobratione] probratione VP M 19 inferebatur] inferebat NL pontifices] pontificis V
 20 schisma] scisma B² M chisma NL scisma K 21 fieret] fierit B attamen] adtamen
 N et tamen L commisimus] comisimus VP N conmisimus BR 22 correctionem] cor-
 reptionem K 23 utrarumque] utramque V 24 quatenus] quatinus R eis definitiones] eisdem
 finitiones VP definitiones] deffinitiones R diffinitiones M synodorum] sinodorum B si-
 donorum K 25 probabilium] probalium V

Ἄλλ' ἐπεὶ ὡς ἀνθρώποι βουλ(ευ)όμεθα, ὡς δὲ κελεύει ὁ θεὸς πάντα ἀποτελεῖ – αὐτὸς γὰρ ἐπίσταται τὰ μέλλοντα καὶ τὰ συμφέροντα ἡμῖν – καὶ οὕτως εὐδοκεῖ ἀποτελεῖν, ἐν εἰδήσει ποιούμεθα τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, ὡς ὁ προχειρισθεὶς Θεόδωρος, ὁ ἀγιώτατος καὶ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, ἀνήγαγε τῇ ἡμετέρᾳ γαλήνῃ ὑφορᾶσθαι αὐτὸν στείλαι τὰ πρὸς συνήθειαν συνοδικὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, μήπως ἀπρόσδεκτα γένωνται, καθὼς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πατριαρχῶν γεγόνασιν· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον συνείδε προτρεπτικῆ ἐπιστολῇ χρῆσασθαι πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, ἦντινα καὶ ἔστειλε, καὶ ταύτης ἐν εἰδήσει πάντως γέγονεν ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης καὶ οὐ συνείδομεν διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας περὶ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς πολυλογία χρῆσασθαι.

μετὰ οὖν τὸ τὴν τοιαύτην ἐπιστολὴν σταλῆναι πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα ἠρωτήσαμεν τὸν τε αὐτὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώτατον πατριάρχην καὶ Μακάριον τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως, τίς ἢ δυσχέρεια ἢ προβαίνουσα μεταξὺ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος ἦγουν τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ αὐτῶν, ἤδη τετελεσμένων πάντων ὄντων περὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν καὶ ἀπαρασαλεύτου τῶν Χριστιανῶν πίστεως, διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων ἀποστόλων διὰ τε τῶν ἐκθέσεων τῶν ἀγίων πέντε συνόδων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων ἐκκρίτων πατέρων καὶ πασῶν τῶν αἰρέσεων ἤδη καὶ τηλαυγηθισῶν καὶ καταργηθισῶν καὶ μηκέτι ὑπεῖναι τρόπον δυνάμενον παρασπασμὸν ἢ σχίσμα τῇ ἀγίᾳ καὶ ἀμωμήτῳ ἡμῶν περιποιῆσαι πίστει. καὶ ἀπελογήσαντο ἡμῖν οἱ αὐτοὶ ἀγιώτατοι πατριάρχαι, ὡς ῥήματά τινα καινοφωνιῶν εἰσήχθησαν, τινῶν μὲν ἐξ ἀνειδησίας ταῦτα εἰσαγόντων, ἑτέρων δὲ παρὰ τὸ προσῆκον ἐπεξεργαζομένων τὰ ἀκατάληπτα ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ταῦτα ἤρξαντο κινεῖσθαι τὰ ῥήματα καὶ μέχρι τοῦ παρόντος συνέλευσις μεταξὺ τῶν δύο θρόνων οὐ γέγονεν, ἵνα ἐκζητοῦντες πληροφορίαν ἑαυτοῖς εἰσαγάγωσι τῆς ἀληθείας. διὰ οὖν οἰκτρὰ ζητήματα μὴ γενέσθω ἀτέλεστος ἡ ἔρεσχηλία, μὴ ἐπιχαρῶσιν ἡμῖν οἱ Ἕλληνες καὶ αἰρετικοί, μὴ λάβωσι χώραν ἕως τοῦ παντός τὰ σπέρματα τοῦ ἐναντίου εἰς ἡμᾶς, ἐκπεσῶν γὰρ ἐκ τῆς ἀνθρωπότητος τῆς λατρευούσης αὐτῶ καὶ καταισχυθεὶς τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν τούτῳ ἄρτι οὐ παύεται ταῦτα πρὸς παραμυθίαν ἑαυτοῦ ποιῶν, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ

22 cf. Rom. 11,34; Rom. 14,20

25 cf. Ps. 37,16

26 cf. Mt. 13,27

27 cf. 1. Tim. 6,14 etc.

MT

1 βουλ(ευ)όμεθα | βουλόμεθα MT

3 ὁ' ομν. T

8 ἔστειλε | ἔστειλες T

17 ἐκθέσεων | ἐκτεθέντων

T 24 εἰσαγάγωσι | εἰσηγάγωσι T

25 ἀτέλεστος | ἀτέλευτος T

28 ταῦτα | τὰ M

Sed quoniam sicut homines cogitamus, sicut autem iubet deus omnia perficit – ipse enim nouit futura et quaeque nobis expediunt – et sic ei placitum est, ut ad effectum perducatur, cognoscere facimus uestram paternam beatitudinem, quod dum ordinatus esset Theodorus sanctissimus et beatissimus patriarcha a deo conseruande huius nostrae regiae urbis, suggestit nostrae serenitati suspectum se esse dirigere consueta synodica ad uestram paternam beatitudinem, ne forsitan non recipiantur, sicut et sub predecessoribus eius patriarchis factum est; sed quia magis praecuidit adhortatoriam epistolam facere ad uestram paternam beatitudinem, quam et direxit, et eius per omnia scientiam habet uestra paterna beatitudo et non praecuidimus per presentem nostram piam sacram de huiusmodi epistula uti multiloquio. sed posteaquam directa est eadem epistula ad uestram paternam beatitudinem, interrogauimus eundem sanctissimum et beatissimum patriarcham et Macharium sanctissimum patriarcham ciuitatis Theopolitane, quaenam esset difficultas, que prouenerat inter uestram paternam beatitudinem seu uestram apostolicam sedem et ipsos, olim omnibus expletis quaeque sunt de immaculata uestra et incommutabile Christianorum fide, tam per doctrinam sanctorum apostolorum quamque per definitiones sanctarum quinque synodorum et doctrinam sanctorum ac probabilium patrum et omnibus heresibus iam manifestatis atque condemnatis et nullo deinceps remanente modo, quo posset diuisio aut schisma sanctae et immaculatae nostrae fidei inferri. et satisfecerunt nobis idem ipsi sanctissimi patriarchae, quod uerba quaedam nouitatis intromissa sunt, aliquibus <quidem ex imperitia haec introducentibus, aliquibus> uero incongrue scrutantibus inconpraehensibilia opera dei, et quia ex quo haec uerba moui coeperunt et usque hactenus utraque sedes inter se minime conuenerunt, ut inquirentes sibimet satisfacerent pro ueritate. propter uiles igitur inquisitiones non sit infinita contentio, ne nobis insultent pagani et heretici neque in nobis usquequaque locum accipiant semina aduersarii. cadens namque ab humano genere, quod ei seruiebat, et confusus per apparitionem domini nostri propterea nunc non quiescit haec ad suam consolationem facere, sed per gratiam domini

VP BR MNL K

1 iuber] iuuet V	perficit] perfecit VP B ¹ R	2 et ¹ om. BR	effectum] affectum N	3 quod
dum] quoddam K	5 suggestit] subiessit N	serenitati] serenitatis VP	dirigere] dirigere VP	
consueta om. M	synodica] sinodica P B L K	6 forsitan] forsam V	forsam P ¹ forsan P ²	
7 adhortatoriam] adortatoriam B ¹	adoratoriam R	epistolam] epistolam P B L K	8 et ¹] ex R	
et eius] deus R	scientiam] scientia NL	9 non] nunc VP	sacram] sacran V	de om. N
10 epistula ¹] epistola P R	epistulam B ¹	epistolam NL	epistula ²] epistola B L K	11
eundem] eundem R	eiusdem N	12 macharium] macarium P B	esset] esse VP	13
prouenerat] prouenerat R MNL	14 ipsos] ipse V	ipsis B	olim] olim V	inmaculata]
inmaculata R ML	incommutabile] incommutabili P ² B M	15 doctrinam] doctrina V	diffinitiones] definitiones B K	diffinitiones R M
16 sanctarum] sanctorum VP MNL	synodorum]	sinodorum B	ac om. B	et R
17 condemnatis] condemnatis R ML	18 posset] possit BR	posse K	diuisio] diuisi VP ¹	schisma]
scisma V B ² K	chisma N	inmaculatae] immaculatae R ML	inferri] inferre P R	19 nobis
his idem V	idem] iidem R	quaedam] quada VP ¹ K	20 aliquibus ¹] a quibus M ¹	μὲν
ἐξ ἀπειθεσίας ταῦτα εἰσαγόντων, ἑτέρων = <quidem ex imperitia haec introducentibus, aliquibus> om. VP BR	20–21 scrutantibus] scrupantibus L K	21 opera] opere P	moui] mouere P ²	
MNL K	mouit R	moueri M	coeperunt] ceperunt R NL K	22 hactenus] actenus B MN K
utraque]	utraque P R L K	sedes] sedis VP	minime] minimae VP	ut] et R
L K	23 inquisitiones] inquisitionis P ¹	25 ei] eis K	confusus est per B	26 quiescit]
requiescit BR				

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἐν τούτοις κατησχυνθῆ διὰ τῆς σπουδῆς τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος καὶ κατὰ τὸ εἰρημένον „ἀποτιθεμένων ἡμῶν πάντα ζῆλον καὶ πᾶσαν ἐριδα καὶ πάντα φθόνον“ τῆ ἀληθείᾳ συνδράμωμεν – ἡ γὰρ ἀλήθεια ἠγαπημένη ἐστὶ τῷ θεῷ – καὶ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν· „ὅστις θέλει πάντων
5 πρῶτος εἶναι ἔστω πάντων διάκονος“· καὶ πάλιν εἴρηται ὅτι ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε ἐν τῷ ἀγαπᾶν ὑμᾶς ἀλλήλους.

Ἐπὶ οὖν ὁ χρόνος οὐκ ἐπιδέχεται τελείαν συνάθροισιν γενέσθαι, προτρέπομεν τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας στείλαι ἄνδρας χρησίμους τε καὶ ἐπιεικεῖς εἶδησιν ἔχοντας πάσης θεοπνεύστου γραφῆς καὶ πείραν ἀν-
10 ἐπίληπτον κεκτημένους δογμάτων ἐνδεδυμένους τὸ πρόσωπον τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ τῆς συνόδου αὐτοῦ, ἐπιφερομένους καὶ τὰς βίβλους, ἃς δεόν ἐστὶ προαχθῆναι, καὶ πᾶσαν αὐθεντίαν ἔχοντας πρὸς τὸ <συνερχο>μένους μετὰ τούτων ἐνταῦθα τοῦ ἀγιω-
τάτου καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου καὶ Μακαρίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Θεου-
πόλεως ἀνερευνησαὶ μετὰ πάσης πραότητος καὶ ἐπιεικείας καὶ τῆ χάριτι τοῦ ἀγίου
15 πνεύματος τῆ ἀληθείᾳ ἐπιστῆναι τε καὶ πεισθῆναι· τὸ ἀσφαλὲς ἐχόντων τῶν καταλαμ-
βανόντων ἐκ μέρους τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας. μὰ τὸν γὰρ θεὸν τὸν παντοκράτορα, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν ἑτερομέρησις ἢ οἰαδήποτε, ἀλλ' ἰσότητα τοῖς ἀμφοτέροις φυλάσσομεν μηδ' ὄλως ὑπαναγκάζοντες ἐν οἰωδή-
ποτε κεφαλαίῳ τοὺς στελλομένους παρ' ὑμῶν ἐν τινι, ἀλλὰ καὶ πάσης τιμῆς μετὰ καὶ τῆς
20 δεούσης δορυφορίας καὶ ἀποδοχῆς ἀξιῶσομεν αὐτούς, καὶ εἰ μὲν συμβιβασθῶσιν ἀμφοτέρα τὰ μέρη, ἰδοὺ καὶ καλῶς, εἰ δὲ μὴ συμβαθῶσι, πάλιν μετὰ πάσης εὐλαβείας ἀποστέλλομεν αὐτούς πρὸς ὑμᾶς· μετὰ ταῦτα ὑπεξερχομένων ἡμῶν τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τὸ ἐπικείμενον ἡμῖν πρὸς ὃ ὠρίσθημεν φυλάττειν, ἣν παρελάβομεν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν, ἐκάστου τῷ ἰδίῳ νοί πληροφορομένου καὶ μέλλοντος ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ τοῦ ἀγίου καὶ φοβεροῦ
25 βήματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν. προτρέπεσθαι γὰρ καὶ παρακαλεῖν δυνάμεθα ἐπὶ πάσῃ κατορθώ-
σει τε καὶ ἐνώσει πάντων τῶν Χριστιανῶν, καταναγκάζειν δὲ οὐδαμῶς βουλόμεθα. τὰ δὲ στελλόμενα παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος πρόσωπα οὕτως ὀρίσει· ἐκ μὲν τῆς καθ' ὑμᾶς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, εἰ μὲν ἀρέσκει αὐτῇ ἐν τρισὶ προσώποις ἀρκεσθῆναι, ἐπεὶ καὶ πλείονας, ὅσους ἀρέσκει αὐτῇ, ἐκπέμψει, ἐκ δὲ τῆς συνόδου ἕως δεκαδύο μητρο-
30 πολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων, ἐκ δὲ τῶν τεσσάρων Βυζαντιῶν μοναστηρίων ἐξ ἐκάστου μοναστηρίου ἀββάδας τέσσαρας. εἰ γὰρ ἐπεδέχετο ὁ χρόνος, ὡς προεῖρηται, καὶ τελείαν

1 1. Joh. 5,20 3 cf. Gal. 5,20–21 4 cf. Ps. 83,12 4–5 Mc. 9,35 (Vulg. 9,34) 5 Joh. 13,35
9 2. Tim. 3,16 14–15 Hebr. 10,29 25 Rom. 14,10

MT

5 γινώσκονται] γνώσομαι T πάντες om. T 12 conuenientes = <συνερχο>μένους] εὐρισκομένους MT
τούτων] τῶν Mansi 17 γὰρ om. T 19 ὑμῶν] ὑμῖν T 20 συμβιβασθῶσιν] συμβαθῶσιν T

nostri *Iesu Christi ueri dei nostri* etiam in his confundatur per studium uestrae paternae beatitudinis et secundum quod scriptum est „deponentibus nobis omnem *zelum* et omnem *contentionem* omnemque *inuidiam*“ ueritati concurramus – ueritas enim deo cara est – et secundum domini uocem: „*quicumque uoluerit omnium primus esse sit omnium minister*.“ et iterum dictum est: *in hoc cognoscent omnes, quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem.*

Postquam igitur tempus non recipit perfectam congregationem fieri, adhortamur uestram paternam beatitudinem per praesentem nostram piam sacram dirigere uiros utiles ac modestos, notitiam habentes totius *deo inspirate doctrinae* et peritiam inreprehensibilem habentes dogmatum indutos personam uestrae apostolicae sedis eiusque concilii, deferentes et libros, qui oportent proferri, et omnem auctoritatem habentes, quatenus conuenientes cum hic posito sanctissimo ac beatissimo patriarcha et Machario sanctissimo patriarcha Theopolitane ciuitatis perscrutentur cum omni mansuetudine et modestia et *per gratiam sancti spiritus* ueritati insistere et consentire, munitionem habentibus eis, qui huc aduenierint, ex parte sedis uestrae per presentem nostram piam sacram. per deum enim omnipotentem, non est apud nos partis cuiuslibet fauor, sed aequalitatem utrisque partibus conseruabimus nullatenus necessitatem facientes in quocumque capitulo eis, qui a uobis diriguntur quoquo modo, sed et omni honore cum competenti munificentia et susceptione dignos eos habebimus, et si quidem utrique conuenerint, ecce et bene, sin autem minime conuenerint, iterum cum omni humanitate eos ad uos dirigimus; de cetero nos ex(eu)ntes a iudicio dei imminente nobis, iuxta quod constituti sumus, seruare fidem sanctam et immaculatam, quam percepimus, unoquoque proprio sensu (satisfaciente) et rationem reddituro ante sanctum et terribile *tribunal dei* nostri. inuitare enim et rogare possumus ad omnem emendationem et unitatem omnium Christianorum, necessitatem uero inferre nullatenus uolumus. personas uero, quae diriguntur a paterna uestra beatitudine, ita decernat; ex uestra quidem sancta ecclesia, si utique uidetur ei tres personas sufficiant, quod si et plures, quanti ei placuerint, dirigat, de concilio uero usque ad duodecim metropolitans et episcopos, de quattuor uero monasteriis Bizanteis ab unoquoque monasterio monachos quattuor. nam si reciperet tempus, ut predictum est, et perfectam

VP BR MNL K

1 etiam in his] et in hiis R	confundatur] confundantur V N K	confundetur BR	paternae]
paterna V	3 contentionem] contemptionem K	cara] caro VP	4 primus] princeps B
primos R	7 recipit] recepit V	perfectam] perfectum R	congregationem] congregatio V
congregationi R	adhortamur] adortamur V R	8 dirigere] diregere B	9 ac] hac N
modestos] modestus V	totius a deo B ²	inspirate] inspirante BR L	inreprehensibilem] quae
authoritas exigatur B ² add.	10 dogmatum] dogmata N	11 quatenus] quatinus B ²	conuenientes]
conuenientis V	12 machario] macario P ¹ B	13 ciuitatis theopolitane V	perscrutentur] perscruptentur L
perscrutentur L	mansuetudine] mansuetudinem N	14 munitionem] monitionem B	munitioni R
qui] que NL K	16 fauor] fabor N K	utrisque] utriusque VP	17 conseruabimus] conseruauimus
P ¹ K	18 diriguntur] direguntur B ¹	quoquo modo] quomodo NL	munificentia] munificentiae
VP	et ² om. P ² M	19 conuenerint] conuenerit VP ¹	20 dirigimus] diregimus B ¹
M	ὑπεξερχομένων = ex(eu)ntes coni. Frohne] exuentes VP MNL	expectantes B	expectantes
R	21 a iudicio] iudicium B	imminente] imminetis B ¹	22 percepimus] percipimus BR
πληροπορούμενου = <satisfaciente>	habundante VP NL K	abundante B M	et om. BR
23 reddituro] redditur VP	redditori B	dei] domini VP L	24 omnium] omnes B ²
necessitatem] necessitate N	25 personas] personae B	26 decernat] decernata B ²	sancta ecclesia]
sanctam ecclesiam K	personas] personae B ² M	27 et] ei K	ὄσους = quanti
placuerunt VP	dirigat] diregat B ¹	dirigant B ²	dirigantur K
28 et om. B	quattuor] quatuor L K	bizanteis] uizanteis MN	uitantes K
quatuor L K	reciperet] receperit R	recipere L	et om. B
			29 quattuor]

συνάθροισιν εἶχομεν παρασκευάσαι γενέσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν ὁ χρόνος οὐκ ἐπιδέχεται – ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ βουλήσει προήγαγεν, ὅπερ ἡμεῖς ὑπερητήμεθα ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ – πάντως κελεύομεν τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα μὴ γενέσθαι παρέμποδον τοῦ θελήματος τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τούτους ἀποστεῖλαι. οὕτως γὰρ ἐλπίζομεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι ὁ εὐδοκήσας κινήθῃναι τὰ τοῦ κεφαλαίου, ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος εὐδοκήσαι ἔχει τούτου φανερωθῆναι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπιστῆναι πάντας χωρὶς σχίσματος καὶ ἔριδος τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἀνυμνεῖν πάντας ἡμᾶς τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. παρασιωπήσαι γὰρ αὐτὸ φοβερὸν ἡγησάμεθα πρὸς τὸ μὴ τὸν λαὸν τὸν προσερχόμενον ἀγιασθῆναι ἐν ταῖς ἀγιωτάταις τοῦ θεοῦ καθολικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς ἐκκλησίαις ἐναντίας ἐμφιλοχωρεῖν ἐννοίαις θεωροῦντας τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀρχιερέων διάστασιν. πολλὴν γὰρ ἔστασιν ἡμῖν ἐποίησαν ὁ τε ἀγιώτατος καὶ μακαριώτατος τῶν ἐνταῦθα πατριάρχης καὶ Μακάριος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως, ἐκβάλλαι Βιταλιανὸν τὸν μακαριώτατον ἐκ τῶν διπτύχων, φάσκοντες <Ὀνώριον μνημονεύεσθαι ἐν τοῖς διπτύχοις διὰ> τὴν τιμὴν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας <ἡμῶν Ῥώμης>, ἐπεὶ μὴ καταδέχεσθαι τοὺς μετὰ ταῦτα πατριάρχας τῆς εἰρημένης ἀγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥώμης μνημονεῦειν μέχρις ἂν ἡ συζήτησις καὶ πληροφορία γένηται τῶν ῥημάτων τῶν ἀμφισβητούμενων μετὰ τῶν ἐκατέρων θρόνων, καὶ εἴθ' οὕτως ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀκολουθῶς μνημονευθῆ· ἀλλ' ἡμεῖς τοῦτο οὐ κατεδεξάμεθα, τουτέστι τὸ ἐκβληθῆναι τὸν αὐτὸν Βιταλιανὸν ἐκ τῶν διπτύχων, τοῦτο μὲν ὡς πᾶσαν ἰσότητά τῃρουῦντες καὶ τοὺς ἀμφοτέρους ὀρθοδόξους ἔχοντες, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν προσαχθεῖσαν ἡμῖν <ἀγάπην> παρὰ τοῦ αὐτοῦ Βιταλιανοῦ ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν ἡμετέρων τυράννων· ἀλλ' οὕτως ὑπεσχόμεθα τοῖς εἰρημένοις ἀγιωτάτοις πατριάρχαις, ὡς πάντως ἀποστελεῖ ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀνθρώπους τοὺς ὀφείλοντας συζητῆσαι μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι τῆνικαῦτα <κατὰ> τὸ φανερούμενον ἡ τελεία διοίκησις γίνεται· ἐπεὶ πρὸ τούτου μὴ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὸν αὐτὸν μακαριώτατον Βιταλιανὸν ἐκβληθῆναι. καὶ γινώσκουσα ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης σπεύσει ἐξακολουθῆσαι τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ· ὡς γὰρ προεῖρηται ἐλπίδα ἔχομεν εἰς τὸν στέφανον ἡμᾶς θεόν, ὅτι ἡνίκα θεωρήσῃ θερμὴν περὶ τούτου ἐξ ἡμῶν πρόθεσιν, ἡ αὐτοῦ ἀγαθότης καὶ τοὺς ταραχῶν τοὺς ἐπερχομένους ἡμῖν τῶν ἐθνῶν ἀποπαύει. πᾶσαν δὲ σύναρσιν ἐκελεύσαμεν τοῖς

7 cf. Rom. 15,6; Act. 4,32

MT

6 ἐπιστῆναι] ἐπιστάναι T 13–14 honorium memorari in diptichis propter = <Ὀνώριον μνημονεύεσθαι ἐν τοῖς διπτύχοις διὰ> om. MT 15 nostrae romae = <ἡμῶν Ῥώμης> om. MT 21 caritatem = <ἀγάπην> om. MT 24 secundum = <κατὰ> conl. Lu, om. MT

congregationem studuissemus facere, sed quoniam tempus non ammittit – deus autem noster proprio consilio protulit, quod nos <postul>amus in hoc tempore – per omnia iubemus uestram paternam beatitudinem minime effici impedimentum uoluntati dei, sed eos dirigere. sic enim speramus in eius benignitatem, quoniam qui uoluit huiusmodi capitulum moui, in presenti per sanctum spiritum concedere habet, ut ueritas clareat et instruatur omnes sine schismate atque contentione ueritatem *et uno ore unoque corde* glorificare nos omnes eius bonitatem. tacere quippe hoc terribile aestimauimus, uti ne plebs, quae ut sanctificetur accedit ad sanctas dei catholicas et apostolicas ecclesias, contrariis cogitationibus occupetur considerans antistitum ad inuicem dis<t>antiam. multam enim nobis instantiam fecerunt tam hic sanctissimus ac beatissimus patriarcha quamque Macharius sanctissimus patriarcha Theopoleos, ut eiceretur Uitalianus beatissimus de diptichis, asserentes Honorium memorari in diptichis propter honorem apostolicae sedis antiquae nostrae Romae, nam non acquiescere, ut memorentur patriarchae, qui postmodum fuerunt in predicta sancta Romana ecclesia, donec conquisitio et satisfactio proueniat uerborum, de quibus contenditur inter utrasque sedes, et ita uestra paterna beatitudo consequenter memoretur. sed nos hoc non adqueuimus, id est ut eiceretur idem Uitalianus de dyptichis, hoc quidem utpote omnem aequalitatem seruantes et utrosque orthodoxos habentes, hoc autem et propter collatam nobis caritatem ab eodem Uitaliano, dum superesset in motione tyrannorum nostrorum; sed sic polliciti sumus predictis sanctissimis patriarchis, quod per omnia dirigit uestra paterna beatitudo homines, qui debeant conquirere cum ipsis, et tunc secundum quod claruerit perfecta dispositio fiet, nam ante hoc nullo modo nos acquiescere, ut idem beatissimus Uitalianus eiciatur. haec cognoscens uestra paterna beatitudo studeat sequi uoluntatem dei. sicut enim praedictum est spem habemus in coronatore nostro deo, quia dum preuiderit super hoc feruentem nostrum affectum, eius benignitas etiam ingruentes nobis perturbationes gentium sedabit.

VP BR MNL K

1 sed] se K ammittit] admittit BR ML amittit K 1–2 noster autem K 2 consilio] concilio R protulit] pertulit MNL <postul>amus = ὑπερηγήμεθα] differebamus VP BR MNL K 3 iubemus] iubemur K effici] effeci V B¹ N¹ esse L 4 dirigere] diregere B¹ benignitatem] benignitate BR M 5 moui] moueri M mobi N 6 schismate] scismate R M¹ K chismate NL ueritatem] in ueritate P² B² 7 bonitatem] benignitatem K aestimauimus] aestimabimus VP¹ estimamus R L uti] ut R L 8 plebs] pleps B¹ ut quae K catholicas] captolicas K 9 antistitum] antestitum V B¹ atistitum K διάσπασιν = dis<t>antiam] dissonantiam VP BR MNL K 9–10 multam] multa NL 10 instantiam nobis K instantiam] infantiam V¹ instanciam R ac] et R 11 macharius] macarius P¹ BR N eiceretur] eieceretur V 11–12 beatissimus om. K 12 diptichis¹] dipticis B dypticis M honorium] hononium V honorium se memorare B² memorari] memorare BR MNL K diptichis²] dypticis P M dipticis B N 12–13 apostolicae] apostolici N 13 non] nec B² acquiescere] adqueuere B MNL K 14 fuerunt] fuerint V conquisitio] conquesitio V conquesytio P 15 paterna uestra R 16 memoretur] memorentur NL adqueuimus] atqueuimus V queuimus B¹ adqueuimus R eiceretur] eieceretur V 17 dypticis] dipticis B dipticis R L K dyptycis N utpote] utpute M et] ut R 18 orthodoxos] orthodoxus B¹ collatam] conlatam B cetalam R collectam M caritatem] karitatem K 19 motione et tyrannorum VP polliciti] pollici B¹ 20 dirigit] diregit BR dirigitur K 22 adqueuere] atqueuere V acquiescere R L eiciatur] eiceatur V 22–23 haec cognoscens] haec cognuscens V hoc excognoscens R 23 studeat] studiat V sequi] sed qui B¹ sicut] sic NL 24 deo nostro R 25 perturbationes] perturbationis V sedabit] sedauit VP¹ NL K

ἐρχομένοις παρασχεῖν Θεόδωρον τὸν ἐνδοξότατον πατρίκιον καὶ ἑξαρχον τῆς Ἰταλῶν
 ἡμῶν φιλοχρίστου χώρας, εἰς τε πλοῖον καὶ δαπάνας καὶ πᾶσαν χρεῖαν αὐτῶν καί, εἰ
 χρεῖα κελέσοι, καὶ καστελλάτους καράβους παρασχεθῆναι εἰς διάσωσιν αὐτῶν πρὸς τὸ
 πάντη ἀβλαβεῖς καὶ ἀκινδύνους τῇ τοῦ θεοῦ συνεργίᾳ ἀποκαταστῆναι αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς.

5

Ἡ ὑπογραφή

Τὸ θεῖον φυλάξοι σε ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἀγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

10

*Θεῖα σάκρα καταπεμφθεῖσα πρὸς Γεώργιον τὸν ἀγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς
 μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης*

⟨Ἡ⟩ ἐπιγραφή

15

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 αὐτοκράτωρ εὐσεβέστατος εἰρηνικὸς Φλάβιος Κωνσταντῖνος πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ
 θεῷ βασιλεὺς σάκρα Γεωργίῳ τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ
 Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

20

Εἰ καὶ μερίμναις στρατιωτικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς ἀνευδότης ἡ ἡμετέρα συνέχεται γαλήνη,
 ἀλλ' οὖν ἅπαντα τῆς φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας τὰ πράγματα δεύτερα τῆς χριστιανικωτάτης ἡμῶν πίστεως τιθέμενοι, ἦν καὶ ἐν πολέμοις ὑπέρμαχον ἡμῶν τε καὶ τῶν
 ἡμετέρων φιλοχρίστων ἐστρατευμάτων κεκτήμεθα, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν τῇ παρουσίᾳ
 25 ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν ἀγιωσύνην εὐσεβεῖ ἡμῶν χρήσασθαι σάκρα, δι' ἧς
 προτρέποντες αὐτὴν καὶ ⟨σ⟩ανσιμους συναθροῖσαι τὴν πατρικὴν ὑμῶν μακαριότητα
 πάντας τοὺς ὑπὸ τὸν ἀγιώτατον αὐτῆς θρόνον τυγχάνοντας ὀσιωτάτους μητροπολίτας
 τε καὶ ἐπισκόπους κατὰ ταύτην τὴν θεοφύλακτον ἡμῶν καὶ βασιλίδα πόλιν, ἐφ' ᾧ συνεργίᾳ
 τοῦ παντοδυνάμου καὶ πολυελέου ἡμῶν θεοῦ τὴν ἀκριβῆ ζήτησιν γενέσθαι τοῦ ἤδη ἀπὸ
 30 πολλοῦ χρόνου ἀναφεύγτος δόγματος περὶ τε θελήματος καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου

MT

1 Ἰταλῶν] Ἰταλόν T 4 ἀποκαταστῆναι] ἀποκαστῆναι M 14 ⟨ή⟩ om. MT 26 ⟨σ⟩ανσιμους]
 ανσιμους M ανσιμους T σανζίμους ἦτοι θεσπίζομεν M marg.

omnem uero concursum uenientibus iussimus praebere Theodorum, gloriosum patricium et exarchum Christo amabilis nostrae Italiae prouintiae, tam in nauī quamque in expensis et omni utilitate eorum et, si necessitas exigerit, etiam castellatos dromones praebere ad eorum munimen, ut ex omnibus illesi et sine periculo deo cooperante idem ad nos perducantur.

Et subscriptio

Diuinitas te seruet per multos annos, sanctissime ac beatissime pater.

DIUALIS SACRA DIRECTA AD GEORGIUM SANCTISSIMUM ARCHIEPISCOPUM HUIUS MAGNAE CONSTANTINOPOLITANE URBIS NOUE ROMAE

Et superscriptio

In nomine domini dei et saluatoris nostri Iesu Christi imperator pius pacificus
Flauius Constantinus fidelis in Iesu Christo deo imperator sacra Georgio sanctissimo
ac beatissimo archiepiscopo Constantinopoleos et uniuersali patriarche.
data quarto Idus Septembris Constantinopoli imperante domno piissimo perpetuo augusto
Constantino imperatore anno uicesimo octauo et post consolatum eius anno duodecimo.

Quamquam sollicitudinibus tam militaribus quamque ciuilibus indesinenter nostra serenitas coartatur, attamen omnes Christo amabilis nostrae rei publicae causas in secundis ob christianam nostram fidem ponentes, quam et in bellicis propugnatricem tam nostri quamque Christo dilectorum nostrorum exercituum habemus, necessarium iudicauimus presenti nostra pia sacra ad uestram paternam beatitudinem uti, per quam adhortantes eam SANCIMUS congregare uestram paternam beatitudinem omnes, qui ad eius sanctissimam sedem pertinent sanctissimos metropolitas et episcopos, in hanc a deo conseruandam nostram regiam urbem, quatenus cooperante omnipotente et misericorde deo nostro diligentissima inquisitio dogmatis fiat, quod olim ante multum tempus exortum est de

VP BR MNL K

1 uenientibus] uenientium B uenientis R iussimus] iussemus B¹R ἰνδοξότατον = gloriosum] gloriosissimum BR 2 et om. M exarchum] exarcum N quamque] quamcumque R 3 exigerit] exegerit B exagerit R exierit N¹ castellatos] castellatus V chastellatos K dromones] dromones R 4 illesi] inlaesi V illaesi P 6 subscriptio] superscriptio BR 8 diuinitas ... pater om. K pater + explicit VP 11 diualis] diuina uel R georgium] georgeum V gregorium N 12 urbis rome noue B 14 superscriptio] subscriptio N 17 flauius] flauis VP¹ christo deo iesu K imperator] om. B nostro R 19 septembris] decembris N constantinopoli] constantinopolim BR constantinopolis K domno] domino R M 20 uicesimo octauo] uicensimo octauo V uicessimo octauo P XXVIII BR et om. MNL consolatum] consularum P B² M consolato NL duodecimo] XII^{mo} VP XII BR N 22 quamquam] quam cum MNL 23 coartatur] coortatur B quoartatur N attamen] adtamen NL amabilis] amabiles B secundis] subsequendis B 25 iudicauimus] iudicamus R 26 nostra] uita N 27 sancimus] sanccimus B scimus R omnes] omnis V 27 - 28 sanctissimam] sanctissimum N 28 sanctissimos uiros metropolitas B metropolitas] methropolitas VP 28 - 29 hanc ... urbem] hac deo conseruanda nostra regia urbe M 29 cooperante] quooperante N 30 diligentissima] dilectissima BR olim] olym V exortum] exhortum VP exortum est om. N

οικονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, τοῦ καὶ διάστασιν οὐ μικρὰν ἔκ τινων προσώπων τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐμποιήσαντος ἐκκλησίᾳ, μεταδοῦναι τε τὴν περὶ τούτου εἶδησιν καὶ Μακαρίῳ τῷ ὀσιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως πρὸς τὸ καὶ αὐτὸν τοὺς τῆς οἰκείας συνόδου θεοφιλεῖς μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους παρασκευάσαι ἐπὶ τούτῳ ἐνταῦθα συνελθεῖν. ἤδη γὰρ περὶ τούτου προτρεψάμεθα δι' εὐσεβῶν ἡμῶν κεραίων ἔτι ἐν ζῶσι τυγχάνοντα καὶ Δόμον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· κάκεινον τοῦ ἐνταῦθα μεταστάντος βίου Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος ἀρτίως προχειρισθεὶς πάπας εἰς τὸν τῆς λεχθείσης πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀποστολικὸν θρόνον <μεταλαβὼν τὰς τοιαύτας ἡμῶν εὐσεβεῖς κεραίας> ἀπέστειλεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ ἐπέχοντα πρόσωπον Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους καὶ Ἰωάννην τὸν θεοσεβέστατον διάκονον, ἕκ προσώπου δὲ τῆς κατ' αὐτὸν ἀπάσης συνόδου Ἰωάννην, Ἀβουνδάντιον καὶ Ἰωάννην τοὺς ὀσιωτάτους ἐπισκόπους μετὰ καὶ ἐτέρων κληρικῶν τε καὶ μοναχῶν ὀφείλοντας εὐρεθῆναι εἰς τὴν τοῦ προλεχθέντος κεφαλαίου ζήτησιν. οἱ καὶ τανῦν πρὸς τὰ ἡμέτερα κατέλαβον ἴχνη ἀποδεδωκότες ἡμῖν καὶ δύο ἀναφοράς, μίαν μὲν τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ἀγάθωνος, ἑτέραν δὲ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου. γινώσκουσα τοίνυν ἡ πατρικὴ ὑμῶν μακαριότης, ὡς πρῶτον ἡμῖν καὶ ἐξαίρετον, ὡς προεῖρηται, τὸ τῆς ὀρθοδοξίας καθέστηκε κεφάλαιον, σπευσάτω τοὺς εἰρημένους ὀσιωτάτους μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους ἐν συντόμῳ καταλαβεῖν τὴν θεοφύλακτον ταύτην καὶ βασιλίδα πόλιν πρὸς τὸ λεχθὲν κινηθῆναι κεφάλαιον καὶ τῇ τοῦ στέψαντος ἡμᾶς μεγαλοδώρου θεοῦ συνεργίᾳ ἀσφαλέστατον καὶ ὀρθόδοξον ὄρον τῷ τοιοῦτῳ ἐπιτεθῆναι δόγματι.

<Ἡ ὑπογραφή>

25 Τὸ θεῖόν σε φυλάξοι ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

1 – 2 1. Joh. 5,20 20 cf. Jac. 1,17

MT

9–10 nostros pios suscipiens apices = <μεταλαβὼν τὰς ... κεραίας> om. MT 11 πρεσβυτέρους] πρεσβυτέρου T 16 πάπα om. M 23 et subscriptio = <ἡ ὑπογραφή> om. MT

uoluntate et operatione in dispensatione incarnationis unius de sancta trinitate domini nostri *Iesu Christi ueri dei nostri*, quod et discidium non minimum per quasdam personas sanctae dei ecclesiae intulit, innotescere quoque super hoc et Machario uenerabili archiepiscopo Antiochenae magnae ciuitatis, quatenus et ipse de propria synodo deo amabiles metropolitanos et episcopos praeparatos faciat pro hoc ipso huc congregari. iam enim super hoc adhortati sumus per pios nostros apices adhuc inter uiuos existentem et Donum sanctissimum apostolicae sedis antiquae Romae praesulem, et illo de hoc saeculo migrante Agatho sanctissimus nuper ordinatus papa in apostolica sede praedictae antiquae Romae huiusmodi nostros pios suscipiens apices distinauit in praesenti propriam eius indutos personam Theodorum et Georgium deo amabiles presbiteros et Iohannem deo amabilem diaconum, ex persona uero totius eius concilii Iohannem et Habundantium et Iohannem uenerabiles episcopos cum ceteris clericis et monachis, qui debeant inueniri in praedicti capituli quaestionem. qui et nunc ad nostra coniunxerunt uestigia porrigentes nobis etiam duas suggestiones, unam quidem eiusdem sanctissimi Agathonis papae, aliam uero concilii eius. sciens igitur uestra paterna beatitudo, quia primum nobis et praecipuum, ut praediximus, hoc orthodoxiae existit capitulum, festinet praedictos uenerabiles metropolitanos et episcopos celeriter aduenire in hanc a deo conseruandam nostram regiam urbem, quatenus praedictum tractetur capitulum et magnorum donorum datore atque coronatore nostro deo cooperante cauta atque orthodoxa definitio huiusmodi dogmati inponatur.

Et subscriptio

Diuinitas te seruet per multos annos, sanctissime ac beatissime pater.

VP BR MNL K

1–2 domini ... ueri *om.* R 3 innotescere] innotiscere V B machario] macario P¹ BR NL uenerabili] uenerabi M ūēñ N uenit L 4 antiochenae] antiochaenae V anthiocene B antiocene K magnae *om.* K synodo] sinodo B sinodon K amabiles] amabilis V 5 metropolitanos] methropolitanos V mitropolitanos P L K praeparatos] praeparatus V 6 adhortati] adortati VP existentem] existentem BR MN et] ei K donum] dominum P² 7 apostolicae] apostholicae B¹ antique] antiqui V 8 agatho *om.* R aghato K sanctissimus] sanctus BR sanctissimos N ordinatus] ordinatos N apostolica] apostholica B 9 distinauit] destinauit R MNL K 10 presbiteros] praesbiteros B K pastores L 11 diaconum] dyaconum R (*et ita semper*) eius *om.* M habundantium] abundantium B K 12 monachis] monacis K inueniri] inuenire BR 13 capituli] caputuli M nostra] nostram V B NL K coniunxerunt] coniunxerunt BR M²NL porrigentes] porregentes B 14 suggestiones] suggestiones B subiectiones N unam] unum VP eiusdem *om.* B agathonis] agatonis R L 15 uestra] uestram VP praecipuum] precipium V principuum R N 16 festinet] festinat VP 16–17 metropolitanos] metropolitanus V mitropolitanos P 17 celeriter] caeleriter P B sceleriter R 18 magnorum] maiorum BR datore] datorem VP NL K 19 coronatore] coronatorem P cauta] tanta R atque] adque N definitio] diffinitio BR MNL 20 inponatur] imponatur R MNL 23 et *om.* N subscriptio] superscriptio BR 25 seruet] seruit B¹ sanctissime] sanctissimi V pater ... monas] terii *om.* P (25 – 19,20)

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΓΕΝΟΜΕΝΗΣ ΕΚΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΥΝ-
ΟΔΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΥΣΣΕΒΩΣ ΔΙΔΑΞΑΝΤΩΝ ΕΝ ΘΕΛΗΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ ΕΠΙ
ΤΗΣ ΕΝΣΑΡΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ
ΘΕΟΥ ΗΜΩΝ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ ΤΡΙΑΔΟΣ

5

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότην Φλαβίων Κωνσταν-
10 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου ἀυγούστου καὶ
αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
πραότητος ἔτους τρισκαίδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνός
ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

15

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω λεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων
Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄφφικίων
20 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄφφικίου καὶ
ὑποστρατήγου Θράκης
Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
25 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
τῶν Ὀρμισδοῦ οἴκου
Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
30 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

MT

8 ἡμῶν *om.* M 10 εὐσεβεστάτου | θεοσεβεστάτου M 17 τῷ οὕτω λεγομένῳ | τοῦ οὕτω λεγομένου
M 18 θεοσόφου | θεοσεφεοῦς M 19–20 ὄφφικίων καὶ θεοδώρου M 23–24 παύλου ... πα-
τρικίου *om.* M 24 ἐνδοξοτάτου = glorioso 29 καὶ κοιαιστῶρος *om.* M

PRINCIPIUM SANCTI SEXTI CONCILII

ACTA SANCTAE SEXTAE SYNODI APUD CONSTANTINOPOLIM FACTAE ADUERSUM EOS QUI IMPIE
 DOCUERUNT UNAM UOLUNTATEM ET UNAM OPERATIONEM IN INCARNATIONIS DISPENSATIONE
 DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI UERI DEI NOSTRI UNIUS DE SANCTA ET CONSUBSTANTIALI
 TRINITATE

5

In nomine domini dei et saluatoris nostri Iesu Christi imperantibus a deo coronatis
 et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
 magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post 10
 consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
 atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo die septima
 mensis Nouembrii indictionis nonae.

15

Praesidente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario
 sacri palatii, qui appellatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis
 praesentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsole patricio et comiti imperialis obsequii et substratego Thraciae 20
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore diuinae domus Hormisde
 Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excuuiti 25
 Iohanne glorioso exconsule patricio et questore
 Polyeucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule 30
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

V BR MNL K

1 principium] pincipium V sancti sexti concilii] sancte sexte synodi R 2 synodi] sinodi B K
 impie] impii V 3 in om. L 4 consubstantiali] consubstantiale BR 5 trinitate + actio prima
 K 9 et¹ om. BR 10 uicensimo septimo] XXVIII B XXVII R N uicesimo septimo MN
 uigesimo septimo K 11 consolatum] consulatum R M constantinus K tertio decimo] XIII BR
 heraclio] heracleo BR 12 tiberio] tyberio R M uicesimo secundo] uicissimo secundo V XXII
 BR N uigesimo secundo K septima] VII R 13 nouembrii] nouembri B nouembris R M
 indictionis] indictione M² 16 praesidente] praesedente B 17 iussione] iussine B¹ instructae]
 constructae M 19 niceta ... exconsule] nicete ... exconsole R patricio] patritio B K 19–20
 et ... patricio om. BR 20 exconsole] exconsule ML comiti] comite M 21 exconsule] et
 consule R 23–24 iuliano ... patricio om. B 23 exconsule] exconsole V B 24 τοῦ βασιλικοῦ
 = diuinae 25 excuuiti] excubiti BR 26 questore] quaestore B M 27 exconsule] exconsole V
 28 thoma] thomas V 29 exconsule] exconsole V orientalium] orentalium B¹ 30 exconsule]
 exconsole V K

- Συνελθούσης καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συν-
 αθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς
 5 πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλοῦς πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξαν-
 δρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 10 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 15 Ῥώμην ὀσίας τῶν ῥῆε εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπο-
 γραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχι-
 επισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 20 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 25 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 30 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης

 MT

1 καὶ¹ *om.* T 4 ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς T 9 μεγαλοπόλεως | μεγαλουπόλεως T 17 παρ'
 αὐτῶν *om.* M 18 – 19 ἀρχιεπισκόπου | ἐπισκόπου M 21 Ἐφέσου ἐπισκόπου T

Conueniente quoque sancta et uniuersali synodo, quae secundum imperialem sanctionem
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono uicem
 agentibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae et
 Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae Romae 5
 et
 Petro deo amabili presbitero et monacho et locum seruante sedis magnae ciuitatis Alexan-
 driae et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis 10
 Hierusolimorum
 Iohanne episcopo Portuense, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne episcopo
 ciuitatis Regitane, locum praesentantibus .CXXV. uenerabilium episcoporum sancti
 concilii antiquae Romae, qui et per proprias subscriptiones demonstrantur in sugge-
 stione, quae ab eis facta est, ad piissimum imperatorem Constantinum et 15
 Theodoro relegioso presbitero et locum agente Theodori deo amabilis archiepiscopi
 Rauennae
 Basilio episcopo Gortinae insulae Cretae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Thracensis 20
 Georgio episcopo Cyzici
 Petro episcopo Nicomediae
 Photio episcopo Niciae
 Iohanne episcopo Calcedonensi
 Theodoro episcopo Meletensi 25
 Sisinnio episcopo Hierapoleos Frigiae
 Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae
 Georgio episcopo Bizois Thratiae
 Gregorio episcopo Mitilensi
 Sergio episcopo Silymbriae 30
 Andrea episcopo Methimnae

V BR MNL K

1 synodo] sinodo B K 2 regia] regiae V egregia L 3 presbiteris] praesbyteris B uene-
 rabile] uenerabili B²R M 4 agathonis] aghathonis K 5 georgio] gregorio K constantinopoleos]
 constantinopolis R 7 amabili] amabilis V amabile B²R presbitero] praesbytero B ser-
 uante] seruantem B NL K 9 machario] macario B theopoleos] theopoleus BR antiochiae]
 anthiochiae V L anthyochie R 10 relegioso] religioso R ML K glorioso N presbitero]
 praesbytero B apochrisiario] apocrisiario B K apocrisario ML theodori] theodoro V
 theodori K 11 hierusolimorum] hierusolymorum V hierusolimitane R yerusolimorum K
 12 abundantio] habundantio V paternensis] paterninsis B 13 .CXXV.] centum uigintiquinque ML
 K 14 per om. V 14–15 suggestione] subgestionem N 16 relegioso] religioso MNL K pres-
 bitero] praesbytero B agente] agentem R NL K 18 gortinae] gordinae M cretae] creatae B
 trete L 19 theodoro] theodero V 20 heracliae] eraclie V L K herachiae BR thracensis]
 teracensis R tracensis ML K 21 cyzici] cyzyci V cyziti R cizici MN K 23 photio]
 pothio V fotio BR MN K niciae] nitiae BR N 24 calcedonensi] calcedonense V¹ cal-
 chedonensi NL 26 hierapoleos] hierapoleus BR 27 macrobio] macobrio V moicobio R
 hisauriae] isauriae MNL K 28 bizois] bizoi V byzois B MNL 29 mitilensi] mitylensi B
 mitilemsi MN 30 silymbriae] sylymbriae M silimbriae NL K 31 andrea] andreae V me-
 thimnae] methymnae B ML mithimne K

- Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἄντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 5 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 10 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κῶου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 15 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάπτης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 20 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγμένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 Ῥώμῃ
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 25 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς
 πατριαρχείου καὶ
 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

 MT

6 ἐπισκόπου τοῦ δασκυλίου T 14 μύνδου] μίνδου T 15 καντάνου] καντανοῦ M 16 λάπτης]
 λάπτης M 17 ζηνωνοπόλεως] ζηνουπόλεως M ζημωνοπόλεως T 22 ρενάτης] ρενᾶ τῆς M
 ρεννὰ τῆς T 24 ἀρσικίας] ἀρσουκίας M 25 ὡσαύτως ... ῥώμην] ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ ῥώμῃ T

Theognio episcopo Chiensi	
Georgio episcopo Camuliani	
Antonio episcopo Hypepon	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnis	5
Iohanne episcopo Daschilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	
Theodoro episcopo Uerissiensi	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	10
Dometio episcopo Plusiados	
Solomone episcopo Claneu	
Georgio episcopo Coensi	
Iohanne episcopo Myndi	
Gregorio episcopo Cantanensi	15
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae, quod dicitur Uaias	20
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma	
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum hic siti uenerabilis patriarchii	
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii uenerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.	25

VP (20) BR MNL K

1 theognio] theogenio B theogino R chiensi] chiensi M 2 camuliani] cumuliani R 3
antonio] anthonio R hypepon] hyypepon V R chypepon ML chipepon N 4 anastasio-
poleos] anastasiopoleus BR 5 cinnis] cynnis V 6 daschilii] dascilii V daschylis R 7
iustinianopoleos] iustinianopuleos V iustinianopoleus B N iustinianopoletis NL gordi] gurdii
MNL 8 theodoro] theodero V uerissiensi] uerisiensi BR uirrisiensi K 9 heracliae]
heracleae BR MN eraclee K 10 tii] potii V 11 dometio] dometi V domitio M de-
motio K plusiados] pulsiados V 12 solomone] salomone B M K claneu] clacii K 13
georgio] gregorio K coensi] censi V quoensi N 14 myndi] mundi R K 15 cantanensi]
catanensi V cathanensi M caranensi L 16 lappis] lapis V B¹ L K lapsis R clappis
M 17 eulalio] eolalio BR zinonopoleos] zynonopuleos V zinonopoleus BR 19 theodoro]
theodero V olbis] albis V colbis M oblis K 20 theophanio] teofanio B theofanio
R monas] terii inc. P (13,25) quod] qui BR uaias] baias MNL 21 georgio] gregorio R
georrio K presbitero] praesbytero B 22 conone] canone M ganone L stephano] stefano
B presbiteris] praesbyteris B monachis] monacis K quod] qui VP BR MNL K 23
arsicia] arsitia V N 24 presbitero] praesbytero B oratoriorum] horatoriorum VP oratorium
N patriarchii] patriarchi B² 25 stephano presbitero] stefano praesbytero B monacho] mo-
nachus NL discipulo] discipulus N macharii] macarii VP B macharo R theopoleos]
theopoleus BR 26 antiochiae] anthiochiae VP R

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ ἐκ μὲν τοῦ εὐωνύμου αὐτοῦ μέρους καθεσθέντων τῶν ὀσιωτάτων τοποτηρητῶν τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ τῶν ἐκ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου θεοφιλῶν ἐπισκόπων καὶ Θεοδώρου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης, καὶ Βασιλείου ἐπισκόπου Γορτύνης, καὶ Γεωργίου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, καὶ λοιπῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· ἐκ δὲ τοῦ δεξιῦ μέρους καθεσθέντων ὁμοίως Γεωργίου τε τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου, καὶ τῶν λοιπῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ τε ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου εἶπον·

20 Πανάγαθε δέσποτα, κατὰ τὴν καταπεμφθεῖσαν σάκραν ἐκ τοῦ θεοσόφου ὑμῶν κράτους πρὸς τὸν ἀγιώτατον ἡμῶν πάπαν ἀπεστάλημεν παρ' αὐτοῦ πρὸς τὰ πανευσεβῆ ἴχνη τῆς θεοστηρίκτου ὑμῶν γαλήνης μετὰ καὶ ἀναφορᾶς αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρας συνοδικῆς ἀναφορᾶς ὡσαύτως γενομένης πρὸς τὴν θεοτείχιστον ὑμῶν εὐσέβειαν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὴν τελούντων ὀσιωτάτων ἐπισκόπων, ἃς καὶ ἐπιδεδώκαμεν τῷ θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει.

25 ἐπειδὴ δὲ πρὸ τούτων τεσσαράκοντα ἕξ χρόνων μικρῶ πλέον ἢ ἔλασσόν τινας καινοφωνίας ἀντικρυς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως παρεισηγάγον οἱ κατὰ καιροὺς γενόμενοι πρόεδροι ταύτης τῆς βασιλίδος καὶ θεοφυλάκτου ὑμῶν πόλεως, φαμέν δὴ Σέργιος, Παῦλος, Πύρρος καὶ Πέτρος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κύρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως γενόμενος πρόεδρος, ἔτι δὲ καὶ Θεόδωρος ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος τῆς οὕτω λεγομένης πόλεως Φαράν, καὶ τινες

30 ἕτεροι τούτοις ἐξακολουθήσαντες, <οἱ οὐ μετρίως τὴν ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ ἐκκλησίαν ταραξάντες> ἐν θέλημα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν

 MT

2 ἐκ] ἐν M 21 πανευσεβῆ αὐτοῦ ἴχνη M 25 μικρῶ χρόνῳ πλέον T 27 ταύτης ο.μ. M
 30–31 non modice quae per totum orbem terrarum est ecclesiam perturbauerunt = <οἱ οὐ μετρίως ...
 ταραξάντες> ο.μ. MT

Residentibus gloriosis patriciis et consulibus ex latere piissimi et Christo amabilis nostri imperatoris Constantini, et ex leua quidem eius parte residentibus uenerabilibus uicariis Agathonis sanctissimi archiepiscopi antiquae Romae et quiqui ex persona eius synodi erant deo amabiles episcopi, Theodoro presbitero et locum agente Theodori deo amabilis <archi>episcopi Rauennae, et Basilio episcopo ciuitatis Gortinae, et Georgio presbitero et monacho apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis Hierusolimorum, et ceteris episcopis concilii sanctissimi papae antiquae Romae Agathonis; a dextera uero eius parte similiter residentibus Georgio sanctissimo archiepiscopo Constantinopoleos nouae Romae, et Machario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae, et Petro deo amabili presbitero monacho et loci seruatore sedis magnae Alexandriae ciuitatis, et Theodoro episcopo Ephesi, et reliquis deo amabilibus episcopis tam qui sub sede sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani quamque sanctissimi archiepiscopi Theopoleos Antiochiae; prepositis in medio sacrosanctis Christi dei nostri euangelis Theodorus et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannes deo amabilis diaconus locum presentantes sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae Agathonis nec non et qui ex persona synodi eius erant dixerunt:

Benignissime domine, secundum directam sacram ab a deo instructa uestra fortitudine ad sanctissimum papam demandati sumus ab eo ad piissima uestigia a deo confirmatae uestrae serenitatis una cum eius suggestione, nec non et cum altera eius synodica suggestione adaeque facta ad deo custoditam uestram pietatem a subiacentibus ei uenerabilibus episcopis, quas et obtulimus deo coronatae fortitudini uestrae. quoniam igitur ante hos quadraginta sex plus minus annos quasdam nouitates uocum contrarias orthodoxae fidei introduxerunt qui in tempore fuerunt praesules huius regiae et a deo conseruandae uestrae ciuitatis, id est Sergius, Paulus, Pyrrhus et Petrus, nec non et Cyrus quondam Alexandrinae ciuitatis antistes, insuper et Theodorus, qui fuit episcopus ciuitatis cui uocabulum est Pharan, et alii quidam, qui eos secuti sunt, non modice quae per totum orbem terrarum est ecclesiam perturbauerunt, unam uoluntatem in incarnation<is> dispensation<e> unius

VP BR MNL K

1 residentibus] resedentibus B latere] latera VP 2 imperatoris] imperatores V imperiis N
 leua] laeua B residentibus] resedentibus B 3 agathonis] agatonis L K quiqui] qui B quic-
 qui N synodi] sinodi B K 4 amabiles] amabilis VP¹ theodori] theodoro NL 5 ὀρχι-
 επισκόπου = <archi>episcopi] episcopi VP BR MNL K gortinae] gordinae B presbitero] praesby-
 tero B 6 monacho] monachus NL apochrisiario] apocrisiario B K apocrisario R MNL
 theodori] theodoro P¹ hierusolimorum] hierusolymorum B hierosolimorum NL hierusoli-
 morum K 7 concilii] consilii R agathonis] agatonis K a dextera] ad dexteram M eius
 uero R 8 parte] partem M residentibus] resedentibus B 8–9 constantinopoleos ... archiepi-
 scopo om. B¹, B² marg. 9 archiepiscopo] archiepis V archiepos P theopoleos] theopoleus B
 antiochiae] anthyochiae R 10 amabili] amabile VP amabilis B NL presbitero] praesbytero B
 et¹ om. M loci] luci N magnae sedis K 11 deo amabilibus] a deo amabilis V 12
 constantinopolitani] constantinopolitanae B theopoleos] theopoleus B 13 antiochiae] anthiochiae
 V BR L theodorus] theodoros P¹ 14 amabiles] amabilis VP presbiteri] praesbyteri B
 amabilis] amabiles V presentantes locum N 15 sanctissimi] sanctissime V sedis apostolicae
 K agathonis] agathoni V 16 synodi] sinodi B M 17 directam] dilectam N ab om. M
 fortitudine] fortudine B 18 ab eo] a deo VP 19 synodica] sinodica B L sydonica N 20
 facta] factam ML a om. M ad NL ei] eius R 21 obtulimus] optulimus R N for-
 titudini] fortitudine V ante sex hos M 22 quadraginta sex] XLVI BR sex om. M noui-
 tates] nouitatis V fidei] fide V 23 qui illo in BR 24 pyrrhus] pyrrus BR MNL pirrus
 K et¹ om. BR quondam] condam N alexandrinae] alexandriae BR alexandre K
 25 antistes] antestites V antistites P antestis BR antistes M¹ cui] cuius BR 26
 pharan] phoeran VP¹ phôran P² faran BR secuti] sequuti K totum] totam VP 27
 incarnation<is> dispensation<e>] incarnatione dispensationis VP BR MNL K

Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μίαν ἐνέργειαν δογματίσαντες καὶ διδάξαντες, καὶ πολλάκις τοῦ δουλικοῦ ὑμῶν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου περὶ τούτου ὑποκρούσαντος, εἶτα δὲ καὶ παρακαλέσαντος καὶ μὴ δυνηθέντος μέχρι νῦν τῆς τοιαύτης <αὐτοῦς> ἀποστήσαι κακοδόξου γνώμης, αἰτοῦμεν τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος εἰπεῖν τοῖς τοῦ μέρους τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, πόθεν ἢ τοιαύτη ἐφεύρηται καινοφωνία.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἐν ἀκροάσει γενόμενοι Γεώργιός τε ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης πόλεως καὶ Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείων πόλεως καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν σύνοδος τῶν παρὰ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς Ῥωμαίων μεγαλοπόλεως θρόνου ρηθέντων τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς διεξίτωσαν.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως, ἄμα Στεφάνῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Νικομηδείας, καὶ Σολομῶν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλαυδέου τοὺς λόγους ποιούμενοι ὑπὲρ τε τοῦ θρόνου τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας εἶπον·

Ἡμεῖς μὲν καινοφωνίας οὐκ ἐξεθέμεθα, ἀλλ' εἴ τι παρελάβομεν ἐκ τε τῶν ἀγίων οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἔτι δὲ καὶ τῶν προεδρευσάντων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, φάμεν Σεργίου, Παύλου, Πύρρου καὶ Πέτρου, ἔτι δὲ καὶ Ὀνωρίου τοῦ γενομένου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, τουτέστι περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας, οὕτως καὶ ἐπιστεύσαμεν καὶ πιστεύομεν καὶ κηρύσσομεν <καὶ διδάσκομεν> καὶ ἐτοιμῶς ἔχομεν τὰ περὶ τούτου παραστήσαι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Εἰ βούλεσθε περὶ τούτου παριστᾶν ἡμῖν, οὐκ ἄλλως ὑμᾶς δεχόμεθα ἀποδείξεις προφέροντας εἰ μὴ, καθὼς εἶπατε, ἐκ τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῶν ἀγίων ἐκκρίτων πατέρων.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

Εὐσεβέστατε δέσποτα, κέλευσον διὰ τοῦ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τὰ βιβλία τῶν ἀγίων συνόδων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου εἰς μέσον προαχθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Κελεύομεν τὰ πεπραγμένα τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως παραχρῆμα διὰ τοῦ προσφόρου χαρτοφύλακος εἰς μέσον ἐλθεῖν καὶ ἀναγνωσθῆναι.

MT

3 δυνηθέντος | δυνηθέντες M
T 9 αὐτὸν | αὐτοῦς M
<καὶ διδάσκομεν> om. MT

eos = <αὐτοῦς> om. MT 4 αἰτοῦμεν | αἰτούμεθα M τοῖς | τοὺς
13–14 κλαίου | κλαναίου M 16 τε om. M 21 et docemus =
24–25 προφέροντας | προσφέροντας M 26 ἐκκρίτων | ἐγκρίτων T

sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi unamque operationem dogmatizantes et docentes, et multotiens seruili uestra quae secundum nos est apostolica sede de hac re pulsante, dehinc supplicante et minime ualente usque actenus a tali sensu praue aestimationis eos abstrahere, quaesumus deo coronatam uestram fortitudinem, ut dicant qui ex parte sunt praedictae sanctissimae ecclesiae Constantinopolitanae, unde huiusmodi uocum adinuenta est nouitas.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Audientes Georgius sanctissimus archiepiscopus a deo conseruandae nostrae huius ciuitatis et Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochenae ciuitatis et ei adiacens synodus, quae a parte apostolicae magnae <ciuitatis> Romae sedis dicta sunt, quae eis uidentur prosequantur.

Macharius deo amabilis archiepiscopus Antiochenae magnae ciuitatis, una cum Stephano relegioso presbitero et monacho eius discipulo, cum eis uero et Petrus deo amabilis metropolitanus Nicomediae, et Salomon deo amabilis episcopus Claneu uerba facientes tam pro sede huius sanctae magnae ecclesiae quamque pro sede Antiochia dixerunt:

Nos quidem uocum nouitates non aedidimus, sed quicquid percepimus tam a sanctis uniuersalibus synodis et sanctis probabilibus patribus quamque a presulibus huius regiae urbis, id est Sergio, Paulo, Pyrro et Petro, nec non et Honorio, qui fuit papa antiquae Romae, et Cyro, qui fuit papa Alexandriae, hoc est de uoluntate et operatione, sic et <credidimus et> credimus et praedicamus et docemus et parati sumus de hoc ostendere. Constantinus piissimus imperator dixit:

Si uultis nobis de hoc ostendere, non aliter uos suscipimus probationes proferentes nisi, quemadmodum dixistis, a sanctis uniuersalibus synodis et sanctis probabilibus patribus. Macharius deo amabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo erant dixerunt:

Piissime domine, iubeto per cartophilacem huius sanctae magnae dei ecclesiae libros sanctorum synodorum ex uenerando patriarchio in medium proferri.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Iubemus acta earundem sanctarum et uniuers<alium> synod<orum> ex uenerando patriarchio a deo conseruande huius regiae urbis confestim per competentem cartophilacem ad medium deduci atque relegi.

VR B(7)R MNL K

2 multotiens] multototiens B multociens R seruili] seruile BR seruilis K re] rem VP
 3 supplicante] subplicante B actenus] hactenus M praue] parue K 4 quaesumus] quaessumus
 VP quaesumus a deo BR 8–27,14 audientes ... indictione om. B 9 macharius] macarius P R
 antiochenae] antiochaenae V antiocene R K ei] eius MNL 10 synodus] sinodus N K
 μεγαλοπόλεως = magnae <ciuitatis>] <ciuitatis> om. VP R MNL K sedis om. K 12 macharius]
 macarius P¹ R 12–14 archiepiscopus ... amabilis om. R 12 antiochenae] antiocene K 13
 relegioso] religioso MNL K petrus] petros P¹ 14 nicomediae] nichomediae P K nicodemie L
 15 huius ... sede V² marg. quamque] quamqui R 16 nouitates] nouitatis V nouitas R
 aedidimus] edidimus R ML K 17 uniuersalibus] uenerabilibus R synodis] senodis VP¹ quam-
 que] queque K 18 pyrro] phyrro MN 19 cyro] quiro MNL K 20 ἐπιστεύσαμεν καὶ =
 <credidimus et> om. VP R MNL K 22 uos] nos K suscipimus] suscepimus R probationes]
 probationis VP¹ 23 uniuersalibus] uenerabilibus R synodis] sinodis P 24 macharius] macarius
 P¹ R L 25 cartophilacem] carthopylacem V chartopylacem P chartofiliacem R charto-
 philacem NL charthophilacem K libros] libro VP¹ 26 sanctorum] sanctorum P² M om.
 K ex] et R medium] medio R NL K 28 et om. ML uniuers<alium> synod<orum>]
 synodalium uniuersorum VP MNL K synodalium uniuersarum R 29 conseruande] conseruante P
 cartophilacem] chartophilacem VP N cartofilacem R 30 atque] utque R adque N¹

Καὶ πρὸς βραχὺ ὑπεξεληθῶν Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ καὶ παραγενόμενος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου προεκόμισε τὰ βιβλία τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

- 5 Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, ἅπερ ἐπιφέρεται βιβλία τῶν ἁγίων συνόδων ἐπιδιδότω πρὸς ἀνάγνωσιν.

- Καὶ λαβὼν Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχός, ὁ μαθητὴς Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνόδου ἀνέγνω. καὶ ἔλθων εἰς τὸν προσφωνητικὸν λόγον
10 τὸν ἀπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως γενομένου προέδρου πρὸς Θεοδοσίον τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενομένον βασιλέα γραφέντα, οὗ ἡ ἀρχή· *Τῆς μὲν ἐν ἀνθρώποις εὐκλείας, καὶ μετ' ὀλίγα* „ἔρεισμα δὲ τὸ ἀκράδαντον τῆς οὕτω θεοφιλοῦς καὶ εὐαγεστάτης ὑμῶν βασιλείας αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἔστι
15 γὰρ αὐτοῦ παναλκὲς τὸ θέλημα“, Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείων πόλεως εἶπεν·

Ἰδοῦ, δέσποτα, παρέστησα ἐν εἶναι θέλημα ἐπὶ Χριστοῦ·

- Καὶ ἀναστάντες οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων τῆς συνόδου Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες
20 ἐξεβόησαν λέγοντες·

- Περὶσσῶς καὶ παρὰ τὸ κείμενον Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως ἐκ τοῦ νῦν ἀναγνωσθέντος ῥητοῦ δοκεῖ διαβεβαιουῖσθαι ἐν εἶναι θέλημα ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· τοῦτο γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐπὶ τῆς θείας αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν
25 Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ παντοκρατορικῆς φύσεως ἐκλαβὼν γεγράφηκεν, ὅπερ μετὰ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος κοινὸν καὶ παντοδύναμον κέκτηται· διὸ καὶ „παναλκὲς“ αὐτὸ ὁ αὐτὸς ἐν ἀγίᾳ τῇ μνήμῃ προσηγόρευσε Κύριλλος· ἄλλως τε οὐδὲ ἀριθμητικῶς τέθεικε τὸ τοιοῦτον θέλημα ἐν.

- Καὶ ἀναγνωσθέντος ἐντελῶς τοῦ τοιοῦτου βιβλίου Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς
30 εἶπε·

Καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν Σολομών ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ἀπὸ ἀρχῆς ἕως τέλους.

13 – 14 Prou. 8,15

12 – 15; 26 Cyrillus Alex., ad Theodosium, ACO I 1,1 p. 42,31 – 43,3

MT

1 πρὸς βραχὺ] παραχρῆμα M θεοφιλέστατος] θεοσεβέστατος T 6 ἐπιδιδότω] διδότω M
10 τὸν ο.μ. M 15 αὐτοῦ] αὐτῷ ACO I 1,1 p. 43,3 17 παρέστησα] παρέστησεν M 20 λέγοντες
ο.μ. M 21 ὁ ο.μ. M 27 τε δὲ οὐδὲ T 33 ἀπὸ] ἀπ' T

Et paululum egrediens Georgius deo amabilis diaconus et cartophilax et ueniens in bibliotheca uenerandi patriarchii protulit libros sanctarum et uniuersalium synodorum. Constantinus piissimus imperator dixit:

Georgius relegiosus diaconus et cartophilax codices, quos prae manibus gerit, sanctorum conciliorum porrigat ad legendum. 5

⟨Et⟩ accipiens Stephanus relegiosus presbiter et monachus, discipulus Macharii uenerabilis archiepiscopi Antiochiae, primum librum gestorum sanctae tertiaeque et Ephesene prioris synodi relegit. et ueniens ad sermonem prosphonicum, qui scriptus est a sanctae memoriae Cyrillo Alexandrinae magnae ciuitatis praesule ad Theodosium pia memoriae imperatorem, cuius est initium: *Quod apud homines quidem eminent, et post pauca:* 10
 „firmamentum autem immobile huiusmodi uestri a deo amabilis et relegiosi imperii ipse dominus noster Iesus Christus. *per ipsum enim reges regnant et potentes decernunt iustitiam* secundum quod scriptum est. est enim eius omnipotens uoluntas,“ Macharius sanctissimus archiepiscopus Antiochenae ciuitatis dixit:

Ecce, domine, ostendi unam uoluntatem esse in Christo! 15

Et exsurgentes qui locum praesentabant apostolicae sedis ⟨antiquae⟩ Romae et quidam episcoporum synodi Constantinopolitani et gloriosissimi iudices reclamauerunt dicentes:

Superfluae et non secundum quod adiacet Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochenae magnae ciuitatis ex nunc relecto textu uidetur affirmare unam esse uoluntatem in duabus naturis unius domini nostri Iesu Christi, id est deitatis eius et humanitatis; hoc 20
 enim sanctissimus Cyrillus in diuina ipsius domini nostri Iesu Christi et omnipotentissima eius natura accipiens scripsit, quam cum patre et sancto spiritu communem et omnipotentem habet, propter quod et „omnipotentem“ eam idem sanctae memoriae Cyrillus appellauit; alias nec numeraliter posuit eandem uoluntatem unam.

Et relecto ex integro eodem libro Constantinus piissimus imperator dixit: 25

Et ille alter liber sanctae tertiae synodi relegatur.

Et accipiens Solomon deo amabilis diaconus et notarius sanctissimi patriarchae Constantinopoleos relegit a principio usque ad finem.

VP R MNL K

1 paululum] paululus N egrediens] regrediens R cartophilax] chartophilax VP carthofilex R
 carthophilax M 2 bibliotheca] bibleotheca VP¹ biblioteca ML bibliotecha K patriarchii]
 patriarchi VP¹ et om. R 4 georgius] gregorius R relegiosus] religiosus R MNL K car-
 thophilax] chartophilax VP cartofilax R carthophilax M carthophilax NL K prae] per
 VP¹ 5 conciliorum] consiliorum N porrigat om. N 6 καὶ = ⟨et⟩ om. VP R MNL K
 relegiosus] religiosus R MNL K macharii] machari VP² macari P¹ macarii L 6–7
 archiepiscopi uenerabilis R 7 sanctae] sancta et VP tertiaeque] derciaeque R ephesene]
 ephaesene P¹ N ephaesine P² ephesie R 7–8 prioris ... sermonem om. N 8 prosphone-
 ticum] prospheticum N 9 theodosium] theodorum VP¹ 10 initium] inicum V R K 11
 immobile] immobilem R NL K uestri] uestre K a om. V relegiosi] religiosi R MNL K
 12 ipsum] issum R 13 quod] qui VP¹ est om. VP L omnipotens eius K uoluntas]
 uoluntates VP¹ 14 antiochenae] antiochaenae V N anthyochene R antiochiae M ant-
 hioecene K 15 domine om. VP¹ ostendi esse unam N unam esse uoluntatem P² R L esse
 om. VP¹ 16 exsurgentes] exurgentes NL K praesentabant] prestabant M τῆς πρεσβυτέρου =
 ⟨antiquae⟩ om. VP R MNL K romae] romane R 17 constantinopolitani] constantinopolitane R
 gloriosissimi] gloriosissime V 18 superfluae] superflue MNL K παρὰ = non secundum quod
 adiacet] coadiacet R macharius] macarius P R L uenerabilis] deo amabilis K 18–19
 antiochenae] antiochaenae V 19 relecto] relicto P textu] texto ML K testo N unam]
 una V 21 ipsius om. V 22 cum] con V spiritu sancto M 23 eam] eisdem N cyrillus]
 cyrillus V 24 numeraliter] numerabiliter P¹ R candem] eadem P¹ 26 ille om. N tertiae]
 tertio VP¹ synodi] sinodi K 27 solomon] salomon P² R MN K

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἰκανῶς ἡμῖν ἢ ἐν τῇ παρουσίᾳ ἡμέρα γενομένη ἀνάγνωσις καθέστηκεν, ἐν τῇ πέρας ἔλαβον τὰ ἐπὶ τῆς ἀγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθέντα συνόδου, καθ' ἑτέραν δὲ καὶ τὰ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι <τετάρτης> συνόδου πεπραγμένα ἡμῖν ὑπαναγνωσθήσονται.

5

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 10 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 πρῶτης ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
 αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ δεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς
 15 ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θεοῦ παλατίου τῷ οὕτῳ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων
 20 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄφρικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄφικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 <Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου>
 25 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 τοῦ Ὀρμίσδου οἴκου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 30 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων

MT (23)

4 quartae = <τετάρτης> *om.* MT 7 δευτέρα] β' M 12 θεοσόφου] θεοστεφούς M 20–21 καὶ
 ... πατρικίου *om.* M 23–44,25 ἀπὸ ... εἶπον *om.* T 24 <παύλου ... πατρικίου> *om.* M

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficienter nobis lectio in praesenti die facta est, in qua finem susceperunt, quae in sancta tertiaque et Ephesena priore synodo gesta sunt, in subsequenti uero et quae in sancta Chalcedonense quarta synodo acta sunt nobis relegendur.

5

ACTIO SECUNDA

In nomine domini dei et saluatoris nostri Iesu Christi imperantibus a deo coronatis
serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo firmato 10
magno imperatore perpetuoque augusto et imperatore anno uicensimo septimo et
post consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio
uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo secundo
decima die mensis Nouembris indictione nona.

15

Praesidente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario
sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis
praesentibus et audientibus

Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum 20

Theodoro glorioso exconsule patricio, comitis imperialis obsequii et substratego Thraciae

Sergio glorioso exconsule patricio

Paulo glorioso exconsule patricio

Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta

Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae 25

Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agentis comitis imperialis excubiti

Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore

Polyeucto glorioso exconsule

Thoma glorioso exconsule

VP B(14)R MNL K

2 sufficienter] sufficiens L sufficienter K praesenti] praesente R facta] dicta R 3 et¹
om. R L ephesena] ephesaena P¹ ephesina R subsequenti] subsequente R 4 chalcedo-
nense] chalcedonensi P calcedonense MNL K synodo] synodi V relegendur] relegantur P² R
N 9 domini et dei R dei om. K et om. V a deo coronatis om. N 10 dominis nostris
VP quidem ... firmato om. N firmato] confirmato K 11 augusto] agusto VP augustus
et imperator K uicensimo septimo] uicessimo septimo P XXVIII R uicesimo septimo M
XXVII N uigesimo septimo K 12 consolatum] consulatum R M consulatus N consulatu
L om. K tertio decimo] XIII R N heraclio] eraclio VP 13 tiberio] tyberio N ui-
censimo secundo] uicessimo secundo P XXII R N uicesimo secundo M uigesimo secundo L
K 14 nouembris] nouembrii L K nona inc. B (23,8) nona] .VIII. N 17 praesidente]
praesedente B piissimo ... dilecto om. N et con christo VP¹ et cum christo P² constantino
om. N secretario] sacratio R 18 sacri om. N palatii] palitii B qui – quod ?
serenitatis] serenitates VP¹ 20–21 et ... patricio om. R 21 patricio et comitis VP MNL comitis]
comites P² comite M comiti NL obsequii] obsequi VP¹ K thraciae] thrachiae ML
tracte K 23 paulo ... patricio om. R K 24 logotheta] logotheca N logotheta K 25
imperialis] diuinae MNL (cf. 15,24; 37,6) 26 et in locum P agentis] agente V² 27 glorioso]
glorioso VP¹ 27–28 patricio ... exconsule] paulo R 28 polyeucto] polieuctu V polieucto P
polyeucto K glorioso] glorioso V exconsule patricio V 29 thoma] thome V glorioso]
glorioso VP

Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντ(ίου) τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίκοι τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

- 5 Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς
 πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 10 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 15 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιarioῦ Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 20 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 25 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 30 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 35 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης

M

3 Ieontio = λεοντ(ίου)] λέοντος M

17–18 Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου M

Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente <autem et> sancta et uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem 5
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbae, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum
 praesentantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili ac sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae Romae
 et 10
 Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis
 Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne 15
 episcopo ciuitatis Regitanae, locum adimplentibus uenerabilis concilii antiquae Romae
 CXXV relegiosorum episcoporum, qui etiam per proprias subscriptiones insinuantur
 in suggestione ab eis facta ad piissimum principem Constantinum, et
 Theodoro relegioso presbitero et uicario Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae
 Basilio episcopo <ciuitatis> Gortinae insulae Cretae 20
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
 Georgio episcopo Cyzici
 Petro episcopo Nicomediae
 Fortio episcopo Niciae 25
 Iohanne episcopo Chalcedonensi
 Theodoro episcopo Meletinae
 Sisinnio episcopo Hierapoleos Frigiae
 Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae
 Georgio episcopo Byzois Thraciae 30
 Gregorio episcopo Mitilenae

VP BR MNL K

1 glorioso] gloriose V et om. N dispositore] dispossatore P¹ dispositorem K 3 leontio
 ... exconsule om. R K 5 conueniente] conuenientia V δὲ καὶ = <autem et> om. VP BR MNL K
 6 urbae] urbe BR K 7 theodoro] theodore P¹ uenerabile] uenerabili B¹R diacono] dyacono
 R K 8 agathonis] aghathonis K 9 uenerabili ac om. K sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo
 K constantinopoleos] constantinopoleus BR 11 amabili] amabile B¹R presbitero et monacho
 B alexandriae] alexandrinae P¹ BR 12 machario] macario P¹ B theopoleos] theopoleus BR
 antiochiae] anthiochiae B anthyochiae R 13 relegioso] religioso R K apochrisiario] apochri-
 sario V R apocrisario B sedis om. B 15 portuensis] porthuensis B abundantio] habun-
 dantio VP 16 regitanae] regidane VP rogitane K 17 CXXV relegiosorum] centum uiginti
 quinque religiosorum K 18 et om. BR 19 relegioso] religioso R K 20 basilio] balio R
 πόλεως = <ciuitatis> om. VP BR MNL K gortinae] gorthine R insulae] insole V 22 sisinnio]
 sissinnio P heracliae] eracli V eracliae K thraciae] tratiae B trachiae R 23 cyzici]
 bizyci VP (cyzici + byzois) cizici R K cf. Mitteilungen d. Ges. f. Salzburger Landeskunde 124 (1985)
 305–318. 24 nicomediae] nichomediae K 26 chalcedonensi] chalcedoniae B calcedonae K
 28 hierapoleos] hierapoleus BR 31 gregorio] georgio BR mitilenae] militinae B

- Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 5 <Ἀντωνίου> ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 10 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου <ἐπισκόπου> Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 15 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζην(ων)ουπόλεως
 20 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγμένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 25 Ῥώμῃ
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς
 πατριαρχείου καὶ
 30 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεου-
 πόλεως Ἀντιοχείας.

 M

5 antonio = <ἀντωνίου>] Ἰωάννου M 6–8 3,1,2 M *transmut.* 11 <ἐπισκόπου> om. M
 17 καντάνου] καντάνης M 19 ζην(ων)ουπόλεως] ζηνουπόλεως M 20 δαλισανδοῦ] ἀλισανδοῦ M

Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Methymnae	
Theognio episcopo Chii	
Georgio episcopo Camulianae	
Antonio episcopo Hypepon	5
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnis	
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	
Theodoro episcopo Uerissae	10
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	
Solomone episcopo Claneu	
Georgio episcopo Ch(o)ensi	15
Iohanne episcopo Myndi	
Gregorio episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	20
Theodoro episcopo Olbis	
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae, qui cognominatur Baias	
Georgio presbitero et abbate monasterii Renati positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, qui dicitur Domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma	25
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis huius patriarchii et	
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.	

VP BR MNL K

1 silimbriae | silymbriae B methymnae | metimne VP K 3 theognio | theonio VP theogino R
5 hypepon | ipepon VP epipon B ypepon K 6–7 genesio ... cinnis *om.* BR K 8 dascilii |
dascinii VP 9 iustinianopoleos | iustianopoleos VP iustinianopoleus BR 10 uerissae | ferisse
VP uerrissae B 11 stephano | stefano B sthephano R 13 dometio | dometico V plu-
siados | plusidiados B plusyados R 14 claneu | clane VP 15 κώου = ch(o)ensi | chiensi VP
BR MNL K 16 myndi | mindi VP mundi K 17 gregorio | georgio BR 18 lappis *om.* VP
19 eulalio | elalio V eolalio B eolaio R zinonopoleos | zynonopoleos V zinonopoleus BR
20 dalisandu | talisandu VP dalizandu R 22 theophanio presbitero | theofanio praesbytero B
abbate | abbatis R siciliae | siliciae P qui | quod BR 23 presbitero | praesbytero B abbate |
abbas R renati *om.* BR antiqua | antique V roma | romae VP 24 stephano | stefano B
qui | quod ? arscicia | arsitia V B 26 presbitero | praesbytero B oratoriorum | horatorium VP
oraturiorum B 27 stephano | stefano B macharii | machari V macari B theopoleos |
theopoleus BR

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτω, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρη- τις <καὶ> σεκρετάριος βασιλικὸς εἶπε·

5 Μέννηται ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προτέραν συνέλευσιν τέλος λαβούσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πεπραγμένων τῆς ἀγίας ἐν Ἐφέσῳ τρίτης τὸ πρότερον συνόδου συνειδεν ἀκολούθως καὶ τὰ τῆς ἀγίας τετάρτης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναγνωσθῆναι πεπραγμένα, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

10 Προσαγέσθωσαν καὶ τὰ τῆς λεχθείσης τετάρτης ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πεπραγ- μένα καὶ εἰς ἐπήκοον <ἡμῶν> ἀναγινωσκέσθωσαν·

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρ- χου Κωνσταντινουπόλεως τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀνέγνω. καὶ ἀναγινώσκοντας αὐτοῦ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐμφορομένην ἐπιστολὴν τοῦ ἐν ἀγία τῇ 15 μνήμῃ τῆς μεγαλωνύμου Ῥώμης πάπα Λέοντος καὶ ἐλθόντος εἰς τὸ ρητὸν τὸ φάσκον·

„ἐνεργεῖ <γὰρ> ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑπο- πείπτωκεν” ἀναστάντες οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ μέρους τῆς πρεσβυτέρας 20 Ῥώμης ἐβόησαν·

Ἰδοῦ, δέσποτα ἀγαθέ, φανερῶς δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ παρῶν ἀγιώτατος κηρύσσει πατῆρ, οὔτινος τὸν παρόντα λόγον ἡ ἀγία τετάρτη σύνοδος „στήλην ὀρθοδοξίας” ἀπεγράψατο κα<τὰ> 25 καθαίρεσιν πάσης αἵρέσεως ἅτε τοῦ μεγάλου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαίνουσιν· καὶ τί περὶ τούτου ἀξιούσι Μακάριος ὁ ὀσιώτατος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι ἄνδρες λέγειν;

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν·

Ἐγώ, δέσποτα, δύο ἐνεργείας οὐ λέγω, ἀλλ’ οὐδὲ νοῶ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Λέοντα δι’ αὐτῆς τῆς ῥήσεως δύο ἐνεργείας φήσαντα.

24 – 25 cf. Mt. 16,16

16 – 19 Leo I papa, Epist. ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27 – 15,1 (gr.); ACO II 2,1 p. 28,12 – 14 (lat.) 23
cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15 (gr.); ACO II 3,2 p. 137,15 (lat.)

M

4 et = <καὶ> om. M 11 nostro = <ἡμῶν> om. M 16 enim = <γὰρ> om. M 23 κα<τὰ>
coni. Lu.] καὶ M

Et residentibus tam gloriosissimis patriciis et consulibus quamque omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis <ordinabiliter> in eodem secretario Trulli, praepositis in medio sanctis et immaculatis euangelis Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit:

Meminit uestra pietas et sancta ac uniuersalis uestra synodus, quod in praeterito conuentu finita lectione gestorum sanctae tertiae Ephesensae prioris synodi praeuidit subsequenter et acta sanctae quartae Chalcedonensis synodi relegi, et suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Proferantur et acta praedictae sanctae quartae Chalcedonensis synodi et coram nostro relegantur auditu.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius sanctissimi patriarchae Constantino-
poleos primum librum eiusdem sanctae Chalcedonensis synodi relegit. et relegente eo
epistulam, quae in eis continetur sanctae memoriae papae Leonis magnae ciuitatis Ro-
mana, et ueniens ad textum in quo scriptum est: „agit enim utraque forma cum
alterius communione quod proprium habuit, uerbo quidem operante quod uerbi est, carne
autem exsequente quod carnis est, et unum horum coruscat miraculis, aliud uero subcumbit
iniuriis“, exsurgentes qui ex parte apostolicae sedis erant antiquae Romae recla-
mauerunt:

Ecce, benignissime domine, manifestae duas naturales operationes inconfuse et indiuise
in domino nostro Iesu Christo praesens sanctissimus praedicat pater, cuius praesentem
sermonem sancta quarta synodus „firmamentum orthodoxae fidei“ conscripsit in dam-
natione uniuersae hereseos utpote professioni beati principis apostolorum Petri conue-
nientem; et quid pro hoc dignum sentit Macharius uenerabilis et qui cum eo sunt deo
amabiles uiri, dicant.

Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae dixit:

Ego, domine, duas operationes non dico, sed nec sentio quod beatae memoriae Leo per
hunc sermonem duas operationes dixerit.

VP BR MNL K

1 residentibus] resedentibus B gloriosissimis] gloriosis BR patriciis] patriarchis K 2 κατά τόξιν = <ordinabiliter> om. VP BR MNL K secretario] secretario V sacrario N 3 magnificus] magnus episcopus N 5 uestra] uestram B synodus] sinodus B synodis N 6 ephesensae] ephesinae P² BR synodi] sinodi B 7 et¹ om. R sanctae quartae] sancta quarta V chalcedonensis] calchedonensis V calcedonensis B calcedonensis R synodi] sinodi B suggerimus] subgerimus N 8 placuerit] placuerint N 10 et¹] ut R chalcedonensis] calchedonense V calchedonensi P calcedonensis B calcedonensis R N K 11 relegantur] legantur BR auditu] audito V 12 antiochus] antiochus K relegiosus] religiosus MNL K 12 – 13 constantinopoleos] constantinopoleus BR 13 chalcedonensis] calchedonensis V calchedonensis B synodi om. N sinodi K 14 epistulam] epistolam P¹ B L K eis] eo R memoriae] memoria V 15 in om. N agit] ait V ait N utraque] utraque P 16 communione] cummunione VP uerbi] dei R 17 exsequente] exsequenter V exequente R ML K quod] que VP coruscat] choruscat V corruscat B¹ K subcumbit] succumbit BR ML 18 exsurgentes] exurgentes R M K 18 – 19 reclamauerunt] clamauerunt MNL 20 manifestae] manifesta P manifeste B MNL K operationes] operationis V 22 – 23 damnatione] demnationem P dapnatione L K 23 hereseos] hereseus B heresis R utpote] utpote B professioni] professione VP¹ professionis N principis] principes V apostolorum] apostolorum V 24 quid] qui N macharius] macarius P BR L 25 dicant] dicunt V dicunt P¹ 26 macharius] macarius P BR L uenerabilis] uenit L antiochiae dixit] anthiochiae K 27 operationes] operationis V²P

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἄλλὰ μίαν ἐνέργειαν νοεῖς αὐτὸν λέγοντα;

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·

Ἐγὼ ἀριθμὸν οὐ λέγω, ἀλλὰ θεανδρικήν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον.

5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Πῶς γὰρ νοεῖς τὴν θεανδρικήν ἐνέργειαν;

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·

Ἐγὼ οὐκ ἐπικρίνω.

Καὶ ἀναγνωσθέντων τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ βιβλίου μέχρι πέρατος Κωνσταντῖνος ὁ
10 εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἄναγνωσκέσθω καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας τετάρτης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου.

Καὶ λαβῶν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τὴν τοιαύτην τῶν πεπραγμένων βίβλον ἀνέγνω.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

15 Ἰκανῶς καὶ νῦν ἡ παρούσα ἔχει ἀνάγνωσις, καθ' ἑτέραν δὲ καὶ ἡ τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλος προκομιζέσθω.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

20

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν

βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-

τῖνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοσηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου αὐγούστου

καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου

25 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων

αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς

Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντῖνου

30 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ

θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sed unam operationem intellegis eum dixisse?

Macharius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Ego numerum non dico, sed deiurilem eius operationem secundum sanctum Dionisium.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Et quomodo intellegis deiurilem operationem?

Macharius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Ego non superiudico.

Et relectis residuis eiusdem libri usque ad finem Constantinus piissimus imperator dixit:

Relegatur et alius liber eiusdem sanctae quartae Chalcedonensis synodi.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius eundem actorum librum relegit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficit et nunc praesens lectio, in subsequenti uero et liber gestorum sanctae quintae synodi proferatur.

ACTIO TERTIA

In nomine domini dei et saluatoris nostri Iesu Christi imperantibus a deo coronatis
et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post
consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo secundo tertia
decima die mensis Nouembrii indictione nona.

Praesidente eodem piissimo et Christo amabile magno imperatore Constantino in secre-
tario sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et ex iussione eius deo instructae serenitatis
praesentibus et audientibus

VP BR MNL K

1 piissimus *om.* M 2 intellegis] intelligis R ML K 3 macharius] macarius P BR uenerabilis
om. N uenit L 4 dionisium] dyonisium R L 6 intellegis] intelligis R MNL K 7 macharius]
macarius P B L uenerabilis *om.* N uenit L 9 relectis] relictis R NL K piissimus *bis* B
10–12 relegatur ... dixit B *margin.* 10 chalcedonensis] calcedonensis V B¹ M R calchedonensis N
synodi] sinodi K 11 antiochus] anthiechus R relegiosus] religiosus B²R MNL K eundem]
eorundem B²R eiusdem L actorum] auctorem V B auctorum P 13 et¹ *om.* N uero
om. VP 14 proferatur] proferator V preferatur K 19–20 a deo coronatis et *om.* N 20
et¹ *om.* R dominis *om.* V flauis] flauius P quidem ... decreto *om.* N a *om.* VP NL K
21 principe ... et¹ *om.* N augusto] agusto VP uicensimo] uicessimo P uicesimo M ui-
gesimo K uicensimo septimo] .XXVIII. BR XXVII N 22 consolatum] consulatum P² R ML
a *om.* P R NL K tertio decimo] tertio XIII V .XIII. BR N heraclio] heracleo BR 23
atque] at M¹ adque N tiberio] tyberio R MNL uicensimo] uicessimo P uicesimo ML
K uicensimo secundo] .XXII. BR N 23–24 tertia decima] tertio decima V tertia decima P
.XIII. BR tertio decimo N 24 nouembrii] nouembri VP¹ R nouembri P² MN indictione]
indictionis B nona] nonae BR .VIII. N 26 praesidente] presedente B amabile] amabili
P² dilecto K 27 qui] quod K

- Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 5 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 10 τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 15 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων <καὶ δομestίκοι τῆς βασιλικῆς τραπέζης>.

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 20 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστά-
 του διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου <ἀρχι>επισκόπου
 τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 25 Πέτρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιarioῦ Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 30 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντίνου
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 35 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου

M

5–6 Ἰουλιανοῦ – παύλου M *transmut.* 8 τοῦ] τῶν M (*recte?*) 12 ὑπάτων πατρικίου M 16 et
 domestico imperialis mensae = <καὶ ... τραπέζης> om. M 21 archiepiscopo = <ἀρχι>επισκόπου]
 ἐπισκόπου M 33 εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα M

Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comiti imperialis obsequii et substratego Thraciae
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logothetae 5
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae
 Anastasio glorioso exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
 Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule 10
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente autem et sancta ac uniuersale synodo, quae secundum diuinam sanctionem 15
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum
 adimplentibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos
 nouae Romae et 20
 Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis
 Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne 25
 episcopo ciuitatis Regiensi, locum praesentantibus uenerabilis synodi antiquae Romae
 CXXV deo amabilium episcoporum, qui et per proprias subscriptiones declarantur in
 suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum imperatorem, et
 Theodoro relegioso presbitero atque uicario Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauenna-
 nae 30
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insule Cretae

VP BR K

1 niceta] nicaeta P 2 comiti] comitis K obsequii] obsequi V 5 iuliano ... patricio *om.* R
 patricio *om.* B logothetae] logothete V¹P B logotheta R logothetae K 6 imperialis]
 imperiali K 7 excubiti] excubiti B 9 polieucto] polyeucto P peleucto B 11 ex] consule
 et *om.* R dispositore] dispessytore R 15 autem *om.* R et *om.* R uniuersale] uniuersali
 P R K synodo] sinodo B 16 hac] hanc VP¹ urbe] urbae V *om.* R 17 uenerabile]
 uenerabili P² diacono] diaconum V 18 agathonis] aghathonis K 19 sanctissimo archiepiscopo]
 sanctissimi archiepiscopi K constantinopoleos] constantinopoleus BR 21 amabili] amabile BR
 presbitero] presbytero B 22 machario] macario P BR uenerabili] uenerabilis P¹ theopoleos]
 theopoleus BR antiochiae] anthyochiae R 23 relegioso] religioso R K apochrisiario] apocri-
 sario BR apochrisiario K theodori] theodoro V 25 abundantio] habundantio VP 26
 regiensi] regiensi VP¹ BR K 27 CXXV] centum uiginti quinque K subscriptiones] subscriptionis
 V subscriptione B 28 piissimum *om.* P¹ piissimum magnum imperatorem VP BR K 29
 relegioso] religioso R K 31 insulae] insulae B

- Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 5 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 10 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 15 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίνης
 20 Θεοδώρου <ἐπισκόπου> Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου <ἐπισκόπου> Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 25 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 30 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζη<νω>νουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μονῆς ἐπιλεγομένης Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 35 Ῥώμῃ

M

20 episcopo = <ἐπισκόπου> om. M
 ζη<νω>νουπόλεως] ζηνουπόλεως M

22 episcopo = <ἐπισκόπου> om. M

30 zionopoleos =

Theodoro episcopo Ephesi	
Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae	
Georgio episcopo Cizici	
Petro episcopo Nicomediae	
Photio episcopo Niciae	5
Iohanne episcopo Chalcedone	
Theodoro episcopo Meletinae	
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiae	
Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae	
Georgio episcopo Bizois Thraciae	10
Gregorio episcopo Mitilena	
Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Methymnae	
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camuliane	15
Antonio episcopo Ypepon	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnae	
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	20
Theodoro episcopo Uerissis	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	
Solomone episcopo Claneu	25
Georgio episcopo Cohensi	
Iohanne episcopo Myndi	
<Gregorio> episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	30
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii in Sicilia positi, qui cognominatur Baia	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	35

VP BR K

2 heracliae] eracliae VP	thraciae] traciae B K	chrachia R	cf. Mitteilungen d. Ges. f. Salzburger Landeskunde 124 (1985) 305–318.	3 cizici] cizyci V	4 nicomediae] nichomediae K	5 photio] fotio BR K	6 chalcidone] calcedone V	7 hierapoleos] hierapoleus B	8 hierapoleos] hierapoleus B	9 macrobio] machobrio V	10 bizois] byzois B	11 gregorio] georgio BR	12 silimbriae] silymbriae B	13 methymnae] metimne V	14 cii] ciji VP	15 cinnae] cynne P	16 ypepon] ypipon V	17 anastasiopoleos] anastasio- poleus BR	18 dascilii] dascylli B	19 iustinianopoleos] iustinianopoleus BR	20 gordi] gurdi K	21 stephano] stefano B	22 heracliae] eracliae VP	23 tii] thii R	24 dometio] tomedio V	25 demotio] demotio K	26 episcopo om. VP	27 claneu] claneo VP	28 cohensi] coensi BR	29 myndi] mindi VP	30 mundi K	31 γρηγορίου = <gregorio>] georgio VP BR K	32 eulalio] seulalio V ¹	33 colalio BR	34 zinonopoleos] zyninopoleos V	35 zininopoleos P	36 zini- nopoleus B	37 zinopoleus R	38 theophanio] theofanio BR	39 qui] quod R	40 cognominatur] cognominatur K	41 35 monacho] monachi VP
---------------------------	------------------------	------------	---	---------------------	------------------------------	--------------------------	-------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------	-------------------------	-----------------------------	---------------------------------	-----------------------------	---------------------	------------------------	-------------------------	---	-----------------------------	---	-----------------------	----------------------------	-------------------------------	--------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------	--------------------------	---------------------------	------------------------	------------	---	---	---------------	-------------------------------------	-------------------	------------------------	-----------------	---------------------------------	--------------------	-------------------------------------	-------------------------------

Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου
 καὶ

- 5 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως
 Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν <τε> ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιω-
 τάτων καὶ θεοφιλῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου
 10 σεκρέτω, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων ἀχράντων εὐαγγελίων Παῦλος ὁ μεγα-
 λοπρεπέστατος ἀσηκρήτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε·

Κατὰ τὰ ἐν τῇ παρελθούσῃ συνελεύσει διαλαληθέντα παρὰ τῆς θεοσόφου ὑμῶν βασι-
 λείας, Ἰδοὺ τὰ βιβλία τῆς ἀγίας πέμπτῃς συνόδου μετὰ χεῖρας ἔχομεν καὶ ὑποβάλλομεν
 πρὸς τὸ παριστάμενον.

- 15 Κωνσταντῖνος <ὁ> εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Παρὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος ὑποδεχόμενος τὴν βίβλον
 ἀναγινωσκέτω.

Καὶ λαβὼν καὶ ἀναπτύξας τὴν τοιαύτην βίβλον ἀπήρξατο τοῦ προοιμίου τῆς τοιαύτης
 βίβλου ἔχοντος ἐπὶ λέξεως οὕτως· „Λόγος τοῦ ἐν ἀγίοις Μηνᾶ ἀρχιεπισκόπου

- 20 Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Βιγίλιον τὸν μακαριώτατον πάπαν Ῥώμης περὶ τοῦ ἐν εἶναι
 τοῦ Χριστοῦ τὸ θέλημα.“ καὶ ἀναστάντες οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ
 θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν·

- Εὐσεβέστατε δέσποτα, ἐφαλσεύθη ἡ παρούσα βίβλος τῆς πέμπτῃς συνόδου· μὴ ἀνα-
 γνωσθῆ ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, πλαστός γάρ ἐστιν· ἀλλὰ κέλευσον
 25 ἀκριβῶς ἐπισκῆψαι. πληροφορηθῆναι γὰρ ἔχει τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν κράτος, ὅτι οὐκ ἐτέθη
 τηρικαῦτα γινομένων τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ἀγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ ἐν προοιμίῳ οὗτος
 ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, ἀλλὰ προσεχώσ ἐνετέθη ἐν τοῖς προοιμίῳ τῆς
 παρούσης βίβλου, καθὼ ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς
 30 θείας λήξεως ἐτελεύτησε Μηνᾶς, ἡ δὲ ἀγία πέμπτῃ σύνοδος ἐν τῷ εἰκοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει
 τῆς αὐτοῦ βασιλείας συνεθροίσθη, ἐπισκοποῦντος ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως Εὐτυχίου
 τοῦ τῆς ὀσίας μνήμης.

- Καὶ ἐπισκῆψαντες ὁ τε εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἅμα τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἀρχουσι καὶ τισι
 τῶν τῆς ἀγίας συνόδου θεοφιλῶν ἐπισκόπων καὶ ἀναπτύξαντες καὶ ἀνακρίναντες εὗρον
 τρεῖς τετράδας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου ἐκ προσθήκης ἐμβληθῆναι μὴ ἐχούσας ὑποση-
 35 μείωσιν ἀριθμητικὴν τὴν πρὸς συνήθειαν ἐντεθειμένην ἐν ταῖς <τετ>ράσιν, ἀλλ' ἐν τῇ

19 – 21 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 243 (a. 552)

M

8 <τε> om. M 9 μητροπολιτῶν καὶ add. Agathon a. 713? 15 <ὁ> om. M 25 aduertere
 praesentem librum = ἐπισκῆψαι <τὴν παρούσαν βίβλον>? 35 <τετ>ράσιν] πέρασιν M

Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, qui cognominatur Domus Arsitia,
positi similiter in seniore Roma

Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis huius patriarchii et
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii archiepiscopi Theopoleos Antiochiaie.

Resedentibus quoque tam gloriosissimis patriciis et consulibus quam omnibus uenerabi-
libus et deo amabilibus episcopis (ordinabiliter) in eodem secretario Trulli, praepositis
in medio sanctis et intemeratis euangelii Paulus magnificus asecrta et imperialis
secretarius dixit:

Secundum quod in praeterito conuentu interlocuta est deo instructa pietas uestra, ecce
libros sanctae quintae synodi prae manibus habemus et suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Praesens Antiochus relegiosus lector et notarius suscipiens librum relegat.

Et accipiens aperiensque eundem librum exorsus est principium praedicti libri, qui ita
continebat: „Sermo sanctae memoriae Maenae archiepiscopi Constantinopoleos ad
Uigilium beatissimum papam Romanum de eo quod una sit Christi uoluntas.“ et
exsurgentes legati apostolicae sedis Romae exclamauerunt:

Piissime domine, falsatus est praesens liber quintae synodi. nequaquam relegatur sermo,
qui dicitur Maenae ad Uigilium, quia finctus est; sed iube diligenter aduertere praesentem
librum. satisfieri enim habet piissimum uestrum imperium, quia non est tunc temporis
positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo, iste qui dicitur sermo Maenae
ad Uigilium. nuper appositus est in principiis praesentis libri, eo quod uicesimo primo
anno Iustiniani diuae memoriae obiit Maenas, quinta autem synodus uicesimo septimo
anno imperii eius congregata est, episcopatum tenente huius regiae urbis Euthychio
uenerabilis memoriae.

Et inspicientes tam piissimus imperator una cum gloriosissimis iudicibus et quibusdam
ex sancta synodo deo amabilibus episcopis et aperiens ac discernentes inuenerunt tres
quaterniones in principio libri additos non habentes subnotationem numeri, qui secundum

VP BR MNL(6) K

1 stephano] stefano B monachis] monacis K qui] quod K 3 monacho] monachi B ora-
toriorum] horatoriorum VP 4 stephano] stefano B macharii] macarii P R macari B theo-
poleos] theopoleus BR 6 resedentibus] residentibus MNL K quam] que V 7 κατὰ τάξιν =
(ordinabiliter) om. VP BR MNL K 8 asecrta] asecretis P² N asecreto M imperialis]
imperialius M 9 secretarius] secretarios P¹ 10 instructa] instructe V 11 praec] in BR
quod] quo VP¹ 12 constantinus] costantinus V 13 antiochus] anthiochus P² antiocus B
relegiosus] religiosus R MNL K librum relegat] liber relegatur N 15 maenae] menne R L
mennae M K constantinopoleos] constantinopoleus BR 17 exsurgentes] exurgentes R NL K
apostolicae] apostolici V romae] romanae M 18 falsatus] falsus N synodi] sinodi B K
relegatur] legatur K 19 maenae] menae V mennae M finctus] fictus M² finitus K
20 temporis] tempore VP 21 fierent] fierint B fuerint N maenae] menae B mennae M
22 ἀλλὰ προσεχῶς = (sed) nuper ? appositus] adpositus B N K depositus R principiis]
principio K uicesimo primo] uicesimo primo V XX primo BR 23 iustiniani anno P maen-
nas] menas B NL K mennas M uicesimo septimo] XXVII B uicesimo N 24 euthychio]
euthytio V eutycho P¹ eutychio P² euthicio B eutichio R ML K euthycio N
26 inspicientes] incipientes N gloriosissimis] gloriosissimus V 27 ex] et V inuenerunt et tres
R 28 quaterniones] quaternones N libri] liber N additos] aditos V additus K qui]
que con. Lu

τετάρτη τετράδι εἶναι τὸν πρῶτον ἀριθμὸν καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν δευτέραν καὶ τρίτην τετράδα ἐφεξῆς, ἄλλως τε [δὲ] καὶ ἀνόμοια εἶναι τὰ γράμματα τῶν ὑποβληθεισῶν ἐν πρῶτοις τριῶν τετράδων, ἐν αἷς ἐμφέρεται ὁ λεγόμενος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον λόγος, πρὸς τὰ γράμματα τὰ ἀρχῆθεν γεγραμμένα ἐν τῷ λεχθέντι βιβλίῳ.

5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ὁ τοιοῦτος μὴ ἀναγινωσκέσθω λόγος, τὸ δὲ προοίμιον τῶν πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτῃς συνόδου κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἀνεγνώσθη τὸ πρῶτον βιβλίον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

10 Ἄκολούθως καὶ ἡ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν πεπραγμένων τῆ ἁγία καὶ οἰκουμένη πέμπτῃ συνόδῳ γενέσθω ἀνάγνωσις.

Καὶ λαβὼν Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ νοτᾶριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ βιβλίον ἀνέγνω. καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς ἑβδόμης πράξεως εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ λίβελλοι δύο ὡς ἀπὸ Βιγιλίου τοῦ ἐν ὀσίῃ τῆς μηνίμῃ γενομένου πάππα

15 Ῥώμης, ὁ μὲν εἰς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῆς λήξει γενόμενον βασιλέα, ὁ δὲ ἕτερος πρὸς Θεοδώραν τὴν ἐν εὐσεβεῖ τῆς μηνίμῃ γενομένην ἀγούσταν, ἐν οἷς περιέχεται οὕτως·

„Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν γενόμενον ἐπίσκοπον Μομφουεστίας ὡς ἀλλότριον αἰεὶ γεγονότα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἐναντίον, ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθῆναι τὸν θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν καὶ ἓν πρόσωπον

20 καὶ μίαν ἐνέργειαν.“

Καὶ ἀναστάντες πάλιν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μετὰ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἐβόησαν καὶ εἶπον·

Μὴ ποιήσῃ ὁ θεός, δέσποτα, οὐκ εἶπε Βιγίλλιος μίαν ἐνέργειαν, οὐκ εἰσὶν οἱ λίβελλοι Βιγιλίου, ἐφαλσεύθη καὶ αὕτη ἡ βίβλος ὡσπερ καὶ τὰ προοίμια τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς

25 παρούσης πέμπτῃς συνόδου· ἐπεὶ, δέσποτα, εἰ μίαν ἐνέργειαν ἔδογματίσει Βιγίλλιος καὶ ἀπεδέχθη ἐκ τῆς συνόδου, καὶ ἐν τῷ ὄρω τῆς αὐτῆς ἁγίας <πέμπτῃς> συνόδου ἡ τοιαύτη περὶ μιᾶς ἐνεργείας εἶχεν ἀναληφθῆναι φωνή. ἀναγινωσκομένου δέ, εὐσεβέστατε δέσποτα,

τοῦ τοιοῦτου ὄρου εὐρίσκει ὁ δεσπότης τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν· καὶ καθ' εἰρμὸν καὶ τάξιν ἀναγνωσθείσης τῆς εἰρημένης βίβλου μέχρι τοῦ ὄρου, ἀναγνωσθέντος δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ

30 ὄρου ἕως πέρατος οὐδαμῶς τι ἐμφερόμενον περὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐν τῷ τοιοῦτῳ εὐρέθη ὄρω.

17 – 20 cf. Conc. oec. V, ACO IV 1 p. 187,28 – 32; p. 188,11 – 15; cf. MANSI XI 592 A 4 – 9

M

2 τε δὲ καὶ M 26 quintae = <πέμπτῃς> om. M

consuetudinem affigitur in quaternionibus, sed in quarto quaternionem habente primum numerum et in sequenti quaternionem secundum et tertium (quaternionem) subsequenter, alias uero et dissimiles esse litteras eorundem in exordiis summissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Maenae ad Uigilium, a litteris, quae prius scriptae sunt in eodem codice.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Huiusmodi non relegatur sermo; proemium enim gestorum eiusdem sanctae quintae synodi ordinabiliter relegatur.

Et relectus est primus liber.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sequenter et secundi libri gestorum eiusdem sanctae quintae synodi lectio proueniat. Et accipiens Petrus relegiosus diaconus et notarius sanctissimi patriarchae Constantino-
poleos librum relegit. et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libelli quasi
ex nomine Uigilii sanctae memoriae, qui fuit papa Romanus, unus quidem ad Iustinianum
piae recordationis quondam imperatorem, alter uero ad Theodoram piaae memoriae
quondam augustam, in quibus continebatur ita: „Anathematizamus autem et
Theodorum, qui fuit episcopus Mopsuestiae, tamquam qui alienus semper extiterit ab
ecclesiis et sanctis patribus aduersarius, qui non confitetur incarnatum esse deum uerbum,
id est Christum esse unam subsistentiam et unam personam et unam operationem.“

Et exsurgentes iterum legati apostolicae sedis antiquae Romae una qui cum eis erant deo
amabilibus uiris exclamauerunt dicentes:

Non faciat deus, domine, non dixit Uigilius unam operationem, non sunt libelli Uigilii,
falsatus est et hic liber sicut et exordia primi libri praesentis quintae synodi; nam, domine,
si unam operationem docuit Uigilius et susceptus est a synodo, utique et in diffinitionem
eiusdem sanctae quintae synodi de una operatione uox habuit conpraehendi. dum relecta
ergo fuerit, piissime domine, ipsa definitio, inueniet dominus omnem ueritatem; conse-
quenter itaque et secundum ordinem relecto eodem libro ipsaque definitione usque ad
finem relecta nullo modo aliquid de una operatione in eadem definitione inuentum est
contineri.

VP BR MNL K

1 habente] habentem *coni.* Lu habere Mansi 2 sequenti] subsequenti K τετραδα = (quater-
nionem) atque quartum VP BR MNL K 3 dissimiles] dissimile P dissimilis B litteras] licteras
K eorundem] eorundum K summissorum] submissorum B 4 continebatur] continetur V
contenebatur B maenae] maene V menae B mene R NL K mennae M a] add. B¹
aliis R litteris] licteris K 5 eodem] edem V¹ codice] codicem K 7 proemium] primum
V premium P¹ N¹L postmodum BR primum N¹ enim = & (autem?) quintae]
quinque V quin P¹ 11 sequenter] sequentes VP secundi libri] secundus liber B lectio]
loco R 12 relegiosus] religiosus R MNL K diaconus] dyaconus K notarius] notus N
patriarchae] patriarchiae VP 12–13 constantinopoleos] constantinopoleus BR 13 relegeretur]
relegetur N reperti] repperti M¹N K libelli] libri BR 14 unus] unius MNL 15 quondam]
quoddam VP¹ NL K alter] alterum K theodoram] theodorum VP K 16 quondam] quoddam
VP¹ BR K augustam] agustum VP¹ augustum P² continebatur] contenebatur B anathe-
matizamus] anathematizans V anathimatizamus B anethematizamus K 17 theodorum] theo-
dorus N mopsuestiae] mopsuostiae M mopsbestiae N extiterit] existerit K 18 aduer-
sarius] aduersariis K 19 subsistentiam] substantiam VP L 20 exsurgentes] exurgentes R MNL K
una qui cum] qui cum eo R 22 faciat] faciet B¹ 23 et¹ om. V R L 23–24 domine si unam]
si N 24 diffinitionem] deffinitionem P² definitionem B NL K diffinitione M 25 conpraehendi] comprehendi ML K
26 definitio] difinitio V diffinitio M inueniet] inueniat B
27 itaque om. K relecto] lecto V definitione] difinitione V deffinitione P² diffinitione
M 28 definitione] diffinitione M 29 contineri] contineri B¹

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον·

Αἰτοῦμεν τὴν θεόσοφον ὑμῶν γαλήνην εὐκαίρως τὴν λεχθεῖσαν ἀνακριθῆναι βίβλον εἰς τὸ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην πλαστοουργίαν φανερωθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Τὸ αἰτηθὲν καθ' ἑτέραν γενέσθω, ἢ δὲ παροῦσα βίβλος μέχρι τέλους ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἀνεγνώσθη.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

10 Τὴν εἶδησιν τῶν ἀναγνώσθέντων βιβλίων λαβοῦσα, τῶν συνοδικῶν φημι, ἢ τε ἅγια σύνοδος καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες λεγέτωσαν, εἰ εὐρέθη ὀρισθὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἁγίων συνόδων, ὅπερ ὑπέσχετο Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαβέστατοι ἄνδρες ἀποδεικνύειν ἐν θέλημα καὶ <μίαν> ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 Ἡ ἅγια σύνοδος καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Ἐκ τῶν νῦν ἀναγνώσθεισων ἁγίων συνόδων, ὡς ἴστε, εὐσεβέστατοι, παντελῶς οὐχ εὔρομεν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

20 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διεξίτωσαν, εἰ κατὰ τὰ παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντα ἐτοιμῶς ἔχουσι χρήσεις προαγαγεῖν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων ὀφειλούσας ἀποδείξαι, ὅπερ ὑπέσχοντο, ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ταύτας προκομιζέτωσαν.

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

25 Κατὰ τὰ κελευσθέντα παρὰ τοῦ ὑμετέρου κράτους, διωρίας ἡμῖν διδομένης, τὰς ὑποσχεθείσας παρ' ἡμῶν προφέρεσθαι τῶν ἁγίων πατέρων προκομιζόμεν χρήσεις.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο καθ' ἑτέραν πραττέτωσαν.

30 Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν σύνοδος εἶπον·

MT (25)

13 unam = <μίαν> om. M

25 κατὰ inc. T (26,23)

Theodorus et Georgius uenerabiles presbiteri et Iohannis uenerabilis diaconus, legati sanctissimi papae antiquae Romae, dixerunt:

Petimus deo instructam uestram serenitatem, ut tempestiue praedictus liber examinetur, ut adinuentio, quae in ea facta est, manifestetur.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Quod postulatum est in subsequenti proueniat, praesens uero liber usque ad finem relegatur.

Et relectus est.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Cognitionem relectorum synodicorum librorum percipientes tam sancta synodus quamque gloriosissimi iudices edicant, si inuenitur definitum esse ab eisdem sanctis synodis, sicut pollicitus est Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt relegiosi uiri demonstrare unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi.

Sancta synodus et gloriosissimi iudices dixerunt:

Ex lectione sanctorum conciliorum, sicut nostis, piissimi, penitus non inuenimus in incarnationis dispensatione unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi unam uoluntatem et unam operationem.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Macharius uenerabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt prosequantur, si secundum quae ab eis promissa sunt paratum habent proferre testimonia sanctorum probabilium patrum, quae debeant approbare, sicut polliciti sunt, unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi, et haec proferant.

Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt dixerunt:

Secundum iussa uestri imperii, indutia nobis data, testimonia, quae proferre promisimus, sanctorum <patrum> proferimus.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Macharius uenerabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt haec in subsequenti peragant. Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos et quae sub eo est synodus dixerunt:

VP BR MNL K

1 uenerabiles] uenerabilis V presbiteri] praesbyteri B iohannis] iohannes BR diaconus]
 dyaconus K 1–2 legati a sanctissimo P² 2 sanctissimi] sanctissimo VP sanctissime N
 papae] papa P² 3 petimus a deo B *add.* tempestiue] tempestiuae V 4 ea (αὐτῆ)] eo R NL K
 6–9 quod ... dixit *om.* R L 6 postulatum] postolatum P¹ est *om.* B 7 relegatur] legatur B
 10 relectorum] praedictorum BR synodicorum] synodorum VP percipientes] precipientes R
 10–11 quamque] quamcumque R 11 edicant] condicant R aedicant N definitum] diffinita
 M definitam NL 12 macharius] macarius P BR 13 relegiosi] religiosi R MNL relegiosi
 uiri *om.* K et unam operationem *om.* R in *om.* VP¹ 13–14 dispensatione] dispensationis V
 15 synodus] sinodus K 16 lectione] lectionem V conciliorum *om.* R nostis] nostris VP¹
 piissimi] piissime P penitus] paenitus B 17 dispensatione] dissipatione P 20 macharius]
 macarius P B 20–21 secundum ea quae ab eis sunt promissa sunt R 22 approbare] adprobare BR
 NL 23 incarnationis] incarnatione VP¹ R MNL K dispensatione] dispensationis VP R MNL K
 24 macharius] macarius P B uenerabilis] uenit L antiochiae] anthiochiae K dixerunt *om.* R
 25 data] date V 26 πατέρων = <patrum> *om.* VP BR MNL K proferimus] proferemus M 28
 macharius] macarius P B uenerabilis] uenit L 29 georgius *om.* M quae (B M *corr.*)] qui VP
 R NL K synodus] synodis V

〈Εὐσεβέστατε δέσποτα〉, αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν θεόσοφον γαλήνην τὰς σταλείσας ἀναφορὰς πρὸς τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος παρὰ τε Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου εἰς ἐπήκοον ἡμῶν ἀναγνωσθῆναι πρὸς τὸ τὴν εἶδησιν λαβεῖν ἡμᾶς πάσης τῆς ἐν αὐταῖς ἐμφορομένης
5 δυνάμεως.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Τὸ παρ' ὑμῶν αἴτηθὲν καθ' ἑτέραν γενήσεται.

10

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότην καὶ μεγίστων εὐεργέτων
15 Φλαβίον Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοσηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

20

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θεοῦ παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ 〈θεοσόφου γαλήνης〉 παρόντων καὶ ἀκροωμένων
Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄφφικίων
25 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄφφικίου καὶ ὑποστρατήγου Θράκης
Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
30 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὀρμίσδου οἴκου
Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
35 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν

MT

1 piissime domine = 〈εὐσεβέστατε δέσποτα〉 om. MT 11 τετάρτη] δ' T 14 καὶ μεγίστων εὐεργέτων
add. Agathon a. 713? 18 εἰκοστοδευτέρου] εἰκοστοεβδόμου T¹ 23 a deo instructae serenitatis =
〈θεοσόφου γαλήνης〉] εὐσεβείας M βασιλείας T 37 παύλου ... ὑπάτων T *transp. post* 48,1 ὑπάτων

Piissime domine, petimus uestram <a deo instructam> tranquillitatem suggestiones directas ad deo <coronatam> uestram fortitudinem tam ab Agathone sanctissimo papa apostolicae sedis antiquae Romae quamque ab eius synodo relegantur, ut auditum capiamus, quatenus cognitionem et nos accipiamus totius uirtutis, quae in eis continetur.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Quod a uobis postulatum est in subsequenti proueniet.

ACTIO QUARTA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo quinta decima die mensis Nouembrii indictione nona.

Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis praesentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patritio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thraciae
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logothetae
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore diuinae domus Hormisdae
 Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excubiti
 Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
 Policucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum

VP BR MNL(16) K

1–2 θεοσόφων ... θεοστέπων = uestram <a deo instructam> tranquillitatem ... ad deo <coronatam>] uestram tranquillitatem ... ad deo instructam VP BR MNL K 2 ad deo] a deo VP M¹ ad a deo B 3 quamque ab eius] quamquam ab eis N 4 quatenus ... accipiamus om. R continetur] continentur K 6 a om. VP¹ proueniet] proueniat V 9 quarta] .III. N 11 iesu christi om. BR iesu christi dei om. N nostri iesu christi imperantibus BR N a deo coronatis om. K 13 augusto] agosto VP uicensimo] uicessimo P uicesimo K uicensimo septimo] .XXVIII. B .XXVII. R 14 consolatum] coñs. K tertio decimo] XIII^{mo} VP .XIII. BR heraclio] heracleo BR 15 tiberio] tyberio R conseruandis] conseruandus V uicesimo secundo] XXII VP B 15–16 quinta decima] XV VP B 16 nouembrii] nouembri V nouembrii P 18 praesedente] praesidente P² R K secretario] secretario V 20 praesentibus] praesidentibus VP¹ praesidentibus P² R 21 patritio] patricio BR magistro] magistro V¹P¹ 22 theodoro] theodorum V comite] comiti BR thraciae] thratiae V BR 24–25 paulo ... patricio om. R 25 logothetae] logotheta B logothetae R 26 βασιλικού = diuinae hormisdae] ormisdae P 27 exconsule] et consule B 29 policucto] polycucto P B exconsule patricio V 31 dispositore] dispensatore P BR

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίκοι τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
5 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιοτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς
πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιοτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
10 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιarioῦ Θεοδώρου τοῦ
15 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἰκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
20 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχι-
ἐπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
25 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
30 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
35 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης

MT

7 καὶ ἁγιοτάτου *om.* M 9 καὶ ἁγιοτάτου *om.* M 18 ἑκατὸν εἰκοσι πέντε] ῥῆε T 23 πόλεως
om. M 33 βυζίης] βιζύης T

Petro glorioso exconsule

Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente autem sancta ac uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est

Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum praesentantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et Georgio uenerabile atque sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae Romae et

Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et Machario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et

Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis Hierusolimorum

Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne episcopo ciuitatis Regitane, locum praesentantibus uenerabilis synodi CXXV deo amabilium episcoporum antiquae Romae, qui et per proprias subscriptiones declarantur in suggestionem, quae ab eis facta est ad piissimum principem Constantinum, et

Theodoro relegioso presbitero et loci posito Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae

Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insule Cretae

Theodoro episcopo Ephesi

Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae

Georgio episcopo Cizici

Petro episcopo Nicomediae

Photio episcopo Niciae

Iohanne episcopo Chalcedone

Theodoro episcopo Meletinae

Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae

Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae

Georgio episcopo Byzois Thraciae

Gregorio episcopo Mitilena

Sergio episcopo Silymbriae

Andrea episcopo Methymnae

VP BR K

4 autem et sancta P 5 hac] hanc VP conseruanda regia urbe] conseruandam regiam urbem P²
 urbe] urbae V 6 theodoro] theodoro B uenerabile] uenerabili B² diacono] dyacono K
 locum] lucum B¹ lecum R 7 agathonis] aghathonis K 8 uenerabile] uenerabili B con-
 stantinopoleos] constantinopoleus BR 10 amabili] amabile BR presbitero et monacho BR K
 et¹ om. BR K 11 machario] macario P BR theopoleos] theopoleus BR 12 relegioso] religioso
 BR K apochrisiario] apocrisario BR apochrisiario K theodori] theodoro VP 13 hieru-
 solimorum] hierusolimorum V 15 regitane] regine VP K synodi] sinodi K 16 subscriptiones
 om. R 18 relegioso] religioso R K presbitero] presbytero B 20 basilio] basileo VP insule]
 insolu V 22 heracliae om. R 23 cizici] cizyci V 25 photio] fotio BR niciae] nici VP
 nitiae B nicie R 26 chalcedone] calchedone V calcedonae BR 27 meletinae] metalane
 VP militanae B militano R 28 hierapoleos] hierapoleus BR phrigiae] sprugiae VP
 frigiae K 29 seleucia] soleucia R 30–33 silymbriae – methymnae – byzois – mitilena VP
 transp. 30 byzois] byzoi VP byzohis B bizoi R bizois K 31 gregorio] georgio BR
 mitilena] mitylinae B mitiline R 33 andrea] andreae VP

- Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 5 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 10 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 15 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 20 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην
 Κώνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 25 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου
 καὶ
 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκό-
 που Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.
 30
- Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων
 καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν
 ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέσ-
 τος ἀσηκρήτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε·

MT

4 ἐπισκόπου τοῦ δασκυλίου T 14 μύνδου] μίνδου T 17 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M
 ζηνωνουπόλεως T 22 ρενάτης] ρεννά τῆς T 24 ἀρσικίας] ἀρσικείας T 28 τοῦ ὀσιωτάτου *om.*
lat. 31 καὶ πάντων *om.* M 32 τρούλλου] τρούλλῳ MT 33 ἀχράντων τοῦ χριστοῦ M
 34 ἀσηκρήτις] ἀσεκρέτης T

Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camuliane	
Antonio episcopo Ypepon	
Iohanne episcopo Dascilii	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	5
Platone episcopo Cinnae	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	
Theodoro episcopo Uerissae	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	10
Dometio episcopo Plusiados	
Salomone episcopo Claneu	
Georgio episcopo Coensi	
Iohanne episcopo Myndi	
Gregorio episcopo Cantane	15
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae, qui cognominatur Baias	20
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, qui dicitur Domus Arsicia, similiter in antiqua Roma constituti	
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum huius uenerabilis patriarchii et	
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii <uenerabilis> archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.	25

Et sedentibus tam gloriosissimis patriciis et consulibus quam<que> omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis in eodem secretario Trulli, praepositis in medio sanctis et intemeratis euangeliis Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit: 30

VP BR MNL(28) K

2 georgio] gregorio VP camuliane] camoliana BR 3 ypepon] yppepon V 4 dascilii] dascillicinne V dascillicynne P 5 anastasiopoleos] anastasiopoleus BR 6 cinnae] cynnae VP 7 iustinianopoleos] iustinianopoleus B om. R gordi om. VP gurdi K 8 uerissae] berisse VP 9 stephano] stefano B heracliae] eracliae VP 10 longino] longini V 11 plusiados] plusiadus VP plusyados K 13 coensi] choensi VP 14 myndi] mindi VP 15 gregorio] georgio BR cantane] catane VP¹ 17 eulalio] eolalio R episcopo om. VP¹ zinonopoleos] zenopoleos VP zinonopoleus B zinopoleus R 18 dalisandu] de alisandu K 20 theophanio] theofanio BR theophane K 22 stephano] stefano B 24 oratoriorum] horatariorum VP 25 stephano] stefano B macharii] macarii P R macari B τοῦ δσιωτάτου = <uenerabilis> om. VP BR K 25–26 theopoleos] theopoleus BR 28 gloriosissimis] gloriosissimi VP¹ και = quam<que>] quam VP BR MNL K

Μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἀναγνωσθέντων τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν συνόδῳ ἠτήσατο τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος τὰς γενομένας ἀναφορὰς ἀπὸ τε Ἀγάθωνος τοῦ

- 5 ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου παρουσίας τῆς ὑμῶν εὐσεβείας καὶ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναγνωσθῆναι, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
Ἐναγινωσκέσθωσαν.
- 10 Καὶ προεκομίσθη δι' Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἡ τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν ἐρμηνεία διὰ Διογένοους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρητίτι, σεκρεταρίου βασιλικοῦ, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

15 ΤΟΙΣ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΙΣ ΝΙΚΗΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΙΣ ΠΡΟΣΦΙΛΕΣΤΑΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΜΕΓΑΛΩ ΒΑΣΙΛΕΙ, ΗΡΑΚΛΕΙΩ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΩ ΑΥΓΟΥΣΤΟΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ΔΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

- 20 Κατανοοῦντι μοι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τὰς διαφόρους ὁδύνας καὶ πρὸς τὸν θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σφοδρότητος ὀδυρμῶν στενάζοντι, ὅπως παράκλησιν τῇ χειμαζομένη ψυχῇ τῷ πόθῳ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας μεταδῶ καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν θλίψεων τῇ δυναστείᾳ τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀνακουφίσῃ, μεγάλην καὶ θαυμαστήν – μετὰ ἀκαταπαύστου εὐχαριστίας ὁμολογῶ, γαληνότεροι δεσπότες καὶ τέκνα, – παραμυθίας ἐπιτηδειότητα
- 25 παραστήσαι κατηξίωσε τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν τῆς γαληναίας ὑμῶν ἡμερότητος, ἦντινα πρὸς σύστασιν τῇ θεόθεν καταπιστευθείσῃ τῇ χριστιανικωτάτῃ πολιτείᾳ ἡ αὐτοῦ ἐπινευσις ἐχαρίσατο, ὅπως ἡ βασιλικὴ ἰσχύς καὶ εὐμένεια περὶ θεοῦ, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι, τοῦ βασιλέως ὄντος τῶν βασιλευόντων καὶ κυρίου τῶν κυριευόντων, καὶ φροντίσει καὶ ζητήσῃ καὶ τῆς ἀμωμήτου αὐτοῦ πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ὡς παρὰ τῶν ἀποστόλων καὶ
- 30 τῶν ἀποστολικῶν πατέρων παρεδόθη, ἀγρύπνως ἐπιζητήσῃ καί, ὡς ἡ ἀληθὴς παράδοσις περιέχει, ἐνστατικῶς ἐπιθυμήσῃ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατῆσαι· καὶ μήπως τινὰ τῶν ἀκουόντων ὁ οὕτως εὐσεβῆς διαλάθη σκοπὸς ἡ ἀνθρωπίνῃ ὑποψία καταπτοήσῃ λογιζομένους ἔξουσίᾳ ἡμᾶς εἶναι συνωθηθέντας καὶ οὐχὶ πληρεστάτῃ γαληνότητι πρὸς

20 cf. 2. Cor. 1,3–4 27 Prou. 8,15 28 1. Tim. 6,15

MT K(15) v(15)

10 διὰ om. T 11 διογένους Ῥωμαίου τοῦ M τοῦ om. T ἀσηκρητίτι | ἀσεκρέτης T 12 οὕτως· ἀναφορὰ καὶ ἀγάθωνι τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπῃ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς τὴν ἕκτην σύνοδον. K inc. K (86,14). – οὕτως· ἐκ τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἐπιστολῇ ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης πρὸς κωνσταντῖνον βασιλέα. v inc. v (138,29) 15 καὶ? om. MT 21 μόνον <καὶ> ἀληθινὸν con1. Lu 22 τῷ πόθῳ | τὸν πόθον M 23 ἀνακουφίσῃ | ἀνακουφίσει K 26 τῇ ... πολιτείᾳ | τῆς θεόθεν καταπιστευθείσῃ αὐτῇ χριστιανικωτάτης πολιτείας M 27 εὐμένεια | εὐμανία K 28 ὄντος | ὄντως M v ὄντες K 28–29 φροντίσει καὶ ζητήσῃ | φροντίσῃ καὶ ζητήσῃ MT 30 ἐπιζητήσῃ | ἐπιζητήσῃ M ἐπιζητήσῃ K v 31 μήπως | μήπω MT 32 οὕτως | οὗτος K ἢ | καὶ M ἢ T K καταπτοήσῃ | καταπτοήσει MT 33 λογιζομένους | λογιζομένων T

Meminit deo instructa pietas uestra, quod in praeterito conuentu, dum legerentur acta sanctae quintae synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus huius a deo conseruandae regiae urbis una cum subiacenti synodo petiit uestram piissimam fortitudinem, ut suggestiones, quae factae sunt tam ab Agathone sanctissimo papa antiquae Romae quamque a subiacenti ei synodo, in praesentia uestrae pietatis et sanctae huius uniuersalis synodi 5 relegi, et suggerimus ad quod placet.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Relegantur.

Et prolata est in Grecis litteris memoratarum suggestionum interpretatio per Diogenem magnificum asecretam et imperialem secretarium, et relecta est habens in uerbis sic: 10

DOMINIS PISSIMIS ET SERENISSIMIS UICTORIBUS AC TRIUMPHATORIBUS AMATORIBUS DEI
ET DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI CONSTANTINO MAIORI IMPERATORI HERACLIO ET
TIBERIO AUGUSTIS AGATHO EPISCOPUS SERUUS SERUORUM DEI 15

Consideranti mihi humanae uitae diuersos angores et apud deum, qui unus et uerus est, cum uehementia fletuum ingementi, ut consolationem animae fluctuanti diuinae miserationis inpertiret instinctu et de profundo merorum potentia suae dexterae subleuaret magnam atque mirabilem – cum indesinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, 20 confiteor – consolationis oportunitatem exhibere dignatus est piissimum tranquillae mansuetudinis uestrae propositum, quem ad stabilitatem diuinitus commissae rei publicae christianae eius concessit dignatio, ut imperialis uirtus atque clementia de deo, per quem *reges regnant*, qui *rex regum et dominus dominantium est*, et curet et quaerat eiusque immaculatae fidei ueritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est patribus tradita, inquirere<t> uigilanter atque, ut uera traditio continet, instantissime desideret in omnibus 25 ecclesiis obtinere. et ne quemquam tam pia lateret intentio audientium humanae suspicio perterreret aestimantium potestate nos esse compulsos et non plena serenitate ad satisfac-

VP BR MNL K

1 meminit deo instructa] memini deo instructe N 3 subiacenti] iacenti VP subiacentis B uestram] uestra V 3–4 suggestiones] suggestiones N 4 tam om. K agathone] aghathone K
papa] papae V B¹ a] ac V² om. R ad N ab L 5 ei] eius M synodo] synodi VP¹ sinodo N uestrae] uestra VP¹ 6 quod] quid M² 7 piissimus om. N 9 litteris] lictis K suggestionum] suggestionem VP suggestionem N interpretatio] interpretatio K
diogenem] dyogenem R 10 magnificum] magnificum VP¹ magnificus N asecretam] a secretis P² asecretam BR N asecretum M asecretum K imperialem] imperiali P² 14 maiori] magno M imperatori] imperatore VP¹ heraclio] eracleo VP¹ eraclio P² N 15 tiberio] tyberio R M augustis] agustus VP K agatho] agotho N agato K 17 mihi] michi N et¹ om. N apud] ante BR unus] unius VP¹ 18 uehementia] uehementiam NL fletuum] fletum VP 19 instinctu] infanctum N instinctum L K de om. R merorum] merorem V meroris B¹ meroris B² merorum angustia potentia BR potentia] potentiae V K 20 magnam] magnum V¹ BR atque] adque N actione] actiones VP¹ filii] fili B¹ 21 exhibere] exhibere L K tranquillae] tranquillinae K 22 quem] quod B² commissae] commissae BR 23 atque] adque N 24 eiusque] eius BR 25 ut] et R ab om. V atque] adque N 25–26 inquirere<t> con. Frohne] inquirere VP BR MNL K 26 atque] adque P¹ N 27 ecclesiis] ecclesiae P obtinere] optinere P R M K obtinet L ne quemquam] ut nequaquam M nequaquam NL lateret] lataeteret V audientium] audientum VP K 28 perterreret] perterreret V perterreretur B pertinere] pertinere K aestimantium] extimantium K potestate] potestatem VP nos] non N compulsos] compulsus V¹P serenitate] serenitatem V

τὸ ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ κηρύγματος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὑπομνησθέντας, αἱ θειώδεις γὰρ κεραῖαι πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Δόνον τὸν ἀρχιερέα καὶ προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ ἔθνεσι διὰ τῆς ἡμῶν διακονίας ἐφανεροποίησαν καὶ πληροφοροῦσιν, ἄστινας κεραίας ἢ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος τῷ καλάμῳ τῆς βασιλικῆς γλώττης ἐκ τοῦ καθαροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ ὑπηγόρευσεν, ἀναμιμνησκούσας καὶ μὴ καταθλιβούσας, ἀπολογουμένας καὶ μὴ καταφοβούσας, μὴ καταπονούσας, ἀλλὰ προτρεπούσας πρὸς ταῦτα ἅπερ εἰσὶ τοῦ θεοῦ, κατὰ θεὸν προτρεπούσας, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτὴς, ὁπότεν ἠδύνατο ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς ἰδίας θεότητος εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν τοὺς θνητοὺς ἐκφοβῆσαι, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνεικάστου φιλανθρωπίας ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς κατελθὼν, οὗς ἐδημιούργησε, καὶ λυτρώσασθαι κατηξίωσεν· ὅστις καὶ αὐτοπροαίρετον παρ' ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστεως περὶ αὐτὸν ὁμολογίαν ἐκδέχεται, ὅπερ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων ὑπομνήσκει· *ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ὄν ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἀναγκασθέντας ἀλλ' ἐκουσίως κατὰ θεὸν προτρεπόμενος.*

15 Ταύταις τοίνυν ταῖς θείαις συλλαβαῖς, ἡμερώτατοι τῶν πραγμάτων δεσπότες, ἐμψυχωθεῖς καὶ πρὸς ἐλπίδα παραμυθίας ἀπὸ βαθυτάτων ὀδυνῶν κουφισθεῖς ἠρξάμεν τῇ κρείττονι κατ' ὀλίγον ἀνεθελὲς παρρησίᾳ τὰ ἤδη διὰ τῆς σάκρας τῆς ἡμερωτάτης ὑμῶν ἀνδρείας προσταχθέντα ἐνεργῶς πρόθυμον ὑπουργίαν παριστᾶν, ἵνα πρόσωπα, οἷα κατὰ τὴν τοῦ καιροῦ τούτου ἀτονίαν καὶ τῆς δουλικῆς ὑμῶν χώρας ποιότητα ἠδύνατο εὑρεθῆναι, 20 ἔνεκεν πληροφορίας ὑπακοῆς ἐπεζήτουν καὶ μετὰ βουλῆς τῶν συνδούλων μου τῶν ἐπισκόπων ἀπὸ τε τῆς πλησιαζούσης τούτῳ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ συνόδου, εἴτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ κλήρου τοῦ φιλοῦντος τὸ ὑμέτερον χριστιανικώτατον κράτος, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τῶν θεοσεβεστάτων δούλων τοῦ θεοῦ, ἐπὶ τὸ σπεῦσαι πρὸς τὰ ἴχνη τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν γαληνότητος προτρέπεσθαι· καὶ εἰ μὴ ὅτι ἡ μακρὰ περίοδος τῶν χωρῶν, 25 ἐν αἷς ἡ σύνοδος καθέστηκε τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, τοῦ τοσοῦτου χρόνου ἐπεσώρευσε τὴν ἐπέκτασιν, πάλαι τοῦτο, ὅπερ μόλις ποτὲ νῦν γενέσθαι ἠδυνήθη ἢ περισπούδαστος ὑπακοή, ἦν ἡ ἡμετέρα δουλεία ἐπλήρωσεν. ἀλλ' ἐν ὧσιν ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἢ δουλικῆ συν ἡμῖν σύνοδος συνηθροίζετο, ἐν ὧσιν πρόσωπά τινα μὲν ἀπὸ ταύτης τῆς δουλικῆς τοῦ ἡμερωτάτου ὑμῶν κράτους πόλεως Ῥώμης ἢ ἐκ τοῦ πλησίον στείλαι φροντίζομεν, τινὰ δὲ 30 ἐκ τῶν πόρρωθεν τυγχανουσῶν ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς τὸν λόγον τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν τῶν προηγησαμένων τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν οἱ σταλέντες ἐκήρυσ-

5 Lc. 6,45 13 – 14 1. Petr. 5,2

MT (24) K v

1 ἡμῶν καὶ ἀποστολικῆς v 2 θειώδεις] θειοειδῆς v δόνον] δόνον M 6 ἀναμιμνησκούσας] ὑπομνησκούσας MT 7 καταφοβούσας καὶ μὴ M 9 εἰς ... ἐλθὼν om. MT 10 ταπεινῶς] ταπεινὸς v 12 περὶ αὐτὸν πίστεως v αὐτὸν] αὐτῶν K 13 ὄν om. v 14 ἀναγκασθέντας] ἀναγκαστῶς MT (1. Petr. 5,2) ἀναγκαστικῶς v 15 συλλαβαῖς] συλλαβοῖς K 17 ἀν<ατ>εθελὲς conit. Lu] ἀνεθελὲς MT v ἀνεθελὲς K 18 ὑπουργίαν] πανουργίαν T ἵνα] τίνα MT οἷα κατὰ] εἰς τε MT 19 ἠδύνατο] ἠδυνάμεν K 23 τὸ] τῷ MT v πρὸς] παρὰ MT K 24 – 58,4 προτρέπεσθαι ... προηγησαμένων om. T εἰ om. M χωρῶν] χώρων K 25 τοῦ om. K ἐπεσώρευσε] ἐπεπόρευσε K 27 ἦν om. M K διαφόρων ἐπαρχιῶν] διαφορῶν ἐπαρχιῶν K 28 ταύτης om. M 29 ἢ ἐκ] κάκ M τοῦ] τῶν v 30 πίστεως om. M

ciendum super euangelicae atque apostolicae nostrae fidei praedicatione commonitos, diuales apices ad apostolicae memoriae Donum pontificem nostrae pusillitatis decessorem cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt ac satisfaciunt, quos gratia sancti spiritus imperialis linguae calamo *de puro cordis thesauro* dictauit, commonentis, non opprimentis satisfaciunt, non perterrentis non affligentis, 5 sed exortantis ad ea quae dei sunt, secundum deum inuitantis, quia et ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suae diuinitatis maiestate in seculum ueniendo mortales perterrere, humanitatem magis inaeestimabilis clementiae humiliter ad nostram descendens, quos creauerat dignatus est et redimere; qui et spontaneam de nobis uere de se fidei confessionem expectat, quod et beatus Petrus apostolorum princeps commonet: 10 *pascite qui in uobis est gregem Christi, non coactos sed spontaneae secundum deum* exhortans.

His itaque, mansuetissimi rerum domini, diualibus apicibus animatus et ad spem consolationis de profundis angoribus alleuatus orsus sum meliori reffectus confidentia paulatim quae per mansuetissimae fortitudinis uestrae sacram dudum praecepta sunt 15 efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas, quales secundum temporis huius defectum ac seruilis prouinciae qualitatem poterant inueniri, pro oboedientiae satisfactione inquirerem et cum consilio cumfamulorum meorum episcoporum tam de propinqua huius apostolicae sedis synodo quamque de familiare clero amatores eorum christiani imperri et sequenter de relegiosis seruis dei, ut ad piissimae tranquillitatis eorum 20 uestigia properarent, hortari; et nisi longus prouinciarum ambitus, in quibus humilitatis nostrae concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod uix tandem nunc fieri potuit studiosa oboedientia, noster famulatus impleret. sed dum de diuersis prouinciis familiare nobiscum concilium congregatur, dum personas quasdam quidem de hac seruili uestri serenissimi principatus Romana urbe uel proximo dirigere 25 procuramus, quasdam de longe positis prouinciis, in quibus uerbum christianae fidei ab

VP BR MNL K

1 atque] adque N	commonitos] conmonitos B	2 diuales] diuinalis V ¹	diuinales V ²	do-
num] domnum P ²	nostrae] nostram VP	pusillitatis] pusullitatis B ¹	decessorem] decessorum	
VP	3 ac gentibus] agentibus VP ¹	4 linguae] lingua V	5 perterrentis] perterrentes VP ¹	
affligentis] affligentes V ²	6 exortantis] exorantes V	exhortantis M K	exortantis et ad P ² M	
inuitantis] inuitantes V ²	7 posset] possit B	suae] sua V	8 perterrere] perterreret K	hu-
manitatem] humanitate P ² BR M	9 descendens] discendens VP ¹	redimere] redemere B	spontaneam] spontanea NL	
spontaneae K	11 coactos] coactus V	choactos K	secundum] sequendum K	
12 exhortans] exortans V B ¹ R NL	exhortantes B ² M	13 apicibus] apicibus N ¹	14 angoribus] anguoribus V M	alleuatus] eleuatus B
orsus sum] sursum R	15 paulatim his quae B ²	16 efficaciter] effaciter B	promptam] propter tam M	17 oboedientiae] oboedientia MNL
18 consilio] cosilio B	cumfamulorum] confamulorum P ² B ² ML K	episcoporum ut tam B ²	19 familiare] familiari B ² MNL K	amatores] amatoris B ² NL K
corum om. B (τὸ ὑμέτερον)	20 sequenter] consequenter B ²	sequentur N	relegiosis] religiosis MN	ut om. BR
eorum] uestrae BR (ὁμῶν)	21 hortari et] hortarer B	hortaret R	22 concilium] consilium R N	constitutum] constitum P ¹
temporis] temporibus N	protelationem] protelatione B ¹ ML	protelatione N	ingereret] ingruerit B ¹ R	23 sed dum] secundum K
24 nobiscum] nobis V	concilium] consilium N	congregatur et dum BR	dum om. B	25 hac] ac B ¹
uestri] uestrae VP	uel de proximo B ²	proximo] proxima VP	dirigere] dirigere V	26 uerbum] uerum VP

σον, ἐξεδεχόμεθα ὑποστρέψαι – οὐ μικρὰ παραδρομὴ χρόνων ἐξηγύσθη, ἵνα τὰς σωματικὰς ἀσθενείας ἐμοῦ τοῦ <δουλείου> ὑμῶν σιωπῇ παρέλθω, ἐν αἷς οὔτε ζῆν ἐξεστίν οὔτε ἀρέσκει συχναῖς ἀσθενείαις ἀποκάνοντα.

Καὶ διὰ τοῦτο, χριστιανικώτατοι δεσπότες καὶ τέκνα, κατὰ τὴν εὐσεβεστάτην κέλευσιν
 5 τῆς θεοσκεπάστου ὑμῶν ἡμερότητος ἕνεκεν ὑπακοῆς ἦν ὀφείλομεν, οὐχ ἕνεκεν παρρησίας
 τῆς εἰς αὐτοὺς περισσεύσεως εἰδήσεως οὓς στέλλομεν, τοὺς παρόντας συνδούλους ἡμῶν
 Ἀβουνδάντιον, Ἰωάννην καὶ Ἰωάννην, τοὺς εὐλαβεστάτους ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπους,
 Θεόδωρον καὶ Γεώργιον, τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα τοὺς πρεσβυτέρους, μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ
 ἡμῶν τέκνου Ἰωάννου τοῦ διακόνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ὑποδιακόνου <τῆς ἀγίας
 10 ταύτης πνευματικῆς μητρὸς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου>, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρον τὸν
 πρεσβύτερον, λεγάτον τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ τοὺς θεοσεβεστάτους δούλους
 τοῦ θεοῦ τοὺς μοναχοὺς μετὰ καθοσιώσεως ἰκετευτικῆς καρδίας ἐφροντίσαμεν ἀποστεῖλαι.

παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἔθνῶν τυγχάνουσι καὶ ἀπὸ σωματικοῦ μόχθου τὴν
 καθημερινὴν τροφήν μετὰ μεγάλου δισταγμοῦ ποριζόμενοι, πῶς εἰς τὸ πλήρες δυνήσεται
 15 εὐρεθῆναι ἡ τῶν γραφῶν εἰδησις, εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῶν ἀγίων ἀποστολικῶν τῶν
 προηγησαμένων καὶ τῶν σεβασμίων πέντε συνόδων ἅπερ ὀρισμένα εἰσὶν ἐν ἀπλότῃτι
 καρδίας καὶ ἀναμφιβόλως ἀπὸ τῆς παραδοθείσης παρὰ τῶν πατέρων πίστεως φυλάττομεν,
 ἐν καὶ ἐξαιρετὸν ἀγαθὸν ἔχειν διὰ παντὸς εὐχόμενοι καὶ σπεύδοντες, ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ
 κανονικῶς ὀρισθέντα μειωθῇ, μηδὲν ἀλλαγῇ ἢ προστεθῇ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ῥήμασι καὶ
 20 νοήμασι ἀπαράτρωτα φυλαχθῶσιν. οἷσισι διακομισταῖς καὶ χρήσεις τινῶν ἀγίων πα-
 τέρων, οὓς ἐδέξατο ταύτη ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτῶν
 παραδεδώκαμεν, ὅπως εὐπορίας τυχόντες τοῦ ἀναφέρειν ἀπὸ τοῦ εὐμενοῦς ὑμῶν καὶ
 χριστιανικώτατου κράτους ἐκ τούτων μόνων ἀπολογήσασθαι σπεύσωσιν, ἐπὰν ἡ βασιλικὴ
 ἡμερότης προστάξῃ τί ταύτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοκατορθώτου ὑμῶν κράτους ἡ
 25 τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικὴ ἐκκλησία πιστεύει καὶ κηρύσσει, οὐ διὰ κοσμικῆς εὐγλωττίας,
 ἥτις οὐδὲ ἰδιώταις ἀνθρώποις βοηθεῖ, ἀλλὰ δι' ἀκεραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως,
 ἐν ἣ καὶ ἐκ σπαργάνων ἀνατραφέντες καὶ μέχρι τέλους τῷ κατορθωτῇ τοῦ χριστιανικω-
 τάτου ὑμῶν κράτους τῷ κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ πάντας σὺν ἡμῖν ἰκετεύομεν δουλεύειν καὶ
 φυλάττεσθαι. διόπερ ἄδειαν ἤγουν ἀσθεντίαν δεδώκαμεν αὐτοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον

16–17 Col. 3,22

M K v

1 ὑποστρέψαι] ὑπογράψαι M 2 famulatus = <δουλείου>] οἰκείου M K v ὑμῶν τῇ σιωπῇ M
 3 ἀσθενείαις] ἀσθενείας K 5 ἦν] ἦς M 6 περισσεύσεως om. lat. οὓς om. M στέλλομεν]
 ἐστεῖλαμεν v 9–10 sanctae huius spiritalis matris apostolicae sedis = <τῆς ἀγίας ... θρόνου> om. M K v
 10–11 θεόδωρον ... λεγάτον] θεοδώρου τοῦ πρεσβυτέρου λεγάτου M K v 14 καθημερινὴν om. M
 15 ἀποστολικῶν om. M καὶ ἀποστολικῶν K 16 σεβασμίων] ἀγίων M 18 ἀγατὸν ἔχειν om.
 M παντὸς ἔχειν εὐχόμενοι τε καὶ M 19 μηδὲν ἀλλαγῇ] μὴδ' ἐναλλαγῇ M ταῦτα] τὰ αὐτὰ v
 20 τινῶν] τῶν v 21 ταύτη] τῆνικαῦτα M αὕτη v βιβλίων] βιβλίων M
 22 παραδεδώκαμεν] παρεδώκαμεν M εὐπορίας] εὐπορείας K 23 μόνων] μόνον v
 24 προστάξῃ] προστάξει K 25 εὐγλωττίας] εὐγλωττίας K 29 ὑπέτερον] ἡμέτερον K

apostolicis exiguitatis meae predecessoribus missi praedicabant, remeare prestolamur – non paruus temporum cursus elapsus est, ut corporales egritudines mei famulatus silentio transeam, quibus nec uiuere licet nec libet assiduis egrimoniis laborantem.

Ideoque, christianissimi domini filii, secundum piissimam iussionem a deo protegenda mansuetudinis uestrae pro oboedientia quam debemus, non pro confidentia eorum scientiae quos dirigimus, presentes confamilios nostros Abundantium, Iohannem et Iohannem, reuerentissimos fratres nostros episcopos, Theodorum et Georgium, dilectissimos filios nostros presbiteros, cum dilectissimo filio nostro Iohanne diacono et Constantino, subdiacono sanctae huius spiritualis matris apostolicae sedis, nec non et Theodorum presbiterum, legatum sanctae Rauennatis ecclesiae, et relegiosos seruos dei monachos cum supplici cordis deuotione curauimus demandare. nam apud homines in medio gentium positos et de labore corporis cotidianum uictum cum summa hesitatione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inueniri scripturarum scientia, nisi quod regulariter a sanctis atque apostolicis predecessoribus et uenerabilibus quinque conciliis definita sunt *cum simplicitate cordis* et sine ambiguitate a patribus traditae fidei conseruamus, unum ac precipuum bonum habere semper obtantes atque studentes, ut nihil de his, quae regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur aut augeatur, sed eadem et uerbis et sensibus illibata custodiantur. quibus portitoribus et testimonia aliquorum sanctorum patrum, quos haec apostolica Christi ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo uestrae christianitatis imperio consecuti ex his dumtaxat satisfacere studeant, dum imperialis mansuetudo praeceperit, quid haec spiritualis mater eorum a deo propagati imperii apostolica Christi ecclesia credat et praedicet, non per eloquentiam saecularem, quae nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicae fidei, in qua et ab incunabilibus educati usque in finem propagatori christiani uestri imperii caeli domino omnes nobiscum deprecamur seruire atque seruari.

VP BR MNL K

1 exiguitatis] exiguetatis B¹ predecessoribus] praedecessoribus B¹ prestolamur] prestulamur B
 2 paruus] paruos B¹ corporales] corporare B¹ 3 transeam cum quibus R licet nec libet] libet
 nec mori licet B¹ assiduis] asiduis VP adsiduis NL K 4 protegenda] protegente V¹P¹ NL
 5 oboedientia] oboedientiam B¹ quam] qui VP¹ quia P² qua K confidentia] considerantia
 L 6 dirigimus] diregimus B¹ presentes] presentas VP¹ abundantium] habundantiam VP¹
 et iohannem om. M 7 et om. M 8 dilectissimo] dilectissimi V diacono] dyacono R K
 9 spiritualis] spiritualis ML matris om. BR 10 rauennatis] rauennaitis VP¹ ecclesiae sedis et
 M relegiosos] relegiosus VP¹ religiosos B² MNL K seruos] seruus V¹P¹ monachos]
 monacho N 11 supplici] supplicii VP¹ scripturarum B¹R scientia B² 12 cotidianum]
 quotidianum B¹ cottidianum MN hesitatione] exsitatione V esitatione P 12–13 con-
 quirentes] conquerentes VP¹ 13 scientia] scientiam R quod – quae? 14 atque] adque N
 predecessoribus] perdiscessoribus V definita] diffinita M 15 cum = ἐν 16 obtantes] optantes
 P R MNL K nihil] nichil R N his] is B¹ eis B² MNL K quae] qui P¹ 17 definita]
 diffinita M minuatur] minuamur V B NL muniamur R K mutetur] mutetur B aut]
 uel R MNL K augeatur] augeamus B augetur R 18 illibata] inlibata BR N K inlibata
 a nobis custodiantur BR quibus et portitoribus K portitoribus] portioribus V 19 ecclesia]
 ecclesiae V suscipit] suscepit V B libris om. N 20 uestrae] uestra V consecuti] consequuti
 K 21 studeant] studiant V¹ praeceperit] praecipit V B precepit K haec om. N
 spiritualis] spiritalis V¹ spiritualis M 22 eorum = ὁμών a deo] ad B¹R acd B² cre-
 dat] credit N 23 que nec om. N suppetit] subpetit B idiotis] hidiotis N indcis L
 24 apostolicae] apostolice B¹ ab om. R N¹ incunabilis] intimabilis R educati] edocati P²
 B¹R 25 uestri om. M seruari] seruare V BR

γαλιναῖον κράτος, ἐπὶ κελεύσει ἢ ὑμῶν φιλανθρωπία, τοῦ ἀπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη, ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεύσωνται προσθεῖναι ἢ ὑφείλαι ἢ ἀλλάξαι, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὡς καθὼς ὠρίσθη ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἀποστολικῶν προέδρων, εἰλικρινῶς ἐξηγήσασθαι. ὑπὲρ ὧν γονυ-
 5 πετοῦντες τῇ διανοίᾳ ἱκετευτικῶς τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπία, ἥτις πρὸς ἡμερότητα διὰ παντὸς ἀποβλέπει, δυσωποῦμεν, ἵνα κατὰ τὴν ἀγαθοθελῆ καὶ σεβασμίαν τῆς βασιλικῆς
 10 σάκρας ὑπόσχεσιν ἀποδοχῆς ἀξιώσῃ ἢ χριστομίμητος ὑμῶν γαληνότης καὶ εὐμενεῖς τὰς ἀκοὰς ὑμῶν ταῖς μετρίαις ἀναφοραῖς χαρίσασθαι καταξιώσῃ. οὕτως ἠνεωργμένα τὰ ὦτα τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ πρὸς τὸ εἰσακοῦσαι τῶν ἱκεσιῶν ὑμῶν εὐρήσει ἢ ὑμετέρα ἡμε-
 15 ροτάτη εὐσέβεια καὶ ἀβλαβεῖς περὶ τε τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποστολικῆς <ἡμῶν> πίστεως περὶ τε τὴν τῶν σωμάτων ὀλοκληρίαν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστήσαι κελεύσει. οὕτως ἀποκαταστήσει ἢ ὑπερτάτη μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων καὶ ἀηττήτων καμμάτων τῆς ὑμῶν θεοστηρίκτου φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀγαθοθελὲς διάδημα τῆς ὑμῶν βασιλείας
 20 πᾶσαν τὴν τῶν Χριστιανῶν πολιτείαν καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις ὑμῶν σκήπτροις τὰ ἀντι-
 15 τασσόμενα ὑποτάξει ἔθνη, ἵνα ἐκ τούτου πάσῃ ψυχῇ καὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πληροφορία γένηται, ὅτι, ὅπερ διὰ τῶν σεβασμίων κεραιῶν περὶ ἀβλαβησίας καὶ τοῦ μὴ ἐν τινι βαρυνθῆναι τοὺς ἐρχομένους τοῦ θεοῦ αὐτῇ ἐνηχῆσαντος ὑποσχέσθαι κατηξίωσεν, ἐν πᾶσιν ἐπλήρωσεν. οὔτε γὰρ ἢ εἰδησις αὐτῶν παρρησίαν δέδωκεν, ἵνα τολμήσωμεν πρὸς τὰ εὐσεβῆ ὑμῶν ἴχνη τούτους στείλαι – ἀλλὰ τοῦτο ἢ βασιλικὴ ὑμῶν εὐμένεια φιλανθρω-
 20 πως κελεύουσα προετρέψατο, καὶ ἢ ἡμῶν σμικρότης τὸ κελευσθὲν μεθ' ὑπακοῆς ἐπλήρωσεν – ἵνα δὲ τῇ θεοσυστάτῳ ὑμῶν εὐσεβείᾳ, τί περιέχει ἢ δύναμις τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ βραχέων δηλοποιήσωμεν, ἦν καὶ παρελάβομεν διὰ τῆς ἀποστολικῆς παρα-
 25 δόσεως τῶν τε ἀποστολικῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμέλιοι τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐστερεώθησαν καὶ ἐσταθρῶθησαν.
 25 Αὕτη τοιγαροῦν ἐστὶν ἢ κατάστασις τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως καὶ ἢ κανονικὴ παράδοσις, ἵνα ὁμολογοῦντες τὴν ἀγίαν καὶ ἀχώριστον τριάδα, τουτέστι τὸν πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, μιᾶς εἶναι θεότητος, μιᾶς φύσεως καὶ οὐσίας, ἐνὸς αὐτῆν κηρύττωμεν καὶ φυσικοῦ θελήματος, δυνάμεως, ἐνεργείας, δεσποτείας, μεγαλειότη-
 25 τος, ἐξουσίας καὶ δόξης, καὶ εἴ τι δήποτε περὶ τῆς αὐτῆς ἀγίας τριάδος οὐσιωδῶς λέγεται

2–3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 130,6–8; ACO II 3,2 p. 138,7–9 26–29 cf. ACO ser. II, vol. I. p. 369,6–16 (can.1)

MT(4) K v

1 κελεύσει] κελεύσει K ἀπλῶς om. M 3 ut = ὡς καθὼς (cf. 64,10) ὠρίσθη om. M
 4 προηγησαμένων inc. T (54,24) 7 ἀποδοχῆς] ὑποδοχῆς v εὐμενεῖς] εὐμερεῖς K
 9 παντοδυνάμου] παντοδυναμένου MT 10 εὐσέβεια] εὐσέβειαν K ἀβλαβεῖς] ἀβλαβῆς T
 <ἡμῶν> om. MT K v 11 κελεύσει] κελεύσει K 12 καμάτων] καμμάτων K 13 θεοστηρίκτου]
 θεοστηρίκτῳ K 16 ὅπερ] ἄπερ v 18 πᾶσιν] ἅπασιν v 19 στείλαι] ἀποστείλαι v
 20 ἐπλήρωσεν] πεπλήρωσεν MT 24 οἱ ... καὶ om. v ἐσταθρῶθησαν] ἐσταθῆρῶσαν MT
 25 αὕτη] αὐτὴν M ἢ αὐτὴ v 26 καὶ' ... παράδοσις om. MT 27 καὶ' om. MT ἅγιον
 πνεῦμα K ἐνὸς] μιᾶς K om. v 28 κηρύττωμεν] κηρύττομεν M¹TK θελήματος καὶ
 δυνάμεως v

licentiam proinde eis siue auctoritatem dedimus apud tranquillissimum uestrum imperium, dum iusserit eorum clementia, simpliciter satisfaciendi, in quantum eis dumtaxat iniunctum est, ut nihil profecto presumant augere, minuere uel mutare, sed traditionem huius apostolicae sedis, ut a praedecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. pro quibus flexu mentis poplite suppliciter uestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut iuxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacrae promissionem acceptione dignos efficiat Christo imitabilis uestra tranquillitas atque placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accomodare dignetur. sic aures dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inueniat uestra mansuetissima pietas reseratas illesosque tam in rectitudine nostrae apostolicae fidei quamque corporum sospitate in propriis restituere iubeat. sic restituat superna maiestas per fortissimos atque inuictissimos labores uestrae a deo corroboratae clementiae sub benigni uestri principatus regimine totam christianam rem publicam et fortissimis uestris sceptris aduersas subigat nationes, ut ex hoc omni animae atque omnibus gentibus satisfiat, quia, quod per augustissimos apices de immunitate atque illesione euntium deo sibi aspirante polliceri dignata est, adimpleuit in omnibus. non enim nobis eorum scientia confidentiam dedit, ut ad pia uestra uestigia eos auderemus dirigere – sed hoc imperialis uestra benignitas clementer iubens hortata est, et nostra pusillitas quod iussum est obsequenter impleuit – ut autem uestrae diuinitus institutae pietati, quid apostolicae nostrae fidei uigor contineat, breuiter intimemus, quam percepimus per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem et sanctarum quinque generalium synodorum, per quos fundamenta catholicae Christi ecclesiae firmata atque stabilita sunt.

Hic igitur status est euangelicae atque apostolicae nostrae fidei regularisque traditio, ut confitentes sanctam et inseparabilem trinitatem, id est patrem et filium et spiritum sanctum, unius esse deitatis, unius naturae et substantiae siue essentiae, unius eam praedicemus et naturalis uoluntatis, uirtutis, operationis, dominationis, maiestatis, pote-

VP BR MNL K

1 auctoritatem] auctoritate N	2 eorum (ὁμῶν)] eius BR	simpliciter] suppliciter V	satisfaciendi] satisfaciendum BR	2–3 iniunctum] iniustum R	3 nihil] nichil R N	profecto] profecto N
mutare] motare M	traditionem] rationem M	4 ut] et R	a] ad VP	5 flexu] flexo P R MNL	flexio K	poplite] poplice V K
6 augustissimam] agustissimam VP	angustissimam B ¹ N	7 acceptione] acceptio VP	dignos] dignus VP	efficiat] efficia VP ¹	efficacia P ²	8 placabiles] placabilis V ²
eorum = ὁμῶν	accomodare] accomodare MNL K	9 exaudiendum] exaudientum VP	reseratas] reserata P	rereratas B	resaeratas N	reseratos L
10 illesosque] illaesosque P ²	inlesosque R N K	quamque] quinque R	sospitate] sospitatem R MNL K	11 iubeat] debeat R	sic] si M	12 corroboratae] corroborate V
regimine] regimini V ¹	13 subigat] subicat N	14 satisfiat] satisficiat V ¹	quod] qui VP	augustissimos] agustissimos V ¹	15 illesione] inlesione R N K	aspirante] aspiranti VP
dignata] dignatus V	16 adimpleuit] adimplebit M	eorum] est R	17 dirigere] diregere V BR	18 pusillitas] possibilitas BR	19 institutae] instituit N	pietati] pietate VP
quid] qui VP	contineat] conteneat V	20 apostolicam] apostolicam B	apostolicorumque] apostolorumque B ¹	apostolicorumque B ²	pontificum] pontificium VP ¹ B	21 quinque] .V. VP
quos] quas B ²	catholicae] captolicae L K	22 atque] adque N	23 status] factus V	regularisque] regularisque B ¹	regularesque N	regularis K
24–25 et spiritum sanctum om. K	sanctum spiritum B	unius] huius N	25 praedicemus] praedicamus VP	uirtutis] unitatis VP	maiestatis om. R	

ἐνικῶ ἀριθμῶ, ὡς ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμοουσίων προσώπων καταλαμβάνομεθα κανονικῶ λόγῳ τοῦτο διδαχθέντες. ὅτε δὲ περὶ τοῦ ἐνὸς τῶν αὐτῶν τριῶν προσώπων αὐτῆς τῆς ἁγίας τριάδος, τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς προσκυνητῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα οἰκονομίας ὁμολογοῦμεν, πάντα διπλᾶ ἐνὸς καὶ τοῦ
 5 αὐτοῦ κυρίου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παράδοσιν διαβεβαιούμεθα, τουτέστι δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις κηρύττομεν, τὴν θείαν δηλαδὴ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἔνωσιν ὑφέστηκε, καὶ μίαν ἐκάστην αὐτοῦ φύσιν ἰδιότητα φυσικὴν ἔχειν ὁμολογοῦμεν καὶ ἔχειν τὴν θείαν πάντα ἅπερ εἰσὶ θεῖα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην πάντα τὰ ἀνθρώπινα *χωρὶς τινος ἁμαρτίας* καὶ
 10 ἐκατέραν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου τοῦ σαρκωθέντος, τουτέστι ἐνανθρωπήσαντος, ἀσυγχύτως ἀχωρίστως ἀτρέπτως εἶναι ἐπιγινώσκομεν, μόνῃ νοήσει τὰ ἡνωμένα διακρίνουτες διὰ τὴν τῆς συγχύσεως δηλαδὴ πλάνην· ἴσως γὰρ καὶ τὴν τῆς διαιρέσεως καὶ τὴν τῆς κράσεως ἀποβαλλόμεθα βλασφημίαν. ὁπότεν δὲ δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, οὐκ ἐναντία
 15 ταῦτα οὔτε ἀλλήλοις ἀντικείμενα λέγομεν, καθὼς οἱ *ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας πλανώμενοι* τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατηγοροῦσιν, ἀπέστω αὕτη ἡ ἀσέβεια ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν πιστῶν, οὔτε ὡς κεχωρισμένας ἐν δυσὶ προσώποις ἦγουν ὑποστάσεις, ἀλλὰ δύο λέγομεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καθὼς τὰς φύσεις οὕτως καὶ τὰ φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνεργείας ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, θείαν δηλαδὴ καὶ ἀνθρωπίνην, θεῖον μὲν
 20 οὖν θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἔχειν ἐξ αἰδίου μετὰ τοῦ ὁμοουσίου πατρὸς κοινόν, ἀνθρώπινον δὲ χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως προσληφθέν.

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις, ἣν κρατεῖ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ εὐτυχεστάτου ὑμῶν κράτους ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· αὕτη ἐστὶν ἡ καθαρὰ τῆς εὐσεβείας ὁμολογία· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως
 25 ἀληθῆς καὶ ἀμώμητος ὁμολογία, ἣν περὶ οὐκ ἀνθρωπίνῃ ἐφεῦρε πανουργία, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἁγίου διὰ τῶν κορυφαίων τῶν ἀποστόλων ἐδίδαξεν· αὕτη ἐστὶν ἡ βεβαία καὶ

9 Hebr. 4,15 15 Jac. 5,19

3 – 5 cf. ACO ser. II, vol. I. p. 379,7 – 10 (can.XVI)

MT(12) K v

1 ὁμοουσίων τριάδα προσώπων T προσώπων] ἀσώτων v 3 τῆς αὐτῆς v περὶ om. K
 7 ἔνωσιν om. M 8 ἐκάστην] ἐκάστου M αὐτοῦ] αὐτοῖς T 11 τὰ om. K 12 διαι[ρέσεως
 ... ἦτις om. T (12 – 62,27) 12 – 13 καὶ τὴν τῆς κράσεως om. K = Mansi 15 οὔτε] καὶ M
 17 οὔτε] οὐδὲ M 18 τὰ om. M K 19 μὲν om. K = Mansi 21 δὲ om. M K 22 εὐαγγελικὴ
 καὶ ἀποστολικὴ v

statis et gloriae, et quicquid de eadem sancta trinitate essentialiter dicitur singulari numero, tamquam de una natura trium consubstantialium personarum comprehendamus regulari ratione hoc instituti. cum uero de uno earundem trium personarum ipsius sanctae trinitatis, filio dei, deo uerbo, et de mysterio adorandae eius secundum carnem dispensationis confitemur, omnia duplicia unius eiusdemque domini saluatoris nostri Iesu Christi secundum euangelicam traditionem asserimus, id est duas eius naturas praedicamus, diuinam scilicet et humanam, ex quibus et in quibus etiam post ammirabilem atque inseparabilem unionem subsistit, et unamquamque eius naturam proprietatem naturalem habere confitemur et habere diuinam omnia quae diuina sunt, humanam omnia quae humana sunt *absque ullo peccato* et utrasque unius eiusdem dei uerbi incarnati, id est humanati, inconfuse inseparabiliter inmutabiliter esse cognoscimus, sola intelligentia quae unita sunt discernentes propter confusionis dumtaxat errorem; aequaliter enim et diuisionis et commixtionis detestamur blasphemiam. cum duas autem naturas duasque naturales uoluntates et duas naturales operationes confitemur in uno domino nostro Iesu Christo, non contrarias eas nec aduersas ad alterutrum dicimus, sicut *a uia ueritatis errantes* apostolicam traditionem accusant. absit haec impietas a fidelium cordibus, nec tamquam separatas in duabus personis uel subsistentiis, sed duas dicimus unum eundemque dominum nostrum Iesum Christum, sicut naturas ita et naturales in se uoluntates et operationes habere, diuinam scilicet et humanam; diuinam quidem uoluntatem et operationem habere ex aeterno cum coessentiali patre communem, humanam temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam.

Haec est apostolica atque euangelica traditio, quam tenet spiritalis uestri felicissimi imperii mater apostolica Christi ecclesia; haec est mera confessio pietatis; haec est christianae reigionis uera atque immaculata professio, quam non humana adiuuenit uersutia, sed spiritus sanctus per apostolorum principes docuit; haec est

VP BR MNL K

1 sancta] sanctae V	om. K	2 regulari] regulari B ¹	3 ratione ad hoc B ²	trium om. K
4 mysterio] misterio R NL K	adorandae] adorande VP ¹ K	adorandae BR	5 duplicia] dupplicia K	quae unius eiusdem K
6 mysterio] misterio R NL K	adorandae] adorande VP ¹ K	adorandae BR	5 duplicia] dupplicia K	quae unius eiusdem K
7 scilicet] si licet K	ammirabilem] admirabilem MNL	9 diuinam] diuina B ¹ K	humanam ... sunt om. Mansi (<i>una linea in P, f. 13ra 22</i>)	humanam] humana L K
11 inmutabiliter om. V	immutabiliter M	cognoscimus] cognoscimus V	intelligentia] intelligentia ML K	12–13 commixtionis] conmixtionis BR
13 blasphemiam] blasphemiam V	blasfemia K	duas] deus B ²	naturas autem K	14 operationes] operationis V
15 dicimus] dicamus R	sicut qui a M	ueritatis] ueritates V	apostolicam] apostolicam B	16 traditionem] traditionis V
17 duas] duabus V	18 uoluntates in se K	operationes] operationis V	19 scilicet] si licet K	19–20 et habere operationem ex aeterno K
20 coessentiali] coessentialiter M	quoessentialiter NL	quoessentiali K	patre] patri B	patrem K
21 communem] communum V ¹	cummunem P B M	humanam] humanam V	uel humanae B ²	22 est om. V
23 apostolica] apostolica B	mera (καθάρᾳ)] mira VP MNL K	24 reigionis] religionis K	25 apostolorum] apostolorum V	apostolorum B
23–24 pietatis ... reigionis om. MNL	23 pietatis] piactatis K	24 reigionis] religionis K	25 apostolorum] apostolorum V	apostolorum B
24–25 adiuuenit] aduenit P ¹ M	25 apostolorum] apostolorum V	apostolorum B	principes] pricipes V ¹	

ἀνεπίληπτος τῶν ἀγίων ἀποστόλων διδασκαλία, ἥστινος εἰλικρινοῦς εὐσεβείας τὸ ἀκέραιον, μέχρις οὗτου παρρησιαστικῶς κηρύττεται ἐν τῇ τῶν Χριστιανῶν πολιτείᾳ, τῆς ὑμετέρας γαληνότητος τὸ κράτος φυλάττει καὶ σταθηροποιεῖ καὶ ὑψοῖ καί, ὡς τελείως θαρροῦμεν, εὐτυχῆς ἀποδείξει.

- 5 Πιστεύσατε ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ, χριστιανικώτατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ὅτι ὑπὲρ τῆς σταθηρότητος καὶ τοῦ ὑψώματος αὐτοῦ ταύτας μετὰ ὄδυρμῶν ἐκχέω τὰς ἰκεσίας. καὶ ταῦτα συμβουλεύειν, εἰ καὶ ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος, γνησίως ἀγαπῶν προπετεύομαι, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη ἡμετέρα σωτηρία ἐστί, καὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἡ εὐτυχία ἡμετέρα εὐφροσύνη ἐστί, καὶ τῆς ὑμετέρας πραότητος ἡ βῶσις τῇ ἡμετέρα
- 10 σμικρότητι εὐθυμία ἐστί. καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ *συντετριμμένης καρδίας* καὶ τοῖς τῆς διανοίας προχειομένοις δάκρυσιν προσπίπτων δυσωπῶ ἐκτεῖναι καταξιώσατε τὴν φιλόφρων δεξιάν τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, ἥντινα ὁ συνεργὸς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν μόχθων ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παραδέδωκεν, οὐχ ἵνα συγκλεισθῇ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλὰ σάλπιγγος λαμπρότερον ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθήσεται, ὅτι ἡ αὐτοῦ ἀληθῆς ὁμολογία
- 15 ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀπεκαλύφθη, ἥς ἕνεκεν ἀπὸ τοῦ κυρίου τῶν ὄλων μακάριος εἶναι ἀπεφάνθη ὁ Πέτρος, ὃς καὶ τὸ ποιμαίνειν τὰ πνευματικὰ πρόβατα τῆς ἐκκλησίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λυτρωτοῦ τῶν πάντων τῇ τρίτῃ παραθέσει ἐδέξατο, οὐτινος ἐπινεύσαντος τῇ βοηθείᾳ αὐτῇ ἡ ἀποστολικὴ αὐτοῦ ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας ἐν οἰωδήποτε μέρει πλάνης ἐκάμφθη, οὐτινος τὴν ἀσθεντίαν ἄτε δὴ κορυφαίου
- 20 πάντων τῶν ἀποστόλων διὰ παντὸς πᾶσα ἡ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία καὶ αἱ καθολικαὶ σύνοδοι πιστῶς περιπτυσσόμεναι ἐν πᾶσιν ἠκολούθησαν πάντες οἱ σεβάσμιοι πατέρες τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἐπεσπᾶσαντο διδασκαλίαν, δι' ἧς καὶ οἱ δεδοκιμασμένοι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ φωστῆρες ἔλαμψαν, καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διδάσκαλοι οἱ ὀρθόδοξοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν, οἱ δὲ αἰρετικοὶ τοῖς πλαστοῖς ἐγκλήμασι καὶ μισήσεσιν
- 25 ἀφαιρέσεων ἐπηκολούθησαν. αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ζῶσα παράδοσις, ἥντινα μέχρι τοῦ παρόντος ἡ αὐτοῦ κρατεῖ ἐκκλησία, ἥτις ἐξαιρέτως ἀγαπώμενη καὶ θαλαπομένη καὶ παρρησιαστικῶς κηρυχθεῖσα, ἥτις διὰ τῆς ἀληθευούσης ὁμολογίας τῷ θεῷ καταλλάσσει, ἥτις τῷ δεσπότη Χριστῷ παρατίθεται, ἥτις τῆς εὐσεβείας ὑμῶν τὸ χριστιανικώτατον διαφυλάττει κράτος, ἥτις ἀπὸ τοῦ δεσπότη τοῦ οὐρανοῦ δαφιλεῖς
- 30 νίκας τῇ ἀνδρείᾳ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας συνεισάγει, ἥτις συνοδεύει ἐν τοῖς πολέμοις καὶ

10 Ps. 33,18 13 Mt. 5,15 14 Mt. 26,13 15 Jac. 1,17 16 Mt. 16,17 Joh. 21,16 17
cf. Act. 7,35 18 Lc. 22,32 18–19 Jac. 5,19 23 Phil. 2,15

MT(27) K v

2 ἐν τῇ] ἡ M 3 φυλάττει] φυλάττοι M φηλάττει K v 5 ἐμοὶ] μοι M 6 σταθηρότητος]
θηρότητος K 7 ἐλάχιστος καὶ ἀνάξιος v προπετεύομαι] προτρέπομαι M 8 τοῦ om. v
8–9 ἡ εὐτυχία] εὐτυχία K 11 ἐκτεῖναι] ἐπεκτεῖναι v 14 κηρυχθήσεται] κηρυχθῆ v 16 ὃς]
ὡς K τὸ] τοῦ M K 18 αὕτη] αὕτη M αὐτοῦ om. M 18–20 οὐδέποτε ... ἐκκλησία
om. K v = Hardeouin 3 (1714) 1080 E 12 = Mansi XI 241 A 7 21 ἠκολούθησαν καὶ πάντες M K
23 τῆς ἐκκλησίας om. M ol² om. M K 24 ἐγκλήμασι] ἐγκλήσεσιν v 25 ἀφαιρέσεων om. v
27 διὰ inc. T (60,12) ἀληθευούσης] ἀληθοῦς M

firma et inreprehensibilis sanctorum apostolorum doctrina, cuius sinceræ pietatis integritas, quoadusque liberiter predicatur in re publica christiana, uestræ tranquillitatis imperium tuetur, stabiliet et exaltat et felicem, ut perfecte confidimus, demonstrabit.

Credite humillimo mihi, christianissimi domini filii, quia pro stabilitate et exaltatione eius has cum fletibus præces effundo. et hæc, licet indignus et exiguus, sinceriter diligendo 5 presumo consulere, quia uestra a deo concedenda uictoria nostra salus est; uestræ tranquillitatis felicitas nostra lætitia est; uestræ mansuetudinis sospitas nostræ paruitatis securitas est. et ideo cum *corde contrito* et profluentibus lacrimis mente prostratus exoro: porrigere dignamini clementissimam dexteram apostolicæ doctrinæ, quam cooperator 10 piorum laborum uestrorum beatus Petrus apostolus tradidit, non ut *sub modio* concludatur, sed tuba clarius *in toto orbe prædicetur*, quia eius uera confessio a *patre* de caelis reuelata est, pro qua a domino omnium *beatus* esse pronuntiatus est Petrus, qui et spirituales *oues* ecclesiae ab ipso redemptore omnium terna commendatione *pascendas* suscepit, cuius *adnitente præsidio* hæc apostolica eius ecclesia numquam a *uia ueritatis* 15 in qualibet erroris parte deflexa est, cuius auctoritatem utpote apostolorum omnium principis semper omnis catholica Christi ecclesia et uniuersales synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt omnesque uenerabiles patres apostolicam eius doctrinam amplexi, per quam et probatissima aecclesiae Christi *luminaria claruerunt* et sancti quidem doctores orthodoxi uenerati atque secuti sunt, heretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. hæc est apostolorum Christi uiua traditio, quam 20 <nunc usque> eius tenet ecclesia, quæ præcipuæ diligenda atque fouenda et fiducialiter prædicanda est, quæ per ueridicam confessionem deo conciliat, quæ Christo domino commendabilem facit, quæ clementiæ uestræ christianum conseruat imperium, quæ a caeli domino largas uictorias uestræ piissimæ fortitudini conferet, quæ comitatur in

VP BRm(20) MNL L

1 firma om. M sanctorum apostolorum et inreprehensibilis K apostolorum] apostulorum V
apostolorum B doctrina] doctrinae V sinceræ] sinceræ VP¹ sincere BR NL K 2
quoadusque] quoadusque N liberiter] libeniter B² libenter R liberaliter ML 3 tuebitur
stabilietur et exaltabit B² stabiliet] stabilietur R stabili.et NL exaltat (ὕψοι)] exultat VP BR
NL K exalter M perfecte] prefecte V confidimus] confidemus BR demonstrabit]
demonstrauit NL K 4 mihi] michi N exaltatione (τοῦ ὑψώματος)] exultatione VP B²R NL K
5 et om. P diligendo] dilegondo B¹ diligendo B² 6 presumo] presummo V K concedenda]
concidenda N 7 paruitatis] paruitas R 8 contrito] contito VP¹ prostratus] prostatus N
9 dignamini] dignemini P² apostolicæ] apostolicae B 9-10 cooperator] cooperatur V¹ 10
beatus petrus] beatos petros V¹ apostolus] apostulus V apostholus B 11 tuba] tua VP¹
quia] qui VP¹ 13 spiritales] spirituales M terna] terrena P¹ aeterna B 14 adnitente]
admittente VP R adniti K apostolica] apostolica B eius om. K ueritatis] ueritate
VP¹ 15 auctoritatem] auctoritate K utpote] utpute B apostolorum] apostolorum B om-
nium apostolorum VP 16 principis] principes V¹ catholica] captolica L K uniuersales]
uniuersalis B²R K fideliter] fidiliter V¹ 16-17 amplectentes] amplectantes VP 17 secutæ]
secuta V sequute K omnesque] omnis qui VP omnes K apostolicam] apostolicam B
18 per] pro VP¹ propter P² probatissima] probaptissima VP probatissimam K christi
om. M 19 orthodoxi] orthodoxi V¹ horthodoxi K atque] adque N ac] ad R a N
20 derogationum] derogationem VP 20-67,20 odiis ... uo{luntatis m odiis] odi V odis P
apostolorum] apostulorum V apostolorum Bm uiua] uiba VP¹ uia K quam] qui R
21 <nunc usque> *coni.* Lu] unicuique VP B²Rm M¹NL K una B² unaquaque M *margin.* tenet]
tenit Bm præcipuæ] præcipua K diligenda] diligenda B¹m atque] adque V 22 quæ
ex christo VP¹ quæ e christo P² 23 quæ clementiæ] qua&clementiæ m conseruat] seruat
K 24 largas] largitas VP fortitudini conferet] fortitudinis confirmat BRm

ἐκπολεμῆ τοὺς ἐναντίους, ἦτις τὸ ὑμέτερον θεοκατόρθωτον κράτος πανταχοῦ ὡς ἀκαταμάχητον τεῖχος περισκέπει, ἦτις φόβον τοῖς ἐναντίοις ἔθνεσιν ἐμβάλλει καὶ τῇ θείᾳ ὀργῇ τιμωρεῖται, ἦτις καὶ ἐν πολέμοις τὰ τῆς νίκης βραβεῖα περὶ τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς καὶ ὑποταγῆς οὐρανόθεν παράσχοι καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἰλαρότητι ἀμέριμον τὴν ὑμέτεραν
 5 διὰ παντὸς πιστοτάτην βασιλείαν διαφυλάξοι. αὕτη ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁ κανὼν, ἦντινα καὶ ἐν τοῖς εὐτυχήμασι καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις θερμῶς ἐκράτησε καὶ ἐξεδίκησεν, αὕτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαλιθαίου κράτους ἢ ἀποστολικῆ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἦτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως οὐδέποτε πλανηθῆναι δείκνυται οὔτε τοῖς τῶν αἰρετικῶν καινισμοῖς στρεβλω-
 10 θείσα ὑπέπεσεν, ἀλλὰ καθὼς ἐκ προοιμιῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρέλαβεν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀφθεντῶν τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ <ἀποστόλων> ἀπαράτρωτος μέχρι τέλους μενεῖ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος θείαν παραγγελίαν, ἦνπερ τῷ ἐξάρχῳ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἐν τοῖς <ἱεροῖς> εὐαγγελίοις ὠμολόγησε φήσας· Πέτρε, Πέτρε, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐζήτησε τοῦ σινιάσαι ὑμᾶς ὡς ὁ σινιάζων τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ περὶ σου
 15 ἠρώτησα ἵνα μὴ ἐκλείψῃ ἡ πίστις σου· καὶ σὺ ποτε ἐπιστραφεῖς στήριζε τοὺς ἀδελφούς σου.

Κατανοήσει τοίνυν ἡ ὑμέτερα γαλιθαία φιλανθρωπία, ἐπειδὴ ὁ κύριος καὶ σωτῆρ πάντων, οὕτινος ἡ πίστις ἐστίν, ὃς τὴν πίστιν Πέτρου μὴ ἐκλείψαι ὑπέσχετο, τοῦτον ὑπέμνησε τοὺς ἑαυτοῦ στήριζειν ἀδελφούς, ὃπερ τοὺς ἀποστολικούς ἀρχιερεῖς τὴν ἐμὴν
 20 ἐλαχιστίαν προηγησαμένους παρρησιαστικῶς αἰεὶ πεποιηκέναι πᾶσιν ἐγνώσθη· ὧντινων καὶ ἡ ἐμὴ σμικρότης, εἰ καὶ ἀνισος καὶ ἐλάχιστος, ὅμως ἔνεκεν τῆς προσληφθείσης ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς διακονίας ἀκόλουθος ἐπιθυμεῖ ὑπάρχειν. οὐαὶ γάρ μοι ἔσται, ἐὰν τὴν ἀλήθειαν τοῦ κυρίου μου, ἦν αὐτοὶ εἰλικρινῶς ἐκήρυξαν, ἀμελήσω κηρύξαι· οὐαὶ μοι ἔσται, ἐὰν σιωπῇ καλύψω τὴν ἀλήθειαν, ἦν καταβαλέσθαι τοῖς *τραπεζίταις ἐπιτέτραμμαι*, τουτέστι
 25 τοὺς χριστιανικωτάτους λαοὺς μυεῖν καὶ διδάσκειν. τί λέξω ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν ἐνταῦθα, ὃπερ ἀπέστω, κηρύξαι τῶν αὐτοῦ λόγων τὴν ἀλήθειαν ἐπαισχυθῶ; τί περὶ ἑαυτοῦ, τί περὶ τῶν ἐμπιστευθεισῶν μοι ψυχῶν ἀπολογήσομαι, ἐπὶ ἀνὰ περὶ τῆς ληφθείσης ὑπ' ἐμοῦ λειτουργίας λόγον σφιγκτὸν ἀπαιτήσῃ; τίς τοίνυν, φιλανθρωπότατοι καὶ εὐσεβέστατοι δεσπότες καὶ τέκνα, ὃπερ τρέμων καὶ συμπύπτων τῷ
 30 πνεύματι λέγω, μὴ προκαλέσθαι ἐκεῖνα, ἅπερ θαυμαστῇ ὑποσχέσει τοῖς πιστοῖς ἐπηγγείλατο φήσας· ὅστις με ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν καὶ ἐγὼ

13–16 Lc. 22,31–32 19 Lc. 22,32 22–23 1. Cor. 9,16 24 Mt. 25,27 31–66,1 Mt. 10,32

MT K v

1 τὸ om. K 2 φόβον ... ἔθνεσιν | συνοδευ πολεῖ . . T ἐμβάλλει | βάλλει K¹ 3 καὶ om.
 v 4 παράσχοι | παράσχει K¹ 5 διὰ παντὸς | ἀληθῶς T βασιλείαν om. T 8 ἐκκλησία καὶ
 ἦτις K 10 ἀλλὰ | ἀλλ' ὡς K προοιμιῶν | προοιμίου K 11 apostolorum = <ἀποστόλων> om.
 MT K v ἀπαράτρωτος | παράτρωτος K 12 μενεῖ | μένει MT παραγγελίαν | ἐπαγγελίαν K
 ἦνπερ | ἦν MT 13 ἑαυτοῦ | αὐτοῦ M sacris = <ἱεροῖς> om. MT K v ὠμολόγησε φήσας =
 fatus est ... inquis 15 στήριζε | στήριξον M 18 ἐστὶν ὁ θεὸς ὃς M 21 προσληφθείσης |
 προλειφθείσης K 22 ἀκόλουθος | ἀκολουθῶς K v ἐπιθυμεῖ ὑπάρχειν | ἐπιθυμῆν ὑπάρχει v ἔσται |
 ἐστὶν T 24 καταβαλέσθαι | καταβάλλεσθαι K καταβάλλεσθαι v 28 σφιγκτὸν | σφικτὸν T
 30 προκαλέσθαι | προσκαλέσθαι M 31–66,1 τῶν ... ἔμπροσθεν om. K

proeliis et expugnat aduersos, quae uestrum a deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis protegit, quae terrorem in contrarias nationes immittat et ira diuina percussat, quae et in bellis triumphales palmas de hostium deiectione atque subiectione caelitus tribuat et in pace securum et hilarem uestrum fidelissimum principatum semper custodiat. haec est enim uerae fidei regula, quam et in prosperis et aduersis uiuaciter tenuit ac defendit, haec spiritalis mater uestri tranquillissimi imperii apostolica Christi ecclesia, quae per dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicae traditionis numquam errasse probabitur nec hereticis nouitatibus deprauanda succubuit, sed ut ab exordio fidei christianae percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata fine tenus manet secundum ipsius domini saluatoris diuinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris euangeliis fatus est: *Petre, Petre*, inquit, *ecce satan expetiuit ut cribraret uos sicut qui cribrat triticum. ego autem pro te rogaui ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.*

Consideret itaque uestra tranquilla clementia, quoniam dominus et saluator omnium, cuius fides est, qui *fidem Petri non defecturam* promisit, *confirmare eum fratres* suos ammonuit, quod apostolicos pontifices meae exiguitatis praedecessores confidenter fecisse semper cunctis est cognitum; quorum et pusillitas mea, licet impar et minima, pro suscepto tamen diuina dignatione ministerio pedisequa cupit existere. *uae enim mihi erit*, si ueritatem domini mei, quam illi sinceriter praedicarunt, praedicare neglexero; *uae mihi erit*, si silentio texero ueritatem, quam erogare *nummulariis iussus sum*, id est christianos populos imbuere et docere. quid in ipsius Christi futuro dicam examine, si hic, quod absit, praedicare eius sermonum ueritatem confundor? quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam, dum de officio suscepto rationem districtam exigerit? quis igitur, clementissimi atque piissimi domini filii, quod tremens et consternatus spiritu dico, non prouocetur illa ammirabili pollicitatione, qua fidelibus repromittit: *qui me confessus fuerit*

VP BRm MNL K

1 proeliis] praeliis MNL K aduersos] aduersus V propagatum] propagatam V¹ 2 protegit] protegat BRm terrorem] errorem P² om. R immittat] inmittat P² BRm N K 3 hostium] ostium VP N deiectione] dei&tionem m atque] adque V N subiectione] subi&tionem m
4 securum] uestrum K hilarem] hylarem R N uestrum om. K 5 custodiat] custodiet M¹NL K enim om. VP uerae] uera V om. N regula] regula Bm prosperis] properis P¹ et in aduersis BRm M 6 spiritalis] spiritalis V spiritalis M tranquillissimi] tranquillissima V tranquillissimu B¹ apostolica] apostolica Bm 7 gratiam] gratia NL K apostolicae] apostolicae m 8 errasse] errasset VP nec] ut R nec ab hereticis K deprauanda] deprabanda VP¹ succubuit] substituit R succubuit NL K 9 auctoribus] actoribus V auctoribus L apostolorum] apostolorum Bm principibus] pricipibus V illibata] inlibata BRm NL K fine] fide N tenus] tentas V 10 quam] qui VP 11 principi] principis B¹Rm fatus] factus VP B¹R N¹L K satan] sathan K 12 cribraret] cubaret R cribraret NL¹ K uos] eos R cribrat] cribrat N K cribrat triticum] tribuit creditum R 13 conuersus] conuersos N fratres] fratris VP¹ 14 quoniam] quod V quō P saluator] saluatur V¹ 16 ammonuit] admonuit M apostolicos] apostolicus V¹P apostolicos Bm exiguitatis] exiguitatis Bm 17 et¹ om. K impar licet K 18 tamen] tam VP¹ dignatione] dignationem V pedisequa] pedisequa N existere] existere Bm uae] ue V ut R mihi] michi R N
19 neglexero] neglessero L mihi] michi N 20 nummulariis] nummulariis Bm christianos] christianus V R 21 ipsius] ipsi K si hic quod] si id qui VP sic quod N 22 sermonum] sermonem V quid¹] qui V¹ commissis] cumissis V¹ comissis BRm M 23 districtam] districte MN desricte L exigerit] exegerit VP² B² exigeret N 24 atque] adque V K
25 ammirabili] admirabili ML pollicitatione] pollicitationem V

ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· καὶ τίνα τῶν ἀπίστων μὴ ἐκφοβήσῃ ἐκείνη ἢ ἀπότομος ἀπειλή, ἥτις ἀγανακτήσονται αὐτὸν προμαρτύρεται καὶ διαβεβαιοῦνται φάσκουσα· ὅστις με ἀρνήσεται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ὑπομνήσκει καὶ λέγει· ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὁ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὅπου τοίνυν τοιαύτη ἐπίκειται ποιητὴ κολάσεως τοῖς στρεβλοῦσιν ἢ παρασιωπῶσι τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐκ ἔστι φευκτέα ἢ ὑπεξαίρεσις ἢ ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῆς δεσποτικῆς πίστεως; ὅθεν καὶ οἱ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης οἱ προηγησάμενοι τὴν ἐμὴν μετριότητα ταῖς δεσποτικαῖς διδασκαλίαις κατηρτισμένοι, ἐξ ὅτου καινοτομίαν αἰρετικὴν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁμωμον ἐκκλησίαν οἱ πρόεδροι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν ἐπεχείρουν, οὐδέποτε ἠμέλησαν τούτους προτρέψασθαι καὶ παρακαλοῦντες ὑπομῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἰρετικῆς πλάνης κἄν σιωπῶντες ἀποστήσωνται, μήπως ἐκ τούτου προοίμιον διαχωρισμοῦ ἐν τῇ ἐνώσει τῆς ἐκκλησίας ποιήσωσιν, ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τῶν δύο φύσεων διαβεβαιούμενοι ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅπερ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ καὶ οἱ Ἀπολιναρισταὶ καὶ οἱ Εὐτυχιανισταὶ καὶ οἱ Τιμοθιανοὶ καὶ οἱ Ἀκέφαλοι οἱ Θεοδοσιανοὶ καὶ οἱ Γαιανῖται καὶ πᾶσα παντελῶς αἰρετικὴ μανία ἢ τε τῶν συγγεόντων ἢ τε τῶν διαιρούντων τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐδίδαξε. συγγέοντες μὲν τῆς ἀγίας ἐνανθρωπήσεως τὸ μυστήριον, καθὼς τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ μίαν φύσιν λέγουσιν, ἐν αὐτὸν ὡσπερ ἐνὸς θέλημα καὶ ἐνέργειαν προσωπικὴν ἔχειν φιλονεικοῦσι, διαιρούντες δὲ τὴν ἀχώριστον ἔνωσιν τὰς δύο φύσεις, ἄστινας τὸν σωτῆρα ἔχειν ἐπιγινώσκουσιν, οὐχὶ καθ' ἔνωσιν, ἥτις καθ' ὑπόστασιν γενομένη γνωρίζεται, ἐνοῦσιν, ἀλλὰ βλασφημοῦντες κατὰ σχέσιν θελήματος ὡς δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο τινάς, καθ' ὁμόνοιαν συνάπτουσι.

25 Τοιγαροῦν ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοθεμιώτου ὑμῶν κράτους, καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσει καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θεῖαν δηλονότι καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἔνωσιν ἀσυγχύτους ἐν αὐτῷ εἶναι διδάσκει καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων μίαν ἐκάστην αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ φύσεων τελείαν εἶναι ἐπιγινώσκει. καὶ εἴ τι δήποτε

3–4 Mt. 10,33 4 Rom. 11,13 5–6 Gal. 1,8

26–68,3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–33

MT K v

1 ἐν τοῖς οὐρανοῖς T ἀπίστων] πιστῶν M ἐκφοβήσῃ] ἐκφοβήσει T ἐκφοβήσοι K v
 2 ἀγανακτήσονται] ἀγανακτοῦντα MT ἀγανακτήσαντα v προμαρτύρεται] προσμαρτύρεται MT
 3 ἀρνήσεται] ἀρνήσεται MT v ἐνώπιον] ἐμπροσθεν T 4 ὁ² om. T 5 καὶ¹ om. K εὐαγγε-
 λίσηται] εὐαγγελέσεται K 6 εὐηγγελισάμεθα] εὐηγγελισάμεθα K ὑμῖν om. M τοίνυν om.
 T 7 ὑπεξαίρεσις] ὑπεξαίρεσις T ἡ²] ἡ K 9–10 ἐξ ὅτου] ἐξότου T K 10 ἁμωμον]
 ἀμώμητον v 12 καὶ om. M ὑπομῆσαι] ὑπομνήσκοντες M 15 ἀπολιναρισταὶ] ἀπολινα-
 ρισταὶ K 16 γαιανῖται] γαιανῖται K 19 καθὼς] καθὰ K 19–20 μίαν φύσιν λέγουσιν om. MT
 20 αὐτὸν] αὐτῶν T K v 22 γενομένη] γινόμενη T ἐνοῦσιν] ἐροῦσιν K 26 ἐν δύο καὶ ἐκ δύο
 K 28 ἀσυγχύτους] ἀσυγχύτως MT defendit = διδάσκει (ἐκδικεῖ) (cf. 82,11) 29 τῶν om. v

coram hominibus inquiens confitebor et ego eum coram patre meo qui in caelis est; et quem infidelium saltem non perterreat illa seuerissima comminatio, qua indignaturum se protestatur et asserit inquiens: qui me negauerit coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est? unde et beatus Paulus apostolus gentium commonet et dicit: sed licet nos aut angelus de caelo euangelizet uobis praeter quod euangelizauimus uobis, anathema sit. ubi itaque talis imminet deprauantibus uel tacentibus ueritatem poena supplicii, quomodo non est fugienda de fidei dominicae ueritate subtractio? unde et apostolicae memoriae meae paruitatis praedecessores dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitas heretica in Christi immaculatam ecclesiam Constantinopolitanae ecclesiae praesules introducere conabantur, numquam neglexerunt eos hortari atque obsecrando commonere, ut a prauo dogmatis heretico errore saltem tacendo desisterent, ne ex hoc exordium discidii in unitate ecclesiae facerent, unam uoluntatem unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno domino nostro Iesu Christo, quod et Arriani et Apollinaristae, Eutichianistae et Timothiani, Acephali Theodosiani et Gaianitae et omnis omnino hereticus furor siue confundentium seu diuidentium incarnationis Christi mysterium docuit. confundentes quidem sanctae incarnationis mysterium, eo quod deitatis et humanitatis Christi unam naturam dicant, unam eum sicut unius uoluntatem et operationem personalem habere contendunt, diuidentes autem inseparabilem unionem duas naturas, quas saluatorem habere cognoscunt, non per unionem, quae secundum subsistentiam facta cognoscitur, uniunt, sed blasphemantes per affectum uoluntatis tamquam duas subsistentias, id est duos quosdam, per concordiam iungunt.

Porro apostolica Christi aecclesia, spiritalis mater a deo fundati uestri imperii, et unum dominum nostrum Iesum Christum confitetur ex duabus et in duabus existentem naturis et duas eius naturas, diuinam scilicet et humanam, etiam post inseparabilem unionem inconfusas in eo esse defendit et ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit. et quicquid ad proprietates naturarum per-

VP BRm(20) MNL K

1 inquiens *om.* N 2 saltem] saltim Bm seuerissima] reuerissima V qua] que V quae P
quia L indignaturum] indignaturam B¹ dignaturum R 3 negabo] nega P¹ 4 apostolus]
apostulus V apotholus Bm apostolus et doctor gentium R 5 dicit] dicens M¹ aut *om.*
K angelus] angelos P¹ de] e K quod] que VP 6 anathema] anathima Bm itaque]
ita R deprauantibus talis imminet K imminet] imminet V¹P¹ 7 poena] penam NL K ue-
ritate] ueritati K subtractio] substratio V 8 apostolicae] apotholicae Bm praedecessores]
praedecessores V praedecessores N 9 nouitas] nobitas VP¹ nouitatem P² heretica]
hereticam P heredica R 10 obsecrando] obsecrandi V 11 commonere] comunere VP¹
ut] et R 12 unamque] namque R 13 et¹ *om.* BR 14 apollinaristae] apollonaristae VP
eutichianistae] eutichianiste P eotichianistae B¹Rm et¹ *om.* BRm timothiani] timoniani VP
om. R acephali] acehali V¹ acephali P theodosiani] theodosiasili V theodosi P¹
theodosii P² gaianitae] galanitae P ganitae Bm omnis] omnes Bm 15 omnino *del.* P
hereticus] hereticus V¹ confundentium] confidentium B¹ diuidentium in incarnationis M 16
docuit ... mysterium *om.* K mysterium] misterium R L eo] et P² quod] qui VP 17
dicant] dicam VP unius] unus P¹ 18 unionem] munionem N 19 cognoscunt] cognuscunt
VP¹ 19–20 subsistentiam] conscientiam K 20 cognoscitur] cognuscitur P¹ blasphemantes]
plaspheantes V uo]untatis *desin.* m (63,20) 21 duos] duas V 22 apostolica] apotholica B
aecclesia] aecclesia V¹ ecclesia P B ML spiritalis] spiritalis V spiritalis M 23 nostrum
om. M et *om.* K et in duabus B² *add.* duabus²] dubus P¹ 26 perfectam] perfecta K
quicquid] quidquid V proprietates] proprietatis V¹ R naturarum proprietates K

ἀνήκει πρὸς τὰς ἰδιότητας τῶν φύσεων, πάντα διπλᾶ ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ αὐτὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς τέλειός ἐστι καὶ ἄνθρωπος τέλειός ἐστι καὶ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἐνανθρώπησιν ὑπάρχων οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος οὔτε ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοεῖσθαι. ἀκολουθῶς τοίνυν πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ καὶ κηρύττει. ἂν γὰρ τις προσωπικὸν νοήσῃ τὸ θέλημα, ἐν ὧσιν τρία πρόσωπα ἐν τῇ ἀγίᾳ τριάδι λέγονται, ἀναγκαῖον ἐστίν, ἵνα καὶ τρία προσωπικὰ θελήματα καὶ τρεῖς προσωπικὰς ἐνεργείας, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι καὶ λίαν βέβηλον, λεχθῆσονται· ἐπεὶ, ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς 10 χριστιανικωτάτης πίστεως περιέχει, φυσικὸν θέλημά ἐστιν, ὅπου μία φύσις λέγεται τῆς ἀγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος, ἀκολουθῶς καὶ ἐν φυσικὸν θέλημα καὶ μία φυσικὴ ἐνέργεια νοεῖται. ἡνίκα δὲ ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων δύο φύσεις, τουτέστιν τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἔνωσιν ὑπάρχει, καθὼς δύο τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς φύσεις, 15 οὕτως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας κανονικῶς ὁμολογοῦμεν. ἵνα δὲ ταύτης τῆς ἀληθινοῦσης ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ἡ θεόπνευστος διδασκαλία ταῖς ἐννοίαις τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας φανῇ (πλέον γὰρ καὶ ἀσυγκρίτως ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία δυνήσεται τὴν ἐννοίαν τῶν ἀγίων γραφῶν ἐπεξεργάσασθαι ἢ περὶ ἡμετέρα σμικρότης ῥευστοῖς ῥήμασι σαφηνίσαι), αὐτὸς ὁ κύριος 20 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς καὶ τέλειος θεός, ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος ἐστίν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ εὐαγγελίοις προμαρτύρεται – ἐν τισὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τισὶ τὰ θεῖα καὶ ἅμα ἐκάτερα ἐν ἄλλοις περὶ αὐτοῦ φανερά ποιούμενος – ὅπως αὐτὸν ἀληθῆ θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύειν καὶ κηρύττειν τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ καταρτίσῃ. προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ ποτήριον τοῦ πάθους παραγάγῃ, ὅτι ἐν αὐτῷ 25 τῆς ἡμετέρας ἀνθρωπότητος ἡ φύσις χωρὶς μόνης ἀμαρτίας τελεία ἐστὶ· πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ’ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλην οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ’ ὡς σὺ θέλεις. καὶ ἐν ἄλλῳ· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. ἡστινος μαρτυρίας τὴν ἐννοίαν ἂν ἀπὸ τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων σαφηνισθεῖσαν ἐπιγνώσασθαι ἐπιθυμῶμεν, καὶ τί τὸ ἐμὸν θέλημα, τί τὸ σὸν σημαίνει τὸ ἀληθὲς νοῆσαι, ὁ μακάριος Ἀμβρόσιος 30 ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Γρατιανὸν τὸν βασιλέα τούτοις τοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ τόπου τούτου ἡμᾶς νοεῖν ὑπομιμνήσκει φάσκων· „δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγνὸν <τὸ ἐμὸν>, θαρρῶν γὰρ ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρόν. ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν, ἐπειδὴ περὶ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησεν, καὶ διὰ τοῦτο 35 φησιν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ’ ὡς σὺ θέλεις. ἐμὴ γὰρ ἐστὶν ἡ στυγνότης, ἦν κατ’ ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο.“

12–13 1. Tim. 2,5 17 2. Tim. 3,16 24 Mt. 26,39 25 cf. Hebr. 4,15 25–27 Mt. 26,39
27 Lc. 22,42 29 Lc. 22,42 35 Mt. 26,39

31–36 Ambrosius, de fide II 7,7–12 (53), PL 16,593–594; CSEL 78 (1962) 74

MT K v

1 αὐτὸς ὁ κύριος MT 8 τρία ... καὶ om. v 9 ἀλλόκοτόν] ἀλλοκώτατον T λεχθῆσονται]
λεχθήσεται M εἴπη v 14 τὰς om. K v 15 φυσικὰ δύο v τὰς om. v 16 ἀληθινοῦσης]
ἀληθοῦς MT νόησις] ὀνησις v 17 ὑμετέρας] ἡμετέρας v 18 γραφῶν om. M 19 ἢ περ]
εἴπερ T K 21 προμαρτύρεται] προσμαρτύρεται MT 22 ἄλλοις] ἀλλήλοις v 24 οὖν om. K
26–27 ὡς σὺ ὡς θέλεις K 27 γενέσθω] γινέσθω T v 28 ἀγίων καὶ om. M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων
v 29 ἀμβρόσιος] ἀμβρώσιος T 31 νοεῖν] ὑπονοεῖν v 32 meam = <τὸ ἐμὸν> om. MT K v
36 ἀνεδέξατο] ἰδέξατο K

tinet, duplicia omnia confitetur, quia idem ipse dominus noster Iesus Christus et deus
 perfectus est et homo perfectus est ex duabus et in duabus naturis et post ammirabilem
 incarnationem existens nec deitas eius sine humanitate nec humanitas eius sine deitate
 possit intellegi. consequenter itaque iuxta regulam sanctae catholicae atque apostolicae
 Christi ecclesiae duas etiam naturales uoluntates in eo et duas naturales operationes esse
 confitetur et praedicat. nam si personalem quisquam intellegat uoluntatem, dum tres
 personae in sancta trinitate dicuntur, necesse est, ut et tres personales uoluntates et tres
 personales operationes, quod absurdum est et nimis profanum, dicerentur; sin autem,
 quod fidei christianae ueritas continet, naturalis uoluntas est, ubi una natura dicitur
 sanctae et inseparabilis trinitatis, consequenter et una naturalis uoluntas et una naturalis
 operatio intellegenda est. ubi uero in una persona domini nostri Iesu Christi *mediatoris*
dei et hominum duas naturas, id est diuinam et humanam, confitemur, in quibus et post
 ammirabilem adunationem consistit, sicut duas unius eiusdemque naturas, ita et duas
 naturales uoluntates duasque naturales operationes eius regulariter confitemur. ut autem
 huius ueridicae confessionis intellegentia ex ueteris nouique testamenti *a deo inspirata*
doctrina pietatis uestrae mentibus clareat (plusquam enim et incomparabiliter uestra possit
 clementia sensum sanctarum scripturarum penetrare quam nostra pusillitas uerbis defluen-
 tibus explanare) ipse dominus noster Iesus Christus, qui uerus et perfectus deus, uerus et
 perfectus homo est, in sacris suis euangeliis protestatur – in aliquibus humana, in
 aliquibus diuina et simul utraque in aliis de se patefaciens – ut se uerum deum uerumque
 hominem credere ac predicare fideles suos perstrueret. orat quidem ad patrem ut homo,
 ut *calicem* passionis transageret, quia in eo nostrae humanitatis natura *absque solo peccato*
 perfecta est; *pater*, inquires, *si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non*
sicut ego uolo sed sicut tu uis. et in alio: *non mea uoluntas sed tua fiat.* cuius
 testimonii sensum si a sanctis et probabilibus patribus explanatum cognoscere cupimus,
 et quid *mea uoluntas* quid *tua* significet ueraciter intellegere, beatus Ambrosius in secundo
 libro ad piae memoriae Gratianum augustum his uerbis de hoc loco nos intellegere
 commonet inquires: „suscepit ergo uoluntatem meam, suscepit tristitiam meam.
 confidenter tristitiam nomino, quia crucem predico. mea est uoluntas, quam suam dixit,
 quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est et ideo ait: *non sicut ego*
uolo, sed sicut tu uis. mea est tristitia, quam meo suscepit affectu.“

VP BR MNL K

1 duplicia] dupplicia K	2 est et ex MNL ¹	et ²] ac B ²	ammirabilem] admirabilem ML	4
intellegi] intelligi R ML K	consequenter] consequentes N	apostolicae] apostolicae B		5
operationes] operationis V	6 intellegat] intelligat ML K	dum per tres N	7 sancta] sancte V	
8 operationes] operationis V	absurdum] absurdum M	profanum] prophanum K	9 fidei]	
fide NL	naturalis] naturales V	una om. MNL	una haec natura VP	10 sanctae] sancta
VP	trinitatis] natiuitatis VP	una ¹] unam naturam VP	uoluntas ... naturalis om. K	et]
est R	11 intellegenda] intelligenda R ML	iesu christi] yesu cripti K	12 hominum] hominis	
M	naturas] naturales V	13 ammirabilem] admirabilem M	ambirabilem N	adunationem]
adunationem M ¹ N	adunationem L	eiusdemque] eiusdem K	15 ueridicae] ueridicet VP	
uiridicae B ¹	intellegentia] intelligentia ML K	intellegentia et ex B ¹	ueteris] ueteri NL	16
uestrae] uestris BR	plusquam] plusque B ¹ R	plus B ²	possit] est B ²	17 sanctarum sensum
K	pusillitas] posillitas P	19 euangeliis] euungeliis V ¹ P	20 simul] semul R	aliis] alius
VP ¹	uerumque] uerum N	21 orat] ora V ¹	22 transageret] transierat B ¹	transegerit R
24 alio loco non BR M (cf. 69,27)	25 explanatum] explanantum V ¹	cognoscere] cognoscere V ²		
26 quid ²] ad R	intellegere] intelligere ML K	27 gratianum augustum] gratiarum agustum VP		
intellegere] intelligere R ML K	28 meam ¹] eam V	29 tristitiam nomino] dico tristitiam meam R		
30 et om. R	31 meo] mea VP ¹			

Ἰδοῦ φαίνεται, εὐσεβέστατοι βασιλέων, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἅγιος πατήρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ κύριος προσευχόμενος προσήγαγε, τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν ἐπισφραγίζει, καθ' ἣν καὶ ὑπήκοος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου τῶν ἔθνων λέγεται· μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ὅθεν
 5 καὶ ὑποτασσόμενος τοῖς γονεῦσι γνωρίζεται, ὅτε οὖν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ τὴν ἐκούσιον οὐ κατὰ τὴν θεότητα, ἥτις πάντων δεσπόζει, εὐσεβές ἐστι νοεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἐκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπετάγη, ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ὁμοίως μνημονεύει τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προσευχόμενον πρὸς τὸν πατέρα εἰσάγων καὶ διαβεβαιούμενος· πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι
 10 παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλην μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

ὄντινα τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητῆς Ἀθανάσιος ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ἐν τῷ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀπολλιναρίου τοῦ αἰρετικοῦ περὶ τῆς τριάδος καὶ ἐνανθρωπήσεως καὶ τοῦ δυνάτου ἀριθμοῦ δραττόμενος οὕτως σαφηνίζει· „καὶ ὅταν λέγη·
 15 πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω (ἀπ' ἐμοῦ), πλην μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σὸν. (καὶ πάλιν) τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής, δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκόν αὐτοῦ πρόθυμον.“ ἡστινος σαφηνείας τί ἀληθέστερον δυνήσεται γνωρισθῆναι; πῶς γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα, τουτέστι θεῖον καὶ ἀνθρώπινον, πιστῶς ἐπιγνωσθήσονται, ἐν
 20 ᾧ δύο φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἔνωσιν συνοδικῶς κηρύγματι κηρύττονται; καὶ Ἰωάννης γὰρ, ὃς ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ κυρίου ἀνέπεσεν, ὁ ἀγαπητὸς μαθητῆς, τὴν αὐτὴν περιοχὴν τούτοις σαφηνίζει τοῖς ῥήμασιν· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός· καὶ πάλιν· τοῦτο ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ τι, ἀλλ' ἵνα
 25 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὡσαύτως τὸν αὐτὸν κύριον εἰσάγει μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενον καὶ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. οὗτινος θεῖου λόγου τὸν σκοπὸν ὁ μακάριος Αὐγουστίνος ὁ ἐξοχώτατος διδάσκαλος οὕτως κατὰ Μαξιμ(ίν)ου τοῦ Ἀρειανοῦ φράζει καὶ λέγει· „ὅπου δὲ εἶπεν ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ· πλην οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὅπερ σὺ
 30 θέλεις· τί σοι βοηθεῖ, ὅτι τὰ σὰ ῥήματα ὑποβάλλεις καὶ λέγεις· „ἔδειξεν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑποτεταγμένον τῷ ἰδίῳ γεννήτορι“, ὡσαυτεῖ ἡμεῖς ἀρνησόμεθα τὸ θέλημα τοῦ

2 Mt. 26,39 4 Rom. 11,13 Phil. 2,8 5 cf. Lc. 2,51 9–10 Lc. 22,42 14–15 Lc. 22,42
 15 Mt. 26,41 21 Joh. 13,25 22–23 Joh. 6,38 23–25 Joh. 6,39 26–27 Joh. 5,30
 29–30 Lc. 22,42

13–18 Ps.-Athanasius (Marcellus Anc.), de incarn. et c. Arianos 21, PG 26,1021 B 10–C 4; ACO ser. II vol. I p. 282,23–30; ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 18 I p. 117,13–15 29–72,15 Augustinus, c. Maximinum, II 20,2, PL 42,789,7–31

MT K v

1 τοῦτο] αὐτὸν K αὐτοῦ v 2 προσήγαγε] προήγαγε MT 5 ὅτε] οὔτε T 6 οὐ om. T
 10 τὸ² om. K γενέσθω] γινέσθω T v 11 τόπον] τρόπον K 12 ἀπολλιναρίου] ἀπολιναρίου
 MT v 13 λέγη] λέγει K 14 τοῦτο om. v a me = (ἀπ' ἐμοῦ) om. MT K v 15 et iterum
 = (καὶ πάλιν) om. MT K v 18 δυνήσεται] δύναται MT 24 ἵνα² om. MT 27 με + πατρός
 T¹ 28 maximinum = μαξιμ(ίν)ου] μαξιμου MT K v ἀρειανοῦ] αἰρετικοῦ K 29 καὶ λέγει om.
 v 31 ὡσαυτεῖ καὶ ἡμεῖς K ὡς ἂν ἡμεῖς v ἀρνησόμεθα] ἀρνησώμεθα K v

Ecce claret, piissimi principum, quod hic sanctus pater uerbum ipsum, quod dominus orans protulit, *non quod ego uolo*, ad humanitatem eius pertinere consignat, per quam et oboediens secundum doctrinam beati Pauli *apostoli gentium* dicitur: *usque ad mortem, mortem autem crucis*. unde et *oboediens* parentibus intimatur, quandoquidem oboedientiam eius uoluntariam non secundum diuinitatem, quae omnium dominatur, pium est 5 intellegere, sed secundum humanitatem, qua sponte se parentibus *subdidit*, quod et sanctus Lucas euangelista similiter memorat eundem dominum nostrum Iesum Christum secundum humanitatem orantem ad patrem introducens et asserens: *pater, si possibile est transeat a me calix iste, uerumtamen non mea uoluntas sed tua fiat*. quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinae ecclesiae in libro aduersus Apollinarium hereticum de trinitate et incarnatione etiam duali numero comprehendens sic explanat: „et quando dicit: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste et tamen non mea, sed tua uoluntas fiat*, et iterum: *spiritus promptus, caro autem infirma*, duas uoluntates hic ostendit, et unam quidem humanam, quae est carnis, aliam autem diuinam. quod enim humanam propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, diuinam autem eius promptam.“ 10 qua explanatione quid uerius poterit intimare? quomodo enim non in eum duae uoluntates, id est diuina et humana, fideliter agnoscantur, in quo duae naturae etiam post inseparabilem adunationem synodali praeconio praedicantur? nam et Iohannes, qui *super pectus domini recubuit*, dilectus discipulus, eandem continentiam his explanat uerbis: *quia descendi de caelo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me patris*; et iterum: *haec est uoluntas eius, qui me misit, ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo quemquam, sed ut resuscitem illum in nouissimo die*. item eundem dominum introducit cum Iudaeis disputantem atque dicentem inter cetera: *quia non quaero uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me*. cuius diuinae sermonis intentum beatus Augustinus praestantissimus doctor ita aduersus Maximinum Arrianum 25 disserit et dicit: „ubi autem dixit filius patri: *uerum non quod ego uolo, sed quod tu uis*; quid te adiubat, quod tua uerba subiungis et dicis: „ostendit uere suam uoluntatem subiectam suo genitori“, quasi nos negemus hominis uoluntatem uoluntati dei esse debere

VP BR MNL K

1 piissimi] piissime BR	2 consignat pertinere K	3 oboediens] obediens R NL K	3 – 4 secundum
... oboediens B ² marg.	3 apostoli] apostuli V ²	gentium] patri B ² R	4 oboediens] obediens R
NL K	4 – 5 oboedientiam] obedientiam NL K	6 intellegere] intelligere R ML K	sed om. V
8 est] es B ¹	9 uerumtamen] ueruntamen N	10 antistes] antestis V B	alexandrinae] alexandriae
B	apollinarium] apollonarium V	apolinarium B ¹ R	apolinarem B ²
11 et om. VP	incarnatione] incarnationem V	12 quando] quan N	12 – 13 uoluntas sed tua K
13 promptus]	prumtus VP ¹	prumtus B	uoluntates] uoluntas VP ¹
14 quidem unam K	15 humanam que propter B ²	16 intimare] intimari B ² NL K	17 diuina
15 – 16 promptam] prumtam V ¹	18 prumtam V ² P ¹ B ¹	19 agnoscantur] agnuscantur V	20 descendi] discendi VP
et humana] diuinam et humanam MNL K	21 omne] omnem R K	22 quemquam]	23 introducit] introduxit VP K
meam om. R	24 me misit VP	25 augustinus] agustinus VP	26 disserit] asserit MNL
quemque VP ¹	27 dixerit K	28 subiectam ... hominis B ² marg.	29 genitori]
atque] adque VP	inter cetera dicentem K	30 uoluntatem om. VP	31 uoluntati] uoluntatem N
25 augustinus] agustinus VP	aduersum] aduersus K	32 debere om. K	
maximianum B ²	arrianum om. N		
quid] qui VP ¹	adiubat] adiuuat P ² B ² R MNL K		
genitore V ¹	quasi] quas VP B ¹		

ἀνθρώπου τῷ τοῦ θεοῦ θελήματι ὀφείλειν εἶναι ὑποτεταγμένον. καὶ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἰρηκέναι τὸν κύριον ταχέως θεωρεῖ, ὅστις τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου μικρὸν προσεχέστερον ἐπισκήψει. ἐκεῖ γὰρ εἶπε *περίλυτός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου*. μήτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μονογενοῦς λόγου δυνήσεται τοῦτο λέγεσθαι; 5 ἀλλ' ἀνθρωπε, ὅστις νομίζεις *στενάζειν τὴν φύσιν* τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, διὰ τί μὴ καὶ τὴν φύσιν τοῦ μονογενοῦς θεοῦ λόγου *περίλυτον* εἶναι εἴποις δύνασθαι; πλὴν αὐτὸς μήπως τι τοιοῦτον λεχθεῖ οὐκ ἔφη· *περίλυτός εἰμι*, εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἰ καὶ τοῦτο εἰρήκει, οὐχὶ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐχρῆν νοεῖσθαι, ἀλλὰ φησι· *περίλυτός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου*, ἦν ὡς ἀνθρωπος πάντως εἶχεν ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ἐν τούτῳ φησίν· 10 *οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω* ἄλλο ἑαυτὸν δεικνυσι θέλουν παρὰ τὸν πατέρα, ὅπερ εἰ μὴ τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ οὐκ ἠδύνατο, ὅπότεν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἴδιαν οὐχὶ τὴν θείαν ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην μετασχηματῖσαι διάθεσιν· ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ προσληφθέντος οὐδαμῶς τῷ πατρὶ εἶπεν ἂν ὁ μονογενὴς λόγος *οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω*. οὐδέποτε γὰρ ἠδύνατο ἡ ἀτρεπτος ἐκείνη φύσις τί ποτε ἕτερον θέλουν παρὰ τὸν πατέρα. ταῦτα ἔαν διαστέλλητε, 15 Ἄρειανοὶ αἰρετικοὶ οὐκ ἔσεσθε." δι' ἧς διαλέξεως ὁ σεβάσμιος οὗτος πατὴρ ἀποδείκνυσιν, ὅτι καί, ἡνίκα λέγει ὁ κύριος, ἴδιον τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα, καὶ ὅτε λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον ζητεῖν πρωτοτύπως θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑπακοῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θεῷ θελήματι ὑποτάσσασθαι. ὅθεν φανεροποιεῖ, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔσχε θέλημα, καθ' ὃ ὑπήκουσε τῷ πατρὶ, 20 καὶ ἁμωμον ἀπὸ πάσης *ἀμαρτίας* τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ θεὸς ἀληθὴς καὶ ἀνθρωπος τοῦτο ἐν ἑαυτῷ ἔσχε καὶ ἀπέδειξεν. ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτως φράζει· „τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπου ἀνήγαγε, τὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θεότητα· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ δὲ θέλημα τῆς θεότητος αἰώνιον.“ ταῦτα ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπομιμνήσκων καταρτίζει, ὅποιον θέλημα ἐξ αἰδίου σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ υἱὸς ἔχει ἢ ὅποιον χρονικῶς διὰ τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἴδιῳ προσώπῳ ἀνέλαβεν. ὅπερ καὶ ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης ὁ ἅγιος Λέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα σαφηνίζει καὶ τῇ μιᾷ ἐκάστη *μορφῇ*, τουτέστι φύσει, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ Χριστῷ σκοπῶ διακεκριμένῳ ἅπερ ἐν ταῖς γραφαῖς περὶ αὐτοῦ 30 ἀναφέρονται – φανερῶν καὶ τοῦτο, ὅπερ ἴδιον θέλημα ὁ κύριος εἶπε πρὸς τὴν ἀνθρω-

3–4 Mt. 26,38 5 cf. Rom. 8,22 6–9 Mt. 26,38 10 Lc. 22,42 13 Lc. 22,42 20 cf. Hebr. 4,15

22–24 Ambrosius, in Luc. X 593–595 (60), PL 15,1911 C 2–4; CC 14 (1957) 363

MT K v

2 τόπον] τρόπον K 4 λόγου *om.* MT 5 νομίζεις δὲ στενάζειν K 6 μονογενοῦς *om.* MT
7 τοιοῦτον] τοιοῦτο T 7 μάλιστα καὶ εἰ K 9 εἶχεν] ἔσχευ v 10 ἄλλο] ἀλλ' ὁ T 10 ἑαυτοῦ]
αὐτὸν v παρὰ *om.* v εἰ μὴ] ἐμῆ M 10–11 καρδίᾳ τῇ ἀνθρωπίνῃ M 11 ὅπότεν] ὅποτε
M 12 μετασχηματῖσαι] μετεσχημάτιζε Mansi προσληφθέντος] ληφθέντος v 13–14 ἡ ἀτρεπ-
τος ἐκείνη ἠδύνατο v 14 διαστέλλητε] διαστέλλετε T K 15 αἰρετικοὶ *bis* K 16 καὶ *om.* MT
17–18 πρωτοτύπως ζητεῖν MT 21 ἀμβρόσιος] ἀμβρώσιος T 24 πρόσκαιρον] τοιοῦτον v 24 δὲ
om. T θέλημα *om.* v 25 καὶ τῷ πνεύματι *om.* v 26 ἢ ὅποιον] καὶ πιο . . . T 27 ὁ
om. T 29 διακεκριμένῳ] διακεκρυμένῳ K

subiectam. nam ex natura hominis hoc dixisse dominum cito uidet, qui locum ipsum sancti euangelii paulo attentius intuetur. ibi enim dixit: *tristis est anima mea usque ad mortem*. numquid ex natura unci uerbi possit hoc dici? sed homo, qui putas *gemere naturam* spiritus sancti, cur non etiam naturam uerbi dei unigeniti *tristem* dicas esse potuisse? ille tamen <ne> quid tale diceretur non ait: *tristis sum*, quamuis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis oportuisset intellegi, sed ait: *tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam, quamquam et in hoc quod ait: *non quod ego uolo* aliud se ostendit uoluisse quam pater, quod nisi humano corde non posset, cum infirmitatem nostram in suum non diuinum sed humanum transfiguraret affectum; homine quippe non assumpto, nullo modo patri diceret unicum uerbum: *non quod ego uolo*; numquam enim posset inmutabilis illa natura quicquam aliud uelle quam pater. haec si distingueretis, Arriani heretici non essetis.“ per quam disputationem hic uenerabilis pater demonstrat, quia et, cum dicit dominus, suam humanitatis suae significat uoluntatem, et cum dicit non facere uoluntatem suam, ammonet nos non nostram quaerere principaliter uoluntatem, sed per oboedientiam nostram uoluntatem diuinae subiicere uoluntati. unde patefacit, quia et humanam habuit uoluntatem, per quam oboediit patri, et immaculatam ab omni *peccato* eandem humanam uoluntatem, utpote uerus deus et homo hanc in semetipso habuit et probauit. quod et sanctus Ambrosius in explanatione sancti Lucae euangelistae sic disserit: „suam ad hominem retulit, patris ad diuinitatem; uoluntas enim hominis temporalis, uoluntas diuinitatis aeterna.“ haec spiritalis pater commemorans astruit, qualem uoluntatem ex aeterno cum patre et spiritu sancto filius communem naturaliter habet qualemue temporaliter per assumptam humanitatem idem ipse in sua persona suscepit. quod et apostolicae memoriae sanctus Leo in epistula ad Leonem augustum explanat, et unicuique *formae* id est naturae, quae in Christo sunt discreta consideratione quae in scripturis de eo referuntur – assignans et hoc, quod suam dominus dixit uoluntatem ad humanitatem eius pertinere, demonstrans

 VP BR MNL K

2 sancti] sanctae B¹ attentius] adtentius V N attestantius K 3 qui] quid N putas] putes
 VP gemere] genera V 3–4 gemere ... naturam² om. N 4 cur] quur B¹ non] nonne K
 5 ille] illa VP μήπως = <ne> om. VP BR MNL K tale quid MNL ait] aut VP¹ quamuis]
 quis VP 6 oportuisset] opportuisset B K oportuisse NL intellegi] intelligi R ML K ait]
 aut VP 7 quam] qui VP humanam] humanum NL quamquam] quemqui VP quod]
 qui VP 8 uolo non aliud M quam] quae VP quod] qui VP posset] possit B 9
 infirmitatem] infirmitate R MNL K nostram] nostra K in suum om. VP diuinum] diuinam
 VP K transfiguraret] tranfigaret K 10 quippe quidem non K patri] de patre M non
 quod] neque VP 11 numquam] numqui VP posset] potest N inmutabilis] inmutabiles VP
 immotabilis M 12 distingueretis] distingucremus B essetis] essemus B 13 cum] cur K
 humanitatis] humilitatis V 14 facere] esse BR ammonet] admonet BR M 15 oboedientiam]
 oboedientia V 15–16 diuinae ... uoluntatem B marg. 15 subiicere] subiacere VP² 16 uoluntati]
 uoluntatem V uoluntate P patefacit] patefecit B¹ marg. humanam] humanum V² habuit]
 habiit N² oboediit] obediit NL K 17 utpote] utpute B 18 homo est hanc P¹ probauit]
 probabit VP¹ 19 sancti] sancte V sic disserit om. BR disserit] diserit V dixerit N K
 retulit] rettulit P¹ 20–21 spiritalis] spiritalis M 21 ex] aex N 22 qualemue] qualem uero
 M assumptam] assumptum VP¹ assumtam B 24 epistula] epistola R L augustum]
 agustum V 25 assignans] adsignans BR MNL

πότητα αὐτοῦ ἀνήκειν, δεικνύων οὕτως φησί: „κατὰ μὲν τὴν μορφήν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος αὐτόν.“ Ἴδου γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀποστολικὸς πατήρ πρὸς τὴν μορφήν τοῦ δούλου τὸν αὐτὸν τοῦ κυρίου ἡμῶν λόγον ἀρμοδίως ἡμᾶς ἐδίδαξε νοεῖν.

- 5 Προσεπιτούτοις ὅπως εὐσεβῶς δυνηθῶσι νοεῖσθαι αἱ διάφοροι ἐπὶ τούτῳ τῶν ἁγίων γραφῶν μαρτυρίαι, ἅτινά ποτε μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ποτὲ δὲ ἐκ τῆς θείας τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου κατασκευάζονται καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ γραφῆ μνημονεύει· πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ· ὡσαύτως ὡσπερ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ
10 ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὐς θέλει ζωοποιεῖ· καὶ τῷ λεπρῷ λέγει· θέλω καθαρίσθητι· καὶ οὐδεὶς δύναται γινῶναι τὸν πατέρα εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧτινι θελήσει ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ὡσαύτως τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αὐτοῦ θελήματος τοῦ εὐαγγελίου τὰ μυστήρια μνημονεύουσιν, ἠνίκα λέγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα θέλειν ὡς ἀληθῶς ἀνθρώπον τοὺς ἰδίους περάσαι μαθητάς. καὶ ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν διὰ τῆς Γαλιλαίας
15 μετὰ τῶν μαθητῶν οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γινῶ, καὶ ὡς ἀνθρώπος λέγει· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ οὐκ ἠθέλεε διὰ τῆς Ἰουδαίας περιπατήσαι, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, καὶ πάλιν· ἐγερθεὶς ἦλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ εἰσελθὼν εἰς οἶκον οὐκ ἠθέλεε τινα γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. μὴ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων καὶ λυτρωτῆς, περὶ οὗ εἴρηται· πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος
20 ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, οὕτινος τὸ θέλειν τοῦτό ἐστιν ὅπερ δύναται, οὕτινος τῷ νεύματι αἱ οὐρανῆαι δυνάμεις σὺν φόβῳ λατρεύουσιν, λαθεῖν ἐπὶ γῆς θέλων οὐκ ἠδυνήθη, ὁ κατὰ τὴν θεῖαν μεγαλωσύνην ἐξ αἰδίου σὺν τῷ πατρὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀπορρήτως δεσπότης καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, εἰ μὴ τοῦτο πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, ὅπερ χρονικῶς κατηξίωσε προσλαβεῖν, ἐπαναδοθῆ; πόση οὖν πλάνη
25 ἐγκεκλύσται ὁ τὰ τοιαῦτα μὴ διακρίνων, ἵνα εἴπη ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θελήματι καὶ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ ἅπερ ἠθέλησε τὸν κύριον δύνασθαι καὶ τῷ αὐτῷ πάλιν θελήματι ἐν οἴκῳ εὐτελεῖ θέλοντα λαθεῖν μὴ δύνασθαι κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς μαρτυρίας; ἀλλ' ἔαν πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ ταπεινὸν ἡμῶν προσέλαβεν, ἀποδοθῆ, πάντα τὰ τῆς θείας αὐτοῦ μεγαλωσύνης ἠλαττωμένα πρὸς τὴν
30 ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν γνωρίζει, ἣν τελείως προσέλαβε χωρὶς τινος ἁμαρτίας, ἵνα ταύτην καὶ τελείως σώσῃ· „τὸ γὰρ παρ' αὐτοῦ μὴ προσληφθὲν οὐδὲ σώζεται“, καθὼς

1 Phil. 2,7 1–2 Joh. 6,38 8–9 Ps. 113,11 9–10 Joh. 5,21 10 Mt. 8,3 11 Mt. 11,27
13 Mt. 14,25 14 Joh. 4,3 15–16 Joh. 4,34 16–17 Joh. 7,1 17–18 Mc. 7,24 19 cf.
Act. 7,35 19–20 Ps. 113,11 21 Mc. 7,24 23 Ps. 94,4 25–26 Ps. 113,11 27 Mt. 7,24
30 cf. Hebr. 4,15

1–2 Leo papa, ep. 165, ACO II 4 p. 117,25–26; Abh. BAdW 32,6 p. 61,1–2 31 Gregorius Naz., ep. 101,32 ad Cledonium, PG 37,181 C; SC 208 (1974) 50

MT K v

1 μὲν om. MT 2 τὸ³ om. K v 3 τοῦ δούλου μορφήν MT ἡμῶν om. MT 5 αἱ διάφοροι]
ἀδιάφοροι v 7 θεοῦ om. M 11 θελήσει] θέλει MT v ἀποκαλύψαι] ἀποκαλύψει M 13 ἐπὶ
τῆς θαλάσσης αὐτόν M 14 περάσαι] πειρᾶσαι M παρεᾶσαι K ἐκπερᾶσαι v 15 ἠθέλεν]
ἠθέλησεν M 21 θέλων ἐπὶ γῆς M 22 in ... archanis = ἀπορρήτως 24 αὐτοῦ om. M προσ-
λαβεῖν] προσλαβέσθαι K v ἐπαναδοθῆ] ἐπαναδοθῆη MT οὖν om. v 26 αὐτῷ] αὐτοῦ MT
30 ἀνήκειν γνωρίζει] ἀνήκει γνωρίζεσθαι MT

sic dicit: „secundum quidem *formam serui non uenit facere uoluntatem suam, sed eius qui misit eum.*“ ecce enim hic apostolicus pater ad *formam serui* eundem domini nostri sermonem congruere nos docuit intellegere.

Praeterea quomodo pie poterint intellegi diuersa super hoc sanctarum testimonia scripturarum, quae nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex diuinitate unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi ueri dei et hominis astruuntur et modo scriptura commemorat: *omnia quaecumque uoluit dominus fecit in caelo et in terra*, itemque: *sicut pater suscitatur mortuos et uiuificat, ita et filius quos uult uiuificat*, et leproso dicit: *uolo, mundare!* et: *nemo possit cognoscere patrem nisi filius et cui uoluerit filius reuelare.* itemque quaedam de humana eius uoluntate euangelii sacramenta commemorant, cum dicunt eum *super mare ambulans* uelle ut uere hominem suos transire discipulos. et dum cum discipulis per *Galileam* transire noluit, ut aliquis cognosceret, et ut homo dicit: *meus cibus est ut faciam uoluntatem eius qui me misit*, et: *nolebat per Iudeam ambulare, quia querebant eum Iudei interficere*, et iterum: *surgens uenit in partes Tyri, et ingressus in domum noluit aliquem scire, et non potuit latere.* ergone illae omnium conditor ac redemptor, de quo dicitur: *omnia quaecumque uoluit dominus fecit in caelo et in terra*, cuius uelle hoc est quod posse, cuius nutui caelestes cum terrore deseruiunt potestates, in terris latere uoluens non potuit, qui per diuinam maiestatem ex aeterno cum patre in caelestibus dominatur archanis *et in manu eius fines terrae sunt*, nisi hoc ad humanam eius uoluntatem, quam temporaliter est dignatus assumere, redigatur, quanto ergo errore talia non discernens inuoluitur, ut dicat una eademque uoluntate et *omnia in caelo et in terra quae uoluit dominum* posse et eadem iterum uoluntate in domo uili *uolentem latere non posse* secundum euangelica testimonia, sed si ad dispensationem humanitatis eius, per quam humilitatem nostram assumpsit, redigitur, omnia quaeque diuinae eius maiestati minora sunt, ad humanitatem ipsius pertinere cognoscit, quam perfecte suscepit *absque ullo peccato*, ut hanc etiam perfecte saluaret; „quod enim ab eo non susceptum

VP BR MNL K

1 sic sicut M	formam quidem K	2 qui me misit V	ecce ... eundem om. VP	apostolicus
apostolicus B	3 congruere congrue K	intellegere intelligere R ML K	4 poterint poterit	
VP poterunt K	intellegi intelligi P ² R ML	5 unius unus P ¹	6 eiusdemque eundemque	
VP ¹ et ² ut M	7 itemque item quia VP	9 possit potest B ²	cognoscere cognoscere V	
et ² ... filius om. N	10 quaedam quidam VP	11 suos suus B ¹	discipulos discipulus V	
12 discipulis discipulos VP ¹ N K	galileam galileam P B	transire transiret BR M K	aliquis	
aliqui VP ¹	cognosceret cognoscerit V ¹ B ¹	13 cibus cybus N	misit me M	iudeam
iudaeam B MN	14 quia qui R N	iudei iudaei P ² B MN	partes partis V ¹	tyri tyrii
VP tiri K	ingressus ingresus P	15 illae ille P ² B MNL K	16 quaecumque que B ¹ R	
quae B ²	17 caelestes caelestis V	potestates potestatis V	18 qui quid N ¹	diuinam
diuina V	ex om. N	19 archanis arcanis V L	fines terrae fenestre V	20 est et R
assumere adsumere BR	assumere K	ergo om. N	21 una unam N K	eademque
eadem M	uoluntate uoluntatem V R NL K	22 uoluntate uoluntatem V BR K	uili uolui	
K	uili uolentem uinolentem B ¹	uolentem uolente P MNL	23 si om. B ¹	24 assumpsit
assumpsit P	adsumpsit B	redigitur reditur M	quaeque quae R MNL	diuinae diuinaeque
NL	25 perfecte perfectae P ¹ B	26 ut et R	perfecte perfectae P ¹ N	saluaret saluare
N				

ἡμᾶς ὁ συστατικός τῆς ἀληθείας κῆρυξ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ πρόεδρος ἐφωδίασε. τοι-
 γαρ οὐκ εἶ τὸ παρά τοῦ ἀνθρώπινου θέλημα καθὼς καὶ ἡ φύσις προσελήφθη καὶ ἐσώθη,
 καὶ ὅπερ παρά τοῦ προσλαβομένου ἐσώθη, οὐκ ἠδύνατο εἶναι αὐτοῦ ἐναντίον· οὐδὲν γάρ
 ἐναντίον ἑαυτῶ ὁ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἐκτίσεν ἢ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως
 5 προσέλαβε· καὶ ὁ ψαλμωδὸς Δαυὶδ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν
 ψαλμοῖς εἰσάγων προμηνύει· τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεὸς μου, ἡβουλήθην,
 ὡσαύτως· ἐκουσίως θύσω σοι μῆτι κατὰ τὴν θεότητα ἄλλο ἐστὶ θέλημα τοῦ πατρὸς παρά
 τὸν υἱόν, ἢ ἄλλο θέλει ὁ υἱὸς παρά τὸν πατέρα; εἰ τοίνυν ἐν θέλουσι καὶ οὐδεμία ἐστὶ
 10 διαφορὰ θελήματος ἐν τῇ ἀγίᾳ τριάδι, πῶς ἐστὶ νοητέον, ὅπερ ὁ προφήτης περὶ τοῦ
 προσώπου αὐτοῦ μαρτυρεῖ· τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεὸς μου, ἡβουλήθην, εἰ μὴ
 πιστῶς νοηθῆ ἰερῶν περὶ τοῦ ἀμώμου θελήματος τῆς αὐτοῦ ἀνθρωπότητος; ὅθεν καὶ
 ἐπεται· καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. οὐδεὶς γὰρ ἀμφιβάλλων ὁ τι ὁ αὐτὸς
 ψαλμὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἐκρήχθη, ὅπερ καὶ ὁ ἀπόστολος
 Παῦλος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἀναγγέλλει, εἰ πεπληρωμένη πίστει θελέσει
 15 τις προσέχειν, περὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως λέγων· ὃς ἐν μορφῇ
 θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν
 δούλου λαβὼν ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὔρεθεις ὡς ἄνθρωπος
 ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ἰδοὺ
 20 ἐνταῦθα ὁ ἀληθέστατος κῆρυξ καὶ τῶν μορφῶν, τούτεστι τῶν φύσεων, τοῦ Χριστοῦ τὴν
 διαφορὰν διδάσκει καὶ τὴν ὑπακοὴν μέχρι θανάτου τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς σοφῶς ἐπι-
 σφραγίζει. τίς γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας ἀπεχώρησεν, ἵνα κατὰ τὸ
 θέλημα τῆς αὐτοῦ θεότητος προπετεύσῃται λέγειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῷ
 πατρὶ ὑπακοῦσαι, ζῶτιν ἐστὶν ἴσος ἐν πᾶσι, καὶ τοῦτο θέλει ἐν πᾶσι καὶ αὐτὸς ὅπερ ὁ
 πατήρ; ἢ τίς μὴ νοήσῃ τὴν ὑπακοὴν τῷ ἀνθρωπίνῳ θελήματι μᾶλλον ἀρμόζειν, ἐν ᾧ
 25 παντελῶς οὐδεμίαν ἔσχεν ἀμαρτίαν οὔτε ῥηθῆσεται ὑπήκοος μέχρι θανάτου, εἰ μὴ ἀνθρώ-
 πινον θέλημα ἐν ἑαυτῷ ἀνέλαβε καθὼς ψυχὴν λογικὴν καὶ σάρκα μετὰ πάντων αὐτῶν
 τῶν ἰδιοτήτων σαρκωθεὶς προσέλαβε; προσεπιτούτοις ἵνα φανῇ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ
 εὐμενεῖα, ὅτι φυσικόν ἐστὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ ὁ ἀρνούμενος τὸ ἀνθρώπινον θέλημα
 χωρὶς μόντης ἀμαρτίας ἐν τῷ Χριστῷ οὔτε ἔχειν αὐτὸν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὁμολογεῖ, ὁ

6 Ps. 39,9 7 Ps. 53,8 10–12 Ps. 39,9 15–18 Phil. 2,6–8 20 Phil. 2,8 21 cf. Jac. 5,19
 25 cf. Hebr. 4,15 29 cf. Hebr. 4,15

MT K v

1 ναζιανζοῦ] ναυζιανζοῦ T ἐφωδίασε] ἐφοδίασε K 2 παρά τοῦ] παρ' αὐτοῦ M καὶ' om. MT
 3 παρά τοῦ] παρ' αὐτοῦ M 4 ἐναντίον ἑαυτῶ] αὐτῶ ἐναντίον v 5 χριστοῦ om. M 7 μῆτι]
 μήτοι K 8 τὸν υἱόν] τοῦ υἱοῦ v 9 ἀγία om. M 10 μαρτυρεῖ] μαρτύρεται K v
 12 ἀμφιβάλλων] ἀμφιβάλλει MT ὁ ἀμφιβάλλων v 12–13 αὐτὸς ψαλμὸς] ψαλμὸς οὗτος MT
 14 παῦλος om. v ἀναγγέλλει τῇ πρὸς φιλιππησίους K v θελέσει] θελήσοι M 16 τὸ] τῷ M
 18 ὑπήκοος] ὑπήκος K 19 τῶν φύσεων] τῆς φύσεως K' 20 σοφῶς] σαφῶς K
 21 ἀπεχώρησεν] ἀπεχώρισεν MT K 24 ἢ] εἰ M K 25 ὑπήκοος] ὑπήκος K 26 πάντων]
 πασῶν M 27–28 εὐσεβεῖ εὐμενεῖα] εὐσεβεῖα εὐμένεια K 28 καὶ ... θέλημα om. v 29 οὔτε]
 οὕτως v

est nec saluatum⁴ secundum quod nos constantissimus praedicator ueritatis Gregorius Nazianzenus praesul instituit. itaque si ab eo humana uoluntas sicut et natura suscepta est et saluata, et quod a susceptore saluatum est, non ei poterat esse contrarium; nihil enim sibi contrarium creator omnium condidit uel per mysterium incarnationis assumpsit; et ymnidicus Daudid personam domini nostri Iesu Christi in psalmis introducens pronuntiat: *ut faciam uoluntatem tuam, deus meus, uolui* itemque: *uoluntariae sacrificabo tibi*, numquid secundum deitatem alia est uoluntas patris quam filii, aut aliud uult filius quam pater? si igitur unum uolunt et nulla est in sancta trinitate differentia uoluntatis, quomodo intellegendum est, quod propheta de eius persona testatur: *ut faciam uoluntatem tuam, deus meus, uolui*, nisi fideliter intellegatur de immaculata eius humanitatis uoluntate dixisse? unde et sequitur: *et legem tuam in medio cordis mei*. nullus enim qui ambigat, quod idem psalmus in persona Christi a propheta praedicatus est, quod et apostolus Paulus in epistula ad Philippenses, si fide plena quisquam intendere uelit, annuntiat de eodem domino nostro Iesu Christo sic inquires: *qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inuentus ut homo humiliavit semetipsum factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. ecce hic uerissimus praeco et *formarum*, id est naturarum, Christi differentiam docet et oboedientiam *usque ad mortem* humanae formae prudenter adsignat. nam quis in tantum a luce ueritatis abscessit, ut secundum diuinitatis suae uoluntatem presumat dicere dominum nostrum Iesum Christum patri oboedis, cui est aequalis in omnibus, et hoc uelit in omnibus et ipse quod pater? aut quis non intellegat oboedientiam humanae magis competere uoluntati, in qua nullum habuit omnino peccatum nec diceretur *oboediens usque ad mortem*, nisi humanam in se susciperet uoluntatem sicut animam rationalem carnemque cum omnibus suis proprietatibus humanatus assumpsit? praeterea ut clareat uestrae piissimae benignitati, quod naturalis est humana uoluntas, et qui uoluntatem humanam in Christo abnegat *absque* solo peccato eum nec habere humanam animam confitetur, ueritatis

VP BR MNL K

1 nec] neque K	saluatum est secundum P ¹ B ² M	praedicator] praedicatur VP ¹	2 nazianzenus] nazanenus R
instituit] instuit N	et] id B ²	3 nihil] nichil R N	4 creator omnium contrarium K
mysterium] misterium P R L K	assumpsit] adsumsit B	assupsit M	5 et] ut B ²
ymnidicus] hymnidicus B NL	hramdicus R	pronuntiat] pronuntiet N	pronumpiat L
6 uoluntariae] uoluntarie P ² R M	7 quam filii] quam patris B ¹	9 intellegendum] intelligenda R	intelligendum M K
10 intellegatur] intelligatur R ML K	immaculata] maculata R	immaculata ML	uoluntate humanitatis N
11 cordis = κοιλίης	enim] est B M	12 apostolus] apostulus V	apostholus B
13 epistula] epistola BR L K	philippenses] phylippenses V	philipenses R M	fide plena] fidem plenam BR MNL K
quisquam] quisque VP	uelit] uel B ¹	annuntiat] adnuntiat BR	14 esset] essent N ²
15 se om. B	16 similitudinem] similitudine VP	17 factus oboediens om. K	oboediens] obediens R NL
19 adsignat] designat R	assignat ML	20 secundum diuinitatis suae uoluntatem P ²	diuinitatis] diuinitatem VP ¹ BR MNL K
suae] suam M	uoluntatem] uoluntati BR	21 iesum om. B	oboedis] obedis P NL K
22 aut] at M	intellegat] intelligat P ² R ML K	oboedientiam] obedientiam R L K	competere] com patre V
cumpatere R	competere BR N	23 oboediens] obediens R NL K	24 susciperet] susceperit V ¹ R
susceperet V ²	suscipere NL	25 proprietatibus] proprietabus V ¹	assumpsit] adsumsit BR
praeterea] propterea M	uestrae] uere VP	26 quod] qui VP ¹	quia P ²
27 absque] abque K	cum] cum R K	naturalis] naturales V	

σοφώτατος τῆς ἀληθείας κῆρυξ ὁ μακάριος Αὐγουστίνος ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ Πελαγיאνοῦ τί ἐστι θέλημα τούτοις ὀρίζει τοῖς ῥήμασι· „κίνησις ψυχῆς τί ἐστίν εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἢ γὰρ ψυχὴ ἀνευδοιάστως φύσις ἐστίν· διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησις ἐστὶ ψυχῆς.“ Ἴδου κατὰ τὸν ὄρον

5 τούτου τοῦ σοφώτατου πατρὸς τί εἶη τὸ ἀνθρώπινον θέλημα δείκνυται, ὅτι „ψυχῆς κίνησις ἐστίν.“ ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ· „ἡ ἀλήθεια δὲ λέγει ἐφ' ὅσον ἐστὶ θέλημά τι, ἀπὸ τῆς φύσεως χωρισθῆναι οὐ δύναται.“ καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ· „καὶ ποθεν ἐστὶ τὸ θέλημα καὶ εἶναι οὐ λογίζεται· καὶ ἐὰν ἡ ἀρχαιογονία αὐτοῦ οὐκ ἐστὶ ζητητέα, οὐχὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶ ζητητέα, ὅτι τὸ θέλημά ποθεν οὐκ ἐστίν, ἀλλ' ὅτι πεφανέρωται πόθεν εἶη.

10 ἔξ ἐκείνου γὰρ ἐστὶ τὸ θέλημα, οὐτινὸς ἐστὶ τὸ θέλημα· ἀπ' ἀγγέλου δηλονότι θέλημα ἀγγέλου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀνθρώπου, ἀπὸ θεοῦ θεοῦ. καὶ ἐὰν ἐνεργῆ ὁ θεὸς θέλημα ἀγαθὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο ἐνεργεῖ, ἵνα ἀνατείλῃ ἔξ αὐτοῦ ἀγαθὸν θέλημα, οὐτινὸς ἐστὶ τὸ θέλημα.“ καὶ πάλιν φησὶ· „διὰ τί οὖν ἀρνη κεκλεισμένοις ὀφθαλμοῖς πράγματα φανερά ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀναφύεσθαι θέλημα τῷ ἀνθρώπῳ;“ ὡσαύτως· „αὐτὴ

15 ἡ κίνησις τῆς ψυχῆς μηδενὸς ἀναγκάζοντος θέλημά ἐστίν. δι(ἀ) τοῦτό ἐστὶ λέγειν· τὸ θέλημα ἀπὸ τῆς κινήσεως τῆς ψυχῆς ὑπάρχειν, ὅπερ θέλημα ὑπάρχει ἀπὸ θελήματος.“ καὶ πάλιν οὕτως· „οὐκ ἀληθῶς ἄρα, Ἰουλιανέ, ἔξ ἀνθρώπου θέλημα ἀνθρώπου οὐκ ἀναφύεται, ὅπότεν ὁ ἀνθρώπος ἀγαθὸν ποίημα θεοῦ εἶη; ἐπειτα ἠδυνήθη μὴ ἀνελεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου φύεσθαι μὲν ἔξ ἀνθρώπου θέλημα, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ; εἶπε

20 οὖν πόθεν, ἐὰν οὐχὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, τουτέστι οὐχὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου;“ αἵστισι μαρτυρίαις φαίνεται μίαν ἐκάστην αὐτῶν, ἅστινας ἐναυῖθα ὁ πνευματικὸς πατήρ ἀπηρίθμησε φύσεις, ἴδιον φυσικὸν ἔχειν καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ προσκυροῦσθαι ὀφείλειν θέλημα· οὔτε γὰρ δυνήσεται ἡ τῶν ἀγγέλων φύσις θεῖον ἔχειν θέλημα ἢ ἀνθρώπινον, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις θέλημα θεοῦ ἢ ἀγγέλου, καθὼς οὔτε ἑτέρου, παρ' ὃ ἐστὶ, τί(ς) ἔχειν

25 φύσιν δυνήσεται ἢ κίνησιν, εἰ μὴ ὅπερ ἐστὶ φυσικῶς ἢ ἐδημιουργήθη. ὅπότεν ταῦτα οὕτως ἢ ἀλήθεια ἔχει, ἀκριβέστατα φαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δύο, τουτέστι θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, φύσεις ἦτοι οὐσίας ὁμολογοῦντες εἰς μίαν αὐτοῦ συνεληλυθέναι τὴν ὑπόστασιν ἦτοι πρόσωπον, ἀναγκαῖόν ἐστὶ καὶ δύο ἡμᾶς φυσικὰ ἐν αὐτῷ ὁμολογεῖν θελήματα, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, ἐπειδὴ οὔτε τὴν αὐτοῦ θεότητα, ὅσον πρὸς

30 τὸν τῆς φύσεως λόγον ἀνήκει, ἀνθρώπινον ἐσχηκέναι θέλημα λέγειν ἐστίν οὔτε τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ θεῖον φυσικῶς ἐσχηκέναι θέλημα πιστεύειν ἐστίν, οὔτε δὲ πάλιν τινὰ ἐκ τῶν αὐτῶν δύο τοῦ Χριστοῦ οὐσιῶν ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ θελήματος ὑπάρχειν ὁμολογεῖν, ὅπότεν καὶ τὰ ἀνθρώπινα διὰ τῆς παντοκρατορίας τῆς θεότητος αὐτοῦ ὑψηλά εἰσι καὶ τὰ θεῖα διὰ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ φανερά τοῖς ἀνθρώποις.

2–6 Augustinus, c. Iulianum lib. V 40, PL 45,1476,22–25 6–7 Augustinus, c. Iulianum lib. V 53, PL 45,1487,32–33 7–13 Augustinus, c. Iulianum lib. V 42, PL 45,1479,12–19 13–14 Augustinus, c. Iulianum lib. V 56, PL 45,1490,8–9 15–17 Augustinus, c. Iulianum lib. V 60, PL 45,1495, 3 ab imo – 1496,2 17–21 Augustinus, c. Iulianum lib. V 56, PL 45,1489,35–41; cf. ACO ser. II vol. I p. 350,2–4; p. 351,2–4

MT K v

5 τοῦ σοφώτατου τούτου M τούτου om. v δείκνυται | δείκνυτο M 6 θέλημά τι | θελήματι T
 9 οὐχὶ ... ζητητέα om. T 10 τὸ² om. K τὸ ἀπὸ θέλημα v 12 τοῦτο ὁ ἐνεργεῖ M 13 ἀρνη]
 ἀρνήσαι MT 15 ἡ αὐτὴ M 15–17 δι(ἀ) ... θελήματος om. MT 15 δι(ἀ)] διὸ K v
 17 ἄρα om. K v 18 ἐπειτα δὲ ἠδυνήθη MT v 20 εἶπε] εἶπεν MT τουτέστι ἐὰν οὐχὶ MT
 22 φύσεις] φύσις M 25 τι(ς) conit. Frohne] τι MT K om. v ἢ ἐδημιουργήθη] ἠδημιουργήθη K
 26 ἡ ἀλήθεια om. MT 29 οὔτε] οὐδέ v 31 οὔτε ... ἐστίν om. K 33–34 αὐτοῦ θεότητος MT
 34 αὐτοῦ² om. MT K

prudentissimus praedicator beatus Augustinus in quinto uolumine disputationis aduersus Iulianum Pelagianistam quid sit uoluntas his definit uerbis: „motus animi quid est nisi motus naturae? animus enim sine dubitatione natura est; proinde uoluntas motus est naturae, quoniam motus est animi.“ ecce per huius prudentissimi patris definitionem quid sit humana uoluntas monstratum est, quia „animi motus est;“ item in eodem: 5 „ueritas autem dicit quamdiu est uoluntas ulla, a natura non potest separari,“ et rursus in eodem uolumine: „et alicunde est uoluntas et esse non cognitur; et si eius origo quaerenda non est, non ideo quaerenda non est, quod uoluntas alicunde non est, sed quia manifestum est unde sit. ab illo enim est uoluntas cuius est uoluntas; ab angelo scilicet uoluntas angeli, ab homine hominis, a deo dei. et si operatur deus in hominem uoluntatem 10 bonam, id agit, ut oriatur ab illo bona uoluntas, cuius est uoluntas;“ et iterum „cur ergo negas“ inquit „clausis oculis res apertas de natura hominis exoriri homini uoluntatem?“ itemque: „ipse animi motus cogente nullo uoluntas est. quapropter hoc est dicere: uoluntas extitit de animi motu, quod uoluntas extitit de uoluntate;“ et iterum: „itane uero, Iuliane, ex homine hominis uoluntas non oritur, cum homo bonum 15 opus dei sit? postremo potuitne ascendere in cor tuum exoriri quidem hominis uoluntatem, sed non de libero eius arbitrio? dic ergo unde, si non de natura, id est non de ipso homine?“ quibus testimoniis claret unamquamque earum, quas hic spiritalis pater dinumerauit naturas, propriam naturalem habere et unicuique assignari debere uoluntatem; neque enim poterit angelica natura diuinam habere uoluntatem aut humanam, neque 20 humana natura uoluntatem dei uel angeli, sicut nec alterius quam est quisquam naturam habere poterit <aut> motum, nisi quod est naturaliter aut creatus est. cum haec ita ueritas habeat, certissime claret, quod in domino nostro Iesu Christo duas, id est dei et hominis, naturas siue substantias confitentes in unam eius conuenisse subsistentiam siue personam, necesse est et duas nos naturales in eo fateri uoluntates, diuinam scilicet et humanam, 25 quia neque diuinitatem eius, quantum ad naturae rationem pertinet, humanam habuisse uoluntatem dicendum est, neque humanitatem eius diuinam habuisse naturaliter uoluntatem credendum est, neque rursus aliquam ex eisdem duabus Christi substantiis absque naturali uoluntate extitisse fatendum, cum et humana per omnipotentiam diuinitatis eius sublimata sint et diuina per humanitatem eius hominibus reserata. 30

VP BR MNL K

1 praedicator] praedicatur V beatus] beatissimus MNL augustinus] agustinus V 2 quid¹] quod NL his] hiis R (*et ita semper*) hic NL definit] diffinit R M motus] motis V¹
 animi = ψυχῆς 4 per] pro V definitionem] difinitione V diffinitionem R M 5 quid] quod N 6 quamdiu] quadiu P¹ quamdiu illa est VP² uoluntas ... natura] uoluntas sola natura V
 uoluntas ulla natura P uoluntas a natura MN 7 alicunde] aliunde P¹ L cognitur] cogitur Aug. BR NL cognoscitur K si] sic VP 8 alicunde] aliunde P¹ L 9 manifestum] manifestatum M K est¹ om. B¹ 10 hominis] hominibus N deus] eius N hominem] homine Aug. P² 11 cuius est uoluntas om. K 12 cur] quor B homini] hominis BR M¹ 13
 quapropter] quia propter VP 14 motu] moto B motus N uoluntate] uoluntatem V 17
 libero] libro B¹R 18 earum] eorum VP B MNL K spiritalis] spiritales V spiritalis M
 19 assignari] adsignare B designare R adsignari MNL K 20 enim om. M poterit] pote. P
 21 quisquam] quisque VP 22 poterit habere M ἢ = <aut> om. VP BR MNL K ita] itaque R N 24 eius om. BR subsistentiam] substantiam L 25 est] esse VP uoluntates] uoluntatis V¹ 26 naturae] natura V 28 eisdem] isdem VP absque] abque K 29 uoluntate] uoluntati VP extitisse] extitit se VP¹ 30 sint] sit B¹R N²

Ἐποδοῦναι τοίνυν ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ ὄντα θεῖα τῶ αὐτῶ ὡς θεῶ, τὰ ὄντα ἀνθρώπινα τῶ αὐτῶ ὡς ἀνθρώπων, καὶ ἑκάτερα διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἐνώσεως τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς ἐπιγινώσκειν, ὅπερ ὁ ἀληθῆς ὄρος τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς διαβεβαιούμενος: „ἐπόμενοι τοίνυν τοῖς ἀγίοις 5 πατράσιν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκωμεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν *χωρὶς ἁμαρτίας*, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν 10 θεότητα, *ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν* τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀδιαιρέτως ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν 15 συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.“ τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἀγία σύνοδος ἢ ὑπὸ τοῦ τῆς σεβασμίας μνήμης Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῶ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὄρων κηρύττει: „εἴ τις ἐν δυσὶ φύσεσι λέγων μὴ ὡς ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν γνωρίζεσθαι 20 ὁμολογεῖ, ἵνα διὰ τούτου σημάνη τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἡ ἄφραστος ἕνωσις γέγονεν, οὔτε τοῦ λόγου εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν οὔτε τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν τοῦ λόγου φύσιν μεταχωρησάσης (μένει γὰρ ἑκάτερον, ὅπερ ἐστὶ τῆ φύσει, καὶ γενομένης τῆς ἐνώσεως καθ' ὑπόστασιν), ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῆ ἀνά μέρος τὴν τοιαύτην λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν 25 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ λόγου σαρκωθέντος μὴ τῆ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, οὐκ ἀνηρημένην διὰ τὴν ἕνωσιν (εἰς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν καὶ δι' ἑνὸς ἀμφοτέρα), ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κέχρηται τῶ ἀριθμῶ,

9 Hebr. 1,2 10 cf. Lc. 1,2

4–16 Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,23–130,2; ACO II 3,2 p. 137,23–138,4 18–82,1 Symb. V. conc., ACO IV 1 p. 242,1–11; ACO IV 1 p. 217,7–16

MT K v

3 ἀγίας om. M 4 τοίνυν om. MT K 10 διὰ om. v 11 κύριον υἱὸν μονογενῆ K ἀδιαιρέτως ἀσυγχύτως ἀχωρίστως T 15 οὐκ | οὐχ T 18 δυσὶ | δύο MT 19 καὶ ἐν ἀνθρωπότητι T
20 σημάνη | σημαίνη K 21 μεταποιηθέντος | μεταποιηθεῖσαν K 22 μεταχωρησάσης | μεταχωρί-
σαντος T 24 λαμβάνει | λαμβάνη v 27 ἀμφοῖν | ἀμφοῖς K

Reddere itaque necesse est quae diuina sunt eidem ut deo, quae humana sunt eidem ut homini, et utraque per subsistentialem adunationem unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi ueraciter cognoscenda, quod uerissima definitio sanctae Chalcedonensis concilii nos commonet asserens: „sequentes igitur sanctos patres unum eundem confiteri filium et dominum nostrum Iesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, deum uere et hominem uere, eundem ex anima rationale et corpore, consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem *absque peccato*, ante secula quidem de patre genitum secundum deitatem, *in nouissimis autem diebus* eundem propter nos et propter salutem nostram ex Maria uirgine dei genetrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse inmutabiliter indiuisse inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata naturarum differentia propter unionem magisque salua proprietate utriusque naturae et in unam personam atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum atque diuisum, sed unum et eundem filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum.“ hoc idem etiam et sancta synodus, quae sub augustae memoriae Iustiniano principe in Constantinopoli congregata est, in septimo definitionum capitulo predicat: „si quis in duabus naturis dicens non ut deitate et humanitate unum dominum nostrum Iesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum, ex quibus inconfuse et ineffabilis unitas facta est, neque uerbo in naturam carnis transfigurato neque carne ad uerbi naturam translata (manet enim utrumque quod est secundum naturam et post factam unionem substantialiter), sed in diuisionem per partem huiusmodi suscepit uocem in mysterio Christi aut numerum naturarum confitens in uno eodemque domino nostro Iesu Christo deo uerbo incarnato, non tantummodo contemplatione differentiam earum accipit, ex quibus et conpositus est, non interempta propter unionem (unus enim ex

 VP BR MNL K

2 homini] homine VP adunationem] adunitionem VP MNL unius eiusdemque] eiusdem uniusque R eiusdemque] eiusdem N 3 cognoscenda] cognoscendam P definitio] diffinitio R M sanctae] sancte V sancti BR K sancta NL chalcedonensis] calcedonensis V MN calchedonensis B 4 commonet] communit P filium dei et M 5 consonanter] consonantes MNL omnes *om.* N 6 deitate] deitatem B¹ L K humanitate] humanitatem B¹ K 7 rationale] rationalem VP rationali R M K rationari N rationabili L corpore] corpo P¹ consubstantialem¹] consubstantiabilem K patri] patris M consubstantialem²] consubstantiabilem K 8 eundem *om.* K 9 diebus] deebus V¹ 10 genetrice] genetrice P² R ML K humanitatem] humanitem M 11 dominum] dei B quia dei R 12 inmutabiliter] immotabiliter M indiuisse] indeuisse V indiuisse R agnoscendum] agnuscendum P¹ sublata] sublatam VP BR MNL 12–13 differentia] differentiam B M 13 unionem] unionem L proprietate] propriaetate P¹ 14 atque¹] adque V¹ subsistentiam] substantiam L concurrente] concurrentem BR atque²] adque V 15 uerbum] uerum N 16 et *om.* M synodus] sinodus V augustae] augustae V iustiniano] iustiano V N¹ 17 congregata] congrata K definitionum] definitionem V¹ diffinitionum R M capitulo] articulo R 18 unum *om.* L K 19 cognosci] cognosci V² inconfuse] inconfusa BR *et del. susp.* Lu (inconfusae?) 20 uerbo] uerbum M in *om.* K naturam] natura M transfigurato] transfiguratum M ad] in BR 21 naturam] natura NL K 22 unionem] unitationem VP¹ R unionem L in diuisionem] indiuisse BR per *om.* N partem] partem V suscepit] suscipit P¹ MNL K 23 mysterio] mysterium B MNL misterio R misterium K 24 differentiam] differentiam P earum] eorum R 25 accipit] accepit P BR interempta] interemptam MNL

ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιοὑποστάτους εἶναι τὰς φύσεις, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.”
 διὰ ταῦτα ἄπερ ἡμᾶς αὐταὶ αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι πιστῶς ὑπομιμνήσκουσιν ἀναγκαῖον
 ἔστι φυλάξαι, ὅπως μηδαμοῦ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων διὰ τὴν ἔνωσιν ἀφαιρῶμεν, ἀλλὰ
 σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως ἕνα Χριστὸν θεὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον καὶ τὸν
 5 αὐτὸν ἀνθρωπὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον ὁμολογήσωμεν. διὸ δὴ ἕαν ἐν οὐδενὶ ἢ διαφορὰ
 τῶν φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνηρέθη, ἀναγκαῖον ἔστιν, ἵνα ἐν πάσαις
 ταῖς ἰδιότησι τὴν αὐτὴν διαφορὰν φυλάξωμεν. ὁ γὰρ ἐν οὐδενὶ ἀναιρετέαν τὴν διαφορὰν
 διδάξας ἐν πᾶσι ταύτην ὀφείλει φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν· ὅπου δὲ ἐν θέλημα καὶ ἐνέργεια
 10 ἢ ποῦ κατὰ τὴν ἀγίαν ταύτην σύνοδον ἢ διαφορὰ φυλάττεται, ἐπὶ ἐν θέλημα ἐν αὐτῷ,
 ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι, βεβαιούται; – ἀναγκαῖον ἔστι τοὺς ταῦτα διεκδικούντας ἢ θεῖον
 αὐτὸ λέγειν ἢ ἀνθρώπινον ἢ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον κεκραμένον καὶ συγκεχυμένον ἢ, ὡς οἱ
 αἰρετικοὶ πάντες διαβεβαιοῦνται, ἐν ἔχειν τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ τῆς
 μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, συνθέτου αὐτοῦ φύσεως προελθόντα. καὶ ἀπώλετο ἐν τούτῳ
 15 ἀναμφιβόλως ἡ φυσικὴ διαφορὰ, ἦντινα αἱ ἁγίαὶ σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἔνωσιν
 ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθησομένην ἐθέσπισαν, ἐπεὶ, καὶ ἕαν ἕνα Χριστὸν καὶ ἐν αὐτοῦ
 πρόσωπον καὶ ὑπόστασιν διὰ τὴν ἔνωσιν δηλονότι τῶν φύσεων, ἦτις γέγονε καθ’ ὑπό-
 στασιν, ἐδίδαξαν, ὁμῶς τὴν διαφορὰν αὐτῶν τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν αὐτῷ ἠνώθησαν,
 μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἔνωσιν μέχρι θεωρίας νοήσεως γνωρίζειν ἡμᾶς καὶ
 20 κηρύττειν παραδεδώκασι. τοιγαροῦν ἕαν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ καὶ
 τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττωνται, ὁμοίως καὶ τὴν
 διαφορὰν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἀρμόζει ἡμᾶς
 ὁμολογεῖν πληρεστάτη πίστει, ὅπως τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ „ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες“
 25 δεξώμεθα.

Κὰν εἰ γὰρ ἀναρίθμητα καὶ τῶν ἄλλων ἀγίων πατέρων ὑπάρχουσι τὰ πονήματα, ὁμῶς
 ὀλίγας χρήσεις ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Γραϊκῶν ἐν ταύτῃ μου τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ῥαθυμίας
 χάριν ὑπετάξαμεν.

20 cf. Luc. 1,2

4–5 cf. Symb. Chal., ACO II 1,2 p. 129,23–33 23 cf. Ecthesis, ACO ser. II vol. I p. 160,25

MT K v

1 ὡς οὐ κεχωρισμένας M 2 αἱ σεβάσμιαι αὐταὶ MT 3 ἀφαιρῶμεν] ἀφαιροῦμεν v 5 ἐν om.
 T K¹ 9 αὐτῇ ταύτῃ M 10 ἐπὶ] δὲ ἐν T 11 asserunt = διεκδικούντας (διδάσκοντας) (cf.
 66,28) 12 ἢ² om. M οἱ om. MT K 14 αὐτοῦ om. MT 16 ἕαν om. MT 20 αἱ ἕαν
 K 21–22 φυλάττωνται ... διαφορὰν om. v 22 θελημάτων ... αὐτοῦ om. v 23 ὅπως] ὁμῶς
 MT 24 καινότητος] κενστομίας K 27 ὑπάρχουσι] ὑπάρχωσι M K τυγχάνουσι v uo-
 lumina = πονήματα (τόμοι)

utrisque et per unum utraque), sed propterea numero utitur, tamquam diuisas et propriae subsistentiae consistentes naturaliter, talis anathema sit.“ propterea quae nos hae uenerabiles synodi commonent fideliter necesse est custodire, ut nusquam differentiam naturarum propter unionem adimamus, sed salua proprietate utriusque naturae unum Christum deum uerum <atque> perfectum et eundem hominem uerum atque perfectum confiteamur. quocirca si in nullo differentia naturarum domini nostri Iesu Christi sublata est, necesse est, ut in omnibus proprietatibus eandem differentiam conseruemus. qui enim in nullo adimendam differentiam docuit, in omnibus hanc seruari debere commonuit; ubi autem una uoluntas et operatio ab hereticis hereticorumque sequacibus dicitur – qualis in ea differentia cognoscitur uel ubi secundum hanc sanctam synodum differentia conseruatur, dum si una in eo uoluntas, quod absurdum est, asseritur –, necesse est eos qui haec asserunt aut diuinam eam dicere aut humanam aut ex utrisque compositam, commixtam atque confusam aut, ut heretici omnes asseuerant, unam habere Christum uoluntatem et operationem tamquam de una, ut perhibent ipsi, eius natura composita procedentem. et periit in hoc proculdubio differentia naturalis, quam sanctae synodi etiam post ammirabilem unionem nobis in omnibus conseruandam sancxerunt, quia, et si unum Christum unamque eius personam ac subsistentiam propter unionem uidelicet naturarum, quae facta est secundum subsistentiam, docuerunt, differentiam tamen ipsarum, quae in eo adunatae sunt naturarum, post ammirabilem atque inseparabilem adunationem usque ad intelligentiae contemplationem nos cognoscere ac praedicare *tradiderunt*. si itaque proprietates naturarum in uno eodemque domino nostro Iesu Christo propter differentiam conseruantur, et differentiam quoque naturalium eius uoluntatum et naturalium operationum plena fide nos congruit confiteri, ut eorum doctrinae „pediseque in omnibus“ approbemur et nihil hereticae nouitatis in Christi ecclesiam ammittamus.

Licet enim numerosa etiam aliorum sanctorum patrum existunt uolumina, parua tamen testimonia de libris, quae in Greco sunt, propter fastidium in hac humillima suggestionem subneximus.

VPG(5) BRm(7) MNL K

1 utrisque] utriusque P¹ diuisas] diuisa sunt? propriae] propria P 2 subsistentiae] subsistentiae V subsistentia P² anathema] anathema P anathima B¹ 3 uenerabiles] uenerabilis V¹ P¹ B¹ synodi] sinodi V ut] et N 4 proprietate] proprietatem K 5 *καί* = <atque> om. VP BR MNL K uerum² inc. G atque] adque V atquae P¹ 6 in om. N 7 proprietatibus] proprietatibus P¹ enim inc. m (87,12) 8 adimendam differentiam] adimentiam MNL seruari] seruare B²R M 9 et una operatio K hereticorumque] hereticorum N sequacibus] sequatibus N subsequentibus L qualis] quales V 10 cognoscitur] cognoscitur V 12 diuinam] diuam B¹ utrisque] utriusque N K compositam] compositam MNL 13 ut om. MNL asseuerant] assuerant K 14 ut] at P¹ composita] composita MNL 15 periit] perit VP B² sanctae] sancti VP¹ 15–16 ammirabilem] admirabilem R ML 16 unionem] unionem VP² in om. K sancxerunt] sanxerunt BGm MN K sanxerat R 17 unamque] unamque P¹ unam quia R ac] hac P 18 tamen] cum R 19 adunatae] adunate V R adiuncta G ammirabilem] admirabilem G M tam mirabilem K atque] adque Bm atque inseparabilem om. M 20 itaque] ita B¹ 21 proprietates] proprietates P 22 quoque] quoque P¹ uoluntatum] uoluntatem VP¹ 23 pediseque] pedisequae PG M pedisequi Bm pedum sequi R 24 approbemur] adprobemur BR NL² K aprobemur L¹ et] ut M nihil] nichil G R N ecclesiam] ecclesia MNL K ammittamus] admitamus B¹m admittamus B²R M amictamus K 26 numerosa] numeros B¹m existunt] existunt P B¹R Gm MNL K existant B² parua] praua N¹ tamen] tanta R 27 libris] liberis N¹ greco] greco P¹

- 1 Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ υἱοῦ·
 "Ἐβδομον λεγέσθω τό καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱόν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα
 τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ <θέλημα> τοῦ πέμψαντος <αὐτόν>. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ κατελη-
 5 λυθότος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγετο, εἴποιμεν ἂν, ὡς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον,
 οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτήρα νοουμένου. τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῶ, θεωθὲν
 ὄλον.
- 2 Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ κατὰ Εὐνομίου·
 Πῶς ὁ κύριος τὸν κόσμον ἑαυτῶ καταλλάσσειν ἐπεμέριζε τῇ ψυχῇ τε καὶ τῷ σώματι
 10 τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην τοῖς ἀνθρώποις εὐεργεσίαν, θέλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, ἀπτόμενος
 δὲ διὰ τοῦ σώματος;
- 3 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κατὰ Ἀπολιναρίου·
 Τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μία γένοιτο ἂν παραμυθία ἢ ἀληθῆς τοῦ
 15 μυστηρίου ὁμολογία, ὅτι τὸ μὲν δειλιᾶν πρὸς τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστί,
 καθὼς φησι καὶ ὁ κύριος τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα, τὸ δὲ
 ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος τῆς θείας ἐστί καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως. ἐπειδὴ τοῖνυν
 ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῆ
 ἀσθενείας τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος, ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν
 20 φωνήν, τὸ ὑψηλὸν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς
 τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ τὸ ἐμόν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ
 ἐσήμανε, προσθεῖς δὲ τό σόν, ἔδειξε τὸ συναφεῖς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος,
 ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.
- 25 4 Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τοὺς μὴ
 ὑπαντήσαντας ἐν τῇ συνάξει καὶ περὶ τοῦ ὁμοουσίου·
 Εἰ τοῖνυν πατὴρ καὶ υἱὸς μία βούλησις ἐστί, πῶς φησιν ἐνταῦθα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
 θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος <τὸ> εἰρημένον ἦ τοῦτο, ἐναντιολογία
 τις γίνεται καὶ πολλὰ ἄτοπα ἐκ τούτου τίκτεται, ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἔχει λόγον τὰ

2–3 Joh. 6,38 9 2. Cor. 5,19 10 cf. Lc. 6,19 16 Mt. 26,41 21–22 Lc. 22,42 27–28
 Mt. 26,39

2–6 Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 1–7; SC 250 (1978) 12,1–6 9–11 Gregorius Nyss., Refutatio
 confess. Eunomii, PG 45,548 C 11–D 1; ed. W. Jaeger II 368,9–13 (Nr. 179) 14–23 Gregorius Nyss.,
 Antirrheticus adv. Apollinarium, PG 45,1193 B 14–1196 A 5; ed. F. Müller, Op. III 1 p. 181,12–27; cf. ACO
 ser. II vol. 1 p. 286,33–34 27–86,6 Iohannes Chrys., de consubstantiali, PG 48,766,2–17

MT K v

3 uoluntatem = <θέλημα> om. MT K v eum = <αὐτόν> om. MT K v 5 οὐ] τοῦ M τοῦ om.
 MT K οὐδὲ] οὐδὲν M θεωθὲν] θεώθεν K 8 τοῦ ἁγίου om. K γρηγορίου τοῦ νύσσης
 MT 9 καταλλάσσειν] καταλάσσειν MT τῷ om. TK 10 γενομένην] γινομένην T v
 16 τὸ μὲν πνεῦμα v 17 ἀναδέχεσθαι] ἀνέχεσθαι ed. Müller 18 θέλημα] βούλημα ed. Müller
 ὡς om. v 19 τῆς φύσεως om. K v οἰκειωσάμενος πάθη v 21 τὸ² om. K 21–22 ἐσήμανε
 τῷ λόγῳ K v 26 ὑπαντήσαντας] ἀπαντήσαντας M 27 πλὴν om. MT 28 <τὸ> om. MT K v
 29 καὶ ... τίκτεται om. lat.

1 Sancti Gregorii Theologi ex secundo libro de filio:

Septimum dicatur *descendisse e caelo* filium, *non ut faciat uoluntatem suam, sed uoluntatem eius qui misit eum*. si ergo non ab eodem qui descendit haec dicta fuissent, dixissemus utique tamquam ab homine formari uerbum non illo, qui in saluatore intellegitur. illius enim uelle nec contrarium est deo, deificatum totum.

5

2 Sancti Gregori Nisae de libro secundo contra Eunomium:

Quomodo dominus *mundum sibi reconcilians* distribuebat animae corporique beneficium, quod ab eo fiebat hominibus, uolens quidem per animam, *tangens* autem per corpus?

10

3 Eiusdem de libro contra Apolinarem:

Huiusmodi autem sermonis hesitationi una erit consolatio uera mysterii confessio, quoniam formidare quidem in passione humanae fragilitatis est, iuxta quod <et> dominus ait *spiritum prumptum esse*, dicens, *carnem autem infirmam*, suscipere autem dispensationis passionem diuinae uoluntatis atque uirtutis est. quoniam igitur altera humana uoluntas et diuina altera est, loquitur quidem ut homo – quod infirmitati carnis congruit – qui nostras passiones suscipit, producit autem secundam uocem, excelsam et deo dignam uoluntatem confirmari quam humanam propter salutem hominum uolens. qui enim dixit: *non mea uoluntas*, humanam praesenti sermone significauit, addens autem: *tuam*, ostendit cognationem propriae diuinitatis ad patrem, cuius diuinitatis nulla est differentia propter unitatem naturae.

15

20

4 Sancti Iohannis episcopi Constantinopoleos de sermone ad eos, qui ad missas non occurrerunt, et de consubstantiali:

25

Si igitur patris et filii una uoluntas est, quomodo hic dicit: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu uis?* si enim in diuinitate quod dictum est sit hoc, aliqua contradictio erit, si autem de carne habet rationem quae dicta sunt, et

VPG BRm MNL K

1 gregorii] gregrii M¹ theologi] theologii VPG ex] et N 2 septimum] septimo B² L di-
 scendisse] descendisse RG MN K e] de R N ut non MNL faciat] faciam V 3 eum]
 illum G descendit] descendit V fuissent] fuisset N 4 tamquam] tamquae P¹ tamque P²
 4–5 intellegitur] intelligitur RG ML K 5 nec] ne N deificatum] dei factum R 7 gregori]
 gregorii R NL K nisae] nise R eunomium] eonomium B¹m 8 distribuebat] distribuat M
 9 quod] quia V qui PG autem] quidem R 12 apolinarem] apolinarim VP¹ apollinarum
 G apollinarem B² M K appollinarem N apulinarem L 13 hesitationi] hesitationis R
 hesitatione M una] huna P¹ uera] ueri MNL mysterii] misterii RG L K 14 καί = <et>
 om. VPG BRm MNL K 15 prumptum] prumptum RG MNL K suscipere] suscipe K 16
 uoluntatis] uoluntates VP¹ 17 quidem] enim BRm MNL K infirmitati] infirmitatis R infirmati
 m¹ 18 secundam] secundum V excelsam] excelsam M 20 praesenti] praesentis NL K ser-
 mone] sermoni VP sermonem NL significauit] significabit VG 21 cognationem] coniunctio-
 nem (ACO, ser. II. vol. 1, p. 289,3) θελήματος = diuinitatis 24 constantinopoleos] constantinopoleus
 P¹ BRm missas] misas P² 25 occurrerunt] occurrunt Bm 26 est uoluntas K uerumtamen]
 uerumtamen R (ita saepe) 27 diuinitate] diuinitatem Rm¹ NL K 28 lac.?

εἰρημένα, καὶ οὐδὲν γένοιτο ἂν ἔγκλημα. οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλῃν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα κατάγνωσις, φύσεως γὰρ ἐστὶ τοῦτο, αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα *χωρὶς ἁμαρτίας* ἐπιδείκνυται καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιουσίας, ὥστε τὰ τῶν αἰρετικῶν *ἐμφράζει στόματα*. ὅταν οὖν λέγῃ ὅτι *εἰ δυνατόν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο* καὶ *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*, οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιβέβληται φοβουμένην θάνατον. τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον καὶ ἀναδύεσθαι καὶ ἀγωνιᾶν ἐκείνης ἐστίν.

5 Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Θησαυρῶν·

10 Ὅταν οὖν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον καὶ λέγων· *εἰ δυνατόν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*, ἐννοεῖ πάλιν, ὅτι δειλιῶσα τὸν θάνατον ἢ σὰρξ ἐδιδάσκετο φορουμένη παρά τοῦ θεοῦ λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν. ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ*· οὐκ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ καθὼς λόγος ἐστὶ καὶ θεὸς τὸν θάνατον αὐτός, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἠπέιγετο· *τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός*. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλῃν ἀποθανεῖν διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς.

15 Ἐξ ὧν ἀληθευουσῶν μαρτυριῶν ὁμοίως ἀποδέδεικται δύο ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φυσικὰ θελήματα προκηρύξαι, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, τούτους τοὺς σεβασμίους πατέρας. ὁπόταν γὰρ λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ „τὸ γὰρ ἐκείνου θέλῃν“ τοῦ ἐν τῷ σωτήρι νοουμένου, ἀνθρώπου δείκνυσιν τὸ ἀνθρώπινον τοῦ σωτήρος θέλημα δι' αὐτῆς τῆς ἐνώσεως τῆς πρὸς τὸν λόγον „θεωθῆναι“ καὶ διὰ τοῦτο „μὴ εἶναι ἐναντίον θεῶ“. ὡσαύτως ἀποδείκνυσιν, ὅτι καὶ ἀνθρώπινον, εἰ καὶ „θεωθὲν“, ἔσχηκε θέλημα, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὼς εἰς τὰ ἀκόλουθα διδάσκει, ἔσχε καὶ θεῖον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σὺν τῷ πατρὶ· εἰ οὖν καὶ θεῖον καὶ „θεωθὲν“ ἔσχε, δύο πάντως ἔσχε θελήματα· τὸ γὰρ φύσει θεῖον „θεωθῆναι“ οὐκ ἐπιδέχεται, τὸ δὲ θεούμενον οὐκ ἐστὶ δηλονότι φύσει θεῖον.

20 καὶ ἐπὶ λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ὁ μέγας ἐπίσκοπος „ἀληθῆ εἶναι τοῦ μυστηρίου τὴν ὁμολογίαν“, ἕτερον ὀφείλειν νοεῖσθαι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἕτερον τὸ θεῖον ἐν τῷ Χριστῷ, τί νοεῖσθαι ὑπομιμνήσκει ἕτερον λέγων θέλημα καὶ ἕτερον, εἰ μὴ δύο φανερώς θελήματα; ὡσαύτως ἡνίκα ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἔξοχος καθηγμένων

2 cf. Hebr. 4,15 3 Ps. 106,42 4–5 Mt. 26,39 9–10 Mt. 26,39 11–12 Mt. 26,39 13 Joh. 6,40

9–14 Cyrillus Alex., thesaur. c. 24, PG 75,397 A 3–13

MT K(14) v

1 γένοιτο] γένοιτ' MT γένοιτο K 6 τὸ ... θάνατον om. K 8 τοῦ βιβλίου om. MT K
10 τοῦτο om. T 13 οἰκονομίαν θέλων ἠπέιγετο v 14 φυσικῶς *desin.* K (52,15) 16 ὁμοίως om. MT
ἀποδέδεικται] ἀποδείκνυται v 16–17 ἐν ... φυσικὰ T *add.* 18 γὰρ om. MT να-
ζιανζοῦ] ναζιανζοῦ T 21 θεωθὲν] θεόθεν T v 23 τὸ αὐτὸ] τῷ αὐτῷ v θεωθὲν] θεόθεν T v
26 ὀφείλειν] ὀφείλει MT 28 ὡσαύτως καὶ ἡνίκα v

nullum ex hoc erit scandalum. nec enim nulle mori carnem reprehensio est, quoniam hoc naturae est, ipse autem quae naturae sunt omnia *absque peccato* ostendit et cum multa habundantia, ut etiam hereticorum *opturet ora*. quando autem dicit: *si potest fieri transeat a me calix iste* et: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*, nihil aliud ostendit, nisi quia carnem uere indutus est timentem mortem. mortem enim timere et dubitare et anxiare illius est. 5

5 Sancti Cyrilli episcopi Alexandriae de libro Thesaurorum:

Quando uidetur timens mortem et dicens: *si potest fieri transeat a me calix iste*, considera iterum, quoniam formidans mortem caro docebatur a deo uerbo induta hoc deinceps minime pati. dicebat enim ad patrem: *non sicut ego uolo sed sicut tu*; et non 10 quidem timebat ipse mortem secundum quod uerbum est et deus, sed usque ad finem dispensationem perficere properabat; *haec enim erat patris uoluntas*. habet autem et nolle mori eo quod caro mortem recusabat naturaliter.

Ex quibus ueridicis testimoniis similiter demonstratur duas in uno eodemque domino 15 nostro Iesu Christo naturales uoluntates praedicasse, diuinam uidelicet et humanam, hos uenerabiles patres. cum enim dicit sanctus Gregorius Nazianzenus „illius enim uelle“, qui in saluatore intellegitur, hominis ostendit humanam saluatoris uoluntatem per ipsam unitionem ad uerbum „deificatam fuisse“ et ideo „non esse contrariam deo“. itemque demonstrat, quia et humanam licet „deificatam“ habuit uoluntatem, et idem ipse, 20 sicut in sequentibus docet, habuit et diuinam unam eandemque cum patre; si ergo et diuinam et „deificatam“ habuit, duas utique habuit uoluntates; quod enim natura diuinum est, „deificari“ non indiget, quod uero deificatur, non est profecto natura diuinum. et dum dicit sanctus Gregorius Nysenus magnus episcopus „ueram esse mysterii confessionem“, alteram debere intellegi humanam uoluntatem, alteram diuinam in Christo, quid 25 intellegi commonet alteram dicendo uoluntatem et alteram, nisi duas manifestissime uoluntates? itemque cum sanctus Iohannes presul egregius docet unam quidem

VPG BRm(12) MNL K

1 nulle] nullae PG nolle BRm MNL uelle K carnem] carni P² carne MNL reprehensio] reprehensio B¹ 2 naturae¹] natura M K ipse] ipsa P² naturae²] natura VPG absque] abque K 3 habundantia] abundantia Bm ML K etiam ab hereticorum VPG opturet] obturet Bm MNL K ora] orae P¹ hora Bm 4 ego om. V tu uis nihil K nihil] nichil G N nihil enim aliud M ostendit] ostendit K quia] qui M 5 uere om. K anxiare] anxari P anxiare BRm MNL anxari G 7 cyrilli] cirilli VP¹G R 8 timens] mens P¹ 9 considera] considerans R formidans] formidans N mortem P² del. caro om. R docebatur] dicebatur N uerbo et induta P¹ 10 minime] minime B¹m enim om. V # P ad om. V tu uis et P¹ K 11 ipse quidem non timebat mortem K timebat om. G 12 perficere] proficere MNL proper[abat m desin. (83,7) haec] hic P² hec R L habet] habeat P¹ 17 nazianzenus] nazzenus V nazzenus PG nanzianzenus B nazzenus R 18 intellegitur] intelligitur RG ML K ostendit] ostendit K 19 deificatam] deificatum VPG R K contrariam] contrarium G contrariam deo] contraria iudicio R 20 habuit] huit B¹ 21 sequentibus] consequentibus G et¹ om. K eandemque] eademque P¹ L K ergo] enim B circo R et² om. N 23 deificari] deificare BR 24 nysenus] nisenus B N K nisaenus M mysterii] misterii L K 25 alteram¹] alterum G intellegi] intelligi G ML K humanam] umanam P¹ alteram²] alterum G quid] qui B¹ quod N 26 intellegi] intelligi G ML K alteram¹] alterum G nisi duas et alteram K 27 sanctus] sanctus V

διδάσκει ἔν μὲν κατὰ τὴν θεότητα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ νοεῖσθαι θέλημα, καὶ τὸν αὐτὸν
 πάλιν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ λέγει θέλειν ὡς ἄνθρωπον καὶ κατὰ σάρκα
 ἀληθῶς καὶ χωρὶς σκανδάλου λεγόμενον ὀφείλειν γνωρίζεσθαι, ὅτι οὐκ ἤθελε τεθνάναι,
 5 διόπερ ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶ φύσεως, ἀνεπιλήπτως τοῦτο τῷ θέλοντι φανερόν ἐστι,
 ὅτι καὶ αὐτὸς δύο φυσικὰ ἐν τῷ Χριστῷ κηρύσσει θελήματα, θεῖον, ὅπερ ἔν ἐστι τοῦ
 πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, ἀνθρώπινον, ὅπερ τὴν διάθεσιν τοῦ ζῆν φυσικῶς πράττει.
 καὶ ὁπόταν ὁ συστατικὸς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κῆρυξ ὁ μακάριος Κύριλλος λέγη, ὅτι
 „καθὸ ἦν λόγος οὐκ ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον, ἀλλ' ἤθελε μέχρι τέλους τὴν οἰκονομίαν διεξάγειν,
 10 ὅτι τοῦτο ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς,“ ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ
 ἐσχηκέναι τὸν αὐτὸν τοῦτον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα „τοῦ μὴ
 ἀποθανεῖν θέλημα“, τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὴν φυσικὴν διάθεσιν, δείκνυσι δύο
 αὐτόν, θεῖον δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπινον, ἀναμφιβόλως ἐν ἑαυτῷ ἔχειν θελήματα, ἐν μὲν, ἐν ᾧ
 τὴν οἰκονομίαν ἤθελεν ἐκτελέσαι, ἕτερον δέ, ἐν ᾧ λέγει τὴν σάρκα μὴ θέλειν φυσικῶς
 15 τεθνάναι. οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ περὶ τῶν δύο φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ δίδονται
 νοεῖσθαι, ὁπόταν οἱ αὐτοὶ σεβασίμοι πατέρες μιᾶ ἐκάστη τοῦ Χριστοῦ φύσει τὴν ἰδίαν
 ἐνέργειαν προσεκύρωσαν. ὅθεν ὁ ἅγιος Ἰλάριος ὁ τῆς ἀληθείας ἐξοχώτατος ἐκδικητῆς ἐν
 τῷ ἐνάτῳ λόγῳ τῷ περὶ πίστεως κατὰ Ἀρειανῶν οὕτως ἡμᾶς κατήρτισεν·

6 Ἐτέχθη τοίνυν ὁ μονογενὴς θεὸς ἐκ παρθένου ἄνθρωπος καὶ κατὰ τὸ πλήρωμα τῶν
 20 χρόνων ἐν ἑαυτῷ μέλλων προάγεσθαι εἰς θεὸν τὸν ἄνθρωπον, τοῦτον κατὰ πάντα τὸν
 τρόπον τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ἐκράτησεν, ὅπως ἑαυτὸν θεοῦ υἱὸν πιστεῦσθαι διδάξῃ,
 ὡς ἀνθρώπου υἱὸν κηρύττεσθαι ὑπομνήσει, ἐλάλησε καὶ πράττων ὁ ἄνθρωπος ἅπαντα
 τὰ τοῦ θεοῦ, εἶτα φθεγγόμενος καὶ πράττων ὁ θεὸς ἅπαντα ἅπερ εἰσὶν ἀνθρώπου, οὕτως
 25 μέντοι, ἵνα ἐν ἑαυτῷ τούτῳ τοῦ ἐκατέρου γένους τῷ λόγῳ μηδέποτε εἰ μὴ μετὰ τῆς
 σημασίας καὶ ἀνθρώπου ὁ λαλῶν καὶ θεοῦ εἴη.

7 Ὡσαύτως ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόμου μετ' ὀλίγα·

Εἶδες ἄρα οὕτως θεὸν καὶ ἄνθρωπον κηρύττεσθαι, ἵνα ὁ θάνατος τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ δὲ
 θεῷ τῆς σαρκὸς ἡ ἔγερσις προσνεμηθῇ; ὁμως οὐχ ἵνα ἄλλος εἴη δι' οὗ ὁ νεκρὸς ἀνίσταται·
 30 ἡ σκυλευθεῖσα γὰρ σὰρξ ὁ Χριστὸς ἐστὶ νεκρὸς, καὶ πάλιν ὁ τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν

9 Joh. 6,40 19 – 20 cf. Mc. 1,15

19 – 25 Hilarius Pict., de trinitate 9,5, PG 10,284,14 – 23; ACO II 1,1 p. 20,25 – 21,2 (gr.); ACO II 4 p. 121,10 – 15
 (lat.); cf. ACO ser. II vol. I p. 298,7 – 14 28 – 90,4 Hilarius Pict., de trinitate 9,11, PG 10,290 B 11 – 291
 A 2; ACO II 1,1 p. 21,26 – 31 (gr.); ACO II 4 p. 122,9 – 12 (lat.); cf. ACO ser. II vol. I p. 426 (Nr. 12)

MT v

2 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν v 3 ὀφείλειν] ὀφείλει MT 4 ἀνεπιλήπτως] ἀνελήπτως M uolentis =
 τῷ θέλοντι 5 τῷ om. v ἐν om. MT 7 ὁπόταν] ὁποῖαν v 14 ἤττον] ἤττω v
 15 ἰdem = οἱ αὐτοὶ 19 ἄνθρωπος om. MT 20 προάγεσθαι] προάγειν v τὸν' om. MT
 21 υἱὸν θεοῦ M 24 ἵνα om. M 25 λαλῶν] λαβῶν M 27 τόμου om. MT 28 εἶδες] ἴδες
 T 29 τῆς om. M

secundum diuinitatem patris et filii intellegi uoluntatem, et eundem iterum dominum Iesum Christum filium dei uelle dicit ut hominem et secundum carnem, rationabiliter et sine scandalum dictum debere cognosci, quod nollet mori, idcirco quod humane sit naturae, inreprehensibiliter hoc uolentis clarum est, quod et ipse duas naturales in Christo praedicet uoluntates, diuinam, quae una est patris et filii, humanam, quae affectum uiuendi naturaliter gerit. et cum constantissimus orthodoxae fidei praedicator beatus Cyrillus dicit, quia „secundum quod erat uerbum, non timebat mortem, sed uolebat usque ad finem dispensationem perficere, quia *haec erat uoluntas patris*,“ quae est secundum diuinitatem, et filii, et habuisse eundem ipsum dominum Iesum Christum secundum humanitatem „non moriendi uoluntatem“, id est humanae uitae naturalem affectum, ostendit duas eum, diuinam scilicet et humanam, procul dubio in se uoluntates habere, unam scilicet, qua dispensationem uolebat perficere, alteram, qua dicit nolle carnem naturaliter mori. nihilominus autem et de duabus naturalibus operationibus Christi datur intellegi, quando idem uenerabiles patres unicuique Christi naturae propriam operationem assignant. unde sanctus Hylarius defensor ueritatis egregius in libro nono de fide aduersus Arrianos ita nos instruit:

6 Natus igitur unigenitus deus ex uirgine homo et secundum *plenitudinem temporum* in semet ipso prouecturus in deum hominem hunc per omnia euangelici sermonis modum tenuit, ut se dei filium credi doceret, ut hominis filium praedicare ammoneret, locutus est et gerens homo uniuersa quae dei sunt, loquens deinde et gerens deus uniuersa quae hominis sunt, ita tamen, ut in ipso illo utriusque generis sermone numquam nisi cum significatione et hominis locutus et dei sit.

7 Itemque ex eodem uolumine post pauca:

Uidesne ita deum et hominem praedicare, ut mors homini, deo uero carnis excitatio deputetur? non tamen ut alius sit per quem mortuus resurgit; exspoliata enim caro Christus est mortuus, et rursum Christum a mortuis excitans idem Christus est carne se expolians.

VPG BR MNL K

1 intellegi] intelligi G ML K 1–2 iterum eundem dominum nostrum iesum K 2 uelle *om.* G
 3 scandalum] scandalo BRG M nollet] nolle BR noue B¹ *margin.* 4 uolentis] uolenti *coni.* Lu
 in christo *om.* G 5 praedicet] dicit V praedicat G praedicent MNL K 6 praedicator]
 praedicator V K 7 cyrillus] cirillus V R quia] quae V qua P timebat] timebit V
 9 ipsum *om.* K dominum nostrum iesum R 11 uoluntates] uolentes G 12 qua] quam K
 dispensationem] dispensationum N nolle] nulle VP¹ 13 nihilominus] nihil hominus NL au-
 tem] tamen R 14 intellegi] intelligi RG ML K uenerabiles patres] uenerabilis patris VP¹G chri-
 sti *om.* V 15 assignant] adsignant B MN L adsignat R hylarius] helarius B¹R hilarius
 B² M ylarius K egregius] aegregius N nono] uno V nouo N 16 arrianos] arrianus
 V 19 prouecturus] prouectus K deum] domini R hominem] hominum V¹ euangelici]
 euangelicis VPG 20 credi doceret dei filium R praedicare] praedicari MNL K ammoneret]
 admoneret BR M 21 gerens] agerens VP¹ 22 sermone] sermonem MNL 23 et¹] ut N 25
 itemque] item M uolumine] lumine VP 26 praedicare] praedicari B² carnis] carius R
 excitatio] excimatio R exitatio M 27 exspoliata] expoliata VPG espoliata B¹ spoliata
 B² MNL K despoliata R enim *om.* V 28 est¹] et R excitans] exitans M idem] id
 est VPG R K se] sed R

ἐξεγείρας ὁ αὐτὸς Χριστὸς ἐστὶ τὴν σάρκα ἀποθέμενος. τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστάσεως νόησον, τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ θανάτῳ γινώριζε· καὶ ὁπόταν ὦσιν ἑκάτερα ταῖς ἑαυτῶν φύσεσι πραχθέντα, ἕνα ὁμῶς Χριστὸν Ἰησοῦν τοῦτον εἶναι μέμνησο τὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα.

5

Μὴ τι ἀμφίβολον δυνηθεῖ ὑπολαμβάνεσθαι, ὅπερ ἐνταῦθα ὁ πατὴρ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας φανεροποιεῖ ἐν τῷ λέγειν καὶ λαλοῦντα καὶ πράττοντα τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πάντα τὰ τοῦ θεοῦ ὄντα ἀνθρώπων, καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου πράττοντα ὄντα θεόν, καὶ ἑκάτερον γένος σημαντικὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀποδείκνυντα, ὅπως ἐπιγινῶναι τοῖς ἐθέλουσι τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν ἀνοιξῆ, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς οὗτος εἰς ὧν Χριστὸς ὁ θεὸς καὶ ἀνθρώπος καὶ τῆς θείας ἐνεργείας τὴν δυναστείαν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἐνέργειαν ἔχειν ἑαυτὸν δείκνυσι καὶ ἑκάτερα μετ' ἀλλήλων ἀκέραια μετὰ τῆς θεωρητικῆς διακρίσεως σημαίνει, καὶ ὅτι ἑκάτερα καὶ τῆς θείας δυνάμεως καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπίνης ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἑκάτερον ὄντα ταῖς ἰδίαις φύσεσι πεπραχέναι προμηνύει, ὃς καὶ θείαν ἐνέργειαν μίαν ἔχει ἐξ αἰδίου σὺν τῷ πατρὶ καὶ χρονικὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος ἀνθρώπος ἐν ἑαυτῷ προσέλαβεν ἀνελλιπῶς, ἵνα ἀληθῶς ἑκάτερον γένηται καὶ ἐκ τῶν φύσεων ταῖς ἰδίαις ἐνεργείαις γνωρισθεῖ, ὅπερ ἦν; ὁ ἅγιος δὲ Ἀθανάσιος ὁμοίως ὁ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῶν κατὰ Ἀρειανῶν τὰ ἴσα ἡμᾶς ἐκδιδάσκει·

20

8 Ὡς γὰρ ὁ κύριος ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἀνθρώπος, οὕτως ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι παρ' αὐτοῦ τοῦ λόγου τεθεοποιήμεθα· προσληφθέντες διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ λοιπὸν ζωὴν αἰώνιον κληρονομοῦμεν. ταῦτα ἀναγκαιῶς προεξητάσαμεν, ἵνα, ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὄργανου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς πράττοντά <τι> ἢ λαλοῦντα, γινώσκωμεν, ὅτι θεὸς ὧν ταῦτα ἐργάζεται· καὶ πάλιν· ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἀνθρώπος καὶ οὕτω πάντα ποιεῖ καὶ λαλεῖ. ἐκάστου γὰρ τὸ ἴδιον γινώσκοντες καὶ ἀμφοτέρα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα βλέποντες καὶ νοοῦντες ὀρθῶς πιστεύσομεν καὶ οὐποτε πλανηθισόμεθα.

25

10 2. Petr. 2,2

22–29 Athanasius, or. c. Arianos III 35, PG 26,397 B 3–C 1; ed. E. Schwartz, Sermo maior, Sb. BAdW 6 (1924) 36 (Nr. 101); ACO II 5 p. 147,30–35

MT v

1 ἐξεγείρας] ἐγείρας M 4 εἶναι om. M τὸν τὸ] τοῦτο M 8 πάντα⁴ om. MT
 10 ἀποδείκνυντα] ἀποδείκνυνται v ἐθέλουσι] θέλουσι v 11 εἰς ὧν] εἰπῶν MT 12 ἑαυτὸν] αὐτὸν MT
 15 τὸν] τὸ MT πεπραχέναι] πεπράχθαι MT 16 ἔχει] ἔχων MT 17–18 τῶν δύο φύσεων M
 18 γνωρισθεῖ] γνωρισθῆ MT ὁ² om. MT 19 tertio = τετάρτῳ cf. ACO II 5, p. 147,30
 22 carne = σῶμα 23 παρ' αὐτοῦ] παρὰ τοῦ v 24 ταῦτα ... προεξητάσαμεν om. T
 προεξητάσαμεν] προεξητήσαμεν MT 25 aliquid = <τι> om. MT v 27 haec = πάντα (ταῦτα) 29 πιστεύσομεν] πιστεύσωμεν M

naturam dei in uirtute resurrectionis intellege, dispensationem hominis in morte cognosce, et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Iesum eum memento esse, qui utrumque est.

Numquid ambiguum poterit aestimari, quod hic pater luce ueritatis illustrat, dum dicit et locutum et gerentem eundem dominum nostrum Iesum Christum, cum esset homo, uniuersa quae dei sunt, et eundem ipsum rursus gerentem, cum sit deus, uniuersa quae hominis sunt et utrumque genus significatiue dei et hominis demonstrantem, ut intellegere uolentibus *uiam ueritatis* aperiat, quia idem ipse, cum unus sit Christus deus et homo, et diuinae operationis potentiam et humanae naturae operationem habere se conprobat et utraque cum alterutrum salua contemplatiua discretionem significet, et quia utraque et uirtutis diuinae et dispensationis humanae unum eundemque dominum nostrum Iesum Christum, qui utrumque est, suis naturis gessisse pronuntiat, qui et diuinam operationem unam habet ex aeterno cum patre et temporalem humanam operationem homo factus pro nobis in seipso indeminute suscipit, ut ueraciter utrumque esset et ex naturarum propriis operationibus, quod erat, n<o>sceretur? sanctus uero Athanasius adaeque Christi confessor in libro tertio aduersus Arrianos paria nos instruit:

- 8 Sicut enim indutus dominus carne factus est homo, ita et nos homines uerbo dei facti sumus; assumpti per carnem eius etiam uitam aeternam sortimur. haec necessario praexercuimus, ut, si uiderimus eum per instrumentum sui corporis deifice agentem uel dicentem aliquid, cognoscamus, quia deus existens haec operetur; et iterum: si uiderimus eum humane loquentem aut patientem, non ignoremus, quia carne indutus factus est homo, et si<c> haec facit et loquitur. singulorum enim proprietatem cognoscentes et utraque ex uno agi uidentes et intellegentes recte credamus et non aliquando errauimus.

VPG BR MNL K

1 naturam] natura MNL intellege] intellegere VP¹ intellige P² RG M K dispensationem] dispensationis M 5 ambiguum] amiguum G aestimari] aestimare PG arbitrari BR existimari L extimari K luce] luciae P¹ N ueritatis] ueritates V² illustrat] inlustrat B N K 6 locurum] loquutum B eundem] eundem R eundemque N 7 eundem] eodem V rursus] rursus BR MNL K sit] est BR 8 hominis] homines V intellegere] intelligere P² G ML K 9 uiam] uim G aperiat] apperiat N christus *om.* K 10 diuinae] diuina V potentiam] potentia N 11 salua] sola B contemplatiua] cumtemplatiua P conteplatiua N utraque] traque V¹ 12 uirtutis] uirtutus V¹ dispensationis] dispensationes V¹ eundemque] eundumquae V¹ 13 pronuntiat] pronontiat V 14 unam] humanam R aeterno] aeternitate MNL temporalem] temporales VP¹ G temporalis P² 15 indeminute] indiminute G ut *om.* VPG et N 16 γωπιθη = n<o>sceretur] nasceretur VPG BR MNL K athanasius] athasius V¹ P¹ atanasius M 17 arrianos] arianus V¹ arrianus V² 19 indutus est dominus K 20 assumpti] asumpti V adsumpti BR sortimur] sortimor V sortiemur BR M 20 – 21 praexercuimus] praexercuimur VP 21 uiderimus] uidirimus V uideremur B¹ deifice] deificem K 22 cognoscamus] cognuscamus P B existens] existens BRG MNL K uiderimus] uideremus B¹ 23 est *om.* G 24 οὐτω = si<c>] si VPG R MNL K se B et²] ex M¹ NL 25 intellegentes] intelligentes RG ML K credamus] credimus G¹ errauimus] errabimus B M arrabimus R

Πῶς σοφῶς ἐνταῦθα ὁ μνημονευθεὶς πατήρ ἐκ <τῶν ἐνεργειῶν> τῶν ποιοτήτων τῶν φύσεων τῶν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν διαφορὰν διδάσκει νοεῖσθαι, καὶ ὡς τὰ πράγματα αὐτὰ πρὸ ὀφθαλμῶν χειρίζων τῇ χειρὶ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας τοῖς ἀναγινώσκουσι δείκνυσιν, ἡνίκα λέγει „ἐξ ἑνὸς τὰ ἐκάτερα πράττεσθαι“, τουτέστιν ἐκατέρας τὰς ἐνεργείας, τὰ θεῖα δηλονότι καὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προέρχεσθαι, καὶ ὑπομιμνήσκει μὴ δύνασθαι πλανᾶσθαι τὸν κατὰ ταύτην τὴν ὀρθὴν νόησιν πιστεύοντα· ὡσαύτως ἡνίκα λέγει τό· „ἔλεγε καὶ ἅμα ἐποίει“ τὰ ἀνθρώπινα, διδάσκει, καθὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείας ὡς καὶ τῆς λαλιᾶς τὴν ἰδιότητα εἶχεν· ἐὰν γὰρ ἀνθρωπίνως οὐκ ἐνήργησεν οὔτε ἐλάλησεν, κἂν εἰ τὰ μάλιστα καὶ ὅτε ἀνθρωπίνως ἐλάλησε καὶ ἐνήργησεν, ἅμα ἐνήργει καὶ ὡς θεός. ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ὁμοίως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν θείων ὀνομάτων κεφαλαίῳ δευτέρῳ ὁμοίως διδάσκει·

9 Διακρίνεται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὀλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἔκκριτα καὶ ἐξαίρετα. τούτοις γὰρ ὁ πατήρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινώνηκε λόγον, εἰ μήπου τις φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλόανθρωπον βούλησιν καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεουργίαν, ἣν ἔδρα καθ' ἡμᾶς γεγονῶς ὁ ἀναλλοίωτος ἢ θεὸς καὶ θεοῦ λόγος.

20 10 Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἀπὸ τοῦ δευτέρου λόγου πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα·

Ὁ οὖν Ἰσος ἐν μορφῇ θεοῦ, ἐλάττων ἐν τῇ προσλήψει τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ πάθει· πῶς γὰρ ἢ αὐτὴ φύσις ἠδύνατο ἐλάττων εἶναι καὶ ἴση; πῶς δέ, ἐὰν ἐλάττων ἐστί, τὰ αὐτὰ ποιεῖ ὁμοίως ἅπερ ὁ πατήρ ποιεῖ; καὶ γὰρ τίνα τρόπον ἢ αὐτὴ ἐνέργεια διαφόρου ἐστὶ δυνάμεως; μήτοι οὕτως δύναται ἐνεργεῖν ὁ ἡττων καθ' ὃν τρόπον ὁ μείζων, ἢ μία ἐνέργεια δύναται εἶναι ὅπου διάφορος οὐσία ἐστί; τοῖνον λαβὲ τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν θεότητα μὴ δύνασθαι ἐλάττονα λέγεσθαι.

7 cf. Gen. 1,3 etc. 21 Phil. 2,6 23 Joh. 5,19

13 – 18 Ps.-Dionysius, de div. nom. 2,6, PG 3,644 C 6 – 15 21 – 26 Ambrosius, de fide II 8,91 – 99 (70 – 71), PL 16,598 A 11 – B 6; CSEL 78 (1962) 81

MT v

1 operationum = <τῶν ἐνεργειῶν> om. MT v 2 τῷ om. M 4 πράττεσθαι] πραγματεύεσθαι M
5 τὰ om. MT 6 κατὰ ταύτην] κατ' αὐτήν M 7 καὶ om. v 10 διονύσιος ὁμοίως ὁ MT
ὁμοίως om. MT 11 τῶν] τῷ περὶ MT δευτέρῳ κεφαλαίῳ v 15 ἔκκριτά τε καὶ Γ 17 ἔδρα
καὶ καθ' MT (cf. ACO ser. II. tom. I, p. 302,27: ἔδρασε καθ') 18 ἢ] ἦν v 21 προσλήψει] συλλήψει
v 22 αὐτῇ] αὐτοῦ M 24 μήτοι] μή M μήτι v

Quam prudenter hic memorabilis pater ex operationum qualitatibus naturarum, quae in Christo sunt, differentiam docet intellegi, et tamquam res ipsas prae oculis gerens manu spiritalis doctrinae legentibus monstrat, cum dicit „ex uno utraque agi“, id est utrasque operationes, diuina scilicet et humana, ex uno eodemque procedere, et commonet non posse errare, qui secundum hanc rectam intellegentiam credit; itemque, cum dicit „dicebat et simul faciebat“ humana, docet, quod humanae in se operationis sicut et locutionis proprietatem habebat; nam si humane non operatus est nec locutus, quamquam et dum humane locutus et operatus est, simul operabatur ut deus. sanctus quoque Dionisius Ariopagita episcopus Atheniensis in libro diuinorum nominum capitulo secundo similiter docet:

9 Discreta est autem benignissima circa nos dei operatio per hoc, quod secundum nos ex nobis integre uereque humanatus est uerbum, quod est supra substantiam, et operari et pati, quanta humanae eius diuinae operationi congruunt praecipua ac probabilia. his namque pater et spiritus nulla ratione communicauit, nisi quis dixerit secundum benignissimam et misericordem uoluntatem et per omnem sublimissimam et ineffabilem dei operationem, quam operatus est secundum nos factus incommutabilis, eo quod deus et dei uerbum.

10 Sanctus Ambrosius secundo libro ad Gratianum imperatorem:

Aequalis ergo *in dei forma*, minor in susceptione carnis et hominis passione; nam quomodo eadem posset minor esse aequalisque natura? quomodo autem, si minor est, *eadem facit similiter quae pater facit*? nam quemadmodum eadem operatio diuersae est potestatis? numquid sic potest minor quemadmodum maior operari, aut una operatio potest esse ubi diuersa substantia est? itaque accipe Christum secundum diuinitatem minorem non posse dici.

VPG BR MNL K

1 hic *om.* V operationum] operatium V 2 intellegi] intelligi RG ML K manu] manus P² N
 3 spiritalis] spiritualis M 4 diuina ... humana] diuinam scilicet et humanam B L 5 posse] possit
 V posset PG intellegentiam] intelligentiam P²G R ML K 6 quod] qui VPG locutionis
 et K locutionis] loquutionis B leonis R 7 locutus] loquutus B K 8 locutus] loquutus B
 operabatur] operatur K dionisius] diunisius B dyonisius R NL 10 ariopagita] areopagita BR
 NL K atheniensis] athenensis VG ateniensis K nominum] hominum VP 12 discreta ...
 hoc] discretum est autem ab hac benignissima circa nos dei operatione hoc *coni.* Lu (*cf.* ACO, ser. II. vol. 1,
 p. 303,22) 13 est² *om.* G substantiam] sustantiam V substanciam P 14 eius et diuinae
 BG operationi] operatione VP operationis NL probabilia] probalia G his] is B¹
 hiis R 15 dixerit quod secundum B² 17 factus] factum VPG incommutabilis] incommotabilis
 M 20 ambrosius in secundo K gratianum] gratium G 21 minor in] minora V minor P¹
 passione] passionem VG 22 quomodo *om.* G eadem *om.* K posset] possit BR 23
 quemadmodum] quemammodum P eadem *om.* N diuersae] diuersa V diuerse R L diui-
 sac K 24 potestatis] potestates VP¹ sic] si P¹ quemadmodum] quemammodum P

11 Ἐκ τοῦ Τόμου τῆς πίστεως τοῦ ἁγίου Λέοντος τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιερέως τοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπον καὶ ὁμολογητῆν

Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὑβρεσιν ὑποπέπτωκε, καὶ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης ἐστὶν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν.

12 Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς σταλείσης πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἐνὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου υἱῷ τοῦ τε λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχώριστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς ἔχει τὰς πράξεις, δεῖ νοεῖν ὁμῶς αὐτῶν τῶν ἔργων τὰς ποιότητας, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως δεῖ καθορᾶν, ἐπὶ ποῖα μὲν ἡ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται, καὶ τί μὲν ἐστίν, ὅπερ ἡ σὰρξ οὐ πράττει δίχα τοῦ λόγου, καὶ τί ἐστίν, ὅπερ ὁ λόγος χωρὶς τῆς σαρκὸς οὐκ ἀποτελεῖ.

13 Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς ἐρμηνείας τῶν μακαρισμῶν

Ἀπόσιτος γὰρ *τεσσαράκοντα ἡμερῶν* διαμείνας ὑστερον ἐπέινασε· δέδωκε γὰρ ὅτε ἠβούλετο τῇ φύσει καιρὸν τὰ ἑαυτῆς ἐνεργεῖν.

14 Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ βιβλίου τῶν Θησαυρῶν κεφαλαίου κδ

Οὐκοῦν τὰ θεοπρεπῶς εἰρημένα τε καὶ πεπραγμένα δείκνυσι τὸν σωτῆρα (Χριστὸν) θεόν. καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε καὶ γεγονότα δείκνυσι κατὰ ἀλήθειαν ἀνθρώπον. αὕτη γὰρ ἐστὶ τοῦ μυστηρίου ἡ δύναμις· ἀνθρώπος γέγονεν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πάντα πράττη καὶ λαλῇ, ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἀνθρώπος λέγη τινὰ ταύτην (οὖν) ἔχοντος τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄτοπον *σκανδαλίζεσθαι* τοὺς ἀκροωμένους, ἀνθρωπινώτερον ἔσθ' ὅτε λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἀνθρώπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς θεός, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν.

19 Mt. 4,2 28 cf. Joh. 6,61

3–7 Leo papa, epist. 28,4 ad Flav., PL 54,767 A 15–B 5; ACO II 1,1 p. 14,27–15,3; ACO II 2,1 p. 28,12–16
10–15 Leo papa, epist. 165,6 ad Leonem imp., PL 54,1163 B 7–12; ed. E. Schwartz, Abh. BAdW 32,6 (1927)
59,14–19; ACO II 4 p. 115,30–116,1 19–20 Gregorius Nyss., or. IV de beatitudinibus, PG 44,1237
A5–7; ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 15 XXVII p. 99,8–10 23–30 Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75
393 D 2–6; PG 75,400 A 12–B 6

MT v

2 τὸν² om. M 4 carnis = σώματος ἅπερ] ὅπερ M 5 carnis = σώματος 7 caro =
σῶμα 10 licet ergo = <τοιγαροῦν> εἰ καὶ? 12 ἔχει] ἔχειν MT 13 καθορᾶν καὶ ἐπὶ M
14 τῆς θεότητος ὕψος M μὲν ἐστίν] εἴη v 15 ἐστίν] εἴη v 19–20 ἐπέινασε ... ἐνεργεῖν om. T
20 ἐνεργεῖν] ἐνεργῆσαι M 23 christum = <χριστὸν> om. MT v 27 mysterium = χρείαν (officium)
τῆς οἰκονομίας τῆς μετὰ σαρκὸς v ergo = <οὖν> om. MT v

- 11 Ex Thomo fidei sancti Leonis Romani pontificis ad sanctum Flavianum episcopum et confessorem:

Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi est, et carne exsequente quod carnis est; unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit iniuriis, et sicut uerbum ab aequalitate paternae gloriae non recedit, ita caro naturam nostri generis non relinquit.

- 12 Eiusdem de epistula ad Leonem imperatorem directa:

Licet ergo in uno domino Iesu Christo uero dei atque hominis filio uerbi et carnis una persona sit, quae inseparabiliter atque indiuisae communes habebat actiones, intellegendae tamen sunt ipsorum operum qualitates, et sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quae prouehatur humilitas carnis et ad quae inclinatur altitudo deitatis, quid sit, quod caro sine uerbo non agit, et quid sit, quod uerbum sine carne non efficit.

- 13 Sanctus Gregorius episcopus Nyse [in libro quarto contra Eunomium hereticum]:

ieiunans autem quadraginta dies postea esuriit; dedit enim quando uoluit naturae tempus propria operari.

- 14 Sancti Cyrilli Alexandriae de libro Thesaurorum capitulo uicesimo [secundo] <quarto>:

Ergo quae deo decenter dicta uel acta sunt ostendunt saluatorem Christum deum. et iterum quae secundum hominem dicta uel acta sunt ostendunt ueraciter hominem. haec est enim mysterii uirtus; homo factus est deus uerbum, non ut iterum sicut deus ante humanationem omnia agat et loquatur, sed ut sepius propter [mysterium] <officium> dispensationis, quae cum carne est, et sicut homo dicat aliqua; hanc ergo habentem mysterii uirtutem, quomodo non est ineptum *scandalizari* auditores, cum aliquid ut homo loquatur? loquitur enim ut homo, loquitur autem et sicut deus, habens in utrisque potestatem.

VPG BR MNL K

1 ex thomo | est homo L thomo | tomo VPG romani | romanae B pontificis ex thomo fidei
ad B² flavianum | flauianum B² MNL 3 agit | ait V 4 exsequente | exequente RG MNL K
est ex thomo fidei unum B¹ unum | hunum V¹ coruscat | corruscat B K 5 succumbit | subcumbit
B ab | ad B¹ paternae | aeternae G 6 caro = σῶμα relinquit | relinquit V N reliquit
P¹ M reliquit L 8 de | ex M om. NL epistula | epistola BR imperatorem leonem M
directa | directam K 9 atque | adque V carnis in una B¹ 10 atque | adque V atque P¹
habebat om. K actiones | actionis V¹ intellegendae | intelligendae P² RG ML K 11 qualitates |
qualitatis V 12 ad quae¹ | atque VP¹ B¹ prouehatur | prouehatur V BG¹ promoueatur R
humilitas | humilitatis K ad quae² | atque N quid | quod N quod om. N 13 quid | quod
M efficit | effecit V 15 nyse | nisi V nusse P¹ nise B MNL K quarto | quinto BR
eunomium | eoomnium B¹ eonomium R hereticum | ereticum B 16 esuriit | exuriit K 17
propria | propia B¹R 19 capitulo | kapitulo VP uicesimo | uicissimo V uicesimo secundo |
XXII P BR N K uigintiduum B² add. 20 quae de deo B² decenter | dicenter VP N acta |
facta N 20–21 saluatorem ... ostendunt om. N 21 acta | facta P² BR M K 22 mysterii |
misterii VG R 23 [mysterium] | misterium VG R τὴν χρείαν = <officium> 24 dispensationis |
dispinsationis V carne | carnae P¹ habentem | habentes B habente R 25 mysterii | misterii
RG L K auditores | auctores B 26 autem om. G K et | ut P¹

Φαίνεται καὶ τούτων τῶν ἁγίων πατέρων ὁ σκοπὸς τῆ πνευματικῆ διακρίσει τοῖς ὀρώσιν, ὅτι κατὰ τὸν τῆς πίστεως κανόνα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δύο ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, τουτέστι θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, γνωρίζουσιν, ἐπὶ τὸν ἅγιος μὲν Διονύσιος λέγει „διακεκριμένην“ εἶναι τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις „καθ’ ἡμᾶς“ ἐστὶν 5 „ἐξ ἡμῶν“, καὶ ἐκ τούτου „ὀλικῶς καὶ ἀληθῶς“ τὸν ἐνανθρωπήσαντα θεὸν λόγον ἐπιγινώσκεισθαι, ὡσαύτως ἡνίκα λέγει „δρᾶν καὶ παθεῖν“ τὰ πρόσφορα „τῆ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ θεουργίᾳ“ εἰ καὶ θείως συμβαίνουσι, καθ’ ἣν ὁ θεὸς „ὁ πατήρ καὶ πνεῦμα“ τὸ ἅγιον „κατ’ οὐδένα λόγον αὐτῆ κοινωνοῦσιν“. ἐκεῖ γὰρ διάκρισις εἶναι γνωρίζεται, ὅπου ἡ διαφορὰ ἀναμφιβόλως ἀποδείκνυται. εἰ οὖν κατ’ ἄλλην ἐνέργειαν μία ἐστὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ 10 καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ ἐνέργεια, κατ’ ἄλλην „κατ’ οὐδένα λόγον ὁ πατήρ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον“ τῷ αὐτῷ φυσικῷ λόγῳ „κοινωνοῦσι“, δύο ἀναμφιβόλως ἐνεργεῖαι ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ θεῷ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ καὶ ἀνθρώπῳ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ λεχθήσονται. καὶ ἐν ὧσιν δέικνυσι ὁ μέγας διδάσκαλος Ἀμβρόσιος „μὴ δύνασθαι διαφόρου δυνάμεως μίαν ἐνέργειαν ὑπάρχειν μηδὲ τὴν ἐλάττωνα δύ- 15 νασθαι ἐνεργεῖν τὰ τῆς μείζονος“ οὔτε „ὅπου διάφορος οὐσία ἐστὶ, μίαν δύνασθαι νοεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν“, ἀποδείκνυσι φανεροῖς μηνύμασι τὸ μὴ δύνασθαι μίαν φυσικὴν ἐνέργειαν ἔχειν τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ ἐνὸς προσώπου εἶναι γινώσκονται καὶ μετὰ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας ἐνεργεῖν θεωροῦνται. ὅπου τοίνυν „μείζων καὶ ἐλάττων ἐνέργεια“ λέγεται, οὐ περὶ μιᾶς, ἀλλὰ περὶ δύο φυσικῶν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ 20 ἐνεργειῶν φανεροῦται. καὶ ἐπὶ τὸν ἑκδικητῆς τῆς ἀληθείας ὁ ἅγιος Λέων πρὸς τὸν ὁμολογητὴν τοῦ Χριστοῦ Φλαβιανὸν ἐν τῷ δογματικῷ Τόμῳ ἔφρασε φάσκων· „ἐνεργεῖ γὰρ ἑκάτερα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε“ καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν τῆς διανοίας λόγον διακρίνει „τὸν λόγον ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου ἐνεργοῦντα καὶ τὸ σῶμα ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος ἐκτελεῖν“ καὶ μιᾶς ἐκάστης φύσεως τὰ πρόσφορα ἔργα 25 θεωρεῖται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταύτας ἀπὸ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας οὐ χωρίζει, αὐτοῖς τοῖς πράγμασι δέικνυσι ὁ ἐξαίρετος ἀρχιερεὺς, μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσα σὺν αὐτῷ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἡ κοινότης, ὅτι καὶ ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ φυσικὴν ἐνέργειαν ἀσύγ- χυτον ἐν τῇ ἐνώσει ἐφύλαξε, καὶ ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ τὰ πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἀρμόζοντα ἐξετέλεσε· καὶ ἑκάτερα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως προ- 30 ἦλθον κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων συνεστῶτος καὶ ἐν ἑκατέροις εἰς καὶ ὁ αὐτὸς διέμεινε. καὶ ἐν ὧσιν πρὸς τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῆ μνήμη Λέοντα

MT v

3–4 διονύσιος μὲν T 4 διακεκριμένην | διακεκριμένως MT 6 πρόσφορα καὶ τῆ M 7 θειζότητι
 οὐδαμ)ώς *coni.* Lu | θείως MT v δ² | καὶ v καὶ τὸ πνεῦμα M 10 ἐνέργεια καὶ κατ’ MT
 11 τὸ ἅγιον *om.* MT 12 ἀληθινῷ θεῷ M 12–13 καὶ ἀνθρώπῳ ... τελείῳ *om.* M 14 μηδὲ |
 μήτε v ἐλάττωνα | ἐλάσσονα T v 18 θεωροῦνται | κοινωνοῦνται M 20 ἐνεργειῶν *om.* M
 27 ἡ¹ *om.* M ἡ² *om.* T 27–28 ἀσύγχυτον | ἀσυγχύτως MT 31 ἐν² *om.* v

Claret et horum sanctorum patrum intentio spiritali discretione cernentibus, quod secundum catholicae atque apostolicae ecclesiae fidei regulam duas operationes in Christo, id est diuinam humanamque, cognoscunt, dum sanctus quidem Dionisius dicit „discretam esse“ operationem Christi, quae „secundum nos“ est „ex nobis“, et ex hoc „integre et uere“ humanatum deum uerbum cognosci, itemque cum dicit „operari et pati“ quae „humanae eius diuinae operationi“ congruunt, id est quae humanae eius operationi, licet diuinitate, conueniunt, secundum quam deus „pater et spiritus“ sanctus „nulla ei ratione communicant“. ibi enim discretio esse cognoscitur, ubi differentia proculdubio demonstratur. si ergo secundum aliam operationem una est patris et filii et spiritus sancti operatio, secundum aliam „nulla ratione pater et spiritus sanctus“ eidem naturali ratione „communicant“, duae proculdubio operationes in uno eodemque domino nostro Iesu Christo deo uero et perfecto et homine uero et perfecto dicendae sunt. et dum ostendit doctor magnus Ambrosius „non posse diuersae potestatis unam operationem existere nec minorem posse operari quod magnam“ nec ubi „diuersa substantia est, unam posse operationem intellegi“, demonstrat manifestis indiciis, quod non posset unam naturalem operationem habere diuinitas et humanitas Christi, licet unius personae esse noscuntur et cum alterutrum communionem operari cernuntur. ubi itaque „maior et minor“ dicitur „operatio“, non de una, sed de duabus naturalibus unius Christi operationibus intimatur. et dum defensor ueritatis sanctus Leo ad confessorem Christi Flauianum in dogmatico Tomo edisserit inquiring „agit utraque forma cum alterius communionem quod proprium est“ et subsequenter per intelligentiae rationem discernit „uerbum quod uerbi est operantem et carnem quod carnis est exsequentem“ et uniuscuiusque naturae congruentia opera contemplatur, quamuis eas ab alterutrum communionem non separet, rebus ipsis ostendit eximius pontifex, immo et omnis cum eo generalitas sancti Chalcedonensis concilii, quod et deitas Christi naturalem operationem inconfusam in unitate seruauit, et humanitas eius quae ad operationem humanae substantiae competunt exsecuta est; et utraque de uno inconfuse atque inseparabiliter processerunt domino nostro Iesu Christo, qui ex utrisque naturis subsistit et in utrisque unus idemque permansit. et

VPG BR MNL K

1 spiritali] spiritualis M 2 atque] adque V atque P¹ regulam] regolam B operationes] operationis V 3 dum] cum K dionisius] dyonisius R NL discretam] discretum VP 4 nos] non VPG 4–5 et uere] et uerum V uereque K 5 cognosci] cognosti V¹ cognosci V² cum] eum MN 6 diuinae] diuinaeque BR licet om. VPG 7 diuinitate] diuinitati BR diuinate K ratione] rationi V ratio B¹ 8 ibi] ubi M ubi] ibi M 9 ergo] enim M 10 ratione] ratio B¹ 11 operationes] operationis V¹ 13 diuersae] diuersa VP¹ L K diuerso K 14 quod] ut N magnam] magnum VPG 15 intellegi] intelligi RG M K posset] possit BR 16 diuinitas] diuinitatis NL personae] persona VPG 17 communionem] comunioni V comunioni PG cernuntur] cernantur VPG et minor om. M 18 de una] deina B¹ 19 ueritatis om. G confessorem] confensorem P 20 tomo] thomo B M K thome R agit] ait V N 21 intelligentiae] intelligentia V intelligentiae RG ML K uerbum] uerbo B² M 22 operantem] operante B² M carnem] carne B² M exsequentem] exsequente B² M exsequentem R MN K uniuscuiusque] uniusacuiusque VPG naturae] natura V 23 alterutrum] alterutra M separet] separit B¹ 24 immo] ymmo K sancti om. G 24–25 chalcedonensis] calchedonensis V B N calcedonensis RG L K 25 inconfusam = ἀσυνγύτως in unitate = ἐν τῇ ἑνώσει 26 seruauit] seruabit B²R K humanitas] umanitas B² humanitatis K ad] ab B² competunt] compedunt B¹ exsecuta] et secuta B¹ consecuta B² executi N exequuta K 27 utraque] utra G inconfuse] inconfusae P¹G atque] adque V 28 utrisque] utrique VP unus] unius V

τὸν βασιλέα τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας σαφηνίζει καὶ „τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐν πρόσωπον εἶναι“ ἀληθῶς κηρύττει, ὁμῶς τὴν ὁδὸν τῆς ἐννοίας διανοίγει, ἵνα „ἐκ τῶν ποιοτήτων αὐτῶν τῶν ἔργων“ τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἐκ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας, μία ἐκάστη τῶν καθ’ ὑπόστασιν ἐν τῷ Χριστῷ ἐνωθεισῶν φύσεων τὸ ποίας ἐστὶν οὐσίας ἐπιγνωσθῆ. οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ὁ κῆρυξ τῆς ἀληθείας προσεδέξατο, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, ἣν χρονικῶς ὁ κύριος μετὰ τῆς φύσεως ἔλαβε, τῇ αἰδίῳ αὐτοῦ οὐσίᾳ προσκυρώσῃ ἢ τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ οὐσίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τὸ μέτρον ἐπιγραφῆ, ἀλλὰ – μενούσης οὐδὲν ἦττον τῆς ἐνώσεως τοῦ προσώπου – τὰς φύσεις, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ καθ’ ὑπόστασιν ἠνώθησαν, ἐκ τῶν ἰδίων ἐνεργειῶν ἐπέγνω. εἰ τοίνυν δύο φύσεις εἰσὶν, ὧν ἡ ἕνωσις ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ γέγονε, δύο δηλονότι εἰσὶ καὶ τούτων τῶν φύσεων αἱ ἐνέργειαι, αἵτινες σὺν ταῖς ἑαυτῶν φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως συνῆλθον ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἅγιος Νυσσαεὺς Γρηγόριος „δεδωκέναι“ λέγων τὸν σωτήρα κύριον τῇ ἀνθρωπίνῃ „φύσει, ἣν ἐν ἑαυτῷ ἔσχε, καιρὸν τὰ ἴδια ἐνεργῆσαι“, φανερώτερον ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἣτις ἐστὶν ἐν τῷ Χριστῷ, ἔσχε τῆς οἰκείας ἐνεργείας τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα· ὁθεν δηλὸν ἐστὶ καὶ τοῦτον δύο ἐν τῷ Χριστῷ φυσικὰς ἐνεργείας οὐδὲν ἦττον ἐπιγνώσθαι. καὶ γὰρ ὁ τῆς ἀληθείας ἐκδικητὴς Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πρόεδρος συνάγων ὅτι ἐκ τούτων τῶν „θεοπρεπῶς λεχθέντων ἢ πραχθέντων παρὰ τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος θεοῦ αὐτὸν ἀποδεικνυσθαι“ καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ „κατὰ ἀνθρωπον λεχθέντων ἢ γενομένων δείκνυσθαι αὐτὸν ἀληθῶς ἀνθρωπον“, φανερόν ἐστι, ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ τὸν Χριστὸν „ἀληθινὸν καὶ τέλειον θεὸν καὶ τὸν αὐτὸν ἀνθρωπον ἀληθινὸν καὶ τέλειον εἶναι“ ἐπέγνω. οὔτε γὰρ ἐστὶν ἄλλη οὕτως φανερά ἀπόδειξις, ἣτις δυνήσεται τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ θεὸν καὶ ἀνθρωπον ἀποδείξαι, παρὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, ὧν τινῶν ἐκ τῶν ποιοτήτων καὶ αἱ φύσεις, ἀφ’ ὧν οὐσιωδῶς προήρχοντο, ἀκριβῶς ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύονται. εἰ τοίνυν ἐν δυσὶ φύσεσιν καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν γνωρίζεται εἶναι, ἔνθα ἡ δυὰς τῶν φύσεων ἀσυγχύτως διέμεινεν, οὔτε αἱ αὐτῶν ἐνέργειαι ἠδυνήθησαν συγχυθῆναι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ταῖς ἰδίαις φύσεσιν προσφόρως προήρχοντο.

MT v

6 φύσεως] ἀνθρωπότητος MT 8 unitate = τῆς ἐνώσεως 10 αἱ *om.* v 12 νυσσαεὺς] νυσαεὺς
 T 13–14 ἐνεργῆσαι φανερώτερον] ἐνεργεῖν φανερώτερα v 14 ἐστὶν *om.* M 15 τοῦτο δύο ἐν
 χριστῷ v 17 πρόεδρος] πόλεως T 18 τοῦ *om.* v 20 χριστὸν θεὸν ἀληθινὸν v 23 ἐκ τῶν
om. v

dum ad pie memoriae Leonem augustum symbulum uerae confessionis explanat et „uerbi
 carnisque unam personam esse“ ueraciter praedicat, intellegentiae tamen uiam adaperit,
 ut „ex ipsorum operum“ Christi „qualitatibus“, id est ex naturali operatione, unaquaeque
 unitarum in Christo secundum subsistentiam naturarum cuius sit substantiae cognoscatur.
 neque enim hic praeco ueritatis ammisit, ut humanam operationem, quam ex tempore
 dominus cum natura suscepit, aeternae eius assignetur essentiae aut diuinae eius substan-
 tiae humanae operationis mensura ascribatur, sed – manente nihilominus unitate per-
 sonae – naturas, quae in Christo secundum subsistentiam unitae sunt, ex operationibus
 suis agnouit. si itaque duae naturae sunt, quarum in uno Christo unio facta est, duae
 profecto sunt et harum naturarum operationes, quae cum suis naturis inconfusae atque
 inseparabiliter conuenerunt in uno domino Iesu Christo. similiter autem et sanctus
 Nisenus Gregorius „dedisse“ dicit dominum saluatorem humanae „naturae, quam in se
 habuit, tempus propria operandi“, ut apertius demonstraret, quod et humana natura,
 quae in Christo est, habuit propriae operationis efficaciam naturalem; unde certum est et
 hunc duas in Christo naturales operationes nihilominus agnouisse. nam et defensor
 ueritatis beatus Cyrillus Alexandrinus antistes, dum colligit quod ex his, quae „deo
 decenter dicta uel acta sunt a domino saluatore, deum eum ostendi“ et „quae“ ab eodem
 „secundum hominem dicta uel facta sunt ostendi eum ueraciter hominem“, manifestum
 est, quod ex naturalibus operationibus Christi Christum „deum uerum atque perfectum
 et eundem hominem uerum atque perfectum esse“ cognouit. nec enim est alia tam
 manifesta probatio, quae posset eundem ipsum et deum et hominem demonstrare, quam
 naturales operationes, ex quarum qualitatibus et naturae, de quibus essentialiter proce-
 debant, certissime in eo esse credebantur. si itaque in duabus et post inseparabilem
 unionem naturis esse cognoscitur, ubi dualitas naturarum inconfusa permansit, nec
 earum potuerunt operationes confundi, sed de uno eodemque domino Iesu Christo suis
 naturis congruenter procedebant.

VPG BR MNL K

1 leonem augustum | leonum agustum V symbulum | symbolum BRG MN symbolum L sim-
 bolum K 2 carnisque | canisque B¹ carnis M personam | personum V¹ intellegentiae |
 intelligentiae RG M K adaperit | aperit M 3 ex² om. M naturali | naturale B¹ una-
 quaeque | unaquaque V 4 subsistentiam | substantiam G L substantiae | subsistentiae V co-
 gnoscatur | cognoscatur V 5 hic om. G M² add. ammisit | animi sit V admisit BR M 6
 natura | naturam G assignetur | adsignetur B NL assignet R 7 ascribatur | ascribitur G
 adscribatur B NL K adsignatur R 8 subsistentiam | substantiam G N unitae | unitate P¹ R
 10 profecto | profecte N operationes | operationis V¹ quae inconfusae atque cum suis naturis K
 atque | adque V K 11 uno | unum V¹G unam P¹ 12 nisenus | nysenus P 13 ut | et R
 14 propriae | prope G¹ propie G² 15 hunc | has P² operationes | operationis V¹ agnouisse |
 agnouisset VP 16 cyrillus | cirillus VG antistes | antestites V antistites P his | is N
 quae a deo B² 17 decenter | dicenter V N dicta | dicata N ostendi | ostendit M 18 facta |
 acta G ostendi | ostendit M 19 atque | adque V 20 uerum hominem K atque | adque V
 21 quae posset om. N posset | possit V B quam | qui VP² quia P¹ 22 operationes |
 operationis V¹ qualitatibus | naturalitatibus N 22 – 23 procedebant | precedebant M 23 eo
 om. K esse om. G si | sic B² 24 cognoscitur | cognoscitur V² 25 domino nostro iesu B¹R
 26 congruenter | congruentur B¹

Οὐκ ἐλλείψουσι δὲ καὶ ἄλλων σεβασμίων πατέρων δεδοκιμασμένα μαρτυρία τῶν δύο
 φανερώς λεγόντων φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, ἵνα σιωπῇ παραδράμωμεν τὸν ἅγιον
 Κύριλλον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἢ ὅσοι δῆποτε
 μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς σεβασμίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ Τόμου τοῦ
 5 ἀγίου Λέοντος ἀπολογούμενοι τοὺς ἐπιπόνους ἀγῶνας κατὰ τῶν συγχεουσῶν αἱρέσεων
 ἐπεδείξαντο, ὧντινων ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ἡ τοῦ καινοῦ δόγματος κατῆλθε σειρά, τουτέστιν
 ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωάννης ὁ Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπος, Εὐλόγιος ὁ Ἀλεξανδρείας
 πρόεδρος, Εὐφραΐμιος καὶ Ἀναστάσιος ὁ μέγας, τῆς ἐν Θεουπόλει ἐκκλησίας οἱ ἄξιοι
 καθηγεμόνες, καὶ ὁ ὑπὲρ πάντας ζηλωτῆς τῆς ἀληθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ὁ ἐν εὐσεβεῖ
 10 τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς, οὔτινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως ὁπόσον ὑπὲρ τῆς
 εἰλικρινοῦς ὁμολογίας τῷ θεῷ ἤρεσε, τοσοῦτον τὴν χριστιανικωτάτην πολιτείαν ὕψωσε
 – καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἢ αὐτοῦ θεοσεβῆς μνήμη προσκυνήσεως
 ἀξιοῦται –, οὔτινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως διὰ τῶν σεβασμίων αὐτοῦ ἰδίκτων ἐν ὄλω
 τῷ κόσμῳ διασχεθεῖσα ἐπαιεῖται, ἐξ ὧν τὸ ἐν, ὅπερ πρὸς Ζώϊλον τὸν Ἀλεξανδρείας
 15 καθηγεμόνα ἐστάλη κατὰ τῆς τῶν Ἀκεφάλων αἱρέσεως ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστο-
 λικῆς πίστεως πρὸς τὸ πληροφορησαὶ αὐταρκοῦν, μετὰ ταύτης ἡμῶν τῆς μετρίας ἀναφορᾶς
 τῇ γαληνιαιᾷ ὑμῶν χριστιανότητι στείλαντες διὰ τῶν ἀποκομιστῶν τῶν παρόντων
 προσφέρομεν. ἄλλ' ἵνα μήπως τῶν πολλῶν ῥημάτων φορτικὴ νομισθῇ ἡ δικαιο-
 λογία, καὶ μάλιστα οἷσσι τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ διοίκησις ὄλου τοῦ κόσμου ὡς ἐν ἰσχυρῷ
 20 θεμελίῳ ἐπίκειται, ὀλίγας ἀπὸ τῶν ἀναριθμητῶν ταύτη τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐντάξαι τῶν
 ἁγίων πατέρων μαρτυρίας ἐσπουδάσαμεν, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀσύγκριτον πάνυ καὶ μέγιστόν
 ἐστὶ, ἵνα – τῆς φροντίδος ὄλης τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας ἐπ' ὀλίγον κωλυθείσης
 – ὑπὲρ τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ζέουσα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος τὴν
 25 διδασκαλίαν ἐξηνηθισμένως ἐπιγνῶναι ἐπιθυμήσῃ ἡ σεβασμία καὶ θεοσεβῆς ὑμῶν φιλανθρω-
 πία. ἀληθῶς γὰρ ἐκ διαφόρων ἐκκρίτων πατέρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ ἀλήθεια ἐφάνη,
 εἰ καὶ ὀλίγαις μαρτυρίαις, ἐπειδὴ πρᾶγμα ἠνεωγμένον καὶ πᾶσι φανερόν οἱ ἐπαινετοὶ
 πατέρες περισσὸν εἶναι ἔκριναν φράζειν. τίς γάρ, εἰ καὶ βραδύς εἴη πρὸς τὸ νοῆσαι,
 οὐ θεωρήσει ὅπερ πᾶσι φαίνεται, ὅτι ἀδύνατον καὶ παρὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεώς ἐστι

MT v

4 ὀρθότητος] ὀρθοτάτης v 6 ἐπεδείξαντο] ἀπεδείξαντο T ἀνεδείξαντο v assertio = σειρά
 8 εὐφραΐμιος] ἐφραΐμιος M v 9 ἀληθῆς] ἀληθείας MT 13 ἰδίκτων] ἐδίκτων v 14 διασχεθεῖσα]
 διασχεθεῖσα M 14–15 καθηγεμόνα ἀλεξανδρείας v 16 πρὸς τὸ πληροφορησαὶ om. v suffi-
 cientem = αὐταρκοῦν 17 γαληνιαιᾷ] γαληναία T v 19 cura = πρᾶγμα 22 ἐπ'] πρὸς v
 23 ζέουσα] ζέουσαν v 24 ἐξηνηθισμένως] ἐξηνηθησμένως M 25 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων v ἐφάνη]
 φανῆ M 26 εἰ om. M 27 εἶναι om. MT

Non desunt autem et aliorum uenerabilium patrum probatissima testimonia duas manifeste dicentium naturales operationes in Christo, ut silentio transeamus sanctum Cyrillum Hierusolimitanum, sanctum Iohannem Constantinopolitanum uel quiqui postmodum pro rectitudine uenerabilis synodi Chalcedonensis et Thomo sancti Leonis satisfaciendo laboriosos conflictus aduersum confundentium hereses pertulerunt, de quorum errore et noui dogmatis descendit assertio, id est beate memoriae Iohannes Scithopolitanus episcopus, Eologius Alexandrinus antistes, Eufremius et Anastasius maior, Theopolitanae ecclesiae dignissimi presules, et prae omnibus emulatores uerae apostolicae fidei pia memoriae Iustinianus Augustus, cuius fidei rectitudo quantum pro sincera confessione deo placuit, tantum christianam rem publicam exaltauit – et usque <nunc> ab omnibus gentibus eius reuere[n]s memoria ueneratione digna censetur –, cuius fidei rectitudo per augustissima eius aedicta in toto orbe diffusa laudatur, quorum unum, quod ad Zoillum Alexandrinum presule[m] aduersum Acephalorum heresem missum est pro apostolicae fidei rectitudine satisfacere sufficientem, cum hac nostrae humilitatis suggestione uestrae tranquillissimae christianitati dirigentes per praesentium latores offerimus. sed ne multorum dictorum onerosa putaretur assertio, et maxime quibus totius mundi tamquam in fortissimo fundamento cura ac dispensatio inesse dinoscitur, exigua de numerosis huic humillimae suggestioni inserere sanctorum patrum testimonia maturaui[m]us, quia et hoc incomparabile nimis et magnum est, ut – totius christianae reipublicae cura paulisper summota – pro amore atque uerae religionis flagrantia apostolicae praedicationis doctrinam enucleatius cognoscere cupiat augustissima ac reuere[n]s uestra clementia. enimvero ex diuersorum probabilium patrum orthodoxae fidei ueritas claruit, licet exiguis testimoniis, quia rem apertam et omnibus claram patres laudabiles superfluum esse censebant disserere. quis enim, licet tardus sit ad intelligentiam, non uideat quod omnibus patet, quia impossibile et contra ordinem naturae est posse esse naturam et

VPG BR MNL K

1 probatissima] pro baptisma V¹ probatissima V² 2 dicentium] dicendum N operationes] operationis V 3 cyrillum] cirillum V hierusolimitanum] ierosolimitanum R N hierosolimitanum G gerosolimitanum N sanctum] secundum K quiqui] quicquid VPG N 4 synodi] sinodi V synodo N¹ chalcedonensis] calchedonensis V calcedonensis RG MN K thomo] tomo NL 5 laboriosos] laboriosus V conflictus] conflictos B¹R NL K aduersum] aduersus G K 6 et in noui V descendit] descendit B¹G MNL K assertio] asertia G adsertio N scithopolitanus] scitopolitanus G N scythopolitanus B scytopolitanus R cithopolitanus K 7 eologius] eologias V eulogius B¹G MNL K cologo R antistes] antistis V episcopus BR K eufremius] eufremius B¹R 8 emulatores] emulatur V aemulatores P² BG apostolicae] apostolicae B 9 iustinianus augustus] iustianus agustus V fidei] fide VP 10 exaltauit] exultaui VP¹G et eius usque B² τοῦ νῦν = <nunc> om. VPG BR MNL K 11 gentibus] gentilibus G eius] et B reuere[n]s] religiosa RG MNL memoria] memoriae V R 12 augustissima] agustissima V¹ aedicta] edicta BR MNL K orbe] orbi P¹ diffusa] diffusa V difusa G unum] hunum N¹ ad zoillum] azoillum K 13 heresem] haeresim B² apostolicae] apostolice B¹ 14 hac] ac VPG 15 offerimus] offerimus V offeruntur R 16 multorum dictorum] multorum uindicatus VPG putaretur] potaretur BR totius] tocius RG 17 fortissimo] fundissimo N ac] ad R N inesse] esse M K 18 suggestioni] suggestionem B suggestioni N quia] qui N 19 totius] tocius VG cura] cum K 20 summota] submota BR N pro] per V atque] adque V reuere[n]s] religionis RG MN K flagrantia] fragrantia R apostolicae] apostolicae B om. G 21 cognoscere] cognoscere V cupiat] cupit B om. R cupiebat M reuere[n]s] religiosissima BRG MNL K 22 ueritas] ueritatis L K 23 testimoniis] testimonis V¹ superfluum] super filium VP 24 censebant] considerabant BR censebant N disserere] disserere K tardus] tardus M¹ intelligentiam] intelligentiam RG ML K quod] quae VPG 25 naturae est om. N

δύνασθαι εἶναι φύσιν καὶ ἐνέργειαν μὴ ἔχειν φύσεως, ὅπερ οὐδὲ ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν ποτε ἔδοκιμάσθη λέγεσθαι, οἵτινες πάσας τὰς ἀνθρωπίνους πανουργίας καὶ σκολιάς ζητήσεις κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς πίστεως καὶ συναθροισμοὺς ταῖς φαυλότησιν αὐτῶν προσφόρους ἐφεῦρον; πῶς οὖν, ὅπερ οὔτε ἀπὸ τῶν ἀγίων ὀρθοδόξων πατέρων ἐρρήθη ποτέ, οὔτε ἀπὸ τῶν βεβήλων αἰρετικῶν τετόλμηται εὐρεθῆναι, ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνήσεται προπετευθῆναι, ἵνα τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, τῆς θείας δηλονότι καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ὧντινων <καὶ> αἱ ἰδιότητες ἀκέραιοι εἶναι γνωρίζονται, ἐν τῷ Χριστῷ μίαν ἔχειν ἐνέργειαν; τίς ποτε ὀρθῶς φρονῶν δυνήσεται ἀποδείξει, ὅποταν, ἐὰν μία ἐστίν, εἴπωσιν, ἢ χρονικὴ ἢ ἀίδιος λεχθήσεται, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἄκτιστος ἢ κτιστὴ ἢ αὐτὴ, ἢ τις καὶ τοῦ πατρός ἐστίν, ἢ ἕτερα παρὰ τὸν πατέρα; εἰ τοῖνυν μία ἐστὶ, καὶ ἡ αὐτὴ μία καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ κοινὴ ἐστίν, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστιν λέγεσθαι. οὐκοῦν ἐπὶ τὸν υἱὸς τοῦ θεοῦ ὅστις ὁ αὐτὸς θεὸς καὶ ἀνθρωπὸς ἐστὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐνήργησεν ἐπὶ γῆς, ὁμοίως σὺν αὐτῷ καὶ ὁ πατήρ φυσικῶς ἐνήργησεν, ἐπειδὴ ἃ ὁ πατήρ ποιεῖ ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ· ἐπεὶ, ὅπερ ἡ ἀλήθεια περιέχει, ἐν ὅσῳ ἀνθρώπινά τινα ἐνήργησεν ὁ Χριστός, πρὸς μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς υἱοῦ ἐπαναφέρεται, ἅτινα οὐκ ἐστὶ τὰ αὐτὰ οἶα καὶ τοῦ πατρός, „κατ’ ἄλλο“ δηλονότι „καὶ ἄλλο“ ἐνήργησεν ὁ Χριστός, ἵνα κατὰ τὴν θεότητα ἃ ποιεῖ ὁ πατήρ ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιῇ, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἃ εἰσι τοῦ ἀνθρώπου ἴδια ὁ αὐτὸς οὗτος ἐνεργῆ ὡς ἀνθρωπος, ἐπειδὴ ἀληθινὸς ἐστὶ καὶ θεὸς καὶ ἀνθρωπος· ὅθεν καὶ ἀληθῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος εἰς ὧν δύο ἔχει φυσικὰς ἐνεργείας, τὴν θεϊαν δηλονότι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, τὴν ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, ὡς ἀληθινὸς καὶ τέλειος θεὸς ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἀνθρωπος, εἰς ὁ αὐτὸς μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων κύριος Ἰησοῦς Χριστός· διὸ ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ποιότητων τῶν ἔργων τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ κατὰ τὴν καθ’ ὑπόστασιν ἔνωσιν συνῆλθον, ἡ διαφορὰ ἀπρόσκοπ(τ)ος γνωρίζεται. ὅπως δὲ καὶ τῶν θεομισήτων αἰρετικῶν, ὧν καθὼς τὰς προσηγορίας ὁμοίως βδελυττόμεθα καὶ τὰ ῥήματα, πρὸς ἐνδειξιν – καὶ μόνον τούτων οἴσισιν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταὶ ἐν ἐν τῷ Χριστῷ λέγοντες θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἠκολούθησαν – ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν καταράτων αὐτῶν ῥημάτων ἐπισυνήψαμεν·

1 Ἀπολιναρίου αἰρετικοῦ κατὰ Διοδώρου πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ ἰδίκτῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ ἐν εὐσεβεί τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως·

“Ὅργανον καὶ τὸ κινουὺν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· ὧν δὲ μία ἐνέργεια, τούτων μία ἐστὶν οὐσία, μία ἄρα οὐσία τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός.

13–14 Joh. 5,21 17 Joh. 5,21 21–22 1. Tim. 2,5

16 Gregorius Naz., ep. 101,20–21 ad Cledonium, PG 37,180 AB; SC 208 (1974) 44–46 31–32 Apollinaris Laod., c. Diodorum, ed. H. Lietzmann, p. 235,26–236,2 (Nr. 117); ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 12 XX p. 77,10–13

MT v

1 οὐδὲ] οὔτε v 2 ἀνθρωπίνους] ἀνθρωπίνους v 4 ὅπερ om. M τῶν ἀγίων ὀρθοδόξων] τῶν ὀρθοδόξων τῶν ἀγίων M ἀγίων ὀρθοδόξων ἐρρήθη πατέρων v 6 τοῦ χριστοῦ φύσεων v
7 <καὶ> conl. Lu, om. MT v 8 ἐὰν μία] ἐν μιᾷ v 11 ἐστίν¹ om. M λέγεσθαι ἐστίν M
12 ὅστις om. MT καὶ om. M ἐνήργησεν] ἐνεργήσας MT 13 φυσικῶς om. M 14 sin autem = ἐπεὶ (εἰ δὲ) 18 οὗτος om. M ἐνεργῆ] ἐνήργει MT ἐνεργεῖ v ἀληθινός] ἀληθῶς MT
19 φυσικὰς ἔχει T 21 αὐτὸς οὗτος μεσίτης v 22 ἔργων] ἐνεργειῶν M 23 τῷ om. v in-
offense = ἀπρόσκοπ(τ)ος] ἀπρόσκοπος MT v 26 ἐν om. M 27 ἐπισυνήψαμεν] ἐπεπισυνήψαμεν
MT 29 ἰδίκτῳ] ἰδίκτῳ v 30 τοῦ² om. v

operationem non habere naturae, quod nec ab hereticis umquam temptatum est dici, qui omnes aduersus rectitudinem fidei humanas uersutias et callidas questiones atque collectiones illorum prauitatibus congruas reppererunt? quomodo itaque, quod neque a sanctis orthodoxis patribus dictum est umquam nec a profanis hereticis praesumptum est inueniri, nunc poterit autumari, ut duarum Christi naturarum, diuinae scilicet et humanae, quarum et proprietates saluae esse noscuntur, in Christo unam habere operationem? quisquam recte sentiens poterit demonstrare, cum – si una est – dicant, si temporalis an aeterna dicenda est, diuina an humana, incondita an condita eadem, quae et patris est, an altera praeter patris? si igitur una est, eadem <quo>que una et diuinitatis et humanitatis Christi communis est, quod absurdum est dici. ergo dum filius dei, qui idem deus et homo est, humana est operatus in terris, pariter cum eo et pater naturaliter operatus est, quia quae *pater facit haec et filius facit similiter*; sin autem, quod ueritas continet, dum humana quaedam operatus est Christus, ad solam eius ut filii personam redigitur, quae non est eadem quae et patris, „secundum aliud“ profecto „et aliud“ operatus est Christus, ut secundum diuinitatem quae *facit pater eadem et filius facit similiter*, secundum humanitatem quae sunt hominis propria idem ipse operatur ut homo, quia uerus est et deus et homo; unde et ueraciter creditur, quod idem ipse, cum unus sit, duas habet naturales operationes, diuinam scilicet et humanam, inconditam et conditam, ut uerus et perfectus deus, uerus et perfectus homo, *unus idem ipse mediator dei et hominum dominus Iesus Christus*. quocirca et ex operum qualitatibus naturarum quoque, quae in Christo per unitionem, quae secundum subsistentiam, conuenerunt, differentia inoffense cognoscitur. ut autem et deo odibilium hereticorum, quorum sicut uocabula pariter abominamur et dicta, ad demonstrationem – dumtaxat, quos noui dogmatis inuentores unam in Christo dicendo uoluntatem et operationem secuti sunt – parua quaedam ex eorum execrabilibus dictis inneximus:

1 Apollinarii heretici contra Diodorum secundum quod positum est in edicto orthodoxae fidei Iustiniani piae memoriae augusti:

Organum et quod mouet unam solet perficere operationem; quorum autem una est operatio, horum una est essentia; una ergo essentia facta est uerbi et carnis.

VPG BR MNL K

1 nec *om.* V temptatum] iniciatum BR est] esse N 2 rectitudinem] rectitudines MNL
 atque] adque V 3 prauitatibus] paruitatibus P¹ reppererunt] repererunt BR M neque] ne
 M¹ nec M² 4 profanis] prophanis BRG N K 5 inueniri nunc] inuenire non VPG autu-
 mari] aut autumari BR 6 proprietates] proprietatis V¹ propriaetates P¹ 7 si² *om.* K 8
 condita] incondita P quae] quoque BR 9 eadem <quo>que *coni.* Lu] eademque VPG BR MNL K
 10 quod absurdum] qui absurdum VP 11 qui idem] quem VP qui G quidem B N
 pariter] pater B¹ pater] paterna VP pariter K 13 eius ut *om.* B erit R 14 redigitur]
 religitur N eadem] eandem V 16–17 ut homo B² *add.* quia] qua P K 17 uerus] uerbus
 VP¹ uerbum BRG et¹ *om.* BR 18–19 conditam et inconditam K 19 ut] et VPG
 perfectus] praefectus V perfectus est deus VPG unus] unum K mediator] mediator V
 20 et² *om.* VPG 21 quae in christo *om.* N quae² *om.* B subsistentiam] substantiam V L
 22 inoffense] inoffensa B cognoscitur] cognoscitur V deo *om.* K odibilium] hodibilium P
 23 abominamur] abhominamur PG R K dicta eorum cognoscans ad B² 24 inuentores *om.* BR
 secuti] sequuti R 25 parua] praua N execrabilibus] execrabilibus BRG MNL K dictis *om.*
 R inneximus] inximus B²R inximus L K 27 apollinarii] apollonarii V apollinaris BR
 apollinaris M appollinaris K edicto] aedicto N 28 piae memoriae iustiniani VPG augusti]
 agusti V 29 mouet] mouit B¹ solet] solit B¹ solam N operationem] operationum P¹
 30 est² *om.* BR

- 2 Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ προγεγραμμένῳ „εἰς τὰ ἐπιφάνια τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θεοῦ λόγου“
 Ὁ εἰς γὰρ Χριστὸς θεϊκῶ μόνῳ θελήματι κινούμενος, καθὼ και μίαν οἶδαμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν διαφόροις θαύμασι και παθήμασι τῆς μιᾶς αὐτοῦ φύσεως προϊούσαν· θεὸς γὰρ ἐνσαρκὸς ἐστὶ και πιστεύεται.
- 3 Σέβηρος ὁ αἰρετικὸς ἀπὸ τοῦ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ γενομένου ἐν τῇ Δάφνῃ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἀγίας Εὐφημίας· οὕτως φησὶν·
 Ἀναθεματίζομεν δὲ και τὴν σύνοδον Χαλκηδόνος και τὸν Τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγησαμένου και τοὺς λέγοντας ἢ εἰπόντας „ἐν δύο φύσεσι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἀφραστον και ἀπερινόητον ἔνωσιν“ και τούτων ἀκολούθως <δύο> ἐνεργείας ἢ ἰδιότητας.
- 4 Ὅμοίως τοῦ αὐτοῦ Σεβήρου πρὸς Σέργιον γραμματικὸν ἔνθα φησὶν·
 Ἐπειδὴ γὰρ εἰς ὁ ἐνεργῶν και μία αὐτοῦ ἢ ἐνέργεια και κινήσις ἐνεργητική.
- 5 Ὡσαύτως ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου, ὃ ἔγραψεν „ἐπιφανοῦς μῆσεως“
 Ἀσυγχύτους φυλάττομεν τὰς φύσεις, οὐ κατ’ οὐσίαν, γνώμη δὲ συνημμένας· διὸ και μίαν αὐτῶν τὴν θέλησιν, ἐνεργειάν τε και δεσποτείαν ὀρώμεν ἀξίας ἰσότητι δεικνυμένας. ὁ γὰρ θεὸς λόγος ἀναλαβὼν ἐν προώρισεν ἄνθρωπον κατὰ τὸν τῆς ἐξουσίας λόγον πρὸς αὐτὸν οὐ διεκρίθη διὰ τὴν προγνωσθεῖσαν αὐτῷ διάθεσιν.
- 6 Θεοδοσίου αἰρετικοῦ Ἀλεξανδρέως ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ παρ’ αὐτοῦ γραφέντος Θεοδώρῳ τῇ αὐγούστῃ·
 Ὡς λοιπὸν και ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν, ἐπεὶ και ἐνὸς εἶναι και τοῦ αὐτοῦ φαμέν τὰ θεοπρεπῆ θαύματα και τὰ φυσικὰ πάντα και ἀδιάβλητα πάθη.

21 cf. 1. Cor. 2,7

3–5 Apollinaris Laod., in dei in carne manifestationem, ed. H. Lietzmann, p. 232,25–32 (Nr. 108); cf. F. Diekamp, *Doctrina patrum* 41 XVIII p. 307,17–20 9–12 Severus Ant., *Sermo prophaneticus*, cf. ACO ser. II vol. I p. 324,15–21 15 Severus, Ant., *Epist. ad Sergium gramm.*, cf. ACO ser. II vol. I p. 324,27–31 19–22 Nestorius, *Sermo II „epiphanius myeseos“*, ed. F. Loofs, p. 223–224; cf. ACO ser. II vol. I p. 332,33–38 26–27 Theodosius Alex., *Tomus ad Theodoram aug.*, PG 86,285 B 7–10; ed. F. Diekamp, *Doctrina patrum* 41 XLII p. 314,16–20; cf. ACO ser. II vol. I p. 326,16–20

MT v

1–2 τοῦ θεοῦ λόγου om. M 2 λόγου om. v 4 αὐτοῦ συνθέτου φύσεως MT 5 ἐνσαρκὸς τε ἐστὶ M 7 σέβηρος ὁ αἰρετικὸς] σεβήρου αἰρετικοῦ M 9 δὲ om. M τὴν σύνοδον χαλκηδόνος και om. v 12 duas = <δύο> om. MT v (cf. ACO, ser. II tom. I, p. 324,21) 17 ὃ ἔγραψεν] οὐ ἔγραψεν MT ὃ ἐγράψαμεν v 20 ὀρώμεν] ὀρίζομεν MT 21 κατὰ ... λόγον om. MT 27 θαύματα και τὰ φυσικὰ glossa? πάντα om. M

- 2 Item eiusdem in sermone, qui suprascriptus est „in epiphania incarnationis dei“:
Unus enim Christus diuina tantum uoluntate mouebatur secundum quod et unam eius nouimus operationem et in diuersis miraculis et passionibus de una eius natura procedentem; deus enim carnem indutus est et creditur. 5
- 3 Seueri heretici de proshonitico sermone facto in Daphne in martirio sanctae Euphemiae, sicut ait:
Anathemamus autem synodum Chalcedonensem sed et Thomum Leonis praesulis Romanae ecclesiae et eos, qui dicunt uel dixerunt „in duabus naturis unum dominum nostrum Iesum Christum post ineffabilem et inconprehensibilem unitionem“ et sequenter 10
eorum duas operationes aut proprietates.
- 4 Item eiusdem Seueri ad Sergium gramaticum, ubi ait:
Quoniam igitur unus est operans, una est et eius operatio et motio operaria. 15
- 5 Item ex libro secundo Nestorii hominicalae, quem scripsit „epiphanus myeseos“:
Inconfusas custodimus naturas, non secundum substantiam, arbitrio tantum cupulatas; propter quod earum unam uoluntatem et operationem et dominationem uidemus dignitatis aequalitate ostensas. deus enim uerbum – assumens quem *praedistinauit* hominem per potestatis rationem – ad eum non est secernitus propter praescitum affectum. 20
- 6 Theodosii heretici Alexandriae de thomo ab eodem scripto Theodoraе augustae:
Reliquum est, ut una sit operatio ex utrisque deifica, quoniam et unius esse et eiusdem dicimus deo decibilia omnia atque inreprehensibiles passionēs.

VPG BR MNL K

1 sermone] sermonem B NL qui] quod VP M suprascriptus] suprascriptum P L superscriptus B
M K epiphania] epifania VP K epyphania R ML epiphana N 2 diuina] diuinam G
MNL uoluntate] uoluntatem VG NL 3 nouimus] nouissimus V nouissimos P¹ nouissime
G 4 carnem] carne G K 6 proshonitico] proshonitico BR MNL K in¹] ad BR daphne]
dafhne VP dufhne G dafne B¹R MN martirio] martyrio P B MN euphemiae] eufemiae
BR MNL eufimiae K 7 sicut] sic MNL 8 anathemamus] anathimamus BR synodum]
sinodum B chalcedonensem] calchedonensem B calcedonensem RG M K thomum] tomum
VP praesulis] praesolis B¹ 9 uel qui dixerunt R 10 ineffabilem] effabilem B inconpre-
hensibilem eius unitionem K sequenter] sequentes M 11 operationes] operationis V proprie-
tates] proprietatis V¹ 13 gramaticum] grecum B grammaticum ML K 14 igitur om. P¹
est¹ om. G eius et VPG operaria] operante B¹ operantis B² 16 hominicalae] hominicalae
PG B² MNL K² epiphanus] epiphaneus R epyphanus M myeseos] moyses VPG myseus
B nyseus R myeseos N mieseos L 17 custodimus] custodiamus BR cupulatas]
copulatas B¹ copulatas B²G MNL K 18 et unam operationem K 19 assumens] adsumens B
quem] quod RG praedistinauit] praedestinauit G L K 20 potestatis] potestates P¹ est
secernitus] esse cernitus VPG est secretus B²R praescitum] pristinum R 22 theodosii] theodore
V theodori PG de thomo] det homo BR thomo] tomo VP scripto] descripto M
23 ut om. B¹ et² om. VPG 24 decibilia] decebilia V dicibilia K atque] adque V
inreprehensibiles] inreprehensibilis V¹ inreprehensibilis V² passionēs] passionis V¹

7 Καί μετ' ὀλίγα'

...καί μίαν εἶναι καί τήν αὐτήν τοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καί τήν θεοπρεπῆ σοφίαν, γνώσιν τε τῶν ὄλων καί εἶδῃσιν κατὰ τὸ συναμφοτέρον, τουτέστι κατὰ τήν αὐτοῦ θεότητα καί κατὰ τήν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα, ἐπεὶ καί ἐνέργειαν μίαν ὁμολογούμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἤδη προλέλεκται.

8 Καί πάλιν'

Τῆς θεοπρεποῦς ἐνεργείας μιᾶς οὔσης αὐτοῦ ἀνάγκη καί ἀμέριστον εἶναι ταύτην καί ἀδιαίρετον.

9 Καί πάλιν'

Οἰκειούμενος μὲν τὰ αὐτῆς, τουτέστι τὰ τῆς σαρκός, ἐμποιήσας δὲ καί αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τήν ἐνέργειαν – τὸ δὲ „ἐμποιήσας αὐτῇ“ αὐτὸ τὸ καταπλουτῆσαι τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον ἐνώσει – τήν αὐτοῦ θεοπρεπῆ ἐνέργειαν τὴν ἀσυγχύτως καί ἀτρέπτως ἐνωθεῖσαν αὐτῷ ἔμψυχον σάρκα παρίστησιν.

Ἰδοῦ, εὐσεβέστατοι δεσπότες καί τέκνα, τῶν ἁγίων πατέρων ταῖς μαρτυρίαις ὡς πνευματικαῖς ἀκτίσι τῆς καθολικῆς καί ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία ἐφωτίσθη, καί τῆς αἰρετικῆς τυφλώσεως τὸ σκότος, ὅπερ πλάνην τοῖς μιμουμένοις ὑποβάλλει, ἀπεκαλύφθη.

Νῦν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τοῦ νέου δόγματος ὁ σκοπὸς ἐπιζητηθῆ, τίσιν ἠκολούθησε καί ποίων διδασκάλων τῇ αὐθεντία ὑποστηρίζεται. Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὄρων αὐτοῦ πρὸς τὸν τόπον „καί τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καί ἕνα υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καί τὰ ἀνθρώπινα „μιᾶ θεανδρική ἐνεργεία“ κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον.“ ὁμοίως Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τοῦ Φαρανίτου ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον Ἀρσενοῦ τοῦ πρὸς τὸν τόπον „καί διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια τοῦ ὄλου ὡς ἐνὸς καί τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν πάντα ταῦτά εἰσιν.“

2–4 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug., cf. ACO ser. II vol. I p. 326,22–25 4–5 cf. p. 380,14
8–9 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug., cf. p. 380,18–19 12–15 Theodosius Alex., Tomus
ad Theodoram aug. 24–26 cf. ACO ser. II vol. I p. 135,18–20 27–28 cf. ACO ser. II vol. I
p. 121,25–27

MT v

12 μὲν om. M 18 διδασκαλία ἐφανερώθη καί ἐφωτίσθη MT 19 ὑποβάλλει] ὑποβάλλειν v
22 ἐπιζητηθῆ] ζητηθῆ M 23 κύρος] πύρος M ἄλεξανδρείας] ἀλέξανδρος T 25 τὰ¹¹ om.
MT 25–26 ἐν ἁγίοις] ἁγίων v 27 ἀρσενοῦ τοῦ] ἀρσενίου τοῦ M ἀρσενοῦ τοῦ T v πρὸς
τὸν τόπον om. MT 28 μία ἐνέργεια] μιᾶ ἐνεργεία M ἡμῶν om. MT

7 Et post pauca:

... et unam esse eandemque unius domini Iesu Christi dei nostri et deo dignam sapientiam scientiamque omnium et cognitionem secundum utrumque, id est secundum eius diuinitatem et secundum eius humanitatem, quia et unam operationem confitemur deo dignam, sicut superius dictum est.

5

8 Et iterum:

Deo digna autem eius operatione una existente necesse est et inseparatam eam esse atque indiuisam.

10

9 Et iterum:

Proprias sibi faciens quae eius sunt, id est quae carnis sunt, faciensque in ea suae naturae operationem – facere uero in ea, quid est nisi locupletari per unitationem <dei> uerbi – eius deo dignam operationem, quae inconfuse atque incommutabiliter unitam ei animatam carnem demonstrat.

15

Ecce, piissimi domini filii, sanctorum patrum testimoniis tamquam radiis spiritalibus ecclesiae catholicae atque apostolicae doctrina lustrata est, et hereticae cecitatis tenebrae, quae errorem imitantibus obiecerunt, reuelatae sunt.

20

Nunc necesse est, ut noui dogmatis intentio quosnam secuta est et quorum doctorum auctoritate fulcitur, memorare. Cyrus Alexandrinus in septimo diffinitionum eius capitulo ad locum „et eundem unum Christum et unum filium operantem deo decibilia et humana ‚una deiuribile operatione‘ secundum beatum Dionisium.“ item Theodori quondam episcopi Pharanitani ex rescripto ad Sergium episcopum Arsenoitam ad locum „et propterea una operatio totius sicut unius eiusdemque saluatoris nostri haec omnia

25

VPG BR MNL K

2 eandemque] eademque V domini unius K domini nostri iesu G N dignam] dignum B¹
 3 eius om. VPG 4 unam] unum V 8 digna ... operatione] dignam autem eius operationem BR
 MNL K una] unam M existente] existente BR MNL K inseparatam] inseparatum B
 inseparabilem R 9 atque] adque V 12 sibi] siue VPG eius] et MNL suae] siue M
 13 operationem] operatione P² est om. N unitationem] unitatem BR <dei> conī. Lu, om. VPG
 BR MNL K 14 dignam operationem] digna operatione VPG K incommutabiliter] incommotabiliter
 M unitam] unitatem VPG B 15 animatam carnem] animam carnemque B 17 piissimi] piissime
 BR domini] domine V filii] fili B spiritalibus] spiritualibus M 18 atque] adque V
 ad N apostolicae] apostolicae B lustrata] illustrata B² M 19 quae] quem NL errorem]
 errorum P imitantibus] immitantibus V NL imitantibus K obiecerunt] obiacebant K 21
 nunc] dum N ut B del. et N quosnam] quos nunc BRG doctorum] doctorem V¹
 22 auctoritate] auctoritatem V ἐπιζητητῆς = <inquiratur> conī. Lu memorare om. VP MNL K
 memorie G¹ cyrus] cirus V cyrilus N septimo om. VP .VII. G diffinitionum]
 difinitionem V¹ difinitionum V²P definitione B 23 decibilia] discibilia R decebilia N
 24 deiuribile] deiurili P² B²R M dionisium] diunisium B dyonisium R L 25 quondam] quod
 eam R cuiusdam G pharanitani] faranitane B¹R faranitani B² pharaonitani N res-
 cripto] septo R scripto M arsenoitam] arsenoitaem V¹ arseunitam BR arseunitam MNL
 K

ὁμοίως Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας· „ἔφητε τοίνυν – καλὸν γάρ ἐστι καὶ αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν φωναῖς χρῆσασθαι –“, ὡς „ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα μιᾷ ἐνεργείᾳ“ καὶ „ταῦτα εὐσεβῶς καὶ ἄγαν ἀκριβῶς ἐξέθεσθε.“ καὶ ἐν τῇ [διδασκαλίᾳ] <κατασκευῇ> τῆς Ἐκθέσεως καὶ ἄλλοις „ἐν θέλημα καὶ πᾶσαν θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν“ σημαίνει, „μῆτε μίαν ὅλως μῆτε δύο ὀφείλιν λέγεσθαι“ ἐπιτρέπει, ὅπερ ἐν ἄλλοις μετὰ διατάγματος καθαιρέσεως ἀκοινωνησίας ἀποφατικῶς διαβεβαιοῦται Πύρρος ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ, καὶ ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς Ἐκθέσεως ἐν θέλημα ὁμολογεῖ ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως, ὃν εἰς ὁμολογίαν τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων προσήγαγε, δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ταῖς μαρτυρίαις τῶν ἁγίων πατέρων οὕτως ἑαυτὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἀλήθειαν ἔχειν διαβεβαιοῦται. Παῦλος ὁμοίως ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Θεόδωρον τὸν πάπαν τὸν προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα ἐν θέλημα τὸν Χριστὸν ἔχειν ὁμολογεῖ, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ Τύπου μετὰ παραγγελίας καθαιρέσεως καὶ ἀκοινωνησίας τοῦ μῆτε ἐν μῆτε δύο θελήματα ἢ ἐνεργείας φάσκει ὀφείλιν λέγεσθαι ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Πέτρος ὁ τούτου διάδοχος πρὸς τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Βιταλιανὸν τὸν πάπαν γράφων καὶ ἐν καὶ δύο θελήματα καὶ μίαν καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ὁμολογεῖ.

Τίς, δέομαι, μὴ καταλυγῆ, ἡμερώτατοι καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὰς ἀμφιστόμους παγίδας τρέμων κατανοήσῃ καὶ μετὰ στεναγμοῦ ἐκ βάθους τὸν θεόν, ὃς ἐστι πηγὴ οἰκτιρμῶν, ἱκετεύσῃ ρυσθῆναι ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἐχθροῦ τῶν πρὸς ἀπάτην τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πάντοθεν περικειμένων, θεωρῶν τούτους, οἵτινες ἑαυτοὺς ἀπὸ ἄκρας εἰδήσεως κηρυκτικῶς ἐλογίζοντο, καὶ τὰς παγίδας ἐκτέμνειν τῆς αἰρετικῆς πλάνης; μῆτε ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ σταθεροὺς εἶναι ἀλλ' αἰεὶ ἀστάτους, ὅτε μὲν

20 Tit. 2,13

2–4 cf. ACO ser. II vol. I p. 135,18–19 4 cf. ACO ser. II vol. I p. 161,1–2 5–6 cf. ACO ser. II vol. I p. 161,4–5 6–7 cf. ACO ser. II vol. I p. 153,30–38 9 cf. ACO ser. II vol. I p. 339,18–22
13–17 cf. ACO ser. II vol. I p. 201,14–16; p. 203,26–205,4 18–20 Petrus Const., cf. V. Grumel, Reg. Nr. 303; cf. p. Mansi 11, 572 E 9–573 A 4 (initium)

MT v

1 τὸν om. v 3 τὰ om. MT 4 ἀκριβῶς] ἠκριβωμένως MT 4–5 constructione = [διδασκαλίᾳ] <κατασκευῇ> (instructione) 8 ἀποφατικῶς] ἀποφαντικῶς M ἀποφατικῆς T 10 προσήγαγε] προήγαγε v 11 φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογεῖν T 12 οὕτως] οὗτος v 13 διαβεβαιοῦται] διαβεβοῦται T 17 ἢ ἐνεργείας om. MT φάσκει om. M ἐνὶ om. MT 19 οἰκονομίᾳ] ὁμολογία M 21 καταλυγῆ] καταλυγείη T 22 κατανοήσῃ] κατανοήσει MT 23 ἱκετεύσῃ] ἱκετεύσει MT
26 σταθεροὺς] σταθηροὺς v

sunt.“ item Sergii Constantinopolitani ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum „as-
 seruistis autem – quoniam bonum est et ipsis sacris uestris uocibus uti – un(u)m
 eundemque Christum operari deo decibilia et humana una operatione“ et „haec pie
 nimisque subtiliter exposuistis.“ et in constructione Echtheseos et aliis „unam
 uoluntatem et omnem diuinam humanamque operationem habere dominum nostrum
 Iesum Christum“ significat, „nec unam tamen nec duas operationes debere dici“ permittit,
 quod et in aliis cum interdictione depositione excommunicatione sententialiter
 asserit Pyrrus in dogmatico tomo et confirmatione Echtheseos unam uoluntatem confitetur
 in Christo, et postmodum in libellum fidei, quem in confessionem beati Petri apostolorum
 principis obtulit, duas uoluntates et duas operationes naturales confitetur in uno domino
 nostro Iesu Christo, in quo et testimoniis sanctorum patrum ita se orthodoxae fidei
 ueritatem habere confirmat. Paulus quoque huius successor in epistula ad aposto-
 licae memoriae Theodorum papam nostrae humilitatis praedecessorem unam uoluntatem
 Christum habere confitetur, et idem ipse in constructione Typi cum interdictione depo-
 sitione et excommunicatione neque unam neque duas uoluntates aut operationes asserit
 dici debere in uno domino nostro Iesu Christo. Petrus eius successor ad sanctae
 memoriae Uitalianum papam scribens et unam et duas uoluntates et unam et duas
 operationes in dispensatione incarnationis *magni dei et saluatoris nostri Iesu Christi* sapere
 se profitetur.
 Quis, quaeso, non compungatur, mansuetissimi atque clementissimi principum, et huma-
 nae uitae ancipites laqueos tremens consideret atque cum interno gemitu deum, qui est
 fons misericordiae, deprecetur erui se ab inimici insidiis ad deceptionem humanae mentis
 undique circumpositis, cernens hos, qui se de sumitate scientiae predicabiles aestimabant,
 heretici erroris laqueos incidisse nec in ipso errore esse constantes sed semper instabiles,

VPG BR MNL K

1 sergii] sergi VP¹G sergio N rescripto] scripto M 2 uestris sacris MNL un(u)m, cf.
 ACO, ser. II, vol. I, p. 135,18] unam VPG BR MNL K 2–3 unam ei eundemque VPG unam ei
 idemque MNL 3 eundemque] eandemque B¹ eandemque B² decibilia] decebilia V¹ una]
 unam VP¹G om. N K operatione] operationem VG 3–4 pie nimisque] perfecte nimis tam B
 pie perfecteque R 4 echtheseos] ethesius V¹ echtheseus B¹ ectheos B² etheseus R 5
 operationem et unam uoluntatem habere K 6 iesum om. P¹ significat] significet N 7 deposi-
 tionem] depositionis et BRG excommunicatione] excumunicatione V et comunicatione K sen-
 tentialiter] sentialiter B¹ MN 8 pyrrus] pirrus V K tomo] thomo BRG M K echtheseos]
 hectheus B¹ hectheos B² et theseus R aetheseos N 9 libellum] libello B M con-
 fessionem] confessione BRG ML confusione N apostolorum] apostolorum B 10 principis]
 principibus VP obtulit] optulit P RG NL K naturales operationes K 11 ita se om. M 12
 quoque] queque K successor] succensor K epistula] epistola BG N 12–13 apostolicae]
 apostolicae B apostolicae fidei ac memoriae K 13 praedecessorem] predessorem V 14 ipse
 om. BR typi] tipi K interdictione] interdictionem B¹ interdictioni R 14–15 depositione]
 depositionem G N K om. R 15 excommunicatione] excommunicationem B¹ M uoluntates
 aut operationes] uoluntatis aut operationis V¹ 16 in uno = ἐν τῷ 18 nostri iesu christi om. BR
 19 se om. V profitetur] confitetur M 20 quis] quisque VPG quaeso] queso P¹ quero
 P² compungatur] compugnatur P compungantur N mansuetissimi] mansuetissime BR at-
 que] adque V clementissimi] clementissime B N om. R principum] principium G 21
 ancipites] accipites P atque] adque V 22 misericordiac] misericordia VP¹ erui se] eruisse
 VP¹ BR NL deceptionem] deceptione BR 23 sumitate] summitate NL K aestimabant]
 estimabant V R N extimabant L K 24 erroris] errores V herroris G L incidisse =
 ἐκτρέμειν (ἐμπήττειν) in om. VP ipso] ipso K errore] errorem V instabiles] instabilis
 V¹

οὐν Σέργιος ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις γράμμασιν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν προκηρύττει, καὶ ἐν τῇ Ἐκθέσει πᾶσαν θείαν καὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ εἶναι προαναγγέλλει καὶ ἐπομένως ἐκ τοῦ ἐναντίου διαβεβαιοῦται μίαν ἐνέργειαν ἀπὸ τινῶν πατέρων εἰρησθαι ἐπὶ Χριστοῦ, δύο δὲ ἀπ' οὐδενὸς ἐνεργείας, ὅμως οὔτε μίαν ἐνέργειαν οὔτε δύο ὀρίζει ὀφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ ἐνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὡσαύτως Πύρρος ἐν τῇ βεβαιώσει τοῦ Τύπου καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπολογούμενος ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν νοεῖν αὐτὸν ἀποδείκνυσι, καὶ ἐγγράφως πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν πάπαν ἐν θέλημα καὶ οὐδεμίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν διαβεβαιοῦται, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἁγίων πατέρων δύο φυσικὰ θελήματα ἔχειν ἐπικρίνει τὸν σωτῆρα κύριον. ὡσαύτως Παῦλος ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπαν ἐν θέλημα ἔχειν τὸν κύριον μηνύει, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ συνθέσει τοῦ Τύπου οὔτε ἐν οὔτε δύο ὀφείλειν λέγεσθαι θελήματα ἢ ἐνεργείας ὥρισε. Πέτρος ὁμοίως καὶ ἐν καὶ δύο θελήματα καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ἑαυτὸν προμαρτύρεται, καὶ εἰς ἕκαστος αὐτῶν <τούς> ἄλλως δικαιολογουμένο(υς) κατακρίνει, ἀποκοινωνεῖ καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλεται.

Προσχῆ τοίνυν ἡ θεοσύστατος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας κορυφὴ τῷ ἐνδοτάτῳ τοῦ διακριτικοῦ αὐτῆς ὀφθαλμῷ, ὃν πρὸς οἰκονομίαν τῶν χριστιανικωτάτων λαῶν τῆς θείας χάριτος ἔλλαμπούσης παραλαβεῖν ἠξιώθη, τίνι τῶν τοιούτων διδασκάλων κρίνει ἀκολουθεῖν ὁ Χριστιανῶν λαός, τίνος τούτων τὴν διδασκαλίαν ὀφείλει περιπτύσσεσθαι, ἵνα δυνηθῇ σωθῆναι, οἵτινες καὶ πάντας καὶ ἀλλήλους εἰς ἕκαστος αὐτῶν κατακρίνει, καθὼς οἱ ποικίλοι αὐτῶν καὶ ἄστατοι τῶν ἐγγράφων ὄροι διαβεβαιοῦνται, ποτὲ μὲν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ποτὲ δὲ οὔτε ἐν οὔτε δύο ἐνεργείας, ποτὲ ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ πάλιν δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας, ὁμοίως ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ ἔπειτα οὔτε μίαν οὔτε δύο καὶ ἄλλος καὶ μίαν καὶ δύο. ποῖος παράφρων, παρακαλῶ, εὐσεβέστατοι δεσπότες, τῆς τοσαύτης τυφλότητος τὰς πλάνας μὴ βδελύξῃται καὶ παραφυλάξῃται, ἐὰν δηλαδὴ σωθῆναι ἐπιθυμῇ καὶ ἄμωμον τῆς ἑαυτοῦ πίστεως τὴν ὀρθότητα ἐρχομένῳ τῷ κυρίῳ ἐπιποθῇ προσαγαγεῖν; διόπερ λυτρωθήσεται καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος

MT v

2 προκηρύττει | κηρύττει v 4 τινῶν τῶν πατέρων v 5 ὀρίζει | γνωρίζει v ὀφείλειν | ὀφείλει T
 7 αὐτὸν | ἑαυτὸν v 8 ἐν ἁγίοις | ἅγιον M 9 Ἰησοῦν χριστὸν om. M 10 φυσικά | φησὶ v
 13–14 θελήματα ὀφείλειν λέγεσθαι MT 16 ἑαυτὸν om. MT aliter asserentes = <τούς> ἄλλως
 δικαιολογουμένο(υς) | ἄλλως δικαιολογούμενοι MT v 18 τῷ | τῶν v 19 ὀφθαλμῷ | ὀφθαλμοῦ M
 λαῶν om. M 20 κρίνει | κρινεῖ MT 24 ποτὲ οὔτε ἐν οὔτε δύο. καὶ πάλιν δύο θελήματα καὶ ἐνεργείας
 v 25 πάλιν ... ἐνέργειαν καὶ om. M 26 καὶ² om. MT exaestuans = παράφρων
 29 ἐρχομένῳ | ἐξερχομένῳ v προσαγαγεῖν | προσάγειν v

quandoquidem Sergius in aliis et in aliis scriptis unam uoluntatem et unam operationem dominum Iesum Christum habere praedicat, et in Ecthesin omnem diuinam et omnem humanam operationem unius Christi esse pronuntiat et subsequenter e contrario adfirmat unam operationem a quibusdam patribus esse dictam in Christo, duas autem operationes a nullo, nec unam tamen operationem nec duas definit debere dici in uno domino Iesu Christo? itemque Pyrrhus in confirmatione Typi et in aliis pro Cyro Alexandrino satisfaciens unam uoluntatem et unam operationem intellegere se demonstrat, et in scriptis ad sanctae memoriae Iohannem papam unam uoluntatem et nullam operationem dominum Iesum Christum habere confirmat, et idem ipse in libello fidei cum sanctorum patrum testimoniis duas naturales uoluntates habere conprobat dominum saluatorem. itemque Paulus eius successor in epistula ad Theodorum apostolicae memoriae papam unam uoluntatem habere Christum pronuntiat, et idem ipse in compositione Typi nec unam nec duas debere dici uoluntates aut operationes statuit. Petrus quoque et unam et duas uoluntates et operationes in dispensatione incarnationis saluatoris nostri Iesu Christi sapere se protestatur, et unusquisque eorum aliter asserentes condemnat, excommunicat atque de numero ecclesiae proicit.

Adtendat igitur a deo institutum uestrae clementiae fastigium interno discretionis illius oculo, quem ad dispensandos populos christianos diuina gratia illustrante percipere meruit, quemnam talium doctorum sequendum censeat populus christianus, cuius horum doctrinam debet amplecti, ut possit saluari, qui et omnes et alterutrum unusquisque eorum condemnat, sicut eorum uariae et instabiles definitiones in scriptis asseuerant, modo unam uoluntatem et unam operationem, modo nec unam nec duas operationes, modo unam uoluntatem et \langle unam \rangle operationem et rursus duas uoluntates et duas operationes itemque unam uoluntatem et unam operationem et denuo nec unam nec duas et alius unam et duas. quis exestuans, piissimi domini, tantae cecitatis errores non abominetur et caueat, si utique saluari desiderat et immaculatam suae fidei rectitudinem uenienti domino cupit offerre? eximenda proinde ac summis conatibus cum dei presidio liberanda est

VPG BR MNL K

2 ecthesin] &cthesin B ethesin R et omnem] omnemque K 3 adfirmat] adfirma B¹ af-
firmat RG L K 4 dictam] dicta VP 5 definit] diffinit R M dici om. N domino nostro
iesu V 6 itemque] itonque V¹ pyrrhus] pyrrus V¹ B MNL ppirus R pirrus K 7
operationem et rursus duas uoluntates intelligere R intellegere] intelligere R ML K 8 nullam]
unam P² B¹ nulla B¹ 10 conprobat] conprobant VPG 11 itemque] itonque V¹ item G²
M epistula] epistolam N K 13 aut] et K 14 incarnationis] incarnationes P¹ 15 prote-
statur] confitetur M eorum om. N condemnat] condempnat RG MNL condepnat K 16
excommunicat] excummunicat V¹P atque] adque VP² adquae P¹ et que K proicit]
proiicit P² prohibet K 17 adtendat] attendat R M K institutum] intistutum B¹ instructum
M discretionis] discretiones P¹ discretionis B¹ discreditionis N 18 dispensandos]
dispensandus B¹ populos] populus V B¹R christianos] christianus BR illustrante] ilustrante
B K ilustrare N meruit] miruit R meruerit M 19 quemnam] quemne MNL cen-
seat] senseat R 20 debet] debeat M¹ habet L 21 condemnat] condempnat RG MNL
condepnat K instabiles] instabilis V definitiones] diffinitiones R M asseuerant] adseuerant
B N K 22 operationes] operationis V 23 $\mu\lambda\alpha\nu$ = \langle unam \rangle om. VPG BR MNL K rursus]
rursum BR MNL² K 24 denuo] de uno R N K alius et unam VPG 25 exestuans] estuans N
et extuans K piissimi domini] piissime domine B cecitatis] caecitates P¹ errores] erroris B¹
abominetur] abhominetur P RG N K et om. VPG 26 rectitudinem] rectitudine VG uenienti]
ueniente M 27 – 113,1 ac ... ecclesia om. M 27 ac] a P² conatibus = $\lambda\sigma\chi\acute{o}\varsigma$ presidio]
consilio R

μετὰ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας ἐλευθερωθήσεται ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ἡ μήτηρ τοῦ
 χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν τοιούτων διδασκάλων, ἵνα τὴν
 εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὀρθότητα, ἣτις τεθεμελιώται ἐπὶ
 5 τὴν στερεὰν πέτραν ταύτης τῆς τοῦ μακαρίου κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐκκλη-
 σίας, ἣτις τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ βοηθείᾳ ἀπὸ πάσης πλάνης ἀχραντος διαμένει, πᾶς ὁ
 ἀριθμὸς τῶν προέδρων καὶ τῶν ἱερέων τούτου τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαῶν ὁμοθυμαδὸν
 πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν τῷ θεῷ καὶ τὴν ψυχὴν σωθῆναι τῆς ἀληθείας τὸν τύπον τῆς ἀποστο-
 λικῆς παραδόσεως ἅμα ἡμῖν ὁμολογήσῃ καὶ κηρύξῃ. ταῦτα δὲ τῇ ἡμετέρᾳ μετρίᾳ ἀναφορᾷ
 ἐνθεῖναι ἐφροντίσαμεν καταπεπονημένοι καὶ ἀδιαλείπτως στεναζόντες περὶ τῆς τοσαύτης
 10 πλάνης τῶν τῆς ἐκκλησίας ἱερέων, ἴδια μᾶλλον ζητούντων παρὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως
 ὀρίσαι καὶ τῆς ἀδελφικῆς ὑπομνήσεως τὸ ἀκέραιον εἰς οἰκείαν καταφρόνησιν ἀνήκειν
 κρινόντων, οὐ φθονοῦντι λογισμῷ, ὡς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ, οὔτε κατ' ἔπαρσιν ἀλαζονείας οὔτε
 κατ' ἐναντίωσιν φιλονεικίας οὔτε μάτην ἐπιλαβέσθαι τῶν αὐτῶν διδασκαλίας ἐπιθυμοῦντες,
 15 μῆτε οἰανδήποτε ὑποπτεύσῃ τις ἀνθρωπίνης τέρψεως ἀλαζονείαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὀρθότη-
 τος αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐν ἣ σωθῆναι ἡμᾶς θαρροῦμεν, καὶ ὑπὲρ τοῦ κανόνος αὐτῆς τῆς
 καθαρᾶς καὶ εὐαγγελικῆς ὁμολογίας, ὑπὲρ σωτηρίας δηλονότι τῶν ψυχῶν καὶ τῆς συστά-
 σεως τῆς τῶν Χριστιανῶν πολιτείας, ὑπὲρ ῥώσεως τῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους τὰς
 κυβερνήσεις διοικούντων τῆς ἐμῆς μετριότητος τοὺς προηγησαμένους ἀποστολικούς
 20 ὑπομνήσαι ἐρωτῆσαι ἐπιτιμῆσαι παρακαλέσαι ἐλέγξαι καὶ πάντα τρόπον προτροπῆς
 ἐγγυμνάσαι, ὅπως θεραπείαν δυνήσεται τὸ νεαρὸν τραῦμα λαβεῖν, οὔτε μετὰ τὴν παλαι-
 ότητα τῆς δυσώδους πλάνης ἀπὸ τῆς κινήσεως ἀπεσιώπησαν, ἀλλὰ διὰ παντὸς προ-
 ἔτρεψαν καὶ διεμαρτύραντο, καὶ τοῦτο ἐξ ἀγάπης ἀδελφικῆς, οὐ κατὰ πονηρίαν ἢ κατὰ
 πείσμα μίσους – ἀπέστω, ἀπέστω ἀπὸ τῆς τῶν Χριστιανῶν καρδίας –, ἵνα εἰς ὄλισθον
 25 ἐτέρου παχύνηται, ὅποταν ὁ τῶν πάντων κύριος διδάσκῃ· οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ
 ἀμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ ζήσῃ ὁ χαίρων ἐπὶ ἐνὶ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα
 ἐννέα δικαίους, ὅς πρὸς τὸ ἐλευθερῶσαι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον τῆς ἑαυτοῦ μεγαλειότητος
 τὴν δυναστείαν ἐπικλίνας ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν καταβέβηκε· καὶ ἐξηπλωμέναις ταῖς
 πνευματικαῖς χερσὶν εὐχόμενοι καὶ δυσωποῦντες αὐτοὺς εἰς τὴν ὁμοφυλίαν τῆς ὀρθοδόξου

3 – 4 cf. Mt. 16,18 5 cf. Lc. 22,32 19 2. Tim. 4,2 24 – 25 Ez. 33,11 25 – 26 Mt. 18,12 – 13

MT v

4 τοῦ om. M μακαρίου] μακαριωτάτου MT 5 ὁ om. v 6 τούτου om. v 8 μετρίᾳ]
 μετρίῳ M 9 ἀδιαλείπτως] ἀδιαλείπτως T 14 μῆτε οἰανδήποτε] μήποτε M τις οἰανδήποτε
 ἀνθρωπίνης M 15 αὐτῆς¹ om. v τῆς αὐτῆς² v 16 purae = καθαρᾶς καὶ (purae et)
 20 δυνήσεται] δυνήσεται v 21 commonitione = κινήσεως (commotione – παραινέσεως) ἀπε-
 σιώπησαν] ἀπεσιώπησεν M ἐσιώπησαν v 22 καί¹] τοὺς v 24 παχύνηται] γανύνηται M
 παννύ.εται T (ras.) τῶν om. M 26 ἀπολωλὸς] ἀπωλὸς MT 28 ulnis = χερσὶν

sancta dei ecclesia, <mater> christianissimi uestri imperii, de talium doctorum erroribus, ut euangelicam atque apostolicam orthodoxae fidei rectitudinem, quae fundata est *super firmam petram* huius beati Petri apostolorum principis ecclesiae, quae eius gratia atque *presidio* ab omni errore illibata permanet, omnis praesulum numerus ac sacerdotum cleri ac populorum unanimitate ad placendum deo animamque saluandam ueritatis formulam apostolicae traditionis nobiscum confiteatur et praedicet. haec autem nostrae humillimae suggestioni innectere curauimus afflicti atque incessabiliter ingementes de tantis ecclesiae sacerdotum erroribus, propria magis quaerentium quam ueritatem fidei statuere et fraternae ammonitionis sinceritatem ad proprium contemptum pertinere censentium, non inuido, sicut deus testis est, animo neque per elationem iactantiae neque per contentionis aduersitatem neque inaniter eorum doctrinam cupientes reprehendere, neque quamlibet quis suspicetur humanae delectationis arrogantiam, sed pro ipsius ueritatis, in qua saluari nos confidimus, rectitudine et pro ipsius purae euangelicae confessionis regula, pro salute uidelicet animarum ac rei publicae christianae stabilitate, pro sospitate Romani imperii gubernacula dispensantium meae humilitatis apostolicos praedecessores commonuisse rogasse *increpasse obsecrasse arguisse* et omnem modum exortationis exercuisse, quatenus medellam posset recens uulnus accipere, nec post inoliti erroris diuturnitatem a commotione siluerant, sed semper hortati sunt ac contestati, et hoc ex fraterna caritate, non per malitiam uel pertinaciam odiosam – absit, absit a corde christiano –, ut in alterius lapsum crassetur, cum dominus omnium doceat: *nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur et uiuat, qui gaudet super unum paenitentem quam super nonaginta nouem iustos*, qui ad liberandam *ouem perditam* suae maiestatis inclinans potentiam de caelis ad terras descendit, sed exspansis spiritalibus ulnis optantes atque exorantes eos in orthodoxae

VPG BR MNL K

1 sancta] sicut P ἡ μήτηρ = <mater> om. VPG BR MNL K de talium] d&caeterum B¹ det
 alium B²R doctorum] errorum K¹ doctoribus K 2 apostolicam] apostolicam B adpo-
 stolicam G orthodoxae] orthodoxo N rectitudinem] rectitudine P 3 apostolorum] apostu-
 lorum V apostolorum B 4 illibata] inlibata B NL K praesulum] praesolum B¹R 5
 unanimitate] unanimiter BRG L K placendum] placendam VP deo] deum B¹ diuinus R
 formulam] formulam B¹ formula N 6 apostolicae] apostolicae B traditionis] traditionis V
 praedicet] praedictae K 7 suggestioni] suggestionem VPG ingementes] ingementis VP¹G MNL
 tantis] tantae MNL 9 ammonitionis] admonitionis BR M sinceritatem] sinceritatis N pro-
 prium] propriam V contemptum] contentum R 10 iactantiae] lactantiae N 12 delectationis]
 dilectationis G¹ N saluari] saluare B¹R lauari N 13 confidimus] confidemus B 14
 romani] humani K 15 apostolicos] apostolice V apostolicos B commonuisse] communisse
 BR comminuisse N 16 omnem] omne B exortationis] exortationi V N K exhortationi
 PG L 17 medellam] medillam B¹R medullam G medellam L K nec] ne M inoliti]
 inoleti B¹ diuturnitatem = παλαιότητα 17–18 commotione] communitio B commotione
 MK 18 siluerant] siluerunt BR M² siluerent NL ex] est N 19 odiosam] hodosam K
 absit² om. VPG L absit enim absit B² (enim = #) 20 lapsum] elapsum K¹ crassetur]
 grassetur B² doceat] dicat B² peccatoris] peccatores VPG 21 qui] quia N gaudet]
 gaudir B¹ paenitentem] paenitente V nonaginta nouem] .XCVIII. VPG 22 liberandam]
 liberandam R ouem] uocem V maiestatis] magestatis B ad] a V 23 descendit] discendit
 VP sed = καὶ et M exspansis] expansis P² BRG ML K spiritalibus] spiritalibus M
 optantes] obtentes B obtantur N exorantes] exortantes R NL exhortantes M orthodoxae]
 orthodoxiae VP² hortodoxiae P¹

πίστεως ἐπανακάμπτοντας ἀσπάσασθαι καὶ τὴν τούτων ἐπιστροφὴν πρὸς τὴν ὑγιῆ ὀρθότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀναμένοντες, ὅπως ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου καταλόγου, ἦτοι τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὔτινος, εἰ καὶ ἀνάξιοι, τὴν διακονίαν ἐκτελοῦμεν καὶ τῆς παραδόσεως τὸν τύπον κηρύσσομεν, ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἑαυτοὺς ἀλλοτρίους, ἀλλ' ὁμοιοητικῶς ἅμα ἡμῖν τὴν ἀνώμητον θυσίαν ὑπὲρ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου καὶ γαληνοτάτου κράτους ἀκαταπαύστως Χριστὸν τὸν κύριον ἐκδυσωπήσωσιν. πισ-
 5 στεύομεν, εὐσεβέστατοι τῶν πραγμάτων δεσπόται, μηδεμίαν ἀμφιβολίας ἀχλὺν ἀπομείναι, ἣτις πρὸς τὸ διαχωρῆσαι δυνησεται ἀντιστῆναι τοῖς ἐπομένοις τοῖς ἐφευρεταῖς τοῦ καινοῦ δόγματος· καὶ γὰρ ἡ πνευματικὴ εὐωδία τῆς γνώσεως, ὅθεν τῶν πατέρων ἀναπνέει τὰ
 10 ῥήματα, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν καθέστηκε, καὶ τῶν αἰρετικῶν ἡ ἀπάνθρωπος δυσωδία ἀπὸ πάντων τῶν πιστῶν ἐξουδενώθη. καὶ ἐπειδὴ οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταὶ τῶν αἰρετικῶν ἀκόλουθοι ἐδείχθησαν καὶ οὐ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἐπόμενοι, μήτε τοῦτο ἀπο-
 15 μείνη ἀγνωστον. τοιγαροῦν, ὅσον δήποτε τὴν ἰδίαν πλάνην θελήσει τις χρωματίσαι, ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας ἐλέγχεται, καθὼς καὶ ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν διδάσκει· πᾶν
 20 τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν, ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια αἰεὶ σταθερὰ καὶ ἡ αὐτὴ διαμένει, τὸ δὲ ψεῦδος αἰεὶ ποικίλλεται καὶ ἐν τῷ ποικίλλεσθαι φανεροῦται καὶ ἐξελέγχεται ἑαυτῷ τοῦτο ἐναντίον εἶναι· ἐκ τούτου γὰρ καὶ ἑαυτοῖς τὰ ἐναντία διδάσκειν ἐδείχθησαν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταί, ὅτι τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἀκόλουθοι εἶναι οὐκ ἠθέλησαν. διό, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀλήθεια ἐφάνη τῇ ἐπισκέψει τῆς θεοπνεύστου ὑμῶν εὐσεβείας
 25 καὶ τὸ ψεῦδος ἀπεσημειώθη καὶ ἥς ἠξιώθη ἀποβλήσεως ἔτυχεν, ὑπολέλειπται, ἵνα ταῖς εὐμενεῖαις τῆς <θεοστέπτου> ὑμῶν φιλανθρωπίας τῆς νίκης τὸν στέφανον ἡ ἀλήθεια ἀναδησαμένη ἐκλάμψη καὶ τῆς καινότητος ἡ πλάνη μετὰ τῶν αὐτῆς ἐφευρετῶν καὶ τῶν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν ἀκολουθησάντων τῆς οἰκείας τόλμης τὴν ποινὴν ἀποτίσῃ, καὶ ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὀρθοδόξων προέδρων ὑπὲρ τῆς καινότητος τῆς ἑαυτῶν αἰρετικῆς φαν-
 30 λότητος ἐξωθηθῶσιν, ἣν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπεχείρησαν εἰσαγαγεῖν καὶ τὸ ἀδιαίρετον καὶ ἄχραντον σῶμα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῷ μολυσμῷ τῆς αἰρετικῆς φαυλότητος σπιλώσαι. οὐδὲ γὰρ εὐλογόν

14 Rom. 11,13 14 – 15 Eph. 5,13

MT v

1 ἐπανακάμπτοντας] ἀναμένοντες M ἐπανακάμπτοντας T 4 τύπον] τόπου M κηρύσσομεν]
 κηρύττομεν v 10 ab-hominabilis = ἀπάνθρωπος (βδελυκτός) 12 μήτε] μηδὲ v 13 τις τὴν
 ἰδίαν πλάνην θελήσει MT 14 καὶ om. v 14 – 15 πᾶν γὰρ τὸ T 15 αἰεὶ om. M 17 ἑαυτοῖς]
 ἑαυτοῦς T ἐδείχθησαν] ἐδιδάχθησαν M 20 ψεῦδος] σκότος MT ἀπεσημειώθη] ἀπεμειώθη M
 21 a deo coronato = <θεοστέπτου>] θεοπνεύστου MT v 23 ἀκολουθησάντων] ἀκολουθησόντων M
 ἀκολουθούντων T 24 ἑαυτῶν] αὐτῶν MT 27 χριστοῦ καὶ τῷ v

fidei unianimitate remeantes amplecti eorumque conuersionem ad integram orthodoxae fidei rectitudinem praestolantes, quatenus de nostro consortio, immo beati Petri apostoli, cuius, licet indigni, ministerio fungimur et traditionis formulam praedicamus, seipsos non facerent alienos, sed concorditer nobiscum immaculatam hostiam pro stabilitate fortissimi ac serenissimi imperii indesinenter Christum dominum exorent. credimus, piissimi rerum domini, nullam ambiguitatis remansisse caliginem, quae ad discernendum possit obsistere quos secuti sunt noui dogmatis inuectores; nam et suauitas spiritualis intelligentiae, qua patrum redolent dicta, coram oculis constituta sunt, et hereticorum abominabilis factor ab omnibus fidelibus aspernandus innotuit. et quia noui dogmatis inuectores hereticorum sectatores ostensi sunt et non sanctorum patrum pediseque, nec hoc remansit incognitum. igitur, quantumcumque suum colorare uelit quisquam errorem, a luce ueritatis arguitur, sicut et *apostolus gentium docet: omne, quod reuelatur, lumen est*, quia ueritas constans semper et eadem permanet, semper autem falsitas uariatur et sibi ipsi uariando approbatur ac redarguitur esse contraria; ex hoc enim et sibi ipsis aduersa docuisse noui dogmatis inuectores ostensi sunt, quia euangelicae atque apostolicae fidei sectatores esse noluerunt. quapropter, quia et ueritas claruit deo inspiratae uestrae pietatis obtutibus et falsitas denotata et quam digna est abhominacionem consecuta, restat, ut a deo coronatae uestrae clementiae piis fauoribus uictoriae coronam redimata ueritas fulgeat et nouitatis error cum suis inuentoribus et his, quorum doctrinam secuti sunt, propriae praesumptionis paenam exsoluat, et de medio orthodoxorum antistitum pro suae nouitatis heretica prauitate pellantur, quam intra unam sanctam catholicam atque apostolicam Christi ecclesiam conati sunt introducere et indiuiduum atque illibatum corpus ecclesiae <Christi> contagione prauitatis hereticae maculare. nec enim aequum est, ut nocentes

VPG BR MNL K

1 unianimitate] unanimitate P BRG L K unitate M¹ conuersionem] conuersionem B¹ conuersionem N orthodoxae] orthodoxiae V 2 apostoli] apostoli B 3 ministerio] mysterio V¹ misterii G fungimur] funguntur R fulgimur K¹ formulam] formulam B¹ seipsos] sed ipsos G 4 hostiam] ostiam K 5 exorent] exorarent BR 5–6 piissimi rerum domini] piissime rerum domine BR 6 ambiguitatis] ambiguitatis B¹ caliginem remansisse B 7 quos secuti sunt = τοῖς ἐπομένοις (qui?) secuti] sequuti K spiritalis] spiritualis M ἁπῆτης K 7–8 intelligentiae] intelligentiae RG ML K 8 coram] quorum B¹R sunt] est B² abominabilis] abominabilis PG N 9 omnibus] omnibus P aspernandus] aspernandus V¹ aspernandis R asperandus K aspernandus innotuit = ἐξουθενώθη 10 sectatores] secutores G om. M ostensi] inuenti R hostensi K pediseque] pedisaequae VP N pedisequi B 11 igitur quantum om. N quantumcumque] quantum K uelit] uellit V 12 arguitur] arguetur B apostolus] apostulus V apostholus B reuelatur] reuelatum K est] esse N 13 constans] constat N semper] super V 14 approbatur] adprobatur BR NL K approbatur = φανεροῦται (apparet) redarguitur] redarguetur B¹R 15 ostensi] ostenti B¹ atque] atque P¹ apostolicae] apostolicae B 16 sectatores] secutores G inspiratae] inspirante P¹G MNL inspiratis BR 17 obtutibus] optutibus PG NL denotata] denotata P² denudata M marg. digna] dignam BR abhominacionem] abominationem BR M consecuta] consequuta K 18 uictoriae] uictoriae B¹ coronam] corona B redimata] redimatae B¹ redimi B¹ redimita R M K¹ redimiata NL redimat ac ueritas K² 19 quorum] corum V coram P 20 praesumptionis] praesumptionis B praesumptionis G paenam] penam RG NL K poenam M exsoluat] exsoluant K antistitum] antestitum V B¹ 21 pellantur] pelluntur G atque] atque P et M apostolicam] apostolicam P B (!) 22 atque] atque P¹ at M¹ illibatum] inlibatum B N ecclesiae] ecclesia VP¹ B¹ 23 τοῦ χριστοῦ = <christi> om. VPG BR MNL K contagione] contagionis B contagiones R prauitatis] peccati G aequum] equum R L K (εὐλογον)

ἐστιν, ἵνα οἱ ὑπεύθυνοι τοὺς ἀνευθύνους βλάψωσιν ἢ τοὺς ἀναιτίους τῶν ἄλλων τὰ πλημμελήματα καταλάβωσιν, ὅπότεν κἂν εἰ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τοῖς κατακεκριμένοις συγχωρηθῆ, καθὼς αὐτοὶ οἱ συγχωρούμενοι οὐδεμιᾶς εὐεργεσίας αἰσθάνονται ἐν τῇ κρίσει τοῦ θεοῦ, οὕτως τοῖς φειδομένοις οὐκ ἐλάχιστος ὑπὲρ τῆς ἀναρμοδίου συμπαθείας κίνδυνος ἐπισωρεύεται. ταῦτα δὲ διὰ τοῦτο τὸν παντοδύναμον θεὸν τοῖς <εὐτυχεστ>άτοις χρόνοις τῆς ὑμετέρας ἡμερότητος εἰς τὸ διορθώσασθαι πιστεύομεν φυλάξαι, ἵνα τὸν τόπον καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸ ὑμέτερον κράτος καταξιώσαντος στέψαι ποιοῦντες ἐπὶ γῆς ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀληθείας δικαίαν κρίσιν προαγάγητε, ὅστις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους λυτρωτῆς καὶ σωτῆρ ὑπάρχων μέχρι τῆς σήμερον ὕβριζόμενος ἠνέσχετο καὶ τῷ κράτει τῆς ὑμετέρας ἀνδρειότητος ἐνέπνευσεν, ἵνα τῆς αὐτοῦ πίστεως τὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ <καὶ> τῶν ἀγίων πατέρων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἐψηφίσαστο ἡ διδασκαλία, καταξιώσητε ἐξακολουθησαὶ καὶ τοῦ λυτρωτοῦ καὶ συμβασιλέως τὴν περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ ὕβριν διὰ τῆς αὐτοῦ προστασίας ἀπὸ τῶν καταφρονησάντων ἐκδικήσητε, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο λόγιον μετὰ βασιλικῆς φιλανθρωπίας μεγαλοψύχως ἀναπληροῦντες. ὅθεν ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης Δαυὶδ πρὸς τὸν θεὸν φθέγγεται· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου, φάσκων, κατέφαγέ με· ὅθεν ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου θεαρέστου ζήλου ἐπαινεῖται καὶ ἐκείνην τὴν μακαρίαν φωνὴν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων ἠξιώθη· εὗρον Δαυὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου, ὧτινι καὶ ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἐπαγγέλλεται· εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου ἐν ἐλαίῳ ἀγίῳ μου ἔχρισσα αὐτόν· ἡ γὰρ χεὶρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ καὶ ὁ βραχίον μου κατισχύσει αὐτόν, ὅπως, οὕτως τὸ πρᾶγμα τῆ ζεούση σπουδῇ ἢ τῆς χριστιανικωτάτης ὑμῶν φιλανθρωπίας εὐσεβῆς βασιλεία ἀγωνίζεται, ἀποτελέσαι ἀνταμίψεως χάριν πάσας τὰς πράξεις τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους εὐτυχεῖς καὶ αἰσίας ποιήση, ὃς ἐν τοῖς αὐτοῦ ἀγίοις εὐαγγελίοις ἐπαγγέλλεται φάσκων· ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. πάντες γάρ, πρὸς οὓς κατέλαβεν ἡ τῶν θείων ὑμῶν κεραιῶν εἶδησις, καὶ ὅτι οὕτως εὐμενῶς τῆς σεβασμίας μεγαλοψυχίας τῆς ὑμῶν ἡμερότητος ἀπεδείχθη ὁ σκοπός, ἀναριθμήτους εὐχαριστίας καὶ ἀδιαλείπτους ἐπαίνους θαυμάσαντες περὶ τοῦ τοσούτου τῆς συμπαθείας μεγέθους τῷ κατορθωτῇ τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀποδεδώκασιν, ἐπειδὴ ὡς ἀληθῶς εὐσεβέστατοι καὶ δικαιοτάτοι βασιλεῖς ἄπερ εἰσὶ τοῦ θεοῦ μετὰ φόβου θεοῦ κατηξίωσατε διαπράττεσθαι, πᾶσαν ἀβλάβειαν τοῖς στελλομένοις παρ' ἡμῶν προσώποις ὑποσχόμενοι. καὶ θαρροῦμεν, ὅτι ἄπερ ὑπέσχετο ἡ

16 Ps. 68,10 18 – 19 Act. 13,22 19 – 21 Ps. 88,21 – 22 24 – 25 Mt. 6,33

MT v

2 ὅπότεν γάρ MT κἂν εἰ | μὴ M 3 οἱ | μὴ M οὐδεμιᾶς | οὐδεμίας M 4 τοῖς om. M
οὐκ ἐλάχιστος om. M 5 ἐπισωρεύεται | ἐπισωρεύεται T δὲ om. MT felicibus = <εὐ-
χεστ>άτοις | ἐσχάτοις MT v 6 ὑμετέρας | ἡμῶν MT πιστεύομεν om. M 9 προαγάγητε |
προαγάγετε MT 10 ἐνέπνευσεν | ἐνέπνευσεν M 11 et = <καὶ> om. MT v 15 μεγαλοψύχως
om. M qua = ὅθεν (quare) 17 καὶ om. MT 18 εὗρον | ἤυρον T 19 εὗρον | ἤυρον T
22 φιλανθρωπίας εὐσεβῆς βασιλεία | βασιλείας εὐσέβεια MT ἀνταμίψεως χάριν om. MT 23 corum
= ὑμῶν ὃς | ὡς MT v 24 αὐτοῦ | ἑαυτοῦ MT 26 ὅτι οὕτως | ὁ τοιοῦτος T 29 ὧ
εὐσεβέστατοι MT 31 στελλομένοις | τε ἐλομένοις MT a nostra paruitate = παρ' ἡμῶν

innocentibus noceant aut immunes aliorum delicta percellant, cum etsi in hoc seculo con-
 dempnatis parcat, sicut ipsi quibus parcat, nullum in dei iudicio sentiunt beneficium,
 ita parcentibus non minimum ingerunt pro illicita compassione periculum. haec autem ideo
 deum omnipotentem felicibus uestrae mansuetudinis ad emendandum credimus reseruasse
 temporibus, ut locum et zelum ipsius domini nostri Iesu Christi, qui uestrum imperium
 coronare dignatus est, facientes in terris pro eius euangelica atque apostolica ueritate
 iustum iudicium proferatis, qui, dum humani generis redemptor atque saluator sit, iniuriam
 passus nunc usque sustinuit uestraeque fortitudinis aspirauit imperio, ut eius fidei causam,
 sicut aequitas exigit et sanctorum patrum sacrarumque generalium quinque synodorum
 decreuit instructio, exsequi dignemini et redemptoris ac correptoris iniuriam de suae
 fidei contemptoribus per eius praesidium ulciscamini, propheticum illud uaticinium cum
 imperiali clementia magnanimitate adimplentes. qua(re) rex et propheta Dauid ad deum
 eloquitur: *zelus domus tuae*, inquit, *comedit me*; unde pro tali deo placito zelo collau-
 datus illam beatam uocem audire a creatore omnium meruit: *inueni Dauid uirum secun-*
dum cor meum, qui faciat omnes uoluntates meas, cui et in psalmis pollicetur: *inueni*
Dauid seruum meum, in oleo sancto meo unxi eum; manus enim mea auxiliabitur ei, et
brachium meum confortauit eum, ut cuius causam conflagranti studio elaborat christianae
 clementiae uestrae piissimus principatus efficere, remunerationis gratia omnes actus for-
 tissimi eorum imperii felices et prosperos faciat, qui in suis sacris euangeliiis repromittit
 inquit: *quaerite primum regnum dei et haec omnia adicientur uobis*. omnes enim, ad
 quos sacrarum apicum peruenit notitia, et quia sic benigniter augustae magnanimitatis
 uestrae mansuetudinis est demonstratus intentus, innumeras gratiarum actiones et inces-
 sabiles laudes ammirati de tanta clementiae magnitudine propagatori fortissimi uestri
 imperii persoluerunt, quia uere ut piissimi et equissimi principes quae dei sunt cum dei
 timore dignati estis peragere, omnem inmunitatem a nostra paruitate dirigendis personis
 polliciti. et confidimus, quia quae promisit uestra pia clementia potens est et efficere,

VPG BR MNL K

1 immunes] immunes ML delicta] debita B percellant] praecellunt VP¹ percellant = κατα-
 λάβωσιν (καταβάλωσιν) 1–2 condemnatis] condemnandis VP (recte?) condempnandis G con-
 dempnatis R ML condempnatis N condepnatis K 2 parcat] pascitur NL iudicio]
 iudicium R K sentiunt parcendo beneficium BR MNL K 3 illicita] illicita B NL K 5 zelum]
 zaelum G 6 atque] quae VPG apostolica] apostolica B apostolicaque G 8 sustinuit]
 sustenuit V uestraeque] uestrae BR MNL K imperio] imperium BR 9 aequitas] aequitates B
 exigit] exegit R sacrarumque] sacrumque V 10 exsequi] exequi RG MNL K et] ut R
 correptoris] correptoris BR L K congregatoris M regnatoris N iniuriam] iniuriam B
 11 contemptoribus] contempnoribus BG ulciscamini] ulciscamini VP propheticum] profeticum P
 BR prophaticum G profecti cum N 12 qua(re) *comi*. Lu] qua VPG BR MNL K dauid]
 dā V R deum] dominum B 13 eloquitur] loquitur VPG M unde] unde V 13–14
 collaudatus] conlaudatus V collatus P¹ 14 a creatore omnium audire K 15 faciat] facit B N
 (Vulg.: faciet) pollicetur] pollicetur B M 16 in *om.* L K + Vulg. unxi] unxi V 17
 confortauit] confortabit L K + Vulg. conflagranti] confragilitatis V confraglantis P¹ confla-
 grantis P² B¹R NL conflagrati M¹ elaborat] elaborant VPG 18 actus] actos BR 19
 felices] felices V faciat] faciant VPG 20 dei et iustitiam eius et VPG 21 sacrarum] sacrorum
 M et *om.* PG magnanimitatis] magnae nimitatis V magnanimitas BR 23 laudes]
 laudabiles M ammirati] admirati R M clementiae] clementia V uestri fortissimi BR 24
 imperii] imperi B¹ persoluerunt] persoluetur ML K ut] et R equissimi] aequissimi P BG MN
 25 estis *om.* N inmunitatem] inmunitatem B ML paruitate] prauitate VG N 26 est *om.* N

ὕμετέρα εὐσεβῆς εὐμένεια δύναται καὶ ἀποτελέσαι, ὅπως ὅπερ τῷ θεῷ ἀφιέρωται θεοσεβεῖ
 φιλανθρωπία παρὰ τοῦ φιλοχρίστου ὑμῶν κράτους οὐδὲν ἤττον τῆς αὐτοῦ παντοκρα-
 τορίας συνεργούσης καὶ ἡ ὑπόσχεσις πληρωθήσεται. ὅθεν καὶ ἔπαινος ἀπὸ πάντων τῶν
 ἔθνων τῶν Χριστιανῶν καὶ αἰωνίζουσα μνήμη καὶ συνεχῆς εὐχὴ πλεονάσει ὑπὲρ ῥώσεως
 5 τῆς δωρηθησομένης τροπαιοῦχου καὶ τελείας νίκης ἀπὸ τοῦ δεσπότη Χριστοῦ, οὐτινος
 καὶ τὸ πρᾶγμα ἐστίν, ὅπως τῆς ἀνωτάτης μεγαλειότητος τῷ φόβῳ πληγέντα τὰ γένη
 τῶν ἔθνων ὑπὸ τοῖς σκήπτροις τοῦ ῥωμαλέου ὑμῶν κράτους τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας
 ταπεινοθέντας ὑποστρώσουσιν, ἵνα τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας κρατυνηθῇ ἡ δυνα-
 στεία, ἕως τὸ χρονικὸν κράτος ἡ διαιωνίζουσα μακαριότης τῆς αἰδίου διαδέξεται βασιλείας.
 10 οὐδὲ γὰρ δυνήσεται ἄλλο ὁμοιον εὑρεθῆναι, ὅπερ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ὑμετέρας ἀηττή-
 του ἀνδρείας τῇ θεῖα παραθήσεται μεγαλειότητι, εἰ μὴ ἵνα ἐξωθηθέντων τῶν πλανωμένων
 ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κανόνος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως πανταχοῦ
 φανερωθῇ καὶ κηρυχθῇ τὸ ἀκέραιον.

Διὰ τοῦτο, εὐσεβέστατοι καὶ θεοδίδακτοι δεσπότες καὶ τέκνα, ἐὰν τοῦτον τὸν κανόνα
 15 τῶν ἁγίων γραφῶν, τῶν σεβασμίων συνόδων, τῶν πνευματικῶν πατέρων ἀνεπίληπτον
 τοῦ ἀποστολικοῦ δόγματος κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτῶν ἔννοιαν, δι' οὗ τῆς ἀληθείας
 ἡμῖν τὸν τύπον τοῦ πνεύματος ἀνακαλύπτοντος ἔδειξαν, ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει ἐκκλησίας σὺν ἡμῖν κρατεῖν καὶ κηρύττειν ἐπιλέξεται, εἰρήνη πολλὴ γενήσεται
 τοῖς ἀγαπῶσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ οὐκ ἀπομενεῖ τι σκάνδαλον διχονοίας, καὶ γενήσεται
 20 τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων, ἐπὶν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ λαὸς
 πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς χριστιανότητος προσέλθῃ πᾶσιν ἡμῖν *καρδία μία καὶ ψυχὴ μία*. ἐπεὶ,
 ὅπερ ἀπέστω, τὴν πρὸ μικροῦ ἀπὸ ἄλλων εἰσαχθεῖσαν καινότητα ἐπισπάσασθαι θελήσοι
 καὶ ταῖς ἄλλοτριαις διδασκαλίαις ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου καὶ
 ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἑαυτὸν σαγηνεῦσαι, ἦντινα ἄτε δὴ ταῖς ψυχαῖς καταδίκην
 25 ἐκκλίνει ἀδιαλείπτως ἀπὸ τῶν προηγησαμένων τὴν ἡμετέραν μετριότητα προτραπέντες
 καὶ ὑπομνησθέντες μέχρι τούτου ὑπερέθεντο, αὐτὸς γνώσεται, <δ>τι περὶ τῆς τοιαύτης
 καταφρονήσεως ἐν τῷ θεῷ τοῦ Χριστοῦ κριτηρίῳ ἀπολογήσεται παρὰ τῷ δικαστῇ
 πάντων τῷ ἐν οὐρανοῖς ὄντι, ᾧ τινι καὶ ἡμεῖς <αὐτοί> ὑπὲρ τῆς προσληφθείσης διακονίας

1 cf. Rom. 4,21 19 Ps. 5,12 21 Act. 4,32

MT v

1 δύναται | δυνατή M 3 πληρωθήσεται | πληρωθῇ T 4 αἰωνίζουσα ἡ μνήμη M 4-5 ῥώσεως
 καὶ τῆς T 6 ἀνωτάτης | ἀνωτάτῳ με M 7 ῥωμαλέου | ῥωμαίου M 8 ταπεινοθέντας | ταπει-
 νοθέντες MT κρατυνηθῇ | κραταιωθῇ MT 11 ἀνδρείας | ἀνδρίας M 17 ἀνακαλύπτοντος τοῦ
 πνεύματος v 19 ἀπομενεῖ | ἀπομείνη v 22 ἀπέστω εἰ τὴν v ἀπὸ τῶν ἄλλων M 24 noxiam
 = καταδίκην 26 μέχρι τούτου om. M quod = <δ>τι conit. Frohne | τι MT v 28 et nos ipsi
 = καὶ ἡμεῖς <αὐτοί> | καὶ ἡμεῖς καὶ αὐτὸς MT v προσληφθείσης | ληφθείσης M

quatenus, quod deo a uestrae christianitatis imperio relegiosa humanitate deuotum est et promissum, nihilominus eius auxiliante omnipotentia compleatur. unde et laus ab omnibus nationibus christianis et perennis memoria et frequens oratio pro sospitate triumphalibus ac perfectis uictoriis concedendis ante Christum dominum, cuius causa est, effundatur, quatenus supernae maiestatis terrore percussae gentium nationes sub sceptris uestri robustissimi principatus humiliter colla prosternant, ut piissimi uestri regni continuetur potentia, dum temporali imperio aeterni regni succedit perennis felicitas. nec enim poterit aliud simillimum inueniri, quod uestrae inuictissimae fortitudinis diuinae maiestati conueniet clementiam, quam ut repulsis a regula ueritatis errantibus euangelicae atque apostolicae nostrae fidei ubique illustretur ac praedicetur integritas.

Propterea, piissimi et a deo instructi domini filii, si hanc sanctorum scripturarum, uenerabilium synodorum, spiritalium patrum inreprehensibilem apostolicae dogmatis regulam iuxta euangelicam eorum intelligentiam, per quam ueritatis nobis formulam spiritu reserante monstrata sunt, Constantinopolitanae praesul ecclesiae tenere nobiscum ac praedicare delegerit, pax multa erit *diligentibus nomen* dei et ullum non remanet dissensionis scandalum, et fiet quod in Actibus apostolorum, dum per gratiam sancti spiritus populus ad cognitionem christianitatis accederet omnibus nobis *cor unum et anima una*. sin autem, quod porro sit, nouitatem nuper ab aliis introductam amplecti maluerit et alienis a regula ueritatis orthodoxae atque apostolicae nostrae fidei sese inretire doctrinis, quam utpote animabus noxiam declinare indesinenter ab apostolicis meae humilitatis praedecessoribus exortati atque commoniti usque actenus distulerunt, ipse nouerit, quod de tali contemptu in diuino Christi examine satisfaciatur apud iudicem omnium qui in caelis est, cui et nos ipsi pro suscepto uere praedicationis ministerio uel praesumptione christia-

VPG BR MNL K

1 quod deo] quod in deo B ¹ R	quod de eo M ¹ NL	a uestrae] aurem MNL	relegiosa] religiosa
RG MNL K	2 nihilominus] nichilominus RG N	omnipotentia] clementia K	omnibus]
hominibus R	hominus N	3 nationibus <i>om.</i> B ¹	perennis] perhennis RG L K
perclusae VP	precluse K	gentium] agentium VP ¹	sub sceptris] susceptoris N
K	uestri] uestris V	5 – 6 robustissimi] rubustissimi V	6 prosternant] prosternauit B ¹
continuetur] continuatur M	7 aeterni] aeterna B ¹	succedit] succidit V	succendit NL
ennis] perhennis RG K	8 simillimum] similem B ¹	simile B ²	inueniri] inuenire VPG
maiestati] maiestate VP ¹ G	maiestatis P ²	8 – 9 conueniet clementiam] conueniat clementia K	9
errantibus] errentibus B ¹	atque] atque P	apostolicae] apostolicae B	10 ubique non illustretur
a praedicetur M	illustretur] inlustretur B	11 piissimi] piissime B ²	instructi domini filii]
instructae domini filii B	12 uenerabilium] uaenerabilium P	spiritalium] spiritalium M	inre-
prehensibilem] inreprehensibilem VP ¹	apostolicae] apostolicae B	apostolici MNL K	13
intelligentiam] intelligentiam RG M K	formulam] formulam B ¹	14 reserante] reserantem VPG N	monstrata sunt = ἔδειξαν, monstra<uer>unt <i>coni.</i> Lu
15 – 16 dissensionis] dissentionis R	dissensionis N	16 apostolorum] apostolorum B	dum <i>om.</i>
M	17 accederet] accederit B ¹	accesserit R	nobis <i>om.</i> G
18 porro longe sit BR (!)	19 orthodoxae] orthodoxiae VPG	apostolicae] apostolicae B	sese] esse N
20	noxiam animabus K	noxiam] noxam B ¹ R	indesinenter] indesinenti B ¹ R
apostolicis] apostolicis B	21 exortati] exhortati BR MN K	commoniti] cummoniti N	com-
moti K	actenus] hactenus R M	ipse] ipsi VP	22 de tali] d&cali B ¹
B	contemptu N	contentu K	examine N
uere] uerae M	23 – 22,1,1 christianae] christiani VP ²	satisfaciatur] satisfaciatur B	23

τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος ἢ τῆς ἐναντίας προλήψεως τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως, ὅταν πρὸς τὸ κρίνειν παραγένηται, λόγον ἀποδώσομεν, καὶ ἡμῖν μὲν, ὅπερ δεόμενος παρακαλῶ, ἐγένηται τὸν ἀποστολικὸν καὶ εὐαγγελικὸν τῆς ὀρθῆς πίστεως κανόνα, ὡς ἀπ' ἀρχῆς παρελάβομεν, ἀδιασειστώσως καὶ ἐλευθερίως μετὰ ἀπλῆς καθαρότητος ἀκέραιον καὶ ἄτρωτον 5 φυλάξαι. Διόπερ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ γαληνότητι ὑπὲρ τῆς στοργῆς καὶ τιμῆς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὀρθῆς πίστεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συμβασιλέως τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τοῦ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὕτινος τὴν ἀληθῆ πίστιν ἀχραντον ἐπιθυμεῖτε φυλάττειν, τέλειος μισθὸς καταλογισθήσεται τοῖς εὐσεβέσι καμάτοις, ὅτι ἐν τινι οὐδὲν ἡμελήθη ἢ παρεωράθη ἀπὸ τῆς ὑμῶν θεοστεφοῦς εὐμενείας, ὅπερ ἀνήκειν δυνήσεται 10 τῇ ὑγιεῖ ἀκεραιότητι τῆς ἀληθοῦς πίστεως πρὸς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, ἐπειδὴ ὁ κριτὴς τῶν πάντων θεὸς τὴν πρόθεσιν ἐκζητεῖ τῆς διανοίας καὶ τὴν σπουδὴν τῆς εὐσεβείας προσδέχεται, ὃς τὰς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων, καθὼς συμφέρει<ν> κρίνει, καὶ διοικεῖ.

Παρακαλῶ τοίνυν, εὐσεβέστατοι καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων καὶ αὐγουστοι, καὶ ἅμα σὺν τῇ ἐμῇ ἐλαχιστίᾳ πᾶσα ψυχὴ Χριστιανῶν γονυπετοῦσα δέεται, ἵνα πᾶσι τοῖς 15 θεαρέστοις ἀγαθοῖς καὶ ταῖς θαυμασταῖς καὶ βασιλικαῖς εὐεργεσίαις, ἄστινας διὰ τῆς ὑμῶν θεαρέστου σπουδῆς ἢ ὑπιστος ῥοπή τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει χαρίσασθαι κατηξίωσε, καὶ τοῦτο εἰς ὀλόκληρον ἀποκατάστασιν τῆς τελείας εὐσεβείας τῷ συμβασιλευόντι δεσπότη Χριστῷ εὐπρόσδεκτον θυσίαν προσαγαγεῖν κελεύσητε, τὸν λόγον τῆς ἀτιμωρησίας χαρισάμενοι καὶ ἐλευθέραν τοῦ λαλεῖν ἄδειαν ἐνὶ ἐκάστῳ τῷ λαλεῖν ἐθέλοντι καὶ λόγον ὑπὲρ 20 τῆς πίστεως, ἧς πιστεύει καὶ κρατεῖ, ἀποδοῦναι, ἵνα ἀπὸ πάντων φανερώσῃ ἐπιγνωσθῆ, ὅτι οὐδενὶ φόβῳ, οὐδεμιᾷ δυναστείᾳ, οὐδεμιᾷ ἀπειλῇ ἢ ἀποστροφῇ τίς ποτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως λαλεῖν θέλων ἐκωλύθη ἢ ἀπεβλήθη, ὅπως πάντες ὁμοθυμαδὸν ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καὶ οὕτως ἀνεικάστου ἀγαθοῦ εἰς πάντα τὸν χρόνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τὴν θείαν μεγαλωσύνην δοξάζωσι καὶ ὑπὲρ βώσεως καὶ 25 ὑψώσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀκαταπαύστους ὁμοθυμαδὸν τῷ δεσπότη Χριστῷ δεήσεις ἐκχέωσιν.

3–4 Lc. 1,2 18 2. Petr. 2,5

MT v

1 προλήψεως] προσλήψεως M 3 ἐγένηται] ἐγγένηται v 4 ἀπλῆς] πάσης v 7 eorum = ὑμῶν οὕτινος καὶ τὴν v 12 expedire = συμφέρει<ν>] συμφέρει MT v 13 καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων καὶ om. v 15 θαυμασταῖς] θαυμασίαις M eorum = ὑμῶν 19 ἐθέλοντι] θέλοντι v 23 πάντες] ἅπαντες v

nae relegioni contraria, dum ad iudicandum aduenerit, reddituri sumus rationem nobisque, quod suppliciter obsecro, liceat apostolicam atque euangelicam rectae fidei regulam, ut *ab exordio percipimus*, inconcusse et liberiter cum simplici puritate integram atque illibatam seruare. uestrae proinde augustissime serenitati pro affectu ac reuerentia catholicae atque apostolicae rectae fidei ab ipso corregnatore eorum christiani imperii domino Iesu Christo, cuius ueram confessionem intemeratam cupitis conseruare, perfecta piorum laborum reputabitur mercis, quia nihil in aliquo neglectum est uel omissum a uestra a deo coronata clementia, quod posset salua integritate uerae fidei ad ecclesiarum concordiam pertinere, quia iudex omnium deus propositum mentis exquirat et studium pietatis acceptat, qui causarum exitus, sicut expedire iudicat, et dispensat.

Obsecro itaque, piissimi atque clementissimi augusti, atque una cum mea exiguitate omnis anima christiana flexu genu suppliciter deprecatur, ut omnibus deo placitis bonis atque ammirandis imperialibus beneficiis, quae per eorum deo acceptabile studium superna dignatio humano generi concedere dignata est, etiam hoc ad redintegrationem perfectae pietatis corregnatori Christo domino *hostiam acceptabilem* offerre iubeatis, uerbum inpunitatis concedentes et liberalem loquendi facultatem unicuique loqui uolenti et uerbum impendere pro fide, quam credit et tenet, quatenus ab omnibus manifestissime cognoscatur, quod nullo terrore, nulla potestate, nulla comminatione uel auersione quisquam pro ueritate catholicae atque apostolicae fidei loqui uolens prohibitus aut repulsus est, quatenus omnes unanimitate pro tanto et tam inestimabili bono per cunctum suae uitae spatium diuinam maiestatem glorificent et pro incolomitate atque exaltatione fortissimi uestri imperii unanimitate incessabiles Christo domino praeces effundant.

VPG BR MNL K

1 relegioni] religioni RG MNL K	2 apostolicam] apostolicam B	atque] atque P ¹	3
percipimus] percipimus P BG M	liberiter] libere B ²	libenter R L	4 liberaliter M
illibatam] inlibatam B N K	augustissime] agustissime V	augustissimae B ² G M	5 atque
apostolicae om. K	apostolicae] apostolicae B	corregnatore] conregnatore P ² BRG NL	6 corum
om. B	coram R	6 perfecta] perfectam BR NL K	7 reputabitur] repotabitur B ¹
reputabitur R	mercis] merces P B ² RG MNL K	nihil] nichil RG N	neglectum] neclectum B ¹ M
omissum] emissum V	amissum P	obmissum BR	8 quod non possit BR
MNL K	9 iudex est omnium G	10 qui] quia BR	expedire] expetire B ¹
11 itaque]	piissimi atque clementissimi augusti] piissime atque clementissime auguste BR	piissimi	12 flexu] flexo P ²
domini atque G M	augusti] agusti V	cum ea mea B ¹	mea] ea P N
B ² RG M	suppliciter] subpliciter B	suppliciter G L	deprecatur] depraecatur B
MNL	placitis] placitus B	13 atque] atque P ¹	ammirandis] admirandis ML
dignatus V	ad om. R	redintegrationem] redingrationem P ¹	reitegrationem RG
15 corregnatori] conregnatori R NL K	offerre] offerre BRG MNL K	16 inpunitatis] inponitatis B ¹ R	et ¹] ut MNL
liberalem] liberabilem N	uolenti] uolendi N	17 impendere] impendere P BG N	tenet] tenit B ¹
omnibus] hominibus G	cognoscatur] cognuscat V	18 terrore] errore G	nulla ²] nullam N
auersione] auersio V	aduersione R	19 catholicae] captolice L	cap-
tholicae K ¹	atque] atque P	apostolicae] apostolicae B	20 unanimitate] unanimiter P BRG
NL K	tanto] tanta N	et tam] etiam MN	inaestimabili] inestimabile B ¹
RG N	inestimabili L K	bono] bona V	per cunctum] percussum R
V	21 incolomitate] incolumitate R L	22 unanimitate] unanimiter P BRG NL K	inestimabili] suauitate
inestimabili B ¹	praeces] preces RG MNL K		inestimabili]

Ἡ ὑπογραφή

Τὸ εὐσεβέστατον τῶν δεσποτῶν κράτος ἢ ὑψιστος χάρις διαφυλάξοι καὶ τούτῳ πάντων τῶν ἔθνῶν τοὺς ἀχένας ὑποτάξοι.

5

Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

10 ΤΟΙΣ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΙΣ ΝΙΚΗΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΙΣ ΠΟΘΗΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῶ ΜΕΓΑΛῶ ΒΑΣΙΛΕΙῶ ΗΡΑΚΛΕΙῶ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙῶ ΑΥΓΟΥΣΤΟΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΔΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΥΝ ΠΑΣΑΙΣ ΤΑΙΣ ΣΥΝΟΔΟΙΣ ΤΑΙΣ ΑΝΗΚΟΥΣΑΙΣ Τῇ ΣΥΝΟΔῶ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

15

Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐλπίς ὑπάρχειν γνωρίζεται, ἥνικα ἡ βασιλικὴ κορυφὴ τὸν στέφαντα αὐτὴν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐγκαταστήσαντα πρὸς σωτηριώδη κυβέρνησιν ἐπιγινώσκουσα τὴν περὶ αὐτοῦ ἀληθῆ ὁμολογίαν, ἤτινι μόνῃ ὑπὲρ πάντα τὰ δῶρα ἐπιτέρεται, πιστῶς ἐπιζητήσῃ καὶ ἀναζωπυροῦντι λογισμῶ περιπτύσσεσθαι ἐπιθυμεῖ. καὶ τοῦτο τοῦ
20 θεοῦ ἐξοχώτατον ἐστὶ δῶρον, ἐξ οὗ *πᾶσα δόσις ἀγαθῆ* προέρχεται, πρὸς ὃν ἐπαναφέρεται ὅπερ προσελήφθη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· οὐτινος τῷ πνεύματι ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἀποκρύφοις οἰκοδομοῦντος καὶ ἀναρρωνύντος τῇ πνευματικῇ βράσει τῆς ἀκτίνος τοῦ εὐσεβοῦς σκοποῦ κύκλῳ πάντα διακαθαίρονται καὶ τῆς *εὐωδίας ἢ ὁσμῆ ἀπὸ τῆς θυσίας* τῆς καρδίας ἀνέρχεται πρὸς τὸν κύριον, ὅστις τῷ τοιούτῳ δῶρῳ εὐαρεστεῖται· ὅθεν καὶ
25 ἐν τοῖς ἐπιγείοις εὐτυχίαν δωρήσεται καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη ὑποτάξῃ, ὅπερ προσκαλεῖται πρὸς τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἐπιγνώσεως, τὰ ὑποτεταγμένα τῷ χριστιανικῷ κράτει *〈ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐλευθεροῖ τοῦ σκότους〉*, ἵνα εὐτυχεῖς ποιήσῃ τοὺς τεταπεινωμένους, οὓς ταλαιπῶρως ὑψοῦσθαι πρὸς κατάβλησιν ἑαυτῶν παρέλασεν.

Ἐπειδὴ δέ, εὐσεβέστατοι καὶ ἀνδρειότατοι βασιλέων, τῆς σεβασμίας ὑμῶν εὐσεβείας σὺν
30 ἐπαίνῳ θαυμάζομεν τὴν θεάρεστον πρόθεσιν, ἣν περὶ τὴν ἀποστολικὴν ἡμῶν πίστιν ἔχειν κατηξιώσατε – τοῦ θεοῦ μυστικῶς πληροφοροῦντος οὐ ῥήμασι ῥευστοῖς οὔτε λαλιᾷ

20 Jac. 1,17 23 Phil. 4,18; Lev. 1,9 27 Col. 1,13

MT K(8) v

1 ἡ ὑπογραφή *om. v* 3 διαφυλάξοι] διαφυλάξει v 4 ὑποτάξοι] ὑποτάξει T v 8 ἡ *inc. K* (140,10) ἢ *om. M* ἢ ... ἀναφορᾶς] ἴσον συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἀποσταλείσης τοῖς αὐτοῖς βασιλεῦσιν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης v 10 καὶ² *om. K v* 11 ἡμῶν *om. MT* 11–12 χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κωνσταντίνῳ *MT* 14 τῇ συνόδῳ *om. M* 16 τῶν *om. v* 17 ἐγκαταστήσαντα πρὸς] ἐγκαταστήσαι τὰ πρὸς K 18–19 ἐπιτέρεται πιστῶς] ἐπιστῶς K 19 ἐπιζητήσῃ] ἐπιζητεῖ v τοῦ *om. MT* 20 ἐστὶ ἐξοχώτατον T *omne* = δόσις (*donum*?) 21 διανοίας] καρδίας K 22 ἀναρρωνύντος] ἀναρρωνύντος K v 23 διακαθαίρονται] διακαθαίροντος M 24 ὅθεν] ὁ θεὸς M ὅθε T 25 εὐτυχίαν] εὐτυχίαν K 27 *de potestate liberet tenebrarum* = *〈ἐκ τῆς ... σκότους〉 om.* *MT K v* εὐτυχεῖς] εὐτυχίας K 29 ἐπειδὴ] ἐπεὶ MT ὑμῶν] ἡμῶν K 30 ἣν περὶ] ἥνπερ πρὸς MT

Et subscriptio

Piissimum dominorum imperium gratia superna custodiat eique omnium gentium colla substernat.

5

SUPERScriptIO SYNODICAE SUGGESTIONIS

PIISSIMIS DOMINIS ET SERENISSIMIS UICTORIBUS ATQUE TRIUMPHATORIBUS, DILECTIS FILIIS 10
DEI ET DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI CONSTANTINO MAGNO IMPERATORI, HERACLIO
ET TIBERIO AUGUSTIS AGATHO EPISCOPUS, SERUUS SERUORUM DEI, CUM UNIUERSIS
SYNODIS SUBIACENTIBUS CONCILIO APOSTOLICAE SEDIS

Omnium bonorum spes inesse praenoscutur, dum imperialem fastigium eius, a quo se 15
coronatum et hominibus praestitutum ad salubriter gubernandum agnoscit, ueram de eo
confessionem, qua sola prae omnibus muneribus delectatur, inquit fideliter et uiuaciter
amplecti desiderat. et hoc dei praestantissimum munus est, a quo procedit *omne quod*
bonum est, ad quem redigitur quod de eius maiestate perceptum est; cuius spiritu 20
perstruente in mentis arcanis et conualiscente spiritali flagrantia piae intentionis radii
circumquaque perlustrant et *suauitatis odor de sacrificio* cordis ascendit ad dominum,
qui tali munere conplacatur; unde et in terrestribus felicitatem donet et gentes subiuguet
uniuersas, quas ad uere de se cognitionis confessionem asciscat, quas subiectas christiano
imperio *de potestate liberet tenebrarum*, ut felices faciat humiliatos, quos infeliciter exaltari
ad eorum deiectionem permiserat. 25

Quia uero, piissimi atque fortissimi principum, augustae uestrae pietatis cum laude
ammiramur deo dignum propositum, quem circa apostolicam nostram fidem habere
dignamini, – deo secretius satisfaciente non uerbis fluentibus nec loquacitate fallaci, sed

VPG BR MNL K

1 et subscriptio *om.* MNL 3 dominorum nostrorum imperium M eique] eisque VP 4
substernat] substernant V susternat K 8 superscriptio] et subscriptio V superscriptio K
superscriptio ... suggestionis *om.* MNL synodicae] sinodicae B K 10 piissimis] pissimis M uic-
toribus] augustoribus K atque] ac BR 11 imperatori] imperatore B¹R imperio N he-
raclio] haeraclio P eraclio BR 12 tiberio] tyberio B augustis] agustis V augusti R
agatho] agato K seruus] seruis B¹ 13 synodis] sinodis B K 15 praenoscutur] cognoscitur R
imperialem] imperiale B²RG M se] semper VPG 16 ad] ac M 17 qua] quam VP quia G
delectatur inquit] dilectatur inquerit V 18 dei] deo BR 18–19 a quo ... bonum est *om.* K
18 omne] omnem VP 19 perceptum] praeceptum K 20 in] et VPG arcanis] archanis BRG
MN K conualiscente] conualescente B²G MNL K spiritali] spiritali M flagrantia] fragrantia
PG L flagratia B¹ piae] pia V 21 circumquaque] circumquaque P¹ ascendit] accendit
B¹ 22 conplacatur] conplagatur B¹R donet] donec MN docet K¹ et *om.* M subiu-
get] subiungit V subiunget B¹ 23 uere] uerae M cognitionis] cognationis G asciscat]
asciscat P asciscat B¹ aciscat R asciscat G asciscat M subiectas] subiecta V
24 humiliatos] humumiliatos V K¹ 25 deiectionem] de.iectionem B 26 piissimi atque fortissimi]
piissime atque fortissime BR atque] adque B¹ augustae] agustae V 27 ammiramur] admiramur
R M quem] quod B¹ apostolicam] apostoli.cam P apostolicam B 28 secretius] secrecius
VP

ἀπάτης, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ θείᾳ χάριτι ὑπομιμνήσκοντος —, καὶ πάσης ἀμφιβολίας περιαιρε-
 θείσης ἐπιθυμεῖτε ἐπιγινῶναι, ἅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς περιέχει
 πίστεως, ἡμεῖς πάντες οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι, οἱ δοῦλοι τοῦ
 5 χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἐν τε τοῖς δυτικοῖς καὶ ἀρκτώοις μέρεσι τυγχάνοντες, εἰ
 καὶ ὀλίγοι καὶ ἀπλούστεροι τῇ γνώσει τῆς πίστεως, ὅμως διὰ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος
 σταθῆροὶ ἔνεκεν τῶν προσταχθέντων διὰ τῆς θειώδους σάκρας ἐγνωκότες τὸν συμβασι-
 λεύοντα καὶ διοικούντα σὺν ὑμῖν τὸν κτίστην καὶ πρῦτανιν τῶν πάντων θεόν, ἰλαρευόμενοι
 περὶ τῆς τοιαύτης εὐσεβοῦς προθέσεως μετὰ τῶν ἐκ βάθους τῆς καρδίας ὀδυρμῶν εὐχα-
 ριστεῖν ἠρξάμεθα, ὅτι τὸ οὕτως ἀξιεπαίνεται, τὸ οὕτως θαυμαστόν καὶ σωτηριῶδες, οὕτως
 10 μονογενῶς τῷ θεῷ ὑπὲρ πάσας τὰς γῆϊνας θυσίας εὐπρόσδεκτον ἔργον ἢ ὑμετέρα φιλανθρω-
 πία καταπιστεύεται ἐπιθυμῆσαι, ὅπερ πολλοῖς μὲν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ προὔχουσι
 βασιλεῦσιν ἐπεθυμῆτο, ὅμως ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς πρὸς θεάρεστον ἀποτέλεσμα μετὰ ἀκε-
 ραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως διασωθῆναι δυνατόν ἀπεδείχθη. πιστεύομεν δέ, ὅτι,
 ὅπερ ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς συνε<χωρ>ήθη, τῷ θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει θεόθεν δωρηθήσεται,
 15 ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς <ἀληθινῆς> ἡμῶν πίστεως τὸ τηλαυγέστατον
 ἐκλάμψη φῶς ἐν ταῖς πάντων καρδίαις, ὅπερ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ὡς δι'
 ἀκτίνων τῆς ζωοποιοῦ λαμπηδόνης τοῖς μακαρίοις λειτουργοῖς Πέτρῳ καὶ Παύλῳ τοῖς
 τῶν ἀποστόλων κορυφαίοις καὶ τοῖς τούτων μαθηταῖς καὶ διαδόχοις τοῖς ἀποστολικοῖς
 κατὰ βαθμὸν μέχρι τῆς ἡμετέρας οὐδενότητος τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ ἐφυλάχθη, μηδεμιᾶ τῆς
 20 αἰρετικῆς πλάνης δυσωδεστάτου σκότους ἀχλύϊ μήτε νεφέλαις ψεύδους ἢ νέφεσιν ἀπάτης
 μολυνθὲν μήτε παραμιγμέναις αἰρετικῶν φαυλότησι καθάπερ ἀμαυροῖς νέφεσι κατασκια-
 σθέν, ἀβαρὲς καὶ ἀκέραιον καὶ ταῖς ἰδίαις ἀκτίσι διαλάμψαν <ὅπερ εὐσεβέσι αὐτοῦ ἐπιχειρή-
 μασι κατασφαλίζειν ἐπιποθεῖ ὑμῶν θεόστεπτος κορυφή>. ἐν τούτῳ γάρ ὁ τε ἀποστολικὸς
 θρόνος οἱ τε προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν μετριότητα μέχρι τοσοῦτου οὐ χωρὶς κινδύνων
 25 ἀπέκαμον, ἐπὶ τοῦ παρόντος δογματικῶς μετὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων βουλευσά-
 μενοι, νῦν τοῦ συνοδικοῦ ὄρου τοὺς τῆς ἀληθείας περιεχομένους κανόνας πᾶσι γνωρίσαντες

20 cf. Act. 13,11

MT K v

1 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ MT 1–2 περιαιρεθείσης] περιερρεθείσης K 3 χριστοῦ] θεοῦ M 5 χάριτος
 τοῦ θεοῦ v 6 θειώδους] θειωδοῦ M 7 ὑμῖν] ἡμῖν K τὸν] τὴν MT K τῶν] τὸν K
 8 ἐκ om. v 9 ἠρξάμεθα] ἀπηρξάμεθα MT 11 προὔχουσι] προέχουσι M 12 ἐπεθυμῆτο]
 ἐπιθυμῆτο K ἀραιοῖς] ἀρείοις K 13 πιστεύομεν δέ om. v 14 ὅπερ om. K ἀραιοῖς] ἀρείοις
 K concessum est = συνε<χωρ>ήθη] συνεφωνήθη MT K v 15 uerae = <ἀληθινῆς> om. MT K v
 ἡμῶν om. v πίστεως ὡς τὸ T 16 ἐκλάμψη] ἐκλάμψοι T 19 μηδεμιᾶ] μὴ δὲ μία K
 20 ἀχλύϊ] ἀχλύει K 22 innumem = ἀβαρὲς (ἀναίτιον?) 22–23 piis suis ... fastigium = <ὅπερ
 εὐσεβέσι αὐτοῦ ... κορυφή> om. MT K v 25 ἐπὶ δὲ τοῦ MT 26 regula = κανόνας

diuina sua gratia commonente – omnique ambiguitate sublata desideratis cognoscere, quae ueritas orthodoxae et apostolicae fidei contineat, omnes nos exigui ecclesiarum <Christi> praesules uestri christiani imperii famuli in septemtrionalibus uel occiduis partibus constituti, licet parui ac simplices scientia fide, tamen per dei gratiam stabiles, pro his, quae per diualem sacram percepta cognouimus corregnantem ac dispensantem 5 uobiscum conditorem et dispensatorem omnium deum, exhilarati pro huiusmodi pio proposito cum intimis cordis fletibus gratias reddere coepimus, quod tam laudabile, tam mirificum, tam saluberrimum, tam singulariter deo prae omnibus terrenis sacrificiis acceptabile tranquillitas uestra opus creditur concupisse, quod multis quidem pietate ac iustitia praeditis regibus desideratum, paucissimis tamen raroque ad effectum deo placitum 10 cum sinceritate apostolicae fidei perducere possibile demonstratum. credimus autem, quia, quod paruis raroque concessum est, a deo coronato uestro imperio diuinitus concedetur, ut per ipsum catholicae atque apostolicae uerae nostrae fidei splendidissimum in omnium mentibus emicet lumen, quod ex ueri luminis fonte tamquam de radio uiuifici fulgoris ministros beatos Petrum et Paulum apostolorum principes eorumque discipulos et apo- 15 stolicos successores gradatim usque ad nostram paruitem dei opitulatione seruatum est, nulla heretici erroris tetra *caligine tenebratum* nec falsitatis nebulis confoedatum nec intermixtis hereticis prauitatibus uelut caligosis nubilis perumbratum, immunem atque sincerum et suis radiis perlustratum piis suis conatibus conseruare cupit uestrum a deo coronatum fastigium. in hoc enim tam apostolicae sedis quamque nostri exigui famulatus 20 praedecessores usque actenus non sine periculis desudarunt, nunc decretali commonitione cum apostolicis pontificibus consulentes, nunc synodali definitione, quae ueritatis regula

VPG BR MNL K

1 commonente] commonentem V B² ambiguitate] ambiguetate B¹ cognoscere] cognoscere V
 2 ueritas] ...tas B¹ ueritatis R M orthodoxae] orthodoxiae VP orthodoxe R NL con-
 tineat] conteneat B¹ contineat R 3 τοῦ χριστοῦ = <christi> om. VPG BR MNL K septem-
 trionalibus] septentrionalibus PG B K 4 fide] fidem VPG B¹ tamen] tam VPG cum R
 5 percepta] praecepta V perceptam BR K¹ 5–6 corregnantem ... deum] conregnante (congregante
 R) ac dispensante uobiscum conditore et dispensatore omnium deo BR 6 exhilarati] exilarati V¹ B
 exhi.larati P exhylarati R exhilaritati K huiusmodi] huiusmodo VG pio om. V 7
 coepimus] cepimus P BRG NL K laudabile] laudabilem B¹R NL K 8 saluberrimum] saluberimum
 V singulariter] salubriter G deo] deum VPG 9 acceptabile] acceptabilem B¹R K pietate]
 pictatem B¹R K 10 iustitia] iusticiam R praeditis] praedictis K tamen] tam VPG ad
 effectum] ad defectu VP ad affectu B ad defectum RG effectum uel defectum K marg.
 11 apostolicae] apostolicae B demonstratum est credimus B² credimus] credemus B¹ 12
 paruis] paruus B¹ concedetur] conceditur G 13 ut] et BR MNL K apostolicae] apostolicae
 B in omnium] hominum N 14 mentibus] bementibus K¹ lumen] lumem K fonte]
 fontem B¹ K radio] radios VP¹ radiis P² radia NL de radio] per radios? 15
 beatos] beatus V apostolorum] apostolorum V apostolorum B eorumque] eorumque VP¹
 B discipulos] discipulis V 15–16 apostolicos] apostolicos B 16 usque] usque P par-
 uitatem] prauitatem R paruitate N 17 tetra] thetra VP caligine] caliginem VP¹ tene-
 bratum] tenebrarum MN falsitatis] falsitas P¹ μήτε νεφέλαις ψεύδους ἢ νέφειν ἀπάτης μολυνθῆν
 = nec falsitatis nebulis <aut deceptionis nubibus> confoedatum? confoedatum] confedatum P R MNL
 K 18 intermixtis] intermixtis VP¹ hereticis] heretis B¹ caligosis] caligosus P¹ caliginosis
 R nubilus] nebulis P² L om. R nubibus G K perumbratum] plerumbratum VP¹ R NL
 immunem] immune B immunem R ML K 19 sincerum] sinceram V 20 enim] etiam M
 apostolicae] apostolicae B sedis] sedes P¹ MNL nostri] nostrae N 21 praedecessores]
 praedecessores V actenus] hactenus P² R M a..enus B commonitione] communione V
 comminatione M 22 apostolicis] apostolicis B definitione] diffinitione R M

καὶ τὰ αἰώνια ὄρια, ἅτινα παραβῆναι οὐ θέμις ἐστί, μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῆς τῆς ψυχῆς
 συστατικῶς διεκδικοῦντες, μὴ ἀπατηθέντες κολακείαις μήτε κινδύνους ὑφορώμενοι, ὅπως
 ἐκείνο τὸ ἐν εὐαγγελίοις τοῦ κυρίου ἡμῶν θέσπισμα ἔργοις ἀποδείξωσιν, ᾧπερ ἀποφαν-
 5 τικῶς διδάσκων παραγγέλλει· ὅστις με ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, κἀγὼ ὁμο-
 λογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς καὶ τῇ ἐπακολουθούσῃ τιμωρίᾳ
 ἐκφοβεῖ, ἣτινι αὐστηρῶς ἀπειλεῖ· καὶ ὅστις με ἀρνήσεται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀρνή-
 10 σομαι αὐτὸν κἀγὼ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἀποτρέπεται γὰρ
 πρὸς τὰς διαφορὰς τῶν καιρῶν ἢ ἀληθῆς ὁμολογία τῆς εὐσεβείας ποικίλλεσθαι, καθὼς
 οὐδὲ αὐτὸς τὴν ποικιλίαν προσεδέξατο, περὶ οὗ ἐστὶν αὕτη ἡ ἀληθῆς ὁμολογία ὡς λέγει·
 15 ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι.

Τοῖνον ἐπειδὴ τῆς γαλιθαίας ὑμῶν ἀνδρείας ἢ εὐμένεια πρόσωπα ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων
 ἀριθμῶ σταλῆναι ἐκέλευσε βίω τε καὶ εἰδήσει πάντων τῶν γραφῶν προὔχοντας –, περὶ
 μὲν τῆς καθαρότητος τοῦ βίου εἰ καὶ τὰ μάλιστα τις καθαρῶς βιώσει ὁμως θαρρεῖν οὐ
 15 τολμᾷ, ἢ δὲ τελεία εἰδησις, ἐὰν πρὸς εἰδησιν ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐπαναδράμη, μόνη ἐστὶν
 ἀληθείας ἐπίγνωσις, ἐὰν δὲ πρὸς εὐγλωττίαν βιωτικὴν, οὐχ ὑπολαμβάνομέν τινα ἐν τοῖς
 ἡμετέροις χρόνοις δύνασθαι εὑρεθῆναι τὸν περὶ ἄκρας εἰδήσεως καυχώμενον, ὅποτε ἐν τοῖς
 ἡμετέροις κλίμασι τῶν διαφόρων ἔθνων <καθ' ἡμέραν> ἢ μανία βράζει, ποτὲ μὲν καταπο-
 20 νοῦντες, ποτὲ δὲ κατατρέχοντες καὶ ἀρπάζοντες, ὅθεν ὅλος ὁ βίος ἡμῶν μεριμνῶν ἐστί
 πεπληρωμένος –, οὐστίνης περικυκλοῖ ἢ τῶν ἔθνῶν χεῖρ καὶ ἐκ τοῦ σωματικοῦ καμάτου
 ἢ τροφή ἐστί, καθὼς ἢ παλαιὰ διακράτησις τῶν ἐκκλησιῶν κατ' ὀλίγον ταῖς διαφοραῖς
 συμφοραῖς ἐκλείψασα ὑπέπεσε καὶ μόνη ἐστὶν ἡμετέρα ὑπόστασις ἢ πίστις ἡμῶν, μεθ'
 25 ἧς τὸ ζῆν ἄκρα ἐστὶ δόξα, δι' ἣν τὸ ἀποθανεῖν κέρδος αἰώνιον ἐστίν. αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία
 ἡμῶν εἰδησις, ἵνα τοὺς ὄρους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, οὓς μέχρι τούτου
 ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἅμα ἡμῖν καὶ ἐκράτησε καὶ παραδίδωσιν, ὅλη τῇ τῆς διανοίας
 παραφυλακῇ φυλάξωμεν,

πιστεύοντες εἰς θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν πάντων
 καὶ ἀοράτων, καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ
 30 γεννηθέντα, ἀληθινὸν θεὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, φῶς ἐκ φωτός, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα,
 ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, τουτέστι τῆς αὐτῆς σὺν τῷ πατρὶ οὐσίας, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο
 τὰ τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιῶν,

1 Prov. 22,28 4–5 Mt. 10,32 6–7 Mt. 10,33 10 Mal. 3,6 22 Phil. 1,21

MT K v

3 ᾧπερ] ὅπερ MT K 5 ἐν τοῖς οὐρανοῖς K v 6 ὅστις] ὅς v ἀρνήσεται] ἀρνήσεται K 7 ἐν
 τοῖς οὐρανοῖς K 9 ποικιλίαν] ποικιλίαν K ἢ om. v 11 ἀνδρείας] ἀνδρίας M 12 πάντων
 τῶν γραφῶν] γραφῶν πάντων M πάντων γραφῶν T προὔχοντας] προέχοντας M
 13 θαρρεῖν] θαρρεῖ K 14–15 ἐστὶν ἢ ἀληθείας M 17 κλίμασι] κλήμασι T cotidie = <καθ'
 ἡμέραν> om. MT K v βράζει] βράζη MT v 17–18 μὲν καὶ καταπονοῦντες T 18 δὲ om. K
 μεριμνῶν] μερίμνων K 21 ἡμετέρα] ἡ ὑμέτερα K 22 ἄκρα] ἄκρας K 24 ἡμῖν] ἡμῶν K
 τῇ om. M 26 εἰς ἕνα θεὸν MT ὁρατῶν τε πάντων MT 27 τῶν om. v 28 ἀληθινὸν ...
 γεννηθέντα om. M 29 τουτέστι ... οὐσίας om. MT σὺν om. v 30 ζωοποιῶν] ζωοποιόν M v

continebat omnibus innotescentes et *terminos* (<*antiquos*>), quos transgredi nefas est, usque ad animae ipsius exitum constanter defendentes, non seducti blanditiis, non periculis territi, ut illam in euangeliis domini nostri sententiam operibus demonstrarent, qua sententialiter praecepit docens: *qui me confessus fuerit coram hominibus, et ego confitebor illum coram patre meo qui in caelis est* et subsequenti poena deterrit, qua seueriter 5 comminatur: *qui me negauerit coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est.* exsecratur enim uera confessio pietatis iuxta diuersitates temporum uariari, sicut nec ipse uarietatem admittit, de quo est ipsa uera confessio qui dicit: *ego sum et non sum mutatus.*

Igitur quia tranquillissimae fortitudinis uestrae clementia personas de episcopali numero 10 dirigi iussit uita atque scientia omnium scripturarum praeditos – de uitae quidem puritate quamuis quisquam munditer uixerit confidere tamen non praesumit; perfecta uero scientia, si ad uerae pietatis scientiam redigatur, sola est ueritatis cognitio, si ad eloquentiam saecularem, non aestimamus quemquam temporibus nostris repperiri posse, qui de summitate scientiae gloriatur, quandoquidem in nostris regionibus diuersarum gentium cotidie 15 aestuat furor, nunc confligendo, nunc discurrendo ac rapiendo, unde tota uita nostra sollicitudinibus plena est –, quos gentium manus circumdat et de labore corporis uictus est, eo quod pristina ecclesiarum sustentatio paulatim per diuersas calamitates deficiendo succubuit et sola est nostra substantia fides nostra, cum qua nobis uiuere summa est gloria, pro qua *mori lucrum* aeternum est: haec est perfecta nostra scientia, ut terminos 20 catholicae atque apostolicae fidei, quos usque actenus apostolica sedes nobiscum et tenet et tradit, tota mentis custodia conseruemus.

Credentes in deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilium omnium et inuisibilium, et in filium eius unigenitum, qui ante omnia saecula ex eo natus est, uerum deum de deo uero, lumen de lumine, natum non factum, consubstantialem patri, 25 id est eiusdem cum patre substantiae, per quem omnia facta sunt quae in caelo et quae in terra, et in spiritum sanctum, dominum et uiuificantem, ex patre procedentem, cum

VPG BR MNL K

1 continebat] contenebat B ¹	innotescentes] innocentes VP ¹	innotescentes B ¹	αλώγια = <antiquos> om. VPG BR MNL K
2 ipsius] in suis VP ¹	constanter] constantes VPG	3 euangeliis] euangeliis B ¹	
4 sententialiter] sententialiter RG	praecepit] precepi G		
5 poena] pena B ² R NL K	deterrit] deterret B ² ML	7 exsecratur] exsecratur BRG MNL K	
8 uariari] auariari P ¹	admittit] admitti M	ammittit N	amittit L
9 uera] uero V N	qui = ὧς	10 clementia] clementiam B ¹	clementie R
11 dirigi] diregi B ¹	atque] atque P	praeditos] perditos V	de uitae] diuitae B ¹
12 munditer] munde B ²	confidere] confitere P ¹	confiteri P ²	14 aestimamus] estimamus RG N
15 aestimamus] estimamus L K	quemquam] quamquam B	repperiri] reperi V ¹	reperi V ²
16 aestuat] aestu...at P	estuat RG N K	extuat L	discurrendo = κατατρέχοντες (διατρέχοντες – decurrendo)
17 circumdat] circumdat P ² L K	18	19 succubuit] subcubuit BR K	nostra est
20 catholicae] apostolicae B	quos usque] quousque R N ¹ L	actenus] hactenus P ² RG M	apostolica] apostolicas PG
21 atque] atque P	22 tradit] tradidit V	23–24	
25 patri] patris M	26 patre] patri B ¹	patris R	27 uiuificantem] uiuificantem G N
	procedentem et cum M ¹		

τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, σὺν τῷ πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τριάδα ἐν μονάδι καὶ μονάδα ἐν τριάδι, ἐνότης μὲν <οὐσίας>, τριάδα δὲ προσώπων ἡγουν ὑποστάσεων – θεὸν τὸν πατέρα ὁμολογοῦντες, θεὸν τὸν υἱόν, θεὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ τρεῖς θεοὺς, ἀλλ' ἓνα θεὸν πατέρα, υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, οὐ τριῶν ὀνομάτων ὑπόστασις, ἀλλὰ τριῶν ὑποστάσεων μίαν οὐσίαν, ὧν μία οὐσία ἦτοι φύσις, 5 τούτέστι μία θεότης, μία αἰδιότης, μία δυναστεία, ἐν κράτος, μία δόξα, μία προσκύνησις, ἐν οὐσιῶδες τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος θέλημα καὶ ἐνέργεια, ἥτις πάντα ἔκτισε, <διοικεῖ> καὶ διακρατεῖ. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἓνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου τριάδος, τὸν θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν αἰώνων δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου καὶ ἀειπαρθένου ἐνδόξου Μαρίας τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἀληθῶς καὶ κυρίως θεοτόκου, κατὰ σάρκα δηλονότι ἐξ αὐτῆς τεχθέντα καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον γενόμενον, τὸν αὐτὸν θεὸν ἀληθινὸν καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινόν, θεὸν μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς, ἄνθρωπον δὲ ἐκ τῆς παρθένου μητρός, σαρκωθέντα 15 ἐξ αὐτῆς σαρκί, ψυχὴν ἔχοντα λογικὴν καὶ νοεράν, ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν τοῦτον κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ κατὰ πάντα ὁμοιον ἡμῖν χωρὶς μόνης ἁμαρτίας, σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα, ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ 20 ἔσται τέλος.

Ἐνα δηλαδὴ καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, ἐκ δύο καὶ ἐν δύο οὐσίαις ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀδιαιρέτως ἀχωρίστως ὑποστῆναι γινώσκουμεν, οὐδαμοῦ τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων ἀνηρημένης διὰ τὴν ἐνωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον σωζομένης τῆς <ιδιότητος> ἑκατέρας φύσεως εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν 25 συντρεχούσης, οὐκ ἐν δυάδι προσώπων μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον οὔτε εἰς μίαν σύνθετον φύσιν συγχεόμενον, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· οὔτε ἄλλον ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἄλλον καὶ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐν δυοῖς φύσεσι, τούτέστι θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι, καὶ μετὰ τὴν ὑποστατικὴν ἐνωσιν ἐπιγινώσκουμεν, ἐπειδὴ οὔτε ὁ λόγος εἰς τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἐτράπη οὔτε ἡ σὰρξ εἰς τὴν

9 Hebr. 1,2 17 Hebr. 4,15

MT K v

1 τὸ ... ἐκπορευόμενον om. K (!) σὴ v marg. τῷ om. MT συμπροσκυνούμενον] συμπροσκυνούμενον K 2 essentiae = <οὐσίας>] φύσεως MT K v (cf. 128,5) 6 αἰδιότης] ιδιότης v
8 dispensat = <διοικεῖ> om. MT K v ὁμοουσίου] καὶ ἀχωρίστου M 9 γεννηθέντα] γεννηθέντα M
13–14 καὶ² ... ἀληθινόν om. K 16 τὸν αὐτὸν ἡμῖν M τοῦτον om. MT K 17 καὶ om. MT
μόνης om. MT 18 παθόντα om. K οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον MT 24 proprietate =
<ιδιότητος>] ἐνώσεως MT K v φύσεως καὶ εἰς MT 26 συγχεόμενον] συγχέομεν K 28 δυοῖς]
δύο MT καὶ² om. MT 29 ἐπειδὴ] ἐπεὶ M

patre et filio coadorandum et conglorificandum, trinitatem in unitate et unitatem in trinitate, unitatem quidem essentiae, trinitatem uero personarum siue subsistentiarum – deum patrem confitentes, deum filium, deum spiritum sanctum, non tres deos, sed unum deum patrem, filium et spiritum sanctum, non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam substantiam, quorum una essentia siue substantia uel natura, id est una deitas, una aeternitas, una potestas, unum imperium, una gloria, una adoratio, una essentialis eiusdem sanctae et inseparabilis trinitatis uoluntas et operatio, quae omnia condidit, dispensat et continet. confitemur autem unum eiusdem sanctae coessentialis trinitatis deum uerbum, qui ante saecula de patre natus est, *in ultimis* saeculorum pro nobis nostramque salutem discendisse de caelis et incarnatum de spiritu sancto et sancta immaculata semperque uirgine gloriosa Maria domina nostra uerae et propriae dei genetrice, secundum carnem scilicet ex ea natum et uere hominem factum, eundem deum uerum eundemque hominem uerum, deum quidem ex deo patre, hominem autem ex uirgine matre, incarnatum ex ea carne animam habentem rationalem et intellectualem, consubstantialem eundem deo patri secundum deitatem consubstantialemque nobis eundem ipsum secundum humanitatem et per omnia similem nobis *absque* solo peccato, crucifixum pro nobis sub Pontio Pilato, passum sepultumque et resurgentem, ascendentem in caelis, sedentem ad dexteram patris iterumque uenturum iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis.

Unum quippe eundemque dominum nostrum Iesum Christum, filium dei unigenitum, ex duabus et in duabus substantiis inconfuse incommutabiliter indiuisse inseparabiliter subsistere cognoscimus, nusquam sublata differentia naturarum propter unitatem, sed potius salua proprietate utriusque naturae in unam personam unamque subsistentiam concurrentem, non in dualitates personarum dispertitum uel diuisum neque in unam compositam naturam confusum, sed unum eundemque filium unigenitum deum uerbum, dominum nostrum Iesum Christum; neque alium in alio neque alium et alium, sed eundem ipsum in duabus naturis, id est in deitate et humanitate et post subsistentialem adunationem cognoscimus, quia neque uerbum in carnis naturam conuersum est neque caro in

VPG BR MNL K

1 coadorandum] simul adorandum R 2 subsistentiarum] substantiarum G M 3 sed unum] secundum V¹
4 patrem et filium BRG nominum] omnium V 5 quorum – quarum? 7 trinitatis et inseparabilis K 8 unum BR] unam VPG MNL K (!) 9 uerbum] uerum BR (!) qui] quia V
9–10 saeculorum temporibus pro BRG 10 nostramque] nostramquae P¹ salutem] salute BRG
discendisse] descendisse RG MNL K 11 sancta] sanctam VP BRG N immaculata] immaculata ML
semperque] semper M uerae et propriae] uera et propria VPG 12 genetrice] genetrice RG MNL K
carnem *om.* G scilicet] sicut P¹ 12–13 uerum deum G 13 hominem] dominum K 14
carne *om.* B habentem] habente PG MN K 15 patri] patre P¹ consubstantialemque] consubstantialemquae VP¹ N
N 16 absque] abque V¹ K 17 sub] sup N pilato] pylato P M pilatum
18 sedentem] ascendentem K¹ dexteram dei patris K iudicare] ludicare P 21 inconfuse
et incommutabiliter BRG L incommutabiliter] incommotabiliter M 22 cognoscimus] cognoscemus
V¹ differentia] differentia P differentiam K¹ 23 salua] sola B proprietate] proprietate
P unamque] unamquae P¹ unam BR subsistentiam] substantiam VG 24 dualitates]
dualitatis BR 25 compositam] compositam MNL confusum] confusam P¹G 27 subsistentialem] subsistentialem V¹ subsistentialem V² substantialem G¹ substantialem L 28 neque¹]
nequi B

τοῦ λόγου φύσιν μετεμορφώθη· διέμεινε γὰρ ἑκάτερον ὅπερ φυσικῶς ἦν. τὴν διαφορὰν δηλονότι τῶν ἐνωθεισῶν ἐν αὐτῷ φύσεων μόνῃ θεωρίᾳ διακρίνομεν, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἀχωρίστως ἀτρέπτως καὶ συνετέθη. εἰς γὰρ ἐξ ἑκατέρων καὶ δι' ἐνὸς τὰ ἑκάτερα, ἐπειδὴ ἅμα εἰσὶ καὶ τὸ μέγεθος τῆς θεότητος καὶ τὸ ταπεινὸν τῆς σαρκός, ἑκατέρας φύσεως φυλαττούσης καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα καὶ ἐνεργούσης ἑκατέρας μορφῆς μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ὑποπίπτει ταῖς ὕβρεσιν. ὁθεν ἀκολούθως καθὸ δύο φύσεις ἦτοι οὐσίας, τουτέστι θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα, ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως αὐτὸν ἔχειν ἀληθῶς ὁμολογοῦμεν, οὕτως ὁμοίως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἔχειν, ἅτε δὴ τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἀνθρώπον ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὃ τῆς εὐσεβείας ἡμᾶς καταρτίζει κανὼν, ἐπειδὴ τοῦτο ἡμᾶς ἢ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἢ διδασκαλία, οὐστίναις ἢ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία καὶ αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι δέχονται, ὁρίσαι δείκνυται, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν ταῦτα ἀναλεξάμενοι διὰ βραχέων συνηγάγομεν. τοῦτο γὰρ πιστεύομεν, ὅπερ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν παρελάβομεν, ἡστινος τῆ αὐθεντίας ἐν πᾶσιν ἐπόμεθα. τὸ αὐτὸ γὰρ γινώσκομεν καὶ τοὺς παρ' αὐτῆς καταστάντας τοὺς προηγησαμένους τὴν ἡμετέραν μετριότητα, ἦν καὶ μέχρι τέλους παραφυλαχθῆναι ἡμῖν εἴτε ἐν ζωῇ εἴτε ἐν θανάτῳ εὐχόμεθα.

20 Τοῦτον τοιγαροῦν τῆς καθαρᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας κανόνα καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ἥτις ἐν ταύτῃ τῇ δουλικῇ τοῦ ὑμετέρου χριστιανικωτάτου κράτους τῶν Ῥωμαίων πόλει ὑπὸ τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Μαρτίνου τοῦ πάπα συνῆλθε, συνοδικῶς κηρύξαι καὶ συστατικῶς διεδικῆσαι πάντες ἡμεῖς, ὅστις δῆποτε ὅπου δῆποτε ἦσαν οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι, ἐπέγνωμεν· ἐν ἧ καὶ οἱ προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν ὀλιγότητα συνελθόντες τὴν ἀποστολικὴν ὁμολογίαν, ἦν ἐξ ἀρχῆς παρέλαβον, καὶ συνοδικῶς κηρύγματι ἐκήρυξαν καὶ χωρὶς οἰασθῆποτε καινοτομίας πλάνης ἀναμφίβλως ὥρισαν. τοῖνυν τῆς εὐσεβείας τῷ ζήλῳ καὶ τῷ πόθῳ τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς

25 cf. Lc. 1,2

5–8 cf. Leo papa, Epist. 28,4 ad Flavianum, PL 54,767 A 15–B 3; ACO II 1,1 p. 14,27–25,3; ACO II 2,1 p. 28,12–16

MT K v

2 αὐτῷ] αὐτῇ v 2–3 ἀχωρίστως ἀσυγχύτως MT 3 καὶ¹ om. M 7 carne = σώματος¹
 ἅπερ] ὅπερ T K carneis = σώματος² 8 αὐτῶν] αὐτὸν K ὑποπίπτει ταῖς ὕβρεσιν] ταῖς ὕβρεσιν
 ὑποπέπτωκεν MT ταῖς] τοῖς K καθὸ] καθὼς T 9 θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα] θεότητος καὶ
 ἀνθρωπότητος v 12 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν T ἡμᾶς om. MT 14 αἱ om. K σεβάσμιαι]
 σεβάσμιαι M 15 δείκνυται] δείνυται K 20 ὁμολογίας τὸν κανόνα MT 21 χριστιανικωτάτου]
 τοῦ χριστιανικωτάτου K 23 διεδικῆσαι] ἐδικῆσαι M 26 καινοτομίας] κενοτομίας K¹
 27 ἀληθοῦς om. MT

uerbi naturam transformata est; permansit enim utrumque quod naturaliter erat. differentiam quippe adunatarum in eo naturarum sola contemplatione discernimus, ex quibus inconfuse inseparabiliter incommutabiliter est et conpositus. unus enim ex utrisque et per unum utraque, quia simul sunt et altitudo deitatis et humilitas carnis seruante utraque natura etiam post adunatione sine defectu proprietatem suam et operante utraque forma cum alterius communione quod proprium habet, uerbo operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est; quorum unum coruscat miraculis, aliud succumbit iniuriis. unde consequenter sicut duas naturas siue substantias, id est deitatem et humanitatem, inconfuse indiuise incommutabiliter eum habere ueraciter confitemur, ita quoque et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes habere, utpote perfectum deum et perfectum hominem unum eundemque ipsum dominum Iesum Christum pietatis nos regula perstruit, quia hoc nos apostolica atque euangelica traditio sanctorumque patrum magisterium, quam sancta catholica atque apostolica ecclesia et uenerabiles synodi suscipiunt, instituisse monstrantur, ex quorum doctrinis haec recolligentes in breuitate perstrinximus. hoc enim credimus, quod per traditionem apostolicam percepimus, cuius auctoritatem in omnibus sequimur; a qua et institutos hoc ipsum nostrae humilitatis praecessores cognoscimus; quam et usque ad finem seruari nobis siue per uitam siue per mortem optamus.

Hanc igitur merae catholicae atque apostolicae confessionis regulam et sanctum concilium, quod in hanc Romanam urbem scruilem uestri christianissimi imperii sub apostolicae memoriae Martinum papam conuenit, praedicasse synodicae ac constanter defendisse omnes nos, quisquis ubique est humillimi ecclesiarum Christi antistites, cognoscimus; in qua et nostrae paruitatis praedecessores conuenientes apostolicam confessionem, quam a principio perceperunt, etiam synodali praeconio praedicarunt et absque cuiuspiam nouitatis errore citra ambiguitatem determinarunt. pietatis itaque zelo atque amore

VPG BR MNL K

1-2 differentiam] differentia P² 2 adunatarum] adunaturum NL K 3 inconfuse] inconfusae V
inseparabiliter] inseparaliter V incommutabiliter] incommotabiliter M est et conpositus] esse
conpositus VPG est et incompositus BR M utrisque] utrisquae P¹ utriusque L 4 unum]
unum P¹ 5 adunatione] adunationem P² BRG M defectu] defecta VPG NL K defecto BR
proprietatem suam] propriaetatem suam P¹ proprietate sua P² 6 uerbo] uerbum M 7 exse-
quente] exequente R ML K unum] unus VP coruscat] choruscat R corruscat K mira-
culis] miculis B¹ succumbit] subcumbit BR 9 inconfuse] inconfusae V indiuise] indiuisi V
incommutabiliter] commutabiliter R incommotabiliter M ueraciter om. G 10 uoluntates]
uoluntatem V utpote] utpute B¹ et² om. K 11 pietatis nos] pietas nos B¹ sic pietati
nobis B² (!) 12 perstruit] perinstruit R instruit G quia] qua VP sanctorumque] sanc-
torum B 13 quam - quae? uenerabiles] uenerabilis G N 14 ex] in N haec] huc R
14-15 perstrinximus] perstriximus N perstrinximus K 15 apostolicam traditionem K 16
auctoritatem] auctoritate NL sequimur] seqmur V¹ sequimur V² 17 praecessores] praedes-
sores R cognoscimus] cognuscimus V cognouimus BR seruari] seuari M 19 merae]
uerae P² mere R mirae K atque] atquae P 20 hanc romanam urbem] hac romana urbe
M romanam] humanam K 21 martinum papam] martino papa B² synodicae] sinodice V
constanter] costanter K 22 antistites] antestites V B¹ antistes L K cognoscimus] cognuscimus
V 23 paruitatis] paruitates V prauitatis G N K praedecessores] praedessores B¹ quam]
qui M a om. N 24 etiam] ecclesia N synodali] sinodali V B N absque] abque K
25 determinarunt] determinauerunt V terminarunt B

ὁμολογίας ἢ εὐμένεια τῆς ὑμετέρας γαληνότητος κινηθεῖσα ἐπὶ πλέον λαμπρῦναι ταύτην, ἵνα τῇ βασιλικῇ θάλλῃ πολὺ μᾶλλον ἐξαστράψαι, ἀποκαμεῖν φροντίση· τῆς ἢ εὐχῆ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἀποτελεσθεῖη, ἵνα καὶ ἡ ἀλήθεια ἡτις ἀκμὴν τοῖς ἐν δισταγμῶ τυγχάνουσι φανῇ καὶ τοῖς ταύτην εἰλικρινῶς περιπτυσσομένοις ἀνδρεία προστεθῇ καὶ τῶν
 5 ζιζανίων τὰ σπέρματα τῇ πνευματικῇ δρεπάνῃ ὡς προσκόμματος καὶ ἀπάτης ἀφορμὴ ἐκ τοῦ μέσου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐκκοπῆ. ὄντινων αὐθένται ὑπάρχουσι Θεόδωρος ὁ Φαρανίτης, Κύρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες μέχρι τέλους ἀποδειχθέντες, οἵτινες τῆς καινῆς πλάνης αὐθένται καὶ τῆς τελείας οἰκονομίας, ἐν ἣ πάντες ἐσώθημεν, ἐχθροί, οὐ μόνον τῆς ἀληθοῦς
 10 ὁμολογίας ἐναντίοι, ἀλλὰ τε δὴ πλανώμενοι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας τὰ ἐναντία ἑαυτῶν ἐδίδαξαν, ἄλλως καὶ ἄλλως δικαιολογούμενοι καὶ ἀλλήλων τὰ δόγματα καταλύοντες. ὁ ποτε γὰρ μηδεμιᾶ ἀληθείᾳ ἐθεμελιώθη, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τῆς πλάνης τὸ ἀνακόλουθον ποικίλληται· ἡ γὰρ ἀληθινὴ πίστις ἐναλλαγῆναι οὐ δύναται ἢ ποτε μὲν ἄλλως, ποτὲ δὲ ἄλλως μετὰ ταῦτα κηρυχθῆναι, ἐπειδὴ ἔσται ὑμῶν ὡς ὁ ἀπόστολος διδάσκει· τὸ ναὶ ναὶ
 15 καὶ τὸ οὐ οὐ· τὸ γὰρ πλεῖον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

Πρὸς τούτοις ἀπολογετέον ἐστίν ἡμῖν τοῖς ἐλαχίστοις οἰκέταις πρὸς τὴν εὐμένειαν τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν χάριν τῆς βραδύτητος τῶν σταλέντων ἐκ τῆς ἡμετέρας συνόδου προσώπων, οὓς σταλῆναι διὰ τῆς σεβασμίας αὐτῆς σάκρας ἢ ὑμέτερα κορυφῇ παρεκελεύσατο, πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἡμετέρων μέχρι τῶν
 20 κλιμάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἐπεκτείνεται, ἡστινος ὁδοῦ τὸ μῆκος ἐν πολλῇ καιροῦ παραδρομῇ διατείνει. εἴτα ἠλπίζομεν ἀπὸ Βρετανίας Θεόδωρον τὸν σύνδουλον ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπον τῆς μεγάλης νήσου Βρετανίας ἀρχιεπίσκοπον καὶ φιλόσοφον μετὰ ἄλλων ἐκεῖσε <μέχρι τοῦ παρόντος> διαγόντων καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἡμετέρα ἐνωθῆναι μετριότητι καὶ διαφόρους ταύτης τῆς συνόδου ἐπισκόπους ἐν διαφόροις κλίμασι τυγχάνοντας, ἵνα ἐξ ὅλης τῆς
 25 κοινότητος τῆς δουλικῆς ἡμῶν συνόδου ἢ ἡμέτερα ἀναφορὰ γενήσεται, μήπως, ἐὰν μονομερῶς τὸ πραττόμενον γνωσθῆσεται, τὸ μέρος λάθῃ, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἐν μέσῳ τῶν ἔθνῶν τῶν τε Λαγγιβάρδων καὶ Σκλάβων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Φράγγων, Γάλλων καὶ Γότθων

3 1. Joh. 4,1 4–5 cf. Mc. 13,24–25 10 cf. 2. Petr. 2,2 14–15 2. Cor. 1,17 15 Mt. 5,37

MT K v

1 πλέον | πλεῖον K v 3 ἀποτελεσθεῖη | ἀποτελέσθη K ἀποτελεσθῆ v 5 τῇ om. K προσκόμματος | προσκώμματος K 6 τοῦ¹ om. v 7 ὁ² om. MT ἀλεξανδρείας | ἀλεξανδρεὺς v
 πύρρος | πύρος v 8 οἱ | οὐ T 9 τῆς¹ om. M 10 ἀλλὰ τε | ἀλλ' ἄτε v ἑαυτῶν om. MT K
 12 ἀνακόλουθον | ἀκόλουθον M K 15 πλεῖον | πλέον v 18 σάκρας | ἀκρας T 20 itinensis = ὁδοῦ | συνόδου MT K v τὸ | τε M 21 ἠλπίζομεν | ἐλπίζομεν v βρετανίας | βρεττανίας T v
 22 νήσου om. M βρετανίας | βρεττανίας T v 22–23 usque actenus = <μέχρι τοῦ παρόντος> | κατὰ τὸν τόπον MT K v 26 tantum pars = μονομερῶς MT K v (μόνον μέρος) γνωσθῆσεται | γνωσθήσεται T 27 λαγγιβάρδων | λογγιβάρδων M v λογγιβάρδων T λαγγοβάρδων K
 σκλάβων | σκάβων M καὶ² om. MT v γάλλων καὶ om. MT K

uerae apostolicae confessionis uestrae serenitatis benignitas mota amplius declarare eam, ut regali fomite multo magis fulgeat, aelaborare procurat; cuius uotum, quia *ex deo est*, a deo perficitur, ut et ueritas adhuc in ancipiti positus clareat et eam sinceriter amplectentibus robor accrescat et zizaniorum genimina spiritali falcae ut offensionis ac deceptionis occasio de medio Christi ecclesiarum abscidatur. quorum auctores extiterunt Theodorus 5 Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrus, Paulus <et Petrus> Constantinopolitani uel quiqui eis consentanei usque in finem demonstrati sunt, qui noui erroris auctores perfecteque dispensationis, qua saluati sumus, infesti, non solum uerae confessionis aduersi, sed utpote a *uia ueritatis* errantes sibimetipsis contraria docuerunt, aliter et aliter asserentes et alterutrum dogmata destruentes. quod enim nulla ueritate fundata est, necesse 10 est, ut erroris inconstantia uarietur; nam uera fides inmutari non poterit nec <nunc> aliter, nunc aliter postmodum praedicari, quia sit uestrum, ut apostolus docet: *est est, non non; quod enim plus est a malo est.*

Praeterea satisfaciendum est nostro exiguo famulatu apud serenissimorum dominorum nostrorum clementiam pro tarditate missarum ex concilio nostro personarum, quos dirigi 15 per suam augustissimam sacram uestrum piissimum fastigium iussit, primum quidem, quod numerosa multitudo nostrorum usque ad oceani regiones extenditur, cuius itineris longinquitas in multi temporis cursum protelatur, sperabamus deinde de Britannia Theodorum confamulum atque coepiscopum nostrum magnae insulae Britanniae archiepiscopum et philosophum cum aliis, qui ibidem usque actenus demorantur <et> exinde ad 20 nostram humilitatem coniungere atque diuersos huius concilii episcopos in diuersis regionibus constitutos, ut a generalitate totius concilii seruilis nostra suggestio fieret, ne, si tantum pars quod agebatur cognosceret, partem lateret, et maxime quia in medio gentium tam Langibardorum quamquae Sclaborum nec non Francorum, Gallorum et Gothorum

VPG BR MNL K

1 confessionis] confessiones P¹ 1–2 eam ut] fasto B¹ fastoigi B² fto R 2 regali] reguli P¹ fomite] fomitem B²R NL multo] multum B aelaborare P¹G] elaborare VP² BR MNL K procurat] procuret BR 3 perficitur a deo K ut et] et ut VP RG et² om. N 4 robor] robor B²R MNL K accrescat] aderescat B zizaniorum] zyzaniorum V genimina] gemina N spiritali] spiritali B²R spiritali M falcae] falce P² BRG MNL K falce reseceratur ut B² 5 occasio] occansio B¹ 6 pharanitanus] faranitanus BR pharitanus K cyrus] cirus V K pyrrus] pirrus R K καὶ πέτρος = <et petrus> om. VPG BR MNL K constantinopolitani] constantinopolitano P¹ 7 quiqui] qui R N usque] usquae P¹ erroris] errores VPG N 8 perfecteque] perfectequae P¹ perfectaeque M qua] qui N infesti] inuecti VPG infecti BR MNL K 9 aduersi] aduersum B²R aduersarii B² utpote] utpute B¹ 10 destruentes] distruentes B¹ fundata] fundatum P² BR MNL K 11 uera] uere VPG inmutari] inmutare B²R ποτὲ = <nunc> coni. Lu, om. VPG BR MNL K 12 sit uestrum] si quis uestrum BRG 15 clementiam nostrorum K missarum] misarum P¹ concilio] consilio VPG M K dirigi] diregi B¹ 17 usque] usquae P¹ ad oceani] addoceam VP¹ ad oceani R extenditur] extentor P itineris] iteneris G in terris N 18 de om. V K brittania] britannia RG britania M 18–19 theodorum] theoderum V¹ theonorum G theodoro R 19 confamulum] confumulum N brittaniae] britanniae RG britaniae M britthaniae N briticie L 19–20 archiepiscopum] archiepiscopus K 20 philosophum] philosopum V actenus] hactenus P² RG M demorantur] demonstratur K καὶ = <et> om. VPG BR MNL K (!) 21 diuersos] diuersus V 22 a generalitate] ad generalitatem BR fieret] adunaret BR 23 cognosceret] cognosceret V partem] patrem VP et om. VPG maxime] maximae P¹ 24 langibardorum] longibardorum P N langobardorum BRG M quamquae] quamque P² B MN K sclaborum] sclauorum B² MNL et gothorum] atque godorum B²R atque gotorum B² et gthorum K

καὶ Βρετανῶν πλείστοι ἐκ τῶν συνδούλων ἡμῶν εἶναι γνωρίζονται, οἵτινες καὶ περὶ τούτου περιεργάζεσθαι οὐκ ἀφίστανται, ἵνα γινώσκονται τί εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πράττεται, οἵτινες, ὅπόσον ὠφελῆσαι δύνανται, ἐπὶ ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατοῦνται καὶ ἡμῖν ὁμοφρονουῖσι, τοσοῦτον, ὅπερ ἀπέστω, ἐὰν σκανδάλου τί ποτε ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς πίστεως ὑπομείνωσιν, εὐρίσκονται ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι. ἡμεῖς δέ, εἰ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὁμως ἀπὸ ὅλης ἰσχύος θαρροῦμεν, ἵνα τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἢ πολιτείας, ἐν ἣ τῷ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ θρόνος τεθεμελίωται, οὔτινος τὴν αὐθεντίαν πάντα τὰ τῶν Χριστιανῶν ἅμα ἡμῖν ἔθνη προσκυνουῖσι καὶ σέβουσι, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τιμὴν πάντων τῶν ἔθνων ἀποδειχθῆ ὑψηλοτέρα· τὰ δὲ πρόσωπα ἃ παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι συνειδομεν καὶ στείλαι πρὸς τὰ ἴχνη τῆς ἡμετέρας θεοσκεπάστου ἀνδρείας, τὰ ὀφείλοντα προσαγαγεῖν τὴν ἀναφορὰν πάντων ἡμῶν, τουτέστιν ἀπάντων τῶν κατὰ τὰ ἀρκτῶα καὶ δυτικὰ κλίματα ἐπισκόπων, ἐν ἣ καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν προσηρξάμεθα, ὁμως οὐχ ὡς περὶ ἀδῆλων φιλονεικεῖν, ἀλλ' ὡς βέβαια καὶ ἀτρ(επ)τα συνελόντι ὄρω προφέρειν ἱκετευτικῶς παρακαλοῦντες, ἵνα τοῦ ἡμετέρου θεοστέπτου κράτους ἐπινεύοντος ταῦτα αὐτὰ πᾶσι κηρυχθῆναι καὶ πρὸς πάντας ἐπικρατεῖν κελεύσητε, ἵνα ὁ θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην ἀγαπῶν πάντα αἴσια χαρίσῃται τοῖς χρόνοις τῆς ἡμετέρας γαληνοτάτης εὐμενείας, ἐν οἷς τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς εὐσεβείας ἡ ἀλήθεια ἐκλάμπη, κρείττονι καὶ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῆς ὑμῶν ἀνδρειοτάτης γαληνότητος τὸ κράτος εὐφρανθῆναι περὶ τῆς τῶν πολεμίων ὑποταγῆς χαριζόμενος.

Δέξασθαι τοίνυν καταξιώσατε, εὐσεβέστατοι βασιλέων, τοὺς σταλέντας παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπισκόπους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἀνδρῶν καὶ τῶν εὐλαβεστάτων δούλων τοῦ θεοῦ μετ' εὐμενείας τῆς εἰθισμένης γαληνότητος, ὅπως καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν μαρτυρίᾳ μετ' εὐχαριστίας εἰς τὰ οἰκεῖα ἑαυτῶν ἐπαναστρεφόντων παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι συχνάσῃ ὁ ἔπαινος τῆς ἡμετέρας φιλανθρωπίας ὡς ἐκείνου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οὔτινος μετὰ τελευτὴν ἡ ἀξιεπαίνετος οὐδὲν ἤττον φήμη ἀκμάζει, οὔτινος οὐ μόνον τὸ ἐπίσημον τῆς ἐξουσίας ἐστὶν ἀλλὰ καὶ τῆς εὐσεβείας, μεθ' οὗ ἐκείνη ἡ ἱερωτάτη σύνοδος τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ προέδρων ἐν τῇ Νικαέων πόλει ἐπὶ διεκδικήσει τῆς ὁμοουσίου τριάδος συνῆλθε, καὶ καθὼς Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, οὔτινος ἐν ταῖς ἄλλαις

17 Is. 61,8

MT K v

1 βρετανῶν | βρεττανῶν T v 3 δύνανται | δύνονται T 4 κρατοῦνται | κρατῶνται v ὁμοφρο-
νουῖσι | ὁμοφρονουῖσι MT K σκανδάλου | σκανδάλων K 7–8 τεθεμελίωται | τεθεμελίωται K
8 αὐθεντίαν τῇ ἀληθείᾳ πάντα MT ἔθνη ἅμα ἡμῖν MT 11 στείλαι om. MT πρὸς | πρὸς M
ἀνδρείας | ἀνδρίας M 14 ὡς περὶ | ὡσπερ K φιλονεικεῖν | φειλονεικεῖν K 15 inmutabilia =
ἀτρ(επ)τα | ἀτρωτα MT K v προφέρειν | προσφέρειν MT K 15–16 θεοστέπτου | θεοσκεπάστου v
17 κελεύσητε | κελεύσηται T K καὶ τὴν δικαιοσύνην T 19 ἐκλάμπη | ἐκλάμπει M v eorum =
ὑμῶν 24 εὐχαριστίας | εὐχαριστείας K ἑαυτῶν | αὐτῶν K ἐπαναστρεφόντων | ἐπαναστραφέν-
τες M ἐπαναστρέφοντες T 26 ἡ om. M K ἤττον φήμη | ἤττω φημί K 28 τριακοσίων
δέκα καὶ ὀκτῶ | τῆ K v νικαίων | νικαίων T διεκδικήσει | ἐδικήσει MT K 29 ἐν | πρὸς v

atque Brittanorum plurimi confamulorum nostrorum esse noscuntur, qui et de hoc curiose satagere non desistunt, ut cognoscant quid in causa apostolicae fidei peragatur, qui, quantum prodesse possunt, dum in consonantia fidei nobisque tenentur nobisque concorditer sentiunt, tantum, quod absit, si quid scandali in fidei kapitulo patiantur, inueniuntur infesti atque contrarii. nos autem, licet humillimi, <sed tamen> summis uiribus enitimur, ut christiani uestri imperii res publica, in qua beati Petri apostolorum principis sedes fundata est, cuius auctoritatem omnes christianae nobiscum nationes uenerantur et colunt, per ipsius beati Petri apostoli reuerentiam omnium gentium sublimior esse monstretur; personas autem de nostrae humilitatis ordine <eligere> praeuidimus et dirigere ad uestrae a deo protegendae fortitudinis uestigia, quae omnium nostrum, id est uniuersorum per septentrionales uel occiduas regiones episcoporum, suggestionem, in qua et apostolicae nostrae fidei confessionem praelibauimus, offerre debeant, non tamen tamquam de incertis contendere, sed ut certa atque inmutabilia compendiosa definitione proferre suppliciter obsecrantes, ut a deo coronato uestro imperio fauente haec eadem omnibus praedicari atque apud omnes obtinere iubeatis, ut deus, qui ueritatem et *iustitiam diligit*, omnia prospera uestrae serenissimae benignitatis temporibus donet, in quibus apostolicae praedicationis <et> pietatis ueritas fulgeat, meliori ac prospero successu eorum fortissimae tranquillitatis imperium letari de hostium subiectione concedens.

Suscipere itaque dignamini, piissimi principum, a nostra humilitate directos episcopos cum reliquis ecclesiastici ordinis uiros atque relegiosis seruis dei cum solitae tranquillitatis clementia, quatenus et ex ipsorum testimonia cum gratiarum actione in propria remeantium apud omnes nationes laus clementiae uestrae crebrescat sicut magni illius Constantini, cuius post obitum laudabilis fama nihilominus uiget, cuius insigne non tantum potestatis est sed pietatis, cum quo illud sacratissimum concilium trecentorum decem et octo antistitum in Niceam ciuitatem in defensione cumsubstantialis trinitatis conuenit, et sicut

VPG BR MNL K

1 atque] seu BR brittanorum] britannorum R britanorum G K noscuntur] cognoscuntur M
 qui] quia VPG curiose] curiosa V 2 satagere] fategeret NL cognoscant] cognuscant V
 3 tenentur] tenentur VP¹G B¹ NL (!) 4 kapitulo] capitulo BG MNL K periculo R 5 ἄλλ' ὁμῶς
 = <sed tamen> om. VPG BR MNL K 6 uestri om. K publica] publicam V apostolorum]
 apostulorum V principis] principes V N sedes] sedis B¹R 7 fundata] facta G auctori-
 tatem] auctoritate VG ML 8 reuerentiam] reuerentia VG NL 9 ordine] ordinem V ἐπιλέξασθαι
 = <eligere> om. VPG BR MNL K et om. BR dirigere] dirigere B¹ 10 nostrum] nostrorum
 M 11 septentrionales] septemtrionales RG MNL regiones] regio B¹ 12 offerre] offerre P¹
 incertis] incestis N 13 ut certa] incerta G N inmutabilia] incommutabilia G N immotabilia
 M definitione] difinitione B diffinitione R M proferre] proferrere P suppliciter] simp-
 pliciter BR 15 apud atque K obtinere] optinere P RG L K obtinere B¹ diligit] dilegit
 B¹ omnia om. N 16 prospera] prospere VP 17 καὶ = <et> om. VPG BR MNL K ueritas]
 uetas VPG ueritatis N fulgeat] fulget PG MNL K prospero] prosperos VP R NL pro-
 sperero B¹ successu] suggestu N 18 letari] laetari P B M hostium] ostium K 20 reliquis
 episcopis ecclesiastici M ecclesiastici] ecclesiasticis VP¹G uiros] uiris P² R relegiosis] religiosis
 RG MN K seruis] serui M¹ seruos N¹ solitae] solita R solita et K 21 et ex] ex
 et R testimonia] testimonio BRG NL K 22 apud] apud P 23 obitum] ouitum G nihilo-
 minus] nichilominus RG N potestatis] pietatis R 24 est om. MNL pietatis] piaetatis V
 trecentorum] CCCtorum B actorum R (!) 25 antistitum] antestitum V niceam ciuitatem]
 nicea ciuitate M cumsubstantialis] consubstantialis P² BRG MNL K

αυτοῦ ἀρεταῖς ἢ μονογενῆς εὐσέβεια κηρύττεται, οὕτινος ἐπινεύσαντος διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος τῶν ἑκατὸν πενήκοντα πατέρων ἢ γνώμη ἐκηρύχθη, ἦν αὐτοῖς ἐνέπνευσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, καὶ καθὼς τοῦ ἐξόχως τῆς ἀληθείας ἐρώντος Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ καὶ τὴν πρώτην ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, 5 ἄτε δὴ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν κηρύττοντος ὑπὸ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δεχθῆναι ἐποίησε καὶ <τὰς αὐξήσαντας πλάνας> ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ ἀπήλασεν ἐκκλησίας, τὸν ἱερώτατον ἐκείνιν Τόμον ἐπισπασάμενος τοῦ ἀποστολικοῦ ἀνδρὸς τοῦ πάπα Λέοντος, ὃν ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος ἰδίῳις ὑπηγόρευσε ῥήμασι, καὶ καθὼς τοῦ τελευταίου μὲν, ὁμῶς δὲ πάντων ἐξοχωτέρου τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἰουστινιανοῦ, 10 οὕτινος ὡς ἡ ἀρετὴ οὕτως καὶ ἡ εὐσέβεια εἰς κρεῖττονα τάξιν ἀνεκαίνισε τὰ πάντα, οὕτινος καθ' ὁμοίωμα ἢ αὐτοκρατορία τῆς ἀνδρειοτάτης ὑμῶν εὐμενείας ἀρεταῖς τε καὶ ἐγχειρήμασι τὴν πολιτείαν τῶν Χριστιανῶν κατασφαλίζεται καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀνακαινίζει τοῖς τῆς εὐσεβείας σπουδάσμασι καὶ τῇ καθολικῇ συντρέχει ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἐν τῇ ἐνώσει τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τελειότερον συναφθῆ, ἦν μέχρι τοῦ παρόντος σὺν ἡμῖν ἡ ἁγία 15 τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία φυλάττει, ὅπως τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὸ μυστήριον λαμπρότερον σάλπιγγος εἰς ὅλον τὸν κόσμον κηρυχθῆ καί, ἔνθα ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τὸ ἀκέραιον ταῖς εὐσεβείαι σπουδαῖς τῆς ὑμετέρας βασιλείας ἐπικρατεῖ, ἔπαινος ἅμα καὶ εὐεργεσία τοῦ γαληναίου ὑμῶν κράτους κηρυχθήσεται, ἵνα μετὰ τῶν τῆς εὐσεβείας ἐπαίνων καὶ τῆς βασιλείας ὑμῶν πλατυνθῶσι θεοῦ ἐπινεύοντος τὰ ἐξαιρέτα, καὶ οὐς ἡ τῆς ἀληθοῦς 20 εὐσεβείας ὁμολογία προτρέπεται ἢ βασιλικὴ ἀνδρεία κτήσεται.

Καὶ ἡμεῖς γάρ, εἰ καὶ ἀνάξιοι, τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν ἰκετεύομεν, ἵνα χωρὶς ὀλίσθου τινὸς μέχρις αὐτοῦ τοῦ τῆς ζωῆς ὄρου ἀσπίλον <τὴν πίστιν> ἡμᾶς φυλάξαι καὶ κηρύξαι συγχωρήσῃ καὶ δι' αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ δοξασηθῆναι, ἐπειδὴ εἰ καὶ σοφίαν κοσμικὴν καὶ 25 ματαίαν ἀπάτην, ὡς φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος, παντελῶς ἀγνοοῦμεν, ὁμῶς τὸν κανόνα τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος τῇ ἀπλουστάτῃ ἀληθείᾳ διδάσκομεν καὶ διεκδικοῦμεν, ἐπειδὴ οὐχὶ πομπὰς ῥημάτων ἔχειν ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα ταῖς φιλονεικίαις προκαταληφθῶμεν – οὔτε γὰρ ἐκβαίνει ἐν στενοχωρίαις διαγόντων ἡμῶν –, ἀλλὰ τοὺς θέλοντας ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως τὴν τάξιν μετὰ ἀπλῆς καρδίας καὶ ῥημάτων 30 πρᾶότητος προφέρομεν. σῶσαι γὰρ διὰ τῆς ἀληθείας τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὰς ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς ἐμπιστευθείσας ἡμῖν ψυχὰς ἐπιθυμοῦμεν ἢ διὰ φλυαρίας τοὺς ἀκούοντας

23–24 Col. 2,8

27–28 cf. 2. Tim. 2,25

2. Tim. 4,4

MT K v

1 ἐπινεύσαντος] ἐπιπνεύσαντος MT K 2 ἑκατὸν πενήκοντα] ῥύ K 3 τῷ² om. v 5 ὑπὸ] ἀπὸ K v χαλκηδόνι] χαλκηδόνου K 6 ἐποίησε] ποιήσαντος MT et terrores, qui adcreuerunt = καὶ τοὺς αὐξήσαντας φοβερισμοὺς MT K v errores = <τὰς ... πλάνας> om. MT K v ἀπήλασεν] ἀπελάσαντος MT 9 ὁμῶς] ὁμοίως K v ἐξοχωτέρου] ἐξοχώτερον K 11 ὁμοίωμα] ὁμοίωσιν M uirtutis = ἀρεταῖς τε καὶ (ἀρετῆς) 12 τοῖς τε τῆς K² 13 σπουδάσμασι] δόγμασι K unitate = ἐνώσει (ἐνόητι) 14 τελειότερον] τελειώτερον MT 18 γαληναίου] γαληνίου v τῶν ... ἐπαίνων] τὸν ... ἔπαινον M 19 eorum = ὑμῶν] ὑμῖν M 20 ἀνδρεία] ἀνδρία M κτήσεται] κτήσεται MT 21 ἰκετεύομεν] ἰκετεύωμεν K 22 <τὴν πίστιν> coní. Lu 23 συγχωρήσῃ] συγχωρήσει M² K 26 φιλονεικίαις] φιλονεικίαις K προκαταληφθῶμεν] καταληφθῶμεν K 27 ἐκβαίνει] ἐκβαίνει K licet = ἐκβαίνει (ἐξεστὶ) 29 προφέρομεν] προσφέρομεν MT K σῶσαι] ὄσα M 30 φλυαρίας] φλυαρίαν K

Theodosii magni, cuius inter alias eius uirtutes singularis pietas praedicatur, quo adnidente per sancti spiritus gratia centum quinquaginta patrum sententia, qu^(am) eis inspirabat spiritus sanctus consubstantialis patri et filio, praedicatus est, et sicut egregii ueritatis amatoris Marciani principis, qui et primum concilium Ephesenum, utpote catholicam et apostolicam fidem praedicans, a sancta Chalcedonensi synodo suscipi fecit et errores, qui adcreuerunt, de dei ecclesia reppulit, sacrum illum Tomum amplexus apostolici uiri papae Leonis, quem beatus Petrus apostolus uerbis eius ediderat, et sicut extremi quidem, praestantissimi tamen omnium magni illius Iustiniani, cuius ut uirtus ita et pietas omnia in meliorem ordinem restaurauit, cuius instar fortissimae clementiae uestrae principatus uirtutis quidem conatibus rem publicam christianam tuetur et restaurat in melius pietatis studiis catholicae succurrit ecclesiae, ut in unitate uerae apostolicae confessionis perfectius copuletur, quam nunc usque nobiscum sancta Romana seruat ecclesia, quatenus sinceræ pietatis archanum tuba clarius per totum orbem praedicetur et, ubi huius uerae confessionis sinceritas piis uestri imperii fauoribus obtinet, laus simul ac meritum serenissimi uestri imperii praedicetur, ut cum pietatis laudibus etiam regni eorum deo annuente dilatentur insignia quosque uerae pietatis inuitat confessio imperialis fortitudo possideat.

Nam et nos, licet indigni, dei clementiam deprecamus, ut sine aliquo lapsu usque ad ipsius uitae terminum immaculatam <fidem> nos seruare ac predicare concedat et per ea in suo conspectu gloriari, quia et si *saeculi sapientiam et inanem fallaciam*, ut beatus Paulus apostolus dicit, paenitus ignoramus, uerae tamen praedicationis normam simplici ueritate docemus atque defendimus, quia non uerborum pompas habere cupimus, ut contentionibus occupemur – nec enim licet in angustiis nobis degentibus –, sed qui conuerti ad ueritatem uoluerint rectae nostrae fidei ordinem cum simplicitate cordis uerborumque lenitate proferrimus. saluare enim per apostolicae confessionis ueritatem commissas nobis diuina dignatione animas cupimus quam per uerbosam loquacitatem in

VPG BR MNL K

1 theodosii] theodosi B¹ theodosi B² eius om. B²G K pietas] pietatis K quo adnidente]
quod adnidente BG NL quod admittente R 2 gratia] gratiam B²RG M centum quinquaginta]
.CL. BR qu^(am)] qui VPG BR MNL K 3 praedicatus – praedicata? 3–4 amatoris ueritatis
R 4 principis qui] principesque VP²G principesquae P¹ principis M² ephesenum]
ephesinum BR utpote] utpote P B²RG MN K et² om. VP atque K 5 chalcedonensi]
chalcedonensi V calcedonensi BR ML K calcedonensi N synodo] sinodo B om. G
synodi N suscipi] suscepi B²R 5–6 qui adcreuerunt] qui accreuerunt R ML quia decreuerunt
K 6 reppulit] repulit VP R sacrum] sacram N tomum] thomum BRG M K 7 quem]
quam N apostolus uerbis] urbis R 8 iustiniani] iustiani RG iustinini M¹ 9 fortissimae]
fortissimi V uestrae clementiae BR 10 rem] in R 11 ut] et M in om. K perfectius]
profectus VP 12 copuletur] copiletur VP¹ romana] roma VPG seruat] constat G¹ qua-
tenus] quatinus G 13 archanum] arcanum P L tuba] toba R uerae huius V 14 sinceritas]
sinceritatis N 14–15 fauoribus ... imperii B² marg. 14 obtinet] optinet P RG NL K om. M
meritum] memeritum VP¹ 15 pietatis] pietas P¹ 16 possideat] possedeat V B¹ 17 deprecamus]
deprecamur BRG M 18 uitae terminum] uita&terminum B¹ <fidem> con. Lu 19 fallaciam]
fallatiam VG fallacium M¹ beatus om. BR 20 paenitus] penitus B²RG MNL K uerae
tamen] uerumtamen B² 22 enim om. G nobis] nostris N 23 nostrae rectae R 24 lenitate]
laenitate V ueritate ML leritate N (lenitate – beritate) proferrimus] proferimus BG MNL
saluare] saluari B 25 commissas] commissas B uerbosam] uerborum G¹ uerbo sc̄a N

εἰς πλάνην ἐμβάλλειν. διόπερ ὅστις δῆποτε τῶν ἱερέων ταῦτα τὰ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος περιεχόμενα ἅμα ἡμῖν εἰλικρινῶς κηρύττειν ἐπιθυμήσει, ἵνα τῇ ἡμετέρᾳ ἀποστολικῇ πίστει ὁμόφρονας, ὡς συνιερεῖς, ὡς συλλειτουργούς, ὡς τῆς αὐτῆς πίστεως καί, ἵνα ἀπλῶς εἴπωμεν, ὡς πνευματικούς ἀδελφούς καὶ συνεπισκόπους ἡμῶν
 5 δεχόμεθα· τοὺς δὲ ταῦτα σὺν ἡμῖν ὁμολογεῖν μὴ θέλοντας ὡς ἐχθροὺς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας ἐνόχους εἶναι κρίνομεν τῆς αἰωνίου κατακρίσεως, οὔτε δὲ ποτε τοὺς τοιούτους ἐν τῷ συλλόγῳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος εἰ μὴ διορθωθέντας ἀνεχόμεθα δέξασθαι, μήτε παραβῆναι ἡμᾶς τις ἐξ αὐτῶν ὑπολάβοι, ὅπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς. διὰ τοῦτο χαρὰ μεγάλη ἔσται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἐὰν τῆς
 10 ἡμετέρας εὐμενοῦς (εὐσεβείας) μεσιτεουσῆς ὁ συμβασιλεὺς ὑμῶν καὶ παντοκράτωρ θεὸς ταῦτα πρὸς πέρας ἀγάγοι, ἵνα ὁ οὐρανὸς εὐφρανθῇ καὶ ἀγαλλιᾶσεται ἢ γῆ γινομένης εἰρήνης πολλῆς τοῖς τῆν ἀλήθειαν ἀγαπῶσι, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον, καὶ ἀφαιρηθήσεται ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ βδέλυγμα σκανδάλου τὸ ὄν εἰς πτώσιν πολλῶν ἀσυστάτων καὶ ἀπλουστέρων, καὶ γενήσεται μία πίστις, ἐν στόμα καὶ χεῖλος ἐν καὶ μία
 15 πρὸς πάντας τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ὁμολογία, ἐν ὧσιν πάντες ὁμοθυμαδὸν λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ· ἦντινα ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἡμετέρας γαληναίας εὐδαιμονίας ὁ πολυέλεος θεὸς χαρίσασθαι καταξιώσει, ἕως τὰ δεισπασμένα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ κατασκευάζονται, τὰ διακεχωρισμένα εἰς ἀρμογὴν τῆς ἀληθείας συνέρχονται, τὰ διεζευγμένα εἰς ἀγάπην ἀποστολικῆς πίστεως συνάπτονται, τὰ δεισκορπισμένα εἰς ἔνωσιν
 20 τῆς ἐπικρατούσης ἀποστολικῆς (ἀληθείας) συνέρχονται, ἵνα ὁμοφρόνως ἅμα ἡμῖν πάντες τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἐνεργήσαντος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο θεοῦ πιστῶς ἰσχύσωσι παρακαλέσαι ὑπὲρ τοῦ μακροχρόνιον καὶ τελείαν εὐδαιμονίαν θεόθεν χαρισθῆναι τῷ κράτει τῆς ὑμῶν ἀνδρείας, ἵνα τοῖς καμάτοις τῆς ὑμῶν ἀηττήτου ἡμερότητος συναχθῆσονται ἐκ τῶν ἔθνων εἰς τὸ (ὁμολογήσασθαι) τῷ ὀνόματι τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ καὶ δοξάζειν ἐν ὕμνοις τὴν ἀληθῆ
 25 αὐτοῦ ὁμολογίαν τοῦ ποιήσαντος θαυμάσια μεγάλα μόνου, τοῦ ποιήσαντος τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἀνταναιροῦντος πολέμους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς, ὅς τὰ δεισπαρμένα συνήγαγε καὶ τὰ συναχθέντα φυλάττει, ὅς τοὺς εὐσεβεῖς βασιλεῖς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν προστάττει, ὄντινα διὰ τῆς ἀγρύπνου εὐσεβείας καὶ τῶν ἀηττήτων καμάτων συνεργοῦντος τοῦ θεοῦ φυλάττουσιν.

9 Lc. 15,7 11 Ps. 95,11 12 Ps. 118,165 13 Lc. 2,34 14 Eph. 4,5 15–16 Act. 2,11
 17 1. Cor. 14,12 19 cf. Joh. 11,52 24 Ps. 105,47 25 Ps. 135,3–4 25–26 Ps. 45,9–10

MT K v(29)

1 ἱερέων] ἱερῶν K τὰ om. MT K 3 ὁμόφρονας] ὁμοφρόνως v 5 δεχόμεθα] δεχώμεθα M v
 6 αἰωνίου] αἰωνίας T 10 pietate = (εὐσεβείας)] βασιλείας MT K v 11 ἀγαλλιᾶσεται] ἀγαλλιάση-
 ται T K v 15 dum = ἐν ὧσιν (cf. 138,17: dum = ἕως) 17 καταξιώσει] καταξιώσαι K 18 τῆς
 om. MT v 20 ueritate = (ἀληθείας)] ἐκκλησίας MT K v 23 ἀνδρείας] ἀνδρίας M
 24 confitendum = (ὁμολογήσασθαι)] πιστεύειν MT K v ἐν τῷ ὀνόματι K v 26 τοῦ om. MT K
 27 φυλάττει] φυλάττοι T 29 τοῦ om. MT φυλάττουσιν v *desin.* (52,15)

errorem audientes immittere. quicumque proinde sacerdotum haec, quae in hanc nostrae
humilitatis confessione continentur, nobiscum sinceriter praedicare desiderant, ut nostrae
apostolicae fidei concordēs, ut consacerdotes, ut comministros, ut eiusdem fidei et, ut
simpliciter dicamus, ut spiritaes fratres et coepiscopos nostros suscipimus; qui haec uero
confitere nobiscum noluerint, ut infestos catholicae atque apostolicae confessionis per-
petuae condempnationis reos esse censemus, nec aliquando tales in nostrae humilitatis
collegio nisi correctos suscipere patimus, nec transgredi nos quisquam eorum arbitretur,
quod a praedecessoribus nostris percepimus. propterea *gaudium magnum erit in caelo* et
in terra, si uestra benignissima pietate mediante haec conregnator uester omnipotens deus
ad effectum perduxerit, ut *caelum iocundetur, exultet et terra*, dum *pax multa* sit
diligentibus ueritatem et non est eis scandalum, et auferetur de domo dei abhominatio
scandali, quae erat *ad ruinam multorum* inconstantium uel simplicium, et fit *una fides*,
unum os et labium unum <et una> apud omnes apostolicae praedicationis confessio, dum
omnes unianimes *loquentur magnalia dei*; quam uestrae serenissimae felicitatis temporibus
misericors deus concedere dignabitur, dum dissipata *in aedificationem ecclesiae* dei con-
struuntur, segregata in compaginem ueritatis conueniunt, dissociata in caritatem aposto-
lica fidei copulantur, dispersa in unitate optinente apostolica ueritate concurrunt, ut
concorditer nobiscum omnes hoc bonum operantis dei maiestatem fideliter ualeant ob-
secrare pro longeuitate atque perfecta prosperitate uestrae fortitudinis imperii diuinitus
concedenda, ut eorum inuictissimae mansuetudinis laboribus congregentur ex gentibus ad
confitendum nomini sancto eius et gloriandum in laude uerae eius *confessionis, qui facit*
mirabilia magna solus, qui facit prodigia super terram auferens bella usque ad fines terrae,
qui dispersa congregat et congregata conseruat, qui tam piissimos principes super populum
suum regnare praecipit, quem peruigili pietate et inuictis laboribus deo cooperante
custodiunt.

VPG BR MNL K

1 immittere] immittere BG N 2 confessione] confessionem BR M K¹ continentur] continetur P R
NL 3 comministros] comministros P¹ BG ut¹ om. B 4 spiritaes] spiritaes M suscipi-
mus] suscepimus B¹R uero haec BR uero] uere V 5 nobiscum] uobiscum VP atque]
atque P apostolicae fidei confessionis G 6 condempnationis] condemnationis P B conden-
nationis K tales] talis B¹R 7 collegio] collegione M patimus] patimur P B²G M patemur
B¹ petimus R nec] et R quisquam] quicumque G 8 praedecessoribus] depraecessoribus
MNL percepimus om. N 9 pietate] pietate P conregnator] correignator M uester]
uestrae VPG uestros L 10 perduxerit] preduxerit K ut] ad R iocundetur] iucundetur
P dum om. M sit] fit P 11 auferetur] auferatur B² abhominatio] abominatio B MNL
12 inconstantium] inconstantiam V¹ fit] sit NL 13 os] hos B¹ unum] una B M² καὶ
μία = <et una>] non VP om. BRG MNL K 14 unianimes] unanimes B¹RG L 15 misericors]
misericors N dissipata] dissipabitur V¹ dissipatam K aedificationem] edificationem V R
aedificatione M 16 segregata] segregatur VP¹ segregantur G compaginem] compagine BR
MNL K dissociata] dissociata V K 16–17 apostolicae] apostoli N 17 copulantur] copolantur
P unitate] unitatem P optinente] obtinente B M 18 concorditer] concurditer V¹ omnes]
omnis VP¹G bonum hoc K operantis] operantes P² BR 19 longeuitate] longaeuitate P²
longa uita R longe uitae N K 20 concedenda] contendam V con.dendam P¹ concedendum
G condenda R MNL K eorum = ὁμῶν 21 confitendum] fitendum P¹ consitendum M
in laude = ἐν ὕμνοῖς 22 terram] terra NL 23 et] qui K conseruat] seruat ML sunt
seruat N piissimos principes] piissimus princeps R 24 quem peruigili] quāperuigili B¹ pietate]
pietate P cooperante] operante MNL

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ

Α Ἀγάθων, ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας πόλεως
5 Ῥώμης, ταύτη τῇ ἀναφορᾷ ἅμα τῷ κοινῷ ὅλης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῇ
γενομένη χάριν τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας ὡς ἀνωτέρω περιέχεται φρονῶν
ὑπέγραψα.

Β Ἀνδρέας, χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν τῇ Ὄσση ἐκκλησίας, ἐν ταύτη τῇ
ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως
10 ὑπέγραψα.

Γ Ἀγνέλλος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Τερρακένῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας
ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

<.....>

15

Δ Ἀδεοδάτος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Σάρμη ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας
ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

20 ΣΤ Πέτρος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Κούμη ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν
ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ζ Ἀγνέλλος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Μεσένη ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας
ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
25 ὁμοίως ὑπέγραψα.

Η Γάρζιχος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Ποτιολάνῳ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμ-
πανίας ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν
συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

30 Θ Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Λουκριτίας ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν
ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ι Ἀγνέλλος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐν Νεαπόλει ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας
ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

35 ΙΑ Αύριλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Νολάνου ἐπαρχίας Καμπανίας
ἐν ταύτη τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν,
ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT K(10)

5 ὅλης *om.* M 8 ἀγίας *om.* MT 10 ὑπέγραψα ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ὑπέγραψαν ὁμοίως
K *et desin.* (122,8) 11 ἐν τερρακένῃ] ἀντερρακένῃ M ἐν τερρακαίνῃ T 14–16 Nr. 4 (Agnellus
Fundanae) *om.* MT 17 σάρμη] <φού>ρη? 23 ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐν M μεσένη] μισαίνῃ T
24 ἀποστολικῆς πίστεως ἡμῶν συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 26 γάρζιχος] γαρζιος T ποτιολάνῳ]
ποτιελάνῳ M 29 καλαβρίας] καβρίας M 32 ἐλέει] ἐλέω T 35 νολάνου] νωλάνου T

ET SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM

- 1 Agatho, episcopus sanctae dei catholicae atque apostolicae ecclesiae urbis Romae, huic
suggestioni cum generalitate totius apostolicae sedis concilii pro rectitudine apostolicae
confessionis factae sicut superius continet consensi et subscripsi. 5
- 2 Andreas, gratia dei episcopus sanctae Hostensis ecclesiae, in hanc suggestionem, quam
pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 3 Agnellus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Terracinensis prouinciae Campaniae
in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter 10
subscripsi.
- 4 Agnellus gratia dei episcopus sanctae Fundanae ecclesiae prouinciae Campaniae in
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi.
- 5 Adeodatus gratia dei episcopus sanctae Furmianae ecclesiae prouinciae Campaniae in 15
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi.
- 6 Petrus gratia dei episcopus sanctae Cumanae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc
suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter sub-
scripsi. 20
- 7 Agnellus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Mesenatis prouinciae Campaniae in
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi.
- 8 Gaudiosus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Puteolanae prouinciae Campaniae in
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter 25
subscripsi.
- 9 Stephanus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Lucrensis prouinciae Calabriae in
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi.
- 10 Agnellus humilis episcopus sanctae ecclesiae Neapolitanae prouinciae Campaniae in 30
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi.
- 11 Aurelianus humilis episcopus sanctae ecclesiae Nolanae prouinciae Campaniae in
hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter
subscripsi. 35

VPG BR MNL K

2 et ... episcoporum *om.* MNL subscriptiones] subscriptionis VP 4 atque] atque P at M¹
5 suggestioni] suggestioni N suggestionem K 6 continet] continetur BR 7 gratia] gratiae PG
hostensis] ostensis G N hostiensis M K (!) 8 fide] fidei B² unianimiter] unanimiter P² RG L
K construximus] construximus K 9 terracinensis] teracinensis BR campaniae *om.* MNL
10 hanc suggestionem] hac suggestionem MN (*et ita saepe*) fide] fidei B unianimiter] unanimiter
R L K (*et ita saepe in codd. recent.*) 12 sanctae *om.* MNL 13 fide] fidei G construximus]
construximus K (*et ita saepe*) 15 furmianae] formiane BR farmiane G firmiane N 16
fide] fidei V¹P 18 cumanae] cummanae V ecclesiae cumanae M 21 mesenatis] mesinatae BR
24 ecclesiae *om.* VP MN K 25 apostolica] apostolaca P 27 lucrinsis ecclesiae BR prouinciae
calabriae *om.* BR calabriae] galabriae M campaniae N K 30 humilis] gratia dei N 31
aurelianus] aurilianus V BR nolanae ecclesiae B N

ΙΒ Βαρβάτος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βενεβέντου ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

5 ΙΓ Δεκόροσος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Καπούας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΔ Ἰουλιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Κονσέντου (ἐπαρχίας Βριττίων) ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

10 ΙΕ Ἰωάννης χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἰδρουῦντος ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

15 ΙΣΤ Γερμανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τερεντοῦ ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΖ Θεοφάνης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τούρης ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

20 ΙΗ Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἐν Κοτρῶνι ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΘ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σκυλλακίνης ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

25 Κ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ταυριάνης ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΑ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ταρπείας ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

30 ΚΒ Ἀβουνδάντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τεμφάνης ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

1 βενεβέντου | βενεβεντοῦ M 5 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 7 (ἐπαρχίας βριττίων) om. MT
19 κοτρῶνι | κοτρῶν M 22 σκυλλακίνης | σκυλακίνης M 25 ἐλάχιστος om. M ταυριάνης |
ταυριανῆς T 28 ταρπέας | ταρπενίας M τρ(ο)πέας?

- 12 Barbatus gratia dei episcopus sanctae Beneuentanae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 13 Decorosus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Capuanae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 14 Iulianus indignus episcopus sanctae ecclesiae Consentinae prouinciae Britiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 15 Iohannes gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Ydrontinae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 16 Germanus humilis episcopus sanctae Tarantinae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 17 Theophanius humilis episcopus sanctae ecclesiae Torinae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 18 Petrus humilis episcopus sanctae Cotronensis ecclesiae prouinciae Brittiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 19 Paulus humilis episcopus sanctae Scyllacinae ecclesiae prouinciae Brittiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 20 Georgius humilis episcopus sanctae Taurianae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 21 Theodorus humilis episcopus sanctae Tropeianae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 22 Abundantius humilis episcopus sanctae ecclesiae Tempsanae prouinciae Brittiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 beneuentanae] beniuentanae K 4 decorosus] decoratus G¹ 7 consentinae] chosintinae B co-
sintinae R cosentinae ML K cosentinae ecclesiae BR N (*et ita saepe*) britiarum] briciarum BR
ML 10 ydrontinae] ydroytinae V hydrontinae B K hidrontine R calabriae] briciarum
BR galabriae M 13 tarantinae] tarentinae M (!) calabriae] calariae VP galabriae M
16 theophanius] thophanius N torinae] thorinae G calabriae] briciarum G galabriae M (*etc.*)
19 humilis] humiliter N 19–22 cotronensis ... sanctae *om.* N 19 cotronensis] cotroninsis B
corenensis M brittiarum] briciarum BRG L britiarum M K 22 scyllacinae] scillacinae VPG
cyllacinae MNL brittiarum] brittorum VP K briciarum BR britiarum M 25 georgius]
georgios V¹ gregorius G taurianae] taurinae B et auriana K calabriae] galabriae M
26 apostolica] captolica L 28 humilis] humiles V tropeiana] tropaeiana PG 31 tempsanae]
temsanae VPG typsanae MN brittiarum] brittorum P briciarum BR briciarum G
brittorum M

ΚΓ Ἰάκινθος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σύρτης ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΔ Πλακέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βελλικέρνης <ἐπαρχίας Καμπανίας> ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΕ Ἰουβενάλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀλβάνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

10 ΚΣΤ Βίτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Λευκῆς Σίλβας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΖ Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Νομέντου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΗ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τοῦ Πόρτου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, 15 ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΘ Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βενέστροις ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Λ Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σπολίτης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρ' ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

20 ΛΑ Ὀνοράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας <.....> ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἔνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΒ Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Καμερίνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἔνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ 25 ὑπέγραψα.

ΛΓ Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Φούλγης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἔνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΔ Δεκέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Φοροφλαμίνου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως 30 συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΕ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Νούρσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἔνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

 MT

4	βελλικέρνης]	βελικέρνης	M	βελι(τ)έρνης?	4-5	<ἐπαρχίας καμπανίας>	om.	MT
8	συνετάξαμεν	ὁμοθυμαδὸν	M	12 νομέντου]	νομεντοῦ	M	14 ἐλάχιστος]	ἀνάξις T
17	ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν]	ἐξεθέμεθα	M	18 φίλιξ]	φίλιξ	M	18-19 τῇ κοινῶς παρ' ἡμῶν γενομένη]	ἦν T
	19 συναίνεσα ὁμοθυμαδὸν καὶ	T	20 ὄνοράτος]	ὄνωράτος	T	<.....>	lac.	MT
21	συνήνεσα]	συναίνεσα	T	23 φίλιξ]	φίλιξ	T	ἀγίας om.	M
	καμερίνης]	καπερήνης	T	24 συνήνεσα]	συναίνεσα	T	29 δεκέντιος]	δεκεντίνος T
	30 ἡμῶν om.	M	31 συνήνεσα]	συναίνεσα	T	33 ἔνεκεν]	ὑπὲρ	M
	συναίνεσα	T					συνήνεσα]	

- 23 Yachinthus humilis episcopus sanctae ecclesiae Syrrentinae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 24 Placentius humilis episcopus sanctae ecclesiae Belliternensis prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 25 Iuuenalis humilis episcopus sanctae ecclesiae Albanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 26 Uitus humilis episcopus sanctae ecclesiae Siluae Candidae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 27 Paulus humilis episcopus sanctae ecclesiae Numento in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 28 Iohannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Portuensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 29 Stephanus humilis episcopus sanctae ecclesiae Penestrinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 30 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Spolitinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 31 Honoratus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Sinatae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 32 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Camerinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 33 Florus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Fulgensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 34 Decentius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Foroflaminensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 35 Iohannes exiguus episcopus sanctae ecclesiae Nursinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 yachinthus] hyaquentus BR	iachinctus G	yacinctus M	hiaquentus K	sanctae om. M
syrrentinae] surrentinae VPG	sirentinae B M	seretine R	4 placentius] placencius P	placentinus K
	belliternensis] belliterrensis BR NL	belliternensis ecclesiae BR N	campaniae om.	
VPG MNL	7 iuuenalis] iubenalis K	albanensis ecclesiae BR N	albanensis] albinensis VPG	
albinensis prouinciae in VPG	9 ecclesiae om. BR	11 numento ecclesiae BR N	numento] numanto R	
numanto R	numentanae M	13 portuensis ecclesiae BR N	portuensis] portunensis V ¹ B	
15 stephanus] stefanus VP	sthephanus R	penestrinae ecclesiae BR N	penestrinae] paenestrinae P	
praenestrinae G	15 – 16 suggestionem nostram quam VP	17 – 18 pro ... fide] pro apostolicam nostram fidem VP	17 – 18 pro ... fide] pro apostolicam nostram quam VPG	
17 spolitinae ecclesiae BR N	19 honoratus] honestus BR	spolitinae] spolitanae BG	suggestionem nostram quam VPG	
19 honoratus] honestus BR	21 – 22 felix ... subscripsi om. R	sinatae ecclesiae BR N	sinatae] sinate VP R	
sisinnatae MNL	21 – 22 felix ... subscripsi om. R	21 camerinae ecclesiae B N	23 – 24 florus ... subscripsi om. N	
23 fulgensis ecclesiae BR	23 fulgensis ecclesiae BR	25 – 28 decentius ... subscripsi om. R	25 decentius] dicentius M	
25 – 28 decentius ... subscripsi om. R	foroflaminensis] foroflaminensi VPG	foroflaminensis B NL	27 nursinae ecclesiae BG N	
nursinae] norsinae VPG	nursinae] norsinae VPG	nupsine MNL		

ΛΞΤ Φίλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀσκουλάνων ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

15 ΛΖ Ἀτριανὸς (ἐλάχιστος) ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ῥετρίνης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΗ Φλωρός ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Φουρκόνης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκα τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

10 ΛΘ Κλαρέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βαλβίσσης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

Μ Κρέσκης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βιβῶνος ἐπαρχίας Καλαβρίας ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως
15 συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΑ Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Συρακούσης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

20 ΜΒ Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Μεσένης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΓ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Θερμιτάνα τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

25 ΜΔ Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τοῦ Ταυρομενίου τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΕ Ἰουλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Κατάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως
30 συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΞΤ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τρωκαλιτάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

35 ΜΖ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Λαγαριγενίτης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

 MT

1 φίλιξ | φιλιξ T ἀσκουλάνων | ἀσκουλανῶν M 2 συνήνεσα | συναίνεσα T 4 <ἐλάχιστος>
om. MT βετρίνης | βε(α)τίνης? 5 παρὰ πάντων | παρ' M συνήνεσα | συναίνεσα T
7 φουρκόνης | φουρκώνης T 8 συνήνεσα | συναίνεσα T 11 συνήνεσα | συναίνεσα T
13 κρέσκης | κρέσης T βιβῶνος | βίβωνος T 15 συνήνεσα | συναίνεσα T 18 συνήνεσα | συν-
αίνεσα T 20 ἕνεκεν | ὑπὲρ M 21 συνήνεσα | συναίνεσα T 22 θερμιτάνα | θερμίτανα M
23 παρ' ἡμῶν πάντων M ἕνεκεν | ὑπὲρ M 24 συνήνεσα | συναίνεσα T 27 συνήνεσα | συναίνεσα
T 30 συνήνεσα | συναίνεσα T 31 τρωκαλιτάνης | τρωκαλιτάνης M 33 συνήνεσα | συναίνεσα
T 34 λαγαριγενίτης | ἀγριγενίτης? 36 συνήνεσα | συναίνεσα T

- 36 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Asculanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 37 Hadrianus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Reatinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 38 Florus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Furcuninae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 39 Clarentius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Balbisis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 40 Crescis exiguus episcopus sanctae ecclesiae Uibonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 41 Theodosius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Syracusanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 42 Benedictus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Messanensis prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 43 Iohannes exiguus episcopus sanctae ecclesiae Thermitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 44 Petrus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Tauromenitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 45 Iulianus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Catanensis prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 46 Georgius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Trocalitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 47 Georgius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Agrigentinae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 asculanensis ecclesiae BR N asculanensis] ascelanensis BR ascolanae M 3 hadrianus]
 adrianus BR MN K reatinae ecclesiae BR NL K 5 furcuninae ecclesiae BR N furcuninae]
 furcinine V furconinae B K furconie R furciniane G forcuninae ML 7 clarentius]
 clarentinus R K balbisis] baluinsis BR baluisis K 9 uibonensis] dibonensis MNL 11
 exiguus] humilis K sanctae om. B syracusanae] siracusanae BG ML K 14 messanensis]
 mersanensis VPG mesanensis BR 17 thermitanae] termitanae BRG M¹ K 18 apostolica]
 captolica L 18 – 20 subscripsi. iohannis exiguus episcopus sanctae ecclesiae mitatae prouinciae siciliae in
 hanc suggestionem nostram (nostram om. G), quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus,
 similiter subscripsi. petrus VPG 20 tauromenitanae] taurominitanae V tauromitanae G tau-
 romentane M¹ tauomeritanae K 21 suggestionem nostram quam VP 23 catanensis] catinensis
 VP catanensis B K cathenensis RG N siciliae] sycilie R silicie N 24 suggestionem
 nostram quam VPG unianimiter om. B georgius] gregorius G trocalitanae] trocolitane R
 27 unianimiter om. B 29 agrigentinae ecclesiae B agrigentinae] cagrigentinae V

ΜΗ Ἄδεοδάτος ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λευκῶν, λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Γαλλίᾳ τῆ ἐπαρχία ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένη συναινῶν ὑπέγραψα.

ΜΘ Οὐλβυθρίδους ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἐβροϊκῆς νήσου τῆς Βρεττανίας, λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Βρεττανία καθεστῶσης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένη συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΑ Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τριβούρτου ἐπαρχίας Πικένης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, <συναινῶν> ὑπέγραψα.

10 ΝΒ Φίληξ ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥελατένου λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστῶσης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ συνοδικῶς γενομένη παρὰ πάντων ἡμῶν συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΓ Ταυρίνος ἀνάξιος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκλοένσου λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστῶσης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ συνοδικῶς 15 γενομένη παρ' ἡμῶν συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΔ Μανσοῦτος κατὰ θεοῦ χάριν ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεδιολάνου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς γενομένη παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

20 ΝΕ Ἰωάννης <ἀνάξιος ἐπίσκοπος> ἐκκλησίας Βεργομάνης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΖ Δονάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαυδένου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

25 ΝΣΤ Ἄναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τικένσου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΖ Βαλεντίνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκόνσου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

30 ΝΗ Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κρεμόνου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΘ Γρατιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νοβάρκου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα. 35

MT

1 ἀδεοδάτος] ἀδεόδατος Μ	λευκῶν] λεύκων Τ	λεγάτον] λεγάτων Μ (λεγάτος?)
4 οὐλβυθρίδους] ..λβυθρίδους Μ	ἐβροϊκῆς] ἐβροϊκῆς Μ	ἐβροϊκῆς Τ νήσου] νήσω Μ
5 βρεττανίας] βρετανίας Μ	λεγάτον] λεγάτων Μ	βρεττανία] βρετανία Μ 7 τριβούρτου]
τιβούρτου? πικένης] πικαίνης Τ	9 <συναινῶν> om. ΜΤ	10 φίληξ] φίλιξ Τ
<ἀ>ρελατένου? λεγάτος] λεγάτων Μ	λεγατάριος Τ	11 – 12 τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν
γενομένη καὶ συνοδικῶς συναινῶν Μ	13 ταυρίνος] μαυρίνος Μ	χαυρίνος Τ ἀκλοένσου]
<τε>λο<υ>ένσου? λεγάτον] λεγάτων Μ	14 τῆ' om. Μ	18 συνήνεσα] συναίνεσα Τ
19 <ἀνάξιος ἐπίσκοπος> om. ΜΤ	20 συνήνεσα] συναίνεσα Τ	23 συνήνεσα] συναίνεσα Τ
26 συναινῶν] συναίνεσα καὶ Τ	27 ἀκόνσου] ἀκουσοῦ Μ ἀκο<υ</>νσου?	28 συνήνεσα] συναίνεσα Τ
Τ 30 κρεμόνου] κρεμονσοῦ Μ	31 συνήνεσα] συναίνεσα Τ	33 νοβάρκου] νοβάρου?
34 συνήνεσα] συναίνεσα Τ		

- 48 Adeodatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Leucorum, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouincias constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide construximus, similiter subscripsi.
- 49 Uilfridus humilis episcopus sanctae ecclesiae Ebroicae insulae Britanniae, legatus uenerabilis sinodi per Britannia constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 50 Mauricius humilis episcopus sanctae Tiburtinae ecclesiae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 51 Felix humilis episcopus sanctae ecclesiae Arelatensis, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouinciae constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 52 Taurinus indignus diaconus sanctae ecclesiae Telonensis, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouinciae constitutae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 53 Mansuetus dei gratia episcopus sanctae Mediolanensis ecclesiae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 54 Iohannes indignus episcopus sanctae ecclesiae Pergamatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 55 Donatus episcopus sanctae ecclesiae Laudanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 56 Anastasius episcopus sanctae ecclesiae Ticinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 57 Ualentinus episcopus sanctae ecclesiae Aquensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 58 Desiderius episcopus sanctae ecclesiae Remolensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 59 Gratianus episcopus sanctae ecclesiae Nouaris in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 humilis = ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ ecclesiae om. NL 2 constituti – constitutae? 4 uilfridus] uilfredus BR M uulfridus NL ebroicae] ebrayce R eboracae M ebraicae K britaniae] britaniae G ML 5 britania] britanniam R britannia G britanias M constituti] constitutos BR constituta K (constitutae?) 7 tiburtinae] tyburtinae V tibortinae B tybortinae R ecclesiae tiburtinae PG R K 9 humilis om. R sinodi] synodi P R ML K 10 prouinciae] prouintias B prouincia L K constituti] constitutae BRG L K 12 taurinus] maurinus G diaconus] dyaconus R telonensis] thelonensis G L 13 prouinciae] prouincia P L K prouintias BR prouinciae constitutae] regionem G constitutae] constituti M 15 gratia dei RG mediolanensis] medolanensis V¹ ecclesiae mediolanensis P L 17 pergamatis] pergamitis B 19 laudanensis] laudunensis B 21 ticinensis] citinensis R thicinensis G tycenensis M 25 remolensis] remulensis BR romelensis N <c>remo<n>ensis? 26 unianimiter om. B

- Ξ Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἰππορικῆς ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΑ Ἰωάννης εὐσεβεία θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας <.....> ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως
5 συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΒ Δεῖουσδέδιθ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βρεκτιάνα ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΓ Αὐδάκης ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Δεστονένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς
10 παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΔ Βενεάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀρτενσοῦ ταύτη τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ἀναφορᾷ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΕ Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαυδένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ
15 τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΣΤ Βόνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβινγαρένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΖ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βερκελένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΗ Ῥουστίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταουρνάτων ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα
25 καὶ ὑπέγραψα.
- ΞΘ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιντιμιλίου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- Ο Σεβῆρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουνένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ
30 τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- ΟΑ Ἐλευθέριος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουκένσου ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.
- 35 ΟΒ Μαυριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τισένης ταύτη τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

MT

1 Ἰππορικῆς] Ἰππορίκης T	2 συνήνεσα] συναίνεσα T	3 <.....> lac. MT	5 συνήνεσα]
συναίνεσα T	6 βρεκτιάνα] βρεκτιάνα M	7 συνήνεσα] συναίνεσα T	9 δεστονένσου]
δε(ρ)τονένσου?	10 συνήνεσα] συναίνεσα T	13 συνήνεσα] συναίνεσα T	15 ἡμῶν om. M
17 ἀλβινγαρένσου] ἀλβιγα(ν)ένσου?	18 συνήνεσα] συναίνεσα T	21 συνήνεσα] συναίνεσα T	
24 συνήνεσα] συναίνεσα T	26 ἁγίας om. M	27 συνήνεσα] συναίνεσα T	29 σεβῆρος] σευῆρος
M	30 συνήνεσα] συναίνεσα T	32 ἐλευθέριος] ἐλεύθεριος T	33 συνήνεσα] συναίνεσα T
35 μαυριανὸς] μαυριάνος M	τισένης] τῆς σένης T	<π>ισ(ά)νης?	36 συνήνεσα] συναίνεσα T

- 60 Desiderius episcopus sanctae ecclesiae Ypporiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 61 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Genuensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 62 Deusedit episcopus sanctae ecclesiae <.....> in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 63 Audacis episcopus sanctae ecclesiae Dertonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 64 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Astensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 65 Benedictus humilis episcopus sanctae ecclesiae Ualetensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 66 Bonus episcopus sanctae ecclesiae Aluinganensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 67 Theodorus humilis episcopus sanctae ecclesiae Bertelensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 68 Rusticus humilis episcopus sanctae ecclesiae Taornatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 69 Iohannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Uintimiliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 70 Seuerus episcopus sanctae ecclesiae Lunensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 71 Eleutherius episcopus sanctae ecclesiae Lucensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 72 Maurianus episcopus sanctae ecclesiae Pisanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 ypporiensis] yponensis R sypporiensis L 5 <.....> lac. V ML K prixiac N² marg.
 (s.XV) 7 audacis] audax M dertonensis] detronensis V¹ detronensis V² dortonensis R
 detronensis G 9 benenatus] henenatus K astensis] artensis VP R NL K arthensis G 11
 ualetensis] uadensis BR K ualentensis G badensis M badanensis N bandensis L 13
 aluinganensis] aluenganensis BR albinganensis M K albiganensis NL 15 bertelensis] bercel-
 lensis R NL berthelensis G uercellensis M bertellensis K 17 taornatis] tauronatis B
 tauronatus R tornatis G 19 iohannes] iohannis P B uintimiliensis] bintimiliensis VPG
 uintimilensis N 21 seuerus humilis episcopus BR 23 cleutherius] cleuterus B lucensis] lunensis
 VPG MN K luciensis L 25 pisanae] bisane V B¹ bysane P om. R pysanae MNL

ὉΓ Σερένος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ποπουλονένσου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ὉΔ Ῥεπαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Φλωρεντίνης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ὉΕ Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ῥουσελένσου ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

10 ὉΣΤ Κυπριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀρετίνης ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ὉΖ Βιταλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σενένσου ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα
15 καὶ ὑπέγραψα.

ὉΗ Μαρκιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βολοτεράνης ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ὉΘ Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σουανένσου ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

Ἰ Ἀγνέλλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βουλσινιένσων ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

25 ΠΑ Κουστόδιτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τοῦ Βαλεντίνου Κάστρου ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΒ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Κλουσένης ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

30 ΠΓ Βιταλιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τούσκης ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΔ Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀναγνίνης ἐν ταύτη τῆ ἀναφορᾶ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

 MT

1 σερένος] σέρενος M 2 συνήνεσα] συναίνεσα T 4 ρεπαράτος] ρεπάρατος M 6 συνήνεσα] συναίνεσα T
9 συνήνεσα] συναίνεσα T 10 ἀρετίνης] ἀρετηνῆς M 11 συνήνεσα] συναίνεσα T
13 σεένσου] σεενσοῦ M 14 συνήνεσα] συναίνεσα T 18 συνήνεσα] συναίνεσα T
21 συνήνεσα] συναίνεσα T 28 κλουσένης] κλουσαίνης T 33 ἦν] τῆ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη T ὁμοθυμαδὸν ... ὁμοίως] συναίνεσα T

- 73 Serenus episcopus sanctae ecclesiae Popoloniensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 74 Reparatus episcopus sanctae ecclesiae Florentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 75 Ualerianus episcopus sanctae ecclesiae Rosellensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 76 Cyprianus episcopus sanctae ecclesiae Aretinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 77 Uitalianus episcopus sanctae ecclesiae Senensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 78 Marcianus episcopus sanctae ecclesiae Uoloterranae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 79 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Bonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 80 Agnellus episcopus sanctae ecclesiae Bulsinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 81 Custoditus humilis episcopus sanctae ecclesiae Castroualentanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 82 Theodorus episcopus sanctae ecclesiae Clusinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 83 Uitalianus episcopus sanctae ecclesiae Tuscanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 84 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Anagninae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 popoloniensis] populomensis B popoloniensis R popolonensis L 3 reparatus] separatus G
 5 ualerianus humilis episcopus VPG rosellensis] roselensis G MN 7 cyprianus] cypanus K¹
 cyprianus K² aretinae] arethinae RG areatinae M² 9 senensis] senensis M¹ 11 marcia-
 nus] mauricianus M uoloterranae] uoloiterranae VPG boloterranae NL 13 bonensis] bono-
 niensis R <sua>nensis? 15 agnellus] angelus N agnellus humilis episcopus K bulsinensis]
 uulsinensis BR K businensis M¹ 17 custoditus] custodens R castroualentanae] castroualentine
 V 19 clusinae] clusane BR 21—22 quam pro apostolica om. P 23—24 mauricius ... subscripsi
 om. R

ΠΕ Σατορνίνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀλατρίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΣΤ Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Ῥωσάνα ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΖ Γαυζίσκος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σιγγιλίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΗ Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀκυλίας ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΘ Κυριακὸς ἀμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Πολένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

15 Ϛ Αὐριλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Παρέντου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΑ Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Κένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΒ Ἀνδρέας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Κελαιάνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΓ Γαυδέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τιργιόνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΔ Βενεάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ὀπετέργιρε ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

30 ϛΕ Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Παταβίνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΣΤ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀλτινένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛΖ Βεάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Πισαυρένσου ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

 MT

1 ἀλατρίνης] ἀλατρινης M 4 Ῥωσάνα] Ῥώσανα M 7 γαυζίσκος] γαυζίππος M γαυ(δ)ι(ὦ)σος? σιγγιλίνης] σιγγιλίνης T σιγ(ν)ίνης? 9 ἀκυλίας] ἀκυλείας T ἐν om. M 13 ἐν om. M 15 αὐριλιανὸς] αὐριλιανός T 21 κελαιάνης] κελλαιανῆς M 24 τῆς... ἐκκλησίας om. T τιργιόνης] τιργιῶνης T 25 ἦν] τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένη T 25–26 ὁμοθυμαδὸν ... ὁμοίως] συναίνεσα καὶ T 27 ὀπετέργιρε] ὀπετεργίρε T ἐπαρχίας Ἰστρίας om. T 36 βεάτος] βενάτος M πισαυρένσου] τισαυρένσου M 37 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M

- 85 Saturninus episcopus sanctae ecclesiae Alagrinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 86 Ualerianus episcopus sanctae ecclesiae Rosanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 87 Gaudiosus humilis episcopus sanctae ecclesiae Signinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 88 Agatho episcopus sanctae ecclesiae Aquiliensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 89 Cyriacus episcopus sanctae ecclesiae Polensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 90 Aurelianus episcopus sanctae ecclesiae Parentinae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 91 Ursinus episcopus sanctae ecclesiae Censensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 92 Andreas episcopus sanctae ecclesiae Celeianae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 93 Gaudentius episcopus sanctae ecclesiae Treiestinae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 94 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Opotergensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 95 Ursianus episcopus sanctae ecclesiae Putauiana prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 96 Paulus episcopus sanctae ecclesiae Altinensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 97 Beatus episcopus sanctae ecclesiae Pisaurensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 alagrinae | ala(t)rinae? 3–4 ualerianus ... subscripsi *om.* R 5 signinae | signanae MNL 7
 agatho | aagatho P aghato K aquiliensis | aquilegensis M aquilensis N prouinciae istriae
om. MNL istriae | histriae B ystrie R striae K 9 cyriacus | cyriaco N prouinciae
 istriae *om.* MNL istriae | histriae B ystriae RG 11 aurelianus | aurilianus B maurelianus
 G arelianus N parentinae | arentine MNL prouinciae istriae *om.* MNL 12 quam ... fide
om. VP² 13–14 ursinus ... subscripsi *om.* R 13 censensis | cecessis B ML K prouinciae istriae
om. MNL 15 andreas humilis episcopus B² prouinciae istriae | proustriae V¹P K *om.* MNL
 istriae | histriae B ystriae RG 17 treiestinae | tregestinae R MNL teiestrinae K prouinciae
 istriae *om.* MNL istriae | histriae B *om.* R ystriae G 19 benenatus | benaenatus V
 uenenatus R opotergensis | opottergensis R op(c)tergensis? prouinciae istriae *om.* MNL
 istriae | histriae B ystriae RG 21 ursianus | ursinianus B ursinus G putauiana | puta-
 biana BR MNL K p(a)tauiana? prouinciae istriae *om.* MNL istriae | striae V¹K hi-
 striae B ystriae RG 22 subscripsi. paulus episcopus sanctae ecclesiae patauiana (putauine BR,
 patabine MN) prouinciae istriae (p.i. *om.* MNL) in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide
 unanimiter construximus, similiter subscripsi VPG BR MNL K 23 altinensis | altiensi VPG prouin-
 ciae pentapolim *om.* MNL pentapolim | pendaplod VP pentapoli G 25 pisaurensis | pisauriensis
 B pysauriensis M pysaurensis R NL prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim |
 pintapolus VP pentapoli G

- ῤῨ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀριμίνου ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤῪ Δομένικος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας (<.....>) ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤΎ Ἀδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Νομανάτης ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 10 ῤῬ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Αὐσίμαρες ἐπαρχίας Πενταπόλεως <ἐν> ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤῳ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Ἀγκῶνος ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 15 ῤΊ Βενεδαῖος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Οὐρουσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤ῝ Βονιφάτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Τουδεριτίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 20 ῤ῞ Ἐξιλαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Μαντουρίας ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 25 ῤῠ Ἀμάτωρ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Βλεράνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤῡ Γρατζιώσος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Σουτρίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 30 ῤΊ Δεοδάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Νεπεσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- ῤ῝ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Φαλάρεως ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.
- 35 ῤ῞ Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τῆς πόλεως Ἀμέρνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

1 ἀριμίνου] ἀριμινοῦ M 4 (<.....>) lac. MT 5 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M 10 αὐσίμαρες] αὐσίμα(τ)ες? 11 <ἐν> om. MT 16 οὐρουσίνης] ερουσίνης T(!) <π>ερουσίνης? 19 τουδεριτίνης] τουδερτίνης? 28 γρατζιώσος] γραττίωσος M σουτρίνης] σωτρίνης M 29 ἀποστολικῆς] ἀληθοῦς M 34 φαλάρεως] φαλαρέως T 37 ἀνάξιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος T ἀμέρνης] σαμέρνης M ἀμερ<ι>νης? 38 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M

<.....>

- 99 Dominicus episcopus sanctae ecclesiae Fanensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 100 Adrianus episcopus sanctae ecclesiae Numanatis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 101 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Auximatis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 102 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Anconitanae prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 103 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Perusinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 104 Bonifacius episcopus sanctae ecclesiae Tudertinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 105 Exhilaratus episcopus sanctae ecclesiae Manturianensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 106 Amator episcopus sanctae ecclesiae Bleranae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 107 Gratosus episcopus sanctae ecclesiae Sutrinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 108 Theodotus episcopus sanctae ecclesiae Nepesinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 109 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Phalaritanae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
- 110 Theodorus episcopus sanctae ecclesiae Amerinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1–2 ariminum *om.* VPG BR MNL K 3 fanensis] fauensis V phanensis MNL K prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 5 adrianus] hadrianus VPG numanatis] numenatis M menenatis N numeuatis L prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 8 iohannes] iohannis P B prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 11 iohannes] iohannis P B anconitanae] anconitate V^t antoniane R anconitanae M prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 14 benenatus] benenanatus V perusinae] pyrusinae M prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae] pentapolus VP tustiae BR 16 bonifacius] bonefacius BRG tudertinae] cudertinae R tudertinam K prouinciae tusciae *om.* MNL 17 quam ... subscripsi] ut supra V 18 exhilaratus] exilaratus P RG K manturianensis] Inarturianensis VPG manturanensis MN prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae] istriae VP ystriae G 21 bleranae] bledanae BR MNL K prouinciae tusciae *om.* MNL 23 prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae *om.* BR K 25–26 theodotus ... subscripsi *om.* R theodotus] theodorus B nepesinae] nepesiane N prouinciae tusciae *om.* MNL 27 phalaritanae] falaritanae BR ML prouinciae tusciae *om.* MNL 29 amerinae] ameriane N prouinciae tusciae *om.* MNL

ΡΙἌ Βαρβατιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολυμαρτίας ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

5 ΡΙΒ Δεουσιδέδιτ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ναρνιένσου ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΙΓ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

10 ΡΙΔ Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σανσινάτης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΙΕ Βαρβάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κορνηλίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

15 ΡΙΣΤ Βίκτωρ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βουονίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΙΖ Φλῶρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κεσιτούνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΙΗ Βιτάλιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαβεντίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

20 ΡΙΘ Ἰουσιτίνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βικοαβεντίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΚ Βικέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιμένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

25 ΡΚΑ Πλακέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πλακεντίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΚΒ Μαυρίκιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ῥηγίου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΚΓ Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μοντέσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

30 ΡΚΔ Γρατζίωσος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρμένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΚΕ Μάγνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πωπιλίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἦν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

 MT

1 βαρβατιανὸς] βαρβιτιανὸς T πολυμαρτίας] πολυμαρτίας T 2 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M
 4 δεουσιδέδιτ] δεουσιδέτιτ M ναρνιένσου] ναριένσου M ναρνιενσοῦ T 7 ραβέννης] ραβέννης M
 12 κορνηλίας] κορνιλίας T 16 κεσιτούνης] κεσι(νάτ)ης? 19 ὁμοθυμαδὸν om. M
 21 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 27 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 28 μοντέσου] μοτ(ιν)έ(ν)σου?
 32 πωπιλίας] πωπίλιος T

- 111 Barbatianus episcopus sanctae ecclesiae Polimartiensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 112 Deusdedit episcopus sanctae ecclesiae Narniensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 5
- 113 Theodorus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Rauennatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 114 Stephanus episcopus sanctae ecclesiae Sarsenatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 115 Barbatus episcopus sanctae ecclesiae Corneliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 10
- 116 Uictor episcopus sanctae ecclesiae Bononiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 117 Florus episcopus sanctae ecclesiae Caesinatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 15
- 118 Uitalis episcopus sanctae ecclesiae Fauentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 119 Iustinus episcopus sanctae ecclesiae Uicoaentinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 120 Uincentius episcopus sanctae ecclesiae Libiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 20
- 121 Placentius episcopus sanctae ecclesiae Placentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 122 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Regiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 25
- 123 Petrus episcopus sanctae ecclesiae Mutinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 124 Gratosus episcopus sanctae ecclesiae Parmiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.
- 125 Magnus episcopus sanctae ecclesiae Popiliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi. 30

VPG BR MNL K

1	barbatianus] barbaccianus BR	barbatus M	polimartiensis] polimarcensis BR	polimatiensis	
M ¹	prouinciae tusciae <i>om.</i> MNL	4	deusdedit] deusdedi NL	prouinciae tusciae <i>om.</i> MNL	
6	rauennatis] rauenatis BR	8	stephanus] stefanus VP	sthephanus G sarsenatis] sarrenatis V	
sarcaenatis P ¹	sarcenatis P ² R	arsenatis M	10	corneliensis] corniliensis BR	
12	bononiensis] bonoensis VPG	14	florus] glorus G	caesinatis] cesinatis R MNL K	
16–23	uitalis ... subscripsi <i>om.</i> R	22	placentius] placentinus VP L K	24	regiensis] rugiensis N
26	mutiensis MN	28	parmiensis] parmensis R M (!)	30	popiliensis] populiensis VPG
BR MNL K	31	construximus] conscripsimus B	construxit N	subscripsi] subscripsit N	

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἰκανῶς ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀναγνωσθέντα· Μακάριος δὲ ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καθ' ἑτέραν τὰς ἤδη ὑποσχεθείσας παρ' αὐτῶν τῶν ἁγίων πατέρων χρήσεις προκομιζέτωσαν.

5

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

10

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότην Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
15 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

20

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ ὑποστρατήγου Θράκης

25

Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὀρμίσδου

30

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος

MT

2 κατὰ *om.* M

16 Δεκεμβρίου | Δεκεμβρίου M

22 – 23 καὶ μαγίστρου ... ὑπάτων πατρικίου *om.* T

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficiunt quae hodierna die relecta sunt; Macharius uero uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt in altero secretario testimonia patrum, quae iam polliciti sunt, proferant.

5

ACTIO QUINTA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis
serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post
consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo secundo septima
die mensis Decembrii indictionis nona.

15

Praesedente eodem piissimo et Christo amabili magno imperatore Constantino in secre-
tario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae
serenitatis praesentibus et audientibus
Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
Theodoro glorioso exconsule patricio et comiti imperialis obsequii et substratego exercitus
Thraciae
Sergio glorioso exconsule patricio
Paulo glorioso exconsule patricio
Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdas
Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excuuiti
Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore

25

VPG BR MNL K

1 piissimus *om.* K 2 macharius] macarius P R L maccharius B uenerabilis] amabilis K
3 et *om.* VP quae] qui P 4 proferant] proferunt VP¹G praeferant K 7 incipit actio
quinta L quinta] .V. RG 9 domini nostri iesu RG dei *om.* VPG 10 nostris *om.* VPG
decreto] creto B¹ 11 perpetuo p̄p̄t̄ augusto VP p̄p̄t̄] prop̄t̄ P perpetuo L augusto] agusto
V¹ uicensimo] uicessimo P uicesimo ML uigesimo K uicensimo septimo] XXVIII BRG²
XXVII N septimo] nono G¹ 12 consolatum] consulatum RG ML consolatus K man-
suetudinis] mansuetudines B¹ tertio decimo] t̄cio Xmo PG .XIII. BR N heraclio] heracleo
BR 13 atque] adque P tiberio] tyberio RG MN uicensimo] uicessimo P uicesimo G
NL uigesimo K uicensimo secundo] XXII BR N septima] septimo VPG 14 decembrii]
decembris VPG decembris R N indictionis] indictione BRG N K nona] .VIII. G 16
praesedente] praesidente RG K 17 sacri] sacrari B¹ magni G et *om.* P 18 praesentibus]
praesendentibus P praesendentibus BG praesidentibus R 19 niceta] nicaeta B nicata R
imperialium] imperiale VPG 20 patricio] patrio P comiti] comite BR comitis K im-
perialis] imperiali VPG B substratego] substratigo BR substratago M 21 thraciae] trachiae
G thratiae B thraciae R MN traciae K 24 glorioso *om.* PG gloriose B lo-
gotheta] logotha V logotecha R loghoteta K 25 exconsule] exconsole V¹ curatore]
coratore V coronatore P hormisdas] hormistae P² 26 excuuiti] excubiti BR ML K 27
exconsule] exconsole V et quaestore] equāes VPG

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 5 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίκοι τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 10 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 15 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 εὐλαβεστάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 20 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 25 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 30 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος

 MT

 2 θωμᾶ ... ὑπάτων *om.* M

21 καὶ τῶν M

25 ῤαβέννης] ῤαβέννης M

29 κυζίκου] κιζύκου T

Polyeucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

5

Conueniente autem et sancta atque uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem congregata est, in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum
 praesentantibus sanctissimi ac beatissimi <papae> antiquae Romae Agathonis et 10
 Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae
 Romae et
 Petro deo amabili presbitero et monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisario Theodori uenerabilis uicarii throni 15
 Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne
 episcopo ciuitatis Regitanae, locum agentibus uenerabilis centum uiginti quinque re-
 legiosorum episcoporum qui sunt circa antiquam Romam concilio, qui et per proprias
 subscriptiones declarantur in suggestionem ab eis facta ad piissimum imperatorem Con- 20
 stantinum et
 Theodoro relegioso presbitero et uicario Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Trachiae 25
 Georgio episcopo Cizici
 Petro episcopo Nicomediae
 Photio episcopo Niciae
 Iohanne episcopo Calcedone

VPG BR MNL(5) K

1 polyeucto] polieucto VG M K exconsule] exconsole V 1–2 exconsule patricio thoma VPG
 2 exconsule] exconsole V 3 dispositore] dispensatore B L prouinciarum] partium G 7 et]
 ex VPG om. BR K sancta] magno R atque] adque P¹G synodo] sinodo B sanc-
 tionem] scanctionem V 9 uenerabilibus] uenerabilis VP¹ presbiteris] praesbiteris V uenera-
 bili] uenerabile P B¹R K 10 praesentantibus] praesentibus VP praesentantes K πᾶσα =
 <papae> om. VPG BR K agathonis] agatonis K 11 uenerabili] uenerabile VP archiepiscopo]
 episcopo VPG om. BR constantinopoleos] constantinopoleus BR 13 amabili] amabile BR
 presbitero] probro V K et¹ om. BR K uicario] uichario V 14 machario] macario P B
 theopoleos] theopoleus BR antiochiae] anthiochiae V anthyochiae R 15 relegioso] religioso
 RG K presbitero] prbro V K presbytero B apochrisario] apocrisario B apocrisari R
 apocrisario G K uicarii] uichari V uicari PG throni] sedis K 16 hierusolimorum]
 hierosolimorum P iherosolimorum RG hyerusolimorum K 17 abundantio] abundanti V
 18 uenerabilis om. BR centum uiginti quinque] CXXV VPG RG centum uiginti B 18–19
 relegiosorum] religiosorum RG K 20 subscriptiones] subscriptionis V facta] factum VP 22
 relegioso] religioso G K uicario] uichario V theodori] theori V¹ 23 gortinae] gurtinae VPG
 insulae] insolae V 25 sisinnio] sysinnio V trachiae] thrachiae P thraciae BR traciae K
 26 cizici] cicaci G cyzici B cyrici R 27 nicomediae] nicomedia V nicomidiae B 28
 photio] phocio V fotio B K focio R

- Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 5 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 10 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 15 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 20 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάπτης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηωνουπόλεως
 25 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 30 Ῥώμην

 MT

3 βυζίης | βιζύης T 5 σηλυβρίας | σίλυβρίας T 6 μεθύμνης | μιθύμνης M 12 μελιτηνῆς |
 μελιτήνης T 20 μύνδου | μίνδου T 23 λάπτης | λάπτης M 24 ζηωνουπόλεως | ζηνουπόλεως
 M

Sisinnio episcopo Ierapoleos Phrigiae	
Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae	
Georgio episcopo Bizois Trachiae	
<Gregorio> episcopo Mitilena	
Sergio episcopo Silibriae	5
Andrea episcopo Methemne	
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camulianorum	
Antonio episcopo Hipepon	
Genesio episcopo Anastasiupoleos	10
Platone episcopo Cinnac	
Theodoro episcopo Melitinae	
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gurdi	
Theodoro episcopo Uerisse	15
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	
Solomone episcopo Clanei	
Iohanne episcopo Myndi	20
Georgio episcopo Choensi	
<Gregorio> episcopo Cantanu	
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonupoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	25
Theodoro episcopo Olbis	
Theofane presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae qui cognominatur Baias	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	

VPG BR K

1 sisinnio] sysinnio V	sisinio K	ierapoleos] hierapoleus BR	hyrapoleos K	phrigiae]	
frigiae B K	2 seleucia] releutiae V	releucia P	seleutiae G	sileucie B	3 bizois
trachiae] bizifrachiae V	byzois thraciae BR	uicis traciae K	4 γρηγορίου = <gregorio>]		
georgio VPG BR K	mitilena] mitylena P	militene G	myrylaenae B	5 silibriae] sylibriae	
P R	silibrigiae G	silimbriae B K	6 methemne] methymnae?	7 theognio] theogenio R	
8 camulianorum] camilianorum G	9 antonio] antoni B	hipepon] hibepon VP	epepon G'		
hepepon G'	ypepon BR K	10 anastasiupoleos] anastasiopoleus B	anastasio R	anasta-	
sipoleus G	anastasiopoleos K	11 cinnac] cynnae VP	chinnae G	12 melitinae] meletinae	
V	melitena PG B K	14 iustinianopoleos] iustinianopoleus BR	14–15 iustinianopoleos ...		
episcopo om. K	16 stephano] stefano V	theofano R	heracliae] eraclie V	18 dometio]	
thometio V	tometio PG	19 solomone] salomone BRG K	clanei] claney K	20 myndi]	
mind V R	21 choensi] coensi G K	22 γρηγορίου = <gregorio>] georgio VPG BR K	cantanu]		
cantane BR cantano K	24 eulalio] elalio V	colalio BR	zinonupoleos] zinanupoleos VPG		
zinonupoleus BR	zinonopoleos K	25 dalisandu] dalisandi PG B K	dalizandi R	26	
theodoro] theoro B	27 theofane] theophane G K	abbate] abbas VPG	cognominatur]		
cognominabatur V	28 monasterii] monasterio VPG	monasteri B	renati] senati VPG		

Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς
πατριαρχείου

- 5 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου
Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τοῦ εὐσεβεστάτου
καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν <μεγάλου> βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ ἐκ μὲν τοῦ εὐωνύμου
10 αὐτοῦ μέρους καθεσθέντων τῶν ὀσιωτάτων τοποτηρητῶν τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου
τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶν ἐπισκόπων, ἐκ
δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους ὁμοίως καθεσθέντων Γεωργίου τε τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου
ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου
ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ τῶν ἅμα αὐτοῖς θεοφιλῶν ἐπισκόπων, προ-
15 κειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρήτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν·

Ἐν γνώσει τυγχάνει ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς ἐν τῇ προλαβούσῃ συνελεύσει κατὰ
τὴν γενομένην αἴτησιν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου
ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου ἡ ἀνάγνωσις γέγονε τῶν
20 σταλεισῶν δύο ἀναφορῶν πρὸς τὴν θεοτείχιστον ὑμῶν γαλήνην ἀπὸ τε Ἀγάθωνος τοῦ
ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς κατ' αὐτὸν
συνόδου, καὶ ὡς διελαλήθη πρὸς Μακάριον τὸν ὀσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων
πόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὰς ἡδη ὑποσχεθείσας παρ' αὐτῶν χρήσεις προκομίζειν ἀγίων
καὶ ἐκκρίτων πατέρων παριστώσας ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκο-
25 νομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς
τὸ παριστάμενον.

MT

9 magñi = <μεγάλου> om. MT
ἀσεκρέτις T 20 τὴν | τὸν M

10 μέρους αὐτοῦ M

12 ἀγιωτάτου om. T

16 ἀσηκρήτις]

Conone et Stephano presbiteris <et monachis> monasterii, qui cognominatur Domus
Arsitia, positi similiter in antiqua Roma

Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis patriarchii Constantinopolitani
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii uenerabilis archiepiscopi Theopoleos
Antiochiae.

5

Resedentibus quoque gloriosis patriciis et consulibus ex latere piissimi et Christo dilecti
magni nostri imperatoris Constantini, et ex parte quidem eius leua sedentibus uenerabilibus
loci seruatoribus sanctissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et qui cum eis erant
deo amabilibus episcopis, a latere autem eius dextro similiter sedentibus Georgio
sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae Romae et Machario uene-
rabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et qui cum eis erant deo amabilibus episcopis,
praepositis in medio sacrosanctis <et immaculatis> euangelii Christi dei nostri,
Paulus magnificus asecretis et imperialis secretarius dixit:

Cognitionem habet uestra deo instructa pietas, quod in anteriore conuentu secundum
postulationem Georgii sanctissimi archiepiscopi a deo conseruandae regiae urbis eiusque
synodi lectio facta est duarum suggestionum directarum ad deo munitam uestram sere-
nitatem, illi<u>sque ab Agathone sanctissimo papa apostolicae sedis antiquae Romae et
eius quae ab eius synodo, et quod interlocutio facta est ad Macharium uenerabilem
archiepiscopum Antiochenae ciuitatis et eos qui cum eo sunt, ut sanctorum ac probabilium
patrum quae dudum promiserant testimonia proferant demonstrantia unam uoluntatem
et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei
nostri, et suggerimus ad quod placuerit.

VPG BR MNL(7) K

1 conone] canone BG και μοναχῶν = <et monachis> om. VPG BR K 3 oratoriorum] oraturiorum
P oratorium G patriarchii] patriarchi VP R constantinopolitani] constantinopolitanae BR
4 presbitero] prob V macharii] maccharii V macari P B macarii R machari G theo-
poleos] theopoleus BR 5 antiochiae] anthiochiae R K 7 resedentibus] residentibus V R K quo-
que tam gloriosis K gloriosis] gloriosissimis MNL (ἐνδοξοτάτων) consulibus et ex K 8 nostri
om. V imperatoris] imperiale VPG imperii N leua] leue BR sedentibus uiris uenerabi-
libus MNL uenerabilibus] uenerabilis VPG uen̄ K 9 agathonis archiepiscopi antiquae romae
M agathonis] agatonis L K erant] erunt VP 10 amabilibus episcopis] amabiles episcopi BR
eius om. V dextro] dextero BR K sedentibus] redentibus VP 11 constantinopoleos] constan-
tinopoleus BR machario] macchario V macario P BR L 11–12 uenerabili] uenerabile VP M
12 theopoleos] theopoleus BR antiochiae] anthiochiae V anthiochiae R erant] erunt V
sunt G¹ 13 praepositis] propositis M et prepositis K και ἀχράντων = <et immaculatis> om.
VPG BR MNL K dei] domini K 14 asecretis] ascretis V¹ K secretarius] secretarius VP
secretarios BR 15 uestra a deo M instructa] instrtae V instrta B¹ pietas] pietas V
anteriori] anteriorae V ateriore G teriore N¹ 16 georgii] gregorgio V¹ georgio V²
georgi P B conseruandae huius regiae M 17 synodi] sinodi V B synodo K suggestionum]
suggestionem V¹ ad deo] ado P NL ad a deo B adeo RG 18 illi<u>s con̄i. Lu] illis VPG
MNL K illi<u>s que om. BR agathone] agatone L K et] ex VPG 19 eius quae om. BR
interlocutio] interloquutio V macharium] maccharium V macarium P BR L uenerabilem]
uenerabili N 20 antiochenae] anthiocenae V antiochi. .e B ras. antiochie R antiochenae
G K ut] et R probabilem] probalium V 21 testimonia] testimonii VP proferant]
proferunt VPG 22 in om. VPG R dispensatione] dispensationis VPG

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Λεγέτωσαν Μακάριος τε ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλεῖς, εἰ κατὰ τὴν αὐτῶν ὑπόσχεσιν εὐτρεπεῖς ὑπήντησαν.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

5 Ναί, δέσποτα· ἰδοὺ δύο κωδίκια ἐπιφερόμεθα, ἐν οἷς παρεξεβάλλομεν διαφόρους χρήσεις ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ ταύτας κελεύσατε ἀναγνωσθῆναι.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Τὰ εἰρημένα κωδίκια ὑποδεχέσθωσαν καὶ κατὰ τάξιν ἢ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τὰ δύο κωδίκια ἀνέγνω τὸ πρῶτον κωδίκιον ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως· „Χρήσεις ἀγίων πατέρων ἐν τῷ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ θέλημα διδασκόντων, ὅπερ ἐστὶ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος” καὶ καθεξῆς ἀνέγνω πάσας τὰς χρήσεις τὰς ἐγκειμένας ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ ὁμοίως καὶ τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ κειμένας πάσας.

15 Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπεν·

Ἐν γνώσει γεγόναμεν τῶν νῦν προκομισθεισῶν χρήσεων παρά τε Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀλλ’ εἶπερ ἑτέρας χρήσεις βούλονται προαγαγεῖν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὑποσχεθέντος παρ’ αὐτῶν ἐνὸς θελήματος καὶ

20 ἡμῶν, καθ’ ἑτέραν ταύτας προαγαγέτωσαν.

MT

15 κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν M
MT

18 παρ’ αὐτῶν om. M

19 unius = <μιᾶς> om.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Edicant Macharius deo amabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt deo amabiles, si secundum suam pollicitationem praeparati occurrerunt.

Macharius deo amabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt dixerunt:

Etiam, domine. ecce duo codices deportamus, in quibus deflorauimus diuersa testimonia 5 sanctorum ac probabilium patrum, et haec iubetote relegi.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Praedicti codices suscipiantur et secundum ordinem horum lectio fiat.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius Georgii sanctissimi patriarchae Constantinopoleos duo codices relegit priorem codicem continentem in superscriptione ita: 10 „Testimonia sanctorum patrum unam domini Iesu Christi <filii dei> uoluntatem docentia, quae est etiam patris et spiritus sancti“ et sequenter relegit omnia testimonia, quae contenebantur in eodem codice, similiter et omnia quae contenebantur in secundo codice.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Notitiam habemus modo prolatorum testimoniorum, quae a Machario deo amabili 15 archiepiscopo Antiochiae et qui cum eo sunt, sed si quidem altera testimonia uolunt proferre ad conprobationem promissae ab eis unius uoluntatis et unius operationis in dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, in subsequenti haec proferant.

VPG BR MNL K

2 macharius] maccharius V macarius P R L amabiles] amabilis B¹ si om. B 3 praeparati]
 praeparatio VP 4 macharius] maccharius V macarius P BR L amabilis] amabiles V ama-
 bili N 5 duo] duos RG M deportamus] deportauimus M deflorauimus] deplorauimus N
 6 ac] a B¹ probabiliu[m]] probalium B iubetote relegi] iubeto relegi R iubeto ter elegi N
 iubeto ter legi L 7 constantinus imperator N 8 praedicti] praedixi VP ordinem om. G
 9 accipiens] accipiat G antiochus] antiochus B relegiosus] religiosus RG MNL K patriarchae]
 patri NL 9 – 10 constantinopoleos] constantinopoleus BR 10 duo] duos BRG ML priorem]
 priorem B continentem] tenentem B in om. B superscriptione] superscriptionem BR
 11 domini nostri iesu VPG B K τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ = <filii dei> om. VPG BR MNL K docentia]
 dicentia V¹ 12 patris] patri VP patris et filii et VG relegit] elegit P testimonia om. M
 13 contenebantur¹] contenebatur V continebantur RG MNL K codice] codicis P codicem N
 K contenebantur²] continebantur R MN K 14 constantinus piissimus imperator K 15 prola-
 torum] probatorum V machario] macario P R NL macari B amabili] amabilem R ama-
 bilis N 16 altera] alia K 17 proferre] proferre P conprobationem] conprobationem V
 conprobationem ML K promissae] promissae VP eis] eius L uoluntatis] uoluntates V 18
 christi om. B¹ cristi K ueri] uere VPG ueri dei nostri om. BR haec] huius VPG (cf.
 177,8)

ΠΡΑΞΙΣ ΕΚΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 5 βασιλείας τῶν θεοσεπέτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου ἀγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 πραότητος ἔτους τρισκαίδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
 αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ δωδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς
 10 Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων
 15 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄφφικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄφφικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 20 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 οἴκου τῶν Ὀρμίσδου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 25 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 30 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίκοι τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

 ΜΤ

2 ἐκτη] ζ' Γ 9 δωδεκάτῃ τοῦ] δωδεκάτου Μ φεβρουαρίου] φη Γ 10 ἐνάτης] θ Γ
 19–20 Ἰουλιανοῦ ... παύλου ΜΤ 22 τῶν ὀρμίσδου οἴκου Μ 25 κοιαιστῶρος] κυαιστῶρος Γ
 28 καὶ ... ἐπαρχιῶν om. Μ

ACTIO SEXTA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis
ac serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo 5
decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo et
post consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio
uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo secundo
duodecima die mensis Februarii indictionis nona.

10
Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario
sacri palatii, quod cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis
praesentibus et audientibus
Niceta gloriosissimo exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
Theodoro gloriosissimo exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego 15
Thraciae
Sergio glorioso exconsule patricio
Paulo gloriosissimo exconsule patricio
Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae 20
Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excubiti
Iohanne glorioso exconsule patricio et questore
Polieucto glorioso exconsule
Thoma glorioso exconsule
Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum 25
Petro glorioso exconsule
Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

VPG BR K

4 christi] cristi K imperantibus] imperatoribus G 5 nostris *om.* VPG flauis] flauius VP
a *add.* B² 6 uicesimo] uicesimo P uicesimo K uicesimo septimo] uicesimo VII^{mo} P
XXVIII BR .XXVIII^{mo} G 7 consolatum] consulatum RG consulatus K tertio decimo]
tercio decimo V XIII^{mo} PG XIII BR heraclio] heracleo BR 8 atque] adque P ti-
berio] tyberio RG anno *om.* VPG uicensimo] uicesimo P uicesimo K uicensimo
secundo] .XXII. BRG 9 duodecima] duodecima K die *om.* VPG february] febr V febro
PG indictionis] inditione B indictione R K 11 praesedente] praesidente P²G K christo]
cristo K in *om.* G secretario] secretario P 12 eius] ei G serenitatis] serenitati G
14 gloriosissimo] glorioso K patricio] patricio B K officiorum] offitiorum V K 15 gloriosis-
simo] glorioso BR K patricio] patricio V B K obsequii] officii G substratego] substrathego
BR 16 thraciae] traciae G K 17 glorioso] gloriose P¹ patricio] patricio V B K 18
gloriosissimo] glorioso G K patricio] patricio V B K 19 militari] militarii V militario PG
logotheta] logotha V logotetae K 20 glorioso] gloriosissimo K patricio] patricio V B K
et curatore] excuratore VPG 21 glorioso] gloriosissimo K comitis] comiti V 22 glorioso]
gloriosissimo K patricio] patricio V B K questore] quaestore B 23 polieucto] polyeucto P
BR glorioso] gloriosissimo BR K exconsule patricio V 24 glorioso] gloriosissimo K 25
glorioso] gloriosissimo K dispositore] dispensatore R prouinciarum] prouintiarum V B 26
glorioso] gloriosissimo K 27 glorioso] gloriosissimo K

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 5 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 10 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 15 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντίνου
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 20 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 25 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης

 MT

 10 ὀσιωτάτου] ἁγιωτάτου M
 29 βυζίης] βιζύης T

18 – 19 ἀρχιεπισκόπου] ἐπισκόπου M

22 ἐπισκόπου om. M

Conueniente autem et sancta atque uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem congregata est, in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum
 praesentantibus sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos nouae
 Romae et
 Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisario Theodori uenerabilis loci seruatore
 sedis Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne
 episcopo ciuitatis Regitanae, locum agentibus uenerabilis centum uiginti quinque deo
 amabilium episcoporum, quod circa antiqua Roma est concilii, qui et per proprias
 subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum imperatorem Con-
 stantinum et
 Theodoro relegioso presbitero et locum agente deo amabilis archiepiscopi Rauennae
 Theodori
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Eracliae Thraciae
 Georgio episcopo Cizici
 Petro episcopo Nicomediae
 Photio episcopo Niciae
 Iohanne episcopo Calcedone
 Sisinnio episcopo Ierapoleos Phrigiae
 Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae
 Georgio episcopo Biziae Trachiae

VPG BR K

1 conueniente] conuenienti B atque] ac BR uniuersali] uniuersale B¹ synodo] sinodo V B
 sanctionem] scanctionem V 2 urbe] urbae V 3 presbiteris] presbyteris B uenerabili] uenerabile
 VP K diacono] subdiacono K 4 agathonis] agatonis G K 5 uenerabili] uenerabile V B
 constantinopoleos] constantinopoleus BR 7 amabili] amabile BR presbitero] praesbitero B
 uicario] uichario V 8 machario] macario P R uenerabili] uenerabile B theopoleos] theopoleus
 BR antiochiae] antiociae V anthiochiae BR 9 relegioso] religioso RG K presbitero]
 praesbitero B apochrisario] apocrisario BR apocrisario G K theodori] theodoro V uenera-
 bilis] ueneralis V¹ seruatore] seruatoris BR 10 hierusolimorum] hierosolimorum PG hyeru-
 solimorum K 11 portuensis] partuensis V abundantio ... paternensis om. V 12 regitanae]
 regiana VP regiane G regiana et locum VPG uenerabilis] uenerabilibus P² K uenerabilium
 BRG centum uiginti quinque] CXXV VPG BR 13 antiqua roma] antiquam romam G per
 om. G proprias] prias P¹ 16 theodoro] theodore B relegioso] religioso G K 17 theodori]
 theoderi B 18 basilio] balio VPG ciuitatis] ciuitate VPG gortinae] gurdine V gurtinae
 K insulae] insolu V 20 cracliae] heracliae RG K thrachiae] trachiae V thraciae PG BR
 21 cizici] cyzici BR 23 phorio] pontio V fotio B K focio R niciae] nitiae VG 24
 calcedone] calchedon V chalcedone P calcedoniae R 25 ierapoleos] hierapoleus BR hie-
 rapoleos K phrigiae] frigiae BR K 26 seleutiae] releutiae VP sileucia BR 27 biziae]
 byzois B bizois R uiziac K trachiae] traciae PG BR

- Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 5 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 10 Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 15 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 20 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηωνουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγόμενου
 25 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγόμενης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 30 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς
 πατριαρχείου καὶ
 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου
 Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

 MT

 2 σηλυβρίας] σιλυβρίας T 3 μεθύμνης] μιθύμνης M 6 ὑπαίπων] ὑπέπων T 11 ἐπισκόπου
 om. M 21 ζηωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M 26 ρενάτης] ρενᾶ τῆς T

<Gregorio> episcopo Mytilenae	
Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Metimnae	
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camulianorum	5
Antonio episcopo Hypepon	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnae	
Theodoro episcopo Meletinae	
Iohanne episcopo Dascilii	10
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	
Theodoro episcopo Uerissae	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	15
Solomone episcopo Clanei	
Iohanne episcopo Myndi	
Georgio episcopo Coensi	
Gregorio episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappis	20
Eulalio episcopo Zininopoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophane presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae quod cognominatur Baias	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renatis positi in antiqua Roma	25
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur Domus Arsicia positi similiter in antiqua Roma	
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis patriarchii Constantinopoleos	
Stephano presbitero et monacho discipulo Macarii uenerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.	30

VPG BR K

1 γρηγορίου = <gregorio>] georgio VPG BRG K	mytilenae] mitilena V	mytilinae B	mituline	
R	2 silimbriae] sylimbriae V R	3 andrea] andreae V	metimnae] metymnae B	methymnae
R	4 theognio] theogenio BR	teognio G K	5 episcopo anastasio camulianorum V ¹	6
hypepon] hyppepon V	yepon BRG K	7 anastasiopoleos] anastasiopoleus BR	8 cinnae]	
cynnae P K	9–10 theodoro ... dascilii om. B K	9 meletinae] meltine V	meletinae G	11
iustinianopoleos] iusti.niapoleos VPG	iustinianopoleus BR	gordi] gurdi BR K	13 stephano]	
stefano V	15 dometio] domecio BR	16 solomone] salomone BRG K	17 myndi] mundi B ¹	
mindī K	18 coensi] choensi B	cohensis R	18–19 coensi ... episcopo om. K	19 gregorio]
georgio BRG	cantani] cantanae B	cantarie R	21 eulalio] elalio P ¹	eolalio BR
zininopoleos] zininopoleus BR	ziminopoleos G	zinonopoleos K	22 dalisandu] dalisandi PG BR	
K	24 theophane] theophaniae B	theofano R	presbitero] praesbitero B	et abbate] abbas
VP	abb G	siciliae] siliciae B	25 presbitero] praesbitero B	monasterii] monastirii B
renatis] renati BR K	positi] posito VP	26 conone] canone G	presbiteris] presbitero V	
praesbiteris B	monachis] monacho VP	monacis K	quod] qui V	arsicia] arsitia VG K
28 oratoriorum] oratorium V ¹	uenerabilis] uenerabili V	patriarchii] patriarchi VP R	con-	
stantinopoleos] constantinopoleus BR	29 stephano] sthephano P	macarii] macria P ¹	macari	
B	macharii K	theopoleos] theopoleus BR	teopoleos K	30 antiochiae] anthiochiae B
anthiochiae R				

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτω, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρή- τις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν·

5 Ἐπίσταται ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς κατὰ τὴν ἑβδόμην τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς διελαλήθη πρὸς Μακάριον τὸν ὀσιώτατον πρόεδρον τῆς Ἀντιοχείων (μεγαλο)πόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἶπερ ἔχουσιν ἑτέρας χρήσεις συμβαλλομένας τῷ αὐτῶν προβλήματι, τούτεστι περὶ ἐνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ταύτας προκομίσαι, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

10 Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Διεξίτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, εἰ κατὰ τὰ διαλαλη- θέντα αὐτοῖς τὸ ἀποχρῶν περιποιήσαντες παρεγένοντο.

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

15 Ἰδοῦ, δέσποτα, ἐν χερσὶν ἐπιφερόμεθα ἕτερον κωδίκιον περιέχον χρήσεις διαφόρων ἀγίων πατέρων, καὶ τοῦτο κελευόντων ὑμῶν παρέχομεν πρὸς ἀνάγνωσιν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος (Γεωργίου) τοῦ ἀγιω- τάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ· „Τὰ ἐπόμενα τῶν περὶ θελήματος χρήσεων“ καὶ ἀνέγνω ἀπ’ ἀρχῆς ἕως τέλους.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

20 Καὶ τούτων τὴν εἶδησιν ἐλάβομεν· εἶπερ οὖν βούλεται τὸ μέρος Μακαρίου τοῦ θεοφι- λεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἕτερόν τι προκομίσαι πρὸς σύστασιν τῶν παρ’ αὐτοῦ ὑποσχεθέντων, λεγέτω.

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος (Θεουπόλεως) Ἀντιοχείας καὶ Στέφανος πρεσβύ- τερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητῆς καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς εἶπον·

25 Ἀρκούμεθα, δέσποτα, ταῖς ἤδη προκομισθείσαις χρήσεσι παρ’ ἡμῶν τῶν ἀγίων καὶ ἑκκρίτων πατέρων, καὶ ἕτερόν τι προκομίζειν οὐ βουλόμεθα.

16–26 cf. p. 214,23–26

MT

2 τοῦ τρούλλου] τρούλλω M 3 ὁ om. M 3–4 ἀσηκρήτης] ἀσεκρέτης T 5 δεκεμβρίου]
 δεκεβρίου M δεκ T 6 (μεγαλο)πόλεως] πόλεως MT 16 georgii = (γεωργίου) om. MT
 18 ἕως] ἀχρι M 20 ἐλάβομεν] λάβωμεν M 21 αὐτοῦ] αὐτῶν T 23 (θεουπόλεως) om. MT

Resedentibus quoque gloriosis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem Trulli secretario, praepositis in medio sanctis et immaculatis euangelis, Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit:

Nouit a deo instructa uestra pietas, quod per septima die Decembrii mensis interlocutio 5
facta est ad Macarium <uenerabilem> praesulem Antiochiae magnae ciuitatis et ad eos
qui cum eo sunt, si utique habent altera testimonia, quae concurrant propositioni eorum,
id est de una uoluntate et una operatione, haec proferre, et suggerimus ad quod placuerit.
Piissimus imperator Constantinus dixit:

Prosequatur Macarius deo amabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt, si secundum 10
interlocutionem ad eos factam quod debetur praeparantes aduenerunt.

Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt dixerunt:

Ecce, domine, prae manibus gerimus et alterum codicellum, in quo continentur testi-
monia diuersorum sanctorum patrum, et hoc uobis iubentibus porrigimus ad legendum.
Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius Georgii sanctissimi patriarchae Con- 15
stantinopoleos relegit habens in superscriptione: „Sequentia testimoniorum de uoluntate“
et relegit ab initio usque ad finem.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Et horum scientiam accipimus; si quidem uult pars Macari deo amabilis archiepiscopi
Antiochiae aliud quid proferre ad stabilitatem eorum quae ab eo promissa sunt, edisserat. 20
Macharius uenerabilis archiepiscopus Theopolitanus Antiochiae et Stephanus presbiter
monachus eius discipulus et qui cum eis sunt dixerunt:

Sufficientes sumus, domine, in his quae iam a nobis prolata sunt testimoniis sanctorum
ac probabilium patrum, et aliud quid proferre nolumus.

VPG BR MNL K

1 sedentibus] residentibus RG K quoque *om.* K gloriosis] gloriosissimis BR patriciis] patritiis
B K et consulibus] exconsulibus VP¹G uenerabilibus] uenerabilis V 1–2 et deo amabilibus
om. G 2 trulli] trullis B 5 per *om.* R die *om.* VP decembrii] decembris P²G 6
macarium] macharium G MN K τὸν ὀσιώτατον = <uenerabilem> *om.* VPG BR MNL K antiochiae]
antiochiae V anthiochiae P B ciuitatis] ciuitate V 7 altera] alia M concurrant] concurrunt
VPG propositioni] propositionibus BR praepositioni M K 8 et de una G una² *om.* BR
haec] huius VPG (*cf.* 169,18) ad quod] at quam VP 10 macarius] macerius V¹ marius P¹
macharius G MN K a deo amabilis macarius archiepiscopus BR 11 debetur] debentur BR prae-
parantes] praeparati BRG aduenerunt] aduenerant VP 12 macharius] macarius P B uenerabilis
om. K dixerunt] ἔειπεν ἃ P *om.* G 13 codicellum] codice illum V codicem illum
P continentur] contenerentur B 14 sanctorum diuersorum K porrigimus] porregimus B 15
antiochus] antiochus B relegiosus] religiosus RG MNL K lector] lectur V georgii] georgio V
georgi B sanctissimi] sanctissime VP patriarchae] patriarchiae P² 15–16 constantinopoleos]
constantinopoleus BR 16 in *om.* M superscriptione] superscriptionem V testimoniorum]
testimontiarum B¹ 19 accipimus] accepimus BR MNL macari] machari V macarii P² R
macharii G M K 20 promissa] promisa P¹ edisserat] aedisserat G ediserat BR edisserant
N edixerat L 21 macharius] macarius VP² marius P¹ uenerabilis *om.* BR antio-
chiae] anthiochiae P stephanus] stefanus V 21–22 presbiter et monachus NL 22 monachus]
monachus L K 23 a *om.* K a nobis *om.* M testimoniis] testimonia M 24 probabilium]
probalium VG quid] qui P¹ *om.* R quod N proferre nolumus] proferendumus M

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Τὰ προκομισθέντα τρία κωδίκια παρὰ τοῦ μέρους Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου σφραγιζέσθωσαν ἐκ τε τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας.

5 Καὶ ἐσφραγίσθησαν.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοί τε καὶ μοναχοὶ εἶπον·

- 10 Εὐσεβέστατε δέσποτα, πρὸς οἷς τίποτε περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας οὐκ ἀπέδειξαν Μακάριός τε ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ μαθητῆς καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας καὶ Σολομῶν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλαυέου ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν παρ' αὐτῶν προκομισθεισῶν χρήσεων, ἀλλὰ καὶ αὐτάς, ἅς παρήγαγον ἐπὶ τῆς ὑμῶν
- 15 εὐσεβείας καὶ τῆς ἀγίας συνόδου, περιέκοψαν χρήσεις καὶ τὰ μὲν εἰς τὸν τριαδικὸν περὶ ἑνὸς θελήματος συντείνοντα λόγον ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προήγαγον, τὰ δὲ ἀρμόζοντα καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἐγκείμενα νοήματά τε καὶ ῥήματα περιέτεμον· ὅθεν αἰτούμεν τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος τὰ ἀυθεντικά βιβλία ὧν προήγαγον πατρικῶν
- 20 χρήσεων προαχθῆναι ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως καὶ ἀντιβληθῆναι πρὸς τὰ παρ' αὐτῶν ἐπιδοθέντα κωδίκια, καὶ παριστώμεν τὸν γενόμενον παρ' αὐτῶν ἐν αὐτοῖς συσκιασμόν. μετὰ χεῖρας δὲ ἔχοντες ἡμεῖς κωδίκιον περιέχον πλείστας χρήσεις ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων τρανώς παριστώσας δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ
- 25 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βεβήλων αἰρετικῶν χρήσεις δηλούσας τὸ ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ὁμοφονούσας τῷ περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας δόγματι Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀντιλεγόντων δεόμεθα ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ταύτης ἀναγνωσθῆναι.

MT

3 τε *om.* M

8 τε *om.* M

14 παρήγαγον] προήγαγον T

22 ἡμεῖς *om.* MT

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Tres codices, qui prolati sunt a parte uenerabilis Macari, sigillentur tam a gloriosissimis iudicibus quamque a parte apostolicae sedis antiquae Romae nec non et a parte sanctae sedis huius sanctissimae magnae ecclesiae.

Et sigillati sunt.

Theodorus et Georgius uenerabiles presbiteri et Iohannes uenerabilis diaconus, qui locum praesentabant sanctissimi papae apostolicae Romae sedis et qui cum eis erant deo amabiles episcopi et relegiosi clerici et monachi dixerunt:

Piissime domine, ad quod aliquid de una uoluntate et una operatione non ostenderunt Macarius deo amabilis archiepiscopus Antiochiae et Stephanus eius discipulus et Petrus deo amabilis episcopus Nicomediae et Solomon deo amabilis episcopus Clanci in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi per testimonia ab eis prolata, sed et ipsa testimonia, quae protulerunt coram uestra pietate ac sancta synodo, detruncauerunt, et quae ad trinitatis quidem attine(n)t rationem de una uoluntate pro incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi protulerunt, quae uero conueniunt et propriae pro huiusmodi incarnationis dispensatione domini dei nostri Iesu Christi posita sunt tam sensus quamque uerba detruncauerunt; unde petimus uestram piissimam fortitudinem authenticos codices prolatorum ab eis paternorum testimoniorum proferri ex uenerabili patriarcho huius regiae ciuitatis et conferri cum codicibus ab eis oblatis, et demonstramus quae ab eis in his facta est obcaelatio. prae manibus igitur habentes codicem continentem plurima testimonia sanctorum ac probabilium patrum clare ostendentia duas naturales uoluntates et duas naturales operationes inconfusae atque indiuisae in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, nec non et prophanorum hereticorum testimonia insinuantia unam uoluntatem et unam operationem, quae consonant cum dogmate super una uoluntate et una operatione Macarii deo amabilis archiepiscopi Antiochiae et eorum, qui cum eo contradicunt, quaesumus ut coram uestra pietate haec relegantur.

VPG BR MNL K

2 parte] patre K macari] machari V macarii P² R macharii G M K 3 apostolicae
romanae sedis B¹ 6 theodorus] theodoro VP² georgius] georgio VPG uenerabiles] uenerabili
V uenerabilis P uenerabilibus G presbiteri] praesbyteri B iohannes] iohannis B
uenerabilis] uenerabili V diaconus] diaconi P dyaconus R 7 praesentabant] praestabant P
M sanctissimi] sanctissime VPG romae] romanae BR MNL K amabiles] amabilis V 8
relegiosi] religiosi RG MN K religiosissimi L monachi] monē N monaci K 9 quod]
quid R de una uoluntate et una operatione aliquid K operatione] operacione V 10 macarius]
macharius G MN K antiochiae] anthiochiae K stephanus] stefanus V 11 amabilis¹] amabiles
P¹ nicomediae] nichomediae VG K solomon] salomon BRG MN K 11–12 incarnationis]
incarnationes B incarnationis in dispensatione VP 12 domini ... christi om. K sed] s& (set)
V ipsa om. V 13 coram] quoram V synodo] sinodo V B M 14 attine(n)t coni. Lu]
attinet VPG MNL K adinet BR rationem] ratione B N actionem L 16 huiusmodi in
incarnationis BR dispensatione] dispensationis VP¹ dei om. BRG MNL K christi] cristi K
17 sensus] sensu BR M quamque] quam N uerba] uerbis M 18 authenticos] auctenticos R
autenticos K uenerabili] uenerabile BR 20 obcaelatio] obcelatio V NL K obcelatio R
21 clare] clarae V 21–22 uoluntates naturales M 22 atque] adque P incarnationis] incar-
nationes B 22–23 incarnationis in dispensatione VPG¹ 23 christi] cristi K ueri] uere VPG
prophanorum] profanorum BR M K 24 quae] q.aae B consonant] consonent B consonanti
R 25 una uoluntate] unam uoluntatem K una operatione] unam operationem V K macarii]
macarius V K macaris B macharis G macharii M macharius N 26 antiochiae om.
K quaesumus] quaesummus V quesumus R NL K coram] quorum VPG¹ pietate]
piaetate V K 27 relegantur] legantur BR

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
Καθ' ἑτέραν τούτων ἢ προκομιδὴ καὶ ἀνάγνωσις γινέσθω.

5 ΠΡΑΞΙΣ ΕΒΔΟΜΗ
ΤΟΜΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότην Φλαβίων Κωνσταν-
10 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου ἀγούστου καὶ
αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς
Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

15 Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτῳ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων
Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων
20 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ
ὑποστρατήγου Θράκης
Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
25 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
τῶν Ὀρμισδοῦ οἴκου
Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος
30 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

MT

2 ἢ προκομιδὴ τούτων M γινέσθω | γενέσθω M
29 πατρικίου om. M κοιαιίστωρος | κναιίστωρος T

13 φεβρουαρίου] φη T 14 ἐνάτης] θ' T
31 θωμᾶ ... ὑπάτων om. M

Piissimus imperator Constantinus dixit:
In subsequenti eorum prolatio ac lectio fiat.

ACTIO SEPTIMA

5

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis
et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo et post
consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero 10
atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo tertia
decima die mensis Februarii indictionis nona.

Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario
sacri palatii quod cognominatur Trullus et ex iussione eius a deo instructae serenitatis 15
praesentibus et audientibus
Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thraciae
Sergio glorioso exconsule patricio
Paulo glorioso exconsule patricio 20
Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdac
Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excuuiti
Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
Polyeucto glorioso exconsule 25
Thoma glorioso exconsule
Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
Petro glorioso exconsule
Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

VPG BR MNL(7) K

1-2 piissimus ... fiat om. M 2 prolatio] probatio V ac lectio] ac actio K 5 septima] VII^{ma}
V VII PG B 7 domini nostri iesu G christi] cristi K dei om. VPG 8 a om. B L
9 uicesimo septimo] XXVII V uicesimo septimo P XXVIII B uicesimo VIII° RG ui-
gesimoseptimo K 10 consolatum] consulatum RG K tertio decimo] XIII V BR XIII^{mo} PG
heraclio] heracleo BR 11 tiberio] tyberio P R uicesimo secundo] XX^{mo} secundo V uicesimo
secundo P XXII BR uicesimo II° G 11-12 tertia decima] terciadecima V XIII. BR
tercia X^o G 12 februarii] februi V febrarii P frbo G indictionis] indictione BRG K
nona] VIII BG .IX. R 14 praesedente] presidente G K resedente N imperatore magno B K
15-16 serenitatis in praesentibus VP 17 niceta] nicaeta P viceta R patricio] patritio B K
imperialium] imperialis VPG officiorum] offitiorum V K 18 patricio] patritio V B K comite]
comiti V comitis G obsequii] obsequi VP 19 patricio] patritio V B K 20 patricio]
patritio V B K 21 exconsule] exconsul V¹ exconsol V² patricio] patritio V B K militari]
militari B logotheta] logotha V logotecha R 22 patricio] patritio B K hormisdac]
hormiste P² 23 patricio] patritio B K comitis] comiti P²G excuuiti] excubiti BR K 24-25
iohanne ... exconsule om. VP 24 patricio] patritio B K 25 polyeucto] polieucto G K 26
thoma] thomo V glorioso om. V exconsule + patritio V patricio PG 27 dispositore]
dispensatore R prouinciarum] prouintiarum V B 29 exconsule patritio et K

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 5 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 10 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιarioῦ Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 15 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντίνου
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 20 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 25 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας

 MT

 6 καὶ ἀγιωτάτου *om.* M 15 ἑκατὸν ... πέντε] ρκē T

Conueniente autem et sancta ac uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum praesentantibus sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae Agathonis et Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos nouae Romae et Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis <loci seruatore> sedis Hierusolimorum Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum agentibus uenerabilis, quod circa antiquam Romam est, centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum concilii, qui etiam per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum principem Constantinum et Theodoro relegioso presbitero et locum seruante deo amabilis Theodori archiepiscopi Rauennae Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae Theodoro episcopo Ephesi Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae Georgio episcopo Cizici Petro episcopo Nicomediae Photio episcopo Niciae Iohanne episcopo Calcedone Theodoro episcopo Melitinae Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae

VPG BR K

1 et *om.* BR ac] atque K uniuersali] uniuersale K synodo] sinodo V B imperialem] imperialis VPG 2 a *om.* G conseruanda] conuersanda V B conseruandis R urbe] urbae V 3 uenerabili] uenerabile VP K 4 praesentantibus] repraesentantibus VPG agathonis] agatonis B K 5 uenerabili et] uenerabile atque K sanctissimo] sanctissimi B archiepiscopo *om.* K constantinopoleos] constantinopoleus BR constantinopoleos archiepiscopo nouae K 7 deo *om.* B amabili] amabile VP R K presbitero] prbm VP praesbytero B et¹ *om.* G alexandriae] alexandrinae VPG ciuitatis] ciuitate V 8 machario] macario P BR uenerabili] uenerabile VP theopoleos] theopoleus BR antiochiae] antihociae V antiochiae G 9 relegioso] religioso RG K presbitero] brbro V praesbytero B apochrisiario] apocrisario V apochrisiario G K theodori] theodoro K 9–10 τοποτηρητοῦ = <loci seruatore> *om.* VPG BR K 10 hierusolimorum] hierosolimorum PG hyerosolimorum K 11 ciuitatis¹] ciuitate VPG ciuitatis²] ciuitate VPG 12 regitanae] regiatane V uenerabilis] uenerabile V uenerabilibus K quod] qui VP B 13 centum uiginti quinque] CXXV VPG B 16 theodoro glorioso atque religioso K relegioso] religioso RG K presbitero] praesbytero B et monacho locum BR et monacho et locum G seruante et deo V seruante] seruantem B K theodori deo amabilis K 18 ciuitatis] ciuitate VPG gortinae] gurtine B K 20 thraciae] traciae G K 20–21 thraciae ... episcopo *om.* BR 21 cizici] cyzici B 23 photio] fotio B focio R niciae] nitiae VG 24 calcedone] calcedonem V chalcedone P B calcedoniae G 25 theodoro] thaedodoro V melitinae] melitaenae P militenae B¹R melitenae B² meletiniae K 26 phrigiae] phrygiae P frigiae BR K

- Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 5 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 10 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 15 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 20 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισάνδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 25 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης [ὡσαύτως] κατὰ τὴν
 πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 30 διακειμένης <ὡσαύτως> ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ

MT

2 βυζίης] βιζίης T 5 μεθύμνης] मिθύμνης M 8 ὑπαίπων] ὑπέπων T 11 ἐπισκόπου τοῦ
 δασκυλίου T 20 γρηγορίου] γεωργίου M καντάνου] καντανοῦ M 22 ζηνωνουπόλεως]
 ζηνουπόλεως M ζηνουπόλεως T² 23 δαλισάνδου] δαλισανδοῦ M 25 εὐαγοῦς om. M
 27–28 + 29–30 comm. Lat. 27 ρενάτης] ρενά τῆς T 30 similiter = <ὡσαύτως> om. MT

Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae	
Georgio episcopo Biziae Thraciae	
<Gregorio> episcopo Metilena	
Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Metimnae	5
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camuliani	
Antonio episcopo Hypepon	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnae	10
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gurdi	
Theodoro episcopo Uerissae	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
<Longino> episcopo Tii	15
Dometio episcopo Plusiados	
Salomone episcopo Claneu	
Iohanne episcopo Myndi	
Georgio <episcopo> Choensi	
Gregorio episcopo Cantani	20
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophane presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae quod cognominatur Baias	25
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii qui cognominatur Domus Arsicia positi similiter in antiqua Roma	

VPG BR K

1 seleucia] releucia VP	sileucia BR	seleutiae G	hisauriae] isauriae V	hisariae B	
hysauriae R K	2 biziae] byzois B	bizois RG	uiziac K	thraciae] trachiac V	traciac
G K	3 γρηγορίου = <gregorio>]	georgio VPG BR K	metilena] metylene P	mitilena B	
mitilene R	4 silimbriae] sylimbriae PG R	silymbriae B	5 andrea] andraea VP	metimnae]	
metinne V	methemnae BR	6 theognio] thaeognio V	teognio G K	7 camuliani] camulianae BR	
8 hypepon] hipepon V	ypepon B ² R K	9 genesio] genesi B	anastasiopoleos]		
anastasionopoleos V	anastasiopoleus BR	aenestasiopoleos G	10 platone] p....tone B	ras.	
11 dascilii] dascylii P B	12 iustinianopoleos] iustiani poleus B ¹	iustiniani poleus B ² R	gurdi]		
gardi G	14 stephano] stefano P	15 λογγίνου = <longino>] leontio VPG BR K	tii] cii G		
16 dometio] domecio BR	17 salomone] solomone P	claneu] clanei BR	18 myndi] mindi V		
19 ἐπισκόπου = <episcopo> om.	VPG BR K	choensi] choensae BR	coensi G K	20 gregorio]	
georgio BRG K	cantani] cantanae BR	22 eulalio] eolalio B	zinonopoleos] zynopoleos V		
zinopoleus B ¹	zinonopoleus B ² R	23 dalisandu] dalisandi BR	dalisandii G	25 theophane]	
theofane P R	presbitero] praesbytero B	abbate] abate K	siciliae] syciliae P	om. BR	
quod] qui BR	cognominatur] apellatur BR	26 presbitero] praesbytero B	monacho] moñ B		
monaco K	renati] senati VP	26–28 in ... positi om. K	27 conone] canone G	presbiteris]	
praesbyteris B	qui] quod G	cognominatur] apellatur BR	arsicia] arsitia VG K		

Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς πατριαρχείου καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

5

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρη- τις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε·

10 Μέννηται ἡ θεοσόφος ὑμῶν βασιλεία, ὡς κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ὑπέσχοντο Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ οἱ συνόντες αὐτοῖς θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι (καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοί) καὶ μοναχοὶ προκομίζουσιν χρήσεις ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων σαφῶς διαγορευούσας δύο
15 θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῆς (ἐνσάρκου) οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, προσεπιτούτοις καὶ βεβήλων αἰρετικῶν χρήσεις δηλούσας ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον. Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

20 Προκομιζέτωσαν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης τὰς ἐπιμνησθείσας αὐτοῖς χρήσεις.

Καὶ προεκόμισαν κωδίκιον ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως· „Χρήσεις ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων παριστώσαι δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ“, ὅπερ λαβὼν Στέφανος (ὁ εὐλαβέστατος) πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας, εἰς τυγχάνων τῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου
25 τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀνέγνω ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τὰς τε τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων χρήσεις καὶ τὰς τῶν βεβήλων αἰρετικῶν.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

30 Τῶν νῦν προκομισθειῶν καὶ ἀναγνωσθειῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης τὴν εἶδισιν εἰληφότων ἡμῶν λεγέτωσαν (Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος), εἰ καὶ

 MT

1 τοῦ] τῶν T 7 κατὰ τάξιν] κατ' ἀξίαν M 8–9 ἀσηκρητίς] ἀσεκρέτης T 13 et religiosi clericis = (καὶ ... κληρικοί) om. MT 15 incarnationis = (ἐνσάρκου) om. MT 23 religiosus = (ὁ εὐλαβέστατος) om. MT 25 καὶ ἐκκρίτων om. M 29–30 (θεόδωρος ... διάκονος) om. MT

Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis patriarchii Constantinopoleos
Stephano presbitero et monacho discipulo Macari <uenerabilis> archiepiscopi Theopoleos
Antiochiae.

Et resedentibus gloriosis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo amabilibus
episcopis ex ordine in eodem secretario Trullo, praepositis in medio sanctis et immaculatis
euangelis, Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit:

Meminit a deo instructum uestrum imperium, quod externo die polliciti sunt Theodorus
et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannes deo amabilis diaconus locum praesentantibus
sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae Agathonis et qui cum eis sunt
deo amabiles episcopi et relegiosi clerici et monachi proferre testimonia sanctorum <et
probabilium> patrum luce clarius praedicantia duas uoluntates naturales et duas opera-
tiones naturales in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri,
insuper et profanorum hereticorum testimonia manifestantia unam uoluntatem et unam
operationem, et suggerimus quid uidetur.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Proferant qui locum adimplent Agathonis sanctissimi papae Romani memorata ab eis
testimonia.

Et protulerunt codicem suprascriptum ita: „Testimonia sanctorum ac probabilium patrum
demonstrantia duas uoluntates et duas operationes in domino deo et saluatore nostro Iesu
Christo“, quem accipiens Stephanus relegiosus presbiter et monachus monasterii quod
cognominatur Domus Arsicia, unus existens partis apostolicae sedis antiquae Romae, et
relegit ab initio usque ad finem tam sanctorum ac probabilium patrum testimonia quamque
profanorum hereticorum.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Prolatorum nunc testimoniorum atque relectorum a parte sanctissimi Agathonis papae
Romani scientiam percipientibus nobis aedicant Theodorus et Georgius uenerabiles presbi-

VPG BR MNL(5) K

1 presbitero] praesbytero B monacho] monaco K oratoriorum] horatoriorum V oratorium
G patriarchii] patriarchi RG constantinopoleos] constantinopoleus BR 2 monacho] monaco
K macari] machari G macharii R K <uenerabilis> archiepiscopi] episcopi VPG K ar-
chiepiscopi BR theopoleos] theopoleus BR K' 5 resedentibus] residentibus VG K gloriosis]
gloriosissimis BR patriciis] patritiis B K et consulibus] exconsulibus VPG 6 secretario]
secretario N trullo] trulli ML K immaculatis] immaculatis M 7 a om. B ex R 8
externo] hesterno MN die] diae V theodorus] theodoros V' thodorus B 9 presbiteri]
prbris V praesbyteri B iohannes] iohannis B amabilis] amabiles V amalis G' 9–10
praesentantibus] praesentantes M 10 sanctissimi papae] sanctissimo papa G agathonis] agatonis
L K eis] eo G K 11 relegiosi] religiosi RG NL K reliqui M monachi] monaci K
testimonia sanctorum] testimonia sanctorum V' 11–12 καὶ ἄκριτων = <et probabilium> om. VPG BR
MNL K 12 naturales uoluntates G duas] duos B 12–13 naturales operationes G K 13
incarnationis] incarnationes V B' dispensatione incarnationis K 14 insuper] super B profa-
norum] prophanorum RG N K hereticorum om. M 15 suggerimus] suggerrimus VP quid]
quod B'R 16 constantinus imperator G 17 qui] qu P' agathonis] aghathonis G agatonis
L K romani] romanae BR 19 patrum ac probalium G 20 et saluatore] exsaluatore VP
saluatore] saluatori G NL 21 christo] cristo K relegiosus] religiosus RG MNL K monachus]
monacus K quod] qui V N 22 arsicia] arsitia VG NL K existens] existens P B' 23
relegit] religit M probabilium] probalium G 24 profanorum] prophanorum L K 26 a om.
M agathonis] agatonis L K 27 romani] romanae BR scientiam] scientie NL aedicant]
aedificant VG edicant BR ML K

ἑτέρας βούλονται προκομίζειν χρήσεις.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος εἶπον·

Εἰ καὶ πλείστας ἑτέρας εὐπόρως ἔχομεν χρήσεις προαγαγεῖν, ἀλλ' οὖν διὰ τὸ μὴ ὄχλον
 5 προσποιῆσαι ταῖς θεοσόφοις ὑμῶν ἀκοαῖς, ταύταις ἀρκούμεθα πρὸς τὴν ἀληθείας ἀπόδειξιν.
 αἰτούμεν δὲ τὸ θεοστήρικτον ὑμῶν κράτος ἐρωτηθῆναι Γεώργιον τὸν ἀγιώτατον ἀρχιεπί-
 σκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ὑμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν σύνοδον,
 ἔτι δὲ καὶ Μακάριον τὸν ὀσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων πόλεως καὶ τοὺς ὑπ'
 10 αὐτὸν ἐπισκόπους, εἰ στοιχοῦσι πάσῃ τῇ δυνάμει τῶν ἀναγνωσθεῖσων δύο ἀναφορῶν,
 τούτεστι τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ἀγαθῶνος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας
 Ῥώμης καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

Εὐσεβέστατε δέσποτα, αἰτούμεν τὰ ἴσα τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν κομίσασθαι· ἐντυ-
 15 χάνοντες γὰρ καὶ ἀντιβάλλοντες τὰς ἐν αὐταῖς ἐγκειμένας τῶν ἀγίων καὶ ἑκκρίτων πατέρων
 χρήσεις πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου καθ' ἑτέραν τὴν δέουσαν
 ἀπόκρισιν παρέχομεν.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπεν·

Ἀνυπερθέτως τὸ αἰτηθὲν γινέσθω. τὸ δὲ προκομισθὲν κωδίκιον ἐκ τῶν ἐπεχόντων τὸν
 20 τόπον τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης ὑπὸ σφραγίδα τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ
 ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γινέσθω κατὰ μίμησιν τῶν ὑπὸ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου
 ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐπιδοθέντων κωδικίων.

Καὶ ἐσφραγίσθη.

MT

6 ἐρωτηθῆναι | ἐνωτισθῆναι M 13 αὐτῷ MT | αὐτοῖς? 14 ἴσα | ἦσα T 16 τῶν om. M
 18 κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς M 22 κωδικίων | κωδίκων M

teri et Iohannes uenerabilis diaconus, si et alia uellent proferre testimonia.

Theodorus et Georgius uenerabiles presbyteri et Iohannes uenerabilis diaconus dixerunt:

Licet et plura alia nobis idoneum est proferre testimonia, sed ne fastidium ingeramus deo instructis auribus uestris, haec sufficiunt nobis ad ueritatem demonstrandam. petimus autem a deo firmatam uestram fortitudinem interrogari Georgium sanctissimum archiepiscopum huius a deo conseruandae uestrae regiae urbis et subiacentem ei synodum, nec non et Macarium uenerabilem archiepiscopum Antiochiae ciuitatis et subiectos ei episcopos, si conuenit eis omnis tenor relectarum duarum suggestionum, id est Agathonis sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae et concilii ei subiacentis.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos et Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiae et qui cum eis erant dixerunt:

Piissime domine, petimus ut exemplaria praedictarum suggestionum percipiamus; recurrentes namque et conferentes testimonia, quae in eis sunt sanctorum probabilium patrum, cum codicibus uenerabilis huius patriarchii in subsequenti competens dabimus responsum.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Citra dilationem quod postulatum est fiat. prolatus autem codicellus a praesentantibus locum sanctissimi papae Romae sub signaculis tam gloriosissimorum iudicum quamque utrarumque partium fiat ad instar codicellorum, qui a Macario deo amabile archiepiscopo Antiochiae oblati sunt.

Et signatus est.

VPG BR MNL K

1 uenerabilis] uenerabiles V uellent] uelint PG MNL K uellent BR 2 uenerabiles] uenerabilis
P¹ B¹ presbyteri] praesbyteri B diaconus] subdiaconus K¹ 4 uestris auribus BR sufficiunt
nobis] suffitiunt uobis G 6 ei] eis VPG synodum] sinodum B 7 macarium] maccharium V
macharium G MN K uenerabilem om. BR 8 si] sic VPG N tenor] tenos NL relectarum]
relactarum B¹ relaetarum B² agathonis] agatonis L K 9 sanctissimi] sanctissime V ei]
eis K¹ 10 constantinopoleos] constantinopoleus BR macarius] macharius VG MN 11 antio-
chiae om. K 12 exemplaria] ex pluria V 13 sunt om. M probabilium] probalium VPG
14 patriarchii] patriarchi VP¹G R subsequenti] susequente BR competens] competens M 16
constantinus om. M 17 dilationem] dilectionem VPG L (a – ec) codicellus] codicellos B co-
dicillos R 18 sanctissimi] sanctissime VP¹G romae] roma VP¹G 19 partium] parti.um B ras.
patrum R pertium K codicellorum] codicellos B codicillos R macario] machario G MN
K amabile] amabili G ML archiepiscopo] archiepiscopi VPG 20 oblati sunt] oblati L

ΠΡΑΞΙΣ ΟΓΔΩΗ
ΤΟΜΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

- 5 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοσηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου ἀγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοσθεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείας τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 10 πραότητος ἔτους τρισκαίδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
 αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοσθεδευτέρου τῆ ἑβδόμη τοῦ Μαρτίου μηνὸς
 ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

- Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγόμενῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 15 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων
 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄφικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄφικίου
 καὶ ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 20 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 οἴκου τῶν Ὀρμίσδου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 25 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 30 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

MT

2 ὀγδόη] ἡ' MT 3 τρίτου] γ' T 7 μὲν om. M 8 θεοσόφου] θεοστεφοῦς M 11 ἐνάτης]
 θ' T 17 καὶ om. T 26 κοιαιστῶρος] κναιστῶρος T

ACTIO OCTAUA

In nomine domini Iesu Christi dei atque saluatoris nostri imperantibus diuinissimis
 et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
 magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo et post
 consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
 atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo septima
 die mensis Martii indictione nona.

Praesedente eodem piissimo et Christo amatore magno imperatore Constantino in secre-
 tario sacri palatii quod cognominatur Trullus et per iussionem eius a deo instructae
 serenitatis praesentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thraciae
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdæ
 Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excuuiti
 Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente quoque sancta ac uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem con-
 gregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est

VPG BR MNL(11) K

2 octaua] VIII VPG B 4 θεοστέπων = diuinissimis (a deo coronatis) 5 a om. B 6 uicesimo]
 uicesimo VG K septimo] VIII BRG 7 consolatum] consulatum G om. K tertio decimo]
 XIII V BR XIII^{mo} PG heraclio] heraclie V hacraclio P heracleo BR 7–8 uero ..
 atque B ras. 8 uicesimo] uicesimo V uicesimo secundo] .XXII. BRG septima] VII RG
 9 martii] marci V indictione] indicione V nona] VIII G 11 praesedente] praesidente G K
 φιλοχριστου = christo amatore (christo dilecto) 12 sacri] magni G palatii] palatii VP 14
 niceta] nicaeta P patricio] patritio B K 15 patricio] patritio B K thraciae] thraetiae P
 traciae G K 16 patricio] patritio B K 17 paulo ... patricio V sup. ras. patricio] patritio B K
 18 patricio] patritio B K militari] militario VPG 19 patricio] patritio B K 20 excuuiti]
 excubiti BR K 21 iohanne] iohanni VPG patritio] patricio G quaestore] quiestore VP
 questore RG K 22 polieucto] polieucto V paulieucto B¹ paulyeucto B² exconsule +
 patricio G 23 thoma] thomo VPG 24 paulo ... prouinciarum om. K 24–25 paulo ... exconsule
 om. G 26 leontio] leoncio V R L 28 quoque] quoquae P autem BR synodo] sinodo V
 B imperialem] imperiale PG sanctionem] decretum VPG 29 urbe] urbae V

- Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 5 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 10 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 15 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 20 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 25 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης

MT

4 ἀρχιεπισκόπου *om. M* 13 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκέ' T 16 πρεσβυτέρου *om. T* 25 μελιτηνῆς]
 μελιτηνῆς T 26 ἐπισκόπου *om. M* 28 βυζίης] βιζύης T

Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum
 praesentantibus sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos nouae
 Romae et
 Petro deo amabili presbitero monacho et locum seruante sedis Alexandriae magnae 5
 ciuitatis et
 Macario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisario Theodori uenerabilis locum seruanti-
 tis sedis Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne 10
 episcopo ciuitatis Regitanae, locum repraesentantibus uenerabilis, quod circa antiquam
 Romam est, centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum concilii, qui etiam
 per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum prin-
 cipem Constantinum et
 Theodoro relegioso presbitero et locum seruante Theodori deo amabilis archiepiscopi 15
 Rauennae
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
 Georgio episcopo Cizici 20
 Petro episcopo Nicomediae
 Photio episcopo Niciae
 Iohanne episcopo Calcedone
 Theodoro episcopo Meletinae
 Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae 25
 Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae
 Georgio episcopo Biziae Thraciae
 Gregorio episcopo Metilenae

VPG BR K

1 presbiteris] praesbiteris B uenerabili] uenerabile VP K 2 praesentantibus] repraesentantibus VG
 BR sanctissimi ac om. BR beatissimi] beatissi B papae om. VPG agathonis antiquae
 romae K 3 uenerabili] uenerabile P et] atque K sanctissimo] sanctissimi P¹ constanti-
 nopoleos] constantinopoleus BR 5 deo B² add. amabili] amabile VP¹ B et monaco K
 locum seruante] uecario B¹ uicario B¹R magnae] magna VP¹ 7 macario] machario G K
 uenerabili] uenerabile VP om. G theopoleos] theopoleus BR teopoleos K antiochiae]
 anthiochiae P R 8 relegioso] religioso RG K monacho] monaco K apochrisario] apocrisario
 P²G²R K 8 – 9 locum seruantis om. B 9 hierusolimorum] hierosolimorum BG hyerusolimorum
 K 10 episcopo¹ B² add. portuensis] paternensis G² paternensis] portuensis G¹ 11
 repraesentantibus] agentibus B antiquam om. VPG K 12 centum uiginti quinque] CXXV VPG B
 deo amabilium] uenerabilium VPG K consilii et qui B 13 suggestione] subgestionem G¹ 14 et
 om. VPG 15 theodoro] theodorum B relegioso] religioso G K presbitero] praesbitero B
 seruante] seruantem B 17 gortinae] gurtinae B K 18 ephesi] efesi VP aephesi B² ephesy
 R 19 heracliae] haeracliae P heraclite B herachiae G thraciae] trachiae P thratiae
 B traciae RG K 20 cizici] cyzici BR 22 photio] fotio B focio R phocio G
 niciae] nitiae V 23 calcedone] calchedone V chalcedoneae P calcedoniae G calcedonae
 BR K 24 meletinae] meletu VP K meletii G melitinae BR 25 sisinnio] sisinno B
 hierapoleos] herapoleos V hiemapoleos G hierapoleus BR phrigiae] frigiae BR K 26
 seleucia] releutiae V releucia P sileutiae BR seleutiae G 27 biziae] bizois B byziae
 G uiziae K 28 gregorio] georgio BG metilinae] metylenae P B

- Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἄνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 5 Ἄντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίνης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 10 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 15 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 20 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισάνδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 25 Ῥώμην
 Κώνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
 Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς
 πατριαρχείου καὶ
 30 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

 MT

 2 μεθύμνης] मिθύμνης M 5 ὑπαίπων] υπέπων T 8 ἐπισκόπου τοῦ δασκυλίου T 15 μύνδου]
 μίνδου T 17 καντάνου] καντανου M 20 δαλισάνδου] δαλισανδου M

Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Metimnae	
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camulianorum	
Antonio episcopo Hypepon	5
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnae	
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gurdi	
Theodoro episcopo Uerissae	10
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	
Salomone episcopo Claneu	
Iohanne episcopo Myndi	15
Georgio episcopo Coensae	
Gregorio episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandi	20
Theodoro episcopo Olbis	
Theophane presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae quod cognominatur Baias	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur Domus Arsicia positi similiter in antiqua Roma	25
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis patriarchii Constantinopoleos et	
Stephano presbitero et monacho discipulo Macari uenerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.	

VPG BR K

1 silimbriae] silymbriae BR	2 andrea] andree V	andreae B	metimnae] metymne P	me-	
thenne BR	3 theognio] theogni B	theogenio R N	4 camulianorum] camuliane BR	5	
antonio] antanio V ¹	hypepon] ypepon BR K	6 genesio] geneseo V	genesi B	anastasio-	
poleos] anastasiopoleus BR	7 platone] platonae B	cinnae] cynnae P K	cymnae G	9	
theodoro] theodorii B	iustinianopoleos] iustinianopoleus BR N	gurdi] gardi G	11 stephano]		
sthephano B	heracliae] eracliae B	14 salomone] salomon V	solomone P	salamone B	
claneu] clanei BR	15 myndi] mindi V	16 episcopo om. G	coensae] cohense V	choensae	
BR	coense K	17 gregorio] g̃g̃ V	g̃r̃g̃ P	georgio BRG	cantani] cantane BR
19 eulalio] elilalio V	eolalio B	eolalie R	zinonopoleos] zinopoleos V	zinunopoleos PG	
zinonopoleus BR	20 dalisandi] dalisanti V	dalisandu K	22 presbitero] praesbytero B	si-	
ciliae] sicilia VP	siciliae quod cognominatur] qui BR	quod] quam VP	23 presbitero]		
presbytero B	monacho] monaco K	24 conone] canone G	presbiteris] presbyteris B	mo-	
nachis] monacis K	monasterii] monasteri B ¹	quod] quam VP	qui BR	arsicia] arsitia	
VG K	25 roma] romana P	26 anastasio] anastasi V	monacho] monaco K	oratoriorum]	
oraturiorum V	oratorium P ¹ G	patriarchii] patriarchi VPG	constantinopoleos] constantino-		
politano V ¹	constantinopolitani V ² PG K	constantinopoleus BR	28 presbitero] presbytero B		
discipulo] discipuli VPG	macari] macarii V R	macharii G K	uenerabilis] uenerabili VP		
om. BR	archiepiscopi] arciepiscopi V	theopoleos] theopoleus BR	29 antiochiae] anthiochiae		
G					

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρη-
τις καὶ βασιλικὸς σεκρετᾶριος εἶπεν·

- 5 Ἐπὶ μνήμῃς φέρει τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος, ὡς κατ' οἰκείαν αἴτησιν τῇ προλαβούσῃ
συνελεύσει τὰ ἴσα κομισάμενοι τῶν σταλεισῶν δύο ἀναφορῶν πρὸς τὴν θεοστήρικτον
ὑμῶν γαλήνην παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
Ῥώμης καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, Γεώργιός τε ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυ-
λάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως καὶ Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας
10 καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι ὑπέσχοντο τούτοις ἐντυγχάνοντες καθ' ἑτέραν τὴν
δέουσαν παρέχειν ἀνταπόκρισιν· καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

- Λεγέτω Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ
βασιλίδος πόλεως καὶ Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ ἡ ὑπ' αὐτοὺς
15 σύνοδος, εἰ στοιχοῦσι τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πάπα
τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν·

- Ἐντετυχηκῶς, δέσποτα ἀγαθέ, πάση τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν πρὸς τὸ
ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος παρὰ τε Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
20 Ῥώμης καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου καὶ ἐρευνήσας τὰς βίβλους τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων
πατέρων τὰς ἀποκειμένας ἐν τῷ κατ' ἐμὲ εὐαγεῖ πατριαρχεῖῳ, εὔρον πάσας τὰς ἐν ταῖς
τοιαύταις ἀναφοραῖς ἐγκειμένας τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων χρήσεις συναδούσας
καὶ εἰς μηδὲν ἀλληγορούσας τοῖς ἀγίοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσι· καὶ στοιχῶ αὐταῖς καὶ
οὕτως ὁμολογῶ καὶ οὕτως πιστεύω.

- 25 Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπεν·

Οὕτως, δέσποτα, ὁμολογῶ καὶ οὕτως πιστεύω, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀναφοραὶ τοῦ ἀγιωτάτου
πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, τουτέστι δύο φύσεις καὶ δύο θελήματα φυσικά
καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

MT

2 αὐτῷ] αὐτοῦ M 3–4 ἀσηκρητῖς] ἀσεκρήτης T 8 τε om. M 10 θεοφιλεῖς] θεοφιλέστατοι
M 16 ὑπ'] κατ' M 24 οὕτως? om. T

Et resedentibus gloriosis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis ex ordine in eodem secretario Trullo, praepositis in medio sacrosanctis euangeliis, Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit:

In memoria retinet a deo firmata uestra fortitudo, quod per propriam supplicationem in antecedenti conuentu exemplaria percipientes duarum suggestionum directarum ad deo firmatam uestram serenitatem ab Agathone sanctissimo ac beatissimo papa antiquae Romae et quod circa eum est concilii, Georgius sanctissimus archiepiscopus huius a deo conseruandae regiae urbis et Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiae et qui cum eis sunt uenerabiles episcopi promiserunt has relegentes in subsequenti competens dare responsum; et suggerimus ad quod placuerit.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Edicat Georgius sanctissimus archiepiscopus huius a deo conseruandae nostrae regiae ciuitatis et Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et ei subiacens sinodus, si conuenit eis sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo papa <antiquae> Romae et eius sinodo.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos dixit:

Inspiciens, pie domine, omnem uirtutem suggestionum directarum ad piissimam uestram fortitudinem tam ab Agathone sanctissimo papa <antiquae> Romae quamque ab eius sinodo et scrutantes libros sanctorum ac probabilium patrum, quae repositae sunt in uenerabili meo patriarchio, inueni cuncta testimonia sanctorum ac probabilium patrum, quae in eisdem suggestionibus continentur, consonantia et in nullo discrepantes sanctis ac probabilibus patribus; et consentio eis et sic profiteor et sic credo.

Theodorus deo amabilis episcopus Ephesi dixit:

Ita, domine, profiteor et sic credo, quemadmodum habent suggestiones sanctissimi papae antiquae Romae Agathonis, id est duas naturas et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro.

VPG BR MNL K

1 resedentibus] residentibus VG R K patriciis] patritiis B K consulibus] consolibus B¹ 2
secretario] secretario B ras. trullo] trulli K 3 secretarius] secretaarius N 4 memoria retinet]
meria retenit B¹ firmata] firmita M uestra et fortitudo V per om. V supplicationem]
subplicationem B 5 conuentu] conuen...tu P ras. ad] a VP R K 6 firmatam] firmatum VP
agathone] agatho B papa] papae VP 7 et om. G concilii] concilium M georgius]
georgios V² huius om. MNL 8 conseruandae huius regiae M macarius] macharius BG MN
K archiepiscopus] archiepiscopi VP antiochiae] antioche B antyochie R 9 uenerabiles
episcopi] deo amabilibus episcopis K episcopi om. V subsequenti] subsequente G competens
om. G 10 suggerimus] suggestimus NL ad] ac G 12 a deo conseruandae huius M no-
strae] regiae ML om. G 13 ciuitatis] urbis et subiacentes ei episcopi M macharius] macarius
VP R uenerabilis] sanctissimus M ei] om. P eis B² sinodus] sinodis V synodis P
synodus RG MNL si] sic VPG N 14 eis sensus] ei sensu N agathone] agatone L agatono
K papa] pape V τῆς πρεσβυτέρως = <antiquae> om. VPG BR MNL K 15 sinodo] synodo
P R MNL K de primatu nota L marg. 16 constantinopoleos] constantinopoleus BR 17
inspiciens] inspiciens V pie] pia P¹ piissime K directarum] dir&arum B piissimam]
piismam B 18 agathone] agatone L K τῆς πρεσβυτέρως = <antiquae> om. VPG BR MNL K
quamque et ab MN 19 sinodo] synodi VPG K synodo R MNL scrutantes] scrudantes B¹
scructantes L libros om. BR quae] qui BR M que K repositae] repositi BR M
reposita G reposita N K 20 probabilium] probalium BG 21 quae in eisdem] que in idem B
continentur] contententur B consonantia] consonancia V discrepantes] discrepantia BR M² 22
et¹] ex VPG 23 deo B² add. ephesi] aephesi B ephesy R 24 suggestiones] suggestionum
VPG 25 agathonis] agatonis L K 26 iesu christo] iesu cristo K

Σισίνιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Θράκης εἶπεν·

Ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος τῶν σταλεισῶν πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθόν, εὖρον μηδὲν αὐτὰς ἀντιπίπτειν τοῖς ἀγίοις πατράσι· καὶ ὁμολογῶ δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν

5 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπεν·

Ἐντυχὼν ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ τῶν ἐγκειμένων ἐν αὐταῖς χρήσεων τὴν εἶδησιν λαβὼν περὶ τῶν δύο θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν καὶ στοιχῶν πᾶσι τοῖς ἐμφορομένοις ἐν αὐταῖς οὕτως δοξάζω καὶ οὕτως πιστεύω ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας

10 τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν· ἐγὼ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἀναγνωσθεῖσῶν τῶν ἀναφορῶν οὕτως ἐπίστευσα καὶ πιστεύω.

Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπεν·

Οὕτως πιστεύω καὶ οὕτως ὁμολογῶ κατὰ τὴν δύναμιν τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ

15 θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα περιεχουσῶν δύο φύσεις καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀσυγχύτως ἀτρέπτως, καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ <αὐτοῦ> κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20 Σισίνιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Φρυγίας εἶπε·

Δέχομαι τὰ ἀνενεχθέντα τῷ δεσπότη ἡμῶν τῷ ἀγαθῷ καὶ μεγάλῳ νικητῇ βασιλεῖ παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ὁμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως ἀσυγχύτως, καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἐν

25 θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Βυζίης Θράκης εἶπεν·

MT

3 αὐτὰς μηδὲν M (= in nullo eas) 4 ἡμῶν om. M 8 στοιχῶν] στοιχῶ M 18 eiusdem = <αὐτοῦ> om. MT 20 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 27 βυζίης] βιζύης T

Sisinnius deo amabilis episcopus Heracliae Thraciae dixit:

Auditu percipiens suggestiones Agathonis sanctissimi papae Romani, quae directae sunt ad piissimum nostrum dominum, inueni in nullo eas aduersari sanctis patribus; et profiteor duas uoluntates et duas operationes in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro.

Georgius uenerabilis episcopus Cizici dixit:

Inspiciens suggestiones sanctissimi papae Romae Agathonis et positorum in eis testimoniorum scientiam percipiens de duabus uoluntatibus et operationibus et consentiens omnibus quae in eis continentur sic sector et sic credo in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro; ego etenim et dum hic relegentur ea⟨e⟩dem suggestiones ita credi et credo.

Iohannis deo amabilis episcopus Chalcedonae dixit:

Sic confiteor et sic credo secundum uirtutem suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo papa antiquae Romae ad piissimum et a deo firmatum nostrum dominum et magnum uictorem imperatorem, quae continent duas naturas et duas uoluntates naturales et duas operationes similiter naturales in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro inconfuse inconuertibiliter, et anathematizo eos, qui dicunt unam uoluntatem et unam operationem in dispensationem eiusdem domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

Sisinnius deo amabilis episcopus Hierapoleos Phrigiae dixit:

Suscipio ea, quae suggesta sunt domino nostro piissimo et magno uictori imperatori ab Agathone sanctissimo papa antiquae Romae, et profiteor duas naturas in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo et duas uoluntates naturales et duas operationes naturales indiuisse inconuertibiliter et inconfuse, et anathematizo eos, qui dicunt unam uoluntatem et unam operationem in dispensatione unius sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro.

Georgius deo amabilis episcopus Biziae Thraciae dixit:

VPG BR MNL K

1 heracliae] eracliae B NL heracleae M thraciae] traciae G L K 2 suggestiones] suggestionis
 G agathonis] agatonis L K sanctissimi] sanctissimis B¹ romani] romane BR directae]
 directa V¹P¹ 3 nostrum] uestrum NL aduersarii] aduersarii VP¹ 4 operationes] operationis P¹
 6 cizici] cyzici B ML 7 inspiciens] inspiciens V insipiens P¹ suggestiones] suggestionem VPG
 M agathonis] agatonis L K positorum] propositorum B 8 uoluntatibus et] naturalibus K
 9 continentur] contenenentur B sector] fector V¹P¹ 10 etenim] uero G ea⟨e⟩dem *coni.* Lu]
 eadem VP NL K easdem BR eedem M 11 suggestiones] suggestionem VPG credi]
 credi B²R K credit N 12 iohannis] iohannes BR L K chalcedonae] calcedonae BR ML K
om. G 13 sic² *om.* G directarum] dilectarum V agathone] agatone L K 14 papa] papae
 B firmatum] confirmatum B¹ N 15 quae] qui R continent] contenenent B naturas]
 naturales G¹ naturales uoluntates BR K 16 duas naturales operationes K similiter naturales
om. K naturales] natules P¹ in] n B¹ nostro *bis* P 17 anathematizo] anathematizo B
 anathematizo G 18 in dispensationem *om.* M dispensationem] dispensationem BR K 20
 hierapoleos] hierapoleus BR hierapoleos L K phrigiae] frigiae BR MN K 21 sunt] est NL sunt
 a domino MNL magno] magni V¹ uictori imperatori] uictore imperatore M 22 agathone]
 agatone L K 23 naturales uoluntates G 24 indiuisse] indiuisse et V¹ indiuisae P B² et¹
om. P inconfuse] inconfusae P anathematizo] anathematico V anathematizo B 25 di-
 dispensatione] dispensationem V¹ dispensationem NL K unius] unitis VP K unius sanctae trinitatis
om. BR 25 – 26 domino ... nostro²] domini nostri iesu christi ueri dei nostri BR M 26 christo]
 cristo K uero] uere V 27 episcopus] episcopi P biziae] byzois B bizois R uiziae
 MNL thraciae] thracia P trachie R traciae K

Ὁμολογῶ δύο φυσικά θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ <τῆς οἰκονομίας> τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν· δέχομαι δὲ καὶ τὰς ἀναφορὰς τὰς σταλείσας παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα τὰς τοῦτο αὐτὸ διαγορευ-

5 ούσας, καὶ ἐν πᾶσιν ἀκολουθῶ αὐταῖς.
Γρηγόριος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μιτυλήνης εἶπεν·

Ὁμολογῶ καὶ οὕτως πιστεύω δύο φύσεις καὶ δύο θελήματα φυσικά καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς εἰς τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν· προσεπιτούτοις δὲ κατακολουθῶ καὶ ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς σταλείσας παρὰ

10 Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα καὶ πάση τῇ ἐν αὐταῖς ἐγκειμένη δυνάμει.
Ἀνδρέας <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Μεθύμνης εἶπεν·

Ἐπομαι ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ ταῖς χρήσεσι ταῖς ἐν αὐταῖς ἐγκειμέναις τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ οὕτως πιστεύω καὶ οὕτως ὁμολογῶ δύο

15 φύσεις, δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.
Σέργιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Σηλυβρίας εἶπεν·

Ἐπομαι ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, καὶ οὕτως δέχομαι καὶ κατασπάζομαι αὐτὰς ὡς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν ἁγίοις Λέοντος τοῦ

20 προηγησαμένου τὴν αὐτοῦ μακαριότητα, καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν δύο θελήματα φυσικά, ὁμοίως καὶ τὰς δύο αὐτῶν ἐνεργείας.
Δομέτιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Πλουσιάδος εἶπε·

Ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς σταλείσας παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἀπο-

25 στολικοῦ καὶ κορυφαίου θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος πρὸς τὸν θεόστεπτον καὶ πανήμερον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας διὰ στόματος τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ προλεχθέντος τρισμακαρίστου πάπα Ἀγάθωνος γραφείσας δέχομαι καὶ περιπτύσσομαι, καὶ οὕτως πιστεύω καὶ οὕτως φρονῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς

30 ἁγίας τριάδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ δύο θελήματα φυσικά ὁμοίως καὶ ἐνεργείας φυσικὰς δύο ἐν ἐνὶ προσώπῳ, ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἐν θέλημα ἢ μίαν ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἐναυθρόπησην τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰ μήτοιγε ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος καὶ μόνον.

MT

1 dispensatione = <τῆς οἰκονομίας> om. MT 2 τριάδος τοῦ κυρίου M 12 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT
 3 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 17 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT
 σηλυβρίας | σίλυβρίας T 19 καὶ om. T 23 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 31 ἐν om. T
 32 ἢ | καὶ M 33 μήτοιγε | μήτιγε M

Profiteor duas naturales uoluntates et duas operationes in dispensatione unius sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro; suscipio autem et suggestiones directas ab Agathone sanctissimo papa Romano ad piissimum et a deo firmatum nostrum dominum et magnum imperatorem hoc ipsum praedicantes, et in omnibus eas sequor. Gregorius deo amabilis episcopus Mitylenae dixit:

Profiteor et ita credo duas naturas et duas uoluntates naturales et duas operationes similiter naturales in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro; super his autem sequor et suggestiones directas ab Agathone sanctissimo papa antiquae Romae ad piissimum nostrum dominum et magnum imperatorem et omnem uirtutem quae in eis continetur.

Andreas <deo amabilis> episcopus Methymnae dixit:

Sequor suggestiones sanctissimi papae Romani Agathonis et testimonia sanctorum patrum, quae in eis continentur, et ita credo et ita profiteor duas naturas et duas uoluntates et duas operationes in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro. Sergius deo amabilis episcopus Silimbriae dixit:

Sequor suggestiones patris nostri Agathonis sanctissimi papae Romani, et ita suscipio et amplector eas tamquam epistulam sanctae memoriae Leonis praedecessoris eius beatitudinis, et profiteor in domino nostro Iesu Christo uero deo nostro duas uoluntates naturales, similiter et duas earum operationes.

Dometius <deo amabilis> episcopus Plusiados dixit:

Suggestiones directas a patre nostro Agathone sanctissimo archiepiscopo apostolicae et principalis sedis antiquae Romae ad deo coronatum et mansuetissimum nostrum dominum et magnum uictorem imperatorem tamquam ex spiritu sancto dictatas per os sancti ac principis apostolorum Petri et digito praedicti ter beatissimi papae Agathonis scriptas suscipio et amplector, et ita credo <et> ita sentio duas naturas in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro et duas uoluntates naturales, similiter et duas operationes naturales in una persona, in una subsistentia inseparabiliter atque indiuisse, et anathematizo eos, qui dicunt unam uoluntatem aut unam operationem post incarnationem domini nostri Iesu Christi, dumtaxat in sancta trinitate solummodo.

VPG BR MNL K

1 dispensatione] dispensationem VP¹ 2 domino ... nostro²] domini nostri iesu christi ueri dei nostri BR uero] uere V suggestiones] suggestiones NL 3 agathone] agatone L K papa] papae VP romano] romane B 4 praedicantes] praedicans M 5 gregorius] georgius BR L mitylenae] mitilaene B mytilenae G 6 et¹ om. BR naturales uoluntates BR K operationes] omnipotentes MNL 6–7 naturales operationes similiter K 7 naturales operationes in M uero] uere V¹ 8 agathone] agatone L K 9 dominum nostrum G 10 continetur] continentur L K 11 <deo amabilis> om. VPG BR MNL K methymnae] metimne V metymnae P methimne R N 12 sanctissimi] sanctissime V sanctissimae P sanctissi B¹ romani] romanae BR agathonis] agatonis K 13 continentur] continentur B duas naturales uoluntates G 15 silimbriae] sylimbriae PG R NL silymbriae M 16 patris] patres V¹P agathonis] agatonis L K romani] romane BR 17 epistulam] epistolam P²G R L K epistole B praedecessoris] praedecessores V praedecessoris G 20 <deo amabilis> om. VPG BR MNL K dixit] dicit G 21 agathone] agatone K 21–22 archiepiscopo ... romae] archiepiscopo et principalis sedis antiquae romae apostolicae K 22 ad deo] a deo V adam R et a deo NL coronatum] conatum G¹ mansuetissimum] sanctissimum L 23 ac] hac V ac beatissimi BR a N 24 principis] principes VP B et digito praedicti] predico et digito BR et dico predicto G agathonis] agatonis K scriptas] scripta P L K 25 kai = <et> om. VPG BR MNL K 27 subsistentia] substantia BG indiuisse] indiuisae PG 28 anathematizo] anathematizo B aut] et BR MNL

Γενέσιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Ἀναστασιουπόλεως εἶπε·

Κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀναγνωσθεισῶν ἀναφορῶν τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης οὕτως πιστεύω καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας.

5 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἰσελθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου εἶπεν·

Ἐγώ, δέσποτα, ἀνθρωπὸς εἰμι χωρικός καὶ αἰτῶ τὸ χαρτίον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι.

Ὅπερ ἐπιδοθὲν ἀνεγνώσθη διὰ Ἰωάννου τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρήτις καὶ σεκρεταρίου βασιλικῆς ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·

10 Οἱ ἅγιοι καὶ ἔκκριτοι πατέρες, ὧν τὰς χρήσεις ἐκάτερον μέρος πρὸς συνηγορίαν δῆθεν τοῦ οἰκείου δόγματος προήγαγε πρὸ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου, διέλαμψαν καὶ τοὺς οἰκείους δογματικούς λόγους συνεγράψαντο, ἐξ ὧν, ὡς εἴρηται, τὰς χρήσεις προήγαγεν ἐκάτερον μέρος. ἀλλ' οὖν ὁμοῦ οὐδεμία ἐκ τῶν τεσσάρων ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, οὔτε δὲ ἡ μετ' αὐτάς ὡσαύτως ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη
15 σύνοδος παραδέδωκε τῇ ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ καθολικῇ ἀγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἀριθμὸν περὶ τῶν προκειμένων ζητημάτων δογματικῶν προφέρειν ἢ παραδιδόναι ἢ κηρύσσειν ἐπὶ τῆς τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐνανθρωπήσεως, πλὴν τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχουσῶν ἀτρέπτως ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως δύο φύσεων ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἡτοιγε ἐνὶ προσώπῳ· οὕτινος ἐνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τὰ θαύματα
20 καὶ τὰ πάθη ὁμολογεῖν ἐπὶ λέξεως παραδέδωκεν ἡμῖν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος. καὶ δεόμεθα τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλείας τῆς ἐνώσεως τῶν ἀπανταχοῦ ἀγίων ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ λόγον πλείστον τιθεμένης καὶ ποιουμένης, τὰ παραδοθέντα ἡμῖν ὀρθὰ καὶ ἀμώμητα δόγματα ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων διὰ θείων ὑμῶν ἐπικυρῶσαι ἐγγράφων προσταγμάτων ἡγουν νόμων, μηδενὸς ἔχοντος ἄδειαν παρεξ-
25 ἵναι ἢ μετατιθέναι ὄρια αἰώνια, ἃ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ἐπήξαντο, μήτε μὴν ὑπὸ τὴν οἴανου ἡμῶν ἐπιθεμένην ἢ κατηγορίαν τινὸς τῶν προκειμένων – καὶ εἶτε μίαν ἐνεργείαν καὶ ἓν θελημα εἶτε δύο ἐνεργείας καὶ δύο θελήματα δογματισάντων – γινομένου, εἰ μήτοιγε τῶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀγίων πέντε οἰκουμενικῶν καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων

25 Prov. 22,28

23 cf. *Ecthesis*, ACO ser. II vol. I p. 160,6–7
cf. *Typus*, ACO ser. II vol. I p. 208,34–35; p. 208,22

25 cf. *Ecthesis*, ACO ser. II vol. I p. 162,8

26–204,3

MT

1 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 5 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 8 ἀσηκρήτις] ἀσεκρέτις
T 9 λέξεως] λέξεων T 13 καὶ om. T 14 δὲ] δὴ M (?) μετ' αὐτάς] μετὰ ταύτας M
27 γινομένου] γενομένου M 28 μήτοιγε] μήτιγε M

Genesius <deo amabilis> episcopus Anastasiopoleos dixit:

Secundum uirtutem relectarum suggestionum sanctissimi papae Romani sic credo et confiteor in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri duas naturas et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes.

Theodorus episcopus Melitinae ingressus in medio sanctae ac uniuersalis sinodi dixit: 5

Ego, domine, homo sum rusticus et peto istam khartam relegi.

Quae porrecta relecta est per Iohannem magnificum a secretis et imperialem secretarium, et habet in uerbis ita:

Sancti et probabiles patres, quorum testimonia utraque pars ad aduocationem proprii dogmatis protulit ante sanctam ac uniuersalem quintam sinodum, claruerunt et proprios 10 dogmaticos sermones conscripserunt, ex quibus, ut dictum est, testimonia utraque pars protulit. sed tamen nulla ex quattuor sanctis ac uniuersalibus sinodis, sed neque quae post eas facta est adaeque <sancta et> uniuersalis quinta sinodus tradidit catholicae dei ecclesiae, quae in toto mundo est, numerum de praepositis dogmaticis quaestionibus 15 proferre aut tradere aut praedicare in incarnatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, praeter duas naturas, quae in eo existunt inconuertibiliter et inconfuse ac indiuise in una subsistentia siue una persona; cuius unius domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri miracula et passiones confiteri in uerbis ipsis tradidit nobis sancta ac uniuersalis quinta sinodus. et petimus piissimum uestrum imperium, quia unitatis ubique positarum sanctarum dei ecclesiarum plurimam curam facit quaeque tradita sunt nobis recta et immaculata 20 dogmata a praedictis sanctis et uniuersalibus <quinque> sinodis per sacras uestras inscriptas sanctiones siue leges confirmare, et nullus licentiam habeat praetergredi aut *transponere terminos antiquos*, quos patres nostri ad salutem omnium finxerunt, sed neque ob quamlibet reprehensionem aut accusationem cuiusquam praedefunctorum – siue unam operationem et unam uoluntatem, seu duas operationes et duas uoluntates docuerunt – 25 fiat, nisi quicquam fuerit a praedictis sanctis quinque uniuersalibus et ceteris orthodoxis

VPG BR MNL K

1 genesius | genesius B <deo amabilis> om. VPG BR MNL K anastasiopoleos | anastasiopoleus BR
 anastasiopoleos NL 2 romani | romane BR sic | sc B¹ 2–3 et sic confiteor V¹ 3 in B²
 add. dispensatione om. G domini | dominie B² ueri | uiri B¹ nostri dispensatione duas
 G 5 melitinae | melitinae V melitinae P melitinae G melitinae B melitinae R
 meletinae MN K uniuersalis | uniuersali VPG B sinodi | sinodo V synodo RG synodi P
 MNL 6 rusticus | resticus P¹ khartam | cartam BRG MNL K 8 habet | habebat K 9
 patres K *nota marg.* 10 sinodum | synodum PG R NL proprios | proprias VP 11 dogmaticos |
 dogmaticus V 12 quattuor | quatuor G L sinodis | synodis PG R MNL neque | nequae P B
 13 post eas | postea MNL adaeque | ad ea quae VPG adaequae BR K δὲ καὶ = <sancta et>
 om. VPG BR MNL K sinodus | synodus PG R MNL K 14 ecclesiae | aecclesiae G MN nu-
 merum | munerum B praepositis | propositis BR K 15 christi | cristi K 16 existunt | existunt
 P R MNL K exsistunt G inconfuse | inconfusae P¹ indiuise | indiuisae P¹G 17
 subsistentia | substantia P¹G siue in una BR unius | huius B nostri¹ om. R K ueri | uiri
 B 18 ipsis | nouis G 19 sinodus | synodus PG R MNL K quia | qui BR unitatis | nitatis
 B¹ unitas N 20 dei om. B facit | fecit B fiat G¹ nobis tradita sunt VPG tradita
 nobis sunt R NL K 20–21 immaculata a dogmata VP¹ 21 πάντες = <quinque> om. VPG BR MNL
 K sinodis | synodis PG R MNL K 21–22 inscriptas | inscripto V¹ BR MNL K inscripta P¹
 22 sanctiones | actiones V² santiones M leges | legis B licentiam | licaentiam P¹ licentia
 B habeat | habet VPG 23 terminos | termino B¹ finxerunt | fixerunt P BR MN K fi-
 nixerunt G L ob | hoc V 24 accusationem | accisionem B¹ occasionem RG praedefunc-
 torum | praedefunctorum B¹ 25–26 docuerunt fiat | docere BR 26 quicquam | quidquam V quic-
 quid BR sanctis om. M orthodoxis | orthodoxis PG R MNL K

ἐκκρίτων συνόδων ἐκβληθέντων αἰρετικῶν εἶεν μετὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων τε καὶ συγγραμμάτων καὶ, τῶν καθόλου φάναι, τῆ ἀγία καθολικῆ ἐκκλησίᾳ ἀπροσδέκτων καὶ ἀποβλήτων, ὁμολογοῦντες τὸν αὐτὸν ἕνα τῆς ἀγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, ἐκ δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο φύσεσι καὶ μετὰ τὴν ἀφραστον καὶ ἀδιάλυτον ἕνωσιν καταλλήλως καὶ προσφυῶς ταῖς φύσεσι τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἦγουν ἐνὶ προσώπῳ ὑπάρχοντα ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως, ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, μηδενὸς κατὰ τὸν προδηλούμενον τρόπον τὸν ἐκ τῶν ὀποτέρων μερῶν κελεύσει τῆς ὑμῶν εὐσεβείας ὑπὸ κατηγορίαν ἢ μέμψιν τούτου χάριν γινομένου.

10 Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Λεγέτω Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, τίνες εἰσὶν οἱ ἅμα αὐτῷ πεποικότες τὸν ἐπιδοθέντα ἡμῖν παρ' αὐτοῦ καὶ νῦν ἀναγνωσθέντα χάρτην.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπε·

15 Πέτρος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, Σολομῶν ἐπίσκοπος Κλανέου, Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων καὶ τινες τοῦ σεκρέτου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τουτέστι Γεώργιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος (καὶ) ὁ πλοῖέδικος, Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καὶ Γεώργιος μοναχὸς ὁ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας.

20 Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Τίς ἐπιδέδωκέ σοι τὸν χάρτην τούτον, ὃν προεκόμισας;

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπεν·

Οὗτος ὁ ἀββᾶς Στέφανος ὁ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας.

25 Καὶ ὑπέδειξεν αὐτὸν ἐστῶτα ὀπισθεν τοῦ θρόνου, οὐπερ ἐκάθητο ὁ αὐτὸς ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας Μακάριος.

3-7 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24-33

MT

8 τὸν²] τῶν M 11 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 12 νῦν om. M 13 μελιτηνῆς] μελιτήνης T
 15 ὑπαίπων] ὑπέπων T 16 et = (καὶ) om. MT 17 καγκελλάριος¹] καγγελάριος M διονύσιος
 ... καγκελλάριος om. M καγκελλάριος²] καγγελάριος M 22 μελιτηνῆς] μελιτήνης T

sinodis abiectorum hereticorum cum impiis eorum dogmatibus et scriptis et, ut generaliter dicatur, quod a sancta catholica ecclesia refutatum est et abiectum, profitentes eundem unum sanctae consubstantialis ac uiuificae trinitatis, perfectum in deitate et perfectum eundem in humanitate, ex duabus naturis, deitate et humanitate, et in duabus naturis etiam post ineffabilem et insolubilem unionem oportune et iuxta quod insitum est naturis unum eundemque Christum in una subsistentia atque una persona existentem indiuisae ac inseparabiliter, operantem diuina et humana, ut nullus iuxta modum qui presignificatus est ex alterutra parte iubente uestra pietate sub accusationem aut reprehensionem pro huius rei causa fiat.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Edicat Theodorus deo amabilis episcopus Melitinae, qui sunt qui cum eo fecerunt porrectam nobis ab eo et nunc relectam cartulam.

Theodorus deo amabilis episcopus Melitinae dixit:

Petrus episcopus Nicomediae, Salomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypeporum et quidam ex secretario sanctissimi patriarchae Constantinopoleos, id est Georgius diaconus et chartophilax, Anastasius diaconus et notarius et defensor nauium, Stephanus diaconus et cancellarius, Dionisius diaconus et cancellarius, Anastasius presbiter et monachus et Georgius monachus patriarchii Antiochiae.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Quis tibi porrigit hanc ipsam cartulam, quam protulisti?

Theodorus deo amabilis episcopus Melitinae dixit:

Iste abbas Stephanus, qui est de patriarchio Antiochiae.

Et ostendit eum stantem post sedem, in qua sedebat isdem uenerabilis archiepiscopus Antiochiae Macharius.

VPG BR MNL K

1	sinodis] sinodus V	synodus P	synodis R MNL K	abiectorum] adiectorum VPG K
	adeiectionem B ¹	addeiectionem B ²	ad delectationem R	abiectorum adiectorum hereticorum
	NL	et in scriptis G	scriptis definitum et B	scriptis definitum R
	2 catholica ecclesia]			
	catholicae ecclesiae VP	3 unum] cum dominum G	consubstantialis] cumsubstantialis V	con-
	substantiali P ¹ G	deitate] diuinitate K	3-4 perfectum eundem in B ² add.	4 ex] et in K
	ex in duabus B ¹	deitate ... naturis B ² add.	om. K	5 unionem] unicionem V
	L	oportune] oportuna P	6 in om. G	substantia] substantia BG
	personas existentea B ¹	existentem] existente R	existentem G MNL K	persona existentem]
	BR MNL K	7 ut nullus bis B	presignificatus] praesignatus G	presificatus K
	8 alterutra]	altera BR L	uestra pietate] uestram pietatem K	reprehensionem] reprehensione BR M
	om. BR	11 theodorus] theorus P ¹	melitinae] militinae V N	meletinae B M K
	G	qui om. G	fecerunt] fuerunt K	12 porrectam] porrectum G
	cartulam] carthulam V	chartulam P N	kartam G	cartolam B
	13 amabilis] amabili. V			
	ras.	melitinae] militine V	militene RG	meletinae M
	14 nicomediae] nicomedia V	nichomediae B	salomon] solomon P L	clanei] danei V
	14-15	hypeporum] ypeporum BR	yp(p)epon NL	epiporum K
	15 quidam] quodam B ¹	16 et ¹] ex G	chartophilax]	
	chartophilax V	cartophilax G M	cartofilax BR L K	anastasius] anastaus B ¹
	anastaus M ¹	stephanus] sthephanus M	17 dionisius] diunisius B	dyonisius R
	anastasius] anastus G	presbiter] praesbyter B	17-18 monachus om. K	18 georgius monachus] giomachus B ¹
	18-19	patriarchii] patriarchi VP ¹ G R MN	19 imperator dixit constantinus V	20 porrigit] portulit M
	porregit K	ipsam] istam G	cartulam] carthulam V	chartulam P
	21	melitinae] militine V	milyrinae P ¹	melitinae G
	22	stephanus] sthephanus B	23 isdem] item P ²	idem R
	23	archiepiscopo] archiepiscopo B ¹	24 macharius] macarius P BR L K	

Γεώργιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Καμουλιανῶν εἶπε·

Δέχομαι καὶ ἐξακολουθῶ, δέσποτα, ταῖς σταλείσαις ἀναφοραῖς παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, καὶ οὕτως δοξάζω καὶ οὕτως ὁμολογῶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν δύο φυσικὰ θελήματα καὶ
5 δύο ἐνεργείας.

Πλάτων <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Κίνης εἶπεν·

Ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης οὕτως πιστεύω καὶ τῇ τούτων δυνάμει ἐξακολουθῶ καὶ πιστεύω· καὶ οὕτως ὁμολογῶ δύο φύσεις <καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὡσαύτως φυσικὰς ἀσυγχύτως ἀτρέπτως> ἀδιαιρέτως
10 ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Θεόδωρος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Βερίσσης Ἀρμενίας εἶπεν·

Ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ τῶν χρήσεων τῶν ἐν αὐταῖς ἐμφορομένων τὴν εἶδησιν λαβὼν πιστεύω ὡς πιστεύει ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν <Ἀγάθων> ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ ἐνὸς
15 τῆς ἁγίας τριάδος δύο φύσεις ἐν ἐνὶ προσώπῳ καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς.

Καὶ ἀναστάντες οἱ λοιποὶ πάντες θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τυγχάνοντες Κωνσταντινουπόλεως ἐβόησαν λέγοντες·

20 Καὶ ἡμεῖς, εὐσεβέστατε δέσποτα, τὴν εἶδησιν λαβόντες τῆς πρὸς τὸ πανήμερον ὑμῶν κράτος σταλείσης ἀναφορᾶς παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ τρισμακαρίστου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπα καὶ τῆς ἑτέρας ἀναφορᾶς τῆς γενομένης παρὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ὁσίας συνόδου καὶ τῇ ἐν αὐταῖς ἐμφορομένη δυνάμει ἐπόμενοι οὕτως καὶ φρονούμεν καὶ ὁμολογοῦμεν, καὶ πιστεύομεν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ
25 ἡμῶν δύο φύσεις ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀδιαιρέτως καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς, καὶ πάντας τοὺς διδάξαντας καὶ λέγοντας ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀναθεματίζομεν.

MT

3 δοξάζω = credo (δοκέω – profiteor) 6 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 8–9 <καὶ δύο ... ἀτρέπτως> om. MT 11 deo amabilis = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 13 ἡμῶν τοῦ πάπα T
14 agathon = <ἀγάθων> om. MT δ' om. M 17 ὁμοίως om. M 22 γενομένης] γινομένης T

Georgius <deo amabilis> episcopus Camulianorum dixit:

Suscipio et sequor, domine, directas suggestiones ab Agathone sanctissimo papa Romae, et sic credo et sic profiteor in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro duas naturales uoluntates et duas operationes.

Platon <deo amabilis> episcopus Cinnae dixit:

Audiens suggestiones Agathonis sanctissimi papae Romae ita credo et horum uirtutem sequor et credo; et sic confiteor duas naturas et duas uoluntates naturales et duas operationes adaeque naturales inconfusae inconuertibiliter inseparabiliter in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro.

Theodorus <deo amabilis> episcopus Uerissae Armeniae dixit:

Audiens suggestiones directas ad dominum nostrum benignissimum a patre nostro papa Romae Agathone et testimoniorum, quae in eis continentur, scientiam accipiens credo sicut credidit ipse pater noster Agathon antiquae Romae papa in domino nostro Iesu Christo uno sanctae trinitatis uero deo nostro duas naturas in una persona et duas uoluntates naturales et duas operationes similiter naturales.

Et surgentes ceteri omnes deo amabiles episcopi, qui sub sedem Constantinopolitanam fuerant, exclamauerunt dicentes:

Et nos, piissime domine, notionem accipientes suggestionis directae ad mansuetissimam uestram fortitudinem ab Agathone sanctissimo ac ter beatissimo papa antiquae Romae et alterius suggestionis, quae facta est a subiacente ei <sancto> concilio, et sequentes sensum quae in ea continetur sic sapimus et profiteor, et credimus in uno domino nostro Iesu Christo uero deo nostro duas naturas inconfusae inconuertibiliter indiuisae et duas uoluntates naturales et duas operationes <pariter> naturales, et omnes, qui docuerunt et dicunt unam uoluntatem et unam operationem in duabus naturis unius domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri anathematizamus.

VPG BR MNL K

1 <deo amabilis> om. VPG BR MNL K 2 agathone] agatone M¹L papa] pape V papae P
3 christo] cristo K 5 platon] plato ML platone N K <deo amabilis> om. VPG BR MNL K
cinnae] cinne V cynnae P K cynne L 6 suggestiones] suggestionis P agathonis] agatonis
L K horum] arum B 7 confiteor] profiteor BR NL K naturales] om. G 8 operationes
N adaeque] adaequae P¹ B atque P² adaeque R K inconfusae] inconfuse V MNL K
10 <deo amabilis> om. VPG BR MNL K uerissae] uniuersae N 11 directas] directa K do-
minum] domnum P 12 agathone] agatone K continentur] contenerentur B 13 credidit] credit
MN agathon] agatho BR NL agato K papa] om. V papae P 14 uno] une V
una] uno B 15 naturales uoluntates BRG 16 surgentes] suggerentes R¹ MN suggestiones L
sugentes K ceteri] caeteri P amabiles] amabilis P¹ B amabilibus K sedem] sede P² R
M constantinopolitanam] constantinopolitana P M 18 notionem] nocionem V noticionem G
noticionem M¹ suggestionis] suggestiones VPG directae] directas P² N ad B bis 19
agathone] agatone L K ac ter beatissimo om. G MNL papa] pape V et] ut R 20
suggestionis] suggestiones V a V²P² add. ab L δολως = <sancto> om. VPG BR MNL K
sequentes] sequente NL sequentem K 21 quae] qui RG M sapimus] sapemus B 22
uero om. K inconfusae] inconfuse VP² MNL indiuisae] indiuisse VP²G MNL K 23 δμοιωως =
<pariter> om. VPG BR MNL K docuerunt] dicuerunt G¹ 25 anathematizamus] anatimazamus B¹
anamatizamus B²G

Ἡ ἅγια σύνοδος εἶπεν·

Εἰ παρίσταται τῇ εὐσεβείᾳ ὑμῶν, Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς ἅμα τοῖς ἐπιμνησθεῖσιν αὐτῷ προσώποις, τουτέστι Πέτρῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας, Σολομῶνι ἐπισκόπῳ Κλανέου καὶ Ἀντωνίῳ ἐπισκόπῳ Ὑπαίπων, Γεωργίῳ διακόνῳ καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, Ἀναστασίῳ διακόνῳ καὶ νοταρίῳ τῷ πλοῖεκδίκῳ, Στεφάνῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ, Διουσίῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ, Ἀναστασίῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ, Γεωργίῳ μοναχῷ τῷ μετὰ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ Στεφάνῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ αὐτοῦ Μακαρίου μαθητῇ, ἀναστὰς εἰς μέσον στηκέτω καὶ ἀνενδοιάστως τὸ δοκοῦν αὐτῷ
10 σὺν αὐτοῖς ἀποκρινέσθω.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Τὸ συνεωραθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου γινέσθω.

Καὶ ἀναστάντες οἱ προειρημένοι ἐπίσκοποι τε καὶ κληρικοὶ καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐστηκότες ἀνευ Στεφάνου μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως

15 Ἀντιοχείας εἶπον·

Ἐφεύσατο καθ' ἡμῶν οὗτος Θεόδωρος ὁ ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς· οὔτε γὰρ εἰδήσει ἡμῶν ὁ ἐπιδοθεὶς τῷ δεσπότη ἡμῶν τῷ ἀγαθῷ παρ' αὐτοῦ χάρτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἔτοιμοι ἐσμὲν τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον ὁμολογήσαι πίστιν.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ ἡ ἅγια σύνοδος εἶπον·

20 Ἐπεὶπερ ὑπόνοια ἡμῖν δέδοται πρὸς ὑμᾶς προφάσει τοῦ ἐπιδοθέντος χάρτου παρὰ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς, οὐκ ἄλλως ἡμᾶς πληροφορεῖτε, εἰ μήπω ἐγγράφους λιβέλλους τῆς πίστεως ὑμῶν καθ' ἑτέραν ἀγάγητε ὀφείλοντες ἐπὶ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων τοῦ θεοῦ λογίων τούτους ἐπιδοῦναι.

Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προσελθὼν τῷ εὐσεβεστάτῳ
25 βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ εἶπε·

MT

2 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 3 μητροπολίτη (Agathon, a. 713?) = episcopo 4 ὑπαίπων] ὑπέπων T
5 μεγάλης om. M 6–7 καγκελλαρίῳ] καγγελλαρίῳ bis M 7 γεωργίῳ μοναχῷ om. M
14 θεουπόλεως] πόλεως M 15 εἶπον om. M 16 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 19 εἶπον] εἶπεν M
21 μελιτηνῆς] μελιτήνης T πληροφορεῖτε] πληροφορεῖται T 22 ἀγάγητε] ἀγάγετε T

Sancta sinodus dixit:

Si placet pietati uestrae, Theodorus deo amabilis episcopus Melitenae una cum ab eodem memoratis personis, id est Petro deo amabili episcopo Nicomediae, Salomone episcopo Clanei et Antonio episcopo Hypeporum, Georgio diacono et chartophilace sanctae huius magnae ecclesiae, Anastasio diacono et notario defensore nauium, Stephano diacono et cancellario, Dionisio diacono et cancellario, Anastasio presbitero et monacho, Georgio monacho, qui est cum Machario uenerabili archiepiscopo Antiochiae, et Stephano presbitero et monacho eiusdem Macharii discipulo, surgentes in medio consistat et indubitanter quod ei uidetur una cum eis respondeat.

Piissimus imperator Constantinus dixit:

Quod consideratum est a sancta sinodo fiat.

Et surgentes praedicti episcopi atque clerici et in medio stantes sine Stephano <monacho> discipulo Macharii uenerabilis archiepiscopi <Theopoleos> Antiochiae dixerunt:

Mentitus est hic aduersus nos Theodorus episcopus Melitenae; neque enim nobis cognoscentibus facta est cartula, quae porrecta est ab eo domino nostro piissimo, sed et parati sumus nostram orthodoxam fidem confiteri.

Piissimus imperator Constantinus et sancta sinodus dixerunt:

Quoniam quidem suspicio nobis data est circa uos occasione porrectae cartulae a Theodoro deo amabili episcopo Melitinae, non aliter nobis satisfacitis, nisi utique in scripto libellos fidei uestrae in subsequenti adduxeritis, ut debeatis coram sancta et immaculata dei eloquia eos offerre.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos accedens ad piissimum imperatorem Constantinum dixit:

VPG BR MNL K

1 sinodus] synodus PG R MNL	2 pietati] pietate VP ¹	melitenae] militine V N	melytinae P
militanae B	meletinae M K	melitine L	3 memoratis] memorati VP ¹ G
episcopis PG	nicomediae] nicomedae B ¹	nichomediae G	episcopo] ἐπί V
4 clanei] danci V	clancy K	hypeporum] ypeporum BR L K	salomone] solomone PG
ras.	chartophilace] chaltopilace V	chaltophilaceae P	chathophilaceae G
cartophilace M	cartofilace N	carthofilace R L K	5 magna huius MNL
aeccliesiae G MN	defensore nauium] defensor nauium V	defensorum nauium PG NL K	ecclesiae]
phano] stefano P	6 dionisio] diunisio B	dyonisio R	dionisio ... cancellario om. G
qui] quae B	machario] macario P BR NL	uenerabili] uenerabilis K	archiepiscopo] archiepī
VP K	8 macharii] machari V	macari P	macario B
M ²	consistat] consistit G	9 ei] ii B ¹	iei B ²
sancto V B	sinodo] synodo PG R MNL K	12 et surgentes] exsurgentes VPG	episcopi praedicti
G	atque] antiquae K	μοναχοῦ = <monacho> om. VPG BR MNL K	13 macharii] macarii P
R L K	macari B	uenerabilis] benerabilis K	θεοπόλεως = <theopoleos> om. VPG BR MNL
K	antiochiae om. K	14 nos] nus V ¹	melitenae] militine V L
BR	meletinae MN K	15 cognoscentibus] cognuscentibus V	cartula] carthula V
P	cartola B	kartula G	16 nostram] nostra B
sinodus] synodus PG R MNL K	18 quoniam] qūō P	qūm BR MN K	quoniam quidem]
quanquam L	suspicio] suspitio V	suscipio B ¹ N	occasione] occasio P ²
pororrectae M ²	cartulae] carthule V	chartulae P N	cedule L
melitinae] militene V	melytinae P	meletinae M K	19 amabili] amabile V BR
satisfacitis] satitaritis B ¹	utique] utiquae P ¹	20 libellos] libello P ² BRG M	libellus NL
fidei] fidai B	uestrae] uestra P ²	adduxeritis] adduxeritis B	debeatis] debeant BR
debis L	coram] quorum VPG	21 immaculata] immaculata M	dei eloquia] dei aeloquia N
dieloquia L	22 georgius] gregorius G	archiepiscopus] archiepiscopus P	constantinopoleos]
constantinopoleus BR			

Θεόσπεπτε δέσποτα, κέλευσον βληθῆναι ἐν τοῖς διπτύχοις τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πάπα Ῥώμης Βιταλιανοῦ διὰ τὸ ἐκ τῆς βραδύτητος τῶν ἀποσταλέντων ἀποκρισιαρίων παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης δεήσει τὸ τηρικαῦτα χρῆσασθαι πρὸς τὸ πανήμερον ὑμῶν κράτος τό τε μέρος τῆς
 5 κατ' ἐμὲ ἀγιωτάτης ἐκκλησίας καὶ Μακάριον τὸν ὀσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας καὶ τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐνδημοῦντας ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ὑμῶν πόλει θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἐπὶ τῷ τὸν προλεχθέντα ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ Βιταλιανὸν ἐκβληθῆναι ἐκ τῶν ἀγίων διπτύχων, ἀναδοθῆναι δὲ ἡμῖν καὶ τὴν τοιαύτην δέησιν. παρευθὺ γὰρ εὐρίσκει ἡ θεόσοφος ὑμῶν γαλήνη τοὺς κοινωνοῦντας τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἢ καὶ ἀποσχίζοντας
 10 ἐξ αὐτῆς διὰ τὸ πρόσωπον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε·

Τὸ αἰτηθὲν παρὰ Γεωργίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως γινέσθω.

Ἡ ἀγία σύνοδος ἐξεβόησε·

15 Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ φύλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ νέου μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη νέου Θεοδοσίου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη νέου Μαρκιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη νέου Ἰουστινιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ βασιλέως Ἀγάθωνος
 20 ὀρθοδόξου πάπα Ῥώμης πολλὰ τὰ ἔτη Γεωργίου ὀρθοδόξου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη τῆς ἱερᾶς συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη·

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

Εἰ παρίσταται τῷ εὐσεβεστάτῳ δεσπότη, λεγέτω Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος
 25 Ἀντιοχείας, τὸ ὅπως πιστεύει ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ ὁμολογεῖ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας

MT

4 τὸ'] τῷ T

8 ἡμῖν] ὑμῖν T

10 τὸ om. T

11 κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς M

Deo coronate domine, iubeto mitti in dipticis sanctarum ecclesiarum nomen sanctae memoriae Uitaliani papae Romani, eo quod propter tarditatem missorum apochrisiariorum a sanctissimo papa eiusdem antiquae Romae petitionem tunc dedisse ad mansuetissimam uestram fortitudinem tam partem sanctae meae ecclesiae et Macharium uenerabilem archiepiscopum Antiochiaes eosque qui illo tempore aduenerant in hanc a deo seruata[m] <uestram> ciuitatem deo amabiles episcopos, ut praedictus sanctae memoriae Uitalianus eiceretur de sanctis dipticis, et restitui nobis huiusmodi petitionem. statim enim inueniet deo instructa uestra tranquillitas communicantes ecclesiae catholicae siue qui seipsos separant ab ea propter personam.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Quod postulatum est a sanctissimo Georgio patriarcha huius a deo seruatae nostrae regiae ciuitatis fiat.

Sancta sinodus exclamauit:

Constantino magno imperatori multos annos orthodoxo imperatori multos annos
 conseruatori orthodoxiae multos annos pacifico imperatori multos annos
 nouo magno Constantino imperatori multos annos nouo Theodosio imperatori
 multos annos nouo Marciano imperatori multos annos nouo Iustiniano
 imperatori multos annos nos famuli imperatoris Agathonis orthodoxo papae
 Romano multos annos Georgio orthodoxo patriarchae multos annos <sancto
 senatui multos annos> orthodoxo senatui multos annos!

Sancta sinodus dixit:

Si uidetur piissimo domino, edicat Macarius uenerabilis archiepiscopus Antiochiaes, quomodo credit in uno sanctae trinitatis domino nostro Iesu Christo uero deo nostro, et

VPG BR MNL K

1 dipticis] diptycis G dypticis M dicticis L diptichis K ecclesiarum] aecclesiarum MN
 2 uitaliani] uitaliano B¹ romani] romane P¹ R romae B tarditatem] traditatem B¹ 2–3
 apochrisiariorum] apocrisiorum BRG MNL apochrisiariorum K 3 dedisse] dixisse K 4
 partem] parte G MNL meae] m. ae P¹ ras. ma B¹ ecclesiae] eclesia B aecclesiae G MN
 macharium] macarium P BR L 5 eosque qui] eos qui VG aduenerant] aduenerunt VP hanc]
 hac P¹ N 6 <uestram> = ὑμῶν] nostram VPG BR MNL K amabiles] amabilis V 7 eiceretur]
 eieceretur V dipticis] dyptycis PG dyptichis R dypticis MN diptichis K restitui]
 restituit G 8 instructa] instaurata V tranquillitas] tranquillitas B communicantes] cummu-
 nicantes K ecclesiae] aecclesiae G N catholicae] chatholicae B siue] siuae B 9 separant]
 seperant BR personam] persona V 11 seruatae] seruatae V R seruaete B¹ 13 sinodus]
 synodus PG R MN sinodo B¹ 14 magno] piissimo G imperatori¹] imperatore V BR or-
 thodoxo] orthodoxo V horthodoxo B K 15 conseruatori] conseruatore V conseruato BR
 conseruator NL orthodoxiae] ortodoxiae V orthodoxo BR pacifico ... annos² om. VPG
 16 annos + pacifico imperatori multos annos VPG 16–17 nouo² ... annos² om. VPG 16 theodosio]
 theodosi M¹ theodoxio L imperatori²] imperatore B 17 marciano] martiano B NL annos²
 om. G 18 imperatoris] imperatores K agathonis] agathone B agathonis RG agathon
 MN agaton L agatoni K orthodoxo] ortodoxo V¹ ortodoxi V² orthodoxiae P
 orthodoxe K papae] papa P NL 19 romano] romani VPG romane B orthodoxo]
 ortodoxo V orthodoxe K patriarchae] patriarcha K 19–20 τῆς λέξης ... ἔτη = <sancto ...
 annos> om. VPG BR MNL K 20 orthodoxo] ortodoxo V 21 sinodus] synodus PG R MNL
 22 edicat] aedicat PG N dicat L macarius] macharius G MN K uenerabilis] macharius G
 23 uno] una V

φυσικὰς ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ εἰ ἔπεται ταῖς σταλείσαις πρὸς τὸ θεόσοφον ὑμῶν κράτος ἀναφοραῖς παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς ὑμῶν εὐσεβείας Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ ἐξακολουθεῖ ταῖς ἐν αὐταῖς ἐμφερομέναις πατρικαῖς χρήσεσι. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

5 Ἀκηκῶς Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας τῶν παρὰ τῆς ἀγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου λεχθέντων τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἀποκρινέσθω.

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν·

Οὐ λέγω δύο θελήματα ἢ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐν θέλημα καὶ θεανδρικὴν ἐνεργεῖαν.

10 Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

Ἦνίκα οὐ συντίθεται τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ὀρθοδόξων ἀναφορῶν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης Μακάριος ὁ ὀσιώτατος τῶν καὶ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἤδη ἀναγνωσθεισῶν, αἷς καὶ πάντες συγκαταθέμενοι ἡσμενίσαμεν, συνείδομεν τοῦτον ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐγερθῆναι ὀφείλοντα ἀποκρίνεσθαι.

15 Καὶ ἀνέστη.

Μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σελευκίας Ἰσαυρίας ἅμα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ Ζηνωνουπόλεως <καὶ> Κωνσταντίνῳ ἐπισκόπῳ Δαλισάνδου καὶ Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Ὀλβης, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας τυγχανόντων, εἶπεν·

20 Οὕτως δοξάζω καὶ οὕτως πιστεύω κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν καὶ βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, καὶ ὁμολογῶ ὡσπερ δύο φύσεις οὕτως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως ἀσυγχύτως ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας <ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος> τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

MT

5 ἀγίας ταύτης] ἀγιωτάτης M 7 ἀντιοχείας om. M 16 ἐπίσκοπος] ἀρχιεπίσκοπος M
 16 – 17 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M 17 atque = <καὶ> om. MT δαλισάνδου] δαλισανδοῦ M
 22 – 23 unius sanctae trinitatis = <τοῦ ... τριάδος> om. MT

si confitetur in eo duas uoluntates naturales et duas operationes naturales inconfuse et indiuisibiliter, et si sequitur suggestiones directas ad deo instructam uestram fortitudinem a patre pietatis uestrae Agathone sanctissimo papa antiquae Romae et si consequitur paterna testimonia, quae in eis continentur.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Audiens Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae quae ab hac sancta et uniuersali sinodo dicta sunt, quod ei uidetur respondeat.

Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae dixit:

Non dico duas uoluntates aut duas operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi, sed unam uoluntatem et deuirilem operationem.

Sancta sinodus dixit:

Postquam non consentit uirtuti directarum orthodoxarum suggestionum ab Agathone sanctissimo papa Romano Macharius uenerabilis, quae iam et coram uestra pietate relectae sunt, quibus et omnes consentientes grate suscepimus, praecuidimus hunc de sede sua surgere, ut debeat respondere.

Et resurrexit.

Macrobius deo amabilis episcopus Seleucia Hisauriae una cum Eulalio episcopo Zinonopoleos atque Constantino episcopo Dalisandu et Theodoro episcopo Olbis, utrisque de concilio existentibus sedis Antiochenae, dixerunt:

Sic profiteor et sic credo secundum uirtutem suggestionum directarum ad dominum nostrum piissimum <et> imperatorem ab Agathone sanctissimo papa Romano, et confiteor sicut duas naturas ita et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes indiuisae inconuertibiliter inconfusae in incarnationis dispensatione unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

VPG BR MNL K

1 si] sic PG B¹ inconfuse] inconfusae P¹G 2 indiuisibiliter] indiuisse BR si] sic B¹ directas
om. K ad deo] a deo VPG B N instructam] constructam B 3 agathone] agatone K papa]
papae VPG B si] sic P¹ consequitur] sequitur BRG 4 paterna] paternae VPG 6
macharius] macarius P BR L hac] haec B et] ac R 7 sinodo] synodo PG R MNL K
quod] quid K 8 macharius] macarius P BR L K dixit om. B 9 in om. VP¹ incarnationis
dispensatione] incarnatione dispensationis M 11 sinodus] synodus PG R MNL 12 uirtuti] uirtutem
BG orthodoxarum] orthodoxorum V orthodoxorum P BG agathone] agatho R agatone
L K 13 macharius] macarius P BR L uenerabilis] uero MNL (n-r) quae] que B N K
uestra] uestram VG N pietate] pietatem P relectae] relecta N 14 consentientes] consencientes
V suscepimus] suscipimus VPG² 14-16 praecuidimus ... resurrexit = New Haven, Nr. 2 (Annarium
Hist. Con. 9 [1977] 282-287) 14 sua sede M 16 resurrexit] surrexit BRG 17 macrobius]
macharius G macarius L seleucia] sileucia BG sileucie R eleucia L una] unam
VP K eulalio] eolalio BR 17-18 zinonopoleos] zynonopoleos V zinonopoleus B 18
dalisandu] dalisandi BG dalizandu R olbis] colbis M 19 sedis antiochene existentibus K
existentibus] existentibus BRG MNL K sedis] saedis G antiochenae] antiochenae V anteo-
chaenae P¹ antiochinae BR 20 profiteor] confiteor BR (p-c) profiteor M credo]
credimus M ad] a B¹G 21 kai = <et> om. VPG BR MNL K agathone] agatone L K
romano] iohanne L confiteor] confitemur M 21-24 confiteor ... christi = New Haven, Nr. 3 (cf.
213,14-16) 22 ita] .ita B ras. et¹ om. G naturales¹ om. G indiuisae] indiuisse V BR
MNL K New Haven 23 inconfusae] inconfuse VG BR MNL K New Haven inconfuse et in K
incarnationis] incarnationes VP¹ 24 ueri] uiri B

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Δαλισάνδου εἶπεν·

Ὅμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐν ἐνὶ προσώπῳ καὶ μιᾷ ὑποστάσει καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικάς.

5 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ὀλβης εἶπεν·

Ἔπομαι τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ καὶ τῷ Τόμῳ τοῦ μακαρίου πάπα Λέοντος γενομένου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἕνα τῆς ἀγίας τριάδος ἐν δύο φύσεσι καὶ δύο φυσικοῖς θελήμασι καὶ ἐνεργείαις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, καὶ ἀκολουθῶ τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως

10 καὶ τῷ θρόνῳ Ῥώμης καὶ ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν καὶ μέγαν βασιλέα σταλείσαις παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης.

Εὐλάλιος ἐπίσκοπος Ζηνωνουπόλεως εἶπεν·

Οὕτως πιστεύω δύο φύσεις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως καὶ δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

15 Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Εἰ δοκεῖ τῇ ἀγίᾳ <ὑμῶν> συνόδῳ, τὰ ἤδη ἐπιδοθέντα τῶν χρήσεων κωδίκια παρὰ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τὰ καὶ σφραγισθέντα παρ' ὑμῶν εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν τῶν ἀυθεντικῶν βιβλίων τῶν ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγεῖ τῶν

20 ἐνταῦθα πατριαρχείῳ, προαγέσθωσαν.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε·

Τὸ καὶ νῦν παρὰ τῆς ὑμῶν γαληνότητος εὐσεβῶς κελευσθὲν γινέσθω.

Καὶ προσηνέχθησαν διὰ Φωτεινοῦ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρητίτι καὶ σεκρεταρίου βασιλικοῦ κωδίκια τρία ἐσφραγισμένα, ἅτινα <.....>

25 <.....> μετὰ χεῖρας λαβῶν καὶ ἐπισκ(έ)ψας

ὁ αὐτὸς ὀσιώτατος Μακάριος εἶπε·

Ναί, ἀληθῶς ταῦτά εἰσι καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά.

MT

1 δαλισάνδου] δαλισανδοῦ M 5 ἐπίσκοπος] ἐπίσκοπος M 12 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M
17 uestra = <ὑμῶν>] ἡμῶν MT 19 τῶν καὶ ἀποκειμένων T τῶν³ om. M 22 ὑμῶν] ὑμετέρας
M 23 προσηνέχθησαν] προηνέχθησαν T ἀσηκρητίτι] ἀσεκρέτης T 24 βασιλικοῦ] βασικοῦ
M 24–25 lac. MT 25 ἐπισκ(έ)ψας] ἐπισκήψας MT

Constantinus episcopus Dalisandi dixit:

Confiteor duas naturas in dominum nostrum Iesum Christum inconfusae et indiuisae in una persona atque una subsistentia et duas uoluntates naturales et duas operationes similiter naturales.

Theodorus episcopus Olbis dixit:

Sequor sanctam Chalcedonensem et uniuersalem sinodum et Thomum beatissimi papae Leonis antiquae Romae, et confiteor dominum nostrum Iesum Christum unum de sancta trinitate in duabus naturis et duabus naturalibus uoluntatibus et operationibus inconfusae et indiuisae cognoscendum, et sequor sedem Constantinopolitanam et sedem Romanam et suggestiones directas domino nostro piissimo <et> magno imperatori ab Agathone sanctissimo papa Romano.

Eulalius episcopus Zinonopoleos dixit:

Ita credo duas naturas inconfusae et indiuisae et duas uoluntates atque duas operationes in incarnationis dispensatione unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Si placet sanctae uestrae sinodo, adueniant codicelli testimoniorum, qui dudum porrecti sunt a Machario uenerabile archiepiscopo Antiochiae, qui et a uobis sigillati sunt, ut legantur et conferantur cum authenticis codicibus, qui repositi sunt in hic sito uenerabili patriarchio.

Sancta sinodus dixit:

Quod et nunc a uestra serenitate piae iussum est, fiat.

Et prolati sunt per Photinum magnificum a secretis et imperialem secretarium codicelli tres sigillati, qui et dati sunt assistenti Machario uenerabili archiepiscopo Antiochiae, ut recognosceret, si ipsi sunt, qui ab eo dudum fuerant prolati codicelli; quos et in manibus accipiens et inspiciens isdem uenerabilis Macharius dixit:

Etiam, uere ipsi sunt et recognosco eos.

VPG BR MNL K

1 dalisandi] dalisandu M dalisandy K 2-4 confiteor ... naturales = New Haven, Nr. 4 (cf. 213,14-16) 2 naturas] naturales V in] et K inconfusae] inconfuse P² B MNL K indiuisae] indiuisse P² B MNL K 3 una²] in una BR New Haven om. MNL subsistentia] substantia BRG naturales uoluntates G 4 naturales similiter BR 5 theodorus episcopus] theodoro episcopo P 6 chalcedonensem] calcedonensem B calcedonensem RG ML K sinodum] synodum PG R MNL K thomum] tomum P² BG N beatissimi papae] beatissimum papam B 7 christum om. G sancta] sanctae V 8 duabus naturis et duabus] duas naturas et duas N inconfusae] inconfuse P² B MNL K 9 indiuisae] indiuisse P² BR MNL K cognoscendum] cognoscendum V 10 domino] domno V¹P¹ xci = <et> om. VPG BR MNL K imperatori] imperatori P imperatore K ab om. V agathone] agatone K 12 eulalius] eolalius BR zinonopoleos] zynonopoleus B¹ zynonopoleus B²R zinunopoleos L 13 inconfusae] inconfuse V B MNL K indiuisae] indiuisse V B MNL K atque] et R 14 ueri] .ueri P ras. uiri B 17 sinodo] synodo PG MNL K codicelli] codicilli R 18 machario] macario P BR L uenerabile] uenerabili BRG NL ueñ M antiochiae] antiociae V L om. BR a] e G sigillati] sigillati VG ut] et R 19 autenticis] audenticis V authenticis M aut hereticis N hic] hoc G 21 sinodus] synodus PG R NL 22 piae] pic VG BR ML 23 photinum] pothinum V fotinum BR phonitum M a secretis] a.secretis P ras. a sec&cretis B 24 tres] tre P¹ 24-25 dati ... quos et om. Graec. 24 assistenti] adssistenti BR N K assistente M¹ machario] macario P B L uenerabili archiepiscopo] uenerabile archiepiscopi V 25 fuerant] fuerunt L codicelli] codicilli R et om. BR MNL K in manibus] immanibus G 26 inspiciens] inspiciens V isdem] hisdem NL macharius] macarius P BR NL K 27 recognosco] recognosco V

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Λεγέτω Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητῆς, τί σωρεύοντες ἑαυτοῖς τὰς τοιαύτας παρεξέβαλον χρήσεις.

5 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε·

Περὶ τοῦ ἐνὸς θελήματος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος θεοῦ
10 λόγου, πῶς δοξάζετε;

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·

Ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος εἶναι καὶ μετὰ σάρκωσιν ἐν δυοῖς τελείαις ταῖς φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐν ἐνὶ προσώπῳ καὶ ὑποστάσει μιᾷ, „οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σφωζομένης
15 δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἕν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης.“ ἐπειδὴ οὖν ἕτερον πρόσωπον καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ὁ εἰς τῆς ἁγίας τριάδος οὐ προσέλαβε, διὰ τοῦτο οὔτε τι τῶν ἐκ τῆς ἀμαρτίας λέγομεν αὐτὸν προσλαβεῖν· δίχα γὰρ σαρκικῶν θελημάτων καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐν εἰκόνι καινότητος ὁμολογούμεν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. „ὁ γὰρ ἐν θέλημα ἔχων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν
20 παθῶν τούτων ἀπάντων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶχε δύναμιν πρὸς ὑπομονὴν τούτων ἀπάντων“ κατὰ τὸν ἅγιον καὶ ἔκκριτον Ἀύγουστίνον. περὶ τούτου γὰρ καὶ ὁμολογίαν πίστεως ἤδη πρότερον ἐξεθέμεθα καὶ σύμφρονές ἐσμεν τῶν τε ἁγίων πέντε συνόδων Ὀνωρίου τε τοῦ θεόφρονος, Σεργίου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν, ὧν μνήμην καὶ ἐν αἷς ἐπιδεδώκαμεν τῷ δεσπότῃ χρήσεσι πεποιήμεθα, ὁμολογοῦντες ἐν θέλημα ὑπο-
25 στατικὸν ἐπὶ τοῦ <ἐνὸς> κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεανδρικὴν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν. „οὔτε γὰρ τὰ θεῖα κατὰ θεὸν οὔτε τὰ ἀνθρώπινα κατὰ ἄνθρωπον ἀλλ’ ἀνδρωθέντος τοῦ θεοῦ λόγου καινὴν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν πεπολιτεῦσθαι“ ὁμολογοῦμεν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον.

17 cf. Hebr. 4,15

14–16 Symb. Chal., ACO II 1, 2, p. 129, 31–33 19–21 Augustinus, unde? 26–27 Ps.-Dionysius Aereop., Epist IV ad Gaium, PG 3,1072 BC; cf. ACO ser. II vol. I p. 140,35–36

MT

17 τῶν ἐκ τῶν τῆς M 20 εἶχε | ἔχει M 24 χρήσεσι | χρήσεων T 25 in uno = <ἐνὸς> om. MT
26 τοῦ om. M 27 λόγου MT del.?

Constantinus piissimus imperator dixit:

Edicat Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et Stephanus relegiosus presbiter et monachus eius discipulus, quid sibi coaceruantes huiusmodi deflorauerunt testimonia.

Macharius sanctissimus archiepiscopus dixit:

De ipsa una uoluntate, quae est patris et domini nostri Iesu Christi et sancti spiritus. Constantinus piissimus imperator dixit.

De dispensatione domini nostri Iesu Christi unius sanctae trinitatis dei uerbi, quomodo sentitis?

Macharius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Confiteor dominum nostrum Iesum Christum unum sanctae trinitatis esse et post incarnationem in duabus perfectis naturis inconfusae et indiuisae in una persona et una subsistentia, „nusquam naturarum differentia premissa propter unionem, sed saluata potius proprietate utriusque naturae et in unam personam atque unam subsistentiam concurrente.“ quoniam uero alteram personam et post humanationem unius sanctae trinitatis non assumpsit, propter hoc neque aliquid peccati dicimus eum assumere, quia absque carnalibus uoluntatibus et cogitationibus humanis in imagine nouitatis confitemur unum dominum nostrum Iesum Christum. „qui enim unam uoluntatem habens est ad susceptionem horum omnium passionum, unam eandemque habuit uirtutem ad tollerantiam horum omnium“ secundum sanctum et acceptabilem Augustinum. de hoc enim et confessionem fidei iam pridem exposuimus et consentimus tam sanctis quinque sinodis quamque Honorio deo erudito, Sergio et Paulo atque Petro et reliquis, quorum mentionem et in his quae domino porreximus testimoniis fecimus, confitentes unam uoluntatem subsistentialem in uno domino nostro Iesu Christo et deiuilem eius operationem. „nec enim quae diuina sunt secundum deum neque quae humana sunt secundum hominem, sed humana dei nouam quandem deiuilem operationem in conuersatione demonstrasse“ confitemur secundum sanctum Dionisium.

VPG BR MNL K

2 edicat] et dicat VP macharius] macarius P BR NL K archiepiscopus] episcopus G antio-
chia] anthiochia V anthiochia G antiochia L relegiosus] religiosus RG MN 2–3
presbiter] praesbyter B 3 monachus] monacho N monachus K coaceruantes] coacerbantes
MN deflorauerunt] deplorauerunt G 5 macharius] macarius P BR L K 6 una] u.a P¹ ras.
B² add. patris] patri V domini] domino B¹ sancti] sanctis B¹ 8 dispensatione] dispo-
sitione VP L K 9 sentitis] sentis BR M (?) 10 macharius] macarius P BR L K nota K marg.
11 nostrum om. VP BR MNL K 12 inconfusae] inconfuse VG B MNL K indiuisae] indiuisse P² BG
MNL K et in una ML 13 subsistentia] substantia G¹ premissa] premissa B N unionem]
unionem V unionem L sed] s& P¹ sa P² 14 potius] potius RG proprietate]
proprietate P¹ in om. VPG B atque] atque P¹ aquae N subsistentiam] substantiam
G¹ 15 concurrente] concurrentem P continentem R quoniam] quoniam P BR MNL quo G
quoniam K post humanationem om. G humanationem et unius VPG N 16 assumpsit] adsumpsit
BR neque] nec BR (q-c) assumere] adsumere BR assumere G quia] qui B MNL
17 et cogitationibus] excogitationibus VPG humanis] hominis BR imagine] imagine P¹ yma-
gine R K confitemur] confitemus B 18 enim om. M est om. P² 18–19 ad susceptionem]
adsuptionem G assumptionem M τούτων = horum eandemque] eandemquam G ean-
demque P² B MNL K 19–20 tollerantiam] tolerantiam R M tolerantia N 21 sinodis] sinodus
P¹ synodis RG ML synodus N 22 quamque honorio] quamque honori P erudito]
eruditio V atque] atque P¹ 23 fecimus om. M confitentes] confidentes BR 24 subsi-
stentialem] subsistentialem V eius om. M 25 deum] dominum P¹ neque] neque P¹ B
sunt om. VP NL K 26 humana] humanam V unam B¹ unam B² unam et dei BR
deiuilem] uirilem BR 27 sanctum om. M dionisium] dionisium P R NL diunisium B
dionisium G

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἡ ἐπιμνησθεῖσα ἐπιδοθῆναι ἡμῖν παρὰ Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίστεως ὁμολογία εἰς ἀνάγνωσιν προαγέσθω.

Καὶ προηνέχθη διὰ Φωτεινοῦ ἀσεκρέτις σεκρεταρίου βασιλικοῦ, καὶ ἀνεγνώσθη διὰ Διο-
5 γένους ἀσεκρέτις σεκρεταρίου βασιλικοῦ ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

*Εἰρήνης θεοῦ τῆς ὑπερχούσης πάντα νοῦν τὸ κεφάλαιον ἢ εὐσέβεια, δι' ἧς ἐνὶ στόματι
καὶ μιᾷ καρδίᾳ θεῶ ζῶντι καὶ ἀληθινῶ τῇ τριάδι λατρεύοντες κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας,
εἰρήνη θεοῦ συνεχόμενοι. ταῦτα οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐκ θείας
10 χάριτος, ὧ πιστότατε βασιλεῦ, διδαχθεὶς τὰ ἄλλα πάντα δεύτερα θέμενος, ὡς ἔπρεπε θεία
καὶ ἱερᾶ κορυφῇ, τὸν προσόντα σοι θεῖον ζῆλον παρέθηξας, καὶ τοὺς τῆς ἐκκλησίας
διανιστῶν ὀφθαλμούς – φημι τοὺς ἀρχιερεῖς – προτρέπει(ς) ἕκαστον τὸ ἐνὸν αὐτῷ φῶς
τῆς ὀρθοδοξίας προβάλλεσθαι, ὡς ἂν ἐκλαμφθεῖη περισσοτέρως ἐκ κόσμῳ, συνεπινεύσοι δὲ
καὶ θεὸς ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας σου τὸ τοῦ χριστιανικωτάτου κηρύγματος
15 φῶς ἀτελεύτητον, καὶ τῶν αἰρετικῶν τὰ σκιώδη σβεσθεῖη καινοτομήματα. ὑπέικω
τοῖνυν ἐτοίμως τῇ θεαρέστῳ βουλῇ ὑμῶν. τίς ἐγώ, δέσποτα θεοψήφιστε, ὁ εὐτελής καὶ
κατερριμμένος καὶ ἀφανής καὶ εἰς ἔδαφος κείμενος; εἴ πω δὲ καὶ οὐκ ἄξιός τῳ φρικτῷ
λειτουργεῖν καὶ παρίστασθαι βήματι, ὅμως ἀξιωθεὶς παρ' ὑμῶν τὴν ὁμολογίαν ποιούμεν
τῆς πίστεως, ἦν οἱ πατέρες ἡμῖν οἱ ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐφεξῆς διηγόρευσαν· μεθ' ἧς γεννηθεὶς
20 συνανετράφην, ταύτη καὶ συναπέλθοιμι.*

Πιστεύω τοῖνυν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων
δημιουργόν, καὶ εἰς ἓνα κύριον <ἡμῶν> Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν
ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, τέλειον
υἱὸν τελείου γεννήτορος λόγον ἐνεργῆ, σοφίαν ὑφεστῶσαν καὶ δύναμιν τῆς ὄλης κτίσεως

7 Phil. 4,7 7–8 Rom. 15,6; Act. 4,32 8 Hebr. 4,14 9 Gal. 1,1 10 cf. Gal. 1,12 12–13
cf. Mt. 5,14 24 cf. Hebr. 4,12

21–22,7 cf. Gregorius Thaum., Confessio fidei, ACO III (1940) 3,1–13

MT

5 βασιλικοῦ καὶ ἀνεγνώσθη ἔχουσα T λέξεως] λέξεων T 11 παρέθηξας *coni.* Lu] παρέθηκας MT
12 προτρέπει(ς) *coni.* Lu] προτρέπη M προτρέπει T 18 παρ'] ἐξ T 22 nostrum = <ἡμῶν>
om. MT

Constantinus piissimus imperator dixit:

Confessio, cuius mentio facta est, quod data sit nobis a Machario <uenerabili> archiepiscopo Antiochiae, propriae eius fidei lectioni pandatur.

Et prolata est per Photinum a secretis et imperialem secretarium, et relecta est per Diogenem a secretis et imperialem secretarium, quae continet in uerbis ita:

Pacis dei quae exsuperat omnem sensum summa est pietas, per quam *in uno ore unoque corde* deo uiuenti et uero trinitati seruientes *tenemus confessionem* pace dei constricti. haec *non ab homine neque per hominem* sed diuina gratia, o fidelissime imperator, instructus cetera omnia inferiora ponens, ut condecebat diuinum sacrumque fastigium, 10 diuinum zelum, quod inditum tibi est, exacuasti, et ecclesiae oculos suscitans – pontifices inquam – inuitas unumquemque, ut, quod in eo est, orthodoxiae proferat *lumen*, quatenus fulgeat amplius *in mundo*, annuat quoque tibi deus temporibus pii tui imperii christianissimae praedicationis indeficiens lumen, et hereticorum nouae caligines extinguantur.

oboedio quippe praeparatus deo placito uestro consilio. quis ego sum, deo decreto 15 domine, uilis et abiectus nec parens et in pauimento reiacens? dicam quoque etiam inmeritus terribili seruire atque assistere tribunali, uerum a uobis dignus habitus hanc professionem facio fidei, quam patres nostri qui in Nicea et dehinc fuerant promulgauerunt; cum qua genitus coeducatus sum, cum hac et abscedam.

Credo igitur in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium 20 factorem, et in unum dominum nostrum Iesum Christum filium eius unigenitum, qui ex eo natus est ante omnia saecula, deum uerum ex deo uero, perfectum filium perfect<i> patris uerbum effectricem, sapientiam essentialem, uirtutem totius creaturae factricem, et

VPG BR MNL K

2 machario] macario P BR L K τοῦ ὀσιωτάτου = <uenerabili> om. VPG BR MNL K 3 lectioni]
 lectione G M pandatur] pandantur N 4 photinum] fotinum BR phonitum M photinum
 magnificum a K 4–5 et relecta ... secretarium om. R ML 4 et relecta est] relata est V² 5
 quae] qui VP K 7 exsuperat omnem] exuperat omne K summa] suma MN¹ pietas] piaetas
 P¹ in uno ore] in honore P in uno MNL K 8 trinitati] trinitatis K dei] deo M¹
 constricti] constructi VP R contriti B¹ 9 ab homine = ἀπ' ἀνθρώπων hominem] ominem B
 fidelissime] fidelis M¹ fidelissimus M² felicissime L 10 instructus] constructus ML coin-
 structus N sacrumque] sacrumquae P¹ 11 exacuasti] exacusti P¹ excusasti R exacuisti
 M et om. VPG B ecclesiae] ecclesia P aecclesiae G N oculos] oculus V M K 12
 inquam] inqua G inuitas] unitas M orthodoxiae] ortodoxiae V orthodoxae P² 13
 quoque] queque K 13–14 christianissimae] christiannissimae B cristianissimae K 14 indefi-
 ciens] indeficiens V B nouae om. M caligines] caliginis B extinguantur] exstinguantur M²
 extingantur G 15 oboedio] oboedie B obedio G L K quippe = τοίνυν quippe ego
 praeparatus G praeparatus] preparatus K consilio] concilio V BR ML sum domine a deo
 decreta BR decreta] decretae G decreto M 16 abiectus] abiectis B parens] paruens VP
 patiens G et in G bis 16–17 inmeritus] interitus BR immeritus M immeritis N 17
 terribili] terribilis V assistere] adsistere B NL K tribunali = βήματι a om. P² dignus
 habitus] dignus habitas V dignus habita P¹ dignam habitam P² 18 facio] fatio V B nostri
 = ἡμῶν nicea] niceta VPG mora R dehinc] dehic P¹ 19 cum] eum VPG K qua] que
 B¹ coeducatus] coeductus V quaeducatus P² coneducatus BR hac] haec G N ab-
 scedam] ascedam R discedam M 21 factorem P² add. 22 uerum] uero V¹G N¹ perfectum
 P² add. 22–23 perfectum dei patris M perfectum in patris L τελείου = perfect<i>] perfectum
 VPG BR MNL K 23 effectricem] effitricem B effitricem R efficientem L essentialem
 = ὑφεστῶσαν totius] tocius V R

ποιητικὴν, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ δι' υἱοῦ
 πεφηνός, δηλαδὴ τοῖς ἀνθρώποις, ζωὴν τῶν ζώντων, αἰτίαν ἀθάνατον, ἀγιότητα παντὸς
 ἁγιασμοῦ χορηγόν, τριάδα τελείαν δόξῃ ἀιδιότητι καὶ βασιλείᾳ καὶ γνώμῃ, μὴ μεριζομένην
 μήτε ἀπαλλοτριουμένην μίαν θεότητα τε καὶ κυριότητα· οὐδὲν γὰρ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι
 5 <ἡ> ὑποβεβηκός καὶ ἐπέισακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν·
 οὔτε γὰρ ἐνέλειπεν υἱὸς πατρί, οὔτε υἱὸν πνεῦμα, ἀλλ' ἄτρεπτος αἰεὶ καὶ ὁμοούσιος ἡ ἁγία
 τριάς ὁ θεὸς ἡμῶν. θεὸν δὲ ὅταν ἐρῶ, ἐνὶ φωτὶ περιαστράπτομαι καὶ τρισί, τρισὶ
 μὲν κατὰ τὰς ἰδιότητας εἴτουν ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα, ἐνὶ δὲ κατὰ τὸν τῆς οὐσίας
 λόγον εἴτουν θεότητος· διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἴν' οὕτως εἴπω, καὶ διηρημένως συν-
 10 ἀπτεται· ἐν γὰρ ἐν τρισὶν ἡ θεότης καὶ τὰ τρία ἐν, τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης ἡ, τό γε ἀκριβέστερον
 εἶπειν, ἂ ἡ θεότης, καὶ οὔτε τὴν ἔνωσιν σύγχυσιν ἐργαζόμεθα, οὔτε τὴν διαίρεσιν ἄλλο-
 τρώσιν. ἀπέστω γὰρ ἡμῖν ἐξ Ἰσοῦ καὶ ἡ Σαβελλίου συναίρεσις καὶ ἡ Ἀρείου διαίρεσις
 τὰ ἐκ διαμέτρου κακὰ καὶ ὁμότιμα τὴν ἀσέβειαν. τί γὰρ δεῖ θεὸν ἢ συναλείφειν κακῶς ἢ
 κατατέμνειν εἰς ἀνισότητα; ἡμῖν δὲ εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς
 15 Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἐν πνεῦμα ἁγίον, ἐν ᾧ τὰ πάντα. εἰς τὰ τρία θεὸς καὶ τὰ
 τρία ἐν, ὡσπερ ἔφημεν. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος τὸν κύριον
 Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ δι' ἡμᾶς ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν
 κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου
 δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ ἐνανθρωπήσαι, τουτέστιν ἀληθινὴν
 20 σάρκα λαβεῖν ἐξ αὐτῆς ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ, καὶ ταύτην μηδαμῶς
 προὔπροστάσαν θαυμασίως ἐν ἑαυτῷ ὑποστήσαι, καὶ ἰδίαν καθ' ἑνωσιν οἰκονομικὴν ταύτην
 ποιήσασθαι οὐκ ἐκ σποράς ἀνθρωπίνης ἢ ἐνεργείας συστάσαν ἀνδρός, οὔτε ἐκ θελήματος
 ἀνδρός, ἀλλ' ἐνεργείᾳ καὶ θελήματι τῆς δυνάμεως τοῦ ὑψίστου θεοῦ. ἔφη γὰρ πρὸς τὴν
 πανύμνητον καὶ ἀληθῆ θεοτόκον ὁ ἄγγελος· πνεῦμα ἁγίον ἐπελεύσεται ἐπὶ σε καὶ δύναμις
 25 ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ταύτη τοι καὶ

14–15 1. Cor. 8,6 17 Hebr. 1,2 22 1. Petr. 1,23 22–23 Joh. 1,13 24–25 Lc. 1,35

7–16 cf. Gregorius Naz., or. 39,11 PG 36,345 C 9–348 B 1 10–11 cf. Ps.-Cyrillus, de trin., PG 77,1144
 C 9–10 16–19 cf. Cyrus Alex., Satisfactio, ACO ser. II vol. I p. 134,10–13 24 cf. Ecthesis, ACO
 ser. II vol. I p. 158,14

MT

1 ποιητικὴν] ποιητήν M 3 ἀιδιότητι καὶ βασιλείᾳ καὶ γνώμῃ] καὶ ἰδιότητι βασιλείαν καὶ γνώμην M
 10 τὰ' ομ. T

in unum spiritum sanctum ex patre procedentem et per filium manifestatum, uidelicet hominibus, uitam uiuentium, causam inmortalem, sanctitatem totius sanctificationis largitatem, trinitatem perfectam gloriam < aeternitate > et imperio et consilio, non diuisam < neque alienatam > unam deitatem et dominationem; nihil enim seruile in trinitate uel subiectum et introducticum, tamquam prius quidem non extitisset, post uero intromissum, 5 neque enim defuit filius patri neque filio spiritus, sed inconuertibilis semper et consubstantialis sancta trinitas deus noster. deum uero cum dico, uno lumine illustror et tribus, tribus quidem secundum proprietates siue subsistentias et personas, uno uero secundum essentiae rationem id est deitatis. diuiditur quippe indiuisibiliter, ut ita dicam, et coniungitur diuisibiliter, unum nempe in tribus ipsa deitas et tria unum, in quibus 10 deitas siue, ut expressius dicatur, quae est deitas, et neque ipsam unitatem confusionem operamur neque ipsam diuisionem alienationem. absit enim a nobis ex aequo et Sabellii confusio et Arrii diuisio, quae et e regione mala sunt et similia impietate. quid itaque est deum < aut > confundere male aut concidere in inaequalia? *nobis uero unus deus pater ex quo omnia, et unus dominus Iesus Christus, per quem omnia, et unus spiritus sanctus, in* 15 *quo omnia.* unum haec tria deus et haec tria unum, sicut diximus. confitemur autem unum sanctae trinitatis dominum Iesum Christum filium dei unigenitum propter nos *in ultimis diebus* descendisse de caelis et incarnatum esse de spiritu sancto et sancta immaculataque domina nostra dei genetrice semperque uirgine Maria et humanatum esse, hoc est ueram carnem accepisse de ea animatam anima rationali atque intellectuali, et 20 hanc nullo modo ante hoc subsistentem mirabiliter in seipso formasse, et hanc propriam per unitionem dispensatiuam fecisse, non *ex semine* humano uel operatione uiri extitisse, neque *ex uoluntate* carnis, sed operatione et uoluntate uirtutis altissimi dei. ait enim angelus ad gloriosam et uere dei genetricem: *spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi, ideoque et quod nascetur ex te sanctum uocabitur filius dei.* ex 25

VPG BR MNL K

2 uiuentium] uiuentum V uiuentium RG inmortalem] immortalem ML totius] totius VG
 3 ἀϊδιότητι = < aeternitate > om. VPG BR MNL K imperio] imperium BR M K et consilio] et
 consilium B et concilium R et cum filio M consilioque K 4 μήτε ἀπαλλοτριουμένην =
 < neque alienatam > om. VPG BR MNL K nihil] nichil R N in om. G trinitate] trinitatem
 VP¹ 5 introducticum] introductiuum P² L introducentium B introductiuum K extitisset]
 extitisset B 6 sed] si G semper om. K 6–7 consubstantialis] consubstantialis V 7 uero]
 uerum M uno lumine] uolumine N illustror] inlustror V¹ B 8 proprietates] proprietatis V
 proprietatis N subsistentias] subsistentias P scientia B substantias L 9 secundum] secundo
 V essentiae] essentia B 9–10 ut ... diuisibiliter om. K 10 et coniungitur] exconiungitur VP²
 exconiungitur P¹ 10–11 et² ... deitas¹ om. K 10 tria om. B unum] in una G 11 ut om.
 V et K expressius] expressimus VPG R M¹NL K quae] qua M et] ut M confu-
 sionem] confusione VP¹ confessionem L 13 confusio] confusi VP¹G¹ arrii] arri VP¹ arra
 G? regione] regionem B quid] quis G 14 ἢ = < aut > om. VPG BR MNL K male] mala
 B in om. G M 15 dominus] deus K sanctus spiritus M sanctus om. G 16 unum¹]
 unus G tria¹] trea B¹ tria²] trea B¹ unum²] unus deus G 17 autem om. BR 18
 descendisse] descendisse B 19 immaculataque] immaculata atque VPG genetrice] genetricae VP¹ B¹
 N genetrice RG ML K humanatum] umanatum B 20 accepisse] accipisse V animatam]
 amatam B¹ intellectuali] intellectualia V 21 formasse = ὑποστῆσαι 22 unitionem] unicionem
 V dispensatiuam] dispensatibam P¹ uiri] uir BRG uirili K extitisse] extisse P¹ ex-
 stitisse G 23 carnis = ἀνδρός ait] aut B¹ 24 uere] ueri V genetricem] genetricem RG
 MNL K 25 obumbrabit] obumbrabit P¹ BG N obumbrabit L obumbabit K et (= καὶ?)
 om. VPG B

μόνον θεοτόκου κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν τὴν τοῦ θεοῦ λόγου παρθένου μητέρα δοξάζομεν, ἐπειδὴ τὸν προόντα θεὸν ὑπερφυῶς ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντα γεγέννηκε, καὶ οὕτω γέγονε καθ' ἡμᾶς ὁ ἐνανθρωπήσας θεὸς λόγος, „οὐχ ὅπερ ἦν ἀποβεβληκῶς, ἀλλ' εἰ καὶ γέγονεν ἐν προσλήψει σαρκὸς τε καὶ αἵματος, καὶ οὕτω μεμενηκῶς (ὅπερ ἦν), θεὸς δηλονότι φύσει
 5 τε καὶ ἀληθείᾳ. οὐτε δὲ τὴν σάρκα φαμέν εἰς θεότητος τραπήναι φύσιν οὔτε μὴν εἰς φύσιν σαρκὸς τὴν ἀπόρρητον τοῦ θεοῦ λόγου παρενεχθῆναι φύσιν,“ καθάπερ Ἀπολινάριος, Εὐτυχῆς τε καὶ Σεβήριος οἱ ἀσεβεῖς παρελήρησαν· οὐδαμοῦ γὰρ διὰ τὴν ἕνωσιν ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων ἀφανίζεται, σώζεται δὲ μᾶλλον ἢ ἰδιότης ἑκατέρας φύσεως ἐν ἐνὶ προσώπῳ καὶ ὑποστάσει μιᾷ. „ἦνῶσθαι γὰρ σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν ὁμολογοῦντες
 10 τὸν λόγον ἕνα αὐτὸν προσκυνοῦμεν υἱὸν μουογενῆ θεὸν ἀληθῆ κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν“ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, οὐκ ἀνὰ μέρος τιθέντες καὶ διορίζοντες ἀνθρωπον καὶ θεόν, οὐδὲ τὸν μὲν ἐνεργῆσαι τὰ θαύματα, τὸν δὲ παθεῖν τὰ ἀνθρώπινα, καθάπερ οἱ διαιροῦντες Θεόδωρος καὶ Νεστόριος λέγουσιν, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦμεν θεὸν καὶ ἀνθρωπον τέλειον, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα
 15 καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τοῦ αὐτοῦ τὰς δύο γεννήσεις κηρύττοντες τὴν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τοῦ αὐτοῦ τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη καὶ πᾶσαν ἀπλῶς θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καινοπρεπῶς προϊέναι πιστεύομεν· οὐ γὰρ
 20 κατὰ θεὸν τὰ θεῖα οὐδ' αὐτὸν κατ' ἀνθρωπον τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλ' ἐνανθρωπήσας θεὸς λόγος καινὴν τινα τὴν θεανδρικήν ἐνέργειαν καὶ ταύτην ὅλην ζωοποιὸν ἐπιδείκνυται, εἰ καὶ

16–17 cf. Hebr. 1,28

3–6 Cyrillus Alex., ep. 17, ACO I 1,1 p. 35,19–21

9–10 Cyrillus Alex., ep. 17, ACO I 1,1 p. 35,26–27

13–17 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,23–30

7–9 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,31–33

11 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,35–36

21–22,3 cf. Ecthesis, ACO ser. II vol. I p. 160,11–13

MT

4 quod erat = (ὅπερ ἦν) om. MT

7 τε om. T

hoc quippe solum dei genetricem propriae atque secundum ueritatem dei uerbi uirginem matrem glorificamus, quoniam qui praeerat deus super naturam ex se peperit incarnatum, et ita factus est secundum nos humanatus deus uerbum, ut non quod erat amitteret, sed et si factus est in assumptione carnis et sanguinis, ita quoque mansit quod erat, deus natura uidelicet et ueritate. nec enim carnem dicimus in diuinitatis transire naturam neque iterum in naturam carnis ineffabilem dei uerbi deriuari naturam, sicut Apollenarius, Eutices et Seuerus impii delirauerunt; nusquam enim propter unitionem differentia naturarum euanescit, saluatur autem magis proprietas utriusque naturae in una persona unaque subsistentia. unitum quippe esse carni secundum subsistentiam confitentes uerbum unum illum adoramus filium unigenitum deum uerum dominum Iesum Christum in duabus naturis inconfusae et indiuisae cognoscendum, non per partes ponentes ac segregantes hominem et deum, neque illum quidem operatum fuisse miracula, hunc uero passum fuisse quae humana sunt, sicut diuidentes Theodorus et Nestorius dicunt, sed unum eundemque confitemur deum et hominem perfectum, consubstantialem patri secundum deitatem et consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, eiusdem utrasque natiuitates praedicantes tam quae ante saecula ex patre secundum deitatem quam quae *in ultimis diebus* ex Maria uirgine dei genetrice secundum humanitatem, eiusdemque miracula et passiones et omnem simul deo decibilem atque homini condecentem operationem ex eodem uno Christo deo nostro ΚΑΙΝΟΠΡΕΠΩC noua ratione processisse credimus; neque enim quae diuina sunt secundum deum neque rursus quae sunt hominis secundum hominem, sed humanatus deus uerbum nouam quandam deiuirilem operationem et hanc totam uiuificatricem demonstrat, uel nouum uidetur et perturbat aliquorum

VPG BR MNL K

1 genetricem | genetricem RG MNL K propriae | proprie P² B²RG ML K 2 glorificamus = δοξάζομεν
 praeerat | preherat P¹G super naturam = ὑπερφυσῶς (cf. ACO, ser. II, tom. 1, p. 131,2 – 4) se add.
 P² peperit | parturit B potitur R 3 factus | factum B humanatus | humanitatis R homo
 natus G ut | et R K non om. G amitteret | amittere V amittere P N amitterit B
 amitteret G 4 si | sic B sicut M factus | factum B assumptione | adsumptione B L
 assumptione M 5 ueritate | ueritatem V uoluntate BR 6 iterum | enim L naturam¹ | natura
 V NL deriuari | diriuari G naturam² | natura B K apollenarius | apolinarius BR K ap-
 pollenarius G apollinarius MNL 7 eutices | eutyces P et euticis BR et eutices G eu-
 thyces M euthices N eutyces L eutyches K delirauerunt | delerauerunt BR nus-
 quam | nunquam L unitionem | unicionem V differentia | differentiam MN 8 euanescit |
 euaniscit B saluatur | saluator VP BR proprietas | propriaetas P¹ utriusque | utriusque P
 9 unaque | atque V¹ subsistentia | subsistentiam V unitum ... subsistentiam om. V carni |
 carne BR confitentes | confidentes BR 10 illum | illud B 11 inconfusae | inconfuse P² BRG
 MNL K indiuisae | indiuisse P² BRG MNL K cognoscendum | cognoscendum V ac | hac V
 a K 12 segregantes | segrantes B neque | ne B¹ quidem | quod R 13 quae om. V et
 om. G 14 confitemur | confitemus B consubstantialem | cumsubstantialem V consubstantia-
 lem B¹ consubstantiali NL K patri | patris B 15 deitatem | diuinitatem K consubstantia-
 lem | consubstantialem V humanitatem | umanitatem B 15 – 16 eiusdem utrasque | eiusdemque
 utraque M 16 utrasque | utraque BR M¹N K natiuitates | natiuitatis V tam quae | tamquam
 P N ex patre om. K 17 genetrice | genetrice RG MNL K eiusdemquae | eiusdem BR 18
 omnem | ὀμῆ MNL deo om. G decibilem | decebilem P BR docibilem G atque | atque
 P homini | hominem G condecentem | condescendentem R concedentem N 18 – 19 opera-
 tionem | operantem BR 19 deo | domino V¹P¹ N ΚΑΙΝΟΠΡΕΠΩC | ΚΑΙΝΟΠΡΗC V ΚΑΙΝΟ-
 ΤΗΡΗC P ΚΑΙΝΟΥΠΡΕΠΩC B om. R ΚΑΙΝΟΠΡΕΠΩC G ΚΑΙΝΠΡΕΠΩC MN ΚΑΙΝΠΡΕ-
 ΠΩC L ratione | racione V rationem B 20 quae² | qui VP¹ hominis | homines VP¹
 humana G 22 nouum | nouus G

ξενίζει καὶ θορυβεῖ τὰς τινῶν ἀκοὰς ὑπολαμβάνοντων ἐπ' ἀναιρέσει ταύτην προσφέρειν ἡμᾶς τῶν ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν ἀσυγχύτως καὶ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων, ὅπερ οὐκ ἔστι ποτὲ μηδὲ γένοιτο.

Ἔνα τοίνυν καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργῆσαί φαμεν, τουτέστι θαυματουργῆσαι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ τὸν αὐτὸν παθεῖν τῇ ἰδίᾳ σαρκί καὶ πάντα ἀληθῶς ὑποστῆναι τὰ σωτηριώδη παθήματα· ταυτὸν δὲ λέγειν καὶ θαύματα, ὡς εἶναι φαμεν τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάθος οὐ κεχωρισμένης δηλονότι ἐκ τῆς θεότητος, εἰ καὶ μὴ τῆς θεότητος ἦν τὸ πάσχειν. τοῦ δὲ θεοῦ τὴν ἐνέργειαν, εἰ καὶ διὰ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ – τουτέστιν ὅλου τοῦ ἡμέτερου φυράματος – ταύτην ἐπλήρωσεν ἐνὶ καὶ μόνῳ θείῳ θελήματι, ὡς οὐκ ὄντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλου θελήματος ἢ ἀντιπίπτοντος καὶ ἀντικειμένου τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ δυνατῷ ἐκείνῳ θελήματι· ἀδύνατον γὰρ ἐν „ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα καὶ κατὰ ταῦτὸν ἐναντία ἢ καὶ ὁμοία ὑφιστάναι θελήματα.“ ἡ δὲ σωτήριος τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλία ἐναργῶς ἐκπαιδεύει τὸ μηδέποτε τὴν νοερῶς ἐψυχωμένην τοῦ κυρίου σάρκα κεχωρισμένως καὶ ἐξ οἰκείας ὁρμῆς ἐναντίως τῷ νεύματι τοῦ ἐνωμένου αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν θεοῦ λόγου τὴν φυσικὴν αὐτῆς ποιήσασθαι κίνησιν, ἀλλ' ὅποτε καὶ οἶαν καὶ ὄσσην αὐτὸς ὁ θεὸς λόγος ἠβούλετο, καὶ σαφῶς εἰπεῖν, ὃν τρόπον τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον ἡγεμονεύεται καὶ κοσμεῖται καὶ τάττεται ὑπὸ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύγκριμα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου θεότητος ἀεὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἀγόμενον θεοκίνητον ἦν, κατὰ τὸν τῆς Νύσσης Γρηγόριον λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου οὕτως· „καθὸ θεὸς ὁ υἱὸς ἀπαθὴς πάντως ἔστι καὶ ἀκήρατος. εἰ δὲ τι πάθος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περὶ αὐτοῦ λέγοιτο διὰ τοῦ ἀνθρώπινου, πάντως τοῦ δεχομένου τὸ πάθος τὸ τοιοῦτον ἐνήργησεν, ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ θεότης διὰ τοῦ περὶ αὐτὴν σώματος τὴν τοῦ παντός σωτηρίαν, ὡς εἶναι τῆς μὲν σαρκὸς τὰ πάθη, τοῦ δὲ θεοῦ τὴν ἐνέργειαν,“ δι' ἧς καὶ ἐσώθημεν· καὶ τῇ σωτηρίᾳ μερισμὸν οὐκ εἰσάγομεν.

9–12 cf. Macarius Ant., ad imp. Const., infra, MANSI XI 513 E 5–10 11–24 Sergius Const., ad Honorium papam infra, MANSI XI 533 E 10–536 B8 20–24 Gregorius Nyss., c. Eunomium 3 (4) 8. PG 45,713 A 1–7; ed. W. Jaeger 2 (1921) 136,19–24; cf. ACO ser. II vol. I p. 428 (Flor.28)

MT

2 καὶ om. M 19 τῆς om. M 20 καθὸ] καθὸς T 21 πάθος om. M 24 καὶ! om. M

auditus suspicantium in peremptionem hanc nos proferre earum, quae in Christo deo nostro sunt, inconfusae et secundum subsistentiam adunatarum duarum naturarum, quod non est umquam nec fiat.

Unum igitur eundemque operatum fuisse dicimus, id est mirae operasse salutem nostram, eundemque passum propria carne et omnes uere sustinuisse salutare passiones; idem est dicere et miracula, ut sit quidem carnis pati non separatae uidelicet a diuinitate, quamuis non diuinitatis fuit pati. ipsius autem dei operationem, quamuis per humanitatem eius – hoc est totam nostram conspersionem – hanc adimpleuerit una et singulari uoluntate diuina, utpote non existente in eo et alia uoluntate siue obsistente et aduersante diuinae eius et potenti illi uoluntati; impossibile enim est in uno eodemque Christo deo nostro duas simul et cum inuicem contrarias seu similes existere uoluntates. salutaris uero a deo instructorum patrum doctrina manifeste instruit, quia numquam intellectualiter animata domini caro diuise atque ex proprio appetitu <contrarie> nutum unitati sibi subsistentialiter dei uerbi naturalem sui fecisse motionem, sed quando et quantam et qualem idem deus uerbum uolebat, et ut clarius dicatur, quemadmodum nostrum corpus regitur et ornatur atque ordinatur ab intellectuali et rationali anima nostra, ita et in domino Christo totam hominis eius conspersionem ab eiusdem uerbi diuinitate semper et in omnibus mota ΘΕΟΚΙΝΗΤΟΝ deo mobilis fuit, secundum Niseum Gregorium dicentem aduersus Eunomium ita: „secundum quod deus est filius impassibilis est per omnia et immortalis. si autem passio de eodem in euangelio dicitur per humanitatem, per omnia quae passionis est capax hoc operatus est, operatur enim uere diuinitas per corpus, quod circa eam est, omnium salutem, ut corporis quidem sint passiones, dei uero operatio“, per quam et saluati sumus; et huiusmodi saluti nullam introducimus diuisionem. semel

VPG BR MNL K

1 peremptionem] perempcionem V peremtionem BG K deo] domino VPG NL K 2 nostro
om. G inconfusae] inconfuse P BR MNL om. K adunatarum] adunarum GN naturarum
inconfuse quod K 4–5 operatum ... eundemque om. M 4 mirae] mire VG BR NL K 5
eundemque] eundem BR propria carne] propriae carne B¹ uere om. B sustinuisse] sustenuisse
B substinuisse K salutare] saluatares P¹ saluatrices P² salutare L 6 idem est]
idem esse V¹ id est P R separatae] seporate BR uidelicet et a VPG 7 diuinitatis] diuinitati
K autem om. VPG operationem] operatione VPG humanitatem] umanitatem B 8 est
om. G conspersionem] conspersionem M singulari] sola L 9 utpote] utpute V exsi-
stente] existente RG MNL K alia uoluntate] aliam uoluntatem MNL 10 et om. B L potenti
illi uoluntati] potentiae et uoluntati BRG uoluntati] uoluntate V est enim G christo om. M
11 deo] domino MN exsistere] existere RG MNL existe K salutaris] saluatoris K 12
doctrina om. G quia] qua VP numquam] nunquam B L 13 domini] dei B appetitu]
apetit V appetitu K ἐνοντίας = <contrarie> om. VPG BR MNL K nutum om. BR sibi]
siue BR siibi M 14 subsistentialiter] subsistencialiter V fecisse] fecisset B MN K mo-
tionem] mocionem V mutationem B unitionem R sed] si G quantam] quantum B
quanta N 15 ut B¹ add. quemadmodum] quemammodum P corpus] corpos B¹ 16
ornatur] coronatur N intellectuali] intellectuale B MNL K et²] atque MNL rationali]
rationali V rationale M 17 conspersionem] conspersionem M eiusdem] eius P¹ 18 in
om. B ΘΕΟΚΙΝΗΤΟΝ] ΘΕΘΙΝΝΙΤΟΝ V ΘΕΟΥΙΝΝΙΤΟΝ P ΘΕΟΚΙΝΗΤΟΝ B ΘΕ
OKYNITON G ΘΕΟΡΙΝΗΤΟΝ NL mobilis] m.bilis B ras. amabilis K secundum ...
gregorium om. MNL niseum] nyseum P 19 eunomium] eonomium BR impassibilis] impas-
sibilis ML inseparabilis N 20 immortalis] immortalis ML 21 est¹ om. K diuinitas]
diuinatas V¹ 22 eam] eadem K passiones] in passionis V passionis P B pasionis G
23 quam] quem VPG saluati] saluti B¹ introducimus] introducimus V

ἄπαξ γὰρ ἀποθανῶν καὶ πολλῶν ἀνενεγκῶν ἀμαρτίας λύτρον ἐξ ἑαυτοῦ καὶ σωτηρίαν ἡμῖν τοῖς ἐν ἀμαρτίαις εὐράμενος ἀνέστη τε καὶ συνήγειρε καὶ ἐζωοποίησεν ἡμᾶς εἰρήνην ἀίδιον χαρισάμενος καὶ ἀνελεθῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἤξει μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.
 5 προσδοκῶμεν γὰρ ἀναστῆναι πάντας καὶ τῷ θεῷ παραστῆναι βήματι, ὥστε ἀπολήψεσθαι ἕκαστον δικαίαν παρ' αὐτοῦ ἀνταπόδοσιν τέλος οὐκ ἔχουσιν.

Ἄναγκαίως δὲ κάκεινο προσθήσομεν καταγγέλλοντες γὰρ τὸν κατὰ σάρκα θάνατον τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τουτέστιν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν τε ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ὁμολογοῦντες, τὴν ἀναίμακτον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τελοῦμεν λατρείαν.
 10 προσίεμεν δὲ οὕτω ταῖς μυστικαῖς εὐλογίαις καὶ ἀγιαζόμεθα μέτοχοι γινόμενοι τῆς τε ἀγίας σαρκὸς καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ. καὶ οὐχ ὡς σάρκα κοινήν δεχόμενοι, μὴ γένοιτο, οὔτε μὴν ὡς ἀνδρὸς ἡγιασμένου καὶ συναφθέντος τῷ λόγῳ κατὰ τὴν ἐνότητα τῆς ἀξίας ἡγουν ὡς θεῖαν ἐνοίκησιν ἐσχηκότος, ἀλλ' ὡς ζωοποιὸν ἀληθῶς καὶ ἴδιον αὐτοῦ τοῦ λόγου. ζῶη γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὡς θεός. ἐπειδὴ γέγονεν ἐν
 15 πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα, ζωοποιὸν ἀπέφηνε ταύτην, ὥστε κἂν λέγη πρὸς ἡμᾶς ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐχ ὡς ἀνθρώπου τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνός καὶ αὐτὴν λογιούμεθα εἶναι – πῶς γὰρ ἡ ἀνθρώπου σὰρξ ζωοποιὸς ἔσται κατὰ φύσιν τὴν ἑαυτῆς; – ἀλλ' ὡς ἴδιον ἀληθῶς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς καὶ υἱοῦ ἀνθρώπου γενομένου τε καὶ χρηματίσαντος. τὰς δὲ
 20 γε ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τοῦ σωτῆρος <ἡμῶν> φωνὰς οὔτε ὑποστάσει δις οὔτε μὴν προσώποις καταμερίζομεν· ἀλλὰ τὰς τε ἀνθρωπίνας καὶ πρὸς γε τούτῳ τὰς θείας παρ' ἐνός εἰρῆσθαι διακερισόμεθα φρονοῦντες ὀρθῶς. ἐνὶ τοιγαροῦν προσώπῳ τὰς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις πάσας ἀναθετέον φωνὰς ὑποστάσει μιᾷ τοῦ λόγου σεσαρκωμένη· κύριος γὰρ εἰς Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰς γραφάς.

2 Ps. 50,7 16 – 17 Joh. 6,53 23 cf. Eph. 4,5

7 – 24 Cyrillus Alex., ep. 17, ACO I 1,1 p. 37,22 – 38,5; p. 38,8 – 9; p. 38,21 – 23

MT

1 ἀμαρτίας καὶ λύτρον T 10 τε om. M 14 ἀληθῶς om. M 17 αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς, οὐχ M
 18 κατὰ τὴν φύσιν T 18ίαν] 18ία M 19 ἡμᾶς] ὑμᾶς T 20 nostri = <ἡμῶν> om. MT

enim moriens et multorum ableuans peccata redemptionemque et salutem ex seipso nobis, qui *in peccatis* sumus, acquirens resurrexit et consuscitauit et uiuificauit nos pacem perpetuam donans ascendensque in caelos sedit in dextera patris eius. et iterum ueniet cum gloria iudicaturus uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis. spero enim resuscitari omnes et diuino assistere tribunali, ut percipiat unusquisque iustam ab eo retributionem 5 finem non habituram.

Necessariae uero et illud adicimus asserentes quippe mortem quod ad carnem est unigeniti filii dei, id est Iesu Christi, et ex mortuis ascensum et in caelis assumptionem confitentes, THN ANAIMAKTON citra sanguinem cerimonias in ecclesiis celebramus. ita quippe accedimus ad benedictiones archanas et sanctificamur participes effecti tam sanctae 10 carnis quamque pretiosi sanguinis Christi omnium nostrum saluatoris. et non ut communem carnem suscipimus, absit, neque iterum ut uiri sanctificati et copulati uerbo per unitatem dignitatis siue ut diuinam inhabitationem habentis, sed sicut uere uiuificatricem et propriam eiusdem uerbi; uita enim est naturaliter ut deus. quia ergo factus est unum 15 ad carnem suam, uiuificam eam demonstrauit. unde uel dicit ad nos: *amen, amen dico uobis, nisi manducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem*, non sicut hominis unius ex nobis et ipsam aestimamus esse – quomodo enim hominis caro uiuificare erit secundum propriam sui naturam? – sed ut uere propriam filii dei, qui pro nobis etiam filius hominis factus est XPHMATICANTOC et prouectus. ceterum uoces saluatoris nostri quae in euangelis sunt neque subsistentiis duabus neque personis partimur; sed 20 tam humanas ad haec et diuinas ab uno dictas recipimus recte sentientes. uni igitur personae uniuersas uoces, quae sunt in euangelio, deputandum est in unius subsistentiae uerbi incarnati; <dominus> enim *unus est* Iesus Christus secundum scripturas.

VPG BR MNL K

1 ableuans] abluens BR alleuans G redemptionemque] redemptionem BR ex] et VG 2
 peccatis] peccati VP¹G¹ B¹ N peccato P¹ resurrexit] reseruationem R surrexit N¹L con-
 suscitauit] cum suscitauit V 3 ascendensque] ascendensquae P¹ in¹] ad G caelos] caelo B¹
 sedit] sedet G in²] ad BR dextera] dexteram V BR ueniet] uenit K 4 cum] gcum B
 iudicaturus] iudicatuos V N iudicaturus uiuos] iudicat uos P¹ spero = προσδοκῶμεν resusci-
 tari = ἀναστῆναι 5 assistere] adsistere BR N K ut] et VPG K iustam] iustum VP iuxtam
 K 7 necessariae] necessarie P² R ML¹ necessaria B et] est K illud] aliud B asse-
 rentes] adserentes B mortem eius quod G quod ad] quod adad B 8 id est] idem MNL
 christi] christo M¹ ascensum = ἀνάστασιν assumptionem] adsumtionem B adsumtionem
 R N 9 confitentes] confidentes B¹R THN ANAIMAKTON] TINANAIAKAKTON V TINANA-
 MAKTON B thn anaimakton R TINUMAKTON G INNANAIAKAKTON M INNANAIMA-
 TON N citra] c&ra BR ecclesiis] aeclesiis G M celebramus] caelebramus P B 10
 archanas] arcanas NL K participes] particeps V¹ partifices L 11 sanguinis] sanguini K
 saluatoris nostrum K 12 suscipimus] suscepimus BR iterum] uerum G tamen L uerbo]
 urbo B¹ 13 unitatem] umanitatem B habentis] habentes BR 14 ergo] ego M¹ 15 suam]
 suum V dicit] dicitur VP 16 biberitis] biberetis B 17 aestimamus] estimamus P¹G ar-
 bitramus B extimamus R L K 18 propriam om. G 19 prouectus = χρηματίσσαντος XPH-
 MATICANTOC] PNMATICANTOC V XPNM TOCANTOC P XPēNMATnCanTOC B ex
 penrturmti cantor R XPIMATICANTOC G 20 euangelis] euangelii B subsistentiis] subsistentis
 VP¹G M¹N K duabus] duas B¹ partimur] patimur P B 21 ad haec] adhec NL K recipimus
 = διακείσομεθα (certi sumus) recipimus] recepimus P B recipi eius R recipimur G² N
 sentientes] sencientes V uni igitur] unigenitus G 22 personae uniuersas] perediuersas K euan-
 gelio] uangelio B in unius] in uni BR MN K subsistentiae] subsistentia B 23 κύριος =
 <dominus>] deus VPG BR MNL K

Ταῦτα φρονεῖν δεδιδάγμεθα παρά τε τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ εὐαγγελιστῶν καὶ πάσης δὲ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς καὶ ἐκ τῆς τῶν μακαρίων πατέρων ἀληθοῦς ὁμολογίας τῶν τε ἐν Νικαίᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον τῶν τε ἐν Χαλκηδόνι καὶ Κωνσταντινουπόλει τὸ δεύτερον, τουτέστι τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν 5 πέντε συνόδων, ἐν αἷς καὶ ἐπιστολαὶ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Λέοντος καὶ ἅπερ ἐκήρυξαν καὶ ἐδέξαντο, δεχόμεθα καὶ κηρύττομεν, καὶ ἅπερ ἀπεβάλλοντο καὶ ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν, καὶ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐξαιρέτως Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον καὶ Ἀπολινάριον, Σαβέλλιον, Ναυάτον τε καὶ Σαββάτιον, Διόδωρον καὶ Νεστόριον, Εὐτυχέα τε καὶ Διόσκορον καὶ Σεβῆρον καὶ Ἰουλιανὸν καὶ τὸν Ἀγνοῖτην Θεμίσιον καὶ 10 πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀθέμιτον συμμορίαν, Ὠριγένην τε καὶ Δίδυμον καὶ Εὐάγριον καὶ τὰ μυθώδη τούτου ληρήματα· ἔτι ἀναθεματίζομεν καὶ οὐς ἡ ἁγία πέμπτη σύνοδος ἀπεβάλλετο, τὸν Μομψουεστίας λέγω Θεόδωρον, τὸν κατάρατον τῆς Μαξίμου αἰρέσεως τε καὶ διαιρέσεως τὸν διδάσκαλον, τὰ τε ἀσεβῆ Θεοδωρίτου συγγράμματα τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ τὴν λεγομένην Ἰβα ἐπιστολὴν 15 πρὸς Μάριν γραφῆναι τὸν Πέρσην. καὶ ἐπὶ τούτοις ἅπασιν τοῖς αἰρετικοῖς τὸν ἄρτι τούτοις παραφυνέντα Μάξιμον τὸν δυσώνυμον μετὰ τῶν ἀσεβῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὃς τὸ μανιχαΐζειν καὶ ρίπτειν τὸ σῶμα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὁ Ἕλλην ἐδίδαξε καὶ τὸ δυσσεβῆς αὐτοῦ τῆς διαιρέσεως φρόνημα, ὅπερ πρὸ ἡμῶν οἱ μακαριώτατοι ἡμῶν πατέρες ἀπώσαντο, Ὀνώριός φημι Σέργιός τε καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἡγεμόνες καὶ ἑξαρχοί· 20 προσέτι δὲ καὶ ὁ τῆς πανευσεβοῦς λήξεως Ἡράκλειος ὁ πρόπαππος ὑμῶν ὁ ὀρθόδοξος,

2 2. Tim. 3,16

1 – 2 cf. Cyrillus Alex., ep. 17, ACO I 1,1 p. 40,17 – 18

MT

7 καὶ² *om.* M 8 τε *om.* M σαββάτιον] σαβάτιον M 9 σεβῆρον] σείβηρον T
 10 ὠριγένην] ὀριγένη T 12 μομψουεστίας] μοψουεστίας T 14 Ἰβα] Ἰβᾶ T 15 μάρην] μάρην T
 16 ὃς] ὡς T 17 σῶμα τοῦ χριστοῦ τοῦ M 18 διαιρέσεως] αἰρέσεως M 19 κύρος] πύρρος M

Haec sapere sumus edocti a sanctis apostolis et euangelistis <et> ab *omni* quoque *deo inspirata scriptura* et a uera confessione beatissimorum patrum, eorum, qui in Nicea et Constantinopoli <et qui in Epheso prius quique in Chalcedoni et Constantinopoli> deinceps, id est sanctorum et uniuersalium quinque sinodorum, in quibus et aepistulae sanctorum Cirilli et Leonis et quaeque praedicauerunt ac susceperunt, suscipimus et praedicamus, et quaeque abiecerunt et nos anathematizamus: et omnem heresem a Simone et usque in praesens praecipuae Arrium, Eunomium, Macedonium et Apollinarem, Sabellium, Nouatum et Sabbatium, Diodorum et Nestorium, Eutichem quoque et Dioscorum et Seuerum et Iulianum KAI AΓNOHTHN et ignorantem Themestium et omne eorum profanum consortium, Origenem quoque et Didimum et Euagrium et fabulosa eorum deleramenta; adhaec anathematizamus et quos sancta quinta sinodus abiecit, Theodorum inquam Mampsuestenum, maledictum illius Maximi hereseos diuisionisque doctorem, et impia Theodoriti scripta, quae aduersum orthodoxam fidem et duodecim capitula beati Cirilli, et epistolam quae dicitur ab Iba scriptam fuisse ad Marin Persam. super his etiam omnibus hereticis et eum, qui his subhortus est Maximum, nec dicendum cum eius <impiis> discipulis, quique manichizare et proicere corpus Christi domini nostri ille paganus edocebat, et impium eius diuisionis dogma, quod et ante nos beatissimi nostri patres respuerunt, id est Honorius, Sergius et Cyrus et reliqui ecclesiarum ductores atque antistites; adhaec etiam et piae memoriae Heraclius proauus uester ille orthodoxus, cuius

VPG BR MNL K

1 edocti sumus haec sapere G apostolis] apostolicis BG N euangelistis] euangelicis G¹ aeuan-
gelicis N και = <et> om. VPG BR MNL K 2 nicea] niceta VP 3 και τῶν ἐν ἐφέσω τὸ πρότερον
τῶν τε ἐν χαλκηδόνι και κωνσταντινουπόλει = <et qui in epheso prius et quoque in chalcedoni et constanti-
nopoli> om. VPG BR MNL K 4 quinque om. L sinodorum] synodorum PG R MNL K ae-
pistulae] epistolae PG R MNL K epistulae B 5 cirilli] cyrilli PG BR MNL quaeque] quaecum-
que G quae M¹ ac] hac B 5–6 ac ... abiecerunt B¹ marg. 5 susceperunt] suscipiunt
VP suscipimus] suscepimus B 6 quaeque] quequid R quaecumque G anathematizamus]
anatimatizamus B anamatizamus N heresem] haeresem P heresim G simone] symone
V R 7 praecipuae] praecipue VG ML K arrium et eunomium L K eunomium] eonomium
BR N² macedonium] macedonum N anacedonium K apollinarem] apolinarem BR apol-
linarem et sabellium VPG 8 sabbatium] sabacium B sabatium G¹ K sabbacium L euti-
chem] eutychem P eutichen B euthichem G euticen ML utichen K et³ om. BR
9 KAI AΓNOHTHN] KΛINOITIN VP KΙΓ'NONTHN B itait non thn R KINON G KAIAT-
NOHTH M kalaT. NOHTH N om. L themestium] thenestium M¹ themesticum N pro-
fanum] profanorum P¹ prophanum N 10 origenem] originem V L orienem B euagrium]
euacrium B euatinum R aeuagrium N deleramenta] delaeramenta B deliramenta G
MNL K 11 anathematizamus] anathaematizamus P anatimatizamus B sinodus] synodus PG
R MNL K inquam] inguam G 12 mampsuestenum] mampsinestenum R mopsuostenum M
nampsuestenum N maximi hereseos] maxime hereseus B maximum hereseus R hereseos]
hereos P¹ haereseas G diuisionisque] diuisionesque VP¹ R 13 scripta] scriptam VP aduer-
sum] aduersus VPG aduersus K orthodoxam] orthodoxam V orthodoxam L cirilli]
cyrilli PG BR MNL 14 epistolam] epistolam PG L aepistolam N quae] qui B scriptam]
scriptum VP¹G marin] marim V K 15 hereticis] haereticis P subhortus] subortus P¹ BR MNL
K eius] cis V 16 ἀσεβῶν = <impiis> om. VPG BR MNL K discipulis] discipuli VPG
discipulus K manichizare = μανιχαίρειν domini nostri christi K 17 impium] impiam VP¹G
diuisionis] diuisiones V quod et ante] quia de tante VP 18 cyrus] cirus V reliqui] reliquia
B ecclesiarum] aecclesiarum G MN (B?) ductores] doctores VPG B MNL K atque] adque P
19 antistites] antestites V B atistes K et] ad VPG heraclius] haeraclius P eraclius B
heracleus R orthodoxus] ortodoxus V

οὐ τὴν γονὴν ὁ τῆς ὀρθοδοξίας θεὸς εἰς τὴν εὐσεβῆ βασιλείαν ταύτην ἐσφράγισεν· ἐκθύμως γὰρ μετὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ αὐτὸς τὴν ἀναφεῖσαν αἵρεσιν ταύτην τῶν Μαξιμιανῶν κατεδίκασεν, ὅσισιν ἀκολουθήσασα καὶ ἡ ἐνταῦθα γενομένη κατὰ θεῖαν κέλευσιν τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει πατρὸς τοῦ δεσπότητος ἁγία συνάθροισις, Πέτρος τε ὁ ⁵ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ ὁ προηγησάμενος τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν Μακεδόνιος ὁ μακαριώτατος καὶ ὁ τοποτηρητῆς τῆς Ἀλεξανδρέων Θεόδωρος, συμπαρόντων αὐτοῖς τῶν τε ἐνδημούντων ὀσιωτάτων ἐπισκόπων καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου. τὰ κατ' αὐτὸν ἐγγράφως ζητήσαντες τοῦτον ἀνεθεμάτισαν καὶ ἐξώρισαν μετὰ τῶν δυσσεβῶν μαθητῶν αὐτοῦ· ἀλλὰ τοὺς ὅλους αἰρετικούς καθ' ἑαυτοὺς οἰμώζειν ἕσασ τοῖς ἀναθέμασιν ¹⁰ αὐθις ἐπάνειμι πρὸς θεὸν καὶ παρ' αὐτοῦ φυλάττεσθαι τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν ἐξαιτῶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον κρατύνουσιν. ἡμεῖς γὰρ καὶ ἐκ προγόνων φωστῆρες τῆς πίστεως τοὺς φωστῆρας τῆς πίστεως, κύριε, φ(ῶ)τισ(ον) τοὺς τῆς ὀρθοδοξίας φύλακας, κύριε, φύλαξον ὁ θεὸς ὑψώσοι τὸ κέρας ὑμῶν ὁ θεὸς εἰρηνεύσοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν τροπουμένην πάντα πολέμιον καὶ εἰρήνην βαθεῖαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ¹⁵ ὅλω τῷ κόσμῳ βραβεύουσιν.

Ἡ ὑπογραφή

Μακάριος ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ὑπαγορεύσας πᾶν τὸ προκείμενον τῆς ὀρθο- ²⁰ δοξίας ὕφος κατὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων καὶ τῶν ὀνομαστῶν τεθέντων παρ' ἐμοῦ ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων τῶν ἐκθεμένων κατὰ τὴν προανατεταγμένην δύναμιν ἐν θέλημα ἐπὶ τοῦ <ἐνός> κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ θεανδρικήν αὐτοῦ πολιτευσάμενον ἡμῖν τὴν ἐνέργειαν καὶ ὡς ἀσεβὲς ἐστὶ τὸ λέγειν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν δύο θελήματα, στοιχήσας καὶ ὁμολογήσας καὶ οὕτω ²⁵ φρονῶν καὶ διδάσκων καὶ προσδοκῶν παραστῆναι τῷ τοῦ θεοῦ φοβερῷ βήματι μετὰ ταύτης μου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπεσημνήμη.

¹³ Ps. 88,18

MT

¹³ ὑψώσοι | ὑψώσει T
MT

εἰρηνεύσοι | εἰρηνεύσει T

¹⁴ πάντα | πᾶν τὸ M

²² uno = <ἐνός> om.

prosapiam deus orthodoxiae huic pio imperio adsignauit; ΕΚΘΥΜΩC cum indignatione quippe cum sanctis patribus nostris etiam ipse exhortam hanc Maximianorum heresem condempnauit, quos secuta et ea, quae hic facta est per diualem iussionem piaie memoriae patris domini sancta congregatio, tam Petrus quoque sanctissimus uniuersalis patriarcha et praecessor meae paruitatis Macedonius beatae memoriae et uicarius Alexandriae 5 Theodorus, praesentibus una cum eis et qui aduenerant <sanctissimi> episcopi et sacro senatu. quae circa eum fuerant in scripto discutientes hunc anathematizauerunt et exiliauerunt cum impiis eius discipulis; sed uniuersos hereticos apud se anathematibus congemescere derelinquens iterum conuertor ad deum et ab eo conseruari uestram pietatem exposco, qui orthodoxiae sermonem corroborat. uos enim sitis et a proauis 10 luminaria fidei luminaria fidei, domine, illustra orthodoxiae custodes, domine, custodi deus exaltet cornu uestrum deus pacificet imperium uestrum persequentem omnem hostem et pacem profundam ecclesiis et uniuerso mundo condonantem.

15

ET SUBSCRIPTIO

Macarius misericordia dei episcopus Theopoleos dictans omnem suprascriptum orthodoxiae textum iuxta aeditiones sanctorum et uniuersalium quinque sinodorum et sanctorum ac probabilium patrum, qui nominatim a me sunt positi, qui explanauerunt iuxta 20 praefixam uirtutem unam uoluntatem in uno domino nostro Iesu Christo deo nostro et deiuirilem eius demonstrasse nobis operationem et quia impium sit dicere in eodem Christo deo nostro duas uoluntates, consentiens atque confessus et ita sentiens et docens et sperans assistere terribili dei tribunali cum hac mea orthodoxa fide subscripsi.

VPG BR MNL K

1 orthodoxiae] ortodoxiae V adsignauit] assignauit ML ΕΚΘΥΜΩC] ΕΚΘΟΝΟC V ΕΚΘΜΟC
P ΘΚΘΟΜΟC G ΕΚΘΟΜΩC B N ολcodauc R ΕΚΘΟΜΩC M K 2 cum] cuius P
exhortam] exorta V exortam P² BR N K maximianorum] maximimarum B¹ heresem]
haeresem P 3 condempnauit] condempnauit B M condepnauit G condennauit K secuta]
sequuta K est] sit PG 4 domini] dominica VPG tam om. BR quoque] quoque P¹
sanctissimus ac uniuersalis BR patriarcha] patriarchii MNL K 5 meae] mae B¹ beatae] beata
B uicarius] uicarium L 6 una cum eis et qui] hisque B eis quequi R aduenerant cum episcopo
P² δσιωτάτων = <sanctissimi> om. VPG BR MNL K episcopi] episcopo VPG 7 senatu]
sanctum K discutientes] discucientes V R discutiens B anathematizauerunt] anatimatizauerunt
B 7–8 exiliauerunt] exilauerunt V K 8 sed et uniuersos M apud] apud P anathematibus]
anatimatis B anathematizatos G anathematizantibus L 9 congemescere] congemiscere BR
derelinquens] derelinques B¹ delinquens L relinquens K iterum] item V¹ deum] do-
minum L 10 qui = τὸν orthodoxiae] ortodoxiae V sitis] scitis B proauis] prauis VPG
BR 11 luminaria fidei¹ om. VPG B L illustra = φύλαξον (custodi – φώτισσον?) illustra]
inlustra V B orthodoxiae] hortodoxiae M 12 domine] domini V custodi] custode B cu-
stodes G exaltet cornu] exaltat et cornu VPG (corr.: -at > -ct) pacificet] pacis G 13 hostem]
ostem B 14 condonantem] condanantem B 18 macarius] macharius MN misericordia]
misericor B¹ episcopus] ae B¹ aepe B² theopoleos] theopoleus BR suprascriptum =
προκειμένον (propositum)] scriptum B 19 textum] intellectum B aeditiones] editiones V R M
edictiones B L editionem K sinodorum] synodorum PG R MNL K 20 ac] hac V pro-
babilium] probalium B uenerabilium L me] m B¹ explanauerunt] explurauerunt N 21
nostro¹ om. V¹ BR MN K 22 eius demonstrasse] eiusdem monstrasse V eiusdemonstrasse B¹
23 deo] domino VG consentiens] consentientes K atque] adque P 24 assistere om. V
asistere P adistere BR NL K orthodoxa] orthodoxus R orthodoxae G fide] fides B

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Τῆς δυνάμεως τῆς προσδοθείσης ὁμολογίας τῆς ἑαυτοῦ πίστεως παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐν γνώσει γεγόναμεν. λεγέτω δὲ ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ στοιχεῖ ταῖς χρήσεσι ταῖς παρ' αὐτοῦ ἐπιδοθείσαις.

5 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε·

Ναί, δέσποτα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Διεξίτω ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

10 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·

Οὐ λέγω δύο φυσικὰ θελήματα ἢ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ἕαν <κατὰ> μέλη μέλη κατακόπτωμαι καὶ βληθῶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

15 Ἐκ τῶν νῦν προκομισθέντων κωδικίων καὶ ἐπιγνωσθέντων παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τὸ πρῶτον κωδίκιον ἐξ αὐτῶν ἀναγνώσει καθυποβαλλέσθω πρὸς ἀντιβολὴν τῶν ἀσθεντικῶν βιβλίων τῶν τε ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων τῶν ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγγελίῳ πατριαρχείῳ κατὰ τὰ ἤδη αἰτηθέντα παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος· Γεώργιος τοίνυν ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας προκομιζέτω τὰς τοιαύτας τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου βίβλους.

Καὶ προεκομίσθησαν.

25 Καὶ λαβὼν κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου Πέτρος ὁ ἐνδοξότατος ὑπάτος βιβλίον τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου ἀντέβαλε πρὸς τὸ τοιοῦτον πρῶτον κωδίκιον – ἐπιφερομένου τὸ αὐτὸ κωδίκιον Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσεκρέτις καὶ σεκρεταρίου βασιλικῆς –, ὅπερ ἀνέγνω ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·

12 – 13 Jonas 1,12.15

MT

1 καὶ ... εἶπον] εἶπε M 7 εἶπον] εἶπε M 10 ἀρχιεπίσκοπος ἀντιοχείας εἶπεν T 12 βληθῶ] βλήσκομαι T 14 εἶπον] εἶπεν M 15 νῦν] νυνί T 18 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T
21 – 22 πατριαρχείῳ] πατριαρχίου T 25 ὑπάτος] ἀπὸ ὑπάτων? = exconsule

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Per tenorem oblatae confessionis a Macario deo amabile archiepiscopo Antiochiae fidei eius cognitionem accepimus. edicat autem idem deo amabilis Macarius, si consentit testimoniis ab eo porrectis.

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit:

Utique, domine.

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Prosequatur idem deo amabilis Macharius, si confitetur duas naturales uoluntates et duas operationes <naturales> in incarnationis dispensatione Christi dei nostri.

Macarius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Non dico duas naturales uoluntates aut duas operationes naturales in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi, nec si membratim incidar et *mittar in mare*.

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Ex codicibus nunc prolatis et recognitis a Macario uenerabili archiepiscopo Antiochiae primus ex eis codicellus lectioni pandatur ad collationem authenticorum librorum sanctorum ac probabilium patrum, qui reconditi sunt in uenerabili patriarchio, iuxta quod dudum postulata sunt a parte apostolicae sedis sanctissimi papae Romani Agathonis; Georgius <igitur> deo amabilis diaconus et cartophilax huius sanctae dei magnae ecclesiae proferat huiusmodi codices sanctorum ac probabilium patrum de uenerabile patriarchio. Et prolatis sunt.

Et accipiens per iussionem piissimi nostri principis Constantini Petrus gloriosus exconsul librum sancti Athanasii contulit cum huiusmodi primo codicello – deferente eundem codicellum Diogene magnifico a secretis et imperiali secretario –, quem et relegit continentem in uerbis hoc modo:

VPG BR MNL K

1 sinodus] synodus PG R NL K 2 tenorem] tenerem V¹ oblatae] oblata V oblate BR NL K
 confessionis] confessiones V M K macario] machario G M amabile] amabili G archiepi-
 scopo] archiepiscopi VP 3 cognitionem] cogitationem V² cognitioni R agnitionem G ac-
 cepimus] accipimus V R idem om. K macarius] macharius G M 5 macarius] macharius G
 MN K 7 sinodus] synodus PG R NL K 8 prosequatur] persequatur VPG macharius] macarius
 P BR L K 9 φυσικός = <naturales> om. VPG BR MNL K 9–12 christi ... dispensatione om. G
 10 macarius] macharius MN K uenerabilis om. M 11 operationes] operationis P¹ naturales]
 naturalis VP¹ 12 dispensatione] dispensationis V dispensationes P¹ membratim] menbratim
 G L K incidar] incidas M et om. K mittar] mittas MN 13 sinodus] synodus PG R
 MNL K 14 macario] machario G MN K uenerabili] uenerabiles V uenerabilis P ar-
 chiepiscopo] archiepiscopi VP¹ R 15 lectioni] lectione BR M collationem] conlationem B col-
 lationem L collationem K authenticorum] autenticorum BR MNL K aut hereticorum G
 15–16 sanctorum ... patriarchio om. M 16 ac] hac V uenerabili] uenerabile L K iuxta] iux
 B¹ L 17 romani] romane BR agathonis] agatonis L K 18 georgius] gorgius B¹ τοῦ
 = <igitur> om. VPG BR MNL K cartophilax] carthophylax V chartophilax P catofilax B
 carthophilax G cartofilax N K carthofilax L magnae dei BR K ecclesiae] aecclesiae G
 MN 19 probabilem] probalium G de om. ML uenerabile] uenerabili P² BRG 21 petrus
 gloriosus] petro glorioso N exconsul] exconsule VPG MN K 22 athanasii] anastasio V atanasi
 B¹ agathonis M anathasii N athasii L codicello] codicello B¹ codillello B²
 codicillo R deferente] defferente VP differente G eundem] eumden B¹R 23 diogene]
 diogenem BR imperiali] imperialis V N secretario] saecretario P

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἀπολιναρίου δευτέρου λόγου·

Δῆλον γάρ, ὅτι <ὁ> προϋπάρχων θεὸς λόγος πρὸ τῆς ἐν σαρκὶ ἐπιδημίας οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεὸς ἦν πρὸς τὸν θεὸν ἀόρατος καὶ ἀπαθής ὢν· οὔτε οὖν τὸ „Χριστός” ὄνομα δίχα τῆς σαρκὸς προάγεται, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ τῷ ὀνόματι τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος, τοῦ μὲν Λουκᾶ γράφοντος· *εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν*, τοῦ δὲ Παύλου λέγοντος· *τὸ πάσχα ἡμῶν [ὑπὲρ ἡμῶν] ἐτύθη Χριστός*, καὶ ὅτι ἄνθρωπος Χριστός Ἰησοῦς ὁ δούς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ὅτι οὐ θεός, ἀλλ’ ὅτι καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστός· διὸ *μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγηγεμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ* γράφει. διὰ τοῦτο ἡ γραφὴ ἑκατέρων τῶν ὀνομάτων ποιεῖται τὴν προσαγωγὴν ἐν ἐπιδείξει ὑπάρξεως – ἀοράτως μὲν θεοῦ νοουμένου καὶ ὄντος ἀληθῶς, ὁρατῶς δὲ ἀνθρώπου ψηλαφωμένου καὶ ὑπάρχοντος ἀληθῶς –, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων ἢ νοημάτων, ἀλλὰ φυσικῇ γεννήσει καὶ ἀλύτῳ ἐνώσει, ἵνα ἐν αὐτῷ τοῦ πάθους ὁμολογουμένου ἀληθῶς ὁ αὐτὸς καὶ ἀπαθής νοοῖτο ἀληθῶς.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἀπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου τὰ πρὸ τοῦ <καὶ> μετὰ τινά τῆς χρήσεως·

Ἄλλὰ λέγετε, ὅτι εἰ πάντα ἔλαβε, πάντως δήπου καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς εἶχεν. ἀδύνατον δὲ ἐστὶν ἐν λογισμοῖς ἀνθρωπίνους ἀμαρτίαν μὴ εἶναι· καὶ πῶς ἔσται *χωρὶς ἀμαρτίας* ὁ Χριστός; εἶπατε τοίνυν, εἰ τῶν ἀμαρτητικῶν λογισμῶν δημιουργὸς ὁ θεός, προσασκτέον τῷ θεῷ τὴν ἴδιαν δημιουργίαν· ἦλθε γὰρ προσασαγέσθαι τὴν ἴδιαν ποίησιν· ἀλλ’ ἄδικος ἔσται πάλιν ἡ κρίσις καταδικάζουσα τὸν ἀμαρτήσαντα· εἰ γὰρ ἀμαρτητικούς λογισμοὺς ἐδημιούργησεν ὁ θεός, πῶς καταδικάζει τὸν ἀμαρτήσαντα, ἢ πῶς οἷόν τε παρὰ θεοῦ τοιαύτην κρίσιν γίνεσθαι; εἰ δὲ καὶ ὁ Ἀδὰμ ὑπέκειτο τοῖς τοιοῦτοις λογισμοῖς πρὶν ἢ παρακούσῃ τῆς τοῦ θεοῦ ἐντολῆς, καὶ πῶς οὐκ *ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρὸν*; λογικὸς μὲν ὢν τὴν φύσιν, ἐλεύθερος δὲ τῶν τοιούτων λογισμῶν πείραν κακοῦ οὐκ εἰδώς, μόνον δὲ τὸ καλὸν γινώσκων καὶ ὡςπερ τις μονότροπος ὢν, παρακούσας δὲ τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ ὑποπέπτωκε τοῖς τοιοῦτοις λογισμοῖς, οὐ τοῦ θεοῦ δημιουργήσαντος τοὺς *αἰχμαλω-*

3 Joh. 1,1 5 Act. 26,23 6 1. Cor. 5,7 6–7 1. Tim. 2,5 8 2. Tim. 2,8 17–18 cf.
Hebr. 4,15 23 Gen. 3,5 26–236,1 2. Cor. 10,5

2–13 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll., PG 26,1133 B 3–C 9 16–236,23 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll., PG 26,1140 C 5–1141 D 3

MT

6 [ὑπὲρ ἡμῶν] *om.* Lat. 9 προσαγωγὴν | προσαγῆν M προσαγωγὴν T 10–11 ὁρατῶς ...
ἀληθῶς *om.* M 11 ἀληθῶς] ἀληθῆς = uerus 14 et = <καὶ> *om.* MT 19 γάρ] δὲ M
21 οἷόν τε = OIONTAI 22 θεοῦ] θεῷ T 23 ἢ] μὴ M 26 λογισμοῖς *om.* M

Sancti Athanasii ex secundo sermone aduersus Apollinarem:

Certum namque est, quod praeexistens deus uerbum ante carnis aduentum non erat homo, sed deus erat *apud deum* inuisibilis atque impassibilis; neque igitur Christi nomen absque carne defertur, quia sequitur nomini passio et mors, Luca quidem scribente: *si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum*, Paulo uero dicente: *pascha nostrum immolatus est Christus*, et quia *homo Iesus Christus, qui dedit semetipsum pro nobis*, non quia non est deus, sed quia et homo est Christus. propterea *memor esto Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine Dauid* scribit. propter hoc scriptura utrorumque nominum facit introductionem in ostensione substantiae – inuisibiliter quidem deo intellegendo et uere existente, uisibiliter autem homine palpando et uere existente –, non in diuisione personarum aut intelligentiarum, sed naturali natiuitati et insolubili unitati, ut in ipso certa existente passione uerus idem atque impassibilis ueraciter intellegatur.

Sunt autem et quae intercisa sunt a Macario et Stephano et ante et post testimonium haec:

Sed dici⟨te⟩, quia si omnia suscepit, modis omnibus et humanas habuit cogitationes. impossibile autem est in cogitationibus humanis peccatum non esse; et quomodo erit *absque peccato* Christus? dicite igitur, si cogitationum peccabilium conditor est deus. deputandum est deo proprium ⟨opificium⟩; uenit enim assumere facturam suam; sed iniustum erit iterum iudicium condempnans peccatorem; si enim peccabiles cogitationes condidit deus, quomodo condempnat peccantem, et quomodo erit possibile OIONTAI [arbitrantur] a deo talem iudicium fieri? si autem et Adam subiacebat talibus cogitationibus antequam inoboediens fieret dei mandato, et quomodo *ignorabat bonum et malum?* rationalis quippe erat natura, liber autem a talibus cogitationibus experientiam mali nesciens, tantummodo bonum sciens et ut quidam uniformis fuerat, non oboediens autem mandato dei subcubuit talibus cogitationibus, non quia deus creauit *captiuantes has*

VPG BR MNL K

1 athanasii] anastasio V	atanasi B	anatasii R	anathasii N	athanasio K ¹	apollinarem] apollinarem BR L
2 praeeexistens] praeeexistens R L K	3 atque impassibilis B ² add.	inpassibilis] impassibilis ML	4 absque] abque K	luca] lucas P	quidem] siquidem VP
5 pascha] pasca PG R L K	6 immolatus] inmolatus G	imolatus L K	7 esto dominum iesum G	8 dauid] δαυιδ P K	scribit om. BR N
9 ostensione] ostensionem BR M K	obstensione L	10 intellegendo] intellegende B L	intelligente R	existente] existentem V	existente RG MNL
11 in om. G	intelligentiarum] intelligentiarum RG ML K	natiuitati] natiuitate G	insolubili] insublimi M	12 unitati] unitione G ¹	certa] certe V ¹
13 intellegatur] intelligatur G ML K	14 macario] machario G M K	stephano] stefano VPG	et ¹ om. K	testimonium] testimonia B M	destimonia R
16 λέγετε = dici⟨te⟩] dicis VPG BR MNL K	17 impossibile] impossibile ML	humanis] hominis BR	quomodo] quō R K	19 deo] de eo MNL	deo proprium] de obprobrio G
20 iudicium] iudicium V B	condempnans B	21 condidit] condedit B ¹ R	condempnat] condempnet P	condemnat B	condempnat K
21 OIONTAI] DIONTAIAC V ¹	21 OIONTAI] DIONTAIAS V ²	21 OIONTAI] DIONTAIAS V ²	22 talem] tale G ML K	iudicium] iudicium V B	23 inoboediens] inobediens BRG L K
24 rationalis] rationalis B L	natura liber] naturaliter BR	natura libera L	a] at V	mali om. G	25 bonum] bonus B
26 subcubuit] succubuit BRG ML K	donum R	oboediens] obediens RG NL K	autem oboediens		

τίζοντας λογισμούς, ἀλλὰ τοῦ διαβόλου ἐξ ἀπάτης ἐπισπεύραντος τῆ λογικῆ φύσει τοῦ
 ἀνθρώπου ἐν παραβάσει γενομένη καὶ ἀπωσθείση ἀπὸ θεοῦ, ὥστε τὸν διάβολον καὶ νόμον
 ἀμαρτίας καταστήσασθαι ἐν τῆ φύσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ θάνατον βασιλεύοντα διὰ τοῦ
 ἔργου τῆς ἀμαρτίας· διὰ τοῦτο οὖν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
 5 ἀλλὰ λέγετε „ἔλυσε μὴ ἀμαρτήσας“, ἀλλ’ οὐκ ἔστιν αὕτη λύσις τῆς ἀμαρτίας. οὐ γὰρ ἐν
 ἐκείνῳ <ἀρχῆθεν> εἰργάσατο ὁ διάβολος τὴν ἀμαρτίαν, ἵνα ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον
 καὶ μὴ ἀμαρτήσαντος λυθῆ ἡ ἀμαρτία, ἀλλ’ ἐν τῆ λογικῆ καὶ νοερᾷ φύσει τοῦ ἀνθρώπου
 ἀρχῆθεν εἰργάσατο ὁ διάβολος τὴν ἀμαρτίαν· διὰ τοῦτο ἀδύνατον γέγονε τῆ φύσει λογικῆ
 οὐσία καὶ ἔκουσίως ἀμαρτησάση καὶ ὑπὸ καταδίκην θανάτου γενομένη ἑαυτὴν ἀνακαλέ-
 10 σασθαι εἰς ἐλευθερίαν, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος· τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει
 διὰ τῆς σαρκός. διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ταύτην ἐν τῆ ἰδίᾳ φύσει καταστήσασθαι
 ἐκ νέας ἀρχῆς καὶ γεννήσεως θαυμαστῆς, οὐ τὴν ἀρχῆθεν σύστασιν καταμερίσας, ἀλλὰ
 τὴν ἐπισπαρεῖσαν ἀθέτησιν ἀθετήσας, ὡς μαρτυρεῖ ὁ προφήτης λέγων· πρὶν ἢ γινῶναι τὸ
 15 παιδίον καλὸν ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ μὴ ἐν τῆ
 ἀμαρτησάση φύσει ἡ ἀναμαρτησία ὤφθη, πῶς κατεκρίθη ἡ ἀμαρτία ἐν τῆ σαρκί, μήτε
 τῆς σαρκὸς τὸ πρακτικὸν ἐχούσης μήτε τῆς θεότητος ἀμαρτίαν γινωσκούσης; πῶς δὲ καὶ
 ὁ ἀπόστολος λέγει· ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· οὐ τόπον
 διαγράφων, ἀλλὰ φύσιν ὑποτιθέμενος, ἵνα ὡσπερ, φησί, δι’ ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία
 20 εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, οὕτω καὶ δι’ ἐνὸς ἀνθρώπου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα δι’ ἧς φύσεως ἡ
 προχώρησις τῆς ἀμαρτίας γέγονε, διὰ ταύτης καὶ ἡ ἐπίδειξις τῆς δικαιοσύνης γένηται,
 καὶ οὕτως λυθῆ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου ἐλευθερωθείσης τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἀπὸ τῆς
 ἀμαρτίας καὶ δοξασθῆ ὁ θεός;
 Ἐναντιβλησκομένου δὲ τοῦ τοιοῦτου βιβλίου καὶ παραλιμπανομένων τῶν πρὸ τοῦ <καὶ>
 25 μετὰ τινὰ τῶν καὶ μεταξύ τῆς χρήσεως ὄντων, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς
 καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

2–3 Rom. 7,23 3–4 Rom. 5,21 4 1. Joh. 3,8 10–11 Rom. 8,3 13–14 Is. 7,16 17
 Rom. 5,20 18–19 Rom. 5,12 19–20 Rom. 5,21; Rom. 5,15 22 1. Joh. 3,8 23 1. Petr. 4,11

MT

6 a principio = <ἀρχῆθεν> om. MT 14 ἀπειθεῖ | ἀπειθη T 15 ἀναμαρτησία | ἀμαρτία M 24 et
 = <καὶ> om. MT

cogitationes, sed diabolo per deceptionem super<seminante> in hominis rationalem naturam, quae in praeuaricatione facta est et repulsa est a deo; ac per hoc diabolum *etiam legem peccati* in natura hominis posuisse et *mortem regnauisse per opus peccati, ideo igitur uenit filius dei, ut soluat opera diaboli*. sed dicitis „soluit non peccando“, sed non est haec solutio peccati. nec enim in illo a principio operatus est diabolus peccatum, ut ueniente eo in mundum et non peccante soluitur peccatum, sed in rationali et intellectuali natura hominis a principio operatus est diabolus peccatum. propter hoc impossibile factum est naturae rationali existenti et sponte peccanti sub condemnatione mortis factae se ipsam corrigere ad libertatem, ut ait apostolus: *nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem*. propter hoc uenit filius dei hanc in propriam naturam disponere ex nouo principio et natiuitati mirabili, non ut illum, qui a principio statutus erat, resecaret, sed superseminatum contemptum contempnere, sicut testatur propheta dicens: *antequam sciat puer bonum aut malum reprobatur malum, ut elegit bonum*. si autem non in natura peccatrici inpeccabilitas uisa est, quomodo condemnatum est peccatum in carne, neque carne efficaciam habente neque deitate peccatum sciente? quomodo autem et apostolus dicit: *ubi habundauit peccatum, superhabundauit gratia*; non locum describens, sed natura subponens, ut *quemadmodum*, inquit, *per unum hominem peccatum intrauit in mundum et per peccatum mors, ita et per unum hominem lesum Christum gratia regnaret per iustificationem in uitam aeternam*, ut per quam naturam progressio peccati facta est, per hanc et ostensio iustificationis fieret, et ita *soluerentur opera diaboli liberata hominis natura a peccato et glorificetur deus*.

Dum igitur confere[re]tur talis liber et praetermitterentur quaedam ante et post et in medio eiusdem testimonii, Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

VPG BR MNL K

1 diabolo] diabulo V diabolus B super<seminante> in] superin VP MNL K superinponens BR om. G 1–2 rationalem naturam] rationali naturae BRG 2 praeuaricatione] praeuaricatione G¹ repulsa] reppulsa K ac] hac V a R diabolum] diabolus V etiam] et R 3 in om. K 4 soluat] saluat N diaboli] diabuli V N dyaboli R 5 in om. N K a om. M diabolus] diabolus V dyabolus R 6 mundum] mundo G peccante] peccantem B¹ peccanti G rationali] rationabili R L 7 diabolus] diabolus VP¹ B dyabolus R impossibile] existenti] existenti RG² MNL K existente G¹ peccanti] peccati BR condemnatione] condemnationeque VPG MNL K condemnationem BR se] sed V 9 ipsam] ipse B corrigere] corrigere B apostolus] apostulus V impossibile] impossibile ML 10 infirmabatur] firmabatur V uenit] inuenit M¹ disponere] disponere N 11 nouo] nono G natiuitati] natiuitate PG R MNL non ut] nouit G statutus] status VP MN K factus L 12 contempnere = ἀθετήσας (refutare – reprobare) contempnere] contempnere BG M contempnere K 13 sciat om. G elegat] eligat RG MNL K 14 inpeccabilitas] peccabilis B inpeccabilis R inpeccabilitas ML condemnatum] condemnationem VP 15 neque¹] nequae P carne] carnem N efficaciam] efficaciam P² R L efficaciam MN efficaciam K autem om. G 16 apostolus] apostulus V B dicit] dicitur V ubi autem abundauit K¹ habundauit] abundauit M² L K peccatum] delictum G (Vulg.) superhabundauit] superabundauit V M K superhabundauit et gratia B describens] describens B describens G describens M 17 natura] naturam M subponens = ὑποτιθέμενος (considerans) ut] et K quemadmodum] quemadmodum N inquit] inquit R ML K unum] unum B¹ 20 ostensio] ostensio K iustificationis] iustificationes B¹ diaboli] diabuli V dyaboli R 22 dum] cum G confere[re]tur] conferretur M confiteretur N conferretur K 23 testimonii] testimonia VPG R testimonio B sinodus] synodus PG MNL K dixerunt] dixerunt P¹

Λεγέτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος <ἀρχιεπίσκοπος>, τίνος ἕνεκεν τὰ τοιαῦτα καίρια περιέκοψεν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἁγίου καὶ ἐκκρίτου πατρός.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος <ἀρχιεπίσκοπος> εἶπεν·

Ἐγὼ τὰς χρήσεις, ἃς παρεξέβαλον, κατὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν παρεξέβαλον.

- 5 Ἔτι ἀναγινωσκομένης τῆς μετὰ τὴν ἀποκοπήν χρήσεως τῆς παρεκβληθείσης ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου ἐχούσης ἐν ἐπιγραφῇ „Καὶ μετὰ τινὰ“ τῆς καὶ διαγορευούσης ἐπὶ λέξεως οὕτως·

- Διὰ τοῦτο ἐν τῇ τοῦ λόγου θεότητι ὀφθεῖσα ἡ τοῦ δούλου μορφή οὐκ ἀνάγκη ὑποκειμένη <ἀλλά> φύσει καὶ δυνάμει τὴν ἀναμαρτησίαν ἐπιδείκνυται, διαλύσασα τὸν τῆς ἀνάγκης
10 ὄρον καὶ τὸν τῆς ἀμαρτίας νόμον καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας τύραννον αἰχμαλωτεύσασα, ὡς φησιν ὁ προφήτης· ἀνέβη εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν – τὴν γὰρ μορφήν τοῦ δούλου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ προβαλλόμενος ὁ λόγος τὴν νίκην πεποιήται διὰ τοῦ ποτε ἠττηθέντος –, διὰ τοῦτο καὶ πάντα πειρασμὸν συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἔλαβε τὰ πειρασμοῦ πείραν ἐσχηκότα, δι’ ὧν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν νίκην πεποιήται λέγων· *θαρσεῖτε,*
15 *ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.* οὐ γὰρ πρὸς θεότητα ἤρατο ὁ διάβολος τὸν πόλεμον, ἦν ἠγνόησεν, οὔτε γὰρ ἐτόλμα· διὰ τοῦτο ἔλεγεν· *εἰ σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπον, ὃν πάλαι πλανῆσαι ἴσχυσε, καὶ ἐξ ἐκείνου εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξέτεινε τῆς κακίας αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν.* τῆς δὲ τοῦ Ἀδὰμ ψυχῆς ἐν καταδίκη θανάτου κατεχομένης καὶ βρώσης πρὸς τὸν ἑαυτῆς δεσπότην διὰ παντός, <ἀλλά> καὶ τῶν εὐαρεστησάντων τῷ
20 θεῷ καὶ δικαιοθέντων ἐν τῷ φυσικῷ νόμῳ συγκατεχομένων τῷ Ἀδὰμ συμπεπνούτων τε καὶ συμβούτων ἐλεήσας ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησεν. ἠυδόκησε διὰ μυστηρίου φανερώσεως καινότητος σωτηρίαν κατεργάσασθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων καὶ καθαίρεισιν μὲν ποιήσασθαι τοῦ διὰ φθόνου ἀπατήσαντος ἐχθροῦ, ὑψωσιν δὲ ἀσυλλόγιστον ἀναδείξαι τοῦ ἀνθρώπου τῇ πρὸς τὸν ὕψιστον ἐνώσει καὶ κοινωνίᾳ φύσει καὶ ἀληθείᾳ. διὰ τοῦτο
25 ἦλθεν ὁ λόγος θεὸς ὢν καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου δημιουργὸς γενέσθαι ἄνθρωπος εἰς ζωοποίησιν μὲν τοῦ ἀνθρώπου, καθαίρεισιν δὲ τοῦ ἀδίκου ἐχθροῦ. καὶ ἐγεννήθη ἐκ γυναικὸς ἐκ τῆς πρώτης πλάσεως τὴν τοῦ ἀνθρώπου μορφήν ἑαυτῷ ἀναστησάμενος ἐν ἐπιδείξει σαρκὸς δίχα σαρκικῶν θελημάτων καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐν εἰκόνι καινότητος· ἡ γὰρ

8 Phil. 2,7 10 Rom. 7,23 Eph. 4,8 11 Ps. 67,19 11–12 Phil. 2,7 14–15 Joh. 16,33
16 cf. 2. Petr. 2,12 Mt. 4,3 17 cf. Gen. 3,1–6 Rom. 5,12 21 cf. Gen. 6,6 25 Joh. 1,1
26 Gal. 4,4

8–240,7 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll., PG 26,1145 D 2–1149 A 6 26–28 cf. Maximus Conf. (Pyrrhus Const.), PG 91,320 AB

MT

1 archiepiscopus = <ἀρχιεπίσκοπος> om. MT 3 archiepiscopus = <ἀρχιεπίσκοπος> om. MT
9 <ἀλλά> om. MT 11 ἀνέβη | ἀνέβης M ἠχμαλώτευσεν | ἠχμαλώτευσας M (ἠχμαλώτευσεν T)
12 προβαλλόμενος | προβαλόμενος M 18 κατεχομένης θανάτου M 19 sed = <ἀλλά> om. MT
21 ἠυδόκησε | εὐδόκησε M 23 φθόνου | φθόνου M ἀναδείξει | ἀναδείξας M 27 τὴν om. M

Edicat Macarius deo amabilis archiepiscopus, ut quid haec, quae necessaria sunt, circumrecidit de testimonio sancti et probabilis patris.

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit:

Ego testimonia, quae deflorauit, secundum proprium intentum deflorauit.

Et dum adhuc relegeretur post detruncationem idem testimonium, quod deflorauerant Macarius et Stephanus, habens in superscriptionem „Et post aliqua“, quod etiam in uerbis astruebat hoc modo:

Propterea in deitate uerbi apparens *forma serui* non necessitati subiecta (sed) natura atque uirtute inculpabilitatem ostendat, dissoluens ius necessitatis et *peccati legem* atque *captiuitatis* tyrannum *captiuum ducens*, sicut ait propheta: *ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem* – *formam enim serui* aduersus inimicum proferens uerbum uictoriam fecit per illud, quod aliquando uictum est –, propterea et omnem temptationem expleuit Iesus, quia et omnia assumpsit, quae temptationis experimentum habuerunt, per quae pro nobis uictoriam fecit dicens *confidite, ego uici mundum*. nec enim aduersus deitatem adsumpsit diabolus proelium, quam nescit, quia nec audebat; propterea dicebat: *si tu es filius dei*, sed aduersus hominem, quem olim decipere ualuit, et ex illo *in omnes homines* extendit suae malitiae operationem. dum itaque anima Adae in condemnatione mortis detineretur et exclamaret ad proprium dominum semper, sed et hii, qui placuerunt deo et iustificati sunt, in naturali lege una cum Adam detinerentur cumlugentibus et cumclamantibus, misereatus deus homini, quem fecit. beneplacitum ei fuit per sacramentum manifestationis nouitatis salutem operari in genere humano, ut destrueret quidem inimicum, qui per inuidiam deceperat, sublimatum autem ineffabiliter ostendere hominem per unionem altissimi et communionem natura et ueritate. propterea uenit *uerbum qui deus est* primique hominis conditor, ut fieret homo ad uiuificationem quidem hominis, destructionem uero iniusti inimici. *et natus est de muliere ex prima formatione formam hominis* sibiipsi resuscitans in ostensione carnis absque carnalibus uoluntatibus et cogitationibus

VPG BR MNL K

1 macarius] macharius G MN 2 de om. K de testimonio] testimonia M et] ac M et a
L probabilis] probalis P 3 macarius] macharius G MN K 4 intent...deflorauit V ras.
5 idem] id est VP L 6 macarius] macharius BG M stephanus] stefanus P habens] habent G
superscriptionem] subscriptionem V uerbis] uer B¹ uerbit G¹ 7 astruebat] adstruebat BR
8 necessitati] necessitate VPG <ἀλλὰ> = <sed> om. VPG BR MNL K 9 ostendat] ostendit B
ostendat R ius] ei B¹G uis R MN atque] atque P 10 tyrannum] tirannum K
propheta] profeta B 11 serui om. M uictoriam] uicturiam B¹ 12 temptationem] teptationem
G 13 iesus] deus L yesus K et om. K assumpsit] adsumsit B temptationis]
tentationes B pro om. M 14 uictoriam] uicturiam B¹ uictoria N fecit om. G uici]
uinci G L enim om. G 15 adsumpsit] adsumsit B assumpsit M fecit G¹ assumpsit
R L K diabolus] diabolus V B dyabolus R proelium] praelium RG MNL K quam]
quem V¹ audebat] audeat R audiebat K¹ 16 decipere] decepere B et om. M 17
extendit om. G malitiae] maliciae G condemnatione] condemnatione P K condemnationem
B 18 detineretur] detinetur V detenetur P deteneretur B et¹ om. K proprium ad
MNL dominum proprium BR hii] hi V¹ M 19 detinerentur] detinetur V detinetur P¹
MN detenerentur B detinentur K cumlugentibus] collugentibus M conlugentibus NL K
19 – 20 cumclamantibus] conclamantibus PG BR MNL K 20 misereatus] miseratus BRG misereatur
MNL homini] hominis B hominis R beneplacitum] beneplacitum B 21 humano] umano
B¹ destrueret] distrueret B 22 ineffabiliter = ἀσυλλόγιστον (incomputabiliter) ostendere]
ostenderet BR extendere L ostendere K 23 unionem] unionem L communionem]
communionem ML natura] naturae BR ueritate] ueritati BR qui] quod G 24 – 25
destructionem] distructionem B 25 de] ex N (Vulg.) formatione] fortione K¹ 26 absque]
abque K

θέλησις θεότητος μόνης, ἐπειδὴ καὶ φύσις ὅλη τοῦ λόγου ἐν ἐπιδείξει μορφῆς τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς τῆς ὀρώμενης τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων ἀλλ' ἐν ὑπάρξει θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος· διὰ τοῦτο γὰρ προσήει ὁ διάβολος τῷ Ἰησοῦ ὡς ἀνθρώπῳ, μὴ εὐρίσκων δὲ ἐν αὐτῷ τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἐπισπορᾶς γνώρισμα μήτε τῆς πρὸς τὸ παρὸν 5 ἐπιχειρήσεως προχώρησιν, ἠττάτο ἀισχυρόμενος, καὶ νικώμενος καὶ ἀτονῶν ἔλεγε· *τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδῶμ*, τουτέστι τῶν ἐκ γῆς ἀνθρώπων, διαβαίνων *μετὰ ἰσχύος*; διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· *ἔρχεται ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ εὐρήσει οὐδέν*. Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

Ἰδοῦ, πανάγαθε δέσποτα, καὶ πάλιν τὴν χρῆσιν ἀπέκοψε· τὰ γὰρ μετὰ τὴν χρῆσιν 10 κατὰ κέλευσιν τοῦ ὑμετέρου κράτους ἀναγινωσκόμενα δείκνυσι τὴν αὐτοῦ συνεσκιασμένην παρεκβολήν.

〈Καὶ ἀνεγνώσθησαν〉 ἅτινά εἰσιν ἐν τούτοις τὰ ἀποκοπέντα ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου ἐκ τῆς παρουσίας χρήσεως·

Καίτοι καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ ὄλον τὸν πρῶτον δεῦτερον γενόμενον εὔρεν Ἀδάμ. εἰ 15 γὰρ περὶ ὑπάρξεως ἀνθρώπου ἦν τὸ οὐδέν, πῶς τὸ σῶμα ἠὔρετο τὸ ὀρώμενον εἰρηκότος τὸ οὐδέν; ἀλλ' οὐχ εὔρεν ἐν αὐτῷ, ὧν αὐτὸς εἰργάσατο ἐν τῷ πρώτῳ Ἀδάμ, καὶ οὕτως κατελύθη ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ Χριστῷ. διὰ τοῦτο καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ· *ὅς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*. πῶς οὖν λέγετε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀναιχμαλώτιστον γενέσθαι τὸν ἅπαξ αἰχμαλωτισθέντα ἄνθρωπον, ἵνα τὸ μὲν ἀδύνατον 20 τῷ θεῷ προσαγάγητε, τὸ δὲ δυνατόν τῷ διαβόλῳ, ἀκατάλυτον αὐτοῦ λέγοντες τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι αἰρετικοί; καὶ διὰ τοῦτο ἐληλυθέναι τὴν θεότητα τὴν μὴ αἰχμαλωτιζομένην ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς καὶ ψυχῆς, ἵνα αὐτὴ ἀναιχμαλώτιστος μείνη καὶ οὕτως ὀφθῆ ἡ καθαρὰ δικαιοσύνη. πότε δὲ οὐκ ἦν καθαρὰ τῆς θεότητος ἡ δικαιοσύνη; καὶ τίς ἐν τούτοις ἀνθρώπων εὐεργεσία εἰ μὴ ταυτότητι ὑπάρξεως

5–6 Is. 63,1 6 Is. 40,10 7 Joh. 14,30 16 Joh. 14,30 17–18 1. Petr. 2,22; Is. 53,9 22 Rom. 8,3

14–242,2 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll., PG 26,1149 A 6–B 15

MT

1 τοῦ λόγου om. T 3 προσήει] προσείη T 7 εὐρήσει] εὐρίσκει M 15 πῶς] πρὸς M
20 προσαγάγητε] προσάγηται M 22 αὐτῇ] αὐτῆ M

humanis in imagine nouitatis; nam uoluntas solius deitatis, quia et natura tota uerbi in ostensione formae ipsius humanae carnis quae uisa est secundi Adae, non in diuisione personarum, sed in substantia ΥΠΑΡΞΕΙ deitatis et humanitatis; propterea ergo accedebat diabolus ad Iesum tamquam ad hominem et, non inueniens in eo uetustae suae sationis indicium neque ad praesens aggressionis profectum, uincebatur confusus, et uictus ac fatigatus dicebat: *quis est hic, qui uenit ex Edom*, id est ex hominibus terrae, incedens *cum potentia?* propter quod et Christus dicebat: *uenit princeps huius mundi, et in me inueniet nihil.*

Sancta sinodus dixit:

Ecce, benignissime domine, et hoc testimonium abscidit; nam quae post testimonium per iussionem uestrae fortitudinis relegantur, ostendunt deflorationem eius obumbratam. Et relecta sunt sequentia testimonii, quae abscisa sunt a Macario et Stephano ex praesente testimonio:

Dum quando et carnem et animam et totum primum secundum factum inuenit Adam. si enim de substantia hominis erat ipsum nihil, quomodo ipsum corpus repertum est, quod uidebatur dicentis nihil? sed *non inuenit in ipso*, quae ipse operatus est in primo Adam, et ita destructum est peccatum in Christo. propterea et scriptura testatur: *qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius*. quomodo ergo dicitis, quia impossibile est incaptiuabilem fieri qui semel captiuatus est homo, ut impossibilitatem quidem deo applicetis, possibilitatem autem diabolo, indestructum eius dicentes peccatum in natura hominum, sicut et ceteri haeretici? et ideo aduenisse deitatem, quae non captiuatur *in similitudine carnis* et animae, ut ipsa incaptiuabilis maneat et sic appareat munda iustitia. quando enim non fuit munda deitatis iustitia? et ex his quod est hominibus

VPG BR MNL K

1 humanis] umanis B¹ imagine] in imagine PG ymagine R K natura] natufa B
 humanae] inimanae G 3 substantia] substantiae VPG ΥΠΑΡΞΕΙ] inapΞIC V ΥΠΑΡΞIC PG
 una par ei R om. L 4 diabolus] diabolus B dyabolus R in eo] in eum G om. L
 τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἐπιστορᾶς = uetustae suae sationis] uetustate suae sationis VP¹G B uetustati suae
 uexationis P² uetusta sue santionis R uetustatem suae uisitationis M uetustatem suae uesationis
 NL uetustates suae santionis K 5 indicium] indutium K aggressionis] agressionis VP ad-
 gressionis B ac] hac V et G om. M 5–6 ac fatigatus] affatigatus L 6 edom]
 edon G eodem N id est om. N hominibus] homnis B¹ hominis B² omnibus G
 7 uenit] ueniet G princeps] principes B 7–8 me inueniet] me non inueniet M¹L¹ (Vulg.) 8
 inuenit] inuenit P² BR 9 sinodus] synodus PG R MNL 10 benignissime] benignissimae B¹ hoc
 est testimonium B¹ abscidit] abscendit B¹ testimonium] testimonia B 11 obumbratam]
 obumbrata MNL 5 et relecta sunt = ἀτινά εἰσιν testimonii] testimonia RG K macario]
 machario G M stephano] stefano P 14 carnem = σῶμα 15 si enim] scenim B¹ nihil]
 nichil RG N 16 dicentis] dicitis BR nihil] nichil RG N ipso] ipsu B¹ ipsum R ipse
 om. G est B² add. primo] principio BR 17 destructum] de fructu V destructum B¹
 propterea] proptorea G 18 est inuentus K quia] qui B¹ 19 impossibile] impossibile ML
 incaptiuabilem] incaptibilem VP semel] sel B¹ captiuatus] captus BR captius M in-
 possibilitatem] impossibilitatem ML 20 diabolo] diabulo V N²L dyaboli R indestructum]
 indistrictum R indistrictum L indestructum. .eius B ras. 21 ceteri homines heretici K 22
 appareat] appereat BR 23 iustitia] iusticia G quando] quod N qñ K iustitia] iustitiae
 V iusticia G ex] x G¹ quod est] quidem L hominibus] omnibus G hominis M¹

καὶ φύσεως καινότητι ὤφθη ὁ κύριος, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος· ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν λέγων· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

Ἴδου καὶ ταύτην τὴν χρῆσιν τοῦ ἁγίου πατρὸς περιεῖλες. οὐχ ἀρμόζει ὀρθοδόξοις οὕτως
5 περικεκομμένας τὰς τῶν ἁγίων πατέρων φωνὰς παρεκβάλλειν, αἱρετικῶν δὲ μᾶλλον ἴδιον τοῦτο καθέστηκε.

Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε·

Καὶ ἤδη εἶπον, ὅτι θέλων συστήσασθαι τὸν σκοπὸν μου οὕτως παρεξέβαλον.

Ἡ ἀγία σύνοδος ἐξεβόησεν·

10 Αἱρετικὸν ἑαυτὸν προδήλως ἀπέδειξε τῷ νέῳ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα ὁ τοιοῦτος
καθαιρείσθω τὸν νέον Διόσκορον ἐξω βάλλε τοῦ νέου Ἀπολιναρίου κακὰ τὰ
ἔτη δικαίως τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτριούσθω γυμνούσθω τοῦ περικειμένου αὐτῷ
ὡμοφορίου·

Καὶ γυμνωθέντος αὐτοῦ εἰς μέσον τε ἐστῶτος ἅμα Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ, Θεοφάνης
15 ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τῶν Βαίων ἠρώτησε τοὺς
αὐτοὺς Μακάριον τε καὶ Στέφανον·

Εἶχεν ἀνθρώπινον θέλημα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἀναμάρτητον;

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον·

Ἡμεῖς θέλημα ἀνθρώπινον ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ οὐ λέγομεν, θεῖον δὲ ναί· δίχα γὰρ σαρκικῶν
20 θελημάτων καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, καθὼς ἡ προενεχθεῖσα παρ' ἡμῶν χρῆσις τοῦ ἁγίου
Ἀθανασίου περιέχει· „ἡ γὰρ θέλησις θεότητος μόνης“.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε·

Καὶ πῶς λαμβάνετε τὰ σαρκικά θελήματα καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς;

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον·

25 Τὰ σαρκικά θελήματα καὶ οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων εἰσίν, ὁ δὲ
Χριστὸς οὐδὲν τούτων ἔσχε.

1–2 Hebr. 10,20 2 Joh. 14,6

21 cf. Ps.-Athanasius, p. 238,28–240,1

MT K(14)

4 οὐχ] οὐκ T 5 παρεκβάλλειν] παρεκβαλεῖν M 8 οὕτως om. T 10 προδήλως ἑαυτὸν M
11 βάλλε] βάλε MT 14 θεοφάνης inc. K (f. 86^v–87^v) (248,14) 15 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος M
τῶν om. MT 19 ἀνθρώπινον θέλημα MT 20–21 τοῦ ἁγίου ἀθανασίου χρῆσις MT 21 cf.
238,28–240,1 22 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος M 23 καί' om. MT λαμβάνετε] λαμβάνεται
K

beneficium, nisi in <identitate> [eadem] substantiae et naturae innouatione appareat dominus, sicut ait apostolus: *quam innouauit nobis uiam nouam et uiuentem* dicens: *ego sum uia et ueritas et uita.*

Sancta sinodus dixit:

Ecce et hoc testimonium sancti patris peremisti. non congruit orthodoxis ita circumtruncatas sanctorum patrum uoces deflorare, hereticorum potius proprium hoc est.

Macarius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Et iam dixi, quia quaerens stabilire intentionem meam hoc modo deflorauit.

Sancta sinodus exclamauit:

Hereticum seipsum manifeste demonstrauit nouo Dioscoro anathema
huiusmodi deponatur nouum Dioscorum foris mitte nouo Apollinario malos
annos merito ab episcopatu alienetur nudetur a circumposito ei palleo!
Et denudato eo atque in medio adstante una cum Stephano eius discipulo, Theophanes
uenerabilis presbiter et abbas monasterii Baias interrogauit eosdem Macarium et Stephanum:

Habuit humanam uoluntatem dominus noster Iesus Christus et inpeccabilem?

Macarius et Stephanus dixerunt:

Nos uoluntatem humanam in Christo non dicimus, diuinam uero etiam; absque carnalibus enim uoluntatibus et cogitationibus humanis, sicut prolatum a nobis testimonium sancti Athanasii continet: „uoluntas enim deitatis tantum“.

Theophanes deo amabilis presbiter et abbas dixit:

Et quomodo intellegitis carnales uoluntates et cogitationes humanas?

Macarius et Stephanus dixerunt:

Uoluntates carnales et cogitationes humanae hominum similia nobis sunt, Christus uero nihil horum habuit.

VPG BR MNL K

1 beneficium] beneficitium VP¹ B <identitate> = ταυτότητι] eadem VPG BR MNL K substantiae]
substantia P² BR ML substantiam N K naturae] natura N naturae innouatione] natura et
nouatione B innouatione] in nouitate N 2 apostolus] apostulus B quam] quo P¹ in-
nouauit] innouabit BR K 3 et¹ om. P R MNL K (Vulg.) 4 sinodus] synodus PG R MNL 5
peremisti] perremisisti N orthodoxis] ortodoxis V 5–6 circumtruncatas] circatruncatas VPG
circumtruncatis R 6 hereticorum] haereticorum P potius] potius G popitius N 7
macarius] macharius PG ML K dixit P² add. 8 dixi om. B stabilire] scribere B 9
sinodus] synodus PG R MNL 10 hereticum] haereticum P manifeste] manifestum R om. K
demonstrauit manifeste L anathema] anathima B 11 dioscorum] dioschorum P foris] foras
M mitte] mittite M¹ mictre K apollinario] apolinarario BR apollenario MN 12
alienetur] alenetur V nudetur om. G ei] et a V eius MNL palleo] pallio B¹ R M² K
13 atque] atque B adstante] astante PG M theophanes] theophanis B theofanis R the-
ophane K 14 presbiter] praesbyter B abbas] abbate N baias] naias N eosdem] eiusdem
V eundem G macarium] macharium G M K 16 inpeccabilem] impeccabilem P BG ML
17 macarius] macharius G MN K 18–19 carnalibus] carnibus L 19 enim] eum B² cogitatio-
nibus et uoluntatibus K humanis] hominis B 20 athanasii] anastasi V athanasi P attanasi
B¹ anathasii N atanasi K continet] contener B¹ tantum] tatum B 21 theophanes]
theophanis B theofanias R presbiter] praesbyter B abbas] abbate N 22 intellegitis]
intelligitis B² RG ML K (λαμβάνετε) humanas] humanas V 23 macarius] macharius G MN K
24 humanae] humane BR NL similia N bis 25 nihil] nichil RG N

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν·

Εἰ τὴν χρῆσιν, ἣν περιεκόψατε, ἐπ' ἀκεραίῳ τεθείκατε, ἠύρίσκετο, ὅτι τὰ σαρκικὰ θελήματα καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς τοὺς ἀμαρτητικούς καὶ καθ' ἡδονὴν ἔλαβεν ὁ ἅγιος πατὴρ Ἀθανάσιος τοὺς καὶ ἐξ ἐπισπορᾶς διαβολικῆς ἐπεισελθόντας τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, καθὼς ὁ αὐτὸς ἅγιος πατὴρ ἀνωτέρω εἶπεν. κἀγὼ δὲ λέγω μὴ ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν ἐξ ἐπισπορᾶς θέλημα σαρκικὸν ἢ ἀμαρτητικούς λογισμοὺς, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ φυσικὸν θέλημα, ὅπερ καὶ δημιουργήσας τὸν Ἀδὰμ αὐτὸς ὁ θεὸς ἐντέθεικεν αὐτῷ. καὶ τοῦτο δὲ ἐρωτῶ ὑμᾶς· εἶχε ψυχὴν λογικὴν ὁ Ἀδὰμ; Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον·

10 Ναί.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε·

Φυσικὸν εἶχε θέλημα;

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπε·

Προαιρετικὸν καὶ αὐτεξούσιον. καὶ γὰρ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχε καὶ 15 συνθελητῆς ἦν τῷ θεῷ.

Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Πλουσιάδος εἶπε·

Ποῦ σου τὸ ἄτοπον, βλάσφημε; ἔαν συνθελητῆς ἦν ὁ Ἀδὰμ τῷ θεῷ, οὐκοῦν καὶ 20 συνδημιουργός.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος 20 διάκονος οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι εἶπον·

Ἐὰν ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχεν, οὐκοῦν καὶ ὁμοούσιος τῷ θεῷ 25 ὑπῆρχε, καὶ ἄτρεπτον καὶ ζωοποιὸν ἦν τὸ θέλημα τοῦ Ἀδὰμ· καὶ πῶς τραπείς παρέβη τὴν ἐντολὴν καὶ θανάτῳ ὑπέπεσεν; ὁ γὰρ συνθελητῆς πάντως καὶ ὁμοούσιος, ἢ οὐκ

18 cf. Maximus conf., PG 91,292 C 10

MT K

3 ἀμαρτητικούς] ἀμαρτηκούς K 4 πατὴρ om. M 6 cf. 240,4 6–7 ἀμαρτητικούς] ἀμαρτηκούς K
 8 ψυχὴν] ψυχικὴν K 11 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος M 13 εὐλαβέστατος] ἀσεβέστατος K
 17 ἔαν γὰρ συνθελητῆς M ἦν om. K 20 ἐπέχοντες] ἔχοντες K τοῦ ἀγιωτάτου πάπα ἀγάθωνος MT
 21 κατ' αὐτὸν] κατὰ τοῦτον T 23 θεῷ] πατρὶ K 25 θανάτῳ] θανάτου K

Theophanes deo amabilis presbiter et abbas dixit:

Si testimonium, quod detruncastis, in integro posuissetis, inueniebatur, quod carnales uoluntates et humanas cogitationes culpabiles et uoluptuosas accepit sanctus pater Athanasius, quae et ex seminatione diabolica inlata sunt naturae humanae, sicut idem sanctissimus pater superius asseruit. nam et ego dico non habuisse dominum nostrum Iesum Christum uerum deum nostrum ex supers<emin>atione uoluntatem carnalem aut peccabiles cogitationes, absit, sed naturalem uoluntatem, quam <et> ipse deus creans Adam ei indidit. et hoc autem interrogo uos: habuit animam rationabilem ipse Adam?

Macarius et Stephanus dixerunt:

Etiam.

Theophanes deo amabilis presbiter et abbas dixit:

Naturalem habuit uoluntatem?

Stephanus relegiosus monachus dixit:

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΘΕΟΥΚΙΟΝ, quod est arbitrale et liberum. et enim ante praeuaricationem diuinam habuit uoluntatem et conuoluntarius erat deo.

Dometius deo amabilis episcopus Plusiados dixit:

Ubi it uanitas tua, blaspheme, si conuoluntarius erat Adam deo, ergo et concreator?

Theodorus et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannes deo amabilis diaconus locum presentantes Agathonis sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae et qui ex persona eius fuerant concilii deo amabiles episcopi dixerunt:

Si Adam ante praeuaricationem diuinam habuit uoluntatem, ergo et consubstantialis fuit deo, et inconuertibilis ac uiuificatrix fuit uoluntas Adae; et quomodo mutatus transgressus est mandatum et morti succubuit? qui enim conuoluntarius est, utique et

VPG BR MNL K

1 theophanes | theofanis BR presbiter et abbas deo amabilis K amabilis | amabiles P presbiter | praesbiter B abbas | ab hac R abbate N 2 testimonium | testimo N detruncastis | de trinitatis R integro | inte...g(r)o B ras. integrum K 3 culpabiles | culpabilis B¹ 3-4 athanasius | anastasius V aathanasius G 4 et om. BR MNL K (ex-et) inlata | inlate V illata G ML naturae | natura V humane naturae G 5 asseruit | adserit B asserit R nostrum om. G N 6 supersatione | supersacione V superationem M supersationem NL 6-7 aut ... uoluntatem om. L 7 καί = <et> om. VPG BR MNL K deus | dominus G 8 rationabilem | racionabilem V rationalem G L 9 macarius | macharius G MN K 11 theophanes | teophanes P¹ theofanes R amabilis | amabiles P uenerabilis K presbiter | praesbyter B abbas | abbate N 12-13 naturalem ... dixit om. G 13 relegiosus | religiosus P R MNL K monachus | monacho N monacus K 14 ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΘΕΟΥΚΙΟΝ | ΝΡΟ ΘΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΑΙΘΕΟΥΚΙΟΝ VP npo airetiaccon kai autezurtion R ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΘΕΟΥΚΙΟΝ MN om. L est om. N et enim = καί γάρ 15 praeuaricationem | praeuaricationem in VP preuaricaricationem G conuoluntarius | conuoluntari... P¹ ras. 16 dometius | domecius BR 17 ubi it | abiit R it | ut M id K ubitua G ras. blaspheme | blaspeme V blasphemiae G blasfeme NL blasphemiae K si | sic N conuoluntarius | uoluntarius K adam a deo L et om. K concreator | concreatur V creator G M con..creator N ras. est creator L 18 et¹ om. B amabiles | amabilis VP presbiteri | presbyter B¹ presbyteri B² iohannes | iohannis P amabilis | amabiles G N diaconus | diacono N 19 presentantes | presentantibus L agathonis | agatonis L K apostolicae | apostolicae B 20 fuerant | fuerunt R amabiles | amabilis V 21 praeuaricationem | prauaricationem B K consubstantialis | consubstantialis V constantalialis B¹ 22 inconuertibilis | inconuersabilis V ac | hac N atque K adae | ade NL adam K 23 transgressus | tranngressus G mandatum dei et G morti succubuit | mortis occubuit V conuoluntarius | uoluntarius G est | erit VPG utique | utiquae P B¹

ἐπίστασαι τὸν ἅγιον Κύριλλον βοῶντα· „ὥσπερ ἐστὶν ὁμοούσιος οὕτω καὶ συνθελητῆς τῷ ἰδίῳ γεννήτορι· μιᾶς γὰρ οὐσίας ἐν δήπου τὸ θέλημα.“

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν·

“Ὅπερ ἤδη καγὼ ἠρώτησα ὑμᾶς εἶπατε· εἶχε φυσικὸν θέλημα ὁ Ἄδάμ, ναὶ ἡ οὐ;

5 Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον·

Καὶ ἤδη ἔφημεν, προαιρετικὸν καὶ αὐτεξούσιον.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν·

Ἦ σύνθεσθε, ὅτι εἶχε φυσικὸν θέλημα ἢ ἀποτάξασθε. καὶ τοῦτο δεικνύω ἀπὸ ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων.

10 Ἐνστάτων οὖν τῶν αὐτῶν Μακαρίου τε καὶ Στεφάνου ἐπὶ πολὺ καὶ μήτε συνθέσθαι θελόντων μήτε ἀποτάξασθαι, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Προαγαγέτω Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος ἄσπερ ἔφησε χρήσεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων.

15 Καὶ προήγαγε δύο χρήσεις, μίαν μὲν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ ἐνανθρωπήσεως λόγου καὶ κατὰ Ἀπολλιναρίου ἔχουσιν ἐπὶ λέξεως οὕτως·

“Ὅτε τὸν Ἄδάμ ἀρχῆθεν ἐπλασεν ὁ θεός, μήτοιγε σύμφυτον αὐτῷ δέδωκε τὴν ἁμαρτίαν; τίς οὖν ἦν ἐτι χρεῖα τῆς ἐντολῆς; πῶς δὲ αὐτὸν κατεδίκασεν ἁμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παρακοῆς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρὸν ὁ Ἄδάμ, ὃν ἐπλασεν ὁ θεός ἐπὶ 20 ἀφθαρσίᾳ καὶ εἰκόνι τῆς ἰδίας αἰδιότητος, ἐποίησεν αὐτὸν φύσιν ἀναμάρτητον καὶ θέλησιν αὐτεξούσιον;

Ἐτέραν δὲ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἰππονηργίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ Πελαγיאνοῦ βιβλίου πέμπτου περιέχουσιν οὕτως·

17 Gen. 2,7 19 Gen. 3,5 Gen. 2,8

1–2 Cyrillus Alex., Comm. in Ioh. lib X, PG 74,285 B 11–13; ed. Ph. E. Pusey, in Ioh. II 493,15–17
17–21 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll. I 15, PG 26,1120 B 6–13

MT K

1–2 cf. ACO ser. II, tom. 1 p. 272,19–22 3 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος M 5 στέφανος οἱ
αἰρετικοὶ εἶπον K 7 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος M 8 φυσικὸν ἀνθρώπινον θέλημα M δεικ-
νύω om. K 10 τε om. MT 13 προαγαγέτω] προαγέσθω M προαγέτω T προαγαγέτω
K θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος T ἄσπερ] ἄπερ K 16 ἀπολλιναρίου] ἀπολιναρίου MT
17 δέδωκε] ἔδωκε M 20 τῆς om. TK αἰδιότητος τῆς ἰδίας M 22 ἐπισκόπου om. M Ἰπ-
πουρηγίου M Ἰππουρηγίου T Ἰππουρηγίου K Ἰουλιανοῦ] Ἰουλιανιστοῦ M
23 πελαγיאνοῦ] πελαγίου M om. T πέμπτου] εἴ T

consubstantialis est, aut ignoras sanctum Cyrillum clamantem: „sicut est consubstantialis ita et conuoluntarius proprio genetori; unius enim essentiae una utiquae est uoluntas.“
Theophanes deo amabilis presbiter et abbas dixit:

Quod iam uos ego interrogauit, dicite: habuit naturalem uoluntatem Adam, etiam aut non?

Macarius et Stephanus dixerunt:

Et superius diximus: ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΘΕΟΥΚΙΟΝ, id est arbitrale et liberum.
Theophanes deo amabilis presbiter et abbas dixit:

Aut assentite, quia habuit naturalem uoluntatem, aut renuntiate. et hoc ostendo a sanctis probabilibus patribus.

Diu igitur perseuerantibus eisdem Macario et Stephano et neque assentire uolentibus neque abnuere, Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Proferat Theophanes deo amabilis presbiter et abbas quae effatus est testimonia sanctorum et probabilium patrum.

Et protulit duo testimonia, unum quidem sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriae de libro humanationis et aduersus Apollinarium sic habens in uerbis:

Quando Adam in principio formauit deus, numquid congenitum ei dedit peccatum? quid ergo iam opus erat mandati? quomodo ergo eum condempnauit peccantem? quomodo autem et ante praeuarcationem ignorabat bonum et malum Adam, quem formauit deus ad incorruptionem et imaginem suae aeternitatis, fecit eum naturam inpeccabilem et uoluntatem liberam?

Aliud autem sancti Augustini episcopi Hypponis Regii ex quinto libro aduersus Iulianum Pelagianistam continentem ita:

VPG BR MNL K

1 consubstantialis] consubstantialis V cyrillum] cirillum K est] et VPG ē K consubstantialis] consubstantialis V 2 ita est et BR conuoluntarius] uoluntarius G genetori] genitori BRG MNL K enim et essentiae P² utiquae] utique VP²G R MNL K 3 theophanes] theofanus V theofanes P theophanis B theofanis R theopanes M¹ amabilis] amabiles PG presbiter] praesbyter B 4 ego G add. 6 macarius] macharius G MN K stephanus] stefanus P 7 et¹ ... diximus om. M superius iam diximus BR ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΘΕΟΥΚΙΟΝ] proh(a)ereticum et autexusium VP ΠΡΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΥΤΘΕΥΚΙΟΝ BR proaireticon ... autexusium M lac. prohereticum autexusium N K prohereticum au exustum L arbitrale] arbitralem MNL et² P² add. liberum] liberam M 8 theophanes] theofanis R amabilis] amabiles P presbiter] praesbyter B abbas] abbate N 9 assentite] assentiae P¹ assentete L quia] qui B¹ N quod G renuntiate] renunciate V renuntiare R ostendo] ostendo P¹ ostendendo B² a] ac V 10 sanctis ac probabilibus G 11 perseuerantibus] perseuerauerunt B eisdem] isdem B MNL idem R macario] macarius BR machario G M K stephano] stephanus BR assentire] adsentire BR NL K 12 abnuere] adnuere B synodus] synodus PG R MNL K 13 theophanes] theodosius R deo amabilis theophanis presbyter BR abbas] abbate N effatus] et factus NL K testimonia] in testimonio V in testimonia PG 14 et] ac G probalium] probalium B 15 duo] doo B¹ testimonia] testimo P¹ athanasii] anastasio V athanasi B¹ 16 et om. BR M apollinarium] apollinarium BR L 17 quando deus in principio formauit adam K formauit] firmauit N formit K numquid] nunquid ML K dedit] dedi G 18 iam] tam N erat] erit L mandati] mandatum N condempnauit] condemnauit P B K condepnauit N peccantem] peccata B¹ 19 ignorabat et bonum L 20 incorruptionem] incorreptionem VP¹ imaginem] ymaginem R inmaginem G fecit in eum G inpeccabilem] impeccabilem M 22 augustini] agustini VP B K hypponis] hipponis V hypoponis G ypponis BR ML K yppeponis N regii] regio M regni N quinto] quito G 23 pelagianistam] pelaginistam V pelgianistam P¹ pelagianistam G pelagianistam B continentem] contenenem B¹

Κίνησις ψυχῆς τί ἐστίν εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἢ γὰρ ψυχὴ ἀνευδοιάστως φύσις ἐστί· διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησις ἐστὶ ψυχῆς.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε·

Τηλαυγῶς καὶ ἀληθῶς παρέστησε Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος
 5 διὰ τῶν προενεχθεισῶν παρ' αὐτοῦ χρήσεων τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων φυσικὸν εἶναι τὸ θέλημα. εἰ οὖν ὁ πρῶτος Ἀδάμ φυσικὸν εἶχε τὸ θέλημα, ὁ κατὰ πάντα ὁμοίος αὐτῷ γενόμενος πλὴν ἁμαρτίας δεύτερος Ἀδάμ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν, πῶς οὐκ εἶχεν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ φύσει θέλημα φυσικόν; ἐπὶ τοίνυν καὶ ἀνθρώπινον ἀναμάρτητον θέλημα προσέλαβεν ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς τῆς
 10 ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως καὶ θεῖον πρὸ τῶν αἰώνων μετὰ πατρός καὶ ἁγίου πνεύματος θέλημα εἶχε, δηλονότι δύο φυσικά θελήματα ἐν αὐτῷ τοὺς ὀρθοδόξους δέον ὁμολογεῖν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, ὡς καὶ ἀπὸ πλείστων πατρικῶν χρήσεων τὰ δύο φυσικά θελήματα ἐπὶ τοῦ ἐνὸς προσώπου ἦτοι μιᾶς ὑποστάσεως τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀποδείκνυται.

15 Πάλιν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἕτερα χρήσις τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα λόγου ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Πλὴν ἐπὶ τοσοῦτο τὸν ἀνθρώπον, ὃν ἀληθεῖα σώματος ἐπεδείκνυτο, τῇ διαθέσει παριστᾶ
 20 συνεχισῶν, ὥστε εἰπεῖν αὐτόν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις, καὶ ταῦτα δηλαδὴ ὁμοίως ἔχοντος αἰεὶ τοῦ Χριστοῦ περὶ τὸ θέλημα, ὅπερ θέλει ὁ πατήρ.

Καὶ μετὰ τινὰ τῆς προκειμένης χρήσεως παρεξέβαλον οἱ αὐτοὶ Μακάριος τε καὶ Στέφανος οὕτως·

Συνορᾶς, ὡς οὐ μόνον ὁ υἱὸς τὴν βούλησιν τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ ποιεῖ τὸ βούλημα τοῦ υἱοῦ. τί δ' ἂν εἴη τὸ ζωοποιεῖν, εἰ μὴ τὸ διὰ τοῦ παθεῖν τὸν υἱόν; τὸ δὲ
 25 πάθος τοῦ Χριστοῦ βούλησις ἐστὶ τοῦ πατρός. οὐς τοίνυν ζωοποιεῖ ὁ υἱός, διὰ τοῦ θελήματος ζωοποιεῖ τοῦ πατρός. οὐκοῦν ἡ βούλησις μία, ποία βούλησις τοῦ πατρός, εἰ μὴ τὸ ἐλθεῖν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον τὸν υἱὸν καὶ καθᾶραι τῶν ἁμαρτημάτων ἡμᾶς; ἀκουσον λέγοντος τοῦ λεπτοῦ· ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρῖσαι· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· θέλω, καθαρῖσθητι καὶ παραχρῆμα ὑγιῆς ἐγένετο. ὄρᾳς οὖν, ὅπως ἐξουσιαστής ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ
 30 οἰκείου θελήματος, καὶ τὸ αὐτὸ ἐστὶ βούλημα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρός.

6 1. Cor. 15,45 7 cf. Hebr. 4,15 1. Cor. 15,45 19 Mt. 26,39 24–25 cf. Joh. 5,21 27
 cf. Joh. 1,29; Joh. 3,17 28–29 Mt. 8,2–3

1–2 Augustinus, c. Iul. Pel. V c.40, PL 45,1476,22–25 18–20 Ambrosius, de fide II 5,38–41 (45), PL 16,591 B 3–7; CSEL 78 (1962) 71–72 23–30 Ambrosius, de fide II 6,33–43 (50–51), PL 16,593 A 14–C 2; CSEL 78 (1962) 73–74

MT K(14)

2 θέλημα καὶ κίνησις M 5 προενεχθεισῶν] προλεχθεισῶν M προσενεχθεισῶν T 6 τὸς om.
 MT ὁμοίος] ὁμοίως K 7 αὐτῷ] αὐτοῦ TK 9 θέλημα om. M καὶ θεὸς om. T
 10 τῶν om. MT 14 ἀποδείκνυται] ἐπιδείκνυται T ἀποδείκνυται desin. K (242,14)
 17 μεδιολάνων] μεδιολάνου T 21 τε om. M 29 οὖν om. M

Motus animi quid est nisi motus naturae? anima enim sine dubitatione natura est; et ideo uoluntas motus naturae est, quia motus est animae.

Sancta sinodus dixit:

Lucae clarius et ueraciter ostendit Theophanes deo amabilis presbiter et abbas per prolata ab eo testimonia sanctorum ac probabilium patrum naturalem esse uoluntatem. si igitur *primus Adam* naturalem habuit uoluntatem, qui per omnia similis illi factus est *absque peccato secundus Adam* dominus noster Iesus Christus uerus deus noster, quomodo non habuit in humana eius natura naturalem uoluntatem? si itaque et humanam inpeccabilem uoluntatem assumpsit dominus noster et deus Iesus Christus humanae suae naturae et diuinam ante saecula cum patre et sancto spiritu habuit uoluntatem, procul dubio duas naturales uoluntates in ipso orthodoxos oportet confiteri inconfusae atque indiuisae, sicut et ex plurimis paternis testimoniis duae naturales uoluntates in una persona siue una subsistentia per incarnationis dispensationem unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri conprobatae sunt.

Item relectum est ex eodem codicello aliud testimonium sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis de libro ad Gratianum imperatorem habens in uerbis ita:

Uerumtamen in tantum hominem, quem in ueritate carnis ostendebat, in affectu coaequalem demonstrat, ut diceret: *non sicut ego uolo, sed sicut tu uis*, et haec utique similiter habente semper Christo circa uoluntatem, quam uult pater.

Et post pauca huius testimonii deflorauerunt idem Macharius et Stephanus ita:

Cernis, quomodo non solum filius uoluntatem patris, sed et pater facit uoluntatem filii. quid ergo est *uiuificare*, nisi quod per passionem fit filii? nam passio Christi uoluntas est patris. quos ergo *uiuificat* filius, per uoluntatem *uiuificat* patris. ergo uoluntas una est. quae uoluntas patris, nisi ut in hunc mundum Iesus ueniret et emundaret nos a peccatis? audi leprosum dicentem: *si uis, potes me mundare*; respondit Iesus: *uolo, mundare*; et continuo saluus factus est. cernis ergo, quomodo filius potestatem habet propriae uoluntatis, et eadem est uoluntas Christi, quae est et patris.

VPG BR MNL K

2 ideo] deo R naturae] natura VP¹G B nature NL quia] qua B¹ animae est M 3
sinodus] synodus PG R MNL 4 lucae] luciae V luce P² BRG MNL K ostendit *om.* N
theophanes] theofanes BR 5 ab eo *om.* M ac] hac V et R naturalem] naturale N
6 adam primus G uoluntatem] uolontatem G illi *om.* VPG 7 christus *om.* G 8
inpeccabilem] impeccabilem ML 9 assumpsit] adsumpsit V¹G adsumsit B² et deus *om.* NL
christus] cristus K 10 diuinam] diuinitate M spiritu sancto VPG M 11 in ipso] inpro P¹
ipso] ipsos ML orthodoxos] ortodoxos V oportet] oportit V oportuit B inconfusae]
inconfuse P² R MNL K atque] adque B¹G indiuisae] indiuisse P² BG MNL K indiuisibiliter
R 12 duae] dua P¹ duas P² L siue] atque K¹ siue in una G 13 incarnationis]
incarnationem V¹ dispensationem] dispensationis V¹ sancta] sanctae V 14 conprobatae]
comprobatae PG ML 15 relectum] relatum L est *om.* V ex eodem *om.* G ambrosii]
amprosi B¹ ambrosii B² ambrosii L *margin.* 16 gratianum] gracionum V gratiansi L
uerbis ita] uerb. .ta P *ras.* 17 uerumtamen] ueruntamen B carnis] carnes B¹ in affectu] in
effectu VP BR M in effectum NL K 17–18 affectu carnis coequalem G 18 demonstrat]
monstrat N haec] hoc G hec NL utique] utiquae P¹ 20 testimonii] tetimonia B¹
testimonia B²RG deflorauerunt] deflorauerant VPG NL K idem] item L macharius] macarius
P B NL stephanus] stefanus P 21 cernis] carnis R filius non solum K 22 ergo] ego N
est ergo K 22–23 uoluntas est patris] uoluntapatris B 23 quos ... patris² *om.* M patris²] pat
P¹ pater P² 24 quae est uoluntas G 25 audi leprosum] autitrosus B¹ potes] potest P
respondit] repondit P 26 cernis] canis R certus L potestatem] potestate B 27 eadem]
eodem P¹ uoluntas] uoluntatis VP¹ uolunt B et² *om.* L

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως ἀπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου οὕτως·

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα φάσκοντος αὐτοῦ· ἄπερ ἔχει ὁ πατήρ ἐμὰ ἐστίν, ἀναμφίβολον, ὡς οὐδὲν ὑπεξήρηται· ἦν γὰρ ὁ πατήρ ἔχει, τὴν αὐτὴν καὶ ὁ υἱὸς ἔχει βούλησιν. μία τοίνυν ἢ βούλησις, ὅπου μία ἢ δημιουργία· ἢ γὰρ ἐν θεῷ τοῦ θελήματος τάξις ἀποτέλεσμα 5 τυγχάνει τῆς πράξεως. ἄλλη δὲ γε βούλησις ἀνθρώπου καὶ ἕτερα θεοῦ· ἀμέλει πρὸς τὸ γινώσκειν, ὡς ἀνθρώπῳ μὲν τὸ ζῆν καταθύμιον, ἐπειδὴ φοβούμεθα τὴν τελευτήν, τὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάθος ἐστὶ κατὰ βούλησιν θείαν, ἵνα ὑπὲρ ἡμῶν πάθῃ, τοῦ Πέτρου βουλομένου τὸν κύριον ἀποκλῖναι τοῦ πάθους ὁ κύριος εἶπεν· οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγνὸν (ἐμόν). 10 θαρρῶν γὰρ ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρόν. ἐμόν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν, ἐπειδὴ περὶ ὡς ἀνθρώπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἀνθρώπος καὶ ἐλάλησε, καὶ διὰ τοῦτο φησιν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμὴ γὰρ ἐστίν ἡ στυγνότης, ἦν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο. καὶ γὰρ οὐδεὶς τεθνηξόμενος χαίρει, ἐμοὶ συμπάσχει καὶ ἐμοὶ συστυγνάζει καὶ ἐμοὶ συναλγεῖ· ὑπὲρ ἐμοῦ τοιγαροῦν ἤλγησεν ἐν ἐμοὶ 15 ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν. ἀλγεῖς οὖν, κύριε, οὐ τραῦμα σὸν ἀλλ' ἐμόν, οὐ σὸν θάνατον ἀλλὰ ἡμετέραν ἀσθένειαν. ὁ προφήτης εἶπεν· ἐπειδὴ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶσαι καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθά σε, κύριε, εἶναι ἐν πόνῳ, ὅποτε αὐτὸς οὐκ ἤλγεις ὑπὲρ σεαυτοῦ ἀλλ' ὑπὲρ ἐμοῦ. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν ὁ δακρύσας ὑπὲρ ἐνός; τί θαυμαστόν, εἰ μέλλων τελευτᾶν ἀηδιάζεται, ὅς ἐγείρειν τὸν Λάζαρον μέλλων ἐδάκρυσεν; ἀλλὰ κάκει 20 τὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτὸν εὐσπλαγχνον εἰς τὸ δακρύνειν ἐκίνησε, δι' ἧς αὐτοῦ καθικνεῖτο τὰ τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως. ἢ ἐνταῦθα βαθυτέρα διάθεσις αὐτῷ τὰ τῆς οἰκονομίας ἐργάζεται, ἵνα καθάπερ ὁ θάνατος αὐτοῦ τὸν πάντων (ἡμῶν) ἀφείλετο θάνατον καὶ ὁ μῶλωψ αὐτοῦ τὰ ἡμῶν ἰάσατο τραύματα, οὕτω καὶ ἡ στυγνότης αὐτοῦ τὴν ἡμετέραν ἐξαλείψει κατήφειαν. ὡς ἀνθρώπος οὖν ἐνδοιάζει, ὡς ἀνθρώπος ἐκταράττεται· οὐ ταράττεται γὰρ 25 ἡ δύναμις, οὐδὲ ἡ θεότης αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ταράττεται καὶ ταράττεται κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης σαθρότητος πρόσληψιν, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχὴν ἀνεδέξατο παθητὴν· οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς καθὼς ἦν θεὸς ἢ ταράττεσθαι ἢ ἀποθνήσκειν ἠδύνατο.

2 Joh. 16,15 8–9 Mt. 16,23 12 Mt. 26,39 16–17 Is. 53,4 18–19 Joh. 11,35 22–23 Is. 53,5 25 Joh. 12,27

2–27 Ambrosius, de fide II 6,43–7,30 (51–56), PL 16,593 C 2–594 C 2; CSEL 78 (1962) 74–75

MT

1 ἀπὸ] ὑπὸ M 2 ἀναμφίβολον ὡς] ἀναμφιβόλως M 5 γε] τε M 8 τὰ² om. M 9 meam
= <ἐμόν> om. MT 19 ἀηδιάζεται] ἐκδιάζεται M 20 εὐσπλαγχνον] σπλάγχνον M δακρύνει]
δακρύνει M 21 ἢ] καὶ T 22 αὐτοῦ om. M nostrum = <ἡμῶν> om. MT 23 ἐξαλείψει]
ἐξαλείψει M 27 ταράττεσθαι] ταράττεται M

Sunt autem et quae abscisa sunt ex eodem testimonio a Macario et Stephano ita:

Quamuis dicente eo: *quae habet pater, mea sunt*, indubium est quod nihil subtractum est; quam enim *pater habet*, eandem et filius habet uoluntatem. una ergo uoluntas, ubi una operatio; in deo enim uoluntatis ordo effectum existit actionis. alia quippe est uoluntas hominis et alia dei; nam ad cognoscendum, quod homini quidem uiuere desiderabile existit, quoniam mortem pertimescimus, Christi uero passio est secundum diuinam uoluntatem, ut pro nobis pateretur, Petro uolente dominum a passione declinare dominus ait: *non sapis ea, quae dei sunt, sed quae hominum sunt.* suscepit ergo uoluntatem meam, suscepit tristitiam meam. confidenter tristitiam nomino, quia crucem praedico. mea est uoluntas, quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est, et ideo ait: *non sicut ego uolo, sed sicut tu uis.* mea est tristitia, quam meo suscepit affectu. nemo enim moriturus gaudet, mihi conpatitur et mihi contristatur et mihi condolet; pro me enim dolet in me, qui pro se nihil habuit quod doleret. doles ergo, domine, non tua uulnera sed mea, non tuam mortem sed nostram infirmitatem. propheta dicit: quia *pro nobis doles et nos reputauimus te*, domine, *esse in dolore*, dum quando ipse non dolebas pro te sed pro me. et quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro uno lacrimatus est? quid mirum, si moriturus taediat, qui Lazarum resuscitaturus *illacrimat*? sed et ibi eum sororis pietas ad *lacrimandum* mouit, per quam eum tangebatur humanus affectus. et hic interior affectus dispensationis operabatur, ut quemadmodum mors eius omnium nostrum mortem abstulit et *liuor* eius nostra *sanauit* uulnera, ita et eius tristitia nostram deleat tristitiam. ut homo igitur dubitat, ut homo turbatur; non turbatur ut uirtus, ut deitas eius, sed *anima turbatur* et turbatur secundum humanae fragilitatis assumptionem, et ideo, quia animam suscepit passibilem; nec enim deus iuxta quod deus erat aut turbari aut mori potuerat.

VPG BR MNL K

1 macario | machario G MN K stephano | stefano P sthephano R ita | et ta G 2 eo | ea P² nihil | nichil RG N subtractum | substractum VPG 3 eandem | eadem BR uoluntatem habet BR 4 operatio | operati P¹ in deo enim | ideo N uoluntatis | uoluntas V¹ K ordo | orto V ortho P¹ effectum | effectuum P² effectum B effectus L quippe | quidem R
5 dei et alia hominis M cognoscendum | agnoscendum V²PG (co-a) 6 existit | existit B pertimescimus | pertimiscimus B¹ passio | paspassio N 7 uolente | uoluntatem N dominum om.
B declinare = ἀποκλῖναι 8 hominum | hominis R MNL suscepit | suscipit V 9 tristitiam | tristitiam G bis 10 est G add. ut¹ | aut B tristitiam | tristitiam G ut² | aut V 11 est¹ om. VP B est² om. N tristitia | tristitia G 12 affectu | affectum P enim | # V
moriturus | morituros B mihi¹ | michi N conpatitur | conpatetur B conpatitur MNL K
13 mihi | michi N enim me VP qui | quia V nihil | nichil RG N 14 uulnera | uulnera P¹
nostram | innram P¹ meam RG propheta | profeta P 15 doles | dolis V dum quando = ὅποτε (255,16 dum quando = καίτοι γε, 261,3 dum quando = καίτοι) 16 dolebas | dolcas V quid | qui G quod K 17 est et quid K taediat | tediatur V MNL K tediatur BRG qui | quia V
resuscitaturus | resuscitatus V¹ illacrimat | inlacrimat V¹ BR M¹NL K 18 et om. N
sororis | sorores BR pietas | pietas P mouit | mouet BG 19 affectus | effectus G quemadmodum | quemadmodum P N 20 liuor | libros N et¹ | ad B tristitia | tristitia VG 21 deleat | delat VP¹ NL K deleuit G dolet M tristitiam | tristitiam VG dubitat | dubitat P ras. ut² om. B aut M 22 uirtus | uirtus G¹ ut | aut B NL K humanae | humanam G fragilitatis | fragilitatem VP¹G 23 assumptionem | adsumptionem B N susceptionem R
nec | hec G iuxta | iusta L deus² om. M 24 potuerat | poterat P B M

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἕτερα χρῆσις τοῦ ἀγίου Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ μάρτυρος ἐκ τοῦ περὶ θεῶν ὀνομάτων λόγου, καὶ ἀντεβλήθη ὁμοίως τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως·

Διακρίνεται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὀλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον· καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἑκκριτα καὶ ἐξαιρέτα. τούτοις γὰρ ὁ πατήρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινώνηκε λόγον, εἰ μήπου τις φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλόανθρωπον βούλησιν.

Τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως παρά τῶν αὐτῶν·

10 Καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεουργίαν, ἣν ἔδρα καὶ καθ' ἡμᾶς γεγωνῶς ὁ ἀναλλοίωτος, ἧ θεὸς καὶ θεοῦ λόγος.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, οὐ ἡ ἀρχὴ· *Βαθεῖαν τομήν.* καὶ ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης 15 τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως·

Τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ γέγονε καὶ γίνεται, καὶ οὐ βούλεται σταυρωθῆναι· εἶπέ μοι· καὶ τίς ἂν τοῦτο εἴποι; εἰ δὲ μὴ ἐβούλετο, τίς αὐτὸν ἠνάγκασε; τίς ἐβιάσατο; τί δὲ καὶ προέπεμψεν ἀπαγγέλλοντας προφήτας, ὅτι σταυρωθήσεται, μὴ μέλλων σταυροῦ- 20 σθαι μηδὲ βουλόμενος τοῦτο ὑπομεῖναι; τίνας δὲ ἔνεκεν καὶ ποτήριον καλεῖ τὸν σταυρόν, εἶγε μὴ ἐβούλετο σταυρωθῆναι; τοῦτο γὰρ ἐνδεικνυμένου ἐστὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα. ὥσπερ γὰρ τοῖς διψῶσι τὸ ποτήριον ἡδύ, οὕτως καὶ αὐτῷ τὸ σταυρωθῆναι. διὸ καὶ ἔλεγεν· *ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν*, οὐχ ἀπλῶς εἰπὼν τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐσπέραν ὁ σταυρὸς αὐτὸν διεδέχετο.

25 ὁ τοίνυν καὶ δόξαν τὸ πρᾶγμα καλῶν καὶ τῷ μαθητῇ ἐπιτιμῶν, ὅτι διεκώλυσεν αὐτόν, καὶ τὸν καλὸν ποιμένα ἐντεῦθεν δεικνύς ἀπὸ τοῦ σφάττεσθαι ὑπὲρ τῶν προβάτων, καὶ ἐπιθυμία ἐπιθυμεῖν λέγων τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκὼν ἐπὶ τοῦτο ἐρχόμενος, πῶς παρακαλεῖ μὴ γενέσθαι τοῦτο; εἰ δὲ μὴ ἐβούλετο, τί δύσκολον ἦν διακωλύσαι τοὺς ἐρχομένους ἐπὶ

13 Mt. 26,39 20 cf. Mt. 20,22 21–23 Lc. 22,15 25 cf. Joh. 11,4 cf. Mt. 16,22–23
26 Joh. 10,11 27 Lc. 22,15 28 Mt. 26,39

4–8 Ps.-Dionysius, de div. nom. 2,6, PG 3, 644 C 6–13 10–11 PG 3,644 C 13–15 17–256,3
Iohannes Chrys., in illud: pater, si possibile est, transeat, PG 51,35,19 ab imo–36,10 ab imo

MT

15 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 18 εἶποι] εἶπη M 25 ὁ om. T 26 ἐντεῦθεν] ἐνταῦθα T

Item relectum est aliud testimonium ex eodem codicello sancti Dionisii episcopi Atheniensis et martyris ex libro diuinorum nominum, et collatum est similiter textus testimonii continens ita:

Discreta est autem benignissima circa nos dei operatio per hoc, quod secundum nos ex nobis integre uereque humanatus est uerbum, quod est supra substantiam; et operari et pati quanta humanae eius diuinae operationi congruunt praecipua ac probabilia. his namque pater et spiritus nulla ratione communicauit, nisi quis dixerit secundum benignissimam et misericordem uoluntatem.

Quae abscessa sunt ex eodem testimonio ab eisdem:

Et per omnem sublimissimam et ineffabilem dei operationem, quam operatus est secundum nos factus incommutabilis, eo quod deus et dei uerbum.

Item relectum est ex eodem codicello testimonium sancti Iohannis Chrisostomi ex sermone illo: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*, < cuius initium: *Profundam sectionem* > et collatum est similiter cum libro menbratio, qui est ex bibliotheca uenerabilis patriarchii huius regiae ciuitatis < textu > testimonii continente ita:

Tanta beneficia per crucem et facta sunt et fiunt, et non uult crucifigi; dicito mihi: et quis ergo hoc dixerit? si autem non uolebat, quis ei necessitatem fecit? quis uim intulit? ut quid autem et praemisit prophetas adnuntiantes, quod crucifigeretur, dum crucifixurus non erat nec uolens hoc pati? ut quid autem et *calicem* uocat *crucem*, si utique uolebat crucifigi? hoc enim ostendentis est, quantum *desiderium* circa hanc rem habuit. quemadmodum enim sitientibus calix suauis est, ita et eidem crucifigi. propter quod et dicebat: *desiderio desiderauit hoc pascha manducare uobiscum*, non quasi simpliciter hoc dicens, sed propter causam hanc, eo quod post uesperum crux eum susciperet. qui ergo < et > *gloriam* hanc rem uocabat et discipulo *increpabat*, eo quod eum prohiberet, et *bonum pastorem* ex hoc ostendebat, quod occideretur *pro ouibus*, et *desiderio desiderasse* hanc rem dicebat et sponte ad hoc ueniebat, quomodo rogat *non fieri hoc?* si autem non

VPG BR MNL K

1 item | idem R dionisii | diunisii B¹ dyonisii R 1–2 atheniensis | athiniensis P 2
martyris | martiris NL K collatum | conlatu B¹ collatus B² L collectum K¹ textus | testus
L 3 continens | contensens B 4 hoc om. M 5 integre | integrae V humanatus | humanatum
B² L² 6 operationi | operationis N operator K ac | hac V 7 ratione | racione VG quis
dixerit | quid dixeris K 7–8 benignissimam | benignissimum G 10 omnem | omne N 11
incommutabilis | incommotabilis M quod | quam VP dei | deus N 12 chrisostomi | chrysostomi
P chrisostimi B¹ christo stomi B² grisostimi K 13 est om. P οὐ ... τοῦτῃν = < cuius
..... sectionem > om. VPG BR MNL K 14 collatum | conlatum B menbratio | menbrati.
V¹ ras. menbratio ML K bibliotheca | biblihca G biblioteca ML bibliotheca R K
uenerabilis | uenerabili N 14–15 patriarchii | patriarchi V 15 regiae | reige G regie NL
τὸ κείμενον = < textu > om. VPG BR MNL K testimonii | testimonio G M testimoniiis N con-
tinente | contensens B¹ continens B² continentis R 16 beneficia | beneficia V et¹ om. L
mihi | michi N 17 necessitatem | necessitate V 18 et | ex B¹ adnuntiantes | adnunciantes V R
annuntiantes G NL K annunciantes M crucifixurus | crucifixus V¹ G 19 uolens | uoles P
utique | utiquae P¹ 20 ostendentis | ostenderitis V ostendentes B¹ est om. V hanc | quam
R 20–21 quemadmodum | quemammodum P 21 enim om. L sitientibus | sencientibus V
sicientibus G N ita | item L et¹ | ut G om. N eidem | idem B¹ K ei G¹ 22
pascha | pasca VG L K 23 hanc et eo K¹ susciperet | suscipere VP ergo | erglo B¹ etglo
B² 24 καὶ = < et > om. VPG BR MNL K uocabat | uocabit L¹ discipulo | discipulum B² M (!)
25 ouibus | uobis VP B¹ R N K nobis G L 26 ad hoc | adhuc V rogat | rogabat VPG hoc
non fieri N hoc om. BR ML K

τοῦτο; νῦν δὲ καὶ ὄρας αὐτὸν ἐπιτρέχοντα τῷ πράγματι. ὅτε γοῦν ἐπῆλθον αὐτῷ, λέγει
 τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ λέγουσιν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, λέγει ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι· καὶ ἀπῆλθον
 εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπασον χαμαί. ὁ οὖν οὕτω πηρώσας αὐτοὺς πρότερον καὶ δεῖξας, ὅτι
 ἡδύνατο διαφυγεῖν, τότε ἑαυτὸν ἐξέδωκεν, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἀνάγκη, οὐ βία, οὔτε
 5 τυραννίδι τῶν ἐπελθόντων ἄκων τοῦτο ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἐκὼν καὶ βουλόμενος καὶ προαι-
 ρούμενος καὶ ἐκ πολλοῦ ταῦτα οἰκονομῶν. διὰ τοῦτο καὶ προφήται προεπέμποντο, καὶ
 πατριάρχαι προέλεγον, καὶ διὰ ῥημάτων καὶ διὰ πραγμάτων ὁ σταυρὸς προετυποῦτο.
 καὶ γὰρ τοῦ Ἰσαάκ ἡ σφαγὴ τὸν σταυρὸν ἡμῖν ἐδήλου· διὸ καὶ ἔλεγεν· Ἀβραάμ ὁ πατὴρ
 ὑμῶν ἠγαλλίασατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. εἶτα ὁ μὲν πατριάρχης
 10 ἐχάρη βλέπων τὴν εἰκόνα τοῦ σταυροῦ, αὐτὸς δὲ παρητέτο τὸ πρᾶγμα; καὶ
 Μωυσῆς δὲ οὕτω τοῦ Ἀμαλήκ περιεγένετο, ἐπειδὴ τὸν τύπον ἐπεδείκνυτο τοῦ σταυροῦ.
 καὶ μυρία ἂν ἴδοι τις ἐν τῇ παλαιᾷ γενόμενα, ἃ τὸν σταυρὸν προδιαγράφει· τίνος οὖν
 ἔνεκεν οὕτως ἐγένετο, εἴ γε ὁ σταυροῦσθαι μέλλων οὐκ ἐβούλετο τοῦτο γενέσθαι; καὶ τὸ
 μετὰ τοῦτο δὲ ἔτι ἀπορώτερον· εἰπὼν γάρ· παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο·
 15 ἐπήγαγε· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἐντεῦθεν γάρ, ὅσον κατὰ τὴν ῥῆσιν, δύο
 θελήματα ἐναντία ἀλλήλοις δείκνυται, εἴ γε ὁ μὲν πατὴρ βούλεται αὐτὸν σταυρωθῆναι,
 αὐτὸς δὲ οὐ βούλεται, καίτοι γε πανταχοῦ ὀρώμεν αὐτὸν τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ βουλόμενον,
 τὰ αὐτὰ προαιρούμενον. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ· δὸς αὐτοῖς καθὼς ἐγὼ καὶ σύ ἐν ἐσμεν, ἵνα
 καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, οὐδὲν ἄλλο λέγει, εἰ μὴ τὸ μίαν εἶναι γνώμην πατρὸς καὶ υἱοῦ.
 20 καὶ ὅταν λέγῃ· τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ, οὐ λαλῶ ἐγὼ, ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ
 τὰ ἔργα, ταυτὸ τοῦτο δείκνυται. καὶ ὅταν λέγῃ· ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ
 οὐκ ἐλήλυθα καὶ οὐ δύναμαι ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιεῖν οὐδέν, οὐ τοῦτο δηλῶν λέγει, ὅτι ἐξουσίας
 ἀπεστέρηται ἢ τοῦ λαλεῖν ἢ τοῦ ποιεῖν, ἄπαγε, ἀλλὰ μετὰ ἀρκριβείας δεῖξαι βουλόμενος
 σύμφωνον αὐτοῦ τὴν γνώμην καὶ τὴν ἐν ῥήμασι καὶ τὴν ἐν πράγμασι καὶ τὴν ἐν πάσαις

2-3 Joh. 18,4-6 8 cf. Gen. 22,10 8-9 Joh. 8,56 14-15 Mt. 26,39 18-19 Joh. 17,21
 20-21 Joh. 14,10 21-22 Joh. 7,28 22 Joh. 5,30

MT

5 ἄκων] κακῶν M 9-10 πατριάρχης ἐχάρη] τῶν πατριαρχῶν M 12 ἴδοι] ἴδῃ T 16 μὲν
 om. M 20 ὁ² om. T 21 ἐμαυτοῦ] ἐμοῦ M

uolebat, quid difficile erat prohibere ad hoc uenientes? nunc autem et uides eum accur-
 rentem in hanc rem. cum enim super eum uenirent, dicit: quem queritis? qui dixerunt:
 Iesum <Nazarenum>, ait: ecce ego sum; et abierunt retro et ceciderunt in terram. qui
 igitur ita eos prius cecauerat et ostenderat, quia poterat effugire, tunc seipsum tradidit,
 ut discas, quod non necessitati, neque ui, neque per tyrannidem inruentium nolens hoc
 sustinuit, sed sponte et uolens et preeligens et olim haec dispensans. ideo et prophetae
 praemittebantur, et patriarchae praedicabant, et uerbis et rebus crux praefigurabatur.
 etenim Isaac occisio crucem nobis demonstrabat; unde et dicebat: Abraham pater uester
 exultauit, ut uideret diem meum, et uidit et gauisus est. ergo patriarcha gauisus est
 uidendo imaginem crucis, ipse uero recusabat ipsam rem? et Moyses quoque ita
 Amalech superauit, quia figuram crucis ostendebat. et milia milium utique quis cernat in
 ueteri scriptura facta, quae crucem praesignabant. ut quid igitur ita fiebant, si is qui
 crucifigi futurus erat, hoc fieri nolebat? et quod sequitur plus difficilium est; dicens enim:
 transeat a me calix iste, addidit: uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu. ex hoc
 enim, quantum secundum sermonem, duae uoluntates contrariae sibi demonstrantur,
 siquidem pater uult eum crucifigi, ipse uero non uult, dum quando ubique uidimus eum
 eadem cum patre uolentem, eadem preelegantem. nam quando dicit: da eis quemadmodum
 ego et tu unum sumus, ut et ipsi in nobis unum sint, nihil aliud dicit, nisi quod una est
 uoluntas patris et filii. et quando dicit: uerba, quae ego loquor, non ego loquor, pater
 uero in me manens facit opera, hoc ipsum ostenditur. et quando dicit: a me ipso non
 loquor et a me ipso non ueni et a me ipso non possum quicquam facere, non hoc
 ostendendo dicit, quod potestate frustretur uel loquendi uel faciendi, absit, sed exacte
 ostendere uolens consonum eius esse propositum tam in uerbis quam in rebus <et> in

VPG BR MNL K

1 quid] quod VPG	uenientes] ueniens BG	uides eum] uidentem VG	uidemte P ¹	uidente
P ²	1–2 accurrentem] occurrentem V ¹	2 cum] cui V N	enim ... uenirent]	eni eu nec
superuenirent N	uenirent] uenerunt G	3 ναζωραίων = <nazarenum> om.	VPG BR MNL K	
ecce] egge G	om. L	terram] terra N	4 cecauerat] caecauerat P M	secauerat R
effugire] effugere P ¹ B ¹ RG MNL K	tradidit] tradedit V	5 necessitati] necessitate B ¹ RG M		
neque ¹] nequae P	per M add.	tyrannidem] tyrannidem P	tirannidem G K	inruentium]
irruentium M	in reuerentium K	nolens] uolens K	6 sustinuit] sustenuit B ¹	preelegens]
preelegens B ¹	praeligens G	predicens L	olim] olyn N	haec] hoc P ¹
hec K	et ideo R	prophetae] profetae P	prophete R NL	7 praedicabant] praedicebant P
BG NL K	rebus] r.bus P ¹ ras.	praefigurabatur] praefigurabitur R	praefigurabatur N	8
isaac] ysaac RG NL K	demonstrabat] demonstrauit V ¹	abraham] abraam B ¹ L	habraham G	
K	uester] noster L	9 uideret] uiderit B ¹	et ¹ om. BR K (Vulg.)	gauisus ¹] gauissus P N
gauisus ¹] gauissus P N	est gauisus K	10 uidendo] illioendo N	imaginem] ymaginem R L K	
quoque] quoquae P ¹	quidem K	11 amalech] amalec G L	superauit et quia V	12 quae]
quem VP K	que NL	crucem] cruce R	praesignabant] designabant L	ita] ista M ¹
fiabant] fiebat L	is] his G N K	13 crucifigi futurus] crucifigiturus L	futurus] futuras N	
fieri] fierit G ¹	difficilium] diffilium V	14 addidit] addit VPG	hoc om. V	15 duae] due
RG NL K	uoluntates] uoluntas V	uoluntatis B ¹	contrariae] contrarie NL K	16 siquidem]
siquide P ¹	uero G add.	uidimus] uidemus BR MNL	17 uolentem] uoluntate V	uolente
N	preelegantem] perlegantem VP	legentem B ¹	prelegantem B ² G M K	prerelegantem NL
quemadmodum] quemammodum P	18 sumus unum L	nihil] nichil RG N	dicit] dixit L	
19 dicit] dicitur V	ego ¹ om. VP	20 facit om. N	20–21 non ... ipso ¹ om. L	21 possum]
posum V ¹	quicquam] aliquid K	hoc om. K	22 ostendendo] ostendo N K	potestate]
postestate P ras.	potestatat B ¹	frustretur] frustetur N	faciendi] fatiendi V	exacte] ex
uoce VPG	ex te R	ex hac te N	23 rebus] rebusque B	καί = <et> om. VPG BR MNL
K				

οικονομίας πρὸς τὸν πατέρα καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὔσαν, καθὼς καὶ ἤδη πολλακίς ἀπεδείξαμεν. τὸ γὰρ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ οὐκ ἐξουσίας ἀναίρεσις, ἀλλὰ συμφωνίας ἀπόδειξις.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἐπόμενα τοῦ αὐτοῦ λόγου τὰ καὶ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς παρούσης χρήσεως
5 παρὰ τῶν αὐτῶν Μακαρίου τε καὶ Στεφάνου οὕτως·

Πῶς οὖν ἐνταυθὰ φησι· *πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ;* τάχα εἰς πολὺν ὑμᾶς ἀγῶνα ἐνεβάλομεν, ἀλλὰ διανάστητε, εἰ γὰρ καὶ πολλὰ τὰ εἰρημένα· ἀλλ' εὐ οἶδα, ὅτι νεάζει ὑμῶν ἡ προθυμία· πρὸς γὰρ αὐτὴν λοιπὸν τὴν λύσιν ὁ λόγος ἐπείγεται. τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτως εἴρηται; πρόσεχε μετὰ ἀκριβείας· πολὺ δυσπαράδεκτος ἦν ὁ τῆς σαρκώσεως λόγος· ἡ γὰρ
10 ὑπερβολὴ τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος τῆς συγκαταβάσεως τοῦτο φρίκης ἔγεμε καὶ πολλῆς ἐδέετο κατασκευῆς ὥστε παραδεχθῆναι· ἐνόησον γάρ, ἠλίκον ἦν ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, ὅτι ὁ θεός, ὁ ἄρρητος, ὁ ἄφραστος, ὁ ἀπερινόητος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀκατάληπτος, οὐ ἐν τῇ χειρὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ
15 ἀπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται, οὐ τὴν ῥοπήν τῆς συγκαταβάσεως οὐδὲ τὰ Χερουβὶμ ἐνεγκεῖν ἠδυνήθη, ἀλλὰ τὰς δυνάμεις ἀπέκρυπτον τῇ προβολῇ τῶν πτερύγων, οὗτος ὁ πάντα νοῦν ὑπερβαίνων καὶ πάντα λογισμὸν κινῶν, παραδραμῶν ἀγγέλους ἀρχαγγέλους (καὶ) πάσας τὰς ἄνω δυνάμεις τὰς νοεράς κατεδέξατο γενέσθαι ἄνθρωπος καὶ σάρκα τὴν ἀπὸ γῆς καὶ πηλοῦ πλασθεῖσαν ἀναλαβεῖν καὶ εἰς μήτραν ἐλθεῖν παρθενικὴν καὶ ἐννεαμηνιαῖον κυοφορηθῆναι χρόνον καὶ γαλακτοτροφηθῆναι καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάντα
20 παθεῖν. ἐπεὶ οὖν οὕτω παράδοξον ἦν τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ὡς καὶ γενόμενον παρὰ πολλοῖς ἀπιστεῖσθαι, πρῶτον μὲν προφήτας προπέμπει τοῦτο αὐτὸ ἀπαγγέλλοντας. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης αὐτὸ προανεφώνει λέγων· *ἀνέβης ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀναπνεῶν ἐκοιμήθης ὡς λέων.* ὁ δὲ Ἡσαίας λέγων· *Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι*

2 Joh. 14,10 6 Mt. 26,39 13 Ps. 94,4 13 – 14 Ps. 103,32 15 Is. 6,2 16 Phil. 4,7 18
Iob 38,14 22 – 23 Gen. 49,9 23 – 258,1 Is. 7,14

6 – 260,13 Iohannes Chrys. in illud: pater, si possibile est, transeat, PG,51,36,10 ab imo – 38,22

MT

1 αὐτὴν] αὐτοῦ T οὔσαν] οὐσίαν MT 9 σαρκώσεως] σαρκὸς M 17 uniuersasque = (καὶ)
πάσας om. MT 19 ἐννεαμηνιαῖον] ἐννεαμηναῖον M χρόνον κυοφορηθῆναι M

omnibus dispensationibus cum patre et unam eandemque esse, sicut iam sepius demonstraui-
mus. illud autem *a me ipso non loquor* non potestatis est peremptio, sed consonantiae
probatio.

Sunt autem et sequentia eiusdem sermonis, quae et abscisa sunt ex praesente testimonio
ab eisdem Machario et Stephano haec:

5
 <Quomodo> ergo hic ait *uerumtamen non quod ego uolo, sed sicut tu uis?* forsam in
 multum uos certamen inmisimus, sed attoniti estote, nam etsi plura sunt, quae dicta sunt;
 sed bene noui, quoniam puuescit deuotio uestra; ceterum ad ipsam resolutionem properat
 sermo. propter quid ergo ita dictum est? diligenter aduerte: ualde difficile recipiebatur
 incarnationis ratio, superexcellens enim eius clementia et magnitudo condensationis eius 10
 hoc stupore erat repletum et multo indigebat apparatus ut susciperetur. aduerte ergo,
 quale erat audire et discere, quod deus, ineffabilis, inenarrabilis, inintellegibilis, inuisibilis,
 inconprehensibilis, cuius *in manu sunt fines terrae, qui respicit terram et facit eam tremere,*
qui tangit montes et fumigant, cuius momentum condensationis neque Cherubin sufferre
 potuerunt, sed *facies obcaelabant extensione alarum,* ipse, qui *omnem sensum* supercellit 15
 et omne consilium agit, transiliens angelos archangelos uniuersasque intellectuales super-
 nas uirtutes acceptum habuit fieri homo et carnem, *quae de terra et luto formata est,*
 assumere et in uuluum uenire uirginalem et nouem mensuum tempus in utero portari et
 lacte nutrir et omnia humana pati. quia igitur ita mirabile erat, quod futurum erat, ut et
 postquam fieret a pluribus non crederetur, primo quidem prophetas praemittit hoc ipsum 20
 praedicantes. et hic quidem patriarcha hoc praclamabat dicens: *ascendisti de germine,*
fili mi, recumbens dormisti ut leo. Isaias uero dicit: *ecce uirgo in utero habebit et pariet*

VPG BR MNL K

1 omnibus | omnibusque B eandemque | eandemque P¹ sepius | saepius P M 2 illud | i. illud
 V ras. consonantiae | consonantiae G 4 et sequentia | exsequentia G et² om. G ex ...
 testimonio om. K praesente | praesenti M 5 eisdem | eiusdem VPG B¹R K machario | macario
 P BR NL 6 <quomodo> = πῶς | quod VPG BR K quid MNL quod | sicut N forsam |
 forsam VPG N 7 inmisimus | immisimus ML peruisimus R estote | stote B¹ sorte R
 etsi | et ipsa B¹ 8 bene | breue L puuescit | pubescit BRG M K deuotio | deuotio G deuotia
 N resolutionem | resolutionem L properat | proferat VPG (p-f) 9 propter | pro VPG B MNL
 secundum R quid | quod N quid est ergo K ita om. L K est om. K aduerte | at
 uere G auerte L difficile | difficile B ras. recipiebatur | recipiebatur K¹ 10 condensa-
 tionis | condensationis BR 11 stupore | stuporem VPG R N repletum erat L apparatus |
 adparata B¹ adparatu B² M K adparatum R NL 12 discere | dicere B¹R inenarrabilis ...
 inuisibilis om. N inenarrabilis | inenarrabilis V inenarrabilis G inintellegibilis | inintellegibilis
 RG M K 13 inconprehensibilis | inconpraehensibilis B incomprehensibilis ML K manu | manus
 ML facit | faci B¹ 14 fumigant | fumigat R fumigabunt N condensationis | condensa-
 tionis V BR neque | neque P¹ cherubin | chaerubin P cerubin B¹ cherubim M 15
 obcaelabant | obcelabant BR MNL K extensione | et extensione K (ex-et) ipse | ipsi V super-
 cellit | superexcellit L¹ 16 consilium | concilium R angelos | angelus V archangelos | archan-
 gelus V archangelosque K uniuersasque | uniuersasque P¹ uniuersas BR K uniuersosque
 N 17 uirtutes | uirtutis V fieri | fiero V¹ 18 assumere | adsumere BR assumere K
 nouem | noue VP¹ mensuum | mensium P²G R L suum M 19 quia | qui N mirabile ita
 K futurum | dicturum R et² om. L 20 non crederetur = ἀπιστεῖσθαί primo | primum
 V praemittit | praemisit B preminit L premitit K 21 patriarcha | patriarchas K
 praclamabat | praclabat B¹ proclamabat M K 22 recumbens | recumbens L isaias | esaias P
 MNL ysaias R esayas G K

τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, καὶ ἐτέρωθι πάλιν· εἶδομεν αὐτὸν ὡς παιδίον, ὡς ρίζαν ἐν γῆ διψώσῃ, γῆν διψῶσαν τὴν μήτραν λέγων τὴν παρθενικὴν διὰ τὸ μὴ δέξασθαι σπέρμα ἀνθρώπου μηδὲ συνουσίας ἀπολαῦσαι, ἀλλὰ χωρὶς γάμων αὐτὸν τεκεῖν. καὶ πάλιν· παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, καὶ ἐξελεύσεται βάρβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναβήσεται· καὶ ὁ Ἰερεμίας· οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης <καὶ> ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναεστράφη. καὶ ὁ Δαυὶδ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τὴν ἐν σαρκὶ δηλῶν ἔλεγεν· καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ τόκον καὶ ὡσεὶ σταγῶν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἀψοφητὶ καὶ ἀταράχως εἰς τὴν μήτραν ἦλθε τὴν παρθενικὴν. ἀλλ' οὐκ ἤρκεσε ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ παραγενόμενος, ἵνα μὴ νομισθῇ φαντασία τὸ γινόμενον, οὐ τῇ ὄψει μόνον πιστοῦται τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ πολλῶ καὶ τῷ διὰ πάντων ἐλθεῖν τῶν ἀνθρωπίνων. οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἰς ἀνθρώπον ἔρχεται ἀπηρτισμένον καὶ πεπληρωμένον, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικὴν, ὥστε <καὶ> κυφορήσεως καὶ τόκου ἀνασχέσθαι καὶ γαλακτοτροφίας καὶ αὐξήσεως καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν ἡλικιῶν πασῶν πιστώσασθαι τὸ γινόμενον. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσταται <τὰ> τῆς ἀποδείξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ περιφέρων τὴν σάρκα ἀφήσιν αὐτὴν τὰ τῆς φύσεως ἐλαττώματα ὑπομεῖναι καὶ πεινῆσαι καὶ διψῆσαι καὶ καθευδῆσαι καὶ κοπιᾶσαι, τέλος καὶ ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἐρχόμενος ἀφήσιν αὐτὴν τὰ <τῆς> σαρκὸς παθεῖν. διὰ <γὰρ> τοῦτο καὶ κρουνοὶ ἰδρώτων κατεφέροντο ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄγγελος ἠυρίσκετο αὐτὴν διακρατῶν καὶ λυπεῖται καὶ ἀδημονεῖ. καὶ γὰρ πρὶν ἢ ταῦτα εἰπεῖν φησιν· ἡ ψυχὴ μου τετάρραται καὶ περίλυπός ἐστιν [ἡ ψυχὴ μου] ἕως θανάτου. εἰ γὰρ καὶ τούτων ἀπάντων γενομένων τὸ πονηρὸν τοῦ διαβόλου στόμα διὰ Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ καὶ Οὐαλεντίνου καὶ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου καὶ ἐτέρων πλειόνων αἵρεσιάρχων ἐπεχείρησεν,

1–2 Is. 53,2 3–4 Is. 9,5 4–5 Is. 11,1 5–8 Baruch 3,36–38 8–9 Ps. 71,6 14 cf. Lc. 2,40 17 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,15 cf. Mt. 8,24 18 cf. Joh. 4,6 19–20 Lc. 22,43–44
20–21 Joh. 12,27 21 Mt. 26,38

21–260,13 cf. Doctrina patrum 18 IX p. 120

MT

1 ἐτέρωθι] ἐτέροθι M ἐτέρωθεν T 2 λέγων] λέγει M 6 et = <καὶ> om. MT 7 αὐτοῦ καὶ μετὰ M τῆς om. M 8 ἐν σαρκὶ] ἐν σαρκὰ T 11 οὐ] οὐ T 12 τῷ] τὸ T 14 et = <καὶ> om. MT 16 <τὰ> om. MT 18 <τῆς> cf. 308,1 19 enim = <γὰρ> om. MT ἠυρίσκετο] εὐρίσκετο M 20 πρὶν ἢ] πρὶν ἡ T 21 [ἡ ψυχὴ μου] om. Lat. et 308,5 22 γενομένων] γινόμενων T

filium et uocabunt nomen eius Emmanuhel, et alius iterum: uidimus eum ut infantem, tamquam radicem in terra sitiēti, terram sitiētem uuluam dicens uirginalem, eo quod non susciperet semen hominis neque cohitu frueretur, sed absque nuptu eum congeneraret. et iterum: puer natus est nobis et filius datus est nobis et egredietur uirga de radice lesse et flos de radice eius ascendit. et Hieremias: hic deus noster, non estimabitur alius praeter eum, inuenit omnem uiam disciplinae et dedit eam Iacob puero suo et Israel dilecto suo. post haec in terris uisus est et cum hominibus conuersatus est. et Dauid aduentum eius in carne praedicans ait: descendit sicut pluuia in uellus et sicut stillicidia stillantia super terram, quoniam absque strepitu et inperturbatione in uterum uirginis uenit. sed non sufficerunt haec tantum, sed et adueniens, ut non putaretur phantasia esse quod fiebat, non aspectu solo rei credulitatem adhibet, sed <et> tempore multo et per omnia humana ueniendo. neque enim simpliciter in hominem uenit perfectum atque completum, sed in uuluam uirginalem, ut et utero portaretur et partum tolleraret et lactis alimenta et incrementum et per temporis prolixitatem et differentiam omnium aetatum credibilem faceret quod fiebant. sed nec in hoc solum demonstratio stetit, sed circumferens eandem carnem permittit eam, quae contemptibilia sunt naturae, sustinere et esurire et sitire et dormire atque fatigari, ad extremum et ad crucem ueniens relinquit eam quae carnis sunt pati. propter hoc enim et gutte sudorum discendebant de ea, et angelus inueniebatur eam confortare et tristatur et aestuatur. etenim antequam haec diceret ait: anima mea turbata est et tristis est usque ad mortem. si enim et his omnibus factis malignum os diaboli per Marcionem Ponticum et Ualentinum et Manicheum Persam et ceteros plures heresum

VPG BR MNL K

1 uocabunt] uocauit B ¹	uocabit B ²	uocabitur G K (Vulg.)	emmanuhel] emanuhel P	emmanuel G	aemmanuhel N	emanuel R L K	alius = ἐτέρωθι (alibi?)	ut G add.	om.																																																								
L	2 tamquam] quasi L	sitiēti] sicienti R M	sitiēti terram om. N	uuluam] uuuluam K	dicens] dicit M	3 non om. P L	susciperet] suscipere B ¹	susceperit B ² RG	suscipere N																																																								
semen] semel G	cohitu] coitu P ² BRG ML K	nuptu] nutu G	nuptum N	4 est ¹] es B ¹ om. R	5 ascendit] ascendet P ² B ² MNL K	hieremias] ieremias R K	hic est deus G (Vulg.)	noster et non M (Vulg.)	estimabitur] aestimabitur P B M	estimabatur G	exiimabitur L	6 eam] eum G	israel] israhel P K	ierusalem N	suo dilecto L	7 est ¹] esset VP	et ¹ ... est ¹ om. VPG	hominibus ... conuersatus N ras.	aduentum] aduentus N																																														
8 praedicans in carne G	discendit] descendit B ² RG MNL K	uellus] uelus P	uellos B ¹	stillicidia] stillitidia V	stillicidia P	9 absque] asque G	strepitu] stepitu V ¹	trepitu N	inperturbatione] inperturbationem VP ¹	perturbatione BRG M	uterum] utero P ¹ B ¹ R NL K	10 sufficerunt] suffecerunt RG M	et om. MNL	putaretur] potaretur V B ¹ R	phantasia] fantasia BR MN	fantasma L K	11 καί = <et> om. VPG BR MNL K	12 humana] humana V	atque] adque V	completum] perfectum M	completum NL	13 partum] portum R	partem G	tolleraret] toleraret ML	lactis] latis M ¹	14 incrementum] incrementum B ¹	incrementum N	per om. M	15 faceret] faceret N	fiebant] fiebat B ² M	nec] haec N	demonstratio stetit] demonstrationem fecit M ¹	demonstratio fecit M ²	16 permittit] permittit K	contemptibilia] contemptibilia B ¹ L	naturae] natura V	sustinere] sustenere B ¹	esurire] aesurire N	exurire K	17 atque] atque P ¹	crucem] crucens V	relinquit] relinquit P R L K	reliquid G	reliquit M	eam] ea G	carnis] carnes V	18 gutte] guttae P ² BG M	discendebant] descendebant B ² RG MN K	descendebat L	cam] ea R NL	19 tristatur] tristabatur L	estuatur et tristatur G	aestuatur] estuatur RG MN K	extuatur L	turbata] turbabata K ¹	20 et ² om. N	os] hos G ¹	diaboli] diabuli V B	21 marcionem] martionem VP ¹	marationem R	ponticum] pontificum V ¹	ualentinum] ualatinum R	persam] persa V K ras.	per suam R	heresum] heresum B ²

- ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὸν τῆς οἰκονομίας λόγον καὶ ἤχησε σατανικὴν τινα ἤχην λέγων ὅτι „οὐδὲ ἐσαρκώθη οὐδὲ σάρκα περιβάλετο, ἀλλὰ δόκησις τοῦτο ἦν καὶ φαντασία καὶ σκηνὴ καὶ ὑπόκρισις“, καίτοι τῶν παθῶν βρώντων τοῦ θανάτου, τοῦ τάφου, τῆς πείνης· εἰ μὴδὲν τούτων ἐγεγόνει, πῶς οὐ πολλῶ μᾶλλον ὁ διάβολος τὰ πονηρὰ ταῦτα
- 5 ἀνέσπειρε δόγματα τῆς ἀσεβείας; διὰ τοι τοῦτο ὡσπερ ἐπέινησεν ὡσπερ ἐκοπίασεν ὡσπερ ἐκαθεύδησεν ὡσπερ ἔφαγεν ὡσπερ ἔπιεν, οὕτω καὶ θάνατον παραιτεῖται τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος καὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τὴν οὐκ ἀνεχομένην ἀπαθῶς ἀπορραγῆναι τῆς παρουσίας ζωῆς. εἰ γὰρ μὴδὲν τούτων εἰρήκει, εἶχον <ἄν> εἰπεῖν ὅτι „εἰ ἄνθρωπος ἦν, ἔδει αὐτὸν παθεῖν τὰ τοῦ ἀνθρώπου“. τίνα δὲ ἔστι ταῦτα; μέλλοντα σταυροῦσθαι καὶ
- 10 δειλιᾶν καὶ ἀγωνιᾶν καὶ μὴ ἀπαθῶς ἀπορρήγνυσθαι τῆς παρουσίας ζωῆς. τῇ φύσει γὰρ ἔγκειται τὸ φίλτρον τὸ περὶ τὰ παρόντα· διὰ τοι τοῦτο δεῖξαι βουλόμενος ἀληθῆ τῆς σαρκὸς τὴν περιβολὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν πιστώσασθαι μετὰ πολλῆς τῆς ἀποδείξεως τὰ πάθη γυμνά προτίθησιν.
- Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
- 15 Ἄρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. τὰ δὲ ὑπόλοιπα τοῦ παρόντος καὶ ἀναγινωσκομένου κωδικίου καθ' ἑτέραν ἀναγινωσκέσθω.

5 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,6 6 cf. Mt. 8,24 cf. Joh. 21,13 cf. Joh. 4,7 cf. Mt. 26,39
10 cf. Lc. 22,43

MT

1 τὸν περὶ τῆς M 8 εἶχον <ἄν> = habuissent

auctores temptauit, quantum in ipsis erat, peruertere uerbum dispensationis et insonuit
 satanicum quendam sonum dicens quia „neque incarnatus est neque carnem induit, sed
 putatiua hoc erat phantasia et scaena et simulatio“, dum quando passiones praeclamarent,
 mors, sepulchrum et esuries; si nihil horum factum fuisset, quomodo non multo amplius
 diabolus maligna haec seminaret impietatis dogmata? propter hoc ergo [quem] sicut
 esuriuit sicut *fatigatus est* sicut *dormiuit* sicut *manducauit* sicut *bibit*, sic et *mortem*
recusat human(u)m ostendens et infirmitatem naturae, quae non acquiescit impassibiliter
 abscidi de hac uita. si enim nihil horum dixisset, habuissent dicere quia „si homo erat,
 oportebat eum quae hominis sunt pati“. quae uero sunt ista? dum crucifigendus erat et
 formidare et tediare et non sine *passione* abscidi de hac uita. naturae enim insitus est
 amor praesentium; propterea ostendere uolens uerum esse carnis indumentum et dispen-
 sationem credibilem facere cum multa approbatione easdem passiones nudas proponit.
 Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficiunt et quae hodierna die relecta sunt. reliqua uero praesentis, qui legitur, codicelli
 in sequenti secretario relegantur.

VPG BR MNL K

1 uerbum = λόγον (rationem)	insonuit] intonuit G	insont...ut N ras.	2 satanicum] satane
cum B ¹	sathane cum R	satanaticum M ¹	sathanicum K
putatiua = δόκησις (putatio)	putatiua] potatiua B ¹ R	putatiue B ²	quendam] quemdam L
phantasma K	et ¹ om. B	scaena] scena BR ML K	phantasia] fantasia B L
passionis BR	praeclamare.t V ras.	4 sepulchrum] sepulcrum K	csurics] esuriciens B ¹
ac-	exuries K	nihil] nichil RG N	amplius = μᾶλλον (πλέον)
5 diabolus] diabolus V	dyabolus R	maligna] malignae M	impietatis] impietates B ¹
ter] ᾤᾶ K	ergo] enim G	propter hoc ergo [quem] = διὰ τοι τοῦτο	6 esuriuit] esuriit P ¹
exuriuit K	fatigatus] fagatus M ¹	manducauit] maducauit K	bibit] uiuit VP ¹ N
sic] sicut L	7 recusat] recusabat B	τὸ ἀνθρώπινον = human(u)m] humanam VPG BR MNL K	biuit P ²
quae] quem N	acquiescit] ac.quiescit P ras.	adquiescit BG NL K	adquiescit M ¹
= ἀνεχομένην (sustinet)	impassibiliter] impassibiliter M	8 hac] ac B ¹	nihil] nichil RG N
10 tediare] taediare PG M	sine] si P ¹	12 approbatione] approbationem V	adprobatione BR
K	adprouocatione N	prolatione L	nudas om. M induas N
relegantur om. K	14 die] diae P ¹	relecta = πραχθέντα (facta)	13–15 constantinus ...
qui legitur M marg.	15 secretario] secretario P	secretario N	praesentis] presentes BR

ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΑΤΗ
ΤΟΜΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

5 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοφιήστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 10 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ
 ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ ὀγδόῃ τοῦ Μαρτίου μηνός Ἰνδικτιῶνος
 ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτῳ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 15 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων
 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 20 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 οἴκου τῶν Ὀρμίσδου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 25 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 30 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

MT

2 ἐνάτη] θ' Γ 3 τόμου τρίτου] τόμος γ' Γ 11 ἐνάτης] θ' Γ 14 οὕτω om. Γ
 26 κοιαιστῶρος] κυαιστόρος Γ 27 ὑπάτων πατρικίου M

ACTIO NONA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis
 et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto 5
 magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo et post
 consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
 et Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo octaua die
 mensis Martii indictione nona.

Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario 10
 sacri palatii quod cognominatur Trullus et per iussionem eius a deo instructae serenitatis
 praesentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thra- 15
 chiae
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logothaetha
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisde 20
 Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excubiti
 Iohanne glorioso exconsule patricio et questore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum 25
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente quoque et sancta ac uniuersali concilio, quae per imperialem sanctionem
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est 30

VPG BR(11) K

2 nona] VIII BG IX R 4 domini nostri iesu VPG 5 et¹] ac BR om. K quidem piissimo
 P² add. 6 augusto] ag¹ V¹ aug⁸ PG uicesimo septimo] XXVIII BRG uicesimo septimo
 K 7 consolatum] consulatum G consulatus K tertio decimo] XIII VPG BR heraclio]
 haeraclio P heracleo BR 8 uicesimo secundo] XXII BRG uicesimo secundo K 9 martii]
 marcii V 11 praesedente] praesidente G K 12 palatii] palatii P¹ palaci P² 14 niceta]
 niceta. P ras. patricio] patritio K officiorum] offitiorum V 15 patricio] patritio VK co-
 mite] comiti V obsequii] obsequi VP 15–16 thrachiae] trachiae P thachiae G¹ 17
 patricio] patritio V K 18 patricio] patritio K 19 iuliano] iuliane V patricio] patritio V K
 logothaetha] logotheta P logotheta G 20 exconsule] exconsulle P patricio] patritio V K
 hormisde] hormide P¹ hormisdae P²G K 21 patricio] patritio V 22 patricio] patritio V
 .p. K (!) 23 polieucto] polieuctu V polyeucto P K exconsule patricio G 27 glorioso]
 g.lof P ras. 29 et om. V sancta] sancto K uniuersali] uniuersale K concilio om. V
 sanctionem] scanctionem V¹ 30 congregata] congregatus K conseruanda] seruanda VP id est
 om. VPG K

- Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς
 πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης
 5 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 10 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνου
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 15 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 20 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
 25 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 30 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν

 MT

 15 – 16 ἀρχιεπισκόπου] ἐπισκόπου M

27 βυζίης] βιζύης T

29 σηλυβρίας] σιλυβρίας T

Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum
 repraesentantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi <antiquae Romae> Agathonis
 et
 Georgio uenerabile atque sanctissimo archiepiscopo <huius> magnae Constantinopoleos
 nouae Romae et
 Petro deo amabili presbitero et monacho et locum seruante sedis Alexandriae magnae
 ciuitatis et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisario Theodori uenerabilis locum seruantis
 sedis Hierusolimorum
 Iohanne episcopo <ciuitatis> Portuense, Abundantio episcopo ciuitatis Paterne, Iohanne
 episcopo ciuitatis Regitanae, locum praesentantibus uenerabilis quod circa antiquam
 Romam est centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum concilii, qui etiam per
 suas subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum principem
 Constantinum et
 Theodoro relegioso presbitero et locum seruante Theodori deo amabilis archiepiscopi
 Rauennae
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
 Georgio episcopo Cizici
 Marino episcopo Sardeorum
 Photio episcopo Nitiae
 Iohanne episcopo Calcedone
 Iohanne episcopo Sides
 Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
 Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae
 Georgio episcopo Bizis Thraciae
 Gregorio episcopo Mitilenae
 Sergio episcopo Silimbriae
 Andrea episcopo Metimne
 Theognio episcopo Cii
 Georgio episcopo Camuliani

VPG K

2 repraesentantibus] presentantibus K τῆς πρεσβυτέρου ῥώμης = <antiquae romae> om. VPG K
 agathonis] agatonis K 4 uenerabile] uenerabili G atque] atque P τούτης = <huius> om.
 VPG K 6 monacho] monaco K seruante] seruanti V 8 relegioso] religioso G K presbitero
 et monacho V¹ monacho] monaco K apocrisario] apocrisario V apochrisario P ue-
 nerabilis om. K 9 hierusolimorum] hierosolimorum G 10 πόλεως = <ciuitatis> om. VPG K
 portuense et abundantio V 11 uenerabilis] uenerabilibus P¹ uenerabile G 12 centum uiginti
 quinque] CXXV VPG etiam] et K 15 relegioso] religioso G K et locum] locumque K
 theodori] theodoro K 17 episcopo] episcopi V¹ gortinae] gurtine K 19 sisinnio] sisinno P¹
 thraciae] thratiae P traciae K 20 cizici] zcizici K¹ 22 photio] pontio V fotio K
 nitiae] niciae K 23 calcedone] calchedone V chalcedone P calcedoniae G 25 hierapoleos]
 hierapholeos V phrigiae] prigiae V frigiae K 26 seleutiae] releutiae VP seleucia K
 27 bizis] uizis K thraciae] thrachiae V traciae K 28 mitilenae] mitilaene V mytiline P
 mitylenae G mitilene K 29 silimbriae] sylimbriae P sylimbriae G 30 metimne] metymne
 P methimne K

- Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 5 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσίαδος
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 10 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνοπόλεως
 15 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισάνδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 20 Ῥώμῃ
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων
 25 καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτω, προκειμένων (ἐν μέσῳ) τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντίνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων Γεωργίου τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως εἶπε·

30 Μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν βασιλεία καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ἀντεβλήθησαν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου διάφοροι χρήσεις ἐκ τοῦ ἐπιδοθέντος κωδικίου· παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου καὶ διελαλήθη εἰς ἕτεραν τὰ

 MT

3 ἐπισκόπου τοῦ δασκυλίου T 4 ἐπισκόπου om. M 12 καντάνου] καντανοῦ M
 14 ζηνωνοπόλεως] ζηνουπόλεως M 15 δαλισάνδου] δαλισανδοῦ M 19 ρενάτης] ρενᾶ τῆς T
 21 κόνωνος] κωνωνος T 25–26 in medio = (ἐν μέσῳ) om. MT 27 ἀρχιδιάκονος = diaconus

Genesio episcopo Anastasiopoleos
 Platone episcopo Cinne
 Iohanne episcopo Dascilii
 Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gurdi
 Theodoro episcopo Uerisse 5
 Stephano episcopo Heraclie Ponti
 Longino episcopo Tii
 Dometio episcopo Plusiados
 Georgio episcopo Choensi
 <Iohanne episcopo Myndi> 10
 Iohanne episcopo Erizon
 Gregorio episcopo Cantani
 Iohanne episcopo Lappis
 Eulalio episcopo Zenonopoleos
 Constantino episcopo Dalisandi 15
 Theodoro episcopo Olbis
 Theofane relegioso presbitero et abbate <uenerabilis> monasterii Siciliae, quod cogno-
 minatur Baias
 Georgio presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est in antiqua Roma
 Conon<e> et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur Domus 20
 Arsitia, quod similiter situm est in antiqua Roma.

Et residentibus gloriosissimis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo
 amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem secretario Trulli, prepositis in medio
 sanctis et immaculatis Christi dei nostri euangeliis, Constantinus deo amabilis 25
 diaconus huius sanctissimae dei catholicae et apostolicae magnae ecclesiae et primicerius
 deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos dixit:

Meminit deo instructum uestrum imperium ac sancta et uniuersalis sinodus, quod
 hesterno die collata sunt cum libris uenerabilis patriarchii diuersa testimonia ex codicello,
 qui oblatu est a Machario et Stephano et interlocutio facta est, ut in subsequenti reliqua 30

VPG BR(23) MNL(23) K

2 platone | plathonae PG cinne | cynnae PG 4 gurdi | gardi G¹ 9 choensi | coensi G K 10
 <iohanne episcopo myndi> om. VPG K 11 erizon | erizo G 12 gregorio | georgio VPG 14
 zenonopoleos | zionopoleos K 16 theodoro | theodore V olbis | albis V¹ 17 theofane |
 theophane G K relegioso | religioso G K εὐαγγέλιος = <uenerabilis> om. VPG K 19 monacho |
 monanacho V¹ monasterii | monasteri P monasterei G renati | senati VPG quod situm
 est | positi K 20 conon<e> | conono VPG monachis | monacho V mona P¹ monac P²
 monacis K monasterii | monasteri P 23 et¹ om. K residentibus | resedentibus BR presi-
 dentibus K patriciis | patritiis V B uenerabilibus | uenerabilibus V 24 trulli et prepositis K
 25 sanctis et immaculatis | sancti et immaculati G immaculatis | immaculatis M euangeliis | euangelii
 G aeuangeliis N 26 sanctissimae | sanctissimi VPG catholicae | catolicae P et¹ | atque K
 magnae | dei K 27 notariorum | oratoriorum M georgii | georgiis V georgi B georgio
 N¹ constantinopoleos | constantinopoleus BR 28 sinodus | synodus RG MNL K P² marg.
 29 hesterno | esterno VP hesterna BR externo L externa K die | diae B collata |
 conlata B collota N uenerabilis | uenerabili N patriarchii | patriarchi VR patriarchiepi-
 scopi N 30 machario | macario P BR NL interlocutio | interlocutio V ut | et N subse-
 quenti | subsequente B¹

- ὑπόλοιπα τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀναγνωσθῆναι. εἰστήκεισαν δὲ πρὸ βήλου Πέτρος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, Σολομῶν ἐπίσκοπος Κλανέου, Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων, Θεόδωρος ἐπίσκοπος Μελιτήνης, Γεώργιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοῖεκδικος, Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκαριν, Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καὶ Στέφανος μοναχὸς ὁ μαθητὴς Μακαρίου· καὶ εἰ παρίσταται τῷ θεοσόφῳ ὑμῶν κράτει καὶ τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ τούτους εἰσελθεῖν, ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·
- Οἱ μνημονευθέντες ἄνδρες εἰσίτωσαν.
- 10 Καὶ εἰσῆλθον.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·
Ἄναγινωσκέσθω τὰ ἤδη πραχθέντα.
Καὶ ἀνεγνώσθησαν.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·
- 15 Προκομιζέσθω τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον τῶν χρήσεων παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου πρὸς τὸ τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνωσθῆναι καὶ ἀντιβληθῆναι πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου.
Καὶ προεκομίσθη.
Ὅπερ λαβὼν Διογένης ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσεκρέτης καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος ἀνέγνω
- 20 ἔχον οὕτως·
Τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ περὶ τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου·
Καὶ ὅταν λέγῃ· *θεέ μου, θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες*, ἐκ προσώπου ἡμετέρου λέγει.
Καὶ μετ' ὀλίγα·
Καὶ ὅταν λέγῃ· *πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω, πλην μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σόν· τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής*, δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκόν αὐτοῦ

22 Mt. 27,46 24 Mt. 26,39 24 – 25 Lc. 22,42 25 Mt. 26,41

22 Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos 2, PG 26,988 C 1–3 24 – 270,3 Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos 21, PG 26,1021 B 10 – C 9

MT

1 εἰστήκεισαν | εἰστήκησαν M 2 ὑπαίπων | ὑπέπων T 3 μελιτήνης | μελιτηνῆς M
4 καγκελλάριος | καγγελάριος M 5 καγκελλάριος | καγγελάριος M 6 μάκαριν | μάκρην T (cf. 276,12)
6 καὶ | ομ. M στέφανος ὁ μοναχός T 7 τούτους | τοῦ M 11 καὶ ... εἶπον | εἶπεν M
19 ἀσεκρέτης | ἀσεκρέτις M

eiusdem codicelli relegerentur. assistunt autem prae uelo Petrus episcopus Nico-
 mediae, Solomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypepon, Theodorus episcopus
 Melitinae, Georgius diaconus et carthophilax, Anastasius diaconus et <notarius> defensor
 nauium, Stephanus diaconus et cancellarius, Dionisius diaconus et cancellarius, Georgius
 monachus [Macari] <cata Macarin>, Anastasius presbiter et monachus et Stephanus
 monachus discipulus Macari; et si uidetur deo instructo uestro imperio et uestrae
 sanctae synodo hos ingredi, suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Memorati uiri ingrediantur.

Et ingressi sunt.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Relegantur quae dudum gesta sunt.

Et relecta sunt.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Proferatur codicellus testimoniorum, qui oblatus est a Macario et Stephano, quatenus
 reliqua relegantur et conferantur ad codices uenerabilis patriarchii.

Et prolatus est.

Quem accipiens Diogenes magnificus a secretis et imperialis secretarius relegit <habentem>
 ita:

Sancti Athanasii ex sermone de trinitate et incarnatione:

Et quando dicit: *deus, deus meus, ut quid me dereliquisti, ex persona nostra dicit.*

Et post pauca:

<Et quando dicit>: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non
 mea uoluntas fiat, sed tua; spiritus prumptus, caro autem infirma*, duas uoluntates hic
 ostendit, et unam quidem humanam, quae est carnis, aliam autem diuinam. quod enim
 humanam propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, diuinam autem eius prump-

VPG BR MNL K

1 eiusdem] eidem G¹ assistunt] adsistunt BR N K absistunt L 1–2 nicomediae] nicomedio
 B nicodemie L nicomediae dixit salomon G 2 solomon] salomon B salomon G MN K
 salomone K episcopus¹] episcopo K hypepon] hippepon V ypepon BR K hyppepon M
 yppepon NL 3 melitinae] meletine P B MNL K diaconus¹] diacono N carthophilax] char-
 tophilax PG N cartofilax B cartophylax M carthofilax NL diaconus²] diacono N
 νοτάριος = <notarius> om. VPG BR MNL K 4 diaconus¹] diacono N dionisius] diunisius V B
 diaconus²] diacono N 5 monachus] monachos V monachus P K monacho N [macari]]
 machari G maharii M macarii R N macharii L K κατά μάκαριν = <cata macarin> om.
 VPG BR MNL K 5–6 anastasius ... macari om. G 5 monachus²] monachus P K 6 monachus]
 monacho N monachus K macari] machari P macharii MNL K 7 synodo] synodo PG R
 MNL K ad] at VP 8 synodus] synodus G MNL 9–11 memorati ... dixerunt om. N 11
 synodus] synodus PG ML 12 dudum] dum K 13 relecta] relecta B 15 testimoniorum]
 testimomonitorum N macario] machario PG M K stephano] stefano P 16 conferantur] confe-
 N ad] adad V uenerabilis] uenerabiles B¹ uenerabili N patriarchii] patriarchi VG
 patriarchi P¹ 18 diogenes] diogenis BR a secretis] adsecretis N ἔχων = <habentem> (cf.
 273,6) 20 athanasii] anasthasii V atanasi B ex sermone] ex ermone P¹ incarnatione]
 incarnatio B¹ 21 dereliquisti] derelinquisti V persona nostra] personarum N dicit] dic.it P
 ras. 23 καὶ ὅταν λέγῃ = <et quando dicit> om. VPG BR MNL K uerumtamen] ueruntamen L
 24 prumptus] promptus RG MNL K 25 aliam] alia V diuinam] diuina V 26 humanam]
 humanum P¹ BR NL K refugiebat] refugebat L fugiebat K 26–271,1 prumptam] prumptum
 VP promptam R MNL K

πρόθυμον. ὡς περ καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐδειλίασε καὶ εἶπεν· *Κεῖς σοι, κύριε, ἐπιτιμῶν δὲ αὐτῶ ὁ κύριος λέγει· ἀπελθε ὀπίσω μου, σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων*, οὕτως καὶ ἐνταῦθα νοεῖται.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως παρὰ τῶν αὐτῶν Μακαρίου καὶ Στεφάνου
5 οὕτως·

Γενόμενος γὰρ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων παραιτεῖται τὸ πάθος ὡς ἄνθρωπος, θεὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν θεϊκὴν ἀπαθῆς ὑπάρχων προθύμως ἀνεδέξατο τὸ πάθος καὶ τὸν θάνατον.

Βασίλειος ὁ θεοφιλῆς ἐπίσκοπος Γορτύνης εἶπεν·

10 Ἰδοῦ, εὐσεβέστατε δέσποτα, πρὸς οἷς τὸ ἐν θέλημα τὸ ὑποσχεθὲν παρ' αὐτῶν οὐκ ἀπέδειξαν, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα ἐκ τῆς παρουσίας καὶ ἀναγνωσθείσης τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου χρήσεως τηλαυγῶς παρέστησαν.

Στέφανος μοναχὸς ὁ μαθητῆς Μακαρίου εἶπεν·

15 Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῷ περὶ υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ φανερῶς παριστᾷ ἐν θέλημα ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φάσκων· „τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὄλον”.

Βασίλειος (ὁ θεοφιλῆς) ἐπίσκοπος Γορτύνης εἶπε·

20 Ποῖον θέλημα λέγεις τὸ „θεωθὲν”, θεῖον ἢ ἀνθρώπινον; εἰ γὰρ τὸ θεῖον εἶπης, τὸ θεῖον θεώσεως οὐ δεῖται, εἰ δὲ τὸ ἀνθρώπινον, δηλονότι δύο θελήματα καὶ διὰ τῆς παρουσίας ἄκων σημαίνειν χρήσεως.

Δομέτιος ὁ θεοφιλῆς ἐπίσκοπος Πλουσιάδος εἶπεν·

Αἰτῶ τὸ θεόστεπτον τοῦ δεσπότης κράτος καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἐλθεῖν εἰς μέσον Γεώργιον τὸν εὐλαβέστατον μοναχὸν τὸν συμμαθητὴν τοῦ Στεφάνου καὶ ἐρωτηθῆναι, εἰ καλῶς δογματίζει Στέφανος.

25 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Λεγέτω Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος, εἰ ὀρθῶς δογματίζει Στέφανος ὁ μοναχὸς ὁ συμμαθητῆς αὐτοῦ.

1 cf. Mt. 26,41 1–2 Mt. 16,22–23 6 Phil. 2,7

6–8 Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos 21, PG,26,1021 C 9–1024 A 1 15–18 Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 6–7; SC 250 (1978) 12,5–6

MT

1 σοι] σὺ T 4 αὐτῆς] αὐτοῦ M τῶν αὐτῶν om. M 6 γὰρ om. M 16 θεῷ om. M
17 deo amabilis = <ὁ θεοφιλῆς> om. MT 18 εἶπης] εἶποις M

tam. sicut et Petrus audiens de passione formidauit et dixit: *propitius <sis> tibi, domine*, increpans autem eum dominus dicit: *uade retro me, satanas, scandalum mihi es, quia non sapis quae dei sunt, sed quae hominum*, ita et hic intellegitur.

Sunt autem et quae abscisa sunt ex eodem testimonio ab eisdem Macario et Stephano ita:

Factus quippe in similitudinem hominum refugiebat passionem ut homo, deus uero existens, qui est secundum diuinam essentiam impassibilis, prumpte suscipiebat passionem et mortem.

Basiliius deo amabilis episcopus Gortinae dixit:

Ecce, piissime domine, ad hoc quod unam uoluntatem, quae ab eis promissa fuerat, non ostenderunt, sed et duas uoluntates ex praesenti, quae relecta est, sancti Athanasii testimonio luce clarius ostenderunt.

Stephanus monachus discipulus Macarii dixit:

Sanctus Gregorius Theologus in libro secundo de filio manifeste ostendit unam uoluntatem in domino nostro Iesu Christo inquitens: „illius enim uelle nec contrarium est deo, deificatum totum“.

Basiliius deo amabilis episcopus Gortinae dixit:

Qualem uoluntatem dicis quae „deificata“ est, diuinam an humanam? si enim diuinam dixeris, quod diuinum est deificationem non indiget, si autem humanam, procul dubio duas uoluntates et ex praesenti testimonio etiam nolens significas.

Dometius deo amabilis episcopus Plusiados dixit:

Postulo a deo coronatam domini fortitudinem et sanctam sinodum, ut ueniat in medium Georgius relegiosus monachus condiscipulus huius Stephani et interrogetur, si bene dogmatizat Stephanus.

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Edicat Georgius relegiosus, si recte dogmatizat Stephanus monachus condiscipulus eius.

VPG BR MNL K

1 passione] passione G propitius] propicius G <sis> (cf. 299,14) om. VPG BR MNL K 2
uade] uado VG M satanas] sathanas R L K mihi] michi N 3 hominum] homini sunt N
intellegitur] intelligitur RG ML K 4 autem om. G abscisa] abscisi B macario] machario PG
MN stephano] sthepano P 5 similitudinem] similitudine P BRG ML K 6 impassibilis]
impassibilis ML prumpte] promte P N prompte R ML K 8 gortinae] gurtinae V gordinae
M gordiane L om. K 10 quae] quod BR M² relecta] relectum BR M sancti]
sancta V¹ athanasii] anastasio V R atanasi B 12 stephanus] sthefanus P sthephanus R
monachus] monachus G¹ K monacho N macarii] macharii PG M K 13 gregorius] georgius G
theologus] theologusum P² theolocus B secundo libro M secundo] secundum N ma-
nifeste] manifestante L¹ 14 nec] ne V MNL K 15 deificatum.totum M ras. 16 gortinae]
gurtinae V gortyne P gordinae ML 17 dicis] dicit B deificata] dei facta V 18
dixeris] dixeritis N deificationem] deificatione RG ML K dubio] duuo P 19 et om. M¹N
nolens] uolens V¹ 20 dometius] domecius B episcopus deo amabilis G 21 postulo] postolo
P¹ postula M¹N postulat M² coronatam] coronatum VPG B domini nostri fortitudinem
M fortitudinem domini L sanctam] sancta P¹ sinodum] synodum PG R MNL 22
relegiosus] religiosus RG ML K religioso N monachus] mocus P¹ monachus P² moena-
chus B monacho N condiscipulus] cumdiscipulus N huius] eiusdem M eius NL
interrogetur] interrogatur N si bene] siue N 22 – 23 dogmatizat] docmatizat P 24 piissimus]
piissimis V sinodus] synodus PG R MNL 25 relegiosus] religiosus RG MNL K monachus]
monachus P K monacho N condiscipulus] cumdiscipulus R discipulus N

Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπε·

Πάντη, δέσποτα, παρὰ τὸν σκοπὸν τῶν ἁγίων πατέρων διαλέγεται, πατρομάχος ἐστίν. Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις ἑτέρα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου λόγου δωδεκάτου καὶ ἀντεβλήθη <ὁμοίως> πρὸς βιβλίον 5 χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως·

Οὐκοῦν τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ μεταμόρφωσιν καὶ μεταπλασμὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐκ τῆς ἀνάνδρου δειλίας εἰς εὐτολίμιαν πνευματικὴν εὐ μάλα παραδηλοῖ. Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ πρὸ τῆς χρήσεως, ἅτινα κακούργως οἱ αὐτοὶ Μακάριος τε καὶ Στέφανος οὐ 10 παρεξέβαλον, οὕτως·

Παραιτεῖται τοιγαροῦν τὸ ποτήριον τῆς τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν ἀφιλοθείας οἰονεῖ πως ἤδη διὰ τούτου κατηγορῶν καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ δεῖμα τοῦ παθεῖν ἐν αὐτῷ διὰ τὸ ἀνθρώπινον, κατευνάζεται δὲ παραχρῆμα τῆ τοῦ ἐνοικοῦντος λόγου ῥώμη τε καὶ εὐσθενεία. θέα γάρ, ὅπως παραδεικνύει μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον ἢ παραίτησις, τὸ δὲ τῆς θεότητος 15 ἀκαμπὲς ἐξέλαμψεν εὐθύς. ἔφη γὰρ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα· *πλήν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.* ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτό φησιν, ἐπεὶ κατὰ γε τὸ εἶναι θεὸς οὐκ ἔξω τῶν τοῦ πατρὸς θελημάτων ἐστί, μᾶλλον δὲ αὐτός ἐστιν ἡ βούλησις τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, εἴπερ ἐν σοφίᾳ καὶ τὸ θέλειν ἐστί τοῦ πατρὸς, *σοφία δὲ ὁ υἱός*, ὅτι δὲ καὶ θέλησις ὀνομάζεται τοῦ πατρὸς ὁ μονογενὴς σαφηνεῖ λέγων ὁ θεσπέσιος μελωδός· *κύριε ἐν τῷ θελήματί σου 20 παρέσχον τῷ κάλλει μου δύναμιν· ἐν Χριστῷ γὰρ ἡ πᾶσα δόσις τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς.* ἄλλ' ὡς τε μιᾶς τε καὶ ὁμοουσίου τῆς ἁγίας οὐσης τριάδος καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ νοουμένης, πῶς οὐκ ἂν εἴη θέλημα ταυτὸν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; πρεπωδέστατα τοίνυν τῷ τῆς ταπεινώσεως σχήματι καὶ ὡς ἀνθρώπος

7 Mt. 26,39 11 Mt. 26,39 15–16 Mt. 26,39 16 Phil. 2,6 18 1. Cor. 1,24 19–20
Ps. 29,8 20–21 Jac. 1,17

7–8 Cyrillus Alex., comm. in Matth., lib XII, cf. p. 274,3 11–274,8 Cyrillus Alex., comm. in Matth., lib. XII, cf. PG 72,456 A 1–7

MT

4 similiter = <ὁμοίως> om. MT 5 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 7–8 ἀνθρωπίνης] ἀνθρώπου
T 9 τε om. M 18 καὶ τὸ ... σοφία om. M

Georgius relegiosus monachus dixit:

Omnino, domine, extra intentionem sanctorum patrum disputat, aduersarius ΠΑΤΡΟ-
MAXOC ΘΕΤΙΝ patrum existens.

Item relectum est ex eodem codicello alterum testimonium sancti Cirilli de interpreta-
tione euangelii secundum Matheum sermoni duodecimo quod collatum est similiter cum libro
chartatio bibliothecae huius uenerabilis patriarchii, textum testimonii habentem sic:

Ergo idem: *non sicut ego uolo, sed sicut tu* transformationem et transfigurationem
naturae humanae de exuirata formidine in audatiam spiritalem bene nimis significat.

Sunt autem et ante hoc testimonium, quae callide praedictus Macarius et Stephanus non
deflorauerunt, hoc modo:

Recusat itaque ipsum *calicem* crucifigentes se dei amatores non esse tamquam per hoc
accusans et subest quidem in eo pavor passionis propter humanitatem, conpescitur autem
continuo uirtute inhabitantis uerbi ac fortitudine. considera namque, quomodo ostendit
quidem in se quod humanum est ipsa recusatione, quod autem deitatis est inflexibile
effulsit statim. ait enim ad patrem, qui in caelis est: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed*
sicut tu uis. humanitatis uero condecenter et hoc ait, nam secundum quod *deus est* non
extra uoluntatem est patris, magis autem ipse est uoluntas dei et patris, si utique in
sapientia et ipsum uelle est patris, *sapientia* uero est *filius*; quia igitur et uoluntas patris
nominatur unigenitus explanat dicens laudabilis cantor: *domine in uoluntate tua praeste-*
tisti decori meo uirtutem. in Christo namque est *omne donum caelestium bonorum a deo*
et *patre.* alias autem una et consubstantialis sancta existente trinitate et una deitate in
ea intellegenda, quomodo non erit uoluntas eadem patris et filii et spiritus sancti?

VPG BR MNL K

1 relegiosus] religiosus B²RG M K relegioso N monachus] monachus P monacho N 2
domine] domne P¹ B intentionem] mentionem L 2–3 ΠΑΤΡΟΜΑΧΟC ΘΕΤΙΝ] ΝΟΤΡΟΝΑΧΟC
ΘΕΤΙΝ V ita et pomacho- cetin R ΠΑΤΡΜΑΧΟC ΘΕΤΙΝ M VΑΡΡΟΜΑΧΟC ΘΕΤΙΝ N om.
L ΠΑΤΡΟΜΟΧΟC ΘΕΤΙΝ K 3 patrum] patrem P¹ existens] ex.sistens V ras. existens
PG R MNL 4 relectum] relatum L est om. B cirilli] cyrilli P BR MNL K interpreta-
tione] interpretatione G N 5 euangelii] aeuangelii N sermoni] sermon. V¹ ras. sermone BR
M collatum] cellatum V conlatum B K cum] con N K 6 chartatio] carthatio V
chartatio P² cartatio BR MN chatacio K uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriar-
chii V 7 idem] id est K non V² add. transformationem] transformatione N et transfi-
gurationem om. N transfigurationem] figurationem V¹ 8 humanae] humunae K exuirata]
exsuperata BR exuperata G formidine] fortitudine L audatiam] audaciam P²G ML au-
datia BR spiritalem] spiritale B¹ spiritualem M 9 testimonium] testimonio V¹ callide]
callidae B macarius] macharius P B² marg. MNL K 10 deflorauerunt] deflorarunt K modo]
homo V 10–11 modo <subdistinctio> recusat N nota 11 amatores] amatoris V 12 accusans]
accussans N conpescitur] conpescitur ML 13 uirtute] uirtutem BR inhabitantis uerbi]
inhabitantibus uerbum N fortitudine] fortitudinem B²R formidine L considera] comsidera P¹
namque] nanque L 13–14 ostendit quidem] ostendat quid N 14 ipsa] et ipsas G recusatione]
secusatione V secusatione P excusationes G 15 enim] autem M 16 humanitatis]
humanitas B² uero] adeo N hoc] fio L¹ ait] a.it P ras. nam] non G 17 est
uoluntatem G .si G ras. 18 et ipsum ... sapientia om. G est²] et L quia igitur et] qui
igitur est K uoluntas] uoluntas B¹ 19 cantor] cantur V 20 decori meo] decorem eo N 21
et¹ om. B et a patre L alias autem = ἄλλως τε et una VPG una²] unam MNL
consubstantialis] consubstantiali BR NL K consubstantialem M sancta] sanctam M exsi-
stente] existente PG R NL K existentem M trinitate] trinitatem MNL K una²] unam MNL
deitate] deitatem ML 21–22 in ea N bis 22 intellegenda] intelligenda B²RG L K intelligendam
M erit] erat V¹ BR

ὑποδειλιῶν ἡρέμα τὸν παρὰ φύσιν τε καὶ ἐξ ἀρᾶς εἰσβεβηκότα θάνατον, διαπτύων δὲ πάλιν ὡς θεὸς τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, φησίν, ἀλλ' ὡς σύ. θεὰ δέ, ὅπως ἐν Χριστῷ πρὸς τὴν ἀνωτάτω λοιπὸν εὐτολμίαν ἢ τοῦ ἀνθρώπου μετεπλάττετο φύσις, ἐδιδάσκετο γὰρ ἤδη πως μηδὲ αὐτὸν τὸν ἀμειδῆ καταπτοεῖσθαι θάνατον, εἰ προσίοι μάλιστα χρησίμως διὰ θεόν· ἐν γὰρ δὴ τοι τούτῳ πολὺς ὁ μισθός, ὅτι τὸ οὕτως ἀπηχθημένον καὶ τῇ φύσει πολεμιώτατον προσιέμεθα διὰ θεὸν μανθανούσης <καὶ ἀρχούσης> τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐν πρώτῳ Χριστῷ κατανδρίζεσθαι καὶ κρατεῖν κατὰ τῶν οὕτω δεινῶν καὶ δυσαντήτων εἰς ἔφοδον.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε·

- 10 Πρὸς οἷς τὸ ἐν θέλημα, ὅπερ διεβεβαιούσθε σύ τε Στέφανος καὶ ὁ σὸς διδάσκαλος Μακάριος, οὐ παρεστήσατε ἐπὶ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἐπιδοθέντος κωδικίου, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα ἐν ταῖς ἐγκειμέναις ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ χρήσεσι εὔρομεν τρανῶς βοῶντα Ἀθανάσιον τὸν αἰοίδιμον, εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατὰ ἀποκοπήν καὶ συσκιασμὸν τὸν εἰθισμένον ὑμῖν τὰς
- 15 τοιαύτας χρήσεις παρερμηνεύσαντες προηγάγετε. ὀρίζομεν τοίνυν, ἡνίκα σαφῶς ἀπεδείχθητε ἐπ' ἀνατροπῇ τῶν θείων διδαγμάτων σπουδάσαντες καὶ τὰς τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων διδασκαλίας παραφθείραντες, τῶν αἰρετικῶν δὲ μᾶλλον τὴν γνώμην ἀναδεξάμενοι καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν δογματισθεῖσι κατακολουθήσαντες ἐπὶ λύμῃ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ πάσης ὑμᾶς ἱερατικῆς ἀξίας καὶ λειτουργίας ἀλλοτρίους ὑπάρχειν, τοὺς δὲ
- 20 ἤδη μεταμεληθέντας καὶ προανηνεγμένους ἐπισκόπους τε καὶ κληρικούς, τοὺς καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν μέσῳ ἑστῶτας καὶ ὀρθοδόξως σὺν ἡμῖν ὁμολογοῦντας συνορώμεν εἰς τοὺς ἰδίους μὲν καθεσθῆναι τόπους, τοὺς δὲ παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντας τῆς οἰκείας αὐτῶν πίστεως ἐνωμότους λιβέλλους καθ' ἑτέραν ἡμῖν παρασχέσθαι.

2 Mt. 26,39

MT

6 et incipiente = <καὶ ἀρχούσης> om. MT 7 κατὰ] καὶ M 11 τοῦ ἀληθινοῦ κυρίου M
 12 ἀληθινοῦ om. M 13 χρήσεσι καὶ εὔρομεν M 16 καὶ² om. M 18 λύμῃ] λύπη M 20 καὶ²
 om. M 21 ἑστῶτας ἐν μέσῳ T

congruentissime igitur ad humilitatis habitum et ut homo subformidans tacite mortem, quae extra naturam et ex maledicto intronmissa est, respuens autem iterum ut deus: *non sicut ego uolo, ait, sed sicut tu.* <cerne> itaque, quomodo in Christo ad summam post hoc fidutiam hominis transformabatur natura, docebatur quippe iamiamque nec ipsam seueram mortem pertimescere, si praesertim utiliter ad eam accederet propter deum; in hoc enim plurima est mercis, quia ad id quod ita odibile et naturae infestum est accedimus propter deum discente et incipiente nostra natura in primo Christo uiriliter agere et praeualere contra sic uehementes et noxios uenientum in cursus.

Sancta sinodus dixit:

<Ad hoc quod unam uoluntatem, quam asseruistis> tu, Stephane, et tuus magister Macarius, non ostendistis in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri per codicellum a uobis oblatum, sed et duas uoluntates in testimoniis in eodem codicello positus inuenimus aperte clamante Athanasio laudabile, quamuis detruncata et obcelata sint iuxta quod soliti estis eadem testimonia, quae peruerse interpretantes protulistis. definimus igitur, postquam aperte approbati estis ad subuersionem diuinarum dedogmatum festinare et sanctorum ac probabilium patrum doctrinas corrumpere et hereticorum magis sensum assumere et quaeque ab eis dogmatizata sunt sectari ad contagium orthodoxae plebis ab omni uos sacerdotali dignitate et ministerio alienos existere, eos autem, qui iam paenitentiam egerunt, et superius nominatos tam episcopos quam clericos, qui et nunc in medio assistunt et recte una nobiscum confitentur, prauidimus in propriis quidem locis residere, libellos autem, quos promiserunt propriae eorum fidei cum iureiurando in subsequenti nobis offerre.

VPG BR MNL K

2 naturam] natura V iterum *om.* G 3 θῆρα = <cerne>] carnem VPG B'R N carnis B¹
 carne ML K 4 fidutiam] fiduciam P² BRG ML K transformabatur] transformabatur V 5
 seueram] se ueram G mortem *om.* G praesertim] praesentiam VP¹ presentim P² praesertim utiliter] presentialiter G utiliter] utiliter V eam *om.* K 6 mercis] mercisi P merces
 MNL ad *om.* N ita] ta V¹ ad id ... accedimus = προσιέμεθα (ea admittimus?) 7 deum]
 dominum L discente] descendente G primo in christo V christo] christi N uiriliter]
 uirilliter V 8 uehementes] uehementis N et noxios] echosios L noxios] hoxios N hoxias
 N uenientum] uenientium N 9 sinodus] synodus PG MNL 10 πρὸς οὗς ... διεβεβαίουσθε =
 <ad hoc ... asseruistis> *om.* VPG BR MNL K stephane] stephanæ B 11 macarius] macarii V
 machari P¹ macharii G macharius MN K ostendistis] ostendestis V¹ ostenditis K
 dispensatione] dispensationis V R 12 oblatum] obbatum K et V² *add.* 13 aperte] aparte B¹
 laudabile] laudabiles K et *om.* L 14 obcelata] obcaelata M sint] sunt R L peruerse]
 peruersae V B interpretantes] interpretantes P BRG MN interpretantes L K 15 protulistis]
 protulisti NL K definimus] difinimus B L de finibus G diffinimus R M² aperte] apertae B
 condempnatio macarii et stephani L *margin.* approbati] adprobati B NL K 16 diuinarum] diuinorum
 RG dedogmatum] dogmatum P² BRG L didogmatum M degmatum N didagmatum K
 17 assumere] assummere V K adsumere BR 18 orthodoxae] orthodoxiae VP² BR K ortodoxiae
 P¹ omni] omne B'R 18–19 alienos existere] alieno se sistere L 19 existere] existere VPG
 R MNL K qui] quia V M paenitentiam] penitentiam VPG R NL K poenitentiam M
 egerunt] agerunt N nominatos] nominatus V nominati sunt B 19–20 episcopos quam
 clericos] episcopus quam clericus V 20 nunc] non G assistunt] adsistent B N K existunt L
 confitentur] confitenter V¹ confitetur R 21 residere] resedere BR promiserunt] promisserunt
 V 22 offerre] offerrae V

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε·

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη τὸν αἰρετικὸν ἔξω βάλλε τοῦ νέου Εὐτυχοῦς κακὰ τὰ ἔτη τοῦ νέου Ἀπολιναρίου κακὰ τὰ ἔτη τὸν αἰρετικὸν ἔξω βάλλε.

5 Καὶ ὠθούμενος Στέφανος ὁ μαθητῆς Μακαρίου ἐξεβλήθη.

Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτήνης, Σολομών <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Κλανέου, Ἀντώνιος <ὁ θεοφιλέστατος> ἐπίσκοπος Ὑπαίπων, Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Ἀναστάσιος 10 διάκονος καὶ νοτάριος <ὁ πλοῖεκδικος>, Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καὶ Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκαριν εἶπον·

Ἐτοίμως ἔχομεν καθ' ἑτέραν τοὺς τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἐνωμότως ἐπιδοῦναι λιβέλλους.

15 Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Τὸ παρ' αὐτῶν αἰτηθὲν γινέσθω· καὶ ἐπεὶ ἱκανῶς ἔχει τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν κεινημένα καθ' ἑτέραν τὸ ἤδη ἐπιδοθὲν κωδίκιον ἐκ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου προκομιζέσθω. τὰ γὰρ ἕτερα δύο κωδίκια, τὰ τηνικαῦτα ὑπὸ 20 Μακαρίου καὶ Στεφάνου προσδοθέντα καὶ ἀναγνωσθέντα εἰς ἀντιβολὴν ἔλθειν οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ τὰς ἐν αὐτοῖς ἐμφερομένας χρήσεις, μηδαμῶς εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν συντείνειν ὑπόθεσιν.

MT

3 βάλλε] βάλε M 4 βάλλε] βάλε M 7 ὁ² om. T 8 μελιτήνης] μελιτηνῆς M deo amabilis¹ = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT deo amabilis² = <ὁ θεοφιλέστατος> om. MT 9 θεοφιλέστατος] θεοσεβέστατος M 10 <defensor nauium> = <ὁ πλοῖεκδικος> (cf. 268,4) καγκελλάριος] καγγελάριος M 11 καγκελλάριος] καγγελάριος M 12 μάκαριν] μάκρην T (cf. 268,5) 19 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

Sancta sinodus exclamauit:

Multos annos imperatori orthodoxo imperatori multos annos hereticum
foris mitte nouo Euticheti malos annos nouo Apollinari malos annos
hereticum foris mitte.

Et impulsus Stephanus discipulus Macarii foris missus est. 5

Petrus deo amabilis episcopus Nicomediae, Theodorus deo amabilis episcopus Meletinae,
Salomon deo amabilis episcopus Clanci, Antonius deo amabilis episcopus Hypepon,
Georgius deo amabilis diaconus et carthophilax, Anastasius diaconus et notarius <defensor
nauium>, Stephanus diaconus et cancellarius, Dionisius diaconus et cancellarius, Anasta-
sius presbiter et monachus et Georgius monachus cata Macharium dixerunt: 10

Parati sumus in subsequenti rectae nostrae fidei cum iusiurando libellos offerre.

Sancta sinodus dixit:

Quod ab eis [promissum] <postulatum> est fiat, et quia sufficiunt, quae hodierna die
mota sunt, in subsequenti, qui dudum oblatus est codicellus a parte apostolicae sedis
antiquae Romae ad legendum et conferendum cum libris hic siti uenerabilis patriarchii 15
proferatur. illos itaque duos codicellos, qui tunc a Macario et Stephano dati atque relecti
sunt, ad conferendum uenire nolumus, eo quod testimonia, quae in eis sunt posita,
nullatenus ad praesentem dogmaticam causam respiciunt.

VPG BR MNL K

1 sinodus] synodus RG MNL 2 imperatori¹] imperator VPG MN orthodoxo] orthodoxe G
horthodoxi K imperatori²] imperator VPG MNL K hereticum] haereticum M 3 foris] foras
BR MNL K mitte] mitti G micte K 3–4 nouo¹ ... mitte om. K 3 euticheti] eutyheti B
euticleti G euticeti MNL nouo² ... annos om. G apollinari] appollonari V apolinari B
4 foris] foras MN mitte] micte K 5 impulsus] impulsus ML impulsus est stephanus BRG
macarii] maccarii V machari P¹ B macharii P²G M macharis K foris] et foris BR
foras M 6 nicomediae] nichomediae G K theodorus] theodoros N¹ meletinae] melitinae BR
7 salomon] solomon L hypepon] ypepon B M K yppepon NL 8 chartophilax] cartophilax
P M¹ cartofilax BR chartofilax N 8–9 <defensor nauium> (cf. 269,3–4; 285,17) 9
diaconus¹] dyaconus R diacono N dionisius] dionisus V diunisius B dyonisius R
10 monachus] monacho N monacus L cata macharium (= κατὰ μάχαριον) cata macarium P L
catamarum BR catha macharium G catamacharius K 11 rectae] recte VP L rete N
iusiurando] iuseiurando B iureiurando K offerre] offerrae V 12 sinodus] sinodus V¹ sy-
nodus PG R MNL K 13 [promissum]] promissum V αἰτηθέν = <postulatum> om. VPG BR MNL
K hodierna] odierna P¹ K die] diae P 14 dudum] dumdum K¹ codicellus] codicellos
V apostolicae] apostholicae P apostolice NL sedis] saedis G 15 legendum] laegendum
N conferendum] conferendo V hic siti] hc iti V¹ uenerabilis] uenerabili N 16 profe-
ratur] proferator V proferetur N proferantur L duos] duo VP codicellos] codicellus V
a om. VPG NL K macario] machario G MN K atque] adque P relecti] relictī B¹R L¹
17 nolumus] nolomus V quae] qui V 18 causam] curam B respiciunt = συντρέειν (adinent,
pertinent)

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΚΑΤΗ

5 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοσηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείας τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 10 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ
 ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μηνός Ἰνδικ-
 τιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτῳ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 15 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων
 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 20 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 οἴκου τῶν Ὀρμίσδου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 25 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 30 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 35 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστά-
 του διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 40 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

MT

7 εὐσεβεστάτου | θεοσεβεστάτου T 8 εἰκοστοεβδόμου | εἰκοστοεβδόμου T 11 ἐνάτης | ἐνάτης T
 26 κοιαιστῶρος | κραιστῶρος T 35 εὐλαβεστάτων | θεοφιλεστάτων M 36 πάπα *om.* M (ἀρ-
 χιεπισκόπου?) 39 καὶ *om.* M

ACTIO DECIMA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis
 et tranquillissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo 5
 decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo
 et post consolatum eius <a deo instructae> mansuetudinis anno tertio decimo
 Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo
 octaua decima die mensis Martii indictione nona.

10
 Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario
 sacri palatii, quod cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis
 praesentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thraciae 15
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logotheta
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdac
 Anastasio glorioso exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti 20
 Iohanne glorioso exconsule patricio et questore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule 25
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mense.

Conueniente quoque et sancta atque uniuersali sinodo, quae per imperialem sanctionem
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbae, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum 30
 representantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos
 nouae Romae et
 Petro deo amabili presbitero monacho et locum seruante sedis Alexandriae magnae
 ciuitatis et 35

VPG K

2 decima] Xma V 4 nostri om. VP 5 tranquillissimis] tranquillimis PG a om. K 6
 augusto] agusto V imperatore] imperatori K uicesimo] uicesimo K 7 consolatum] consu-
 latum G K <a deo instructae> om. VP K tertio decimo] XIII^{mo} VP 8 conseruandis] seruatis
 VPG uicesimo] uicesimo V 9 octaua decima] decima octaua K martii] marci V macii
 K 11 piissimo] piisimo K secretario] secretario VP 14 glorioso] gloriosissimo VP ma-
 gistro] magistrum VP 14–15 magistro ... patricio et om. K 15 obsequii] obsequi VP K thra-
 ciae] trachiae V 18 logotheta] logothetae K 19 glorioso] gloriosissimo VP 28 et om. V
 atque] adque P uniuersali] uniuersale K sinodo] synodo P K sanctionem] scanctionem V¹
 scanctionem P 29 deo] dei P² urbae] urbe P K id est] .i. K 30 georgio ac (a P)
 uenerabilibus VP 31 representantibus] presentantibus K 32 uenerabili] uenerabile K archi-
 episcopo] arciepiscopo V magna] magna V

- Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 5 Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 10 Ἰωάννου ἐπισκόπου <πόλεως> Θεσσαλονίκης
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 15 Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 20 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτῆνης
 Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
 Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
 25 Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως
 Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
 Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 30 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης

 MT

5 ἑκατὸν ... πέντε | ῤῆ T om. M 8–9 ἀρχιεπισκόπου } ἐπισκόπου M 10 ciuitatis = <πόλεως>
 om. MT 22 μελιτῆνης | μελιτηνῆς M 31 βυζίης | βιζύης T

Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisario Theodori uenerabili loci seruatore
 sedis Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paterne, Iohanne
 episcopo ciuitatis Regitane, locum representantibus uenerabilis quod circa <antiquam>
 Romam est, centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum concilii, qui etiam 5
 per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum prin-
 cipem Constantinum et
 Theodoro relegioso presbitero et loci seruatore Theodori deo amabili archiepiscopi
 Rauennae
 Iohanne episcopo ciuitatis Thesalonicensis 10
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
 Philalitea episcopo Cesariae Cappadotiae
 Theodoro episcopo Ephesi
 Sisinnio episcopo Heracliae Traciae
 Platone episcopo Ancire Galatiae 15
 Georgio episcopo Cizicense
 Marino episcopo Sardeorum
 Petro episcopo Nicomedie
 Photio episcopo Niceae
 Iohanne episcopo Chalcedone 20
 Iohanne episcopo Sidis
 Theodoro episcopo Melitine
 Iustino episcopo Tyanorum
 Alipio episcopo Gangrensi
 Cypriano episcopo Claudiupoleos 25
 Polieucto episcopo Mirorum Liciae
 Theodoro episcopo Stauropoleos Cariae
 Hysidoro episcopo Rodi
 Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
 Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae 30
 Georgio episcopo Bizois Thraciae
 <Gregorio> episcopo Metilenae

VPG K

1 apocrisario] apocrisario V theodori] theodoro K uenerabili] uenerabile K uenerabilis loci
 seruatoris? 2 hierusolimorum] hierusolymorum V 3 episcopo¹] episcopi VP abundantio]
 habundantio P 4 ciuitatis] ciuitatem V representantibus] presentantibus K τὴν πρεσβυτέρων
 = <antiquam> om. VP K 8 amabili] amabilis? archiepiscopi] arciepiscopi V 10 thesaloni-
 censis] thessalonicensis K 11 gortinae] gortynae P insulae] insole V 12 philalitea] philalite
 P philalithe K cesariae] caesareae K cappadotiae] capadotiae P¹ 14 sisinnio] sisonnio
 V¹ traciae] trachiae V 15 episcopo] episcopi VP ancire] ancyre P ancirae K 16
 episcopo] episcopi VP cizicense] quizicense K 19 photio] potio VG niceae] nicie V 20
 chalcedone] calcedone V chalcedoniae G 22 melitine] militinae G meletine K 23
 tyanorum] tranorum P thranorum G tyanorum K 24 alipio] alippio P 25 cypriano]
 cipriano K claudiupoleos] claudiopoleos K 26 polieucto] pulieucto V polyeucto P mi-
 rorum] myrorum PG liciae] litiae V lyciae PG 27 episcopo] episcopi V episcopis P
 28 hysidoro] hysidero V hisidoro K episcopo] episcopi V episcopis P 29 phrigiae]
 frigiiae K 30 seleutiae] releutiae VP seleucia G K 31 bizois] uizois K thraciae] traciae
 G 32 <gregorio>] georgio VPG K metilinae] mitilinae K

- Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἄνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαΐτων
 5 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἄντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραϊνέτου
 10 Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 15 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 <Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου>
 20 Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
 <Γρηγορίου> ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 25 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους <τοῦ εὐλαβεστάτου> πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς
 μοναστηρίου ἐπιλεγόμενου Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρα
 Ῥώμῃ
 30 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγόμενης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

 MT

1 σηλυβρίας] σιλυβρίας T 6 ὑπαίπων] ὑπέπων T 7 γενεσίου] γεωργίου M 18–
 19 <Ἰωάννου ... μύνδου> om. MT 21 <γρηγορίου>] γεωργίου MT καντάνου] καντανοῦ M
 23 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M 26 relegioso = <τοῦ εὐλαβεστάτου> om. MT 28 ρενάτης]
 ρενᾶ τῆς T

Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Metimne	
Theognio episcopo Cii	
Epifanio episcopo Eucaitorum	
Georgio episcopo Camulianorum	5
Antonio episcopo Hyppeporum	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinne	
Theodoro episcopo Preneti	
Iohanne episcopo Dascilii	10
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordii	
Theodoro episcopo Uerisse	
Stephano episcopo Heraclie Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	15
Solomone episcopo Clanei	
Georgio episcopo Choensi	
Iohanne episcopo Herizorum	
Iohanne episcopo Mindi	
Demetrio episcopo Tini	20
Gregorio episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappe	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	
Constantino episcopo Dalisandi	
Theodoro episcopo Olbis	25
Theofane relegioso presbitero et abbate <uenerabilis> monasterii Siciliae, quod cognominatur Baias	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renatis positi in antiqua Roma	
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsitia positi similiter in antiqua Roma.	30

VPG K

1 silimbriae] sylimbriae P	2 metimne] methimne K	3 episcopo] episcopi VP	4 epifanio] ephifonio V
epiphonio V	epiphanio G	epiphanio K	eucaitorum] euchaitorum K
6 hyppeporum] hyppheporum V	hyppeporum G	ipeporum K	7 anastasiopoleos] anastasiuspoleus P
8 cinne] cynnae P	cimnae G	9 theodoro] theodero V	preneti] praeneti K
10 dascilii] dascylli P	11 theodoro] theodorus VP	iustinianopoleos] iustiniapoleos P ¹	gordii] gordi G
gurdi K	13 stephano] sthefano P	14 episcopo] episcopi VP	15 episcopo] episcopi VP
plusiados] plusi...adus V <i>ras.</i>	16 solomone] salomone G K	17 choensi] coensi V K	19 mindi] myndi P
20 demetrio] dometrio G	21 gregorio] georgio VG	22 lappe] lappae G	23 episcopo] episcopi VP
25 olbis] albes PG	26 theofane] theophane G K	relegioso] religioso G K	εὐαγοῦς = <uenerabilis> <i>om.</i> VPG K
quod] qui VP	27 baias] balas V	28 monacho] monaco P <i>et del.</i>	renatis] renati K
29 conone] canone V ¹ G	stephano] stefano P	monachis] monacho V	monacis K
quod] quam VP	30 positi] positus VP	roma <i>om.</i> VPG	

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς 5 μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων <Γεωργίου> τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως εἶπε·

Μέμνηται ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἡ ἀνάγνωσις γέγονε τῶν ὑπολειφθεισῶν χρήσεων τῶν ἐν τῷ κωδικίῳ τῷ προενεχθέντι παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου, καὶ ἡ τούτων ἀντιβολὴ γέγονε πρὸς τὰ 10 βιβλία τῶν ἀγίων πατέρων τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως καὶ τὴν τούτων ἐγνώκατε δύναμιν, καὶ ὡς διελαλήθη παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀγίας συνόδου εἰς ἑτέραν γενέσθαι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου τῶν ἤδη ἐπιδοθεισῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. ὑπέσχοντο δὲ Πέτρος τε ὁ 15 θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτήνης, Σολομών ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλανέου καὶ Ἀντώνιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Διονύσιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοϊέκδικος, Στέφανος <ὁ θεοσεβέστατος> διάκονος καὶ καγκελ- 20 λάριος καὶ Ἀναστάσιος <ὁ εὐλαβέστατος> πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καὶ Γεώργιος <ὁ εὐλαβέστατος> μοναχὸς τοὺς τῆς οἰκείας αὐτῶν ὀρθοδόξου πίστεως ἐνωμότως τῇ ἀγίᾳ ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ἐπιδοῦναι λιβέλλους, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

25 Τὰ ἤδη πραχθέντα ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

MT

4 ἀρχιδιάκονος = diaconus (Agathon, a.713?) 5 <γεωργίου> = <georgii>? 6 κωνσταντινουπόλεως = huius a deo conseruandae regiae urbis (ταύτης θεοφυλάκτου βασιλίδος πόλεως?) 7 ἡ¹ om. T 10 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 12 εἰς ἑτέραν = in altero secretario 13 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 14 τε om. M 15–16 μελιτήνης] μελιτηνῆς M 16–17 κλανέου ... ἐπίσκοπος om. M 17 ὑπαίπων] ὑπέπων T 18 καγκελλάριος] καγγελάριος M καγγελάριος στέφανος διάκονος καὶ καγγελάριος ἀναστάσιος M 19–20 στέφανος ... καγκελλάριος om. MT 19 <ὁ θεοσεβέστατος> = <relegiosus>? 20 relegiosus = <ὁ εὐλαβέστατος> om. MT 20–21 relegiosus = <ὁ εὐλαβέστατος> om. MT

Residentibus itaque tam gloriosissimis patriciis et consulibus quamque omnibus uenerabilibus et deo amabilibus ex ordine episcopis in eodem Trulli secretario, praepositis in medio sanctis et immaculatis Christi dei nostri euangeliis Constantinus deo amabilis diaconus huius sanctissimae dei catholicae et apostolicae magnae aecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum <Georgii> sanctissimi archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:

Meminit uestra pietas et haec sancta atque uniuersalis sinodus, quod in praecedenti conuentu lectio facta est reliquorum testimoniorum, quae sunt in codicello, qui prolatus est a Machario et Stephano, et eorum collatio facta est ad libros sanctorum patrum, qui reconditi sunt in uenerabili patriarchio huius regiae urbis horumque uirtutem agnouistis et quia interlocutio facta est a uestra sancta sinodo, ut in altero secretario lectio fieret et collatio testimoniorum cum libris huius uenerabilis patriarchii, que iam prolata sunt a parte apostolice sedis antike Romae. et quoniam promiserunt Petrus deo amabilis episcopus Nicomediae, Theodorus deo amabilis episcopus Meletinae, Solomon deo amabilis episcopus Clanei et Antonius deo amabilis episcopus Hypeporum nec non et Georgius deo amabilis diaconus et cartophilax et Dionisius deo amabilis diaconus et cancellarius, Anastasius quoque relegiosus diaconus et notarius, defensor nauium, et Stephanus <relegiosus> diaconus et cancellarius et Anastasius relegiosus presbiter et monachus et Georgius relegiosus monachus rectae fidei suae cum iureiurando huic uestrae sanctae et uniuersali sinodo libellos offerre, et suggerimus ad quod placuerit. Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Quae dudum gesta sunt relegantur.

Et relecta sunt.

VPG BR MNL K

1 et residentibus MNL residentibus] resedentibus BR itaque *om.* M tam] iam N gloriosissimis] gloriasissimis P patriciis] patritiis V B K 2 secretario trulli K praepositis] propositis R positus N 3 sanctis...euangeliis] sancti et immaculati ... euangelii G immaculatis] immaculatis M dei] domini M^L 4 diaconus] diacono N catholicae] caphtholicae L catolicae K aecclesiae] ecclesiae V B ML K 5 amabilium] amablium P <georgii> = <γεωργίου>? archiepiscopi] arciiepiscopi V 7 haec] hec P L atque] adque P sinodus] synodus PG R MNL 8 lectio] locutio BR quae] qui VP K 9 machario] macario BR NL stephano] sthefano P collatio] conlatio B patrum] patrorn B¹ 10 uenerabili] uenerabile K patriarchio] patrio archio V uirtutem] uirtutum V uirtute B uirtutes L 11 sinodo] synodo PG R MNL ut *om.* NL lectio *om.* N 12 collatio] conlatio B N K uenerabilis] uenerabili N que] quae BG N 14 nicomediae] nicomidiae V nichomediae R nicodemie L meletinae] melitinae B solomon] salomon BRG MN K 15 et¹ *om.* BR antonius] anthonius N hypeporum] hippeporum V ypeporum BR M K yppepon NL 16 diaconus] diacono N cartophilax] carthophilax V L K cartofilax BR N charthophilax G dionisius] dionissis P diunisius B 17 relegiosus] religiosus RG ML K religioso N diaconus] diacono N notarius] notario N stephanus] stefanus P 17–18 <relegiosus> *om.* VPG BR MNL K 18 diaconus] diacono N anastasius] anestadius V anastasius et religiosus N relegiosus] religiosus RG MNL K monachus] monacho N 18–19 et¹ ... monachus *om.* K 19 relegiosus] religiosus RG ML religioso N monachus] monacho N suae] seu V suc PR 20 sinodo] synodo PG R MNL K libellos] libello B N offerre] afferre NL offerae K 21 sinodus] synodus PG R MNL 22–287,1 quae ... dixerunt *om.* ML 22 relegantur] relegatur G

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ἐν ἀκρόασει γενόμενοι τῶν ἐπιδοθεισῶν χρήσεων παρά τε Μακαρίου καὶ Στεφάνου
 ἔγνωμεν τὴν γενομένην παρ' αὐτῶν ἀποκοπὴν ἐν ταῖς τοιαύταις χρήσεσι συσκιάζουσαν
 καὶ συγχέουσαν πᾶσαν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τῆς ἐνανθρω-
 5 πῆσεως οἰκονομίαν. ἐπὶ μνήμης δὲ ἔχομεν, ὡς καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος
 Νικομηδείας καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτῆνης, Σολομῶν ὁ θεοφιλέστα-
 τος ἐπίσκοπος Κλανέου καὶ Ἀντώνιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων καὶ μὴν καὶ
 Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Διονύσιος (ὁ θεοσεβέστατος) διά-
 10 κωνος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιός τε ὁ εὐλαβέστατος διάκωνος καὶ νοτάριος ὁ πλοιέκδι-
 κος, Στέφανός τε ὁ θεοσεβέστατος διάκωνος καὶ καγκελλάριος καὶ Ἀναστάσιος καὶ Γεώργιος
 οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ ὑπέσχοντο τοὺς περὶ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἐνωμότως
 λιβέλλους εἰς ἑτέραν ταύτη τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ἐπιδοῦναι, ἀλλὰ ἀκό-
 λουθον καθέστηκε πρότερον τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον τῶν πατρικῶν χρήσεων παρά τῶν τοῦ
 15 μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὸ καὶ ὑπὸ σφραγίδα τυγχάνον
 εἰς μέσον προαχθῆναι πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολῆν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς
 πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως.

Καὶ προήχθη τὸ αὐτὸ κωδίκιον ἐσφραγισμένον· καὶ μετὰ τὸ ἀποσφραγισθῆναι λαβῶν
 Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος διάκωνος καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταν-
 20 τινουπόλεως τὸ αὐθεντικὸν βιβλίον τοῦ σκευοφυλακίου ὑπάρχον τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης
 μεγάλης ἐκκλησίας ἐν σώμασιν ἀργυρένδετον, καὶ Σολομῶν ὁ θεοσεβέστατος διάκωνος
 καὶ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τὸ εἰρημένον
 τῶν χρήσεων κωδίκιον ἀνέγνω ἔχον ἐν προγραφῇ ἐπὶ λέξεως οὕτως·

MT

4 πᾶσαν καὶ συγχέουσαν M 5 – 10 1. πέτρος 2. σολομῶν 3. ἀντώνιος 4. θεόδωρος 5. γεώργιος 6. στέφανος
 7. διονύσιος 8. ἀναστάσιος 9. ἀναστάσιος 10. γεώργιος MT 6 μελιτῆνης] μελιτηνῆς M 7 ὑπαίπων]
 ὑπέπων T 8 deo amabilis = <ὁ θεοσεβέστατος> om. MT 9 καγκελλάριος] καγγελλάριος M εὐ-
 λαβέστατος] εὐσεβέστατος T 12 εἰς ἑτέραν = in alio secretario τῇ ἀγίᾳ ταύτη T
 16 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 19 θεοφιλέστατος] θεοσεβέστατος T 22 αὐτοῦ om. M

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Auditores effecti testimoniorum, quae prolata sunt a Macario et Stephano, agnouimus qualis amputatio ab eis facta est in huiusmodi testimoniis, quae obumbraret atque confunderet omnem domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri humanationis dispensationem. in memoria quoque habemus, quod et Petrus deo amabilis episcopus Nico-
 5 mediae, Theodorus deo amabilis episcopus Meletinae et Solomon deo amabilis episcopus Clanei et Antonius deo amabilis episcopus Hypeporum adhaec et Georgius deo amabilis diaconus et cartophilax et Dionisius deo amabilis diaconus et cancellarius, Anastasius deo amabilis diaconus et notarius, defensor nauium, Stephanus relegiosus diaconus et cancel-
 10 larius atque Anastasius et Georgius relegiosi monachi promiserunt libellos rectae suae fidei cum iurauerando in alio secretario huic sanctae atque uniuersali sinodo offerre, sed consequens est, ut <prius> codicellum, qui oblatus est paternorum testimoniorum a parte apostolicae sedis antiquae Romae, qui et sub sigillis consistit, ad medium deduci ad relegendum adque conferendum cum libris uenerabilis patriarchii huius a deo conser-
 15 uandae regiae urbis. Et prolatus est huiusmodi codicellus sigillatus, et postquam dissigillatus fuisset, accipiens Petrus deo amabilis diaconus et notarius sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos ipsum authenticum librum, qui est de sceuophylatio, id est de repositione sacrorum uasorum, huius sanctae magnae ecclesiae, membranacium tectum ex argento, et Salomon deo amabilis diaconus et notarius eiusdem sanctissimi archiepiscopi Constanti-
 20 nopoleos praedictum codicellum testimoniorum relegit habens superscriptionem in his uerbis:

VPG BR MNL K

1 sinodus] sinodus V¹ synodus PG R N K 2 effecti] efecti P prolata] prolata VP¹ prolati
 B N macario] machario PG MN K stephano] stepano P 3 amputatio] amputatio B
 quae] quo N obumbraret] obunbraret G 4–5 dispensationem] dispensationi R dispensationis
 K 5 memoria] memoriam B MNL K habemus om. N quod om. G 5–6 deo ... theodorus
 P¹ marg. nicomediae] nicomedie P NL nichomediae G K 6 meletinae] mele ... tine V ras.
 militinae B¹ melitinae B² solomon] salomon P BG MN K 7 episcopus om. B hypeporum]
 hipeporum V ypeporum BR M K yppepon N yppeporum L 8 diaconus¹] diacono N
 cartophilax] carthophilax V K cartofilax B charthophylax G chartofilax N cartophilax
 ... et² om. L dionisius] diunisius B dyonisius R diaconus²] diacono N 9 diaconus et
 notarius] diacono et notario N stephanus] stefanus P relegiosus] religiosus RG ML K religioso
 N diaconus om. G diacono N 10–11 anastasius ... secretario P supra ras. 10 relegiosi]
 relegiosissimi P¹ religioso N monachi] monaci K 11 fidei] fidaei B iurauerando]
 iureiurando RG MNL K sanctae] sancto B atque] adque P ac BR offerre] offerrae V
 12 consequens est] consequentem N ut] et M² πρότερον = <prius> om. VPG BR MNL K est²
 om. G testimoniorum paternorum G 13 parte] patre K sedis] saedis G 14 adque] atque
 BG NL K adque ad conferendum K¹ uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi VP¹ R
 16 sigillatus] siggillatus V om. G dissigillatus] dissiggillatus V 17 amabilis] amabi B¹
 amabis B² diaconus] dyaconus R diacono N notarius] notario N constantinopoleos]
 constantinopoleus P¹ BR 18 authenticum] authenticum V autenticum BR L K sceuophylatio]
 sceuophilatio RG N K scaeuophilatio M suophilacio L id est] .i. K repositione] passione
 N propositione L 18–19 sacrorum librorum uasorum K¹ 19 ecclesiae] ecclesiae G N
 membranacium] membranatum V membranacium P B N tectum] textum G ex] et L
 ornatus liber N² marg. 20 salomon] solomon L amabilis] ababilis G diaconus] diacono N
 notarius] notario N archiepiscopi] episcopi MNL 20–21 constantinopoleos] constantinopholeos
 V constantinopoleus BR

ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΡΙΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΠΑΡΙΣΤΩΣΑΙ ΔΥΟ ΘΕΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΟ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

- 1 Τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης ἐκ τῆς πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα δευτέρας ἐπιστολῆς, ἧς
5 ἡ ἀρχή· Ὑποσχόμενον ἑμαυτὸν διαμέμνημαι.
Εἴ τι τοίνυν προσκαίρως δέχεται ὁ Χριστός, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα δέχεται, ἥτινι
ταῦτα ἅπερ οὐκ εἶχε προσφέρεται. κατὰ γὰρ τὴν δύναμιν τῆς θεότητος ἀπαραλλάκτως
πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἔχει καὶ ὁ υἱός, καὶ ἅπερ ἐν μορφῇ δούλου παρὰ τοῦ πατρὸς
εἴληφε, ταῦτα ἐν μορφῇ θεοῦ ὦν καὶ αὐτὸς ἐχαρίσατο. κατὰ μὲν γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ μορφὴν
10 αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ ἐν εἰσί, κατὰ δὲ τὴν τοῦ δούλου μορφὴν οὐκ ἤλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα
τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος αὐτόν. κατὰ μὲν τὴν τοῦ θεοῦ μορφὴν ὡς ὁ
πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως δέδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, κατὰ δὲ τὴν
μορφὴν τοῦ δούλου περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἕως θανάτου.
Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἀνωτέρω λεχθὲν τοῦ σκευοφυλακίου βιβλίου καὶ ἐστοίχη-
15 σεν.
- 2 Ὡσαύτως ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου
Μεδιολάνων ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα δευτέρου λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Ἄλλ' ἴσως
οἶμαι διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ προλαβόντος.
20 Δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγνὸν <ἐμόν>· θαρρῶν γὰρ
ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύττω σταυρόν. ἐμόν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα ὅπερ ἴδιον
ἔλεγεν, ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ
ἐλάλησεν· καὶ διὰ τοῦτο φησιν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμὴ γὰρ ἐστιν ἡ
στυγνότης, ἦν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο. καὶ γὰρ οὐδεὶς τεθνηξόμενος χαίρει. ἐμοὶ
25 συμπάσχει καὶ ἐμοὶ συστυγνάζει καὶ ἐμοὶ συναλγεῖ. ὑπὲρ ἐμοῦ τοιγαροῦν ἤλγησεν ἐν ἐμοὶ
ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν. ἀλγεῖς οὖν, κύριε, οὐ τραῦμα σὸν ἀλλ' ἐμόν, οὐ σὸν
θάνατον ἀλλ' ἡμετέραν ἀσθένειαν. ὁ προφήτης εἶπεν· ἐπειδὴ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶσαι καὶ ἡμεῖς
ἐλογισάμεθά σε, κύριε, εἶναι ἐν πόνῳ, ὁπότε αὐτὸς οὐκ ἤλγεις ὑπὲρ σεαυτοῦ ἀλλ' ὑπὲρ
ἐμοῦ. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν ὁ δακρύσας ὑπὲρ ἐνός; καὶ τί θαυμαστόν,
30 εἰ μέλλων τελευτᾶν ἀηδιάζεται, ὃς Λάζαρον ἐγείρειν μέλλων ἐδάκρυσεν; ἀλλὰ κάκεῖ τὸ τῆς

8 Joh. 16,15 cf. Phil. 2,7 9–13 cf. Phil. 2,6 10 Joh. 10,30 10–11 Joh. 6,38 11–12
Joh. 5,26 12–13 cf. Phil. 2,7; Mt. 26,38 23 Mt. 26,39 27–28 Is. 53,4 29–30 cf. Joh. 11,35

6–15 Leo papa, epist. 165,8 ad Leonem, PL 54,1167 C 2–14; ed. E. Schwartz, Abh. BAdW 32,6 (1927)
60,38–61,5; ACO II 4 p. 117,21–29 20–290,14 Ambrosius, de fide II 7,7–37 (53–57), PL 16,594 A
3–C 13; CSEL 78 (1962) 74–76

MT

5 διαμέμνημαι | διαμέμνηται MT 10 ἤλθε | ἠθέλησε M 12 οὕτως ... ἑαυτῷ om. M 18 τοῦ |
τῶν MT λόγου β' T 20 meam = <ἐμόν> om. MT 21 τὸ om. M 25 καὶ' om. M
30 ἀηδιάζεται | ἀηδίζεται M

TESTIMONIA SANCTORUM AC PROBABILIIUM PATRUM OSTENDENTIA DUAS
UOLUNTATES ET DUAS OPERATIONES IN DOMINO ET DEO ET SALUATORE
NOSTRO IESU CHRISTO

- 1 Sancti Leonis papae Romani ex epistula secunda ad Leonem imperatorem, cuius initium 5
est: *Promisisse me memini.*

Quicquid ergo in tempore accepit Christus, secundum hominem accepit, cui quae non
habuit conferentur. nam secundum potentiam deitatis indifferenter *omnia quae habet*
pater, etiam filius habet, et quae *in forma serui* a patre accepit, eadem *in forma dei* etiam
ipse donauit. secundum *formam enim dei ipse et pater unum sunt*, secundum *formam* 10
autem serui non uenit facere uoluntatem suam, sed uoluntatem eius qui misit eum.
secundum *formam dei sicut habet pater uitam in semet ipso, sic dedit et filio uitam habere*
in semet ipso, secundum formam serui tristis est anima mea usque ad mortem.
Quod testimonium collatum est cum superius dicto libro sceuophilatii et constitit.

- 2 Similiter relectum est ex eodem codice testimonium sancti Ambrosii episcopi Mediola-
nensis ex libro secundo ad Gratianum imperatorem, cuius initium est: *Sed forsitan arbitror*
per preteritum librum.

Suscepit ergo uoluntatem meam, suscepit tristitiam meam; confidenter tristitiam no-
mino, quia crucem praedico. mea est uoluntas quam suam dixit, quia ut homo suscepit 20
tristitiam meam, ut homo locutus est; et ideo dixit: *non sicut ego uolo, sed sicut tu.* mea
est tristitia, quam meo suscepit affectu. etenim nullus moriturus gaudet. mihi conpatitur
et mihi contristatur et mihi condolet. pro me igitur doluit in me, qui pro se nihil habuit
quod doleret. doles ergo, domine, non tua uulnera sed mea, non tuam mortem sed nostram
infirmi- 25
tatem. propheta dixit: *quod pro nobis doles et nos reputauimus te, domine, esse*
in doloribus, dum quando ipse non dolebas pro te sed pro me. et quid mirum, si pro
omnibus doluit, qui pro uno *lacrimatus est?* <et> quid mirum, si moriturus tediatur, qui

VPG BR MNL K

1 ac probabiliū om. G probabiliū] probiliū B 2 et² om. M et in deo G et³ om.
BR N saluatore] saluatori VP 3 testimonia sanctorum patrum ostendentia duas in christo naturas
(!) L. marg. 5 papae] papa V romani] romane B epistula] epistola P BG L secunda] II
P sclā K imperatorem] imperatorum VP N K initium] inīcium G 6 est] et K pro-
misisse] promisse VP¹ me om. K me memini] nemini G 7 accepit christus in tempore K
accepit] accaepit N 8 conferentur] confererentur B confererentur G K confiterentur N
nam ... indifferenter om. L indifferenter] indiferenter V B habet om. N 9 a patre om. G
accepit] accaepit N 10 ipse¹] ipsi V et] in V 11 serui om. N] dei L 13 mea] eius M
14 collatum] conlatum B sceuophilatii] sceuo.philatii V ras. sceuophylatii B sceuophilatii RG
M sicaeuophilatii N constitit] contitit P¹ 16 codice] codicello MNL K ambrosii]
ambrosi B¹ episcopi om. L 17 secundo] secundum V gratianum] grācianum M forsitan]
forsitans VP¹ forsān B 19 ergo] ego V¹ suscepit² ... meam om. N tristitiam] tristitiam
PG 21 tristitiam] tristiam V tristitiam PG 22 tristitia] tristicia G meo] mea G¹
affectu] affectum VP¹ K¹ etenim] et iterum N mihi] michi G N conpatitur] conpatetur B
compatitur ML conpatimur N 23 mihi¹] michi N contristatur] tristatur P¹ mihi²] michi
N doluit] condolet N nihil] nichil RG N 24 uulnera] uolnera V¹ 25 reputauimus]
reputamus N 26 dum ... ipse om. N te] me N me] te N 26–27 si pro ... mirum om.
ML 27 καὶ = <et> om. VPG BR MNL K tediatur] tediatur VP N tediatur G

ἀδελφῆς αὐτὸν εὐσπλαγχνον εἰς τὸ *δακρῦειν* ἐκίνησεν, δι' ἧς αὐτοῦ καθικνεῖτο τὰ τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως. καὶ ἐνταῦθα βαθυτέρα διάθεσις αὐτῷ τὰ τῆς οἰκονομίας ἐργάζεται, ἵνα, καθάπερ ὁ θάνατος αὐτοῦ τὸν πάντων ἀφείλετο θάνατον καὶ ὁ *μῶλωψ αὐτοῦ τὰ ἡμῶν ἰάσατο τραύματα*, οὕτω καὶ ἡ στυγνότης αὐτοῦ τὴν ἡμετέραν ἐξαλείψῃ κατήφειαν.

5 ὡς ἀνθρωπος οὖν ἐνδοιάζει, ὡς ἀνθρωπος ἐκταράττεται, οὐ *ταράττεται* γὰρ ἡ δύναμις οὐδὲ ἡ θεότης αὐτοῦ, ἀλλ' *ἡ ψυχὴ ταράττεται* καὶ *ταράττεται* κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης σαθρότητος πρόσληψιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπειδὴ *ψυχὴν* ἀνεδέξατο παθητὴν. οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς καθὼς ἦν θεὸς ἢ *ταράττεσθαι* ἢ ἀποθνήσκειν ἠδύνατο. οὕτω γοῦν ὁ θεὸς ὁ θεὸς μου, φησί, *διὰ τί ἐγκατέλιπές με;* ὡς ἀνθρωπος οὖν λαλεῖ τὰς ἀγωνίας τὰς ἐμὰς περιφέρων,

10 ἐπειδήπερ ἐν κινδύνοις ὑπάρχοντες ἑαυτοὺς ὑπὸ θεοῦ καταλελειῖσθαι νομίζομεν· ὡς ἀνθρωπος *ταράττεται*, ὡς ἀνθρωπος καὶ *δακρῦει*, ὡς ἀνθρωπος καὶ σταυροῦται. οὕτω γὰρ εἶπεν ὁ ἀπόστολος, *ὅτι τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα ἐσταύρωσαν*. καὶ ἀλλαχοῦ ὁ ἀπόστολος Πέτρος φησί· *Χριστοῦ παθόντος σαρκί*. τὸ σῶμα τοίνυν πέπουνθεν· ἡ μέντοι θεότης ἐλευθέρα τῆς

15 τελευτῆς καὶ τῷ πάθει τὸ σῶμα κατὰ νόμον ἀνθρωπίνης ἐνδεδῶκε φύσεως.

Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν παλαιότατον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ ἐστοίχησεν.

3 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Ἀμβροσίου ἐκ τῆς εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐρμηνείας βιβλίου ἕκτου, ἔχουσα οὕτως·

20 Ὅπερ εἶπε· *μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω*, τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θεότητα· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ θέλημα τῆς θεότητος αἰώνιον.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν ἐν γράμμασι Ῥωμαϊκοῖς γεγραμμένον προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐρμηνεύοντος 25 Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐκδίκου τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καὶ γραμματικοῦ Ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἐστοίχησεν.

3–4 Is. 53,5 5–6 cf. Joh. 12,27 8–9 Mc. 15,34 11 cf. Joh. 12,27 cf. Joh. 11,35
12 Gal. 5,24 13 1. Petr. 4,1 21 Lc. 22,42

21–23 Ambrosius, Expos. evang. sec. Lucam X 592–595 (60), PL 15,1911 C 1–4; CC 14 (1957) 363

MT

1 εὐσπλαγχνον] σπλάγχνον M 4 ἐξαλείψῃ] ἐξαλείψει T 7 σαθρότητος om. T
9 ἐγκατέλιπές] ἐγκατέλειπές T οὖν] οὐ T 14 ἐνδεδῶκε] ἐνέδωκε M 16 πατριαρχείου] πα-
τριαρχίου T 19 αὐτοῦ² om. M (cf. 296,6) 20 ἕκτου] 5' T 21 γινέσθω] γενέσθω M
23 θέλημα om. M

Lazarum resuscitaturus *illacrimat*? sed et ibi eum sororis eius pietas ad *lacrimandum* mouit, per quam eius tangebatur sensum humanum. et hic internus eius affectus dispensationem operatur, ut, quemadmodum mors eius omnium abstulit mortem et *liuor eius nostra sanauit uulnera*, ita et eius tristitia nostrum diluat merorem. ut homo igitur dubitat, ut homo *turbatur*, non *turbatur* ut uirtus neque <ut> deitas eius, sed *anima turbatur* et *turbatur* secundum humanae fragilitatis assumptionem propterea quia *animam* suscepit passibilem. nec enim deus secundum quod deus est aut turbari aut mori potuit. unde et ait *deus, deus meus, ut quid me dereliquisti?* ut homo igitur loquitur meos merores circumferens, quoniam in periculis existentes a deo nos derelinqui putamus, ut homo *turbatur*, ut homo *illacrimat*, ut homo et crucifigitur. sic enim dixit apostolus, quia *Christi* *carne crucifixerunt*. et alibi apostolus inquit Petrus: *Christo passo carne*. caro itaque passa est; nam deitas libera extitit mortis et passionis, corpus secundum conditionem humanae cessit naturae.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro cartatio uetustissimo, qui est de bibliotheca uenerabilis patriarchii huius a deo conseruandae regiae urbis, et constitit. 15

- 3 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Ambrosii ex libro sexto interpraetationis euangelii secundum Lucam, continens ita:

Quod autem dixit: *non mea uoluntas sed tua fiat*, suam ad hominem retulit, patris ad diuinitatem. uoluntas enim hominis temporalis, uoluntas diuinitatis aeterna. 20

Quod testimonium collatum est cum codice <cartatio> Latinis litteris scriptum, <qui prolatus est a parte apostolicae sedis antiquae Romae>, interpretante Constantino deo amabili presbitero et defensore huius sanctae magnae ecclesiae et grammatico latino, et constitit.

VPG BR MNL K

1 *lazarum*] *laçarum* K *resuscitaturus*] *resuscitatus* G *illacrimat*] *inlacrimat* BR *lacrimatur* M
 eius *add.* M² *pietas* eius L *ad lacrimandum*] *ad clamandum* N 2 *mouit*] *monuit* N *quam*]
 quem V *internus*] *internos* V¹ 3 *mors*] *mor* N *abstulit*] *abstulit* P *liuor*] *libor* N
 4 *tristitia*] *tristicia* VPG² *tristia* G¹ 4–5 *dubitat et ut* L 5 *ut*² *om.* G N <ut> = Ambrosius
 de fide II 7,56 6 *turbatur*] *turbatus* N *assumptionem*] *adsumptionem* BR *quia*] *qui* N
animam] *anima* M 7 *passibilem*] *possibilem* N *nec*] *non* G *potuit*] *poterat* M *et om.*
 G 8 *dereliquisti*] *derelinquisti* VP² *meos*] *meus* VP¹ *merores*] *mores* M¹ 9 *in periculis*]
imperialis G *existentes*] *existentes* PG R ML K *derelinqui*] *dereliqui* P² R *putamus*] *potamus*
 BR 10 *turbatur*] *turbatus* V *illacrimat*] *inlacrimat* BR *lacrimat* G *lacrimatur* M *et*
om. BR MNL K *sic*] *si* N *apostolus*] *apostulus* V *απόσ* P 11 *apostolus*] *apostulus* VP
apostolos B¹ *inquit*] *inquit* PG R MN K *passo*] *passo* B 12 *extitit*] *extotit* V¹ *extitit*
 B *et*] *ex* B M¹L *passionis*] *passione* BR (τῷ πάθει) 14 *collatum*] *conlatum* B *cartatio*]
chartatio P²G² *cartacio* M K *chartacio* NL *uetustissimo*] *uetustissimo* P *ras.* *uetustissimo*
 N 15 *bibliotheca*] *bibliotheca* VPG ML *bibliotheca* R K *uenerabilis patriarchii*] *uenerabili*
patriarchi R N 17 *relectum*] *relatum* L *codice*] *codicem* N *codicello* L *ambrosii*]
ambrosi B 18 *interpraetationis*] *interpretationis* BG L *interpretationes* N *interpretationis* K
euangelii] *euuangelii* L *continens*] *contenens* B 19 *retulit*] *retulit* P *patris*] *pateris* B¹
 20 *uoluntas*] *uoluntas* P 21 *collatum*] *colatum* P *conlatum* B *χαρτίων* = <cartatio> *om.*
 VPG BR MNL K *scriptum* = γεγραμμένον 21–22 *προτεχθῆναι* ... *ῥώμης* = <qui ... romae> *om.*
 VPG BR MNL K 22 *interpretante*] *interpretante* B *interpretantem* N K 23 *amabili*] *amabile*
 V *presbitero*] *presbytero* B *defensore*] *defensorem* N *magnae sanctae* L *et*² *om.* N
grammatico] *grammatico* V

4 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς συνάξεως λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· *Πάλιν Ἱπποδρομῖαι, ἔχουσα οὕτως*

5 Τούτων μοι μένησθε τῶν ῥημάτων πάλιν· χρήσιμος γὰρ αὐτῶν ἡ μνήμη τὴν εὐχὴν ἐξετάζουσιν ἔσται. εἶπε τὸν *προδότην*, προεῖπε τὴν πάντων *φυγὴν* καὶ τὸν αὐτοῦ *θάνατον*. πατάξω γάρ, φησί, τὸν *ποιμένα*. προεῖπε τὸν μέλλοντα αὐτὸν *ἀρνήσασθαι* καὶ τότε καὶ ποσάκις, μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα, καὶ μετὰ ταῦτα πάντα [μετὰ] ἱκανὴν αὐτοῦ τῆς προ-
 10 γνώσεως τῶν μελλόντων ἀπόδειξιν δούς, ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ *χωρίου εὐχεται*, κάκεινοι μὲν λέγουσι ὅτι ἐπὶ τῆς θεότητος, ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τῆς οἰκονομίας. δικάσατε τοίνυν καὶ πρὸς αὐτῆς τῆς τοῦ μονογενοῦς δόξης μηδενὶ κεχαρισμένην τὴν ψῆφον ἐνέγκετε. εἰ γὰρ καὶ ἐν φίλοις δικάζομαι νῦν, ἀλλ' ἀντιβολῶ καὶ δεόμεναι ἀδέκαστον γενέσθαι τὴν κρίσιν, μήτε πρὸς ἐμὴν χάριν μήτε πρὸς ἐκείνων ἀπέχθειαν. μάλιστα μὲν γὰρ καὶ αὐτόθεν δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι τῆς θεότητος ἡ εὐχή. <θεὸς γὰρ οὐκ εὐχεται>. θεοῦ γὰρ τὸ προσκυνεῖσθαί
 15 ἔστι, θεοῦ τὸ εὐχὴν δέχεσθαι, οὐ τὸ εὐχὴν ἀναφέρειν. ἀλλ' ὁμως ἐπειδὴ ἀναισχυντοῦσιν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ῥημάτων τῆς εὐχῆς ὑμῖν ποιῆσαι πειράσομαι φανερόν, ὅτι τὸ ὄλον τῆς οἰκονομίας ἔστι καὶ τῆς κατὰ τὴν σάρκα ἀσθενείας. ὅταν γὰρ φθέγγεται τι ταπεινὸν ὁ Χριστός, οὕτω φθέγγεται ταπεινὸν καὶ εὐτέλές, ὡς τὴν ὑπερβολὴν τῆς ταπεινότητος τῶν λεγομένων καὶ τοὺς σφόδρα φιλονεικοῦντας δυνηθῆναι πείσαι, ὅτι πολὺ τῆς ἀπορρήτου καὶ ἀφράστου οὐσίας ἐκείνης ἀποδέει τὰ ῥήματα. ἴωμεν τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ῥήματα τῆς
 20 εὐχῆς· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλήν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.*

5 cf. Mt. 26,21 cf. Mt. 24,20 cf. Mt. 17,9 6 cf. Mt. 26,31 cf. Joh. 13,38 8 Mt. 26,36
 21 – 21 Mt. 26,39

4 – 21 Iohannes Chrys., hom. de consubstantiali, PG 48,763,17 – 47

MT

7 [μετὰ] *del.* Lu 8 δούς *om.* M 10 τοῦ *om.* T ἐνέγκετε *copi.* Frohne | ἐνέγκητε MT
 13 deus enim non orat = <θεὸς ... εὐχεται> *om.* MT 15 ὑμῖν | ἡμῶν T

- 4 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Iohannis episcopi Constantinopoleos ex sermone facto ad eos qui ad missas non occurrerunt, cuius initium est: *Iterum circensia*, continens ita:

Horum mihi iterum memores estote uerborum; utilis enim eorum erit memoria de oratione conferentibus. dixit *proditorum*, praedixit omnium *fugam* et sui *mortem*. *per-* 5
cutiam enim, ait, *pastorem*. praedixit quia eum *abnegaturus* fuisset et quando et quotiens, accurate omnia, et post haec omnia idoneam praescientiae futurorum dans probationem. ueniens ad *locum orat*, et illi quidem dicunt quia secundum deitatem, nos uero dicimus quia secundum dispensationem. iudicate itaque et <ad> ipsa unigeniti gloria nulli gratiam dantes sententiam profertote. si enim et contribulis iudicor nunc, sed supplico ac depraeor, 10
 ut absque praemio iudicium fiat, neque ad gratiam meam neque ad illorum odium. maxime quidem et ex hoc ipso manifestum est, quod non est diuinitatis ipsa oratio; deus enim non orat. dei enim est adorari, dei est orationem suscipere, non orationem offerre. uerum quia inuerecundi sunt, ex ipsis orationis sermonibus manifestum uobis facere pertemptabo, quia totum dispensationis est et ipsius carnalis infirmitatis. quando enim 15
 humile quid loquitur Christus, sic loquitur humile et uile, quatenus immensitas humilium ditorum etiam eos, qui ualde contendunt, possit persuadere, quia nimis ab illa ineffabili atque inenarrabili essentia dis<t>ant haec uerba. ueniamus igitur ad ipsa uerba orationis: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu uis*. 20

VPG BR MNL K

1 iohannis] iohannis P constantinopoleos] constantinopeleos V constantinopoleus BR constantinopolitani L 2 ex] et VPG eos ... ad om. G missas] missa N initium] initium G est om. M iterum om. K iterum circensia] umcircensi L 3 continens] contenens B 4 mihi] michi G N enim om. R eorum om. L 4–5 de oratione] deo rationem ML K a deo rationem N 5 dixit] praedixit BR M (cf. 293,13: suscipere) proditorum] proditorum VPG M sui = αὐτοῦ 6 enim] enit L ait om. M pastorem] postorem V¹ pastorem ait G quia eum abnegaturus fuisset] qui cum negaturus fuerat RG quotiens] quociens RG 7 accurate] accusate VP R NL K acusante G idoneam] ydoneam R N praescientiae] praescientia BR probationem] probatio P¹ 9 quia om. G <ad> = πρὸς] ab VPG BR MNL K ipsa] ipsa G¹ nulli] nullam V nulla PG¹ gratiam] gratia P 10 profertote] proferere VP proferte G contribulis] cum tribulis V sed] set P¹ supplico] subplico P ac] hac P¹ N haec P² depraeor] deprecor PG R MNL 11 absque] abque K praemio] premio VPG R ML K premium N iudicium] iudicium V meam P² add. odium] hodium K 12 et om. R ipso] ipsa MNL diuinitatis] diuinitates V oratio] ratio L 13 orat] erat RG K orationem] enorationem N suscipere] persuscipere VP offerre] offerere VP¹ 14 uerum] uerem VP¹ uere P² uerum R inuerecundi] inuerecondi V ipsis] ipsius VPG B MNL K orationis] rationis L 15 pertemptabo] pertemptauo V pertemptatio P (u-ci) pertentabo K quia] qui V² enim om. G 16 quatenus] quatinus G¹ immensitas] immensitas M 17 eos ... persuadere = τοὺς φιλονεικοῦντας πείσαι persuadere] perspadere G ab illa] ad illam MNL (d-b) ineffabili] ineffabilem M inestimabili L 18 inenarrabili essentia] inenarrabilem essentiam M dis<t>ant = ἀποδέει] dissonant VPG BR MNL K ipsa] ipsam VP¹ uerba] uerbam V orationis] oracionis P 19 possibile] possibile P

5 Καὶ μετὰ βραχέα·

Ἐρώτησον τὸν αἰρετικόν· θεὸς δειλιᾷ καὶ ἀναδύεται καὶ ὀκνεῖ καὶ *λυπεῖται*; κἂν εἴπη
 ὅτι „ναί“, ἀπόστηθι λοιπὸν καὶ στήσον αὐτὸν κάτω μετὰ τοῦ διαβόλου, μᾶλλον δὲ κἀκείνου
 κατωτέρω. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος τολμήσει τοῦτο εἰπεῖν· ἂν δὲ εἴπη, ὅτι οὐδὲν τούτων ἄξιον
 5 θεοῦ, εἰπέ, οὐκοῦν οὐδὲ εὔχεται θεός; χωρὶς γὰρ τούτων καὶ ἕτερον ἄτοπον ἔσται αὐτοῦ,
 εἰ θεοῦ τὰ ῥήματα εἴη· οὔτε γὰρ *ἀγωνίαν* μόνον ἐμφαίνει τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ δύο
 θελήματα, ἐν μὲν υἱοῦ ἐν δὲ πατρὸς ἐναντία ἀλλήλοις. τὸ γὰρ εἰπεῖν· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω,*
ἀλλ' ὡς σύ, τοῦτο ἔστιν ἐμφαινόντος. τοῦτο δὲ οὐδὲ ἐκεῖνοί ποτε συνεχώρησαν, ἀλλ' ἡμῶν
 <ἀεὶ> λεγόντων· *ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἑσμέν* ἐπὶ τῆς δυνάμεως, ἐκεῖνοι ἐπὶ τῆς θελήσεως
 10 τοῦτο εἰρησθαί φασι, λέγοντες πατρὸς καὶ υἱοῦ μίαν εἶναι βούλησιν. εἰ τοίνυν πατρὸς
 καὶ υἱοῦ μία βούλησις ἔστι, πῶς φησιν ἐνταῦθα· *πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ;* ἂν
 μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος <τὸ> εἰρημένον εἴη τοῦτο, ἐναντιολογία τις γίνεται καὶ πολλὰ
 ἄτοπα ἐκ τούτου τίκτεται· ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἔχει λόγον τὰ εἰρημένα, καὶ οὐδὲν γένοιτ'
 ἂν ἔγκλημα· οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα <ἔστι> κατάγνωσις· φύσεως γὰρ
 15 ἔστι τοῦτο. αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα *χωρὶς ἁμαρτίας* ἐπιδείκνυται καὶ μετὰ πολλῆς
 τῆς παρουσίας, ὥστε τὰ τῶν αἰρετικῶν *ἐμφράζει στόματα*. ὅταν οὖν λέγη ὅτι *εἰ δυνατόν,*
παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο καὶ *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ,* οὐδὲν ἕτερον
 δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιβέβληται φοβουμένην θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι
 θάνατον καὶ ἀναδύεσθαι καὶ *ἀγωνιᾶν* ἐκείνης ἔστι. νῦν μὲν οὖν αὐτὴν ἐρήμην ἀφήσι καὶ
 20 γυμνὴν τῆς οἰκείας ἐνεργείας, ἵνα αὐτῆς δείξας τὴν ἀσθένειαν πιστώσῃται αὐτῆς καὶ τὴν
 φύσιν, νῦν δὲ αὐτὴν ἀποκρύπτει, ἵνα μάθῃς ὅτι οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ἦν. ὥσπερ γὰρ, εἰ διὰ
 παντὸς τὰ ἀνθρώπινα ἐπεδείκνυτο, τοῦτο ἂν ἐνομίσθη, οὕτως, εἰ διὰ παντὸς τὰ τῆς
 θεότητος ἐπετέλει, ἠπιστήθη ἂν ὁ τῆς οἰκονομίας λόγος. διὰ τοῦτο ποικίλλει καὶ ἀναμίγνυσι
 καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ πράγματα, ἵνα μήτε τῆ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως μήτε τῆ Μαρκίωνος

2 cf. Lc. 22,43 6 cf. Lc. 22,44 7–8 Mt. 26,39 9 Joh. 10,30 11 Mt. 26,39 15 cf.
 Hebr. 4,15 16 Ps. 106,42 16–17 Mt. 26,39 19 cf. Lc. 22,44

2–296,2 Iohannes Chrys., hom. de consubstantiali, PG 48,765,15 ab imo–766,29; cf. Doctrina patrum 18 VII
 p. 119 10–19 cf. ACO ser. II vol. I p. 288,7–19

MT

2 cf. 296,2 3 τοῦ om. T 4 εἴπη om. M 5 τούτων Migne | τούτου MT 5–6 αὐτοῦ εἰ
 M | ἂν τοῦ T Migne 6 εἴη MT | ἢ Migne 8 δὲ om. M 9 semper = <ἀεὶ> om. MT
 12 <τὸ> om. MT (cf. ACO ser. II vol. 1, p. 288,11) 14 <ἔστι> om. MT (cf. ACO ser. II, vol. 1, p. 288,13)
 22 ἐπεδείκνυτο τοῦ τοῦτο M 24 τῆ¹ | τοῦ T

5 Et post pauca:

Interroga hereticum: deus formidat et supersidet et pigritat et *tristatur?* et si dixerit „etiam“, recede iam et statue[t] illum deorsum cum diabolo, magis autem et illo inferiorem. neque enim ille audebit hoc dicere; sin autem dixerit, quia nihil horum dignum est deo, dic, ergo nec orat deus? absque istis enim et aliud inauditum erit, si haec dei fuerint uerba; neque enim aestuationem tantummodo indicant ipsa uerba, sed et duas uoluntates, unam quidem filii aliam uero patris, contrarias ad alterutrum. quod enim dictum est: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*, hoc insinuantis est. hoc autem nec illi aliquando permiserunt, sed nobis semper dicentibus: *ego et pater unum sumus* in maiestate, illi in uoluntate hoc dictum esse inquit, dicentes patris et filii unam esse uoluntatem. si igitur patris et filii una est uoluntas, quomodo hic dicit: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu uis?* si enim diuinitate quod dictum est sit, hoc contradictio erit et multa inaudita ex hoc generantur; si autem de carne habet rationem quae dicta sunt, et nullum ex hoc erit scandalum; nec enim nolle mori carnem reprehensio est, quoniam hoc naturae est. ipse autem quae naturae sunt omnia *absque peccato* ostendit et cum multa abundantia, ut etiam hereticorum *opturet ora*. quando autem dicit: *si potest fieri, transeat a me calix iste* et: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*, nihil aliud ostendit, nisi quia carnem uere indutus est timentem mortem; mortem enim timere et dubitare et *anxiari* illius est. nunc quidem eam destitutam reliquit et nudatam ex propria operatione, ut demonstrans eius infirmitatem credibilem eius faciat et naturam, nunc uero eam abscondit, ut di(s)cas quod non erat purus homo. quemadmodum enim, si semper humana demonstrasset, hoc utique crederetur, ita, si semper quae deitatis sunt effecisset, incredibilis utique fuisset ipsius dispensationis ratio. propterea uariat et intermiscet et uerba et causas, ut neque Pauli

VPG BR MNL K

2 interroga = ἐρωτήσων] interrogo VPG BR MNL K supersidet] supersedet R superridet N
dixerit] dixerat V¹ 3 statue[t]] statuat V¹ (στῆσον = statue *coni. Frohne*) diabolo] diabulo VP
dyabolo R et in illo V¹ 4 enim *om.* V audebit] au.debit P *ras.* audiuit N nihil]
nichil RG N est *om.* R 5 orat] erat R absque istis] absquestis VP K abque M¹
absque M² absqua estis NL fuerint] fuerit P¹ 6 enim *om.* L aestuationem] estuationem
V K extuationem L indicant = ἐμφαίνει] indicat VP K indignant B intelligent R
indicant G MNL 7 aliam] alia N uero] ueru V² ad] in BR est *om.* G 8 insinuantis]
insinuatus V¹ insinuans R insinuatis G¹ permiserunt] promiserunt L 9 in maiestate =
ἐπὶ τῆς δυνάμεως 10–11 si ... uoluntas *om.* K 11 una est uoluntas] unam esse uoluntatem N
uoluntas] uoluntas P 12 diuinitate] diuinitatem B hoc contradictio] autem contradicio G con-
tradictio] contradicio V 13 autem.de V *ras.* habet] habent G rationem] rationem V et]
ut L 14 nolle] nulle V reprehensio] reprachensio B naturae] natura V natus N 15
sunt *om.* N abundantia] habundantia V²G R NL ut] aut K 16 opturet] obturet P BR MNL
K opturet et ora V¹ ora] hora B ore N 17 sicut²] sicu V nihil] nil G nichil
R N uere *om.* G 18 anxari] anxari K 19 destitutam] destitutam B reliquit] reliquid
BG N nudatam] nudata N ex] et VPG propria] propia P 20 credibilem] credebilem
V naturam] natura VP¹G NL di(s)cas = μῶθης] dicas VPG BR MNL dicat K 21
purus] porus V¹ puris R pater L si] sit L demonstrasset] demonstrasset V¹ 22
quae deitatis] quem deitati N effecisset] efecisset P efficisset B incredibilis] incredibilis V¹
23 dispensationis] disputationis L ratio] ratio G oratio R N propterea uariat] propter euariat
V uariat et] uaria M *om.* N intermiscet] ita misset B ipse miscet R intermisticet
N uerba et] uerbiet N 23–297,1 pauli samosatani] paulus amosatheni VP¹ pauli samosatam
R

καὶ Μανιχαίου νόσω καὶ μανία παράσχη πρόφασιν. διὰ τοῦτο καὶ προλέγει τὸ ἐσόμενον ὡς θεὸς καὶ ἀναδύεται πάλιν ὡς ἄνθρωπος.

Ἦτις χρήσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ ἐστοίχησεν.

5

6 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου εἰς τὸ ῥητὸν ἔνθα φησί· *καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὕρισκε αὐτοὺς καθεύδοντας*, ἔχουσα οὕτως·

10 Ὡσπερ οἱ τὸ σῶμα θεραπευόμενοι ἐκόντες ὑπομένουσι τὴν ἐν ταῖς θεραπείαις ἀλγηδὸνα, οὐχ ὡς ἀ<(ι)>ρετὴν ἀλλ' ὡς ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς περιγινόμενην ὑγίαν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ σωτὴρ φευκτὸν μὲν καθ' ἑαυτὸν καὶ <(ἀ)>ηδῆ παρητεῖτο τὸν θάνατον, ὑπέμεινε δὲ αὐτὸν μακροθύμως, ἵνα ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους πολυτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης ὠφελήσῃ οἰκονομίας. οὐ μόνον γὰρ τὸ λύτρον προσενεγκὼν ἐλευθέρους ἡμᾶς πάσης ἀμαρτίας γενέσθαι παρεσκεύασεν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ὡσπερ τινὰ ἀπαρχὴν τῆς ἐκ νεκρῶν

15 ἀναστάσεως ἐπιδείξας τὴν κοινὴν καθόλου ἐβεβαίωσεν ἀνάστασιν. Ἴσως δὲ καί, εἰ μὴ παρητήσατο, ὑπελήφθη ἂν θρασύτητι καὶ ἀπονοίᾳ ἀσθαιρέτως ἐπὶ τὸν θάνατον ἐληλυθέναι. νῦν δὲ διὰ τῆς προσευχῆς αὐτὸν παραιτησάμενος τὴν ὑπερβολὴν παρέστησε τῆς τῶν ἀνελόντων αὐτὸν κακίας· *παρελθέτω οὖν τὸ ποτήριον εἰρηκῶς ἐπήγαγε· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.* καὶ ἴδιον μὲν θέλημα ἔχειν ἑναργῶς παρίστησι, προκρίνει δὲ

8 Mt. 26,40 13 cf. Mt. 20,28 13–14 cf. Rom. 6,18 14–15 cf. 1. Cor. 15,20–23 18–19 Mt. 26,39

9–298,2 Iohannes Chrys., in Matth. hom., unde?

MT

2 ἀναδύεται = supersedit (cf. 294,2) 4 πατριαρχείου] πατριαρχίου T ταύτης om. M
6 αὐτοῦ¹ om. M (cf. 290,19) 7 ἐκ om. T 10 ἀ<(ι)>ρετὴν] ἀρετὴν MT 11 <(ἀ)>ηδῆ] ἦδη MT

Samosateni neque Martionis et Manichei egritudini et furori occasionem tribuat. idcirco et predicit quod futurum est ut deus et supersedit iterum ut homo.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio, qui est de bibliotheca uenerabilis patriarchii huius a deo conseruandae regiae urbis, et constitit.

- 6 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Iohannis archiepiscopi Constantinopoleos de interpretatione euangelii secundum Matheum de texto ubi ait: *et uenit ad discipulos suos et inuenit eos dormientes*, continens ita:

Quemadmodum qui corpore curantur sponte sustinent dum curantur dolorem, non quasi uirtutem, sed ut necessarium propter salutem, quae ab ea conquiritur, eodem modo et saluator effugiendum quidem secundum id quod est ΗΔΗ iam recusabat mortem, sustinuit autem eam magnanimiter, ut nobis hominibus multifariae per huiusmodi dispensationem prodesset. non solum enim ΑΥΤΡΟΝ redemptionem offerens liberos nos omni peccato fieri ΠΑΡΕΚΚΕΥΑCΕΝ preparauit, sed et corpus ut quasdam primitias resurrectionis mortuorum ostentans communem omnium confirmauit resurrectionem. forsitan autem et, si non recusasset, aestimatus esset utique quod ΘΡΑCΥΤΗΤΙ audacia adque ΑΠΟΝΟΙΑ contemptu ultro ad mortem uenisset. nunc autem orando id recusans immoderatam ostendit perimentium eum malitiam; *transeat ergo calix*, inquires, subiunxit: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu*. et suam quidem uoluntatem habere se

VPG BR MNL K

1 samosateni] samose.theni P² ras. samosatheni G samosatene N martionis] marcionis P²
MNL K manichei] manicheim B egritudini] egritudini PG M occasionem] occansionem B
ocasionem G 2 predicit] predicet B supersedit] superdit M¹ 3 similiter] iterum G col-
latum] conlatum B consolatum R membranatio] membranacio P²G ML K bibliotheca]
blibliotheca V biblioteca P M 4 uenerabilis] uenerabili N patriarchii] pateriarchii V¹ 6
relectum] relatum L codice] codicae N archiepiscopi] episcopi K 7 constantinopoleos]
constantinopoleus BR iustianopoleos N interpretatione] interpraetatione B interpretatione L
K euangelii] aeuangelii N euuangelii L texto] textu V teato K ait] at B¹ 8
ad discipulos suos] a discipulis suis V continens] contenenens B ita] itaque L 9 quemadmodum]
quemammodum P dolorem] dolores L 9-10 οὐχ ὡς ἀρετὴν = non quasi uirtutem G MNL K
non queritur uirtutem VP non quasi uirtute BR (non quasi <quesitum> = οὐχ ὡς ἀρετὴν?)
10 ut om. BR necessarium] necessario BR MNL neccium K ab] ad R conquiritur]
conqueritur BR 11 et] est K saluator] saluator V ΗΔΗ] ΝΔΝ V nan R ΗΑΗ
MN K ΗΑΗ L 12 sustinuit] sustenuit B sustinu K multifariae] multifariam M mul-
tifarie L 13 prodesset] prodesse VPG NL K ΑΥΤΡΟΝ] ΑΥΤΡΟΝ VG aitpon R ΑΥΤΡΟΝ
MN K ΑΥΤΡΟΝ L redemptionem] redemtionem P redeptionem G offerens] offerrens
P liberos] libros N 14 peccato fieri] peccatori N ΠΑΡΕΚΚΕΥΑCΕΝ] ΝΑΡΕΚΚΕΥΑCΕΝ
V ΠΑΡΕΚΚΕΥΑCΕΝ PG tiapekeiacen R ΠΑΡΕCΗΕΥΑCΕΝ L ΠΑΡΕCΗΕΥΑCΕΝ K
corpus ut] corporis BR primitias] primicias G 14-15 resurrectionis] resurrectionis L 15
ostentans] ostendans V¹ communem] commonem N¹ omnium] quoque BR 16 si om. R NL
K recusasset] recussaset V recusaset G recuset N aestimatus] estimatus ML K
ΘΡΑCΥΤΗΤΙ] ΘΡΑCΥΤΗΤΙ VPG ΘΡΑCΥΤΗ B θραcytuti R ΘΡΑCΥΤΗΠ M CΥΓΗΠ N
ΘΡΑCΥΤΗΠ L adque] atque BRG MNL K 17 ΑΠΟΝΟΙΑ] ΑΓΙΟΝΟΔ V ΑΠΟΝΟΙΑ P
ΑΠΝΟΙΑ B annoia R ΑΠΟΝΟΤΑ M contemptu] contemtu B conceptum K (t-c)
uenisset] uenisse con. Lu autem om. M orando] morando K recusans] recusasset L¹
17-18 immoderatam] immoderantem V immoderatam P M K immoderata NL 18 ostendit]
ostendet VP malitiam] maliciam G malitia NL subiunxit] subiunxit BRG MNL K 19
uerumtamen] ueruntamen K

πανταχοῦ τοῦ ἰδίου τὸ πατρικὸν θέλημα, καὶ ἐν πᾶσι τὸ τοῦ πατρὸς προστίθησι συντρέχων αὐτῷ καὶ σύμφωνον ἑαυτὸν δεικνύς τῆς ἐκείνου βουλῆς.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον ὡσαύτως τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

5

7 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Οἱ κακοτέχνως τὰς θείας γραφάς, ἔχουσα οὕτως*

Καὶ ὅταν λέγῃ· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω <ἀπ' ἐμοῦ> τὸ ποτήριον τοῦτο, πλήν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής,* δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθενεῖαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκόν αὐτοῦ πρόθυμον. ὡσπερ γὰρ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐδειλίασε καὶ εἶπεν· *Ἰεῶς σοι, κύριε,* ἐπιτιμῶν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λέγει· *ἀπελθε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων,* οὕτως καὶ ἐνταῦθα νοεῖται· *γενόμενος γὰρ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων,* παραιτεῖται τὸ πάθος ὡς ἄνθρωπος, θεὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν θεϊκὴν ἀπαθὴς ὑπάρχων προθύμως ἀνεδέξατο τὸ πάθος καὶ τὸν θάνατον, διότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ θανάτου.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς <ὡσαύτως> τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

20

9–10 Mt. 26,39 + 41 13–15 Mt. 16,23 15–16 Phil. 2,7

9–18 Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos, PG 26,1021 B 10–1024 A 2

MT

1 πανταχοῦ om. M προστίθησι] προτίθησι M 4 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 6 Ἀθανασίου
M lac. 9 a me = <ἀπ' ἐμοῦ> om. MT 13 σοι] σὺ T 19 adaeque = <ὡσαύτως> om. MT
20 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

<manifeste> demonstravit, praeponebat autem ubique suae paternam uoluntatem et in omnibus adnectit illam quae patris est ei concurrentem concordemque se ostendit illius uoluntati.

Quod testimonium similiter collatum est cum codice chartatio, qui est de bibliotheca similiter uenerabilis huius patriarchii, et conuenit.

- 7 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriae ex libro de trinitate et incarnatione, cuius est initium: *Quiqui callide diuinas scripturas*, continens ita:

Et quando dicit: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non mea uoluntas fiat, sed tua. spiritus quidem prumptus, caro autem infirma*, duas uoluntates hic ostendit, unam quidem humanam, quae est carnis, aliam autem diuinam. nam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, diuina autem eius prumpta. sicut et Petrus audiens de passione formidauit et dixit: *propitius sis tibi, domine*, increpauit autem ei dominus dicens: *uade retro me satanas, scandalum mihi es, quia non sapis ea quae dei sunt, sed quae hominis*, ita et hic intellegitur: *factus* quippe *in similitudine hominum* recusat passionem ut homo, deus uero existens et secundum essentiam diuinam impassibilis, prumpte accepto tulit passionem et mortem, eo quod impossibile erat tenere illum a morte. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio crocato, qui est adaeque de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et conuenit.

VPG BR MNL K

1 <manifeste> = ἐναργῶς] ἐνεργῶς = efficaciter VPG BR MNL K praeponebat] proponit M¹NL ubique] ubi B suae] sue VP¹ 2 adnectit] adnne.tit V¹ ras. annectit V²P² a. .ectit P¹ ras. se P² add. 3 uoluntati] uoluntatem VP uoluntate G 4 similiter om. K collatum] conlatum B collatum est om. N cum] com V cum eo codice L chartatio] carthatio V chartatio P² cartatio B cartatio M carthatio NL bibliotheca] biblioteca V M 5 uenerabilis] uenerabili N conuenit] constitit BR (cf. 299,20) 7 item] ita ML codice] cotidice V (cf. 301,1) athanasii] ansthasii V atanasi B atanasi R archiepiscopi] archiepiscopi V alexandriae] alexandrinae G alexandrini L 8 est om. K initium] inicium VPG quiqui] quid qui VP qui G quicquid N callide] calide VP 9 continens] contenens B 10 quando] quan V¹ possibile] possibile V¹ uerumtamen] uerumptamen R ueruntamen N 11 quidem] autem L prumptus] prumtus P promptus RG MNL K promptus est caro RG L infirma] firma V duas] dua V¹ 12 humanam] humana V humana] humanam V NL K 13 infirmitatem] infirmitatis B refugiebat] refugebat L diuina] deuina V diuinam N K prumpta] prompta P²G R ML promptam N K 14 audiens om. M formidauit] formidauit B¹ (dauid) propitius] propicius G K sis] sit N increpauit] increpauit G 15 ei] om. R eum MNL dominus ei K dominus] dominum N uade] uada V satanas] sathanas R L K mihi] michi N sapis] sapi B¹ 16 ita] itaque K intellegitur] intelligitur RG ML K 17 homo] homomo V¹ essentiam] essentia V diuinam essentiam K impassibilis] impassibilis ML 18 prumpte] promptly BRG² MNL K accepto tulit = ἀνεδέξατο (cf. 271,6: suscipiebat) tulit] tullit P impossibile] impassibile G impossibile ML erat om. N tenere] teneri ML K 19 similiter om. G collatum] colatum P conlatum B consulatum R membranatio] membrenatio V membranatio G L K adaeque] adae. que K ras. 20 bibliotheca] biblioteca P M biblioteca R K uenerabilis] uenerabili VP¹ N patriarchii] patriarchi VP conuenit] constitit BR (cf. 299,5)

8 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τοῦ πρὸς Ἀπολιναρίου τὸν αἰρετικὸν ἀντιρρητικῶς λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Καλὸν ἂν γένοιτο προοίμιον, ἔχουσα οὕτως*

5 <Ἀπολιναρίου> Ἄλλα ταρασσονται, φησί, τὴν τῶν ἀπίστων ταραχὴν. <Γρηγορίου> Καθ' ἡμῶν χρῆται τῇ λοιδορίᾳ ταρασσομένους καὶ ἀπίστους ἀποκαλῶν τοὺς τῇ εὐαγγελικῇ φωνῇ μὴ ἀνεξετάστως προσέχοντας, ἢ φησι· <πάτερ,> *εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω θέλημα.* τούτοις δὲ προστίθησι τὴν ἰδίαν λέξιν ἔχουσαν οὕτως· Ἀπολιναρίου· Καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσι, ἀλλὰ
10 <τοῦ> θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

Γρηγορίου· Τί ἂν ἐξεύροι τις τοιοῦτον εἰπεῖν; οὐ λέγω τούτων τινὰ τῶν ἐπὶ αἵρεσει κατεγνωσμένων, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν ἀσεβείας τε καὶ τοῦ ψεύδους πατέρα εὑρεῖν τι τῶν εἰρημένων εἰς βλασφημίαν δεινότερον. ἄρα οἶδεν ὁ λογογράφος ἃ φθέγγεται; ὁ θεὸς ἐξ οὐρανοῦ καταβάς τὸ ἴδιον τῆς θεότητος θέλημα παραγράφεται καὶ οὐ βούλεται εἰς
15 ἔργον ἔλθεῖν, ὅπερ βούλεται· οὐκοῦν μεμέρισται τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὰ θελήματα; καὶ πῶς ἂν εἴη κοινὸν ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ θέλημα; πῶς δ' ἂν ἡ τῆς φύσεως ταυτότης τῇ διαφορᾷ τῶν θελημάτων ἐμφαίνοιτο; ἀνάγκη γὰρ πᾶσα σύνδρομον εἶναι τῇ φύσει τὴν βούλησιν, καθὼς φησί που ὁ κύριος· *οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς ἀγαθοὺς ποιεῖν.* καρπὸς δ' ἂν εἴη φύσεως ἢ προαίρεσις,
20 ὥστε ἀγαθῆς μὲν ἀγαθὴν εἶναι, κακῆς δὲ τοιαύτην. εἰ οὖν διάφορος ἐπὶ πατρὸς τε καὶ υἱοῦ

6–7 Mt. 26,39 7 Lc. 22,42 12 Joh. 8,44 18–19 Mt. 7,18

4–304,18 Gregorius Nyss., Antirrheticus adv. Apoll., PG 45,1192 A 1–1196 A 15; ed. Müller, p. 179,8–182,5

MT

2 ἀπολιναρίου | ἀπολλινάριον T 4 apollinarii <ἀπολιναρίου> om. MT Mū gregorii <γρηγορίου>
om. MT Mū 5 τῆ' om. T 6 μὴ add. T, om. Mū <πάτερ> om. Mū et transl. 6–7 τὸ
ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ Mū 8 ἀπολιναρίου M marg., om. T Mū μνημονεύουσιν, φησίν, ὅτι Mū
9–10 ἀλλὰ τοῦ θεοῦ Mū 11 γρηγορίου M marg., om. T Mū 12 οὐδὲ] οὐδ' Mū 15 τοῦ υἱοῦ
καὶ τοῦ πατρὸς Mū 18 ποιεῖν πονηροὺς M 19 ποιεῖν ἀγαθοὺς M 20 τε om. Mū (cf. App.)

8 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nisae ex libro ANTIPPHTIKOY oppositionum aduersus Apollinarem, cuius est initium: *Bonum utique erit exordium*, continens ita:

Apollinarii: Sed turbantur, inquit, infidelium perturbatione. Gregorii: Aduersus nos contumeliis utitur turbulentos et perfidos appellans eos, qui euangelicae uoci non citra 5 examinatione adtendunt, quae ait: *si possibile est, transeat a me calix iste, ueruntamen non mea, sed tua fiat uoluntas*. his autem adiungit proprium dictum continens ita: Apollinarii: Et non memorant quia uoluntas ista propria dicta est non hominis terreni, sicut ipsi putant, sed dei, *qui de celo descendit*.

Gregorii: Quisnam adinueniet tale aliquid dicere? non dico horum aliquem, qui in 10 herese denotati sunt, sed nec ipsum impietatis adque falsitatis patrem arbitror adinuenire aliquid ad blasphemiam callidius quamquae dicta sunt. putasne scit uerborum scriptor quae loquitur? deus de celo descendens propriam ipsius deitatis uoluntatem ΠΑΡΑΓΡΑΦΕ-ΤΑΙ exceptat et non uult ad effectum uenire, quod uult; ergo diuisae sunt patris et filii uoluntates? et quomodo ergo erit communis in utrisque uoluntas? quomodo utique 15 identitas naturae differentia uoluntatum insinuabitur? omnino enim necesse est naturae uoluntatem concurrere, sicut alicubi dominus ait: *non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere*. fructus utique naturae erit affectus, ut profecto bone bona sit, malae autem talem. si itaque differens est in patre et filio fructus

VPG BR MNL K

1 est om. N ex¹ | ox N codice | cotidice V (cf. 299,7) codicello K gregorii | grigorii V
nisae | nisi VP misae M nyse N myse L 2 ANTIPPHTIKOY | ANTIPPHTIKOV V AN-
TIPPHTIKOY PG antpphtileoy R ANTIPPHTIROY N ANTIPPHTIKOV L oppositionum |
obpositione B oppositione R opposicionum G apollinarem | appollonarem V apollinarem
BR appollinarem G N initium | incium G 2-3 erit utique BR 3 erit | erat VG
continens | contensens B¹ 4 apollinarii | appollinari VP apollinari. G ras. apollinarii B apo-
linari R apollenarii M turbantur | turbabuntur G turbatur K inquit | inquit RG ML K
infidelium | infilium N perturbatione | perturbationem G K (ταραχήν) gregorii | gregrii V¹ 5
turbulentos | turbulentus V turbulentes G turbolentus BR perfidos | perfidus V perfideos
R appellans | apellans V M euangelicae | euangelice NL citra | cetera B¹R cetra B²
6 examinatione | examinationem P K examinacionem G adtendunt | attendunt PG ML K 7
uoluntas fiat sed tua R mea uoluntas sed G uoluntas fiat K uoluntas om. G continens |
contensens B¹ 8 apollinarii | apollonarii V²P apollinarii BR apollenarii M appollenarii N
et om. N terreni | terrenis M 9 ipsi | isti R L celo | caelo BG M descendit | descendit
RG MNL K 10 tale | tali N 10-11 in herese | inherere V in haerese P in hac re G
in here N 11 denotati | donati V impietatis | impiaetatis V adque | atque P² BRG MNL K
arbitror | a.bitror M¹ ras. 11-12 aliquid adinuenire K 12 blasphemiam | blasfemiam PG cal-
lidius | calidius V¹ quamquae | quamque V NL que K putasne scit | putas nescit VG NL
uerborum scriptor = ὁ λογογράφος (cf. 303,7: uerbi scriptor) 13 descendens | discensens V¹ discen-
dens V²P 13-14 ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΑΙ | ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΕ V ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΕ P ΠΑΡΑΓΡΑΦΤΑΙ B
naratpaeraī R ΠΑΡΑΦΕΤΑΙ N ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΑΤ K 14 exceptat | exeptat M uult | uul
V¹ uenire ad effectum K effectum | efectum P affectum R M 14-15 uoluntates et filii
L 16 identitas | indemptitas R indeitate M identitatis K naturae¹ | natura N dif-
ferentia | differentiae conī. Lu uoluntatum | uoluntatem G enim om. G 17 concurrere |
concurrere V¹ alicubi | alibi P¹ R M malos fructus B fructus | fructos B¹ K 18 arbor |
arbo V¹ fructus¹ | fructos B¹ K bonos | bonus V fructus² | fructos V² fructis N uri-
que | tique V¹ naturae | natura G 18-19 ut profecto P² marg. 19 profecto bone | pro fructu
bono K bone | bene V BR NL K baene P bona | buna V¹ malae | mala VP male
BR NL autem male talem G talem | mala BR om. N pro malo K si itaque |
sitaque B¹ si itaque P² B¹RG MN fructus | fructos BG

ὁ καρπὸς τοῦ θελήματος, διάφορον ἐξ ἀνάγκης εἶναι καὶ τὴν ἑκατέρων φύσιν ὁμολογεῖν. τί οὖν πολεμεῖται ὁ Ἄρειος; τί δὲ οὐκ αὐτομολοῦσι πρὸς τὸν Εὐνόμιον, ὃς διαιρῶν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὴν φύσιν συνδιατέμνει τῇ φύσει τὴν βούλησιν καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα κατασκευάζει τὸ τῆς οὐσίας ἀλλότριον, τῷ ὑποβεβηκότι πρὸς τὸ ὑπερέχον συνδιασχίζων
 5 τὸν τῆς θεότητος λόγον; πάλιν δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ ῥηθὲν ἀναλάβωμεν· <Ἄπολιναρίου> Καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται, οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ. <Γρηγορίου> Ποῖον θέλημά φησιν ὁ λογογράφος; ὃ βούλεται μὴ γενέσθαι ὁ κύριος λέγων πρὸς τὸν πατέρα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. ἄρα συνήσῃ, ποῖα πέπτωκεν αὐτῷ ὁ λόγος
 10 ἐναντιότητι; ἐγγίζει τὸ πάθος καὶ ὅσον οὕτω μέλλει ὁ προδότης ἐφίστασθαι μετὰ τοῦ πλήθους καὶ τότε γίνεται ἡ τοιαύτη εὐχή. ὁ εὐχόμενος ἀνθρώπος ἢ θεός; εἰ θεὸν εἶναι τὸν εὐχόμενον οἶεται, ἴσῃ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐνορᾷ τὴν ἀσθένειαν. πῶς οὖν θεὸς ὁ μηδὲν οἰκοθεν ἀγαθὸν ἔχων, ἀλλὰ τῆς ὑπερκειμένης συμμαχίας δεόμενος; εἴτα πῶς καταγινώσκει ἡ θεότης τοῦ ἰδίου θελήματος; ἀγαθὸν ἦν ἢ κακόν, ὃ ἠβούλετο; εἰ μὲν γὰρ
 15 ἀγαθόν, διὰ τί οὐκ εἰς πέρας ἄγεται <ὃ ἠβούλετο;> εἰ δὲ κακόν, τίς πρὸς τὸ κακὸν τῇ θεότητι ἢ οἰκείωσις; ἀλλ' ὅπερ ἔφη, ὅτι οὐ συνήσῃ εἰς τὸ ἐναντίον περιτρέπων τὸν λόγον. εἰ γὰρ τοῦ μονογενοῦς ἐστὶ θεοῦ ἡ φωνὴ ἢ λέγουσα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γενέσθω, ἀλλὰ τὸ σὸν, αὐτὸς ὁ λόγος περὶ ἑαυτὸν αἰεὶ διὰ τινος ἐναντιότητος στρέφεται καὶ οὐδαμοῦ τὸ στάσιμον ἔχει. ὁ γὰρ μὴ βουλόμενος τὸ ἴδιον θέλημα γενέσθαι, αὐτὸ τοῦτο βούλεται
 20 πάντως, τὸ μὴ γενέσθαι ὃ βούλεται. πῶς οὖν ἡ εὐχή πρὸς πέρας ἀχθήσεται λέγοντος, ὅτι τοῦτο θέλω, ἵνα ὃ θέλω μὴ γένηται; πρὸς τούναντίον πάντως τοῦ σπουδαζομένου περιτραπήσεται καὶ ἀμηχανήσῃ καθ' ἑκάτερον ὁ τῆς τοιαύτης ἐπαίμων εὐχῆς. ὅπερ γὰρ ἂν ποιήσῃ, πρὸς τὸ ἀβούλητον τῷ εὐχομένῳ περιτρέπει τὴν ἔκβασιν. ποιήσῃ τὸ θέλημα

9 Lc. 22,42 10–11 Mt. 26,47 17–18 Lc. 22,42

MT

1 ὁμολογεῖν] ὁμολογήσουσιν Mū ὁμολογοῦσι Mū (App.) 2 αὐτομολοῦσι] αὐτομολογοῦσι M
 3 πατρός τε καὶ Mū 4 ὑπερέχον] προέχον T Mū 5–6 <ἀπολιναρίου> om. MT Mū 6 καὶ
 om. Mū μνημονεύουσιν, φησί, ὅτι Mū 7 <γρηγορίου> om. MT Mū 8 βούλεται δηλαδὴ μὴ
 Mū γενέσθω] γινέσθω T 9 ποῖα] οἶα Mū πέπτωκεν] περιπέπτωκεν Mū 13 εἴτα καὶ
 πῶς Mū 14 ἠβούλετο] ἰβούλετο M 15 <ὃ ἠβούλετο;> om. MT 17 γενέσθω] γινέσθω Mū
 20 ἀχθήσεται] ἀναχθήσεται M 23 περιτρέπει] περιτρέπειν corr. M

uoluntatis, differentem necesse est et alterutrum naturam confiteri. quid igitur in-
 pugnatur Arrius? quid autem non ΑΥΤΟΜΟΛΟΥCΙΝ fugiunt ad Eunomium, qui diuidens patris et
 filii naturam simul diuidit cum natura uoluntatem et <propterea> magis colligit alienatio-
 nem substantiae, summissum a praelato discernens a diuinitate uerbum? iterum
 autem quod ab eo dictum est repetamus: Apollinari: Et non memorantur, quia uoluntas
 <ista> propria dicta est non hominis qui ex terra est, sicut existimant ipsi, sed dei qui *de*
caelo descendit. Gregorii: Qualem uoluntatem asserit uerbi scriptor? quod non uult
 dominus fieri dicens ad patrem: *non mea uoluntas, sed tua fiat*. putasne intellegit, in
 qualem delapsus est sermo eius controuersiam? appropinquat passio et sicut necdum
 futurus erat *proditor* superuenire *cum multitudine* tuncque huiusmodi facta est oratio.
 qui deprecatur homo est an deus? si deum esse qui deprecatur existimat, parem ei cum
 hominibus inspicit inpotentiam. quomodo igitur deus qui nullum habet inditum bonum,
 sed supernum inuocat adiutorium? dehinc quomodo reprehendat diuinitas propriam
 uoluntatem? bonum fuit an malum, quod uolebat? et si quidem bonum, quomodo non
 ad effectum perducitur, quod uolebat? si autem malum, quae est diuinitati ad malum
 familiaritas? sed quod dixi, quia non intellegit, quod in contrarium circumuertit eundem
 sermonem. si quippe unigeniti dei est uox quae dicit: *non mea uoluntas fiat, sed tua*, ipse
 sermo circa seipsum per quandam semper contrarietatem uoluitur et nusquam stabilitatem
 habet. qui enim non uult propriam uoluntatem fieri, hoc ipsum uult per omnia, ut non
 fiat quod uult. quomodo ergo oratio ad effectum perducetur dicentis, quia hoc uolo, ut
 quod uolo non fiat? in contrarium per omnia quod desider<ant>i conuertetur et hesitauit
 erga alterutrum, qui huiusmodi orationem exaudit. quicquid enim fecerit, ad eum exitum,

VPG BR MNL K

1 uoluntatis] uoluntates V et] ut VP alterutrum] alterutram M naturam] natura NL
 in-pugnatur] impugnatur ML = πολεμείται 2 ΑΥΤΟΜΟΛΟΥCΙΝ] ΑΥΤΟΝΟΛΟΥCΙΝ V ΑΥΤΟ-
 ΜΟΛΟΥCΙΝ B M K abtomaoycin R ΑΙΤΟΜΟΛΟΥCΙΝ N ΑΥΤΟΜΟΛΟΥCΙΝ L eunomium]
 e. .om. .um V¹ ras. eonomium BR patris om. N 3 διὰ τοῦτο = <propterea> om. VPG BR
 MNL K colligit] collegit BR (construit?) 4 summissum] submissum BR MNL discernens]
 discrepens VP¹ discrepens P²G L¹ 5 repetamus] reputamus G NL apollinari] appollinari V
 N apollinari BR apollinari M memorantur] merantur V¹ quia] qui V¹ 6 τοῦτο
 = <ista> om. VPG BR MNL K non ... est² P¹ marg. existimant] exaestimant B extimant K
 7 descendit] discendit VP uerbi scriptor] uerbi scripturibus VP¹ uerbi scriptura P² BRG (a – iu = ib)
 uerbi scriptoribus ML uerbis scriptoribus N K 8 intellegit] intellegis B intelligit RG ML K
 9 qualem] quaem B¹ delapsus] delapsa VP R NL K controuersiam = ἐναντιότητι (cf. 303,18:
 contrarietatem) controuersiam] controuersiam B appropinquat] adpropinquat P B N K nec-
 dum] nedum V¹ 10 proditor] proditur VPG tuncque] tunc quoque BR tunc quae G N
 oratio] ratio L K 11 qui¹] quod MNL deprecatur¹] depraecatur B existimat] exaestimant B¹
 parem] partem G 12 inpotentiam] impotentiam ML 13 supernum] sciperunum N reprehend-
 at] repraehendat B diuinitas] diuinitatis N propriam] propria L 14 et om. MNL (uolebat)
 15 ad¹ M add. effectum] affectum N perducitur] preducitur L quae] qui P¹ 16 intellegit]
 intelligit G M K 17 si] sed R sic K uox quae] uox qui VP¹ uix que N ipse] ipsi
 V ipsa PG 18 quandam] quadam B ququandam K¹ nusquam] nosquam V¹ 20
 oratio] oratio V ora B¹ ὄρῳ R K perducetur] perducitur BRG perduceretur N
 20 – 21 ut quod uolo om. G N 21 in] per G¹ contrarium] contrariam V desider<ant>i =
 σπουδαζομένου] desiderii VP MNL K desiderat BRG desiderii <est> con. Lu conuertetur]
 conuertitur B hesitauit] haesitauit P M 22 erga] cura R G add. alterutrum] alterum L
 alterutrum qui] alterutrumque V alter. utrumque P ras. alterutrum quae G orationem]
 rationem K quicquid] quidquid K

τοῦ εὐχομένου; ἀλλ' ἡ εὐχή ἐστὶ τοῦ μὴ γενέσθαι ὁ βούλεται. μὴ ποιήσῃ ὁ βούλεται; ἀλλ' ὁ εὐχόμενος βούλεται γενέσθαι αὐτῷ ὁ μὴ βούλεται· ὥστε κατὰ πάντα τρόπον πάντῃ μεταλαμβανόμενον ἀστατήσῃ τὸ νόημα αὐτὸ ἑαυτῷ μαχόμενον καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ καθαιρούμενον.

5 τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μία γένοιτ' ἂν παραμυθία ἢ ἀληθῆς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία, ὅτι τὸ μὲν δειλιάν πρὸς τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστὶ, καθὼς φησι καὶ ὁ κύριος τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα· τὸ δὲ ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος τῆς θείας ἐστὶ καὶ βουλήσῃ καὶ δυνάμεως. ἐπειδὴ τοίνυν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ <τῆ ἀσθενεία> τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος·

10 ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν φωνήν, τὸ ὑψηλὸν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπὼν· μὴ τὸ ἐμόν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε· προσθεὶς δὲ τό· σόν, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως. τὸ γὰρ τοῦ πατρὸς εἰπὼν θέλημα καὶ τὸ τοῦ υἱοῦ ἐνεδείξατο. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ πάντας

15 ἀνθρώπους θέλειν σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· ὅπερ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι μὴ τοῦ θανάτου καταγωνισθέντος τοῦ πρὸς τὴν ζωὴν ἐμποδίζοντος. τὸ δὲ ταπεινὸν τῆς ἀνθρωπίνης δειλίας καὶ ῥῆμα καὶ πάθος οἰκειοῦται ὁ κύριος, δεικνὺς ὅτι ἀληθ(ῶ)ς ἦν περὶ αὐτὸν τὸ ἡμέτερον, ἐκ τῆς τῶν παθημάτων κοινωνίας τὴν φύσιν πιστούμενος.

20 Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ <ἐνταῦθα> εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

9 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Γρηγορίου ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀνθρώπον θεωρίας κεφαλαίου τετάρτου, ἔχουσα οὕτως·

6–7 Mt. 26,41 11–12 Lc. 22,42 14–15 1. Tim. 2,4

MT

1 τοῦ²] τὸ Mū δ'] ἃ Mū 2 αὐτῷ = hoc ipsum (αὐτὸ) 4 γένοιτ'] γένοιτο Mū
7 ἀναδέχεσθαι] ἀνέχεσθαι Mū δυνάμεως καὶ βουλῆς T 8 θέλημα Mū (App.)] βούλημα Mū
9 <τῆ ἀσθενεία>] τῆς ἀσθενείας MT 14 τοῦτο δὲ ἐστὶ] τουτέστι M 16 καταγωνισθέντος] κατα-
ποθέντος Mū τὸ] τὰ Mū ταπεινὸν] ταπεινά Mū 17 ῥῆμα] ῥήματα Mū veraciter =
ἀληθ(ῶ)ς] ἀληθῆς MT 20 huius = <ἐνταῦθα> om. MT πατριαρχείου] πατριαρχίου T
23 τετάρτου] δ' T

quod oranti est inuoluntarium, conuertetur. faciat uoluntatem orantis? sed et oratio est, ut minime fiat quod uult. non faciat quod uult? sed qui orat uult fieri hoc ipsum quod non uult? ac per hoc per omnes modos [quoquo conuertatur] quoquo modo accipiat, inconstans erit eius intelligentia ipsa sibi repugnans et a seipsa deicitur. ad huiusmodi itaque uerbi hesitationem unum fiat solatium uera ipsa misterii confessio, quia 5 formidare quidem passionem humanae fragilitatis est, sicut ait et dominus: *spiritum prumptum esse* dicens, *carnem autem infirmam*, suscipere uero eandem ex dispensatione passionem diuinae est et uoluntatis et uirtutis. quia igitur alia est humana uoluntas et alia diuina, loquitur quidem quasi ex homine quod infirmitati naturae congruit, qui nostras passiones assumpsit. adiungit autem secundam uocem, sublimem et deo decibilem 10 uoluntatem firmari quam humanam pro hominum salute uolens. qui enim dixit: *non meam*, humanam hoc sermone significauit, addens uero: *tuam*, ostendit coniunctionem suae deitatis ad patrem, cuius nulla uoluntatis est differentia propter communitatem naturae. nam patris dicens uoluntatem etiam filii demonstrauit. haec autem est *uelle omnes homines saluos fieri et ad agnitionem ueritatis uenire*, quod non erat aliter fieri 15 quam mortem subicere, quae ad uitam praepediebat. humile autem humanae formidinis et sermonem et passionem assumit dominus, ostendens quod ueraciter circa eum erat quod nostrum est, ex communitate passionum ipsam naturam credibilem faciens. Quod testimonium similiter collatum est cum libro cartatio, qui erat ex bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit. 20

- 9 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Gregorii de hominis contemplatione capitulus quartus, continens ita:

VPG BR MNL K

1 conuertetur] conuertitur BRG faciat] fatiat V orantis] oratis B¹ oratio] oracio VG
ratio K 2 quod¹] quid N non faciat *om.* NL faciat] fatiat V 3 modos] modus V
conuertatur] conuertantur K quoquo modo] quod quomodo VP² quomodo G quo quō K
4 intelligentia] intelligentia RG ML K seipsa] seipso M 5 hesitationem] haesitationem P M
solatium] solacium P² R MN ipsa B *bis* misterii] mysterii BR ML 6 quidem G *add.* 7
prumptum] promptum R MNL K infirmam] infirma N uero] uerbo N autem L eandem] eadem R eadem MN K 8 diuinae est] diuina esse M uirtutis] uirt P¹ 9 alia est
diuina G diuina] deuina P loquitur] loquitur B¹ quidem et quasi R 10 nostras] nostra
P¹ assumpsit] assumpsit P adsumpsit B secundam] secundum VP M K decibilem]
docibilem G 11 hominum] honum V¹ salute] salutem N qui enim] qui.nim P¹ *ras.* 12
meam] mea B¹ MN significauit] significat B¹ tuam] tua M 13 suae] sue VP¹ siue N
est uoluntatis M 14 haec] hae B¹ hoc B²R 15 saluos] saluus V 16 subicere] subire RG
L praepediebat] prebe...bat P *ras.* humile] humili V humilem PG R NL K humim B¹
humilitate B² autem] aut B 17 sermonem] sermone B¹ MNL passionem] passione B¹ MNL
assumit] assumit V K adsumpsit B erat circa eum G 18 est] erat L est ut ex G
communitate] cumunitate V communitatem K passionum] passione B credibilem] sedibilem
B¹R faciens] fatiens V 19 collatum] conlatum B cartatio] carthatio V chartatio P
chartatio G carthacio M chartacio NL cartacio R K bibliotheca] bibliothica V bi-
blioteca P M bibliotheca R K 20 uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi VP¹ B¹R
22 ex eodem codice relectum est VPG testimonium] testimonio N 23 contemplatione] conteplatione
N continens] contenens B¹ ita] itaque N

Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τὸ βασιλικὸν τε καὶ ἐπηρμένον αὐτόθεν δείκνυσι, πόρρω τῆς ἰδιωτικῆς ταπεινώσεως κεχωρισμένη, ἐκ τοῦ ἀδέσποτον αὐτὴν εἶναι καὶ αὐτεξούσιον, ἰδίους θελήμασιν αὐτοκρατορικῶς διοικουμένη.

- 5 10 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Γρηγορίου ἐκ τῶν κατ' Εὐνομίου κεφαλαίου τριακοστοῦ πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Οὐκ ἦν ὡς εἰκεν*, ἔχουσα οὕτως·
 Πᾶσα ἀνάγκη κατάλληλον εἶναι καὶ οἰκείαν ὁμολογεῖν τῇ φύσει καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ εἰ ἀνομοίως ἔχοιεν κατὰ τὴν φύσιν, ἀνόμοια εἶναι καὶ τὰ θελήματα· τῆς δὲ δυνάμεως ἐφ' ἑκατέρων ἰκανῶς ἔχούσης οὐθέτερον ἀτονήσει πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἰδίου θελήματος.
 10 Ἦτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.
- 11 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τό· *Πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*, οὗ ἡ ἀρχή· *Βαθεῖαν τομήν*, ἔχουσα οὕτως·
 15 Ἄλλ' οὐκ ἤρκεσε ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ παραγενόμενος, ἵνα μὴ νομισθῆ φαντασία τὸ γινόμενον, οὐ τῇ ὄψει μόνον πιστοῦται τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ πολλῶ καὶ τῷ διὰ πάντων ἐλθεῖν τῶν ἀνθρωπίνων. οὐ<δὲ> γὰρ ἀπλῶς εἰς ἀνθρώπον ἔρχεται ἀπηρτισμένον, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικὴν, ὥστε <καὶ> κυοφορήσεως καὶ τόκου ἀνασχέσθαι καὶ γαλακτοτροφίας καὶ αὐξήσεως, καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν ἡλικίων ἀπασῶν
 20 πιστώσασθαι τὸ γινόμενον. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσταται <τὰ> τῆς ἀποδείξεως μόνον, ἀλλὰ

14–15 Mt. 26,39 20 cf. Lc. 2,40

1–3 Gregorius Nyss., de officio hom., PG 44,136 B 11–C 2 7–11 Gregorius Nyss., c. Eunomium c. 35, PG 45,405 C 14–D 4; ed. W. Jaeger I 164,19–24 16–308,20 Iohannes Chrys., in illud: pater, si possibile est, transeat, PG 51,37,22 ab imo–38,12

MT

6 εὐνομίου] εὐνόμιον T τριακοστοῦ πέμπτου] λέ' T 8 ἀνόμοια] ἀν ὁμοια T 11 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 16 ἤρκεσε] ἤρκεσαν M 17 πολλῶ ἀλλὰ καὶ M 18 οὐ<δὲ> = neque] οὐ MT
 19 etiam = <καὶ> om. MT 21 <τὰ> om. MT

Ipsa quidem anima regium quid et sublime inditum ostendit, porro a priuatorum paupertate seiuncta, in eo quod indominabilis et liberi existit arbitrii, propriis uoluntatibus se imperialiter dispensans.

- 10 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Gregorii ex his quae 5
aduersus Eunomium capitulus tricesimus quintus, cuius est initium: *Non erat ut uidetur*,
continens ita:

Omnino necesse est conueniens esse et proprium confiteri naturae ipsum quoque arbitrium, et si dissimile exstiterit secundum naturam, dissimiles erunt etiam ipsae uoluntates; uirtute eius in utrisque idonea existente neutra deficiet ad perficiendam propriam 10
uoluntatem.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 11 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Iohannis archiepiscopi Constanti- 15
nopleos ex sermone: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*, cuius initium est:
Profundam sectionem, continens ita:

Sed non suffe<ce>runt haec solummodo, sed et adueniens, ut non putaretur phantasticum quod fiebat, non superficie tantum rem credibilem facit, sed et tempore multo et quod per omnia humana transiuit. neque enim simpliciter in homine perfecto uenit, sed 20
in utero uirginis, ut etiam et in uulba baiularetur et partum sustineret et lactis nutrimentum et *incrementum* prolixitatemque temporis et per diuersitatem omnium aetatum credibile faceret quod fiebat. sed neque in huiusmodi probatione tantum persistit, sed et ipsam

VPG BR MNL K

1 quid] quod N inditum] indictum P¹ (c-t) 2 paupertate] paupertatem NL seiuncta] seincta
V¹ seincta V² seiunctam MNL indominabilis] indomabilis G¹ liberi] liberii L ex-
sistit] existit RG ML K exstitit N propriis] propitius N 3 imperialiter] imperialiter V (ia-a)
inperialiter N 5 relectum] reectum B¹ 6 eunomium] eonomium B¹R capitulus] capitulum V
tricesimus quintus] XXXV VPG B NL initium] inicum VG erat] erit N 7 continens]
contenens B¹ ita om. L 8 omnino non necesse L necesse] necessae V 9 si om. MN
dissimile] disimule V¹ dissimile V²P exstiterit] extiterit B MNL K extiterat R dissimiles]
dissimilis V B dissimile K ipsae] ipsi V ipse RG NL K 9-10 uoluntates] uolumtates P
10 uirtute] seruitute M existente] existente VPG MNL K extente B¹R neutra deficiet] natura
deficientia B natura deficiente R naturae deficienti G ne ultra deficiendam N deficiet]
deificet K 11 uoluntatem] uolumtatem P 12 testimonium] testimoni. V¹ ras. collatum]
conlatum B chartatio] cartacio BR charthatio G cartacio M K chartacio N car-
thacio L bibliotheca] bibliothica V biblioteca P M bibliotheca R K 13 uenerabilis]
uenerabili N patriarchii] patriarchi VP R 15 iohannis] iohanne V 15-16 constantinopoleos]
constantinopoleos BR 16 ex sermone] exermone P¹ possibile] posibile P initium] inicum G
17 sectionem] sectioni V¹ racionem G secutionem N continens] contenens B¹ 18 non
V add. suffe<ce>runt] sfferunt V¹ ras. sufferunt V²PG BR MNL K haec] hoc VPG ex
M¹NL solummodo] sollummodo K 18-19 phantasticum] phan. asticum V¹ ras. phantastibus
B fantasticum MNL K 19 superficie tantum] superficiet tantum VPG superficiem tantum K
facit] f... V¹ ras. 21 etiam] et L uulba] uulua BRG MNL K baiularetur] baiolaretur P² B
partum] pat P¹ sustineret] susteneret B¹ 22 incrementum] incrementum B¹ prolixitatemque]
prolixitatem quia R prolitatemque M¹ aetatum] etatum R L K credibile] credibile V 23
faceret] faceret B facere NL huiusmodi] huiusmodo V¹ et om. MNL ipsam] ipso V¹

καὶ περιφέρων τὴν σάρκα ἀφήσιν αὐτὴν τὰ τῆς φύσεως ἐλαττώματα ὑπομεῖναι καὶ
 πεινῆσαι καὶ διψῆσαι καὶ καθευδῆσαι καὶ κοπιάσαι τέλος καὶ ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἐρχόμενος
 ἀφήσιν αὐτὴν τὰ τῆς σαρκὸς παθεῖν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ κρουνοὶ ἰδρώτων κατεφέροντο
 5 ἔξ αὐτῆς καὶ ἄγγελος ἠύρισκετο αὐτὴν διακρατῶν, καὶ λυπεῖται καὶ ἀδημονεῖ. πρὶν ἢ γὰρ
 ταῦτα εἰπεῖν φησὶν· ἡ ψυχὴ μου τετάρραται, καὶ· περίλυπός ἐστιν [ἡ ψυχὴ μου] ἕως
 θανάτου. εἰ γὰρ καὶ τούτων ἀπάντων γενομένων τὸ πονηρὸν τοῦ διαβόλου στόμα διὰ
 Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ καὶ Οὐαλεντίνου καὶ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου καὶ ἐτέρων πλειόνων
 αἰρεσιάρχων ἴσχυσεν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀνατρέψαι τὸν περὶ τῆς οἰκονομίας λόγον, καὶ
 10 ἤχησε σατανικὴν τινα ἠχὴν λέγων ὅτι „οὐδὲ ἔσαρκώθη, οὐδὲ σάρκα περιεβάλλετο, ἀλλὰ
 δόκησις τοῦτο ἦν καὶ φαντασία καὶ σκηνὴ καὶ ὑπόκρισις“, καίτοι τῶν παθῶν βρώντων
 τοῦ θανάτου, τοῦ τάφου, τῆς πείνης· εἰ μηδὲν τούτων ἐγεγόνει, πῶς οὐ πολλῶ μᾶλλον
 τὰ πονηρὰ ταῦτα ἀνέσπειρε τῆς ἀσεβείας δόγματα; διὰ τοι τοῦτο, ὡσπερ ἐπένησεν,
 ὡσπερ ἐκοπίασεν, ὡσπερ ἐκαθεύδησεν, ὡσπερ ἔφαγεν, ὡσπερ ἔπιεν, οὕτω καὶ θάνατον
 15 παραιτεῖται, τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος καὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τὴν οὐκ ἀνεχο-
 μένην ἀπαθῶς ἀπορραγῆναι τῆς παρούσης ζωῆς. εἰ γὰρ μηδὲν τούτων εἰρήκει, εἶχον <ἄν>
 εἰπεῖν, ὅτι εἰ ἄνθρωπος ἦν, ἔδει αὐτὸν παθεῖν τὰ τοῦ ἀνθρώπου. τίνα δὲ ἐστὶ ταῦτα; <τὸ>
 μέλλον σταυροῦσθαι καὶ δειλιᾶν καὶ ἀγωνιᾶν καὶ μὴ ἀπαθῶς ἀπορρηγνυσθαι τῆς παρού-
 σης ζωῆς· τῇ φύσει γὰρ ἔγκειται τὸ φίλτρον τὸ περὶ τὰ παρόντα. διὰ τοι τοῦτο δεῖξαι
 20 βουλόμενος ἀληθῆ τῆς σαρκὸς τὴν περιβολὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν πιστώσασθαι μετὰ
 πολλῆς τῆς ἀποδείξεως τὰ πάθη γυμνὰ προτίθησιν.
 Ἦτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ
 εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχίου, καὶ ἐστοίχησεν.

2 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,15 cf. Mt. 8,24 cf. Joh. 4,6 3 cf. Lc. 22,44 5 Joh. 12,27
 5–6 Mt. 26,38 12 cf. Mt. 4,2 13 cf. Joh. 4,6 cf. Mt. 8,24 cf. Joh. 21,13 cf. Joh. 4,7

MT

4 ἠύρισκετο] εὕρισκετο M 5 [ἡ ψυχὴ μου] om. transl. et p. 258,21 9 περιεβάλλετο] περιεβάλετο
 M 12 ταῦτα om. M 15 <ἄν> om. MT 16 <τὸ> om. MT 21 ὁμοίως om. M
 22 πατριαρχίου] πατριαρχίου T

circumferens carnem permittit eam naturae perpeti detrimenta et *esurire et sitire et dormire* et *fatigari*; postremo etiam ad crucem ueniens sinit eam quae carnis sunt pati. ideo enim et guttae sudorum de ea cadebant et angelus inueniebatur eam sustentans, et tristatur et hesitat. prius enim quam haec diceret ait: *anima mea turbata est*, et: *tristis est usque ad mortem*. si enim <et> his omnibus gestis os malignum diaboli per Martionem Ponticum 5 et Ualentinum et Manicheum Persam et alias plures hereses ualuit quantum ad eos uerbum dispensationis subuertere, et insonuit satanicum sonum dicens quia „neque incarnatus neque carne indutus est, sed putatiue hoc erat et phantasia et scena atque simulatio“, dum quando passiones ipse preclamarent et mors et sepulcrum et esuries. si nihil horum factum esset, quomodo non multo amplius haec impietatis nequissima dogmata disseminarentur? quam ob rem sicut *esuriuit*, sicut *fatigatus est*, sicut *dormiuit*, sicut *manducauit*, sicut *bibit*, sic et mortem recusat, quod est humanum ostendens et infirmitatem naturae, quae non sine dolore patitur auelli de praesenti uita. si enim nullum horum dixisset, dixissem utique, quia si homo esset, oportebat eum pati quae hominis sunt. quae uero haec? cum ad crucem ueniret et formidaret et taediaret nec sine dolore auelleretur a 15 praesenti uita; inest quippe naturae amor praesentium. et ideo ostendere uolens uerum carnis uelamen dispensationemque credibilem facere cum multa probatione passiones ipsas nudas proposuit.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit. 20

VPG BR MNL K

1 circumferens] circumfarens V ¹	circumfaerens V ²	permittit] permitit V	permiçtit K	na-
turae] nature P natura B	detrimenta] decrimenta R	2 fatigari] fatigare VPG	pati] patī N	
3 et ¹] ei NL	guttae] gutae P	gutte NL K	ea] eo VPG	cadebant] cadere M
ea NL	4 hesitat] haesitat M	prius] proprius VPG	est ² om. NL	est anima mea usque
M ¹	5 κολ = <et> om. VPG BR MNL K	os] omnis G	hos N	malignum] maligni MNL
diaboli] diabuli V dyaboli R	martionem] marcionem MNL K	ponticum] pontium R	6	
persam] persa G	per sanctam N	plures] pluras V	hereses] ereses V ¹	haereses P (cf.
259,21 – 261,1: heresum auctores)	eos] eum G ³	7 satanicum sonum] satani cumsu.nom V ras.		
satanae cum sonum B	sathane cum sonum R	satancum M	sathanicum sonum K	neque]
ne V ¹	8 carne om. V	indutus] inditus P	putatiue] putae P ¹	imputatiue M
phantasia] phantassia V	fantasia MNL	phantasima K	scena] schema N	atque] adque P ¹
9 passiones] passionis B	ipse] ipsae G	preclamarent] praeclamarent V	sepulcrum] sepulchrum	
BR NL	esuries] hesuriens V	esuriens P N	nihil] nichil RG N	horum] orum B ¹
10	quomodo] quomo V ¹	nequissima] nequissime V	nequissimae PG	10 – 11 disseminarentur]
dissimarentur V	11 esuriuit] esuriunt V ¹	exuriuit K	fatigatus] fagatus N	12 bibit]
biuit P	sic] sicut L	recusat] recu.sat V ¹ ras.	humanum] humanam G	et ostendens K
infirmitatem] infirmitate V	13 quae] que V NL	qui P	non om. N ¹ L	patitur] patetur
B ¹ R	auelli] abelli N K	praesenti] presenta V ¹	14 dixissem] dixisem P ¹ G	quia si] qua
si N	homo] ho B ¹	oportebat] oportaebat V	hominis] homini L	quae] qui P ¹
P ²	15 taediaret] thedi.ret P ras.	tediaret BR NL K	auelleretur] auellaretur V	auelletur
P ¹ N	aduelleretur L	a om. N	17 carnis uelamen] carnissuelamen P ¹	dispensationemque]
dispensationem G	credibilem] cridibilem V	credibile N	passiones] passionis G	18 ipsas]
ipsa V ¹	19 collatum] conlatum B	cum] in L	membranatio] membrenatio V	membranati
R	membranacio N K	menbracino L	qui est] quē N	bibliotheca] biblioteca P M
bibliotheca R K	20 patriarchii] patriarchi VP ¹ R			

- 12 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου λόγου ὀγδοηκοστοῦ πρώτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς, ἔχουσα οὕτως*
*Καὶ μικρὸν προελθὼν ἤρχετο λέγων· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλήν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. οὐχ ἀπλῶς πρὸς Πέτρον μάλιστα ἀποτείνεται, καίτοι καὶ τῶν ἄλλων καθευδησάντων, ἀλλὰ καθικνούμενος αὐτοῦ κἀντεῦθεν διὰ τὴν αἰτίαν ἦν ἔμπροσθεν εἶπον. εἶτα ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι τὸ αὐτὸ εἶπον – εἰπόντος γάρ, φησί, Πέτρον, ὅτι κἀν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι ὁμοίως δέ, <φησίν>, καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον – λοιπὸν πρὸς πάντας διαλέγεται ἐλέγχων αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν. οἱ γὰρ συναποθανεῖν αἰρούμενοι οὐδὲ λυπουμένῳ τότε συλλυπηθῆναι ἰσχυσαν ἐγρηγορότες, ἀλλ' ἐκράτησεν αὐτῶν ὁ ὕπνος. εὐχεται δέ, ἵνα μὴ δόξη ὑπόκρισις εἶναι τὸ πρᾶγμα· καὶ ἰδρῶτες ἐπιρρέουσι διὰ τὴν αἰτίαν πάλιν τὴν αὐτήν, ἵνα μὴ εἴπωσιν αἰρετικοί, ὅτι ὑποκρίνεται τὴν ἀγωνίαν. διὰ τοῦτο καὶ ἰδρῶτες ὡς θρόμβοι αἵματος καὶ ἀγγελος ἐνισχύων αὐτὸν ἐφάνη, καὶ μυρία φόβου τεκμήρια, ἵνα μὴ τις εἴπη τὰ ῥήματα πεπλασμένα εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ ἡ εὐχή. τῷ μὲν οὖν εἰπεῖν· *εἰ δυνατόν, <παρελθέτω>*, ἔδειξε τὸ ἀνθρώπινον· τῷ δὲ εἰπεῖν· *πλήν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*, ἔδειξε τὸ ἐνάρετον καὶ ἐμφιλόσοφον, παιδεύων – καὶ τῆς φύσεως ἀνθελκούσης – ἔπεσθαι τῷ θεῷ. ἐπειδὴ οὖν οὐκ ἦρκει τοῖς ἀνοήτοις τὸ πρόσωπον δεῖξαι μόνον καὶ ῥήματα προστίθησι. πάλιν ἐπειδὴ ῥήματα οὐκ ἦρκει μόνον, ἀλλὰ καὶ πραγματῶν ἔδει, καὶ ταῦτα συνάπτει τοῖς ῥήμασιν, ἵνα πιστεῦσωσι*

3 Mt. 26,36 4 – 8 Mt. 26,39 – 41 11 – 12 Mt. 26,35 14 cf. Mt. 26,40; Lc. 22,45 (Lc. 9,32) 15
 cf. Lc. 22,44 16 – 17 Lc. 22,43 – 44 18 – 19 Mt. 26,39

4 – 312,2 Iohannes Chrys., hom. LXXXI in Matth., PG 58,745,19 ab imo – 746,19 ab imo

MT

2 ὀγδοηκοστοῦ πρώτου] πα' T (LXXXIII – LXXXIV Migne) 11 ὅτι om. T inquit = <φησίν>
 om. MT 14 αὐτῶν] αὐτοὺς M 18 transeat = <παρελθέτω> om. MT 20 παιδεύων] παιδεύον
 T

- 12 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Iohannis Chrisostomi ex interpretatione euangelii secundum Matheum libro octogesimo primo, cuius est initium: *Tunc uenit cum eis Iesus*, continens ita:

Et pusillum accedens orabat dicens: pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu. et uenit ad eos et inuenit eos dormientes et dicit Petro: sic non potuistis una hora uigilare mecum? uigilate et orate, ut non intretis in temptationem. spiritus quidem prumptus, caro autem infirma. non simpliciter maxime Petrum aggreditur, dum quando et ceteri dormirent, sed ΚΑΘΙΚΝΟΥΜΕΝΟC tangens eum et ex hoc propter causam quam antea dixi. dehinc quia et ceteri hoc ipsum dixerunt – dicente enim Petro, inquit, quod *si etiam oportuerit me mori tecum, non te negabo,* 10 *similiter autem,* inquit, *et omnes discipuli dixerunt* – ceterum omnes alloquitur redarguens eorum infirmitatem. qui enim mori cum eo delegerant, nec saltem contristato simul cum eo tunc euigilantes contristari ualuerunt, sed tenuit eos *somnus*. orat uero, ne causa simulatio esse putaretur; et *sudores* defluunt propter eandem iterum causam, ne dicant heretici, quod anxietatem simulasset. propterea et *sudores ut guttae sanguinis et angelus* 15 *confortans eum* uisus est, multa milia quoque timoris inditia, ne quis diceret uerba fincta fuisse. ideo et oratio. dicendo namque: *si possibile, transeat*, ostendit humanum, dicendo autem: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu*, ostendit quid sit ΘΝΑΡΕΤΟΝ elegans et philosoph<ic>um, inuens ut – et natura in aduersum trahente – sequi deum. quoniam quidem non sufficebat insipientibus ΠΡΟCΩΠΤΟΝ personam [faciem] ostendere solam 20 etiam uerba adiungit. iterum quia uerba non sufficebant tantum, sed et res oportebat, et

VPG BR MNL K

1 codice] qodice P¹ chrisostomi] chrysostomi P crisostomi R grisostomi K 2 interpraetatione] interpretatione P BG NL interpretatione K euangelii] aeuangelii N euuangelii L octogesimo] octogissimo VP¹ octogesimo P² ottogesimo L initium est V initium] initium G initio N 3 continens] contenens B 4 et post pusillum M accedens] accedentes N 5 uerumtamen] uerumtamen R ueruntamen N eos²] es K 6 sic] sicut V¹ om. R simon G potuistis] potuissetis V¹ orate] horate B ut non] ne N 7 temptationem] temptationem P teptationem G prumptus] prumtus P promptus RG MNL K 8 aggreditur] ...redicitur P¹ receditur P² adgreditur B dum ΚΑΘΙΓΝΟΥΜΕΝΟC quando PG] dum ΚΥΘΙΓΝΟΥΜΕΝΟΝ sed quando V ΚΑΘΙΚΝΟΥΜΕΝΟC om. BR MNL K dormirent] dormitarent VPG ΚΑΘΙΚΝΟΥΜΕΝΟC om. VPG] ΚΥΘΙΓΝΟΥΜΕΝΟC B leyon noynoc R ΚΥΙΓΝΟΥΜΕΝΟC M ΚΥΠΝΟΥΜΕΝΟC N ΚΥΙΓΝΟΥΜΕΝΟC L ΚΙΘΙΓΝΟΙΜΕΝΟC K 9 quam om. L ceteri] caeteri G N 10 inquit] inquit R ML K si] se K¹ etiam om. G 11 inquit autem K inquit om. BR inquit P ML K 11–12 redarguens] redargens P¹ arguens M¹ 12 delegerant] delegerunt VPG dilegerant BR saltem] saltim BR MN salutem G contristato] contristato V¹ N simul N bis 13 tunc] om. R tun N¹ euigilantes] uigilantes V contristari] contristari V¹ contristati N somnus] sumnus V sompnus R L ne] nec BR 14 esse om. G tunc L 15 quod] quia L anxietatem] anxietatem K simulasset] simulasset V¹ simulassent N propterea] propterea V¹ angelus] angelis P¹ 16 quoque] quoque V inditia] indicia PG R MN fincta] ficta R M 17 namque] nanque L ostendit] ostendat VP humanum] humanam VPG 18 ΘΝΑΡΕΤΟΝ] ΑΡΕΤΟΝ VPG ΕΝΑΡΕΤΟΗ L elegans] elegens K¹ 19 philosoph<ic>um] philosophum VPG BR MNL K inuens] imbuens M iubens K ut et natura] ut ei naturam N natura] n...tura V¹ ras. naturam MNL trahente] traente P thraentes G trahentem L deum] dominum L 20 insipientibus V² supr. ras. ΠΡΟCΩΠΤΟΝ] ΝΡΟCΟΝ V ΠΡΟCΟΠΤΟΝ PG M K ΠΟΡCΟΝΟΝ BR ΠΡCΝΟΝ N ΠΡΟCΟΝΟΝ L personam] personae B [faciem]] fatiam V 21 adiungit] adiugit N uerba non] uerbum V¹ uerba V² res] tres N oportebat] .portebat V¹ ras. et²] ut BR

καὶ οἱ σφόδρα φιλονεικοῦντες, ὅτι καὶ ἄνθρωπος γέγονε καὶ ἀπέθανεν. εἰ γὰρ καὶ τούτων ὄντων ἀπιστεῖται παρά τινων ἐτι τοῦτο, πολλῶ μᾶλλον εἰ μὴ ταῦτα ἦν.

Ἦτις χρήσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

5

13 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου δευτέρου λόγου ἐξηκοστοῦ ἑβδόμου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Γλυκὺς ὁ παρῶν βίος, ἔχουσα οὕτως*

10 *Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται. καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης*· καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔστι προτρεπομένου ἐπὶ τὸν θάνατον ἐλθεῖν, μάλιστα μὲν οὖν προτρεπομένου. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι αὐτὸς ἔξω τῶν ὠδίνων ὦν τῶν ἀνθρωπίνων εὐκόλως περὶ θανάτου φιλοσοφεῖ καὶ ἡμῖν ἔξω κινδύνου παραινεῖ, δείκνυσιν ὅτι καίτοι ἀγωνιῶν αὐτὸν ὁμως διὰ τὸ χρήσιμον οὐ παραιτεῖται. ταῦτα δὲ τῆς οἰκονομίας ἐστίν, οὐ τῆς θεότητος. διὰ τοῦτό φησι· *νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται* – ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτό ἐστι, ποία ἀκολουθία
15 ἐστὶ τὸ λεχθὲν καὶ τὸ εἰπεῖν· *πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης*; – καὶ οὕτω τεταράχθαι, ὡς καὶ ἀπαλλαγὴν αἰτεῖν, εἴ γε ἐνῆν καὶ διαφυγεῖν. ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὰ ἀσθενήματα. ἀλλ’ οὐκ ἔχω τί εἶπω, φησί, ἀπαλλαγὴν αἰτούμενος. διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην· ὡσανεὶ ἔλεγε· κἂν ταραττώμεθα, κἂν θορυβώμεθα, μὴ φεύγωμεν θάνατον. <ἐπεὶ κἀγὼ νῦν ταραττόμενος οὐ λέγω ὥστε φυγεῖν> δεῖ γὰρ φέρειν
20 τὸ ἐπιόν. οὐ λέγω· ἀπάλλαξόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἀλλὰ τί; *πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα*· καίτοι τῆς ταραχῆς τοῦτο ἀναγκαζούσης λέγειν, τὸ ἐναντίον λέγω· *δόξασόν σου τὸ ὄνομα*, τουτέστιν, ἀνάγαγε λοιπὸν ἐπὶ τὸν σταυρόν. πάλιν πολὺ τὸ ἀνθρώπινον ἐπιδείκνυται καὶ τὴν φύσιν μὴ βουλομένην ἀποθανεῖν, ἀλλὰ τῆς παρούσης ἀντεχομένην ζωῆς, δεικνύς ὅτι οὐκ ἔξω τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἦν. ὡσπερ γὰρ τὸ *πεινῆν* οὐκ ἔγκλημα

9 Joh. 12,27 12 cf. Lc. 22,44 14–15 Joh. 12,27 17–18 Joh. 12,27 20–22 Joh. 12,28
24 cf. Mt. 4,2

9–314,2 Iohannes Chrys., in Ioh. II hom. 67, PG 59,371 29–5 ab imo

MT

4 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 7 ἐξηκοστοῦ ἑβδόμου] ξξ' T 10–11 οὖν προτρεπομένου] συμ-
προτρεπομένου T 11 ὠδίνων] ὄδυνων M 12 αὐτὸν] αὐτός M 15 οὕτως] οὕτως T
19 nam ... fugiam = <ἐπεὶ ... φυγεῖν> om. MT 20 τὸ ἐπιόν] τὰ ἐπιόντα M

eas uerbis coniungit, ut credant etiam qui uehementer contendunt, quia et homo factus est et mortuus est. si enim et dum hec sint incredibile est adhuc hoc apud quosdam, multo magis si hec minime fuissent.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro cartatio, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

- 13 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex interpretatione euangelii secundum Iohannem libro secundo sermone sexagesimo septimo, cuius initium: *Dulcis est presens uita*, continens ita:

Nunc anima mea turbata est. et quid dicam? pater, salua me ab hac hora, quia hoc non est inuitantis ut ad mortem ueniret, sed e<s>t maxime inuitantis. ut enim non dicant, quia ipse extra dolores humanos existens facile de morte philosophatur et nos extra periculum exortatur, ostendit quia quamuis eum *anxietur*, attamen propter utilitatem non recusat. haec uero dispensationis sunt, non deitatis. ideo ait: *nunc anima mea turbata est* – nam si hoc non est, qualis consequentia est quod dictum est et dicere: *pater, salua me ab hac hora?* – et ita turbari, ut exui quoque deposceret, si uero inesset etiam diffugere.

haec naturae humanae sunt infirmitates [inpotentiae]. sed non habeo, inquit, quod dicam exui postulans. *propter hoc enim ueni in hanc horam*; ac si diceret: seu turbamur, siue commouimur, non fugiamus mortem. nam et ego nunc turbatus non dico ut fugiam. oportet enim sustinere quod superuenit. non dico: libera me ex hac hora, sed quid? *pater, glorifica nomen tuum*, dum quando perturbatio hoc cogeret dicere, e contrario dico: *glorifica nomen tuum*, hoc est: eleua iam super crucem. iterum <multum> humanum ostendit et naturam nolentem mori, sed presentem uitam amplectentem, ostendens quod non extra humanas passiones erat. quemadmodum enim *esurire* crimen non est neque

VPG BR MNL K

1 coniungit] coniungerit B coniunxit R credant] credunt G 2 est² om. N hec] haec BG M
incredibile B³ add. 3 si om. L hec] haec BG MN huc R 4 collatum] conlatum B
cartatio] carthatio V charthacio G chartacio N cartacio K bibliotheca] biblioteca M
5 uenerabilis] uenerabili N 7 ex²] et B interpretatione] interpretationem V interpretatione
B interpretatione G interpretationem K euangelii] euuangelii L 8 sermone] sermo V
sermone N sexagesimo] sexagesimo VP sesagesimo L sexagesimo septimo] LXVII BR
initium] initium VG dulcis] dulce G 9 presens] praesens B continens] continens B 10
nunc anima] non anama G quid dicam] quiddam V (ic-a) hora hac M hora] ora VP B K
11 inuitantis] mutantis M e<s>t con. Lu] et VP MNL K om. BRG et ut maxime K
inuitantis] renuentis B renuens G 12 quia et ipse G humanos] humanus V humanatus
BR existens] existens VPG R MNL K facile] facillae V philosophatur] philosophatur V
philosophatur N philosophatus L nos] non V 13 exortatur] exhortatur M eum om. BR
anxietur eum L attamen] adtamen B NL propter] pro VP¹ 13–14 non recusat V *supr. ras.*
14 recusat] resusat B¹ dispensationis] dispensationes V 16 hora] ora VP N¹ K ut] et K
exui] exigui VPG deposceret] d. posceret V¹ deposcerit B etiam] eci. .am V¹ *ras.* ecitiam
V² diffugere] diffugire V B¹R diffugeret PG aeffugire B² 17 haec] haec BG MN K
he P¹ duae L infirmitates] infirmitatis V B [inpotentiae]] impotentiae M inquit] inquit
R ML K 18 postulans] postulas V¹ propter hoc] propter quod V¹ propter quod hoc V² (p-
q) enim om. N hanc] hac MN horam] hora V MN ac] hac B 19 siue] seu N
commouimur] commouemur P² R MN commouemur B commouimus L fugiamus] fugimus
P¹ nunc] non V turbatus] turbatis P² N non om. V 20 quod] quomodo L hac]
hanc VP¹ hora] ora P 21–22 dum ... tuum om. G 21 e] et VP 22 πολὺ = <multum>
om. VPG BR MNL K 23 uitam amplectentem] uitam plectentem V 24 est non L

οὐδὲ τὸ καθεύδειν, οὕτως οὐδὲ τὸ τῆς παρουσίας ζωῆς ἐφίεσθαι. ὁ δὲ Χριστὸς σῶμα καθαρὸν ἀμαρτημάτων εἶχεν, οὐ φυσικῶν ἀναγκῶν ἀπηλλαγμένον· ἐπεὶ οὐδ' <ἄν> σῶμα ἦν. Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

5

14 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν Θησαυρῶν κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον, οὐ ἡ ἀρχή· *Εἰ παρά τινος τῶν τυχόντων, ἔχουσα οὕτως*

10 Τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὸν θάνατον κατήργησεν ὁ σωτήρ. ὡσπερ οὖν οὐκ ἂν ὁ θάνατος κατηργήθη μὴ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οὕτως ἐφ' ἐκάστῳ τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν. εἰ μὴ γὰρ ἐδειλίασεν, οὐκ ἂν ἐλευθέρα τοῦ δειλιᾶν ἡ φύσις ἐγένετο· εἰ μὴ ἐλυπήθη, οὐκ ἂν ἀπηλλάχθη τοῦ λυπεῖσθαι ποτε· εἰ μὴ ἐταράχθη καὶ ἐπτοήθη, οὐκ ἂν ἔξω ποτὲ τούτων ἐγένετο. καὶ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἀνθρωπίνως γεγονότων τὸν αὐτὸν ἐφαρμόζων λόγον εὐρήσεις ἐν Χριστῷ τὰ τῆς σαρκὸς πάθη κεινημένα, οὐχ ἵνα κρατήσῃ ὡσπερ καὶ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἵνα <κινη>θέντα
15 καταργηθῇ τῇ δυνάμει τοῦ ἐνοικήσαντος <τῆ σαρκί> λόγου πρὸς τὸ ἄμεινον μεταποιουμένης τῆς φύσεως.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

20 15 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἔχουσα οὕτως·

Ἀνθρωπος γέγονεν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως <πάντα> πράττη καὶ λαλή, ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. ταύτην ἔχοντας τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς

1 cf. Mt. 8,24 9 Hebr. 2,14 11 cf. Mt. 26,37 12 cf. Joh. 12,27 15 cf. Hebr. 2,14 22
cf. Joh. 1,14

9–16 Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75,397 C 1–13 22–316,9 Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75,400 A
12–C 2

MT

2 οὐδ' <ἄν> | οὐδὲ MT 7 εἰκοστὸν τέταρτον | κδ' T 10 ἀποθανόντος | ἀποθανανόντος M γὰρ
om. M 14 <κινη>θέντα = agitate | νικηθέντα MT 15 carnem = <τῆ σαρκί> om. MT
17 ὁμοίως om. M χαρτῶν | ἐν σώμασι M 17–18 τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς M 18 τῶν om. M
πατριαρχείου | πατριαρχίου T 20 ἐκ τοῦ αὐτοῦ om. M 23 omnia = <πάντα> om. MT

dormire, ita nec presentem uitam affectari. etenim Christus corpus mundum a peccatis habuit, non naturalibus necessitatibus liberum, alioquin nec corpus esset. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 14 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cirilli archiepiscopi Alexandriae de Thesauris capitulo uicesimo quarto, cuius initium: *Si a quolibet aliquorum*, continens ita:

Propria morte *mortem* saluator euacuauit. quemadmodum ergo nequaquam *mors* *distrueretur* eo non moriente, ita in singulis carnis passionibus. nisi enim formidasset, non utique natura a formidine libera fieret; nisi *tristaretur*, non utique umquam de tristitia liberaretur; nisi *perturbatus esset* et pertimesceret, numquam extra haec umquam efficeretur. etiam in singulis, quae humaniter facta sunt, eandem aptans rationem inuenies in Christo easdem carnis passiones motas fuisse, not ut optineant sicut <et> in nobis, sed ut agitate *destruantur* uirtute carnem inhabitantis uerbi in melius reffecte <inde> naturae. Quod testimonium similiter collatum est ad librum, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii carthacium, et constitit.

- 15 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex eodem libro continens ita:

Homo *factus est dei uerbum*, non <ut> iterum ut deus ante humanationem omnia agat et loquatur, sed ut plerumque etiam propter utilitatem quae in carne est dispensationis et sicut homo quaedam loquatur. hanc habente eodem misterio uirtutem, quomodo absurdum

VPG BR MNL K

1 nec] neo V¹ a] ac V a peccatis om. G 2 necessitatibus naturalibus G necessitatibus] necessitatibus V naccitatibus R cset] esse NL 3 testimonium] testimonio NL collatum] conlatum B membranatio] membranatio VG membranacio MNL K bibliotheca] biblioteca P M bibliothacha K 4 huius om. MNL uenerabilis] uenerabili N uenerabilis K¹ patriarchii] patriarchi VP¹ R 6 codice] codece L² cirilli] cyrilli P BRG MNL 7 uicesimo] uicensimo V¹ uicensimo V² uicesimo G K uicesimo quarto] XXIII BR ML XXII N initium] inicum G M inicum est si G a quolibet] aliquo libet G continens] contens B 9 propria] propia P mortem om. VPG MNL K saluator euacuauit] saluatore uacuauit VP saluatore uacuant G 10 distrueretur] distruetur P¹ destrueretur P² G R MNL K in om. M 11 utique¹] ita N natura] nature V naturae PG formidine] fordine N umquam] unquam G ML tristitia] tristicia G 12 pertimesceret] pertimescere VP pertimiseret B haec] hec VP¹ K umquam om. B unquam G ML 13 singulis] singulari BR sigilli N singuli K facta] facte V aptans] optans L rationem] rationem V 14 easdem] eadem B¹ passiones] passionis VPG om. N motas] metas G optineant] obtineant B obtineant MNL sicut] sicut K¹ καί = <et> om. VPG BR MNL K 15 agitate] agitata P² agitatae B² M K destruantur] distruantur B destruat NL K uerbi] uerbis V reffecte] reffectae G reffecta B M K <inde> con. Lu] eandem VPG eadem B M K adē NL naturae] natura VP BR MNL K 16 collatum] conlatum B est om. N bibliotheca] biblioteca P M bibliotheca L K uenerabilis] uenerabili N 16-17 huius uenerabilis K 17 patriarchii] patriarchi VP¹ BR carthacium] cartatium P¹ cartacium P² B K chartatium R charthacium G chartacium NL 19 item] iterum K est om. M ex eodem codice om. BR eodem odece V¹ ras., P¹ ras. quodice R 20 uerbum dei VPG ἵνα = <ut> om. VPG BR MNL K humanationem] humanatione V 21 plerumque] plerumquae V utilitatem = χρησὶν] inutilitatem R carne] carnis M 22 homo om. G loquatur] loquitur M misterio] misterio B ML

οὐκ ἄτοπον σκανδαλιζέσθαι τοὺς ἀκροωμένους ἀνθρωπινώτερον ἔσθ' ὅτε λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἀνθρώπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς θεός, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν. ἀνθρωπίνως μὲν γὰρ ἔλεγε· *νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραται*, θεϊκῶς δὲ πάλιν· *ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν*, καὶ *ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν*. τὸ μὲν οὖν *ταράττεσθαι* τῆς σαρκὸς ἴδιον πάθος, τὸ δὲ *ἐξουσίαν ἔχειν θεῖναι τε καὶ πάλιν ἀναλαβεῖν τὴν ψυχὴν* τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως ἔργον ἐστίν. ὥσπερ οὖν, ὅταν λέγη τι θεϊκῶς καίτοι φαινόμενος ἀνθρώπος, οὐ σκανδαλιζόμεθα, ἀλλ' ἐννοῶμεν τὸν ἐνοικοῦντα τῇ σαρκὶ λόγον, οὕτως, ὅταν τι λαλῇ ὡς ἀνθρώπος, μὴ σκανδαλιζόμεθα ἐννοοῦντες, ὅτι δι' ἡμᾶς γέγονεν ἀνθρώπος καὶ τὰ τῇ ἀνθρωπότητι πρέποντα λαλεῖ.

10 Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς τὸ αὐτὸ βιβλίον, καὶ ἐστοίχησεν.

16 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Κυρίλλου ἐκ τῶν κατὰ Ἰουλιανοῦ δογμάτων βιβλίου τρίτου ἀπὸ λόγου δεκάτου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Πειράται ὁ δι' ἐναντίας*, ἔχουσα οὕτως·

15 Ἐπειδὴ δέ, εἰ μὴ τὸ ἀβούλητον ἐποιήσατο θελητόν, οὐδ' ἂν ἔπαθεν ὄλως. δείκνυσι μὲν ἀναγκαιῶς ἀβούλητον μὲν τὸ ἐν τῷ παθεῖν δυσκλεές, ὡς ἔφην, αἰρετόν δ' ὁμως διὰ τὸ πᾶσι χρήσιμον. καὶ τὴν μὲν ἀνεθελησίαν ἢ τοῦ ποτηρίου παραίτησις ἔχει, τὸ γε μὴν ἐκόντα παθεῖν τὸ εἰρημένον πρὸς τὸν πατέρα· *πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα*, ἀλλὰ τὸ *σὸν γενέσθω*. συνευδοκήσαντος γὰρ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ οἶον συννεύοντος ταῖς σοφωτάταις οἰκονομίαις τοῦ υἱοῦ τὸν κατὰ σάρκα θάνατον ὑπομεῖναι λέγεται, ἵνα ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς
20 *καταργήσῃ τὸν θάνατον* καὶ ἀνατρέψῃ φθορὰν καὶ δικαιοσύνη τὴν ὑπ' οὐρανόν.

3 Joh. 12,27 3 – 5 Joh. 10,18 18 – 19 Lc. 22,42 21 Hebr. 2,14

15 – 21 Cyrillus Alex., c. Iulianum, ed. F. Diekamp, *Analecta patristica* (1938) p. 228,12 – 229,3

MT

3 μὲν *om.* M 8 σκανδαλιζόμεθα] σκανδαλιζώμεθα M 13 Ἰουλιανοῦ] Ἰουλιανόν M τρίτου] γ'
T δεκάτου] ' T (δωδεκάτου?) 16 αἰρετόν] ἐνάρετον M 18 ἐμὸν θέλημα] θέλημα τὸ ἐμὸν M

non est scandalizari audientes, dum interdum humanius loquatur? loquitur enim ut homo, loquitur et ut deus, habens in utrisque potestatem. humaniter enim dicebat: *nunc anima mea turbata est*, diuine autem iterum: *potestatem habeo ponendi eam et iterum potestatem habeo sumendi eam. perturbari* ergo passio carnis est propria, *potestatem autem habere ponendi et iterum sumendi animam* uirtutis uerbi est actus. quemadmodum enim, dum 5
quid loquitur diuine dum et homo cernatur, minime scandalizamus, sed consideramus habitantem in carne uerbum, ita, cum quid loquitur ut homo, non scandalizemur considerantes, quia propter nos factus est homo et quae humanitatis congruunt loquitur. Quod testimonium similiter collatum est cum eodem libro, et constitit.

- 16 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Cyrilli ex dogmatibus aduersus Iulianum libro tertio ex sermone duodecimo, cuius initium: *Adtemptat quidem qui ex aduerso est*, continens ita:

Quia igitur nisi quod inuoluntarium erat fecisset [et] uoluntarium, nequaquam omnino pateretur. necessario demonstrat inuoluntarium quidem quod in patiendo fuit inglorium, 15
ut fatus sum, adtamen uoluntarium eo quod omnibus exstitit utile. et non uelle quidem calicis recusatio continet, sponte autem pati in eo quod dictum est ad patrem: *ueruntamen non mea uoluntas, sed tua fiat*. conplacente ergo deo et patre et tamquam consentiente prudentissimis dispensationibus filii secundum carnem mortem sustinere dicitur, quatenus surgens a mortuis *distrueret mortem* et auerteret corruptionem et iustificaret quae sub 20
caelo sunt.

VPG BR MNL K

1 scandalizari] scandalizare BR M humanius] humanis N loquatur *om.* V 2 et] t P²
potestatem] potestate N 2-3 humaniter ... potestatem¹ *om.* L 3 diuine] diuine V¹ diuinae
BG K iterum¹ *om.* BR habeo] abeo P¹ ab eo L 4 habeo] abeo P B L sumendi]
sumendi K est carnis G carnis est passio K passio] passione B passionem R pro-
pria] propriae BR habere autem K habere] abere P 5 animam] anima V actus] aut V¹
auctus V² enim dum V² *marg.* 6 diuine] diuinae BG N . minime] mihime P¹ 7 in carne
L *bis* carne] carnem B scandalizemur] scandalizemus VPG scandalizaemur B² scanda-
lizamur N 8 quae] qui V humanitatis] humanitati ML 9 collatum est similiter M col-
latum] conlatum B 9-11 libro ... eodem *om.* G 11 codice] quodice P cyrilli] cirilli V
dogmatibus] domatibus BG 12 ex sermone] exermone P duodecimo] XII BR K cuius] cumuis
V¹ initium] inicum G adtemptat] attemptat R K 13 qui V² *add.* est ex aduerso K
continens] contenenens B 14 fecisset] fecisse K [et] VPG BR MNL K (*cf.* 319,6) 15 pateretur]
pataretur V inuoluntarium] inuoluptarium N quidem] quidē = quid est V¹ MN quia est L
in *om.* V¹G patiendo] patiendi V² inglorium] ingloriam VPG 16 fatus] factus VPG MNL K
adtamen] attamen RG ML K ait tamen N eo quod] eoque L exstitit] extitit BR MNL K
utile] ultile V¹ uelle] uellet M 17 continet] contenet B¹ 18 tua] tu V¹ stua G¹
conplacente] complacente MNL consentiente] consenciente V 19 prudentissimis] prudentissimi
NL filii] filio B mortem] morte V sustinere] substinere K dicitur] dicit N 20
distrueret] distruere VP destrueret B²RG ML destruyente N destruere K

17 Καὶ μετὰ βραχέα·

Ἄθρει δὴ οὖν, ὅπως διὰ τὸ ἀναστῆσαι τὸ δοθὲν αὐτῶ, τουτέστιν ἡμᾶς, τὸ ἀνεθέλητον αὐτῶ διὰ τὰς ἐν τῷ παθεῖν ἀτιμίας αἰρετὸν ἐποιήσατο. ὑπέμεινε γὰρ σταυρὸν ἀισχύνης καταφρονήσας, ὡς ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος. ὅτι δὲ ἦν τὸ πάθος ἀνεθέλητον μὲν αὐτῶ

5 – τὸ γε ἦκον εἰς τὴν τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοιῶν ἀσθένειαν –, πλήν, καίτοι πολὺ τὸ δυσκλεῆς ἔχον, αἰρετὸν διὰ τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν· δοκεῖ δὲ πᾶν ὅτιοῦν ὑπομεῖναι θέλειν τοὺς αὐτῶ γνησίους ὑπὲρ γε τοῦ διασῶσαι πολλούς, κατίδοι τις ἂν εὖ μάλα καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελικοῖς διηγήμασιν.

Ἦτις χρήσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

10

18 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαίου εὐαγγελίου τόμου ἑνδεκάτου, ἔχουσα οὕτως·

Εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα τὸ συμβᾶν οὐχὶ πάντη τε καὶ πάντως θελητὸν ἦν αὐτῶ, ἀλλ' οὖν τῆς πάντων ἕνεκα σωτηρίας καὶ ζωῆς θελητὸν ἐποιήσατο τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος.

15 ἦδει γάρ, ἦδει σαφῶς τὰ ἐντεῦθεν ἐσόμενα κατορθώματα, καὶ ὅτι τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἀνακαινιεῖ καὶ αἵματι τῷ οἰκείῳ κατακτῆσεται τῷ θεῷ καὶ πατρί. εἰ γὰρ μὴ ἐποιήσατο θελητὸν καίτοι λίαν ἀβούλητον ὄν τὸ παθεῖν, τίς ἂν νοοῖτο λοιπὸν ἢ πρόφασις τοῦ προσεύχεσθαι αὐτὸν καὶ λέγειν· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο;*

20

3 – 4 Hebr. 12,2 19 – 20 Mt. 26,39

2 – 8 Cyrillus Alex., c. Iulianum, ed. F. Diekamp, *Analecta patristica* (1938) p. 229,7 – 15 14 – 20 Cyrillus Alex., comm in Matth. XI, ACO ser. II vol. I p. 356,12 – 17

MT

2 δὴ οὖν | οὖν δὴ M 4 μὲν om. M 13 ἑνδεκάτου | ια' T 15 πάντων | ἀπάντων T

17 Et post pauca:

Considera ergo, quomodo ut suscitaret quod datum est ei, id est nos, quod ei erat inuoluntarium propter passionis contumelias uoluntarium fecit. *sustinuit quippe crucem ignominia contempta*, sicut egregius scribit Paulus. quia uero passio exstitit inuoluntaria quidem ei – quantum ad infirmitatem humanorum sensuum pertinet – uerumtamen, quamquam nimis fuisset inglorium, uoluntarium fuit eo quod deo esse acceptum uidetur; acceptum namque est oportere omne quicquid est malle sustinere fideles suos pro multorum salute, considerauit quisquam optime et in euangelicis narrationibus. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio bibliothecae huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

18 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex interpretatione euangelii secundum Matheum ex tomo undecimo, continens ita:

Licet enim quam maxime quod accedit non in omnibus et per omnia uoluntarium ei fuit, sed tamen propter omnium salutem et uitam uoluntariam fecit crucis passionem. nouerat quippe, nouerat <plane>, quae ex hoc futurae essent KATOPOΩMATA emendationes, et quod hominis naturam repararet et sanguine proprio acquireret deo et patri. si enim non fecisset uoluntarium pati, dum nimis esset inuoluntarium, quaenam occasio considerabitur orandi eum et dicendi: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste*.

VPG BR MNL K

2 ergo *om.* G est] es P¹ quod ei] qudi V quod di P BRG N K quod deus M quod
dei L erat *om.* L 3 inuoluntarium] inuoluptarium MN inuolumptarium K passionis]
passiones VPG contumelias] cuntumelias V¹ incontumelias N uoluntarium] uoluptarium MN
sustinuit] sustinuit P B¹ substinuit L 4 contempta] .contempta V *ras.* contenta R con-
tepta G scribit] dicit G inscribit L uero] uoerus V¹ ueros V² passio] paulus N
exstitit] extitit R ML K inuoluntaria] inuoluptaria MN 5 ei] et VPG *om.* M infirmitatem]
infirmitate N sensuum] insuum V¹ ensuum V²P¹ sensu M¹ pertinet] pertineret V²
uerumtamen] uerumptamen V¹ R 6 quamquam] quanquam P M quamquia L fuisset et
ingloriam VPG inglorium] ingloriam VPG (*cf.* 317,14) fuit] feit V¹ fevit V² esse] esset
VPG MNL K acceptum *om.* BR uidetur *om.* G 7 acceptum namque est oportere?
namque] namquae B malle] male VPG B¹R K mali B² sustinere] tenere B¹ tinere B²
substinere K 7–8 salute multorum L 8 quisquam] quicquam VP² optime] obtime PG
et *om.* K acueangelicis] euangelicis PG R ML K euangelis N narrationibus] narationibus V
narrati N enarrationibus L 9 quod testimonium *om.* N similiter testimonium G collatum]
conlatum B membranatio] membranatio G membranacio NL K membranatio qui est de
bibliotheca G bibliothecae] bibliotheca VG R biblioteca P bibliothecae M biblioteche
NL 10 uenerabilis] uenerabili N 12 interpretatione] interpretatione P BRG MN interpre-
tatione L interpretatione K 13 matheum B tomo] thomo BRG M K un-
decimo] XI BRG K continens] contenens B¹ 14 quam] quia NL maxime] maximae P
accedit] accidit PG R MNL K et] sed MNL ei *om.* G 15 propter] et per G uitam]
uita N 16 nouerat] non erat L σαρῶς = <plane> *om.* VPG BR MNL K quae] que VP K
qui N hoc V² *add.* futurae] futura G essent] esset B KATOPOΩMATA] KATOPOΩNATA
V KATOPeΩMATA B itaioponmata R KATOPeΩMATA G N YATOPOΩMA L KATO-
POΩMATA K 16–17 emendationes] emendationis V¹ 17 repararet] reparare. K *ras.* sanguine]
saguine V acquireret] adquirere B acquirere NL K 18 non] si V (!) pati ... inuoluntarium
om. K quaenam] quenam V N K quemdam L occasio] hoccasio P¹ occasio P²
ocansio B ocasio G 19 considerabitur] considerauit P¹ possibile] possibile P

19 Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τόμου δωδεκάτου·

Καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ δεῖμα τοῦ παθεῖν ἐν αὐτῷ διὰ τὸ ἀνθρώπινον, κατευνάζεται δὲ παραχρῆμα τῇ τοῦ ἐνοικοῦντος λόγου ῥώμη τε καὶ εὐσθενεία. θεὰ γάρ, ὅπως παραδεικνύει μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον ἢ παραίτησις, τὸ δὲ τῆς θεότητος ἀκαμπῆς ἀνέλαμψεν εὐθύς.
 5 ἔφη γὰρ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα· *πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*. ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτό φησιν, ἐπεὶ κατὰ τὸ εἶναι θεὸς οὐκ ἔξω τῶν τοῦ πατρὸς θελημάτων ἐστί, μᾶλλον δὲ αὐτός ἐστιν ἡ βούλησις τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, εἴπερ ἐν σοφία καὶ τὸ θέλειν ἐστί τοῦ πατρὸς, *σοφία* δὲ ὁ υἱός. ὅτι δὲ καὶ θέλησις ὀνομάζεται τοῦ πατρὸς ὁ μονογενῆς σαφηνιῖ λέγων ὁ θεσπέσιος μελωδός· *κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν*· ἐν Χριστῷ γὰρ ἡ *πᾶσα* <δόσις> τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν παρά τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς. ἄλλως τε μιᾶς τε καὶ ὁμοουσίου τῆς ἀγίας οὔσης τριάδος καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ νοουμένης, πῶς οὐκ ἂν εἴη θέλημα ταυτὸν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος; πρεπωδέστατα τοίνυν τῷ τῆς ταπεινώσεως σχήματι καὶ ὡς ἀνθρωπος ὑποδειλιῶν ἡρέμα τὸν παρά φύσιν τε καὶ ἐξ ἀρᾶς εἰσβεβηκότα θάνατον, διαπτύων δὲ πάλιν ὡς θεὸς τό· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω*, φησίν, *ἀλλ' ὡς σύ*.
 15 Αἴτινες δύο χρήσεις ὡσαύτως ἀντεβλήθησαν πρὸς χαρτῶν βιβλίον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

20 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ*, ἔχουσα οὕτως·

Μάλιστα μὲν γὰρ οὐκ ἀπολύτως οὐδὲ εἰς πᾶσαν ἀπλῶς ὑπόθεσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ παντὸς πράγματος μὴ πάντη τε καὶ πάντως τῶν οἰκείων ἔχεσθαι θελημάτων ὁ υἱὸς διισχυρίσατο· *φιλᾶσαι γε μὴν τὸ τοῦ πατρὸς λέγει* κατὰ πράγματος ὠρισμένου διὰ τὰς σάς, ὡς γέ μοι

5 Mt. 26,39 6 Phil. 2,6 8 1. Cor. 1,24 9–10 Ps. 29,8 10–11 Jac. 1,17 14–15
 Mt. 26,39 20–21 Joh. 6,38 24 Joh. 17,12

2–15 Cyrillus Alex., comm in Matth. XI, cf. 272,12–23 22–322,9 Cyrillus Alex., comm. in Ioh. IV, PG 73,533 C 10–D 14; ed. Ph. E. Pusey, in Ioh. I 490,5–23

MT

1 δωδεκάτου] ιβ' T 5 ἐν τοῖς οὐρανοῖς T 8 μονογενῆς] μονογενῆς M 9 μελωδός om. T
 10 <δόσις> = datum] δύναμις MT 11 τριάδος καὶ μιᾶς τριάδος καὶ M 12 πνεύματος] πατρὸς M
 17 πατριαρχείου] πατριαρχίου T ἐστοίχησεν = constauit 20 τετάρτου] δ' T καταβέβηκα]
 καταβέβηκεν M 22 ἀπλῶς om. M

19 Eiusdem ex tomo duodecimo:

Et subest quidem in eo metus patiendi propter id quod humanum est, mitigatur uero confestim per inhabitantis uerbi potentiam adque fortitudinem. perspice ergo, quomodo subdemonstrat quidem in eo recusatio ipsa quod humanum est, diuinitatis autem inflexibilitas statim refulsit. ait enim ad patrem qui in celis est: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu.* et hoc autem ut homini congruit fatus est, nam iuxta quod *deus est* non extra uoluntates est patris, immo uero ipse est consilium dei et patris, si utique in sapientia et uelle est patris, *sapientia* uero est ipse filius. quia uero et uoluntas patris nominatur unigenitus explanat egregius cantator: *domine, in uoluntate tua prestitisti decori meo uirtutem*; in Christo enim *omne datum caelestium bonorum est a deo et patre.* alias una atque consubstantiali existente trinitate et una deitate in ea intellecta, quomodo non erit eadem uoluntas patris et filii et spiritus sancti? con<dec>entissime itaque ad humilitatis habitu et sicut homo <sub>formidat, tacite eam quae extra naturam et ex maledictu subintrauit mortem, respuens autem iterum ut deus *non sicut ego uolo, ait, sed sicut tu.* Quae duo testimonia pari modo collata sunt cum cartatio libro bibliothecae huius uenerabilis patriarchii, et constauit.

20 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Cyrilli ex interpretatione euangelii secundum Iohannem libro quarto, cuius initium: *Quia discendi de caelo,* continens ita:

Maxime enim non absolute neque in omni simpliciter argumento, sed neque in omni re omnino non amplecti proprias uoluntates filius adfirmavit; *conseruare* namque *quae patris est* dicit circa rem diffinitam propter tuas, sicut mihi intellegere datur, sermonum

VPG BR MNL K

1 eiusdem] eiusdemque M tomo] thomo BG M K duodecimo] XII^{mo} VP XII B¹R XIII°
 B²G 2 patiendi] paciendi V R id] id. V ras. om. L 3 inhabitantis] inhabitantem G
 adque] atque P² BRG MNL K fortitudinem] fortitudine VP perspice] p. . . pice P¹ ras. prespice
 M¹NL prospice M² ergo] ego V¹ 4 ipsa] i. sa V¹ ras. 4–5 inflexibilitas] inflexibilitas
 V¹ ras. inflexiuitas P 5 refulsit] refulxit K celis] caelis BG M 6 sicut] sicu V¹ hoc
 autem] holocaustem L fatus] factus VPG NL K factum M iuxta P² supr. ras. iusta L
 7 uoluntates] uoluntatis PG MN uoluntatem BR K immo] inmo G ipse est VG 8 patris²
 om. G 9 unigenitus] unagenitus V¹ cantator] cantatur VP¹ cantor RG N K in om. VP
 uoluntate] uolunta P prestitisti] prestatisti P B M 10 datum optimum caelestium G (Jac. 1,17)
 11 consubstantiali] consubstantialis G existente] existente VPG R MNL K existente de trinitate
 N 12 con<dec>entissime = περιωδέστατα] concedentissime VPG BR MNL K 13 habitu] habitum
 PG R M <sub>formidat = ὑποδειλιῶν] sibi formidat VPG BR MNL K tacite] tacitaque V²
 et om. L maledictu] maledicto P² BR MNL K 14 ut deus om. L deus] homo BG 15
 collata] conlata B collata sunt] collatum est N cartatio] chartatio P R N carthatio G
 carthacio ML cartacio K libro cartatio BR libro om. N bibliothecae] bibliotheca VPG
 bibliothecae M bibliothecae NL bibliothecae R K 16 uenerabilis] uenerabili N constauit]
 consti. it P¹ ras. constitit RG K 18 eiusdem sancti cyrilli] sancti cyrilli eiusdem VPG sancti
 cyrilli MNL cyrilli] cirilli V interpretatione] interpretatione PG R MNL interpretatione K
 19 euangelii] euuangelii G L secundum iohannem] sancti iohannis MNL quarto] IIII° G K
 initium] initium VG M discendi] descendi BRG MNL K 21 absolute] absoluta V omni¹]
 omnis V omne B omni²] omne B 22 amplecti] ampliti V¹ adfirmavit] confirmavit R
 affirmauit M K namque] nam V¹ nanque L 23 dicit circa rem] dicitur carnem P (ci–u=a)
 diffinitam] definitam B NL K tuas] duas G tuas K¹ mihi] michi N nihil L in-
 tellegere] intelligere RG ML K

πρόσεστι νοεῖν, εὐρεσιλογίας, προνοήσας τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ὡς θεός. ὑπομένει δὲ τὸ ἀβούλητον καὶ ποιεῖται θελητὸν δι' ἡμᾶς. πάθος δέ φημι τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ δηλονότι συναρέσαν οὕτω καὶ τῷ γεννήσαντι, καθάπερ ἡμῖν ἤδη προεῖρηται. καὶ γοῦν ἔξεστιν ὄραν παρατεθεῖσαν εὐθύς τὴν ἀπόδειξιν καὶ παρακειμένην ἑναργῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἐφ' ἣν, καθάπερ
 5 αὐτός φησι, τῶν μὲν οἰκείων ἀπέστη θελημάτων, ἀποπληροῖ δὲ τὸ τοῦ πατρὸς. *τοῦτο γάρ ἐστι*, φησί, *τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.* καὶ ὅτι μὲν ὄντως ἀνεθέλητόν τε ὁμοῦ καὶ θελητὸν τῷ μονογενεῖ τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος ὁράται, προεῖρηται μὲν ἤδη σαφῶς, διαληψόμεθα δὲ καὶ εἰσαυθὶς ἀκριβεστέραις ἐρευναις τοῖς ἐντευξομένοις ἀπλοῦντες τὴν ἀλήθειαν.

10

21 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου'

Σκανδαλίζου τοιγαροῦν, ἄνθρωπε, μηδαμῶς, ὅταν ἀκούσης λέγοντος· *καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.* ὃ γὰρ ἐλέγομεν ἐξ ἀρχῆς, τοῦτο πάλιν ἐροῦμεν. κατὰ πράγματος ὠρισμένου καὶ ἑναργοῦς τὸν
 15 ἐπὶ τούτῳ λόγον ἐποίησατο ὁ Χριστός. διδάσκων γάρ, ὅτι τὸ ὑπὲρ πάντων τεθνάναι θελητὸν μὲν ἔχει διὰ τὸ οὕτω βεβουληθῆσαι τὴν θείαν φύσιν, ἀνεθέλητον δὲ διὰ τὰ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθη, καὶ τὸ ὅσον ἤκεν εἰς τὴν σάρκα παραιτουμένην τὸν θάνατον, τὰ τοιαῦτά φησι. καὶ μακρὸς μὲν ἡμῖν ἤδη προανήλωται λόγος· ὅτι δὲ καὶ ἀνεθέλητόν πως ὁράται τῷ σωτῆρι Χριστῷ, καθόπερ ἦν ἄνθρωπος, τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος, καὶ ἐξ αὐτῆς
 20 ἀκόλουθον ἡμᾶς τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως κατιδεῖν. φαμὲν οὖν, ὅτι τῆς Ἰουδαϊκῆς ἔργον ἦν ἀπονοίας, τοῦ πάντῃ τε καὶ πάντως σταυρωθῆσθαι τὸν Χριστόν, καὶ τοῦτο ἀνυπερθέτως ἐμελλεν ἔσεσθαι παρ' αὐτῶν οὐκ ἀμελέτητον ἐχόντων τὴν τόλμαν τὴν ἐπὶ τούτοις, ἀφ' ὧν ἤδη πεπράχασαν εἰς τε τοὺς ἀγίους προφήτας καὶ τοὺς οἵπερ ἄν ἦσαν κατ' ἐκεῖνο

5–7 Joh. 6,39 12–13 Joh. 6,38

12–324,3 Cyrillus Alex., comm. in Ioh. IV, PG 73,540 D 11–541 B 6; ed. Ph. E. Pusey, in Ioh. I 495,25–496,17

MT

1 ὡς] ὁ M 5 μὲν om. M 8 μονογενεῖ] μονογενεῖ M 16 τὸ om. T οὕτω] τοῦτο M
 22 ἀμελέτητον] ἀμέλητον M

adinuentiones, prouidens nostrae cautelae sicut deus. sustinet autem inuoluntarium et facit uoluntarium propter nos. passionem autem dico procul dubio crucis ita et genitori conplacitam, sicut a nobis iam dictum est. licet namque considerare appositam statim conprobationem et adiacentem [officiose] <manifeste> ipsam causam, ob quam, sicut ipse ait, a propriis quidem recessit uoluntatibus, inplet autem eam quae patris est. *haec est enim*, inquit, *uoluntas patris, ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed ut resuscitem eum in nouissimo diae.* et quoniam quidem certe inuoluntaria simul et uoluntaria unigenito passio quae in cruce cernitur, iam plane praedictum est. repetamus autem iterum per subtiliores perscrutationes relegendibus pandentes ueritatem.

21 Eiusdem ex eodem sermone:

Nulla modo itaque scandalizeris, o homo, cum audieris dicentem: *discendi de celo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me.* quod enim a principio dicebamus, hoc iterum dicimus. circa rem diffinitam ac manifestam super hoc fecit Christus sermonem. docens enim, quia *pro omnibus* [oboedire] ob<pete>re uoluntatiuum quidem habet eo quod ita uoluisset diuina natura, inuoluntatiuum autem propter crucis passiones, et quantum ducit ad carnem recusantem mortem, haec et huiusmodi fatus est. et prolixior quidem nobis <iam> consumptus est sermo; quia uero et inuoluntatiuum quodammodo uidetur saluatori Christo, iuxta quod erat homo, passio quae in cruce est, et ex ipsa nos consequens est rerum natura conspiceret. dicimus autem, quod Iudaicae obstinationis actus fuerat, ut Christus per omnia crucifigeretur, et hoc sine intermissione futurum erat ab eis, <haud> inmeditatum habentium super his audatiam, ex his quae iam fuerant operati tam

VPG BR MNL K

1 adinuentiones] adinuentionis V¹ adinterpretationes BR prouidens] prouidens K nostrae]
nostra VP cautelae] cautellae VP¹ 2 ita om. N genitori] genitoris MNL 3 conplacitam]
conplacitam P ML namque] namquae VG nanque L appositam] apositam V¹ appos-
sitam P adpositam B 4 conprobationem] comprobationem P ML et om. V N officiose
ipsam] officiosoipsam B offitione ipsam K [officiose] = ἐπεργῶς <manifeste> = ἐπαργῶς
5 recessit] recensit V¹ precessit N inplet] implet P B MN¹L K ipiplot N¹ eam quae]
heamque V¹ ea quae B ea que R N est¹ om. M 6 inquit] inquit P BR ML K mihi]
michi N ut² om. V et P resuscitem] resuscita V 7 nouissimo] nouisimo P diae]
die PG R MNL K certe] caertae V¹ caerte P inuoluntaria] inuo.untaria V¹ ras. inuo-
luntariam L simul et uoluntaria om. K uoluntaria] uoluntariam L unigenito] unigenitu V¹
unigeniti BR 8 quae] que VP qui N repetamus] reputamus V N iterum] igitur K
9 subtiliores] subtiliores V perscrutationes] perscrutaonis V¹ perseruaciones N perscriptatio-
nes L relegendibus] relegendes K 11 sermone] SERMONEM V SERM̄ P 12 itaque]
itaquae V om. G scandalizeris] scandalizaris V discendi] descende B¹ descendi B²RG
MNL K celo] caelo BG M 13 faciam] fatiam V uoluntatem¹ om. BR misit] mixit L
principio] pricipio G¹ 14 dicimus] dicemus BR diffinitam] diffinitatem V¹ difinitam PG
definitam BR NL K manifestam] manisestam G hoc enim fecit G 15 docens] dicens G K
τῆθενεῖται = ob<pete>re] oboedire VP B MN obedire RG L K uoluntatiuum] uolotatiuum V¹
uoluntati autem N quidem] quidem M¹ 15 - 16 quidem ... inuoluntatiuum om. L 16 ita] dicta
V (c-t) passiones] passionis V BR 17 quantum] quartum N ducit] dicit N fatus] factas
V¹ factus V²P BG NL K (c-t) prolixior] prolixior B¹ 18 ἤδη = <iam> om. VPG BR MNL K
inuoluntatiuum] inuoluntarium L quodammodo] quodomodo V¹ quodadmodo K 19 christo]
christi B iuxta] iusta K cruce] cruae P christo K et om. RG est G add. 20
natura] naturam G M conspiceret] conspiceret V¹ conprobare BR dicimus] dicemus BR
iudaicae] iudaice V B N iudicet L obstinationis] ubtinationis V¹ obtinationis V²P actus]
autus V¹ 21 et] ex K intermissione] intermissione P futurum] futuram VP futurorum
G 22 <haud> conī. Lu] aut VPG MNL K aut aut B ut R inmeditatum] inmeditatum
VP M habentium] abentium B audatiam] audaciam P²G R MNL K his om. N 22 - 325,1
iam ... qui om. L

καιροῦ γεγονότες ἅγιοι. ἐπεὶ δὲ οὐχ ἑτέρως ἦν τὸ πεπτωκὸς εἰς θάνατον ἐξαναστῆσαι πάλιν εἰς ζωὴν, εἰ μὴ γέγονεν ἀνθρωπος ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος, ἔδει δὲ πάντως γεγονότα παθεῖν, τὸ ἀνεθέλητον ἐποιήσατο θελητόν.

Αἵτινες δύο χρήσεις ὁμοίως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον
5 τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

22 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου ὀγδόου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου*, ἔχουσα οὕτως

10 Ὅρα δὴ πάλιν ἐν τούτοις τῆς μὲν ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ εἰς θορύβους εὐκολον καὶ εὐπαρακόμιστον εἰς δειλίαν, τῆς δὲ θείας αὔθις καὶ ἀρρήτου δυνάμεως τὸ ἐφ' ἅπασιν ἀρραγές τε καὶ ἀθραυστον καὶ εἰς μόνην βλέπον τὴν αὐτῇ πρέπουσαν ἀνδρείαν. ἡ μὲν γὰρ τοῦ θανάτου παρεισδύσασα μνήμη *ταράττειν* πειρᾶται τὸν Ἰησοῦν, ἡ δὲ τῆς θεότητος δύναμις κεκινημένον εὐθύς χειροῦται τὸ πάθος καὶ μεταμορφοῖ παραχρῆμα πρὸς ἀσύγκριτον
15 εὐτολμίαν τὸ δειλίᾳ νενικημένον. οἴησόμεθα γὰρ καὶ ἐν <αὐτῶ> τῶ σωτῆρι Χριστῶ κεκινήσθαι τὰ ἀνθρώπινα διὰ δύο τε καὶ ἀναγκαίους τρόπους. ἔδει γάρ, ἔδει καὶ διὰ τούτων αὐτῶν οὐ δοκῆσει καὶ ὑπονοίᾳ, φυσικῶς δὲ μᾶλλον καὶ ἀληθῶς ἀνθρωπον <ἐκ γυναικός> γεγονότα φαίνεσθαι, πάντα φέροντα τὰ ἀνθρώπινα *δίχα* μόνης *ἀμαρτίας*. φόβος δὲ καὶ δειλία πάθη μὲν ἐν ἡμῖν φυσικά, τό γε μὴν ἐν *ἀμαρτίαις* τετάχθαι διαπεφευγότα. καὶ πρὸς
20 τούτοις ἔτι χρησίμως ὑπεκινεῖτο <καὶ> ἐν Χριστῶ τὰ ἀνθρώπινα, οὐχ ἵνα κινήθῃντα

8 Joh. 12,3 13 cf. Joh. 12,27 17 cf. Gal. 4,4 18 cf. Hebr. 4,15 19 cf. Ps. 50,5

10–326,4 Cyrillus Alex., comm in Ioh. VIII, ed. Ph. E. Pusey II 315,20–316,19; cf. Doctrina patrum 16 XVI p. 110,17–111,21

MT

1 τό] τοῦτο M 5 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 8 ὀγδόου] ἡ' T 11 αὔθις] αὐτῆς T²
15 νενικημένον] κείμενον M ipso = <αὐτῶ> om. MT 17 ex muliere = <ἐκ γυναικός> om. MT
20 etiam = <καὶ> om. MT

in sanctos prophetas quamque in his qui illo tempore fuerant sancti. quoniam igitur non inerat aliter quod in mortem deciderat denuo ad uitam resuscitare, nisi factus fuisset homo unigenitus dei uerbum, oportebat uero per omnia factum pati, inuoluntarium effecit uoluntarium.

Quae dua testimonia similiter collata sunt cum libro cartacio bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

22 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Cyrilli ex eadem interpretatione libro octauo, cuius initium: *Maria autem accipiens libram ungenti*, continens ita:

Aspice iterum in his, quod natura quidem humana in perturbationibus facilis et transigrabilis est ad formidinem, diuina autem <iterum> et ineffabilis potentia in omnibus infracta adque indirupta et ad solam sibiue decentem fortitudinem respicit. mortis namque subingressa memoria *turbare* pertemptat Iesum, diuinitatis autem potentia commota statim subicit TO ΠΑΘOC aegrimonium et continuo ad incomparabilem transformat audatiam, quod formidine fuerat superatus. arbitremur enim et in ipso saluatore Christo commoueri quae humana sunt propter duos ac necessarios modos. oportebat enim, oportebat et per haec ipsa non putatiue et excogitatiue, magis autem naturaliter et ueraciter hominem *ex muliere* factum uideri, omnia gestantem humana *absque* solo peccato. ceterum timor adque formido aegrimoniae quidem sunt in nobis naturales, *inter peccata* autem refugiunt deputari. et super haec rursus utile summoiebantur etiam in

VPG BR MNL K

1 quamque] quamquae V in² om. VPG his] illis M qui] quae V BR NL K 2 inerat] erat P¹ mortem] morte V BR MNL K denuo] denuou N ἐξαναστήσαι = resuscitare 3 unigenitus] unius R ugenitus N oportebat] oportebat V ras. uero om. K factum] factus B effecit] effici B efficit R L 4 uoluntarium + inuoluntarium VG P¹ marg. 5 dua] duo PG R MNL K testimonia] testimonium N collata] conlata B cartacio] chartatio P cartatio BR chartacio G chartacio N carthacio L bibliothecae] bibliotheca VP¹ bibliothecae M bibliothecae R NL bibliothecae K 6 patriarchii] patriarchi VP¹ R 8 testimonium] testimonio VP¹ cyrilli] cirilli V L cyrilli et ex R 8–9 interpretatione] interpretationem VP¹ interpretaetione B interpretatione L interpretatione K 9 libro om. L cuius est initium K initium] inicum G maria] mariam K ungenti] unigeniti V¹ unguenti P R MNL K 10 humana om. N 11 transmigrabilis] transmigrabili V transmigrabili P est om. VP αἰθῆς = <iterum> om. VPG BR MNL K 12 adque] adque V atque BRG MNL K indirupta] inderupta VPG indisrupta R M indirrupta N et est ad VPG solam] solum VPG sibiue] sibiuae VP MN fortitudinem] formidinem L 13 namque] nanque L subingressa] subgressa V subingressam MNL memoria] memoriam N turbare] turbati M pertemptat] peremptat V potentia] potentiam VPG NL K 14 commota] commotam G (commotum?) subicit] subicit V subicit BRG¹ TO ΠΑΘOC] TONAO OC V TONAOOC B ionanoc R TOPATOC M¹ TOPAEOC N aegrimonium] egrimonium BR etgrimonium L incomparabilem] inconparabilem BRG increpabilem MNL incoperabilem K 15 audatiam] adatiam P¹ audaciam P² BG MNL K superatus] superatas VP superatur M arbitremur] arbitremus L arbitramur K in om. VP 16 commoueri] commouere V 17 oportebat enim et M putatiue] putatiuae P¹ B M excogitatiue] excogitatioue VP¹ M¹ cogitatiue R excogitatione L ex hoc cogitatio K naturaliter] natraliter V¹ natura habet L 18 ueraciter] ueraciter P¹ uideri] ueri V¹ gestantem] gestatem P¹ humana] humane V absque] absquae V 19 ceterum] ceterum V adque] adque V atque P² BRG MNL K formido] formidine V aegrimoniae] egrimoniae P B ML agrimoniae R aegrimonium G¹ 20 autem G add. rursus] rursus G utile] utiles V summoiebantur] submoiebantur B MNL

κρατύνηται καὶ εἰς τὰ πρόσω χωρῆ, καθάπερ καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἵνα κεκινήμενα τῇ δυνάμει τοῦ λόγου ἀνακόπτηται πρὸς ἀμείνω τινὰ καὶ θειοτέραν κατάστασιν μεταστοιχειουμένης τῆς φύσεως ἐν πρώτῳ Χριστῷ. ἦν γὰρ οὕτω καὶ οὐχ ἑτέρως καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸν τῆς ἰάσεως διαβῆναι τρόπον.

5

23 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας βιβλίου δεκάτου, ἧς ἡ ἀρχή· Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς·

Ὡσπερ ἐστὶν ὁμοούσιος, οὕτω καὶ συνθελητῆς τῷ ἰδίῳ γεννήτορι· μιᾶς γὰρ οὐσίας ἐν δήπου τὸ θέλημα καὶ σκοπὸς ἐφ' ἅπασιν εἰς καὶ τὸ διαφωνοῦν οὐδέν.

10

24 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας βιβλίου δωδεκάτου, ἧς ἡ ἀρχή· Ὅτι θεὸς κατὰ φύσιν ὁ υἱός.

Πεπληρωμένης πάσης ἀσεβείας ἐπὶ Χριστῷ παρὰ τῆς τῶν Ἰουδαίων ἀνοσιότητος, καὶ λοιπὸν ἔλλειοιπότης οὐδενὸς εἰς τὸ φαίνεσθαι τελείως ἔχουσαν τὴν ὑπὲρ λόγον ὠμότητα, πάσχει τι πάλιν ἐν τελευταίοις ἡ σὰρξ ἰδιὸν τε καὶ φυσικόν. εἰσδέχεται γὰρ τὸ διψῆν ταῖς πολυτρόποις αἰκίαις ξηρανομένη. δεινοὶ γὰρ οἱ πόνοι πρὸς τὸ ἀναγκάσαι διψῆν, ἐμφύτῳ τινὶ καὶ ἀφράστῳ θερμότητι τὴν ἐν τῷ βάθει δαπανῶντες ἰκμάδα καὶ διαπύροις τισὶ προσβολαῖς τὸ τοῦ πάσχοντος διακαίοντες σπλάγχχνον. ἦν μὲν γὰρ οὐ χαλεπὸν τῷ πάντα ἰσχύοντι θεῷ λόγῳ ἀποστῆσαι καὶ τοῦτο τῆς ἰδίας σαρκός· ἀλλ' ὥσπερ ἐκὼν ἐφῆκε παθεῖν τὰ ἕτερα, πάσχει καὶ τοῦτο· κατ' ἐκούσιον βούλησιν οὐκοῦν ἐζήτει πιεῖν.

15

20 Αἵτινες τρεῖς χρήσεις ὡσαύτως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλία χαρτῶα τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνοντα τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

6–7 Joh. 14,21 16 cf. Joh. 4,15 20 cf. Joh. 4,7

8–9 Cyrillus Alex., comm in Ioh. X, PG 74,285 B 11–14; ed. Ph. E. Pusey, II 493,15–17 13–22 Cyrillus Alex., comm. in Ioh. XII, PG 74,665 B 5–C 3; ed. Ph. E. Pusey, III 93,12–23

MT

1 ἡμῶν] ἡμῖν M 2 ἀνακόπτηται] διακόπτηται T 6 δεκάτου] ἰ' T ὁ om. M μου] μόνος M
9 διαφωνοῦν] διαφωνούμενον M 11 δωδεκάτου] ἰβ' T 14 τελείως] τελείου ὡς M
ὠμότητα] ὁμοιότητα T 21 τρεῖς om. M 22 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

Christo quae humana sunt, non ut mota preualerent adque adcrecerent, quemadmodum et apud nos, sed ut mota per uirtutem uerbi abscederentur ad meliorem quendam et diuiniorem statum transmutanda natura in primo Christo. ita nempe inerat et non aliter [ut] etiam ad nos ipsos sanationis modus transiret.

- 23 Eiusdem ex eadem interpretatione libro decimo, cuius initium: *Qui habet mandata mea et custodit ea*:

Sicut consubstantialis est, ita et conuoluntarius proprio genitori; unius enim essentiae una profecto uoluntas est <et> intentus in omnibus una et nihil est quod dissonet.

- 24 Eiusdem ex eadem interpretatione libro duodecimo, cuius initium: *Quia deus secundum naturam est filius*:

Completa omni impietate aduersus Christum ab iniquitate Iudeorum et nullo de cetero relicto, ut apparet eorum super modum crudelitatem fuisse perfectam, patitur iterum aliquid in nouissimis eadem caro proprium adque naturale. suscepit enim *sitim* flagris multimodis arefactam. dolores enim acres sunt ad extorquendum *sitire*, quodam insito ineffabili calore internum exanimantes humorem et igneis quibusdam accessibus patiens uiscera concremant. indifficile quippe fuerat cuncta ualenti deo uerbo etiam hoc a propria carne remobere, sed quemadmodum sponte permisit cetera pati, patitur et hoc; per spontaneam igitur uoluntatem querebat *bibere*.

Quae tria testimonia pari modo collata sunt cum libro chartatio bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

VPG BR MNL K

1 humana] humane V adque] adque V atque BR MNL K adcrecerent] accrescerent BRG MN K acrescerent L 2 apud] apud P¹ mota] motam VPG R MNL K (m-p) quendam] quandam G quemdam L 3 statum] statim V transmutanda] transmutandam BRG NL transmutandam M natura] naturam B²RG MNL in om. MNL primo] promo B¹ om. K inerat] erat G 4 [ut] VPG BR MNL K 6 eiusdem] eius V interpretatione] interpretatione K decimo] X^o RG K initium] initium G mea] mandata G 7 ea] eam VP 8 consubstantialis] consubstantialis V non substantialis N conuoluntarius] conuoluntarius V essentiae] essentia V 9 profecto ... una M bis uoluntas] uoluntan V¹ (n-s) καί = <et> om. VPG BR MNL K nihil] nichil RG N 11 interpretatione] interpretatione PG R MNL interpretatione K duodecimo] XII BR initium] initium G M quia deus om. N 12 naturam] natura N 13 completa] completa P B N K omni] omne B impietate] impietati V inequitati K (p-q) ab] ex K iudeorum] iudaeorum P B M de cetero] de caetero P decreto G 14 relicto] dilecto V¹ delicto V²P relecto B ut apparet] putapparet VP per ut apparet L K super] superbia L¹ modum] morum N crudelitatem] crudelitatem V perfectam] perfecta V patitur] patitur V¹ patetur BR 15 nouissimis] nouissimis P eadem] eandem V caro] ... L lac. adque] atque BRG MNL K suscepit] suscipit PG 16 multimodis] multis modis N multitudinis L acres sunt] accresci sunt G¹ accrescunt M K accrescunt R NL extorquendum] extorquentum L 17 ineffabili] inerrabili VP (r-f) inenarrabili RG MNL K exanimantes] examinantes VP R MNL K exanimates B patiens] patens BR 18 concremant] congregantes V indifficile] indifficile V quippe] quippe B quippe; G (= quippeque) (p-q) fuerat] fuerant B erat G¹ ualenti] uolenti V 18-19 a propria] ad propriam V MN ad propria PG 19 carne] carnem MN remobere] remouere BRG MNL K patitur] patetur B¹ et om. K 20 per G add. igitur om. K uoluntatem P² marg. querebat] quaerebat P B M bibere] uiuere G 21 tria] trea B¹ collata] collata B chartatio] carthatio V R charthatio G cartacio M chartacio N K charthacio L bibliothecae] bibliothecae M bibliothecae R NL bibliothecae K 21-22 huius uenerabilis RG M 22 constitit = ἐστοιχῆσαν

25 Ἔτι ἀναγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἐκ τῶν Παναρίων ἀπὸ λόγου ἐξηκοστοῦ ἐνάτου κατὰ Ἀρειομανιτῶν, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Τούτους τοὺς περὶ Μελέτιον*, ἔχουσα οὕτως·

5 Προπηδήσαντες τοίνυν οἱ λεξιθῆρες εὐθέως, ὡς πρόφασιν κατ' ἐχθροῦ εὐράμενοι ἐπιφέρουσι λέγοντες· ὄρᾳς ὅτι ἐπεδέετο ἰσχύος ἀγγέλων; *ἐνίσχυσε γὰρ αὐτὸν ἄγγελος*· ἐν ἀγωνίᾳ γὰρ αὐτὸς ἐγένετο. καὶ οὐκ ἴσασι, ὅτι ἐὰν μὴ ἔχη ταῦτα πάντα καὶ τό· *μὴ τὸ ἐμὸν βούλημα*, ἀλλὰ τὸ σόν, καὶ ἐὰν μὴ ἀγωνιάσῃ, <καὶ> ἐὰν μὴ ἰδρῶς αὐτῷ γένηται ἐκ σώματος προχέομενος, ἄρα δόκησις ἦν ἡ ἐνσαρκος τοῦ Χριστοῦ παρουσία. καὶ εὐ<λόγ>ως παρὰ Μανιχαίων καὶ Μαρκιωνιστῶν ἡ περὶ φαντασίας δόκησις τῆς ἐνσάρκου παρουσίας
10 ὑπόθεσις ἄδεται, καὶ οὐκ ἀληθεστάτη. ταῦτα δὲ πάντα ἐπασφαλιζόμενος ἡμῶν τὴν ζωὴν τὰ ὅλα ἀνεδέξατο οἰκονομικῶς, ἀνθρωποπαθῆ τινα διηγήματα ἔχων καὶ οὐκ εἰρωνεῖα ἀλλ' ἀληθεία τό· *μὴ ἐμὸν βούλημα*, ἵνα δείξῃ σαρκὸς ὑπόστασιν ἀληθινήν, καὶ ἵνα ἐλέγξῃ τοὺς λέγοντας νοῦν μὴ ἐσχηκέναι αὐτὸν ἀνθρώπινον· καὶ ἐλέγξῃ τοὺς μὴ λέγοντας σάρκα αὐτὸν ἐσχηκέναι. πᾶς γὰρ θεῖος λόγος ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν τοῦ σκότους <ἔστῶς> ἐλέγχει μὲν τὸ
15 σκότος, φωτίζει δὲ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀληθείας. ὄρα γὰρ πόσα χρήσιμα ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. ἀπὸ ἀσωμάτων οὐ προέρχεται ἰδρῶς, ἐν δὲ τῷ τοῦτο γενέσθαι ἔδειξεν ἀληθινήν σάρκα καὶ οὐ δόκησιν. ἀπὸ σαρκὸς ἐν θεότητι συνηνωμένης χωρὶς ψυχῆς καὶ νοῦς οὐ γίνεται ἀγωνία. ἀγωνιάσαντος δὲ αὐτοῦ ἔδειξε ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ νοῦν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πεφορηκέναι, ὅθεν ἡ ἀγωνία γίνεται. καὶ πάλιν ἐν τῷ εἰπεῖν· *μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα*, ἀλλὰ τὸ
20 σόν ἔδειξεν ἀληθῶς νοῦν ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἀναμάρτητον. Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχῃσεν.

5–6 Lc. 22,43–44 6–7 Lc. 22,42 12 Lc. 22,42 14 cf. Joh. 3,20 19–20 Lc. 22,42 20 cf. Hebr. 4,15

4–20 Eriphanus Const., Panarion 69,61,2–5, PG 42,300 B 14–D 12; ed. Holl III 209,14–210,10

MT

2 ἐξηκοστοῦ ἐνάτου] ξθ' T 3 μελέτιον] μέλιτον M 6 πάντα om. M 7 τὸ om. M 8 τοῦ om. M
εὐ<λόγ>ως = rationally] εὐκόλως MT 12 καὶ om. M 12–13 τοὺς μὴ λέγοντας M
13 μὴ' om. M αὐτὸν σάρκα MT 14 θεῖος om. M <ἔστῶς> = stans] καὶ τῆς ἀληθείας M om. T
18 ἀγωνιάσαντος] ἀγωνιάσαντα M αὐτοῦ] αὐτὸν M 19 πεφορηκέναι] ἐφορηκέναι M
ἡ] καὶ M 20 νοῦν ἀληθῶς M 22 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

- 25 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Epiphanii archiepiscopi Cypri ex Panariis sermone sexagissimo nono contra Arriomanitas, cuius est initium: *Istos, qui sunt circa Meletium*, continens ita:

Insilientes igitur uerbi captiores statim, tamquam occasionem contra inimicum adepti addentes aiunt: cernis quia egebat auxilium angelorum? *confortabat enim eum angelus; in agonia* namque ipse factus est. et nesciunt, quia nisi habeat haec omnia et illud: *non mea uoluntas, sed tua*, et nisi *fluctuaretur* et nisi *sudor* ei factus fuerit ex corpore profluens, utique putatio fuerat carnalis Christi aduentus. et rationabiliter a Manicheis et Martionistis quae secundum phantasiam est estimatio <carnalis aduentus> causa cantatur, et non uerissima. haec autem omnia praemuniens uitam nostram cuncta dispensatiue suscepit, quas humanae aegrimoniae narrationes habens, et non simulatione sed ueritate id *non mea uoluntas*, ut ostendat carnis subsistentiam ueram et redarguat eos qui dicunt mentem humanam eum non habere; itemque redarguat eos qui non dicunt carnem eum habuisse. omnis enim diuinus sermo stans inter filios tenebrarum redarguit tenebras, illuminat autem filios ueritatis. cerne uero quanta utilia sunt in isto sermone. de incorporalibus non procedit *sudor*; dum uero hoc fieret, ostendit ueracem carnem et non aestimationem. ex carne in deitate coadunata citra animam et mentem non fit *agonia*. *fluctuante* autem eo ostendit animam et corpus et mentem in unum gerere, unde *agonia* fiat. itemque cum dicit: *non mea uoluntas, sed tua* ostendit uere mentem humanam, *sed sine peccato*. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio, qui est ex bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

VPG C(10)BR MNL K

1 est om. G epiphanii] ephyphanii P ephyphanii R archiepiscopi] arciepiscepis V archiepiscopis P cypri] cipri V K 2 panariis] panaris P¹ pannariis N panarius L sexagissimo nono] LXVIII B L K LXIX R sexagesimo nono G MN arriomanitas] arimonitas V ariomanitas P ML K ario(ma)nitas G¹⁻³ riomanitas N initium] inicum G 3 circa meletium] circum eletium P meletium] melentium V continens] conteneus B 4 insilientes] insilentes G uerbi captiores] bicaptiores V tamquam] taquam P om. N occasionem] occansionem B occasione R adepti] adempti N 5 addentes] adentes V aiunt] agunt B¹ cernis] carnis MN quia] que V qui P N egebat] agebat VP B N auxilium] auxilio R M² K confortabat] confortauit G cum G add. angelus] agelus B¹ 6 ipse om. G habeat] hebeat V illud] ill. P¹ ras. 7 ei sudor K factus ei G 8 putatio] putacio L fuerat christi carnalis christi VPG R MNL K carnalis] carnales V christi] christus K martionistis] marcionistis P ML K martionistas R marchionistis N 9 quae om. N phantasiam] fantasiam BR K est om. G L estimatio] aestimatio P BG τῆς ἐσάρκου παρουσίας = <carnalis aduentus> om. VPG BR MNL K non om. N 10 uerissima] uerisima P praemuniens] premunies V om. G cuncta] cunct. P¹ ras. dispensatiue] dispensatiuae P B² dispensatione L suscepit inc. C 11 quas] qua B narrationes] narrationis VPG simulatione] simulationes M¹ 12 uoluntas] uoluntas C subsistentiam] sussistentiam V substantiam L redarguat] redarguet V 13 habere] hare B¹ itemque] item quia R item K redarguat] redarguet V¹ redargat P¹ non G add. 14 omnis] omnes V diuinus] diuinos V filios] filius VP¹ redarguit] redarguet CBR illum] inluminat CB inlumina N 15 filios] filius VP¹ B¹ ueritatis] ueritates V cerne] carnei V carne PG CBR MNL 15–16 incorporalibus] incorporabilibus L 16 hoc] haec M 16–17 aestimationem] stimationem V estimationem MNL extimationem R K 17 coadunata in deitate K citra] cetera B¹ tetera R mentem] mente NL fit agonia] gitagonia N 18 gerere] ge.rere P¹ ras. fiat] fit MNL K 19 cum om. G dicit] dicitur VPG tua fiat ostendit K uere] ueram N sed] set P¹ 20 quod] quo P¹ testimonium] sine testimonio N collatum] conlatum CB chartatio] chartacio C N charthatio G cartacio R ML K bibliotheca] bibliothecae VG R biblioteca M K 21 uenerabilis] uenerabiles V¹ huius uenerabilis G

26 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Ναυζιανζοῦ ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ δευτέρου λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ Ἔπειδὴ σοι τὰς μὲν ἐκ τῶν λογισμῶν, ἔχουσα οὕτως·

5 Ἐβδομον λεγέσθω τό· καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱόν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος <αὐτόν>. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ κατεληλυθότος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγετο, εἴποιμεν ἂν ὡς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτήρα νοουμένου. τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὄλον, ἀλλὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὡς τοῦ ἀνθρωπικοῦ θελήματος, οὐ πάντως ἐπομένου τῷ θεῷ, ἀλλ' ἀντιπίπτοντος ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἀντιπαλαίοντος. καὶ γὰρ ἐκεῖνο οὕτως ἐνόησαμεν τό·

10 πᾶτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, τὸ δὲ σὸν ἰσχυρέτω θέλημα. οὔτε γὰρ εἰ δυνατόν ἢ μὴ τοῦτο ἀγνοεῖν ἐκείνου εἰκός, οὔτε τῷ θελήματι ἀντεισφέρειν τὸ θέλημα, ἐπεὶ δὲ ὡς παρὰ τοῦ προσλαβόντος ὁ λόγος· τοῦτο γὰρ τὸ κατεληλυθός, οὐ τοῦ προσλήμματος. οὕτως ἀπαντησόμεθα, οὐχ ὡς ὄντος ἰδίου τοῦ υἱοῦ θελήματος παρὰ τὸ τοῦ πατρός, ἀλλ' ὡς οὐκ ὄντος ὁ λόγος, ἵνα ἢ τοιοῦτον τὸ

15 συναγόμενον. οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τὸ ἐμόν τοῦ σοῦ κεχωρισμένον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, ὧν ὡς μία θεότης οὕτω καὶ βούλησις. Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

20 27 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν Θησαυρῶν λόγου εἰκοστοῦ τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχὴ· Εἰ παρὰ τινος τῶν τυχόντων, ἔχουσα οὕτως·

4–5 Joh. 6,38 10–11 Mt. 26,39 15 Lc. 22,42

4–16 Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 1–120 A 5; SC 250 (1978) 12,1–20

MT

1 ναυζιανζοῦ] ναζιανζοῦ M 2 δευτέρου] β' T τὰς] τὰ M 5 eum = <αὐτόν> om. MT
8 θεῷ] θεῷ M 9 ἐνόησαμεν] ἐνοήσαμεν M 12 ἐπεὶ δὲ = quia ergo] ἐπειδὴ T 14 τοιοῦτον]
τοιοῦτο T 15 τοῦ σοῦ] τοὺς οὐ T 17 κροκωτοῖς] κροκοτοῖς T 18 πατριαρχείου] πατριαρχίου
T 21 εἰκοστοῦ τετάρτου] κδ' T

- 26 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nanzianzeni ex secundo sermone de filio, cuius initium: *Quoniam tibi quaedam ex cogitationibus*, continens ita:

Septimum dicatur: *discendisse de celo filium, non ut faciat uoluntatem suam, sed eius qui misit eum*. si enim non ab eo qui descendit haec dicerentur, diceremus utique tamquam ab homine formari hunc sermonem, non ab eo qui in saluatore intellegitur. illius enim uelle nec contrarium est deo, deificatum totum, sed eius qui secundum nos est utpote quod humana uoluntas, non per omnia sequatur diuinam, sed resistat plerumque atque reluctetur. etenim illud ita intellegamus: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non sicut ego uolo, sed tua praeualeat uoluntas*. neque enim si possibile erat aut non hoc cum ignorare oportebat, neque uoluntati obintromittere uoluntatem, quia ergo tamquam ab eo qui assumpsit sermo est; id quippe est quod descendit, non rei suscepte. sic occurramus, non tamquam propria existente filii uoluntate preter illum quae patris, sed tamquam non existente his sermo est, ut tale sit quod colligitur: *non ut faciam uoluntatem meam*, neque enim mea a tua separata est, sed communem meam atque tuam, quorum sicut una deitas ita et uoluntas.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro de membranis <croceis>, qui est ex bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

- 27 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandriae de Thesauris libro uicesimo quarto, cuius initium: *Si a quodam de accidentibus*, continens ita:

VPG CBR MNL K

1 nanzianzeni] nazanzeni V K nazianzeni P nazinzeni G namzianzeni B naziazeni M¹ L
nanziazeni M² 1-2 ex secundo] ex secundum V exsecundo P¹ 2 filio] fili.o V ras. ini-
tium] initium G 2-3 continens] continens B¹ 4 septimum] VII G discendisse] descendisse
PG R MNL K filium de caelo G filium] filius CBR faciat] fatiat V faciam N uo-
luntatem] uoluntatem P 5 si] sic V non V² add. ab eo] habeo VP BG N descendit]
descendit B tamquam] tanquam L 6 sermonem] sermone V ab eo] habeo VPG salua-
tore] saluatori V C intellegitur] intelegitur V¹ intelligitur G ML K 7 nec] ne NL deo]
dei L nos] non L utpote] utpute M 8 plerumque] plerum B¹R atque] adque P 9
illud] illu. P¹ ras. (cf. 329,6) intellegamus] intelegamus V intelligamus RG ML K possibile]
posibile P a me om. B 10 uoluntas] uoluntas C possibile] possibile P C 11 uoluntati]
uoluntati C uoluntatem] uoluntatem C 12 tamquam] tanquam L assumpsit] absumpsit V
assumpsit P adumpsit CB (b-d) quod] quo V¹ qui L 13 occurramus] occurramus G
tamquam] tamen quam VP tanquam M propria] propia V existente] existente PG R MNL
K filii] filii V¹ uoluntate] uoluntate C preter] praeter CB illum = τὸ] illam L 14
tamquam] tam B¹ tanquam L existente] existente PG R MNL K his] hiis R is M¹
colligitur] collegitur CB collitur R colitur M faciam] fatiam P 15 uoluntatem] uolon-
tatem C a om. P² a tua] atu N separata] reparata K atque] adque P 16 uoluntas]
uoluntas C 17 collatum] conlatum CB membranibus] membranibus G L κροκωτοῖς = <croceis>
om. VPG CBR MNL K 18 bibliotheca] bibleotheca V biblioteca ML K patriarchii] patriarchi
VP¹ R 20 item ... testimonium V script. unc. 21 thesauris] thestauris V thesauris G
uicesimo quarto] XXIII CB¹R K XX^oIII B² XX° quarto L uicesimo quarto G MN ini-
tium] initium V BRG accidentibus] accedentibus CBR L K accentibus N continens] continens
CB

Ὅταν οὖν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον καὶ λέγων· *εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*, ἐννοεῖ πάλιν, ὅτι δειλιῶσα τὸν θάνατον ἢ σὰρξ ἐδιδάσκετο φορουμένη παρὰ τοῦ θεοῦ λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν. ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*. οὐκ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ καθὼς λόγος ἐστὶ καὶ θεὸς τὸν θάνατον αὐτός, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἠπείγετο· *τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός*. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς. διδάσκων τοῖνυν τὴν ἀνθρωπότητα μηκέτι τὰ αὐτῇ προσόντα φρονεῖν, ἀλλὰ τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα ζητεῖν, ὡς ἄνθρωπος λέγει· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*. διὰ τοῦτο γὰρ φαίνεται καὶ προσθεῖς· *τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἢ δὲ σὰρξ ἀσθενής*.

Ἦτις χρήσις <ὡσαύτως> ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνου τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

28 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ*, ἔχουσα οὕτως·

Ἅτις δὲ καὶ ἀνεθέλητον μὲν πῶς ἐστὶ τῷ σωτῆρι Χριστῷ τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος, θελητὸν δὲ δι' ἡμᾶς καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, συνήσεις ἐντεῦθεν· μέλλων γὰρ ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτόν, τὰς πρὸς θεὸν ἐποιεῖτο διαλέξεις ὡς ἐν προσευχῆς δηλονότι σχήματι λέγων· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*, πλὴν *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*. ὅτι μὲν γὰρ θεὸς ἦν ὁ λόγος, ἀθάνατός τε καὶ ἀδιάφθορος, καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν ζωὴ καταπτῆσαι οὐκ ἤδει τὸν θάνατον, πᾶσιν οἶμαι προδηλότατον. ἐπιτρέπει γε μὴν ὡς ἐν σαρκὶ γεγωνῶς ὑπομένειν τὰ ἴδια τῇ σαρκὶ καὶ γεγονότα λοιπὸν ἐπὶ θύραις ὑποπτῆσαι τὸν θάνατον, ἵνα φαίνηται κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος. διὰ τοῦτο φησιν· *εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*· εἰ ἐνδέχεται, φησὶν, ὦ πάτερ,

1–2 Mt. 26,39 3–4 Mt. 26,39 5 Joh. 6,40 8 Mt. 26,39 9 Mt. 26,41 14–15 Joh. 6,38
19–20 Mt. 26,39 20 Joh. 1,1 24 Mt. 26,39

1–11 Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75,397 A 3–B 3 16–334,16 Cyrillus Alex., comm in Ioh. IV 1, PG 73,529 C 14–532 C 9; ed. Ph. E. Pusey, in Ioh. I p. 486,26–488,9

MT

6 σάρκα καὶ τὸν M 10 similiter = <ὡσαύτως> om. MT 11 πατριαρχείου] πατριαρχίου T
14 τετάρτου] δ' T 16 τὸ] τῷ M 21 καταπτῆσαι] καταπατήσαι T

Quando igitur apparet formidare mortem et dicere: *si fieri potest, transeat a me calix iste*, intellege <iterum>, quoniam formidasset mortem docebatur caro, quam indutus erat deus uerbum, ultra id non perpeti. dicebat enim ad patrem: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*. non enim timebat secundum quod uerbum est et deus mortem ipse, sed ad finem perducere dispensationem properabat. *haec enim erat uoluntas patris*. habet enim et nolle mori idcirco, quod caro mortem naturaliter euitet. docens profecto humanitatem ne ultra quae sua sunt sapiat, sed dei uoluntates inquirat, sicut homo dicit: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*. ideo quippe et addidisse uidetur: *spiritus quidem prumptus, caro autem infirma*.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 28 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Cyrilli ex interpretatione euangelii secundum Iohannem libro quarto, cuius initium: *Quia discendi de caelo*, continens ita:

Quoniam quidem etiam aliquatenus inuoluntaria existit saluatori Christo passio in cruce, uoluntaria uero propter nos et beneplacitum dei et patris, ex hoc intelleges: ascensus quippe super hanc easdem disputationes faciebat ad deum, uidelicet tamquam in orationis habitum dicens: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu*. quoniam ergo deus erat uerbum, immortalis atque incorruptibilis, et uita ipsa secundum naturam pertimesceret mortem <non> sciebat, omnibus existimo esse manifestissimum. praecipiebat tamen, utpote qui in carne erat, sustinere carni quae sua sunt et, cum iam in foribus esset, pertimesceret mortem, ut [et] ueraciter appareat homo. ideo ait: *si possibile est, transeat a me calix iste; si possibile*

VPG CBR MNL K

1–2 mortem ... formidasset B¹ *repet.*, *del.* B² 1 fieri non potest L 2 intellege] intellige RG ML K
 <iterum> = πάλιν] igitur VPG CBR MNL K quoniam *om.* L formidasset] formidasse B L¹
 docebatur] dicebatur G 3 non¹ *del.* L perpeti] repeti M 4 timebat] timeb. .t B¹ *ras.* quod
om. N finem] fidem B (*cf.* 335,15) 5 haec] hic V hoc G hec K uoluntas] uoluntas
 C nolle] nollet PG 6 ne P¹ *bis* 7 uoluntates = θέλημα] uoluntatis CR dicit] dicis L
 8 addidisse] addisse K prumptus] promptus R MNL K 10 similiter *om.* VPG MNL K col-
 latum] conlatum CB est¹ *om.* B chartatio] charthatio G chartacio C MNL cartacio K
 qui est *om.* CBR de bibliotheca] bibliothecae VP¹ bibliothecae P² de biblioteca M 10–11
 uenerabilis huius K 11 uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi VP¹ R 13 eiusdem
om. G MN interpretatione] interpraetatione C interpetratione K 14 euangelii] euuangelii G
 quarto] IIII° R L K initium] incium G M discendi] descendi P BRG MNL K 14–15
 continens] contenens CB¹ 16 inuoluntaria] inuoluntaria C inuoluntaria uero existit M existit]
 existit VPG R MNL K christo] christi CBR 16–17 passio in cruce] passo in crece N 17
 uoluntaria] uolontaria C intelleges] intellegis CB intelligis R intelliges G ML K 18
 ascensus] accessurus VPG MNL K (n–s) super hanc easdem] sup hanc eadem N disputationes]
 disputationis V C¹ uidelicet] uedelicet G tamquam] tanquam M 19 habitum] habitumrum
 N 20 immortalis] immortalis ML atque] adque P¹ 21 pertimesceret] pertimescerit B
 <non> sciebat = οὐκ ᾔδει 21–23 sciebat ... mortem *om.* L 22 existimo] exaestimo CB ma-
 nifestissimum] manifestisimum P utpote] utpote G MN K 23 sustinere] sustineri V sustinere
 CB¹ carni] carne CBR carnem G esset] esse. P¹ *ras.* pertimesceret] pertimiseret B
 ut [et] = ἢ] et ut CBR ML ut N 24 ueraciter] ueraciter C (n–r) appareat] adpareat
 VP¹ possibile¹] possibile P possibile²] possibile P

μὴ παθόντα τὸν θάνατον κατορθῶσαι τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι τὴν ζωὴν· εἰ ἀποθνήσκει
 θάνατος μὴ τεθνεῶτος ἐμοῦ κατὰ τὴν σάρκα δὲ δηλονότι *παροιχέσθω*, φησί, *τὸ ποτήριον*,
 πλὴν ἐπειδήπερ οὐκ ἂν γένοιτο, φησίν, *έτέρως*, *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω*, *ἀλλ' ὡς σύ*. ὄρᾳς,
 πῶς ἀτονοῦσα μὲν <πάλιν> ἡ ἀνθρώπου φύσις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ τὸ ὄσον εἰς αὐτὴν
 5 εὐρίσκεται. ἀνακομίζεται δὲ διὰ τοῦ ἐνωθέντος αὐτῇ λόγου πρὸς εὐτολμίαν θεοπρεπῆ, καὶ
 εἰς φρόνημα νεανικὸν μεταπαιδεύεται, ὡς μὴ τοῖς ἰδίῳις τὸ δοκοῦν ἐπιτρέψαι θελήμασιν,
 ἀλλὰ σκοπῷ μᾶλλον ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ καὶ πρὸς ἐκεῖνο τρέχειν ἐπείγεσθαι, πρὸς ὅπερ
 ἂν ἡμᾶς ὁ τοῦ πεπιοηκότος ἀνακαλεῖ νόμος. ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτά φαμεν ἀληθεύοντες ἐξ αὐτοῦ
 10 μαθήσει τοῦ συνεζευγμένου· *τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα*, φησί, *πρόθυμον*, *ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής*. οὐ
 γὰρ ἠγνόησε Χριστός, ὅτι τῆς θεοπρεποῦς ἀξίας πολὺ δὴ λίαν ἀπελιμπάνετο τῷ δοκεῖν
 ἠττησθαι θανάτῳ καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ δειλίας αἰσθάνεσθαι. διὰ τοῦτο θερμοτάτην τοῖς
 εἰρημένοις ἐπήνεγκε τὴν ἀπολογίαν ἠσθηηκέναι μὲν γὰρ τὴν σάρκα διὰ τὸ αὐτῇ πρέπον
 καὶ φύσει προσὸν εἰπῶν *πρόθυμον* δ' οὖν ὁμῶς ὑπάρχειν *τὸ πνεῦμα* τὸ παθεῖν οὐδὲν τῶν
 ἀδικούντων εἰδός. ὄρᾳς, ὅπως ἀβούλητος τῷ Χριστῷ διὰ τὴν σάρκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ
 15 πάθους ἀδοξίαν ὁ θάνατος ἦν, θελητός δ' οὖν ὁμῶς ἄχρις ἂν εἰς αἴσιον διεξάγῃται πέρασ
 τῷ κόσμῳ παντὶ τὸ ἐν εὐδοκίᾳ τοῦ πατρός, τουτέστιν ἡ πάντων σωτηρία καὶ ζωή;
 Ἦτις χρήσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ
 εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

2–3 Mt. 26,39 9 Mt. 26,41 13 Mt. 26,41

6 cf. Demosthenes, or. 3,32

MT

4 iterum = <πάλιν> om. MT 10 τῷ] τὸ T 12 γὰρ om. M 15 ἦν om. T
 18 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

est, inquit, ΩC ΠΑΤΗΡ (tamquam: pater, o pater) non sustinendo mortem acquirere uitam credentibus in eum; si moritura est mors me non moriente secundum carnem dumtaxat *transeat*, inquit, *calix, ueruntamen* eo quod aliter fieri non inest *non sicut ego uolo, sed sicut tu.* cernis, quomodo deficiens quidem iterum hominis natura et in ipso Christo quantum ad ipsam pertinet inuenitur. restauratur autem per unitum ei uerbum ad confidentiam deo decibilem, et ad consilium iubenile transducitur, quatenus non quod ei uideretur propriis implere uoluntatibus, sed diuinam magis intentionem sequi et ad illud sedulo currere, ad quod nos profecto lex reuocat conditoris. quia uero haec ueritatem asserentes aiemus ex eo quod sequitur addisces: *spiritus quidem prumptus, caro autem infirma.* neque enim ignorabat Christus, quod ualde posterius erat a deo decibili dignitate, quod uidebatur morte terreri et eius sentire formidinem. ideoque feruentissimam satisfactionem adiecit infirmatam quidem fuisse carnem – secundum quod eam decebat et ei naturaliter inerat – dicens *prumptum* attamen *spiritum esse* scientem nihil de his quae noceat pati. cernis, qualiter Christo mors inuoluntaria erat propter carnem et passionis ignominiam, uoluntaria adtamen donec ad prosperum finem uniuerso mundo perduceretur quod erat in beneplacito patris, id est omnium salus et uita? Quod testimonium similiter collatum est ad librum chartacium, quod est bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

VPG CBR MNL K

1 inquit] inquit P² CR ML ΩC ΠΑΤΗΡ inquit VPG (NATIP V) ΩC ΠΑΤΗΡ] OC ΠΑΤΗΡ CB
 oeuacup R ΩC ΠΑΘΗΡ ML ΩC ΠΑΤΗΡ N tamquam pater = ὡς πατήρ? sustinendo]
 sustenendo C¹ substinendo K acquirere] acquirere CBG MN adcurrere L 2 si om. G
 sine N non] mon CR 3 inquit] inquit P² R ML K quod] qui L inest] est N 4
 quidem] quod est N natura] nature V naturae PG MNL K 5 quantum] quamtum K
 ipsam] ipsum V pertinet] pertinet C inuenitur] inueniatur VPG per ... uerbum om. CBR
 unitum] unigenitum ML ei om. MNL 6 decibilem] decebilem C iubenile] iuenile C iuue-
 nile BR MNL K transducitur] tranducitur G perducitur N quatenus] quatinus G 6-7
 quod ei] quo dei L 7 implere] implet VP MNL K impleret G uoluntatibus] uolontatibus
 C ad illud] aliud R¹ N ad id L illud] illud P¹ 8 sedulo] sed uolo K currere]
 querere L reuocat saluatoris conditoris K¹ ueritatem] ueret autem CR uirtutem N 9
 asserentes] adserentes CBR om. L aiemus = φαιμέν] agemus VPG K agimus CBR MNL
 ex om. N addisces] addiscens L prumptus] promptus RG MNL K 10 ignorabat] ignorabit
 N erat om. G decibili] decibilis MNL 11 quod] quodam V morte] mortem CBR
 sentire] sentiret K feruentissimam] fer. entissimam P¹ ras. fruentissimam N 11-12 satisfac-
 tionem] fationem V¹ 12 adiecit] adierit L adiecit ... carnem C² add. script. unc., om. R de-
 cebat] dicebat V et om. V 13 prumptum] proptum G promptum R MNL K attamen]
 adtamen CB NL² antamen L¹ spiritum om. N nihil] nichil G N quae] qui VP quod
 G 14 noceat] noceant B M christo] christus VPG NL K christi BR mors christus G
 inuoluntaria] inuolontaria C 15 ignominiam] ignominia K uoluntaria] uolontaria C adta-
 men] attamen RG ML K finem] fidem MN (cf. 333,4) finem in uniuerso K 16 beneplacito]
 beneplacito V salus] salis C 17 collatum] colla. tum P¹ ras. conlatum CB ad] a.d V¹
 ras. ad librum chartacium] cum libro cartacio K chartacium] chartatium V chartacium G
 cartacium M carthacium R L bibliothecae] bibliotheca V bibliothecae M bibliothecae R
 NL bibliothecae K 18 uenerabilis] uenerabili N huius om. L

- 29 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως λόγου κατὰ Ἀπολιναριανῶν, οὗ ἡ ἀρχὴ Ὁ μὲν τρόπος τοῦ εὐσεβοῦς, ἔχουσα οὕτως·
 Ὅτε τὸν Ἀδάμ ἀρχῆθεν ἐπλασεν ὁ θεός, μὴ τί γε σύμφυτον αὐτῷ δέδωκε τὴν ἁμαρτίαν;
 5 τίς οὖν ἦν ἐτι χρεῖα τῆς ἐντολῆς; πῶς δὲ αὐτὸν κατεδίκασεν ἁμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παρακοῆς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρὸν ὁ Ἀδάμ, ὃν ἐπλασεν ὁ θεὸς ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ καὶ εἰκόνι τῆς ἰδίας αἰδιότητος; ἐποίησεν αὐτὸν φύσιν ἀναμάρτητον καὶ θέλησιν αὐτεξούσιον.
 Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης
 10 ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.
- 30 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἴπ-
 πονηρηγίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ Πελαγיאνοῦ βιβλίου πέμπτου, ἔχουσα οὕτως·
 Κίνησις ψυχῆς τί ἐστὶν εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνευδοιάστως φύσις ἐστὶ·
 15 διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησις ἐστὶ ψυχῆς.
 Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν Ῥωμαίκοις γράμμασι γεγραμμένον ἐρ-
 μηνεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐκδίκου τῆς ἐνταῦθα
 ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καὶ γραμματικοῦ Ῥωμαίκοῦ, καὶ ἐστοίχησεν.
- 20 31 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις περὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα
 Ῥώμης ἐκ τῆς πρὸς Φλαβιανὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῆς, ἧς ἡ
 ἀρχὴ Ἀναγνόντες τὰ γράμματα <τῆς ἀγάπης τῆς σῆς>, ἔχουσα οὕτως·
 Ὡσπερ <γάρ> τῷ ἐλεεῖν ὁ θεὸς τροπὴν οὐχ ὑφίσταται, οὕτως ὁ ἄνθρωπος τῷ μεγέθει
 25 τῆς θείας ἀξίας οὐκ ἀναλίσκεται. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας
 ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ
 σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι,

4 Gen. 2,7 5 Gen. 3,17 6 Gen. 2,7

4–8 Ps.-Athanasius, de incarn. c. Apoll., I 15, PG 26,1120 B 6–13 14–15 Augustinus, c. Iulianum V 40, PL 45,1476,22–25 23–338,3 Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, PL 54,767 A 14–B 7; ACO II 1,1 p. 14,26–15,4 (gr.); ACO II 2,1 p. 28,11–17 (lat.)

MT

4 σύμφυτον] σύμφυτον T 5 ἦν om. T 9 κροκωτοῖς] κροκοτοῖς T 10 πατριαρχείου] πα-
 τριαρχίου T 13 πέμπτου] εἴ T 22 dilectionis tuae = <τῆς ἀγάπης τῆς σῆς> om. MT 23 enim
 = <γάρ> om. MT τῷ] τοῦ M

- 29 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriae ex libro contra Apollinari(anos) de incarnatione, cuius initium: *Modus quidem piae*, continens ita:

Quando *Adam* ab origine *deus formauit*, numquid insitum ei dedit peccatum? quae ergo iam utilitas erat mandati? quomodo autem illum *condempnauit peccantem?* aut quomodo Adam etiam ante praeuaricationem nesciebat bonum et malum, *quem formauit deus* ad incorruptionem et imaginem suae aeternitatis? fecit eum naturam sine peccato et uoluntatem liberi arbitrii.

Quod testimonium similiter collatum est ad librum ex membranis croceis, qui est bibliothecae huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 30 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Augustini episcopi Ipponis Regiensis ex libro quinto contra Iulianum Pelagianistam, continens ita:

Motus animi quid est nisi motus naturae? anima enim sine dubitatione natura est, et ideo uoluntas motus naturae est, quia motus est animae.

Quod testimonium similiter collatum est ad librum Latinis litteris scriptum interpretante Constantino deo amabile presbitero et defensore sanctissimae huius magnae ecclesiae et Latino grammatico, et constitit.

- 31 Item relectum est ex eodem codice testimonium de operationibus sancti Leonis papae Romani ex epistula ad Flauianum archiepiscopum Constantinopoleos, cuius initium: *Lectis dilectionis tuae litteris*, continens ita:

Sicut enim deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. agit enim utraque forma cum alterius communionem quod proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi est, et carne exsequente quod carnis est, unum horum coruscatur miraculis,

VPG CBR MNL K

1 codice] quodice P¹ athanasii] anastasio V athanasi CB atanasii R archiepiscopi]
 arciepiscopi V 2 apollinari(anos) = ἀπολλιναριαίων] apollinarium VP L apollonarium G apo-
 linarium CBR apollenarium M appollenarium N initium] inicum G quidem] inquidem
 C piae] pie CBRG NL 3 continens] contenens CB¹ 4 deus ab origine MNL formauit
 numquid] formidauit nuquid N 5 iam M *add.* tam NL utilitas] utilis N condempnauit]
 condemnauit P C K peccantem] peccatum N 6 etiam adam CBR praeuaricationem] praeua-
 ricarionem G et] aut CBR 7 imaginem] similitudinem R ymaginem L K eum] eius M¹
 naturam] natura NL 8 uoluntatem] uolontatem C arbitrii] arbrtrii C 9 collatum] conlatum
 CB membranarum] membrana VP membrana G membranis M¹N 9–10 bibliothecae]
 bibliothecae RG NL bibliothecae M bibliothecae K 10 uenerabilis huius K uenerabilis]
 uenerabili N patriarchii] patriarchi V patriarchae C¹ 12 augustini] agustini P C ipponis]
 hyponis C yponis B hyponis R yponis MN K regiensis] regii C¹BR 13 quinto]
 .V. K pelagianistam] pelaianistam BG continens] contenens CB¹ 14 quid est] quidem NL K
 anima] an.ma V¹ *ras.* dubitatione] dubitatione V 15 uoluntas] uoluntas C motus] motus P¹
 est¹ *om.* N 16 collatum] conlatum CB litteris] literis G¹ interpretante] interpretante C
 interpretante K 17 amabile] amabili B²G K presbitero] persbitero C praesbytero B 18
 grammatico] gramatico V CB N 20 relectum est] relecta sunt K testimonium] testimonia VP CB
 MN K (a–u) 21 romani] romanae CBR ex *om.* M epistula] epistola P BG L flauianum]
 flabianum CBR constantinopoleos] constantinopoleus CBR cuius] cuius C initium] inicum
 G 22 continens] contenens CB¹ ita B² *add.* 23 non¹ *om.* B consumitur] cumsumitur P¹
 agit] ait VP B 24 operante] operanta L 25 exsequente] exequenti V exequente PG R MNL
 K coruscatur] corruscat C K choruscat R

τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκε. καὶ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης ἐστὶν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν. εἰς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἀληθῶς υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἀληθῶς υἱὸς ἀνθρώπου τυγχάνει.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασιν ἀργυρένδετον τοῦ σκευοφυλακίου
5 τυγχάνον τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐστοίχησεν.

32 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Λέοντος ἐκ τῆς πρὸς Λέοντα τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα δευτέρας ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ ὕποσχόμενον ἑμαυτὸν
διαμέμνημαι, ἔχουσα οὕτως

10 Τοιγαροῦν εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἐνὶ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ ἀληθεῖ τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου υἱῷ, τοῦ τε λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς ἔχει τὰς πράξεις, δεῖ νοεῖν ὁμῶς αὐτῶν τῶν ἔργων τὰς ποιότητας, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως δεῖ καθορᾶν ἐπὶ ποῖα μὲν ἢ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται.

15

33 Καὶ μετὰ βραχέα

Καὶ τὸ δὴ πέρας, δίχα μὲν τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως οὐκ ἂν ἑαυτὸν ὁ κύριος Ἰσον τῷ πατρὶ τυγχάνειν ὠμολόγει, δίχα δὲ τῆς ἀληθείας τοῦ σώματος οὐκ ἂν ὁ αὐτὸς ἔλεγε
20 μείζονα εἶναι ἑαυτοῦ τὸν πατέρα, ὅποτε ἡ καθολικὴ πίστις ἐκάτερον δέχεται καὶ ἐκάτερον ἐκδικεῖ, ἦτις κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου ἕνα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ἀνθρώπου πιστεύει καὶ λόγον. εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοῖνυν ἐξ ἐκείνης τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ἧς ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου ὁ λόγος γέγονε σὰρξ, οὐδ' ὅτιοῦν ἦν διαιρέσεως ἀναμεταξὺ τῆς ἐκατέρας μορφῆς, καὶ διὰ πάσης αὐξήσεως σωματικῆς ἐνὸς προσώπου αἱ τοῦ παντὸς χρόνου πράξεις γεγόνασιν, ὁμῶς αὐτὰ ταῦτα ὅπερ ἀχωρίστως
25 γεγένηται κατ' οὐδεμίαν ἐπιμιξίαν συγχέομεν, ἀλλὰ τί ποῖας εἴη μορφῆς, ἐκ τῆς τῶν ἔργων ποιότητος αἰσθανόμεθα.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς τὸ αὐτὸ ἐν σώμασι βιβλίον ἀργυρένδετον τοῦ σκευοφυλακίου ὑπάρχον τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐστοίχησεν.

19 Joh. 14,28 20–21 Mt. 16,16 22 Joh. 1,14

10–14 Leo papa, epist. 165,6 ad Leonem imp., PL 54,1163 B 7–14; ACO II 4 p. 115,30–33 (lat.); Abh. BAdW 32,6 (1927) 59,14–18 (gr.) 17–26 Leo papa, epist. 165,6 ad Leonem imp., PL 54,1163 C 3–1165 A 13; ACO II 4 p. 116,9–17 (lat.); Abh. BAdW 32,6 (1927) 59,30–39 (gr.)

MT

8 δευτέρας] β' Τ 11 ἐν ὑπάρχει] ἐνυπάρχει Τ 12 ἔχει] ἔχειν ΜΤ 18 ὠμολόγει] ὁμολόγει Μ
ὁμολογεῖ Τ τοῦ ομ. Μ 27 πρὸς τὸ αὐτὸ ὁμοίως Μ

aliud succumbit iniuriis. et sicut uerbum ab aequalitate paternae gloriae non recedit, ita caro naturam nostri generis non relinquit. unus enim idemque <est> uere dei filius et uere hominis filius.

Quod testimonium collatum est ad librum membranatum de argento tectum, qui est sceuofilacii – id est de repositione – sanctae huius magnae ecclesiae, et constitit. 5

32 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem sancti Leonis ex secunda epistula ad Leonem piissimum imperatorem, cuius initium: *Promisise me memini*, continens ita:

Licet ergo in uno domino Iesu Christo, uero dei atque hominis filio, uerbi et carnis una persona sit, quae inseparabiliter atque indiuisse communes habeat actiones, intellegendae tamen sunt ipsorum operum qualitates, et sincerac fidei contemplatione cernendum est ad quae prouehatur humilitas carnis et ad quae inclinetur altitudo deitatis. 10

33 Et paulo post:

Postremo sine uerbi potentia non se dominus patri confiteretur aequalem, et sine ueritate carnis non idem diceret *maiozem* se esse *patrem*, dum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat, quae secundum confessionem beati apostoli Petri unum *Christum dei uiui filium* et hominem credit et uerbum. quamuis itaque ab illo initio, quo in utero uirginis *uerbum caro factum est*, nihil umquam inter utramque formam diuisionis extiterit, et per omnia incrementa corporea unius personae fuerint totius temporis actiones, <ea> ipsa tamen quae inseparabiliter facta sunt nulla commixtione confundimus, sed quid cuius formae sit, ex operum qualitate sentimus. 15 20

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio de argento tecto de sceuofilatio – id est repositione – sanctae huius magnae ecclesiae, et constitit.

VPG CBR MNL K

1 aliud] aliut P¹ succumbit] subcumbit VP K 2 naturam] natura B relinquit] reliquit P² M
relinquit CR L K <est> cf. ACO II 2,1 p. 28,16 uere] ueri VPG M² add. 4 testimonium
similiter conlatum CBR (cf. 333,10) membranatum] membranatum G membranacium MNL K
tectum] textum N 5 sceuofilacii] scaeuofilacii P sceuophilacii G N e sceuophilacii CR K
sceuophilatii B scaeuophilacii M seuophilacii L repositione] repositione P sanctae om.
L 7 epistula] epistola P BG K 8 initium] inicum G promississe] promississe VG me
om. NL K continens] contenens CB¹ 9 licet] licetet K domino nostro iesu VPG L uero]
ueri N K atque] adque P¹ adque P² uerbi] uerisi N 10 atque] adque P¹ indiuisse]
indeuisse P 10–11 intellegendae] intelligendae RG ML K 11 contemplatione] contemplanatione G
11–12 cernendum ... humilitas C² add. script. unc. 12 ad quae¹] atque VG¹ C¹B NL prouehatur]
proueatur CB prebeatur MNL ad quae²] atque VP¹ B¹ NL adque B²G 14 paulo] poulo
B¹ 15 postremo C² add. script. unc. om. C¹BR confiteretur] profiteretur VPG (c–p) con-
fiteretur C¹R; RE C² add. script. unc. confitentur L² 16 ueritate] uaracitate N idem se diceret V
catholica] chatolica C capholica L utrumque] utrunque L 17 secundum] saecundum C
apostoli] apostholi C² petri apostoli N 18 filium dei uiui MNL credit] credit N initio]
intio B¹ unicio G 19 in om. CR nihil] nichil N nihil umquam] nichilu quam RG
umquam] unquam M utramque] utrumque VPG 20 extiterit] exstiterit B incrementa]
incremento P L incrementa CB¹ totius] tocius C¹RG temporis] temparis C actiones]
actionis V 21 <ea> = αὐτὰ] et VPG CBR MNL K commixtione] conmixtione CB sed] ses
C¹ set C² 23 collatum est similiter CB MN collatum] conlatum CB est similiter cum
CR membranatio] membranacio C² MN menbranacio L K tecto] texto VPG N 24
sceuofilatio] scaeuofilatio VP¹ scaeuofilacio P² sceuophilatio CBR scenophilacii M
sceuophilacio G N seuophilatii L scaeuofilaciae K id est repositione] .i. de repositione K
repositione] responione N ecclesiae] acclesiae G N

34 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἀγίου Ἰουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος, ἐξ ἧς ἐποιήσατο ἐκθέσεως πίστεως περὶ τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας, ἧς ἡ ἀρχὴ· *Ἰκανῶς τὸν κατὰ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, ἔχουσα οὕτως*

5 Ὡσπερ τοῦ φωτός, ἧ φῶς ἐστὶν ἐν, τὴν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειε τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦ δεκτικοῦ – τῷ λόγῳ δὲ διελὼν γνωρίσειε τὴν φύσιν, ἧς ἐστὶν ἴδια ἡ ἐνέργεια –, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς υἱοῦ τοῦ θεοῦ πάσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειε τῆς μιᾶς υἰότητος, τῆς δὲ φύσεως ἧς ἐστὶν οἰκείον τὸ γινόμενον τῷ λόγῳ γνωρίσειεν. Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

10

35 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ εἰς Θωμᾶν τὸν ἀπόστολον <καὶ> κατὰ Ἀρειανῶν λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Τῷ μὲν νόμῳ τῆς ἐκκλησίας πειθόμενος, ἔχουσα οὕτως*

15 Ταῦτα ἀκούσας ἐκάθαρα τὴν ψυχὴν ἀπιστίας, ἀπεδυσάμην τὴν ἀμφίβολον γνώμην, ἀνέλαβον <τὸν> νοῦν πεπεισμένον· ἠψάμην τοῦ σώματος χαίρων καὶ τρέμων, ἐξήπλωσα μετὰ τῶν δακτύλων καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα καὶ δύο λοιπὸν ἐνεργειῶν ἠσθόμην.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

20 36 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἀγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τῶν κατὰ Εὐνομίου τόμου πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Περὶ δὲ τῆς Πέτρου τοῦ ἀποστόλου φωνῆς, ἔχουσα οὕτως*

Διαμένει ἀσύγχυτος τῶν τε τῆς σαρκὸς καὶ τῶν τε τῆς θεότητος ἰδιωμάτων ἡ θεωρία, ἕως ἂν ἐφ' ἑαυτοῦ θεωρῆται τούτων ἐκάτερον. οἷόν τι λέγω· ὁ λόγος πρὸ τῶν αἰώνων

4–9 Ps.-Iustinus, *Expos. rectae fidei* c. 12, PG 6 1232 A 7–13; ed. de Otto III 1 (1880) 48–50 14–18
Ps.-Iohannes Chrys., *sermo in s. Thomam*, PG 59,500,10–14 23–342,15 Gregorius Nyss., c. *Eunomium*
3,67, PG 45,705 B 3–D 3; ed. W. Jaeger, 2 (1960) 130,16–131,13

MT

3 τὸν] τῶν T 9 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 12 et = <καὶ> om. MT 14 ἐκάθαρα] ἐκάθηρα
M ἀπεδυσάμην] ἀπεκδυσάμην M 15 <τὸν> ed. Otto, om. MT 16 ἐνεργειῶν] ἐνεργείας M
17 προενεχθὲν] προσενεχθὲν M 21 πέμπτου] ε' T

- 34 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Iustini philosophi et martyris de expositione fidei, quam fecit super rectam confessionem, cuius initium: *Idoneae aduersus Iudeos et paganos*, continens ita:

Sicut luminis, secundum quod unum lumen est, ipsam operationem non separauit quisquam ac capabili corpore – ratione uero discernens insinuauit naturam, cuius est propria operatio –, ita in uno filio dei omnem quidem operationem nequaquam quisquam separaturus est ab un(a) fili(atione), cuius tamen naturae sit proprium quod agitur ratione facit agnosci.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio, qui est bibliothecae sancti huius patriarchii, et constitit.

- 35 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Iohannis archiepiscopi Constanti-nopoleos ex sermone in Thoma apostolo et contra Arrianos, cuius initium: *Legi quidem ecclesiae optemperans*, continens ita:

Haec audiens purgaui animam a perfidia, exui me ambiguam sententiam, adsumpsi credulum sensum; atrectatus sum corpus gaudens ac tremens, expandi cum digitis et animae oculum et duas ex hoc operationes sensi.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio prolato a parte apostolice sedis antiquae Romae, et constitit.

- 36 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nisae ex quinto tomo contra Eunomium, cuius initium: *De uoce itaque Petri apostoli*, continens ita:

Inconfusa permanet tam carnis quamque deitatis proprietatum contemplatio, donec in seipsis alterutrum horum conspicitur. utputa id dico: uerbum ante secula fuit, caro autem

VPG CBR MNL K

1 philosophi] philosophis V pylosophi P filosofi CB martyris] martiris RG NL K 2
 expositione] expositioni B¹ rectam] recta VPG confessionem] confessione P²G initium]
 inicum G idoneae] idonee P M K ydonee R L aduersus] aduersos V 3 iudeos] iudaeos
 CB M paganos] paganus V continens] contenens CB¹ 4 secundum om. G unum est
 lumen est VPG separauit] separabit C seperauit N 5 ac capabili] a capabili P² haec
 palapabili C¹ haec capabili C² *script. unc.*, R haec apalpabili B (c-p) acephabili L ae-
 capali K ratione] natione VP (r-n) est C² *add. script. unc.* 6 ita in] itenin L dei] diei
 V 7 separaturus] separatus MNL K est om. N un(a) fili(atione) = τῆς μιᾶς υἰότητος] uno
 filio VPG CBR MNL K 8 ratione] rationem MNL K 9 collatum] conlatum CB chartatio]
 chartacio P NL ckartatio R charthatio G carthacio M cartacio K est M *add.*
 bibliothecae] ex biblioteca M biblioteche N bibliotece L biblioteche K sancti] sanctae
 VPG L² K om. N 9–10 sanctae uenerabilis huius K 10 patriarchii] patriarchi V R 12 ex] in
 L ex eodem om. VP¹ codice] codicio V C² (!) 12–13 constantinopoleos] constantinopoleus
 CBR 13 ex sermone] exermone P¹ apostolo] apostulo V apostholo C¹ aposthulo C²
 arrianos] arrianus V arianos B initium] inicum G 14 ecclesiae om. G optemperans]
 obtemperans CBR MNL K continens] contenens CB¹ 15 a om. R N exui me] exiui me V
 et exui me CBR (et-ex) adsumpsi] adsumsi P assumpsi G M 16 credulum] credulum CR
 atrectatus] adtractatus CBR NL K attractatus M¹ attractatus M² (ACO ser. II vol. 1, p. 313,7;
 recepi) 17 et duas ... sensi om. K hoc om. N 18 collatum] conlatum CB membranatio]
 membranatio P²G MN K menbranacio B L 18–19 apostolicae] apostholicae C 19 et G *add.*
 21 nisae] nise V pisae G nysae C mysae M myse N nyse R L quinto] .V.^o
 K 22 tomo] thomo G CB² M K homo B¹ contra] contro M eunomium] eonomium
 CB¹R itaque sancti petri VPG apostoli] apostholi C¹ continens] contenens CB¹ 23
 permanet] pertinens K quamque] namque N proprietatum] proprietatum P contemplatio]
 contemplacio VG 24 utputa] utpota V¹ utpata V² utpote P id dico] idcirco CBR MNL
 K (d-ci)

ἦν, ἡ σὰρξ δὲ ἐπὶ τῶν ἐσχάτων γεγένηται χρόνῳ, καὶ οὐκ ἂν τις ἀναστρέψας εἴποι ἡ ταύτην προαιώνιον εἶναι ἢ ἐν τοῖς ἐσχάτοις γεγενῆσθαι τὸν λόγον. ἡ σὰρξ παθητικῆς ἐστὶ φύσεως, ἐνεργητικῆς δὲ ὁ λόγος, καὶ οὐδὲ αὐτὴ δημιουργικὴ τῶν ὄντων οὔτε ἡ θεότης παθητικὴν ἔχει τὴν δύναμιν· ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεὸν ὁ λόγος, ἐν τῇ τοῦ θανάτου πείρᾳ ὁ ἄνθρωπος, καὶ οὔτε ἐξ αἰδίου τὸ ἀνθρώπινον οὔτε θνητὸν τὸ θεῖον. καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν θεωρεῖται τρόπον. οὔτε ζωοποιεῖ τὸν Λάζαρον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, οὔτε δακρύει τὸν κείμενον ἢ ἀπαθῆς ἐξουσία, ἀλλ' ἴδιον τοῦ μὲν ἀνθρώπου τὸ δάκρυον, ἢ δὲ ζωὴ τῆς ὄντως ζωῆς. οὐ τρέφει τὰς χιλιάδας ἢ ἀνθρωπίνη πτωχεία οὔτε τρέχει ἐπὶ τὴν σκῆν ἢ παντοδύναμος ἐξουσία. τίς ὁ κοπιῶν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τίς ὁ ἀπόνως ὅλον τὸν κόσμον ὑποστήσας τῷ λόγῳ; τί τὸ τῆς δόξης ἀπαύγασμα, τί τὸ τοῖς ἡλοῖς καταπειρόμενον; ποία μορφή ἐπὶ τοῦ πάθους βραπίζεται καὶ ποία ἐξ αἰδίου δοξάζεται; φανερά γάρ ταῦτα, κἂν μή τις ἐφερμηνεύσῃ τῷ λόγῳ, ὅτι αἱ μὲν πληγαὶ τοῦ δούλου ἐν ᾧ ὁ δεσπότης, αἱ δὲ τιμαὶ τοῦ δεσπότητος περὶ ὃν ὁ δούλος, ὡς διὰ τὴν συνάφειάν τε καὶ συμφύσιν κοινὰ γίνεσθαι τὰ ἑκατέρου ἀμφοτέρα, τοῦ τε δεσπότητος τοὺς δουλικούς μῶλωπας εἰς ἑαυτὸν ἀναλαβόντος καὶ τοῦ δούλου τῇ δεσποτικῇ δοξαζομένου τιμῇ.

37 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἕτερα χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν τόμου δωδεκάτου, οὗ ἡ ἀρχὴ· Ἄλλ' ἴδωμεν καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀκολουθοῦ, ἔχουσα οὕτως·

20 Τέως δὲ μαθεῖν ἄξιον παρὰ τῶν προφερόντων ἡμῖν τὰς τοιαύτας φωνάς, ὃ τι τὸ ἀναβαῖνον καὶ τὸ ὀρώμενον καὶ τὸ διὰ τῆς ἀφῆς γνωριζόμενον καὶ <ἔτι> πρὸς τούτοις τὸ τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῆς ἀδελφότητος οἰκειούμενον, ἄρα τῆς θείας ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἴδιον εἶναι νομίζουσιν. εἰ μὲν γὰρ <τὸ> ψηλαφητὸν καὶ ὄρατὸν καὶ βρώσει καὶ πόσει διοικούμενον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὁμογενὲς καὶ ἀδελφὸν καὶ ὅσα περὶ τὴν σωματικὴν

1 Hebr. 1,2 4 Joh. 1,1 6 cf. Joh. 11,43 7 cf. Joh. 11,35 8 cf. Mc. 6,43; Mc. 8,19 9
cf. Mt. 21,19 Joh. 4,6 10 Hebr. 1,3 14 cf. 1. Petr. 2,24

19–344,13 Gregorius Nyss., c. Eunomium 3,9,28–31, PG 45,885 A 14–C 15; ed. W. Jaeger 2 (1921) 274,17–275,22

MT

1 εἴποι] εἴπη T 7 δάκρυον] δακρύειν M 9 τὴν σκῆν] τῆς σκῆς M 10 ἡλοῖς] ὄλοις M
13 ὄν] ὦν T 14 ἀμφοτέρα] ἀμφοτέροις M 17 ἕτερα om. M 18 δωδεκάτου] ἰβ' T
20 adhuc = <ἔτι> om. MT 22 <τὸ> ed. W. Jaeger, om. MT

in nouissimis temporibus facta est, et nullus conuertens dicit aut istam ante secula fuisse aut *in nouissimis* uerbum factum fuisse. caro passibilis naturae est, operatricis autem uerbum, et neque haec opifex est existentium neque diuinitas passibilem habet uirtutem. *in principio uerbum erat apud deum*, in mortis experimento homo, et neque ex aeterno quod humanum est neque mortale quod diuinum est. et cetera omnia secundum hunc modum considerantur. neque uiuificat *Lazarum* humana natura, neque *lacrimatur* iacentem impassibilis potestas, sed proprium quidem est hominis *lacrimari*, uita uero eius qui <uere> uita est. non reficit *milia* paupertas humana neque currit ad *ficulneam* omnipotens uirtus. quis est qui *fatigatur ex itinere* et quis est qui sine labore uniuersum mundum uerbo substituit? quid est *gloriae splendor* et quid clauis adfigitur? quae forma in passione alapis ceditur et quae ex aeterno glorificatur? manifesta enim sunt haec, uel si nullus sermo interpretatur, quoniam plagae quidem serui sunt in quo dominus, honores uero domini circa quem seruus, quatenus propter copulationem atque concretionem communia fierent utraque alterutri, tam domino seruales *cicatrices* in seipso suscipiente quamque seruo honore dominico glorificato.

- 37 Item relectum est ex eodem codice aliud eius testimonium ex eisdem thomo duodecimo, cuius initium: *Sed uideamus et quod sequitur*, continens ita:

Interim dignum et sciscitari eos qui nobis uoces huiusmodi proferunt, quia quod ascendit et quod uidetur et quod per tactum agnoscitur et adhuc super his quod hominibus per fraternitatem sociatur, utrumne diuinae aut humanae naturae esse proprium arbitrantur. si quidem palpabilem et uisibilem et cibo atque potu sustentari et hominibus cognatum

VPG CBR MNL K

1 dicit dicit M	istam ista MNL	2 fuisse factum G	passibilis pasibilis P	operatricis
operatrices V	operatricis opifex autem C'BRG	3 existentium existentium V	existentium P	
MNL K	existentium G	existenti CBR	diuinitas diuinita N ¹	passibilem passibile N
4 homo boni MNL	ex aeterno ex eterno V L	exaterno P ¹	aeternum P ²	externo N
eternum K	6 considerantur consideranter N	lacrimatur lacrimatus N	7 impassibilis impassibilis P	impassibilis M
<uere> om. VPG CBR MNL K	uita uicta VP ¹ (c-t)	reficit refecit CBR N ¹	8 $\delta\upsilon\tau\omega\varsigma$ =	
ML	multas N	ficulneam ficulniam C	9 omnipotens omnipotentis M	quia quod K ¹
uniuersum uniuerso V	10 substituit subtinuit B	sustinuit N	sustinet L	quid ¹ quod
M	quis N	splendor gloriae G	adfigitur affigitur G	adfligitur C ¹
12 interpretatur interpretetur PG MNL	interpretetur K	in quo dominus om. N	quo V ² add.	
13 uero uoro... P ras.	circa circum G	quem N add.	quem dominus seruus G ¹	copulationem copulationem CB
C	atque adque P	concretionem concrecionem V	conconcretionem	
alterum L	tam nam VP C ² NL K	14 fierent fuerint M	fieret N	alterutri
seruales seruilis V	cicatrices cycatrices P	circatrices G ¹	suscipiente suscipientem VPG NL	
K	15 honore honorem N	glorificato coglorificato P ¹	coglorificato P ²	17 aliud de eius
VP'G	eius om. MNL	testimonium omnium ex N	eisdem isdem P	eiusdem CBRG
thomo tomo V NL	tyomo R	duodecimo XII CBR N	18 initium initium G	continens
contenens CB	19 sciscitari sciscita.i V ² ras.	sciscitare CBR	et suscitari N	suscitari L
20 et ² ... agnoscitur om. N	tactum tractum VPG CBR M ¹ NL K	agnoscitur agnoscitur V	adhuc adh.c P ² ras.	21 fraternitatem fraternam N
K	utrumne = $\delta\upsilon\tau\omega\varsigma$ utrumque VPG C ² MNL K	utrumque B ¹	aut atque K	humanae
umane P ¹	humane P ² NL	22 cibo cybo N	atque et L	potu potu CB
substantari K	cognatum = $\delta\mu\omicron\gamma\epsilon\nu\varsigma$ (ACO ser. II vol. 1, p 309,31: unigenitum) cogtum L ¹	cogatum L ²		

καθορᾶται φύσιν, πάντα ταῦτα καὶ ἐν τῇ θεότητι βλέπουσι, λεγέτωσαν περὶ τοῦ μονο-
 γενοῦς θεοῦ καὶ ταῦτα καὶ ὄσα βούλονται μαρτυρεῖτωσαν αὐτῶ, καὶ τὴν πορευτικὴν
 ἐνέργειαν καὶ τὴν τοπικὴν μετάστασιν, ὅπερ ἴδιον τῶν ἐν σώματι περιγεγραμμένων ἐστίν.
 εἰ δὲ ὁ μὲν διὰ τῆς Μαρίας ἀδελφοῖς διαλέγεται, ὁ δὲ μονογενὴς ἀδελφούς οὐκ ἔχει. πῶς
 5 γὰρ ἂν ἐν ἀδελφοῖς τὸ μονογενὲς διασφύζοιτο; καὶ ὁ εἰπὼν· πνεῦμα ὁ θεός, φησὶ πρὸς τοὺς
 μαθητὰς <ὁ> αὐτός [ἑαυτοῦ], ὅτι ψηλαφήσατέ με, ἵνα δείξη ὅτι ψηλαφητὴ μὲν ἡ ἀνθρωπίνη
 φύσις, ἀναφῆς δὲ τὸ θεῖον. καὶ ὁ εἰπὼν· πορεύομαι, τὴν τοπικὴν διασημαίνει μετάστασιν,
 ὁ δὲ τὰ πάντα ἐμπεριειληφώς, ἐν ᾧ, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἐκτίσθη τὰ πάντα καὶ ἐν
 10 ᾧ τὰ πάντα συνέστηκεν, οὐδὲν ἐν τοῖς οὐσίσι ἐξω ἑαυτοῦ ἔχει, εἰς ὃ κατὰ τινα κίνησιν ἡ
 μεταχώρησις γίνεται. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἑτέρως ἐνεργῆσαι τὴν κίνησιν, μὴ τοῦ μεθισταμένου
 τὸν μὲν ἐν ᾧ ἦν ἀπολιπόντος, ἕτερον δὲ ἀντιμεταλαμβάνοντος τόπον. τὸ δὲ διὰ πάντων
 ἦκον καὶ ἐν πᾶσιν ὄν καὶ πάντα περικρατοῦν καὶ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ὄντων περιειργόμενον
 οὐκ ἔχει ὅπου μεταχωρήσει τῶ μηδὲν εἶναι κενὸν τοῦ θεοῦ πληρώματος.
 Αἴτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης
 15 ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

38 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Εὐστάθιον ἐπιστολῆς
 περὶ τῆς ἁγίας τριάδος, ἧς ἡ ἀρχὴ· Ἔστι μὲν καὶ πᾶσιν ὑμῖν, ἔχουσα οὕτως·

20 Οὐκοῦν δεῖξάτωσαν, διὰ τίνων τὸ τῆς φύσεως παρηλλαγμένον ἔγνωσαν. εἰ μὲν γὰρ ἦν
 δυνατὸν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν θεῖαν φύσιν θεωρηθῆναι καὶ τό τε οἰκείως ἔχον καὶ τὸ

5 Joh. 4,24 6 Lc. 24,39 7 cf. Joh. 11,11 8 Rom. 11,36 8–9 Col. 1,16–17

19–346,11 Gregorius Nyss., epist. 189,6 ad Eustathium, PG 32,692 C 5–693 A 8; ed. F. Müller, op. III 1
 p. 11,17–12,11

MT

1 πάντα om. T 3 περιγεγραμμένων] περιγεγραμμένου T 6 <ὁ> ed. W. Jaeger, om. MT
 9 πάντα] ὄντα M ἡ] ἡ T 11 ἀντιμεταλαμβάνοντος] ἀντιλαμβάνοντος M 12 περικρατοῦν]
 περικρατῶν M 14 κροκωτοῖς] κροκοτοῖς T 15 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 17 αὐτοῦ ἁγίου
 γρηγορίου ὕψσης ἐκ M 18 ἔστι] ἔτι MT

ac fratrem et quaeque circa corporalem naturam conspicitur, omnia haec et in diuinitate cernunt. dicant de unigenito deo et haec et quaeque uoluerint testificentur ei, et ambulationis operationem et localem abscessum, quod proprium est eorum quae corpore circumscribuntur. si uero hic quidem, qui per Mariam est, fratribus loquitur, unigenitus autem fratres non habet. quomodo enim in fratribus quod unigenitum generis est saluabitur? et qui dixit: *spiritus est deus*, idem ipse ait ad discipulos suos, quia *palpate me*, ut ostendat quia palpabilis quidem est humana natura, incontrectabilis autem diuinitas. et qui dixit: *uado*, localem abscessum significat, qui autem *omnia* <comprehendit>, *in quo*, sicut ait apostolus, *creata sunt omnia et in quo omnia consistunt*, nihil in existentibus extra seipsum habet, in quo per quendam motum fiat abscessio. neque enim est aliter operari ipsam motionem, nisi transiens locum quidem in quo fuerat derelinquat, ad alterum autem transmutauerit. quod autem per omnia graditur et in omnibus existit et omnia continet et a nullo existentium continetur, non habet ubi discedat, eo quod a diuina plenitudine nihil est uacans. Quae dua testimonia collata sunt cum libro ex membranarum croceis, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

38 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex epistola ad Eustathium de sancta trinitate, cuius initium: *Est quidem et omnibus uobis*, continens ita:

Ostendant ergo, ex quibus naturae diuersitatem agnouerunt. si enim possibile fuisset ipsam diuinam naturam ex seipsa uideri et tam quod familiariter est habet quamque quod

VPG CBR MNL K

1 fratrem = ἀδελφὸν (adi.: <fraternum>?) quaeque quae circa P² conspicitur] conspiciuntur P²
 in om. N 2 dicant et de G unigenito] deum genito L et¹ G add. et² P² add. uoluerint] uoluerunt NL testificentur] testificentur V¹ 2–3 ambulationis] ambulationes CB¹R
 3 abscessum] abscessum L quae om. VPG CBR NL K corpore] corporae B 4 circumscribuntur] circumscribentur C¹B scribantur N mariam] maria V est] et N 5 in B² add.
 quod unigenitum om. L quod unigenitum generis est = τὸ ὁμογενὲς 6 qui om. L idem] item
 C¹B ait] at B¹ suos] suo L quia M² del. 7 palpabilis] palpabilis V¹ palpabilis V²
 incontrectabilis] incontrectabilis C¹ 8 uado] uade P¹ N localem] loqualem N locale K
 qui²] quia ML K omnia om. N omnia et in C ἐμπεριειληφώς = <comprehendit> om. VPG
 CBR MNL K 9 apostolus] apostolis C¹ apostolus C² nihil] nichil RG N existentibus]
 existentibus P CRG MNL esistentibus K 10 quendam] quemdam L enim om. G est
 om. C¹B N 11 motionem] motiotionem V derelinquat ad] derelinqua ad V² 12 alterum]
 alterum B per om. L existit] existit PG R MNL K 13 continet] continetur C¹ continetur
 C² continet B¹ et a ... continetur om. CR existentium] existentium P MNL K conti-
 netur] continetur B a] ad VP¹ 14 nihil] nichil RG N 15 dua] duo R MNL K collata]
 conlata CB membranarum] membranarum G L K membranis N qui] quod MNL bibliotheca]
 bibliothecae C¹ biblioteca M bibliothecae N bibliotheca K 16 uenerabilis] uenerabili N
 patriarchii] patriarchii V R 18 codice] codi C¹ codicio C² script. unc., L eiusdem] huius C¹B
 eiusdem C² script. unc. epistola] epistula V C eustathium] eostachium C¹B¹R eostathium C²
 eustachium B²G ML K eustacium N 19 sancta] sanctae V initium] initium G est om.
 V uobis] nobis L continens] continens C 20 ostendant] ostendit N diuersitatem =
 παρηλλαγμένον (commutationem) possibile] possibile P fuisset] fuisset C 21 ipsa diuina natura
 CBR diuinam] diuinitatem K ex seipsa] et seipsam VG (et V² marg.) et seipsa P (ex-et)
 uideri] uidere B familiariter] familiariter G

ἀλλότριον διὰ τῶν φαινομένων εὐρεῖν, οὐκ ἂν πάντως ἐδεήθημεν λόγων ἢ τεκμηρίων ἐτέρων πρὸς τὴν τοῦ ζητουμένου κατάληψιν. ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν ὑψηλοτέρα <τῆς> τῶν ζητουμένων ἐστὶ <κατανόησεως>, ἐκ δὲ τεκμηρίων τινῶν περὶ τῶν διαφευγόντων τὴν γνῶσιν ἡμῶν στοχαστικῶς ἀναλογιζόμεθα, ἀνάγκη πᾶσα διὰ τῶν ἐνεργειῶν ἡμᾶς χειραγωγείσθαι πρὸς τὴν τῆς θείας φύσεως ἔρευναν. οὐκοῦν ἐὰν ἴδωμεν διαφερούσας ἀλλήλων τὰς ἐνεργείας τὰς παρὰ τοῦ πατρὸς τε <καὶ τοῦ υἱοῦ> καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνεργουμένας, διαφόρους εἶναι καὶ τὰς ἐνεργούσας φύσεις ἐκ τῆς ἑτερότητας τῶν ἐνεργειῶν στοχαζόμεθα. οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται τὰ διεστῶτα κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον πρὸς τὸ τῶν ἐνεργειῶν εἶδος ἀλλήλοις συνενεχθῆναι, οὔτε ψύχει τὸ πῦρ οὔτε θερμαίνει ὁ κρύσταλλος, ἀλλὰ τῆ τῶν φύσεων <διαφορᾶ> συνδιαχωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ αἱ παρὰ τούτων ἐνεργεῖται.

39 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, <ἔχουσα οὕτως>·

15 Ἡ <δὲ> θεία φύσις ἐν πᾶσι τοῖς ἐπινοουμένοις ὀνόμασι καθὸ ἐστὶ μένει ἀσήμαντος ὡς ὁ ἡμέτερος λόγος. εὐεργέτην γὰρ καὶ κριτὴν, ἀγαθὸν τε καὶ δίκαιον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μαθόντες διαφορὰς ἐνεργειῶν ἐδιδάχθημεν, τοῦ δὲ ἐνεργοῦντος τὴν φύσιν οὐδὲν μᾶλλον διὰ τῆς τῶν ἐνεργειῶν κατανόησεως ἐπιγινῶναι δυνάμεθα. ὅταν γὰρ ἀποδιδῶ τις λόγον ἐκάστου τε τούτων τῶν ὀνομάτων καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως περὶ ἣν τὰ ὀνόματα, οὐ τὸν 20 αὐτὸν ἀμφοτέρων ἀποδίδωσι λόγον· ὦν δὲ ὁ λόγος ἕτερος, τούτων καὶ αἱ φύσεις διάφοροι.

Αἴτινες δύο χρήσεις <ὡσαύτως> ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

15 – 20 Gregorius Nyss., epist. 189,8 ad Eustathium, PG 32,696 A 9 – B 4; ed. F. Müller, op. III 1 p. 14,7 – 16

MT

2 <τῆς> ed. Müller, om. MT 3 consideratio = <κατανόησεως> om. MT 6 et filio = <καὶ τοῦ υἱοῦ> om. MT 10 <διαφορᾶ>] differentia = ἑτερότητι MT παρὰ om. M 13 – 14 continens
ita = <ἔχουσα οὕτως> om. MT 15 uero = <δὲ> om. MT 19 – 20 τὸν αὐτὸν] τῶν αὐτῶν T
22 similiter = <ὡσαύτως> om. MT κροκωτοῖς] κροκοτοῖς T 23 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

alienum per ea quae uidebantur inuenire, non utique per omnia uerborum egeremus argumentorumue aliorum ad conpraehendendum quod inquirebatur. quia uero haec quidem sublimior est quam querentium consideratio, uerum ex argumentis quibusdam de his, quae nostram fugiunt scientiam, coniecturaliter colligimus, omnis inest necessitas per operationes nos introduci ad diuinæ naturæ indagationem. ergo si uiderimus differentes ab inuicem operationes, quae a patre et filio et sancto spiritu peraguntur, diuersas esse <etiam> operatrices naturas ex diuersitate operationum aduertimus. neque enim possibile est, ut quae secundum naturæ rationem distant cum inuicem ad operationum speciem coniungere. nequaquam refrigerat ignis neque calefacit chrySTALLUS, sed cum differentia naturarum ab inuicem disiunguntur etiam quae ab eis sunt operationes.

39 Item relectum est ex eodem codicio testimonium eiusdem ex eodem libro continens ita:

Diuina uero natura in omnibus adiuuentis nominibus secundum id quod est manet indesignabilis iuxta nostrum sermonem. benefactorem quippe et iudicem, benignum quoque et iustum et quaeque sunt alia talia discentes operationum esse differentias edocemur, operantis autem naturam nihil aliud magis quam ex operationum consideratione recognoscere possumus. cum enim quis redderit rationem de unoquoque horum nominum de quae eadem naturæ circa quam sunt ipsa nomina, non eandem de utrisque reddet rationem; quorum uero ratio altera est, horum et naturæ diuersae sunt. Quae dua testimonia similiter collata sunt cum libro ex membranis croceis, qui est bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

VPG CBR MNL K

1 uidebantur] uidebatur C¹ (N = C² *script. unc.*) inuenire] inueniri CBR egeremus] aegeremus C aegeremus B egerimus N geremus L 2 argumentorumue] argumentorum uel MNL conpraehendendum] comprehendendum VPG comprehendendum MNL inquirebatur] inquaerebatur C¹B (i = C² *script. unc.*) quia et uero VP 3 sublimior est] sublimiorem B N querentium] querentium G querentium K¹ consideratio] consederatio P uerum] uero K quibusdam ex argumentis K 4 quae] qui K fugiunt] effugiunt L scientiam et coniecturaliter N colligimus] collegimus V CBR 5 operationes] orationes N uiderimus] uideremus C¹B uiderimus G differentes *om.* C¹B C² *add. script. unc.* 6 spiritu sancto CB N filio peraguntur diuersas et sancto spiritu esse K esse *om.* G 7 <etiam> = καί] et tam VPG MNL K (ia-a) et tamquam CB operatrices] operatric. *es* P *ras.* operationes G¹ 8 secundum] saecundum C rationem] nationem R ratione N cum] eum L speciem] spetiem L 9 refrigerat] refrigeret M¹ calefacit] calcefacit N chrySTALLUS] cristallus V²G C¹B L K christallus P MN differentia = ἑτερότητι (*cf.* 347,5) (διαφορᾶ *ed.* Müller) 12 codicio] coditio V codice P BRG M K continens] contenens CB¹ 13 in omnibus] hominibus G adiuuentis] uenientis N aduentis K maner] manens N 14 indesignabilis] in dei signabilis B 15 et¹ *om.* CBR alia *om.* V CBR MNL K (ἄλλα) talia *om.* PG (τοιαῦτα) discentes] dicentes V¹ R L discendentes C² esse] esset CR edocemur] edocemus MNL edocimur K 16 operantis] operantes V CBR naturam] naturas CBR natura MNL nihil] nichil RG N aliud] alit P¹ aliunde C¹BG operationum] operationem C¹ consideratione] considerationem NL K 16-17 recognoscere] recognoscere V C 17 redderit] redderet C¹BG reddiderit ML unoquoque] denuo quoque N horum] eorum CBR de quae *om.* C¹B¹ (C² *add. marg.*)] de quo G M 18 naturae] natura P M² quam sunt] quas ML quasi N eandem] eadem G utrisque] uterisque C 19 quorum] quoram VP¹ ratio] oratio N ex altera G L naturae] nature VP¹ natura P² diuersae] diuersa VPG 20 dua] duo P²G R MNL K collata] collatum V conlata CB sunt] est B¹ *om.* R ex B² *add.* membranibus] membranibus G L K membraneis M¹N qui] que N 21 bibliothecae] bibliotethecae V bibliothecae M bibliothecae R NL bibliothecae K uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi V R constiterunt] constiterant VP constiter M

40 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ προσφωνητικοῦ τοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Θεοδοσίον λόγου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως, οὗ ἡ ἀρχή· *Τῆς μὲν ἐν ἀνθρώποις εὐκλείας, ἔχουσα οὕτως·*

5 Ὅλον οὖν ὅλη συνηνῶσθαί φαμεν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητι τὸν ἐκ θεοῦ λόγον. οὐ γάρ που τὸ ἄμεινον ἐν ἡμῖν, τουτέστι ψυχὴν, οὐδενὸς ἂν ἤξιωσε λόγου, μόνη δωρούμενος τῇ σαρκὶ τῆς ἐπιδημίας τοὺς πόνους· ἐπράττετο δὲ δι' ἄμφω καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον· προσεχρήσατο γὰρ καθάπερ ὄργανῳ τῇ μὲν ἰδίᾳ σαρκὶ πρὸς τὰ σαρκῶς ἔργα
10 τε καὶ ἀρρωστήματα φυσικὰ καὶ ὅσα μῶμου μακράν, ψυχῇ δὲ αὐτῇ ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἀνθρώπινά τε καὶ ἀνυπαίτια πάθη. *πεινῆσαι γὰρ λέγεται, κόπους τε ὑπενεγκεῖν τοὺς ἐκ μακρῶν ὁδοιποριῶν,* πτοίας τε καὶ φόβους καὶ *λύπην* καὶ *ἀγωνίαν* καὶ τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ θάνατον.

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς ἁγίας τρίτης [συνόδου] ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνόδου τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, ἐν
15 ᾧ φέρεται ὁ εἰρημένος προσφωνητικὸς λόγος, καὶ ἐστοίχησεν.

41 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν Θησαυρῶν λόγου τριακοστοῦ δευτέρου, ἔχουσα οὕτως·

20 Οὐ γάρ δήπου μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν δώσομεν θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγαγῶμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς

9 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,6 10 cf. Lc. 22,43 – 44

4 – 11 Cyrillus Alex., or. ad Theodosium imp. de recta fide, c. 21, PG 76,1164 A 9 – B 8; ACO I 1,1 p. 55,14 – 21
19 – 350,2 Cyrillus Alex., thes. c. 32, PG 75,453 B 13 – C 5

MT

3 ἐν ἀνθρώποις] ἀνθρωπίνης M 4 ὅλον] ὅλην M 8 δὲ] δ' T 13 [συνόδου] MT
14 συνόδου om. M πατριαρχείου] πατριαρχίου T 18 τριακοστοῦ δευτέρου] λβ' T

- 40 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cyrilli <archiepiscopi> Alexandriae ex sermone prosphonetico (id est acclamatorio) ad Theodosium piissimum imperatorem de orthodoxa fide, cuius initium: *Gloria quidem quae est apud homines*, continens ita:

Totum igitur quod ex deo est uerbum toti quoadunatum aiemus humanitati quae in nobis est. neque enim quod in nobis est melius, id est animam, nulla ratione dignatus est, soli condonans carni labores aduentus, agebatur uero bene per utraque dispensationis sacramentum. usus est autem tamquam instrumento propria quidem carne ad opera carnis et naturales infirmitates et quaeque a uitio longe sunt, anima uero sua ad humanas et inuituperabiles aegrimonias. *aesurisse* enim dicitur, labores quoque sustenuisse *ex longis itineribus*, formidines et pauores et timores et *tristitiam* et *agoniam* atque mortem in cruce.

Quod testimonium collatum est cum libro membranatio sanctae tertiae Ephesenae prioris synodi, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, in quo continetur predictus prosphoneticus (id est adclamatorius) sermo, et constitit.

- 41 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex sermone tricessimo secundo Thesaurorum, continens ita:

Neque enim unam naturalem operationem dabimus dei et creaturae, ut neque id quod creatum est ad diuinam educamus essentiam, neque iterum id quod est diuinae naturae

VPG CBR MNL K

1 codice] quodice P¹ cyrilli ex alexandriae K¹ ἀρχιεπισκόπου = <archiepiscopi> om. VPG CBR
MNL K 2 ex sermone] exermone P¹ prosphonetico] prosphonetico C prosphonetico L
id est] .i. K acclamatorio] exclamatorio P² adclamatorio CBR N K adamatorio L ἡ ἱ
1 d Ὶ C² marg. (habemus autem [tamen] ad romam?) imperatorem] imperatore N 3 orthodoxa]
orthodoxe N initium] incium G gloria P¹ add. (excellencia?) apud] apud P¹ C continens]
contenens CB¹ om. L 4 deo] eo VPG C²(!)R MNL toti] tot VPG MN K toDh
C² (!) totum L quoadunatum] quodadunatum G coadunatum CBR ML K eoadunatum
N aiemus] agimus C²BG L² agemus C²R NL¹ quae om. VPG C² (!) MNL K 5 nobis]
nouis P¹ est dominus melius L¹ nulla] nullus C¹B nullam R ratione] rationem CBR
6 carni] carnali VP MNL K (li-la) labores] laboris B¹ labore MNL agebatur] aiebatur G
bene] uene P dispensationis] dispnsationis C 7 autem tamquam] auctoritate tanquam L in-
strumento] instrumentum C¹ instrumentam R opera] operatio N 8 infirmitates] infirmitatis
V quaeque] quoque L a uitio] oi.tio C¹ ras. ab initio C² script. unc. (!) MN inuitio R
a uicio G abicio L sua] suas ML 9 inuituperabiles] inuituperabilis V inuctuperabiles
C inuetuparaboles B aegrimonias] egremonias C egrimonias BR L K aesurisse] aesurise
P¹ esurisse CBR MNL K esurissae G quoque] que C¹ sustenuisse] sustinuisse C²B²RG
MN substituisse L K 10 formidines] formidinis CBR et¹ C² add. marg. om. MNL
pauores] pauoris CBR pauoresque] pauores quia R pauores K timores] timoris C¹B tri-
stittiam] tristitiam VPG agoniam] agonium MN K atque] adque P¹ C 12 testimonium similiter
collatum K collatum] conlatum CB membranatio] membrenatio C¹ membrenacio C²
membranacio MNL K ephesenae] ephesinae CBR epherene N 13 synodi] sidoni VP¹ sy-
nodi P² C²(!) MNL sydoni G de om. CR bibliotheca] biblioteca P M bibliotheca N
bibliothecha K uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi P¹ R predictus] praedictus C
14 prosphoneticus] prosphoneticos V prosponeticus PG prosphonaeticus G prosphoniticus
CBR id] .id P ras. est] ÷ M adclamatorius] acclamatorius G adclamatoribus K
16 codice] quodice P ex sermone] exermone P¹ ex sermo G¹ tricessimo secundo] XXXII
CBR L K tricesimo secundo G MN secundo om. N 17 continens] contenens C¹ 18 dei]
deo CBRG N et om. VP B MNL K creaturae] creatori C N creatori et BR¹G 19 ad] a
B¹ educamus] aeducamus B¹ id om. V¹ MNL

τὸν τοῖς γεννητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον. οἷς γὰρ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δύναμις ἀπαραλλάκτως μία, τούτοις ἀνάγκη καὶ τὴν τοῦ εἶδους ἐνότητα σφῶζεσθαι.
 Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

5

42 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις Ἰουστινιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως ἐκ τοῦ κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Ἀκεφάλων λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ *Τεκμήριον ἀκριβὲς τῆς εὐθείας καὶ μὴ τετραμμένης ὁδοῦ*, ἔχουσα οὕτως·

Ἄλλὰ δεῖ καὶ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα τῶ ἐν ἀγίοις εἰπεῖν Λέοντι καὶ τὰ παρὰ τούτων συκοφαντούμενα· εἰπόντος γὰρ αὐτοῦ, ὅτι „ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὑβρεσιν ὑποπέπτωκεν“· εὐθέως ἀναπηδῶσιν οἱ αἰρετικοὶ λέγοντες μὴ δεῖν διαφόρους λέγειν ἐνεργείας τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν, πάλιν καὶ τοῦτο κατὰ τὴν Ἀπολιναρίου βλασφημοῦντες μανίαν.
 πάντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες ὥσπερ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀπάθειαν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πιστεύειν ἡμᾶς ἐδίδαξαν, οὕτως καὶ διαφόρους ἐνεργείας ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσαν. ἀμέλει τοι ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλλος ἀπαγορεύων τοῖς μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν λέγουσι θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος γράφει τάδε ἐν τῶ τριακοστῶ δευτέρῳ λόγῳ τοῦ Θησαυροῦ· „οὗ γὰρ δήπου μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν δώσομεν θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μῆτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μῆτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξάίρετον εἰς τὸν τοῖς γεννητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον“. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις δὲ Ἀθανάσιος ἐν τῶ κατὰ Ἀρειανῶν τετάρτῳ λόγῳ γράφει τάδε· „ταῦτα

9–352,5 Iustinianus imp., adv. Nestorianos et Acephalos 10–13 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27–15,1 13–15 cf. Apollinarius Laod., ACO ser. II vol. I p. 320,38–39; 322,6; 322,16–17; 322,23–24 20–22 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 32, PG 75,453 B 13–C 3 23–352,5 cf. Athanasius, or. III 35 c. Arianos, PG 26,397 B 6–C 1

MT

4 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 9 ἀλλὰ δεῖ] ἀλλ' ἤδη T

praecipuum ad locum qui creatis congruit deponamus. quorum igitur operatio et uirtus indifferenter una est, his necesse est et speciei unitatem seruari.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro charthatio qui est bibliothecae huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 42 Item relectum est ex eodem codicio testimonium Iustiniani piissimi imperatoris ex libro contra Nestorianos et Acephalos, cuius initium: *Argumentum scrupulosum <rectae> et non uertibilis uiae*, continens ita:

Sed oportet et quae subsequenter a sancto Leone dicta sunt loqui et quae ab istis calumniantur; dicente enim eo, quia „agit utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, uerbo scilicet operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est. unum horum coruscat miraculis, aliud subcumbit iniuriis“, statim assiliunt heretici dicentes non oportere diuersas dicere operationes, deitatis et humanitatis Christi, sed unam esse operationem, et hoc iterum secundum Apollenarii blasphemantes insaniam. omnes enim sancti patres sicut passionem et impassibilitatem unius eiusdemque credere nos docuerunt, ita et diuersas operationes unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi confiteri nos instruxerunt. praesertim sanctus Cyrillus refutans unam esse operationem, dicentes deitatis et humanitatis, scribit haec in tricessimo secundo libro Thesaurorum: „neque enim unam naturalem operationem dabimus dei et creaturae, ut neque id quod creatum est ad diuinam educamus essentiam, neque id quod est diuinae naturae precipuum ad locum qui creatis congruit deponamus“. sed et sanctus Athanasius in libro quarto

VPG CBR MNL K

1 congruit] conuenit L 1-2 uirtus in indifferenter V 2 una est indifferenter K his] hiis R
 hic N speciei] speci C¹BR seruari] seruare K¹ 3 collatum] conlatum CB est¹ om. N
 charthatio] cartatio P carthatio G carthacio C¹ cartacio C²R ML K chatacio N
 bibliothecae] bibleotheca V bibliotece P¹ biblioteca P² bibliothecae M 3-4 uenerabilis
 huius K 4 uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchi P¹R 6 codicio] codicello C²B
 codice RG NL K imperatoris] imperatore V imperator P¹ imperatori N 7 nestorianos]
 nestaurianos C uestaurianos R et¹ om. N acephalos] acephanos V acaephalos P
 acefalos C acephalos K initium] inicum G argumentum] argumenti K scrupulosum]
 scrupolosum N <rectae> = εὐθείας] diuinae (θείας) VPG CBR MNL K et² om. CBR MNL K
 8 uertibilis] inuertibilis V inuertibiles B continens] contenes B¹ 9 oportet] portet V¹
 oportit C subsequenter om. K loqui subsequenter et K ab istis] habistis P¹ abbistis N
 10 calumniantur] calumpniabantur G calumpniantur R N dicente] dicentem N quia] qui B
 L agit] ait P B utraque] ultraque C¹ communione] cummunione P comunione C
 11 scilicet] silicet B¹ exsequente] exequente VP¹ R ML K 12 unum] u.num V ras. hunum P¹
 coruscat] corruscat C K choruscat R aliud] aliut P¹ subcumbit] succumbit PG CB ML
 statim C² marg. assiliunt] acsiliunt V² assiliunt B ras. 13 oportere] oporteret N dicere
 diuersas CBRG 14 unam] humanam CBR MNL K apollenarii] appollenari V apollenari P
 apolinarii CBR apollinari L appollinari K blasphemantes] plaspheantes VP 15
 omnes] omnis C sancti om. C²B C² add. patres] patris V C¹ patres sancti sicut CB
 impassibilitatem] impassibilitatem ML eiusdemque] eiudemque B¹ 15-16 credere ... eiusdemque
 B² add. om. M 15-18 credere ... secundo C² add. (3 lin.) B² add. 16 ita et in C²B¹R
 diuersas] diuersis CR operationes] oprationes C² unius eiusdemque] uniusdemque B² 17
 instruxerunt] instruxerunt P 18 dicentes] dicens C²BG dicentis R om. N tricessimo
 secundo] XXXII C²BR K tricesimo secundo G MN trigesimo secundo L 19 unam om. N
 dei] deo CBRG M ei N creaturae] creatore V NL K creatori M id] hic NL 20
 educamus] aeducamus P¹G est² M add. 21 sed et om. MNL et om. R athanasius]
 atanasius P¹ B anathasius L quarto] IIII² K

ἀναγκαίως προεξητάσαμεν, ἵνα, ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὀργάνου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς
 τι πράττοντα ἢ λέγοντα, γινώσκωμεν, ὅτι θεὸς ὢν ταῦτα ἐργάζεται· καὶ πάλιν ἐὰν ἴδωμεν
 αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σὰρκα φορῶν γέγονεν
 ἀνθρώπος, καὶ οὕτω ταῦτα ποιεῖ. ἐκάστου γὰρ τὸ ἔργον γινώσκοντες καὶ ἀμφοτέρα ἐξ
 5 ἐνὸς πραττόμενα βλέποντες ὀρθῶς πιστεύσομεν καὶ οὐποτε πλανηθησόμεθα". (Ἰδοὺ
 καὶ διὰ τῶν νῦν παρατεθειμένων ἡμῖν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων σαφῶς ἀποδέδεικται δια-
 φόρους ἐνεργείας εἶναι τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ καὶ τοῦτο συμφώνως ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ τὸν ἐν ἁγίοις διδάξαι Λέοντα).
 Ἦτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ
 10 ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

43 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐν ἁγίοις Ἰουστινιανοῦ ἐκ τῆς
 πρὸς Ζώϊλον τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Ἀλεξανδρείας δογματικῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ
 15 *Τοῖς γράμμασιν ἐντυχόντες*, ἔχουσα οὕτως·
 Εἷς οὖν ἐστὶν ὁ Χριστὸς οὐκ ἀνηρημένης τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς διὰ τὴν ἄφραστον
 ἔνωσιν, λόγος νοούμενος καὶ ἀνθρώπος θεωρούμενος· οὔτε γὰρ ἡ ἔνωσις σύγχυσιν ἀπειρ-
 γάσατο, οὔτε ἡ διαφορὰ τῶν ἐν αὐτῷ οὐσιῶν τομὴν εἶτ' οὖν διαίρεσιν ἐπιδέχεται.
 βλέποντες γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὰ θαύματα κηρύττομεν αὐτοῦ τὴν θεότητα, ὁρῶντες αὐτοῦ
 20 τὰ πάθη οὐκ ἀρνούμεθα αὐτοῦ τὴν ἀνθρωπότητα. οὔτε τὰ θαύματα δίχα σαρκός, οὔτε
 τὰ πάθη χωρὶς τῆς θεότητος. καὶ ἔστι παράδοξον ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πάσχων καὶ μὴ πάσχων.
 πάσχων μὲν, ὅτι τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔπασχε σῶμα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σώματι ἦν· μὴ πάσχων
 δέ, ὅτι φύσει θεὸς ὢν ὁ λόγος ἀπαθὴς ἦν. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ἀσώματος ἦν ἐν τῷ παθητῷ

3–4 cf. Joh. 1,14

15–356,4 Iustinianus imp., epist. dogm. ad Zoilum, PG 86,1145 D 1–1149 A 3

21–354,2 cf. Athanasius

Alex., epist. ad Epict. 6, PG 26,1060 C 6–13 (gr.); ACO I 5 p. 327,15–19 (lat.)

MT

1 ἀναγκαίως] ἀνάγκη ὡς T 2 τὶ οπι. M γινώσκωμεν] γινώσκωμεν MT 10 πατριαρχείου]
 πατριαρχίου T 13 Ζώϊλον] Ζωίλον M πατριάρχην] πάππα M 16–17 ἀπειργάσατο] ἀπερ-
 γάσατο T 19 οὔτε¹ δὲ τὰ M 19–20 οὔτε² δὲ τὰ M

contra Arrianos haec scribit: „haec necessario praeexaminauimus, ut, si uiderimus eum per instrumentum propriae carnis diuine quid agentem siue loquentem, cognoscamus, quia deus existens haec operatur; et iterum, si uiderimus eum humane loqui uel pati, non ignoremus, quod *carnem* induens *factus est homo*, et sic haec facit. uniuscuiusque igitur opus noscentes et utraque ex uno agi uidentes recte credimus et numquam errauimus“. (ecce et per ea, quae nunc sunt nobis <ex> sanctis patribus apposita, aperte demonstratum est diuersas operationes esse deitatis et humanitatis unius domini nostri Iesu Christi et hoc consone cum omnibus patribus qui antea fuerunt sanctum docuisse Leonem).

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio, qui est de bibliotheca huius uenerabilis patriarchii, et constitit.

- 43 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem sanctae memoriae Iustiniani ex dogmatica epistula ad Zoillum sanctissimum patriarcham Alexandriae, cuius initium: *Litteras relegendes*, continens ita:

Unus igitur est Christus non perempta naturarum differentia propter ineffabilem unionem, uerbum intellegendum et homo uidendus, quia neque unio confusionem operata est neque differentia substantiarum quae in eo sunt sectionem uel diuisionem ammittit. uidentes quippe Christi miracula praedicamus eius deitatem, aspicientes eius passiones non negamus eius humanitatem. neque miracula absque carne neque passiones sine deitate et est ammirabile, quia ipse erat qui patiebatur et non patiebatur. patiebatur quidem eo quod caro eius propria patiebatur et in ipso <corpore> qui patiebatur erat; qui non patiebatur, quia dum esset natura deus uerbum impassibilis erat. et ipse quidem incorporeus

VPG CBR MNL K

1 arrianos] arrianus V arrianos P scribit] scribis G¹ necessario] necesserio N praeexaminauimus] praeexaminuimus V uiderimus] uideremus CB uidemus R 2 instrumentum] instrumentum CB MN K diuine om. L quid] quod N K siue loquentem om. L siue] si V cognoscamus] cognoscamus C 3 existens] existens PG R MNL K uiderimus] uideremus CBR 4 sic] si M¹N haec] hac VG facit] faciat P¹ (ci-a) 5 et ex utraque G numquam] nunquam M 5–6 errauimus] erauimus G errabimus CR errauimus ML (ω-ica) erigauimus N 6 <ex> = ἐξ] et VPG CBR MNL K (et-ex) aperte] aparte MNL 7 demonstratum] demonstratum C humanitatis] umanitatis V 8 iesu christi] yesu cristi K et] ut N antea] ante eum C¹B fuerunt om. L fuerant K sanctum] secundum NL docuisse] ducuisse P¹ 10 similiter om. V simul L collatum] conlatum CB membranatio] membranacio C²(!) MN membranatio L K qui de bibliotheca est K bibliotheca] bibleotheca V biblioteca M bibliotheca K 11 uenerabilis] uenerabili N 13 coditio] quoditio P codicello CB codicio M codice RG NL K 14 dogmatica] domatica G epistula] epistola P BG zoillum] zoilum PG C MN roillum R zoilam L initium] inicum G 15 continens] contenens CB¹ ita om. N 16 perempta] peremptam VG C²(!) ML peremta P B¹ N perimpta B¹C¹ prompta K naturarum] natura C¹B rum C² add. script. unc. differentia] differentiam G MNL 16–17 unionem] uniconem G 17 intellegendum] intelligendum RG ML K unio] unio G 18 est om. N neque] nequae P differentia] differentias M sectionem] sessionem K² uel diuisionem om. N ammittit] ammittit P amittit RG admittit C¹B M 19 christi G add. eius¹] eiusdem N deitatem] deitatem B¹ aspicientes] aspicientes G passiones] passionem VPG 20 negamus] negemus M 21 et¹ om. K ammirabile] ammirabilem VP¹ admirabile CB ML quia ipse erat N bis erat et qui VPG (ar-et) patiebatur¹] paciebatur V 21–23 et non ... patiebatur om. L 22 patiebatur¹] patebatur VP NL τῷ σώματι = <corpore> om. VPG CBR MNL K patiebatur²] patebatur VP N K qui²] quod VPG CB MNL K 23 dum] cum CBR (d-c) esset] etiam L impassibilis] inasibilis P impassibilis ML

σώματι· τὸ δὲ σῶμα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀπαθῆ λόγον ἀφανίζοντα τὰς ἀσθενείας αὐτοῦ
 τοῦ σώματος. „ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἐσχηκε,
 τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος
 ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος“. τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλλος ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ
 5 λόγῳ τοῦ Θησαυροῦ διδάσκει τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐρμηνεύων ἐπιστολὴν „οὐ δῆπου μίαν
 εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν δώσομεν θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν
 θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαιρετὸν εἰς τὸν τοῖς γεννητοῖς
 πρέποντα καταγάγωμεν τόπον“. ὁ αὐτὸς δὲ ἅγιος πατὴρ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Θεοδοσίον τὰ
 αὐτὰ ἡμᾶς ἐκδιδάσκει λέγων „ὄλον ὅλη συνηνώσθαι φαμεν τῇ καθ’ ἡμᾶς ἀνθρωπότητι
 10 τὸν ἐκ θεοῦ λόγον. οὐ γὰρ που τὸ ἀμεινον ἐν ἡμῖν, τούτέστι ψυχὴν, οὐδενὸς ἂν ἤξιωσε
 λόγου, μόνη δωρούμενος τῇ σαρκὶ τῆς ἐπιδημίας τοὺς πόνους. ἐπράττετο δὲ δι’ ἀμφοῖν
 καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. προσεχρήσατο δὲ καθάπερ ὄργάνῳ τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ
 πρὸς τὰ σαρκὸς ἔργα τε καὶ ἀρρωστήματα φυσικὰ καὶ ὅσα μώμου μακράν, ψυχῇ δ’ αὐ
 τῇ ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἀνθρώπινά τε καὶ ἀνυπαίτια πάθη. *πεινήσαι* γὰρ λέγεται *κόπους* δὲ
 15 ὑπενεγκεῖν τοὺς *ἐκ μακρῶν ὁδοιποριῶν*, πτοίας τε καὶ φόβους καὶ *λύπην* καὶ *ἀγωνίαν* καὶ
 τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ θάνατον“. ἐπαναγκάζοντος γὰρ οὐδενὸς ἔθηκεν ἀφ’ ἑαυτοῦ τὴν ἰδίαν
 ψυχὴν ὑπὲρ ἡμῶν, *ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ*, σάρκα μὲν τὴν ἰδίαν τῆς ἀπάντων
 σαρκὸς ἀποτινύς ἀληθῶς δῶρον ἀντάξιον, ψυχὴν δ’ αὐ ψυχῆς ἀντίλυτρον τῆς ἀπάντων
 ποιούμενος, εἰ καὶ ἀνεβίω πάλιν, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὡς θεός. οὐ γὰρ τοι θέμις
 20 εἰπεῖν φθορᾶ μὲν δύνασθαι κρατεῖσθαι ποτε τὴν ἐνωθεῖσαν τῷ λόγῳ σάρκα, κάτοχον δὲ
 αὐ ταῖς *ἄδου πύλαις* τὴν θείαν γενέσθαι ψυχὴν· οὐκ *ἐγκατελείφθη* γὰρ *εἰς ἄδου*, καθὰ καὶ
 ὁ θεσπέσιος ἔφη Πέτρος. οὐ γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς τὴν τε ἀληπτον παντελῶς καὶ ἀνάλωτον
 τῷ θανάτῳ φύσιν, τούτέστι τὴν θεότητα τοῦ μονογενοῦς, τῶν ὑπὸ χθόνα μυχῶν ἀνακε-
 κομίσθαι φήσομεν. οὐ γὰρ ἂν ἤξιώθη τὸ χρῆμα θαύματος, εἰ μεμνήκεν *εἰς τὸν ἄδην* ὁ ἐκ

14 cf. Mt. 4,2 14–15 cf. Joh. 4,6 15 cf. Lc. 22,43–44 17 Rom. 14,9 21 Mt. 16,18
 Act. 2,27 24 Act. 2,27

2–4 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27–29 5–8 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 32,
 PG 75,453 B 13–C 3 9–16 cf. Cyrillus Alex., or. ad Theodosium imp., ACO I 1,1 p. 55,14–24;
 p. 55,31–56,4; p. 72,3–5

MT

1 αὐτοῦ] αὐτῆς M 6 φυσικὴν] φησὶ γὰρ M τὸ] τὸ τε T 9 ἐκδιδάσκει] διδάσκει M
 13 ὅσα μώμου] ὡς ἀμώμου T 13–14 δ’ αὐτῇ] δὲ αὐτῇ M 21 αὐ ταῖς] αὐταῖς M 23 ὑπὸ
 χθόνα] ὑποχθονίων M

erat in corpore passibili; caro autem habebat in seipsa impassibile uerbum exterminans ipsius corporis infirmitates. „operatur enim utraque forma cum alterius communionem hoc quod proprium habuit, uerbo quidem operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est“. hoc et sanctus Cyrillus in tricessimo secundo libro Thesaurorum docet epistolam ad <Rom>anos explanans: „nec enim unam naturalem operationem dabimus esse dei et creaturae, ut neque id quod creatum est ad diuinam educamus essentiam, neque id quod est diuinae naturae praecipuum ad locum qui creatis congruit deponamus“. idem ipse uero sanctus pater et in his quae sunt ad Theodosium haec eadem nos edocet dicens: „totum quod ex deo est uerbum toti coadunatum aiemus humanitati quae in nobis est. neque enim quod in nobis est melius, id est animam, nullius rationem dignatus est, soli condonans carni aduentus labores, agebatur uero bene per utraque dispensationis sacramentum. usus est autem tamquam instrumento propria quidem carne ad opera carnis et infirmitates naturales et quaeque a uitio longe sunt, anima uero sua ad humanas et inuituperabiles aegrimonias. *esurisse* enim dicitur *laboresque* sustinuisse *ex longis itineribus*, pauores quoque et timores et *tristitiam* et *agoniam* et mortem in cruce“. nullo quippe cogente ex seipso posuit animam suam pro nobis, *ut et mortuorum et uiuorum dominetur*, carnem scilicet suam pro omnium carne persoluens uere donum condignum, animam quoque pro omnium anima uicem redemptionis faciens, quamquam et resurrexit iterum, uita naturaliter existens ut deus. nec enim fas est dicere a corruptione umquam posse teneri carnem, quae uerbo unita est, captamue fuisse *a portis inferni* illam diuinam animam, quia nec *derelictus est in inferno*, sicut ait et sacer Petrus, nec dixisse asserimus naturam illam, quae a morte penitus nec comprehenditur nec consumitur, id est deitatem unigeniti de infernalibus latebris eductam. non enim erat hoc ipsum ammiratione dignum,

VPG CBR MNL K

1 in corpore] in corporis V N K habebat] habeat K impassibile] inpassibile P impassibile ML
 2 infirmitates] infirmitatis V infirmitatem ML infirmitate N 3 quod¹ om. G exsequente]
 exequente VP¹ G R MNL K 4 et] est VP¹ B tricessimo secundo] tricesimo secundo G MN XXXII
 CBR L K 5 epistolam] epistolam P BG <rom>anos = βρωματους] profanus V profanos P
 CBG probanos M prophanos R NL K unam om. MNL 6 neque¹] nequae P 7
 diuinae] diuina V 8 ipse om. G uero] uerus CBR MNL K et om. K his] hiis R iis
 M quae sunt] querunt VP L K quanta erunt CB N quae antea erant G (s-r) 9 toti
 coadunatum] unico adunatum L aiemus] a...emus P¹ ras. (ageremus?) agimus CBR agemus G ML
 K acgeorum N 10 est¹ om. G est²] ÷ M rationem] ratione B¹ 11 labores] lauores
 VPG laboris MNL 11 – 12 sacramentum] sacramenta G 12 tamquam] tanquam L 13
 infirmitates] infirmitatis VP¹ CB¹ R N¹ uitio] uicio BG sua] suas MNL ad] ab L 14
 aegrimonias] egrimonias C egrimonias BR L K sustinuisse] sustenuisse CB substinuisse K
 longis] longuis VP² longinquis MNL 15 pauores quoque] pauoris quoque CBR pauoresque
 M pauores quoque N timores] timoris CBR tristitiam] tristitiam RG mortem] morte
 V 16 ex seipso] exeipso P¹ mortuorum] morteorum V¹ 17 carnem] carne N om. L
 pro] per VPG carne] carnem VPG NL 18 animam] anima N pro omnium] proximum N
 anima] animam NL faciens] fatiens P¹ quamquam] quamque N 19 uita] uitam CB NL K
 existens] existens PG R MNL K fas] phas N umquam] unquam G ML 20 teneri] tenere
 P¹ G quae uerbo] queruerbo N captamue] captam M captam uero K portis] portas C
 porta R diuinam] diuina N 21 animam] anima V quia] qui L¹ sacer] sacer... V ras.
 (sacerdos?) 22 penitus] paenitus CB poenitus M comprehenditur] comprehenditur P MNL
 conpraehenditur C consumitur] consumatur M¹ deitatem] deitate N 23 latebris] latebrae
 B¹ latebrais B² eductam] aeductam G ipsum] ipsam G ammiratione] amiracionem V
 ammirationem P admirationem CB² N admiratione B¹ R ML K

θεοῦ λόγος, τῇ τῆς θεότητος ἐνεργείᾳ τε καὶ φύσει παραδόξως τε καὶ ὑπὲρ λόγον πληρῶν τὰ πάντα καὶ τοῖς πᾶσιν ἐπιδημῶν. εἶτα προΐων τῷ λόγῳ ταῦτα πάλιν φησὶν „ἀνθρώπινον μὲν τὸ τεθνάναι πάθος, ἐνέργημα δὲ θεϊκὸν τὸ ἀναβιώναι δεικνύς, ἃ δι' ἀμφοῖν γνωρίζεται, καθ' ἡμᾶς τε ἅμα καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ὡς θεός.” (ὄρᾳς, ὅπως ὁ σεβάσμιος οὗτος πατὴρ τὰς τῶν δύο φύσεων ἐνεργείας ἐπὶ τῆς μιᾶς ὑποστάσεως ἦτοι τοῦ ἐνὸς προσώπου Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν παραδίδωσιν;)

44 Καὶ μετ' ὀλίγα·

Εἶτα δι' ἡμᾶς ἀνθρωπος γενόμενος ὄρατὸς καὶ ψηλαφητὸς γέγονε καὶ διὰ τῶν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν φανερωθεὶς ὑπάρχειν ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι δέδωκεν ἡμῖν γινώσκειν, ὅτι ἐν οἷς ἐγνώσθη ἐξ αὐτῶν καὶ συνίσταται. οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἀμφοτέρας τὰς φωνὰς ὁμολογοῦντες, τουτέστιν ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι καὶ τὴν ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, δι' ἑκατέρας αὐτῶν τὸ ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον τῆς οἰκονομίας τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραδίδασιν.

Αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

45 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἐν ἁγίοις Ἐφραιμίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐξ ἧς ἐποιήσατο ἀπολογίας ὑπὲρ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ Τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος ἀπὸ κεφαλαίου πεντηκοστοῦ ἕκτου, οὗ ἡ ἀρχή· Ὅτι οὐκ ἀνελλιπῶς ἐφύλαττεν ἡ σὰρξ, ἔχουσα οὕτως·

Εἰπέ δὲ ἡμῖν, ὦ τᾶν, πάσης <τῆς> ἀντιπαθείας ἀκέραιον φυλάττων σου τὴν διάνοιαν, ἦν ποτε καιρὸς ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ὅτε ὁ σεσαρκωμένος λόγος θεὸς οὐκ εἶχε τελείαν

14 Tit. 2,13

9–14 Iustinianus imp., epist. dogm. ad Zoilum, PG 86,1149 A 3–12 9 cf. Gregorius Nyss., p. 342,22
22–358,17 Ephraem Ant., apologia concilii Chalch., PG 86,2104 C 14–2105 C 1

MT

3 τεθνάναι] θνάσαι M 16 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 18 ἐν ἁγίοις] ἁγίου M
20 πεντηκοστοῦ ἕκτου] νς' T 22 <τῆς> om. MT 23 ὁ σεσαρκωμένος] ὡς ἑσαρκωμένος T

si remansisset *in inferno* uerbum quod ex deo est, quod deitatis operatione atque natura ammirabiliter et ultra <rationem> implet omnia, dum quando et omnibus adpropinquet.

dehinc procedente sermone haec iterum ait „humanam quidem passionem mori, operationem autem diuinam reuiuere demonstrans, quae per utraque cognoscuntur, secundum nos scilicet simul et ultra nos sicut deus.“ (cernis, quomodo hic uenerabilis pater duarum naturarum operationes in una subsistentia siue una persona Christi dei nostri tradidit?)

44 Et post pauca:

Deinde propter nos homo factus uisibilis et palpabilis factus est, et per diuinas atque humanas operationes existere demonstratus in deitate et humanitate dedit nobis cognoscere, quia in quibus est agnitus ex his et subsistit. sic enim et sancti patres utrasque uoces confitendo, id est quod in deitate et humanitate et quod ex deitate et humanitate, per utramque eorum inconfusam atque indiuisam dispensationem *magni dei et saluatoris nostri Iesu Christi* tradiderunt.

Quae dua testimonia collata sunt similiter ad librum membranatum, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

45 Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Euphremii archiepiscopi Antiochiae ex satisfactione, quam fecit pro Chalcedonensi concilio et Thomo sancti Leonis, capitulo quinquagissimo sexto, cuius initium est: *Quoniam non indiminate conseruabat caro*, continens ita:

Dicito nobis, o tu, ab omni aduersitate sinceram custodiens mentem tuam, erat aliquando tempus ab incarnatione, quando incarnatus uerbum deus non habuit perfectam

VPG CBR MNL K

1 inferno] infernum CBR atque] adque VP¹ natura] naturae V 2 ammirabiliter] amirabiliter
V C admirabiliter M K λόγον = <rationem> sermonem VPG CBR MNL K et in omnibus
V adpropinquet] adpropinquet P¹ appropinquat G N appropinquet R ML K 4 reuiuere] reuiescere V reuiuere CBR M cognoscuntur] cognoscuntur V C 5 cernis om. K
uenerabilis] uenerabili N 6 una] suna K¹ subsistentia] substantia G ML 7 tradidit] tradidit
CB¹ 10 factus] fatus M factus est uisibilis CBRG L uisibilis ... est om. L atque] adque
P¹ 11 humanas] umanes V existere] existere RG MNL demonstratus] demonstratur M
et om. K 11–12 cognoscere] cognoscere V C¹ 12 quia] uia P¹ uias P² agnitus] agnitus
C¹R 13 confitendo] confidendo VP¹G CBR MNL K humanitate¹] humanite V bis et² ...
humanitate om. RG 14 utramque] utram M¹ utraque N eorum] earum C¹B atque]
adque VP¹ indiuisam] diuisam NL et om. CBR 16 dua] duo RG MNL K collata]
acollata V conlata CB similiter collata sunt K librum] libro P¹ membranatum] mem-
branatum PG C¹ membranacium C² L K membranacium N de om. N bibliotheca]
bibliotheca M bibliotheca K 17 uenerabilis] uenerabili N huius uenerabilis MNL con-
stiterunt] constitit P² 19 relectum] relicum C¹ codice] quodice P euphremii] eophremii CR
eophremi B eufromii G euphremi M¹ eufremii K antiochiae] anthociae V anthio-
chie L 20 ex] et VP¹G de P² satisfactione] sans factione N chalcedonensi] calcedonense
CBR M K calcedone N calchedonense L thomo] tomo C² NL thyomo R 21
quinquagissimo sexto] quinquagismo sexto P quinquagesimo sexto G N LVI CBR ML K ini-
tium] incium VG est om. G non om. B indiminate] indimminutae P indimminate G
indiminutae C 22 continens] contenens CB¹ 23 o tu ab omni] o tua homini N omni] omne
CB¹ sinceram] senceram C¹ custodiens] custodens C¹B¹

τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔμψυχον σάρκα; ἢ ἐπειδὴ ἐπέζησεν ἐπάνω τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, οὐκ ἐφύλαττον οἱ πόδες τὸ ἰδίωμα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως; ἀλλ', ὡ βέλτιστε, ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τὰ ὑπὲρ φύσιν ἔπραττε Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐκ ἀνηρημένης ἢ ἀφανισθείσης τῆς ἀνθρωπίνης ἰδίας αὐτοῦ σαρκός, κἂν αὐτῆς δὲ τῆς ἐνεργείας ἡ ἰδέα πείσῃ σε
 5 τὴν σάρκα ἐπὶ τῆς ἰδίας μεμενηκέναι φύσεως ὁμολογήσαι. τὸ γὰρ πεζεύειν καὶ ποσὶ πεζεύειν, εἰ μὴ κατὰ φαντασίαν ἐγένετο, πρόδηλον ὅτι ποδῶν ἔστιν ἐνέργεια τῆς ἡμετέρας φύσεως, ὥστε αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας βοᾷ τὴν τῆς σαρκός ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μέτρων φυλακὴν. καὶ τὴν τοιαύτην πορείαν πάντες σωματικὴν τε καὶ αἰσθητικὴν λέγουσι, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης πεζεύειν, τοῦτο τῆς θεότητος ὑπῆρχε διὰ σαρκὸς ἀνθρωπίνης ἐνεργούσης.
 10 εἰ μὲν οὖν γυμνῇ τῇ σαρκὶ τὴν ἐνέργειαν ἐλέγομεν γίνεσθαι τοῦ γεγονότος, ἄπορος ἦν ὁ λογισμὸς, καθάπερ καὶ εἰ μόνῃ τῇ θεότητι βαδίζειν ἀνετίθεμεν, πορείαν ὑποτιθέμενοι καὶ πεζεύειν ὁμολογοῦντες. νῦν δὲ σεσαρκωμένον θεὸν λόγον ἐνηργηκέναι τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν ὁμολογοῦντες τὰ μὲν ἀκολουθῶς φαμέν πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς γεγενῆσθαι φύσιν, τὰ δὲ διὰ τὴν τῆς θεότητος ὑπερφυᾶ φύσιν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα δύο ἐνεργεῖαι. οὐκ ἐπειδὴ δὲ
 15 εἶχε τὸ θεοπρεπές, μηνύοντος τοῦ θεοῦ λόγου τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, ἡ ἐνέργεια παρὰ τοῦτο τολμητέον εἰπεῖν, ὡς ἡ σὰρξ οὐκ ἀνελλιπὴς ἦν ἐν τοῖς οἰκείοις ἰδιώμασιν, ἀλλ' ἐλλιπὴς τε καὶ εὐτελής ὑπῆρχε· ταυτὸν δὲ εἰπεῖν χείρων ἢ ἀνούσιος παντελῶς.

1 cf. Mt. 14,25–26

9 cf. Mt. 14,25–26

MT

1 ἡ ομι. M

ἐπέζησεν] ἐπέζησεν MT

5 ἰδίας] οικείας M

15 ἡ ἐνέργεια] ἡ ἐνεργεῖαν M

suam animatam carnem? aut quia pedester ibat super fluctus *maris*, non conseruabant pedes proprietatem humanae naturae? sed, o optime, in natura humana ultra naturam operabatur Christus deus noster, non perempta uel extincta humana propria sui carne, saltem ipsius operationis effigies suadeat tibi confiteri, quod caro in propria natura permansit. nam ambulare et pedibus ambulare, nisi secundum fantasiam fiebat, liquet 5 quod pedum est operatio ipsius nostrae naturae, et utique ipsa species operationis exclamat in pristinis mensuris carnem fuisse seruatum. et huiusmodi gressum omnes corporalem ac sensibilem dicunt, ambulare autem *super mare* hoc deitatis erat per humanam carnem operantis. si igitur nuda carne operationem diceremus fieri ΤΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ rei gestae, caligaret intelligentia, quemadmodum si etiam soli deitate hunc ambulatum deputaremus, 10 incessum ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΟΙ ascribentes et ambulare profitentes. nunc autem incarnatum deum uerbum operatum fuisse huiusmodi operationem confitentes quaedam quidem ad naturae carnem consequenter aiemus facta fuisse, quaedam uero propter deitatis praecelsam naturam; ergo et hic due sunt operationes. neque enim eo quod habuit quod deo deceat, annuntiante deo uerbo subsistentialem unionem, haec operatio, ob hoc praesu- 15 mendum est dicere, quod caro non erat deminuta in suis proprietatibus, sed indiminuta et perfecta erat: hoc idemque est dicere [peior] deterior uel quasi penitus non existens.

VPG CBR MNL K

1 suam *om.* G animatam] animitam V antmatam G animantam N pedester ibat] pedes
tribat V¹ pedestribat P¹ pedes terrebat P² super] supter VP 2 proprietatem] propie-
tatem P o optime] optime VG RG L natura] natura M¹ humana] humanea V naturam]
naturame V natura N 3 operabatur] operatur K noster] inter L perempta] peremta P¹
perimpta C'B'R peremptam M uel M *add.* extincta] extinta G K extinctam M hu-
mana] humanam M propria] propria M¹ 3-4 sui ... propria *om.* K 3 sui] sua C'B
carne] carnem MN 4 saltem] saltim C'BG N effigies] efigies C effugies B N suadeat]
suadet B¹ saudebat G suedebat N natura] naturae VG natur P¹ *om.* L 5 et
om. C'B ambulare] super mare C supra mare B abulare R ambulare G nisi]
non K fantasiam] phantasiam G NL K liquet] licet N 6 operatio] operti.m P¹ ras. et
utique = ὥστε (et-ut) species] spes CBR (cf. 351,2) speties K exclamat] exclamauit K
7 mensuris] naturis B fuisse carnem N seruatum] seruantaem V¹ corporalem] corpolealem N
7-8 ac sensibilem] ascensibilem B 8 deitatis] deitates B erat *om.* L 9 nuda] .uda V¹ ras.
nudare N¹ carne] carnis B operationem] operantionem V (cf. 359,10) operationi R fieri
om. N ΤΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ] ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ V K ΤΟΥΥΓΕΡΟΝΤΟΣ P CB ML coytepontoc R
ΤΟΥ ΓΕΝΟΝΤΟΣ G ΤΟΥ ΙΕΡΝΙΟΣ N 10 caligaret] calicaret V caliginaret P² intelle-
gentia] intelligentia RG M K intelligentiam NL etiam] pro C'B etiam C² *script. unc.*
soli] solae M deitate] deitati CB² MNL K ambulatum] ambulantum V¹ (cf. 359,9) 11
incessum] incensum CR (s-n) ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΟΙ] ΝΟΤΙΘΕΝΕΝΟΙ V ΠΟΤΙΘΕΜΕΝΟΙ P BG M K
ΠΟΤΙΘΕΜΕΝΙ C noticemeni R ΠΟΛΛΕΝΕΝΟΙ N ΠΟΤΙΘΕΝΟΙ L ascribentes] ascribentis V
adscribentes CR MN K adretribuentes B adscribens L profitentes] proficientes R 12
operationem] quae rationem MNL (ope-que) quidem P² *add.* 13 aiemus] agimus CBR aienus
N 14 ὥστε = ergo due] duae P² BG M 15 deceat] doceat L annuntiante] annon. ante
P¹ ras. adnuntiante CB N adnuntiate G subsistentialem] subsistentialem B¹ unionem]
unionem G 16 deminuta] deminutta R diminuta G L indiminuta] diminuta VP² M imi-
nuta P¹ deminuta NL K 17 idemque] emdemque V¹ est *om.* B χείρων = [peior] deterior
VPG CBR MNL K deterior] deterior V¹ quasi] quam si VG CBR NL K penitus] paenitus
B existens] inexistentis V¹ G R K inexistentis V² existens I² MNL

46 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ κεφαλαίου ἐξηκοστοῦ τετάρτου, ἔχουσα οὕτως·

Παραφέρει ὁ γραμματικὸς ἐκ τοῦ λόγου τοῦ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἡγουν ἐπιφανείας τοῦ θεοῦ λόγου τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐκ γραφικῶν ἀποδείξεων λέγοντα οὕτως·
 5 „ὅταν λέγη· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής*, δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν· καὶ τὸ μὲν ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ
 10 *πρόθυμον*.“ ἀπόκρινε οὖν ἡμῖν, δέχη ταύτην τὴν ῥῆσιν καὶ προσίη ὡς καλῶς ἔχουσαν καὶ ὡς εἶπεῖν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας προελθοῦσαν, ἢ ὡς ψευδῆ τινα καὶ ἀλλόκοτον ἀποστρέφῃ; ἀλλ' οὐκ ἂν φαίης διαψεύδεσθαι τὸν μέγαν Ἀθανάσιον; καὶ πῶς „δύο θελήματα“ παραδεχόμενος λέγοντα τὸν ἅγιον ἀκόλουθα ἐτι λέξεις σεαυτῶ, φάσκων „τούς δύο φύσεις ἐν τῇ μιᾷ ὑποστάσει λέγοντας διατέμνειν τὸν Ἐμμανουήλ;“ πρόδηλον γάρ, ὡς
 15 ὅπου δύο θελήματα, ὧν τὸ μὲν *πρόθυμον* καὶ ἀνδρείον, τὸ δὲ ἀσθενές, καὶ διάφοροι φύσεις ὑπάρχουσι τοῦ ἐνός. μίαν γὰρ φύσιν καὶ τὴν αὐτὴν *πρόθυμόν* τε εἶναι καὶ ἀνδρείαν καὶ ἀσθενῆ λέγεσθαι τε καὶ εἶναι καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδεὶς ἂν εἶπεῖν ἢ ἀναπλάσασθαι τολμήσοι· τὰ γὰρ ἐναντία μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τῶν ἀμηχάνων ἐστί. συνάγεται τοίνυν, ὡς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν *πρόθυμός* τε καὶ ἀνδρείος ἐστὶ καὶ ἀσθενής, ἀλλὰ καθ' ἑτέραν μὲν τὸ τῆς ἀνδρείας διεφαίνετο, καθ' ἑτέραν

5 Mt. 26,39 5–6 Lc. 22,42 6 Mt. 26,41 14–15 Mt. 26,41

3–362,2 Ephraem Ant., apologia concilii Chalc. cap. 64 5–9 cf. Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos, p. 298,9–13 12–13 cf. Themestius diac. Alex., ACO ser. II vol. I p. 328,4

MT

1–2 ἐξηκοστοῦ τετάρτου] ξδ' T 4 μέγαν] μὲν γὰρ T 5 τοῦτο τὸ ποτήριον M 8 διὰ τὴν] δὲ M
 9 ἀπόκρινε] ἀπόκριναι T 17 τολμήσοι] τολμήση T 18 αὐτὴν] ἀγνήν M

46 Item relectum est ex eodem codicio testimonium eiusdem ex capitulo sexagissimo quarto, continens ita:

Defert ille grammaticus ex sermone de incarnationis dispensatione siue apparitionis dei uerbi magnum Athanasium ex scripturarum approbationibus dicentem ita: „quando dicit: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste. uerumtamen non mea uoluntas fiat, sed tua. spiritus quidem prumptus est, caro autem infirma*, duas uoluntates hic ostendit, hanc quidem humanam quae est carnis, hanc autem diuinam; humana ergo propter infirmitatem carnis recusabat passiones, diuina autem eius *prompta*.“ responde ergo nobis, suscipis hoc dictum et acquiescis tamquam certe habens et, ut dicam, ex ipsa ueritate procedens, an uelut mendacem quandam et uariam auersaris? sed non utique faueris mentitum fuisse magnum Athanasium? et quomodo „duas uoluntates“ hunc sanctum dicentem suscipiens consequentia rursus tibi ipsi dices, asserens „eos qui duas naturas in una subsistentia dicunt diuidere Emmanuel?“ manifeste quippe est, quia ubi duae sunt uoluntates, quarum haec *prompta* et fortis, illa uero infirma, diuersae quoque naturae existunt unius. unam igitur eandemque naturam *promptam* et fortem infirmam quoque dici et esse in uno eodemque tempore nullus utique dicere aut fingere audebit; contraria quippe unam eandemque naturam habere atque possidere impossibile est. colligitur itaque, quod unus idemque non secundum eandem naturam *promptus* et fortis est atque infirmus, sed secundum alteram quidem quod fortitudinis erat apparebat, secundum alteram uero

VPG CBR MNL K

1 codicio] coditio P¹ codicello CBR codice G K testimonium] testimonio VP¹ NL capitulo] capitulo M sexagissimo quarto] sexagesimo quarto P² sexagesimo quarto G N LXVIII CBR M¹ L K LXIII M¹ 2 continens] continens CB¹ 3 defert] deferr V defer P MNL K ille] illa N grammaticus] gramaticus CBR grammatici L ex sermone] exermone P¹ de incarnationis] deindearnationis V incarnationis] incarnationes P¹ dispensatione] dispensationis V dispensationes B¹ dispensatione siue apparitionis om. CR siue] siu L apparitionis] apperitionis B¹ apparitione G K (?) 4 uerbi] uerbum NL ex scripturarum] excripturarum P approbationibus] approbationis VPG adprobationibus CB apparitionibus K dicentem] dicente G L dicenta N quando] quanto V¹ 5 possibile] possibili V B¹ uoluntas] uoluntas C 5-6 sed tua fiat M K 6 prumptus] prumptus P promptus RG M prumptus NL K est om. B L K uoluntates] uolontates C² τὸ = hanc VPG CBR MNL K (cf. 269,25; 299,12) 6-7 hanc unam quidem VPG 7 humanam] humana N autem] quidem R humana] humanam N 8 recusabat passiones om. K τὸ πάθος = passiones] passionis CBR passiones G¹ diuina] diuini V¹ prompta] prumpta CB 9 acquiescis] aquiescis V adquiescis CBG MN quod quiescis R καλῶς = certe] certa V ueritate] uoluntate C¹BR uolontate C² (!) 10 uelut] uelud K τινα = quandam] quadam CBR et om. M uariam = ἀλλόκοτον (absurdum - ποικίλον) auersaris] auersans R aduersariis G aduersaris MNL faueris] faberis VP¹ fatieris N 11 mentitum] mentium B¹ N magnum sanctum athanasium N athanasium] anathanarium VP (t-n, r-s) anathanasium G uoluntates] uolontates C 12 consequentia] consequentiam K rursus] rusus G ipsi] ipsis N dices] dicens CBR dicitis G asserens] adserens CB eos om. N 13 dicunt] dicunt V emmanuel] emmanuel CB MN K² manifeste] manifestae VP¹ manifestum M ubi] tibi L sunt] fuerunt G¹ 14 uoluntates] uolontates C prompta] prumpta CB uero] non K diuersae quoque] diuersaeque CBR 15 existunt] existunt PG R MNL K etsistunt C eandemque] eademque V promptam] prumptam CB infirmam] infirma K 15-16 quoque et dici VPG 16 et esse M add. utique] itemque P¹ utiquea G itaque P² MNL (u-i) contraria] contrariam M K 17 naturam] naturae V atque] adque VP¹ C possidere] posidere V¹ impossibile] impossibile ML colligitur] collegitur C¹ 18 eandem] eadem VP¹ N K eandem BR naturam] naturum VP (a-u) promptus] prumptus CB atque] adque VP 19 alteram] ateram K apparebat] apperebat P

δὲ τὸ τῆς ἀσθενείας ἠλέγχετο, ὥστε διὰ πάντων καὶ ἐξ ὧν ὁ ἅγιος ἀπεφήνατο κατάδηλον γίνεται τοῦ δύο φύσεις ἔχειν τὸν δεσπότην Χριστόν, ἐν αἷς ὑπάρχει τε καὶ γνωρίζεται. Αἴτινες χρήσεις <ὡσαύτως> ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῶν προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

5

Καὶ ἀναστὰς Θεοφάνης ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς τῶν Βαίων εἶπεν·

Ἐναφέρω τῇ τε ὑμετέρα εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ὡς Ἐφραίμιος οὗτος, οὕτινος αἱ χρήσεις ἀρτίως ἀνεγνωσθήσαν, πατριάρχης γέγονεν Ἀντιοχείας· ἀναφέρεται δὲ οὗτος καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας; Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

10

Ἄληθῶς ἐπιστάμεθα τὸν αὐτὸν ἐν ἀγίοις Ἐφραίμιον ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἀναφέρεσθαι μετὰ τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων.

15

47 Ἔτι ἀνεγνωσθὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ ἐν ἀγίοις Ἀναστασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐξ ἧς ἐποιήσατο ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Τόμου τοῦ ἀγίου Λέοντος κεφαλαίου ἑβδόμου, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Εἴ τις μέμνηται τῶν ὀλίγων πρόσθεν ἡμῖν, ἔχουσα οὕτως·*

20

Εἰ δι' ὧν αὐτὸν γνωρίζεσθαι θεὸν ἔχρην θεϊκῶς ἐνήργει, ἀφ' ὧν δὲ καὶ ἀναγκαῖον ἦν ἀνθρώπων ὄντως ὁρᾶσθαι, ἀνθρωπίνως εἰργάζετο, ἕτερα μὲν ἐστὶ πάντως τῆς θείας φύσεως, ἕτερα δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἢ ἐνέργεια, καὶ εἴ ἐστὶν ἕτερα καὶ ἕτερα, ὡσπερ οὖν <καὶ> ἐστὶ, τοῦ χάριν τις ἐγκαλεῖται περὶ ἕτερας καὶ ἕτερας ἑκατέραν λέγων μορφῆν; ἀνάγκη γάρ, ὡς φησι Κύριλλος, „ἀποδιδόναι θεῷ τὰ θεῷ χρεωστούμενα καὶ τῇ ἀνθρωπότητι αὐτοῦ τὰ αὐτῇ ὀφείλοντα“. οὐ ταῦτα δὲ τυγχάνει ἀμφοτέρα, ἐπεὶ προσφόρως οὐκ ἀπονέμεται, τῷ ἐνὶ μέντοι προσάγεται πάντως ἑκάτερα. εἰς γὰρ ἦν καὶ ἐστὶ καὶ διαφόρως ἐνεργῶν διὰ

22 Mt. 22,21

18 – 364,9 Anastasius Ant., apologia Tomi Leonis
23 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 23, PG 75,389 A

18 – 24 cf. ACO ser. II vol. I p. 436 (Nr. 81)

22 –

MT

3 similiter = <ὡσαύτως> om. MT 6 τῆς om. M τῶν om. MT 9 ἀρτίως αἱ χρήσεις T
17 ἑβδόμου] ξ' T 20 et = <καὶ> om. MT 23 ταῦτα] ταῦτα T

quod erat infirmitatis pandebatur, ac per hoc undique et ex his quae sanctus asseruit manifestum fit, quod duas naturas habeat dominus Christus, in quibus et est et agnoscitur. Quae testimonia collata sunt similiter cum libro cartatio prolatum a parte apostolicae sedis antiquae Romae, et constitit.

Et surgens Theophanes deo amabilis presbiter et abbas monasterii Baiarum dixit:

Suggero pietati uestrae et sanctae atque uniuersali sinodo, quod Eufremius hic, cuius testimonia modo relecta sunt, patriarcha erat Antiochiae, et recitatur in sacris dipticis sanctae quae hic est magnae ecclesiae?

Sancta synodus dixit:

Ueraciter scimus eundem sanctae memoriae Euphremium in sacris dipticis recitari cum sanctis et probabilibus patribus.

- 47 Item relectum est ex eodem codicio testimonium sanctissimi Anastasii archiepiscopi Antiochiae ex satisfactione, quam fecit pro Tomo sancti Leonis capitulo septimo, cuius initium: *Si quis meminit quae paulo ante nobis*, continens ita:

Si per quae nosse eum deum [deus] oportuerat diuinae operari, ex quibus uero <et> necessarium erat hominem cum uere uideri, humane operabatur, altera profecto est diuinae naturae operatio, altera uero humanae. et si est altera et altera, sicuti et est, quam ob causam quisquam accusatur de altera et altera utramque dicens formam? necesse est quippe, sicut ait Cyrillus, „reddere deo quae deo sunt deuita et humanitati quae ei perdebentur“. non autem eadem ipsa existunt utraque, quoniam oportune non adtribuitur, attamen uni deferuntur per omnia utraque. unus uero erat et est qui et differenter operatur

VPG CBR MNL K

1 ac] hac P¹ διὰ πάντων = per hoc undique asseruit] aseruit V¹ adseruit CB deseruit
R 2 fit] sit MN est L γνωρίζεται = agnoscitur 3 collata] conlata CB similiter
collata sunt K cartatio] chartatio P R carthatio G chartacio CB MNL cartacio K
a parte] apaerte V aperte C om. G 4 romae] romanae CR ἐστολχῆσεν = constitit (!)
6 theophanes] theopanes V theofanes CR theophanius M monasterii] monastirii C mo-
nasterie N baiarum] baitarum N 7 pietati] piaetate V¹ atque] adque P atque B
sinodo] synodo PG R MNL K quod eufremius] quae duo euphemius M¹ quod duo euphremius
M² quae duo phremius N que duo fremius L eufremius] eophremius CR eosfremius B¹
eofremius B² 8 antiochiae] anthiociae V antiociae P recitatur] recatur V recusatur
CBR recitatus L dipticis] diptycis G¹ diptychis G² dypticis MNL diptichis K 9
sanctae om. G quae] qui N ecclesiae] aecclesiae G N 10 synodus] sinodus P CBG 11
ueraciter] ueratiter P¹ euphremium] eophremium CB confremium R eufremium G MNL K
dipticis] diptichis P K diptychis G dypticis M recitari] recusari CBR rescitari L 12
probabilibus] probbabilibus P¹ 14 est] ex G codicio] codicello C¹BR codice G N K sanc-
tissimi] sancti N anastasio] anathasio V¹ anastasio V² C athanasii G 15 antiochiae]
anthiociae VP anthyochiae R antiochie NL satisfactione] satisfactionem N fecit] faciat
N tomo] thomo C¹BG M K septimo] VII CBR ML K 16 initium] incium G nobis]
nos M continens] contenes CB¹ 17 deum] dominus V deum [deus] = θεὸν oportuerat]
optuerat K diuinae] diuine P¹ CR NL diuina M καὶ = <et> om. VPG CBR MNL K 18
uideri om. N profecto] profectio CR 20 accusatur] acusat G utramque] utraque V
formam] forma L 21 cyrillus] cirillus K deo²] dei CBRG deuita] diuinitati P² debeta
G¹ debita G² MNL K humanitati] umanitati P¹ 22 eadem] adem N¹ existunt] existunt
VG R MNL K utraque] utramque CR adtribuitur] tribuitur V attribuitur R M K ad-
tribuit NL 23 attamen] adtamen CBR NL deferuntur] differuntur PG unus] unum K
qui et] quia CBR M differenter] differentur CBR differunter N

τῶν διαφόρων αὐτοῦ φύσεων· ὥσπερ δὲ οὐ ταυτόν ἐστι τὸ ἐπιπλήττειν τῇ μητρὶ λεγούσῃ·
 οἶνον οὐκ ἔχουσι καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, οὕτως οὐ ταυτόν ἐστι θεότητι ἢ
 ἀνθρωπότητι, οὐδ' αὖ πάλιν ἀνθρωπότητι ἢ θεότητι, οὐδὲ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα ταυτά.
 ὁ αὐτὸς δὲ ποιεῖ ἀμφοτέρω θεὸς ὦν ἅμα καὶ ἄνθρωπος, οὐκ εἰς σύγχυσιν ἐπιμιγνύς τὰς
 οὐσίας οὔτε μὴν τὰς ἐκ τῶν οὐσιῶν προερχομένας ἐνεργείας· ἐκάτερον γὰρ ἀδύνατον καὶ
 5 τῆς εὐσεβοῦς δόξης ἀλλότριον. ὥσπερ γὰρ τὸ τρέφεσθαι καὶ αὐξεῖν οὐ θεότητος, οὕτω τὸ
 ἐγείρειν νεκρούς οὐκ ἀνθρωπότητος, ἀμφοτέρω δὲ ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ θεότητα κεράσαντος
 ἀνθρωπότητι πρεπόντως, οὐ κατὰ ἀνάχυσιν, καθ' ἑνωσιν δὲ ἀσύγχυτον. οὐκοῦν δύο μὲν
 εἰσιν αἱ ἐνεργεῖαι ὥσπερ καὶ αἱ οὐσίαι, εἰς δὲ ὁ ἐνεργῶν, θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὦν ὁ αὐτός.
 10 Ἦτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν ἐκ μέρους προενεχθέν τῶν τοῦ
 ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Βασίλειος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου εἶπε·

Δέχεται ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη ὑμῶν σύνοδος τοῦτον τὸν ἅγιον Ἀναστάσιον τὸν
 15 γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, οὕτινος ἡ χρῆσις ἀνεγνώσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος
 ἀπολογουμένου ὑπὲρ τοῦ Τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος;

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Δεχόμεθα τὸν ἐν ἁγίοις Ἀναστάσιον ὀρθοδόξως ἀπολογησάμενον ὑπὲρ τοῦ Τόμου τοῦ
 ἁγίου καὶ αἰιδίμου πάπα Λέοντος.

20 Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπεν·

Ἄγιον ἀποκαλεῖ πᾶσα ἡ Ἀνατολή τοῦτον τὸν τῆς ὁσίας μνήμης Ἀναστάσιον τὸν
 γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, καὶ τὸν μὴ δεχόμενον αὐτὸν ὁ θεὸς ἀναθεματίσῃ.

Καὶ συμφώνως ἅπαντες εἶπον·

Ἀμήν.

2 Joh. 2,3; Joh. 2,9 6 Lc. 2,40 7 Joh. 5,21

MT

8 πρεπόντως] πρέποντος T 9 θεὸς ὦν καὶ M ὦν om. M 10 ὁμοίως om. M χαρτῶν
 βιβλίον T 15 ἀρχιεπίσκοπον] ἐπίσκοπον M 16 ἀπολογουμένου] ἀπολογούμενον T
 20 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 22 ἀρχιεπίσκοπον] ἐπίσκοπον M ἀναθεματίσῃ] ἀναθεματίσει M

per differentes eius naturas; quemadmodum autem non idem est quod increpauit matri
dicenti *uinum non habent* et quod mutauit *aquam in uinum*, ita non idem est deitati
humanitas, neque e diuerso humanitati deitas, neque quae ex eis procedunt eadem ipsa
sunt. idem autem ipse facit utraque, qui deus est simul et homo, non ad confusionem
inmiscens easdem substantias neque ite<ru>m quae ab eisdem substantiis procedunt
operationes; alterutrum enim impossibile est et a secta pietatis extraneum. quemadmodum
enim [igitur] *nutriri* et *crescere* non est deitatis, ita *suscitare mortuos* non est humanitatis,
uerumtamen eiusdem utraque sunt deitatem temperantis humanitati condecenter, non per
transfusionem, uerum per unitionem inconfusam. ergo duae quidem operationes quemad-
modum et substantiae, unus autem est qui operatur, deus simul et homo idem ipse. 10
Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio prolato a parte apostolicae
sedis antiquae Romae, <et constitit>.

Basiliius deo amabilis episcopus ciuitatis Gortinae insulae Cretae dixit:

Suscipit sancta et uniuersalis uestra sinodus hunc sanctum Anastasium, qui fuit archiepi- 15
scopus Antiochiae, cuius testimonium in praesenti relectum est satisficientis pro Thoma
sancti Leonis?

Sancta synodus dixit:

Suscipimus sanctum Anastasium orthodoxae satisficientem pro Thoma sancti et memo- 20
rabilis papae Leonis.

Theodorus deo amabilis episcopus Meletinensis dixit:

Sanctum uocat tota Oriens hunc sanctae memoriae Anastasium, qui fuit archiepiscopus
Antiochiae, et qui eum non suscipit, deus eum anathemet.

Et consonanter omnes dixerunt:

Amen. 25

VPG CBR MNL K

1 per] et V idem] id V¹ 1–2 τὸ ἐπιπλήττειν τῇ μητρὶ λεγοῦσθαι = increpauit matri dicenti 2
aquam] aqua N uinum²] uim V B ita et non C'BG deitati] deitatis L 3 e diuerso]
aediuerso N humanitati] humanitata G deitas c neque V quae om. N eis] ea L 4
qui] quia V est om. CBR 5 inmiscens] immiscens PG MNL K μήν = ite<ru>m] item VPG
CBR MNL K eisdem] easdem L 6 alterutrum] alteutrum G¹ impossibile] inposibile P
impossibile ML a secta] affecta P extraneum] externum CB extremum R 7 γὰρ = enim
om. CBRG MNL K [igitur] cf. ACO ser. II vol. 1 p. 315,10 suscitare] suscitari NL humanitatis
est L humanitatis] umanitatis P¹ humilitatis G¹ 8 utraque] utrumque P¹ deitatem]
deitat. . P¹ ras. temperantis] temperantes CBG condecenter] condecentis M condecentes L
9 transfusionem] tranfusionem K unitionem] unionem V unctionem N inconfusam] inconfusa
MN quidem] quidue N operationes] operationis B¹ 10 est autem M est] qest G
M add. operatur] operantis N idem] id est B N 11 quod] quos VP¹ collatum] conlatum
CB chartatio] chartacio C² NL cartacio M K a parte] aperte V om. N 12 sedis]
saedis G καὶ ἐστοιχῆσεν = <et constitit> om. VPG CBR MNL K 14 basiliius] basileos V¹ ba-
sileus V² ciuitatis] ciuitate VP¹G om. R K 15 suscipit] suscepit CBR uestra] uestrae C
sinodus] synodus PG R MNL K 15–16 qui fuit ... antiochiae L post 19 anastasium ponit 16
antiochiae] anthiociae V antiothiae P¹ (c-t) anthyochie R relectum] lectum V¹ satisfa-
cientis] satisficientes V R satisficienti G thomo] tomo P R NL 18 synodus] sinodus CB
19 suscipimus] suscepimus CBR suscipiamus M¹NL orthodoxae] orthodoxe B¹RG MNL
thomo] tomo P R NL 21 theodorus] teodorus G¹ meletinensis] meletynensis P 22 πᾶσα =
tota (!) sanctae] sanctum V anastasium] anastasius N 23 antiochiae] anthiociae V eum
om. CBR non V² add. suscipit] suscepit V CBR anathemet] anathemet CB¹R anathe-
matizet B² anathimet G 24 omnes] omnis V K

48 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Σκυθοπόλεως ἐκ τῶν κατὰ Σευήρου βλασφημιῶν λόγου ὀγδοῦ, ἔχουσα οὕτως:

Ἴδωμεν δέ, τί πάλιν αἰτιᾶ τὸν ἁγιώτατον πάπαν Λέοντα. ἔφη γάρ· „ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἔσχηκεν Ἴδιον, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο, ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος.“ ἔπειδὴ ὡς ἄτοπον κατετρ(ίβ)ωσας τὴν ἱεράν ταύτην φωνήν, ἀκούειν οἴου τοῦ Ἀλικαρνασέως Ἰουλιανοῦ ἀντιφθεγομένου σοι· „καὶ τοι(ούτ)ως καὶ τὰ σὰ διασύροντος ἐνεργεῖ ὁ λόγος τὴν ἀφθαρσίαν, ἐνήργησεν ἡ σὰρξ κατὰ τὴν σὴν βλασφημίαν τὴν φθοράν.“ εἶπε δὲ ἡμῖν, ὦ βέλτιστε, πότερον τὸν θεὸν λόγον οὐσιωδῶς ἠνώσθαι πεπίστευκας τῇ σαρκὶ καὶ ψυχῇ, εἴπερ καὶ ἠνωται; „ναί“, φησί. τοῦτον δὲ τὸν ἐπὶ πᾶσι θεὸν τῷ ἑξαιρέτῳ τῆς θεότητος περιδεδραχθαι οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάττης, αἰθέρος τε καὶ ἀέρος, ἀγγέλων <τε> καὶ ἀρχαγγέλων, <ἀρχῶν τε καὶ ἐξουσιῶν> καὶ, συλλήβδην εἰπεῖν, τῶν ἐν τῇ ἀσωμάτῳ μακαριότητι χιλίων χιλιάδων καὶ μυρίων μυριάδων ἁγίων λειτουργικῶν τε καὶ ἀοράτων οὐσιῶν συνέχειν τὴν ὕπαρξιν καὶ προνοεῖν κοινῇ πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων καὶ ἰδίᾳ ἐκάστου; „ναί“, οἶμαι, δώσεις, εἴπερ μὴ πάντῃ ἐξέστηκας. τὴν δὲ τοιαύτην πρόνοιαν οὐκ ἂν ἐνέργειαν καλέσῃς θεοῦ; καὶ πρὸς τοῦτο οὐκ ἀντιλέξεις, εἴπερ μὴ καὶ νῦν βούλει προὔπτον τῇ θεότητι μάχεσθαι. οὕτω μὲν οὖν δώσεις τοῦ θεοῦ καὶ σαρκωθέντος διηνεκῆ τὴν ἐνέργειαν. τὴν ψυχὴν δὲ τὴν νοεράν τὴν αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν ἠνωμένην εἴποις ἂν διανοεῖσθαι ἢ ἀδιανόητον εἶναι; ἀλλ' εἰ μὲν ἀδιανόητον, περιέπεσας τῇ Ἀπολι-

13 cf. Dan. 7,10; Apoc. 5,11

3 – 368,14 Iohannes Scythopol., c. Severum 3 – 5 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum ACO II 1,1 p. 14,27 – 29 7 – 8 cf. Iulianus Halic., unde? 8 – 368,14 cf. Doctrina patrum, 13 XIII p. 85,2 – 86,9

MT

1 ἁγίου | ἐν ἁγίοις T 2 σευήρου | σεβήρου T ὀγδοῦ | ἡ' T 3 πάπαν | πάπα M 5 ὅπερ | ὅπερ M 6 κατετρ(ίβ)ωσας | κατέτρωσας M κατέστρωσας T (ιυ-ω) = contriuiisti 7 τοι(ούτ)ως = taliter | τοι ὡς MT 10 εἴπερ | ἤπερ M 12 <τε> = Doctr. patrum principatus et potestates = <ἀρχῶν τε καὶ ἐξουσιῶν> om. MT 18 αὐτῷ | οὕτω M 19 ἀδιανόητον¹ | ἀνόητον M

48 Item relectum est ex eodem codicio testimonium sanctissimi Iohannis episcopi Scitopoleos ex libro octauo contra Seueri blasphemias, continens ita:

Uideamus ergo, quid iterum denotat sanctissimum papam Leonem. ait enim: „operatur utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, uerbo operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est.“ quoniam sicut superuacuam con<triu>isti 5 sacram hanc uocem, audisse te aestima Iulianum Alicarnesseum e contra respondentem tibi: „et taliter tuis detrahentem operabatur uerbum incorruptionem, operata est caro secundum tuam blasphemiam corruptionem.“ dicit ergo nobis, o optime, utrum credideris deum uerbum essentialiter unitum carni et animae, si utique et unitus est? „etiam“, inquit. hunc autem, qui super omnes est deus, eximietate deitatis comprehendisse 10 celum et terram et mare, ethera quoque et aerem, angelos et archangelos, principatus et potestates et, ut compendiose complexiue dicam, illarum existentiam continere, quae incorporea a beatitudine sunt milium milium et decies milies denum milium sanctarum ministrantium et inuisibilium substantiarum, prouidereque communiter uniuersis uisibilibus [omnibus] et inuisibilibus et singillatim unicuique? „utique“, ut opinor, dabis, si 15 quidem non penitus euetuisti. huiusmodi itaque prouidentiam dei operationem non uocabis? et ad hoc quoque non contradices, si quidem et nunc non uis palam deitati repugnare. sic quoque dabis dei etiam incarnati continuam operationem, uerum animam intellectualem, quae ei subsistentialiter unita est, dicturus es utique sentire an insensibilem

VPG CBR MNL K

1 codicio] coditio V codicello CBR codice G MN K iohannis epi V bis scitopoleos] scithopoleos V scitopoleus CBR sytopoleos L scytopoleos K 2 ex] et V libro] libra N octauo] VIII CBR NL blasphemias] plaspemias P¹ N plaspemias P² blasfemias B continens] contenens CB¹ 3 quid] qui K denotat] denotati VP NL K denotet CBR denatat G¹ denotatis M sanctissimum platonem papam L¹ papam] papa N operatur] operatus G 4 communione] communionem VP¹ C N habuit] habet N 5 exsequente] exequente VP R MNL K superuacuam] superuacuum P¹ con<triu>isti] constrebisti VPG CR MN K constrepisti B L 6 audisse te] audisset ea MN audiuisset et L aestima] aestimemur CBR aestimamur G extima K alicarnesseum] alicarninseum VPG alicarnesseum CR alicarnes eum B alicarnenseum K e] et VPG ae N respondentem] respondente N 7 taliter] aliter L operata est] operabatur N 8 tuam] tuum VPG blasphemiam] blasphemium V plaspemiam P corruptionem] incorruptionem CR 9 om. V BR M 9 unitum] unicum R carni] carne CBR 9–10 est deus et etiam C¹R 10 inquit] inquit P²G ML K om. R eximietate] eximiaetatae G comprehendisse] comprehendisse G ML 11 celum] caelum CBG MN ethera] etchera V et aethera G aethera PG L K et aerem] ...erem P ras. archangelos] archangelus C¹ arcangelos L 12 potestates] potestatis VP¹ N compendiose] compendiose P BR N συλλήβητον = complexiue] complexiue G ML complexiueri N existentiam] existensiam G existentiam R MN K existentia L continere] continere CB¹ 13 incorporea] incorporeae V incorpore PG MNL incorporea C¹ incorporeae B incorpora R a om. CBR K beatitudine] beatitudinis CBR milium¹] miliam P² milia G miliu K milium²] om. R milia MNL decies] deciens V deces C¹ decem R milies] mili... P¹ ras. miles NL 14 ministrantium] ministrancium G substantiarum] substanciarum G prouidereque] prouiderem CBR prouidere quae MNL communiter] communiar CR 14–15 uniuersis uisibilibus omnibus et inuisibilibus communiter K πάντων = uniuersis ... [omnibus] 15 singillatim] simgellatim V sigillatim R si om. L 16 penitus] paenitus BG ἐξέστηκας = euetuisti (euetisti con. Lu) itaque] absque C¹B prouidentiam] procuidentiam V prouidentia CBR operationem] operationem G 17 ad om. MNL (et-ad) πρὸς τοῦτο = ad hoc quoque contradices] contradicis P¹ C¹BG non uocabis uis L¹ deitati] deitatis N 18 quoque] queque K etiam] eciam G continuam] continuas MNL animam] anim V 19 subsistentialiter] substantialiter L insensibilem] inuisibilem V insuisibilem P¹

ναρίου τοῦ σοῦ πατρός βλασφημία, ἄνουν εἰρηκότος τὴν ἐνωθεῖσαν τῷ θεῷ λόγῳ ἀνθρω-
 πότητα. εἰ δὲ φῆς τὸν νοῦν διανοεῖσθαι καὶ μὴ δίκην τῶν ἀψύχων ἢ ἀλόγων ἀδιανόητον
 εἶναι, δώσεις πάντως, εἴπερ τοῖς ἀκολούθοις <ἔπεσθαι> κἂν νῦν θελήσειας λόγοις, τὴν
 5 διανόησιν ἐνέργειαν εἶναι τοῦ νοῦ, οἷον οἶδεν, ὅτι ἦνωται τῇ θεότητι, εἰ καὶ τῆς αὐτῆς
 ἀνθρώποις *χωρὶς ἁμαρτίας* καθέστηκε φύσεως· ἐπίσταται ὅτιπερ ὑπερναβέβηκε πᾶσαν
 κτίσιν ὄρατὴν τε καὶ ἀόρατον, καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν ἄνω δυνάμεων ἢ ἀμερίστως
 ἠνωμένη ψυχὴ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων θεῷ· μέμνηται τῆς ἐκ παρθένου τῆς θεοτόκου
 κατὰ σάρκα γεννήσεως, τῶν ἐπὶ γῆς διατριβῶν, τοῦ σωτηρίου πάθους, τοῦ σταυροῦ,
 10 τοῦ τάφου, τῆς ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως, γινώσκει πᾶσαν τὴν στρατιάν
 τῶν οὐρανῶν περικεχυμένην αὐτῇ καὶ λατρεύουσαν οἶα θεοῦ ψυχῇ. τὴν δὲ τοιαύτην
 διανόησιν ἐνέργειαν εἶποις ἂν καὶ αὐτός, οἶμαι, τῆς διανοουμένης ψυχῆς τῆς καὶ ἀμερίστως
 ἠνωμένης τῇ θεότητι. ὁρᾷς, ὅτι ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο
 ὁρῶμεν τὰς ἐνεργείας, τῆς <τε> θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀμερίστως <τε>
 καὶ ἀναλλοιώτως;
 15 Ἦτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ
 εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

5 cf. Hebr. 4,15

12 – 14 cf. ACO ser. II vol. I p. 314,4 – 5

MT

3 sequi = <ἔπεσθαι> om. MT 5 ὅτιπερ] ὅτι T 9 στρατιάν] στρατείαν T 11 καὶ αὐτὸς εἶπης
 ἂν M 13 <τε> cf. ACO ser. II vol. 1 p. 314,5 16 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

esse? sed si quidem insensibilem, incidisti in Apollinariii patris tui blasphemiam, insensatam aientis unitam deo uerbo humanitatem. si autem dicis mentem siue sensum sentire et non more inanimatarum aut inrationabilium insensibilem esse, dabis per omnia, si utique consequentes uel nunc uolueris sequi sermones, ipsam intelligentiam operationem esse mentis, utputa scit, quia unita est deitati, licet eiusdem naturae cum hominibus *citra peccatum* existit; agnoscit quoniam superascendit omnem creaturam uisibilem et inuisibilem, et adoratur a supernis uirtutibus anima inseparabiliter unita deo omnium conditori; memor est natiuitatis ex uirgine dei genetrice secundum carnem, conuersationum terrarum, salutaris passionis, crucis, sepulchri, resurrectionis, in caelos adsumptionis, cognoscit omnem militiam celorum circumfusam ei et deseruientem utpote animae dei. huiusmodi autem intelligentiam operationem utique dicturus es etiam tu, ut opinor, et intelligentis animae, quae inseparabiliter unita est deitati. cernis, quia unius eiusdem<que> domini nostri Iesu Christi duas uidemus operationes, deitatis eius et humanitatis, inseparabiliter et incommutabiliter?
 Quod testimonium similiter est collatum cum libro chartatio, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

VPG CBR MNL K

1 si *om.* K insensibilem] insensibilem VP¹ incidisti] inciidisti V incedisti P² M¹NL apollinariii] apollonariii V apolinariii CB apolinari R blasphemiam] blasphemiam N 2 aientis] agentis VG aientes N unitam] unitatem G dicis] dicit C¹BR *νοῦν* = mentem siue sensum 3 more] manere C¹BG monere C²R inanimatarum] inanimatarum L inrationabilium] inrationabilium V irrationabilium M si utique] sciuit que K 4 intelligentiam] intelligentiam RG ML K 5 scit] scis C¹BRG fit L quia] qui N unita est] unitatem MNL eiusdem] eiusdem B¹ hominibus] omnibus CR citra] c&era C c&era B cetera R utra L 6 existit] existit P BR MNL K agnoscit] agnoscit V agnoscis C¹BR creaturam] creaturam G¹ 7 adoratur] adoratus L a *om.* K 7 + 12 + 13 – 14 inseparabiliter 14 incommutabiliter 15 similiter C² ER *add. script. unc.* 8 genetrice] genitrice RG ML K conuersationum] conuersatione CBR conuersationum G 9 sepulchri] sepulcri K resurrectionis] resurrectionis P caelos] celos P K caelo CB celo L adsumptionis] assumptionis PG R MNL K 9 – 10 cognoscit] cognoscis CBRG 10 militiam] militiam L militiam in celorum K celorum] celorum CBG M circumfusam] circumfusam N ei *om.* L deseruientem] deseruiente C utpote] utpote C K utputae B utputa R 10 – 11 huiusmodi] uisumodi B 11 intelligentiam] intelligentia C intelligentiam RG ML K utique] que L¹ tu M *add.* 11 – 12 intelligentis] intelligentes V CBR N intelligentis G ML K 12 quia *om.* N unius] unus V B NL καὶ τοῦ αὐτοῦ = eiusdem<que>] eiusdem VPG CBR MNL K 13 uidemus] uidimus CBR operationes] operationis C eius C² *add.* 14 incommutabiliter] conmutabiliter V incommutabiliter P¹ commotabiliter M 15 collatum] conlatum CB chartatio] cartatio C¹ cartatio C² B K charstacio G membranacio M chartatio NL bibliotheca] bibleotheca V bibliotaeca G biblioteca M bibliotecha K 16 uenerabilis] uenerabili N huius uenerabilis CBR constitit] constituit C¹

ΕΤΙ ΑΝΕΓΝΩΣΘΗ(ΣΑΝ) ΕΚ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΩΔΙΚΙΟΥ ΧΡΗΣΕΙΣ ΒΕΒΗΛΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ
ΕΝ ΘΕΛΗΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ ΛΕΓΟΝΤΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ

5

1 Θεμιστίου αίρετικού ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ Ἀντιρρητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου Θεοδοσίου
κεφαλαίου τεσσαρακοστοῦ πρώτου·

Ἄλλ' οὐ τοῦ αὐτοῦ δύο γνώσεις, ὡ οὗτος, ἢ δύο ἐνεργείας φαμέν. μία γὰρ ὡς ἀληθῶς
ἢ τοῦ σαρκωθέντος λόγου ἐνεργεία τε καὶ γνώσις· καὶ ἐνὸς ἴσμεν τὰ πάντα Χριστοῦ, κἂν
10 τὰ μὲν θεοπρεπῶς γινώσκῃ καὶ ἐνεργῇ διὰ τῆς ἰδίας σαρκός, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως. οὐ γάρ,
ἐπεὶ τοι καὶ ὁ ἱερός Ἀθανάσιος „δύο θελήματα“ ἔφη „τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τοῦ
πάθους καιρὸν“, ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν καὶ ταύτας μαχομένας ἀλλήλαις
κατὰ τοὺς σοὺς τούτους συλλογισμούς, ἀλλ' εἰσόμεθα εὐσεβῶς τὴν ὡς ἐνὸς μίαν θέλησιν
τοῦ Ἐμμανουὴλ πῆ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῆ δὲ θεοπρεπῶς.

15 Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ
εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

2 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις Ἀνθίμου αίρετικού ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν
τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνησθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν,
20 ἔχουσα οὕτως·

Ἡμεῖς δὲ δοξάζοντες „μίαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην“ καὶ προσκυνουμένην
μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκός (μιᾶ προσκυνήσει) ἐν ταύτῃ „τῇ μιᾶ φύσει τοῦ θεοῦ λόγου
σεσαρκωμένη“, οὔτε τῆς θεότητος αὐτοῦ ἄγνοιαν οὔτε τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῆς λογικῆς καὶ

8–14 Themistius diac. Alex., antirrheticus c. tomum Theodosii, c. 41 10–14 cf. ACO ser. II vol. I
p. 326,31–34 11–12 cf. Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos c. 21, cf. p. 298,10–13; cf. Maximus
conf., PG 91,172 B 21–372,5 Anthimus Trap., sermo ad Iustinianum 21–23 cf. Severus Ant.,
p. 386,6

MT

2 ἀνεγνώσθη(σαν) = relecta sunt χρήσεις | χρήσις M 6 ἀντιρρητικοῦ | ἀντιρητικοῦ M
7 τεσσαρακοστοῦ πρώτου | μᾶ MT 12 ταύτας | ταῦτα M 13 συλλογισμούς | συλλογισμούς M
16 πατριαρχείου | πατριαρχίου T 18 ἀνθίμου | ἀνθιμίου T 19 ἐν πάσῃ ὑποθέσει om. M
22 una adoratione = <μιᾶ προσκυνήσει> om. MT

ITEM RELECTA SUNT EX EODEM CODICIO TESTIMONIA PROFANORUM
HERETICORUM UNAM UOLUNTATEM ET UNAM OPERATIONEM DICENTIUM
IN DOMINO NOSTRO IESU CHRISTO

1 Themestii heretici ex secundo eius [Contradictorio] Anteretico contra thomum Theodosii
capitulo quadragessimo primo:

Sed non eiusdem duas scientias, o ille, aut duas operationes asserimus. una quippe est
iuxta ueritatem incarnati uerbi operatio atque scientia; et unius Christi omnia scimus,
quamquam quaedam deo decenter scit et operatur per propriam carnem, quaedam uero
humane. nec enim, idcirco quod et sacer A(than)asius „duas uoluntates“ ait „Christum
monstrare tempore passionis“, iam et duas uoluntates ei reputauimus et has reluctantes
inuicem secundum hos tuos sillogismos, sed cognoscimus pie unam sicut unius uoluntatem
Emmanuel quodam quidem humane moueri, quodam uero deo decenter.
Quod testimonium collatum est similiter cum libro chartatio, qui est de bibliotheca huius
uenerabilis patriarchii, et constitit.

2 Item relectum est ex eodem coditio testimonium Anthimi heretici ex libro ad Iustinianum
piissimum imperatorem, cuius initium: *Dei meminisse in omni causa bonum est*, continens
ita:

Nos quippe predicantes „unam naturam dei uerbi incarnatam“ et adorandam cum
propria eius carne una adoratione in hac „una natura dei uerbi incarnata“, neque deitatis
eius ignorantiam neque animae eius rationalis et intellectualis, qua animatur quod ex

VPG CBR MNL K

2 item] ite C relecta sunt] relectum est P¹ codicio] coditio P codicello C²BR codicillo
C² codice G L K profanorum] prophanorum CR MN K 3 uoluntatem] uoluntate C
7 = et V *script. tiron.* 6 themestii] themesti CR themestici K ἀντιρρητικοῦ = [contradictorio]
anteretico anteretico] anteretico C aut heretico R contra] contro N thomum] tomum
PG C² NL theodosii] theodori VPG theodosi GB theodoxii L 7 quadragessimo] qua-
dragessimo V quadragisimo P quadragessimo primo] XLI CBR ML quadrag. I. N
XXXXI K 8 scientias] sententias L¹ asserimus] adserimus CB 9 iuxta] iusta L operatio]
operatio G atque] adque P unius] unus N¹ 10 quaedam deo] quae deo C²B C² DAM
add. script. unc. deo quaedam G scit] sit G et operatur] operaturque K per propriam]
per propria V propriam B uero] deo L 11 humane] humanae CB a(than)asius]
anastasius VPG CBR MNL K uoluntates] uoluntates C ait] agit CBR aut L 12 iam]
tamen MN tam L K uoluntates] uoluntates C ei] et MNL reputauimus] reputabimus
K et²] ut C²R reluctantes] reluctantes B 13 hos tuos] hortuos N sillogismos] syllogismos
P CBG N sylogismos L silogismos R K cognoscimus] cognoscemos V cognoscemus P
cognouimus CBR unam] unum BG uoluntatem] uoluntate C 14 emmanuel] hemmanuel P¹
emmanuel CBG MN emanuel L humane] humamane P¹ 15 collatum] conlatum CB
similiter collatum est K chartatio] cartatio P chartacio CG NL cartacio M K bibliotheca]
biblioteca P M bibliotecha K 15 – 16 uenerabilis huius K 16 uenerabilis] uenerabili N 18
item] it C¹ coditio] codicello C²BR codicillo C² codice G M K codicio NL an-
thimi] antim C²BR iustinianum] iulianum L 19 initium] initium C¹G unum R meminisse]
miminisse C meminisse non in R continens] contenens CB¹ 21 quippe] quidem K in-
carnatam] incarnatum V adorandam] adoranda N 22 una] unam G adoratione] adorationem
VPG B hac] huc VP¹ incarnata] incarnatam VPG C²BR K 23 ignorantiam] ignorant. .am V¹
ras. ignorantes C²BR ignorantia C² N K animae] anima N rationalis] racionalis V
intellectualis] intelectualis P animatur] amatur L

νοερᾶς, ἣ ἐψύχεται τὸ ἐξ ἡμῶν ληφθὲν ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοιοπαθὲς σῶμα, τὸ καθ' ὑπόστασιν ἐνωθὲν τῷ θεῷ λόγῳ, ἀνεχόμεθα εἰπεῖν. μηδὲ γὰρ γένοιτο· εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις καὶ „μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη“, ὡσπερ οὖν καὶ ἐστὶν ἀναμφιβόλως, καὶ ἐν θέλημα καὶ μία ἐνέργεια, δηλονότι καὶ μία σοφία καὶ μία γνῶσις τοῦ συναμφοτέρου ὑπάρχει.

3 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, (ἔχουσα οὕτως)·

10 Τὰ εἰκότα δὲ τούτοις καὶ ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως τοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπομνήματος οὕτως εἰπὼν· „διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τοὺς νεκροὺς ἀνιστᾶν (οὐ λόγῳ μόνον) οὔτε τοῖς θεοπρεπέσις ἐπιτάγμασις ἐνεργῶν ὁ σωτὴρ εὐρίσκεται, ἀλλὰ συνεργάτην ὡσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἀγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύη ζωοποιεῖν δυναμένην, καὶ ὡς ἐν ἤδη γενομένην πρὸς αὐτόν. καὶ γοῦν ὅτε (τὸ) τοῦ ἀρχισυναγῶγου κόριον
15 διανίστη λέγων· ἡ παῖς ἐγείρου, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καθὰ γέγραπται, ζωοποιῶν μὲν ὡς θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δὲ (αὐτὸ πάλιν) καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν καὶ συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνύς τὴν ἐνέργειαν“. ὅτε τοίνυν ἴδιον νοερᾶς θεοπρεποῦς ἴσμεν ἐνεργείας τῶν ὄλων τὴν γνῶσιν, μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ συναμφοτέρου τὴν θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐδιδάχθημεν ὑπάρχειν, πῶς οὐχ ὁμολογήσομεν ἐντεῦθεν μίαν καὶ
20 τὴν αὐτὴν τῶν ὄλων γνῶσιν ὑπάρχειν, (ὡς εἰρήκαμεν, καὶ) τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ (καὶ) κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα; Αἴτινες δύο χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

25 4 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις Θεμιστίου αἰρεσιάρχου ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ Ἀντιρρητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου Θεοδοσίου κεφαλαίου πέμπτου, ἔχουσα οὕτως·

15 Mt. 9,25

1 cf. Ps.-Iustinus, ACO ser. II vol. I p. 304,21 9–21 Anthimus Trap., sermo ad Iustinianum 11–17
cf. Cyrillus Alex., in Ioh. IV, PG 73,577 C 3–15

MT

7–8 continens ita = (ἔχουσα οὕτως) om. MT 11 non uerbo tantum = (οὐ λόγῳ μόνον) om. MT
12 συνεργάτην] συνεργάτιν? 14 αὐτόν cf. PG 73,577 C: καὶ γὰρ ... τὸ σῶμα (τὸ) om. MT
16 rursus = (πάλιν) om. MT 18–20 τοῦ ... αὐτὴν om. M 20 sicut praediximus = (ὡς εἰρήκαμεν)
om. MT et = (καὶ) om. MT 23 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 25 πρώτου om. M
26 πέμπτου] ε' T

nobis assumptum est consubstantiale nobis et compassibile corpus, quod secundum subsistentiam unitum est deo uerbo, adquiescimus dicere. nec enim fiat; si enim una est subsistentia et „una natura dei uerbi incarnata“, sicuti et est procul dubio, et una uoluntas et una operatio, profecto et una sapientia et una scientia utriusque est.

3 Item relectum est ex eodem codicio testimonium eiusdem ex eodem libro, continens ita:

Congruentia autem his etiam idem sanctissimus edocuit pater et in quarto tomo commentarii in euangelio secundum sanctum Iohannem <ita dicens>: „ideo uero et dum mortuos suscitaret non uerbo tantum neque deo decentibus preceptis operatus esse saluator inuenitur, sed tamquam cooperatricem quandam ad hoc maxime sanctam carnem suam sumere properabat, ut ostenderet uiuificare eam posse, et uelut unum factum ad eum. etenim quando archisinagogi uirgunculam suscitabat dicens: *puella surge, tenuit manum eius*, sicut scriptum est, uiuificans quidem ut deus omnium opifici precepto, uiuificans rursus per tactum manus, unam atque cognatam per utraque ostendens operationem. cum igitur proprium intellectualis deo decibilis scimus operationis esse scientiam uniuersorum, unam autem et eandem utriusque deo decibilem operationem esse sumus edocti, quomodo non confiteamur unam ex hoc eandemque uniuersorum scientiam existere, sicut prediximus, unius Christi et secundum eius deitatem et secundum eius humanitatem? Quae duo testimonia similiter collata sunt cum libro chartatio, qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

4 Item relectum est ex eodem codicio testimonium Themestii heresiarchae ex primo eius Anteretico, id est Contradictorio, contra tomum Theodosii capitulo quinto, continens ita:

VPG CBR MNL K

1 nobis¹] uobis R M assumptum] assumptum P adsumptum CB N consubstantiale] consubstantialem V consubstantialem P NL consubstantialem G compassibile] compassibile MNL corpus] corpus B¹ 1–2 subsistentiam] substantiam CBR L 2 unitum] unitu N adquiescimus] acquiescimus P MNL K est una N 3 subsistentia] substantia CBR incarnata] incarnati C'BR K incarnate C² sicuti] sic utique M uoluntas] uoluntas C 4 operatio] operatio G 6 item] it C codicio] coditio P codicello C'BR codice G M K continens] continens CB¹ 7 congruentia] congruenti MNL his *om.* C'BR pater edocuit CBR MNL K tomo] thomo C'B M K 8 commentarii] commentari VG commentarii C euangelio] aeuuangelio G sanctum *om.* C'BR οὕτως εἰπὼν = <ita dicens> *om.* VPG CBR MNL K διὰ τοῦτο = propter hoc? ideo] idem L 9 decentibus] decentibus P¹ saluator] saluator V 10 inuenitur] inuenitus G tamquam] tanquam G L quandam] quadam CBR quamdam K maxime secundum carnem sanctam L¹ 11 eam] eum G uelut] uel M¹ uelud NL 12 archisinagogi] archysinagogi P L archisinagogi K uirgunculam] uirgunculam B surge et tenuit M 14 rursus] rursus N tactum] tractum L utraque] utramque G utrumque M utranque L 15 proprium] proprius P¹ proprias CBR intellectualis] intellectuales CBR decibilis] decibiles B docibiles G operationis] operationes CBRG scientiam] scientiam P 16 eandem] andem V¹ eadem C decibilem] decibilem C docibilem C sumus] scimus G 17 confiteamur] confiteamus B L ex hoc unam K existere] existere R MNL K 18 deitatem ... eius *om.* N 19 duo] dua N collata] conlata CB chartatio] carthacio C chartacio BG NL cartacio M K bibliotheca] biblioteca M bibliotecha K 20 uenerabilis] uenerabili N constiterunt] constitit P² 22 item] it C codicio] codicello C'BR codicillo C² codice G K themestii] themesti CB temesti R 23 anteretico] anteretico C aut heretico R anteretico G auretico L tomum] thomum C'BRG M K theodosii] theodosi P¹ CBR theodori P² theodoxii G theodoxii L K quinto] qunto V quarto C¹ .IIII. B continens] continens B¹

Οἱ γε μὴν ὄσοι πατέρες μίαν ἀπολύτως εἶναι ἔφασαν (τοῦ Χριστοῦ) τὴν ἐνέργειαν καὶ οὐ κατὰ γε τουτονὶ περικλείουσι ταύτην εἰς θεοπρεπῆ μόνον ἤγουν ἑτέραν ἀνθρωπίνην οὕτως καθυπεμφαίνουσιν, ἀλλ' ὡς παρ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ πάντων ἐνεργουμένων, ὅσα κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐστὶ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα, μίαν ἀπαξᾶπλῶς ὥσπερ ἔφθην εἰπὼν τοῦ Χριστοῦ φασὶ τὴν ἐνέργειαν.

5 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ἀντιρρητικοῦ κεφαλαίου τριακοστοῦ τετάρτου, ἔχουσα οὕτως·

Μία γὰρ ἡ γνῶσις ἐπὶ Χριστοῦ καθάπερ καὶ ἡ ἐνέργεια· καὶ γὰρ εἰς τὴν ὁ γινώσκων ὥσπερ ἀμέλει τοι καὶ ὁ ἐνεργῶν.

6 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου Ἀντιρρητικοῦ κεφαλαίου τεσσαρακοστοῦ δευτέρου·

Ἡμεῖς δὲ ἐν καλῷ φρονὸς ἐστηκότες, σὺν θεῷ δὲ εἰρήσθω, καὶ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας ἐχόμενοι οὐ δύο φύσεις εἶναι πιστεύομεν τὸν Ἐμμανουήλ, κἂν ἐκ δύο συντέθηται, οὐδὲ ἐν δύο ταῖς φύσεσι· διαιρετικὸν γὰρ ἑκάτερον, ἀλλὰ „μίαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην“, μίαν ὑπόστασιν καὶ πρόσωπον ἓν, ἀκολουθῶν τε τοῦ ἐνὸς προσώπου μίαν ἴσμεν καὶ τὴν ἐνέργειαν, ὡσαύτως δὲ καὶ μίαν τὴν γνῶσιν, καθὰ διαφόρως εἰρήκαμεν. Αἴτινες χρήσεις τρεῖς ὁμοίως ἀνεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

7 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Σεβήρου τοῦ δυσσεβοῦς ἐκ τῆς πρὸς Οἰκουμένιον κόμητα δευτέρας ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ· Ἔστι καὶ ἡμῖν ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς, ἔχουσα οὕτως·

22 – 23 2. Tim. 3,16

1 – 5 Themistius diac., Alex., anthirrheticus c. tomum Theodosii, c. 5 antirrheticus, c. 34, ACO ser. II vol. I p. 328,11 – 12 (epist. ad Salamitanos) antirrheticus II 42

9 – 10 Themistius diac. Alex., 13 – 17 Themistius diac. Alex.,

MT

1 christi = <τοῦ χριστοῦ> om. MT 8 τριακοστοῦ τετάρτου] λδ' T 10 τοι om. M
12 δευτέρου] β' T τεσσαρακοστοῦ δευτέρου] μβ' T 14 ἐκ] ἐν M 18 – 19 τυγχάνον] ὑπάρχον
T 19 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 22 κόμητα δευτέρας] κώμητα β' T

Sancti quippe patres unam absolute dixerunt Christi esse operationem, et non secundum istum hanc concludunt in deo decibili tantummodo siue alteram sic humanam insinuant, sed ut ab uno eodemque Christo omnia acta sunt, quae secundum dispensationem sunt deo decibilia et humana, unam semel et absolute, sicut uisus sum dixisse, Christi asserunt operationem.

- 5 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem ex <eodem> Anteretico, id est Contradictorio, capitulo tricessimo quarto, continens ita:

Una itaque scientia in Christo quemadmodum et operatio; etenim unus erat qui sciebat sicut profecto et qui operabatur.

- 6 Eiusdem ex secundo Anteretico capitulo quadagesimo secundo:

Nos autem in bono sensu perstantes, cum deo dicendum est, et rectam professionem tenentes non duas naturas esse credimus Emmanuel, uel si est ex duabus compositus, nec in duabus naturis; ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΟΝ diuisi(bil)is enim utrumque, sed „unam naturam dei uerbi incarnatam“, unam subsistentiam et personam unam, consequenter autem unius personae unam scimus et operationem, similiter autem et unam scientiam, sicut sepius diximus.

Quae tria testimonia similiter collata sunt cum libro chartacio qui est de bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

- 7 Item relectum est ex eodem coditio testimonium Seueri impii ex secunda epistula ad Icomenium comitem, cuius initium: *Est etiam nobis ex deo inspirata scriptura*, continens ita:

VPG CBR MNL K

1 quippe] quipe C² 2 istum] istam BR deo] domino K decibili] docibili G alteram] altera CR N humanam] umanam P¹ 3 sed et ut R ut om. K 4 deo C² *add. script. unc.* humana] umana P¹ humanam MNL unam C² *add., om.* R ἀπαξοπλῶς = semel et absolute et¹ om. VP²G C¹BR MNL K (C² *add. script. unc.*) absolute] obsolete N asserunt] adserunt CBR 7 est¹ om. P coditio] codicello C¹BR codicillo C² codice G M K codicio NL ἐκ τοῦ αὐτοῦ = ex <eodem> om. VPG CBR MNL K anteretico] anterico VP anteretico CR antheretico G anteritico MN 8 tricessimo quarto] XXXVIII CBR MNL K continens] contenens CB¹ 9 et om. B 12 anteretico] heretico VP¹ (ant-heretico) anteretico] CR anteretico B antheretico G anterico MNL K quadagesimo secundo] XLmo secundo VG .XLmo .II. P XLII CBR ML K quadrag. II. N 13 bono] bo L sensu] sensu. P *ras.* senso C perstantes] perinstantes P prestantes L deo] dauid N rectam] relectam C¹R recta N διδασκαλίας = professionem 14 tenentes] tenens B¹ emmanuel] emanuel P emmanuel BG MNL K compositus] compositus G MNL 15 ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΟΝ VPG *pon. post:* sed unam ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΟΝ] αἰαἰρετικὸν G ΔιαΡΕΤΙΚΟΝ CBR ΔιαΤΡΕΤΙΚΟΝ M ΔιαΤΡΕΤΙΡΟΝ N ΑΙΑΤΡΕΠΙΡΟΝ L ΔαλαΡΕΠΙΚΟΝ K diuisi(bil)is] diuisiones V MNL diuisionis P CBRG K (onbil) enim] eni N utrumque] utrunque L 16 subsistentiam] subsistensiam G substantiam L autem in unius CBR 17 scimus] sciorum N et¹ om. VPG et²] ex M om. K sepius] saepius CB M 19 tria] trea C¹B tua R collata] conlata CB chartacio] chartatio VP C¹B cartacio M K bibliotheca] biblioteca P M bibliotheca K 20 uenerabilis] uenerabili N huius om. G huius N patriarchii] patriarchi VP¹R patriarch M 22 coditio] codicio P ML codicello C¹BR codicillo C² codice G N K testimonium] testimonio G secunda] secundam VP¹G C epistula] epistulam VG 23 οἰκουμένιον = icomenium icomenium] icomi.um C¹ iconomium C¹B yacono unum R dicomenium G K icomedium MN dicomedium L initium] incium G continens] contenens C

Εἰ τοίνυν μετεστοιχείωσεν ὁ λόγος, ἦν ἦνωσεν ἑαυτῶ καθ' ὑπόστασιν ἀνθρωπότητα, οὐκ εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν — ἔμεινε γὰρ τοῦτο ὅπερ ἦν —, ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τε καὶ ἐνέργειαν καὶ τὰ τῆς σαρκὸς ἴδια γέγονεν ἴδια τοῦ λόγου· πῶς „ἐκατέραν μορφήν ἐνεργεῖν τὰ ἴδια“ δώσομεν; ἀναθεματιστέον οὖν τοὺς ἐν δύο φύσεσιν ὀρισμένους τὸν ἕνα Χριστὸν καὶ „ἐκάστην τῶν φύσεων ἐνεργεῖν τὰ ἴδια“ λέγοντας. τῶν μὲν γὰρ ἐνεργουμένων καὶ πραττομένων παρὰ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ πολὺ τὸ διάφορον· τὰ μὲν γὰρ ἔστι θεοπρεπῆ, τὰ δὲ ἀνθρώπινα. οἶον τὸ σωματικῶς βαδίζειν, ἐπὶ γῆς ἵεναι καὶ ὁδοιπορεῖν ὁμολογουμένως ἀνθρώπινον, τὸ δὲ τοῖς τὰ σκέλη πεπηρωμένοις καὶ βαίνειν ἐπὶ γῆς τὸ παράπαν μὴ δυναμένοις τὸ ὑγιῶς βαδίζειν χαρίσασθαι θεοπρεπές. ἀλλ' εἰς ὁ σαρκωθείς λόγος τοῦτό τε κάκεινο ἐνήργηκε, καὶ οὐ τὸ μὲν τῆσδε, τὸ δὲ τῆσδε τῆς φύσεως. οὐδὲ ἐπειδὴ διάφορα τὰ ἐνεργηθέντα, διὰ τοῦτο δύο τὰς ἐνεργούσας φύσεις ἦτοι μορφὰς δικαίως ὀριούμεθα. Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

8 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Παῦλον αἰρετικὸν ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· *Τὸν μὲν ἀπόστολον Παῦλον, ἔχουσα οὕτως*

Μιᾶς γὰρ ὑποστάσεως ὁμολογουμένης τοῦ Ἐμμανουήλ, ἀκόλουθον „μίαν φύσιν“ ὁμολογεῖν „τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην“ καὶ αὐτὴν ἐνεργοῦσαν τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα, καὶ οὐ κατὰ τὸν Λέοντος Τόμον „ἐνεργούσας δύο φύσεις καὶ μορφὰς“ ὑποτίθεσθαι „κοινωνούσας ἀλλήλαις“ κατὰ συνάφειαν σχετικὴν. τοῦτο γὰρ αὐτῶ βούλεται τὸ βλάσφημον ἐκεῖνο· „ἐνεργεῖ ἐκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας (τοῦτο ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε).“

Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

7 cf. Joh. 4,6 8 cf. Joh. 5,1-9

1-13 Severus Ant., epist II ad Oecumenium 3-5 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27-29 17-21 Severus Ant., epist. ad Paulum haer. 17-18 cf. p. 386,6 19-21 cf. Leo papa, ACO II 1,1 p. 14,27-29

MT

2 οὐκ] οὐχ T 7 ὁμολογουμένως] ὁμολογοῦμεν ὡς T 8 πεπηρωμένοις] πεπληρωμένοις M 9 τε om. M 10 τὸ'] τοῦτο M οὐδὲ] οὐδ' M 13 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 20 αὐτῶ] αὐτοῦ M 21 ἐνεργεῖ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐκατέρα μορφή T quod proprium habuit = <τοῦτο ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε> om. MT 23 τῶν om. M

Si igitur transformauit uerbum eam, quam sibi secundum subsistentiam uniuit humanitatem, non in propria natura – mansit enim hoc quod erat –, sed in sua gloria atque operatione et que carnis erant propria facta sunt uerbi; quomodo „utramque formam operari quae sua sunt“ dabimus? anathemandum enim est eos, qui in duabus definierunt unum Christum et „unamquamque naturarum operari quae sua sunt“ dicentes. ea itaque que agebantur et operabantur ab uno Christo multum differunt; quaedam enim sunt deo decibilia, quaedam humana. ueluti corporaliter uadere, super terram ire <et> *iter agere* profecto humanum est, crura uero uexatis et ambulare super terram penitus non ualentibus sanum gressum donare deo decibile est. sed unus incarnatus uerbum hoc quoque et illud operatus est, et nequaquam hoc quidem huius, hoc uero huius est naturae. neque eo quod diuersa sunt ΕΝΕΡΓΗΘΕΝΤΑ operamenta, ideo duas operatrices naturas atque formas iuste definiemus.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio, qui est bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constitit.

8 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem ex epistula ad Paulum hereticum, cuius initium: *Apostolum quidem Paulum*, continens ita:

Unam igitur subsistentiam profitentes Emmanuel, consequens est „unam naturam“ profiteri „dei uerbi incarnatam“ et ipsam operantem deo decibilia et humana, et non secundum Leonis Tomum „operantes duas naturas et formas“ subponere „communicantes ad alterutrum“ secundum coniunctionem affectualem. hoc enim sibi uult blasphemia illa: „operatur enim utraque forma cum alterius communionem quod proprium habuit.“

Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranatio prolato a parte apostolicae sedis antiquae Romae, et constitit.

VPG CBR MNL K

1 subsistentiam] substantiam L¹ 2 in¹] in L enim om. C¹BR C² add. etenim L 2–3
sed ... operatione] secundum suam gloriam atque operationem L 2 atque] adque P¹ adque P²
4 anathemandum] anathimandum C anathimandum B anathematizandum RG K enim est eos]
est enim G est eos enim K definierunt] differunt C¹BR diffenierunt C² diffinierunt G
M 5 naturarum] naturam BG 6 christo] cristo K 7 humana] umana P¹ ueluti] uel
utique V uelut C¹BR καί = <et> om. VPG CBR MNL K 8 δμολογουμένως = profecto (cf.
455,8) (sine dubio – indubitanter) uero C² add. ualentibus] ualentibus V 9 decibile]
decibilem V incarnatus] incarnatum N 10 huius¹] hulus P 11 ΕΝΕΡΓΗΘΕΝΤΑ] ΕΝΕΡΓΗ-
ΘΕΝΤΑ VPG CB M K eneptioenta R ΕΝΕΡΤΙεεΝΤα N ΕΝΕΡΥΙΘΕΗΤα L atque]
adque P formas] naturales operationes C¹BG formas C² add. script. unc., om. R 12 definiemus]
defeniemus VP difiniemus CBG M diffiniemus R 13 collatum] conlatum CB membra-
natio] membranatio VP membranatio C² MN membranatio L qui] q¹ P est de biblio-
thecae V K bibliothecae] bibliothecae RG L bibliothecae M bibliotheca N K 14 constitit]
constiterunt MNL 16 coditio] codicio P MNL codicello C¹BR codicillo C² codice G K
ex² om. V epistula] epistola BRG L 17 initium] initium VG apostolum] apostolum C
paulum] paulus K 18 subsistentiam] substantiam L¹ δμολογουμένης = profitentes emmanuel]
emmanuel B MNL K 19 profiteri] profitendi L dei uerbi profiteri K operantem] operante
N 20 tomum] tomo V thomum CBRG M K naturas] natures V¹ script. curs. subponere]
supponere R subponeret N 21 coniunctionem] conuinctionem V affectualem] afectualem CB
blasphemia] blasfemia PG 22 forma om. V cum utraque forma N quod proprium habuit cum
alterius communionem K communionem] communionem V R K 23 testimonium similiter conlatum
C¹B similiter om. VPG C²R MNL K membranatio] membranatio PG C² MN membranatio
L K prolato] prolatio B¹ a parte om. N 23–24 apostolicae] apostolicae C

9 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἄνθιμον τὸν αἰρετικὸν συνοδικοῦ γράμματος, οὗ ἡ ἀρχὴ: *Τῶν πρὸς τὴν σὴν θεοφίλειαν*, ἔχουσα οὕτως:

Καὶ θεϊκῶς τὰς θεοσημίας εἰργάσατο καὶ ἀνθρωπίνως καὶ θείας φωνὰς ἐφθέγγετο καὶ τὰ μὲν θεοπρεπῶς, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως ἐνήργησεν. καὶ οὐ διάφορον τῶν ἐνεργημάτων καὶ τῶν φωνῶν, θαυμάτων τε καὶ παθῶν, <οὐκ> εἰς τὸν μετὰ τὴν ἀφραστον ἔνωσιν δύο φύσεων <εἰς> πεσοῦμεθα μερισμόν, καὶ ταύταις ἐπιμεριοῦμεν φωνὰς καὶ πάθη καὶ ἐνεργήματα, τὸν αὐτὸν εἰδότες καὶ θαυματουργοῦντα τὸν πάσχοντα καὶ θεϊκῶς καὶ οἰκονομικῶς καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον ταῦτα, ὡς ἐν γραφῇ φράσαι τὰ ἐφ' οἷς ἡ *εἰς Χριστὸν πίστις* καὶ ὁμολογία καθέστηκεν.

10 Ἦτις χρήσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶν προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

10 Ἐτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ πρὸς Θεοδοσίον, ἔχουσα οὕτως:

15 Τούτοις δὲ τοῖς προειρημένοις τῆς ἀνθρωπολατρίας ἀδοκίμοις εἰσηγηταῖς συναρμοστέον καὶ ἀναθεματιστέον καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι δυσσεβῆ σύνοδον καὶ τὸν βλάσφημον Τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγησαμένου, ὃν ἡ αὐτὴ σύνοδος „στήλην ὀρθοδοξίας“ ἀπεκάλεσε, παρὰ τοὺς κανόνας ὄρον πίστεως ἐκθεμένη καὶ τὴν θείαν καὶ ἀμέριστον καὶ ἀτρεπτον σάρκωσιν διελούσα τῇ μετὰ τὴν ἔνωσιν δυάδι τῶν φύσεων καὶ τούτων ἐνεργείαις καὶ ἰδιότησιν, ὡς ὁ αὐτὸς Τόμος τοῖς ἀναγινώσκουσι παρίστησιν ἐμφανῶς, ὡσπερ ἐφερμη-
20 νεύων πλατέως, τί ποτε τὸ „ἐν δύο φύσεσι“ λέγειν γνωρίζεσθαι τὸν ἕνα κύριον καὶ θεὸν

8 Col. 2,5

3 – 9 Severus Ant., epist. syn. ad Anthimum haer. 380,3 Severus Ant., epist. ad Theodosium Alex., Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30

4 – 5 cf. Leo papa, ACO II 1,1 p. 14,29 – 15,1
16 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15

14 –
20 cf.

MT

1 ἐκ τοῦ *om.* T 3 ἀνθρωπίνως] τὰς ἀνθρωπίνους M 4 διάφορον τῶν] διαφερόντων T 5 *ne*
= <μὴ> *om.* MT 6 <εἰς> πεσοῦμεθα = *incidamus*] ἐκπεσοῦμεθα MT 14 ἀδοκίμοις *om.* M
18 τούτων] τούτων MT

- 9 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem ex sinodicis litteris ad Anthimum hereticum, cuius initium: *Quod ad tuam reuerentiam*, continens ita:

Diuine diuina signa operatus est et humanas et diuinas uoces affatus est et quaedam deo decenter, quaedam humane operatus est. et non est diuersitas operationum et uocum, miraculorum quoque et passionum, ne post inenarrabilem unitionem in duarum naturarum incidamus diuisionem et ipsis dispertiamus uoces et passiones et operamenta, eundem scientes et mirifica gerentem qui passus est et diuine et dispensatiue atque humane haec enarrantem, ut in scriptis est explanandum ea, in quibus *Christi fides* est et confessio. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio prolato a parte apostolicae sedis antiquae Romae, et constitit.

- 10 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem ad Theodosium, continens ita:

Istis proinde prefatis hominibus reprobis institutoribus coaptandum est et anathemandum et impiam synodum Chalcedonensem et blasphemum Thomum Leonis Romanae ecclesiae antistitis, quem eadem synodus „titulum rectae fidei“ appellauit, contra canones fideique diffinitiones exponens et diuinam et indiuiduam et inconuertibilem incarnationem post unitionem separans dualitate naturarum harumque operationibus et proprietatibus, sicut idem Tomus legentibus luculenter ostendit, quasi latius interpretans, quidnam sit „in duabus naturis“ dicere agnoscendum unum dominum et deum Iesum Christum post

VPG CBR MNL K

1 coditio] codicio P MNL	codicello C ¹ BR	codicillo C ²	codice G K	sinodicis] sidonicis
VP B	synodicis R ML K	sydonicis N	ad om. N	anthimum] antimum B
2 initium]				
iniciu[m] G	reuerentiam] reuerentiam P	continens] contenens CB	3 diuine] diuinae BG	
humanas] humanas P ¹	affatus] affectus C ¹ (C ² corr. script. unc.)	affectus B	affractus R	4
decenter] deciderent B ¹	humane] humanae BG	ἐνεργημάτων = operationum (operamentorum? cf. 379,6)	5 quoque] quoque P	unitionem] unitionem G
6 incidamus] incidamus V ¹	indicamus N	diuisionem] diuisionem N	ipsis] ipsius R	ipsi ML
eundem] eiusdem G	7 qui passus] perpassus M	per passus NL (q-p)	diuine] diuinae P ¹ CBG N	dispensatiue] dispensatiue VP ¹ BG K
atque] adque V ¹ P	humane] humanae P ¹ B	8 enarrantem] enarrantem M	ut] et M	scriptis est] scripturis et NL
explanandum] explanandum VPG	ea] eam G	christi est fides G	fides] fides N	9 collatum] conlatum CB
chartatio] carthatio P R	charthatio G	charratio C ² NL	cartacio M K	parte] patre K
apostolicae] apostolicae C	10 sedis] saedis G	12 coditio] codicello C ¹ BR	codicillo C ²	codicio MNL
codice G K	ad] at V ¹	a N	theodosium] theodoxium K	continens] contenens CB ¹
13	hominiculis] hominibus B	hominiculis ML	reprobis] reprobis C ¹ B	reprobabilis C ² (?)
reprobatis R	coaptandum] coaptandum V B	est] sit L	13–14 et quo anathemandum N ¹	anathemandum] anathemandum C
anatimandum B	anathematizandum R	14 et ¹ om. CBR	synodum] synodus PG R MNL K	chalconensem] chalcedonensem VP
calcedonensem C ¹ BRG	ML K	blasphemum] blasphemum G	thomum] tomum P NL	thonum R
14–15 romanae ecclesiae] romana ecclesia VP	15 antistitis] antestis V	antistis P NL K	antestitis C ¹ B	quem] quae P ¹
eadem] eadem N	synodus] synodus PG R MNL K	fidei] fidei P	appellauit] appellauit G	appellauit et contra CBR (-it -et)
16 fideique] que L	fidei K	diffinitiones] diffinitionis VP ¹	diffinitionibus P ¹	definitiones CB L K
et in diuinam N	inconuertibilem] inuertibilem M	inuestibilem N	inuestigabilem L (c-u)	17 unitionem] unitionem G
separans] seperans B K	reparans MNL	seperans unitionem dualitate K	dualitate] dualitate VP	dualitatem CBR M
naturarum] naturarum G ¹	harumque] harumque V ras.	18 tomus] tomus CBRG M K	tomum N	interpretans] interpretans C
et deum om. L	19 agnoscendum] agnoscendum V			

Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἀφραστον ἔνωσιν. ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ ἐν ἑπαίνῳ ποιούμεθα καὶ τὴν ὀρθὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἑνωτικοῦ γράμματος, ὅπερ ὁ τῆς γαληνοτάτης λήξεως βασιλεὺς ἐξεφώνησε Ζήνων.

Ἦτις χρήσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν προενεχθέν ἐκ μέρους τῶν τοῦ
5 ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

11 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις Θεοδοσίου αἰρεσιάρχου ἐκ τοῦ πρὸς Θεοδώραν τὴν ἀγούσταν λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· Ἐμοὶ μὲν ἐδόκει, ἔχουσα οὕτως·

... ὡς λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν, ἐπεὶ καὶ ἐνὸς εἶναι
10 καὶ τοῦ αὐτοῦ φαινομένη τὰ τε θεοπρεπῆ θαύματα καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη, ὅπερ πέπουνθεν ἐκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ σαρκί.

12 Καὶ μεθ' ἕτερα·

... ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἤδη προλέλεκται.

15

13 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἔχουσα οὕτως·

Τῆς γὰρ θεοπρεποῦς ἐνεργείας μιᾶς οὐσης αὐτοῦ ἀνάγκη καὶ ἀμέριστον εἶναι ταύτην καὶ ἀδιαίρετον καὶ οὐ τὴν μὲν ὡς ἐνδεᾶ καὶ ἐπὶ τὸ μείζον ἀναβάσεως δεομένην κατὰ τὸ ἀνθρώπινον λαβεῖν καθ' ἡμᾶς, τὴν δὲ ὡς παντέλειον ὁμολογεῖν καὶ ἀνελλιπῆ κατὰ τὴν
20 θεότητα, ἵνα μὴ εἰς τὴν ψυχοφθόρον καὶ ἀσεβῆ Νεστορίου κακοδοξίαν ἐμπέσωμεν.

14 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἔχουσα οὕτως·

2–3 cf. E. Schwartz, Cod. Vat. gr. 1431. Abh. BAdW 32,6 (1927) 52,21–54,21 9–10 Theodosius Alex.,
tomus ad Theodoram aug., cf. ACO ser. II vol. I p. 326,19–20; PG 86,285 B 7–10; cf. p. 104,26–27 14
Theodosius Alex., tomus ad Theodoram aug., cf. p. 106,4–5 18–21 Theodosius Alex., tomus ad
Theodoram aug., 18–19 cf. p. 106,8–9

MT

11 πέπουνθεν] πεπόνθαμεν T

16 ἐκ τοῦ αὐτοῦ om. M

ineffabilem unionem. suscipimus autem ac collaudamus et rectam confessionem unitatis litteras, quam tranquillissime recordationis Zenon imperator edidit.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio prolato a parte apostolicae sedis antiquae Romae, et constitit.

- 11 Item relectum est ex eodem coditio testimonium Theodosii heresiarchae ex libro ad Theodoram augustam, cuius initium: *Mihi quidem uidebatur*, continens ita:

... ut iam et operatio utriusque deo decibilis una sit, quia et unius esse eiusdemque asserimus deo decibilia miracula et naturales omnes et inuituperabiles passiones, quas passus est sponte pro nobis propria carne.

- 12 Et post aliqua:

... quia et unam operationem confitemur deo decibilem, sicut iam dictum est.

- 13 Item relectum est ex eodem coditio testimonium eiusdem ex eodem sermone, continens ita:

Deo decibile quippe operatione eius una existente necesse est et indiuiduam hanc esse et inseparabilem et non unam quidem ut indignam et ad meliora conscendere indigentem secundum humanitatem accipiendum est secundum uos, alteram uero ut summe perfectam confiteri et indeminutam secundum deitatem, ne in animi corruptam et impiam Nestorii pessimam sectam incurramus.

- 14 Item relectum est ex eodem codice testimonium eiusdem ex eodem <sermone>, continens ita:

VPG CBR MNL K

1 ineffabilem] inepfabilem P (f-p) inefabilem B unionem] unicionem G suscipimus] suscepimus CBR ac] a VP¹ om. L collaudamus] colladamus V¹ conlaudamus CB N unitatis] untatis V¹ uniunitatis B 2 γράμματος = litteras quam] quas P² M¹ recordationis] recordationis. P¹ ras. zenon] zeno K imperator] imperatore VP imperatori G edidit] aedidit N 3 est collatum similiter K collatum] conlatum CB chartatio] cartacio ML K chartacio N a parte] aperte B¹ apostolicae] apostolicae C opostolicae N 4 sedis] saedis G antiquae romae M add. 6 coditio] codicio P MNL codicello C¹BR codicillo C² codice G K theodosii] theodos V theodosi P CBG theodoxii K 7 theodoram] theoram VP initium] inicum G mihi] michi RG N nihil L continens] contenens CB¹ 8 et¹ om. C¹BRG utriusque] utriusque P utriusque et G decibilis] decibiles B 8-9 eiusdemque asserimus] eiusdem quae adserimus CB 9 decibilia] decebilia C inuituperabiles] inuiturabiles G¹ 12 aliqua] antiqua R 13 unam] unum N decibilem] decibilem C 15 coditio] codicio P MNL codicello C¹BR codicillo C² codicem G codice K continens] contenens CB¹ 17 decibile ... operatione] decibilem ... operationem L eius] et N existente] existente RG MNL K esse] esset VP N 18 et¹ om. V¹PG ut] et C¹BRG N indignam] indignam G L conscendere] descendere K 18-19 humanitatem indigentem est accipiendum K¹ 19 summe] sume L 20 indeminutam] indiminutam CBRG M in animi] unanimi L nestorii] nestoro V¹ nestori V²P¹ nectorii R 21 sectam] septam L 23 relectum] relatum L codice] codicello C¹BR codicillo C² codicio MNL eiusdem om. K ex eodem om. L λόγου = <sermone>] codice VP MNL om. CBRG K continens] contenens CB¹

Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θεοπρεπῆ σοφίαν καὶ μίαν γνῶσιν λέγοντες τοῦ
 θεοῦ λόγου καὶ τῆς νοεῶς ψυχῆς, ἣ ἐψύχεται τὸ αὐτοῦ πανάγιον σῶμα, μάλιστα μὲν
 ταῖς τῶν ἁγίων πατέρων κατακολουθοῦμεν διδασκαλίαις, ὡς σαφῶς ἀποδέδεικται, σαφέ-
 5 στερον δὲ καὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτου ἐνώσεως τὴν ἀπόδειξιν ἐργαζόμεθα, καὶ τὴν
 τῆς δυάδος πανταχόθεν ὑποψίαν προαναπέλλομεν. εἰ γὰρ μὴ προσθήσομεν τὴν αὐτὴν,
 ἔψονται καὶ ἡμῖν ἀκολούθως, ὡς Σεβῆρος ὁ σοφώτατος ἔφησεν, „αἱ δύο φύσεις καὶ αἱ δύο
 ἐνέργειαι καὶ αἱ δύο σοφαὶ ἐπὶ Χριστοῦ“. ταῦτα δὲ τῆς Θεοδωρίτου βλασφημίας ἐστὶ καὶ
 τῆς ἐκεῖθεν Ἰουδαϊκῆς διαιρέσεως ἔκγονα καὶ οὐχ ἡμῶν τῶν ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν πρεσβευόντων
 Χριστὸν καὶ μίαν αὐτοῦ θεοπρεπῆ γνῶσιν τε καὶ ἐνέργειαν ὁμολογούντων.
 10 Αἵτινες τρεῖς χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης
 ὑπάρχον τοῦ τῶν ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

15 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσις Παύλου ἐκ τῆς πρὸς Ἰάκωβον ἐπιστολῆς,
 ἧς ἡ ἀρχὴ· Πάντα μοι τὰ τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης, ἔχουσα οὕτως·

15 Καὶ τὸ Ἐνωτικὸν γράμμα τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ζήνωνος ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἐν
 Χαλκηδόνι συνόδου δεχόμεθα, ἥτις πρόφασιν τὴν Εὐτυχοῦς ποιησαμένη παραφορὰν τὴν
 Νεστορίου ἀνθρωπολατρείαν σπουδαίως ταῖς ἐκκλησίαις εἰσέφηρσεν, „ἐν δύο φύσεσιν“ εἶναί
 τε καὶ γνωρίζεσθαι τὸν Χριστὸν ἐπ' ἀθετήσει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δογματίσασα, καὶ
 τὰς μὲν φύσεις ἀκολούθως τῇ Νεστοριανῇ παραφροσύνῃ ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῆς δυάδος

1 – 11 Theodosius Alex., tomus ad Theodoram aug. 6 – 7 unde? 15 – 384,7 Paulus Ant., epist. ad
 Iacobum 15 cf. p. 380,1 – 2 17 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30

MT

11 πατριαρχείου] πατριαρχίου T ἐστοίχησαν] ἐστοίχησεν M

Ergo et nos unam eandemque deo decibilem sapientiam et unam scientiam dicentes dei uerbi et rationalis atque intellectualis animae, qua animata est sacrosancta eius caro, maxime quidem sanctorum patrum assequimur doctrinas, sicut manifeste demonstratum est, manifestiorem proinde etiam inconfusae [et] unitionis, quae est secundum subsistentiam, adprobationem efficimus, et dualitatis undique suspicionem preamputamus. si igitur non addamus eandem ipsam, comitabuntur et nos consequenter, sicut Seuerus prudentissimus ait: „duae <naturae> et duae operationes et duae sapientiae in Christo“. haec autem Theodoriti blasphemia est et quae <exinde> est Iudaicae <diuisionis> suboles et nequaquam nostrum, qui unum eundemque Christum praedicamus et unam eius deo decibilem scientiam et operationem confitemur.

Quae tria testimonia collata sunt similiter cum libro chartatio, qui est bibliothecae uenerabilis huius patriarchii, et constiterunt.

- 15 Item relectum est ex eodem coditio testimonium Pauli ex epistula ad Iacobum, cuius initium: *Omnia mihi quae uestrae sanctitatis sunt*, continens ita:

Et Enoticam litteram piaae recordationis Zenonis ad peremptionem Chalcedonensis concilii suscipimus, quod occasionem Eutichetis faciens uesaniam Nestorii homini culturam studiose ecclesiis introduxit, „ in duabus naturis“ Christum esse atque cognosci ad spernendam fidem orthodoxam praedicans, et naturas quidem consequenter Nestorianae

VPG CBR MNL K

1 eandemque] eademque C¹ eandemque R decibilem] decebilem C 2 rationalis] racionalis
 V atque] adque P¹ qua] que V qui L animata] enimata B sacrosancta] sacro-
 sanctae VP 3 maxime autem quidem G¹ assequimur] adsequimur CB MNL doctrinas]
 sententias G 4 manifestiorem] manifestiora CB manifestiori R inconfusae] inconfuse CB
 MNL K [et] VPG CBR MNL K unitionis] unicionis G 5 adprobationem] approbationem M
 efficimus] effimus C dualitatis] dualitatis B¹ suspicionem] suspicionem P² C²G MNL K su-
 spitionis B preamputamus] praecaputemus C 6 non om. MNL eandem] eandem C¹
 eundem L comitabuntur] comitabuntur B M conmutabuntur R consequenter] sequenter G
 consequentes N 7 φύσεις = <naturae>] scientiae VG CB MNL K stientiae P operationes]
 operationis V operacionis P¹ B¹ operaciones P² B² autem om. C¹B 8 theodoriti] theodorici
 P theoderici N blasphemia] blasfemia PG ἐκείθεν = <exinde>] ex eis VPG CBR MNL K
 iudaicae] iudaiche N διαίρεσος = <diuisionis>] heresis VPG CBR MNL K suboles] soboles
 CB¹RG L K soles N 9 eundemque] eudemque C¹ eius deo] eiusdem G decibilem]
 decebilem C 11 tria] trea CB collata] conlata CB similiter collata sunt K chartatio]
 chartatio P C¹R N carthatio G cartatio ML K bibliothecae] bibliotece V L bibliot-
 haecae P bibliothecae M bibliotheca N bibliothecae K 12 uenerabilis] uenerabili N
 14 relectum] relatum L coditio] codicio P NL codicello C¹BR codicillo C² codice G M
 K testimonium om. N epistula] aepistola P epistola BG L 15 initium] initium G
 mihi] michi G N uestrae] nostrae G sanctitatis] sanctitatis N continens] continens B¹
 16 litteram] litteras MNL recordationis] recordacionis P zenonis om. G peremptionem]
 peremtionem P perimptionem C perimptioni B perimptionis MNL chalcedonensis]
 calcedonensis CBRG ML K calchedonensis N 17 suscipimus] suscepimus CBR occasionem]
 occansionem CB euticheris] eutyctis P euticetis CB MNL euticelis R uesaniam]
 uesanam G homini] hominis G¹ 17-18 culturam] culturarum V culturarum P BG N K
 cultorum L (hominiculturam?) 18 studiose] studiosae BG ecclesiis] aeclesiis G aeclesie
 MNL cognosci] cognosci V 19 spernendam] spernandam N consequenter] consequendam L

φιλάξασα, τὴν δὲ σχέσιν τῆς υἰότητος λέγω καὶ τῆς ἀξίας ἀπλῶς ἐνώσασα, καὶ οὕτω
 λοιπὸν τῇ αὐτῇ κακουργίᾳ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν καὶ κύριον μονογενῆ ἀσυ-
 χύτως, ἀδαιρέτως, ἀτρέπτως καὶ ἀχωρίστως κηρύξασα, καὶ εἰς ἔρμηνείαν σαφῆ τοῦ
 οἰκείου σκοποῦ τὸν Λέοντος προσηκαμένη Τόμον καὶ „στήλην“ αὐτὸν „ὀρθοδοξίας“ ἀπο-
 5 καλέσασα τὸν προφανῶς τέμνοντα Χριστὸν τῇ μετὰ τὴν ἔνωσιν δυάδι τῶν φύσεων καὶ
 ταύταις μορφάς τε καὶ ἐνεργείας φωνάς τε καὶ ἀνελλιπεῖς ἰδιότητας βλασφημῶς ἐπιμερί-
 ζοντα, διόπερ καὶ ὡς ἀπίθανα λέγειν ἐπιχειροῦντας ἀποπεμπόμεθα.

16 Καὶ μετὰ βραχέα

10 Ταῦτά φασι, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἐπ’ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν τοιαύτην φωνὴν
 ἢ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ὡς εἶθε μήποτε συναγηγεμένη σύνοδος τέθεικεν, ἀκολούθως ἑαυτῇ
 τὴν τῆς σχέσεως συνάφειαν ἐν ἀποκαλέσασα πρόσωπον καὶ τὴν „ἐκ δύο“ ὡς πολεμίαν
 ἀποπεψμαμένη φωνήν, τὴν „ἀσυγχύτως καὶ ἀδαιρέτως“ ἕνα δεικνύουσας ἡμῖν τὸν Ἐμ-
 15 μμανουήλ, τὸν αὐτὸν „ὁμοούσιον ὄντα τῷ πατρὶ“ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι κατὰ τὴν θεότητα
 καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τὸν αὐτὸν καὶ
 θαυματουργοῦντα καὶ πάσχοντα καὶ θείως καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον, καὶ μίαν αὐτοῦ
 τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν γνῶσιν ὡς ἐνὸς ἐκπαιδεύουσας· *Χριστὸς γὰρ θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ*
σοφία, ἐν ᾧ ἅπαντές εἰσιν οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι, κἄν
 20 *οἰκονομικῶς λέγη τὴν τῆς συντελείας ἡμέραν ἀγνοεῖν.*
 Ἦτις χρῆσις ἀντεβλήθη <ὁμοίως> πρὸς βιβλίον χαρτῶον προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ
 ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

17–18 1. Cor. 1,24 18 Col. 2,3 19 Mt. 24,36

2–3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,31 4 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15 10–19 Paulus
 Ant., epist. ad Iacobum 12 cf. Gesta Chalc., ACO II 1,1 p. 114,9 13 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2
 p. 129,31 14 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,26

MT

2 αὐτῇ] αὐτοῦ M 4 ὀρθοδοξίας αὐτὸν M 7 καὶ om. M ἀπίθανα] ἀπιθάνως T 14 τῷ
 πατρὶ ὄντα M 15 τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν MT 18 κἄν] καὶ M 19 λέγη] λέγει M
 20 similitar = <ὁμοίως> om. MT

desipientiae in numero dualitatis conseruat, affectum adoptionis ac dignitatis simpliciter copulat, et ita deinceps per eandem malignitatem unum eundemque Christum filium et dominum unigenitum inconfuse, indiuisse, inconuertibiliter atque inseparabiliter praedicat, et ad interpretationem manifestam propriae intentionis Leonis amplexum est Tomum „titulumque“ hunc „orthodoxae fidei“ uoca[n]t, qui manifeste diuidit Christum per dualitatem post unionem naturarum et istis formas et operationes uocesque et indemnitas proprietates blasphemiosae condispertit, quamobrem et tamquam inuerisimilia dicere aggredientem repellimus.

16 Et post pauca:

Haec dicunt, <et> non ignorantes, quia in ipsis rebus huiusmodi uocem sinodus, quae in illa ciuitate <utpote> utinam numquam congregaretur, posuit, consequenter sibi affectus copulam unam uocitans personam et „ex duabus“ uocem tanquam infestam repulit uocem, quae „inconfuse et indiuisse“ unum nobis demonstrat Emmanuel, eundem „consubstantiallem esse patri“ et sancto spiritui secundum deitatem et eundem consubstantialem nobis hominibus secundum humanitatem, eundem et mirificantem et passum diuineque et humane narrantem, et unam eius operationem et scientiam sicut unius instrumentem; *Christus enim dei uirtus et dei sapientia, in quo omnes sunt thesauri sapientiae et scientiae <absconditi>*, quamquam si dispensatiue dicat consummationis diem *ignorare*. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartatio prolato a parte apostolicae sedis <antiquae Romae>, et constitit.

VPG CBR MNL K

1 desipientiae] desipiente N dualitatis] duadualitatis N conseruat] conseruat B affectum] effectum CBR adoptionis] adopsionis V² simpliciter] simpliter P¹ 2 copulat] copolat B
 conpulit G¹ eundemque] eudemque C¹ christum om. K christum et filium VPG 3
 inconfuse] inconfusae V BG inconsule R indiuisse] indiuisae BG atque inseparabiliter om. L
 inseparabiliter] separabiliter M 4 interpretationem] interpretaetionem C interpretaetionem K
 manifestam] manifestum VPG manifesta N est] et N tomum] totum V om. G
 thomum CBR M K 5 titulumque] titulum CBR titulum quae N titulum quo L ortho-
 doxae] horthodoxae B uoca[n]t (cf. 385,3: praedicat)] uocant VPG CBR MNL K 6 unionem]
 unionem CR unicionem G istis] istas CBR formas et] formasset K operationes]
 operationis V opetiones G uocesque] uocisque C uocis B uoces R indemnitas]
 indiminutas CBRG 7 proprietates] proprietatis V blasphemiosae] blasfemiosae P om. G
 blasphemiose BR MNL K condispertit] condisperdit C¹R condisperdit C² tamquam] tan-
 quam G L inuerisimilia] inonuenire C¹ inueris C² non ueresimilia B non ueresimilia R
 in ueteri simili adicere L in ueniri similia N K 8 aggredientem] agredientem VPG L adtrahentem
 C¹B attrahentem R aggeretinentem M aggreientem N K repellimus] repellimur L
 11 καὶ = <et> om. VPG CBR MNL K rebus] tribus L¹ sinodus] sindus C¹ synodus PG R
 MNL K 12 in om. B ὡς = <utpote>] atque VPG CBR MNL K utinam] in unam N
 utitiam L congregaretur] congregarentur MNL posuit] posui M¹ affectus] affectus C 13
 copulam] copula CBR K uocitans] uocetans V¹ uocem] uocibus CBR uoce G infestam]
 infesta NL repulit] reppulit PG R NL K 14 inconfuse] inconfusae P¹ BG unum] unam G
 emmanuel] emmanuhel CB MNL 15 esse ... consubstantiallem om. L eundem] eandem L 16
 diuineque] diuinaeque P¹ BG M diuineo N 17 humane] humanae G M narrantem] enarrantem
 M¹ eius om. L scientiam] .ientiam P² ras. 18 christus] cristus G dei¹ om. B¹ sa-
 pientia] sapaentia B¹ 19 ἀπόκρυφοί = <absconditi> om. VPG CBR MNL K si] sit CBR K om.
 NL dispensatiue] dispensatiuae P K dispensatione G consummationis] cumsummationis V
 consumationis ML K comsumationis N diem] die P¹ 20 collatum] conlatum CB char-
 tatio] chartacio C² N carthatio G cartacio ML K a parte] aperte B¹ om. N 20-21
 apostolicae sedis a parte K 20 apostolicae] apostolicae C 21 τῆς πρεσβυτέρως βώουης = <antiquae
 romae> om. VPG CBR MNL K

17 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Θεοδώρου αἰρετικοῦ ἐκ τῆς πρὸς Παῦλον αἰρετικὸν δογματικῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· Ὅταν μὲν τὸν καιρὸν, ἔχουσα οὕτως·

Καὶ πρὸς τούτοις ἀπασιν ἀναθεματίζω τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον καὶ τὸν Λέοντος Τόμον καὶ πάντας τοὺς εἰπόντας ἢ λέγοντας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ δύο φύσεις μετὰ τὴν
5 ἀφραστον ἔνωσιν ἢ „ἐν δύο“ φύσεσι τοῦτον ὀριζομένους καὶ μὴ δοξάζοντας ἐν αὐτοῦ εἶναι πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν καὶ „μίαν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην“ καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὴν τῶν θεοφόρων ἡμῶν πατέρων διδασκαλίαν. ταύτη τοι καὶ τὸ Ἐνωτικὸν γράμμα τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ζήνωνος δέχομαι ἐπὶ ἀναθεματισμῶ τῆς εἰρημένης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ Τόμου Λέοντος.

10 Ἦτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῶν προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

18 Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Παύλου αἰρετικοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὸν εἰρημένον Θεόδωρον ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· Οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἀνωθεν ὁ μισόκαλος, ἔχουσα οὕτως·

15 Ὅταν τοίνυν τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως πολυπραγμονῶμεν τρόπον, δύο τὰ ἀλλήλοις οὐχ ὁμοούσια ὄρα δὴ πάντως ὁ ἡμέτερος νοῦς· συνειστρέχουσα δὲ ἡ τῆς ἀληθοῦς ἐνώσεως ἔννοια οὐκ ἔτι μὲν δύο, ἀλλ' ἓνα σύνθετον ἀποφαίνει τὸν σωτῆρα Χριστόν, τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν
20 κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τὸν αὐτὸν θαυματουργοῦντα καὶ πάσχοντα θεϊκῶς καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ὡς ἐνός.

3–9 Theodorus Bostr., epist. dogm. ad Paulum Ant.

5 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30

16–

21 Theodorus Bostr., epist. ad Theodorum Alex.

18–20 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,26–27

MT

7 πατέρων ἡμῶν M

16 πολυπραγμονῶμεν] πολυπραγμονοῦμεν T

17 ὄρα] ὄρα T

- 17 Itemque relectum est ex eodem coditio testimonium Theodori heretici ex dogmatica epistula ad Paulum hereticum, cuius initium: *Cum quidem tempus*, continens ita.

Et ad haec omnia anathemamus sinodum Chalcedonensem et Tomum Leonis et omnes qui dixerunt uel dicunt in uno Christo duas naturas post ineffabilem unionem aut „in duabus“ eum naturis definientes et non praedicantes unam eius esse personam et unam subsistentiam et „unam naturam dei uerbi incarnatam“ et unam eius operationem secundum deum ferentium patrum nostrorum doctrinam. insuper et Enoticam litteram piae recordationis Zenonis suscipio ad anathematizandam praedictam in Calchedone sinodum et Tomum Leonis.

Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartacio prolato a parte apostolicae sedis <antiquae Romae>, et constitit.

- 18 Item relectum est ex eodem coditio testimonium Pauli heretici ex epistula ad praedictum Theodorum, cuius initium: *Non nunc primum, sed olim bonorum inuidus*, continens ita:

Quando igitur incarnationis modum indagamus, duo, quae ad inuicem non sunt consubstantialia, cernit per omnia sensus noster; subcoingressus uero uerae unionis sensus non iam quidem duo, sed unum conpositum decernit saluatorem Christum, eundem consubstantialem esse patri secundum deitatem et eundem consubstantialem hominibus nobis secundum humanitatem, eundem mirificantem et passum deifice et humane narrantem, et unam eius operationem sicut unius.

VPG CBR MNL K

1 itemque] item MN K	coditio] codicello C'BR	codicio C ² MNL	codice G K	theodori]
thodori P ¹	dogmatica] domatica G ¹	2 epistula] epistola BG L	cuius initium] ċsmicium G	
continens] contenes CB ¹	3 anathemamus] anathimamus C'B ¹	anathematizamus R	anathemamus K	
sinodum] synodum PG R MNL	chalconensem] chalcedonensem V	calchedonensem] calchedonensem P K	calcedonensem CBRG MNL	
uno] unu G ¹	ineffabilem] inefabilem C	unionem] unicionem G	4 dicunt uel dixerunt G	
nientes] diffinientes R M	eius om. G	6 subsistentiam] substantiam ML	personam N	7
doctrinam] doctrina NL	piae] pi V	pie R N K	8 ad om. L	anathematizandam]
anathematizandum VPG	anathimandam C'B ¹	anathemandam C'B ²	adanathematizandum N	
praedictam] praedictum VPG	in calchedone] calcedonensem C	calcedonensem BR	in calcedonae G	
in calcedonense M	in calcedone NL K	sinodum] synodum PG R MNL	concilium K	
9 tomum] thomum CBRG M K	10 collatum] conlatum CB	cum libro chartatio om.	N	
chartatio] chartacio CR L	carthatio G	cartacio M K	prolato] prolate R	a
parte] a patre K	apostolicae] apostolicae C	11 τῆς πρεσβυτέρας βώμης = <antiquae romae> om.	VPG CBR MNL K	
13 coditio] codicello C'BR	codicillo C ²	codicio MNL	codice G K	
pauli] pali B'R	epistula] epistola BG	14 initium] inicum G	nunc] ἤ V	ñē RG
inuidus] in.idus B ras.	inuidens G	continens] contenes CB ¹	15 quando] quanto MNL	
incarnationis] incarnationes V L	indagamus] adindagamus M ¹	duo quae] duoque V	duoque	
quae G	16 consubstantialia] consubstantia alia B	subcoingressus] sub quo ingressus C MNL K	sub quo gressus BR	
sub quo G	16–17 ingressus ... quidem om. G	16 uerae] uere VPG CBR	NL K	
17 non iam] nomina B ²	iam om. K	duo] duos MNL	conpositum] conpositum	
G MNL K	18 esse ... consubstantialem om. L	patri] patris B M	et om. CBR	eundem
om. N	19 humanitatem] umanitatem P ¹	deifice] deificem NL	humane] humanem B ²	
humanae G	20 unam] unum G			

19 Καὶ μετὰ βραχέα·

Τὸν γοῦν Λέοντος Τόμον „στήλην τε ὀρθοδοξίας“ ἀποκαλεῖ καὶ πρὸς πίστιν καὶ σαφήνειαν τῶν αὐτῆ δοκούντων ἀξιοῖ παραλαμβάνειν, ὃς ἐναργέστατα τέμνει τὸν ἕνα Χριστὸν μετὰ τὴν ἔνωσιν δυάδι τῶν φύσεων, μορφάς τε (αὐτῶ) καὶ φωνάς, ἐνεργείας τε καὶ παντελῶς ἰδιότητος ἰσαριθμούς ἐπιμερίζει. οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐκείνων ἀνεξόμεθα τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀσυστάτους αὐτῆ καὶ λίαν ἀμαθεῖς πορίζουσιν ἀπολογίας καὶ τοσοῦτο τῶν παρ' αὐτῆ κειμένων ἀποδεύσας, ὅσον αὐτά γε ταῦτα ἐξ ἀρχῆς ἀναιρεῖν.

Αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βιβλίον χαρτῶν προενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησαν.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου (καὶ μακαριωτάτου) πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος εἶπον·

Αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀναγνωσθῆναι καὶ τοῖς πραττομένοις ἐνταγῆναι καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ αἰρετικοῦ χρῆσιν ἐκ τῆς βιβλίου τῶν „Ἀποριῶν“ αὐτοῦ ἀπὸ βιβλίου τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, μὴ ἐντεθεῖσαν παρ' ἡμῶν ἐν τῷ νῦν ἀναγνωσθέντι κωδικίῳ, ἀρμόδιον οὔσαν (ταῖς ἀναγνωσθεῖσι τῶν αἰρετικῶν χρήσεσι) καὶ συνάδουσαν τῷ περὶ ἐνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας φρονήματι Μακαρίου καὶ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Τὸ αἰτηθὲν παρὰ τῶν αὐτῶν θεοσεβεστάτων ἀνδρῶν γενέσθω.

Καὶ προεκομίσθη τὸ τοιοῦτον βιβλίον χαρτῶν τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου ἐπιγραφὴν „Ἐκ τῶν Ἀποριῶν Ἀπολιναρίου“, οὗ ἡ ἀρχή· Ἡ ζωὴ τῶν ζώντων αἰτία. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτως·

2 – 7 Theodorus Bostr., epist. ad Theodorum Alex. 2 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15

MT

4 δυάδι τῶν] διὰ διττῶν M (αὐτῶ) = ei] τῶν αὐτῶν M αὐτῶν T 12 ac beatissimi = (καὶ μακαριωτάτου) om. MT 14 τὴν τε ὑμετέραν T 16 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 17 – 18 testimoniis hereticorum, quae relecta sunt = (ταῖς ἀναγνωσθεῖσι ... χρήσεσι) om. MT 21 αὐτῶν om. T γενέσθω] γινέσθω M 23 πατριαρχείου] πατριαρχίου T

19 Et post pauca:

Illum itaque Leonis Tomum et „titulum rectae fidei“ uocat ad fidemque ac interpretationem de his quae ei uidebantur eum dignatur accipere, qui <manifestissime> diuidit unum Christum post unitionem dualitate naturarum, et formas ei et uoces, operationes quoque et omnes proprietates pari numero condiuidit. non itaque nec illos uiros accipimus, qui instabiles ei et ualde indoctas conquirunt satisfactiones et tantum his quae in ea posita sunt indigent, quanto haec ipsa a principio perimunt. Quae dua testimonia similiter collata sunt cum libro chartatio prolato a parte apostolicae sedis antiquae Romae, et constitit.

Theodorus et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannes deo amabilis diaconus locum agentes Agathonis sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae dixerunt:

Petimus pietatem uestram et sanctum ac uniuersale concilium, ut relegatur et gestis inseratur et Apollinarii heretici testimonium ex libro „De obscuris“ eius ex codice huius uenerabilis patriarchii, quod non est a nobis positum in relecto nunc coditio, conuenientem testimoniis hereticorum, quae relecta sunt, et consonantem <de una uoluntate et una operatione> ad sensum Macarii et Stephani.

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Quod postulatum est ab eisdem amabilibus uiris efficiatur.

Et prolatus est huiusmodi liber chartatius, qui est ex bibliotheca uenerabilis huius patriarchii, superscriptus „De obscuris Apollinarii“, cuius initium: *Uita uiuentium causa*. continet autem testimonium ita:

VPG CBR MNL K

2 tomum] thomum CBRG M K et] quem CBR fidemque] fidem quae CBG M ac] at P¹
 atque P² K hac CBRG MNL 2-3 interpretationem] interpraetatione CBR M interpraetationem
 K 3 dignatur] dignatus B indignatur N ἐναργέστατα = <manifestissime>] operiosissime (= ἐνεργέστατα) VPG CBR MNL K 4 unitionem] unicionem G dualitate] dualitatem R M formas] for K¹ foras K² et ei K ei om. C'BR operationes] operationis V B¹ N¹ 5
 quoque] queque K condiuidit] condiuit K non om. C'BR accipimus] accepimus CBR
 6 instabiles] instabilis V ualde] uadde C satisfactiones] satisfactionis VP¹ B¹ satisfactiones K
 quae] qui CB MNL K 7 quanto] quanta NL haec] ec B¹ hec B²R NL K principio]
 primo CB om. R 8 dua] duo RG ML K collata] conlata CB chartatio] chartatio P C NL
 carthatio G cartatio M K prolato] prolate R apostolicae] apostolicae C 9 constitit]
 constiterunt M 11 amabiles] amabilis V B ML presbiteri] praesbiteri C M iohannes] iohannis
 VG N diaconus deo amabilis NL amabilis] amabiles P BG¹ diaconus om. M diacono
 N 12 agathonis] agatonis L aghatonis K papae] papa V 13 pietatem] uirtutem L
 sanctum] sanctam VPG B MNL ac] atque NL uniuersale] uniuersalem VG NL relegatur]
 relagatur B 14 apollinarii] apollonari VPG apollinarii CBR codice] codicis P¹ 15
 uenerabilis] uenerabili N patriarchii] patriarchii G relecto] relectum B¹ nunc] nonc P
 coditio] conditio V codicio P MNL codicello C'BR codicillo C² codice G K co-
 nuenientem] conueniente CBR MNL K 16 relecta] relicta G consonantem] consonanter K
 16-17 τῶν περὶ ἐνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας = <de una uoluntate et una operatione> om. VPG CBR MNL
 K 17 macarii] macari VP macharii CR MN K 18 constantinus] costantinus P¹ dixerunt]
 dēd P dauid G 19 quod] quid N postulatum] postolatum CB amabilibus] amabilis V
 amabiles P NL K uiris] uiri K 20 chartatius] chartacius PG C N cartacius ML K bi-
 bliotheca] biblioteca M bibliotheca K uenerabilis] uenerabili N 20-21 patriarchii] patriarchii
 V 21 apollinarii] appollonarii V appollinarii PG apollinarii C apollinarii BR ini-
 tium] initium G uita] ita L uiuentium] unientium G causa] caus N continer] continet
 CB continens K 22 testimonium] testimonia B¹

20 Θεὸς ἀναλαβῶν ὄργανον καὶ θεὸς ἐστὶ καθὸ ἐνεργεῖ καὶ ἄνθρωπος κατὰ τὸ ὄργανον, μένων δὲ θεὸς οὐ μεταβέβληται· ὄργανον καὶ τὸ κινεῖν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία· μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὄργανου.

5

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἅγια σύνοδος εἶπον·

Οἱ ἀνωτέρω ἐπιμνησθέντες Πέτρος καὶ Θεόδωρος καὶ Σολομών καὶ Ἀντώνιος οἱ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι, Γεώργιός τε καὶ Διονύσιος, Ἀναστάσιός τε καὶ Στέφανος οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι, καὶ Ἀναστάσιος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ τοὺς ὑποσχεθέντας παρ' αὐτῶν τῆς οἰκείας πίστεως λιβέλλους ὁμνύντες ἐπιδιδότωσαν καὶ τὸν σωματικὸν ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ θεοῦ εὐαγγελίων καταβαλλόμενοι ὄρκον. οἱ αὐτοὶ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ τε καὶ μοναχοὶ ἐπιδεδώκασιν ἰσοτύπους λιβέλλους, καὶ ἀνεγνώσθησαν ἔχοντες ἐπὶ λέξεως οὕτως·

15 Τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου ἡμῶν δεσπότη καὶ μεγάλου νικητοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου συνελθούσῃ ἀρτίως ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει ἐν τῷ βασιλικῷ σεκρέτῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ Λίβελλος πληροφορίας συνταγεῖς καὶ ἐπιδοθεῖς παρ' ἐμοῦ Πέτρου ἀναξίου ἐπισκόπου τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας.

20 Ἐπεὶπερ ἐπεζήτησεν ἡ ὑμετέρα θεόπνευστος καὶ τιμία σύνοδος τὸ ὅπως κατέχω περὶ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως καὶ περὶ τῆς ἐυσάρκου οἰκονομίας τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, τούτου χάριν τὴν παροῦσαν ἔγγραφον πληροφορίαν συντάξας ἐπιδίδωμι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ἔχουσαν ὡς ὑποτέτακται 25 οὕτως·

Πιστεύω εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός, τὸν θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· καὶ εἰς τὸ

22 Tit. 2,13

1–4 Apollinaris Laod., c. Diod. ad Heraclium, ed. H. Lietzmann, p. 235–236, Nr. 117
II vol. I p. 320,8–9 26–392,2 cf. Symb. Const., ACO II 1,2 p. 128,1–12

2–4 cf. ACO ser.

MT K(20)

3 οὐσία² om. M 8 τε² om. M 10 τὸν σωματικὸν] τῶν σωματικῶν T 19 βιθυνῶν] βυθίνων
T 20 inc. K θεόπνευστος] θεσπέσιος K σύνοδος] ἀγιωσύνη K 27 μονογενῆ] μονογεννή
M 28–392,8 τὸ φῶς ... αἰώνων om. MT

- 20 Deus assumens instrumentum et deus est secundum quod operatur et homo secundum quod instrumentum, manens autem deus non inmutatur; instrumentum et quod id mouet unam solet perficere operationem; si autem una operatio, una et essentia. una ergo essentia facta est uerbi et instrumenti.

5

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Superius memorati Petrus et Theodorus et Solomon et Antonius deo amabiles episcopi, Georgius quoque et Dionisius, Anastasius et Stephanus [deo cultores] diaconi, atque Anastasius et Georgius relegiosi monachi libellos quos polliciti sunt propriae fidei iurantes offerunt, et corporale coram positis sacrosanctis dei euangelii sacramentum persoluentes. 10 idem deo amabiles episcopi et relegiosi clerici atque monachi optulerunt uniformes libellos, et relecti sunt ita continentes in uerbis:

Sanctae et uniuersali sinodo, quae per iussionem piissimi et a deo decreti domini nostri et magni uictoris imperatoris Constantini nunc conuenit in hac a deo conseruanda regia 15 urbe in imperiali secretario, quae cognominatur Trullus Libellus satisfactionis compositus et porrectus a me Petro indigno episcopo Nicomediensium mitropoleos prouinciae Bithiniae.

Quoniam quidem exquisiuit uestrum deo inspiratum et honorabile concilium, qualiter sentiam super rectam et immaculata nostra Christianorum fidem et de incarnationis 20 dispensatione *magni dei et saluatoris nostri Iesu Christi*, qui unus est de sancta et consubstantiali et uiuifica trinitate, huius rei gratia praesentem satisfactionem in scripto componens offero sancto et uniuersali uestro concilio, continentem sicut inferius habetur:

Credo in unum deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui ex patre 25 natus est ante omnia secula, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum non

VPG CBR MNL K

1 assumens] adsumens CB est om. G 2 inmutatur] immutatur ML K (μεταβιβηται?) instru-
 mentum] instrumentum N quod id et N 3 una¹] unam L 6 imperator] imperatur V
 7 memorati] memoratus CBR M memorat NL theodorus] teodorus G¹ solomon] salomon
 CBRG MN salmon K antonius] anthonius V R amabiles] amabilis V B 8 quoque]
 quoque P dionisius] diunisius CB¹ dyonisius R N dionixius L stephanus] stephenus
 B¹ deo] dei B¹ M diaconi] dyaconi R diacono N diaconus L atque] atque P¹
 9 relegiosi] religiosi RG ML K relegiosi monachi] religioso monacho N fidei] fidaei B 10
 offerunt] offerant M coram ubi iurauerunt in euangelii positus G euangelii] euuangelii G
 euangelii K 11 idem] item C¹R id est NL amabiles] amabilis V NL relegiosi] religiosi
 RG MNL K atque] adque P monachi] monacho N monaci K optulerunt] obtulerunt
 CBG ML 12 relecti] relecti G L continentes] contenenentes B¹ 14 sanctae] sancta VPG B
 uniuersali] uniuersalia V¹P¹ sinodo] synodo PG R MNL K et² om. VPG CB MNL a om. V²
 15 nunc autem conuenit L 16 urbe] urbae G in om. MNL imperiali] imperiale CB quae]
 qui V M qua P quod K (!) 17 compositus] conpositus CB N porrectus] porrectus N
 nicomediensium] nicodemensium L mitropoleos] metropoleus CBR metropoleos ML 17-
 18 prouinciae] prouintiae C N 18 bithiniae] bitiniae B uitiniae N bithie L 19 honorabile]
 horabile V 20 sentiam] sentiem B¹ sentium G sententiam K rectam] recta CR in-
 maculata] immaculatam PG immaculata ML nostra] nostram M² add. K fidem] fide CBR
 N 21 est om. G 22 uiuifica] uiuica C gratia] gracia P scripto] christo G 23
 componens] conponens CB K continentem] contenenentem CB¹ 24 terrae] terra V 25 patre]
 patrae P 26 secula] saecula CB M

πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιοῦν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συνπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν <θεότητα καὶ> οὐσίαν καὶ δύναμιν <καὶ> μίαν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα, θεὸν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον, τοῦ νοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα, μονάδα ἐν τριάδι καὶ τριάδα ἐν μονάδι
 5 προσκυνουμένην· μονάδα μὲν κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον ἦτουν θεότητος, τριάδα δὲ κατὰ τὰς ὑποστάσεις ἦγουν πρόσωπα. ὁμολογῶ δὲ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν <τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ> τὸν ἕνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου <καὶ ζωοποιοῦ> τριάδος, ὃν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθῆναι
 10 ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἦντινα θεοτόκον κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὁμολογῶ, ὡς αὐτὸν τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν τε καὶ λόγον ἐν ὑστέροις καιροῖς κατὰ σάρκα γεννήσασαν, ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὁμοιον ἡμῖν *χωρὶς ἁμαρτίας*, παθητὸν σαρκί, ἀπαθῆ θεότητι, τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον
 15 τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, θεὸν ἀληθῶς καὶ ἀνθρωπον ἀληθῶς ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ἐκ δύο φύσεων, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο φύσεσι τελείαις, καὶ μετὰ τὴν ἀφραστον καὶ ἀχώριστον ἔνωσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν, σφωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἕν πρόσωπον
 20 καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ'

8–9 Hebr. 1,2 14 cf. Hebr. 4,15

4 cf. Gregorius Naz., or. 23,11, PG 35,1164 A 4–6 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 72,16–18; 72,29–33 12–14 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,26–27 14–16 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–26 16–394,1 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30–130,2

MT K

1 ζωοποιοῦν] ζωοποιόν (?) = uiuificatorem 2–3 deitatem et = <θεότητα καὶ> om. K 3 et = <καὶ> om. K 6–7 filium dei unigenitum = <τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ> om. K 7 et uiuificae = <καὶ ζωοποιοῦ> om. K 9 διὰ om. K 10 δεσποίνης ἡμῶν om. MT 11 αὐτὸν om. K 13 κατὰ¹] καὶ τὰ K 14 σαρκί καὶ ἀπαθῆ K 14–15 τέλειον ... ἀνθρωπότητι om. M 15 ἀληθῶς² τὸν αὐτὸν ἐκ MT καί² om. K 17 καί² om. MT 20 οὐκ εἰς] οὐδεὶς K

factum, per quem omnia facta sunt; et in spiritum sanctum dominum et uiuificantem, ex patre procedentem, cum patre et filio coadorandum et conglorificandum, trinitatem consubstantialem, unam deitatem et essentiam uirtutemque et potestatem et dominationem, deum unumquemque cum singulariter contemplatur, sensu diuidente quae indiuisa sunt, unitatem in trinitate et trinitatem in unitate adorandam, unitatem quidem secundum 5 essentiae siue deitatis rationem, trinitatem uero secundum subsistentias siue personas. confiteor quoque unum eiusdem sanctae et consubstantialis et uiuificae trinitatis dominum nostrum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui ex patre natus ante omnia secula, eundem *in ultimis diebus* propter nos et propter nostram salutem descendisse de celo et incarnatum esse ex spiritu sancto et sancta gloriosa domina nostra dei genetrice semperque 10 uirgine Maria, quam ΘΕΟΤΟΚΟΝ, id est dei genetricem, propriae et ueraciter confiteor, utpote quae ipsum dei filium et uerbum in nouissimis temporibus secundum carnem generantem, consubstantialem deo et patri secundum deitatem et consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia similem nobis *absque peccato*, passibilem carne, impassibilem deitate, perfectum in deitate et perfectum eundem in humanitate, 15 deum uere et hominem uere, ex anima rationale et corpore, ex duabus naturis, deitate et humanitate, et in duabus naturis perfectis, et post ineffabilem et inseparabilem unionem inconfuse, inconuertibiliter, inseparabiliter atque indiuise cognoscendum, nusquam naturarum <differentia> perempta propter subsistentialem unionem, magis autem saluata proprietate utriusque naturae et in unam personam unamque subsistentiam concurrente, 20

VPG CBR MNL K

1 in *om.* VPG dominum] deum B uiuificantem] uiuificantem R L uiuificante N 2
conglorificandum] glorificandum RG cumglorificandum N trinitatem] dei unitatem R in
trinitatem N 3 consubstantialem] consubstantialem P¹ *ras.* consubstantialem P² et¹ *om.* B
potestatem] potestatem P¹ potestatem N et³ *om.* CBR MNL K 3–4 et potestatem dominatio-
nem C 4 unumquemque] unumquaqueque P unumquem C¹BR καθ' ἑαυτὸ = singulariter
contemplatur] contemplat P¹ diuidente] diuiden. .te P² *ras.* 5 unitatem] unitate VPG CB et
om. CBR MNL K trinitatem] trinitate N unitate] uni. .tate P² *ras.* adorandam] adorandum
CB 6 essentiae] essentiae C rationem] ratione N K trinitatem] trinitate VG subsistentias]
subsistias CR L¹ 7 quoque] queque VP K eiusdem] eiusdemque M eiusdem quoque L
et² *om.* M 8 natus est ante K secula] saecula CB 9 descendisse] descendisse VP celo]
caelo CBG MN 10 incarnatum] carnatum G genetrice] genitricae G genetrice R ML K
genetricem N 11 maria] .MARIA. K ΘΕΟΤΟΚΟΝ] ΘΕΟΤΟΚΟΝ V ΘΕΟΤΟΚΟΝ N
ΘΕΟΤΟΚΟΝ L genetricem] genitricem G ML K propriae] proprie CRG MNL K 12 utpote]
utpote CB utputa R nouissimis] nouissimis P carnem *om.* MNL 13 et¹ *om.* N
consubstantialem²] consubstantialem P 14 eundem ... nobis P² *add. marg.* eundem *om.* R MN
secundum eundem humanitatem N 15 carne] carnem CR N K impassibilem] impassibile P im-
passibilem ML deitate¹] deitatem K et] atque L 16 uere¹] uero CR hominem] homine
VP² anima] ἀἰα L rationale] rationale P rationali G K ratione L corpore] corporae
V 16–17 deitate ... naturis *om.* L deitate et humanitate] deitati et humanitati CBR MN K 17
et² *om.* N ineffabilem] ineffabilem P unionem] unionem P unione G 18 insepa-
rabiliter] inseparabiliter N atque] adque P indiuise] indiuisae BG cognoscendum] cognu-
scendum V nusquam] nos.quam CBR 18–19 nusquam.naturarum M *ras.* 19 διαφορᾶς =
<differentia>] proprietatem V proprietate PG CBR MNL K perempta] peremta CB¹ perimpta
B² peremptam N subsistentialem] substantialem V¹ *ras.* subsistentialem P substantialem
CR unionem] unionem G 20 proprietate] proprietate B subsistentiam] substantiam C¹R
MNL su. . . .ntiam P² *ras.* 20–395,1 concurrente non] concurrentem non G

ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογῶ. οὐδὲ γὰρ
 τετάρτου προσώπου ἢ ἁγία τριάς προσθήκην ἐδέξατο κἂν σαρκωθέντος τοῦ ἐνὸς τῆς
 αὐτῆς θεοῦ λόγου, ἀλλ' ἐν τῇ παρθενικῇ νηδύϊ τῆς ἀχράντου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
 Μαρίας ἐνοικήσας ἀπορρήτως ἐξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει σάρκα ἐαυτῷ ἐδημιούργησεν
 5 ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ. διόπερ καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς δύο γεννήσεις ὁμολογῶ,
 τὴν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα καὶ τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς ἁγίας
 παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας κατὰ σάρκα καὶ πρόσφατον. μείνας γὰρ ὅπερ ἦν γέγονεν
 ἀναλλοιώτως ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ οὕτως μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν σύνθετον καταγγέλλω,
 10 μὴδ' ἐτέρας τραπίεσης ἢ συγχυθείσης φύσεως διὰ τὴν ἔνωσιν μὴδ' αὐτὴν ἐπιδεχομένης
 τῆς ἀπορρήτου ταύτης ἐνώσεως. ἢ γὰρ κατὰ σύνθεσιν ἦτοι καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις καὶ
 τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν διαίρεσιν ἀποβάλλεται καὶ φυλάττει μὲν τὴν ἑκατέρας φύσεως
 ἰδιότητα, ἐν δὲ πρόσωπον τοῦ θεοῦ λόγου καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς ἀποδείκνυσιν. ὅθεν καὶ
 δύο τοῦ αὐτοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς
 15 ἐνεργείας ὁμολογῶ κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐντεθεισῶν χρήσεων ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πα-
 τέρων ἐν τῇ σταλείσῃ ἀναφορᾷ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην
 καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα
 τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν πᾶσι στοιχῶ καὶ ἐμμένω πᾶσι τοῖς ἐμφερο-
 μένοις κεφαλαίοις ἐν τε τῇ εἰρημένη ἀναφορᾷ τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἀνδρὸς καὶ ἐν τῇ ἐτέρᾳ
 20 ἀναφορᾷ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου. ἔτι γε μὴν ὁμολογῶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεόν, τὸν ἓνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, σταυρω-

5–7 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BADW NF 18 (1939) 76,3–6 20–396,4 cf. Symb. Const.,
 ACO II 1,2 p. 128,7–14

MT K

1 μονογενῆ] μονογενῆ M κύριον] καὶ K 2 προσθήκην ἢ ἁγία τριάς MT κἂν] καὶ MT
 τῆς om. MT 5 ἐμψυχωμένην] ἐμψυχωμένην MT 6 ἐκ τῆς om. K αὐτῆς καὶ ἁγίας K corr.
 7 παρθένου καὶ om. K 8 ἀναλλοιώτως] ἀναλλοίωτος K αὐτοῦ καὶ τὴν K 9 τραπίεσης διὰ
 τὴν ἔνωσιν φύσεως MT 13 κυρίου δὲ ἡμῶν K 20 ἁγίας καὶ ὁμοουσίου M

non in duabus personis partitum aut diuisum, sed unum eundemque filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum confiteor. nec enim quartae personae sancta trinitas augmentum suscepit etiam incarnato uno ex ipsa dei uerbo, sed in uirginali utero inuiolabilis dei genetricis semperque uirginis Mariae inhabitans incognoscibiliter ex ea in propria subsistentia carnem sibi formauit animatam anima rationali et intellectuali. 5
 quapropter et eiusdem duas natiuitates confiteor, tam quae ante saecula ex deo et patre secundum deitatem, quamque illam, quae ex eadem sancta uirgine et dei genetrice Maria secundum carnem et recentem. manens quippe quod erat factus est <incommutabiliter> quod non erat, et ita unam eius subsistentiam conpositam annuntio, neutra conuersa uel confusa propter unitionem naturae neque rursus sectionem ammittente hac incognoscibili 10
 unitione. etenim unio, quae secundum compositionem atque secundum subsistentiam est, et confusionem et diuisionem excludit et seruat quidem utriusque naturae proprietatem, unam uero personam dei uerbi etiam cum carne demonstrat. unde et duas eiusdem domini nostri Iesu Christi naturales uoluntates et naturales operationes confiteor secundum uigorem testimoniorum sanctorum ac probabiliū patrum, quae posita sunt in suggestione 15
 missa ad piissimum et a deo confirmandum nostrum dominum et magnum uictorem imperatorem ab Agathone sanctissimo ac beatissimo papa antiquae Romae, et simpliciter <dicere> in omnibus consentio et permaneo in cunctis capitulis, quae continentur tam in praedicta suggestione eiusdem sanctissimi uiri quamque in altera suggestione concilii, quae circa eum est. insuper confiteor eundem dominum nostrum Iesum Christum uerum 20
 deum, qui unus <de> sancta <et> consubstantiali et uiuific<a> trinitate, crucifixum sponte

VPG CBR MNL K

1 personis] personas G¹ 2 enim] # G enim in quartae V 3 augmentum] augmentum L uno] una VPG uirginali] uirginali V 4 genetricis] genetricis RG MNL K ἀπορρήτως = incognoscibiliter (cf. 395,10) 4-5 in propria] impropria L 5 subsistentia] subsistencia P substantia CR formauit] foruit K¹ forauit K² rationali] rationali VPG rationabili N et om. M 6 quapropter] quipropter N ante om. N ex om. N et² om. M ex N 7 quae om. K eadem] edem N genetrice] genetrice CRG MNL K 8 secundum] sanctam L carnem] carne VP ἀνολλοιώτως = <incommutabiliter>] inuisibiliter V insolubiliter PG CBR MNL K (ἀδιολύτως) 9 et ita unam eius] etiam unum et N unam] unum MNL eius subsistentiam] consubstantiam G et substantiam L subsistentiam] subsistencia V NL substantiam C¹R conpositam] conpositam G ML annuntio] adnuntio CB annuncio G annuntio neutra] annuntiationem utra MNL 10 unitionem] unicionem G naturae] natura VP NL K sectionem] sectione N septione L ammittente] amittente V ammittente P admittente CB admittenti R hac] ac CBR MNL K incognoscibili] incognoscibili V 11 unitione] unitionem CB MN unitione etenim] unione et # G unio] unicio G compositionem] compositionem P compositionem G ML K compositione N subsistentiam] substantiam C¹R 12 naturae] natura B 13 personam om. G etiam om. K 14 uoluntates] uolontates C 15 uigorem] uicorem CB testimoniorum uigorem K 16 missa] misa P om. G piissimum] piisimum V et a deo confirmandum om. G confirmandum] conseruandum R dominum] dominium V L 17 ab] ad B¹ agathone] agatone L 18 εἰπεῖν = <dicere> om. VPG CBR MNL K consentio] consensio N quae] qui G continentur] contenenur CB¹ in¹ om. K 19 praedicta] praedictas V eiusdem C add. supr. ras. eiusdem ... suggestione om. L quamque] quamquae C 20 quae (= συνόδου!) 21 deum] dominum L qui est unus G unus] unius MN <de> sancta <et>] sanctae VPG CBR MNL K consubstantialis sanctae G uiuific<a>] uiuifice VP CBR NL indiuiduae G uiuificae M K trinitate] trinitati P CBRG MNL K

θέντα ἐκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντά τε καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντα καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, πάλιν ἐλεύσεσθαι μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

- 5 Δέχομαι δὲ καὶ ἀσπάζομαι τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, τουτέστιν τὴν ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ ἁγίων (καὶ μακαρίων) πατέρων, καὶ τὴν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ τὴν ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ
10 τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως συνεληθοῦσαν αὐθις ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει ἁγίαν πέμπτην σύνοδον. ἐν πᾶσι δὲ παραφυλάττω καὶ ἀσπάζομαι τὰ παρὰ τῶν αὐτῶν ἁγίων πέντε συνόδων ὀρισθέντα καὶ τυπωθέντα, καὶ οὓς ἐδέξαντο δέχομαι καὶ οὓς κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν ἀποβάλλομαι καὶ ἀναθεματίζω· πρὸς τούτοις δὲ ἀποβάλλομαι καὶ ἀναθεματίζω καὶ πάντας τοὺς μίαν ἐνέργειαν καὶ ἐν θέλημα κηρύξαντας ἢ κηρύσσοντας
15 ἢ μέλλοντας κηρύσσειν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν. ταύτην τοίνυν τὴν τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως πληροφορίαν συνέταξα, γραφεῖσαν δι' ἑτέρου μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

MT K(4)

3 πατρὸς καὶ πάλιν M 4 ἀμήν K *desin.* 5 δέχομαι δὲ καὶ ἀσπάζομαι] δεχόμεθα καὶ ἀσπάζόμεθα M
6 τῶν *om.* M ac beatorum = <καὶ μακαρίων> *om.* MT 8 τῶν *om.* M 13–14 πρὸς ...
ἀναθεματίζω *om.* M 18 ἐνάτης] θ' T

pro nobis sub Pontio Pilato, passum et sepultum et resurrexisse tertia die secundum scripturas et in caelos ascendisse et sedere ad dexteram patris, iterum uenturum cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non est finis. spero resurrectionem mortuorum et uitam futuri seculi. amen.

Suscipio autem et amplector sancta et uniuersalia quinque concilia, id est quod in Nicea 5 trecentorum decem et octo sanctorum ac beatorum patrum, et quod in hac a deo conseruanda regia urbe centum quinquaginta sanctorum et deoferentium patrum, et quod in Epheso prius ducentorum sanctorum patrum, et quod in Chalcedon(e) sexcentorum triginta sanctorum patrum, et quod in temporibus Iustiniani piaie recordationis iterum 10 conuenit in hanc a deo conseruandam regiam urbem sanctum quintum concilium. in omnibus autem conseruo et amplector quae ab eisdem sanctis quinque conciliis definita atque instituta sunt, et quos susceperunt suscipio quosque damnauerunt atque anathe- 15 mauerunt abicio et anathemo; cum his abicio et anathemo etiam omnes, qui unam uoluntatem et unam operationem predicauerunt aut predicant uel predicaturi sunt in incarnationis dispensatione unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri. hanc igitur piaie et rectae nostrae Christianorum fidei satisfactionem conposui, scriptam per alium, mense Martio, indictione nona.

VPG CBR MNL K

1 pilato] pylato R N K tertia] tertia PG 2 scripturas] scribturas C caelos] caelo C'BR
 et² om. CBR MNL K ad om. K uenturum] uenturus N 3 est] erit R N K resurrectionem]
 resurreccionem P resurreptionem L 4 futuri] uenturi L 5 quinque] quinquae P concilia]
 consilia VP C in nicea] in nicia CB² inicia B¹ nicea] nicaena V¹ nicea V² M nicia
 CBR 6 trecentorum] tricentorum M trecentorum decem et octo] CCCXVIII CBR beatorum]
 beatorum V beotorum N 7 conseruanda] seruanda VP centum] cetum G centum
 quinquaginta] C.L. CBR μακαρίων = deo ferentium (θεοφόρων) deo ferentium] deo deferentium
 V² deo referentium MNL 8 epheso] efeso CBR ephoso L ducentorum] CCtorum CB
 ceterorum R 8–9 in ... quod om. L 8 chalcedon(e)] chalcedona VP² calcedona CR cal-
 cedona P¹ B MN K calcedonia G 8–9 sexcentorum triginta] sexcentorum XXX VP C sexen-
 torum triginta M 10 conseruandam regiam] conseruanda regia V sanctum] sanctam VP quin-
 tum] quntum V (qu-qui) 11 in om. M definita] finita R diffinita M 12 atque¹] adque
 P instituta] instatuta P instituti B constituta M statuta R K quos] quae G
 susceperunt] suscipierunt VP quosque] quosquae CB quaeque G damnauerunt] dampnauerunt
 RG L dapnauerunt K atque²] adque P et R K 12–13 anathemauerunt] anathamauerunt
 V anathimauerunt C anathematizauerunt RG 13 abicio¹] abitio P R ab initio G et¹
 om. G cum ... anathemo om. MNL abicio²] abitio P R ab initio B et anathemo² om.
 K anathemo] anathimo B¹ anathematizo R omnes] homines G unam] nam G¹ 14
 operationem] operatio B¹ aut] uel R atque M predicaturi sunt] predicaturis NL 15
 incarnationis] incarnationi N dispensatione] dispensationis B 16 piaie et rectae] pietate R chri-
 stianorum] cristianorum K 16–17 conposui] composui G MNL 17 scriptam] scripta VPG
 mense] mensem CBR M martio] marcio V L martium CBR M nona] VIII CB N

Ἡ ὑπογραφή

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας στοιχῶν
καὶ ἐμμένων πᾶσι τοῖς ἐμφερομένοις ἐν τῷ παρόντι τῆς πληροφορίας λιβέλλῳ καὶ ὁμο-
5 λογήσας ὡς <ἀνωτέρω> πρόκειται, ὡσπερ δύο φύσεις οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ
δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, ἀναθεματίσας τε πάντας τοὺς λέγοντας ἐν θέλημα
καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος <ἰδιοχείρως> ὑπέγραψα
μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

10

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ ὀσιω-
τάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων <προσελθῶν> εἶπεν·

Αἰτῶ τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον <ἵνα ἀναγινωσκέ-
σθωσαν> τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ ἐν ὀσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱερο-
15 σολύμων, τὰ παρ' αὐτοῦ μὲν πρὸς Σέργιον τὸν τηνικαῦτα πατριάρχην τυγχάνοντα τῆς
βασιλίδος ταύτης καὶ θεοφυλάκτου πόλεως <πεμφθέντα>, μὴ προσδεχθέντα δὲ παρὰ τοῦ
αὐτοῦ Σεργίου, ἐν χερσὶ μοι τυγχάνοντα ἀναγνωσθῆναι, ἐφ' ᾧ διαγνωσθῆναι εἶ τε
ὀρθοδόξως ἔχουσιν εἶ τε καὶ οὐ.

20 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·
Καθ' ἑτέραν ἢ τούτων προκομιδὴ καὶ ἀνάγνωσις γινέσθω.

MT

3 βιθυνῶν] βιθύων T 5 superius = <ἀνωτέρω> om. MT 8 manu propria = <ἰδιοχείρως> om.
MT 9 ἐνάτης] θ' T + καὶ οἱ λοιποὶ σὺν αὐτοῖς προσδεδώκασιν ὁμοίως MT 11 θεοσεβέστατος]
θεοφιλέστατος M 12 accedens = <προσελθῶν> om. MT 13 τὴν τε ὑμετέραν T 13-14 ut
legantur = <ἵνα ἀναγινωσκέσθωσαν> om. MT 15 τυγχάνοντα om. M 16 missae sunt = <πεμ-
φθέντα> om. MT 16-17 παρὰ τοῦ αὐτοῦ] παρ' αὐτοῦ T

Et subscriptio

Petrus indignus episcopus Nicomediensium metropoleos prouintiae Bithyniae consensiens et permanens in omnibus quae continentur in presenti satisfactionis libello et confessus ut superius continetur, quemadmodum duas naturas ita et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes in incarnationis dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi ueri dei, et anathemans omnes, qui dicunt unam uoluntatem et unam operationem in deitate eius et humanitate, manu propria subscripsi mense Martio indictionis nona.

Georgius deo amabilis presbiter monachus et apochrisarius Theodori uenerabilis loci seruatoris sedis Hierusolimorum accedens dixit:

Quaeso pietatem uestram sanctumque et uniuersale concilium, ut legantur sinodica Sophronii uenerabilis memoriae archiepiscopi Hierusolimorum, quae ab ipso quidem ad Sergium tunc temporis patriarcham existentem huius regiae et a deo conseruandae urbis missae sunt, nequaquam autem ab eodem suscepta sunt Sergio, quae prae manibus mihi sunt, quo cognoscatur utrum orthodoxa sint an non.

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt.

In sequentibus horum prolatio atque lectio proueniat.

VPG C(4)BR MNL K

1 et subscriptio *om.* M 3 nicomediensium] necomediensium V nicomediae CBR metropoleos] metropoleos V¹ metropoleus CBR mitropoleos NL K prouintiae] prouintiae G M K prouinciae R NL bithyniae] bithinie V K bythyniae P M bithiae C¹ bitiniae B bicie R bithyniae C²G bithinie N bithimie L 4 permanens C *desin.* (329,10) continentur] continentur B¹ presenti] presentis L satisfactionis] satisfactiones B¹R satisfactionibus N 5 quemadmodum] quaemadmodum P 6 uoluntates] operationes K operationes] operationis V K uoluntates K unius de] uniusdem N 7 dei nostri et R M² anathemans] anathemans B¹ anathematizans M 9 martio] marcio VP martii L indictionis] indiē M indictio N indictione R L K nona] .VIII. R NL 11 georgius] gregorius MNL presbiter] praesbiter B presbiter et monachus MN monachus] monacho N apochrisarius] apochrisarius V apocri- sarius B MNL apocristarius R apocrisarius G K uenerabilis] uenerabili N 12 hieruso- limorum] hierusolimorum P K hierosolimorum G NL 13 sanctumque] sc̄m̄ quoque V uniuersale] uniuersalem B¹ N legantur] relegantur K sinodica] synodica PG R ML K sinotica B sinodicia N 14 sophronii] sophroni VP soproni G sofronii BR sophornii L me- moriae] memeriae G hierusolimorum] hierusolimorum P K iherosolimorum G hierosoli- morum NL quidem] quidaem N 15 patriarcham] patriarchi VP patriarchii G L patriar- che N existentem] existentem PG R MN K existem B¹ 16 missae sunt] misse sunt V B¹ NL K miserunt G mihi] michi G N 17 cognoscatur] cognuscatur V cognoscantur P¹ 19 dixit et sanctum concilium G dixerunt] diē V ML dixit P BG N 20 prolatio] prolato L¹ proueniat + deo gracias, lege felix VP P² (f. 94^v): SCI PETRI BELUACENSIS

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

5 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότην Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου ἀγούστου καὶ
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 10 πρᾶτῆτος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ
 ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῆ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνός Ἰνδικτιῶνος
 ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς
 15 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων
 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὄψικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὄψικίου καὶ
 ὑποστρατήγου (τοῦ ἐξερκέτου) Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 20 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 τῶν Ὀρμίσδου οἴκου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 25 τοῦ βασιλικοῦ ἔξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαιστῶρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 30 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομestίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

MTO

2 πέμπτος] ε' MTO 3 ἐνδεκάτη] ια' MTO 8 εἰκοστοεβδόμου] κβ' O 9 τρισκαιδεκάτου] ιγ'
 O 10 εἰκοστοδευτέρου] κβ' O 11 ἐνάτης] θ' TO 13 φιλοχρίστου] φιλοχρήστου T
 18 exercitus = <τοῦ ἐξερκέτου> om. MTO 26 κοιαιστῶρος] κναιστῶρος T

ACTIO UNDECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus
 a deo coronatis et serenissimis nostris dominis Flabiis Constantino quidem piissimo 5
 et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicessimo septimo
 et post consolatum eius a deo instructe mansuetudinis anno tertio decimo
 Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicessimo secundo
 uicessimo die mensis Martii indictionis nonae.

Presidente eodem piissimo et Christo amabili magno imperatore Constantino in secretario
 sacri palatii quod cognominatur Trullus et ex iussione eius a deo instructae serenitatis
 presentibus et audientibus
 Niceta glorioso exconsule patritio et magistro imperialium offitiorum
 Theodoro glorioso exconsule patritio, comite imperialis obsequii et substratego exercitus 15
 Traciae
 Sergio glorioso exconsule patritio
 Paulo glorioso exconsule patritio
 Iuliano glorioso exconsule patritio et militari logothete
 Constantino glorioso exconsule patritio et curatore imperialis domus Hormisdae 20
 Anastasio glorioso exconsule patritio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
 Iohanne glorioso exconsule patritio et questore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum 25
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

VPG BR⁽¹¹⁾ MNL⁽¹¹⁾ K

2 undecima] ..undecima P *ras.* XI B 4 dominatoris] dominatores V christi] christo B
 dei *om.* VPG et² *om.* VPG BR ML nostri *om.* M 5 flabiis] flauis BG MNL K 5–8
 constantino ... anno] .ĐĀŦ. BR 6 uicessimo septimo] XX° VIII° G L XXVII MN K 7
 consolatum] consulatum G ML consolatu N consolatus K eius *om.* G tertio] tercio PG
 tertio decimo] tercio X^o G XIII MNL K 8 tiberio] tyberio N uicessimo secundo] uicesimo
 secundo G M K .XXII. NL uicessimo] uicesimo G uicesima M K 9 uicessimo die ...
 nonae *om.* NL martii] marcio V¹ marci V² māŦ M indictionis] indictionē. BR indic
 M nonae] VIII. BR nona K 11–409,13 *om.* BR MNL (*adsunt* VPG K) 11 secretario]
 secrectario P 12 sacri *om.* V] magni G et *om.* V serenitati. V² *ras.* 14 niceta] nicheta
 V exconsule] et console V patritio] patricio PG imperialium] imperialiom V¹ offitio-
 rum] officiorum PG 15 exconsule] et conŦ V patritio] patricio G comite] comitae P
 obsequii] obsequi V 16 traciae] trachiae V thraciae PG traciae K 17 patritio] pat̄ V
 patricio PG 18 paulo ... patritio *om.* K patritio] pat̄ V patricio G 19 patricio] pat̄ V
 patricio G et] ex VP (!) logothete] logotheta G logothetae K 20 patritio] patricio PG
 hormisdae + paulo glorioso exconsule patritio K (*cf.* 401,18) 21 patritio] pat̄ V patricio P
 patrio G seruatore] seruatoris G 22 patritio] pat̄ V patricio PG questore] quastorae P
 23 polieucto] polyeuto P polyeucto K exconsule + pat̄ V pat̄Ŧ P patricio G 24
 thoma] thomo V exconsule] exconsoli P exconsule + pat̄ V patricio G¹ 25 exconsule]
 exconsoli P exconsule pat̄ et V 25–26 et ... exconsule *om.* G 26 exconsule] exconsoli P
 27 leontio] leoni V¹ exconsule] exconsoli P

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας
 5 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 10 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὀσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε <θεοφιλῶν> ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι'
 15 οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα
 Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾶ καὶ
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχι-
 επισκόπου <πόλεως> Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης
 20 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
 Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας
 25 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 30 Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
 Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
 Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως

MTO

7 καὶ *om.* M 14 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκ' TO <θεοφιλῶν> = *uenerabilium*] εὐλαβεστάτων MTO
 19 Ἰωάννου ... θεσσαλονίκης *om.* O 23 σισινίου] σισινίου O ἐπισκόπου *tit. om.* O *usque ad* 408,6
 31 μελιτηνῆς] μελιτήνης T

Conueniente autem et sancto ac uniuersali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hanc a deo conseruandam regiam urbem, id est Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum representantibus sanctissimi ac beatissimi pape antiquae Romae Agathonis et Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et Petro deo amabili presbitero monacho et loci seruatore sedis Alexandriae magnae ciuitatis et Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisiario Theodori uenerabili loci seruatore sedis Hierusolimorum Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne episcopo ciuitatis Regitane, locum representantibus sancti concilii centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum senioris Romae, qui etiam per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum principem Constantinum et Theodoro relegioso presbitero et locum gerenti deo amabilis archiepiscopi Rauennae Theodori Iohanne episcopo ciuitatis Thessalonice Basilio episcopo ciuitatis Gortine insule Crete Philalitho episcopo Cesareae Cappadociae Theodoro episcopo Ephesi Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae Platone episcopo Ancyre Galatiae Georgio episcopo Cizici Marino episcopo Sardensi Petro episcopo Nicomediae Photio episcopo Nicaea(e) Iohanne episcopo Calcedone Iohanne episcopo Sidis Theodoro episcopo Melitinae Iustino episcopo Tyanorum Alypio episcopo Gangrensi Cypriano episcopo Claudiupoleos

VPG K

1 ac] atque K 3 uenerabili] uenerabile V 5 uenerabili ... archi] P² marg. constantinopoleos] constantinupoleos P 7–9 loci ... monacho et om. VPG 9 theodori] theodoro P uenerabili] uenerabilis K 10 hierusolimorum] hierosolimorum G 11 abundantio] habundantio G paternae V² add. 12 regitane] reginate V 12–13 centum uiginti quinque] centum XXV G 13 episcoporum] episcoporis VP om. G proprias] propriam VP subscriptiones] subscriptionis V 14 declarantur] derantur V 15 relegioso] religioso G K 16 theodori] et theodoro K 17 thessalonice] thesalonice V thesalo.nicae P² ras. thesalinicae G thessalonicae K 18 gortine] gortynae P² 19 philalitho] phylatus V philathus P pilato G philalithus K cesareae] cessareae VP cesaree K cappadociae] capadociae G 20 ephesi] ephesis V 21 sisinnio] sinnio P thraciae] trachiae P traciae K 22 ancyre] ancire G anquirae K galatiae] galaciae K 23 cizici] cyalici VPG (z-al) 24 sardensi] sarnensi VPG (d-n) 25 nicomediae] nichomediae G 26 nicaea(e)] nicaea VP nicea G K 27 iohanne] iohannum V calcedone] chalcedone V 28 iohanne] iohonne V sidis] sydis PG 29 melitinae] meletenae VPG 30 tyanorum] tianorum G K 31 alypio] alupio VPG alipio K gangrensi] grangrensi V gangensi P¹ gangrensis K 32 cypriano] cipriano K claudiupoleos] claudiopoleos P claudicipoleos G (u-ci)

- Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
 Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
 Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
 5 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
 Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
 Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 10 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 15 Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
 20 Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
 Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θράκης
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
 Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 25 Ζωῖτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας
 Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 30 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 Στεφάνου ἐπισκόπου Βιρινουπόλεως

MTO

6 μωκισσοῦ] μωκίσου O 12–13 γεωργίου ... Ἰσαυρίας M *add. marg.* 12 βυζίης] βιζύης T
 13 λεοντοπόλεως] λεουτουπόλεως M 15–19 θεογνίου ... ἐπιφανίου ... γεωργίου ... σεργίου ... ἀνδρέου
transp. M 15 γεωργίου ... μιλήτου *om.* O 20 πέτρου ... μεσημβρίας *om.* O 23 τῶν *om.* M
 24 καμουλιανῶν] καμουλιάνων T 25 ζωῖτου] ζωητοῦ TO 27 ἀντωνίου... ὑπαίπων *om.* O
 28 περγάμου] περγάμων MO

Polieucto episcopo Miron Lyciae	
Theodoro episcopo Staurupoleos Cariae	
Tiberio episcopo Laodicie Frigiae	
Cosma episcopo Sinnadorum	
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae	5
Theopempto episcopo Iustinianupoleos qui et Mucissu	
Iohanne episcopo Pergis	
Hysidoro episcopo Rodi	
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae	
Theodoro episcopo Tarsensi	10
Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae	
Georgio episcopo Uizies Traciae	
Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriae	
Gregorio episcopo Mitylene	
Georgio episcopo Mileti	15
Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Metimnae	
Theognio episcopo Cii	
Epiphanio episcopo Eucaitorum	
Petro episcopo Mesembriae	20
Petro episcopo Sozopoleos Thraciae	
Iohanne episcopo Nissae	
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum	
Georgio episcopo Camulianorum	
Zoito episcopo Christupoleos Asiae	25
Patritio episcopo Magnisiae	
Antonio episcopo Hypeporum	
Theodoro episcopo Pergami	
Genesio episcopo Anastasiupoleos	
Platone episcopo Cinnis	30
Stephano episcopo Berinupoleos	

VPG K

1 lyciae] luciae VPG	liciae K	2 staurupoleos] staurupoleos P K	taurupoleos G	3 tiberio]
theberio V	laodicie] laudiciae G K	4 sinnadorum] sinnandri G	5 stephano] sthephano P	
episcopo] ep̄s̄ P	pisidiae] pissidae G	6 theopempto] theotempto P (p-t)	theophempto G	
iustinianupoleos] iustiniapoleos G	iustinianopoleos K	mucissu] munssu V ¹	musissu V ²	
8 hysidoro] hesidoro G	isidoro K	rodi] rodis G	9 sisinnio] sisinno V ¹	hierapoleos]
hyerapoleos P	phrigiae] frigiae K	10 theodoro] theo.doro V ² ras.	tarsensi] tharsensi V	
11 seleutiae] releuticie V	releutiae P	seleucia K	hisauriae] hysauriae P	hissauriae G
(s-r, a-ci)	12 uizies (βυζίνης)] bysziacs VP	bystiaes G	traciae] tratiae G	13 leontopoleos]
leontipoleos V ²	lentopoleos K	isauriae] ysauriae G	hisauriae K	14 gregorio] grigorio P
georgio G	mitylene] mitulene VP	mytulena G	mitilena K	15 mileti] meleti V
16	sergio episcopo] sergiēpō P	17–20 andrea ... mesembriae om. G	17 metimnae] methimnae K	
19 epiphanio] piphanio VPG	21 sozopoleos] scopoleos G	thraciae] thrachie V	traciae P K	
22 nissae] nysae G	nisse K	24 episcopo] ep̄i P	25 zoito] aloito VG	aloite P (z-al)
christupoleos] christopoleos K	asiae] asyae G	26 patritio] patricio PG	magnisiae] magnisi	
V	27 antonio] antonioio K ¹	hypeporum] ypeporum K	29 anastasiupoleos] anastasiopoleos G	
K	31 berinupoleos] berinuiopoleos V ²	uerinopoleos K		

- Ἄνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραϊνέτου
 5 Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Μηᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφιλίας
 Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 10 Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισσοῦ
 Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 15 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 20 Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
 Πέτρου ἐπισκόπου Ἀιπτίας
 Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακωλείας
 25 Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης
 Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβίλων
 Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
 Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλλέου
 30 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναυζιανζοῦ
 Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου

MTO

4 πραινέτου] πρενέτου O 7 караλίας] караλλίας T παμφιλίας] παμφυλίας O 10 ἀμισσοῦ]
 ἀμισσοῦ M ἀμίσου T ἀμισσοῦ O 11 σεργίου] γεωργίου M 12 Ἰουνοπόλεως] Ἰουνοπό-
 λεως M 18–19 κλανέου γεωργίου ἐπισκόπου ἐρίζων γεωργίου MTO 20 Ἰωάννου ... ἐρίζων om.
 MTO 24 νακωλείας] νακολίας MT 25 πρυμνισσοῦ] πριμνισσοῦ M πρυμνήσου T
 πριμνησοῦ O 26 βαράτης] βράτης M 27 ψιβίλων] ψιβίλλων M ψιβήλων O
 29 συλλέου] συλλαίου O 30 ναυζιανζοῦ] ναζιανζοῦ MO

Andrea episcopo Mnizi	
Iohanne episcopo Meletupoleos	
Iohanne episcopo Philadelphiae	
Theodoro episcopo Praeneti	
Iohanne episcopo Dascilii	5
Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi	
Menna episcopo Caraliae Pamphiliae	
Callinico episcopo Coloniae Armeniae	
Theodoro episcopo Berissae	
Tyberio episcopo Ammissu	10
Sergio episcopo Sinopis	
Georgio episcopo Iunopoleos	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	15
Georgio episcopo Cratias	
Platone episcopo Hadrianupoleos	
Salomone episcopo Clanei	
Georgio episcopo Coensi	
Iohanne episcopo Erizorum	20
Iohanne episcopo Myndi	
Patritio episcopo Eluzorum	
Petro episcopo Appiae	
Alexandro episcopo Nacoliae	
Dometio episcopo Prim<n>issu	25
Constantino episcopo Barattis	
Theodosio episcopo Psiilorum	
Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae	
Plusiano episcopo Syllei	
Theodoro episcopo Nanzianzu	30
Demetrio episcopo Tini	

VPG K

1 andrea] andree V	mnizi (μνίζου)] minizi VP	minuzi G	2 meletupoleos] melotupoleos K
3 philadelphiae] philadelfia V	philadelfiae P	4 praeneti] preneti V K	5 dascilii] dasdillii V
dasdylii P	dascali G	uiscilii K	6 episcopo] ἐπί VP K
V K	gordi] gurdi K	7 menna] memna V	mena K
phamphiliae V	pampiliae PG	8 callinico] callini V ¹	callinici V ²
uerissae K	10 tyberio] tiberio P	ammissu] amissu PG	amissum K
synopis] synophis V	synopsis G	14 longino] longno P ¹	15 episcopo] πῖ V
plusiados] plosiados P	16 cratias] cradias VPG	17 hadrianupoleos] hadrianopoleos V	adria-
nopoleos K	18 salomone] salomon V	solomon P	clanci] claniae G
19 episcopo] ἐπί VP	20 erizorum] erigorum G (z-g)	21 myndi] mindi V	22 patritio] patricio PG
(λαούζου)] elyzorum VG	elizorum P	25 prim<n>issu] primissu V K	prymissu P
G	26 barattis] barrattis G	27 psiilorum] psiphylorum V	psiphilorum P K
lorum G (b-p)	28 sozopoleos] sotopholeos V	sosopholeos G ¹	sozopholeos G ²
pisidiae]	pysidia VP	pisidae G	29 plusiano] pluriano VPG (s-r)
cisellei V	cisillei P	cyselli G	30 episcopo] ἐπί V K
VP	nannalianalii G (z-al)	nanzianzu K	31 demetrio] dometio G ¹
			dometrio G ²

- Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
 5 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισσανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγόμενου
 Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 10 Ῥώμῃ
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

- Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὀσιωτάτων
 15 καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτω, προκειμένων ἐν
 μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντίνος
 ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστο-
 λικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἀγιωτάτου
 πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπεν
 20 Διακρίνειν εἰωθυῖα τοὺς τὰ ὀρθὰ φρονούντας καὶ κηρύσσοντας δόγματα ἐκ τῶν μὴ
 ἀληθῶς ὁμολογούντων τὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος Χριστοῦ τοῦ
 ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἢ τε ὑμετέρα εὐσεβῆς γαλήνη καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη ὑμῶν
 σύνοδος ἐν εἰδήσει τυγχάνει, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν πράξιν Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος
 πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ
 25 θρόνου Ἱεροσολύμων προσελθὼν ἤτησε τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγίαν ὑμῶν
 σύνοδον τὰ συνοδικὰ γράμματα Σωφρονίου τοῦ ἐν ὀσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπι-
 σκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως προενεχθῆναι εἰς μέσον καὶ ἀναγνωσθῆναι καὶ τὴν
 τούτων λαβεῖν ὑμᾶς εἶδησιν καὶ κρίναι, εἴ γε ὀρθόδοξα καθεστήκασιν, καὶ ὑποβάλλομεν
 πρὸς τὸ παριστάμενον.

MTO

22 καντάνου] κατάνου M καντάνων O 4 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως MO 5 δαλισσανδοῦ]
 δαλισάνδου T 7 εὐαγοῦς om. O 14 τε] δὲ O πάντων om. O 15 κατὰ τάξιν] κατ' ἀξίαν
 M 17 ἀρχιδιάκονος (sec. Agathonem, a. 713?) = diaconus (a. 681) 21 τῆς οἰκονομίας om. O
 27 Ἱεροσολυμιτῶν] Ἱεροσολυμήτων T 28 ὑμᾶς] ἡμᾶς O

Stephano episcopo Pari
 Gregorio episcopo Cantanensi
 Iohanne episcopo Lappis
 Eulalio episcopo Zenonupoleos
 Constantino episcopo Dalisandi 5
 Theodoro episcopo Olbis
 Theophano presbitero et abbate uenerabilis monasterii qui cognominatur Baiorum quod
 est in Sicilia
 Georgio presbitero monacho monasterii Renati positi apud antiquam Romam
 Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur Domus Arsicia 10
 similiter <po>siti apud antiquam Romam.

Residentibus quoque gloriosis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo
 amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem secretario Trulli, praepositis in medio
 sacrosanctis <et intemeratis> Christi dei nostri euangelii, Constantinus deo ama- 15
 bilis diaconus huius sanctissimae dei <catholicae et apostolicae magnae> ecclesiae et
 primicerius deo amabilium notariorum sanctissimi patriarchae huius a deo conseruandae
 regiae urbis Georgii dixit:

Discernere solens eos, qui recta sentiunt et praedicant dogmata, ab his, qui non uere
 confitentur, quae super dispensationem sunt Christi ueri dei nostri, qui unus est de sancta 20
 trinitate, tam uestra piissima serenitas quamque sanctum et uniuersale uestrum concilium
 cognitionem habet, quod in praeterita actione Georgius relegiosus presbiter monachus et
 apocrisarius Theodori sanctissimi loci seruatoris sedis Hierusolimorum supplicans petiit
 uestram pietatem et sanctum uestrum concilium, ut synodica Sophronii uenerabilis memo-
 riae quondam archiepiscopi Hierusolimitanae ciuitatis profereretur ad medium atque 25
 legeretur <et> eorum scientiam habeatis et iudicetis, si orthodoxa existunt, et suggerimus
 ad quod placuerit.

VPG BR₍₁₃₎ MNL₍₁₃₎ K

2 gregorio] georgio G cantanensi] catanensis G¹ cantanensis G² 4 eulalio] elilalio V ze-
 nonupoleos] ziononopoleos K 6 episcopo] ἐπί VP 7 theophano] theophanes V theophanos P
 theophanus K¹ theophaneus K² qui] quod V 9 monacho] monaco K 10–11 conone ...
 romam om. G 10 conone] canone VP monachis] monachis K arscia] arsitia V arcia P¹
 11 <po>siti cf. 409,9 13 residentibus] resedentibus B desidentibus N gloriosis] gloriosissimis
 BR patriciis] patritiis K consulibus] consolibus B¹ 14 praepositis] propositis V 15 καὶ
 ἀρχάντων = <et intemeratis> om. VPG BR MNL K dei] domini VPG euangelii] euangelii G
 16 diaconus] diacono N καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης = <catholicae et apostolicae magnae> om.
 VPG BR MNL K ecclesiae] exclesiae G¹ 17 primicerius] primicaerius P primicirius B¹
 amabilium om. K 18 georgii om. K 19 solens] solet M eos del. M 20 confitentur]
 confitetur N dispensationem] dispensatione P BR MNL unus] unius N 21 serenitas] serenatas
 VG serenetas P quamque] quamqueque K¹ sanctum] sanctam B¹ uniuersale] uniuersali
 V uniuersalem N uestrum] uestri VPG 22 quod] que L in praeterita] impreterita P
 actione] accione V relegiosus] religiosus ML K religioso N presbiter et monachus MNL
 monachus] manachus P monacho N 23 apocrisarius] apocrisarius V BR MNL (ia-2) hieru-
 solimorum] hierosolimorum G N supplicans] subplicans B 24 synodica] sinodica B sindicia
 N sophronii] suphronii VPG sofronii BR uenerabilis] uenerabili N 25 quondam]
 quendam N hierusolimitanae] hyerusolimitanae P hierusolimit B¹ hierosolimitanae G NL K
 profereretur] proferreretur B profferetur R proferetur G N proferetur M ras. propheretur
 L 26 καὶ = <et>] ut BRG, om. VP MNL K orthodoxa] orthodoxam B¹ ortodoxam R
 existunt] existunt B

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·
Ἄναγιωσκέσθω τὰ ἤδηπραχθέντα.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

- 5 Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων τῶν ἐπιμνησθέντων παρ' αὐτοῦ συνοδικῶν Σωφρονίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων κατὰ τὰ αἰτηθέντα παρ' αὐτοῦ τὴν προκομιδὴν ποιησάτω καὶ ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

- Καὶ προεκομίσθη βιβλίον ἔχον τὰ συνοδικὰ τοῦ αὐτοῦ ἐν ὅσις τῇ μηνίμῃ Σωφρονίου,
10 ὅπερ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἀνέγνω ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·

- Δεσπότη τὰ πάντα ἀγιωτάτω καὶ μακαριωτάτω ἀδελφῶ καὶ συλλειτουργῶ Σεργίω
ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος ἀχρεῖος δοῦλος τῆς
15 ἀγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως.

- Βαβαί, βαβαί, παμμακάριστοι, πῶς μοι φίλον νῦν τὸ ἡσύχιον καὶ πολὺ τοῦ πρὶν
προσφιλέστερον, ἀφ' οὐπερ ἐξ ἡσυχίας ἀπράγμονος εἰς πραγμάτων τύρβην ἐλήλυθα καὶ
χερσαίοις τισὶ καταντλοῦμαι τοῖς κύμασι· βαβαί, βαβαί, θεοτίμητοι, πῶς μοι νῦν
20 ἡδὺ τὸ ἐλάχιστον καὶ τοῦ πρὶν οὐ μετρίως ἡδύτερον, ἀφ' οὐπερ ἐκ κοπρίας καὶ γῆς καὶ
ἀφάτου καὶ πολλῆς ταπεινότητος εἰς θῶκον ἱεραρχικὸν ἀνελήλυθα καὶ πολὺν ὄρω συν-
εξευγμένον τὸν κλύδωνα καὶ τῷ κλύδωνι παρομαρτοῦντα τὸν κίνδυνον· οὐχ οὕτω
γὰρ ἡδιστα καθοράται τὰ ἡδιστα πρὸ τῆς τῶν ἀηδῶν πείρας καὶ γνώσεως, ὡς ὅταν

13 – 494,9 Epistula synodica Sophronii archiep. Hieros.

MTO LfV(17) A(13) K(13)

2–4 ἀναγιωσκέσθω ... εἶπον *om.* M 5 μοναχὸς *om.* O 11 ταύτης *om.* M 13–15 δεσπότη
... πόλεως *om.* LfV 13 τὰ πάντα] πάντων MTO τῷ τὰ πάντων K (*cf.* Mansi XI 576 D 12)
μακαριωτάτῳ] μακαρίῳ MT 17 (A F) (*cf.* 418,6) τὸ] τὸν L K *corr.* 18 τύρβην] τύρβη L
ταραχὴν L *marg.* 19 χερσαίοις] χερσαίος L χερσαίοις A τισὶ] τισὶν L κύμασι] κύμασιν
L A βαβαί² *om.* F 20 πρὶν] πρώην F 21 θῶκον] θόκον L A θρόνον V *marg.*
21–22 ὄρω καὶ συνευγμένον M 22 παρομαρτοῦντα] παρωμαρτοῦντα L 23 καθοράται τὰ ἡδιστα
om. L πείρας τε καὶ F ὡς ὅταν] οἷα F

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Relegantur quae dudum gesta sunt.

Et relecta sunt.

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Georgius relegiosus presbiter monachus et aprocrisiarius uenerabilis loci seruatoris sedis
Hierusolimorum, quorum meminit synodicorum Sophronii quondam archiepiscopi Hie-
rusolimorum secundum eius petitionem prolotionem faciat eorumque lectio proueniat.
Et prolatus est liber habens synodica eiusdem uenerabilis memoriae Sophronii, quem
accipiens Agatho relegiosus lector et notarius sanctissimi archiepiscopi huius a deo
conseruandae regiae urbis relegit ita continentem in uerbis: 10

Domino in omnibus sanctissimo ac beatissimo fratri et consacerdoti Sergio archiepi-
scopo et patriarchae Constantinopoleos Sophronius inutilis seruus sanctae Christi
dei nostri ciuitatis. 15

Papae, papae, beatissimi, quam mihi nunc amabilis qui(es) est et multo quam pridem
amabilior, ex quo de incurioso silentio in causarum turbam decidi et terrenis quibusdam
fluctibus opprimor! papae, papae, deo honorabiles, quam nunc suauis est mihi
pusillitas et non mediocriter quam pridem suauior, ex quo de stercore et humo et ineffabili
nimiaque penuria ad solium pontificalem ascendi et multum cerno fluctum coniungi et
fluctui assecula esse periculum! non enim ita esse suauias conspiciuntur suauias ante 20

VPG BR MNL K

1–2 constantinus ... sunt P² *add. marg.* 1 imperator piissimus VP²G 2 relegantur] neglegantur V
(r-n) quae dudum gesta sunt relegantur K 4 constantinus] constantinos P imperator piissimus
VP 5 relegiosus] religiosus G ML K religioso N presbiter et monachus NL monachus]
monacho N apocrisiarius] apocrisarius V BR MNL apochrisiarius P uenerabilis] uenerabili
N loci] locis V B 6 hierusolimorum] hirosolimorum G hierosolimorum NL synodico-
rum] sinodicorum P B L synodicorum N sophronii] suphronii V sofronii BR archi-
episcopi] archiepiscopis VP 6–7 hierusolimorum] hyerusolimorum P M hierosolimorum G NL
7 petitionem] petitionem VG prolotionem] prolacione V prolotione PG prolotionem eorum
quae faciat VP faciat] fatiat VG facit N 8 prolatus] prelatus K synodica] sinidica P¹
sinodica P² B sinodiciam N uenerabilis] uenerabili N sophronii] sofronii BR 9 agatho]
agato L agatus K relegiosus] religiosus RG ML K religioso N notarius] notario N
10 continentem] contenenem B¹ 12 liber quem scripsit sophronius archiepiscopus hierosolimorum L
marg. 12–13 ac ... et om. P 12 ac beatissimo om. K fratri sanctissimo et V¹P sergio
om. G 12–13 archiepiscopo] archiepiscopi G ep̄archi N 13 constantinopoleos] constanti-
nopoleus BR sophronius] sophonius VP sophonius G sofronius BR sopronius K
inutilis] in .utilis K *ras.* christi] xp̄e B¹ 14 ciuitatis + mihi nunc amabilis P² *marg.* 16 papae¹
... beatissimi] papa. beatissime B *ras.* mihi ... amabilis om. P mihi] michi G N τὸ ἡσύχιον
= qui(es) est] qui est VP MN K om. L est BRG (q-curial.) pridem] per idem V 17 incurioso]
quodam curioso R silentio] sylentio N turbam] turba N 18 opprimor] obprimor B oprimor R
papae² om. BR honorabiles] honorales VP honorabilis BRG onorabiles K
est om. L mihi] michi N 19 pusillitas] posillitas VP pussillitas G pridem] per idem V
pri...dem P *ras.* idem G suauior] suabior N ex] et G de stercore] extorcere P
humo] homo NL et² om. BR 20 ταπεινότητος = penuria (humilitudo – ἐνδεια) solium]
solum BR N et¹ om. BR multum] multumque me BRG fluctum coniungi] fluctuum contingi
BRG coniungi] coniugi N 21 fluctui om. BRG assecula] adscula VPG N K ad saecula B
assaeculam M as secula L periculum] pericula L conspiciuntur] conspitiuntur G suauias
om. G suaibia N

μετά πείραν καὶ ἔφοδον τῶν λυπηρῶν καταφαίνεται. οὕτως ὑγεία τοῖς μεθ' ὑγείαν νοσοῦσι
 τριπόθητος, οὕτω γαλήνη τοῖς μετὰ γαλήνην χειμαζομένοις ἐπίχαρτος, οὕτω πλοῦτος
 τοῖς μετὰ πλοῦτον πενόμενοις ἐράσμιος, καὶ πάντα τις οὕτως ἂν ἴδοι τυγχάνοντα, αὐτὰ
 μὲν ὄντα καὶ μένοντα φυσικῇ καὶ οὐσιώδει ποιότητι, ὁποῖαπερ καὶ πρὸ τῆς τῶν ἐναντίων
 5 πείρας ἐφαίνετο, κομψότερα δὲ μετὰ τὴν τούτων γνῶσιν γινόμενα καὶ τοῖς αὐτὰ δεδεγ-
 μένοις πολὺ τιμιώτερα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ποθεινότερα καὶ τερπνότερα. καὶ τοῦτο
 ἡμῖν Ἰώβ ὁ ἀοίδιμος συμψηφιέται λαμπρότατα διὰ πείρας ἑκατέρων γενόμενος καὶ τὰς
 ψήφους ὀρθὰς ὀριζόμενος, καὶ δίκαιος ἂν εἴη κριτῆς τῶν λεγομένων ἡμῖν προερχόμενος
 καὶ κρίσιν ὀρίζων ἀπροσκληνῆ καὶ ἀδέκαστον. τί οὖν ἐκεῖνος ὁ ἀθλητῆς φησιν ὁ ἀδάμαστος
 10 ἰδῶν τῶν παθῶν τὴν μετάβλησιν καὶ τῶν λυπούντων ἔλθῶν εἰς ἐπίκλυσιν; τίς ἂν
 με θεῖη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; ὡς δτε ἠῦγει ὁ λύχνος
 αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει δτε ἡμην ἐπιβρίθων
 ὁδοῖς, ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπῆν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου· ὅτε ἡμην ὑλώδης λίαν κύκλω δέ
 μου οἱ παῖδες· ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι· ὅτε
 15 ἐξεπορευόμην ὀρθριος ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος. ἰδόντες με νεανίσκοι
 ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ ἐπανέστησαν· ἄδρῳ δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες δάκτυλον ἐπι-
 θέντες ἐπὶ στόματι, οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με. οὐκοῦν εἰκότως κάγῳ, μακα-
 ριώτατοι, σὺν Ἰώβ τῷ πεντάθλῳ βοήσομαι τῶν πάλαι μοι προσόντων καλῶν τῆ μνημη
 βαλλόμενος· γαληνὸς ταῦτα βίος ἦν καὶ ἡσύχιος καὶ ταπεινότης οὐδένα γινώσκουσα
 20 κλύδωνα. τίς ἂν με θεῖη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαττεν ἀθλιπτον;
 ὡς δτε ἠῦγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου εἰρηναίαν βιοῦντος ζωὴν καὶ ἀκύμαντον,

10–17 Iob 29,2–10 20–414,1 Iob 29,2–3

MTO LFV A K

1 μετὰ τὴν πείραν τε καὶ F καταφαίνεται] καταφάνηται A ὑγεία] ὑγιᾶ T ὑγεία A μεθ']
 μετ' T μετὰ LFV A ὑγείαν νοσοῦσι] ὑγείαν νοσοῦσιν A 2 οὕτω¹] οὕτως M οὕτω²]
 οὕτως M 3 ἂν οὕτως M ἴδοι] εἶδοι T L A αὐτὰ] τοιαῦτα F 4 μὲν ὄντα] μένοντα O K
 φυσικῇ τε καὶ F ὁποῖαπερ] ὁποῖ ἄπερ A 5 ἐφαίνετο] ἐφένετο A γινόμενα] γιγνόμενα T F
 6 τερπνότερα] κομψότερα O (cf. 412,5) 7 συμψηφιέται] συμψηφίται M 8 ὀρθὰς] ὀρθῶς K
 ὀριζόμενος] ὁ ὀριζόμενος T δίκαιος] δικαίως K 9 ἀπροσκληνῆ] ἀπροσκληνῆ A ὁ om. F
 φησιν ἐκεῖνος ὁ ἀθλητῆς K ὁ ἀθλητῆς ἐκεῖνος φησίν A 10 ἰδῶν τῶν = aspiciens] τῶν ἠδόντων
 MTO FV A τῶν ἠδοντων L ἠδῶν τῶν K μετάβλησιν] μετάβασιν V¹ A τίς] τί K
 11 ἡμερῶν ἔμπροσθεν O F ἐφύλαξεν] ἐφύλαττεν LFV A 12 ἐν σκότει δτε ἡμην om. L
 13 ἐποιεῖτο] ἐποιήτο L ὑλώδης] ὑδῶδης V marg. 14 παῖδες] πόδες K ἐχέοντό μου om. F
 ὁδοὶ μου βουτύρῳ LF (uiae meae) βουτύρῳ] τυρῷ F 15 πόλει] πύλη LV A πύλαις F (portam
 Vulg.) ἐν δὲ πλατείαις] ἐν δὲ πλατῆαις M ἐκ δὲ πλατείας L ὁ δίφρος] ὁ θρόνος L marg.
 ἰδόντες δὲ με F 16 ἐπανέστησαν] ἐπι ἀνέστησαν M ἐξανέστησαν F δὲ om. M
 16–17 ἐπιθέντες] θέντες F 17 ἐπὶ τῷ στόματι L στόματι] στόματος F² ἀκούσαντές μου
 ἐμακάρισαν FV A 17–18 μακαριώτατοι] τρισμακάριστοι F 18 πάλαι] πάλιν L 19 γαληνὸς
 δὲ ταῦτα F 20 ἡμερῶν ἔμπροσθεν O ἀθλιπτον] ἀθλιβον O K ἀθληπτον A 21 ὡς om.
 F A ἠῦγει] ἔλαμψεν L marg. αὐτοῦ om. K ἀκύμαντον] ἀκοίμαντον A

insuauiorum experimentum atque notitiam, sic ut post experimentum et incursum appa-
 rent tristitiae. sic salus his, qui post salutem egrotant, ter optabilis, sic tranquillitas his,
 qui post tranquillitatem fluctuantur, gratissima, sic diuitiae his, qui post diuitias egent,
 amabilis, et omnia quis ita considerauit existere: et ipsa sunt quidem ac permanent naturali
 atque essentiali qualitate, qualia dumtaxat et ante experimentum contrariorum parebant,
 meliora tamen post horum efficiuntur scientiam eaque sustinentibus multo pretiosiora
 sunt nec non et iocundiora et desiderabiliora sunt. et hoc nobiscum Iob laudabilis
 promulgat splendidissime utrumque experimentum accipiens ac <sententias rectas> defi-
 niens meritoque iudex in his, quae a nobis dicuntur, progreditur sententiamque indecliuem
 et immunicam statuet. quid ergo ait ille decertator indomitus mutationem passionum
 aspiciens et in aestuationem argentium ueniens? *quis putas me constituet in mense
 dierum <anteriorum>, quibus me deus tuebatur? quando lucerna eius super caput meum
 splendebat, quando lumine eius gradiebar in tenebris, quando eram in itineribus laetus,
 quando dominus inspiciebat tabernaculum meum, quando eram opulentus nimis et in
 circuitu meo pueri mei, quando affluebant uiae meae botyro, montes autem mei fluebant
 lacte, quando progrediebar diluculo in ciuitate et in plateis sedes mea ponebatur. uidentes
 me iuniores abscondebantur, seniores uero assurgebant, maiores natu autem silebant
 loquentes digitum ori suo inponentes, audientes uero beatificabant me.* ergo merito
 ego etiam, beatissimi, cum Iob quinquies uictori clamabo memoria pristinorum bonorum,
 quae mihi aderat, prosternatus; tranquilla haec uita fuerat cum silentio et nullam fluctua-
 tionem agnoscens pauperies. *quis putas me constituet in mense dierum anteriorum, quibus
 me deus absque tribulatione seruabat? quando fulgebat lucerna eius super caput meum*

VPG BR(11) MNL K

1 insuauiorum] suauiorum RG insuauiorum N experimentum¹] sperimentum L notitiam]
 noticiam G M ὡς ὅταν = sic ut ut ... post P² ras. (dum?) post V² add. experimentum²]
 ex. erimentum P² ras. 2 tristitiae] tristitia V tristitiae P R tristia G sic] sicut B
 egrotant ter] egrotanter V B¹ aegrotanter P egrotantur B²R egretant ter K optabilis]
 obtabilis P 3 fluctuantur] fluctuatur N gratissima] grauissima V post diuitias egent] segent
 L 4 amabilis] amabiles B²G² M² quis] qui G considerauit] considerabit BR K existere]
 exsistere L et² om. B 5 essentiali] esentiali V ὁποῖατερ = qualia dumtaxat et ante]
 errante N parebant] perebant V¹ 6 sustinentibus] substinentibus K (δεδεγμένοις) pretiosiora]
 preciosiora V praetiosiora B pretiora N 7 nec ... sunt om. N iocundiora] cum diara V
 condiora P desiderabiliora] desiderabilio P¹ hoc] aut VP 8 ac om. VP MNL K τὰς
 ψήφους ὀρθῶς = <sententias rectas> om. VPG BR MNL K 8–9 definiens] defeniens V diffiniens
 M deficiens L 9 iudex] iudes G¹ a V² add. sententiamque] sententiaque G scien-
 tiamque K indecliuem] deinde diuem N 10 immunicam] immunificam ML quid] cui R
 ait] atque M at NL decertator] decertatur V detestator R certator M¹ de creatore
 K mutationem] morationem M 11 et M add. in aestuationem] inlaestuationem N in
 extuationem L argentium] agentium G ueniens] ueniens N putas] putar B¹ 11–417,8
 in mense – uiolaretur om. R 12 dierum] dictum L <anteriorum>, cf. 413,21, om. VPG B MNL K
 caput] capud VP N om. L 13 gradiebar] gradiebat M¹ gradiebatur L 15 circuitu] comitatu
 B quando] quanda B botyro] butyro G M botiro L butiro K montes] munes G¹
 mentes N 16 progrediebar diluculo] progrediebatur diculo N sedes] sedis B N uidentes]
 uidentis B¹ 17 abscondebantur] abscondebatur V¹ ab. condebantur B² ras. uero om. G
 assurgebant] adsurgebant B NL K 18 inponentes] imponentes ML beatificabant] beatificant B K
 ego etiam merito B 19 beatissimi] beatissime B uictori] uictoria G 20 mihi] michi G N
 prosternatus] prosternatur M 20–21 fluctuationem] fluctuacionem VP 21 agnoscens] agnuscens
 V pauperies] pauperis VP N 22 tribulatione] tribulacione V fulgebat] fulgebant G lu-
 cerna eius] lucerne V lucernae PG lucerna B NL K caput] capud VPG

ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει, ὅτε τῆς ἡσυχίας ἐτρύγων τοὺς βότρυας,
 ὅτε γαλήνης ἐβριθόμην γενήμασιν, ὅτε ἀταραξίας ἐτρύφων βλαστήμασιν, ὅτε
 ἀμεριμνίας ἡγαλλίων τοῖς ἄνθεσιν, ὅτε ἀφοβίας ἐστεφανούμην τοῖς κάλυξιν,
 ὅτε ἀπραγμοσύνην ἡστιώμην ταῖς χάρισιν, ὅτε τῆς ἐπιγείου πενίας ἀπήλανον,
 5 ὅτε τῆς ἀκινδύνου κοπρίας ἤρουν τοὺς αὐλακας, ὅτε τῆς ἀκυμάντου πτωχείας τὴν
 θάλατταν ἔπλεον, ὅτε τῆς χθαμαλῆς ἐστίας ἐγαννύμην τοῖς κάλλεσιν, ὅτε τῆς
 χαμαιτρόφου διαίτης μάννα τὸ μελίρρυτον ἡσθιον· ἄλλος τις Ἰσραὴλ καὶ αὐτὸς θεωρού-
 μενος καὶ τρυφῆν τρυφῶν εἰρηνικὴν καὶ οὐράνιον *ἀνευ γογγυσμοῦ* καὶ γνώμης ἀγνώμονος.
 Ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τούτων πέρα, σοφώτατοι, εἰς ἐμὲ τὸν τρισάθλιον ἀνάγκη μεγάλη
 10 καὶ βία θεοφιλῶν κληρικῶν καὶ εὐλαβῶν μοναστῶν καὶ πιστῶν λαϊκῶν, τῶν πάντων
 πολιτῶν τῆς ἀγίας ταύτης Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως, τῶν χειρὶ με βιασαμένων
 καὶ τυραννίδι δρασάντων, γεγένηται, οἷς οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι κρίμασιν, ἀξιώ τοὺς
 πανιέρους ὑμᾶς καὶ προτρέπομαι μὴ μόνον εὐχαῖς καθαραῖς ταῖς πρὸς κύριον ἐπικουρεῖν
 ἐμοὶ βιωτικῶς θαλαττεύοντι εἶτα δὲ καὶ κινδυνεύοντι καὶ στηρίζειν με μικροψυχίας
 15 ὀκλάζοντα, ἀλλὰ καὶ θεοπνεύστοις διδάγμασι ποδηγεῖν πρὸς τὴν τῶν πρακτέων ἐγχείρη-
 σιν, τοῦτο μὲν ὡς πατέρες καὶ φύσαντες, τοῦτο δὲ ὡς ἀδελφοὶ καὶ ὁμαίμονες. δότε γοῦν
 ὑμεῖς ἐμοὶ πατρικῶς τε καὶ ἀδελφικῶς τὰ αἰτήματα δίκαιά τε τυγχάνοντα, κἀγὼ ταῖς
 ὑμετέραις ποδηγίαις ἐφέψομαι καὶ συμπλοκὴν τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐμπορεύσομαι, ἦν ἡ πίστις
 συνδεῖ τοὺς ὁμόφρονας καὶ ἡ ἐλπίς συναινοῖ τοὺς εὐθύφρονας καὶ ἡ ἀγάπη συνδεσμοῖ
 20 τοὺς θεόφρονας· ὧν τὸ σχοινίον τὸ ἔντριτον κάκ τριῶν τουτωνὶ τῶν θείων ἀρετῶν

8 cf. 1. Petr. 4,9

MTO L F V A K

1 ὅτε¹] καὶ F ἐπορευόμην] ἐπολευόμην TO σκότει καταυαζόμενος ὅτε F ἐτρύγων] ἐτρύγουν
 L K A βότρυας] βοτρύας L 2 ὅτε¹] καὶ F γαλήνης] γαληνῆς L ἐβριθόμην] ἐμβριθώμην
 A γενήμασιν] γενήμασιν M A ἐτρύφων] ἐτρύφουν T K A βλαστήμασιν ὅτε] βλαστήματα
 καὶ F 3 ἡγαλλίων] ἡγαλλιούν L ἡγαλλίου A τοῖς τοῖς ἄνθεσιν M 4 ὅτε¹] καὶ F
 ἡστιώμην] εἰστιώμην M F V A χάρισιν] χάρησιν K πενίας] πενείας K 5 ὅτε¹] καὶ F
 τοὺς] τὰς F πτωχείας] πτωχίας L 6 θάλατταν] θάλασσαν L F V ὅτε¹] καὶ F χθαμαλῆς]
 ταπεινῆς L marg. A marg. ἐγαννύμην] ἐγαννύμην L V A κάλλεσιν] κάλλεσιν L 6-7 τῆς χαμαι-
 τρόφου] τοῖς χαμαιτρόφου L τῆς χαμετρόφου A 7 μελίρρυτον] μελίρρητον M μελίρρυτον T
 μελίρρυτον L A ἄλλος τις] ἀλλ' ὡς τις K ἀλλ' ὅστις A 8 καὶ¹ om. F εἰρηνικὴν] ἐρημηκὴν
 L ἐριμηκὴν A ἀγνώμονος] ἀγνόμονος L 9 οὖν οὕτω ταῦτα M T O K τούτων] τὰ τῶν
 A σοφώτατοι] σοφότατοι L A 10 κληρικῶν] κρηρικῶν O 11 ἀγίας] ἀγιωτάτης F
 ταύτης om. M T O K τῶν om. F χειρὶ με] χεῖρ ἐμὲ L 12 δρασάντων] ποιησάντων L marg.
 οἷς] οἷς V A 13 πανιέρους] πανημέρους M εὐχαῖς με καθαραῖς O ἐπικουρεῖν] ἐπικουρεῖν L
 βοηθεῖν L marg. 14 δὲ om. O F στηρίζειν] στηρίζων O με om. F 15 ὀκλάζοντα]
 ὀκλάζοντι F A θεοπνεύστοις] θεοπέυστοις V marg. ποδηγεῖν] ποδιγεῖν L ὀδιγεῖν L marg.
 πρακτέων] πρακτῶων F 16 πατέρες] πατέρας ἐν πνεύματι F καὶ φύσαντες om. F φύσαντες]
 γενήσαντες L marg. ἀδελφοὶ] ἀδελφούς F ἀδελφοὶ πνευματικοὶ καὶ L V καὶ ὁμαίμονες] καὶ
 ὁμαίμονος L γνησίους διὰ τῆς πίστεως F 17 πατρικῶς τε ἐμοὶ V ἀδελφικῶς] φιλαδελφικῶς O
 φιλικῶς A τε] δὴ O om. F V 18 ποδηγίαις] ποδιγίαις L ποδηγίαις K πρὸς] εἰς K
 19 καὶ ἡ¹ ... εὐθύφρονος L marg. συναινοῖ] συναινοῖ M συναινεῖ T συνενεῖ L συνδεσμοῖ]
 συνδεσμη O συνδεσμεῖ L K A κρατεῖ F 20 τὸ¹ om. F κάκ] καὶ ἐκ L A

pacificam uitam degentis et influctuabilem, *quando lumine eius gradiebar in tenebris*,
 cum uindimiabam racemos silentii, dum serenitatis honustabar germinibus,
 dum in perturbationis delectabar palmitibus, cum securitatis floribus collactabar,
 dum intrepidationis flosculis coronabar, dum incuriae gratiis conuescebar,
 quando terrestri fruebar pauperiae, quando sulcos impericulosi stercoreis exarabam, 5
 quando influctuose paupertatis mare transmeabam, quando humilis mense pul-
 chritudinibus congaudebam, quando arualis uictus mellifluo illud manna uescebar,
 alius quidem Israel et ipse quoque cernendus, diliciasque epulabar celestes atque pacificas
citra murmurationem malum bonumue propositum.

Quoniam igitur haec et ultra haec, sapientissimi, in me ter afflictum necessitate magna 10
 et ui deo amabilium clericorum relegiosorumque monachorum et fidelium laicorum,
 horum omnium ciuium huius sanctae Christi dei nostri ciuitatis, quiqui uiolenta manu
 me conpulerunt et more tyrannico coegerunt, peracta sunt, quibus nescio iudiciis neque
 percipio, quaeso sacratissimos uos et exhortor, non solum mundis orationibus ad dominum
 me adiuuare, uitaliter fluctuanti pariterque periclitantem et confortare me pusillanimita- 15
 tibus nutabundum, sed et deo inspiratis institutis introducere ad operandorum inceptum,
 hoc quidem ut patres et prolatores, hoc uero sicut fratres et consanguinei. date ergo mihi
 uos paterne simul atque fraterne quae postulo, iusta quippe sunt, et ego uestram pedisduc-
 tionem consequar et copulam ad uos habere mercabor, qua fides consentaneos necit et
 spes recta sapientes unificat et caritas diuina sentientes addensat. quorum funis triplex et 20

VPG B MNL K

1 degentis] degentes G de gentis K influctuabilem] influctuabili G lumine] lumini VP
 gradiebar] gradiebatur N 2 uindimiabam] uindemiabam MNL K racemos] ratimos B ho-
 nustabar] honostabor V honestabar M honus stabar N honus stabat L 3 in perturbationis
 nis] in perturbationibus G¹ M securitatis] securitates VPG serenitatis N floribus] foribus B¹
 fluribus B² collactabar] collectabar VG MN colletabar P K conlactabar B conletabar L
 4 intrepidationis] intrepidacionis V in trepidationibus N flosculis] floscolis B incuriae] incuria
 et VP incuriae. B ras. incuria G incurre N incurie L gratiis] graciis V gratus
 PG² gratis G¹ 5 terrestri] terestri G pauperiae] pauperie B ML K sulcos om. G
 impericulosi] inpericulosi NL 6 influctuose] influctuose VP (s-r) influctuosae G M quando
 in humilis L humilis] humilitas B ἔσθλος = mense] mensae PG 6–7 pulchritudinibus]
 pulcritudinibus P BG K 8 israel] israelita K ipse] ipsa MNL diliciasque] deliciasque BG NL
 K dilicias K epulabar] aepulabar P BG celestes] caelestes P BG MN 9 citra] cetera B
 murmurationem] mormorationem V malum bonumue] malumue G bonumue] uolumue VP
 10 haec¹] hae. N ras. hec K haec²] hec K sapientissimi] sapientissimae B in me ter] imiter
 M necessitate magna] necessitatem magnam G 11 et ui deo] uideo deo B relegiosorumque]
 relegiosorum quae P religiosorumque G MNL K fidelium] froelium L 12 ciuium omnium G
 ciuium] ciuitatum N dei] domini G quiqui] quicquid M¹ manu] manum VP 13
 conpulerunt] compulerunt PG ML tyrannico] tyrannico V tyrannico P K iudiciis] iudicis G
 14 percipio] percio L et om. V (et-ex) orationibus] oracionibus V K 15 uitaliter] intaliter G
 fluctuanti] fluctuantem BG periclitantem] pereclitantem G K perinclitantem N 15–16 pusil-
 lanimitatibus] pussillanimitatibus P pusillanimitatibus L 16 nutabundum] natabundum P in-
 spiratis] inspirantis P inceptum] inceptum BG NL K 17 hoc¹] ho M¹ sicut] ut G con-
 sanguinei] consanguinii B mihi] michi G N 18 atque simul VPG iusta] ista K 18–19
 pedisductionem] pedisduccionem V 19 mercabor] mercabar G qua] quanta B quia N
 fides] fide MNL consentaneos] consentaneis B 20 recta] rectas N unificat] uiuificat VG ML
 uiuicat N sentientes] sencientes B sapientes L¹ addensat] addens et G addensatur MNL
 funis] funix L et² om. N

συμπλεκόμενον οὔτε λύσιν ἐπίσταται οὔτε ῥῆξιν ὑφίσταται οὔτε χωρισμὸν παραδέχεται, ἀλλ' ἔστιν ἀληθῶς ἀδιάρρηκτον εἰς μίαν συνάγων εὐσέβειαν τοὺς τὴν πλοκὴν αὐτοῦ πλουτοῦντας τὴν ἔνθεον. ἐπειδὴ δὲ τις ἀποστολικὴ καὶ ἀρχαία παράδοσις ἐν ταῖς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀγίαις (τοῦ θεοῦ) ἐκκλησίαις κεκράτηκεν, ὅπως οἱ πρὸς 5 ἱεραρχίαν ἀγόμενοι τοῖς πρὸ αὐτῶν τὰς ἱεραρχίας χειρίζουσι πάντα εἰλικρινῶς ἀνατίθενται, ὅπως φρονοῖεν καὶ ὅπως πίστεως ἔχοιεν, ἦν Παῦλος αὐτοῖς ὁ σοφώτατος ἀγαν ἀσφαλῶς παραδίδωκεν, ἵνα μὴ εἰς κενὸν τὰ δρομήματα τεύχοιεν, κενὸς γὰρ αὐτοῖς ἄπας ὁ δρόμος ἐγένετο ἀδικουμένης κατὰ τι τῆς πίστεως. ἐκεῖνος γὰρ ὁ θεσπέσιος ὁ θεοῦ φωνῶν ἀκροασάμενος καὶ οὐρανὸν αὐτὸν ἐσχηκῶς παιδευτήριον καὶ παραδείσου θεωρὸς γενόμενος 10 πρόωρος καὶ ῥημάτων ἐτέροις ἀρρήτων ἀνθρώποις πυθόμενος ἐδεδίει καὶ ἔτρεμε καί, ὡς αὐτὸς φησιν, ἐπεφοβεῖτο μήπως ἄλλοις κηρύξας Χριστοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα αὐτὸς ἀδόκιμος γένηται. ὅθεν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνήρχετο ὁ Χριστοῦ μαθητὴς ἔπουράνιος καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ θείοις μαθηταῖς ὑπεκλίετο καὶ τὸ εὐαγγελικὸν ὅπερ ἐκήρυττε δίδαγμα τοῖς τῶν ἄλλων δοκοῦσι προὔχειν ἐγνώριζε καὶ κοινωνοὺς αὐτοῦ ἐποιεῖτο τοῦ δόγματος 15 τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτῶ μνηστευόμενος καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δεχομένοις αὐτοῦ τὰ διδάγματα τύπος ἄπασι σωτηρίας γενόμενος ἀριστος τοῖς ἀκολουθεῖν αὐτοῦ βουλομένοις τοῖς ἴχνεσι. τούτῳ τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τῷ ἔθει δουλεύοντες καὶ νόμον ἡγούμενοι κάλλιστον πᾶν τὸ τοῖς πάλαι πρεπόντως γενόμενον ἀποστολικῶ μάλιστα κρατυνθὲν ἐγχειρήματι, τὸ ὅπως ἔχομεν περὶ πίστεως γράφομεν καὶ τοῖς θεοσόφοις ὑμῖν πρὸς δοκιμὴν ἀποστέλλομεν, ἵνα 20 μὴ ὄρια μετατιθέντες αἰῶνια, ἅπερ ἡμῶν οἱ πατέρες ἔθεντο, δόξωμεν, οὐ διακρίνειν μόνον εἰδόσιν ἀπὸ τῶν νόθων τὰ δόκιμα δόγματα, ἀλλὰ καὶ προσαναπληροῦν τὰ λείποντα

7 cf. Gal. 2,2 10 cf. 2. Cor. 12,4 11–12 cf. 1. Cor. 9,27 12 cf. Act. 15,2–35 20 cf. Prov. 22,28 21 cf. 2. Cor. 9,12

MTO L F V A K

1 συμπλεκόμενον] πλεκόμενον K ἐπίσταται] ἐπίστανται L K ὑφίσταται] ὑφίστανται L K
2 ἀδιάρρηκτον] ἀδιάρρικτον L συνάγων] συνάγον M συνάπτων L 3 ἐπειδὴ] ἐπέι MTO
4 (τοῦ θεοῦ) = *dei, om.* MTO L F V K A ἐκκλησίαις αἰς κεκράτηκεν M ὅπως *om.* M 5 πρὸς]
πρὸς K χειρίζουσι] ἐγχειρίζουσι V πάντα = *omnia*] πάντως MTO L F V A πάντας K
5–6 ἀνατίθενται] ἀνατιθῶνται F 6 φρονοῖεν] φρονεῖ K καὶ ... ἔχοιεν L *margin.* ἔχοιεν πίστεως
F ἔχοιεν] ἔχειεν K ἦν] οἶα F σοφώτατος] σοφώτατος L A 7–8 εἰς ... ἐγένετο] κενὰ εἴη
τισὶ τὰ δρομήματα F 7 κενὸν] καινὸν L² τεύχοιεν] τρέχευεν O ἔχοιεν L A τύχει K
κενὸς] καινὸς L 8 ἐγένετο] ἐγίνετο T K ἀδικουμένης] ἀδικουμένοις K τι *om.* L K A 8–
9 ὁ θεοῦ φωνῶν ἀκροασάμενος] φωνῶν θεοῦ ἑπακροασάμενος F 9 καί²] ὡς F 10 πυθόμενος]
πειθόμενος L ποιθόμενος A ἐδεδίει] ἐδεδοίει K 10–11 ὡς αὐτός] ὡσαύτως L K
11 ἐπεφοβεῖτο] ἐπεφόβητο L F V ἐπεφώνητο A ἄλλοις] ἄλλος A 12 ὁ] καίπερ ὧν F
13 αὐτοῦ] αὐτοῦς K θείοις *om.* A δίδαγμα] δόγμα O 14 προὔχειν] προὔχειν L αὐτοῦς
om. F 15 ἐποιεῖτο] ἐποιεῖτο K 15 ἑαυτῶ] αὐτῶ O αὐτὸν] αὐτῶν A δεχομένοις] δεχόμενος
A 15–16 διδάγματα καὶ τύπος MTO K A 16 γενόμενος] γινόμενος TO V A γινόμενος F K
ἀριστος] ἀρρητος V *margin.* τοῖς² *om.* F αὐτοῦ] αὐτῶ V 17 τούτῳ] τοῦτο L K τοιγαρο-
οῦν] γὰρ οὔν L δὴ F τῷ ἔθει *om.* L 18 πρεπόντως] πρεπόντος L γενόμενον] γινόμενον
M T K A κρατυνθὲν] κρατηθὲν MO ἐγχειρήματι] ἐνχειρίματι L 19 ἔχομεν] ἔχομεν T L K
γράφομεν] γράφωμεν K A ἀποστέλλομεν πρὸς δοκιμὴν O ἀποστέλλομεν] ἀποστέλλωμεν K
20 αἰῶνια δόξωμεν ἅπερ F οἱ πατέρες ἡμῶν F V δόξωμεν] δόξωμεν L A *om.* F 21 εἰδόσιν]
ἰδῶσιν T K ἰδῶσιν A δόγματα δόκιμα L λείποντα] ἐλλίποντα L ἐλλείποντα F V
ἐλίποντα A

ex istis tribus diuinis contortum uirtutibus neque solutionem agnoscit neque disruptionem
 ammittit neque separationem sustinet, sed est ueraciter indisruptum in unam congregans
 pietatem eos, qui copula eius diuina ditati sunt. quia uero quaedam apostolica
 atque prisca traditio in sanctis dei per totum orbem ecclesiis tenuit, ut qui ad pontificatum
 ducuntur, qui pre eis pontificatus regunt, omnia sinceriter consulant, qualiter sapiant et
 qualiter fidem detineant, quam Paulus eis sapientissimus nimis caute contradidit, ut *non*
 cursus suos *in uacuum* peragant, inanis namque eis omnis cursus existeret, si in quolibet
 fides uiolaretur. ille quippe sacer, qui dei uoces audiuit et caelum ipsum habuit magisterium
 et *paradisi* contemplator prae tempore factus est et *uerborum* aliis hominibus *ineffabilium*
 fuit auditor, metuebat atque torpebat et, sicut ipse ait, *perterrebat, ne forte, cum aliis*
praedicat Christi salutiferam praedicationem, *ipse reprobis efficeretur*. unde et in *Hie-*
rusolimis ascendebat Christi caelestis discipulus et diuinis, qui prae eo erant, subiciebatur
 discipulis et euangelicam quam praedicabat doctrinam innotescebat eis, qui alios puta-
 bantur praecedere, et ipsius eos faciebat doctrinae participes, munimen sibi despondens
 eisque, qui post eum fuerant eius suscepturi doctrinas, qui salutisque formula cunctis
 probabilis factus est, qui eius sequi uellent uestigia. huic proinde et nos consuetudini
 seruientes et legem optimam arbitrati omne, quod olim decenter effectum est, maxime
 apostolico roboratum instructu, qualiter de fide teneamus, scribimus et deo instructis
 uobis ad probandum dirigimus, ne forte *terminos aeternos transgredi*, quae patres nostri
 posuerunt, aestimemur, non discernere tantum scientibus ABNOΘΩN ab incertis probita

VPG BR(8) MNL K(6)

1 diuinis om. L	contortum] contortum P	constringit BG	solutionem] solucionem V	agno-
scit] cognoscit G	2 ammittit] amittit VP NL	admittit B M	separationem] separacionem V	est] et N
indisruptum] indiscriptum L	unam] unum V	3 pietatem] piaetatem P	pietatem	et eos VPG MNL K
copula eius] copularius L	diuina ditati] diuinatati B	diuinitati K	ditati] deitati V L	4 traditio] tradicio V
traditio V	traditio P ¹	ecclesiis tenuit] ecclesiis tenuit M	aec-	5 pre eis] preter eis V
clae sustinuit N	pre his G	pontificatus] pontificatum M	regunt]	6 qualiter K <i>explic.</i>
gerunt N	consulant] consolant B ¹	consulunt G	detineant] deteneant	V B ²
detant B ¹	caute] autem N	7 cursus] cursos P	suos] suus V	namque]
nanque L	existeret BG MNL	8 ille quippe <i>inc.</i> R 413,11	sacer] sacras L	ipsum
om. V	magisterium] magis R	magistrum L (Mansi)	paradisi] paradysi G	prae] pro R
10 perterrebat] pertenebatur V (rr-n)	preteriebatur R	11 ipse] ipsae B ¹	efficeretur] efficeretur	B
11 – 12 hierusolimis] hierusolymis B ¹	iherosolimis G	hierosolimis NL	12 prae eo	erant] praerant BRG
preco erat N	pro eo erant L	subiciebatur] subiciatur R	subicie-	bantur L
13 innotescebat eis] innotescebatis R	innotescebatur M	13 – 14 putabantur] puta-	buntur P	14 eos qui faciebat N
eos put faciebat L	munimen] monimen B ¹	in omnem R	despondens] disponens G ¹	despondens M ¹ L
despondentes N	15 cisque] eis qui BR	usque	MNL	qui ¹ M <i>add.</i>
om. BR N	eius] aeiis N	qui salutisque] quis uultisque V	qui	solutusque P
quibus BRG	qui solutisque MNL	formula] formola B	formacula N	16 probabilis] probabilibus N
uellent sequi G	consuetudini] consuetudine B	17 arbitrati	omne] arbitratione P	olim] olym V
decenter] decertum N	18 instructu] instructo R	te-	neamus] teneatur BR	19 dirigimus] diregimus B
digerimus G	aeternos] aeterminos VP	transgredi] trangredi G	quae] quos G M	20 aestimemur] estimemur V R L
aestimamur N	discernere] discere V	tantum] centum VP	certum G (t-c, a-e, n-r)	ABNOΘΩN ab] NOΘΩN
ab V	nonon ab P	NOΘΩN om. G	BaNOΘON BR	ABNOΘON M ¹
ABNOΘΩN M ²	ABNOΘΩN N	ABNOΘΩN L	ab om. BR MNL	incertis] incunctis L
probata BRG	probata ML	prouita N		

διὰ τὴν ἐν Χριστῷ τελείαν ἀγάπην δυναμένοις ἀκριβῶς καὶ ἰσχύουσιν. ἐκεῖνα γοῦν λέξων ἐλεύσομαι, ἅπερ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ἀγίᾳ καὶ καθολικῇ τεχθεὶς καὶ τραφεὶς ἐκμεμάθηκα καὶ ἐξ ἀπαλῶν φρονεῖν ὀνύχων παρείληφα καὶ κηρυττόντων ὑμῶν τῶν θεοπνεύστων ἀκήκοα.

5

Πιστεύω τοίνυν, μακάριοι, καθάπερ ἀρχῆθεν πεπίστευκα, εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἀναρχον παντελῶς καὶ αἰδίου, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητὴν. καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν αἰδίως καὶ ἀπαθῶς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα τοῦ θεοῦ καὶ πατρός καὶ οὐκ ἄλλην ἀρχὴν ἢ τὸν πατέρα γινώσκοντα, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοθεν ποθεν ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα, φῶς ἐκ φωτός ὁμοούσιον, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ συναΐδιον. καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸ αἰδίως ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ φῶς καὶ θεὸν καὶ αὐτὸ γνωριζόμενον καὶ ὄν ἀληθῶς πατρὶ καὶ υἱῷ συναΐδιον, ὁμοούσιόν τε καὶ ὁμόφυλον καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας τε καὶ φύσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητος. τριάδα ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ ὁμόθρονον, συμφυᾶ καὶ συγγενῆ καὶ ὁμόφυλον, εἰς μίαν συγκεφαλαιουμένην θεότητα καὶ εἰς μίαν συναγομένην κοινὴν κυριότητα ἀνευ προσωπικῆς ἀναχύσεως καὶ ὑποστατικῆς ἐκτὸς συναιρέσεως. τριάδα γὰρ ἐν μονάδι πιστεύομεν καὶ μονάδα ἐν τριάδι δοξάζομεν, τριάδα μὲν ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσι, μονάδα δὲ τῷ μοναδικῷ τῆς θεότητος ἢ τε γὰρ ἀγία τριάς ἀριθμητὴ ταῖς προσωπικαῖς ἐστὶν ὑποστάσεσιν, ἢ τε παναγία μονὰς πάσης ἐκτὸς ἐστὶν ἀριθμήσεως, καὶ ἢ μὲν ἀδιαίρετον ἔχει διαίρεσιν καὶ ἀσύγχυτον φέρει συνάφειαν. διαιρουμένη γὰρ ταῖς ἀριθμηταῖς ὑποστάσεσι καὶ ἀριθμουμένη ταῖς προσωπικαῖς

6–12 cf. Symb. Const., ACO II 1,2 p. 128,2–11
NF 18 (1939) 72,16–19

17–21 cf. Iustinianus imp., confessio fidei Abh. BADW

MTO LFV A K

1 ἀγάπην] ἀγάπην L 2 λέξων] λέξεων L ἀπ'] ἐξ F 3 ἐκμεμάθηκα] ἐκμάθηκα L καὶ
ἐξ] κἀξ TO FK ὑμῶν om. LV 6 B πιστεύω F (cf. 410,17) 7 καὶ¹] ἢ MT τε om. LV A
9 ἢ τὸν] εἰ μὴ τὸν F ἦτουν K 9–10 πατέρα καὶ μόνον γινώσκοντα O 10 ποθεν ἢ] πόθεν ἢ
L 11 καὶ om. T 11–12 αἰδίως ... καὶ¹] ἐκ θεοῦ MTO 12 ἐκ θεοῦ καὶ A τὸ om. F
ὄν] ὄν V ὦν A 13 ὁμοούσιόν] ὁμοούσιος γὰρ ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ L marg. τε om. MTO K
καὶ² om. F ὁμόφυλον] ὁμόδοξον MTO A 16 ἐκτὸς ὑποστατικῆς O 17 γὰρ om. M πι-
στεύομεν ... τριάδι om. F (cf. 420,8) 18 δὲ] τε M ἢ τε] εἰ τε A 19 ἀγία om. M ἀριθμητὴ]
ἀριθμὴ L ἀναριθμητὴ K ἀριθμητὴ τίς ἐστι ταῖς F ταῖς om. O ἐστὶν om. F ἢ τε]
εἴτε A 20 ἐστὶν ἐκτὸς LF A φέρει] ἔχει F 21 ταῖς ἀριθμηταῖς] ταῖς ἀριθμητικαῖς V ἀριθμη-
ταῖς ταῖς A

dogmata, sed et *redintegrare*, quae minus sunt, propter perfectam in Christo caritatem exacte potentibus atque ualentibus. illa igitur dicturus aduenio, quae ab initio in sancta et catholica ecclesia natus et nutritus perdidici et a mollibus percepi unguibus sapere et praedicantibus uobis deo inspiratis hauriui.

Credo igitur, beati, secundum quod a principio credidi, in unum deum patrem omnipotentem, sine principio paenitus et sempiternum, omnium uisibilium atque inuisibilium factorem. et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui sempiternae et impassibiliter ex ipso natus est deo et patre et non aliud principium quam patrem agnoscentem, sed nec aliunde quam ex patre ipsam substantiam habet, lumen de lumine cumsubstantiale, deum uerum de deo uero cumsempiternum. et in unum spiritum sanctum, qui sempiternae a deo et patre procedit, lumen et deum et ipsum agnoscendum et uere patri et filio consempiternus, cumsubstantialem atque contribulum eiusdemque essentiae atque naturae, similiter et deitatis. trinitatem consubstantialem cohonorandamque ac coassessorem, cumnaturalem et cognatam atque contribulam, in unam corre capitulandam deitatem atque in unam copulandam communem dominationem absque personali diffusionem et absque subsistentiali diuisione. trinitatem itaque in unitate credimus et unitatem in trinitate glorificamus, trinitatem quidem pro tribus subsistentiis, unitatem autem propter singularitatem deitatis; seu igitur sancta trinitas numerabilis personalibus est subsistentiis, siue persancta unitas extra omnem est numerum, et haec quidem indiuisibilem habet diuisionem et inconfusam gerit coniunctionem. cumdiuiditur namque nume-

VPG BR MNL

1 et *om.* G 2 exacte] exactae P atque] adque P initio] inicio G 3 et¹ *om.* B catho-
lica] captoica L ecclesia] aecclesia G MN perdidici] perdedici B¹ a mollibus] ammollibus
V ammobilibus P unguibus] ignibus L¹ 4 inspiratis] inspirantis B hauriui] hausi M²
audiui L 6 beati] beate BRG deum] dominum L 7 paenitus] penitus BRG MNL et]
est N uisibilium] inuisibilium V atque inuisibilium *om.* M inuisibilium] insuisibilium P
8 dominum nostrum iesum G sempiternae] sempiternae P 9 impassibiliter] impassibiliter ML
ex] et R et² *om.* M principium] principium N 10 γινώσκοντα = agnoscentem ipsam]
ipsa L substantiam] substantiam R M¹L 11 cumsubstantiale] consubstantiale BR L consub-
stantialem MN cumsempiternum] consempiternum P BRG MNL in *om.* G M *add.* 12
sempiternae] sempiternae V BR MNL et³ *om.* BR G *add.* et³ *om.* BR M *add.* agnu-
scendum] agnosendum BRG ML et⁴] est VPG ML 13 consempiternus] consempiternum BR
cumsubstantialem] consubstantialem P BRG MNL contribulum] contribulem M¹ contribulum M²
marg. eiusdemque] eiusque G 14 naturae] natura V 15 ac coassessorem] a quo assessorem
G M cumnaturalem] connaturalem P BR MNL cognatam] cognatum VPG contribulam]
contribulum G 15 – 16 corre capitulandam] conre capitulandam BRG L 16 deitatem ... copulandam
P² *marg.* deitatem B² *add.* copulandam] coppulandam B² communem] comunam VPG
commune B absque] atque MN 17 diffusionem] confusione BR absque] ...que P² *ras.* at-
que M subsistentiali] substantiali V R συναρίπτεως = diuisione (διαρίπτεως – confusione)
unitate] unitatem VPG 18 unitatem in] in unitate BR N trinitate] trinitatem BR tinitate G¹
in trinitate N δοξάζομεν = glorificamus (= confitemur) subsistentiis] substantiis RG unita-
tem] imitare B 19 singularitatem] singillaritatem N numerabilis] numeralis V¹ numerabilibus
G numeralibus L¹ personalibus] personabilibus G personabilis N 20 est¹] facta est BRG
om. M persancta] sancta BRG sanctam M (tersancta? cf. 421,2: omnimodam) unitas] trinitas
G unitatem M diuinitas L est numerum] enumerum N 21 coniunctionem] coniuncio-
nem V cumdiuiditur] cumdiuidetur BR 21 – 421,1 numerabilibus] numeralibus NL

ἐτερότησι τῷ ταυτῷ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως ἦνωται καὶ τὸν παντελεῖ μερισμὸν οὐ προσίεται. ἦ τε μονὰς ἐνιαῖα τέ ἐστὶν καὶ ἀσύζυγος καὶ πᾶσαν φεύγει τὴν κατ' οὐσίαν ἀριθμησιν. εἰς γὰρ θεὸς ἡμῖν ἀραρότως πιστεύεται, ὅτι καὶ θεότης μία διαπρυσίως κηρύττεται, κὰν τριάδι προσώπων γινώσκεται καὶ εἰς κύριος ἡμῖν ἀναγγέλλεται, ὅτι καὶ
 5 κυριότης μία βεβαίως διέγνωσται, κὰν τρισὶν ὑποστάσει δείκνυται. οὔτε καθὸ εἰς θεὸς ὁ θεὸς καὶ μία θεότης, ἐστὶ διαιρούμενος καὶ εἰς τρεῖς θεοὺς μεριζόμενος ἢ εἰς τρεῖς θεότητας ἐκφερόμενος· οὔτε καθὸ εἰς κύριος, ὁ εἰς κύριος διιστάμενος καὶ εἰς κυρίους τρεῖς εὐρυνόμενος ἢ κυριότητας τρεῖς πλατυνόμενος. Ἄρειανῶν τὸ δυσσέβημα εἰς ἀνίσους θεοὺς τὸν ἕνα κατατέμνον θεὸν καὶ εἰς ἀνομοίους θεότητας τὴν μίαν μερίζον θεότητα καὶ
 10 εἰς ἑτερογενεῖς τρεῖς κυριότητας τὴν μίαν διιστῶν κυριότητα· οὔτε καθὸ τριάς ὁ εἰς θεὸς ἐστὶ καὶ γνωρίζεται καὶ ὑποστάσεις τρεῖς καταγγέλλεται καὶ τρία πρεσβεύεται πρόσωπα, καὶ πατήρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα ἅγιον, λέγεται συσσελλόμενος ἢ συντηθέμενος ἢ συγχεόμενος, καὶ εἰς μίαν ἑαυτὸν συναλείφων ὑπόστασιν καὶ εἰς ἕν συγκρίνων οὐκ ἀριθμούμενον πρόσωπον. Σαβελλιανῶν τὸ ἀνόμημα εἰς μίαν τὰς τρεῖς ὑποστάσεις
 15 συγγέον ὑπόστασιν καὶ εἰς ἕν τὰ τρία συμφῦρον πρόσωπα πρόσωπον. ποῦ γὰρ τριάς, ὧ δυσσεβέστατοι, εἰ πρὸς ἕν καθ' ἡμᾶς ἢ τριάς συναχθήσεται πρόσωπον καὶ πρὸς μίαν δράμοι συγκεχυμένην ὑπόστασιν; ἢ ποῦ μονάς, ὧ μανικώτατοι, εἰ πρὸς οὐσίας τρεῖς ἢ μονὰς ἐξαχθήσεται καὶ πρὸς φύσεις τρεῖς πλατυθήσεται καὶ πρὸς θεότητας τρεῖς πληθυνθήσεται; ἀσεβὲς γὰρ παρ' ὀρθοδόξοις ἐκάτερον καὶ πάντη τῆς εὐσεβείας ἐξώκειλε
 20 τὸ τε μοναδικὸν καθ' ὑπόστασιν τὸ τε τριαδικὸν ἐν ταῖς φύσεσι. τὸ μὲν γὰρ πρὸς Ἰουδαϊσμὸν εὐθύς ἀποφέρεται καὶ ἑαυτῷ συναποφέρει τὸν λέγοντα, τὸ δὲ πρὸς Ἑλληνισ-

5–7 cf. Gregorius Naz., or. 39,11, PG 36,345 C 9–348 B 1 14–15 cf. Ps.-Cyrillus Alex., de trin., PG 77,1144 C 9–10; Gregorius Naz., PG 36,348 A

MTO LFV A K

1 τῷ ταυτῷ] τὸ ταυτὸ A παντελεῖ] παντελεῖ L K 2 ἦ τε] εἴτε V τέ om. LFV ἐστὶν om. K ἀσύζυγος] ἄζυγος MT A φεύγει] φεύγοι K 3 εἰς] εἰ F ἡμῖν θεὸς M ἀραρότως] ἀραρώτως T ἀραρότως LF διαπρυσίως] ἀδιαπρυσίως T διαπρυσίως A ἀρμότοντος L marg. 4 κηρύττεται] κηρύσσεται TO κὰν] καὶ ἐν M L K γινώσκεται] γινώσκηται O γινώσκηται F 5 βεβαίως] βεβαῖα LV κὰν] καὶ ἐν K 8 ἢ ... πλατυνόμενος om. F (cf. 418,17) εἰς ἀνίσους] εἰς πολλοὺς L marg. 9 κατατέμνον] κατατέμνειν M F κατατέμνων V A ἀνομοίους] ἀνομίους L μερίζον] μερίζειν M F μερίζων LV A 10 ἑτερογενεῖς] ἑτερογενῆς L ἑτερογενεῖς A τρεῖς om. L τὴν ... κυριότητα om. A διιστῶν] διιστῶν M F διιστῶν L διιστοῦν T K 11 τρεῖς εἰς τρία καταγγέλλεται A καὶ εἰς τρία MTO 12 καὶ² om. A ἅγιον] πανάγιον LFV K 12–13 ἢ συγχεόμενος ἢ συντηθέμενος L 13 ἑαυτὸν] ἑαυτῷ A συναλείφων] συναλείφον K συγκρίνων] συγκρινῶν O F A 14 σαβελλιανῶν] σαβελλιανῶν M K 15 συγγέον] συγγέων L A ἐν πρόσωπον τὰ M συμφῦρον] συμφύρων LV συμφύρων A συμφύρον τὰ πρόσωπα F πρόσωπον om. M 16 εἰ] ἢ L 17 δράμοι] δράμει O L συνδράμοι F μανικώτατοι] μανικώτατοι L 18 καὶ¹ ... πλατυθήσεται om. O 18–19 καὶ² ... πληθυνθήσεται om. MT F 18 πρὸς θεότητας τρεῖς] εἰς τρεῖς θεότητας T 19 εὐσεβείας] ἀσεβείας A 21 ἀποφέρεται] φέρεται A

rabilibus subsistentiis et numeratur personalibus alternitatibus identitate essentiae atque naturae coniungitur et omnimodam p<arti>tionem non recipit. unitas enim singularis et incopulabilis omnemque refugit secundum essentiam numerum. unus enim deus a nobis enixius creditur, quoniam et deitas una flagranter praedicatur, licet in trinitate personarum agnoscitur et unus dominus a nobis adnuntietur, quoniam et dominatio una firmiter 5
pernoscitur, licet in tribus subsistentiis demonstratur. neque secundum quod unus deus est deus et una est deitas, est diuisibilis et in tres deos partibilis uel in tres deitates producendus, neque secundum quod unus est dominus, unus dominus distans est et in tres dominos expandendus est ad tres dominationes dilatandus est. Arrianorum haec est impietas, quae in inaequales deos <unum> concidit deum et in dissimiles deitates 10
unam partitur deitatem et in alterigenas tres dominationes unam disiungit dominationem; neque secundum quod trinitas unus deus est et agnoscitur et subsistentiae tres pronuntiatur et tres obsecratur personae, et pater et filius et spiritus sanctus, dicitur coartatus siue conpositus uel confusus, et in unam seipsum colliniens subsistentiam in unamque concernens non numerandam personam. Sabellianorum ista est prauitas 15
in unam subsistentiam tres confundere subsistentias et in unam easdem tres conspergens personas personam. ubi enim est trinitas, o impiissimi, si in unam personam secundum uos trinitas ipsa colligitur et in unam concurrat confusibilem subsistentiam? uel ubi unitas, o furiosissimi, si in tres essentias ipsa unitas efferitur et in tres naturas dilatabitur et in tres deitates multiplicabitur? impium quippe orthodoxis utrumque est, et 20
a ueritate prorsus proiectum est tam singularitas secundum subsistentiam quam ternalitas in naturis. illud enim statim ad Iudaismum deducitur et in sese dicentem simul

VPG BR MNL

1 personalibus] personabilis B identitate] idemptitate R et deitate G idem deitate M in
deitate N 2 μερισμὸν = p<arti>tionem] portionem VPG BR MNL recipit] recepit B NL 3
incopulabilis] incopulabilis B¹ omnemque] omnem BR essentiam] scientiam VP 4 enixius]
enixus G enixuss L flagranter] fraglanter VP flagantur L 5 agnoscitur] agnoscitur VP
adnuntietur] adnuntiat BR annuntietur M¹ annunciat M² anuntiat L una] tua L
6 licet et in G demonstratur] demonstratur R M 7 est¹] et L deus² om. V M est³] et
G deos] deus VP BR uel] id L in tres⁴ om. G deitates] deitatis V 8 quod] quam
VP (q-curial.) dominus¹] deus G 9 dominos] dominus BR ad] a VP N aut M do-
minationes] dominationis V om. G est² om. M arrianorum] arriannorum P 10 impietas]
impiaetas V in¹ om. R MNL inaequales] inuales N τὸν ἕνα = <unum> om. VPG BR MNL
dissimiles] dissimilis V deitates] deitatis V B L 11 partitur] patitur N¹ partienti L¹ al-
terigenas] altarigenas B alterigenas G dominationes] dominationis V disiungit] distingit B
distinguit R 12 neque quod secundum quod G agnoscitur] agnoscitur V agnosceatur BR
13 pronuntiatur] pronuntientur B¹ pronuntiantur B²G L et tres obsecratur om. G obsecratur]
obsecrantur BR ML προσβέβηται = obsecratur et¹ om. BR filius] filii V 14 coartatus]
coartatur V¹ coortatus N conpositus] conpositur V conpositur P compositus G MNL
confusus] confusus P¹ ras. colliniens] colliens N in² om. L 15 sabellianorum] sebellianorum
V 16 unam personam easdem BR easdem] easdemque M conspergens] conpergens P¹ B
17 personas] personis M personam om. BR impiissimi] impiissime BR in om. V 18
concurrat] concurrat B¹ concurrat R 17–19 o ... unitas om. L 19 o om. M furiosissimi]
furiosissime B furiosissimi si] furiosissimis VP efferitur] eferitur B efferitur M ras. ef-
feretur L 20 deitates] deitatis V multiplicabitur substantiam impium G 21 a om. B ue-
ritate] uerite P prorsus] prorsus P¹ B prorsus. proiectum V ras. proiectum] prolectum P
proctum N subsistentiam] substantiam V R 22 sese dicentem] seredicentem M¹ sereducen-
tem M²

μόν ἐκκυλίεται καὶ ἑαυτῶ συνεκκυλίει τὸν φάσκοντα· καὶ ἡ πάντως ἑλληνίζει ὁ τοῦτο
 5 μανικῶς σὺν Ἀρείῳ φθεγγόμενος ἢ Ἰουδαῖζει ὁ ἐκεῖνο δυσσεβῶς σὺν Σαβελλίῳ δεχόμενος·
 καὶ διὰ τοῦτο καλῶς τοῖς θεολόγοις θεθέσπισται μονάδα μὲν ἡμᾶς φρονεῖν μιᾶ καὶ ἐνιαίᾳ
 θεότητι καὶ τῶ ταυτῶ τῆς οὐσιώδους τε καὶ φυσικῆς κυριότητος, τριάδα δὲ ταῖς ἀσυγ-
 10 χύτοις τρισὶν ὑποστάσεσι καὶ τῶ διαφόρῳ τῆς τρισαριθμοῦ προσωπικῆς ἑτερότητας, ἵνα
 μῆτε τὸ ἐν μείνοι Σαβέλλιον πάντη ἐν θεωρούμενον καὶ πᾶσαν ὑποστατικὴν πληθύν
 ἐκτρεπόμενον, μῆτε τὰ τρία σεμνύνοι τὸν Ἄρειον τρία διαμπᾶξ προνοούμενα καὶ πᾶσαν
 μοναδικὴν φωνὴν διωθόμενα θεότητος καὶ οὐσίας καὶ φύσεως. ὥσπερ οὖν ἕνα θεὸν
 φρονεῖν ἐδιδάχθημεν, οὕτω καὶ μίαν θεότητα καθομολογεῖν παρελήφαμεν, καὶ ὥσπερ
 15 ὑποστάσεις τρεῖς πρεσβεύειν ἐμάθομεν, οὕτω καὶ πρόσωπα τρία δοξολογεῖν ἐπαιδεύθημεν,
 οὐκ ἄλλον τὸν ἕνα θεὸν παρὰ τὰ τρία γινώσκοντες πρόσωπα, οὔτε τὰ τρία τῆς τριάδος
 ὁμοούσια πρόσωπα, ἅπερ ἐστὶν ὁ πατήρ, ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἕτερα παρὰ τὸν
 ἕνα θεὸν ἐπιστάμενοι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τὰ τρία τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης κηρύττομεν καὶ τὰ
 τρία ἐν ὧν ἡ θεότης ἐστὶν ἐξαγγέλλομεν – ἢ τό γε ἀκριβέστερον εἰπεῖν καὶ σαφέστερον,
 15 ἃ ἡ θεότης ἐστὶ καὶ γινώσκεται. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν ἐστὶ καὶ τρία πιστεύεται καὶ τρία
 δοξάζεται καὶ ἐν ἀληθῶς ἀναγγέλλεται, καὶ οὔτε τὸ ἐν, ἢ ἐν ἐστὶ, τρία λαμβάνεται, οὔτε
 τὰ τρία, καθὸ τρία τυγχάνει, ἐν ἐξακούεται, ὃ καὶ παράδοξον καὶ πάσης ὄντως γέμον
 ἐκπλήξεως. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἀριθμητὸν ἐστὶ καὶ διαφεύγει τὴν ἐξαριθμῆσιν· ἀριθμη-
 τὸν μὲν ταῖς ἑαυτοῦ τρισσαῖς ὑποστάσεσι, διαφεύγον δὲ τὴν ἀρίθμησιν τῶ ἐνικῶ τῆς

MTO LFV A K

1 ἐκκυλίεται | ἐγκυλείται K συνεκκυλίει | συνεκκυλίει T συνεκκυλίεται L συνεκκυλίει καὶ ἐν
 αὐτῶ συνεκκυλίει τὸν L ἢ | εἰ L τοῦτο | τούτῳ F 3 θεολόγοις | ὀρθοδόξοις F 4 καὶ¹ om.
 M φυσικῆς | φύσεως L δὲ om. L 6 μείνοι | μείνη MT L μείνοι O μείνει A
 πάντη | παντί F ἐν θεωρούμενον | ἐυθεωρούμενον K 7 σεμνύνοι | σεμνύνη TV σεμνύνει A
 τρία διαμπᾶξ | τριάδι ἀπαξ L τριάδι ἀμπαξ V προνοούμενα | προνοούμενα M νοούμενα F
 8 καὶ² om. L 8–9 φρονεῖν ἕνα θεὸν MT 10 ἐμάθομεν | ἐμάθωμεν L δοξολογεῖν | δοξάζειν M
 11 τὰ¹ om. L 12 πατήρ καὶ ὁ MTO υἱός καὶ τὸ MTO τὸ¹ om. F 13 τὰ² om. M
 14 γε om. A εἰπεῖν om. V 15 γινώσκεται | γινώσκεται FK 16 τὸ ἐν | τῶ ἐν A ἢ | ἢ
 FV K τρία | τριάδα A 17 ὄντως | οὕτως LFV γέμον ὄντως T γέμιον | γέμιον KA
 18 ἀριθμητὸν | ἀναριθμητὸν K 19 διαφεύγον | διαφεύγων KA 19–424,1 τῶ ἐνικῶ τῆς θεότητος
 τὴν ἀρίθμησιν MTO

abducit, hoc uero ad Paganismum deuoluitur et in sese asserentem conuoluit; et aut omnino paganus est, qui hoc furiose cum Arrio perhibet, aut Iudeus est, qui illud impie cum Sabellio susceperit; et ideo bene a deiloquis sancitum est unitatem quidem nos sapere una et singulari deitate et identitate essentialis atque naturalis dominationis, trinitatem autem tribus inconfusis subsistentiis et diuersitate ter numerandae personalis alternitatis, quatenus nec ipsum unum Sabellianum remaneat, si unum ubique conspicitur et omnem subsistentialem multitudinem abicit, neque eadem tria CEMNYNOI praeferat Arrium, si tria ΔΙΑΜΠΙΑΞ intellegantur per omnia omnem unitatis uocem repellentia deitatis, essentiae atque naturae. quemadmodum igitur unum deum didicimus sapere, ita et unam deitatem confiteri percepimus, et sicut subsistentias tres exorare didicimus, ita et tres glorificare personas instruimur, non alium unum deum praeter tres cognoscentes personas, neque tres consubstantiales trinitatis personas, quae sunt pater, filius, spiritus sanctus, alteras praeter unum deum agnoscimus, et idcirco unum haec tria, in quibus est deitas, praedicamus et tria unum, quorum est deitas annuntiamus – siue quod est accuratius ac manifestius dicere, quae deus est atque cognoscitur. hoc ipsum quippe et unum est et trea creditur et trea praedicatur et unum ueraciter annuntiat, et neque unum, ergo quod unum est, tria recipitur, neque tria, secundum quod tria sunt, unum aduertitur, quod est et mirabile et omni certe plenum stupore est. hoc ipsum namque et numerabile est et refugit numerum; numerabile quidem tribus suis subsistentiis, refugit autem numerum

VPG BR MNL

1 abducit] obducitur R paganismumdeuoluitur B¹ deuoluitur] deuolbitur VP¹ in sese] in sense VP¹ in in sese B asserentem] asserente V adserente B ad seruentem R N ad serentem L conuoluit] cumuoluit NL et aut] ego autem NL 2 furiose] furtose MNL perhibet] peribet L iudeus] iudeos VP¹G¹ R¹ iudaeus B M impie] impiae P impietatem B 3 a deiloquis] ad eloquis V adloqui P² adeiloqui N ad eum loqui L sancitum] sancitum N unitatem] unitatem P² ras. 4 identitate] idemtate B idempritate R in deitate G idem deitate M essentialis] aessentialis P naturalis] naturales V dominationis] dominatio G 5 subsistentiis] substantiis RG diuersitate] diuersitatem VPG ML diuersae BR alternitatis] alternitatis B² ras., alternitas R alter N 7 subsistentialem] substantialem P¹ abicit] abicit BR abicat N tria] trea BR praeferat CEMNYNOI VPG CEMNYNOI] CEMNYNOI P CEMNYNOI B CEMNYNOI R XCEMNYNOI G .CEMNYNOI N praeferat] praeferant B 7–8 arrium si tria] arriueistria G¹ arriueisitria G² 8 tria] trea B ara R ΔΙΑΜΠΙΑΞ] ΔΙΑΜΠΙΑΞ V aiamnaΞ B ΔΙΑΠΙΑΞ RG ΔΙΑΜΠΙΑΞ MN ΔΙΑΜΠΙΑΞ L προσνοούμενα = per omnia intellegantur (?) unitatis] unitatem P repellentia] reperellentia V 9 atque] adque P naturae] naturare B quemadmodum] quemadmodum P 10 percepimus] percipimus BR προσβέβειν = exorare (praedicare) 11 instruimur] instruemur BR unum M add. deum] dominum L cognoscentes] cognoscentes V 12 neque tres om. G consubstantiales] consubstantialis BG MNL pater et filius et spiritus RG 13 praeter] pater N deum om. B dominum L agnoscimus] agnoscimus V cognoscimus R idcirco] icirco B tria] trea BR 14 tria] trea B annuntiamus] adnuntiamus B NL accuratius] acratius P¹ accuratius B accuratius R 15 cognoscitur] cognoscitur V agnoscitur G trea] tria RG MNL 16 trea] tria RG MNL annuntiat] annuntiantur P¹ adnuntiat B anuntiat L 17 tria] tria B recipitur] receperit B tria] trea B tria] trea B unum] unam B¹ est M add. 18 mirabile] mirabili B imperiale N omni] omne BR certe] celeste R plenum M add. stupore] stuporem N namque] nanque L 19 quidem] quid est P quidem est G suis tribus L suis om. G

θεότητος, τὸ γὰρ ἐνικὸν αὐτοῦ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως ἀριθμεῖσθαι παντελῶς οὐκ ἀνέχεται, ἵνα μὴ καὶ διαφορὰν εἰσοῖσι θεότητος καὶ λοιπὸν οὐσίας καὶ φύσεως καὶ πολυθεΐαν τὴν μοναρχίαν ἐργάσαιοτο. πᾶς γὰρ ἀριθμὸς τὴν διαφορὰν κέκτηται σύνοικον καὶ πᾶσα διαφορὰ καὶ διάκρισις τὸν ἀριθμὸν συνεπάγεται σύμφυτον. ἀριθμεῖται γοῦν ἡ
 5 μακαρία τριάς οὐκ οὐσίαις καὶ φύσεσι καὶ διαφόροις θεότησιν ἢ τρισσαῖς κυριότησιν, ἅπαγε, ὡς Ἄρειοι μαίνονται καὶ οἱ τῆς νέας τριθεΐας λυττώσιν ἠγοούμενοι, οὐσίας τρεῖς καὶ φύσεις τρεῖς καὶ τρεῖς κυριότητας καὶ τρεῖς ὁμοίως κενολογοῦντες θεότητας, ἀλλ' ὑποστάσεις καὶ ἰδιότησι νοεραῖς τελείαις καθ' ἑαυτὰς ὑφιστάσασαι, ἀριθμῶ διαιρεταῖς καὶ οὐ διαιρεταῖς τῇ θεότητι. διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως ἡ παναγία τριάς καὶ διηρη-
 10 μένως πάλιν συνάπτεται· τοῖς γὰρ προσώποις τὴν διαίρεσιν ἔχουσα ἀδιαιρέτος μένει καὶ ἄτμητος οὐσία καὶ φύσει, ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητι. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρεῖς θεοὺς λέγομεν οὔτε τρεῖς φύσεις ἐπὶ τῆς τριάδος δοξάζομεν οὔτε τρεῖς οὐσίας ἐπ' αὐτῆς κηρύττομεν οὔτε τρεῖς ὁμολογοῦμεν θεότητας, οὐχ ὁμοουσίους, οὐχ ἑτεροουσίους, οὐχ ὁμοφύλους, οὐχ ἑτεροφύλους, οὐδ' ὅσα μοναδικῶς ἐπ' αὐτῆς προσκηρύττεται εἰς πλῆθος ἐκφέρειν ἀφίμεν
 15 ἢ τινα τὴν αὐτῆς διαιρεῖν συγχωροῦμεν ἐνότητα. οὔτε δὲ τρεῖς τινὰς θεοὺς ἐπιστάμεθα ἢ τρεῖς τινὰς φύσεις ἢ τρεῖς τινὰς οὐσίας ἢ τρεῖς τινὰς θεότητας οἶδαμεν, οὐχ ὁμογενεῖς οὐχ ἑτερογενεῖς, οὐχ ὁμοειδεῖς, οὐχ ἑτεροειδεῖς, ἀλλ' οὔτε ὅλως θεοὺς ἢ φύσεις ἢ οὐσίας ἢ θεότητας ἔγνωμεν ἢ γινώσκοντας οἶδαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔχοντα ἢ φρονούντα ἢ γινώσκοντα τοῖς ἀναθέμασι βάλλομεν. ἡμεῖς γὰρ μίαν ἀρχὴν τῆς μιᾶς ἴσμεν θεότη-

3–4 cf. *Doctrina patrum*, p. 252,2–4 9–10 cf. *Gregorius Naz.*, or. 39,11, PG 36,348 A

MTO LFV A K

2 καὶ διαφορὰν *om.* O εἰσοῖσι] εἰσοῖση MTO εἰσοῖσι F A θεότητος] θεότητος O καὶ⁴
om. L πολυθεΐαν] πολυθεΐαν T 4 συνεπάγεται] συνεπάγεται K σύμφυτον] σύμφυτον T L
 5 καὶ¹] ἢ FV A 6 ἅπαγε] πόρρω L *margin.* ἄρειοι] ἄρειανοὶ FV ἄρειοι A μαίνονται]
 μένονται O A λυττώσιν] λυττώσιν T A 7 καὶ κυριότητος τρεῖς V κενολογοῦντες = uanilo-
 quentes] καινολογοῦντες MTO 8 νοεραῖς *om.* M ὑφιστάσασαι] ὑφιστάσας A διαιρεταῖς]
 διαιρέταις T L 9 διαιρεταῖς] διαιρέταις T 11 οὔτε] οὐ O K λέγομεν] λέγωμεν L
 12 δοξάζομεν] δοξάζωμεν L ἐπ' αὐτῆς οὐσίας MTO K 12–13 οὔτε¹ ... θεότητος *om.* O
 13 οὐχ¹] οὐκ T 14 ἀφίμεν] ἐφίμεν M ἀφίμεν L 15 συγχωροῦμεν L *margin.* ἐνότητα]
 ἐνότητι L 15–16 θεοὺς ... τινὰς¹ *om.* L 16 ἢ¹] οὔτε δὲ V 17 οὔτε δὲ ὅλως MTO
 18 γινώσκοντας] γινώσκοντας F 19 γινώσκοντα] γινώσκοντα F ἡμεῖς μὲν γὰρ V 19–
 426,1 τῆς μιᾶς ἴσμεν θεότητος] τὴν μίαν ἴσμεν θεότητα MTO

singularitate deitatis, unitas quippe eius essentiae atque naturae numerari penitus non ammittit, uti non et differentiam deitatis introducat et ex hoc essentiae et naturae et deorum multitudinem unum principium faciat. omnis itaque numerus contubernalem habet differentiam et omnis differentia atque discretio numerum superinducit ut insitum.

numeratur ergo beata trinitas non essentiis nec naturis nec diuersis deitatibus 5
ternisue dominationibus, absit, sicut insaniunt Arrii et sicut nouae Tritheiae, id est ter
deitatis, latrant ductores, essentias tres et naturas tres et tres dominationes et tres similiter
uaniloquentes deitates, sed subsistentiis et proprietatibus intellectualibus perfectis semotym
subsistentibus, numero diuisibilibus et non diuiden<d>is deitate. diuiditur itaque
indiuse sancta trinitas et diuse rursus coniungitur, in personis namque diuisionem habens 10
indiuisa permanet et inseparabilis prae essentiam et naturam, similiter quoque et deitate.
et idcirco nequaquam tres deos dicimus neque tres naturas in sancta trinitate glorificamus
neque tres essentias in ea praedicamus neque tres confitemur deitates, non consubstantia-
les, non alterius substantiae, non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ, non eiusdem originis neque alterius
originis, neque quae singulariter in ea praedicatur in multitudinem deducere permittimus 15
nec quemquam eius unitatem diuidere sinimus. neque tres quosdam deos esse cognoscimus
aut tres quasdam naturas uel tres quasdam essentias uel tres quasdam deitates nouimus,
non unigenas aut alienigenas, non eiusdem speciei aut alterius speciei, sed nec penitus
deos aut naturas uel essentias aut deitates agnouimus uel cognoscentes scimus, sed et eum
qui recipit uel sapit aut nouit anathematibus percellimus. nos enim unum principium 20

VPG BR MNL

1 atque] neque L	2 ammittit] permittit BR	admittit M	uti] ut G	deitatis] deitates P ¹
ex om. G	et ³ G add.	3 deorum] de eorum V	μοναρχίαν = unum principium	numerus
om. N	4 atque] adque P et R	discretio] discrecio V	discriptio B ¹	disscriptio B ²
numerus] num eorum VP MNL	superinducit] superinducat N	insitum] inditum V N	insditum P ML	5 numeratur] numeretur BRG
deitatis B	6 ternisue] ternisuae P	terni suae N	ternis ire L	deitatibus]
V	arrii] arriani M	tritheiae] thrachie R	thritegae G	tritegae M
tres G	7 deitatis] deitates VG	latrant] latran B	latrunt N	latrant ductores] latratores
R	ductores] doctores V N	dominationes] dominationis VP	dominationis una loquentes et V	8 uaniloquentes deitates] deitatis uaniloquentis V
sed G add.	sed et subsistentiis N	subsistentiis] subsistentibus B ¹	8-9 et ... subsistentibus B ² add.	8 proprietatibus] propietatibus R
semotym] semotim B ² G NL	semotum R	semotis M	9 subsistentibus] subsistentiis M	diuiden<d>is] diuidentes V
diuidentis PG BR MNL	deitate] deitati MNL	diuiditur] diuitur B	itaque V bis	10 indiuse] indiuisae PG
namque] nanque L	11 prae] per R NL	naturam] natura L	quoque om. BR	deitate] deitam. B
deitas R	deitatem G	12 deos] de B ¹	δοξάζομεν = glorificamus (praedicamus)	13 neque et tres R
confitemur] confitemur VP	deitates] deitatis B	13-14 consubstantiales]	consubstantialis B	14 non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ non] ΜΟΘΥΛΟΥΣ non V
non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ non G	non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ BR	ñ ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ M	.N.O.MO. ΦΥΛΟΥΣ N	ñ ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ L
originis] originis G	15 originis] origianis P	neque quae] nec queque RG MNL	permittimus] perimittimus V	16 sinimus] sinemus R
siniorum N	tres quosdam tres deos R	MNL	quosdam om. VPG	quasdam B
cognoscimus] cognouimus L	17 uel tres quasdam ²	om. BR	18 unigenas] unigenitas V R	alienigenas] aligenigenas VP
speciei ²] sapientiae BR	penitus] paenitus P	19 uel cognoscentes scimus om. G	cognoscentes] cognoscentes V	scimus] sciorum N
et om. B	20 recipit] recepit B	anathematibus] anathe.matibus P ² ras.	anatimatibus B	principium] principum VP
principium N				

τος, μίαν βασιλείαν, μίαν ἐξουσίαν, μίαν δύναμιν, μίαν ἐνέργειαν, μίαν βούλησιν, μίαν θέλησιν, μίαν δεσποτείαν, μίαν κίνησιν – εἴτε τῶν μετ' αὐτὴν ὄντων ἀπάντων δημιουργικὴν, εἴτε προνοητικὴν εἴτε συστατικὴν καὶ συντηρητικὴν –, μίαν κυριότητα, μίαν αἰδιότητα καὶ ὅσα ἅττα μοναδικὰ καὶ ἀσύζυγα τῆς μιᾶς οὐσίας καὶ φύσεως ἐν τρισίν
 5 ἔστι προσωπικαῖς ὑποστάσεσιν, οὔτε τὰς ὑποστάσεις συγχέοντες καὶ εἰς μίαν αὐτὰς ὑπόστασιν ἄγοντες, οὔτε τὴν οὐσίαν τὴν μίαν μερίζοντες καὶ εἰς οὐσίας τρεῖς αὐτὴν κατατέμνοντες καὶ τὴν μίαν διὰ τοῦτο διαιροῦντες θεότητα. ἀλλ' ἔστιν εἷς θεός, μία θεότης ἐν τρισίν ὑποστάσεσι λάμπουσα καὶ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα ἐν θεότητι μιᾷ γνωριζόμενα. διὰ τοῦτο τέλειος θεὸς ὁ πατήρ, τέλειος θεὸς ὁ υἱός, τέλειος θεὸς τὸ πνεῦμα
 10 τὸ ἅγιον, ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἕκαστον πρόσωπον ἀμέριστον καὶ ἀνελλιπῆ καὶ τελείαν ἔχει θεότητα· καὶ ὡς μὲν θεὸς τὸ αὐτὸ καθέστηκεν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον τοῦ νοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα· ὡς δὲ πατήρ καὶ υἱός καὶ πνεῦμα πανάγιον ἕτερον καὶ ἕτερον καὶ ἕτερον λέγεται, κἀντεῦθεν ταῦτα τοῖς θεολήπτοις κηρύττεται θεὸς καὶ θεὸς καὶ θεός, ἀλλ' εἷς τὰ τρία θεός – οὐ γὰρ ἄλλος θεὸς ὁ πατήρ, οὐδὲ ἄλλος θεὸς ὁ υἱός,
 15 οὐδὲ ἄλλος πάλιν θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπεὶ μηδ' ἄλλη φύσις ὁ πατήρ, μηδ' ἄλλη φύσις ὁ υἱός, μηδ' ἄλλη πάλιν φύσις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους θεοὺς ἐκτεχνάζεται καὶ τὰς πολλὰς καὶ διαφόρους ἐκτίκει θεότητας· ἀλλὰ θεὸς μὲν ὁ πατήρ, θεὸς δὲ καὶ ὁ υἱός, ὁμοίως δὲ θεὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς μιᾶς ἀμερίστως καὶ ἀνελλιπῶς τὰ τρία πρόσωπα πληρούσης θεότητος καὶ ἐν ἑκάστῳ οὐσης
 20 ὀλοτελῶς καὶ ὀλικῶς· θεότης γὰρ μερισμὸν οὐχ ὑφίσταται καὶ ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις πληρωτικῶς καὶ ἐντελῶς, οὐ μεριστῶς ἤγουν ἐκ μέρους πληροῦσα τὰ πρόσωπα, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πληρεστάτως ὑπάρχουσα καὶ μία γε μένουσα, καὶ εἰ ἐν προσώποις τρισὶ διαφαίνοιτο, καὶ πρὸς θεοτήτων πληθυσμὸν οὐκ ἐκτρέχουσα, καὶ εἰ ἐν τρισίν ἔστιν ὑποστά-

MTO LFV A K

2 μετ' αὐτὴν] μετὰ ταύτην O	ἀπάντων om. L	3 καὶ συντηρητικὴν om. L	συντηρητικὴν καὶ
μίαν FV A	4 ἅττα] ἀπτάτα L (!)	ἅττα K	τοιαῦτα, ἅτε τὰ A
ἀσύζυγα] ἄζυγα O	ἀσύνζυγα A	6 τὴν ¹ om. F	9 γνωριζόμενα καὶ διὰ F
L	12 πανάγιον] τὸ πανάγιον V	ἅγιον A	13 κηρύττεται] κηρύττωνται V ¹
A	14 οὐδὲ] οὐδ' A	15 οὐδὲ] οὐδ' FV A	πάλιν om. O
A	μηδ ²] μηδὲ A	16 μηδ'] μηδὲ A	17 ἐκτεχνάζεται ... διαφόρους L bis
MTO LV A	18 ἅγιον πνεῦμα A	τὸ ² om. F A	20 ὀλικῶς καὶ ὀλοτελῶς M
L	21 τὰ τρία πρόσωπα LFV	22 μία γε μένουσα] μιᾷ γε μὲν οὐσα A	22–23 διαφαίνοιτο]
διαφαίνεται O	δι φαίνοιτο K	23 πρὸς θεοτήτων] προσωποτήτων εἰς F	θεοτήτων] καὶ
ποσοτήτων V marg.			

unius nouimus deitatis, unum imperium, unam potestatem, unam uirtutem, unam operationem, unum consilium, unam uoluntatem, unam dominationem, unum motum – tam omnium quae post eam sunt creatricem quamque prouidam et stabilientem atque conseruatricem –, unam dominationem, unam sempiternitatem et quaeque sunt alia singularia et incomposita unius essentiae atque naturae in tribus est personalibus subsistentiis, neque subsistentias confundentes et in unam eas subsistentiam deducentes, neque eandem unam essentiam partientes et in tres eam essentias discernentes et unam ex hoc diuidentes deitatem. sed est unus deus, una deitas in tribus subsistentiis fulgens, et tres subsistentiae et personae in deitate una agnoscuntur. propterea perfectus deus est pater, perfectus deus est filius, perfectus deus est spiritus sanctus, idcirco quod unam eandemque singula queque persona inseparabilem et indeminutam atque perfectam habet deitatem; et iuxta quod deus quidem est, idipsum existit unumquodque dum seorsum consideratur ipsa intelligentia, quod non est separabile, separante; ut pater tamen et filius et spiritus sanctus aliud et aliud et aliud dicitur, et idcirco haec a dei capacibus praedicatur deus et deus et deus, sed unus est haec tria deus – non enim alius deus pater, nec alius deus filius, neque alius iterum deus spiritus sanctus, quia nec alia natura est pater, nec alia natura est filius, neque alia iterum natura est spiritus sanctus; hoc enim etiam multos atque diuersos deos officinatur multasque et uarias generat deitates; sed deus quidem est pater, deus uero est et filius, similiter deus est et spiritus sanctus, eo quod indiuise et indeminute ea(s)dem tres personas una impleantur deitate et in un(a)qu(a)que earum funditus (et integre) tota est. nam deitas diuisionem non sustinet et in tribus ipsis personis plenifice atque perfecte est, non partiliter siue ex parte easdem implens personas, sed in unaquaque existens plenissime et una permanens, licet in tribus personis monstretur et ad deorum

VPG C(21)BR MNL

1 deitatis] deitates P	2 motum] modum R	3 quae] quem V	qua e P	post eam] postea
PG N sunt om. VPG	4 alia] talia BR MNL	singularia] singolaria B	singularia sunt et	
VPG M 5 incomposita] inconposita BG	composita R	atque] adque P	subsistentiis]	
subsistentias G ²	5–6 neque subsistentias om. G	6 subsistentias] subsistentiis NL	confundentes] confundantes G ¹	
in B ² add.	eas] eius N	subsistentiam] subsistentias B	7	
partientes] pertinentes R	parcientes M	eam] eas L	essentias] essentiam B	discerpentes]
disserpentes R	disserpentes N	9 agnoscuntur] agnoscuntur VP ¹	est deus ¹ G L	10
eandemque] eademque B	eamdemque R	11 et ¹ om. BR	indeminutam] indiminutam V	
12 idipsum] idypsum V	existit] existit V	extitit L	unumquodque] unamquamque V	
unumquemque P (q-cur.)	seorsum] seorsum V B	12–13 intellegentia] intelligentia RG ML	13	
separante] separente VP	14 aliud ²] aliud P	et aliud ³ om. L	dicitur] dicimus BR	a dei
capacibus] ab incapatibus R	ad eius capaces M	ad eius capacibus NL	praedicatur] praecamus B	
predicamus R	15 tria] trea B	deus ¹ om. G	neque] nequae B	nec L
16 iterum om. L	17 etiam] etiam L ras.	atque] adque P	18 officinatur] officinatur P	of-
ficator B	est ¹ om. VPG B ML	19 et ² om. G	eo quod om. L	quod] que VP
indeminute] indeminute P	indiminutu B	indiminute MNL	ea(s)dem] eadem V B NL	cae-
dem PG M (Lu.)	20 personas] personae BRG M (Lu.)	personae pro una B	impleantur]	
implantur VP L	impletur G	deitate] deitatem N	un(a)qu(a)que] unoquoque (= ἐκάστω, cf. 427,22) VPG B MNL	καὶ ὀλικῶς = <et integre> om. VPG BR MNL
(399,4–427,21 om.)	plenifice atque] plenificat quae G	22 perfecte] perfecta VPG B	partiliter]	
partiliter CBR	23 existens] existens RG MNL	plenissime] plenissima CBR	permanens]	
permanes C	personis] ...sonis P ² ras.	monstretur] monstetur L	ad deorum] ad eorum R M	

σεσιν, ἵνα μὴ σωματικὴν τινα πάθει διαίρεσιν ἢ ὄντως ἀπαθῆς καὶ ἀσώματος καὶ πάσχειν οὐκ εἰδυῖα τὰ κτίσεως ἴδια· ἔστιν οὖν μετὰ τὸ εἶναι θεὸς πατὴρ ὁ πατὴρ καὶ οὔτε υἱὸς οὔτε πνεῦμα ἅγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν ἐστὶ καὶ ὁ κατὰ φύσιν τὸ πνεῦμα τυγχάνει τὸ ἅγιον· καὶ ἔστι μετὰ τὸ εἶναι θεὸς υἱὸς ὁ υἱὸς καὶ οὔτε πατὴρ οὔτε πνεῦμα πανάγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατὰ φύσιν κηρύττεται καὶ ὁ κατ' οὐσίαν τὸ πνεῦμα καθορᾶται τὸ ἅγιον, καὶ ἔστι μετὰ τὸ εἶναι θεὸς πνεῦμα ἅγιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ οὔτε πατὴρ θεωρούμενον οὔτε υἱὸς λαμβανόμενον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατ' οὐσίαν πιστεύεται καὶ ὅπερ ὁ υἱὸς κατὰ φύσιν ἀγγέλλεται, τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν τῆς οὐσίας ταυτότητα καὶ τὸ συγγενὲς τῆς ὑπάρξεως, τὸ δὲ διὰ τὰς ἑτεροίας τῶν τριῶν ἰδιότητος καὶ τὸ τῶν ἀσυγχύτως ἕκαστον πρόσωπον χαρακτηριζόντων ἰδιωμάτων ἀνόμοιον. ὡςπερ γὰρ τὸ <εἶναι> θεὸς ἕκαστον ἀμετάπτωτον κέκτηται, οὕτω καὶ τὴν τοῦ προσώπου χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα ἀμετάβλητον καὶ ἀκίνητον ἔλαχε τὴν αὐτῶ καὶ μόνῳ προσοῦσαν καὶ τῶν ἄλλων προσώπων αὐτὸ διακρίνουσαν καὶ τὴν ὁμοφυᾶ καὶ ὁμότιμον, ὁμοούσιον τε καὶ ὁμόθρονον τριάδα τηροῦσαν ἀσύγχυτον.

15 τριάς οὖν ἢ τριάς, οὐ τελεία μόνον τῆ τῆς μιᾶς θεότητος τελειότητι, ἀλλὰ καὶ ὑπερτελής καὶ ὑπέρθεος „δόξη καὶ αἰδιότητα καὶ βασιλεία, μὴ μεριζομένη μηδὲ ἀπαλλοτριουμένη. οὔτε οὖν κτιστὸν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι οὔτε ἐπίσακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν, οὔτε οὖν ἐνέλειψε πατρὶ υἱὸς οὔτε υἱῶ πνεῦμα, ἀλλ' ἀτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος ἢ αὐτῇ τριάς αἰί.“

16–19 cf. Gregorius Thaum., confessio fidei, ACO III p. 3,10–13

MTO L F V A K

1 πάθει] πάθη T παθοί O 2 εἰδυῖα] οἰδυῖα L A τὰ τῆς κτίσεως T L ἴδια] ἰδέα L
τὸ] τοῦ T O F A πατὴρ' om. M 3 ἀλλ'] ἀλλὰ L ὁ om. MTO 3–4 τυγχάνει τὸ πνεῦμα
M 4 τὸ²] τοῦ MTO υἱὸς' om. T 5 πανάγιον] ἅγιον L A τὸ ἅγιον V κατὰ φύσιν
ὁ πατὴρ V A 6 τὸ³] τοῦ MTO 8 πιστεύεται] πεπίστευται MTO ἀγγέλλεται] ἀγάλλεται
T ἀναγγέλλεται L A καὶ διὰ τὴν L 9 τὸ² ... τὰς] τότε διὰ τῆς L ἑτεροίας] ἐτέρας MT
ἑτεροίας O 10 χαρακτηριζόντων πρόσωπον MTO χαρακτηριζόντων] χαρακτηρίζων τῶν L K
χαρακτηρίζων τῶν V 11 esse = <εἶναι> om. MTO L F V K A ἀμετάπτωτον] ἀμετάπτοτον L
οὕτω δὴ καὶ M 12 χαρακτηριστικὴν] χαρακτηρικὴν A ἀμετάβλητον] ἀμετάβληττον L ἀκίνη-
τον] ἀμετακίνητον M ἀκίνητον L ἔλαχε] ἔλογγε T L K A 13 μόνῳ] μόνον M αὐτὸ]
αὐτῶ LV 14 ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιον V A 15 μιᾶς om. M 16 ὑπερτελής] ὑπερτελεῖς L
αἰδιότητι] αἰδιότητι L 16–17 ἀπαλλοτριουμένη] ἀπηλλοτριουμένη L 17 οὖν] γὰρ F V K A
τριάδι] τριάδη L ἐπίσακτον] ἐπίσακτον L A 18 ἐπεισελθόν] ὑπεισελθόν K ἐνέλειψε K lac.
18–19 υἱῶ πνεῦμα] ἦν ποτὲ ὅτε πνεῦμα οὐκ ἦν F 19 ἀναλλοίωτος] ἀναλλοιώτως F

multitudinem non excurrrens, licet in tribus sit subsistentiis, ut non corporalem quandam sustineat sectionem quae certe est impassibilis et incorporea et pati nesciens quae creaturae sunt propria; est igitur cum hoc quod deus est pater ipse pater et neque filius neque spiritus sanctus, sed quod filius est secundum substantiam et quod naturaliter spiritus sanctus existit; et est cum hoc quod deus est filius ipse filius et neque pater neque spiritus sanctus, sed quod pater secundum naturam praedicatur et quod secundum substantiam spiritus sanctus conspicitur, et est cum hoc quod deus est spiritus sanctus ipse spiritus sanctus et neque pater esse cernitur neque filius esse suscipitur, sed quod pater secundum essentiam creditur et quod filius secundum naturam annuntiat, hoc quidem propter naturam et identitatem substantiae et cognationem essentiae, illud uero propter ΕΤΕ-ROYC alterificas horum trium proprietates propterque dissimilitudinem proprietatum que inconfusae unamquamque figurant personam. sicut ergo esse deus unaquaeque inconuertibiliter possidet, ita et proprietatem, per quam ipsa persona figuratur, inmutabilem et immobilem optinet, quae eidem soli est insita et ab ipsis aliis personis eam discernit et consitam atque cohonorandam, consubstantialem quoque et consessiuam trinitatem absque confusione conseruat. trinitas igitur est trinitas, non solum una deitatis perfectione perfecta, sed superperfecta et ultra deitatem „gloriae ac sempiternitate et imperio, non dispartita neque alienata. nec enim creatum quid aut seruile est in trinitate, neque subintroduciticium, tamquam quod prius quidem non extiterit postremo uero <sub>introgessum, neque igitur defuit patri filius neque filio spiritus, sed inconuertibilis et incommutabilis eadem trinitas semper est.“

VPG CBR MNL

1 excurrens] excurrens G	sit om. G	quandam] quamdam L	2 sustineat] susteneat CB
sectionem] sectione B	impassibilis] et passibilis B	impassibilis M	incorporea] corporea B
3 propria] proprie CBR	4 quod ¹] quam VP	est om. G	substantiam] substantia B
substantiam G	5 existit] existit RG MNL	deus om. M	7 deus om. G M
8 sanctus est et M	suscipitur] suspicitur V	suscepitur CB	9 essentiam] ssentiam P ¹
annuntiat] annuntiat P	adnuntiat CBR	10 identitatem] deitatem G	συγγενές = cognationem (affinitatem)
10–11 ἑτεροίως = ΕΤΕΡΩΥC] ΟΤΕΡΩΥC V	&εΡΩΥC B om. CR	11 proprietates] propietates P	propterque] propter CBR
propterque] propter CBR	propietatum] propietatem P ¹	12 inconfusae] inconfusa B	figurant] figurat C
12 inconfusae] inconfusa B	figurant] figurat C	significant M	unaquaeque] unaquaque V
unaquaeque PG ML	unaquaequae C	13 proprietatem] propietatem P	ipsa persona] ipsam personam N
13–14 inmutabilem] immutabilem PG L	immutabilem M	14 et immobilem] enim mobilem N	immobilem] inmobilem PG R
14 et immobilem] enim mobilem N	optinet] obtinet CB ¹	tenet B ¹	obtinere ML
ML	eidem] idem B N	ab om. G	alii] ialii V
alii L	15 δημοφῶς = consitam (connaturalem)	cohonorandam] cohonorificandam CR	choronificandam B
consessiuam] consiuam V ¹	consensiuam CBR N	consesiuam L	16 absque] abque C ¹ B ¹
16 absque] abque C ¹ B ¹	trinitas om. CBR	17 ὑπέρθως = ultra deitatem	sempiternitate] sempiternitatem CR
17 ὑπέρθως = ultra deitatem	sempiternitate] sempiternitatem CR	18 dispartita] disperdita CR	dispertita B M
18 dispartita] disperdita CR	dispertita B M	nec] neque MNL	quid] quod N
19 subintroduciticium] subintroduciticium G ¹	subintroduciticium M	tamquam] tanquam G L	extiterit] exstiterit V
20 ἐπισεισθῶν = <sub>introgessum] introgressum VG B MNL	introgessum P C	defuit] defugit B	21 incommutabilis] incommutabilis M
21 incommutabilis] incommutabilis M	est P ² add.		

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου, αἰδίου τε καὶ ἀρχικῆς καὶ πάντων δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος τριάδος τὸ ὅπως φρονῶ καὶ δοξάζω καὶ σέβομαι ὡς ἐν βραχέσιν εἶπεῖν δῆλον ὑμῖν καὶ σαφὲς διατέθεικα, – οὐ γάρ τι πλέον συνεχώρει τούτων φάναι τῶν συνοδικῶν συλλαβῶν τὸ ἐπίτομον. ὅπως τε καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐνὸς τῆς αὐτῆς
 5 πανσέπτου τριάδος θεοῦ λόγου καὶ υἱοῦ φιλανθρώπου τε καὶ παραδόξου σαρκώσεως ταυτὸν δὲ εἶπεῖν ὑπερτάτης κενώσεως καὶ πρὸς τοὺς ἐπιγείους ἡμᾶς θεϊκῆς καὶ θεοποιοῦ καταβάσεως ἔχω καὶ φρονῶ καὶ κρατεῖν ἐκ πατέρων ἁγίων καὶ τῶν καθ' ὑμᾶς θεοπνευστων παρέλαβον, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς ἐφορώσεως τὰ σύμπαντα γράμμα τουτί τὸ συνοδικὸν γράφων ἐκτίθημι καὶ πρὸς τὴν ὑμῶν ἐκπέμπω τῶν πανσόφων ἀκρόασιν.

10

Πιστεύω καὶ περὶ ταύτης, θειότατοι, ὡς ὁ θεὸς λόγος, ὁ τοῦ πατρὸς μονογενῆς υἱός, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων καὶ χρόνων ἀπαθῶς ὑπ' αὐτοῦ γεννηθεὶς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς οἶκτον λαβὼν καὶ φιλάνθρωπον ἔλεον τοῦ ἀνθρωπίνου ἡμῶν ὀλισθήματος, ἐκουσίῳ θελήματι καὶ θεοῦ βουλήσει τοῦ φύσαντος καὶ συνευδοκίᾳ θεῖα τοῦ πνεύματος κόλπων
 15 οὐ χωρισθεὶς τοῦ γεννήσαντος πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς καταβέβηκεν. ἔστι γάρ, ἔστιν ὡσπερ τῆς αὐτῆς βουλῆς τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι, οὕτω καὶ οὐσίας ἀπειροῦ καὶ φύσεως περιγραφῆς οὐδαμῶς ἀνεχόμενος ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς τοπικῆς μεταβάσεως, κατὰ φύσιν δρᾶν εἰδῶς θεϊκὴν τὴν ἐνέργειαν καὶ μήτραν εἰσδύς ἀπειρόγαμον παρθενίας ἀγλαΐζομένην ἀγνότητι Μαρίας τῆς ἁγίας καὶ φαιδρᾶς καὶ θεόφρονος καὶ παντὸς ἐλευθέρας
 20 μολύσματος τοῦ τε κατὰ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν σαρκούται ὁ ἄσαρκος, καὶ μορφοῦται τὸ ἡμῶν ὁ κατ' οὐσίαν τὴν θείαν ὅσον εἰς σχῆμα καὶ εἶδος ἀμόρφωτος, καὶ

8 cf. 1. Cor. 11,23 cf. AT saepe

MTO LFV A K

1 αἰδίου] αἰδίου L 2 βασιλίδος] βασιλείδος L σέβομαι] σέβωμαι L 3 καὶ om. O οὐ]
 οὔτε V φάναι] περὶ σαρκὸς V marg. 4 ὅπως F τε] δὲ F τῆς' om. FA 6 ταυτὸν
 ... κενώσεως om. L κενώσεως] ἐνώσεως M θεϊκῆς τε καὶ F 7 καταβάσεως] συγκαταβάσεως F
 κρατεῖν] κηρύττειν MTO LA ὑμᾶς] ἡμᾶς K 8 ἐπὶ τῆς] ἐπ' F τῆς' om. L ἐφορώσεως]
 ἐφορώσεως L τουτί] τοῦτο K 9 συνοδικὸν] καὶ ἐκ τῆς καὶ συνοδικῶν L γράφων] γραφῶν L
 ἐκτίθημι] ἐκτίθεμαι M ἐκτίθημι T ἀκρόασιν] τιμότητα V¹ V² corr. marg. 11 πιστεύω τοῖσιν
 καὶ F μονογενῆς] μονογενῆς M 11–12 υἱὸς ὁμοούσιος ὁ F τῶν om. LFV A ὑπ'] ἀπ'
 V 13 ἔλεον] ἔλαον LK 14 θελήματι] βουλήματι K καὶ' om. F συνευδοκίᾳ] σὺν εὐδοκίᾳ
 L 15 οὐ] μὴ MTO γεννήσαντος] γεννήτορος O ἔστιν om. MT 16 βουλῆς] βουλήσεως
 T 17 ἢ om. O 18 εἰδῶς] εἰωθῶς MTO A ἀπειρόγαμον] ἀπειρογάμου V παρθενίας]
 παρθενίας TL 19 ἀγνότητι] ἀγνότητα LV 21 εἰς σχῆμα] εἰσχήμα L

Et de sancta quidem ac consubstantiali, sempiternaque et principali omniumque opifice et regina trinitate qualiter sentiam atque glorificem et uenerer, ut breuiter dicere suppetit, manifeste uobis adliquidumque digessi, – neque enim amplius quid fari permittit harum sinodicarum syllabarum compendium. qualiter quoque et de incarnatione unius de eadem peruenerabili trinitate dei uerbi et filii clementissima atque ammirabili hoc idemque est dicere, sublimissima exinanitione ad nos quoque terrenos diuina atque deifica descensione, teneam atque sentiam et tenere a sanctis patribus, qui secundum uos deo inspirati sunt, *mibi est traditum*, tamquam coram ipsa ueritate, *quae conspicit uniuersa*, synodicam hanc litteram scribens expono et ad uestrum destino sapientissimum auditum.

Credo et de hac, sanctissimi, quod deus uerbum, unigenitus patris filius, qui ante omnia saecula et tempora impassibiliter de eodem natus est deo et patre, miserationem induens et humanitatis misericordiam circa humanum nostrum lapsum, spontanea uoluntate et dei gignentis consilio et diuino complacito spiritus non separatus a gremio generantis ad nos humiles descendit. est scilicet, est sicut eiusdem uoluntatis patri et spiritui, ita et essentiae inexplicabilis, et naturae circumscriptionem nullo modo sustinens aut secundum nos localem transmeatum, naturaliter sciens efficere diuinam operationem et uterum intactum uirginitatis ingressus castitate lustratm Mariae sanctae praeclaraeque et quae dei sunt sapientis et ab omni contagione libere et corporis et animae et intellectus; incarnatus est qui erat incarneus, et formam suscipit nostram qui secundum diuinam

VPG BR MNL K

1 de B ² <i>add.</i>	ac] a N	consubstantiali] consustantili C	et ⁴] at L	opifice] opifica G
2 regina] regitana N	trinita[te ... uenerer] <i>om.</i> B	uenerer] uererer G	breuiter] beatae C	
beate BR	suppetit] subpetit V CBR	3 adliquidumque] aliquidumque VP	loiquidumque B	
aliquid dumque G	aliquidum M (<i>cf.</i> 491,10)	digessi] degessi V	digesti N	quid] quod N
fari] fieri VPG	4 sinodicarum] synodicarum PG MN	syllabarum] sillabarum P R NL	con-	
pendium] compendium PG ML	unius et de CR	5 eadem] eandem VP	peruenerabili] uenerabili	
CBRG	peruenerabilem M	trinitate] trinitatem M	clementissima] clementissimam R	de-
mentissima G	ammirabili] admirabili CBR ML	6 est <i>om.</i> VPG MNL	sublimissima] sublimissa	
C	submissa R	exinanitione] exinnitione B	ex natione G	quoque] que VPG MNL
diuina atque] diuinatque G	6–7 descensione] discessione CBRG	7 sentiam] sententiam B ¹		
tenere] teneat C	uos] nos L	inspirati] inspirante V ¹	8 mihi] michi G N	conspicit]
conspicit L	synodicam] sinodicam C L	sinoticam B	synodica M	9 hanc] hac B
scribens] habens G ¹	destino] distino CB	auditum] auditu V	11 credo] crede L	sanct-
tissimi] sc̄itissimi P	sc̄itissime C ¹ BRG	sc̄itissime C ²	deus <i>om.</i> G	patris] patri G
12	inpassibiliter] impassibiliter M	de eodem] deo eodem CR	patre miserationem] patrem miserationem CR	13 misericordiam] m̄iāā MN
13	miseriam L	lapsum nostrum G	14 gignentis]	
gignentes V CR	complacito] complatito V	conplacita B	conplacito G N	spiritus] spiritui
CR	spiritus tui non separatur B	generantis] generantes CR	15 humiles] humilem CR	
descendit] descendit G MNL	est ¹] et VPG C MN	est ²] et L	sicut] secundu C	sciendum
R	eiusdem] eudem P ¹ B ¹	uoluntatis] uoluntatas V ¹	patri] patris N	spiritui] spiritu
CR	et ² <i>om.</i> G	16 ἀνεπίου = inexplicabilis (ἀνεπίου?)] inexplacabilis B	circumscriptionem] circuminscriptionem P	sustinens] sustenens C
17	transmeatum] transmeatur L	efficere] facere L	diuinam] diuina	
C	uterum] utrum V ¹	iterum N ¹	18 intactum] intantum P	castitate] castitatem CRB M
lustrat <u>m</u>] lustratam VP CBR MNL	lustrata G	praeclaraeque] praeclareque P NL	prae-	
claraeque CB	19 libere] liberae C M	20 incarnatus ... erat P ¹ <i>add. marg.</i>	est <i>om.</i> C	qui
erat] quieuit R	incarneus] incaneus P ¹	suscipit] suscepit CBRG ML	suscipit propriam nostram	L ¹

σωματοῦται καθ' ἡμᾶς ὁ ἀσώματος, καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γίνεται ὁ αἰεὶ θεὸς γνωριζόμενος, καὶ μητρικῆς κοιλίας ἐγγάστριος ὁ τοῦ αἰδίου πατρὸς ἐγκόλπιος δεικνύται, καὶ ὁ ἀχρονος ἀρχὴν χρονικὴν καταδέχεται, οὐ φαντασίᾳ ταῦτα γινόμενος ἅπαντα, καθὰ Μανιχαίοις καὶ Οὐαλεντίνοις δοκεῖ τοῖς παράφροσιν, ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ πράγματι ὅλον 5 ἑαυτὸν κενώσας πατρικῶ καὶ οἰκείῳ θελήματι καὶ ὅλον προσλαβὼν τὸ ἡμέτερον φύραμα, σάρκα φημί τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ψυχὴν λογικὴν, τὴν ψυχαῖς ταῖς ἡμετέραις ὁμόφυλον, καὶ νοῦν τῶ νῶ τῶ ἡμῶν παραπλήσιον. ταῦτα γὰρ ἄνθρωπός ἐστι καὶ γινώσκειται, καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἐξ αὐτῆς ἄκρας τῆς ἐν παρθένῳ τῇ παναγίᾳ συλλήψεως. ἄνθρωπος γὰρ χρηματίζειν ἐβούλετο, ἵνα τῶ ὁμοίῳ ἀνακαθάροι τὸ ὅμοιον καὶ τῶ 10 συγγενεῖ τὸ συγγενὲς ἀνασώσῃται καὶ τῶ συμφυεῖ τὸ συμφυὲς ἐκλαμπρύνει. διὰ τοῦτο παρθένος ἀγία λαμβάνεται καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ἀγιάζεται καὶ οὕτως ὑπουργεῖ τῇ σαρκώσει τοῦ κτίσαντος ὡς καθαρὰ καὶ ἀγνή καὶ ἀμόλυντος. σαρκοῦται γοῦν ὁ λόγος καὶ θεὸς τὸ ἡμέτερον, οὐ προπλασθεῖσι σαρκὶ συναπιτόμενος ἢ προμορφωθέντι καὶ καθ' αὐτὸ προὑποστάντι ποτὲ προσπλεκόμενος σώματι ἢ προὑποστάσει ψυχῇ συντι- 15 θέμενος, ἀλλὰ τότε τούτοις παραγενομένοις πρὸς ὑπαρξιν, ὅτε αὐτοῖς ὁ λόγος αὐτὸς καὶ θεὸς φυσικῶς συνετίθετο σύγχρονον ἔχοντα τῇ ὑπάρξει τὴν ἔνωσιν καὶ οὐ πρὸ τῆς πρὸς τὸν λόγον ἀληθεστάτης συμβάσεως καθ' ἑαυτὰ γενόμενα πῶποτε ἢ τινος ἀνθρώπου τῶν καθ' ἡμᾶς ἑτέρου τὸ παράπαν ὑπάρξαντα, ἀλλὰ σύνδρομον ἔχοντα τῇ φυσικῇ τοῦ λόγου συμβάσει τὴν ὑπαρξιν καὶ οὐκ ἐκείνης οὐδὲ ὡς ἐν ὀφθαλμοῦ ῥιπῇ ταυτηνὶ προτερεύουσαν 20 ἔχοντα, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς βομβεῖ καὶ Νεστόριος. „ἅμα“ γὰρ „σὰρξ, ἅμα θεοῦ λόγου σὰρξ, ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογικὴ, ἅμα θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογικὴ“. ἐν αὐτῶ

19 cf. 1. Cor. 15,52

20–21 cf. Ps.-Athanasius, epist. ad Iovinianum imp., PG 28,532 A; cf. Cyrus Alex., ACO ser. II vol. I p. 134,27–28

MTO LFV A K

1 γίνεται | γίνεταί K 2 τοῦ αἰδίου | συναϊδίου O 3 γινόμενος | γιγνόμενος K γινόμενος
 ἅπαγε ἅπαντα V ἅπαντα | ἅπαγε K A 4 οὐαλεντίνοις | οὐ ἄλλεν τίνους L ἄλλ' | ἄλλὰ LFV
 5 πατρικῶ τε καὶ F 6 τὴν¹ | ταῖς V¹ V² corr. marg. 7 τῶ¹ | τὸν O τὸ A om. LFV
 παραπλήσιον | παραπλησίον L γινώσκειται | γιγνώσκειται F K 8 κατὰ | κατ' K A 9 γὰρ καὶ
 χρηματίζειν LFV [βούλετο] ἠβούλετο F τῶ¹ | τὸ K ἀνακαθάροι | ἀνακαθάρη MTO V
 τῶ² | τὸ L 10 τῶ] τὸ L ἐκλαμπρύνει | ἐκλαμπρύνει T ἐκλαμπρύνειν LV
 13 προπλασθεῖσι | προπλασθήσης L συναπιτόμενος | συναπιτόμενος L προμορφωθέντι | προμορ-
 φωθέντι A 14 αὐτὸ] ἑαυτὸ FV αὐτῶ K προὑποστάντι | προὑποστήσαντι O προσ-
 πλεκόμενος | προσπλεκώμενος K προὑποστάσει | προὑποστάσει O προὑποστάσει LF K A
 15 παραγενομένοις | παραγενομένοις V ὁ λόγος αὐτοῖς L αὐτὸς om. M L 16 συνετίθετο φυσικῶς
 T σύγχρονον | σύχρον V πρὸ τῆς πρὸς | πρὸς τῆς A 17 γενόμενα | γινόμενα K πῶποτε |
 πῶποτε L ποτε A 19 οὐκ | οὐχ T LF οὐδὲ | οὐδ' LFV A ῥιπῇ | ῥοπή V A ταυτηνὶ |
 ταυτην T L K προτερεύουσαν | εἰπροτερεύουσαν L πρωτεύουσαν F 20 νεστόριος | νεστώριος
 L 21 σὰρξ² | γὰρ M γὰρ σὰρξ K ἅμα² ... λογικὴ om. M A

essentiam quantum ad habitum et speciem inextormabilis, et incorporatur secundum nos
 incorporeus, et homo iuxta ueritatem efficitur qui semper deus agnoscitur, et materno
 uentre gestari monstratur qui sempiterni patris in sinu est, et intemporius principium
 recipit temporale, non per phantasiam factus haec omnia, ut Manicheis et Ualentinis
 uidetur insanis, sed re et ueritate totum seipsum exinaniens paterna et propria uoluntate
 et totam nostram assumens massam, carnem inquam nobis consubstantialem et animam
 rationalem, animabus nostris contribulam, et mentem menti nostrae comparem. haec
 itaque homo est et agnoscitur, et homo secundum ueritatem factus est ab ipso summo
 conceptu de sanctissima uirgine. homo enim XPHMATIZΘIN fungi uoluit, ut simili
 consimile mundificaret et cognato cognatum saluificaret et connaturali connaturale splendi-
 ficaret. ideo uirgo sancta accipitur et animam corpusque sanctificatur et ita ministrat
 incarnatione creatoris ut munda et casta atque intaminata. incarnatur ergo uerbum
 et deus quod nostrum est, non praefactae carni copulatus praeformatouae atque in sese
 praesumpsistentii aliquando corpori collinitus uel animae praexsistenti coniunctus, sed
 tunc his ad subsistendum uenientibus, quando eis ipsum uerbum et deus naturaliter
 copulatus est, contemporalem habentia unionem atque subsistentiam et non ante ueris-
 simum ipsius uerbi conuentum in seipsis umquam extarunt uel cuiuspiam secundum nos
 alterius hominis paenitus extiterunt, sed cum uerbi ipsius naturali conuentu
 subs(isten)tiam habentia concurrentem; et nec quantum *in ictu oculi* hanc illa
 priorem habentia, sicut Paulus Samosatenus perstrepat atque Nestorius. „simul“ quippe
 „caro, simul dei uerbi caro, simul caro animata rationalis, simul dei uerbi caro animata

VPG CBR MNL

1 inextormabilis] inextormalis B	corporatur] corponitur R	corporatur G	2 incorporeus]
incorporeos V ¹	iuxta] iuxa G	iusta L	deus <i>om.</i> N
uentre] uestre VP (n-s)	gestari] gestare CBR	monstratur] monstratus N	intemporius] tem- poris R
4 recipit] recepit CBR	temporale] temporalem N	phantasiam] phantariam VP (s-r)	phantasiam R ML
factus <i>om.</i> N	ut] aut N	ualentinis] ualentinus VP B ¹ N	ualentino G
5 re] se N	et ¹ M <i>del.</i>	6 assumens] adsumens CB N	inquam] in qua M
7 rationalem]	racionallem V	comparem] comparem CBG	8 γινώσκειται = agnoscitur] agnoscitur V
conceptu] conceptum B	XPHMATIZΘIN] XPIMATIZIN V <i>om.</i> PG	XPIMATIZΘIN CBR	XPIMATIZΘIN MNL
fungi] fugin B	uoluit PMATIZIN ut P	9-10 consimile] consimilem CB	cunsmile L ¹
10 et ¹ ... saluificaret <i>om.</i> M	et ¹] ut G	10-11 et ² ... splendificaret <i>om.</i> CR	10 connaturali] connaturi VPG NL
cognaturi B	connaturale] connaturalem B	connaturali M	10-11 ἐκλαμπρόνει = splendificaret
splendificaret + usque hic C ² <i>margin.</i> (<i>script. tiron.</i>)	11 accipitur] accepitur CB	animam] anima MNL	ministrat] ministrabitur MNL
11-12 ministrat in incarnatione CBR (<i>an recte?</i>)	12 incarnatione] incarnationi NL	atque N <i>bis et del.</i>	intaminata] intami.ata B ² <i>ras.</i>
incontaminata G	incontamina. L <i>ras.</i>	13 et <i>om.</i> CBR	praefactae] praefectae M ²
praefatae G N	praefactae carni] praefacta carne CBR	praeformatouae] praeformatauae V	atque N <i>bis</i>
in sese <i>om.</i> G	sese] se MNL	14 praesumpsistentii] praesubsistentiae CB	pure subsistentie R
presumpsistentie G	presumpsistenti M	pressumpsistentii N	collinitus] conlinitus CB
uel animae] uelamine L	praexsistenti] praexsistente CB	pure existente R	praexsistenti MN
postexistenti L	15 subsistendum] sumpsistendum N	16 contemporalem] contemporale B ¹	habentia] habens CBR
unionem] unionem L	17 umquam] quam P ¹	unquam G M	extarunt] excarunt R
M <i>margin.</i>	extasunt N (r-s)	cuiuspiam] cuiuspium B	18 paenitus] penitus CBRG MNL
extiterunt] extiterunt PG	naturali] naturale L	19 τὴν ὑπορξιν = subs(isten)tiam] substantiam VPG B	substantia CR MN
substantia L	concurrentem] concurrentem tui VP	concurrente CBR	concurrentiam MNL
illa] illam CBR M	20 habentia] habentiam CBR MNL	samosatenus] samusetenus V ¹	20-21 simul] semul C <i>quater</i>
21-435,1 simul ³ ... rationalis PG <i>bis om.</i> NL	21 animata ¹] simulcaro P ²		

γὰρ καὶ οὐ καθ' ἑαυτὴν ἔσχε τὴν ὑπαρξιν. ἅμα γὰρ τῇ συλλήψει τοῦ λόγου ταῦτα παρήχθη πρὸς σύστασιν καὶ ἠνώθη αὐτῶ καθ' ὑπόστασιν, ἅμα τῶ πρὸς σύστασιν ἄγεσθαι τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ ἀμέριστον, τὴν μήτε διαίρεσιν πάσχουσαν μήτε τροπὴν εἰσδεχομένην καὶ σύγχυσιν, ὑπ' αὐτοῦ παραγόμενα καὶ ἐν αὐτῶ συνιστάμενα καὶ αὐτῶ συντιθέμενα καὶ χρόνον οὐδένα τὸ σύνολον τῆς οἰκείας συστάσεως προτερεύοντα, φέροντα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀσυγχύτου τε καὶ ἀτμήτου συνθέσεως. ἐκ τῶν οὖν ἀχράντων καὶ παρθενικῶν αἱμάτων τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου παρθένου Μαρίας ὁ λόγος σαρκωθείς κατὰ ἀλήθειαν γέγονε καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἀνθρώπος κὰν τῇ παρθενικῇ γαστρὶ κυοφορούμενος καὶ τὸν χρόνον πεπληρωκῶς τῆς ἐνόμου κυήσεως· ὡς ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς καὶ ἀμαρτίαν οὐ φέρουσι τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁμοιούμενος καὶ τὴν ἡμετέραν οὐκ ἀπαξιῶν ἐμπαθεστάτην εὐτέλειαν τίκεται θεὸς ἀνθρωπίῳ τῶ σώματι, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶ σχήματι ψυχὴν λογικὴν καὶ ἀσώματον ἔχοντι, ὅπερ αὐτὸς ἐν ἑαυτῶ καὶ οὐχ ἕτερος λογικῶ ἐνεψύχωσε πνεύματι καὶ παρθένον τηρεῖ τὴν γεννήσασαν καὶ θεοτόκον αὐτὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς ἀναδείκνυσι, κὰν Νεστόριος ὁ παράφορος ῥήσεται καὶ τούτου τὸ θεομάχου στρατόπεδον δακρύει καὶ θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται καὶ σὺν ἐκείνῳ πάλιν σπαράττηται. θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐκ παρθένου τῆς ἀγίας θεοτόκου Μαρίας τικτόμενος καὶ δευτέραν δι' ἡμᾶς καὶ χρονικὴν προσδεχόμενος γέννησιν μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ καὶ ἀίδιον τὴν ἐκ πατρὸς φυσικὴν καὶ ἀνέκφραστον γέννησιν, κὰν σεσαρκωμένος ἐτίκετο διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς τοὺς σαρκικούς ὁμοιότητα, ὅλος θεὸς ἀνυμνούμενος, ὅλος ὁ αὐτὸς προσφαινόμενος ἀνθρώπος, τέλειος θεὸς ὁ αὐτὸς γινωσκόμενος καὶ τέλειος ἀνθρώπος ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος. ἐκ δύο γὰρ φύσεων ἔσχε τὴν ἔνωσιν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος καὶ ἐν δυσὶ τελείαις ἐγνωρίζετο φύσει, θεότητι τε καὶ ἀνθρωπότητι. οὔτε γὰρ τῇ ἐνώσει τροπὴ τις ἢ φυρμὸς ἐμείτευσεν, οὔτε τῇ διαφορᾷ καὶ δυάδι τῶν μορφῶν ἦτοι τῶν οὐσιῶν μετὰ τὴν ἔνωσιν διαίρεσις τις ἢ τομὴ εἰσεκρίνετο, κὰν τοῦτο μὲν λυπῆ τὸν μεμνηνὸτα Νεστόριον, ἐκεῖνο δὲ

14 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 76,8; cf. ACO ser. II vol. I p. 368,7–8 etc.

17 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 76,18; cf. ACO ser. II vol. I p. 370,16–17

20–22 cf. Symb. Chalce., ACO II 1,2 p. 129,24–31

MTO LFV A K

2 τῶ] τὸ LV 4–5 καὶ ἐν ... συντιθέμενα om. L 5 προτερεύοντα] πρωτεύοντα F 6 ἀτμήτου] ἀμωμήτου M ἐκ τῶν ...] περὶ τῆς (παν)αγίας θεοτόκου LF marg. 7 καὶ om. MTO K 8 γέγονε ... ἀλήθειαν om. MT γέγονε κατὰ ἀλήθειαν O γέγωνεν L A κὰν] ἐν LFV A 9 ὡς om. MTO 11 ἐμπαθεστάτην] ἐμπαθείαν καὶ M ἀνθρωπίῳ] ἀνθρωπίνῳ MT ἀνθρωπίῳ L A τῶ] τὸ L 12 ὅπερ] ὡςπερ MTO 14 κὰν] εἰ καὶ F ὁ παράφορος] καὶ παράφρων F παράφρων V ῥήσεται] ῥίσηται O ῥίσηται L A 15 στρατόπεδον] στρατόπειδον L A δακρύει] ῥήσεται F ὀδύρεται] ὀδύρηται O 15–16 σπαράττηται] ταραττῆται M σπαράσεται FV A 17 τὴν om. F 18 κὰν γὰρ σεσαρκωμένος L 19 ὅλος] ὁ λόγος L ὁ om. L προσφαινόμενος] προσφερόμενος T 21 γὰρ om. O θεότητός τε καὶ F δυσὶ] δύο MTO K 22 τε om. L ἐνώσει τῶν φύσεων τροπὴ LFV A 24 λυπῆ] λυπεῖ L A

rationalis¹. in illo itaque et non in semetipsa habuit existentiam. una cum conceptu quippe uerbi haec ad subsistendum prolata sunt et secundum subsistentiam ei unita sunt, quando ad subsistendum prolata sunt quae certe uera est et inseparabilis, quae neque diuisionem perpetitur neque mutabilitatem aut confusionem ammittit, ab ipso prolata et in ipso consistentia et cum ipso composita nullumque prorsus tempus propriae constitutionis tulerunt, quod inconfusam atque inseparabilem ad eum compositionem praecederet.

ex inuiolabili namque et uirginali sanguine sanctae atque immaculatae uirginis Mariae uerbum uere factum est incarnatum et ueraciter homo et in utero uirgineo deportatus et tempus expleuit legitimae puerperiae; ut per singula naturalia et peccatum non trahentia nobis hominibus similis factus nostramque non dedignatus passibilem uilitatem nascitur deus humano corpore similiterque et habitu animam rationalem et incorpoream habente, quod ipse in semetipso et nequaquam alter rationali animauit spiritu et uirginem generantem conseruat et THEOTOCON eam propriae et ueraciter demonstrauit, uel si Nestorius uecors scinditur et huius deo rebellis exercitus lacrimatur et lamentatur et eiulat et iterum cum eo discerpitur. deus itaque erat qui ex sancta uirgine dei genetrice Maria <natus> est et secundum ac temporalem propter nos natiuitatem suscepit post primam eius et sempiternam illam ex patre naturalem <at>que ineffabilem natiuitatem, quamquam incarnatus nascebatur ob similitudinem nostri carnalium totus deus collaudandus, totus idem ipse apparens homo, perfectus deus idem noscendus <et> perfectus homo idem ipse innotescendus. ex duabus quippe naturis unitionem habuit deitati et humanitati, et in duabus perfectis noscebatur naturis, deitate et humanitate. neque enim unitioni mutatio quelibet uel confusio intercessit, neque differentia dualitateque formarum siue substantiarum post unitionem diuisio quaedam aut sectio intromissa est, licet hoc contristet quidem furentem Nestorium, illud uero

VPG CBR MNL

1 rationalis] rationil B non om. G semetipsa] semetipso G existentiam] existentiam RG
 MNL una] unam VPG M cum om. G conceptu] concepto M¹ 2 subsistendum]
 substendum V subsistentiamdum B ei unita] empta G 3 uera] uere B¹ inseparabilis]
 inreparabilis VP (s-r) 4 diuisionem om. G diuisione N perpetitur] perpatitur G muta-
 bilitatem] mutabilitate B¹ motabilitatem M ammittit] amittit V ammit P admittit CBR
 M ab] aut M 4-5 prolata et in ipso prolata et in ipso consistentia VPG 5 composita]
 composita CB prorsus] prussus C prorsus B¹ prorsus N 6 tulerunt] tullerunt B
 inseparabilem] inseperabilem V C M 7 inuiolabili] inuigolabili B inuiolabile M namque]
 nanque L atque] et VPG immaculatae] immaculatae G M 8 est et incarnatum G uir-
 gineo] uirgineo P 9 puerperiae] puerpaeriae P puerpere L 10 trahentia] trahentibus VPG
 MNL nostramque] nostram quoque V nostram N 11 uilitatem] uilitem B 12 incor-
 poream] corpoream V B habente] habens CBR habentem G MN alter] alterl V
 uirginem] uirgine B¹G conseruat] conserua G et²] ut L THEOTOCON] theotoco VPG
 14 uecors] ueccros V B uc.o.s C ras. rebellis] repellis CR reuellis N 15 eiulat] iculat V
 aeculat N 16 genetrice] genetricae V B N genetrice PG CR M τικτόμενος = <natus> est]
 <natus> om. VPG CRB MNL δευτέρων = secundum] secundum VPG CRB MNL ac] hanc CBR
 M hac L 17 patre] pa P¹ parte B καί = <at>que] naturalemque VPG CRB MNL
 18 quamquam] quanquam M 18-19 carnalium] carnaliam G¹ 19 collaudandus] conlaudandus CB
 N 20 καί = <et> om. VPG CRB MNL innotescendus] innotiscendus CB 21 deitati et
 humanitati] deitatem et humanitatem V deitate et humanitate B¹ 21-22 deitate et humanitate]
 deitati et humanitati B² 22 unitioni] unitione V¹ B quelibet] quilibet N 23 differentia]
 differentiae VPG CRB M¹N differentie M² differentie L dualitateque] dualititque CBR
 substantiarum] substentiarum V 24 hoc om. G

τήκη Εύτυχῆ τὸν κακόφρονα· τὰ γὰρ καθ' ὑπόστασιν ἀλλήλοις ἐνούμενα οὔτε τροπήν
 συνεισδέχεται οὔτε γνωρίζει διαίρεσιν, οὔτε συγχύσεως οἶδε τὰ ἴδια οὔτε τομῆς μανθάνει
 τὰ σύμβολα. ὅπερ ὡς ἔοικεν Εύτυχῆς ἀγνοῶν καὶ Νεστόριος καὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν
 ἐνώσεως μὴ μαθόντες τὴν δύναμιν, καθ' ἣν ὁ λόγος ἀτρέπτως σσεσάρκωται καὶ ἡ σὰρξ ἡ
 5 ἔμψυχος καὶ ἔννοος ἀμεταβλήτως τεθέωται. ὁ μὲν εἰς τὸ τῆς ἀναχύσεως ἀκοντίζεται
 πέλαιος, ὁ δὲ εἰς τὸ τῆς διαιρέσεως καταφέρεται βάραθρον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν φεύγει
 καθομολογεῖν τὴν δυάδα τῶν φύσεων, ὁ δὲ μίαν κηρύττει τὴν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν
 σσεσάρκωμένην συστέλλεται ἢ καὶ μίαν αὐτοῦ σύνθετον λέγειν ὑπόστασιν δέδοικε, φόβον
 οἱ δραπέται φοβούμενοι, οὐ φόβος οὐδεὶς πολιτεύεται. ἡμεῖς δὲ ῥωμαλέω φρονήματι
 10 τὴν ἑκατέρου τούτων δούλην παρελάσαντες ἀνοίαν καὶ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς εὐσεβείας
 ἐστῶτες ἀδείμαντοι καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν τοῦ λόγου πρὸς σάρκα τὴν ἐξ ἡμῶν τὴν
 ἔννοον καὶ ἔμψυχον κηρύττομεν σύμβασιν, καὶ ἕνα Χριστὸν καὶ υἷον τὸν σαρκωθέντα
 λόγον πρεσβεύομεν, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν λέγομεν σύνθετον, καὶ ἐν δυσὶν αὐτὸν
 15 ἀγορεύομεν φύσει, καὶ δύο τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου γεννήσεις πιστεύομεν – μίαν μὲν τὴν
 ἐκ θεοῦ πατρός, ἣν καὶ ἄχρονον καὶ ἀίδιον οἶδαμεν, καὶ δευτέραν τὴν ἐκ τῆς θεοτόκου
 μητρός, ἣν καὶ πρόσφατον καὶ χρονικὴν ἐπιστάμεθα –, καὶ „μίαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν“
 ἐπ' αὐτοῦ „σσεσάρκωμένην“ δοξάζομεν, ἀλλ' οὐχ ὡς Ἀπολινάριος καὶ Εύτυχῆς καὶ Διόσκορος
 λέγουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ σοφὸς ἡμῖν παραδέδωκε Κύριλλος, καὶ τὰ τῶν φύσεων σφῶζεσθαι
 20 λεγομένην καὶ οὐσαν ποιότητι, ἐν οὐσιώδει δὲ νοουμένην καὶ οὐσαν ποσότητι· καὶ οὔτε

8–9 Ps. 13,5 10 Mt. 16,18

16–17 cf. Cyrillus Alex., ep. III ad Nestorium, ACO I 1,1 p. 38,22 etc.

MTO LFV A K

1 τήκη] τήκει FV K A τίκει L εὐτυχῆ] εὐτύχην L ἐνούμενα] ἐπόμενα L 2 οἶδε] οἱ δὲ
 K οἶδεν A μανθάνει] λαμβάνει MTO 3 εὐτυχῆς] εὐτύχης L 4 μὴ] οὐ F ἀτρέπτως
 om. MTO K ἢ om. MT 6 καταφέρεται] καταφαίρεται L 7 κηρύττειν] καθομολογεῖν MTO
 κηρύττει K 8 συστέλλεται] συντέλλεται L ἢ om. F ei K λέγειν ὑπόστασιν σύνθετον LFV A
 δέδοικε] δέδωκεν L 9 οὐδεὶς πολιτεύεται] οὐδὲ εἰσπολιτεύεται A ῥωμαλέω] ῥωμαλαίω M K A
 10 ἑκατέρου] ἑκατέρων A δούλην om. M δουλικὴν F 11 ἀδείμαντοι] ἀδίμαντοι L ἀδή-
 μαντοι A τὴν¹ om. F 12 ἔμψυχον] ἔνψυχον A 12–13 σαρκωθέντα τὸν λόγον L
 13 λέγομεν] λέγωμεν L 14 φύσει] φύσει L φύσιν A θεοῦ λόγου om. K γεννήσεις]
 γενήσει A 15 θεοῦ καὶ πατρός F ἄχρονον καὶ om. O 17 δοξάζομεν] δοξάζωμεν L εὐ-
 τυχῆς] εὐτύχης L 18 παραδέδωκε] παρέδωκε A 19 φάσκομεν] φάσκωμεν L A ἠνωμένων]
 ἠνωμένων L A ἐν φυσικῇ] φυσικὴν MO φυσικῇ T L 20 ποιότητι] ποιότητα M πιότητι
 L ἐν οὐσιώδει ... ποσότητι om. L K οὐσιώδει] οὐσιότητι O οὐσιώδη V ποσότητι]
 ποιότητι MTO A

tabefacit Eutychem desipientem; nam que secundum subsistentiam adinuicem uniuntur neque mutationem acceptant neque diuisionem agnoscunt, neque scit que confusionis sunt propria neque sectionis discit indicia; quod iuxta quod apparet Eutyches ignorans atque Nestorius et unionis secundum subsistentiam non addiscentes uirtutem iuxta quam et incarnatum est uerbum <inconuertibiliter> et caro animata et intellectualis inmutabiliter 5
deificata est. hic quidem in confusionis pelag(u)s iaculatur, hic uero in diuisionis uoraginem deicitur, et idcirco ille quidem refugit confiteri dualitatem naturarum, hic uero unam dei uerbi naturam incarnatam se subtrahit praedicare, licet unam eius compositam subsistentiam dicere metuat, *timorem* refugae metuentes, *ubi timor nullus inhabitat*.
nos uero sensu uiuido utriusque horum seruilem propellentes amentiam et *super petram* 10
pietatis stantes intrepidi et secundum subsistentiam uerbi ad carnem, quae ex nobis est, intellectualem et animatam conuenientiam praedicamus, et unum Christum et filium incarnatum uerbum obsecramur, et unam eius subsistentiam compositam dicimus, et in duabus cum annuntiamus naturis, et duas eiusdemque dei uerbi natiuitates credimus – unam quidem ex deo patre, quam intemporalem et sempiternam scimus, et secundam ex 15
dei genetrice matre, quam et modernam et temporalem cognoscimus –, et „unam dei uerbi naturam“ in eo „incarnatam“ glorificamus, sed non sicut Apollinarius Eutychesque et Dioscorus dicunt, sed sicut sapiens nobis tradidit Cyrillus, et quae sunt naturarum saluari dicimus propria et unitarum differentiam recitamus, quae ut in naturali quidem dicitur et est qualitate, in essentiali uero intellegitur et est quantitate; et neque Nestorianam 20

VPG CBR MNL

1 tabefacit] tabefecit G ¹	eutychem] euthichitem CBR	eutychemem G	euticem M ¹
euticem M ² N	cuticem L	nam que] nanque L	secundum G add.
subsistentia B	uniuntur] muniuntur G	2 mutationem] motationem M	agnoscunt] agnoscunt
V	agnoscant G	scit] scitur MNL	confusionis] confusionis G
indicia] indictia VP	inditia G L	iuxta] iusta L	quod ² om. N
eutyches] eutices CBR ML	euthios N	4 addiscentes] addiscente CR	addescentes N
tutum] uirtute C	iuxta] iusta L	5 est G add.	ἀτρέπτως = <inconuertibiliter> om. VPG CBR
MNL	inmutabiliter] immotabiliter M	inmutabile L	6 quidem est in G
confusiones G ²	πέλογος = pelag(u)s] pelagis VPG CBR MNL	6–7 uoraginem] uoragine CBR	
MNL	8 unam] unum B	naturam] naturarum B	se] sed VPG
subtrahit G	subtrahit N	compositam] compositam G MNL	9 subsistentiam] subsistentia CB ¹
timorem] timore B M	refugae] refuge VP	refugere G ML	refugerent N
metuentes] et	uentes N	inhabit] inhabitet G ¹	10 ῥωμαλέω = uiuido (ualido)
propellentes] propellenstes V ¹	11 pietatis] ppietatis V	pietatis B	stantes] stantis V
13 πρεσβεύομεν = obsecramur	obsecramur] obsecramur B ¹ MNL	unam] unum L	compositam]
compositam G MNL	14 annuntiamus] adnuntiamus CB	annunciamus M	eiusdemque] eius-
dem CBR	dei G add.	natiuitates] natiuitatis V	15 patre] patrem P
cumtemporalem N	scimus] simus N	er ¹ om. CBRG	16 genetrice] genetricae B
G MNL	matre] matrae VP	modernam quam et N	17 incarnatam] carnatam B ¹
= glorificamus (confitemur)	glorificamus] gloriificamus V	glorificam N	sed] et CBR
sicut] uti L	apollinarius] apolinarius CB	apolinarius R	appollinarius N
euticesque CBR	euthicesque MN	cuticesque L	18 dioscorus] dioschorus VP
G	dios quorus B	19 recitamus] non recasumus C	non recasumus BR
essentiale CBR	essentia uero] essentia libero ML	intellegitur] intelligitur RG M	20 essentiali]
L	quantitate] quanti etate VP	quanti aetate N	nestorianam] nestorianam P ¹
G			nestorianam

τὴν Νεστοριανὴν τομὴν δεδιττώμεθα, οὔτε τὴν Εὐτυχιανὴν τροπὴν εὐλαβοῦμεθα, ἐπεὶ
 μήτε ὡς ὁ ματαιόφρων Νεστόριος σχετικὴν τὴν ἔνωσιν λέγομεν ἢ ἰσοτιμίαν καὶ ταυτο-
 βουλίαν, καὶ θελημάτων ῥοπῇ καὶ ταυτότητι παραληροῦμεν τὴν σύμβασιν, μήτε ὡς
 Εὐτυχῆς ὁ θεήλατος κατὰ σύγχυσίν τινα καὶ ἀλλοίωσιν θεοῦ λόγου καὶ σαρκὸς ἐμψυχω-
 5 μένης νοερῶς ἦτοι τῶν φύσεων καὶ οὐσιῶν καὶ μορφῶν φληναφοῦμεν τὴν σύνθεσιν τῶν
 ἐξ ὧν ἐπὶ Χριστοῦ ἡ θαυμασία γεγένηται σύμβασις. ὁθεν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν καὶ
 μέσσην ὁδεύοντες καὶ ἀποστυγοῦμεν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν τομὴν μυσσαττώμεθα, μόνην δὲ
 κατὰ ψυχὴν ἀσπαζόμεθα τὴν ἀσύγχυτον ὁμοῦ καὶ ἀμέριστον θεότητός τε καὶ ἀνθρω-
 10 πότητος ἔνωσιν, ἣν μόνην γνωρίζειν ἐπίσταται ἡ φυσικὴ καὶ καθ' ὑπόστασιν σύνοδος·
 ταύτην γὰρ ἀλλήλαις ἐνούμεναι θεότης τε καὶ ἀνθρωπότης ἐσχήκασιν, ἵνα μήτε τροπὴν
 ὑπομείνοιεν μήτε διαίρεσιν πάθοιεν. ὁ γὰρ τῆς ἐνώσεως λόγος, τῆς φυσικῆς, φημί,
 καὶ καθ' ὑπόστασιν – οὔτε γὰρ ἑτέραν ἔνωσιν ἐπὶ Χριστοῦ παρὰ ταύτην ἐπίσταται –,
 οὐκ ἀγνοεῖ μὲν τὴν διαφορὰν, ἐξίστησι δὲ διαμπὰξ τὴν διαίρεσιν καὶ τηρεῖ τὰ συνδραμόντα
 15 θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος καὶ ἐκ δύο φύσεων τὸν Χριστὸν ὀνομάζοντες καὶ θεὸν τὸν
 αὐτὸν καὶ ἀνθρώπον καὶ διφυᾶ καὶ διπλοῦν κατὰ τὰς φύσεις κηρύττομεν. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐν θεότητι τέλειον καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τὸν αὐτὸν ἐπιστάμεθα τέλειον· διὸ καὶ ἐν δυσὶν
 αὐτὸν δογματίζομεν φύσεσι, καὶ ὁμοούσιον ὡς θεὸν τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν ἀναγράφομεν
 καὶ ὁμοούσιον τῇ μητρὶ καὶ ἡμῖν τὸν αὐτὸν ὡς ἀνθρώπον φάσκομεν, ὁρατὸν τὸν αὐτὸν
 20 καὶ ἀόρατον, κτιστὸν τὸν αὐτὸν ὡσαύτως καὶ ἄκτιστον, σῶμα τὸν αὐτὸν καὶ ἀσώματον,

6 cf. Honorius papa, epist. ad Sergium, Mansi XI 541 A 10 18–440,5 rhythmi

MTO LFV A K

1 δεδιττώμεθα] δεδιττώμεθα V οὔτε ... εὐλαβοῦμεθα om. K ἐπεὶ] ἐπειδὴ L A 2 τὴν om. M
 λέγομεν] λέγωμεν L ἰσοτιμίαν] ἰσοτιμία MTO FK 2–3 ταυτοβουλίαν] αὐτοβουλία M ταυ-
 τοβουλία TO FK 3 ῥοπῇ] ῥωπῇ A 4 εὐτυχῆς] εὐχῆς O εὐτύχης L θεήλατος] θελάτος
 L A 4–5 ἐμψυχωμένης] ἐψυχωμένης MTO FA συνεχωμένης L 5 νοερῶς] νοεράς K
 ἦτοι] ἡ L ἡ τὸ A φληναφοῦμεν] φλινοφοῦμεν L φλιναφῶν μὲν K τῶν² om. K
 6 γεγένηται] γέγυσε O γεγένηται L 7–8 δὲ τὴν κατὰ V 8–9 ἀνθρωπότητός τε ἔνωσιν K
 9 μόνην] μόνη MT γνωρίζειν καὶ ἐπίσταται F καὶ om. A 10 ταύτην] ταύτη M'TO K A
 ἐσχήκασιν] ἐστήκασιν V 11 ὑπομείνοιεν] ὑπομένοιεν O ὑπομήνοι L ὑπομείνοι F ὑπο-
 μείνη V ὑπομείνει K πάθοιεν] πάθειεν K ὁ] οὐ L 12 οὔτε] οὐ F παρὰ ταύτην]
 παρ' αὐτοῦ O 13 διαμπὰξ] διάπαξ L δι' ἀπαξ V 13–14 καὶ ... ἔνωσιν om. K 14 τῶν
 ἠνωμένων] τὸ ἠνωμένον A 15 ὀνομάζοντες] ὀνομάζεσθαι A 16 διφυᾶ] διφυῖα L 17 ἐν² om.
 O A αὐτὸν om. LFV A 18 φύσει] φύσεις L 18–19 ὡς ... ὁμοούσιον om. O
 19–20 αὐτὸν καὶ αὐτὸν καὶ L 20 ἀόρατον καὶ κτιστὸν M ὡσαύτως] ὡς αὐτως F

sectionem metuimus, neque Eutychnianam mutationem ueremur, quia neque sicut insulsus Nestorius affectualem unionem dicimus aut ISOTIMIAM (quod est honoris aequalitatem) et TAUTOBULIAM (quod <est> consilii concordiam), uoluntatum momentum et identitatem deliramus hanc conuentionem, neque sicut Eutyches a deo propulsus secundum confusionem quandam aut mutabilitatem dei uerbi et carnis intellectualiter anim(at)ae 5 siue naturarum atque substantiarum et formarum compositionem garrimus, ex quibus in Christo ammirabilis facta est conuentio. unde regiam uiam et mediam gradientes et abominamur confusionem et sectionem abominamur, solam autem ex animo ueneramur et inconfusam simulque indiuisam deitatis atque humanitatis unionem, quam solam intellegendo cognoscit naturalis atque secundum subsistentiam conuentio; hanc quippe 10 cum alterutrum copulatae deitas et humanitas habuerunt, ut neque conuersionem sustineant neque diuisionem patiantur. unitatis namque ratio, quae naturalis, inquam, est atque secundum subsistentiam – neque enim alteram unionem in Christo preter istam agnosco –, non ignorat quidem differentiam, diuisionem autem prorsus expellit, quae uero ad unitatem concurrerunt inconuersa conseruat partitionemque unitorum non 15 ammittit. et ideo ex deitate et humanitate et ex duabus naturis Christum nominantes et deum eundem et hominem et DIPHYA (quod est bis genitum) duplicemque secundum naturas predicamus. similiter autem et in deitate perfectum et in humanitate eundem scimus perfectum; idcirco et in duabus eum docemus naturis, et patri consubstantialem ut deum hunc ipsum ascribimus et consubstantialem matri et nobis hunc ipsum <ut> 20 hominem asserimus, uisibilem hunc ipsum et inuisibilem, creatum hunc ipsum similiter

VPG CBR MNL(13)

1 metuimus] metuemus CBR neque] que P¹ eutychnianam] euticianam CR L eutichianam B
 eutichianam M eutychnianam N ueremur] ueremur B sicut *om.* G insulsus] insulfus G
 2 unionem] unionem P isotimiam] isotimia VP ysotimia G insotimiam CBR honoris]
 honoratoris CBR 3 tautobuliam] autobulian VP auttobulian G tautobulian CR N tau-
 tobuliant B tautoboliam M taurobulian L <est> *om.* VPG CBR MNL consilii] confilii
 V consilii M¹ concordiam] consordiam N uoluntatum] uoluntatem G 4 identitatem]
 idemtitatem V idemptitatem R indentitatem N deliramus] derammus C deleramur BG
 decleramur R eutyches] eutices CBR euthice MN eurice L secundum] sed G 5
 mutabilitatem] motabilitatem P¹ M¹ mutabilem R ἐμψυχωμένης = anim(at)ae] animae VPG CBR
 MNL 6 substantiarum] subsistentiarum G compositionem] compositionem G MNL garrimus]
 garimus CB^R 7 ammirabilis] admirabilis CBR M amabilis G N gradientes] gredientes VP
 8 abominamur¹ *om.* CBR abominamur²] abhominamur RG solam] solum G 9 et *om.* CBR
 humanitatis] humanitates V¹ quam *om.* CBR 10 intellegendo] intelligendo RG ML naturalis]
 naturale CBR 11 alterutrum] alterutro M² copulatae] copulatam CBR copulata M
 copolatte N conuersionem] conuersionem N 11 – 12 sustineant] susteniant C 12 unitatis] unitas
 N namque] namque P nanque L naturalis est inquam L 13 est] et L atque ...
 sectione *om.* MNL (13 – 441,12) christo] quo CR (!) 14 agnosco] anosco V¹ prorsus] prursus
 C prussus B 15 unitatem] adnuntiantem B adunitatem G conseruat] conuersat B
 conferat G¹ conferunt G² partitionemque] partionemque BRG unitorum *om.* G 16
 ammittit] amittit V admittit CBR et³ *om.* V (et-ex) duabus] duobus VP christum]
 christi B 17 eundem] undem B¹ diphya] dypphia G diphyam CB dyphiam R bis
 genitum] nobis gentium V bis genitum P uis enitum CBR duplicemque] dupplicemque CB
 18 in¹ *om.* V B¹ 19 perfectum] perfestum P docemus] ducemus P 20 ἀναγράφωμεν =
 ascribimus] adscribimus CBR ὡς = <ut> *om.* VPG CBR 21 asserimus] adserimus CB uisibilem
 creatum hunc ipsum et inuisibilem hunc ipsum similiter G

ἀπτόν τόν αὐτόν καί ἀνέπαφον, περιγραπτόν τόν αὐτόν καί ἀπερίγραπτον, ἐπίγειον τόν αὐτόν καί οὐράνιον, σάρκα τόν αὐτόν ἐμψυχωμένην λογικῶς καί θεότητα πρόσφατον τόν αὐτόν καί ἀίδιον, ταπεινόν τόν αὐτόν καί ὑπέρτατον, καί ὅσα διττῆς ἀμερίστως εὐρίσκεται φύσεως, κἄν τὰ μὲν ὑπῆρχεν αἰεὶ, ὡς φύσιν ἔχων ἀίδιον, τὰ δὲ δι' ἡμᾶς ἐν
 5 χρόνοις ἐσχάτοις ἀτρέπτως ἐγένετο, ὡς φύσιν προσλαβὼν τὴν ἀνθρώπειον. εἰ γὰρ ἡ ἔνωσις ἀτρέπτος ἦν καὶ ἀμέριστος, ὡσπερ καὶ ἀτρέπτός ἐστι καὶ ἀμέριστος μένει, καὶ τὰ δύο δύο ἀναλλοιώτῳ διαφορᾷ σημαινόμενα καὶ ἀμερίστῳ ἑτερότητι λάμποντα, φύσεις ταῦτα καὶ οὐσίαι καὶ μορφαὶ καθεστήκασιν, ἐξ ὧν ἡ ἀπόρρητος γέγονεν ἔνωσις, καὶ ἐν αἷς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς κατοπτεύεται, μένει καὶ τὸ ἐν ἑν, τὸ ἐξ αὐτῶν γεγονὸς
 10 ἀποτέλεσμα, μηκέτι δίχα διαιρούμενον, καὶ τὰ ἐξ ὧν ἐστὶν ἄνευ τομῆς καὶ τροπῆς ἐνδεικνύμενον ὑπόστασις τοῦτο τυγχάνει καὶ πρόσωπον σύνθετον ἐξ ἀσυγχύτου συστάν ἀνακράσεως καὶ μερισμὸν οὐκ εἰδυῖα συμβάσεως καὶ τὸ εἶναι ἐν καὶ μένειν ἐν λαχὸν ἀδιαίρετον, καὶ οὔτε δύο καθὼ ἐν ὑπάρχει γινόμενον οὔτε συγγέον καὶ πρὸς μίαν ἄγον ἐνότητα καὶ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ταυτότητα τὰ ἐξ ὧν φυσικῶς συνενήκεται, ἀλλ' ἐστὶν
 15 ἐν καὶ δύο τὸ αὐτὸ γνωριζόμενον, ἐν μὲν κατὰ τὴν ὑπόστασίν τε καὶ τὸ πρόσωπον, δύο δὲ κατὰ τὰς φύσεις αὐτὰς καὶ τὰς φυσικὰς αὐτῶν ἰδιότητος, ἐξ ὧν καὶ τὸ εἶναι ἐν διεκλήρωσε καὶ τὸ μένειν τῇ φύσει διπλοῦν διεφύλαξεν. ὅθεν ὁ αὐτὸς μένων εἰς Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ μονογενὴς ἀδιάτμητος ἐν ἑκατέραις καθορᾶται ταῖς φύσεσι καὶ τὰ ἑκατέρας φυσικῶς οὐσίας εἰργάζεται κατὰ τὴν ἑκατέρῃ προσοῦσαν οὐσιώδη ποιότητα ἢ καὶ φυσικὴν
 20 ἰδιότητα. ὅπερ εἰ τὴν φύσιν ἔσχε μοναδικὴν καὶ ἀσύζυγον καθὰ καὶ τὴν ὑπόστασίν τε

4–5 Hebr. 1,2

MTO LFV A K

1 τόν¹ om. A ἀπερίγραπτον] ἀπειγραφοῦ T 2 οὐράνιον] ἐπουράνιον K ἐμψυχωμένην] ἐμψυχωμένην F ἐνψυχομένην A 3 ἀίδιον ... καὶ² om. F ὑπέρτατον] ὑπέρχρονον F 4 τὰ¹] τὸ MTO τὰ²] τὸ MTO L ἐν om. F 5 ὡς] καὶ L ἀνθρώπειον] ἀνθρώπιον TO FA ἀνθρωπίνην L εἰ] ἡ MO L 6 ἡ ἔνωσις] κένωσις MO ἦν καὶ ἀμέριστος om. L A 7 δύο² om. M L F K ἀναλλοιώτῳ] ἀναλλοιώτως O ἀναλύτῳ A ἀμερίστῳ] ἀμερίστως TO 8 οὐσίαι] οὐσία L 9 κατοπτεύεται] καθοπτεύεται L A μένει] μενεῖ LF γεγονὸς] γεγονὸς L A 10 δίχα] διχῆ MO A διχᾶ T F ἐστὶν om. T 12 εἰδυῖα] εἰδυῖας M F οἰδυῖα L ἡδυῖας A μένειν] μένει L K¹ 12–13 λαχὸν ... ἐν om. K 13 γινόμενον] γιγνόμενον F K 14 καὶ¹ ... ταυτότητα om. L τὰ om. F συνενήκεται] συνενήκται V συνένικται A ἐστὶν om. O 15 αὐτὸ ἐστὶ γνωριζόμενον O τὸ¹ om. T 17 τῇ φύσει] τὴν φύσιν O ὁ om. L 18 μονογενὴς] μονογενῆς M ἀδιάτμητος] ἀδιατμήτως A ἑκατέραις] ἑκατέροις A καθορᾶται] ὁρᾶται MTO ταῖς om. V A φύσει] φύσεις L 18–19 τὰ ἑκατέρας ... οὐσίας] ταῖς ἑκατέρας ... οὐσίαις V 19 εἰργάζεται] ἐργάζεται A 19–20 ἡ ... ἰδιότητα om. L 20 μοναδικὴν τε καὶ MTO καὶ² om. LFV

et increatum, corporeum hunc ipsum et incorporeum, contrectabilem hunc ipsum et
 incontractabilem, circumscriptum eundem et incircumscriptum, terrenum eundem et cae-
 lestem, carnem hunc ipsum animatam rationabiliter et deitatem recentem hunc ipsum et
 sempiternum, humilem hunc ipsum et sublimissimum, et quaeque duplicis inseparabiliter
 reperiuntur naturae uel si quaedam semper extitit, ut sempiternam habens naturam, 5
 quaedam uero propter nos *in nouissimis temporibus* inconuertibiliter factus est, utpote
 humanam assumens naturam. si igitur inconuertibilis erat et inseparabilis erat
 unitio, sicut et inconuertibilis est et inseparabilis permanet, et duo duo inmutabili diffe-
 rentia significantur et inseparabili alteritate confluent, naturae haec substantiaeque et
 formae consistunt, ex quibus ineffabilis unitio facta est, et in quibus unus idemque 10
 Christus conspicitur, et unum unum manet, quod ex ipsis effectum est, non iam dualiter
 diuisum, et ea, ex quibus est, sine sectione et transuersione demonstrat(um). subsistentia
 hoc extat atque persona composita ex inconfuso constans temperamento et partitionem
 conuent(ionis) nescit et esse unum et permanere unum indiuisum sortitur, et neque duo
 iuxta quod unum existit efficitur, neque confundit et in singularem redigit unitatem 15
 naturalemque et essentialem identitatem ea ex quibus naturaliter CYNENHNOKTAI conuen-
 nit, sed est unum et duo hoc ipsum agnoscibile, unum quidem secundum subsistentiam
 atque personam, duo uero secundum ipsas naturas atque naturales eorum proprietates,
 ex quibus <et> esse unum sortitur et natura duplex permanere seruabit. unde idem ipse
 unus manens Christus et filius et unigenitus indiseparatus in utrisque naturis conspicitur 20
 et quae sunt utriusque substantiae naturaliter operabatur secundum insitam unicuique
 essentialem qualitatem siue naturalem proprietatem. quod si naturam haberet singularem

VPG CBR MNL(12)

1 contrectabilem] contrectabi...lem P ² ras.	contractabilem G	2 incontractabilem] incontractabilem
G incircumscriptum] incircumscriptum C	3 rationabiliter] rationabiliter V ¹	recentem] recente
B ¹ 4 duplicis] duplices B	inseparabiliter] inseparabiliter V	5 reperiuntur] reperiuntur V
reperantur G	quaedam] quaedam BR	quidam G
extitit] existitit P	extitit B	6
inconuertibiliter] inconuertibilemter V ¹	factus] factum V ¹	utpote] utpute CBR
7 assumens]	adsumens CB	igitur et inconuertibilis V
inseparabilis] inseparabilis V	erat ² P add.	8
inseparabilis] inseparabilis V	inseparabilis est permanet G	duo ² P ² add.
om. B	9 inseparabili] inseparabili V	10
alteritate] alteritate V ¹	alterita...te P ² ras.	alternitate G
haec] ha B ¹	haec B ²	sub-
stantiaeque] subsistentiaeque P	10 idemque] idem VPG	10–11 idem deus christus G ¹
11	unum ¹] unam G	unum manet] unam nam VPG
nam et CBR	12 est om. CR	et
transuersione inc. MNL (439,13)	transuersione] transuersionem M	ἐνδεικνύμενον = demon-
strat(um)] demonstrat VPG CBR MNL	13 composita] composita MNL	ex] et V
inconfuso]	inconfusae VP	constans] constantem CBR
temperamento] peramento CBR	partitionem]	partitionem VP
partionem G	partitione CB ¹ R	particionem M
14 συμβάσεως = co-	conuentium VP M	conuenientium CBRG
conuentum NL	conuenientium CBRG	conuentum NL
permanere] permare	15 iuxta] iusta L	existit] existit P R ML
extit N	16 identitatem] identitatem B ¹	idemptitatem R
CYNENHNOKTAI naturaliter VPG CBR MNL	CYNENHNOKTAI] CYNENHNOKTAI VP	CYNENHNOKTAI G
CYNENHNOKTAI CBR	CYNENHNOKTAI CBR	CYNENHNOKTAT
M	CYNENHNOKTAT NL	17 agnoscibile] agnoscibilem N
18 proprietates] proprietates V	19 καί = <et> om. VPG CBR MNL	unum esse G
duplex] duplex C	seruabit] seruabunt	CBR
seruauit ML	idem] eidem M	20 unus om. N
et ² om. N	indiseparatus]	indiseparatus V
inseparatus CBR	utrisque] utriusque NL	21 utriusque om. N
substan-	tiae] substantiae V	naturaliter] naturales M
operabatur] operatur M ²	22 qualitatem siue	naturalem om. MNL
proprietatem] proprietatem VP	quod si] quasi V	quesi P
sed si	R	haberet] habet N

καὶ τὸ πρόσωπον, οὐκ ἂν διεπράξατο καὶ οὐκ ἂν ὁ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς τὰ
 ἑκατέρας ἐντελῶς κατειργάζεται φύσεως. πότε γὰρ θεότης ἀμέτοχος σώματος ἔργα φυσικῶς
 κατειργάσατο σώματος, ἢ πότε σῶμα χηρεῖον θεότητος πράξεις ἐνήργησεν οὐσιωδῶς
 γνωριζομένης θεότητος; ὁ δὲ Ἐμμανουήλ, εἷς ὢν καὶ ἐν ταυτῶ τὰ ἑκάτερα, τουτέστι
 5 θεὸς τε καὶ ἄνθρωπος, τὰ ἑκατέρας ἔδρα κατὰ ἀλήθειαν φύσεως, κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο
 ἐνεργῶν τὰ πραττόμενα, καθὼ μὲν θεὸς ὁ αὐτὸς τὰ θεῖα, καθὼ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τὰ
 ἀνθρώπινα, ἑαυτὸν τοῖς πᾶσι δεῖξαι βουλόμενος ὡς θεὸς ὁ αὐτὸς εἶη καὶ ἄνθρωπος, καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς τὰ τε θεῖα ποιεῖ καὶ ἀνθρώπινα, ὁμοίως καὶ λέγει καὶ φθέγγεται, καὶ
 οὐκ ἄλλος μὲν τὰ θαύματα πέπραχεν, ἄλλος δὲ τὰ ἀνθρώπινα τέτευχε καὶ τὰ παθήματα
 10 πέπονθεν, ὡς Νεστόριος βούλεται, ἀλλ' εἷς μὲν καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς καὶ υἱός, ὁ τὰ θεῖα
 δεδρακῶς καὶ ἀνθρώπινα κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο, ὡς ὁ θεῖος ἐπρέσβευσε Κύριλλος, ἐπειδὴ
 καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἔσχε τὴν ἐξουσίαν ἀσύγχυτον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀμέριστον. καθὼ μὲν
 γὰρ θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχεν ἄιδιος ἔδρα τὰ θαύματα, καθὼ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ἐγνωρίζετο
 πρόσφατος ἐποίει τὰ ταπεινά καὶ ἀνθρώπινα. ὥσπερ γὰρ ἐν Χριστῶ ἑκατέρα φυλάττει
 15 φύσις ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, οὕτω καὶ ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου
 κοινωνίας τοῦθ' ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ
 λόγου, μετὰ τῆς κοινωνίας δηλονότι τοῦ σώματος, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ
 ἐστὶ τοῦ σώματος, κοινωνοῦντος αὐτῶ δηλαδὴ τοῦ λόγου τῆς πράξεως, καὶ ταῦτα ἐν
 ὑποστάσει μιᾷ γνωριζόμενα καὶ ἐν προσώπῳ ἐνὶ θεωρούμενα καὶ τὴν βδελυρωτάτην
 20 τομὴν διωθόμενα. οὕτε γὰρ διηρημένως ἐνήργουν τὰ ἴδια, ἵνα καὶ μερισμὸν αὐτῶν
 ὑποπτεύσωμεν· μὴ σκιρτάτω διὰ τοῦτο Νεστόριος ἑαυτὸν βουκολῶν ὁ παράφορος,
 ὅτιπερ ἑκατέρα μορφή ἐν τῶ ἐνὶ Χριστῶ καὶ υἱῶ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦθ' ὅπερ

5 + 11 cf. ACO ser. II vol. I p. 134,16 (Cyrillus Alex.)
 II 1,1 p. 14,27 – 29

15 – 18 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO

MTO L F V A K

1 τὸ *om.* K υἱὸς καὶ χριστὸς *om.* MTO τὰ] τὰς K *om.* F 2–3 ἔργα ... σώματος *om.* M
 3 θεότητος] θεότης L ἐνήργησεν] ἐνείργησεν L A 4 ὢν] ὄν L ταυτῶ] ταυτὸ F A
 5 ἑκατέρας] ἑκάτερα MT ἑκατέρας ἔδρα κατὰ] ἐνατέρας δρᾶ κατ' K 6 θεῖα ... τὰ *om.* L ὁ
 ἄνθρωπος αὐτὸς V 7 εἶη] εἶν L 8 ὁ *om.* L τε *om.* L F V A 9 ἄλλος¹ ... θαύματα] ἄλλως
 ... πράγματα K ἄλλος²] ἄλλως K 10 θεῖα] πάθη L 11 καὶ] γὰρ A ὁ αὐτὸς θεὸς K
 14 πρόσφατος *om.* L F V πρόσφατος A καὶ ἀνθρώπινα *om.* L 14–15 φύσις φυλάττει M
 15 φύσις] φύσεις L ἀνελλιπῶς *om.* O ἀνελλειπῶς L A 16 κατεργαζομένου] ἐργαζομένου L
 17 τῆς θατέρου κοινωνίας L F V A δηλουότι *om.* F V δηλουότι τοῦ σώματος *om.* L 18 αὐτῶ]
 αὐτοῦ L δηλαδὴ *om.* L F V 20 διωθόμενα] διορθούμενα M ἵνα μὴ καὶ F αὐτῶν] αὐτὸν
 A 21 βουκολῶν] πλανῶν L *marg.* βουκολῶν A 22 ὅτιπερ] ὅπερ L τοῦθ'] τοῦτο MTO K

et inconiunctam sicut et subsistentiam atque personam, non ageret utique et non utique unus idemque filius et Christus perfecto quae utriusque erant operaretur naturae. quando enim deitas, quae expers est corporis, naturaliter opera corporis operata est, uel quando corpus deitate frustratum actiones operatum est, quae essentialiter deitatis esse noscuntur?

uerum Emmanuhel, dum unus est et in eo ipso utraque, id est deus et homo, quae utriusque naturae sunt ueraciter gessit, secundum aliud et aliud quae gesta sunt operans, secundum quod deus quidem est idem ipse quae diuina sunt, secundum quod homo idem ipse est quae humana sunt, seipsum omnibus uolens ostendere, quod deus idem ipse et homo sit, et ideo idem ipse tam quae diuina sunt agit quam quae humana, similiter et dicit et loquitur, et non alius quidem miracula operatus est, alius autem perpetravit humana passionesque sustinuit, sicut et Nestorius uult, sed unus quidem idemque est Christus et filius, qui et diuina gessit et humana secundum aliud uero et aliud, sicut diuinus obsecratus est Cyrillus, quia et in utrisque habuit potestatem inconfusam nec non et inpartibilem. secundum quod deus ergo sempiternus idem ipse exsistebat patrabat miracula, secundum quod homo uero idem ipse modernus agnoscebatur faciebat humilia et humana. sicut ergo in Christo utraque natura indeminute proprietatem suam custodit, ita et operatur utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, uerbo quidem operante quod uerbi est, cum communione scilicet corporis, et carne exsequente quod carnis est, communicante ei uidelicet uerbo in eadem operatione, dum quando haec in una subsistentia cognoscantur et in una persona considerentur et insulsissimam sectionem propellant. neque enim diuise operabantur propria, ut et diuisionem earum suspicemur; non exultet pro hoc Nestorius seipsum seducens ΠΑΡΑΦΟΡΟΣ erraneus, idcirco, quod utraque forma in uno Christo et filio cum alterius communione operabatur quod

VPG CBR MNL

1 ageret | agerit CB egerit R non utique | nontique C 2 perfecto | profecto CBRG L¹ (perfecte?)
 utriusque | utrisque M¹ utrius L erant | erat V M 3 quae om. CR expers est | ex per se
 est VP expers est B N expers et R quando uel VPG 4 deitate ... essentialiter om. V
 deitate ... est om. L actiones | actionis CBRG operatum | operata P N deitatis | deitates V¹
 5 emmanuhel | immanuhel V inmanuhel P emanuel R emmanuel G hemmanuel L
 quae | qui P 6 utriusque | utrisque CBR utrusque M 7 quod¹ | quae V 8 ipse est | esse
 N quod deus | quod¹ N 10 et¹ om. CR 11 passionesque | passionisque V¹ CBR sustinuit |
 sustenuit C suscenuit B et om. N 12 gessit | gestit B 13 diuinus | diuinitus CBR
 ἐπρέσβευσε = obsecratus est obsecratus | obscuratus V utrisque | utriusque P nec non | uenū
 L 14 inpartibilem | impartilem V deus om. L sempiternus | sempiternus V¹ idem | quidem
 L exsistebat | existebat VPG R MNL patrabat | patrebat B¹ 15 miracula | m.racula P² ras.
 idem | idem idem VP agnoscebatur | agnuscebatur V faciebat | fiebat N 16 natura indempnitate
 indeminute L proprietatem | proprie actatem P 17 communione | communionem N 18 quod |
 quae V uerbi | uerbis N cum om. VPG L communione | commune CB exsequente |
 exequentae VP exequente RG ML 19 quod | quam VP est | erunt VP communicante |
 cōmunicante C ei om. M uidelicet om. V operatione | operationem V dum M add.
 20 subsistentia | substantia G cognoscantur | cognuscantur V considerentur | considerent VP
 20-21 sectionem | qōnē R 21 et om. N 21-22 earum suspicemur | eam suscepimur N 22
 exultet | exsultet CR seducens | sedudens B¹ ΠΑΡΑΦΟΡΟΣ | παρα&ΟΡΟΣ BR ΙΤΑΡΛΦΟΡΟΣ
 N erraneus | eraneus VPG erraneos CB araneos R 23 forma | firma VPG C com-
 munionem | cummunionem P 23-445,1 quod ... operabatur om. G

ἴδιον ἔσχηκεν ἔπραττεν, οὔτε γὰρ τῆς θατέρας κατ' αὐτὸν διεστῶσα τοῦθ' ὅπερ ἴδιον ἔσχηκεν ἔπραττεν. οὐ γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱοὺς τοὺς ἐνεργοῦντας δοξάζομεν, ἓνα μὲν κατὰ φύσιν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὰ παράδοξα, δεύτερον δὲ κατὰ χάριν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὰ πτωχότερα, κἂν εἰ δύο τὰς κοινῶς ἐνεργούσας μορφὰς δογματίζομεν ἑκάστην κατὰ τὴν ἑαυτῆς φυσικὴν ἰδιότητα, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὸν τὰ ὑψηλὰ καὶ πτωχὰ φυσικῶς ἐργαζόμενον κατὰ τὴν ἑκάστης τῶν δυοῖν αὐτοῦ φύσεων φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ποιότητα λέγομεν. αἱ γὰρ τοὶ φύσεις ἀμετάβλητοι μένουσαι καὶ ἀσύγχυτοι καὶ δύο τηλαυγῶς γνωριζόμεναι καὶ οὐ συγκεχυμένως ἐνωθεῖσαι· τούτων παντελῶς οὐκ ἐστέρηντο, κἂν ἐν ὑποστάσει μιᾷ διεδείκνυντο, μὴ μάρτην πηδάτωσαν 5 Εὐτυχῆς καὶ Διόσκορος οἱ τῆς οὐκ οὔσης ἀθέου συγχύσεως πρόβολοι· ἀλλὰ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκάστη φύσις τὸ ἴδιον ἔπραττε καὶ τὴν διαίρεσιν φεύγουσα καὶ τὴν τροπὴν οὐ γινώσκουσα καὶ τὴν διαφορὰν πρὸς τὴν θατέραν φυλάττουσα καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἀδιάλυτον καὶ ἀρραγῆ διασώζουσα. ἔνθεν εὐσεβοῦντες καὶ ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς ὀρθοδοξίας ἰστάμενοι ὡσπερ τὸν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν 15 ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα λέγομεν, ἐπειδὴ θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχε καὶ ἄνθρωπος καὶ οὐδεμίαν ἐνθυμούμεθα σύγχυσιν, οὕτως οὐδὲ ἑκατέραν μορφήν μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐνεργεῖν τὰ ἴδια φάσκοντες, ἐπειδὴ περ δύο μορφαὶ καθεστήκασιν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ φυσικῶς ἐνεργοῦσαι τὰ ἴδια, τινὰ τὸ παράπαν ἐννοοῦμεν διαίρεσιν, ὡς ἐνταῦθα μὲν Εὐτυχῆς, ἐκέισε δὲ συκοφαντεῖν ἡμᾶς ἐθέλει Νεστόριος, ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων ἰστάμενοι καὶ 20 τὸν καθ' ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν δυσσεβῆ μερισάμενοι πόλεμον· οὐς εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι καὶ τὴν ἑκατέρας φύσεως ἑκατέραν ἴσμεν ἐνέργειαν, τὴν οὐσιώδη λέγω καὶ φυσικὴν καὶ

14 cf. Prov. 22,28

11 + 16 – 17 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27 – 28

MTO LFV A K

1 γὰρ] μὴν F 1–2 τῆς ... γὰρ om. O 1 τοῦθ'] τοῦτο MTO K 3 υἱὸν¹ θεοῦ καὶ F δεύ-
 τερον] ἕτερον MTO A om. K υἱὸν² θεοῦ καὶ F 4 κἂν] καὶ MTO εἰ] εἰς FV δογματίζομεν]
 δογματίζομεν FV 5 υἱὸν θεοῦ καὶ F 6 καὶ τὰ πτωχὰ FV A ἑκάστης] ἑκάστην M δυοῖν]
 δύο L 7 τοι om. F μένουσαι] μὲν οὔσαι O μείνουσαι L 8 τηλαυγῶς] δηλαυγῶς L
 9 οὐκ ἐστέρηντο] ἀπειστέρηντο MTO οὐκ ἐστέρηντο L A οὐχυστέρηντο K διεδείκνυντο]
 διεδείκνυντο T L A πηδάτωσαν] πηδάτω M 10 εὐτυχῆς] εὐτύχης L οὐκ οὔσης] ἐκούσης M
 οἰκούσης L 12 γινώσκουσα] γινώσκουσαν L θατέραν] ἕτεραν F φυλάττουσα] φυλάττουσαν
 L A 13 ἔνθεν οὖν εὐσεβοῦντες M εὐσεβοῦντες] ἀσεβοῦντες A 14 τῶν ὄρων] τὸν ὄρον LV A
 καὶ υἱὸν om. M 14–15 υἱὸν θεοῦ ἐνεργεῖν F 15 ἐπειδὴ ὁ θεὸς L ὑπῆρχε ὁ αὐτὸς O
 16 ἑκατέραν] ἕτεραν M 17 ἐν τῷ ἐνὶ MTO τῷ αὐτῷ] τὸ αὐτὸ A 18 ἐνεργοῦσαι] ἐνεργοῦσα
 A ὡς] κἂν F 19 εὐτυχῆς] εὐτύχης L ἐκέισε] ἐκέϊθεν MT ἐκέισαι A συκοφαντεῖν]
 συκοφαντήν L ἐθέλει] ἐθέλη F θέλει K A 20 τὸν] τῶν L A δυσσεβῆ] δυσσεβῶν L
 οὐς] οὐσπερ F 21 ἐνέργειαν καὶ τὴν F

proprium habuit, neque enim ab altera eius dissidens quod proprium habuit operabatur. nec enim secundum <ipsum> duos Christos aut filios qui operantur glorificamus, unum quidem secundum naturam filium et Christum quae mira sunt, secundum uero secundum gratiam filium et Christum quae humiliora sunt, quamquam duas formas quae communiter operantur edocemus unamquamque secundum suam naturalem proprietatem, sed unum eundemque filium et Christum, qui et sublimia et humilia naturaliter operatur secundum uniuscuiusque duarum eius naturarum naturalem et essentialem qualitatem asserimus. naturae namque incommutabiles manentes et inconfusae et duae manifeste cognoscendae et non confusibiliter copulatae; his penitus non erant frustratae, uel si in una subsistentia monstrabantur, non uane prosiliant Eutyches et Dioscorus [nequaquam] non existentis impiae confusionis prolatores, sed unaquaeque natura cum alterius communionem agebat quod proprium habuit et diuisionem refugiens et conuersionem ignorans et differentiam ad alteram conseruans communionemque et compositionem insolubilem atque indisruptam persaluans. hinc pie sentientes et *super terminos* rectae fidei consistentes sicut unum eundemque Christum et filium operari utraque dicimus, eo quod deus idem ipse erat et homo nullamque excogitamus confusionem, ita nec utramque formam cum alterius communionem operari propria disserentes, eo quod duae formae in uno eodemque Christo naturaliter propria operantes existunt, ullam penitus consideramus diuisionem, sicut hic quidem Eutyches, illic uero nobis uult calumniari Nestorius, e diuerso ad inuicem consistentes et aduersus nos pios impium proelium partientes; quos pro nihilo reputantes et utriusque naturae utramque nouimus operationem, essentialem dico <et> naturalem et

VPG CBR MNL

1 dissidens] desidens CBR	2 nec] necc V ¹	secundum] secundo N	αὐτὸν = <ipsum> om.
VPG CBR MNL	duos] duo VP NL	christos] christus V	ἁπλῆ P aut] a N ac L
filios] filius VP	δοξάζομεν = glorificamus	3 quae mira] quem ita L	secundum ² om. G M
4 gratiam] gloriam L	quamquam] quanquam M	quaquam N	5 unamquamque] unamquaeque
V unamquemque PG ¹	sed unum] secundum N	6 et ² om. N	et humilia om. N
naturaliter] naturaliter P ¹	cnaturaliter G	7 duarum] duarium C	asserimus] adserimus CBR
8 naturae] natura M	namque] naturam R	quamque N	namque L incommutabiles]
incommutabilis V BR	incommutabilis C	incommutabiles M	incommutabiles N inconfusae]
inconfuse PG CBR L	duae] de L	manifeste] manifestae P	cognoscendae] cognoscendae V
9 confusibiliter] consubstantialiter L	copulatae] copulante CR	penitus] paenitus B	non erant]
non erunt CR ML	nouerunt N	una subsistentia] unam subsistentiam MNL	subsistentia]
substantiam L	10 monstrabantur] monstrabantur M	uane] naue N	prosiliant] prosilient B
eutyches] eutyches G	eutices CBR	euthices MNL	dioscorus] dioschorus P οὐκ οὐσης
= [nequaquam] non existentis	existentis] existentis RG MNL	11 communionem] cummunione C	
12 diuisionem] diuisione N	et ² om. MNL	conuersionem] conuersionem L ¹	13 alteram
conseruans] alterans .conseruans P ² ras.	alteram conuersans conseruans L ¹	compositionem] com-	
positionem PG MNL	insolubilem] insolubile V	insolubilem N	14 hinc] hic B hanc L
super] semper L	15 et filium om. L	dicimus] dicemus CBR	didicimus L deus] dominus
B N ¹ idem M add.	16 nullamque] nullumque VP	confusionem] confusione N	ita nec]
itaque nen G ¹	itaque nec G ²	utramque] utraque B N	formam] forma B ¹ 17 disserentes]
deserentes CBR	formae] aestimo MN	extimo L	18 naturaliter] naturas V ¹ naturantes
V ² P existunt] existunt BRG MNL	ullam] nullam M	penitus] paenitus P	19 eutyches]
eutices CBR	euthices MNL	uero non nobis L	calumniari] colomnari CR calomnari B
calumpniari G N	e] sed G	ea N	20 aduersus] aduersum MNL pios] pius CB ¹ R
impium] pium V	proelium] praelium MNL	partientes] partientes V ¹	patientes CB ni-
hilo] nichilo G N	21 utramque] utraque N	utramque L	καὶ = <et> om. VPG CBR MNL

κατάλληλον, ἀδιαιρέτως ἐξ ἐκάστης προοῦσαν οὐσίας καὶ φύσεως κατὰ τὴν ἐμπεφυκυῖαν αὐτῇ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ποιότητα καὶ τὴν ἀμέριστον ὁμοῦ καὶ ἀσύγχυτον τῆς θατέρας οὐσίας συνεπαγομένην συνέργειαν. τοῦτο γὰρ καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπὶ Χριστοῦ ποιεῖ τὸ διάφορον, ὡσπερ δὴ καὶ τὸ εἶναι τὰς φύσεις τῶν φύσεων' οὐ ταυτὸν γὰρ θεότης τε καὶ ἀνθρωπότης κατὰ τὴν φυσικῶς ἐκάστη προοῦσαν ποιότητα, κἂν εἰς ὑπόστασιν μίαν ἀλλήλαις ἀφράστως συνέδραμον καὶ εἰς ἓν ἀσυγχύτως συνετέθησαν πρόσωπον καὶ τὸν αὐτὸν ἓνα Χριστὸν ἡμῖν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσαν διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν πρὸς ἀλλήλας συνδρομῆς καὶ συνθέσεως. ὁ τε γὰρ θεὸς λόγος θεὸς λόγος ἐστὶ καὶ οὐ σὰρξ, κἂν σὰρκα λογικῶς ἐμψυχωμένην προσείληφε καὶ ἐνώσει ταύτην ἑαυτῷ φυσικῇ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἠνωσεν, ἢ τε σὰρξ σὰρξ ἐστὶν ἐμψυχωμένη λογικῶς καὶ οὐ λόγος, καὶ εἰ θεοῦ λόγου σὰρξ κατοπτεύεται, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάκτως ἀλλήλαις ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἔνωσιν τὴν φυσικὴν καὶ ἀσύγχυτον, τουτέστι τὴν ἀληθῆ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἔχουσιν, οὐδὲ μίαν καὶ μόνην αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν λέγομεν ἢ οὐσιώδη καὶ φυσικὴν καὶ παντελῶς ἀπαραλλάκτου, ἵνα μὴ καὶ εἰς οὐσίαν μίαν καὶ φύσιν μίαν αὐτὰ συνελάσωμεν τὴν Ἄκεφάλων παιζομένην παισὶ καὶ αὐτοῖς ἀναιδῶς προφερομένην τοῖς ῥήμασι σύνθετον. ὡσπερ οὖν τὴν ἐκατέρας οὐσίας καὶ φύσεως, ἐξ ὧν ἡμῖν ἡ ἀσύγχυτος ἐπὶ Χριστοῦ γέγονεν ἔνωσις καὶ τὸν ἓνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσεν ὅλον θεόν, ὅλον τὸν αὐτὸν πιστευόμενον ἀνθρώπου, ἐκατέραν φυσικὴν ὁμολογοῦμεν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ τὰς ἀσυγχύτως ἐνωθείσας φύσεις συγχέωμεν, εἴπερ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ μόνον κατὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα δεινοὺς αἱ φύσεις γνωρίζονται καὶ τῶν οὐσιῶν ἀεὶ τὸ διάφορον ἐκ τοῦ διαφόρου τῶν ἐνεργειῶν καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν, οὕτω καὶ πᾶσαν φωνὴν καὶ ἐνέργειαν, κἂν θεία τις ᾗ καὶ

MTO LFV A K

1 ἐκάστης] ἐκατέρας MTO A ἐμπεφυκυῖαν] ἐπεφυκυῖαν L πεφυκυῖαν V πεφοικυῖαν A
 2 καὶ τὰ τὴν L 3 συνέργειαν] συνεργίαν MO ἐνέργειαν A ἐπὶ] τοῦ K 4 τε om. O A
 5 ἐκάστη] ἐκάστην K ἐκάστης A κἂν] εἰ καὶ M καὶ K 7 ἡμῖν ἓνα χριστὸν MTO
 υἱὸν θεοῦ ἀπετέλεσαν F ἀλλήλας] ἀλληλα V A 8 γὰρ ὁ θεὸς V θεὸς λόγος om. L κἂν
 εἰς σὰρκα T L κἂν εἰ σὰρκα A 9 ἐμψυχωμένην] ἐψυχωμένην M F ἐνψυχωμένην A προσείληφε]
 προ ἤλιφεν A ἑαυτῷ om. MTO καὶ² om. K 10 ἐμψυχωμένη] ἐψυχωμένη M F ἐμψυχω-
 μένην K λογικῶς om. O εἰ om. L 11 κατοπτεύεται] καθοπτεύεται A αὐτὴν om. L
 12 – 13 φυσικὴν ... τὴν om. O 13 ἔχουσιν] ἔχουσαι M καὶ¹ om. LFV 14 καὶ εἰς φύσιν LFV A
 αὐτὰ] αὐτὰς MO A συνελάσωμεν] συνελάσομεν L A 15 προσφερομένην ἀναιδῶς F προφε-
 ρομένην] προσφερομένην M F 16 ἢ ἀσύγχυτος] ἀσυγχύτως MTO 16 – 17 γέγονεν ἢ ἔνωσις MTO
 γέγονε μένωσις L πιστευόμενον] πιστεύομεν L 18 ἀνθρώπου καὶ ἐκατέραν FV A ἐνωθείσας
 ἀσυγχύτως F 19 μόνον] μόνων T δεινοὺς] δινοὺς L 19 – 20 γνωρίζονται αἱ φύσεις V
 21 θεία τις ᾗ] θεϊότης L ᾗ] εἴη FV A

congruam, indiuisae de unaquaque procedentem essentia et natura iuxta insitam ei naturalem atque essentialem qualitatem et inseparabilem simulque inconfusam alterutrius essentiae CYNΕΠΑΓΟΜΕΝΗΝ una secum cooperationem adducens. hoc quippe et operationum quae in Christo sunt differentiam facit, sicut <et> naturas esse naturarum; non itaque idipsum est deitas et humanitas secundum qualitatem unicuique naturaliter inditam, licet in unam subsistentiam adinuicem ineffabiliter concurrerint et in unam personam sunt inconfusae compositae et unum eundemque nobis Christum et filium effecerunt secundum subsistentiam adinuicem concurrentes atque compositae. etenim deus uerbum <deus uerbum> est et non caro, quamquam carnem rationaliter animatam assumpsit hancque sibi unitione naturali et secundum subsistentiam aduniuit, ipsa uero caro caro est animata rationaliter et non uerbum, licet dei uerbi caro conspicitur, et ideo neque eandem habent indifferenter operationem adinuicem post unitionem naturalem ac inconfusam, id est ueram et secundum subsistentiam, neque unam <et> solam earum operationem dicimus siue essentialem et naturalem penitusque indifferentem, quatenus ne et in essentiam unam et unam naturam eas coagamus, quae ab Acephalorum pueris luditur et ipsis uerbis impudenter profertur composita. quemadmodum igitur utriusque essentiae atque naturae, ex quibus nobis in Christo inconfusa facta est unitas et unum Christum perfecit et filium totum deum, totum eundem ipsum credendum et hominem, utramque naturalem confitemur operationem, ne naturas quae inconfusae unitae sunt confundamus, siquidem etiam ex operationibus tantum secundum eos qui sunt talia callidi naturae noscuntur et essentiarum semper differentiam ex differentia operationum est insitum comprehendere,

VPG CBR MNL

1 indiuisae] indiuisae CBR ML unaquaque] unaquaque MN procedentem] procedente L es-
 sentia] essentiam G MNL natura] na B¹ naturam G MNL insitam] insit. P² ras. ei]
 et L 2 atque] adque P simulque] semulque CR alterutrius] a ter utrius V alterutrus
 CB 3 CYNΕΠΑΓΟΜΕΝΗΝ] CYNΕΠΑΓΟΜΕΝΗΝ V CYNΕΠΑΓΟΜΕΝΗΝ P CYNΕΠΑΤΟΜΕ-
 ΝΗΝ G CYNεnαrοMεNHN B cynenasomenim R CΥΕCΠαιOMNHN N CΥΝΕΠΑΤΟΜΝΗΝ L
 3–4 operationum] operationem P MNL 4 differentiam] differentium MNL καί = <et> om. VPG
 CBR MNL naturarum] natararum G¹ 5 idipsum] adipsum G est om. CBR deitas] dei
 CR inditam] indita N 6 in¹ om. V unam¹] una MNL subsistentiam] substantiam G¹
 concurrerint] concurrir V¹ concurrerint V² concurrerunt P in² V² add. 7 inconfusae]
 inconfuse CBR ML compositae] compositae G MNL christum G² add. effecerunt] effecerunt
 CB efecerunt R 8 συνδρομῆς = concurrentes atque] atquae P συνθέσις = compositae
 compositae] compositae G MNL 8–9 θεὸς λόγος = <deus uerbum> om. VPG CBR MNL 9 et
 non] etenim V¹ quamquam] quanquam M quamque N rationaliter] rationabiliter P CBRG
 L animatam] anamatam VG B assumpsit] asumpsit V adsumpsit CBR 9–10 hancque
 sibi] hanc quaesiuit CB hanc que sunt R 10 unitione] unitionem CBRG unione MNL
 naturali] naturalem CBR et secundum om. CR caro² om. CR animata] anima CR 11
 rationaliter] rationabiliter CBR uerbi] uerbum CBR 12 indifferenter] indifferenter CB unitio-
 nem] unionem L ac] hac V om. R id est] idē NL 13 καί = <et> om. VPG CBR MNL
 earum] eorum N operationem] operatione G 14 essentialem] essentialem B penitusque]
 paenitusque P ne] nec VPG et² om. G in P² add. essentiam] essentialem CR 15
 coagamus] cognoscamus CBR ab] hab V acephalorum] acefalorum CBR pueris] puris V
 16 impudenter] impudenter G ML profertur] proferuntur N composita] composita G ML com-
 positi N quemadmodum] quemammodum P N atque] atquae V 17 naturae] natura G
 nobis om. B inconfusa] confusa G N unum] u.um P² ras. 19 operationem] operatione N
 inconfusae] inconfuse CR M unitae] uite N unite L sunt] su. P² ras. confundamus]
 confundimus CBR 19–20 εἴπερ ... καί = siquidem etiam 21 differentia] diferentia V diffe-
 rentiam N comprehendere] conpraehendere CB comprehendere ML

οὐράνιος κἀν ἀνθρωπίνη τε καὶ ἐπίγειος, ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προίεναι Χριστοῦ καὶ
 υἱοῦ δογματίζομεν καὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου καὶ μοναδικῆς ὑποστάσεως, ὃς σεσαρκω-
 μένος τοῦ θεοῦ λόγος ἐτύγχανεν, ὃ καὶ ἑκατέραν ἀμερίστως καὶ ἀσυγχύτως ἐνέργειαν
 κατὰ τὰς ἑαυτοῦ φύσεις ἐξ αὐτοῦ φυσικῶς προβαλλόμενος, κατὰ μὲν τὴν θείαν αὐτοῦ
 5 φύσιν, καθ' ἣν ἦν καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιος, τὴν θεϊκὴν καὶ ἀνέκφραστον, κατὰ δὲ τὴν
 ἀνθρωπίνην, καθ' ἣν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος ἔμεινε, τὴν ἀνθρωπιαν
 καὶ πρόσγειον, τὴν ἐκάστη φύσει φίλην καὶ πρόσφορον καὶ οὐκ ἔων τῶν ὀρώντων τινὰ
 σκανδαλίζεσθαι, ὡς οὐ θεὸς ὁ αὐτὸς εἶη καὶ ἀνθρωπος ὁ ταῦτα κάκεῖνα φυσικῶς ἐργα-
 ζόμενος, διὰ μὲν τοῦ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα τὴν Νεστορίου
 10 μίαν ἐμφράττων ἀπόρροιαν – οὔτε γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱούς, ὡς
 εἰρήκαμεν, τοὺς ἐνεργοῦντας ταῦτά τε κάκεῖνα πρεσβεύομεν –, διὰ δὲ τοῦ δεῖκνυναι τὰ
 ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἀσύγχυτα μετὰ τὴν ἔνωσιν μένοντα καὶ ἑκατέραν τὸν αὐτὸν ὁμοίως
 προφέρειν ἐνέργειαν τῷ φυσικῷ λόγῳ γνωριζομένην τῶν φύσεων καὶ τὴν οἰκίαν φύσιν
 φυσικῶς ἐρμηνεύουσαν, ἀφ' ἧς ἀμερίστως καὶ φυσικῶς ἐπηγάζετο καὶ οὐσιωδῶς ἀνεβλύ-
 15 στανε, τὴν Εὐτυχοῦς ἐκτεφρῶν φιλοσύγχυτον βλάστησιν. ἐντεῦθεν τόκον τεχθεῖς
 τὸν ἡμέτερον γαλακτοτροφεῖται καὶ αὔξεται καὶ τὰς σωματικὰς μεθελικιώσεις διέρχεται,
 ἄχρις οὗ πρὸς τὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἡλικίας ἀφίκετο τέλειον, καὶ πείναν τὴν ἡμῶν καὶ
 δίψαν προσδέχεται καὶ κόπον καθ' ἡμᾶς τὸν ἐξ ὀδοιπορίας ὑπέμεινε. ἐποιεῖτο γὰρ καὶ
 τὴν πορευτικὴν ἡμῖν ὁμοίως ἐνέργειαν, ἥτις ἀνθρωπίνως ἐνεργουμένη καὶ κατ' οὐσίαν
 20 τὴν ἀνθρωπιαν προβαίνουσα τῆς ἀνθρωπιᾶς αὐτοῦ φύσεως ἐτύγχανεν ἔνδειξις. ὅθεν καὶ
 τόπον ὡς ἡμεῖς ἐκ τόπου μετέβαινε, ἐπεὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἀνθρωπος καὶ φύσιν

17 cf. Mt. 4,2 18 cf. Joh. 4,15 cf. Joh. 4,6

MTO LFV A K

1 κἀν] ἡ T τε om. L 2 υἱοῦ θεοῦ δογματίζομεν F δογματίζομεν] δογματίζομεν L μιᾶς]
 μίας L συνθέτου τε καὶ LFV A 2-3 ὃς ὁ σεσαρκωμένος LFV A 3 ὃ] ὁ K ἑκατέραν]
 ἑτέραν O 4 αὐτοῦ¹] ἑαυτοῦ MTO K φυσικῶς om. M 5 ἦν om. L ὁμοούσιος] ὁμοούσιον
 L 6 ἀνθρωπίνην] ἀνθρωπιαν FV K A ὁ om. K 7 πρόσγειον] πρόσγειον A τὴν τε
 ἐκάστη F τὴν δὲ ἐκάστη V πρόσφορον πρᾶξις ἐπιδεικνύμενος καὶ οὐκ LFV A ὀρώντων]
 ὀρόντων L A ὄρων τῶν K τινὰ] τινὰς L 8 οὐ] οὐν L εἶη] εἶπη L 9 μὲν τοῦ τὸν]
 μὲντοι τὸν M μὲν τούτων O μὲν τούτων LFV K υἱὸν θεοῦ ἐνεργεῖν F 10 ἀπόρροιαν]
 ἀπόρροιαν L οὔτε] οὐδὲ LFV A 11 τε om. O 12 ἑκατέρας ἴδια] ἑκάτερα ἰδίας L τὸν
 αὐτὸν] τῶν αὐτῶν MTO ὁμοίως τὸν αὐτὸν LFV A 13 προφέρειν] προσφέρειν O K γνωρι-
 ζομένην] γνωριζόμενον T 14 ἀφ' ἧς om. L ἐπηγάζετο] ἐπιγάζετο L A οὐσιωδῶς] φυσικῶς
 M οὐσιωδῶς L 15 ἐκτεφρῶν] ἐκτρέφων T ἐκτρέπων L τόκον τόκον K τόκον] τόκο
 L om. A 16 ἡμέτερον τόκον γαλακτοτροφεῖται A καὶ αὔξεται] αὐξάνεσθαι L 17 ἀφίκετο]
 ἀφείκε το L 18 προσδέχεται] εἰσδέχεται A ὀδοιπορίας] ὀδυπορίας L A ὑπέμεινε] ὑπέμεινε
 F καί²] κατὰ O 19 ἡμῖν om. M ὁμοίως ἡμῖν F A ἥτις] εἰ τις A 20 ἀνθρωπιαν]
 ἀνθρωπίνην A τῆς] τὴν L 21 μετέβαινε] μετεβαίνει A κατὰ] κατ' K A

ita et omnem uocem et operationem, seu diuina quaedam sit et caelestis siue humana
 atque terrena, ex uno eodemque Christo et filio edocemus procedere ex unaque eius
 composita ac singulare subsistentia incarnatus dei uerbum extabat, qui et utramque
 inseparabiliter et inconfusae operationem secundum naturas suas a seipso naturaliter
 proferebat secundum diuinam quidem naturam suam, iuxta quam erat etiam patri
 consubstantialis, diuinam et inexplanabilem, secundum humanam uero, iuxta quam et homini-
 bus nobis ipse consubstantialis mansit, humanam atque terrenam, unicuique naturae
 amicam et congruam et non sinens quemquam aspicientium scandalizari, quod non sit
 idem ipse deus et homo, qui haec et illa naturaliter operabatur, in eo quidem quod
 idem ipse unus Christus et filius operabatur utraque Nestorii caenulentam obstruens
 exfluentiam – nec enim duo iuxta eum Christos et filios, sicut diximus, qui operantur
 haec atque illa, obsecramur –, in eo uero, quod ostendebat, quae utriusque naturae sunt
 propria, inconfusa post unionem manentia, et utramque hunc ipsum similiter proferentem
 operationem ipsa naturali ratione cognoscendam naturarum propriamque naturam natura-
 liter explanantem, ex qua inseparabiliter atque naturaliter emanabat et essentialiter
 exundabat, Eutycheris ΕΚΤΕΦΡΩΝ consopiebat confusioi socium germen. deinde
 partu nostro natus lacte nutritur et crescit et corporales aetates discurrit, donec [et] ad
 humanae aetatis perfectionem pertingeret, et *esuriem* nostram et *sitim* et *fatigium* iuxta
 nos *ex itinere* sustinet. faciebat quippe et incedendi similiter nobis operationem, quae
 humaniter actitata et secundum humanam substantiam progrediens humanae eius naturae
 erat ostensio. unde et ex loco ut nos in locum commigrabat, quia et ueraciter factus est

VPG CBR MNL

1 diuina] exdiuina G¹ caelestis] celestis V celestis R NL 2 terrena] eterna L edocemus]
 eo docemus V e.docemus C² ras. et docemus R 3 composita] composita PG MNL sing-
 ulare] singulari G ML subsistentia] substantia BG utramque] utramque V utranque L
 4 inseparabiliter] inseparabiliter V et om. NL inconfusae] confusae V inconfuse CRG MNL
 operationem] operationes N 5–6 consubstantialis] consubstantialis V 6 et inexplanabilem om. N
 inexplanabilem] explanabilem V¹ inexplanabilem V² iuxta] iuxtam V et² C¹ add. om.
 R 7 ipse] ipsis L¹ consubstantialis] consubstantialis C humanam atque terrenam] humanum
 atque terrenum M unicuique] unicuique V¹ 8 quemquam] quemquam P aspicientium]
 aspicientium V adspicientium C adspitientium BG 9 in] en V¹ 10 utraque] utramque
 CBRG caenulentam] caemulenteam V cenulentam CBRG NL coenulentam M ob-
 struens] optruens V¹ obtruens P¹ 11 exfluentiam] et fluentiam V¹ et fluentiam V² R
 duo] duos CBG M² om. R iuxta] iusta L christos et filios] xps et filius V 12 πρεσβέουμεν
 = obsecramur obsecramur] obsecramus V MN 13 inconfusa] inconfuse CR inconfusae B
 unionem] unicionem V C manentia] amentiam G manent ita N 14 ipsa] ipsi V ipsam
 CBR MNL ratione] rationem N naturarum om. CBR 15 explanantem] explananter V¹
 atque naturaliter om. L emanabat] emanabat V essentialiter] essentialiter C 16 exundabat]
 ex una dabat G eutycheris] eutichetis CB eutices R euthicetis M euthichetis L ΕΚ-
 ΤΕΦΡΩΝ] ΕΚΤΕΦΡΩΝ V CBR ML ΕΚΓΕΦΡΩΝ P eRTeΦPON G eNTeΦPON N ΕΚ-
 ΤΕΦΡΩΝ elareapon consopiebat V ΕΚΤΕΦΡΩΝ elareapon consopiebat P consopiebat] conspiciebat
 V φιλοσύγχυτον = confusioi socium confusioi] confusioem G socium] sotium VP
 17 nutritur] nutritur V¹ nutritur V² nutritus MN crescit] crescit N aetates] aetate
 V etate PG etates R L discurrit] discurrer VP NL [et] (donec [et] dupl.) VPG CBR
 MNL ad om. G N 18 aetatis] etatis P R L¹ esuriem] esurientem CR fatigium] fastigium
 CBR fatigauit G¹ 19 sustinet] sustinere M² incedendi] incendi V incedendi MN me-
 dendi L 20 actitata] accitata N secundum] sed in G 21 ut nos in] sicut nos ad CBR
 commigrabat] conmigrabat CB N et² om. B

τὴν ἡμῶν ἔσχεν ἀμείωτον καὶ περιγραφῆς ἡνέσχετο σώματος, καὶ σχῆμα τὸ ἡμῖν ἀρμόζον πεφόρηκε. σωματικὴ γάρ, τουτέστι σώματος, καὶ ἡ μορφή τυγχάνει τοῦ σχήματος, καθ' ἣν ἐν μήτρᾳ συλληφθεὶς διεπέπλαστο καὶ ἦν εἰς αἶε διετήρησε καὶ εἰς αἰῶνα διατηρεῖ τὸν ἀπέραντον. διὰ τοῦτο πεινῶν διετρέφετο, διὰ τοῦτο διψῶν ἐποτιζέτο καὶ ὡς
 5 ἄνθρωπος ἔπινε, διὰ τοῦτο παιδικῶς ἐβαστάζετο ἀγκάλαις παρθενικαῖς ἐποχοῦμενος καὶ κόλποις μητρικοῖς ἀνακείμενος, διὰ τοῦτο κοπιῶν ἐκαθέζετο καὶ ὕπνου χρήζων ἐκάθευδεν, ἀλλὰ καὶ ἤλγει τυπτόμενος καὶ μαστιζόμενος ἔπασχε καὶ πόνους ὑπέμεινε σώματος χεῖρας καὶ πόδας τῷ σταυρῷ περνούμενος. ἐδίδου γάρ, ὅτε καὶ ἤθελε, φύσει τῇ ἀνθρωπιᾷ καιρὸν ἐνεργεῖν καὶ πάσχειν τὰ ἴδια, ἵνα μὴ φαντασία τις καὶ θεὰ διάκενος ἢ αὐτοῦ
 10 περιώνυμος κρίνοιτο σάρκωσις. οὐ γὰρ ἀκουσίως ταῦτα ἢ ἀναγκαστῶς προσεδέχεται, κἂν φυσικῶς αὐτὰ καὶ ἀνθρωπίνως προσίετο καὶ ἀνθρωπίναις κινήσεσιν ἐποίει καὶ ἔπραττεν, ἀπαγε τῆς βδελυκτῆς ἐνθυμήσεως· θεὸς γάρ ἦν ὁ ταῦτα πάσχειν σαρκικῶς ἀνεχόμενος καὶ σώζων ἡμᾶς τοῖς οἰκείοις παθήμασι καὶ βραβεύων ἡμῖν δι' αὐτῶν τὴν ἀπάθειαν. ἀλλ' ὅτε πάσχειν καὶ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν ἀνθρωπίνως ὁ αὐτὸς ἐβεβούλητο
 15 καὶ τοὺς ὀρῶντας ὠφελεῖν ἐψηφίζετο, δι' οὓς καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονε, καὶ οὐχ ὅτε αἱ φυσικαὶ κινήσεις καὶ σαρκικαὶ κινεῖσθαι φυσικῶς πρὸς ἐνέργειαν ἤθελον ἢ οἱ ἐπιβουλευόντες ἄθεοι τὰς ἐπιβουλάς πληροῦν παντόλμως ἐγλίχοντο. σῶμα γὰρ παθητὸν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἐνεδύσατο καὶ τοῖς φυσικοῖς καὶ ἀδιαβλήτοις ἡμῶν ὑποκείμενον πάθει, καὶ τοῦτο τὰ τῇ οἰκείᾳ φύσει κατάλληλα πάσχειν καὶ δρᾶν συνεχώρησε μέχρι

4 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,15 5 cf. Joh. 4,7 6 cf. Joh. 4,6 cf. Mt. 8,24

MTO LFV A K

1 ἀμείωτον] ἀμείωτον L A περιγραφῆς] περιγραφῆς V 3 συλληφθεὶς] συλληφθῆς T A συλληφθῆν F διεπέπλαστο] διεπέπλαστο L διεπλάσατο V¹ εἰς¹] εἰ M εἰς τὸν αἰῶνα M διατηρεῖ] τηρεῖ MTO K 4 πεινῶν] πινῶν L 5 ἔπινε] ἔπεινε L 7 ὑπέμεινε] ὑπέμεινε MTO F 8 τῷ om. K περνούμενος] περνούμενος L K περνούμενος F ἤθελε] ἤθελεν τῇ L 9 διάκενος] διακείμενος V 12 βδελυκτῆς] βδελυκτῆς L A πάσχειν] πάρχων L 13 ἀνεχόμενος] ἀνερχόμενος L καὶ βραβεύων] βραβέβων V¹ βραβεύων V² 14 ὁ om. MTO αὐτὸς καὶ ἐβεβούλητο MTO 15 κατὰ] κατ' K A 16 ὅτε] ὅται T ἢ] εἰ O ἢ καὶ οἱ MTO 17 ἐγλίχοντο] ἐκλίχοντο L ἐγλίχοντο A 18 καὶ φθαρτὸν καὶ θνητὸν O ἡμῶν καὶ ἀδιαβλήτοις A 19 τὰ om. MTO L κατάλληλα] καταλλήλως MTO

homo et naturam nostram habuit indeminute et circumscriptionem carnis HNECXETO suscepit, et habitum nobis competentem indutus est. corporalis enim, id est corporis, et forma ipsius habitus existit, iuxta quam in utero conceptus formabatur et quam semper seruauit et in saeculum infinitum conseruabit. idcirco *esuriens* cibabatur, ideo *sitiens* potabatur et ut homo *bibebat*, ideo pueriliter baiulabatur ulnis uirginalibus superuectus et materno sinu repositus, ideo *fatigatus* sedebat et *somni* indigens dormiebat, sed et dum cederetur dolebat et uerberatus patiebatur et dolores sustinuit corporis manus et pedes in cruce transfixus. dabat itaque, cum uolebat, humanae naturae tempus operari et pati quae sua sunt, ne forte phantasia quaedam et uisio inanis nominabilis eius iudicaretur incarnatio. neque enim inuoluntariae haec uel necessitate suscipiebat, uel si naturaliter ea et humanae amittebat et humanis motionibus actitabat atque operabatur, absit haec abhominabilis suspicio; deus nempe erat, qui haec pati carnaliter acquiescebat, uti nos propriis passionibus saluaret et per haec nobis immunitatem impertiret. <sed> quando pati agereque et operari humanitus idem ipse uolebat, et considerantibus prodesse decernebat, propter quos et homo ueraciter factus est, <et> non cum naturales motus atque carnales moueri naturaliter ad operandum uolebant siue exdi(i) insidiatores insidias audaciter delectabantur perficere. corpus enim se passibile et mortale atque corruptibile induit et naturalibus nostris atque inreprehensibilibus subiacens aegrimoniis, et huic quae naturae suae KATAΛΛΗΛΑ conueniebant pati atque patrare indulsit usque ad resurrectio-

VPG C(8)BR MNL

1 indeminute] indeminutae V C¹ et¹] ex VPG circumscriptionem] circumscriptioni R circum-
 scriptione G σώματος = carnis HNECXETO] EINECXETO VPG NNECXETO BR
 HNeXETO MN NNEXETO L 2 nobis competentem] nobiscum et petem V nobis competentem
 P ML nobis et competentem CR id est] idem L corporis] coporis B corporalis M
 3 existit] existit RG MNL iuxta] iuxtam VP formabatur] formabator V 4 seruauit] seruabit
 VPG M²NL infinitum] infinitam VPG L conseruabit om. B seruabit G M²N seruauit
 M¹L esuriens seruabatur cibabatur L¹ 5 sitiens] scitiens V siciens RG M bibebat] bibat
 VP uiuebat G baiulabatur] baiolabatur CB 5-6 superuectus] superpectus VP super-
 tectus N 6 materno] materno V sinu] sino B repositus] sepositus M somni] sompni
 R somno G indigens] indignens V¹ 7 et¹ om. VPG patiebatur] patyebatur V do-
 lores] doloris CB¹R sustinuit] sustenuit B corporis et manus L 8 pedes] pedus V¹ trans-
 fixus] transfixos CB trasfixus L itaque] utique G C *desin.* (451,8-465,9) 9 phantasia]
 fantasia L uisio et inanis G inanis] inabilis L nominabilis] nomen ab illis B iudicaretur]
 indicetur VG 10 inuoluntariae] inuoluntarie R ML haec] hoc L 11 humanae] humane P B
 NL humana R amittebat] ammitebat PG admittebat BR M amittebat L motio-
 nibus] montionibus V mutionibus B unitionibus R monitionibus N actitabat] actabat
 V accitabat R 12 abhominabilis] abominabilis V L abhominabilibus N suspicio]
 susceptio V nempe] nemper B¹ acquiescebat] adquiescebat B L και = uti (et?) 12-13
 uti nos] ut in hos V ut nos G 13 ἀπάθειαν = immunitatem (ἀβλάβειαν = impassibilitatem)
 impertiret] impertiret BRG ἀλλ' = <sed> om. VPG BR MNL 14 prodesse om. BR 15 ueraciter]
 ueneraciter V και = <et>] sed VPG BR MNL cum naturales] connaturales G 16 moueri]
 moue V mouere B πρὸς ἐνέργειαν = ad operandum operandum] operandom V¹ uole-
 bant] uolebat M¹ ἔπειτα = exdi(i)] ex diu VPG BR MNL (exdiui?) 17 enim om. G et in
 mortale N corruptibile] corruptibile V¹ 18 inreprehensibilibus] reprehensibilibus V subia-
 cens] subiciens BR aegrimoniis] agrimoniis V egrimonias B¹R egrimoniis B²G L huic]
 huc P¹ 19 suae] est sue L¹ KATAΛΛΗΛΑ] KATAMINA V KATAMIAA P KaTAMIA G
 kaTaaiaa B kataamaa R kaTAMIA MNL KATAΛΛΗΛΑ = conueniebant] conuenebant VP
 indulsit] indulsis L

τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· ἐκεῖσε γὰρ καὶ τὸ παθητὸν ἡμῶν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν καταλέλυκε καὶ τὴν ἐκ τούτων ἐλευθερίαν ἡμῖν ἐχαρίσατο. τὰ μὲν οὖν ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα οὕτως ἐκουσίως ὁμοῦ καὶ φυσικῶς μένων κὰν τούτοις θεὸς ἐπεδείκνυτο· ταμίαις γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ παθῶν ἀνθρωπίνων καὶ πράξεων, καὶ οὐ μόνον ταμίαις, ἀλλὰ καὶ πρύτανις καὶ εἰ φύσιν παθητὴν φυσικῶς ἐσεσάρκωτο, καὶ διὰ τοῦτο ἦν ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτοῦ τὰ ἀνθρώπινα, οὐκ ἐπειδήπερ ἡ φύσις ἦν οὐκ ἀνθρώπειος, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐκουσίως γέγονεν ἀνθρώπος. καὶ ἀνθρώπος γεγωνῶς ἐκουσίως αὐτὰ προσεδέχετο καὶ οὐ τυραννικῶς ἢ ἀναγκαστῶς, ἔστιν ὅτε καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀβουλήτως, ἀλλ' ἠνίκα καὶ ὅσον ἠβούλετο, καὶ συγχωρεῖν αὐτὸς τοῖς τε τὰ πάθη προσφέρουσι τοῖς τε παθήμασιν αὐτοῖς κατὰ φύσιν ἐνεργουμένοις ἐπένευσε. τὰ δὲ θεῖα καὶ λαμπρὰ καὶ ὑπέρτατα καὶ νικῶντα προδήλως ἡμῶν τὴν εὐτέλειαν, ἅπερ ἦν θαυμαστά τε καὶ τεράστια καὶ τῶν παραδόξων ἔργων ἢ πρόδος, ὅποιαπερ ἦν ἡ ἀσπορος σύλληψις, ἡ Ἰωάννου ἐγγάστριος σκίρτησις, ὁ τόκος ὁ ἀφθορος, ἡ παρθενία ἡ ἀχραντος, ἡ πρὸ τοῦ τόκου καὶ ἐν τῷ τόκῳ καὶ μετὰ τὸν τόκον ἀλώβητος, ἡ τῶν ποιμένων οὐράνιος μήνυσις, ἡ τῶν μάγων ἀστροκίνητος ἔλκυσις, δωροφορία τε σὺν αὐτῇ καὶ προσκύνησις, ἡ τῶν γραμμάτων ἀμαθίτευτος εἶδησις, – πῶς γὰρ οὗτος, φησὶν, οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκῶς; μερικῶς ἀπελέγχουσα τῶν τῆς ἀγνοίας ἔραστῶν τὸν κακότροπον ἔρωτα – ἡ ἐξ ὑδάτων οἰνώδης ἐμφόρησις, τῶν ἀσθενῶν ἡ ἐπίρρωσις, τῶν τυφλῶν ἡ ἀνάβλεψις, τῶν κυλλῶν ἡ ἀνόρθωσις, τῶν παραλύτων ἡ σύσφιγξις, τῶν χωλῶν ἡ εὐθύδρομος κίνησις, τῶν λεπρῶν ἡ ὑπέρλαμπρος κάθαρσις, τῶν πεινῶντων ἡ σχέδιος πλήρωσις, τῶν διωκόντων ἡ πῆρωσις, τῶν ἀνέμων

12 cf. Lc. 1,41 14 Mt. 2,1 – 12 16 Joh. 7,15 17 cf. Joh. 2,9

11 – 454,6 rhythmi

MTO L FV A K

1 νεκρῶν (αὐτοῦ F) ἀληθοῦς ἀναστάσεως L FV A 2 τὴν | τῆ K 3 κὰν | καὶ ἐν L FV A τούτοις |
τούτοῦτοις M ταμίαις | φύλαξ L. marg. 4 ἦν | ἦν L ταμίαις | ταμίαις A 5 πρύτανις |
πρυτάνης L καὶ εἰ | κὰν εἰς O 6 ἡ om. MTO K 8 ἔστιν ὅτε | ἐστὶ O ἠβούλετο | ἐβούλετο
MTO V καὶ³ om. F 9 συγχωρεῖν | συγχωρῶν M τε¹ om. MTO τὰ om. K πάθη |
πάθει K 9 – 10 ἐνεργουμένοις κατὰ φύσιν MTO K 10 ἐπένευσε | ἐπνευσεν L ἐπένευσε FV K
ἐπένευσεν A νικῶντα | νικῶν τὰ L 11 θαυμαστά | θαύματα F 12 ἡ² | ἡ M om. O
13 παρθενία ἡ | παρθενική V πρὸ τοῦ τόκου | πρὸ τοῦτοικοῦ L πρωτοτόκου V τῷ om. A
τὸν om. FV K 14 μήνυσις | μῆνυσις MTO K 15 αὐτῇ | αὐτοῖς K¹ τῶν om. TO FV K A
16 μεμαθηκῶς | μεμαθῶς M μερικῶς om. F ἀπελέγχουσα | ἐπελέγχουσα T 18 ἐπίρρωσις, τῶν
παραλύτων ἡ σύσφιγξις, τῶν M 19 σύσφιγξις | σύσφιξις L 20 πεινῶντων | πινόντων L πει-
νόντων K A τῶν² ... πῆρωσις om. L

nem ex mortuis; ibidem quippe et passibile nostr(u)m et mortale atque corruptibile
dissoluit et horum nobis libertatem donauit. quaeque igitur humilia atque humana sunt
ita sponte simul et naturaliter manens etiam in his deus demonstrabat; erat namque ipse
sibi TAMIAC reconditor passionum humanarum et actionum, et non solum reconditor,
sed et arbiter, quamquam naturam passibilem [erat] naturaliter incarnatus erat, et ideo
erant humana eius ultra hominem, haud quidem quod natura humana non fuerat, sed
quia sponte factus est homo. et homo sponte factus haec recipiebat et non tyrannicae uel
necessitate, ut nos plerumque, et inuoluntariae, sed quando et quantum consulebat, et
permittere ipse tam eos qui afflictiones ingerebant quamque ipsas passiones quae secundum
naturas agebantur annuebat. uerum diuina praeclaraque et sublimia et nimirum
nostram uilitatem superantia, quae erant miracula et prodigia et ammirandorum operum
prolatio, quae erant inseminata conceptio, Iohannis intra uterum exultatio, partus ipse
incorruptibilis, illibata uirginitas, quae ante partum et in partum et post partum est
intemerabilis, pastorum caelestis instructio, magorum stelli(mota) ΕΑΚΥCIC (tractio),
munificentia cum hac simul et adoratio, litterarum indocilis scientia – *quomodo namque*
hic, inquit, litteras scit, dum non didicerit? partim redarguens amicorum ignorantiae
maluolum desiderium – ex aquis uinalis refectio, infirmorum corroboratio, caecorum
aspectus, emendatorum erectio, paraliticorum constrictio, claudorum recte currendi motio,
leprosum supermicans mundatio, esurientium repentina repletio, persequentium orbitas,

VPG BR MNL

1 passibile] passibilem MN nostr(u)m] nostram VP BR MNL nřm G mortale] mortalem
MNL corruptibile] corruptibile M 2 dissoluit] dissolui VPG BR humana] humanae V
humane B 3 etiam] etiam NL ipse] ipsi V 3–4 sibi ipse BR 4 reconditor] recunditor
V reconditor L actionum] actionum V 5 arbiter] arbiter N quamquam] quaeque VPG
quamquam M naturam passibilem] natura passibilis BR M² [erat] om. L naturaliter et
incarnatus V erat om. G 6 ultra L lac. haud] aut P BR MNL quod] cum R qui
L 7 quia] quem L factus est] facere facere L homo² factus pōnte V¹ homo factus pōnte
V² haec] haec V¹ tyrannicae] tyrannice R MN tyrannice L 8 ὅτε = plerumque (πολλόκις)
inuoluntariae] inuoluntarie ML consulebat] consulebat BR et³ M² add. 9 permittere] per-
mitteri VPG N permitti ML ipse] ipsi V afflictiones] afflictionis V adfflictionis B
9–10 κατά φύσιν = secundum naturas 10 agebantur] agebant P¹G agebat P² praeclaraque]
praeclareque V 11 nostram] uestram N uilitatem] utilitatem M¹ prodigia] prodia B am-
mirandorum] admirandorum BR L tam mirandorum M 12 prolatio] prolato N inseminata]
insemita N uterum] uerum P partus] pater L 13 illibata] inlibata B N uirginitas]
uirginitas N partum²] partu B²R 14 caelestis] celsestis V celestis R L instructio] instructo
N magorum] magorum VP NL ὁστροκίνητος = stelli(mota)] stelleuoce V steilliuoca P
stelliuoca BG stelliuocam MNL ΕΑΚΥCIC] ΑΚΥCIC VG εαΚΥCIC P BR ML εαΚαCIC
N ἔλκυσις = (tractio)] conuacatio VP conuacatio BRG MNL 15 munificentia] munificentiam
MNL σύν αὐτῆ = cum hac simul [simul]? cum hac] cum ad hac M cum adhuc M cum
ad hanc L simul] simul V semel R indocilis] indocibilis BR MNL scientia] scientiam
P namque G² add. nanque L 16 hic] hinc VP N inquit hic G inquit] inquit VP
B N litteras] literas V littera N dum] cum L partim] partum V partem BR
redarguens] redargues L 17 aquis] quis V refectio] refectio B corroboratio] corroboratio V
caecorum] cecorum P BRG NL 18 κυλλών = emendatorum (manorum) erectio] erecti V pa-
raliticorum] paralyticorum V paraclitorum P¹ paracliticorum P² paralyticorum BG MN
constrictio] constructio VPG claudorum] cladorum G¹ recte] erecte VPG² erectio G¹
currendi] curendi V²P 19 leprosum] lepromosorum V¹ leprosum B supermicans] supernans
P² ras. repletio] repletio VP

ἡ κοίμησις, τῆς θαλάττης ἢ γαλιηναῖα κατάστασις, ἢ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐνσώματος βάδισις,
 ἢ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐκδίωξις, ἢ τῶν στοιχείων αἰφνίδιος κύκησις, ἢ τοῦ ἡλίου
 παγκόσμιος σκότωσις, ἢ τῶν μνημείων αὐτόματος ἀνοιξις, ἢ ἐκ νεκρῶν τριήμερος ἔγερσις,
 ἢ τῆς φθορᾶς οὐ τελευτῶσα κατάλυσις, ἢ τοῦ θανάτου μὴ παυομένη καθαίρεσις, ἢ
 5 φυλαττομένη τῆς λίθου καὶ τάφου σφραγιδος ἀκώλυτος ἐξοδος, ἢ τῶν θυρῶν κεκλεισ-
 μένων ἀκράτητος εἰσοδος, ἢ εἰς οὐρανοὺς ἀπὸ γῆς πολυθαύμαστος καὶ ἐνσώματος ἀνοδος,
 καὶ πάντα τὰ τούτοις παρόμοια τὰ καὶ λόγου φύσιν καὶ φωνῆς ὑπερβαίνοντα δύνειν
 καὶ πᾶσαν ἀνθρωπείαν ὑπερνεκρῶντα διάνοιαν, ἅπερ ἅπαντα ὑπὲρ λόγον καὶ φύσιν
 ἀνθρωπίνην τελούμενα τῆς τοῦ θεοῦ λόγου θείας οὐσίας καὶ φύσεως ὁμολογουμένως
 10 ὑπῆρχε τεκμήρια, εἰ καὶ διὰ σαρκὸς ἐνηργεῖτο καὶ σώματος καὶ οὐ δίχα σαρκὸς λογικῶς
 ἐμψυχωμένης ἐπράττετο. καὶ οὐ διὰ ταῦτα τὸν θεὸν λόγον τοπάσομεν ἄσαρκον ἢ
 σώματος αὐτὸν ἐκτὸς δογματίσομεν, ὅτιπερ ἔδρα τὰ σωμάτων ὑπέτερα, καὶ γὰρ ἀληθῶς
 ὁ λόγος σεσάρκωτο καὶ ἀψευδῶς σαρκωθεὶς σεσωμάτωτο, καὶ εἰς υἱὸς ἐγινώσκετο ὁ
 πᾶσαν ἐξ ἑαυτοῦ προφέρων ἐνέργειαν, θεῖαν τε καὶ ἀνθρώπειον, ταπεινὴν καὶ ὑπέρογκον,
 15 χθαμαλὴν καὶ οὐράνιον, σαρκικὴν καὶ ἀσώματον, ὄρατὴν καὶ ἀόρατον, περιγραπτὴν καὶ
 ἀπερίγραπτον, ἀναλογοῦσαν αὐτοῦ τῇ δυάδι τῶν φύσεων καὶ δι' ἑαυτῆς αὐτὴν ἀσιγήτως
 κηρύττουσαν καὶ διαπρυσίως ἀγγέλουσαν. εἰς γὰρ ὧν καὶ ὁ αὐτὸς καθ' ὑπόστασιν
 υἱὸς ἀδιάρητος καὶ δύο φύσεις ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος, καθ' ἄλλην μὲν τὰς θεοσημείας
 εἰργάζετο, καθ' ἄλλην δὲ τὰ ταπεινὰ παρεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο φασιν οἱ θεόφρονες οἱ
 20 ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῖς ἄθλοις στεφάμενοι καὶ τὸ φάσκειν θεόθεν δεξάμενοι τὰς
 θειοτάτας συνέσεις ἡμῖν ἐξυφαίνοντες, ὡς „ὅταν ἀκούσης τοῦ ἐνὸς υἱοῦ τὰς ἐναντίας φωνάς,
 καταλλήλως μέριζε ταῖς φύσεσι τὰ λεγόμενα, ἂν μὲν τι μέγα καὶ θεῖον τῇ θεῖα φύσει
 προσνέμων, ἂν δὲ τι μικρὸν καὶ ἀνθρώπινον τῇ ἀνθρωπιείᾳ λογιζόμενος. οὕτω γὰρ

8 cf. Eph. 3,20

17–19 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.11, PG 6,1225 B 15–C 6; ed. de Otto III 1 (1880) 38–40 21–456,3
 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.10, PG 6,1225 A 6–14; ed. de Otto III 1 (1880) 36

MTO L F V A K

1 κοίμησις] κοίμησις M κίμησις K γαλιηναῖα] γαλιηναῖα F ἐνσώματος] ἐν σώματι L
 2 αἰφνίδιος] ἐφνῆδιος A κύκησις] κύνησις L κοίμησις F κίνησις V 2–3 ἢ τοῦ ... σκότωσις
 om. MTO K (lat.) 3 σκότωσις] σκότισις F σκότῆσις A μνημείων] μνημάτων F αὐτό-
 ματος] αὐτόματος L 4 οὐ om. L μὴ om. L 5 φυλαττομένη] φυλαττομένης T F V K τῆς
 τοῦ λίθου F V A καὶ τοῦ τάφου L 6 ἀκράτητος] ἀκρατος L πολυθαύμαστος] πολυθαύματος
 MTO A καὶ ἐνσώματος om. L ἐνσώματος καὶ ἐνθαύματος ἀνοδος V 7 τὰ¹ om. K καὶ²
 τε A φύσιν] φησὶ K 8 ἅπαντα] πάντα A 9 τελούμενα] τελουμένα K ὁμολογουμένως]
 ὁμολογοῦμεν ὡς L 10 ἐνηργεῖτο] ἐνήργει τὸ K 11 ἐμψυχωμένης] ἐμψυχωμένης M F τοπάσο-
 μεν] τοπάσωμεν K 12 δογματίσομεν] δογματίσωμεν K 13 σεσωμάτωτο] ἐσωμάτωτο L
 ἐγινώσκετο] ἐγιγνώσκετο F V K A ὁ¹ om. F 14 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ O L V K τε om. O τα-
 πεινὴν τε καὶ L V A 14–15 ὑπέρογκον ὁμαλὸν ταπεινὴν χθαμαλὴν L 15 σαρκικὴν] σαρκίνην K
 16 ἀπερίγραπτον] ἀπερίγραφον T L F A ἑαυτῆς] αὐτῆς M om. O αὐτὴν] ἑαυτὴν MO
 17 κηρύττουσαν] κηρύττουσιν L ὧν] ὧν L 18 ἀδιάρητος υἱὸς V ἀδιάρητος] ἀδιαιρέτως A
 φύσεις] φύσειν F 18–19 καθ' ... εἰργάζετο om. L 18 μὲν] μετὰ V θεοσημείας] θεοσημείας
 M F V 19 παρεδέξατο] κατεδέξατο L οἱ¹ om. F 20 τοῦ θεοῦ om. L τοῖς ἄθλοις] τοῖς
 ἄθλοις MTO K 21 συνέσεις] συναίνεσις TO ὅταν] Ιουστίνου M marg. O marg. A marg.
 ἀκούσης περὶ τοῦ MTO A 22 μέριζε ταῖς] μερίζεται L μέριζαι A μέριζε ταῖς φύσει om. F
 T] τοι M 23 ἀνθρωπιείᾳ] ἀνθρωπίνῃ MTO λογιζόμενος τοῦτο τῇ ἀνθρωπιείᾳ A γὰρ om. M

uentorum mitigatio, maris tranquilla sedatio, super aquas corporalis incessio, inmundorum spirituum expulsio, elementorum subita conturbatio, <.....>, ultronea sepulchrorum apertio, ex mortuis triduana resurrectio, corruptionis non moritura destructio, mortis indeficiens delectio, custoditi signaculi lapidis et sepulchri incoercibilis exitus, ianuarum clausarum indetractabilis ingressus, in caelos a terra nimium ammirabilis et corporalis ascensio, et omnia quae his sunt similia et sermonis naturam et uocis uirtutem transcendentia et omnem humanum *intellectum superantia*, quae omnia ultra sermonem et naturam humanam effecta diuinae dei uerbi essentiae atque naturae profecto existebant indicia, et si per carnem agebantur et corpus et non sine carne rationaliter animata gerebantur. non tamen propter haec deum uerbum aestimemus incarnatum nec absque corpore astruamus, idcirco quod ea patrabat quae corpora supercellunt, etenim uerbum ueraciter caro factum est et incarnatum absque mendatio incorporatum est, et unus filius noscebatur qui omnem ex se proferebat operationem, diuinam et humanam, exiguam et immanem, humilem adque caelestem, carneam et incorpoream, uisibilem et inuisibilem, circumscriptam et incircumscriptam, conuenientem naturarum eius dualitati et ex seipsa eam incessabiliter praedicantem et flagranter annuntiantem. unus itaque idemque dum sit secundum subsistentiam filius indiuisus et duae naturae idem ipse noscatur, secundum aliam quidem diuina signacula operabatur, secundum aliam uero humilia recipiebat, et propterea a deo instructi asseuerant qui pro Christo deo praemiis coronati sunt et loqui diuinitus acceperunt diuinas nobis intellegentias contextentes sicut: „cum audieris unius filii contrarias uoces, conuenienter naturis ipsis quae dicuntur partire, siquidem quid magnum et diuinum est diuinae naturae exhibens, si uero quid paruum est

VPG BR MNL

1 uentorum] uetorum V mitigatio] mitigatio N tranquilla] tranquilla P sedatio] seditio G
 N sedacio M aquas] acuas B¹ aquam L inmundorum] immundorum ML 2
 spirituum om. G subita] subito M <...> om. VPG BR MNL (om. MTO K) ultronea] ultranea
 VPG 3 sepulchrorum] sepulchrorum G apertio] aperitio L ex] de L non moritura]
 mortuorum BR 3-4 destructio] destructio V 4 custoditi] custodii V custodi N (φυλακτομένης)
 signaculi lapidis] signacula pedis G sepulchri] sepulcri G incoercibilis] inchoercibilis R in-
 coercibilis G incerabilis MN inserabilis L exitus om. V 5 indetractabilis] indetractabilis
 P M indecatibilis R caelos] caelum B a terra] autem R nimium] nimirum R nimis
 L ammirabilis] admirabilis M et om. M 6 quae in his N naturam] natura MNL
 7 transcendentia] transcendentia B humanum] humanam G 7-8 naturam et sermonem BR (sermonem
 = rationem Lu.) 8 effecta] effectam B MNL effectae G atque] atque P existebant]
 existebant RG MNL 9 indicia] inditia P BG L rationaliter] racionaliter V 10 haec] hoc V
 aestimemus] estimemus P¹ N extimemus L absque] absquae V abque G 11 corpore
 astruamus] corporea struamus V MNL patrabat] patrebat B¹ corpora] corporea L 12
 ueraciter] ueraciter R mendatio] mendacio ML 13 se om. V proferebat] proferebant N
 14 adque] atque B¹RG MN carneam] carnem VP NL carnalem BR 15 circumscriptam]
 circumscriptam VPG et incircumscriptam om. N dualitati] dualitate B dualitatem G et²
 om. P seipsa] seipsam VPG ipsa BR 16 eam om. N incessabiliter] incessibiliter N
 praedicantem et flagranter om. B flagranter] fraglanter VPG (B) flagrantem N annuntiantem]
 adnuntiantem B L² anuntiantem L¹ 16-17 idemque praedicantem et fraglanter dum B 18
 θεοσημέλιος = diuina signacula humilia om. VG 19 recipiebat] recipiebant V¹ ras. reci-
 piebant V² instructi] instructa V adstructi NL asseuerant] adseuerant V BG L ani-
 seuerant P ad se uenerant N pro] per VG B N praemiis] primus V¹ primis R
 premis N 20 acceperunt] acciperunt B intellegentias] intelligentias RG ML 22 exhibens]
 extans BR si uero] siue VPG paruum] parum P

καὶ τὸ τῶν φωνῶν ἀσύμφωνον διαφεύξῃ ἐκάστης ἀπέφυκεν ἴδια δεχομένης φύσεως καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἓνα καὶ πρὸ πάντων <τῶν> αἰώνων καὶ πρόσφατον κατὰ τὰς ἀγίας γραφὰς ὁμολογήσεις. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐπὶ τοῦ ἐνὸς υἱοῦ φασὶ „πᾶσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειε τῆς μιᾶς υἰότητος, τῆς δὲ φύσεως ἧς ἔστιν οἰκείον τὸ γινόμενον τῷ λόγῳ γνωρίσειεν”. οὐκοῦν κάλλιστα λίαν αὐτοῖς δεδογμάτισται τὸ ἓνα μὲν ὁμολογεῖν τὸν Ἐμμανουήλ, οὕτως γὰρ ὁ θεὸς λόγος σαρκωθείς ὀνομάζεται, καὶ τὸν αὐτὸν ἅπαντα δρᾶν καὶ οὐκ ἄλλον καὶ ἄλλον τὰ τε ὑψηλὰ καὶ ἐλάχιστα παντοίας ἐκτὸς διαστάσεως, δι’ ὧν καὶ τῶν αὐτοῦ φύσεων ἀσύγχυτος ἢ διπλὴ γινώριζεται καὶ εἰς ὑποστάσεις δύο καὶ πρόσωπα διαμπᾶξ ὁ αὐτὸς οὐ μερίζεται, ἀλλ’ ἔστιν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς ἀδιάτμητος ἐν δυσὶν ἀδαιρέτως γνωριζόμενος φύσεσι· καὶ αὐτοῦ τὰ πάντα τοῦ ἐνὸς υἱοῦ διαβεβαιούμεθα καὶ πάσας αὐτοῦ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰς ἐνεργείας πιστεύομεν, κἂν αἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶν θεοπρεπεῖς, αἱ δὲ οὕτω πάλιν ἀνθρωποπρεπεῖς, αἱ δὲ μέσην τινὰ τάξιν ἐπέχουσιν ὡς ἔχουσαι τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον, ταύτης δὲ φαμεν τῆς δυνάμεως καὶ „τὴν καινὴν καὶ θεανδρικήν” λεγομένην „ἐνέργειαν”, οὐ μίαν ὑπάρχουσαν ἀλλ’ ἑτερογενῆ καὶ διάφορον, ἣν ὁ ἐξ Ἀρείου πάγου Παύλῳ τῷ θείῳ θείως ζωγραθεῖς θεηγόρος Διονύσιος ἔφησεν, ὡς τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον ἔχουσαν καὶ διὰ τῆς χαριστάτης τε καὶ συνθέτου προσηρήσεως τὴν ἐκάστης οὐσίας καὶ φύσεως ἐκάστην ἐντελῶς δηλοῦσαν ἐνέργειαν. προαιώνιον τοίνυν τὸν θεὸν λόγον δοξάζοντες καὶ τῷ πατρὶ συναΐδιον χρονικὴν ὑπομῆναι πρεσβέυομεν γέννησιν, ἣν ἐκ παρθένου τῆς κυρίως

3 – 5 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.12, PG 6,1232 A 11 – 13; ed. de Otto III 1 (1880) 48 – 50 14 Ps.-Dionysius Areop., epist. IV, PG 3,1072 C 1

MTQ LFV A K

1 διαφεύξῃ] διαφεύξει K A 2 <τῶν> Flor. 13 (ACO ser. II vol. 1, p. 426) ἀγίας = sacras] θείας LFV A Flor. 13 3 μὲν om. M 4 χωρίσειε] χωρήσειε M χωρήσειεν V A μιᾶς] μίας L γινόμενον] γινόμενον K 5 γνωρίσειεν] χωρήσειεν F κάλλιστα] κάλιστα K μάλιστα A 7 ὑψηλὰ, φημί, καὶ LFV A 8 αὐτοῦ] αὐτῶν V 9 διαμπᾶξ] διάπαξ L δ’ om. LFV K μερίζεται] γνωρίζεται O 10 τοῦ] δι’ K 11 καὶ² om. K κἂν] καὶ O 12 εἰσὶν αὐτῶν M αἱ’ ... ἀνθρωποπρεπεῖς K marg. 13 ἐπέχουσιν] ἐπέχουσαι A 14 Διονυσίου T marg. A. marg. καινὴν] κοινήν MT K A 15 θείως] ὡς L θείῳ V 16 ἐν ταυτῷ om. LFV 17 τε om. O τὴν] τῆς A ἐκάστης] ἐκατέρας F 17 – 18 ἐκάστην ἐντελῶς] ἐκατέρας F 18 – 19 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ F 19 χρονικὴν] χρονικὴν L ἦν] ἢ conit. Frohne

et humanum humanae reputans. sic enim et dissonantiam uocum effugies unaquaque natura proprietates quae ei sunt insitae receptante, et ipsum filium unum tam ante omnia saecula quam modernum secundum sacras scripturas confiteberis⁴. sed et hoc in uno filio asserunt: „omnem quidem operationem nullus ab un<a> fili<atione> sequestrauit, cuius uero naturae sit quod geritur proprium per rationem insinuet⁵. ergo nimis pulcherrimae ab eis est explanatum unum quidem confiteri Emmanuhel, ita quippe deus uerbum incarnatus nuncupatur, et eundem omnia patrare et non alium et alium tam sublimia quamque exigua citraque ullam distantiam, per quae et eius naturarum inconfusa dualitas recognoscitur et in subsistentias duas atque personas ipse prorsus non disperditus, sed est unus idemque filius et Christus inseparabilis in duabus indiuisae agnoscendus naturis. et ipsius unius filii cuncta esse certificamur et omnes eius et uoces et operationes credimus, licet quaedam earum sint deo decibiles, quaedam uero ita rursus humanae, quaedam uero medium quendam ordinem optinent tamquam habentes in hoc ipso deo dignum quid et humanum; huius uero asserimus esse uirtutis etiam illam quae dicitur „noua et deiuirilis operatio“, non unam existentem sed diuersi generis ac differentem, quam ex Ariopago a Paulo egregio diuinitus captus deo uocatus asseruit Dionisius, utpote deo decibile in hoc ipso <et> humanum habentem perque alacrem atque compositam ΠΡΟCΦΗCΘΩC dictionem uniuscuiusque substantiae atque naturae unamquamque perfecte significantem operationem. ante saecula igitur esse deum uerbum glorificante<s> patrique coaeternum temporalem sustenuisse annunciamus natiuitatem, qua ex

VPG BR MNL

1 humanae] humane P NL dissonantiam] dissonantia BR NL dissonantium G effugies] effigies R unaquaque] unaquaeque VPG BR MNL 2 natura] naturae V NL proprietates] proprietas P¹ ei] eis B ML insitae receptante] insite ex receptante P¹ unum] titium L¹ 3 confiteberis] confiteueris P confiteris B conficieris R G lac. confiteberis & sed V et] in M² et in hoc NL uno] huno P¹ 4 asserunt] adserunt B quidem omnem L τῆς μιᾶς υἰότητος = un<a> fili<atione>] uno filio VPG BR MNL, cf. ACO ser. II tom. 1 p. 305,14 sequestrauit] sequestratus N 5 rationem et insinuet V ergo] egro VP ego N 5–6 pulcherrimae] pulcherrime B MNL 6 δεδουμάτισται = est explanatum (σαφηνίζεται) emmanuhel] emmanuel RG M hemmanuhel L 7 incarnatus] incarnatum MNL nuncupatur] noncupatur P N alium²] lium V 8 quamque] quaeque VPG N citraque] cetra BR ullam] illam G¹ distantiam] deus tantam G quae] quem N 9 dualitas] dualiti VP dualitas recognoscitur] dualitate cognoscitur G in subsistentias] insis substantias V non] in L 10 indiuisae] indiuse BRG M²N agnoscendus] agnoscendos VP 11 ipsius] ipfius G unius] unus V certificamur] certificamur VP testificamur R eius om. L et³ om. N 12 quaedam earum] quidam acarum P deo] d.. P² ras. decibiles] decibilis VP rursus] prorsus L humanae] humane P NL 13 quendam] quedam G optinent] obtinent B 14 quid et] qui et B N et L humanum] homanum V humanam R asserimus] adserimus B illam] illa R M dicitur] dici. tur M ras. 15 deiuirilis] desuirilis L unam] una NL existentem] existentem V existentem RG MNL diuersi] diuersis V NL differentem] deferentem V differentem P differentiae BR aedifferentem G 16 ariopago] ariapago R arriopago G a om. V θεῖον = egregio (= θεοπεσιφ) asseruit] adseruit B aseruit G dionisius] diunisius B dyonisius R MNL utpote] utpute BR 17 decibile] decibilia V dicibile P docibile G ipso] ipse V ipsum N και = <et> om. VPG BR MNL alacrem] alacri B² compositam] compositum R compositam MNL 18 ΠΡΟCΦΗCΘΩC] ΠΡΟCΦΗCΘΩC VP BR MNL ΠΡΟCΙCΘΩC OC G substantiae] substantiae V 19 significantem] significante M 19–20 operationem ... glorificante<s> om. V δοξάζοντες = glorificante<s>] glorificantem VP BRG MNL 20 coaeternum] coaeterno N sustenuisse] sustinuisse RG MNL annunciamus] annuntiamus PG N adnuntiamus B L qua] quae B

καὶ ἀληθῶς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθείς ἀπετίκτετο, καὶ διὰ τοῦτο δύο τὰς γεννήσεις γεγενῆσθαι πρὸς τῶν εὐσεβοῦντων εἰκότως πιστεύεται· καὶ τέλειος ὢν ὁ αὐτὸς ἐν θεότητι τέλειος ἦν ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, οὔτε τῇ διαφορᾷ τῶν οὐσιῶν διαιρούμενος, οὔτε τῇ τῆς ὑποστάσεως καὶ τοῦ προσώπου ταυτότητι τὰς φύσεις ἄγων πρὸς οὐσιώδη ταυ-
 5 τότητα, ἀλλ' ἐξ ὧν καθ' ὑπόστασιν πέφηνε φύσεων, ἐν αὐταῖς ἀδιαίρετος ἔμεινε, πάντα σοφῶς καὶ ἀληθῶς ὑπελθὼν τὰ ἡμέτερα ἔργα καὶ πάθη, φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πράγματα τὰ μώμου μακρὰν καὶ μολύσματος καὶ ἐν οἷς ἁμαρτίας ἴχνος τινὸς μὴ εὐρίσκεται. *ἁμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησεν οὐδέ τις δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ τὸ σύνολον εὔρηται.* καὶ συνανα-
 10 στραφείς ἀνθρωπίνως ἡμῖν, ἅτε τέλειος γνωριζόμενος ἀνθρώπος, κἂν θεὸς ὁ αὐτὸς ἀπα-
 ραλείπτως ἐτύγχανε καὶ θαυματουργήσας ὡς ἔπρεπε – τέλειος γὰρ θεὸς ἐγινώσκετο κἂν ἀνθρωπεῖα νοερῶς ἐμψυχωμένη σαρκὶ συνεκέκρατο. ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκούσιον ἀνεισι καὶ ἐκούσιως Ἰουδαίους προδίδεται, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν αὐτοῖς δι' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἐκου-
 σίως προδίδωσι καὶ δεσμεύεται καὶ κολαφίζεται καὶ ἐμπτύεται καὶ μαστίζεται καὶ χλευ-
 15 ἀζεται καὶ ἐμπαίζεται καὶ χλαμύδα πορφυρᾶν ὡς βασιλεύων τῶν ὄλων ἐνδύεται καὶ
 κάλαμον ὡς σκῆπτρον βασιλικὸν βασιλικῶς ἐγχειρίζεται καὶ Πιλάτου κατακρίνεται κρί-
 νοντος καὶ τέλος ἰκρίῳ προσπήγνυται καὶ χεῖρας καὶ πόδας αἰμάσσεται τῷ σωτηρίῳ
 σταυρῷ προσηλούμενος· καὶ λησταῖς συνεπαίρεται καὶ ὄξος ποτίζεται καὶ χολῆς ἀπο-
 γεύεται καὶ μέγα βοήσας τῷ πατρὶ τὴν ψυχὴν παραδίδωσι καὶ τὴν πλευρὰν τῇ λόγχῃ
 τιτρώσκεται καὶ *αἷμα καὶ ὕδωρ* σωτήριον μετὰ θάνατον προχέει καὶ νέκρωσιν· καὶ νεκρὸς

7–8 1. Petr. 2,22 14 cf. Mt. 27,28 19 Joh. 19,34

2–3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–25

MTO LFV A K

2 γεγενῆσθαι | γεγίνεσθαι L γεγενῆσθαι FV A γεγενεῖσθαι K 3 οὐσιῶν | οὐσίων L τῆ²
 om. L A 4 καὶ om. F 5 φύσεων | φύσεως LV ἀδιαίρετος | ἀδιαιρέτως MTO 5–6 πάντα
 δὲ σοφῶς L πάντα τὲ σοφῶς V A 6 πάθη om. L πάθη τὰ φυσικὰ V 8 εὔρηται | ἤυρηται
 TL 9 κἂν | καὶ M 10 γὰρ ὁ θεὸς V ἐγινώσκετο | ἐγιγνώσκετο K κἂν | καὶ MT K
 11 ἐμψυχωμένη | ἐμψυχωμένη MT FV συνεκέκρατο | συνεκέκριτο L συνεκρίτω A ἀνεισι |
 ἀνήϊσιν L ἀνήϊσιν A 12 προδίδεται | παραδίδωσιν L παραδίδεται V 12–13 μᾶλλον
 ... προδίδωσι om. L 12 αὐτοῖς | ἑαυτοῖς V δι' | διὰ F 13 ἐμπτύεται καὶ μαστίζεται καὶ om. A
 14 καὶ ἐμπαίζεται om. MTO K (lat.) πορφυρᾶν | πορφύραν O L A βασιλεύων | βασιλέων L
 15 βασιλικὸν om. L A 15–16 κρίνοντος | κρίναντος LFV 17 λησταῖς | ληισταῖς V ὄξος | ὄξου
 K 18 βοήσας | βοήσω K 19 ὕδωρ καὶ αἷμα MTO

uirgine uere ac propriae dei genetrice Maria incarnatus nascebatur, et idcirco duabus
natiuitatibus nasci a piis merito creditur; et perfectus idem existens in deitate perfectus
erat idemque in humanitate, nequaquam per differentiam substantiarum diuisus, neque
⟨per⟩ identitatem subsistentiae atque personae naturas ipsas deducens ad identitatem
substantiae, sed ex quibus secundum subsistentiam naturis est, declaratus est, in ipsis
inseparabilis mansit, omnia sapienter et uere nostra gerens opera et passiones, res naturales
atque inreprehensibiles, quae procul a macula atque pollutione sunt et in quibus cuiuspiam
peccati uestigium non reperitur. *peccatum namque non fecit nec quilibet dolus in ore eius
prorsus inuentus est.* et ⟨conuersatus⟩ una nobiscum humane, utpote qui sciebatur homo
perfectus, etiam deus idemque indeminute exstabat miraculaque ut decuerat faciens –
perfectus quippe deus noscebatur quamuis esset humanae carni intellectualiter animatae
commixtus, ad spontaneam passionem ascendit et ultro Iudaeis est proditus, immo ipse
seipsum illis ob salutem hominum sponte prodidit et ligatur et colafis ceditur et inspuitur
et flagellatur et inluditur et ⟨.....⟩ *clamide purpurea* tamquam rex omnium
induitur et arundinem tamquam sceptrum regium regaliter ei contraditur et Pilato iudicante
damnatur ⟨et⟩ ad extremum patibulo configitur et manibus atque pedibus cruentatur
salutifere cruci conclabatus; et cum latronibus leuatur et acetum potatur et fel degustat
et magne uociferans animam tradidit patri et latus lancea perforatur *sanguinem quoque
et aquam* salutarem post mortem profudit ⟨et mortificationem⟩; et emortuus de cruce

VPG BR MNL

1 uirgine] uirginae V N uere] uire V uerae G ac] hac P¹ propriae] proprie R ML
genetrice] genitrice RG ML maria] mariae VPG (!) duabus] diabus V donabus R 2
creditur] creditor N perfectus¹] perpectus P (f-p) existens] existens PG R MNL 3 in om. V
humanitate] humanitatem P differentiam] diferentiam V 4 τῆ ... ταυτότητι = ⟨per⟩ identitatem]
⟨per⟩ om. VPG BR MNL identitatem] identitate V subsistentiae] substantiae RG¹ NL¹ ipsas]
ipsa V ad om. G identitatem] identitatem V idempitatem R identitatem P¹ 5
naturis] naturus V est¹ M del. est² om. BR 6 inseparabilis] inseparabilis V mansit
inseparabilis G uere] uera P MN uerre B et in passiones M res] suas VG sues P
(r-s) 7 inreprehensibiles] reprehensibiles V inreprehensibilis P¹ R inreprehensibiles P² B
pollutione] pollutiones N cuiuspiam] cuiuspiam N 8 peccati] in peccatis MNL reperitur]
repperitur NL namque] nanque L nec quilibet] necque libet V 9 συναναστραφείς = ⟨co-
nuersatus⟩] connutritus VPG BR ML contritus N (συναναστραφείς) humane] humanae V ut-
pote] urpute BR qui] quam V que P ut qui N homo om. M 10 idemque] idem
P¹ indeminute] indimute VG N exstabat] extabat P BRG NL decuerat] decreuerat N
10–11 faciens qui perfectus M 11 humanae] humane P BRG NL animatae] animatem P ani-
mate R NL 12 commixtus] commixtus P comixtus B N ascendit] ostendit MNL (c-t)
iudaeis] induus V induis P iudeis RG NL ipse G add. 13 prodidit] proditur L li-
gatur] litigatur B colafis] collafis V colaphis R MNL ceditur] caeditur B² inspuitur]
inspuetur B 14 flagellatur] flagellator V inluditur] illuditur PG ML inludetur B et²] ex
VPG clamide] clamidae V purpurea] purpurea RG MNL rex om. N omnium rex VPG
15 arundinem] harundinem BR harundine M sceptrum] scaeptrum V pilato] pylato VP
iudicante] iucante B¹ 16 damnatur] damnator V dampnatur RG NL και = ⟨et⟩ om. VPG
BR MNL 17 salutifere] salutifere V salutiferae B² G M conclabatus] conclauatus BR con-
clauatur G ML leuatur] leuator V acetum] acceptum V accaetum B acaetum G
aceto ML potatur] potatus N fel degustat] fledge gustat V 18 tradidit] tradedit B¹ per-
foratur] perforatus V 19 salutarem] salutiferem G profudit] profundat P¹ profundit P² BG
NL και νεκρωσιν = ⟨et mortificationem⟩ om. VPG BR MNL emortuus] emortuis L

τοῦ σταυροῦ καταφέρεται καὶ κηδεύεται καὶ συμυρνίζεται καὶ ταφήν τριήμερον θάπτεται καὶ τριταῖος ἀναστὰς τοῦ τάφου προέρχεται καὶ πάντας ἑαυτῶ τούς νεκρούς συνανίστησιν ἐκ τάφου καὶ φθορᾶς πρὸς τὴν οὐ τελευτώσαν αὐτοὺς ζωὴν ἐπαγόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἐμφανίζεται καὶ πιστοποιεῖται βρώσει καὶ πόσει καὶ ἀφή χειρῶν ἀποστολικῶν τῆς οἰκείας σαρκὸς τὴν ἀνάστασιν καὶ πνεῦμα τούτοις παρέχει πανάγιον, ὡς συγγενὲς αὐτῶ καὶ ὁμόφυλον, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναφέρεται, μᾶλλον δὲ ὡς καὶ τῶν οὐρανῶν δεσπόζων ἀνέρχεται καὶ δεξιὸς τοῦ τεκόντος καθέζεται θῶκον ἔχων τὸν πατρικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ ὑπέρτατον· ὅθεν καὶ πάλιν ἐλεύσεται κρίσιν ζώντων καὶ νεκρῶν ποιησόμενος καὶ ἀποδώσων ἐκάστῳ κατὰ τὰς πράξεις, ὥσπερ ἕκαστος πέπραχεν, εἴτε ἀγαθὰς τις πράξεις καὶ καλὰς, εἴτε φαύλας καὶ ψεκτὰς κατειργάσατο. ὃν σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι <ἀγίῳ> βασιλεύειν τῶν ὅλων πιστεύομεν βασιλείαν ἀληθῶς ἀτελεύτητον καὶ τέλος οὐ δεχομένην καὶ πλήρωμα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ταυτὸν δὲ φάναι παραδόξου τοῦ θεοῦ λόγου σαρκώσεως καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς ὁμοιώσεως, ὡς λέγω καὶ φρονῶ διὰ βραχέων ἐγνώρισα.

15 Περὶ δὲ τῆς τοῦ ὄρωμένου κόσμου γενοῦντος ἀρχῆθεν συστάσεως καὶ συντελείας, ἣν οὐκ εἰς μακρὰν ὑποδέξοιτο, ὁμολογῶ, θεοτίμητοι, ὡς πάντα οὐ μόνον τὰ ὄρατὰ ἀλλὰ δὴ καὶ ἀόρατα ὁ εἰς θεὸς ἐτεκμήνατο, ὁ πατήρ, ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἡ αἰδῖος φύσις καὶ ἀναρχος, κὰκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε καὶ οὐκ ὄντα πρὶν ἐσχεδιάσει καὶ τὰς τούτων μυρίας διαφορὰς σοφῶς προεβάλλετο· πάντα γὰρ διὰ τοῦ μονογενοῦς

20 υἱοῦ ὁ πατήρ ἐν ἀγίῳ πειποιήκε πνεύματι, ἃ καὶ προνοίᾳ σοφῆ συγκρατεῖ τῶν οἰκείων ἔργων ὡς θεὸς προϊστάμενος, ἀρχὴν τε τοῖς πᾶσι χρονικὴν ὀρισάμενος, τὰ μὲν αἰσθητὰ τέλει χρονικῶ καθυπέβαλε, τὰ δὲ νοητὰ καὶ ἀόρατα τούτων ἀξίας ἡξίωσε μείζονος. καὶ θνήσκει μὲν οὐδαμῶς οὐδὲ φθείρεται κατὰ τὸ τῶν αἰσθητῶν ῥευστὸν καὶ εὐπάριστον,

MTO LFV A K

1 τοῦ σταυροῦ] τῶ σταυρῶ L καταφέρεται] καταφαίρεται L συμυρνίζεται] ἐσυμυρνήζεται A
 2 τριταῖος] τριήμερος MTO τριταῖς L ἀναστὰς ἐκ τοῦ A τούς νεκρούς] τοῖς νεκροῖς A
 3 οὐ τελευτώσαν] ἀτελευτώσαν T ζωὴν αὐτοὺς M αὐτοῦ ζωὴν TO 4 μαθηταῖς αὐτοῦ ἐκ F
 5 ἀφή] ἀφεῖ L 6 παρέχει] παρέχειν L αὐτῶ] αὐτοῦ FV αὐτὸ A 7 δεξιὸς] δεξιῶς TO K
 9 ἐλεύσεται] ἔρχεται O ἀποδώσων] ἀποδοσῶν L 10 ὥσπερ ... πράξεις om. K
 11 κατειργάσατο] κατηργάσαντο L τε om. K καὶ τῶ πνεύματι K <ἀγίῳ> = sancto] καὶ
 MTO V K (om. LF A) ὅλων] αἰώνων M 12 πιστεύομεν καὶ βασιλείαν K οὐ δεχομένην] οὐκ
 ἔπιδεχομένην MTO οὐ δεχομένοις L 13 περὶ μὲν τῆς F παραδόξου om. MTO F 14 καὶ
 πρὸς ... ὁμοιώσεως om. LFV K (lat.) 15 περὶ τῆς τοῦ ὄρωμένου κόσμου. περὶ ... L Δ F γενοῦντος]
 γενοῦντος A ἣν] ἣς K A 16 ὑποδέξοιτο] ὑποδέξεται F τὰ om. A 17 καὶ τὰ ἀόρατα M
 υἱός καὶ τὸ MTO F A 18 κὰκ] καὶ ἐκ F ἐκ A 19 μυρίας διαφορὰς] μυριάδας M προ-
 εβάλλετο] προεβάλλετο MF 20 υἱοῦ om. MT συγκρατεῖ] συγκροτεῖ L K A 21 τε] δὲ F
 ὀρισάμενος] ὀριζόμενος K μὲν δὴ αἰσθητὰ LV 22 τέλει] τέλη V χρονικῶ] χρονικῶς L
 23 τὸ om. L αἰσθητῶν] αἰσθητὸν O ῥευστὸν] ῥευστῶν L K εὐπάριστον] εὐπάρυστων L
 εὐπάρεστον FV εὐπάρυστον A

deponitur et accuratur et myrra conditur et sepultura triduana sepelitur et triduanus
 resurgens de sepulchro progreditur et una secum cunctos mortuos suscitatur ex sepulchro
 atque corruptione ad inmortalem eos uitam perducens per suam resurrectionem ex
 mortuis; et discipulis resurgens a mortuis manifestatur et cibo ac potu rei fidem accom-
 modat et tactu manuum apostolicarum carnis propriae resurrectionem et spiritum sanctum
 eis impertiit < tam > quam cognatum sibi atque connaturalem, et eleuatur in caelos, immo
 uti et caelorum dominator ascendit et dexter assedet genitoris solium habens paternum
 et regalem atque sublimem; unde et iterum ueniet iudicium uiuorum et mortuorum facturus
 et singulis redditurus secundum opera, quae unusquisque operatus est, siue frugi qui et
 bona gessit, seu nequa atque uituperabilia operatus est. quem una cum patre et spiritu
 [sancto] omnium regnare credimus regnum uere inmortale et finem nequaquam aut
 terminum suscepturum, sed et de incarnationis dispensatione hoc idem est dicere ammi-
 rabili dei uerbi incarnatione < ... >, qualiter dico ac sentio breuiter demonstraui.

Uerum de principio uisibilis mundi et constitutione quae facta est et consummatione,
 quam non longe suscipiet, confiteor, deo honorabiles, quod omnia non tantum uisibilia
 sed et inuisibilia unus deus condidit, pater et filius et spiritus sanctus, illa sempiterna
 natura, quae nescit exordium, et ex non sistentibus protulit ut existerent et non existens
 repente protulit et horum multorum milium differentias prudenter produxit. omnia enim
 per unigenitum filium pater in sancto fecit spiritu, quae et sapienti prouidentia continet
 ut deus suis operibus praesidens, principiumque omnibus temporale constituens, sensualia
 quidem temporali fini supposuit, intellectualia uero et inuisibilia < istorum > meliori digni-
 tate dignatus est. et nullatenus quidem moriuntur neque corrumpuntur iuxta quod sen-

VPG BR MNL

1 accuratur] accuratur V R	myrra] mira V R	murra P MN	mirra L	sepelitur] sepellitur
L triduanus] triduanis N ¹	2 sepulchro ¹] sepulcro BG	una] ua V ¹	cunctos] cunctos G ²	
sepulchro ²] sepulcro BG	3 atque] adque VP	absque G	corruptione] corruptionem BR NL	
inmortalem] immortalam P ML ²	immortales N	immortalitatem L ¹	perducens uitam G	
perducens] perducens V	ex] et L	4 cibo ac potu] cibo ac potu P	4-5 accommodat] accomodat	
B accommodat R M	5 et ¹ om. G	tactu] tantumque V	tactuque P N	taotumque G
propriae om. M	resurrectionem] resurrectionem L	6 impertiit] imperiet B (t-c)	impertiat R	
impertiit N	ως = < tam > quam] quam VPG BR MN	quem L	ὁμόφυλον = connaturalem	
(contribulum)	eleuatur] eleuator P	7 et ¹] et in BR om. G	ei ML	dominator caelorum
G dexter assedet] dexteris sedit V	dexter adsedit B	dextera dixit, sed et MNL	8	
regalem] regale ML	sublimem] sublime MNL	iudicium] iudicium B	9 redditurus] reddituris	
B ¹ redditurus G	redditurum N	opera] operam B N	quae] qui N	10 seu] siue G L
nequa] nequae V	neque P	nequam G	11 [sancto] om. Graec.	omnium] omniam G
inmortale] immortale P ML	mortale G ¹	finem] fine L	12 πλήρωμα = terminum (τέλος – plenitudinem)	
suscepturum] accepturum M ¹	sed] set P	12-13 ammirabili] admirabili BR M		
13 ac sentio] a sentio P ¹	assentio L	demonstraui] demonstraui M ¹	14 facta] factae V	
et ¹ om. G	consummatione] consumationem G	15 non ¹ G add.	suscipiet] suscipit P ² ras.	
suscepi et B	suscepit N	confiteor] confiteo G	honorabiles] honorabilis BR	uisibilia]
inuisibilia P	16 inuisibilia] uisibilia B	17 ex om. P R	sistentibus] existentibus P B	exi-
stentibus R	consistentibus N	existerent] existerent P BR MNL	sisterent G	existentia]
existentes BR	18 milium om. M	enim om. M	19 pater] patri BR	inpatre G
sancto fecit V	sancto spiritu fecit P	et spiritu sancto fecit G	sapienti] sapientia VPG	con-
tinnet] continet B	20 praesidens] praesidens B	sensualia] sensuali V	sensibilia L	21
supposuit] subposuit G N	disponit L	intellectualia] intellectuali V	τούτων = < istorum >]	
haec VPG BR MNL	meliori] meliora G	22 corrumpuntur] corripuntur BR	iuxta] iusta L	

οὐ μὴν ἔστι τὴν φύσιν ἀθάνατα ἢ πρὸς οὐσίαν μετελήλυθεν ἀφθαρτον, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς
 ἐχαρίσατο φθορᾶς αὐτὰ καὶ θανάτου διείργουσαν. οὕτως ἀνθρώπων ψυχαὶ διαμένουσιν
 ἀφθαρτοι, οὕτως ἄγγελοι διατελοῦσιν ἀθάνατοι, οὐ φύσιν ἀληθῶς, ὡς ἔφημεν, ἀφθαρτον
 ἢ οὐσίαν κυρίως ἀθάνατον ἔχοντες, ἀλλὰ χάριν ἐκ θεοῦ κληρωσάμενοι ἀθανασίας χορηγὸν
 5 καὶ ἀφθαρσίας αὐτοῖς ὑπάρξουσιν πρόξενον. ἀλλ' οὐκ, ἐπεὶπερ αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ
 θεοῦ χάριτι τὴν φθορὰν ἀπέωσαντο τὴν πᾶσι κτιστοῖς φυσικῶς ἐμφωλεύουσιν. διὰ τοῦτο
 καὶ πρὸ σωμάτων αὐτὰς ὑποπτεύσομεν ἢ πρὸ τῆς τοῦ ὀρωμένου κόσμου παραγωγῆς
 καὶ συμπήξεως ἐν αἰδίῳ τινὶ ζωῇ τελεῖν ἐννοήσομεν καὶ βίον ἔχειν οὐράνιον φῆσαιμεν
 10 ἄσαρκόν τε καὶ ἀσώματον ζώσας ζωὴν τὴν αἰδίων ἐν οὐρανῷ ποτε μὴ ὑπάρχοντι, ὡς
 Ὁριγένης ὁ παράφορος βούλεται καὶ οἱ τούτου συμμύσται καὶ σύμφρονες Δίδυμος καὶ
 Εὐάγριος καὶ ὁ λοιπὸς αὐτῶν μυθομέριμος ὄμιλος, οἵπερ οὐ τοῦτο μόνον πεπλανημένως
 δοξάζουσιν Ἑλληνικοῖς ἐμφυρόμενοι δόγμασι καὶ τὴν Χριστιανῶν καταρτυποῦντες εὐγέ-
 νειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν σωμάτων τούτων, ὧν νυνὶ περικείμεθα, ἀνοήτως ἀναιροῦσιν ἀνά-
 15 στασιν, μυρία δεινὰ βατταρίζοντες τῆς δυσσεβοῦς αὐτῶν μυθοπλαστίας ἐπάξια, οἷς ἀρκεῖ
 πρὸς ἐπίπληξιν τὸ Παύλῳ πρὸς Κορινθίους λεγόμενον, ὡς εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ
 Χριστὸς ἐγήγερται. καὶ λοιπὸν οὕτως αὐτοῖς τοῖς λογισμοῖς ματαιάζουσι τό· καὶ ἄρα
 μάταια ἢ πίστις ὑμῶν προστεθήσεται. ἢ οὐ μέρος, ὧ οὔτοι, τῆς ἡμῶν σεπτῆς ὁμολογίας
 γεγένηται καὶ ταυτησί τῆς σαρκὸς ἢ ἀνάστασις; καὶ „σαρκὸς“ γὰρ „ἀνάστασιν“ ὁμολογεῖν
 ἀπαιτούμεθα τῷ σωτηρίῳ προσιόντες βαπτίσματι. διὰ τοῦτο γὰρ καθά

15 – 16 1. Cor. 15,16 – 17 17 1. Cor. 15,17

18 cf. Symb. Const., ACO II 1,2 p. 128,1 – 12

MTO LFV A K

1 ἀθάνατα] ἀθάνατον K μετελήλυθεν] μετελήθεν V¹ ἀφθαρτον] ἀφραστον T 1–4 αὐτοῖς ...
 χάριν L bis 2 διείργουσαν] διειργουσαν K 5 ὑπάρξουσιν] ὑπάρξασαν V οὐκ om. K
 ἐπεὶπερ] ἐπειδὴπερ MTO 6 χάριτι θεοῦ O φθορὰν] ἀφθαρσίαν L ἐμφωλεύουσιν] ἐμφολεύ-
 οῦσαν T L A 7 πρὸς¹] πρὸς L αὐτὰς περὶ ὀριγένους διδύμου καὶ εὐαγρίου ὑποπτεύσωμεν L
 ὑποπτεύσομεν] ὑποπτεύσωμεν L K A 8 τελεῖν] τελεῖ V¹ ἐννοήσομεν] ἐνοήσωμεν K φῆσαι-
 μεν] φήσομεν O φῆσαι μὲν K 9 ἀσώματον] ἀσωμάτων MT ποτε] τοτὲ MTO ὡς om.
 L 10 παράφορος] παράφρος L τούτου] τοῦτο L καὶ² om. O 11 οἵπερ οὐ τοῦτο] ὑπὲρ
 οὐ τούτων L μόνου τοῦτο M 12 ἐμφυρόμενοι] ἐμπερόμενοι T ἐμφυρώμενοι L ἐμφυρομένοις
 K τὴν τῶν χριστιανῶν M καταρτυποῦντες] καταρτυποῦντες MO 13 τὴν τῶν σωμάτων V
 ὧν νυνὶ] ὧνπερ νῦν F 14 βατταρίζοντες] βατταρίζοντες L βαταρίζοντες F δυσσεβοῦς]
 ἀσειβοῦς L A μυθοπλαστίας] μυθοπλαθείας L 15 τὸ] τῷ L A ὡς εἰ] ὡσεὶ V K A εἰ om.
 L εἰ οἱ νεκροὶ M 16 ἐγήγερται] ἐγείρεται L 17 ὑμῶν] ἡμῶν MO σεπτῆς ἡμῶν O
 18 ταυτησί] ταύτης FV A 19 βαπτίσματι γρηγορίου τοῦ θεολόγου διὰ L A

sibilia defluunt atque pertranseunt, non tamen sunt immortalia per naturam neque in
essentiam incorruptibilem transeunt, sed gratiam eis largitus est a corruptione ea et morte
coercentem. sic hominum animae permanent incorruptae, sic angeli immortales perseue-
rant, non naturam reuera, sicut asserui, incorruptam propriaeue inmortalem habentes
essentiam, sed gratiam deo sortiti sunt, quae immortalitatem largitur et incorruptiones eis
prouidet, sed non idcirco quod hominum animae gratia dei corruptionem reppulerunt,
quae omnibus creaturis naturaliter insidet. ideo et ante corpora eas fuisse suspicabimur
uel ante huius uisibilis mundi prolationem atque conpaginem in sempiterna quadam uita
positas arbitrauimus uitam<q>ue habuisse caelestem asseremus et incarneam atque in-
corpoream uitam uiuentes perpetuam in caelo aliquando non existenti, sicut Origenes
erroneus consulit et huius complices atque consentanei Didimus et Euagrius et reliqua
eorum fabulorum excogitatrix OMIAOC sodalitas, qui quidem non solum hoc errando
pronuntiant paganorum concreti dogmatibus et Christianorum nobilitatem sordidantes,
sed et istorum corporum, quibus nunc sumus amicti, imprudenter perimunt resurrectionem,
milia callide balbutientes impiissimis eorum et fabulosis figmentis condigna, quibus ad
castigationem sufficit, quod a Paulo ad Corinthios dictum est, quod *si mortui non*
resurgunt, neque Christus resurrexit. et reliqua ita eorum cogitationibus uanescentibus
adic(i)etur: ergo *uana est fides uestra.* aut non est pars, o uos, nostrae adorandae
confessionis et carnis istius resurrectio? nam et „carnis resurrectionem“ exquirimur con-
fiteri ad salutare baptismum accedentes. ideo ergo iuxta quod quidam sapientium

VPG BR MNL

1 immortalia] immortalia P ML. 2 incorruptibilem] incorporalem G eis] ei N 3 coercentem]
cohercentem R MNL. permanent] pertinent N immortales] immortalis P immortalis B
immortales ML. 4 asserui] adserui B inmortalem] inmortalem ML. 5 immortalitatem] im-
mortalitate VPG N immortalitatem BR M immortalitate L largitur] largitus B incor-
ruptionem pro eis BR eis] ei M¹ eis G *add.* 6 hominum] omnium G animae sed gratia
B¹ gratia] gratiae PG reppulerunt] repulerunt BR. 7 corpora eas] corporeas VPG R N
suspicabimur] suscipicabimur V (c-p) supplicabimur P suspicabitur N 8 uel] et ut MNL
huius] huius V¹ uius B¹ atque] adque B conpaginem] compaginem RG ML in] im V¹
em V² quadam] quaedam B 9 positas] positus G arbitrauimus] arbitremus G¹ και βίον
= uitam<q>ue] uitam uel V uitamue PG BR MNL habuisse] habuisse VG habuisse se
caelestem adserimus B asseremus] asserimus R asser eorum N incarneam et atque V¹
atque] seu BR MNL. 10 uiuentes uitam L existenti] existenti RG MNL. 11 βούλεται =
consulit (uelit)] constituit BR complices] complices BG N consentanei] consentane B didimus]
dvdimus P¹ dydimus P²G didicimus N euagrius] euagrius P euacrius BR N reli-
qua] relinqua VP. 12 fabulorum] fabulae G OMIAOC] OMHAOC V OMNAOC P
OMHACO G OMHAOC B M omuaoc R OMHACG N OMNAOC L sodalitas] sadalitas
L. 13 pronuntiant] pronunciant V concreti] credenti MNL dogmatibus] donationibus B
14 corporum] coporum P nunc] nuc M¹ sumus] summus B imprudenter] impudenter R
imprudenter M. 15 milia] malia N balbutientes] balbucientes BRG M impiissimis] impiissimis
PG figmentis] ficmentis G quibus] quiquibus MNL. 16 castigationem] castigatione G
corinthios] corinthios V chorinthios P corintios RG corrintheus B non G *add.* 17
resurrexit] surrexit ML λοιπόν = reliqua] reliquo VP reliq. G M cogitationibus] cogitionibus
V B uanescentibus] uenescentibus V uaniscientibus BR. 18 adic(i)etur] addicetur VP² MNL²
addicentur P¹ addicetur G addicemus BR adducetur L¹ uestra] nostra L adorandae]
adorandae G. 19 resurrectio] resurectio V¹ exquirimur] exquerimur B exquiritur R ex-
quirimus MNL. 20 ideo] ide M¹ quod] ut M quidam] quidem VPG NL.

τινι τῶν σοφῶν τεθεώρηται καὶ πᾶσα τοῦ μονογενοῦς ἢ λαμπρὰ καὶ διάσημος οἰκονομία λαμπρῶς πεπραγματεύεται, „ἵνα καὶ τὴν εἰκόνα σώση καὶ τὴν σάρκα ἀθανάτιση“. οὐ τοῦτο δὲ μόνον οἱ παράφρονες σφάλλονται καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ παρακρούονται – ἦν γὰρ αὐτῶν ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν καὶ φορητὸν τὸ δυσσέβημα –, ἀλλὰ καὶ ἕτερα μυρία 5 παρά τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατρῶαν ἡμῶν παράδοσιν λέγουσι, παραδείσου φυτείαν ἐκβάλλοντες, ἐν σαρκὶ πεπλάσθαι τὸν Ἀδὰμ οὐ βουλόμενοι, τὴν ἀπ' αὐτοῦ τῆς Εὐας διάπλασιν ψέγοντες, τὴν ἠχὴν ἀθετοῦντες τοῦ ὄψεως, τὰς τῶν οὐρανίων ταγματῶν ταξαρχίας (οὕτως μὲν ἀρχῆθεν ἐκ θεοῦ κεκτίσθαι) κωλύοντες, ἐκ καταδίκης δὲ προγενε- 10 στέρως καὶ παρατροπῆς αὐτὰς φανταζόμενοι, ὡς ἐν ἐνάδι τε νόων πάντα παρῆχθαι τὰ λογικὰ ἀθέως ὁμοῦ καὶ μυθικῶς ὄνειρώττοντες, τῶν ὑπερουρανίων ὑδάτων τὴν κτίσιν κακίζοντες, τέλος εἶναι κολάσεως θέλοντες, καὶ πάντων μὲν τῶν αἰσθητῶν παντελεῖ φθορὰν παρεισφέροντες, πάντων δὲ τῶν λογικῶν, ἀγγέλων, ἀνθρώπων, δαιμόνων ἀποκατάστα- σιν φάσκοντες, καὶ πάλιν εἰς ἐνάδα μυθικὴν τὰς τούτων διαφορὰς ἀναχέοντες, ὅτε καὶ 15 μηδὲν ἡμῶν διαφέρει τὸν Χριστόν, ὃν αὐτοὶ ληρωδῶς δογματίζουσιν, οὐχ ὃν ἡμεῖς εὐσεβῶς προσκηρύττομεν „δόξη ἢ τιμὴ ἢ βασιλεία ἢ δεσποτεία“, δαιμονιωδῶς ἀναβράτ- τουσι, καὶ μυρία ἄττα προφέροντες πρὸς τοῦ διαβολικοῦ καὶ δυσσεβοῦς τῆς καρδίας αὐτῶν θησαυρίσματος, οὐ μὲν μόνον ἀνατροπῇ θολερᾷ, ἀλλὰ μυρία τὸν πλησίον ποτίζοντες καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων θανατοῦντες οἱ δειλαιοὶ, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀποθανεῖν κατηξίωσε καὶ λύτρον αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ θεῖον ἐξέχεε καὶ δῶρον ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν

17–18 Hab. 2,15 19 cf. Mt. 20,28

2 cf. Gregorius Naz., or. 38,13, PG 36,325 C 12–13

MTO L F V A K

1 μονογενοῦς | μονογεννοῦς M ἢ om. V καὶ αἰδέσιμος καὶ διάσημος V 2 σώση | σώσει L A
 ἀθανάτιση | ἀθανατήσει L A 3 σφάλλονται | σφάλονται T παρακρούονται | παραφθείρονται K¹
 4 γὰρ ἂν αὐτῶν FV A συγκρίσει | κρίσει M κακῶν om. L φορητὸν | φοριτὸν K 5 λέγουσι
 καὶ παραδείσου LV 6 οὐ | οἱ K ἀπ' | ἐπ' L 7 ψέγοντες | λέγοντες K 8 κεκτίσθαι | ἐκτίσθαι
 M F κεκτῆσθαι TO V¹ A 9 ἐνάδι | ἀδι M ἐνάδι L 10 τῶν | τὴν L ὑπερουρανίων |
 ἑπουρανίων K τὴν κτίσιν τῶν ὑδάτων L 11 κακίζοντες καὶ τέλος F 12 παρεισφέροντες |
 παρεκφέροντες K (EIC–EK) 13 καὶ πάλιν om. L 14 ληρωδῶς | ληδωρῶς L 15 ἢ δεσποτεία
 om. K 16 μυρία ἕτερα ἄττα L F V A πρὸς ἐκ τοῦ L 17 μία ... ἀνατροπῇ θολερᾷ V K μυ-
 ρίας τὸν | μυρίας τῶ O 19 κατηξίωσε | κατεδέξατο A καὶ¹ ... ἐξέχεε om. F

contemplatus est, cunctum namque unigeniti praeclare insignisque dispensationis praeclarum erat negotium, „ut et imaginem saluet et carnem immortalem efficiat“. non solum autem in hoc desipientes falluntur et a recto itinere deuagantur – esset namque eorum tamquam in comparatione malorum tolerabilis impietas –, sed et alia multa milia extra apostolicam atque paternam nostram traditionem asseruerunt, paradisi plantationem proicientes, in carne Adam formatum fuisse nolentes, ex eo Euam formatam fuisse uituperantes, serpentis sonitum refutantes, caelestium officiorum principatus (ita quidem principaliter a deo [adeptas] <creatas> fuisse) prohibentes, ex condemnatione uero pristina et transgressione eas confingentes, sicut in unitate autem mentium omnia rationabilia fuisse producta impie simul et fabulose somniantes, supercaelestium aquarum creaturam pessimantes, finem esse uolentes supplicii, et omnium quidem sensibilibus omnimodam corruptionem subintroducunt, omnium uero rationalium, angelorum, hominum, demonum ΑΠΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ restaurationem astruentes, et iterum in unitate fabulosa horum differentias profundentes, cum et nihil a nobis differre Christum, quem ipsi delerando perdocent, non quem nos pie praedicamus „gloria seu honore siue regno siue dominatione“, demoniosae scaturriunt, milia quaedam proferentes de diabolico cordis eorum et impio thesauro, non una *faeculenta transuersione* tantummodo, sed milibus *proximos potantes* et animas hominum mortificantes in miseris, pro quibus Christus mori dignatus est et redemptionem suam diuinum sanguinem fudit et munus prae omni dignitate

VPG C(9)BR MNL

1 contemplatus contemplatum B	cunctum cultum M <i> marg.</i>	namque nanque L	praeclare
praeclarae V	praedicare M <i> marg.</i>	insignisque insignesque V ¹	insignis
quae BR N	1–2 praeclarum preclarum G	2 ut <i> om.</i> BR	imaginem ymaginem B
imaginem L	saluet <i> om.</i> BR	immortalem immortalem P M	3 desipientes dessipientes PG
dissipientes BR	itinere itenere B ¹	deuagantur deuacantur BR	debaiantur M ²
esset esse BR MNL	namque nanque L	4 comparatione comparatione RG ML	
tolerabilis intollerabilis BR L	tollerabilis G	intolerabilis MN	sed set B
apostolica N	nostram <i> om.</i> G	traditionem tradicionem P	5 apostolicam
paradisi paradysi G	6 nolentes uolentes L	eo B ² <i> add.</i>	asseruerunt adseruerunt B
formatam formatum V	7 serpentis serpentes B	sonitum sonum N	euam eam VPG BR M ¹ NL
N	officiorum offitiorum B	8 principaliter pripaliter G	refutantes refugantes
BG	adepta N	κεκτῆσθαι = [adeptas] adeptus	
PG R MNL	pristina pristinam BR N	9 confingentes confingentes G ¹ L	in <i> om.</i> B
<i> inc.</i> C (451,8)	omnia om V	10 producta prducta V	impie impiae V B
C	fabulose famulosae V	somniantes sompniantes R	simul semul
VG C	creatura BR	11 pessimantes pessimaentes V	esse ense P
suppliti P	supplicium CR	supplitiu B	supplicii
omnimodam omnium odam V	omnimoda P	12 rationalium rationabilium CRB MNL	12–13
demonum daemonum C M	13 ΑΠΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ ΑΠΠΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ V	αΠΟΚΤΑCΤαCΙΝ RG	
anokaTac Tac	Inrestaurationem B	astruentes austruentes V	fabulosa fabulosas CBR
profundentes perfundentes L	nihil nichil RG N	a <i> om.</i> BG	14
delirando M	declarando L	15 pie piae P C	siue ² seu G
15–16 dominatione dominaciones G	16 demoniosae dominiosae V	daemioniose C M	16
demoniose BR NL	scaturriunt scaturiunt G L	quaedam quidem N	proferentes perferentes
V	de V ² <i> add.</i>	diabolico diabolica P	dyabolico R
17 una uno B	faeculenta faeculente V ¹	faeculentia P ¹	luculenta CBR (f-l)
MNL	transuersione transsuperatione L	milibus similibus G	18 potantes putantes CBR
in miseris in miseris G L ²	<i> om.</i> CBR (= miseri)	christus <i> om.</i> G	19 munus minus G
dignitate dignate VP M			dig-

θειότατον τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν κατεβάλετο. ἡμεῖς δὲ πίστεως ὀρθῆς καὶ ἀνωμήτου καὶ σώφρονος τὸ λογικὸν ποτισθέντες γάλα καὶ ἄδολον καὶ καλὸν θεοῦ ῥῆμα γευσάμενοι ἅπαντα τὰ ἐκείνων σκοτεινὰ διωσάμενοι δόγματα καὶ τούτων ὄντες ἁπάντων τῶν ἀθέσμων αὐτῶν φληνάφων ἐλεύθεροι καὶ τοῖς πατράσι ἡμῶν ἐπιβαίνοντες ἴχνησι καὶ τοῦ
 5 παρόντος κόσμου συντέλειαν λέγομεν καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν μέλλουσαν τὴν μετὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν διαιωνίζειν πιστεύομεν καὶ τὴν κόλασιν ἀτελεύτητον ἔχομεν, τὴν μὲν ἀλήκτως εὐφραίνουσιν τῶν ἀρίστων ἔργων τοὺς πράκτορας, τὴν δὲ ἀπαύστως ἀλγύνουσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κολάζουσιν τοὺς ἐνθάδε γεγονότας ἑραστάς τῆς φαυλότητος καὶ μετανοεῖν οὐ θελήσαντας πρὸ τῆς ἐντεῦθεν ἐκδρομῆς καὶ ἐκβάσεως. ὁ γὰρ σκώληξ
 10 αὐτῶν οὐ τελευτήσει, φησὶν Χριστὸς ὁ κριτὴς, ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται. ταῦτα φρονεῖν καὶ πιστεύειν, σοφώτατοι, ἔκ τε ἀποστολικῆς καὶ εὐαγγελικῆς, ἔκ τε προφητικῆς καὶ νομικῆς, ἔκ τε πατρῶας καὶ διδασκαλικῆς παρειληφότες κηρύξεως καὶ δεδρακότες ὑμῖν τοῖς πανσόφοις κατάδηλα καὶ μηδὲν ὑμᾶς ἀποκρύψαντες· ἀκόλουθον λοιπὸν ἔστι καὶ ἀρμόδιον καὶ τῇ παλαιᾷ παραδόσει κατάλληλον τὰς ἱεράς συνόδους τῶν
 15 πατρικῶν ἡμῶν καὶ πανιέρων ἀθροίσεων δὴλας ποιεῖν ἐπὶ γράμματος, ἅς ὡς φωταγωγούς ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς περιέπομεν καὶ δι' αἰῶνος ἔχειν εὐχόμεθα, ὅπως αὐταῖς καὶ τῆς μακαρίας ζωῆς κοινωνήσασιν ὡς παῖδες αὐτῶν εὐγενεῖς καὶ διάδοχοι.
 Τέτταρας τοίνυν ἐπὶ τῶν ἐνθέων τῆς ἐκκλησίας δογμάτων μεγάλας καὶ ἱεράς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους δεχόμεθα εὐαγγελικαῖς φαιδρυνόμενας λαμπρότησι καὶ χα-
 20 ρακτῆρων εὐαγγελικῶν ἀγλαΐζομένας ποσότητι. τούτων πρωτεύειν φάμεν τὸ ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων συνέδριον, ὅπερ ἐκ θείας ἀθροισθὲν ἐπινεύσεως τῆς Ἀρείου λύττης καθαιρεῖ τὰ μιάσματα. μετ' ἐκεῖνο δὲ τῷ χρόνῳ, οὐ

2 1. Petr. 2,2 9-10 Mc. 9,48

12-13 cf. ACO ser. II vol. I p. 316,18-20

MT O LFV A K

1 θειότατον] θειότατοι MT κατεβάλετο] κατεβάλλετο O K περι πίστεως ὀρθῆς καὶ συντελείας V marg. A marg. ἀνωμήτου] ἀνώμου O 2 τὸ om. O ῥῆμα θεοῦ O 3 τὰ om. LF ἐκείνων τὰ σκοτεινὰ F 4 ἀθέσμων] ἀθεσμών MO φληνάφων] φληναφίων O V 6 ἔχομεν καὶ τὴν L 7 ἀρίστων] ἀγαθῶν O 8 ἑραστάς τῆς] ἐργάτας F ἑραστάς καὶ ἐργάτας τῆς V 10 φησὶν ὁ χριστὸς MO V A 10-11 σβεσθήσεται ὁ κριτὴς ἡ ἀλήθεια ταῦτα O 11 τε τῆς ἀποστολικῆς V 13 ὑμῖν] ἡμῖν O L ὑμᾶς] ἡμᾶς O 14 παραδόσει] παραδώσει K 14-15 τῶν πατρικῶν] τὴν πατρικὴν O 15 ἀθροίσεων] ἀθροισμῶν O ὡς om. M φωταγωγούς] φωταυγεῖς O φωταυγούς K 16 περιέπομεν] περιεπόμενοι L ὅπως] ὡς ἂν O αὐταῖς τε καὶ V 17 κοινωνήσασιν] κοινωνῆσαι μὲν L K 18 τέτταρας] τέσσαρας V A δογμάτων τῆς ἐκκλησίας F 19 οἰκουμενικὰς] εὐαγγελικὰς K 18-19 οἰκουμενικὰς καὶ ἱεράς συνόδους O 19 εὐαγγελικαῖς] ἀποστολικαῖς O marg. φαιδρυνόμενας] φαιδρυνόμενοι M 20 ποσότητι] ποσότητα L πρωτεύειν] προτερεύειν O προτερεύειν L 21 τριακοσίων ... ὀκτῶ] ΤΙΗ O LV K 22 καθαιρεῖ] καθαιρεῖ M L K μιάσματα] μιάσματα MO ἐκεῖνο] ἐκεῖνον LV K τῷ om. L οὐ] θεοῦ M

diuinorem suam animam posuit. nos uero recte immaculataeque et pudice fidei lac
 potati *rationali et sine dolo* et bonum uerbum dei gustantes uniuersa eorum tenebrosa
 dogmata repellentes et omnibus horum nefastorum uaniloquiis liberi et paternis nostris
 superincedentes uestigiis et presentis saeculi consummationem dicimus et uitam illam quae
 post praesentem uitam futura est credimus permansuram et inmortalem habemus suppli-
 cium, illam quidem indesinenter exhilarantem laudabilium operum patratores, istam uero
 incessabiliter affligentem nec non et cruciantem eos, qui hic affectatores malorum effecti
 sunt et paenitentiam agere noluerunt priusquam hinc euaderent et exirent. *uermis enim*
eorum non morietur, inquit Christus iudex et *ueritas*, *et ignis eorum non extinguetur*.
 haec sapere atque credere, sapientissimi, ex apostolica et euangelica, <ex>que prophetica
 et legitima, et ex paterna et doctrinali percipimus praedicatione [percipimus] et manifesta
 uobis prudentissimis fecimus nihilque a uobis occultauius; consequens ceterum existit
 et competens <ac> pristinae traditioni conueniens sacratissima concilia paternorum no-
 strorum atque sacratissimorum conuentuum manifesta litteris facere, quae tamquam
 inlustrantia nostras animas confouemus et per secula habere nos exoramus, quatenus cum
 eis et beata uita participemus uti eorum filii nobiles ac successores.

Quattuor itaque in diuinis aeclesiae dogmatibus magna sacraque et uniuersalia concilia
 suscipimus euangelicis inlustrata fulgoribus et splendificata euangelicorum configuratio-
 num [speciminum] quantitate. his principari dicimus Nicenum trecentorum decem et octo
 deo gerentium patrum conuentum, quod ex diuino nutu conscitum Arriane rabiaei deiecit

VPG CBR MNL

1 suam] suum P ¹ B	posuit] possunt B	recte] rec B ¹	rectae G M	inmaculataeque]
inmaculateque VP N	inmaculataeque ML	pudice] pudicae CB M	lac] lacte M ²	1–2
lac potati] lactati G	2 rationali] rationabili L	uerbum] uerbu N	3 dogmata repellentes]	
dogmas repellentes N	nefastorum] nefandorum CBR M ²	<i>margin.</i> (s-n)	nefastorum N	
4 superincedentes] superincedentes V	κόσμος = saeculi (αἰῶνος – mundi)	consummationem]		
consumationem G MNL	5 post] preter L	futura] futuram P	futurum C ¹	futurorum
C ² B	inmortalem] immortale M	5–6 supplicium] supplitium V	6 illam] illum G	qui-
dem] quidam V	exhilarantem] exhilarantem B	exhilarantem R	et hilarantem L	ἀπιστων
= laudabilium (ἀνετων – optimorum)	patratores] patratores L	istam] ista N	7 incessabi-	
liter] ineffabiliter L	affligentem] affligentem M ² N	affectatores] affectores L	7–8 sunt effecti	
L	8 paenitentiam] poenitentiam M	noluerunt] uoluerunt L	hinc] hic G	exirent] exierent
V	enim <i>om.</i> L	9 morietur] moritur G	inquit] inquit CRG ML	extinguetur] extinguetur
M	10 credere] creare MNL (d-a)	sapientissimi] sapientissime CB	et euangelica] et euangelica	
V	aeuangelica N	atque euangelica L	<ex>que] etque VP NL	atque CBRG M
11	et ² P ² <i>add.</i>	percipimus] percipimus CR	praedicatione] praedicationem P NL	[percipimus]]
percipimus CR	12 uobis] nobis G	a <i>om.</i> CBR	occultauius] occultabimus N	ceterum]
certum N	exsistit] existit RG MNL	13 competens] competens CB N	καὶ = <ac> <i>om.</i> VPG	
CBR MNL	pristine] pristinae CG M	traditioni] traditione P	paternorum] patenorum G ¹	
14 conuentuum] conuentium P ¹	litteris] literis V ¹	tamquam] tanquam MN	15 inlustrantia]	
inlustrantia PG R ML	nostras] nostra B	16 participemus] participemus MNL	nobiles] nobiles	
CB ¹	successores] successores G	17 quattuor] quattuor V ¹ BG	aeclesiae] ecclesiae P CB	
18 suscipimus] suscepimus CBR	euangelicis] aeuangelicis N	inlustrata] illustrata RG MNL		
splendificata et euangelicorum VPG	euangelicorum] euangelicorum P ¹	euangeliorum M ¹		
aeuangelicorum N	18–19 χαρακτήρων = configurationum [speciminum]	19 quantitate] quanti-		
tatem CBR MNL	principati] principare CBR	nicenum] nicaenum M	decem] decem CB	
20 patrum] patrem P ¹	διπερ = quod (qui)	diuino] diuini N	conscitum] constitutum PG (c-t)	
conclitur R	consectum L	arriane] arrianae CB M	rabiaei] rauiaei VP ²	rauiaei P ¹ (ia-a)
rabiaei CBRG L	deiecit] deiecit CBR			

δόξη καὶ χάριτι, συναθροίζεται δεύτερον ἄθροισμα τὸ ἐν τῇ βασιλίδι συνειλεγμένον τῶν πόλεων· πενήτηντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεόσοφοι πατέρες ἐτύγγανον οἱ καὶ τοῦτο πληροῦν θεόθεν ἡγμένοι τὸ ἄθροισμα, ὃ τὴν τρικέρανον Μακεδονίῳ, Ἀπολιναρίου τε καὶ Μάγνου σβεννύει δυσσέβειαν καὶ τῆς τοσαύτης χαλεπῆς πυρακτώσεως τῶν εὐσεβούντων τὰ
 5 συστήματα ῥύεται. τρίτον μετὰ τοῦτο μόνῳ τῷ χρόνῳ δοξάζω συνέδριον τὸ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον ἐκ θείας συνεδρεῦσαν βουλήσεως· τὸ γὰρ Διοσκόρου λεγόμενον δεύτερον τῆς Εὐτυχοῦς ἀδοκίμου γνώμης πεφώραται σύστοιχον· ὅπερ πρῶτον συνέδριον διακοσίων μὲν ἁγίων πατέρων ἐγνωρίζετο πλήρωμα, καταβάλλει δὲ τὸν ἀνθρωπολάτρη
 10 Νεστόριον καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν χριστομάχον ἀσέβειαν. καὶ τέταρτον μετὰ τὰ τρία τῷ χρόνῳ μόνῳ θεόσοφον ἀθροίζεται σύνταγμα τῶν ἑξακοσίων ὁμοῦ καὶ τριάκοντα πανυμνήτων πατέρων καὶ δαδούχων τῆς πίστεως, ὅπερ ἐν Χαλκηδόνι μὲν τὴν θείαν θεόθεν ποιεῖται συνέλευσιν καὶ συναθλοῦσαν εἶχεν Εὐφημίαν τὴν μάρτυρα τὴν καὶ μέχρι τῆς σήμερον προμαχοῦσαν αὐτῶν τοῦ ὄρου τῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτῶν περιφήμου καὶ
 15 μεγίστης ἀθροίσεως λόγον πολὺν ποιουμένην καὶ ἄπαυστον, κατασφάττει δὲ τὴν ξυνωρίδα τὴν βέβηλον, Εὐτυχῆ φημι καὶ Διόσκορον, καὶ τὴν τούτων ἀποφράττει θεομάχον κακόνοιαν ἐκ τῆς Ἀπολιναριανῆς ὡσπερ πηγῆς καταρρέουσας καὶ πληροῦσαν πάντας τῆς ἀσεβείας τοὺς ῥύακας, ἐκβάλλει δὲ μετὰ τῆς τούτων ἀσεβεστάτης αἰρέσεως διὰ τῶν αὐτῆς ὀρθοδόξων προσρήσεων καὶ τὴν Νεστορίου τοῦ θεομάχου παμμίαν ἀρεσιν· καὶ

MTO LFV A K

1 δόξη δὲ καὶ K συναθροίζεται | ἴσον ἀθροίζεται LFV 2 πενήτηντα ... ἑκατὸν | ὃ καὶ ῥ V K
 θεόσοφοι | θεοφόροι M θεόσοφοι TO L FV K A πατέρες om. O ἐτύγγανον | ἐτύγγανεν F
 πληροῦν | πληροῦντες M 3 ἡγμένοι | ἡγμένον M ἡγμένως T τρικέρανον | τρικέρανον MO
 μακεδονίου | μακεδονίαν T ἀπολιναρίου | ἀπολλιναρίου K μάγνου | μαγνοῦ K 4 σβεννύει |
 σβεννύσει L συνενόει K χαλεπῆς | χαλεποτάτης LFV A πυρακτώσεως αὐτῶν τῶν V
 5 ῥύεται | ῥύηται L τοῦτο | τούτῳ L 6 πρότερον | πρῶτον LFV K συνεδρεῦσαν | ἐνεδρεῦσαν
 MTO 7 τῆς | τῆ M ἀδοκίμου | ἀδόκημον LV γνώμης | γνώμη M πεφώραται | πεφώρη-
 ται F πεφοράται K σύστοιχον | στοιχῶν M πρῶτον μὲν συνέδριον K 8 διακοσίων |
 διακόσιοι L μὲν om. K πατέρων ἁγίων FV K A 9 χριστομάχον | χριστόμαχον L K τὰ
 om. M 9–10 τὰ εἰρημένα τρία LFV A 10 ἑξακοσίων ... τριάκοντα | X Λ O K 11 δαδούχων |
 δαδουχῶν V K A 12 ποιεῖται θεόθεν MTO 13 σήμερον | τήμερον LFV τῆσήμερον A
 14 πολὺν ποιουμένην | πολὺ ποιουμένη K τὴν om. F 15 εὐτυχῆ | εὐτύχη L φημι om. L
 θεομάχον | θεομάχον L K 16 ἀπολιναριανῆς | ἀπολιναριακῆς O ἀπολλιναριανῆς K καταρρέ-
 ουσαν | καταρέουσας L K 18 προσρήσεων | προρρήσεων T προσρήσεως A

contagia. post illum uero tempore, non gloria siue gratia, secundum congregatur
 conuentum, quod in regia conuocatum est ciuitatum; quinquaginta uero et centum a deo
 instituti patres extiterant, qui et hoc implere concilium diuinitus ducti sunt, quod triful-
 gorem Macedonii Apollinarique et Magni impietatem extinxit et de tam magna atque
 difficili inflammatione conuenticula piorum eripuit. tertium post hoc tempore solo
 concilium <aestimo> quod in Epheso prius ex diuina uoluntate consedit; nam secundum
 quod Dioscori dicitur illius reprobae intelligentiae Eutychetis comprehenditur consonum;
 quod primum concilium ducentorum quidem sanctorum patrum plenitudo noscebatur,
 deiecit hominicolam Nestorium et omnem eius Christo rebellem impietatem.
 quartum quoque post haec tria tempore tantum deo <institutus> congregatur conuentus
 sexcentorum simul et triginta laudabilium patrum et inlustratorum fidei, quod in Calce-
 dona quidem diuinum diuinitus fecit conuentum et concertantem habuit Euphimi-
 am martyrem, quae et usque actenus super fidei eorum definitione propugnat et pro opina-
 tissimo eorum maximoque conuentu uerbum plurimum et incessabilem facit. perimit uero
 prophanam dualitatem, Eutychem inquam et Dioscorum, et eorum opturat deo rebellem
 malitiam ex Apollinari unda tamquam fontem defluentem et replentem omnes impietatis
 riuulos, eiecit uero cum istorum impiissimam heresem per orthodoxorum assertiones et

VPG CBR MNL

1 illum] illud G tempore] tempus G gloria] gloriam VPG gratia] gratiam G congregatur] congregatur V¹ 2 conuentum] conuen B¹ regia] regia N regiam L ciuitatum] ciuitatem CR L ciuitate BG M quinquaginta] .L. CBR centum] .C. BG 3 instituti] instituti B¹ extiterant] extiterant PG N extiterunt CBR qui] quia B diuinitus] diuinitus B 3–4 trifulgorem] trifulgore CBR NL trifulgure M 4 apollinarique] apollinarique P apollinari CBR apollinarique M¹ apollinarique M² apollinarique N apollinarique L magni] magni CB extinxit] extinxit P CB extinxit M atque] adque B 5 piorum] perfectorum CBR tertium] tertium V solo] solum C'G 6 δοξάζω = <aestimo>] glorifico VPG CBR MNL epheso] effeso PG efeso CBR ephre N diuina] diuina P¹ uoluntate] uoluntate C consedit] concedit R 7 dioscori] dioscori B illius] illud N reprobae] reprobabit CBR intelligentiae] intelligentium V intelligentiae G ML eutychetis] eutychetis P eutyctis CB eutyctes R eutyctis M eutyctis N eutyctis L comprehenditur] conpraehenditur C comprehenditur MNL 9 deiecit] deiecit CBR deiecit G deiecit <autem> hominicolam? hominicolam] hominicolam VPG NL nestorium] nestorium P nestorium G christo rebellem] aporchellem L impietatem] impiaetatem P 10 tria] tria CB tria N tempore] tempora G θεόσοφος = deo <institutus>] deoinstinctus VPG CBR N instinctu M conuentus om. MNL 11 sexcentorum] sexcentorum M simul] simul C triginta] triginta C XXX G laudabilium] laudabilium B¹ inlustratorum] inlustratorum V illustratorum PG MNL inlustrorum CBR 11–12 calcedona] calchedona MN 12 euphimi- am] euphymiam VG euphymiam CB euphymiam R euphymiam M 13 martyrem] martirem RG martirem L actenus] hactenus R ML super] superi VPG (r-ri) definitione] difinitione V diffinitione RG M 13–14 opinatissimo] opinatissimae VP² opinatissime P¹ NL oppinatissimo G 14 maximoque] maximeque L perimit] perimit M perimet N 15 prophanam] prophanum V¹ profanam CBR NL eutychem] eutychem C eutychem B eutychem R eutychem G eutychem M¹ eutychem M² eutychem N eutychem L inquam] in quodam N dioscorum] dioscorum C dyoscorum R dioschorum N opturat] optura VP M obturatam CB obturatam R opturatam G obtura NL rebellem] rebellem B 16 malitiam] malitiam M apollinari] apollinari CBR unda] una VPG MNL tamquam] tanquam L omnes] omnem VPG CBR MN impietatis] impietatem N 17 riuulos] riuulum G riuulos CR L riuulus B tribulos N eiecit] eiecit V eiecit P CBRG L impiissimam] impiissima CBR M impiis samam N heresem] herese CBR M heresim G 17–471,1 per ... heresem om. L 17 orthodoxorum] orthodoxorum VP assertiones] adsertiones CB

κατὰ ταύτης γὰρ ὡς ἔτι τῇ ἀναιδεΐᾳ σπαιρούσης ἠθροίζετο, ὅθεν καὶ τελείως αὐτὴν ἀπενέκρωσε καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐλῶν ἐξωστράκισεν. ἐπὶ ταύταις δὲ ταῖς μεγάλαις καὶ οἰκουμενικαῖς, πανσέπτοις τε καὶ πανιέροις τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ὁμοτίμοις ἠθροίσεσι τετράσι καὶ πέμπτην ἁγίαν ἄλλην παρὰ ταύτας καὶ μετὰ ταύτας
 5 συστάσαν οἰκουμενικὴν δέχομαι σύνοδον τὴν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ αὐτὴν γενομένην τῶν πόλεων Ἰουστινιανοῦ τότε τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας διέποντος, καὶ πάντα αὐτῆς τὰ λαμπρὰ διορίσματα, ἧτις κυροῦσα μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι περιώνυμον ἠθροίσται σύνοδον, ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἐκρίπτει πρὸς ὄλεθρον πρωτοτύπως μὲν Ὠριγένην τὸν ἄφρονα καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ὄνειρώδη κομψεύματα καὶ πολυειδοῦς ἀσεβείας πλήρη συγγράμματα,
 10 Εὐαγγρίου τε σὺν αὐτῷ καὶ Διδύμου τὰ δόγματα καὶ πάντα αὐτῶν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τερατώδη, οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ μυθώδη ληρήματα· μεθ' οὗς τὸν Μομφουεστίας ἐκτίλλει Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου τοῦ θεομάχου διδάσκαλον, καὶ ὡς μισαρὸν σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συντάγμασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκρίπτει ζιζάνιον, Θεοδωρίτου τε τὰ κακῶς κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου καὶ δυσσεβῶς γεγονότα συγγράμματα
 15 καὶ ὅσα κατὰ τε τῶν δώδεκα τοῦ αὐτοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου κεφαλαίων τῆς τε πρώτης ἁγίας ἐν Ἐφέσῳ συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγορήσεως Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος κάκεῖνα ταύτης ποιοῦσα τῆς κατακρίσεως μέτοχα, ἅπερ καὶ ὑπὲρ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου ἀπολογούμενος γέγραφε. μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἰβρα λεγομένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πέρσην γεγράφθαι Μάριν ἀπερρίζωσεν, ὡς οὐ μόνον ὀρθῶν δογμάτων ἀντίπαλον,

MTO L FV A K

1 ἔτι ... σπαιρούσης] ἔπει τῆς ἀναιδεΐας περούσης A σπαιρούσης] σπερούσης T L K αὐτὴν] αὐτὸν K
 3 οἰκουμενικαῖς καὶ μεγάλαις O οἰκουμενικαῖς καὶ πανσέπτοις F πανσέπτοις] πανσέπτταις O
 τε om. O πανιέροις συνόδων τῶν O 4 τετράσι] τέτταρσι O τέσσαρσι F πέμπτην τὴν ἁγίαν M
 ταύτας] ταῦτα L καὶ μετὰ ταύτας om. L μετὰ ταύτας] μετ' αὐτάς K
 6 Ἰουστινιανοῦ] ἰουστινιανου L¹ βασιλείας] πολιτείας F 7 αὐτῆς] αὐτοῖς T L ἠθροίσται] ἠθροίσε O
 ἄρθυσθησαν L 8 ἀναιρεῖ] ἀνέρει L πρὸς ὄλεθρον om. M 9 πλήρη] πλήρης L
 10 τε] δὲ MT K 11 καὶ διδύμου σὺν αὐτῷ F αὐτῷ] τούτῳ K 11 οὐ ... μυθώδη om. LV
 οὗς <καὶ> τὸν? 12 τοῖς] αὐτοῖς V 13 συντάγμασιν] συγγράμμασι MT γράμμασι O
 τε om. L 14 συγγράμματα] συντάγματα MTO 15 τε¹] γε MTO πρώτης] πρὸ τῆς A
 16 κατηγορήσε] κατηγορήσαν L κατηγορησαι A 17 ταύτης] ταῦτοις FV A ποι-
 οῦσα] ποιοῦν K ποιῶν A τῆς αὐτῆς κατακρίσεως L FV A καὶ om. FV A 18 καὶ θεοδώρου om. L
 Ἰβρα] ἰβᾶ K ἰβᾶ A λεγομένην om. MTO 19 γεγράφθαι λεγομένην μάριν MTO
 μάριν] μάρην O V μάρην K ἀπερρίζωσεν] ἀπερίζωσεν LF¹

Nestorii deo rebellis inmundissimam heresem, nam et contra hanc adhuc inpudenter respirantem conuenerat, unde et <perfecte> eam interemit et eam ab ecclesiasticis atriis expulit. super his autem magnis et uniuersalibus uenerandis quoque ac sacratissimis sanctorum beatorumque patrum honorem coaequandis quattuor conuentibus etiam quintum sanctum praeter ista et post ista alium concilium uniuersaliter constitutum suscipio, 5 quod in regia urbe etiam id celebratum est Iustiniano tunc scepra Romani imperii dispensante, omnesque eius praeclaras diffinitiones, quod ad confirmationem quidem nominatissimi Calcedonensis concilii congregatum est, perimit autem et in interitum proiecit principaliter quidem Origenem insanum et omnes eius pomposas somnulentias et plena multi<moda> impietate commenta, Euagrii quoque cum eo et Didimi dogmata et 10 omnia eorum pagana atque prodigiosa nec non et fabulosa deleramenta. post quos et Mopsuestenum auellit Theodorum, magistrum deo rebellis Nestorii, et ut inmundum zizanium cum suis blasphemis opusculis ab apostolica ecclesia proicit, scripta quoque Theodoriti, quae male et impie aduersus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta sunt, et quaeque tam contra duodecim eiusdem diuini Cyrilli capitula quamque sanctum primum 15 Ephesenum concilium nostraeque fidei rectitudinem accusauit impio fauendo Nestorio etiam illa istius condempnationis [obnoxia] <participia> faciens, quae pro Diodoro et Theodoro satisfaciens scripserat. cum quibus et epistulam quae dicitur Hibe ad Marin Persam scriptam [abruncauit] extirpauit utpote non tantum rectis dogmatibus infestam,

VPG CBR MNL

1 deo *om.* VPG rebellis] rebelles V bellis G rebellem CB inmundissimam] immundissimam G M heresem] haeresem P heresim M hanc *om.* L inpudenter] inpu.enter P² ras. impudenter ML 2 respirantem] respiranter N unde et] unde etiam V und& B¹ τελείως = <perfecte> *om.* VPG CBR MNL eam¹ *om.* V interemit] interimit CBR atriis] atreis C atregis B¹ atrigis B² *om.* R 3 ac] a VP B 4 patrum] fratrum P (p-f) honorem] honore P M (?) quattuor] quatuor RG L conuentibus] conuenientibus G N 4–5 quintum] quantum G 5 concilium] consilium M¹ suscipio] suscepio C 6 in *om.* G urbe] urbae B N iustiniano] iustiano C¹ iuliano G scepra] escepra VP (cf. 477, 19) 7 dispensante] dispensantem V omnesque] ὄντες qui N diffinitiones] diffinitionis VP R definitiones C NL difinitiones B 8 calcedonensis] calchedonensis VP chalcedonensis N perimit] peremit M interitum] interitum V 9 proiecit] proicit CR NL proiecit B originem] originem VPG B¹ MN somnulentias] somnolentias CB M sompnolentias R somnulentus N 10 πολυειδοῦς = multi<moda>] multi VP N multae CBRG multa ML impietate] impietatem V impiaetatem P impietatis CBRG commenta] comenta N euagrii] euacrii CBR didimi] dvidimi P¹ dydimi P² N 11 deleramenta] delyramenta M deliramenta L 12 mopsuestenum] mopsuostenum M auellit] abellit N 13 zizanium] zyzanium V M zezanium CRB N et erraneum L blasphemis] plaspheis P plaspheis G blasphemis C MN opusculis] opuculis M ab *om.* B et R τῆς καθολικῆς = apostolica] apostolicae VP 14 theodoriti] theoderiti V theodorice B male] malae B impie] impiae VP aduersus] aduersum VPG effecta] affecta B 15 diuini] diui P¹ 16 ephesenum] efcsinum CB ae-phaesenum N ephesinum R L fidei *om.* N accusauit] accusant G fauendo] fauente N 17 istius] eius V scijs P condempnationis] condemnationis CB condensatis R μέτοχα = <participia> *om.* VPG CBR MNL ἔνοχα = [obnoxia] VPG CBR MNL faciens] fatiens V 18 theodoro] theodora MNL satisfaciens] satisfatiens V et *om.* VPG epistulam] epistolam P BG L hibe] hibae CB M ibe L marin] marim VPG mari N 19 ἀπερρίζωσεν = [abruncauit] (= abrumpauit?) extirpauit abruncauit] aliruncauit N extirpauit] extirpauit CBR M extrirpauit G exturpauit L utpote] utpute CBR dogmatibus] dogmati P MNL² dogmatis L¹ infestam dogmatibus CBR 19–473,1 infestam dogmatibus sed VPG MNL

ἀλλὰ καὶ πάσης ἀσεβείας ἀνάπλεων. ἐκείνας μὲν οὖν τὰς ἱεράς καὶ μεγάλας καὶ οἰκουμενικὰς ἀγίας τέτταρας συνόδους ἀσπάζομαι καὶ φρονήματι ἐνὶ περιπτύσσομαι· ἐπὶ ταύταις δὲ καὶ ταύτην πέμπτην τιμῶ καὶ γεραίρω καὶ σέβομαι καὶ πάντα αὐτῶν ἀσμένως προσίεμαι, τὰ τε ἐν δόγμασι καὶ διαφόροις διδάγμασι καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἵρετιζόντων ἀναθεματισμοῖς καὶ ὀρίσμασιν. ὅθεν καὶ ἀσμενίζω καὶ δέχομαι οὓς ἐδέξαντο καὶ ἡσμένισαν, καὶ ἀναθεματίζω καὶ ἀποβάλλομαι ὅσους ἀναθέματι καθυπέβαλον καὶ ἀποβλήτους τῆς καθολικῆς καὶ ἀγίας ἡμῶν ἐκκλησίας ἠγήσαντο. ταύταις ταῖς ἀγίαις καὶ μακαρίαις πέντε συνόδοις ἐπόμενος ἕνα καὶ μόνον ὄρον ἐπίσταμαι πίστεως καὶ μάθημα ἐν οἷδα καὶ σύμβολον, ὅπερ ἡ πάνσοφος καὶ μακαρία τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων θεσπεσία πληθὺς ἐξ ἀγίου προσεφθέγξατο πνεύματος, ὃ καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πενήτηκοντα θεοπνεύστων πατέρων ἐπεκύρωσεν ἄθροισις, καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη τῶν διακοσίων ἐνθέων πατέρων ἐβεβαίωσε σύνοδος, καὶ ἡ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα πανιέρων πατέρων προσεδέξατο καὶ ἐκράτυνε σύμβασις καὶ ἀπαράτρωτον καὶ ἀρραγὲς καὶ ἀσάλευτον διαπρυσίως ἔφη φυλάττεσθαι.

δεχόμεθα δὲ καὶ ἀγκάλαις ταῖς αὐταῖς ἀσμενίζομεν καὶ πάντα τοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου τὰ θεῖα τε καὶ θεόσοφα συγγράμματα, ὡς πάσης ὀρθότητος γέμοντα καὶ πᾶσαν αἵρετικῶν καθαιροῦντα δυσσέβειαν, ἐξαιρέτως δὲ τὰς πρὸς Νεστορίον τὸν θεοστυγῆ καὶ θεήλατον δύο συνοδικὰς ἐπιστολάς, τὴν τε δευτέραν καὶ τὴν τρίτην, ἧ καὶ τὰ δυοκαίδεκα συνήπται κεφάλαια, ἅπερ ἄπασαν τὴν Νεστορίου κακόνοιαν ἀποστόλων ἀγίων ἰσαριθμοῖς κατέφλεξεν ἀνθραξι. σὺν ταύταις δὲ δέχομαι καὶ τὴν πρὸς τοὺς τῆς ἐξῶς ἀγιωτάτους προέδρους συνοδικῆν γραφεῖσαν ἐπιστολήν, ἐν ἧ καὶ ἱεράς αὐτῶν τὰς φωνὰς ἀπεκάλεσε

MTO L F V A K

1–2 καὶ οἰκουμηνικὰς *om.* O 2 τέτταρας] τέσσαρας O L A 3 ταύτην τὴν πέμπτην V
 4 προσίεμαι] προίεμαι A ἐν δόγμασι ... διδάγμασι] δόγματα καὶ διάφορα διδάγματα O δόγμασιν
 καὶ κανόνσιν καὶ L F V A 4–5 τοῖς ... ἀναθεματισμοῖς καὶ ὀρίμασιν] τοὺς ... ἀναθεματισμοὺς καὶ ὀρισμοὺς
 O 5 καὶ² *om.* M οὓς] ὅσους K 6 καθυπέβαλον] καθυπέβαλλον O V K 6–7 τῆς ἀγίας
 καθολικῆς F V τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς A 7 καὶ ἀγίας *om.* L F V K A 8 πέντε *om.* O
 μάθημα] μαθήματα L 9 τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ] T I H O L V K 10 θεσπεσία] θεσπεσιῶν A
 11 ἑκατὸν πενήτηκοντα] P N O L V K A θεοπνεύστων] θεοφόρων O ἄθροισις] ἄθρυσις L ἄθ-
 ρυσης A 12 διακοσίων] Σ O L V K A τῶν² *om.* M 13 ἑξακοσίων τριάκοντα] Χ Λ O L V K A
 14 διαπρυσίως] διαπρυσίως A ἔφη δι' αἰῶνος φυλάττεσθαι F 15 δὲ *om.* A ταῖς *om.* M
 ἀσμενίζομεν] ἀσμενίζομαι L ἀσμενίζομεν πάντα τὰ τοῦ V 16 τὰ *om.* V συγγράμματα]
 γράμματα M δόγματα καὶ O 17 τὰς] τὰ L 18 τὴν² *om.* L F 19–20 κατέφλεξεν]
 κατέφλεξαν M T L 20 δὲ *om.* M T O] οὖν F τοὺς *om.* K ἀγιωτάτους] ἀγιωτούτους L
 21 τὰς φωνὰς αὐτῶν F

sed et omni impietate refertam. illa igitur sacra et magna uniuersaliaque sancta
 quattuor amplector concilia et uno sensu confoueo, super his uero et hanc quintam honoro
 atque honorifico et ueneror et cuncta eorum laudanter recipio, tam in dogmatibus et
 diuersis doctrinis quamque hereticorum anathematibus et diffinitionibus. unde et conprobo
 atque suscipio quos susceperunt et probauerunt, et anathemo atque abicio quos anathemati
 5 summiserunt et abiectos a sancta nostra catholica ecclesia censuerunt. has sanctas
 et beatas quinque synodos assequens unam tantum fidei definitionem agnosco et mathema
 unum noui et symbolum, quod sapientissima atque beata trecentorum decem et octo deum
 gerentium patrum sancta Nicena multitudo ex sancto effata est spiritu, quod et in
 Constantinopolim centum quinquaginta deo inspiratorum patrum congregatio confirmauit
 10 et in Epheso primum ducentorum diuinorum patrum corroborauit concilium, et in Cal-
 cedona sexcentorum triginta sacratissimorum patrum suscepit et stabiliiuit conuentio et
 incommutabile indisruptumque et immobilem flagranter asseruit conseruari. susce-
 pimus deinde eisdemque [bonis] <ulnis> amplectimur cuncta quoque sacratissimi Cyrilli
 diuina et deo instructa conscripta, utpote omni rectitudine plena et omnem hereticorum
 15 impietatem demolientia, praecipue autem illas ad Nestorium deo odibilem et deo proiec-
 tum duas synodicas epistulas, secundam quoque et tertiam, in qua et duodecim connexa
 sunt capitula, quae omnem Nestorii malitiam sanctorum apostolorum aequinumeris
 exussit carbonibus. cum istis uero suscipio et synodicam epistulam, quae scripta
 est ad sanctissimos orientales episcopos, in qua et uoces eorum sacras appellauit pacemque
 20

VPG CBR MNL

1 et¹ om. L omni] omnium L impietate] impiaetate P impietatem N refertam] refestam
 NL sancta om. M 2 quattuor] quatuor RG L quintam] quitam P¹ 3 et²] ne B 4
 hereticorum] herediorum C anathematibus] anathematibus CB diffinitionibus] definitionibus CB
 N et² om. G conprobo] comprobo MNL 5 quos] quas C²G anathemo] anathimo CB
 abicio] abicio M anathemati] anathimati CB 6 summiserunt] misserunt P¹ submiserunt CBR
 M abiectos] abiectus CB¹ abiciens R catholica] captolica L ecclesia] aecclesia G
 accclasia N 7 synodos] synodus V¹ svnodus P¹ sinodos C L sinodus B assequens]
 adsequens CB sequens R assequens uitam unam N definitionem] diffinitionem RG M
 7–8 et² ... noui om. V 7 mathema] anathema PG 8 noui] nobi P nobis G moui N¹
 symbolum] simbulum V svmbulum P¹ trecentorum] CCCtorum L 9 gerentium] gentium V
 nicena] nycea G nicaena M nicenta N nicea L sancto] sancta N effata] effecta
 VG N efata CB et om. G 10 constantinopolim] constantinopoli VP sancto stantinopoli
 G centum quinquaginta] CL CBR inspiratorum] inspirator P¹ insperatorum B confir-
 mauit] firmauit G 11 epheso] efeso CB 11–12 calcedona] calchedona VP calcedo B¹
 calcedonia L 12 triginta] treginta C XXX R L sacratissimorum] sacratissimarum P sta-
 biliuit et suscepit L stabiliuit] istabiliuit C 13 incommutabile] in sancto mutabile CR incom-
 mutabile indisruptum indisruptumque N indisruptumque] indisruptumque G immobilem] immobile
 ML flagranter] fraglanter VPG asseruit] adseruit CB aseruit G 13–14 suscepimus]
 suscipimus M 14 ἀγκάλαις = <ulnis>] [bonis] (= ἀγαθαῖς) VPG CBR MNL amplectimur] am-
 plectemur V¹ cuncta] cunctam N cyrilli] erylly L 15 utpote] urpute CBR 16 impietatem]
 impiaetatem P demolientia] denuo licentia M denuo licentiam NL praecipue] praecipuae B
 precipuae N illas] illis P¹ nestorium] nestoriam G nestorium et deo N 17 duas] duos
 B¹ synodicas] sinodicas P CB L epistulas] epistolas P BG L qua] quo MNL P² add.
 et²] ex V duodecim] XII VP BR connexa] conexa VPG M connixa CBR 18 aposto-
 lorum] apostulorum V apotholorum C aequinumeris] aequinuminis M¹ aequinumerus N
 19 exussit] exiussit B¹ exusit NL synodicam] sydonicam V svdonicam P¹ sinodicam
 CB L epistulam] epistolam BG L 20 orientales] erientales V orthodoxales C orthodoxales
 BR (cf. 475,3) et B² add. eorum om. G appellauit] apellauit G M

καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἐκράτυνε, αἷς συναριθμια καὶ ἀ(διάλ)υτα τῶν ἀνατολικῶν
 προέδρων τὰ γράμματα λέγομεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ Κυρίλλου τοῦ θεοῦ δεχθέντα καὶ εἶναι
 πρὸς αὐτοῦ μαρτυρούμενα φωναῖς ἀναμφιλέκτοις ὀρθόδοξα. τούτοις ὁμοίως τοῖς
 5 ἱεροῖς Κυρίλλου τοῦ πανσόφου χαράγμασιν ὡς ἱερὰν καὶ ὁμότιμον δέχομαι καὶ τῆς αὐτῆς
 ὀρθοδοξίας γεννήτριαν καὶ τὴν θεόδοτον ἐπιστολὴν καὶ θεόπνευστον τοῦ μεγάλου καὶ
 λαμπροῦ καὶ θεόφρονος Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ τῆς
 ὑφ' ἡλίῳ πάσης φωστῆρος, ἦν θεῖῳ σαφῶς ἐνεργούμενος πνεύματι κατ' Εὐτυχούς τοῦ
 10 κακόφρονος καὶ Νεστορίου τοῦ θεοστυγοῦς καὶ παράφρονος πρὸς Φλαβιανὸν τὸν ἀοίδιμον
 τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων πρόεδρον γέγραφεν, ἦν καὶ „στήλην ὀρθοδοξίας“ καλῶ καὶ
 ὀρίζομαι τοῖς οὕτως αὐτὴν καλῶς ὀρισαμένοις πατράσιν ἁγίοις ἐπόμενος, ὡς πᾶσαν μὲν
 ὀρθοδοξίαν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν, πᾶσαν δὲ κακοδοξίαν αἰρετικὴν ὀλοθρεύουσιν καὶ τῶν
 τῆς ἁγίας ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας θεοφρουρήτων ἀγλῶν ἀπελαύνουσιν, μεθ' ἧς ἐνθέου
 συλλαβῆς καὶ χαράγματος καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ δόγματα ὡς ἐκ
 15 στόματος προϊόντα Πέτρου τοῦ κορυφαίου προσίεμαι καὶ καταφιλῶ καὶ ἀσπάζομαι καὶ
 πάσῃ ψυχῇ περιπτύσσομαι· ταῦτα, καθὼς προεῖπον, δεχόμενος τὰ ἱερὰ καὶ θεῖα πέντε
 τῶν μακαρίων πατέρων συνέδρια καὶ τὰ Κυρίλλου πάντα τοῦ πανσόφου συγγράμματα
 καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τῆς Νεστορίου μανίας γενόμενα καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν προέδρων
 συλλαβὴν τὴν πρὸς αὐτὸν γραφεῖσαν τὸν θεϊότατον Κύριλλον καὶ παρ' αὐτοῦ μαρτυρη-
 20 θεῖσαν ὀρθόδοξον. ὅσα τε Λέων ὁ τῆς Ῥωμαίων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας νομεὺς
 ἀγιώτατος γέγραφε καὶ μάλιστα ἃ κατὰ τῆς Εὐτυχιανῆς καὶ Νεστοριανῆς βδελυρίας
 συνέταξε, ταῦτα μὲν ὡς Πέτρου, ἐκεῖνα δὲ ὡς Μάρκου γινώσκω ὀρίσματα, οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ πάντα πάντων τῶν τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας ἐκκρίτων μυσταγωγῶν θεόσοφα

9 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15

MTO L F V A K

1 αὐτοὺς *om.* K ἀ(διάλ)υτα = indissolubiles] αὐτὰ MTO L F V K A τῶν] τὰ τῶν F ἀνα-
 τολικῶν] ἀποστολικῶν MTO 2 αὐτοῦ τοῦ κυρίλλου L δεχθέντα τοῦ θεοῦ F δεχθέντα]
 δειχθέντα K 3 ἀναμφιλέκτοις] ἀνεμφιλέκτοις A 7 ὑφ' ἡλίῳ] ὑψηλιον O (!) πάσης *om.* F
 τοῦ] τοῦς A 8 φλαβιανῶν] φλαβιανῶν F 10 καλῶς αὐτὴν F 12 ἡμῶν *om.* M 13 τὰ *om.*
 L 14 κορυφαίου τῶν ἀποστόλων προσίεμαι F 15 δεχόμενος] δέχομαι A καὶ θεῖα *om.* MTO K
 15 – 16 πέντε καὶ θεῖα τῶν K 16 πατέρων καὶ θεῖα συνέδρια MTO τὰ τοῦ κυρίλλου M 17 τὰ
om. T A νεστορίου] ἀρείου K 18 θεϊότατον] θεότατον L 20 ἃ *om.* MTO βδελυρίας]
 βδελυρίας O L K A 21 γινώσκω] γινώσκων F γινώσκων V γινώσκω K A ὀρίσματα]
 γινώσκω O μὴν δὲ ἀλλὰ L 22 πάντα *om.* M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O L V A

cum eis firmavit, cum quibus et ipsas orientalium episcoporum litteras connumerabiles et indissolubiles dicimus, utpote ab ipso diuino Cyrillo susceptas et [ab eo] <ad eius> esse testificandas uocibus non ambigendis orthodoxas. his similiter sapientissimi Cyrilli sacris inscriptis tamquam sacram et coonorandam suscipio eiusdemque rectae fidei propagatricem et a deo condonatum atque deo inspiratam epistulam magni atque preclari <et deo instructi> Leonis sanctissimae Romanae ecclesiae, immo omnium quae sub sole sunt luminarii, quam diuino manifeste permotus spiritu contra Eutychem maledictum et deo odibilem dissipientemque Nestorium ad Flavianum laudabilem scripsit regiae urbis episcopum, quam et „firmamentum rectae fidei“ appello atque definio, hos qui ita eam optime diffinierunt sanctos patres assequens, utpote [nomen] <omnem> quidem fidei 10 rectitudinem nos instrumentem, omnem uero prauitatem hereticam perimentem et ab a deo custoditis atriis sanctae nostrae catholicae ecclesiae exfugantem, cum qua diuina syllaba atque scriptura et cunctas eius epistulas et dogmata tamquam prolatas ex ore Petri principis apostolorum amplector et perobsculo et ueneror et ex anima tota complector. haec, sicut predixi, sacra et diuina quinque beatissimorum patrum concilia suscipiens 15 omniaque conscripta praesertim Cyrilli sapientissimi, quae contra Nestoris insaniam facta sunt, et epistulam orientalium episcoporum, quae ad eundem diuinum Cyrillum scripta est, quam et ipse orthodoxam esse testatus est, et quaeque Leo sanctissimae Romanae ecclesiae sanctissimus dispensator scripsit, et maxime quae contra Eutychanam et Nestorianam profanationem scripsit, haec quidem ut Petri, illa uero ut Marci defini- 20 tiones agnoscens; nec non et omnia omnium catholicae nostrae ecclesiae probabilem

VPG CBR MNL

2 utpote] utpute CBR M 2–3 susceptas ... cyrilli om. B¹ 2 πρὸς αὐτοῦ = <ad eius>] [ab eo] VPG
 B² MNL ab ipso CR 3 testificandas] testificantes VPG B testificatas L ambigendis]
 abigendis VPG B his ... cyrilli B² add. 4 inscriptis] scriptis L coonorandam] cohorandam B
 eiusdemque] eiusdem CBR 5 a V² add. 6 καὶ θεόφρονος = <et deo instructi> om. VPG CBR MNL
 sanctissimae] sanctissimi MNL ecclesiae romanae VPG immo] in uno G 7 sunt] erunt VPG
 CB ēēt N luminarii] luminaria CBRG eutychem] eutichetem P MN euticetin C
 eutic& B¹ eutic&ti B² euticem R eutychem G eutichetem L eutic&ti et in male-
 dictum B (repet.) 8 odibilem] odibilem V dissipientemque] desipientemque CB ML desipi-
 cientemque R dissipientemque G flavianum] flauianum MNL 9 episcopum] episcoporum N
 rectae] recta P appello] apello CG atque] adque P definio] diffinio R ML eam] cum
 P¹ 10 diffinierunt] differunt V deffinierunt P finierunt CBR MNL assequens] adsequens
 CB om. R utpote] utpute CBR πᾶσιν = <omnem>] [nomen] VPG CBR MNL quidem]
 quippe L 11 rectitudinem] rectitudine MNL uero om. G hereticam] haeticam P he-
 redicam C perimentem] perhibentem VPG MNL a om. L 12 atriis] atreis CR atracis
 B¹ sanctae] sancta P catholicae nostrae CBR MNL catholicae] chatholicae G captolice
 L ecclesiae] aecclesiae P BG N exfugantem] et fugantem R syllaba] svllaba P sillaba
 R MNL 13 eius om. G epistulas] epistolas G L et¹ ad N 14 et¹ ... complector om. L
 perobsculo] obscuro V perosculo CBR M perosculos N ueneror] ueneros N ex om.
 CBR 15 haec] hic L quinque] quinque C qui non quae MN beatissimorum] beatorum
 L patrum C² add. concilia] concilia P¹ cocilia B¹ 16 omniaque] omnia M¹ nestoris]
 nestoriis B N insaniam] insania B 17 epistulam] epistolam G L ad] ab VPG CB¹ N
 diuinum] ducinum L cyrillum diuinum G cyrillum] cvrillum P 19 romanae] romae VP B¹
 romana N ecclesiae] aecclesiae BG sanctissimus om. V scripsit] scribit CBR 19–20 et
 ... scripsit om. MNL 19 eutychanam] eutychanam P¹ euticianam CBR eutichianam G
 20 quidem C² add. ut¹ om. B illa] ita N 20–21 definitiones] definitionis VPG diffini-
 tiones M 21 nostrae catholicae CBR ecclesiae] aecclesiae V B N exclesiae G probabi-
 lium] probilium V

διδάγματα, εἴτε ἐν λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν εἴτε ἐν ἐπιστολαῖς τισὶ περιείληπται, καὶ
 συλλήβδην εἰπεῖν, ἅπαντα δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι, ὅσαπερ ἡ ἀγία καθολικὴ ἡμῶν
 ἐκκλησία προσίεται καὶ πάντα τοῦμπαλιν ἀποστρέφομαι καὶ ἀναθεματίζω καὶ λογίζομαι
 βέβηλα, ὅσα καὶ ἡ αὐτὴ πανσόφως βδελύττεται καὶ τῆς οἰκείας εὐσεβείας ἡγεῖται πολέμια,
 5 οὐ μόνον βιβλίδια καὶ λογύδρια καὶ θεομάχα καὶ παρέγγραπτα δόγματα, ἀλλὰ καὶ
 αἰρετικὰ καὶ κακοδόξα καὶ κακοδόξων αἵρέσεων ἡγησάμενα πρόσωπα. καὶ πρὸς
 πληροφορίαν ὑμῶν ἀπαράλειπτον αὐτὰ διαρθροῦμαι τὰ πρόσωπα, ἅπερ ἀναθεματίζω
 καὶ ποιοῦμαι κατάκριτα οὐ γλώττη μόνον καὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ καὶ πνεύματι,
 ὡς τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ἡμῶν πίστεως ὀφθέντα διὰ πάντων ἐπίβουλα.
 10 Ἄναθεμα τοίνυν εἰς αἰεὶ καὶ κατάθεμα ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς
 τριάδος, πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος, ἔστωσαν· πρῶτον μὲν Σίμων ὁ
 μάγος, ὁ πασῶν πρῶτος κακίστων κακίστως ἄρξας αἵρέσεων, μεθ' ὃν Κλεόβιος,
 Μένανδρος, Φίλητος, Ἐρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεύς, Δοσί-
 θεος, Γόρθεος, Σατορνῖνος, Μασβόθεος, Ἀδριανός, Βασιλίδης,
 15 Ἰσίδωρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν μανίαν ὑπέρτερος, Ἐβίων, Καρποκράτης,
 Ἐπιφανῆς, Πρόδικος, Κήρινθός τε καὶ Μήρινθος, Οὐαλεντῖνος,
 Φλωρίνος, Βλάστος, Ἀρτέμων, Σεκοῦνδος, Κασιανός, Θεό-
 δοτος, Ἡρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, Κολόρβασος, Ἀδέ-
 μης ὁ Καρύστιος, Θεόδοτος ὁ Σκυτεὺς, Θεόδοτος ἕτερος, Εὐφράτης ὁ
 20 Περαιτικός, Μονόϊμος ὁ Ἄραψ, Ἐρμογένης, Τατιανὸς ὁ Σύρος,

MTO LFV A K

1 διδάγματα] δόγματα O F συγγράμμασιν] γράμμασιν M 2 ὅσαπερ] ἅπερ M ὡς ἅπερ L
 ἀγία om. A 3 προσίεται] προίεται L 4 ἡ om. MTO K A 5 βιβλίδια] βιβλίδια K λο-
 γύδρια] λογιδρια K παρέγγραπτα] παράγραπτα O 6 καὶ om. A καὶ om. FV πρό-
 σωπα κακοδόξων αἵρέσεων ἡγησάμενα F 7 διαρθροῦμαι] διαριθμοῦμαι LFV A 8 κατάκριτα] κα-
 τάκριμα F καὶ om. O K 9 καὶ om. F διὰ παντός ὀφθέντα F πάντων] παντός LFV
 10 ὁ ἄναθεμα F 12 κακίστως] κάκιστος V ὃν] ὢν L K ὃν καὶ κλεόβιος MTO κλεόβιος]
 κλειόβιος LF 13 φίλητος] φιλητός FV K A 14 γόρθεος] γορθαῖος M σατορνῖνος μασβόθεος
 om. V μασβόθεος] ναβοθαῖος M μασόθεος O μασβοθαῖος F 14–15 βασιλίδης σατορνῖνος
 μασβόθεος Ἰσίδωρος V 15 ἐβίων] εὐβίων T ἐβίων L 16 ἐπιφανῆς] ἐπιφάνιος F ἐπιφάνης
 A πρόδικος] πιδίκος A κήρινθός] κύρινθός M μήρινθος] μήριθος M 17 φλωρίνος]
 φλορίνος K A βλάστος] βλαστός K 17–19 θεόδοτος ... καρύστιος om. L A 18 Ἡρακλέων]
 Ἡρακλαίων F κολόρβασος] κολορβάσος T FV 18–19 ἀδέμης] ἀδέμης F A 19 καρύστιος]
 καρούστιος F 20 περαιτικός] περικός MTO μονόϊμος] μονοῖμος O μόνυμος F τατιανός]
 τατιανός O σύρος θεόδοτος ... καρύστιος, σινηρος A add. 19–478,1

instructorum a deo instructa didagmata, seu in uerbis et scriptis siue in epistulis quibuslibet
comprehensum est et, ut concinne dicam, cuncta suscipio et amplector, quaeque sancta
catholica nostra ecclesia suscipit, et cuncta e regione refuto atque anathemo et profana
esse reputo, quotquot et ipsa sapienter abominatur et propriae pietatis estimat esse
contraria, non solum codicellos et uerbula et deo repugnantia atque priuata dogmata, sed
et hereticas atque maledicas maledicarumque sectarum ductrices personas. et ut nil
desit ad uestram satisfactionem, ipsas quoque personas expremo, quas anathemo et
condemnatas effacio non lingua tantum et ore, sed corde et spiritu utpote quae sanctae
catholicae nostrae fidei in omnibus insidiantes ostensae sunt.

Anathema itaque in perpetuum et catathema a sancta et consubstantiali adorandaque
trinitate patris et filii et spiritus sancti sint. primum quidem Simon magus, qui
primus pessimis heresibus pessimus principauit, post quem Cleobius, Me-
nander, Philetus, Hermogenis, Alexander aerarius, Dositheus,
Gor<th>eus, Saturninus, Masbotheus, Adrianus, Basi-
lidis, Hisidorus eius filius et furore superior, Ebion, Carpocrates,
Epiphanes, Prodicus, <C>irinthusque et Mirinthus, Ualentinus,
Florinus, Blastus, Artemon, Secundus, Cassianus, Theo-
dotus, Heraclion, Ptol<e>meus, Marcus, Colorbasus,
Ademis Car<y>stiensis, Theodotus Scytheus, Theodotus alter, Eufrates
[transmarinus] <Perates>, Monoimus Araps, Ermogenes, Tatianus

VPG CBR(14) MNL

1 didagmata] dogmata G L epistulis] epistolis PG L aepistulis B 3 ecclesia] aecclesia BG N
suscipit] suscepit CB'R scepit B' cuncta e regione] cimeregioni L anathemo] anathimo C
anathymo B 4 quotquot] quodquod CBR NL et' om. N abominatur] abominatur R M
pietatis] pietates V pietatas P estimat] aestimat CB existimant R estimo M extimat
L 5 contraria] contrariae B et' om. L 6 ductrices] doctrices CBR ML dictrices N
nil] nihil L 7 expremo] expraemo B exprimo R MNL anathemo] anathema P anathimo
CB 8 condemnatas] condempnatus G condempnatas R NL effacio] effatio VPG efficio
CBR M sed] et G utpote] utpute CBR 9 catholicae] cathoce P 10 nomina multorum
hereticorum et heresum, quos anathemati subicit L marg. et Cod. Ambros. E. 79 inf. f. 58' catathema]
cathethema G' cathathema G' cathatema R L adorandaque] adoranda CBR 11 trinitate]
trinătate C' et' om. CB primum] primus L simon] symon V R M 12 primus] prius C'
pessimis] pessimus L heresibus et pessimis L pessimus] pessimis B L M' add. κακίστως
= pessimus post quem] postquam R 12 – 13 menander] menarder V 13 hermogenis] er-
mogenis V CB' ermogenus B' hermogenes M aerarius] erarius CBR aerrarius N
erasius L dositheus] dosytheus P 14 γόρθεος = gor<th>eus] gorpheus VPG B MNL corpheus
CR saturninus 477,14 – loquebatur 481,19 om. R masbotheus] marbotheus MNL adrianus]
hadrianus P 15 hisidorus] hysodorus V' hysidorus V'P hisorus B' ebion] hebion M
carpocrates] carpogrates CB 16 epiphanes] epihanes G epyphanes M ephiphanes L pro-
dicus] prdicus L κήρινθος τε = <c>irinthusque] drinthusque VP'G dinthusque P' dritus CB
drinctus L mirinthus] mirintus CBG myrinthus N 17 florinus] florianus L artemon]
arthemon G antemon M' arcemon L cassianus] casianus G 17 – 18 theodotus] theodorus
L 18 heraclion] heradion G ptole<e>meus] ptolomeus VPG CB phtolomeus M phtolo-
mensis N prelomeos L colorbasus] colorbassus N 19 καρύστιος = car<y>stiensis] carustiensis
VP CB carciensis G carostiensis ML theodotus'] theodothus G theodorus L scy-
theus] escytheus CB (cf. 471,6) cythaeus M scitheus L theodotus'] theodothus G theo-
dorus L eufrates] euftrates B euftrates L 20 ὁ περατικός = <perates>] [transmarinus] VPG
CB MNL monoimus] monoinus V B araps] arabs L ermogenes] ermogenis V hermo-
genes G M ormogenes L tatianus] tacionus CB L tyrianus G

Σεῦηρος, Ἄσκληπιόδοτος, Βαρδησάνης, Ἀρμόνιος ὁ τούτου υἱὸς καὶ
 τὴν πλάνην ἰσόρροπος, Ἑρμόφιλος, Κέρδων, Σακέρδων, Μαρκίων
 ὁ Ποντικός, Ἀπελλῆς, Ἀπολλωνίδης, Πότιτος, Πρέπων,
 Πίθων, Συνερός, Θεόδοτος ὁ Τραπεζίτης, Μοντανός, Πρισκίλλά τε καὶ
 5 Μαξιμίλλα αἱ τούτου μανιώδεις μαθήτριαι, Νέπως, Ἐλκεσαῖος, Ὠρι-
 γένης, Ὠριγένης ἕτερος ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς, Ναυᾶτος,
 Παῦλος ὁ ἐκ Σαμοσάτων, Ἐπίγενος, Κλεομένης, Νόητος ὁ Σμυρναῖος,
 Μάνης ὁ τῆς ἀθέου μανίας ἐπώνυμος, Σαββάτιος, Ἄρειος, Μελέτιος,
 Ἀέτιος, Εὐνόμιος, Ἀστέριος, Εὐδόξιος, Δονάτος, Μακεδόνιος
 10 ὁ τῷ ἀγίῳ μαχησάμενος πνεύματι καὶ πνευματομάχου προσηγορίαν ἀξίαν δεξάμενος,
 Ἀπολινάριος ὁ Λαοδικεὺς καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἀπολινάριος, Μάγνος, Πολέμων,
 Πελάγιος, Κελέστιος, Ἰουλιανός, οἱ τῆς αὐτῆς μανίας ὑπέρμαχοι, Θεόδωρος ὁ Μομ-
 ψουεστίας καὶ Νεστόριος, οἱ τῆς μιαρᾶς ἀνθρωπολατρίας μιαρῶτατοι κήρυκες, Κῦ-
 ρος τε καὶ Ἰωάννης οἱ Κίλικες, οἱ τῆς αὐτῆς ἀθείας ἀθεώτατοι πρόβολοι, Εὐτυχῆς,
 15 Διόσκορος ὁ Εὐτυχοῦς ὑπερασπιστῆς καὶ συνήγορος, Βαρσουμᾶς, Ζωορᾶς,
 Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Αἴλουρος, Πέτρος ὁ Μογγός καὶ Ἀκάκιος οἱ τὸ Κενωτικὸν

MTO L F V A K

1 σεῦηρος] σεβῆρος MTO βαρδησάνης] βαρσησάνης M βαρδισάνης O F K A ἀρμόνιος]
 ἀμμόνιος O 2 ἰσόρροπος] εἰσόρροπος L ἐρμόφιλος] ἐρμόφυλος K κέρδων] κερδών A σα-
 κέρδων] σακερδών M *om.* L 3 ἀπελλῆς] ἀπέλλης L ἀπολλωνίδης] ἀπολλουείδης K πότιτος]
 ποτητός LV ποτίτιος F ποτιτός K πότητος A 4 πίθων] πείθων L F V πιθών K
 συνερός] συνέρως O L K σύνερος F A *om.* V θεόδοτος] θεόδωρος F μοντανός] μοντάνος
 L μοντανός K πρισκίλλά τε] πρίσκιλλά τε T F 5 μαξιμίλλα] μαξιμιλλα T μανιώδεις]
 μανιώδης L A νέπως] νέπος T F K ἐλκεσαῖος] ἐλκεσῆος T ἐλκῆσος O ἀλκεσαῖος K
 5–6 ὠριγένης *om.* L 6 ὠριγένης] ὠρηγένης L δ' *om.* M λίβυς] λίβης M λιβύς V
 ναυᾶτος] νοουᾶτος M νοβάτος T νοῦατος O ναῦατος L 7 ἐκ σαμοσάτων] ἐξαμουσατῶν
 A σαμοσάτων] σαμωσάτων MO σαμουσατῶν L σαμοσατῶν F μουσατῶν V ἐπί-
 γενος] ἐπιγένιος L F V A κλεομένης] κλεομενῆς A νόητος] νοητός L F V K A σμυρναῖος] σμυρνεύς
 L F V A 8 σαββάτιος] σαββᾶτος O ἀβάτιος L σαββάτιος <καὶ> ἄρειος? ἄρειος εὐσέβιος
 ὁ πάμφιλος μελέτιος A μελέτιος] μελίτιος O 9 ἀέτιος *om.* L 10 μαχησάμενος] μαχεσάμενος O
 καὶ *om.* V πνευματομάχου] πνευματομάχος M 11 ἀπολινάριος¹ 2] ἀπολλινάριος K μάγνος]
 μάγῳς V 12 κελέστιος πελάγιος MTO κελέστιος] κελέστος L κελλέστιος K μανίας]
 ἀσεβείας A 12–13 μομψουεστίας] μουψουεστίας T μοψουεστίας O F ὁμουεστίας L μομ-
 ψουεστίας V 13 ἀνθρωπολατρίας] ἀνθρωπολατρίας TO 13–14 κύρος] κύρρος L 14 κίλικες]
 κήλυκες K κήλικες A οἱ] ὡς F ἀθεώτατοι] ἀθεότατοι L πρόβολοι] κήρυκες O πρό-
 βολοι O *margin.* εὐτυχῆς] εὐτύχης L 15 εὐτυχοῦς] εὐτυχεῖος MTO ζωορᾶς] ζωωρᾶς L F
 16 αἴλουρος] ἔλουρος M V A αἴλουρος ... μογγός *om.* L πέτρος ... μογγός *om.* V τὸ ἐνωτικὸν
 μέλλου δι' ἐνωτικὸν F τὸ] τῷ L κενωτικὸν] καινητικὸν O

Syrus, Seuerus, Asclipiodotus, Bardisanis, Armonius eius filius
 et errore consimilis, Hermophilus, Cerdon, Sacerdon, Marcion
 Ponticus, Apelles, Apollonidis, Potitus, Prepon, Pithon,
 Syneros, Theodotus Trapezita, Montanus Priscillaque at Maximilla
 huius furiosae discipulae, Nepos, Helcesseus, Origenes, alter ⁵
 Origenes, qui et Adamantius, Sabellius Libicus, Nauatus, Paulus
 Samosatenus, Epigenus, Cleomenes, Noitus Smyrnensis, Manes,
 qui impiae furoris cognomen, Sabbatius et Arrius, Meletius, Aetius,
 Eunomius, Asterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius,
 qui sancto reluctatus est spiritui et pneumato<ma>chin apellationem dignam accepit, ¹⁰
 Apollinari<u>s Laodicensis et eius filius Apollinarius, Magnus, Polemon,
 Pelagius, Caelestius, Iulianus, eiusdem furoris defensores, Theodorus Mompueste-
 nus et Nestorius, fedae anthropolatriae foedissimi praedicatores, Cyrus et Iohannes
 Cilices, eiusdem impietatis impii productores [frutices], Eutyches, Dioscorus,
 Euticetis defensor et aduocatus, Barsumas, Zooras, Timotheus, qui ¹⁵
 dicitur Elurus, Petrus Mungus (id est balbus) et Acacius, qui Cenoticum (id est

VPG CB MNL

1 syrus] sirus P M asclipiodotus] asclipeosdotus V asclipeodotus P asclipeusdotus G as-
 clipiodotus CB armonius] armonios P NL arnoneus CB armonnos G 2 hermophilus]
 ermofilus CB hermofilus G N sacerdon] sacōdō L marcion] martion PG B 3 ponticus]
 pontipus VPG apelles] appelle M apollonidis] apolonidis CB appollonidis M apollo-
 rudis L potitus] pontitus M prepon] praepon CB prephon G pithon] titon V pih-
 ton P python M phiton G N 4 syneros] synerus C sinerus B sineros MNL
 theodotus] theodetus P theodorus L trapezita] trapizita CB ML priscillaque] priscellaque G
 priscillaqui MNL 5 furiosae disciplinae discipulae G L discipulae] discipula MNL nepos]
 nepus CB enepos MNL helcesseus] helceseus CB helchesseus G elceseus L origenes]
 origenus B¹ orrigenes L alter] aliter N 6 libicus] lybicus P nauatus] nouatus
 M² 7 samosatenus] samusatenus CB samosathenus G satenus M epigenus] epygenus
 G MN opigenus L cleomenes] cleomentes N olcomenes L noitus] noytus G nitus
 M smyrnensis] smirnensis G esmernensis CB (cf. 477,19) symirnisensis M simyr N su-
 nirnersis L manes] menes P¹ 8 cognomen sabbatius] cognomens. Abbatus L sabbatius]
 sabacius C sabatius B sabbacius MN meletius] melecius C maletius L aetius]
 accius L 9 eunomius] eonomius CB N eudoxius] eodoxius CB 10 πνευματομάχην =
 pneumato<ma>chin] peumatochin V pheumatochin P phleumaticochin G¹ pneumatochin C²
 neumathochin B neumatochin MN eneamatochin L apellationem] appellationem G N
 11 ἀπολινώριος = apollinari<u>s¹] apollinaris VPG NL (?) apolinaris CB appollinaris M lao-
 dicensis] laudicensis CB MNL apollinarius²] appollinarius VP apolinaris CB apollenarius M
 12 pelagius] pellagius C caelestius] celestus VP furoris] fururores V¹ furores V² defen-
 sores] defensoris P 12 – 13 mompsuestenus] momsuestenus VP momsuesteus C¹ monsuestenus
 G mopsuestenus MNL 13 fedae] phede VPG faedae B fede MNL anthropolatriae]
 anthropolatria VP andropolatria G antropolatriae NL foedissimi] fetissimi V¹ CB fo-
 tissimi V² fodissimi N fedissimi L cyrus] cirus CB iohannes] iohannis V M 14
 cilices] calices L impietatis] impietates V ML πρόβολοι = productores [frutices] VPG CB MNL
 [frutices]] fructicesces V frutices G fritices L eutyches] euthyces CB eutyces G
 euthices MN eutiches L 15 euticetis] eutyctis V euthichetis G eutichetis M eu-
 tychetis N eutichetis L aduocatus] aduocatos P barsumas] uarsuem CB uassumaš M
 uarsumas NL zooras] zoroab CB zoaras N 16 elurus] helyrus V elyrus P helurus
 G elirus L petrus, id est balbus, mungus VPG CB MNL petrus] petrs M¹ mungus]
 mungos CB MNL acacius] achatus G acatius N acacius L cenoticum] ceoticum PG
 caenoticum CB M

τεκτηνήμενοι Ζήνωνος, Λαμπέτιος ὁ τῆς δυσωνύμου τῶν Μαρκιανιστῶν αἵρέσεως
 ἑξαρχος, Δίδυμος καὶ Εὐάγριος οἱ τῆς Ὠριγενιανῆς τερθρείας μυστηριάρχαι παμ-
 μίαιοι, Πέτρος ὁ κναφεύς, ὁ τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ προσαρμοσάι σταυρὸν θρασυνό-
 μενος, Πέτρος ἕτερος τὸ Ἰβηρικὸν καὶ φρενοβάρβαρον μίασμα, Ἡσαίας ὁ τοῦ παρόν-
 5 τος Πέτρου συνόμιλος, οἱ ἄλλην ἀκέφαλον ἐν Ἀκεφάλοις καταδείξαντες αἵρεσιν μεθ'
 ὧν ἀπάντων καὶ πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντας καὶ κατὰ πάντας καὶ ὑπὲρ πάντας ἔστω
 καὶ Σευῆρος ἀνάθεμα, ὁ τούτων μαθητῆς ἐκμανέστατος καὶ πάντων χρηματίσας Ἀκεφάλων
 τῶν νέων καὶ παλαιῶν ὠμότατος τύραννος καὶ τῆς ἀγίας καθολικῆς ἐκκλησίας ἐχθρὸς
 10 δυσμενέστατος καὶ τῆς Ἀντιοχέων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας μοιχὸς ἀνομώτατος καὶ φθορεὺς
 βδελυρώτατος, Θεοδοσίος τε ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Τραπεζούντιος Ἀνθιμος,
 Ἰάκωβος ὁ Σύρος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἀλικαρνασεύς, Φιλικήσιμος, Γαϊανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς,
 ἀφ' ὧν ἢ τῶν Γαϊανιτῶν ἤγουν Ἰουλιανιστῶν ἐπιγέγονεν αἵρεσις, Δωρόθεος ὁ τῆς
 αὐτῆς ἀθέως ὑπερμαχήσας αἵρέσεως, Παῦλος ὁ μελανός, οὐ μόνον δὲ λεγόμενος
 ἀλλὰ καὶ γεγονώς κατὰ ἀλήθειαν, Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν
 15 Φιλόπονος, μᾶλλον δὲ ματαιόπονος, Κόνων τε καὶ Εὐγένιος, οἱ τρεῖς τῆς τριθείας τρις-
 κατάρτοι πρόμαχοι, Θεμίστιος ὁ τῆς ἀγνοίας πατήρ καὶ γεννήτωρ καὶ σπορευὺς
 ἀθεσμώτατος, ὃς ἀγνοεῖν τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν τὴν ἡμέραν ἐφληνάφει τῆς
 κρίσεως, ἀγνοῶν ἅπερ αὐτὸς ὁ θεήλατος ἔφασκε καὶ μὴ εἰδὼς ἅπερ ἀμφιγνοῶν ἀνεφθέγ-
 γετο. εἰ γὰρ μὴ ἡγνῶει τῶν οἰκείων λόγων τὴν δύναμιν, οὐκ ἂν τὴν ὀλέθριον ἀγνοίαν

MTO L F V A K

1 ζήνωνος] ζήνωνος L δυσωνύμου] δυσουύμου L A μαρκιανιστῶν] μαρκιωνιστῶν T
 2 ὠριγενιανῆς] ὠριγενιακῆς F τερθρείας] τερθρίας MT L F V K A 3 ὁ² καὶ τῷ L F V A
 3–4 θρασυνόμενος] θρασυνόμενον L 4 Ἰβηρικὸν] Ἰβερικὸν L V A 6 καὶ πρὸ πάντων om. L
 πάντων τε καὶ O ἔστω] ἔσται O 7 σευῆρος] σεβῆρος M σεῦκρος T ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα
 ὁ L F V A τούτων] τούτου K χρηματίσας] χρηματήσας L A 8 καὶ τῶν παλαιῶν M T O
 9 ἀγιωτάτης om. A μοιχὸς] μυχὸς L A 10 βδελυρώτατος] βδελυρώτατος M O L ἀλεξανδρεὺς
 καὶ ὁ F τραπεζούντιος] τραπεζούντιος M 11 ἀλικαρνασεύς] ἀλικαρνασσεύς K φιλικήσιμος]
 φελικίσιμος M O φελικῆσιμος T 12 γαϊανιτῶν] γαϊανιστῶν L ἤγουν] καὶ τῶν M 13 δι
 om. F V 14 γεγονώς] γενόμενος M T O A κατὰ] κατ' K A 15 μᾶλλον δὲ ματαιόπονος om. L
 εὐγένιος] εὐγένειος K τριθείας] τρισεθείας T 16 θεμίστιος] θεμέστιος F V A 17 ἀθεσμώτατος]
 ἀθεσμώτατος M T τὸν¹ om. O F ἡμῶν θεὸν L F V K A ἐφληνάφει τῆς] νεφέλην ἀπάτης T
 ἐφληνάφει] ἐφληνάφα L A ἐφληνάφα K 18 θεήλατος] θεήλατος T L A ἀμφιγνοῶν] ἀμφιγνοῶν
 F 19 γὰρ μὴ om. L F V K ἡγνῶει] ἡγνῶη K ὀλέθριον] ὀλεθρίαν L F V ἀγνοίαν] ἀγνοίαν
 V

nouitatem) Zinonis maccinati sunt, Lampedius, auctor nec nominandae Marcianistarum hereseos, Didimus et Euagrius, Origenianae uanitatis primi secretales foedissimi, Petrus fullo, qui ad hymnum Trisagii crucem ausus est coaptare, Petrus alter Hiberi[cu]cum et barbarae mentis contagium, Esaias, huius Petri collega, qui aliam acephal(a)m inter Acephalos heresem propagauerunt, cum quibus omnibus et pre omnibus et post omnes et secundum omnes et super omnes sit et Seuerus anathema, horum seuissimus discipulus, qui pre omnibus Acephalis tam nouis quam ueteribus demonstratus est crudelissimus tyrannus et sanctae catholicae ecclesiae inmanissimus inimicus sanctissimaeque Antiochenae ecclesiae adulter iniquissimus et corruptor execrabilis, Theodosius quoque Alexandrinus, Anthemus Trapezuntenus, Iacobus Syrus, Iulianus Alicarnasseus, Felicissimus, Gaianus Alexandrinus, a quibus Gaianitarum siue Iulianistarum superinuenta est heresis, Dorotheus, eiusdem impiae hereseos propugnator, Paulus fuscus, non solum appellatione sed secundum ueritatem effectus, Iohannes grammaticus, cognomento Philoponus (id est studiosus) immo MATEUPUNUS (id est irritus laborator), Conon quoque et Eugenius, hi tres tritheias (id est triplicis deitatis) ter maledicti propugnatores, Themestius, qui fuit ignorantiae pater et genitor atque seminator ne(fas)tissimus, qui Christum uerum deum nostrum diem iudicii nescisse delirabat, nesciens quae ipse a deo proiectus assereret et non recognoscens quae ignorando loquebatur. nisi enim ignorasset uerborum suorum uirtutem,

VPG CBR(19) MNL

1 nouitatem] nouitate VPG zinonis] zenonis CB MNL maccinati] macinati V machinati
 CBG M lampedius] lampidius P M¹ lampredius L auctor] actor VP autor L no-
 minandae] nominando G 1–2 marcianistarum] martianistarum B marcionistarum M 2
 hereseos] hereseus C hereseis B didimus] didmus C¹ euagrius] euacrius CB origenianae]
 oriaeniane VG orieniane P origenitane L uanitatis] uenitatis V secretales] secretalis CB
 M¹ secretales N 3 foedissimi] fedissimi CB foedissimi G¹ qui ad] quia V hym-
 num] ymnum M trisagii] trisai N ausus] aduersus L coaptare] quaptare P 4 ἰβερικὸν
 = hiberi[cu]cum VPG MNL ibericucum CB mentis] menus B collega] colega CB 5
 ἀκεφάλων = acephal(a)m] (ἀκεφάλων =) acephalorum VG MN acephalorum CB acephalorum L
 inter] iter C¹ acephalos] acefalus C acefalos B 6 pre] prae CB pro L pre omnibus]
 preombus P¹ et super omnes om. V anathema] anathima CB 7 seuissimus] seuississimus G
 saeuissimus M pre] pro P prae CG N acephalis] acefalus CB acephalis L tam
 nouis] tanobis CB tam nobis PG MNL ueteribus] ueterumribus VPG MNL 8 catholicae om.
 G captolice L inmanissimus] immanissimus CB ML 9 sanctissimaeque] sanctissimae M¹
 antiochenae] antyochenae G antiocenaes M¹L anthiocenaes M² antiogene N 9–10 ex-
 secrabilis] execrabilis VPG MNL 10 theodosius] theosius V theodoxius L anthemus] antemus
 VG M anathemus L trapezuntenus] trapezetenus V¹ trapezontehenus CB 11 alicarnas-
 seus] alicarnaseus CBG¹ felicissimus] filicissimus N gaianus] gianus V¹ 12 gaianitarum]
 iaginitarum N gaiantrarum L siue] sium B eiusdem] eius N 13 hereseos] hereseus CB
 propugnator] propugnatur P appellatione] appellationes V apellatione CG appellationem
 MNL 14 effectus] effatus est M¹ effectus M²NL iohannes grammaticus] iohannis gramaticus
 CB philoponus] phyloponus VP filoponus CB philipponus L 15 immo om. L MA-
 TEUPUNUS] mateopunus VP matheopunus CB matheopunus G meteupimus L labo-
 rator] laboratur B eugenius] eogenius CB hi tres] hyres V hytres PG tritheias] triteias
 CB M tricheas G tricheias N 16 triplicis deitatis] triplices deitates CB themestius]
 thenestius G 17 ne(fas)tissimus (cf. 467,3)] nephytissimus VP nephitissimus G nephutissimus
 CB MNL 18 delirabat] delerabat CB nesciens] nesciesis G quae] qui N ipse] ipsae B
 assereret] asseret V asserere G adsereret CB 19 recognoscens] recognuscens V loque-
 batur] loquaebatur C nisi inc. R (477,14)

τέτοκε καὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ἄγους θερμῶς ὑπερήσπιζεν, ἀγνοεῖν τὸν Χριστόν, οὐ καθὸ θεὸς ὑπῆρχεν ἀίδιος, ἀλλὰ καθὸ γέγονε κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, τὴν ἡμέραν τῆς συντελείας καὶ κρίσεως ἐξ ἀφρόνων φρενῶν ἐρευγόμενος καὶ ψιλὸν αὐτὸν ἐργαζόμενος ἄνθρωπον καὶ ταῦτα τερατεῖαν ἐπιφημίζων ἑαυτῷ τὴν ἀκέφαλον, καὶ φύσιν μίαν αὐτοῦ
 5 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ φανταζόμενος σύνθετον, ἔστω δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Πέτρος ὁ Σύρος ἀνάθεμα καὶ Σέργιος ὁ Ἀρμένιος, οἱ τῆς μικρᾶς τριθείας ἡγούμενοι, καὶ μηδὲ οὕτω πρὸς ἑαυτοὺς συμφωνήσαντες μηδὲ τὰ αὐτὰ παραπλησίως ἀλλήλοις δοξάσαντες, Δαμιανὸς ὁ τούτων μὲν ὑπερβαλλόντως ἀντίπαλος, νέος δὲ φανεὶς ἐν ἡμετέροις χρόνοις Σαβέλλιος, μεθ' ὧν καὶ οἱ αὐτῶν τῆς ἀσεβείας διάδοχοι ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ
 10 κατάθεμα Ἀθανάσιός τε ὁ Σύρος καὶ ὁ ἀποζυγᾶριος Ἀναστάσιος καὶ οἱ τὴν τούτων ἀσύμβατον σύμβασιν ἀσυμβάτως τε καὶ ἀμαθῶς προσιέμενοι καὶ ἀλογίστων δίκην κτηνῶν ὑπ' αὐτῶν βουκολούμενοι καὶ ἀλλήλοις μὲν [φησι] <ώσει> φιλικῶς συμφυρόμενοι, ὑπ' ἀλλήλων δὲ τοῖς ἀναθεματισμοῖς ἐχθροδῶς τιτρωσκόμενοι. ἐνδυέσθωσαν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ περιβαλλέσθωσαν τὸ ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα καὶ Βενιαμὴν ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ
 15 Ἰωάννης καὶ Σέργιος καὶ Θωμᾶς καὶ Σεβῆρος οἱ Σύροι, οἱ ἔτι ζῶντες ζωὴν τὴν ἐπάρατον καὶ πολεμοῦντες ἐκμανῶς τὴν εὐσέβειαν· κοινωνεῖτω δὲ αὐτοῖς τῆς τῶν παρόντων ἀναθεματισμῶν κατακρίσεως καὶ Μηνᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῆς τῶν Γαϊανιτῶν προμαχῶν καὶ προασπίζων αἰρέσεως καὶ πολεμῶν ἐμφανῶς τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα καὶ πάντες σὺν αὐτοῖς οἱ τούτων κοινωνοὶ καὶ ὁμόφυλοι καὶ τὴν ἀσεβειαν σύστοιχοι.

14 – 484,13 cf. Doctrina patrum, 35, p. 271,1 – 272,15

MTO LFV A K

1 τοῦ] τοῦς K 2 κατὰ] κατ' K A 3 συντελείας καὶ om. LFV καὶ² om. L ψιλὸν αὐτὸν ἐργαζόμενος om. L 4 καὶ διὰ ταῦτα F τερατεῖαν] ἐκτερατεῖαν MT ἐπιφημίζων] ἐπιψηφίζων F καὶ² om. L 6 ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα καὶ LFV A μικρᾶς] πικρᾶς F μηδὲ οὕτω] μηδ' ὅπως L μὴ δ' οὕτως FV A 7 ἑαυτοῦς] αὐτοῦς L ἀλλήλοις] ἀλλήλως L 8 τούτων] τούτους L ὑπερβαλλόντως] ὑπερβάλλοντος L ὑπερβαλλόντως V φανεὶς] φανῆς L A 9 ἔστωσαν δὲ καὶ O 10 ἀποζυγᾶριος] ἀπὸ ζυγᾶρας M 11 τε om. F κτηνῶν] κτινῶν L A 12 βουκολούμενοι] βουκολόμενοι LV K [φησι] MTO K quasi = <ώσει> φιλικῶς [φησι] LFV A συμφυρόμενοι] συμφερόμενοι T συμφυρόμενοι L 13 ἐχθροδῶς] ἐχθροδῶς L A ἐχρωδῶς K 14 περιβαλλέσθωσαν] περιβαλέσθωσαν MT LV κατάθεμα καὶ om. MTO βενιαμὴν] βενιαμῆν L 15 σέργιος] σέργειος L καὶ³ om. F σεβῆρος] σευῆρος V A οἱ² om. F 16 ἐκμανῶς] ἐμμανῶς MT K κοινωνεῖτω] κοινωνήτω L 17 ἀναθεματισμῶν καὶ κατακρίσεως K ὁ² om. F] οἱ A τῶν om. O L γαϊανιτῶν] γαϊανείτων L προμαχῶν] προμάχων T L A 18 προασπίζων] προανιστῶν A 19 τούτων] τούτου MT K σύστοιχοι] σύστοχοι M σχετικοὶ L

non utique laetiferam ignorantiam peperisset et ignorantiae foeditatem feruenter defenderet, ignorare Christum, non secundum id quod deus erat sempiternus, sed secundum quod ueraciter homo factus est diem consummationis atque iudicii ex insipientia mentis eructuans et purum eum efficiens hominem et haec monstruos(it)a(te)m se diffamans acephal(a)m, et naturam unam eiusdem Christi saluatoris nostri compositam uaticinans, sit autem cum eo et Petrus Syrus anathema et Sergius Armenius, trithaeiae minoris ductores, et nec sic ad inuicem consonantes neque eadem similiter cum alterutro [glorificantes] (opinati); Damianus horum quidem excellentior aduersarius, nouus autem demonstratus est temporibus nostris Sabellius, cum quibus et eorum impietatis successores anathema sint et catathema Athanasius quoque Syrus et apozigarius Anastasius et qui eorum inconuenientem conuenientiam inconuenienter et indocte suscipiunt et irrationabili(a) tamquam iumenta ab eis seducuntur et cum inuicem quidem quasi amicabiliter commiscuntur, ab inuicem uero ex inimica anathematibus sauciantur. induantur autem cum eis et amiciantur anathema et catathema et Benjamin Alexandrinus et Iohannes et Sergius Thomasque et Seuerus, Syri, qui adhuc uiuunt uitam execrabilem et crudeliter pietatem expugnant; participetur itaque cum eis his anathematibus (condemnationis) et Menas Alexandrinus, Gaianitorum propugnator atque defensor hereseos et in aperto expugnans ueritatis predicationem et omnes cum eis huius consortes atque contribuli et impietate consentanei.

VPG CBR MNL

1 laetiferam] letiferam CB²RG NL loetiferam M foeditatem] feditatem CBR L 3 ueraciter
deus homo L est om. CBR consummationis] consumptionis ML atque] et L iudicii om.
G iudicium N insipientia] insipientia C² 4 purum] puerum CBR τερατείαν = mon-
struos(it)a(te)m] monstruosam VP² monstru.sam P¹ ras. CBRG monstruosam M¹ monstrusam
M² monstrosa L se] sed VP diffamans] difamans CB L 5 acephal(a)m] acephalum V
MNL caephalum P¹ acaephalum P² acefalum CBR unam] hunam P saluatoris]
saluatori N compositam] compositam CB uaticinans] uaticinatus L 6 anathema] anathema P
anathima CB sergius] serius L trithaeiae] tritheiae V B¹ tricheie R trithaciae MN
trithracie L 7 ductores] doctores P¹ MNL doctoris CBR sic] sit V N consonantes]
consolantes L¹ 7–8 δοξάσαντες = (opinati)] [glorificantes] VPG CBR MNL 8 damianus] damanus
V¹ demianus L quidem horum L excellentior? (ὑπερβαλλόντως = excellenter) nouus]
nobis VPG N nobis L 9 demonstratus] demonstratus C¹ impietatis] impietates V¹ im-
piaetatis PG 10 anathema] anathima C sint] sit B catathema] cattahema V cathathema
CBG MNL cathatema R athanasius] athastadius VP CR ML atastadius B athasiasius N
apozigarius] apotigarius G aporigarius L 11 conuenientiam inconuenienter om. N et² om. G
12 ἀλογιστών ... κτηνῶν = irrationabili(a) ... iumenta irrationabili(a)] irrationabiliter VG CBR NL
irracionabiliter P irrationabiliter M iumenta] iuramenta M seducuntur] seduduntur N
seducuntur conuenientiam inconuenienter et NL 13 commiscuntur] conmiscuntur C conmiscuntur
R ab om. C] in BR ex inimica] ex inimicis CB et inimicis R anathematibus] anathi-
matibus CB sauciantur] sautiantur G 14 amiciantur] subiciantur CBR anathema] anathima
CB catathema] cattahema V¹ cattathema V² catathaema B cathatema R cathat-
hema G MNL beniamin] ueniam in VPG 15 iohannes] iohannis CBR iohanne N adhuc
uiuunt] adhuic uiunt C¹ execrabilem] execrabilem RG MNL 16 pietatem] piaetatem R pie-
tate N anathematibus] anathatibus V anathimatibus CB 17 κατακρίσιως = (condemnationis)
om. VPG CBR MNL 17–485,1 et ... anathematibus B² marg. 17 gaianitorum] gainitorum G
atque] adque P 18 hereseos] hereseus CBR consortes] consorcientes CR consorcientes B²
19 impietate] impiaetate P impietatem N impietati L consentanei] consentanii CR

Βαλλέσθωσαν δὲ τοῖς ἴσοις αὐτοῖς ἀναθέμασι καὶ πᾶσαι αἱ αἵρέσεις αἱ μετὰ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν ἀκμάσασαι καὶ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν πολεμεῖν θρασυνόμεναι, τουτέστιν ἡ Νικολαϊτῶν, ἡ Εὐτυχιτῶν, ἡ Καϊνῶν, ἡ Ἀδαμιανῶν, ἡ Βαρβηλιωτῶν, ἡ Βορβοριανῶν, ἡ Ναασσηνῶν, ἡ Στρατιωτικῶν, ἡ 5 <Ὁ>φιονιτῶν, ἡ Σιθιανῶν, ἡ Σοφιανῶν, ἡ Ὀφιτῶν, ἡ Καϊνῶν, ἡ Ἀντιτακτικῶν, ἡ Περατικῶν, ἡ Ὑδροπαραστατῶν, ἡ Ἐγκρατητῶν, ἡ Μαρκιανιστῶν, ἡ Φρυγῶν, ἡ Πεπουζιανῶν, ἡ Ἀρτοτυριτῶν, ἡ Τασκοδρούγων, ἡ Τεσσαρεσκαίδεκατητῶν, ἡ Ναζωραίων, ἡ Μελχισεδεκιτῶν, ἡ Ἀντιδικομαριανιτῶν, ἡ Ψαθυριανῶν, ἡ Κυρτιανῶν, ἡ 10 Δουλιανῶν, ἡ Ἀνθρωπομορφιτῶν, ἡ Ἰερακιτῶν, ἡ Μεσαλιανῶν, ἡ Εὐτυχιτῶν, ἡ Ἀκεφάλων, ἡ Οὐερσουμφιτῶν, ἡ Ἡσαιανῶν, ἡ Ἀγνοητῶν, ἡ Ἰακωβιτῶν, ἡ Τριθεϊτῶν καὶ ἡτις ἕτερα παρὰ ταύτας καθέστηκε δυσσεβῆς καὶ θεήλατος αἵρεσις.

Ἄπαντας τοῖνυν τοὺς προαναφερομένους αἵρεσιάρχας καὶ τὰς μετὰ τούτους ὀνομασθεί- 15 σας δυσσεβεστάτας αἵρέσεις καὶ σχίσματα ἀναθεματίζω καὶ καταθεματίζω ψυχῇ καὶ

MTO LFV A K

1 βαλλέσθωσαν | βαλέσθωσαν MT ἀναθέμασι καὶ φοβεροῖς καταθέμασι καὶ LFV αἱ' *om.* O τὴν τοῦ χριστοῦ FV χριστοῦ *om.* F 2 τὴν ἐκκλησίαν | τῆ ἐκκλησία M τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν F 3 εὐτυχιτῶν | εὐχιτῶν M εὐτιχιτῶν T εὐτυχητῶν O εὐτυχειτῶν L καϊνῶν ἢ σιθιανῶν ἢ F ἀδαμιανῶν | ἀδαμιανῶν L 3-4 βαρβηλιωτῶν | μαρβιλιωτῶν TO βαρβιλιστῶν L βαρβυλλιωτῶν K 4 βορβοριανῶν | βορβοριτῶν O βορβοριάνων L βορβοριανῶν V ναασσηνῶν | ἀσσηνῶν M A νασσηνῶν T K νασιῶν O ἀνασιανῶν L νασιανῶν F ναασσιανῶν V 5 orhionitorum = <ὀ>φιονιτῶν | φιονιτῶν M ἡφιονιτῶν T K ἰφιονιτῶν O ἰφιονιτῶν L φιωνιτῶν F ἡ φιονιτῶν V σιθιανῶν | πιθιανῶν MT πιθιωνῶν O σοφιανῶν | σοφιάων L καϊνῶν | καιανῶν LV A ἡ καϊνῶν *om.* F 6 ἀντιτακτικῶν | ἀντιτακτιτῶν M ἀντιτακτιτῶν T K ἀντιτακτιτῶν O ἀντιτακτικῶν L ἀντακτικῶν V ὕδροπαραστατῶν | ὕδροπαραστατῶν L ἔγκρατητῶν | ἔγκρατιτῶν LFV 7 πεπουζιανῶν | πεπουζιανῶν L πεπουζιανῶν F ἀρτοτυριτῶν | ἀρτοκρηιτῶν O 8 τασκοδρούγων | τασκοδούγων T τασκοδρουγῶν LFV τασγοδρουγῶν K τεσσαρεσκαίδεκατητῶν | τεσσαρισκαίδεκατητῶν T A τεσσαρεσκαίδεκατικῶν L τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν F K ναζωραίων | ναζυραίων O ναζαρέων L ναζωραίων V ναζορέων A 8-9 μελχισεδεκιτῶν | μελχισεκιτῶν O 9 ἀντιδικομαριανιτῶν | ἀντιδικομαριανιστῶν A ψαθυριανῶν | τασθηριανῶν T ταθυριανῶν V κυρτιανῶν | καρτιανῶν M μαρτιανῶν T κυρτιάνων LV K A κυρτινῶν F 10 δουλιανῶν | δουλιάνων F ἀνθρωπομορφιτῶν | ἀνθρωπομορφητῶν T L K A ἰερακιτῶν | ἰερακίτων L ἑρακιτῶν K μεσαλιανῶν | μεσαλιανῶν T μεσιλιανῶν V A 11 εὐτυχιτῶν | εὐτυχητῶν O εὐχιτῶν L εὐχιτῶν FV A οὐερσουμφιτῶν | οὐερσουμφιτῶν O οὐερσουμφήτων L ἡσαιανῶν | ἰσαιῶν K 12 ἀγνοητῶν | ἀγνοήτων MT V ἀγνοήτων L ἡ ἰακωβιτῶν ἢ τριθεϊτῶν *om.* L A τριθεϊτῶν ἢ μονοθελητῶν καὶ V ἡτις | εἰ τις F² A παρὰ ταύτας | παρ' αὐτάς MTO K 14 μετὰ τούτους | μετ' αὐτούς F 15 σχίσματα | σχήματα TO L A σχήματα K καὶ καταθεματίζω *om.* L A καὶ' *om.* K ὁμοῦ αἵρέσεις ρὸς V *margin.*

Summitantur autem aequalibus eis anathematibus et omnes hereses quaeque post Christi
 <aduentum> adoleuerunt et Christi ecclesiam ause sunt expugnare, id est Nicolai-
 tarum, Eutycharum, Cainorum, Adamianorum, Barbillitarum,
 Borborianorum, Naassinorum, Stratioticorum, Ophionitorum,
 Sitheanorum, Sophianorum, Ophitarum, Cainorum, 5
 Antitacticorum, Peraticorum, Hydroparastatorum, Encr<at>etorum,
 Marcianistarum, Phrigarum, Pepuzianorum, Artitororum,
 <T>ascodrugorum, Tessariscedecaptorum, Nazoreorum, Melchise-
 decitarum, Antidicomarianitarum, <Ps>athirianorum, Cyrtianorum,
 Dulianorum, Anthropomorphitarum, H<i>aeracitarum, Mes- 10
 salianorum, Eutychorum, Acephalorum, Uersunophitarum,
 Esaianorum, Agnoetarum, Iacobitarum, Tritheitarum et quaeque alia
 preter istas exstiterit impia et a deo proiecta heresis.

Uniuersos igitur superius nominatos heresum principes et quae post eos [anathematae]
 <nuncupatae> sunt impiissimae hereses et scismata anathemo et catathematizo anima, 15

VPG CBR MNL

1 summitantur | submittantur CB²R MNL eis *om.* L anathematibus | anathimatibus C quae-
 que | que N christi | christum CBR M 2 παρουσία = <aduentum> *om.* VPG CBR MNL ado-
 leuerunt | adoleberunt VP ause sunt | auserunt VP N ausi sunt CB expugnare | expugnare
 C 2–3 nicolaitarum | incolatarum R nicolatarum G¹ 3 eutycharum | cvthycharum G
 euticetarum CBR heuticizarum M *om.* L barbillitarum | barbilitarum CBR barbilarum
 M barbilletarum L 4 borborianorum | borbonianorum CBR (r-n) naassinorum | nacassinorum
 P naassianorum B stratioticorum | straciaticorum V stratiaticorum P N estraloticorum
 CBR (*cf.* 479,7) ophionitorum | ofionitorum CR ofinitorum B 4–5 ephianorum epytarum
 ephionitorum sitheanorum G 5 sitheanorum | sithaeanorum P sytheanorum G sophianorum |
 sofianorum CB *om.* G ophitarum | ofitarum CB²R ofatarum B¹ cainorum | camorum G
om. L (*cf.* 485,3) 6 antitacticorum | antitactitorum CBR peraticorum | peracticorum VP¹ per-
 raticorum CB perraciorum R hydroparastatorum | hydroparastitorum CBR hidroparastato-
 rum MN ἐγκρετητών = encr<at>etorum | encretorum VP CBR MN encretorum L 7
 marcianistarum | martianistarum VPG C phrigarum | frigarum CBR pepuzianorum | pepudianorum
 CBR MNL artitororum | (artitororum?) artitororum VP astitororum B articorporum
 G 8 τασκοδρούγων = <t>ascodrugorum | arcodrugorum V ascodrugorum PG abcodricorum
 CBR ascodrigrorum MNL tessariscedecaptorum | tessariscedecaptorum V tesseractiscedecap-
 torum G tessarissedecaptarum B MN thessariscedecaptarum R L 8–9 melchisedecitarum |
 melchisedecitarum P melchisedeuitarum CBR melchisedechitarum MNL melchisedecitarum
 antid antidicomarianitarum V 9 antidicomarianitarum | antidicomarianitarum P antidicomaniato-
 rum B antidicerumarianitarum G antidicorummarianitarum M ψαθυριανών =
 <ps>athirianorum | spathirianorum VP² *margin.* B spathyrianorum CB spartirianorum G spa-
 thidianorum MNL cyrtianorum | circianorum CB carcianorum R cirtianorum M cyr-
 cianorum L 10 dulianorum | dulcianorum B anthropomorphitarum | anthropomorphytarum P
 anthropomorphetarum G anthropomorfitarum CR anthropomortifitarum B anthromorphi-
 tarum M antromorphitarum L ἡρακιδῶν = h<i>aeracitarum | heracytarum V haeracytarum
 PG haerachitarum CB heracitarum G ML haeraditarum N 10–11 messalianorum |
 masselianorum G mesalianorum L 11 eutychorum | eutycharum VP euticitarum CBR
 euthichiorum G L eutichitorum M eutichitarum N acephalorum | acefalorum CBR uer-
 sunophitarum | uersunophytarum VPG uersunofitarum CBR 11–12 esaianorum | esayanorum G
 12 agnoetarum | agnetarum R tritheitarum | tricheitarum G N tritreitarum M 12–13 preter
 istas | prauitas CBR 13 exstiterit | extiterit CBR MNL heresis | hereses CBR 14–15 ὀνομα-
 θείσας = <nuncupatae> | [anathematae] (= ἀναθεμαθείσας) VPG R MNL anathimatae CB 15
 scismata | schismata CB scismatha G N anathemo | anathimo CB catathematizo | catathae-
 matizo C cathathematizo RG NL

καρδίᾳ καὶ στόματι, ἐννοίᾳ τε καὶ λόγοις καὶ ῥήμασι, καὶ πάντα ἕτερον αἰρεσιάρχη
 ὀλέθριον καὶ πᾶσαν ἑτέραν παμβέβηλον αἵρεσιν καὶ πᾶν ἕτερον σχίσμα θεήλατον, ὄσουσ-
 περ ἢ ἁγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει. ἀναθεματίζω δὲ καὶ καταθεματίζω
 καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς ὁμόφρονας τοὺς τὰς αὐτὰς αὐτοῖς ἀσεβείας ζηλώσαντας καὶ
 5 ἀμετανοήτους ἐν αὐταῖς τελευτήσαντας καὶ τοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐν αὐταῖς διαμένοντας καὶ
 πολεμοῦντας τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα, καὶ πίστιν ἡμῶν τὴν ὀρθὴν καὶ
 ἀμώμητον βάλλοντας. καὶ ἀναθεματίζω πάλιν παραπλησίως καὶ πάντα αὐτῶν τὰ
 θεομάχα συγγράμματα, ἃ κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας συνέταξαν καὶ
 κατὰ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν καὶ ἀμωμήτου συνεγράψαντο πίστεως. ἀναθεματίζω τε σὺν
 10 αὐταῖς ταῖς βεβήλοις αἰρέσεσι καὶ πᾶσαν ἑτέραν θεοστυγῆ καὶ κακόδοξον αἵρεσιν, ἣν ἡ
 ἁγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει καὶ κατακρίνει συνήθισται καὶ τοὺς ἐξάρχους
 αὐτῶν καὶ γεννήτορας καὶ τὰ αὐτῶν μυσάρᾳ καὶ παμμίαρα λογύδριά τε καὶ βιβλίδια,
 μόνα τιμῶν καὶ κρατῶν καὶ φρονῶν καὶ σεβόμενος τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς
 ἡμῶν ἐκκλησίας τὰ δόγματα, ἅπερ μερικῶς ὑμῖν καὶ διὰ βραχέων ἐκτέθειμαι διὰ τὸ τῶν
 15 συνοδικῶν γραμμάτων, ὡς εἶπον, ἐπίτομον, μεθ' ὧν καὶ ἀπαίρειν τῶν ἐντεῦθεν προσεύ-
 χομαι, ὅτε θεὸς τοῦτο γενέσθαι προστάξειεν.

Ὅθεν καὶ τὴν ὑμῶν ἀξιῶ πατρικὴν ἀγιότητα ταῦτα πρὸς τῆς ἐμῆς ταπεινότητος
 θεσμῶ συνοδικῶ δεχομένην τὰ γράμματα πατρώοις θεωρῆσαι τοῖς ὄμμασι καὶ ἀδελφικοῖς
 κατανοῆσαι τοῖς βλέμμασι, καὶ εἴ τι δι' ἄγνοιαν ἐπταισται ἢ διὰ λήθην ἐλλέλειπται ἢ
 20 διὰ σπουδῆν παρεώραται ἢ διὰ συντομίαν κεκώφωται καὶ οὐδαμῶς ἐμνημόνευται ἢ διὰ

15 – 16 cf. Phil. 1,22 – 23

MTO LFV A K

2 σχίσμα | σχῆμα O L A 2 – 3 θεήλατον καὶ ὄσουσπερ F 3 καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἡμῶν L *marg.*
 V *marg.* ἡμῶν καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία F ἀναθεματίζω | ἀναθεμάτισεν F 4 τὰς αὐτὰς | ταύτας
 V αὐτὰς αὐτοῖς | αὐτῶν L 6 τὴν *om.* F 7 βάλλοντας | διαβάλλοντας A 8 θεομάχα |
 θεόμαχα L K A καθολικῆς ἡμῶν LV A 9 συνεγράψαντο | συνετράψαντο T τε | δὲ O *om.* F
 10 αὐταῖς | ταύταις FV 11 ἁγία καὶ καθολικὴ O καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἡμῶν LFV A συν-
 ἠθισται | συνείθισται MT FV συνήθισται L συνίσθισται A 12 λογύδριά | λογίδριά L K
 τε ὁμοῦ καὶ F (*cf.* 488,9) 13 κρατῶν καὶ τιμῶν V καὶ ἀποστολικῆς *om.* L A 14 δόγματα τὰ
 ἅπερ L A ἐκτίθειμαι | ἐκτίθειμαι M ἐκτίθειμαι T L K A ἐκτέθεικα F 15 ἀπαίρειν | ἀπέρειν
 L ἀπερεῖν A 16 γενέσθαι προσεύχομαι ὅτε ὁ θεὸς τοῦτο προστάξειεν K 17 ὑμῶν | ὑμετέραν
 MTO ἀξιῶ | ἀξιῶν L θεσμῶ | θεσμῶς L 19 ἐλλέλειπται | ἐλλειπται O ἐνλίθηται L
 ἐλλέληπται A ἐκλέλειπται K 20 παρεώραται | παραιώραται L κεκώφωται | κεκώφωται V

corde et ore, mente quoque et uerbis atque sermonibus et omnem alium heresis auctorem [periturum] <perniciosum> et omnem aliam profanissimam heresem et omne aliud scisma a deo deiectum, quotquot sancta nostra catholica ecclesia anathemat. anathemo autem et catathematizo etiam omnes eorum consentaneos, qui easdem cum eis impietates emulantes et sine paenitudine in eis sunt mortui et quique usque nunc in eisdem perseuerant et expugnant catholicae nostrae ecclesiae praedicationem, et fidem nostram rectam et immaculatam deiciunt. et anathemo iterum similiter omnia eorum deo repugnantia scripta, quae contra nostram sanctissimam catholicam ecclesiam composuerunt et aduersus fidem nostram rectam atque immaculatam conscripserunt. anathemo autem cum eisdem profanis heresibus et omnem aliam deo odibilem et maledicam heresem, quam sancta nostra catholica ecclesia anathemare atque condemnare consueta est eorumque auctores et genitores et eorum probrosas atque foedissimas loquellulas atque codiculos, sola honorans et tenens sentiensque et uenerans sanctae nostrae catholicae et apostolicae ecclesiae dogmata, quae partim uobis et breuiter edidi [propter] <per> sinodiarum litterarum, ut dixi, compendium, cum quibus hinc etiam migrare deprecor, quando hoc deus <effici> preceperit.

Unde et uestram quaeso paternam sanctitatem has a mea humilitate suscipientem iure sinodico litteras paternis oculis conspicere et fraternis optutibus cernere, et si quid per ignorantiam culpatum est siue per obliuionem praetermissum est aut per festinationem minus <anim> aduersum est aut per compendium minus ΚΕΚΩΦΩΤΑΙ expressum est et

VPG CBR MNL

1 omnem] omnium V alium] aliam G 1–2 heresis ... aliam C² marg. om. RG 1
heresis] haeresis P auctorem] autorem L 2 δὲθριον = <perniciosum>] [periturum] VPG CBR MN
om. L aliam om. N profanissimam] prophanissimam RG N omne] omnem V scisma]
schisma CB scisima N 3 quotquot] quotquod N catholica] catolica P captolica L
anathemat] anathimat CB anathemo] anathimo CB 4 et] ex N catathematizo] catathaematizo
C cathathematizo RG etiam om. M eorum omnes CBR consentaneos] cosentaneos P¹
consentanos B 5 emulantes om. CR paenitudine] penitudine P NL plenitudine RG poe-
nititudine M eisdem] esdem C¹ perseuerant] perseuerat P¹ perseuerauerant N 6 expug-
nant] expugnat C¹ expugnant et catholicae MNL catholicae] captolice L nostrae M² add.
ecclesiae] et ecclesiae G om. N 7 immaculatam] immaculatam M anathemo] anathimo CB
8 contra] contram VPG (!) sanctissimam] sanctissima N catholicam] captolicam L compo-
suerunt] conposuerunt CBG N 9 nostram] nam B immaculatam] immaculatam G ML ana-
themo] anathimo CB 10 profanis] prophanis VPG R aliam a deo G odibilem] odebilem C
maledicam] maledictam NL 11 catholica] captolica L anathemare] anathimare CB anathe-
matizare L atque] adque B condemnare] condempnare RG L 12 auctores] autores L et¹]
atque L probrosas] probosas V B om. L foedissimas] fedissimas CBG ferissimas R
fidelissimas L loquellulas] loquelludas CR loquelulas G codiculos] codicolos B codiculas
G MNL 13–14 ecclesiae et apostolicae CB 14 partim] partym V paro G [propter] VPG
CBR MNL δὲα = <per> sinodiarum] sycodicarum V sycoditicarum P synodiarum
RG 15 ut] et VPG compendium] compendium CBG N 16 γένεσθαι = <effici> om. VPG CBR
MNL preceperit] preciperit G precaeperit N 17 uestram] ueram P paternam] pater-
nitatem L¹ iure] iurae N 18 sinodico] synodico RG MN optutibus] opt.tibus P ras. ob-
tutibus CBR M 19 ignorantiam] ignoranciam C ignorantia N praetermissum] patermisum P
20 παρεώραται = minus <anim> aduersum est] minus aduersum est VPG CBR MNL compendium]
compendium ML ΚΕΚΩΦΩΤΑΙ] ΙΑΚΑΦΑΤΑΙ VG CBR MN ΙΑΚΑΦΑΤΗΙ P ΙΑΚΑΦΑΤΑΙ L

γλώττης ἀκίνησιαν σεσίγηται ἢ διὰ βραδυγλωττίαν καὶ φωνῆς μεγίστην ἰσχυρότητα ἢ
 διὰ λόγων ἀγροικοτέρων ἀσθένειαν καὶ μὴ βουλομένων ἡμῶν σεσιώπηται, προσθήκαις
 ἀναπληρῶσαι καὶ φθέγμασιν ἐκ πατρικῆς προερχομένοις πληρώσεως καὶ διορθώσεσιν
 5 ἰθύναι καὶ ῥῶσιν προσφιλεστάτην χαρίσασθαι ἀδελφικοῖς ἐνεργουμένην σπουδάσμασι καὶ
 πατρικαῖς ἐνομβρουμένην προθέσεσιν, ἵνα μήτε τὸ ἔλλειπές ἐν αὐτοῖς ἀτελές εἰς αἰεὶ δια-
 φαίνοιτο, μήτε τὸ ἀσθενές καὶ ἀγνοῖα πολλὰκις σφαλλόμενον ἀρρωστοῦν εἰς αἰεὶ διαμένοι
 καὶ δι' ὄλου τοῦ βίου νοσηλευόμενον· ὅπερ φιλικῶς ὑφ' ὑμῶν καὶ γνησίως γινόμενον
 πλουτίσοι μὲν ἐμὲ καὶ ἰάσῃται, μαρτυρήσοι δὲ τοῖς μακαρίοις ὑμῖν τὸ συμπαθές καὶ
 10 φιλόστοργον, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τὸ φιλότεκνόν τε καὶ φιλάδελφον. οὕτω δὲ πρὸς ὑμῶν
 ἐγὼ πλουτιζόμενος καὶ τὸ ἔλλειπές προσαναπληρούμενος καὶ τὸ ἀσθενές ἰατρευόμενος καὶ
 τὸ χολὸν ἀνορθούμενος καὶ ῥῶσει καὶ πλούτῳ πατρικῶ καὶ ἀδελφικῶ στεφανούμενος,
 πηλίκην ἔχειν χάριν ὑμῖν καὶ χαρὰν σὺν αὐτῇ νομισθήσομαι ἢ εὐφροσύνην τρυγᾶν καὶ
 ἡδονὴν τὴν ἀνωτάτω γνωσθήσομαι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰδείη μόνος θεός, εἰδείην δὲ
 καὶ αὐτὸς ἐγὼ, θεοτίμητοι, ὁ τὴν τοιαύτην κερδαίνων εὐπάθειαν καὶ τὴν λαμπρὰν εὐερ-
 15 γείαν δρεπόμενος, εἰδοίητε δὲ τάχα καὶ αὐτοὶ καὶ μαθήσοισθε, εἰ καρδίας τῆς ἐμῆς τὸ
 θερμὸν εἰς εὐσέβειαν ἴδοιτε καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολὺ πρὸς ἀγάπησιν ψυχῆς ὀφθαλμοῖς
 θεωρήσοιτε. περὶ τούτων οὖν ἐπὶ πλέον ὑμᾶς αἰτεῖν τοῖς λόγοις ἀφέμενος, οἶδα γάρ, ὡς
 ταῦτα πάντως πληρώσοιτε καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων ἐλαχίστων αἰτήσεων ἀδελφικῆς ἀγάπης
 20 οὐδέποτε παύσομαι, ὥστε καὶ εὐχαῖς πρὸς θεὸν καὶ δεήσεσιν ἐμὲ περιέπειν θερμώτατα τὸν

20 cf. Eph. 6,18

MTO LFV A K

1 σεσίγηται | εἰσίγηται M μεγίστην om. M μεγίστης A 2 ἀγροικοτέρων | ἀγροικότερων L
 ἡμῶν om. L A 3 ἐκ | ἐν O καί² om. L 5 ἐνομβρουμένην | ἐνευρουμένην M ἀνομβρουμένην
 O ἐναβρυνομένην F *marg.* ἀναμβρυνομένην K μήτε τὸ | μὴ τὸ τε T ἔλλειπές | ἔλλιπές
 MTO ἔλληπές A αὐτοῖς τὸ ἀτελές MTO K 6 σφαλλόμενον | φαλλόμενον L εἰς | ἐς MO
 διαμένοι | διαμείνοι LF 7 νοσηλευόμενον | συνοσυλευόμενον L καὶ γνησίως ὑφ' ἡμῶν O γινόμε-
 νον | γιγνόμενον MTO K A 8 πλουτίσοι | πλουτίσει M πλουτήσοι LV ἰάσῃται | ἰάσεται
 M ἰάσαιτο O μαρτυρήσοι | μαρτυρήσει M μαρτυρήσοι L δὲ | δ' ὑμῖν O μακαρίοις |
 μακαριωτάτοις MTO ὑμῖν om. O τὸ om. F 9 φιλάδελφόν τε καὶ φιλότεκνον MTO τε
 ὁμοῦ καὶ F (cf. 486,12) 10 ἔλλειπές | ἔλλιπές MTO προσαναπληρούμενος | ἀναπληρούμενος LFV A
 11 τὸ | τὸν K χολὸν | χολὸν L πατρικῶν τε καὶ LFV A 12 πηλίκην | πιλίκην L καί² ...
 αὐτῇ om. O αὐτῇ | αὐτοῖς λογισθῆς F 13 εἰδείη | εἰδοίη T K ἰδείη V εἰδήει A εἰ-
 δείην | εἰδοίην T K ἰδείην V εἰδήειν A 15 εἰδοίητε | εἰδείητε MO εἶδετε L εἰδήειτε
 A δὲ om. M καὶ αὐτοὶ τάχα O μαθήσοισθε | μαθήσεσθε M A μαθήσοισθε αὐτοὶ εἰ K
 τῆς om. L A 16 ἴδοιτε | ἴδητε O εἶδητε L εἶδοιτε K εἶδυτε A ψυχῆς² | ψυχικοῖς O
 17 πλέον | πλέων L 18 πάντως | πάντα M om. L πληρώσοιτε | πληρώσετε M
 19 ἐκεῖνο | ἐκείνω L A ἐκεῖνο δὲ δυσωπῶ M 20 παύσομαι | παύομαι MTO ὥστε | ὅθεν K
 θερμώτατα | θερμώτατα L

nullatenus memoratum aut per immobilitatem linguae est tacitum aut per linguae grauitatem et uocis nimiam exilitatem aut per sermonum agrestium infirmitatem et nobis nolentibus siluit, adiectionibus et dictionibus adimplere ex paterna procedentibus plenitudine et emendationibus corrigere et robor amicissimum tribuere fraternis operatam studiis paternisque irrigatam propositis, ut neque quod in eis deest imperfectum semper apparet neque quod infirmum est et per ignorantiam [fortassis] plerumque fefellit inualidum iugiter maneat et per totam uitam egrotet; quod cum amicabiliter a uobis et sincere fuerit factum, me quidem locupletabit atque saluificat, uobis autem beatissimis testificabitur de compassione <et> caro affectu, hoc idemque est dicere de filii atque fraternitatis dilectione. ita uero ex uobis ego ditatus et quod defuit redintegratus et quod infirmum est medicatus et quod claudicabat correctus et ualitudine et paternis fraternisque diuitiis coronatus, quales uobis gratias et una cum his gaudium estimabor siue laetitiam uindemiassae et delectamentum eximium recognoscar. sed hoc quidem nouerit solus deus, nouerim autem etiam ego ipse, deo honorabiles, qui huiusmodi [luci] ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ [compassionem] <suauitatem> lucrifacio et preclaro beneficio potior, noueritis autem, reor, et uos et ad<dis>cetis, si cordis mei feruorem circa pietatem uideritis et quod plurimum animae ad caritatem est oculis animae cerneritis. super his igitur amplius uos uerbis poscere desinens, scio enim, quod haec per omnia complebitis et ante nostras humillimas supplicationes fraternae caritatis ardore concremati affectuque paterno flammati; illud queso et postulans numquam desinam, quatenus orationibus et obsecrationibus

VPG CBR MNL

1 immobilitatem] immbobilitatem P¹ immobilitatem CB linguae] lingae C¹ liguae N ta-
 citum] citum P¹ 1–2 linguae grauitatem = <βαρυγλωττίαν> βραδυγλωττίαν = linguae <tardi-
 tatem> grauitatem] grauitate VP B¹ 2 nimiam exilitatem] ironiam esilitatem L sermonum]
 sermonem CBRG² agrestium in infirmitatem G 3 nolentibus] loquentibus N procedentibus]
 procedentibus V¹ 3–4 plenitudine] plenitudinem NL 4 corrigere] corrigere CB robor] robor
 CRG MNL amicissimum tribuere] acissimum tribuere P ενεργουμένην = operatam (operam L)]
 operat<u>m? 5 ἐνομβρουμένην = irrigatam] irrigat<u>m? ut] et CR eis deest] eisdem G
 deest] deesse L imperfectum] imperfectum ML 6 πολλάκις = [fortassis] + plerumque VPG CBR
 MNL (ἴσως = fortassis) fefellit] refellit R 7 inualidum] inualidum M inualidum N
 uitam] uita N egrotet] aegrotet N 8 factum] factam B¹ quidem] quid V locupletabit]
 locupletauit V B¹ M¹NL saluificat] saluificauit M¹NL saluificabit M² 9 testificabitur] testi-
 ficatur CBR compassione] compassione CB καί = <et> om. VPG CBR MNL affectu] affectu
 C 10 ditatus] deitatus B ditatus sum et G redintegratus] sed integratus PG 11 est om.
 N correctus] correptus L et ualitudine om. CBR 12 diuitiis] diuiciis CR gratias] gracias
 C et om. CBR gaudium] gaudum C gaudium et estimabor M estimabor] aestimabor
 CB N 13 laetitiam] laeticiam V uindemiassae] uindimiassae CBR eximium] eximiam VPG
 MNL et umium R recognoscar] recognorcar V recognoscar P recognoscunt MNL
 14 honorabiles] honorabilis CBR huiusmodi] huius V huius mundi L [luci]] loci P¹ lucis
 MNL 15 ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ] CYTIAΘΕΙΑΝ CBR ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ NL συμπάθειαν = [compassionem]
 VPG CBR MNL εὐπάθειαν = <suauitatem> lucrifacio] lucrifatio P beneficio] beneficio P B
 benefico C¹ potior] pocior CB 15–16 noueritis] noueritis C 16 μαθήσοισθε = ad<dis>cetis]
 adicietis VPG CBR MNL pietatem] piaetatem P uideritis] uideretis CBR 17 cerneritis]
 cerneretis CBR cernitis G¹ creueritis M cerneritis M² marg. 18 scio] stio V com-
 plebitis] complebitis CB nostras] nos trans B 19 humillimas] humilimas CR humillimas B
 humillimillim L supplicationes] subplicationis V supplicationes C ardore] adorem N¹
 ardorem N² concremati] cremati N affectuque] affectuque CB paterno] patern P¹ 20
 et¹ B² add. quatenus] quatinus G

δεδιότα καὶ τρέμοντα καὶ τὸ βάρος βαστάζειν τοῦ προσεπιτεθέντος μοι ζυγοῦ μὴ δυνά-
 μενον, καὶ οὐ τοῦτο γε μόνον, ἀλλ' ὅπως καὶ τὸ Χριστοῦ μοι τοῦτο συμβόσκοιτε ποίμνιον,
 ὅπερ ποιμαίνειν μὲν αὐτὸς ἐγχεΐρισμαί· ἀδυνατῶ δὲ μὴ ἐπικουρούντων ὑμῶν ἀντιλήψαι
 ποιμαίνειν τοῦτο καὶ τρέφειν ἐνθέοις τισὶ καὶ ὠφελίμοις βλαστήμασι καὶ φυλάττειν ἀβλαβῆς
 5 καὶ ἀπήμαντον. καὶ διὰ τοῦτο πρεσβεύω καὶ δέομαι, ἵνα μὴ ταῦτα βλάβην τὴν
 οἴανοῦν ὑπομείναντα παρὰ τὴν ἐμὴν ἀπειρίαν καὶ ἀτεχνίαν καὶ οὐκ ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ
 δεόντως νέμειν ἀδράνεια, ὡς αὐτὸς αὐτοῖς λυμηνάμενος ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως κρίνωμαι
 καὶ τῶν κλεπτόντων καὶ σφαπτόντων καὶ ἀπολλύντων ληστῶν Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τὰ
 10 πολύτιμα πρόβατα οὐ τελευτῶσαν ὑποσχῶ τὴν κόλασιν· τὴν γὰρ τούτων σωτηρίαν τε
 καὶ ἐπαύξησιν καὶ τὴν πόαις ταῖς ἀρίσταις κορυφουμένην πίστην οἶδα σαφῶς καὶ ἐπίστα-
 μαί πρὸς τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ εὐθνηθόμενος, ἀλλ' εἴ τι, θεοτίμητοι, δύνασθε θεοῦ
 χαριζομένου τὸ δύνασθαι βοηθεῖν ἡμῖν ἀγωνίσασθε, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ καὶ τὰ Χρι-
 στοῦ ταῦτα τιμώτατα πρόβατα θηριάλωτοι παρὰ τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν γενοίμεθα.
 τὴν ἴσην δὲ ὑμῖν πλουσίαν προσάγω παράκλησιν, ἵνα ἐκτενῆ ποιῆσθε καὶ ἀπαιστον τὴν
 15 πρὸς θεὸν ἰκετείαν καὶ δέησιν ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν βασιλέων
 τῶν θεόθεν τῆς βασιλείας λαχόντων τοὺς οἴακας, ὅπως αὐτὸς ὁ φιλοκτίρμων θεὸς καὶ
 φιλάνθρωπος, ὁ καὶ δύναμιν ἔχων ἰσοσθενῆ τῷ βουλήματι, ὑμετέροις θεοδέκτοις εὐχαῖς
 μελιττόμενος ἐτῶν μὲν πληθύν αὐτοῖς πολλὴν προσχαρίσεται, νίκας τε μεγίστας κατὰ

15 cf. Eph. 6,18

MTO LFV A K

1 δεδιότα] δεδιότα F δεδιότα K προσεπιτεθέντος] ἐπιτεθέντος O προσεπιτεθέντος V
 2 τὸ] τοῦ K τῷ A τὸ τοῦ χριστοῦ O τοῦτο²] τοῦ M καὶ K τοῦτο θεοῦ τοῦτο
 LFV A συμβόσκοιτε] συμβόσκηται M συμβόσκοιται L 5 βλάβην ταῦτα MTO K
 6 ὑπομείναντα] ὑπομένοντα MTO L 7 ἀδράνεια] ἀδρανίαν L αὐτὸς] ἐτέρως L αὐτοῖς]
 αὐτὰ F λυμηνάμενος] λυμαινόμενος O κρίνωμαι] κρίνομαι F A 8 κλεπτόντων] σκεπόντων M
 κλεπόντων TO ἀπολλύντων] ἀπολύντων M A ἀπολλούντων T ληστῶν om. MTO
 9 πολύτιμα] πολοτίμητα T ὑποσχῶ] ὑφ' ἕξω MTO ὑπέχω K 9–10 τὴν² ... ἐπαύξησιν om.
 O 10 πόαις] ποαῖς L A ἀρίσταις] ἀρίστοις MT LF K πίστην] ποιότητα MO LFV A
 11 τοῦ] τὸ K ἀρχιποίμενος] ἀρχιποιμένος T L δύνασθε] δύνασθαι T L θεοῦ] χριστοῦ MTO
 12 ἀγωνίσασθε] ἀγωνίσασθαι L καὶ αὐτὸς] καὐτός MT τὰ] τοῦ M 13 ταῦτα] παντὶ M
 ταυτὶ TO ταῦτα τὰ L ταυτὴ K θηριάλωτοι] θηριάλωτα A 14 προσάγω] ἄγω MT K
 ἐγὼ O ἵνα] ἵν' FV A ποιῆσθε] ποιείσθαι L ποιείσθε F A καὶ om. O 15 πρὸς τὸν
 θεὸν F γαληνοτάτων] γαληνωτάτων L 16 αὐτὸς] αὐτοῖς MTO V 17 ὑμετέροις] ὑμετέροις
 M θεοδέκτοις om. F 18 μελιττόμενος] μιλιττόμενος T L μελιττόμενος πολλὴν ἀπὸ ἐτῶν A
 αὐτοῖς πληθύν M πολλὴν om. A προσχαρίσεται] χαρίσεται V A τε] δὲ LFV A

apud deum me flagrantissime foueatis metuentem atque trementem et onus sufferre iugi mihi imposit(i) nequentem, et non hoc solummodo, sed ut hunc quoque gregem Christi mecum pascatis, quod mihi quidem ad regendum commissum est; inualidus autem sum nisi uestris praesidiis adiuuer ad regendum hunc atque nutriendum diuinis quibusdam et profuturis germinibus ad conseruandum quoque innoxium et inlesum. idcirco et exoro et deprecor, ut nullam haec noxam <qualemcumque> sustineant per meam imperitiam et inertiam et oportune regere non sufficientem inpotentiam, et tamquam ego ipse ea lesissem in die iudicii iudicer et furantium latronum atque occidentium et perdentium preciosissimas oues Christi dei immortale tormentum suscipiam; horum enim salutem et augmentum et pinguidinem pascuis optimis excellentem scio adliquidum et a Christo pastorum principe me exigendum agnosco, sed si quid, deo honorabiles, poteritis deo ad suffragandum nobis condonante uirtutem concertate, ne et ego ipse et haec pretiosissime oues Christi propter meam inbecillitatem ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙ ΓΕΝΟΙΜΕΘΑ a bestiis capiamur.

aequalem autem uobis opulentam postulationem offerro, ut instantem atque <incessabilem> ad deum obsecrationem atque deprecationem fundatis pro Christo dilectis et tranquillissimis nostris imperatoribus, qui diuinitus imperii gubernacula meruerunt, quatenus ipse misericordissimus atque humanissimus deus, qui etiam uirtutem habet ICOCΘΕΝΗ aequiperam uoluntati, uestris deo acceptabilibus orationibus mitigatus, annorum

VPG CBR MNL

1 me flagrantissime] refragantissime L flagrantissime] fragrantissimae VPG trementem] cremenem
 N onus] honus M sufferre] suffere C¹ sufferere C² sufferem NL iugi] iugo G
 2 mihi] michi G N imposit(i)] inposito VPG N inpositum CBR imposito ML non C²
 add. ut om. G NL 3 mecum pascatis] me compascatis G pascatis] pascere CBR mihi]
 michi G N nihil L commissum] commissum V²P comissum C inualidus] inualidus VP
 inuadus L sum] sumus L 4 uestris] nostris L adiuuer] adiuber VP 5 profuturis]
 praefuturis BR germinibus] geminibus G¹ quoque] quo B¹ om. G inlesum] inlaesum
 CB¹ illesum NL et² V² add. om. R 6 deprecor] depraecor CB² nullam] nullum
 VPG noxam] noxiam L τὴν οὐρανὴν = <qualemcumque> om. VPG CBR MNL sustineant]
 susteniant C 6–7 imperitiam] impericiam CR inperitiam N 7 inertiam] inherciam R
 inerciam M oportune] oportuna V inpotentiam] impotentiam ML tamquam] tamque VP¹
 tanquam L 8 ea] eam G om. N lesissem] laesissem V iudicii] iudicii P B iudicer]
 iudicerunt N iudices L fu. rantium C ras. 9 preciosissimas] praeciosissimas B pretiosis-
 simas MNL immortale] immortalis G immortale ML enim sa salutem V 10 pinguidinem]
 pinguinem B pinguedinem RG MNL excellentem] excelentem V excellentem M scio]
 stio VP adliquidum] aliquidum VPG N 11 principe me] principem V exigendum] exegendum
 CB et egendum R honorabiles poteritis] honorabilis potueritis CB 12 et¹ M add. pretiosissime]
 preciosissime V praeciosissime P praeciosissime B praeciosissimae G M 13 inbecillitatem]
 imbecillitatem V inuecillitatem N ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙ ΓΕΝΟΙΜΕΘΑ] ΘΗΡΙΑΛΟΤΟΙΥC ΓΕΝΟΜΕΘΑ VP
 ΘΗΡΙΑΛΟΤΙΥC ΓΕΝΟΜΕΘΑ G ΘΗΡΙΑΛΩΤΟC ΕΝΟΜΕΘΑ CR ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ B
 ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ MN ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ L a bestiis] auesteis N 14 autem]
 enim G uobis] nobis MNL opulentam] opulentam B opulentiam R epulentam G
 offerro] ofero CB offero G L 14–15 ἀπαραύτητον = <incessabilem> om. VPG CBR MNL 15
 obsecrationem] obsecrantem B deprecationem] depraedicationem P depraecationem C dilec-
 tis] dilectus NL 15–16 et. .tranquillissimis P ras. 16 tranquillissimis] tranquillissimus N me-
 ruerunt] mererunt B 16–17 quatenus] quatinus G 17 ipse om. N 17–18 ICOCΘΕΝΗ]
 ICOCΘΕΝΗ VPG ICOCΘΕΝΗ R ICOCΘΕΝΗ N ICOCΘΕΝΗ L 18 aequiperam]
 equiperam CBR L aequiperum G¹ aequipperam M uoluntati] uolunta V uolontatem C
 uoluntatem RG uoluntatem uoluntatis uestris G acceptabilibus] acceptabilibus G oratio-
 nibus om. N orationibus et mitigatus L

βαρβάρων δοίη καὶ τρόπαια, καὶ παίδων παισὶν αὐτοὺς στεφανώσῃ καὶ εἰρήνη θεϊκῇ
 χαρακώσῃ, καὶ σκήπτρα παράσχοι κραταιὰ καὶ ἐνδύναμα βαρβάρων μὲν ἀπάντων,
 μάλιστα δὲ Σαρακηνῶν, ὄφρυν καταθράττοντα, τῶν δι' ἀμαρτίας ἡμῶν ἀδοκίμως νῦν
 ἡμῖν ἐπαναστάντων καὶ πάντα ληϊζομένων ὠμῶ καὶ θηριώδει φρονήματι καὶ δυσσεβεῖ καὶ
 5 ἀθέῳ τολμήματι. διὸ περισσῶς καὶ τοὺς μακαρίους ὑμᾶς ἱκετεύομεν ἐκτενεστάτας
 πρὸς Χριστὸν τὰς δεήσεις ποιήσασθαι, ὅπως ταύτας εὐμενῶς πρὸς ὑμῶν προσηκόμενος
 καταβάλοι θάπτον αὐτῶν τὰ μανίας πλήρη φρυάγματα καὶ εὐτελεῖς αὐτοὺς ὑποπόδιον
 καθὰ καὶ τὸ πρότερον τοῖς θεοσδότοις ἡμῶν βασιλεῦσι δωρήσοιτο, ἵν' εὐημεροῖεν μὲν αὐτοὶ
 οἱ τὸ ἐπὶ γῆς ἡμῶν βασιλείον ἔχοντες, πολεμικῶν θορύβων παυσάμενοι, εὐημεροῖη δὲ καὶ
 10 ἅπαν αὐτῶν σὺν αὐτοῖς τὸ πολίτευμα σκήπτροις τοῖς αὐτῶν καρτεροῖς χαρακούμενον καὶ
 εἰρηκτικῆς δι' αὐτῶν καταστάσεως τοὺς εὐφροσύνης τοκέας δρεπόμενον βότρυας.

Ἄντιβολῶ δὲ δικαίως ὑμῶν τὸ φιλάδελφον Λεόντιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον τῆς
 ἀγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, καὶ τοῦ εὐαγοῦς ἡμῶν σεκρέτου καγγελλάριον
 τε καὶ πρωτονοτάριον, καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἡμῶν ἀδελφὸν Πολύευκτον, τοὺς τοῖσδε
 15 ἡμῶν τοῖς συνοδικοῖς διακονουμένους χαράγμασιν, εὐμενέσι προσώποις θεάσασθαι καὶ
 συγκαταβάσει πρεπῶδει προσδέξασθαι· τοῦτο γὰρ ὑμῶν καὶ τὸ ἰδιώτατον πέφυκε
 γνώρισμα, ὧς τοὺς θεατὰς ὑμῶν αἰεὶ καταπλήττετε ἐν ὕψει μεγίστῳ τυγχάνοντες καὶ
 μεγίστην ἐνδεδυμένοι ταπεινώσιν· ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ὑμῶν τοῖς λαμπροῖς ἰδιώμασι πνευμα-
 τικῶς καὶ ἰλαρῶς δεξιώσασθε καὶ ἐφόδια ψυχῆς πνευματικὰ καὶ λαμπρὰ προσχαρίσασθε

MTO LFV(11) A(11) K

1 παισὶν] πᾶσιν T L εἰρήνη θεϊκῇ] εἰρήνην θεϊκὴν A 2 παράσχοι] παρασχοὶ L 3 σαρακηνῶν]
 σβαρακηνῶν T ἰσραηλιτῶν LFV A ὄφρυν] ὄφρυν LV A καταθράττοντα] καταθραύοντα
 LFV A 3–4 νῦν ἡμῖν ἐπαναστάντων] δύναμιν ἐπαναστῶν L 4 πάντα] πᾶν L 5 καὶ om.
 MTO ἔκτενεστάτας] ἐκτενεστάτα O 6 χριστὸν] θεόν F ποιήσασθαι] ποιήσασθε O
 ὑμῶν] ἡμῶν O 7 καταβάλοι] καταβάλλοι T A καταβάλη O τὰς αὐτῶν θάπτον O τὰ]
 τὰς MO L μανίας πάσης πλήρη A πλήρη φρυάγματα] περιφρυάγματα L εὐτελεῖς] εὐτελές
 FV K A 8 καὶ om. MTO K δωρήσοιτο] δωροῖσοιτο L ἵν'] ἵνα LV 9 εὐημεροῖη] εὐήμεροι
 L 9–10 δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ ἅπαν αὐτῶν τὸ πολίτευμα MT δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ ἅπαν τὸ πολίτευμα
 αὐτῶν O 10 αὐτῶν⁴ τοῖς MTO K καρτεροῖς] καρτερῶς MTO καρτερικοῖς L κραταιοῖς
 V 11 τοκέας] τοκέας M K¹ τὸκλαῖος L τύκλας F τὸ κλέος V loco 492,12–494,9
 LFV A habent: ἀντιβολῶ δὲ τοὺς πανιέρους ὑμᾶς, ἀγιώτατοι, ταῦτα πρὸς τῆς ἡμῶν ταπεινότητος (ταπεινωτάτης
 L) τὰ συνοδικὰ δεχομένους χαράγματα θάπτον ἀντιγράψαι φίλα ἡμῖν καὶ τριπόθητα γράμματα, τὰ τὴν μὲν
 θεόδοτον ῥῶσιν ὑμῶν τοῖς μετρίοις ἡμῖν εὐαγγελιούμενα καὶ χαροποιοῦντα πλουσίως ἡμᾶς καὶ εὐφραίνοντα
 ἐπὶ τοῖς τῆς ὑμετέρας ἀπαγγέλμασι ῥώσεως, ἔπειτα δὲ καὶ πίστιν ἡμῖν (ἡμᾶς L) τὴν ὀρθὴν εἰσφαιδρύνοντα
 (ἐκφαιδρύνοντα V A) καὶ τὸ ἦθος τῆς ψυχῆς ἐλευκαίνοντα καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἡμᾶς ἐπιστήμην παιδεύοντα
 καὶ θαρσαλέους πρὸς τὸ ποιμαίνειν τὰ ἐνθάδε (ἐν βάθει L) χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος τῶν ὄλων ποιούμενα
 ποίμνια. πᾶσαν τὴν (om. L) σὺν τῇ πατρικῇ ὑμῶν μακαριότητι θεοφιλῇ καὶ φαιδρᾶν ἀδελφότητα πλείστας ἐν
 χριστῷ τῷ θεῷ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλάχιστος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ προσαγορεύομεν. cf. P. Conze,
 Chiesa e primato nelle lettere dei papi del secolo VII. Milano 1971, p. 415–417. 12 θεοσεβέστατον]
 θεοφιλέστατον MTO τῆς] τῆς τῆς K 13 καγγελλάριον] καγκελλάριον TO 14 ἀδελφὸν ἡμῶν
 O τοὺς τοῖσδε] τούτοις δὲ K 15 εὐμενέσι] εὐσεβέσι K 16 τὸ om. M ἰδιώτατον]
 ἰδιαίτατον O 17 αἰεὶ om. M ὕψει] ὑψώματι M τυγχάνοντες] τυγχάνοντα T
 19 δεξιώσασθε] δεξιώσασθαι O K ἐφόδια] σφόδρα MT προσχαρίσασθε] προσχαρίσασθαι O K

quidem eis copiosam multitudinem condonet uictoriasque maximas aduersus barbaros inpendat et trophea, et filiis filiorum eos coronet et pace diuina circumdet et sceptrata fortia concedat atque uigentia, barbarorum quidem omnium maximeque Sarracinorum supercilium confringentia, qui ex nostris peccatis ex insperato nunc super nos surrexerunt omniaque diripiunt crudeli feralique proposito et impia ΑΘΕΩ profanaque audacia. 5 unde [plusquam] <superflue> etiam uos sanctissimos poscimus instantissimas ad Christum petitiones effundere, ut has propitius a uobis suscipiens cito deiciat eorum furore plenam iactantiam et uiles eos sicut et antea sub scabellum a deo [conseruandis] <concessis> nostris imperatoribus tribuat, ut et ΕΥΗΜΕΡΟΙ<ΕΝ> ipsi dierum laetitiam habeant, qui in terris nostrum habent imperium a bellicis perturbationibus quiescentes, et cuncta eorum 10 cum eis laetetur res publica sceptris eorum firmissimis cummunitum et per eos pacifico statu iocunditatis procreatores racemos uescatur.

Iure proinde supplico uestram fraternam dilectionem Leontium deo amabilem diaconum sanctae Christi dei nostri Resurrectionis, et nostri uenerabilis secretarii cancellarium 15 primumque notariorum et relegiosum fratrem nostrum Polieuctum, qui huius nostrae synodicae scripturae ministri sunt, placido uultu conspiceret et cumdecenti condensatione suscipere; hoc quippe uestrum nimium speciale constat inditium, quod et aspicientes uos <semper> ammirantur, quod et in sublimitate maxima existitis et maximam humilitatem estis induti; sed et cunctis uestris praeclaris proprietatibus spiritaliter atque hilariter

VPG CBR MNL

1 eis] et eius MNL	condonet] condonat B	barbaros] barbaras G ¹	2 inpendat] impendat ML
trophea] tropea V	tropaea P	sceptrata] septrata N	3 uigentia] uigentia VP B ¹
ingentia N	sarracinorum] sarracynorum P	saracinorum G ¹	saracenorum R M
4 con-	fringentia a qui P ¹	insperato] inspirato V	5 diripiunt] deripiunt M
proposito] preposito G	ΑΘΕΩ] αθεω L	audacia] audacia VPG N	6 [plusquam]] plus eos
quam CBR	περισσῶς = <superflue>] [plusquam] VPG MNL	sanctissimos] sanctissimus M	sanctissimorum N
poscimus] postimus V	instantissimas] adstantissimas CBR	instantissimus MNL	7 petitiones] petitionis V
petitiones G	effundere] efundere CB	propitius] propitius CG	8 iactantiam] iactantia ML ²
furore] furorem CBR	tactantia N	scabellum] scabillum C	scabillu B
θεοφιλῆτοις = θεοσφιῆτοις = a deo [conseruandis] VPG CBR MNL	9 et P ² add. ΕΥΗΜΕΡΟΙ<ΕΝ>] ΕΙΝΗΜΕΡΟΙ V	ΕΥΗΜΕΡΟΙ P	ΕΥΝΗΜΕΡΟΙ G
ΕΥΝΗΜΕΡΟΙ B	laetiam V	laetiam P	leticiam RG
letitiam NL	10 a] de R om. L	eorum om. L	11 laetetur] letetur BRG NL
publica] puplica VG	firmissimis] firmissimas B ¹	cummunitum] cummuniti CR	communiti B
communita G (?)	commonitum N	eos et pacifico VPG MNL	12 iocunditatis] iuconditas P ¹
iuconditatis P ²	iocunditas C	procreatores] procreatoris B ¹	racemos] racemus P M
racimo B	uescatur] uescantur BR L ¹	13 supplico] suppleco V	diaconum] dyaconum R
diacono N	14 nostri] nostrae V	15 notariorum] notarium V B ¹ G ¹ L ¹	relegiosum] religiosum R ML
fratrem] frater N	polieuctum] polietum VP ¹	polyeuctum CB M	polyeuctum R
polieucum N	16 synodicae] sinodicae B ²	L scripturae] scriburae C	placido] placito P ²
plaido M ¹	cumdecenti] decenti CBR	condacenti G	condensatione] condensatione CBR
condensationes N	17 nimium] nium P ¹	speciale] spetiale G L	speciale N
inditium] indicium P CBG	uos om. MNL	18 dei = <semper> om. VPG CBR MNL	ammirantur] admiratur M ¹
admirantur R M ²	sublimitate] sublimitate C ²	sublimitatem NL	existitis] existitis RG MNL
maximam] maxima L	maximam dati humilitatem VP MNL	19 estis] uestris N	cunctis] cunctas V ¹
proprietatibus] proptantibus P ¹	spiritaliter] spiritaliter M	spetialiter L	hilariter] hylariter P R
heraliter B	ilariter L		

καὶ θάπτον ὡς ἡμᾶς ἀντιπέμψατε γαννυμένους καὶ χαίροντας, ὅτι τοιοῦτον ἱστορεῖν Βυζαντιῶν ἠξίωται πρόεδρον, χαροποιούντας τε καὶ ἡμῶν τὴν εὐτέλειαν ἐν τῷ διηγείσθαι κομφῶς ἡμῖν τὰ ὑμέτερα – βῶσιν ψυχῆς θεοδώρητον καὶ ὑγίαν τοῦ σώματος θεόσδοτον – καὶ νέμειν ποθούμενα γράμματα τὰ πίστιν ἡμῖν τὴν ὀρθὴν ἐκφαιδρύνοντα καὶ τὸ ἦθος τῆς ψυχῆς ἐκλευκαίνοντα καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἡμᾶς ἐπιστήμην παιδεύοντα καὶ θαρραλέους πρὸς τὸ ποιμαίνειν τὰ ἐνθάδε Χριστοῦ ποιούμενα ποίμνια.

Πᾶσαν τὴν σὺν τοῖς πανιέροις ὑμῖν θεοφιλῆ καὶ φαιδρὰν ἀδελφότητα πλεῖστα ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ ἐγὼ τε ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλάχιστος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ προσαγορεύομεν.

Ἐρρωμένους ἐν κυρίῳ ὑπερέυχου μου, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

10

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ἐν εἰδήσει καὶ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων συνοδικῶν γεγόναμεν. λεγέτωσαν δὲ Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, εἴ γε καὶ αὐθις καινότερόν τι βούλονται διεξιέναι.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, ἀμφότεροι τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον·

MTO K(9)

1 τοιοῦτον] τοιούτων TK 3 θεόσδοτον τοῦ σώματος K 4 τὰ] τὴν K 8 ἐγὼ] ἐργῶ M
 9 ἔρρωμένος] ἔρρώνος K μου om. O ἀδελφέ K explic. 15 ἀγάθωνος om. O καὶ om.
 M τι om. O 17 θεοσεβέστατοι] θεοφιλέστατοι TO 18–19 τοῦ² ... πρεσβυτέρας om. O

amplectimini et animae spiritalia <praeclearaque> largite stipendia et ad nos celeriter remittite alacres atque gaudentes, quod tale sunt conspiciere meriti Bizantium antestitem, laetificantes quoque etiam nostram pusillitatem, dum splendide nobis quae uestra sunt disserunt – a deo condonatae animae ualitudinem et a deo concessam corporis sanitatem – et desiderabilia scripta conferre, quae rectam nobis fidem illustrent et habitum animae candificent et pastorem nos disciplinam instituant et constantissimos ad regendum hic Christi gregem efficiant.

Omnem quae cum sacratissimis uobis est deo amabilem et iocundam fraternitatem plurimum in Christo deo ego humilis et pusillus et hii qui mecum sunt omnes fratres salutamus.

Incolomis in domino ora pro me, sanctissime frater.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Scientes etiam nunc relectorum synodorum sumus effecti. dicant autem Theodorus et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannis deo amabilis diaconus locum representantes Agathonis sanctissimi papae Romani, si et iterum nouiter aliquid prosequi cupiunt.

Theodorus et Georgius deo amabiles presbiteri et Iohannis deo amabilis diaconus, utriusque locum representantes sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae, dixerunt:

VPG CBR MNL

1 spiritalia] spiritalia M και λαμπρά = <praeclearaque> om. VPG CBR MNL largite] largitate CR ad] ab N celeriter] caeleriter VP 2 remittite] mittite L alacres] alacras L¹ tale] tales G MN talem L bizantium] zantium V byzantium P bizantium G¹ bizantium G² bizantium R bizantium L antestitem] antestitem P²G R MNL 3 nostram] nostra N pusillitatem] pusillitatem VP quae] qua B 4 disserunt] disserant V dixerunt B¹ disserunt B² ualitudinem] ualitudinem V corporis] corporis V¹ 5 scripta] scribita C conferre] confere V illustrent] illustrent CB L habitum] abiturum V M 6 instituant] instruant L constantissimos] constantissimos CBR 7 efficiant; cf. Mansi XI 509/10 A 6–10: ut discretionis ... recepturi. 8 cum sacratissimis] consacratis G est a deo N iocundam] iocundam P iocundum L 9 humilis ego VPG pusillus] pusillos N hii] hi B MN 11 incolomis] incolomis PG incolomis C² add. B M incolomis R N incolomis in domino om. L domino] deo G sanctissime] sanctissimae V frater] pater R 14 piissimos] piissimorum N et om. VP N synodus] synodus B M dixerunt] dixit VP CB NL 15 scientes etiam] scientiam CBR scientia G synodorum] synodorum B sumus] sumus CB N dicant] dei cant VP 16 amabiles] amabiles V¹ amabilis P²G¹ iohannis] iohannes BG deo amabilis om. CBR amabilis] amabiles V diaconus] diaconus R diacono N representantes] representantis C representantibus L 17 agathonis] agathonis L sanctissimi] sanctissime B romani] romanae CBR 19 theodorus] theodorus G iohannis] iohannes C L deo amabilis] deo amabilis V d...mabilis P ras. deo amabilis B¹ diaconus] diaconus R diacono N 20 representantes] representantes CBR N presentantibus L sanctissimi] sanctissimae B

- Ἐπίσταται ἡ τε ὑμετέρα εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὅτι διὰ τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν πάππα πᾶσα ἡ δύναμις τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἐδηλοποιήθη διὰ πλείστων πατρικῶν χρήσεων ἐν αὐταῖς ἐγκειμένων. ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ἑτέρας χρήσεις
- 5 ἐπιδεδώκαμεν ἐν κωδικίῳ, αἵτινες καὶ ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλία τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ κἂν εἴ ἕτεραι πολλαὶ χρήσεις ὑπείσιν ἡμῖν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἀλλ' οὖν ὁμῶς ταύταις ἀρκοῦμεθα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἐπιδεδώκαμεν δὲ καὶ χρήσεις βεβήλων αἰρετικῶν ἐν τῷ ῥηθέντι κωδικίῳ ἐναντία τῶν ἀγίων πατέρων περιεχούσας – τούτέστιν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς
- 10 ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ –, αἵτινες καὶ [αὐταὶ] ἀντεβλήθησαν πρὸς τὰ βιβλία τῶν αὐτῶν βεβήλων αἰρετικῶν, καὶ πᾶσι κατάδηλος γέγονε καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων πατέρων εὐσεβὴς πίστις καὶ ἡ τῶν αἰρετικῶν δυσσεβῆς κακοδοξία. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώσθη ἡμῖν, ὡς τινα οἰκεῖα πονήματα εὐρέθησαν παρὰ Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ ὁμοφωνοῦντα ταῖς δόξαις τῶν βεβήλων αἰρετικῶν, ἅτινα καὶ ἀφηρέθησαν ἀπ' αὐτῶν καὶ
- 15 εἰσιν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, εἰ παρίσταται τῷ θεοσόφῳ δεσπότη καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς μέσον ἔλθωσι τὰ τοιαῦτα πονήματα πρὸς τὸ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐγκειμένην δύναμιν διαγνωσθῆναι.
- 20 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·
 Λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ κατὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀγιωτάτου πάππα <τοῦ

MTO

1 τε *om.* M σύνοδος ὑμῶν O 3 δύναμις] δόξα O ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως O
 4 περιουσίας] περιουσίῳ TO 5 κωδικίῳ] κωνδικίῳ M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 6 καὶ¹ *om.* M
 κἂν εἰ *om.* O κἂν ... πατέρων *om.* M ἡμῖν *om.* O ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 10 τριάδος
 τοῦ κυρίου O [αὐταὶ] MTO, *del.*? 13 εὐρέθησαν] ἠύρέθησαν T 14 ἀπ'] παρ' TO
 15 χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακίῳ O πατριαρχείου] πατριαρχίῳ T 17 συνόδῳ ἵνα εἰς M
 ἐγκειμένην ἐν αὐτοῖς M 21–22 μεγάλης ἀγιωτάτης M 22–498,1 *apostolicae sedis* = <τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου> *om.* MTO

Nouit tam uestra pietas quamque sanctum uestrum <uniuersale> concilium, quod per suggestiones, quae missae sunt ad uestram pietatem ab Agathone sanctissimo papa nostro, omnis uirtus orthodoxae et apostolicae fidei insinuata est per plurima patrum testimonia, quae in eis sunt posita. ex habundantia autem et alia testimonia superobtulimus in codicio, quae et collata sunt cum libris sanctorum probabilium patrum, et quamquam alia plurima testimonia supersint nobis sanctorum probabilium patrum, attamen his contenti sumus <ad> rectae fidei conprobationem. adiecimus autem et testimonia profanorum hereticorum in eodem codicio contraria sanctis patribus continentia – id est unam uoluntatem et unam operationem in dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi –, quae et collata sunt cum libris eorumdem <profanorum> hereticorum, et omnibus manifesta facta est quae sit orthodoxorum patrum piissima fides et quae hereticorum malitiosa impietas. quia autem cognitum nobis est, quod quaedam propria scripta reperta sunt apud Macarium et Stephanum eius discipulum consonantia sectis profanorum hereticorum, quae et ab eis ablata sunt et sunt in chartophilatio uenerabilis patriarchii huius a deo conseruandae regiae urbis, si constat deo instructo domino et sancto uniuersalique concilio, in medium ueniant huiusmodi opuscula, quatenus quae in eis uirtus iaceat agnoscatur.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Edicat Georgius deo amabilis [deicola] diaconus et chartofilax huius sanctissimae magnae ecclesiae, si secundum quae dicta sunt a parte sanctissimi papae apostolicae sedis

VPG CBR MNL

1 nouit] niuit B¹ uestra pietas] uestram piaetas P quamque] quam P¹ οἰκουμένη =
 <uniuersale> om. VPG CBR MNL 2 suggestiones] suggestiones N quae] qui P missae sunt]
 misserunt V miserunt P NL misse sunt B agathone] agatone R L 3 orthodoxae]
 orthodoxie L πατρικῶν = patrum (paterna?) 4 posita] positi N habundantia] abundantia C
 M habenti B habundanti R NL superobtulimus] superoptulimus V R codicio] codio
 V codicello CBRG coditio N 5 et¹ om. R ex NL collata] conlata CB proba-
 bilium] probalium V¹ 5–6 et² ... patrum C² add. marg. om. RG NL 5 quamquam]
 quanquam M alia] aliam VPG MNL (p-m) 6 sanctorum <et> probabilium? probalium]
 probalium V¹ attamen] adtamen CB his] hiis R om. G contenti sumus] contentissimus
 V¹ contentissimus V²P 7 πρὸς = <ad> om. VPG CBR MNL rectae] sectae M conpro-
 bationem] conprobatione CBR cumprobationem MNL adiecimus] adicimus CBR profano-
 rum] prophanorum RG L 8 codicio] coditio P N codicello CBRG contraria] contrario VPG
 uoluntatem] uolontatem C 9 unius sanctae de VPG NL 10 et¹ om. G collata] conlata CB
 eorumdem] eorundem CB MN βιβλίων = <profanorum> om. VPG CBR MNL 11 est facta G
 11–12 hereticorum malitiosa] ereticorum maliciosa P 12 impietas] impietates VP impiis L
 quia] qui V¹P¹ N cognitum] cognitam G scripta] scribta C om. B 13 macarium]
 macharium G M eius discipulum stephanum VPG profanorum] prophanorum CBRG L 14
 et¹ om. N ablata] abla VP oblata CBR chartophilatio] chatophilatio V¹ chartophilatio
 G carthofilatio CB cartofilatio R cartophilatio M 15 conseruandae] seruandae VPG
 16 medium] medio M¹NL huiusmodi] huius R 17 iaceat] iacet M agnoscatur] agnuscatur
 V cognoscatur PG 19 synodus] sinodus P CB² sinodo B¹ dixerunt] dauid V δδ
 PG 20 edicat] et dicat N δῆκομος = [deicola] + diaconus [deicola]] d. cola P ras. dia-
 conus] dyaconus R diacono N et M add. chartofilax] carthofilax CB cartofilax R
 carthophilax G L cartophilax MN 21 ecclesiae] aecclesiae G MN parte] partate V sanc-
 tissimi] sanctissimae V N om. G

ἀποστολικῷ θρόνου) τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ τυγχάνουσιν ἐν τῷ κατ' αὐτὸν <Ιερῶ> χαρτοφυλακίῳ.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

- 5 Ναί, δέσποτα, καθὼς ἐδίδαξαν οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικῷ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὑπείσιν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χαρτοφυλακίῳ πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ταῦτα εἰς μέσον προσαγαγέσθω.

10

Καὶ πρὸς βραχὺ ὑπεξεληθὼν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ καὶ παραγενόμενος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χαρτοφυλακίῳ παραχρῆμα τε ἀνθυποστρέψας προεκόμισε δύο <χαρτῶα> βιβλία καὶ ἐν χαρτῶον τετράδιον.

- 15 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Διεξίτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος, εἰ τὰ προκομισθέντα δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον πονήματα Μακαρίου τυγχάνουσι.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

- 20 Ταῦτα, δέσποτα, τὰ δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον ἐν τῇ βασιλικῇ

MTO

1 τῆς ... Ῥώμης om. O 2 sacro = <Ιερῶ> om. MTO 5-6 τῆς ... Ῥώμης om. O
 6 χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O 9 προσαγαγέσθω] προαγέσθω M προαγαγέσθω O
 12 χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O 13 chartacia = <χαρτῶα> om. MTO 16 διεξίτω] διεξιέτω
 M θεοσεβέστατος διάκονος εἰ M

antiquae Romae Agathonis opuscula Macarii et Stephani eius discipuli sunt in eius sacro carthophilatio.

Georgius [deicola] deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Etiā, domine, iuxta quod docuerunt qui a parte sunt apostolicae sedis antiquae Romae, insunt in mihi commisso chartophilatio opuscula Macharii et Stephani.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Haec ad medium adducantur.

Et paululum subegrediens idem [deicola] deo amabilis diaconus et chartophilax et [coniungens] <introiens> in commisso chartophilatio confestim reuersus protulit duos chartacia codicia et unum carthacium quaternionem.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

[Discurrat] <Prosequatur> Georgius deo amabilis, hos <duo> codices, quos protulit, et quaternionem chartatium, quod cum eis est, si sunt Macharii opuscula.

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Hos <duo> codices, domine, et quaternio chartacius, qui cum eis est, in domo imperiali,

VPG CBR MNL

1 agathonis] agatonis R L macarii] macari CB machari R macharii G ML 1–2
 carthophilatio sacro G 2 carthophilatio] chartophylacio P carthofilatio CB cartofilatio R
 cartophilatio M chartophilatio N charthophilatio L 4 georgius] gergius C¹ διάκονος =
 [deicola] + ... diaconus deo om. VPG MNL diaconus] diaconis V dyaconus R diacono
 N chartophilax] carthofilax CB cartofilax R carthophilax G L cartophilax M 5
 docuerunt] ducuerunt N¹ docuerunt qui a parte] aperte B¹ aparte B² 6 romae C add.
 insunt] sunt CBR hi sunt G in om. MNL mihi] michi N commisso] commisso CB
 comisso M chartophilatio] carthophilatio PG carthofilatio C¹BR carthofilacio C² car-
 thophilatio M chartophilatio L macharii] macarii P R L macari CB N 8 imperator]
 imperatur V om. L synodus] sinodus CB 9 haec ad] hec R N adducantur] adducat VP
 N deducantur CBRG adducant L 11 paululum] paulolum B paulum N subegre-
 diens] subgrediens R idem] id est V N διάκονος = [deicola] + ... diaconus [deicola]
 dieicola V L deo om. VPG NL diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax]
 carthofilax C cartofilax BR carthophilax G L cartophilax M 11–12 παραγενόμενος =
 [coniungens] <introiens> (cf. Mansi XI 534 A 4) [coniungens]] contingens CR continguens B
 12 commisso] commisso CBR chartophilatio] chartophilatum V chartophilacium P carthofi-
 latio C¹BR cartofilatio C² carthophilatio G L cartophilatio M duos] duo CR dua
 B chartacia] chartacio V cartacia P¹ M carthatia C¹G cartatia C²R chartatia B N
 chartachia L 13 codicia] codita L carthacium] carthatium V CB chartacium P N car-
 thacium G L cartacium R M 15 synodus] snodus P sinodus CB dixerunt] diserunt V¹
 PG 16 διεξίτω = [discurrat] VPG CBR MNL διεξίτω = <prosequatur> (cf. Mansi XI 523 A 10;
 547 B 2; 554 D 2) δύο = <duo> om. VPG CBR MNL 17 chartatium] chartatiam V chartaciam
 P carthatium CBG cartacium R M chartacium NL quod] quae M¹ qui M²
 macharii] macari CBR macarii NL 19 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax]
 carthofilax C¹BR cartofilax C² carthophilax G L cartophilax M 20 hos] his C om.
 B hii R quaternio] quatenio M¹ chartacius] carthacius C¹BR L carthacius G car-
 taciū M

οϊκία τῶν Φιλιππικοῦ εὐρέθησαν ἐν ἐνὶ μητάῳ διαφέροντι τῇ μονῇ Χρυσουπόλεως μετὰ καὶ ἐτέρων διαφόρων βιβλίων· ἄτινα δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶν τετράδιον ἐκ τε τῶν ἰδιοχείρων Στεφάνου τοῦ ἀββᾶ καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῶν διαγιγνώσκονται Μακαρίου τε καὶ αὐτοῦ Στεφάνου τυγχάνειν πονήματα.

5

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἅγια σύνοδος εἶπον·
Ἴη τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἄντιοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως τὸ χαρτῶν τετράδιον ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Ἴσον λιβέλλου ἐπιδοθέντος Κωνσταντίνῳ τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ παρὰ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως ἦτοι Ἀντιοχείας τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως ἐν τῷ παλατίῳ.

Καὶ ἀναγιγνωσκουμένου τοῦ τοιοῦτου τετραδίου Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἅγια σύνοδος εἶπον·

Τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος λιβέλλου ἐν τοῖς ἤδηπραχθεῖσιν εἰλήφαμεν καὶ περιττὴ ἔστιν ἡ τούτου ἀνάγνωσις· ἀναγιγνωσκέσθω δὲ τέως τὸ ἐν τῶν δύο βιβλίων.

Καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἄντιοχος ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ·

Λόγος προσφωνηθεὶς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ εἰρηνοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως.

9 – 15 Macarius Ant., libellus ad imp. (confessio fidei)
ad Constantinum imp.

24 – 502,19 Macarius Ant., sermo prosphneticus

MTQ

1 φιλιππικοῦ] φιλίππου T εὐρέθησαν] ἠύρέθησαν T μητάῳ] μιτάῳ M χρυσουπόλεως]
χρυσουπέλεως M 2 ἐκ om. M 4 αὐτοῦ om. O 11 ἐν ἐπιγραφῇ] ἐπιγραφῆν M
17 τετραδίου] τετραδίου O 22 αὐτὸς om. M ἔχον οὕτως ἐν T

quae Philippici dicitur, inuenti sunt in uno metato iuris monasterii [Christopoleos] <Chry-
sopoleos> una cum aliis diuersis codicibus. qui duo libri una cum quaternione chartacio
tam ex manu Stephani monachi proprietate quamque ex sup(er)scriptione eorum cogno-
scuntur Macarii et Stephani esse opuscula.

5

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Horum lectio proueniat.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius sanctissimi archiepiscopi a deo con-
seruandae huius regiae urbis chartacium quaternionem relegit habentem in superscriptione 10
sic:

Exemplar libelli quem porrexit piissimo magno imperatori Constantino Macharius
patriarcha Theopoleos siue Antiochiae orientalis dioceseos in palatio.

15

Et dum relegeretur huiusmodi quaternio Constantinus piissimus imperator et sancta
synodus dixerunt:

Uirtutem presentis libelli in ante gestis agnouimus et superflua est huiusmodi lectio,
sed relegatur interim unus e duobus libris.

20

Et accipiens idem Antiochus relegiosus lector et notarius relegit habens in superscriptione:

Sermo acclamatus piissimo et pacifico magno imperatori Constantino a Macario epi-
scopo Theopolitano.

VPG CBR MNL

1 quae] qui VPG philippici] philipi V¹ philippi V² philipi PG phylipici CB phi-
lipici R N metato] meatu G metatu M monasterii] monasteri B monasterio N¹
[christopoleos]] chrystopoleos P cristopoleos G cristopoleus CBR 1-2 χρυσουπόλεως =
<chrysopoleos>? 2 codicibus] coditibus V qui duo libri] quiuolubri M chartacio] chartatio
V C² N carthatio C¹R carthacio B cartacio M charthacio L 3 manu] manus CBRG
NL stephani] st.ephani V ras. (sthephani) proprietate] propietate V sup(er)scriptione]
suprascriptio VPG BR MNL suprascriptio C 3-4 cognoscuntur] cognuscuntur V agno-
scuntur R 4 macarii] macharii PG M macari CB stephani] stepha N 6 sinodus] synodus
RG MNL 9 antiochus] saniochus VP² s. iochus P¹ ras. anthyocus R antiochus G
relegiosus] religiosus RG MNL notarius] notarios P¹ notario N 10 huius om. L char-
tacium] carthacium C¹B charthacium G cartam cum ML¹ carta cum L² quaternionem]
quaternione M relegit] legit G superscriptione] superscriptionem C superscriptionem BR NL
13 libelli] libello C¹B quem] que V porrexit] porrexet V² imperatori] imperator V im-
peratore P constantino] constantinus V constan P macharius] macarius CBR NL 14
theopoleos] theopoleus CBR siue om. N antiochiae] anthiochiae V L anthiotiae N dio-
ceseos] dincesus C¹ diocessesus C² diocenses B dyoceseos R 16 relegeretur] relegetur V
huiusmodi] huius R husmodi N quaternio om. M imperator] imperatur V sancta]
sancta. PG ras. 17 synodus] sinodus P CB 18 huiusmodi] huiusmdi P¹ huius R lectio]
leccio V 19 relegatur] relegator VP interim] interrim VP N iterum L unus] inus P¹
unum N 21 idem] id est B N antiochus] andatiochus V anthyocus R anthiochus N
relegiosus antiochus CB relegiosus] religiosus G MNL relegit] legit P¹ superscriptione]
suprascriptio C perscriptione B superscriptionem M 21 acclamatus] adclamatus CBR
adclamatos L et om. VPG imperatori] imperatore CR a macario] amario N macario]
machario RG M 23 theopolitano] theopolitane B teopolitano M theopolitano N

Καὶ ἀναγνωσθεὶς τῆς τοιαύτης ἐπιγραφῆς Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ εὐαγοῦς μοναστηρίου Βαίων εἶπεν·

Εὐσεβέστατε δέσποτα, παρὰ τάξιν ἐποίησε Μακάριος τὸν λεγόμενον καὶ ἀναγινωσκόμενον προσφωνητικὸν ὡσανεὶ λόγον· παρὰ ἱερέως γὰρ γινόμενος προσφωνητικὸς πρὸς βασιλέα λόγος εἶτε καὶ ἱστορικὸς ἐπὶ συγκλήτου ἐπιδίδοται καὶ ἀναγινώσκεται. πρὶν ἢ δὲ τοῦτο πράξῃ καὶ ἐν Σαρδηνίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς ἑτέρους τόπους κωδίκια ποιήσας τὸν αὐτὸν προσφωνητικὸν λόγον ἀπέστειλεν ὁ εἰρημένος Μακάριος, ὅπερ πάντῃ ἀπρόσφορον πρὸς τὸν ἱερατικὸν θεσμόν καθέστηκε.

10 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἡμεῖς μὲν προσφωνητικὸν λόγον οὐκ ἐπιστάμεθα λαβεῖν παρὰ Μακαρίου, χαρτῖα δὲ τινα ἐπιδέδωκεν ἡμῖν, ἅτινα καὶ εἰσὶν, οἷς οὐδὲ μέχρι τοῦ παρόντος ἐνετύχομεν καὶ ταῦτα καθ' ἑτέραν προσφέρομεν ὀφειλούσης τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου τὴν εἶδησιν αὐτῶν λαβεῖν· ἢ δὲ ἀκόλουθος ἀνάγνωσις τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ γινέσθω.

15

Καὶ ἀνεγνώσθη ὁ τοιοῦτος προσφωνητικὸς λόγος πάσης κακοδοξίας γέμων καὶ τοῖς αἰρετικοῖς κατὰ πάντα συνάδων, τρανῶς φέρων ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ὡσαύτως καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἀντίοχος τὸ τοιοῦτον βιβλίον
25 ἀνέγνω ἔχον ἐπιγραφὴν οὕτως·

MTO

3 ἐποίησε] ἐποίησατο O
γινέσθω] λεγέσθω T

5 καὶ' om. M
18 ἡμῶν om. O

6 πράξῃ] πράξαι T

14 λεγομένου] μεγάλου M

Et relecta huiusmodi superscriptione Theophanius deo amabilis presbiter et abbas uenerabilis monasterii Baiarum dixit:

Piissime domine, extra ordinem fecit Macarius hunc, qui dicitur atque relegitur quasi prosphoneticus sermo; a sacerdote quippe si factus fuerit prosphoneticus sermo ad imperatorem uel historicus coram senatu offertur atque relegitur. prius autem quam hoc faceret et in Sardiniam et in Romam et in alia loca codicia faciens eundem prosphoneticum sermonem direxit predictus Macharius, quod penitus ad ritum sacerdotalem existit incongruens.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Nos quidem prosphoneticum sermonem a Macario accepisse nescimus, cartulas autem quasdam optulit nobis, quae et sunt, quas usque hactenus nec relegimus et has in futuro secretario proferimus, ut debeat sancta uestra synodus notitiam eorum accipere; consequenter uero lectio eius qui prosphoneticus dicitur fiat.

Et relectus est huiusmodi prosphoneticus <sermo> omni prauitate plenus et hereticis in omnibus consonans, aperte continens unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Similiter et alter liber relegatur.

Et accipiens idem relegiosus lector et notarius <Antiochus> huiusmodi librum relegit habentem in superscriptione ita:

VPG CBR MNL

1 superscriptione] superscriptione C theophanius] theofaneus B theofanus R theophanus N
 abbas] abba N 1–2 uenerabilis om. CBR 2 monasterii] monasterio N 3 piissime] piissime
 C extra ordinem] extorradinem G macarius] macharius G M relegitur] religitus N quasi
 om. L 4 sacerdote] serdote V fuerit] fuerat VP prosphoneticus²] prosponeticus B pros-
 phoneticus cum pro sermo M 4–5 ad imperatorem uel] adimplens V adimpel P impi et in
 lib G 5 historicus] hystoricus R L offertur] ofertur CB prius] priusquam N quam qua
 V om. N 6 faceret] feceret N in¹ om. M codicia] codicea VPG coditia N
 prosphoneticum] prosponeticum VP 7 direxit] dixit CBRG¹ MNL macharius] macarius CBR NL
 quod] quo VPG CBR NL penitus] paeni. us P ras. ritum L lac. sacerdotalem] sacerdotem
 L existit] existit RG MNL 8 incongruens] incognitum L 10 constantinus] constantissimus
 P 11 prosphoneticum] sprophoneticum P prosphoneticum G prophoneticum NL ac-
 cepisse a macario VPG a macario] a machari P ammacario B a machario G M accepisse]
 accipisse P cartulas] cartholas C²B chartulas C²N 12 optulit] obtulit CBG ML hacte-
 nus] actenus CB NL relegimus] legimus B 13 proferimus] proferemus M relegimus L
 synodus uestra VPG synodus] sinodus CB notitiam] .notiam P ras. notiam B¹ noticiam
 G 14 qui] quae RG quis NL prosphoneticus] prosponeticus V prosphonetica C²BR
 prosphoneticus G prophoneticus L 16 huiusmodi] eiusmodi CBR prosphoneticus] pros-
 poneticus V prosphoneticus G prophoneticus L λόγος = <sermo> om. VPG CBR MNL 17
 continens] contensens CB uoluntatem] uolontatem C 18 nostri om. CB MNL 20 piissimus
 om. M imperator piissimus VP synodus] sinodus CB 23 idem] item B relegiosus]
 religiosus RG MNL notarius] notario N ἀντιόχος = <antiochus> om. VPG CBR MNL 24
 superscriptione] superscriptione V superscriptionem C superscriptionem B NL

Λόγος ἀποσταλείς ὑπὸ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Λουκᾶ πρεσβυτέρου καὶ μοναχῶ τῷ Ἀφρικῆς γράψαντι περὶ τῆς <καινῆς> τῶν Μαξιμιανῶν αἵρέσεως.

Καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ λόγου ἐπὶ πολὺ γινομένης ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

- 5 Ἀναγνωσθέντος ἤδη τοῦ λιβέλλου Μακαρίου τοῦ ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ θεοστέπτῳ ἡμῶν δεσπότη καὶ μεγάλῳ νικητῇ βασιλεῖ, ὁμοίως δὲ ἀναγνωσθέντος καὶ τοῦ ὡσανεὶ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ, ὡς ἐπιγέγραπται, γενομένου „πρὸς τὸ θεοστήρικτον αὐτοῦ κράτος“ καὶ τούτου ἀποπληρωθέντος, ἀρξαμένου δὲ προσεπιτιούτοις ἀναγινώσκεισθαι καὶ τοῦ παρόντος λόγου πρὸς Λουκᾶν τινα μονάζοντα ἐν Ἀφρικῇ τάξιν ἀντιρρητικοῦ
10 καὶ συλλογισμοῦ Ἀριστοτελικούς ἔχοντος καὶ πάντῃ ἀπάδοντος ταῖς ἀγίαις καὶ οἰκουμηνικαῖς πέντε συνόδοις καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ ἑκκρίτοις πατράσι μηδέ ποτέ τι τοιοῦτον καταδεξαμένοις, συνορῶμεν ἔκκοπὴν γενέσθαι τῆς τοῦ τοιοῦτου πρὸς Λουκᾶν λόγου ἀναγνώσεως, ὡς ξένων καὶ ἀλλοτρίων ὄντων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν ἐν αὐτῷ ἐμφερομένων καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ ἀληθείᾳ παντελῶς ἐναντιουμένων· τὰ δὲ τοῦ τοιοῦτου
15 βιβλίου ἐπίλοιπα ἀναγινωσκέσθωσαν.

Καὶ ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λόγος τρίτος τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις κατὰ τῶν πολεμιῶν·* καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπὶ πολὺ προοιούσης ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε·

- 20 *Τὸν κοινορτόν* τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τῶν συγγραμμάτων Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, ἑξαιρέτως δὲ τοῦ ἐν αὐτοῖς τρίτου λόγου τοῦ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀναγινωσκομένου, *ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτινασσόμενοι* καὶ ἀναθεματισμῶ δικαίως ὑποβάλλοντες ἔκκοπῆναι συνορῶμεν τὴν ψυχοβλαβῆ τούτων ἀνάγνωσιν. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων πρὸς παράλληλον ἀπόδειξιν τῆς ὁμοφροσύνης τῶν ἤδη προκομισθεισῶν

20–22 Lc. 9,5

1–2 Macarius Ant., sermo ad Lucam presb. et mon.

17–19 Macarius Ant., sermo III de eadem re

MTO

2 noua = <καινῆς> om. MTO 6 βασιλεῖ νικητῇ O 10 συλλογισμοῦς] συλλογισμοῦ M ἀριστοτελικούς] ἀριστοτελικοῦ M 11 ἑκκρίτοις] ἐγκρίτοις O 12 ἔκκοπῆν] ἐγκοπῆν M 23 ἔκκοπῆναι] ἐγκοπῆναι MO

Sermo missus a Macario archiepiscopo Theopoleos Lucae presbitero et monacho in Africa, qui scripserat de noua herese Maximianorum.

Et cum diu lectio eiusdem sermonis fieret, sancta synodus dixit:

Relecto iam libello Macharii, qui oblatus est piissimo et tranquillissimo nostro domino 5
atque magno uictori imperatori, similiter autem relecto et illo quasi prosphonetico ser-
mone, qui sicut superscriptus est „ad a deo [conseruandam] <confirmandam> eius forti-
tudinem“ factus est, et hoc expleto, insuper autem ad relegendum incepto etiam presenti
sermone ad Lucam quendam monachum Africae habente[m] ordinem oppositionum
Aristotelisque et syllogismos et omnimodo dissonante a sanctis quinque uniuersalibus 10
conciliis et sanctis probabilibus patribus, qui numquam tale aliquid ammiserunt, praecidi-
mus interruptionem fieri lectionis de eiusmodi sermone ad Lucam eo quod externa atque
aliena sunt ab ecclesiasticis dogmatibus, quae in eo continentur, et sibi et ueritati omnino
contraria. reliqua uero eiusdem libri relegantur.

Et relectum est ex eodem libro [liber] <sermo> tertius eiusdem Macharii de eadam re, 15
cuius est initium: *Aduersus expugnatores quidem propter pietatem [instantiae] <intentiones>*;
et diu lectione proueniente sancta synodus dixit:

[Superflue] <Importune> <Inepte> fabulositatis *puluerem* scriptorum Macharii et Ste-
phani eius discipuli presertimque tertii eorum sermonis, qui et in presenti relegitur, a 20
nobismetipsis excutientes et [iusto] <iuste> anathemati summittentes interrumpi preuidimus
horum animabus noxiam lectionem. ex huiusmodi autem scriptis ad parisimilem demon-

VPG CBR MNL

1 macario] machario PG M	theopoleos] theopoleus CBR	teopoleos M	theopoleos NL
lucae] luce P BRG L	2 africa] affrica V ¹ PG	qui] quem M	herese] heresae P ¹
haerese N	4 cum] dum CBR NL	eiusdem] eiuem P	sermonis] disermonis V
synodus] sinodus CB	5 macharii] a macarii CBR	macarii NL	et] atque VPG
domino] domno V	6 magno] magne VP	imperatori] imperatore VP	relecto] relicto P ¹ CR
7 ὡς = sicut	superscriptus] superscriptus C	scriptus N	a om. B L
[conseruandam]	θεοστήρικτον = <confirmandam>	om. VPG CBR MNL	8 expleto] exemplo N
presenti] presente CBG	praesentem R	9 sermone] sermonem R NL	ad lucam] adducam R
africae] affrice R	africaeque G	africe NL	ἔχοντος = habente[m]
oppositionum] opositionum VP	obpositionum CB	10 aristotelisque] aristotelis BG	aristotilis
R	et ¹ del.?	sylllogismos] syllogismos VG N	sillogismos P M
C ² BR L	dissonante] dissonantiae VP	dissonantem N	11 conciliis M ras.
conciliis	et a sanctis L	ammiserunt] amiserunt VPG CBR	admiserunt ML
lectione VP	eiusmodi] huiusmodi CB	huius R	sermone] sermonem N
V	eqd P ¹	nec quod G	externa] extranea CBR
ecclesiasticis] ecclasticis N	14 relegantur] relegatur V ¹	16 λόγος = <sermo>] [liber] VPG CBR	MNL
509,21)	17 initium] G	aduersus et expugnatores VP	pietatem] pietatem P
17–18 ἐνοστάσιως = <intentiones>] [instantiae] PG CB ML	instantiae V	instantem N (cf. 509,2)	
18 proueniente] praeueniente VPG	synodus] sinodus CB M	19 ἀκαίρου = <importune> <inepte>]	
[superflue] VPG CBR NL	superfluae M	scriptorum] scribtorum C	scriptorum N
macharii] macarii CBR NL	19–20 stephani] sthephani V	20 tertii] ἑτῆϊ VP	21 nobismetipsis]
uobismetipsis N	excutientes] excutiens N	excutientis L	(δικαίως) = [iusto] VPG CBR MNL
δικαίως = <iuste>	anathemati] anathimati B	anathematis NL	summittentes] submittentis CR
M	submitentes B	summentes L ¹	interrumpi] interrumpi P
animalibus L ¹	scriptis] scribitis C	scribitis R	22 animabus] annimabus P
		parisimilem] parasimilem M	

αίρετικῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὰς ἐκ τῶν αὐτῶν συγγραμμάτων προφανεῖς βλασφημίας παρεκβλήθησαν καὶ συνταγῆσαι τοῖσδε τοῖς πεπραγμένοις δέον καθέστηκε.

- 5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·
Κατὰ τὸ συνεωραθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου γινέσθω.

Καὶ παρεξεβλήθησαν ἐκ τῶν εἰρημένων Μακαρίου συγγραμμάτων πρὸς ἀντιπαράθεσιν
χρήσεων βεβήλων καὶ δυσσεβῶν αίρετικῶν διάφοροι βλασφημῖαι καὶ ἐνετάγησαν ἔχουσαι
10 οὕτως·

Ι. 1. Μακαρίου αίρετικοῦ ἀπὸ λιβέλλου ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ
Κωνσταντίνῳ, οὗ ἡ ἀρχή· *Εἰρήνης θεοῦ τῆς ὑπερχούσης πάντα νοῦν τὸ κεφάλαιον ἢ*
εὐσέβεια·

- 15 ...ἐνὶ καὶ μόνῳ θεῷ θελήματι ὡς οὐκ ὄντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλου θελήματος ἢ ἀντιπίπτοντος
καὶ ἀντικειμένου τῷ θεῷ αὐτοῦ καὶ δυνατῷ θελήματι· ἀδύνατον γὰρ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα κατὰ ταυτὸν ἐναντία ἢ καὶ ὁμοία ὑφιστάναι θελήματα.

2. Θεμεστίου αίρετικοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἀντιρρητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου
20 Θεοδοσίου κεφαλαίου τεσσαρακοστοῦ πρώτου·

Οὐ γὰρ ἐπίεται καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος „δύο θελήματα“ ἔφη „τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ
τὸν τοῦ πάθους καιρὸν“ – ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν καὶ ταῦτα(ς) μαχομένας
ἀλλήλαις κατὰ τοὺς σοὺς τούτους συλλογισμούς – , ἀλλ’ εἰσόμεθα εὐσεβῶς τὴν ὡς ἐνὸς
μίαν θέλησιν τοῦ Ἐμμανουήλ, πῆ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῆ δὲ θεοπρεπῶς.

13 Phil. 4,7

15 – 17 Macarius Ant., confessio fidei, cf. p. 224,9 – 12

21 – 24 cf. Themistius diac. Alex., p. 370,10 – 14

MTO

9 ἐνετάγησαν] συνετάγησαν M

17 ἅμα καὶ κατὰ O

20 τεσσαρακοστοῦ πρώτου] μᾶ’ TO

22 ταῦτα(ς)] ταῦτα MTO

24 ὡς ἐνὸς] εὐσεβῶς O

strationem concordiae ad dudum prolata a parte apostolicae sedis antiquae Romae hereticorum testimonia, quaeque sunt ex eisdem scriptis manifeste deflorari blasphemiae, et his gestis oportuna inserit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Secundum quod praeiudicavit sancta synodus fiat.

5

Et deflorata(e) sunt ex supradictis Macarii scriptis ad conferendum cum testimoniis prophanorum et impiorum hereticorum diversae blasphemiae et insertae sunt continentes ita:

10

I. 1. Macarii heretici ex libello oblato piissimo magno principi Constantino, cuius est initium: *Pacis dei, quae exsuperat omnem sensum capitulum est pietas*:

... una et sola diuina uoluntate tamquam non existente in eo et alia uoluntate siue resistente atque contraria diuinae eius et potenti uoluntati. impossibile enim est in uno eodemque Christo deo nostro duas simul circa idipsum contrarias seu similes subsistere uoluntates.

15

2. Themestii heretici ex secundo eius [anteheretico] <anteretico>, id est contradictorio, contra tomum Theodosii capitulo quadragesimo primo:

20

Neque enim idcirco quod <et> sacer Athanasius „duas uoluntates“ ait „Christum ostendisse in tempore passionis“ – iam et duas ei uoluntates [circumponimus] <reputauimus> et has repugnantes adinuicem secundum istas tuas [collectiones] <intentiones> –, sed pie sciamus tamquam unius unam uoluntatem Emmanuhelis, alicubi quidem humane moueri, alicubi uero deo digne.

25

VPG CBR MNL

1 concordiae] concordia M concordie R NL prolata pro a L apostolicae] apostolicae B
romae om. NL 2 hereticorum] hereticarum V haeticarum P scriptis] scribitis C scrip-
turis R blasphemiae] blasphemiae VG blasphemiae P 3 his] hys P hiis R 6
praeiudicavit] prouidit P synodus] sinodus CB L 8 deflorata(e)] deflorata VPG CBR MNL ma-
carii] macharii PG M macari CB N scriptis] scribitis C 9 prophanorum] profanorum M
hereticorum] haeticorum P blasphemiae] blasphemiae V¹ insertae sunt] inserunt N con-
tinentes] continens CB continens R NL 12 macarii] macharii PG M macari CB macarius
hereticus L marg. oblato] ablato N 13 initium] initium G quae om. G. omnem sensum]
omne sensum V omnes mensum P sensum nostrum capitulum MNL pietas] pietas V
pietas R pietate G 14 non] nos VPG C² MNL (s-n) existente] existente RG MNL 15
et] ex N potenti] potentiae G impossibile] impossibile ML enim om. MNL 16 deo]
domino V¹ simul] semul C contrarias] contraria VPG similes] similis VP L 17 uolun-
tates] uoluntates C 19 themestii] themesti VP temesti G heretici] haeretici P hereti N
ἀντιρρητικοῦ = <anteretico>] [anteheretico] VG CBR MNL antheheretico P contradictorio]
contradicto N 20 tomum] thomum C¹BRG M theodosii] theodosi CBR theodosii L qua-
dragesimo] quadragessimis C quadragesimo primo] .XLI. B 21 καὶ = <et> om. VPG CBR MNL
sacer] sicut L athanasius] anastadius M anathasius N 22 in] an N ei] eis C¹B om.
R NL uoluntates] uoluntates C 22–23 περιθήσομεν = <reputauimus>] [circumponimus] VPG
CBR MNL 23 istas tuas] statuas V¹ stastuas V²P istas duas M συλλογισμούς =
<intentiones>] [collectiones] VPG CBR MNL 24 sciamus] stiamus V (εἰδόμεθα = sciemus) uolun-
tatem] uoluntatem C emmanuhelis] emmanuelis V R L¹ est manuelis G 25 moueri] moberi
VP

II. 1a. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἀπὸ λόγου τρίτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις* (κατὰ τῶν πολεμίων)·

Ἐν γὰρ πρόσωπον τοῦ σωτήρος Χριστοῦ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κηρύσσομεν, καὶ ὡς ἐνὸς ὄντος αὐτοῦ ἐν καὶ τὸ θέλημα δογματίζομεν, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν διεσάφησαν.

5 1b. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Οὕτως ἡμεῖς ἐν θέλημα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦτο ὄλον θεϊκὸν κατὰ τοὺς διδασκάλους κηρύσσομεν.

2. Ἀπολιναρίου αἰρετικοῦ·

10 ... καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

III. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ αὐτοῦ λόγου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, οὗ ἡ ἀρχή· *Παράδοξόν τι, καλλίνικε δέσποτα*·

15 Τοὺς τάναντία δὲ αὐτοῖς δογματίσαντας ἀγίους πατέρας ἡμῶν κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν καὶ πάντας ἀπλῶς τοὺς ἐν θέλημα τοῦ κυρίου δοξάσαντας, ὧν εἰς ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων Ὀνώριος, ἐν θέλημα δογματίσας τρανέστατα, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς μίαν εἰπόντας ἐνέργειαν, μὴ προσδεξάμενοι τὴν τοῖς ἀγίοις πατράσι γνωριζομένην μίαν ζωοποιὸν Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν.

20 2. Ἀνθίμου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· *Θεοῦ μεμνησθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν*·

Εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις καὶ μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστιν ἀναμφιβόλως, καὶ ἐν θέλημα καὶ μία ἐνέργεια, δηλονότι καὶ μία σοφία καὶ μία γνῶσις τοῦ συναμφοτέρου ὑπάρχει.

10 cf. 1. Cor. 15,47 11 cf. Joh. 6,38

1–2 cf. Macarius Ant., sermo III, p. 504,20–21 3–4 Macarius Ant., frgm. 1 5–7 Macarius Ant., frgm. 2
10–11 Apollinaris Laod., demonstratio de div. incarn., ed. H. Lietzmann, p. 218,20–24, Nr. 63; ed F. Müller, op. III 1 p. 179 13–19 Macarius Ant., sermo prosphoneticus 20–21 cf. p. 370,19
22–24 cf. Anthimus, p. 372,2–5

MTO

1 τρίτου] γ' Γ 2 aduersus inrugnatores = (κατὰ τῶν πολεμίων) om. MTO 5 αὐτοῦ² om. O
16 δοξάσαντας] δοξάζοντας M 19 τὴν om. O

II. 1a. Macarii heretici ex sermone tertio, cuius initium est: *Aduersus impugnatores quidem ob pietatem [instantiae] <intentiones>*:

Unam enim personam saluatoris Christi unius de sancta trinitate praedicamus, et sicut unus est ipse unam et uoluntatem astruimus, quemadmodum et qui ante nos fuerant explanarunt.

1b. Eiusdem ex eodem sermone:

Sic nos unam uoluntatem Christi et hanc totam diuinam secundum doctores praedicamus.

2. Apollinarii heretici:

... et non memorant, quia uoluntas ista propria dicta est non *hominis*, qui *ex terra* est, ut ipsi putant, sed dei, qui *de caelo descendit*.

III. 1. Macarii heretici de sermone, qui dicitur acclamatorius, ad piissimum imperatorem, cuius est initium: *Mirum quid, inuictissime domine*:

Eos autem, qui contraria eis astruxerunt, sanctos patres nostros condemnauerunt et anathemauerunt et [absolute] <simpliciter> omnes, qui unam uoluntatem domini astruxerunt, quorum unus exstitit Honorius Romanus, qui unam uoluntatem manifestissime praedicauit, adaeque autem et qui unam operationem dixerunt, non reciperunt sanctis patribus cognitam unam uiuificam Christi operationem.

2. Anthemi heretici ex sermone ad Iustinianum imperatorem, cuius est initium: *Dei meminisse in omni causa bonum est*:

Si ergo una est subsistentia et una natura dei uerbi incarnata, sicut et est procul dubio, et una uoluntas et una reuera est operatio, unaque sapientia et una scientia utriusque est.

VPG CBR MNL(7)

1 macarii] macharii PG M macari C tertio] tercio G impugnatores] impugnatores ML
 2 ob pietatem] oppietate VP ἐπιτάσεις = <intentiones>] [instantiae] VPG CBR MNL (cf. 505,17–18)
 3 personam] persona B saluatoris nostri christi L unius] unus B 4 et¹] ei CBRG astrui-
 mus] astruemus CBR quemadmodum] quemammodum P qui] quia B 7–513,7 christi ...
 factam om. L 9 apollinarii] apollonarii P apollinarii CBR apollinari N 10 dicta] adicta
 VP 11 descendit] descendit C²BRG MN 13 macarii] macharii PG macari CB acclama-
 torius] adclamatorius CBR acclamatorius N imperatorem] imperatore N 14 initium] initium
 G quid inuictissime] qui diuictis B domine] domne VP 15 nostros om. N condem-
 nauerunt] condempnauerunt PG R 16 anathemauerunt] anatimauerunt B ἀπλῶς = <simpliciter>
 (ἀπολύτως) = [absolute] C²BRG MN absolute VP absolute C¹ 16–17 domini ... uoluntatem
 V² add. 17 exstitit] existit B existit RG extitit MN honorius] homerus G unam]
 hunam P 18 adaeque] atque VP reciperunt] receperunt CBRG M 20 anthemi] anathemi VPG
 N anthem B anthimi M iustinianum] iustianum G initium] initium G 21 memi-
 nisse] miminisse VP 22 subsistentia] subsistentia P¹ substantia C¹B subsistentia C² una
 natura] unatura N 23 operatio reuera est G sapientia] sapientiam N συναμφοτέρου =
 utri(u)sque] utrisque VPG CBR MN

III. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἀπὸ λόγου σταλέντος παρ' αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν Ἀφρικῆς, οὗ ἡ ἀρχὴ· *Οἶόν ἐστι τοῖς κατὰ θάλατταν κινδυνεύουσι*

Ποία δὲ φύσις καὶ ἐπὶ τῶν πάντη κεχωρισμένων, ἵνα καὶ πάλιν ὑμῶν τῇ μωρίᾳ συνυπαχθῶ, ἡνίκα μετὰ τινος ἐτέρας ἐνεργεῖ φύσεως μίαν οὐκ ἐκτελεῖ τὴν ἐνέργειαν;

5 2. Ἀπολιναρίου αἰρετικοῦ ἐκ τῶν Ἀποριῶν·

Ἐργانون καὶ τὸ κινοῦν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία· μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὄργανου.

V. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν λόγου·

10 Διὸ δὴ καὶ πρὸς ἕκαστα τῶν γινομένων συνεργάτην ὡσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἀγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύη ζωοποιεῖν δυναμένην καὶ ὡς ἐν ἤδη γενομένην πρὸς αὐτόν, οὐ κατὰ φύσιν δηλονότι, ἀλλὰ καθ' ἑνωσιν οἰκονομικὴν καὶ δύναμιν ἀκαταλύτου ζωῆς, ἣν ἡ ἄφραστος ἐξέλαμψεν ἡμῖν ἐνανθρώπησις. „καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κόριον διανίστη λέγων· ἡ παῖς ἐγείρου· ἐκράτησε τῆς χειρὸς
15 αὐτῆς, ζωοποιῶν μὲν ὡς θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ' αὐτὴν πάλιν καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς ἀγίας αὐτοῦ σαρκός, μίαν τε καὶ συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνύς τὴν ἐνέργειαν.“ ὁρᾷς ὅπως εἰπὼν ἐνεργεῖν ἑκατέραν μορφήν διὰ τὴν μετὰ θατέρου κοινω-
νίαν μίαν αὐτ(οῦ) τὴν ἐνέργειαν ἀπεφήνατο; οὐ γὰρ ἐκ τοῦ καθ' ἕτερον εἰπεῖν ζωοποιῶν ὡς θεός, ζωοποιῶν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς ἤδη κατὰ τοὺς νέους τούτους δογματιστὰς δύο
20 ζωοποιήσεις καὶ ἐνεργείας δύο νοεῖν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν.

11 cf. Joh. 5,21 14–15 Lc. 8,54 15 cf. Joh. 5,21 19 cf. Joh. 5,21

3–4 cf. Macarius Ant., p. 504,1–2 5–7 cf. Apollinaris Laod., p. 390,2–4 10–17 cf. Macarius Ant., p. 504,1–2 17–18 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27–28

MTO

2 θάλατταν] θάλασσαν M 3 δὲ om. M ὑμῶν] ἡμῶν M 4 συνυπαχθῶ] συσπαχθῶ O
ἐνεργεῖ] ἐνεργῆ M ἐκτελεῖ O 6 εἰ] ἐν O 9 λόγου + ζ' T 10 συνεργάτην] συνεργάτιν
T 12 γενομένην] γενομένην M δηλονότι] δηλονότι TO 15 αὐτῆς] αὐτὴν TO 18 eius
= αὐτ(οῦ)] αὐτῶν MTO καθ' ἕτερον] καθάπερ T

III. 1. Macarii heretici ex sermone, qui ab eo missus est ad Lucam presbiterum et monachum Africae, cuius est initium: *Quale est his, qui in mare periclitantur*:

Qualis uero natura etiam in his, quae omnimodo seiuncta sunt, ut et iterum uanitati uestrae condiscendam, postquam cum alia quadam operatur natura unam non perficit operationem?

2. Apollinarii heretici de Apori(i)s, id est de difficilibus:

⟨In⟩strumentum et illud, quod hoc mouet, unam [naturaliter] ⟨solet⟩ [perficit] ⟨perficeret⟩ operationem; si enim una est operatio, una et substantia. una igitur substantia facta est uerbi et instrumenti.

V. 1. Macharii heretici ex eodem sermone ad Lucam presbiterum et monachum:

Quapropter et ad singula quae fiebant ut quandam cooperatricem quodammodo presertim autem ad hoc sanctam carnem suam assumere nitebatur, ut ostenderet *uiuificare* ualentem et sicut unum iam factum cum eo, non secundum naturam uidelicet, sed secundum dispensationis unionem et uirtutem insolubil(is) uitae, quam ineffabilis humanatio nobis effulsit. „etenim quando archisynagogi filiam suscitabat *dicens: puella surge. tenuit manum eius, uiuificans* quidem ut deus omnium opifici praecepto, *uiuificans* autem iterum et per tactum sanctae carnis suae, unam atque cognatam per utramque operationem ostendens.“ cernis quomodo dicens operari utramque naturam propter cum alterius communionem unam eius operationem promulgauit? neque enim ex eo quod secundum alterum dixit *uiuificans* ut deus, *uiuificans* autem et per tactum iam secundum novos istos dogmatistas duas uiuificationes et duas operationes intellegere nos instituit.

VPG CBR MN

1 macarii] macharii PG macari CBR missus] missus V est om. G lucam] lucem B
 presbiterum] praesbiterum C 2 initum] initium G qui] per VP MN periclitantur] perecli-
 tantur C periclitat G¹ periclitatur G² 3 omnimodo] omnimodo G¹ omnimodis MN
 4 condiscendam] condiscendam G MN alia quadam] aliquadam G¹ natura] naturam C¹ per-
 ficit] perficit CBR 6 apollinarii] apollinarii VP apollinarii CBR heretici M² add. εκ τῶν
 ἀποριῶν = de apori(i)s] de aporis VPG CBR MN difficilibus] difficilibus CG deffilibus N
 7 ὄργανον = ⟨in⟩strumentum] strumentum VPG CB MN 7–8 πέφυκεν ἀποτελεῖν = ⟨solet perficere⟩]
 [naturaliter perficit] VPG M [naturaliter perficit] CBR N 8 δὲ = enim] ergo (= δὴ) CBR MN
 et] est N substantia] substantialis C¹B subsistentia G una³ ... substantia P² add. sub-
 stantia] subsistentia G 9 instrumenti] instrumenta V¹ 11 macharii] macari CB macarii R
 MN heretici] hereti B ad lucam] adducam R 12 ad om. C¹B ut] ad MN coo-
 peratricem] cooperatricem VP cooperatione G¹ quodammodo] quod admodo VP N 13
 autem om. VPG sanctam] sancta B carnem] charnem P assumere] adumere CB 14
 ualentem] uoluntatem P om. N sicut] sicut VP unum] unam N factum est cum G¹
 15 unionem] unicionem V ἀκατάλυτου ζωῆς = insolubil(is) uitae] insolubil[em] uitae VPG CBR MN
 ineffabilis] ineffabili N 16 humanatio] humanitatio M archisynagogi] archisynagogae C¹B²
 archisynagoga C² archisynagoge B¹ archisynagogi RG MN suscitabat] suscitauit MN 17
 uiuificans] uiuicans N quidem] quidaem V¹ 18 unam om. B utramque] utrumque VP
 19 διὰ ... μετὰ = per ... post = propter? propter] praeter CBR om. G 20 communionem]
 communionem MN promulgauit] permulgauit P 21 iam] tam MN 22 nouos] nobos VP
 istos nouos CBR dogmatistas] dogmatistuis VP (ω = α = ui) dogma..tistas C ras. duas]
 dua G et] et et V instituit] instruit G¹

2. Ἀνθίμου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα προσφωνητικοῦ λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· Θεοῦ μεμνησθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν.

Τὰ εἰκότα δὲ τούτοις καὶ ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπομνήματος οὕτως εἰπών· „διὰ τοῦτο
 5 καὶ ἐν τῷ τοὺς νεκροὺς ἀνιστᾶν οὐ λόγῳ μόνον οὔτε τοῖς θεοπρεπέσιν ἐπιτάγμασιν ἐνεργῶν ὁ σωτὴρ εὐρίσκεται, ἀλλὰ συνεργάτην ὡσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν
 ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύη ζωοποιεῖν δυναμένην καὶ ὡς ἐν ἡδὴ
 γενομένην πρὸς αὐτόν· καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγωγῶ κόριον διανίστη λέγων· ἡ
 10 παῖς ἔγειρε, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς), καθὰ γέγραπται, ζωοποιῶν μὲν ὡς θεὸς τῷ
 παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ' αὖ πάλιν καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν καὶ
 συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνύς τὴν ἐνέργειαν.“ ὅτε τοίνυν ἴδιον νοερᾶς θεοπρεποῦς
 ἴσμεν ἐνεργείας τῶν ὄλων τὴν γνῶσιν, μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ συναμφοτέρου τὴν
 θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐδιδάχθημεν ὑπάρχειν, πῶς οὐχ ὁμολογήσομεν ἐντεῦθεν μίαν καὶ τὴν
 15 αὐτὴν τῶν ὄλων γνῶσιν ὑπάρχειν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ
 θεότητα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἄρκουίντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς τῆς
 φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας ἐνησχολήμεθα πράγμασι, κελεύομεν Κωνσταντῖνον καὶ Ἀνα-
 20 στάσιον τοὺς ἐνδοξοτάτους πατρικίους, Πολύευκτον καὶ Πέτρον τοὺς ἐνδοξοτάτους ἀπὸ
 ὑπάτων ἐκ προσώπου τῆς ἡμῶν εὐσεβείας συνευρίσκεσθαι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν
 συνόδῳ ἐν ταῖς ὑπολοίποις συνελεύσεσι τῆς παρούσης ὑποθέσεως τῶν πλείστων καὶ
 καιριωτέρων κεφαλαίων ἐπὶ τῆς ἡμῶν εὐσεβείας ἤδη πραχθέντων.

7 Lc. 8,54 8–9 cf. Joh. 5,21

3–11 cf. Anthimus, p. 372,9–17

MTO

4 εἰς] εἰς εἰς M 6 συνεργάτην] συνεργάτιν T πρὸς ... μάλιστα om. O 9 ἔγειρε] ἐγείρου O
 eius = αὐτῆς) αὐτὴν MTO (cf. 510,15) 10 ε' αὖ] δὲ O πάλιν om. M 15 θεότητα ... αὐτοῦ
 om. M 19 πολιτείας] βασιλείας O

2. Anthimi heretici ex prosphnetico id est acclamatorio <sermone> ad Iustinianum imperatorem, cuius initium est: *Dei meminisse in omni causa <bonum est>*:

Conuenientia autem his et idem sanctissimus pater edocuit et in quarto tomo commentorum euangelii secundum sanctum Iohannem ita dicens: „ideo et cum mortuos suscitaret, non uerbo tantum neque deo dignis praeceptis repperitur <operatus> esse saluator, sed 5 quandam cooperatricem et uiuificam presertim autem ad hoc sanctam <carnem> suam adsumere nitebatur, ut ostenderet *uiuificare* ualentem et sicut <unum> iam factam cum eo; etenim quando archisynagogi filiam suscitabat *dicens: puella, surge. tenuit manum eius*, sicut scriptum est, *uiuificans* quidem ut deus mandato omnium opifici, *uiuificans* autem et iterum per tactum manus unam et cognatam per utrumque operationem ostendens.“ 10 dum igitur proprium intellectualis deo dignae operationis sciamus omnium scientiam, unam autem eandemque cotriusque deo decibilem operationem esse sumus edocti, quomodo non confiteamur ex hoc unam eandemque omnium esse scientiam, ut diximus, unius Christi et secundum deitatem eius et secundum eius humanitatem? 15

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficiencia sunt etiam quae hodierna die sunt gesta. quia uero in Christo amabilis nostrae rei publicae causis occupamur, iubemus Constantinum et Anastasium gloriosos patricos, Polieuctum quoque et Petrum gloriosos exconsules ex persona nostrae pietatis cum sancto et uniuersali uestro concilio in reliquis conuentibus inueniri, postquam 20 presentis causae plurima et praecipua capitula coram nostra pietate iam peracta sunt.

VPG CBR MNL(7)

1 anthimi | antimi C¹BR N ex | et G prosphnetico | prosphnetico VP B acclamatorio |
 acclamatorio V N adclamatorio CBR λόγου = <sermone> om. VPG CBR MN iustinianum |
 iustinianum G 2 initium | inicium G καλόν = <bonum est> om. VPG CBR MN 3 conuenientia |
 conuenientes CR conuenienter BG conuenienti N autem de his CBRG his | hys VP
 hiis R tomo | thomo C¹BRG M 3–4 commentorum | commentorum CBR M commentorum
 N 4 euangelii | euangeli M¹ sanctum om. C¹BR 4–5 suscitaret et non B¹ 5 repperitur |
 reperitur PG CBR ἐνεργῶν = <operatus> esse om. VPG CBR MN saluator | saluatos N 6
 quandam | quandam B autem om. C¹B σάρκα = <carnem> om. VPG CBR MN 7 adsumere |
 assumere RG MN nitebatur | nitebantur M sicut | scut P¹ ἓν = <unum> om. VPG CBR MN
 factam | facta MN cum inc. L 8 archisynagogi | archisynagogae C¹ archisynagoga C²R
 archisynagogae B archisynagogi G ML arcsynagogi N 9 scriptum | scribunt C deus
 omnifico mandato VP deus omnifico mandato G MN deus omni suo mandato L uiuificans |
 uiuificans C¹ uiuificamus L 10 et per cognatam G cognatam | cognatum B¹ utrumque |
 utramque C¹GR utrumque L operationem | operatione B¹ 11 proprium | proprie C¹R pro-
 priae BG 11–12 omnium <esse> scientiam? (cf. 373,15) 12 autem om. MNL eandemque |
 eademque VP¹ cotriusque | utriusque C¹BG quoutriusque C¹R MNL (co-quo) sumus |
 summus C 12–13 sumus ... esse om. G 13 non | nunc NL eandemque | eademque V esse
 scientiam omnium L scientiam | scientiam V scientem PG ut om. B 14 eius¹ om. C¹BR
 humanitatem | humanitatem G¹ 16 piissimus om. L 17 sufficiencia | sufficiencia G hodierna |
 odierna L die | diae P 18 publicae | publice PG occupamur | occupari B iubemus |
 iubemus C gloriosos | gloriosissimos CBR 19 polieuctum | polieuctum VP polieuctum CBR
 gloriosos | gloriosus V¹ pietatis | pietatis CBRG MNL 20 uestro | nostro NL reliquis | reliquiis
 P conuentibus | conuenientibus VPG N 21 praecipua | praecipue VP¹ praecipuae P² no-
 stra | nostram V pietate | pietate P¹ CBRG MNL

